

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

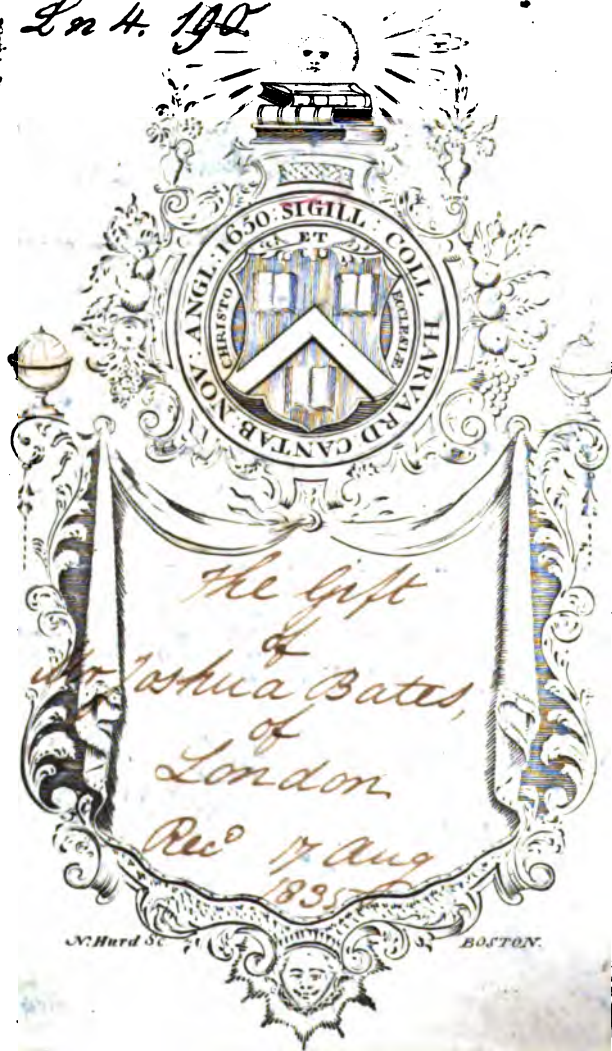
WIDENER LIBRARY

HX Q4JC P

Ln 4. 190

Ln 4. 190

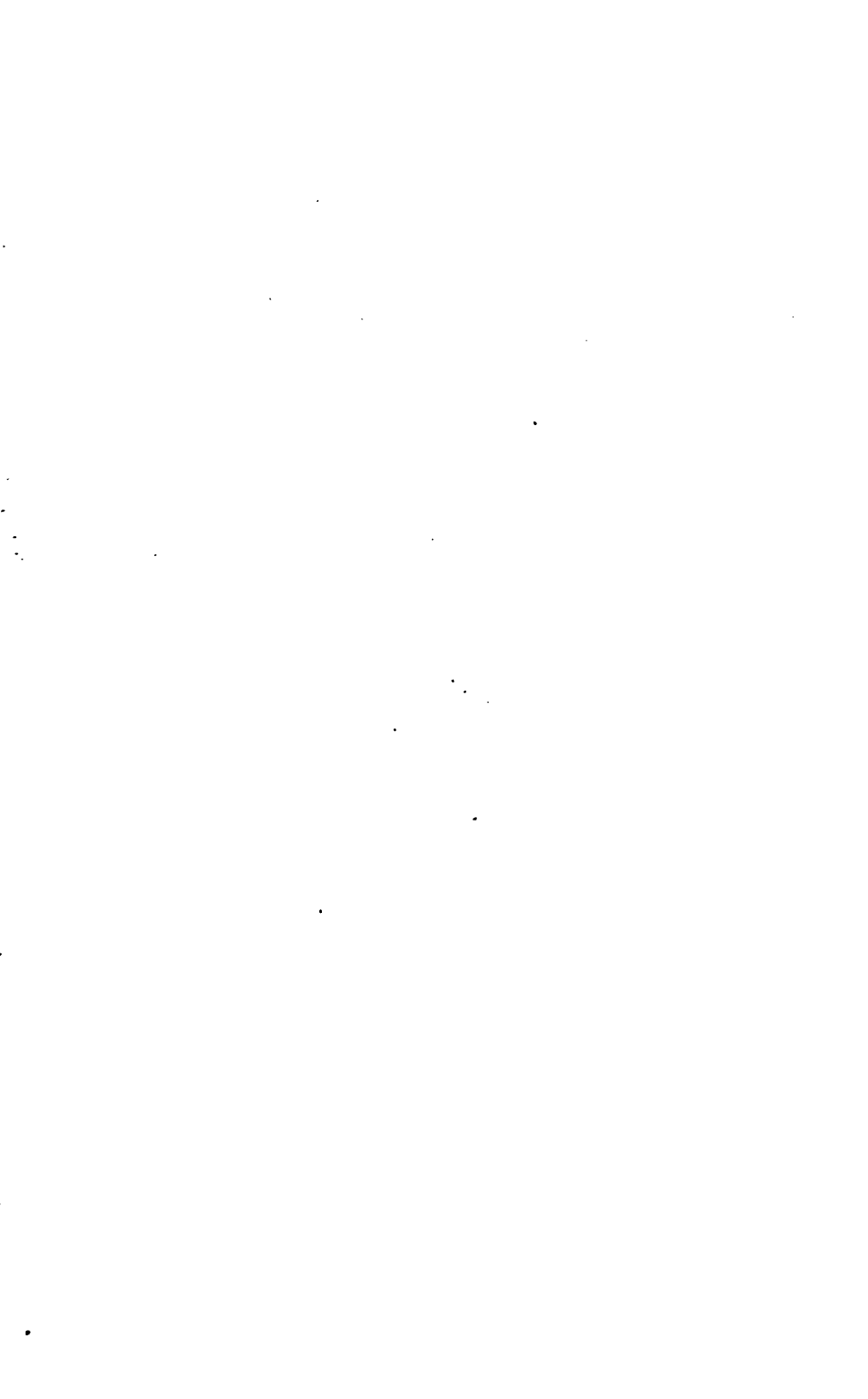

Ln 4.190

Ln 4.190

©
CORNELII NEPOTIS

VITÆ

EXCELLENTIUM IMPERATORUM

EX EDITIONE J. FR. FISCHERI

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARII LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

RECENSU CODICUM ET EDITIONUM

ET

INDICE LOCUPLETISSIMO

ACCURATE RECENSITÆ.

VOLUMEN SECUNDUM.

T

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1822.

Ln 4. 190

IV. PAUSANIAS.

CAP. I. *Pausanias Lacedaemonius*] Suidas ex Thucyd. et Plutarcho hæc refert: Πάυσανίας Κλαυβρότου καὶ Ἀγχιθέας, βασιλεὺς Λακεδαιμονίων. Sic infra quoque rex vocatur. Ernst. De patre constat præterea ex Herodoto ix. Plutarch. in Apophth. Lacon. et epigram. veteri apud Athenæum.

Magnus homo] Sic loquuntur Latini. Livius lib. xxx. 10. 'Quæ res minus verendos magnos homines ipsa satietate facit.' Sallust. Orat. 2. ad Cæs. 'Hostem adversum deprimere homini strenuus haud difficile.' Gebhard.

Sed varius in omni genere vitæ fuit] Erodianissimo Schotto non assentior vbi vitæ hinc ableganti; cum verba inde ambigua sint evasura: neque illis, qui malant vana, interpretanturque γαῖαν. 'Antonius varius ingenio,' Flor. iv. Sueton. Galba cap. 9. 'Per octo annos varie et inæqualiter provinciam rexit.' Cicero. Lulio: 'Ambrosatoris animus varius.' Idem.

Sic vitæ est obrutus] Itaque vituperat eum acerrime Diod. Sicul. lib. xi. Οὐκ ἴσμεν τὴν Πάυσαντος κακίαν, καὶ προδοτικὰς διατιγνύμενον. Lambin. Obrutus, id est, obtectus et obcuratus, quod oppositum est τῷ κλέρει. Ergo obruere est obscurare. Statius Theb. l. i. 'Quantum virides Venus addita Nymphas Obruit.' Tacit. Vita Agric. 17. Ita Græci καταχρῶν usurpant. Ἀδελος apud Suidam: φελολογία το καὶ ἀπρότοις πόντοις ἐγκαίματος ἀφυσσάντων καὶ πρὸς βουλήν κατέχουσιν ἄλλας τῷ λατρεῖ ὁδῶν, obruit et obscuravit. Memini ita quoque loqui Ciceronem et Justinum xviii. 6. Gebhard.

Hujus illustrissimum est prælum apud Platæam] Ex Herodoto hoc descrip-

sit: Καὶ σίλην (inquit l. ix.) ἀναμύροντα καλλίστην ἀπασίαν, τὸν ἡμεῖς θύμεν, Πάυσαντος ὁ Κλαυβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδου. Longel. Incidit illud in Xantippam ἔρχοντα, et uno eodemque die ad Mycalen. Quidam Anonym. 'Ἡ περὶ Πλαταιὸς μάχη, καὶ ἡ περὶ Μυκαλῆς, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Videndus quoque Diodorus l. xi. Plutarchus in Aristide, ubi in eadem pugna Xantippidem non Xantippam archontem nominat. *Neurais. Illustrissimum est prælum*] Mallet clarissimum Schottus, si libri faverent. Ego, cum de celebritate et fama potius quam de magnitudine ipsa et momentis prælii accipitur, non video quid habeat incommodi, cum illustrandi vox et illustrium isto sensu placeat nostro. Supr. ii. 1. 'quo factum est, ut brevi tempore illustraretur.' Id est, fama et auctoritate inclaresceret. xiii. 1. 'Malta hujus sunt præclara facta, sed hæc maxime illustria:' et xxi. 1. Boet.

Satrapes] Præfectus. Vox est Persica. Utitur ea et Terentius Heautont. 'Satrapes si siet Amator nunquam sasseret ejus sumtus queat.' Isocrates Panegyri. Τετραποδὸν οἱ καταβαίνοντες ἀπὸν εἰς τὴν θάλατταν, οὐ καλοῦσι σατράπης. Sic Probus infra, et sæpe alibi. Lambin. Universum Persarum imperium in præfecturas et provincias, quas illi Satrapias, earumque rectores Satrapas, appellabant, distributum erat. Satrapæ ergo provinciis præerant, eorumque fidei et curæ Provinciæ committebantur. Horum muneri et officio incumbere, provincialibus imperare, eorumque utilitatibus prospicere, tributa cogere, primisque custodiis sti-

pendia exsolvere: et quicquid inasper facto opus esset, effectum dare. *Brisson.*

Natione Medus] Persa. Quod idem est. Adeo enim hæc dux gentes coa-luerunt in unam, ut passim apud Græcos reperias Medos pro Persis poni, et *μυδῶντας* eos, qui Persis studebant. *Grotius.*

Regis gener] Darii, cujus filiam Artaxostren in matrimonio habebat. Quod si de Xerxe capias, gener hec erit sororis maritus. *Gebhard.* Si Herodoto credendum est, Regis fuit sororius. Nam lib. vi. in hunc modum apud illum legitur: *Μαρόνιος δὲ Γοβρίων ἤλυσεν τοὺς νόμους ἐκείνους καὶ νεώτεροι γυναικὸς βασιλῆος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοξόστρεν.* Sicut in Cenone Pharnabazus 'regis gener' dicitur, hoc est, Artaxerxis. Plutarch. in Artaxerxe. *Savaro. Longol.* Verum hoc tempore non Darus, sed Xerxes Persis imperabat, de quo si capias *gener*, hic erit sororis maritus, (qui in Timoleonte 'affinis') quo modo et Justinus lib. xviii. fecit, Sichænam Pygmalionis generum vocans. Etsi Corradus in Comment. ad l. i. Virg. *Æneid.* hanc Justinii locum corruptum putet. *Mag.* Ergo *gener* est sororis maritus, quod ex Sophoclis *Œdipo*, ac aliis scriptoribus notavit Vir incomparabilis Jacob. Cujacius, Observat. vi. 17. Quomodo et Dittmarus et Witichindus Saxo lib. i. loquuti sunt. Sic Cedrenus Iothor Socerum Moyais vocat *νεώτερον δὲ γυναικὸς*. Ut quicunque uxorem alteri dat, aut filiam, aut sororem, ejus gener dicatur. Fortasse et qui ducit, *gener* dicitur: quo sensu *ἐνταυμάστρεν* legitur Matth. xxii. 24. B. Zonaras in Stauracio generale vocabulum restringit *γυναικὸς ἐν τῇ ἀδελφῇ*. Cæteram istiusmodi nomina cognationum et affinitatum ab auctoribus non Juriconsultis confundi sæpe, corrumpique, demonstrat præter alios Alb. Gentilis lib. v. de nuptiis, p.

448. et seq. *Bernocerus.*

Mam fortis] Frequens illud apud Cornelliū. Sic in Datame, Timoleonte, Epaminonda, et aliis locis.

Consilii plenus] Licet tamen intelligere ex Herodoto, in Calliope, in Mar-donio plus fuisse audaciæ quam consilii vel prudentiæ. *Lambin.*

Cum ducentis milibus positum] xxx. barbarorum myriadibus. Herodot. l. Diodor. ccc. armatorum milibus a Xerxe relictis. Justin. l. xi. Græcorum sociorum fuerunt v. Myriades. Herodot. Constructa post prælium victori Pausanias pulcherrima porticus, chi a Persis profugatis nomen inditum. Vitruvius lib. i. 1.

Viritum] Erat, ut hinc apparet, ista delectus ratio, qua vir virum suæ salutis causa legerat, cum quo in præliis versaretur, et apud Orientis populos non incognita. Romanis et Reliquæ Italiæ non fuisse insolentem docet Lælius ix. 39. 'Cum vir virum legisset,' de Germanis Cæsar de B. G. l. 48. Just. ii. 18. *Gebhard.*

Cecidit] Lapide iectus. Plutarch. *δδωρε*. Ovid. 'Cum cecidit fato Consul uterque pari.' Thrasyb. 'In secundo prælio cecidit Critias.' Datame: 'Cadit in prælio adolescens.' Justin. lib. xx. 'Non tamen immemores pristinæ gloriæ cecidere.' *Gebh.*

Qua victoria elatus] *Μεγαπόμενος, ἐπὶ δόξῃ*. Lysandro: 'Hac victoria Lysander elatus.' Tac. Ann. xii. 39. 'Ne hac fortuna elati nostram quoque pacem turbarent.' Cæs. de B. G. vii. 47. 'Elati spe celeris victoriæ.' Front. i. 13. 'Hannibal successibus præliorum insolens.' Et i. 11. 'Ercitus Samnitum successibus tumidus.' Hanc causam quoque prodit Aristoteles: nam at solus Spartæ cæterisque Græcis imperaret Pausanias, nova consilia cum Xerxe iniisse ab eodem perhibetur, Politic. lib. v. 7. 'Ἐν δὲ τῇ μὲν γὰρ καὶ θανάσιμος ἐστὶ μὲν αἰσῶν, ὅρα μὴ παύσῃ θάνατον ἐν Λακεδαιμονίᾳ δοκῇ

Παυσανίας δ' οὐρανογράφος κατὰ τὸν Μη-
δικὸν πόλεμον. Gebhard. Atque hinc
exorta est ingens rerum luxuries, et
libidinum illecebræ, de quibus diser-
tim Alexander Neapolitanus lib. II.
11. Genialium dierum.

[*Plurima miscere*] Συγκρατῶν, τὰ πό-
τεω. Cicero pro Milone: 'Quanta
ille plura miscerat, tanto hic magis
convalescebat.' Gebhard.

[*Tripodem aureum*] In plerisque cer-
taminibus præmium fuit τρίπους, quem
victor non auferbat domum, sed ei
Deo consecrabat, in cuius honorem
celebrabatur ludicrum. Hi sunt τρί-
πους χρονοποιῶν, quorum mentione
Græca omnis historia, maxime autem
Attica, refertissima est. Casaubon.

[*Epigrammate scripto*] Quod a Thu-
cydide hunc in modum recitatur:
'Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἀνὰ στρατὸν ἔλασε
Μήδων, Παυσανίας, τοῖσδε μὲν' ἀνέθηκε
τόδε. Idem fecisse illum Byzantii in
poculo Diis littoralibus dicato Nym-
phis, Heracleotes apud Athenæum
narrat: Μὲν' ἀρετῆς ἀνέθηκε Ποσει-
δάμω ἔνακτι: Παυσανίας, ἀρχὼν 'Ελλάδος
ἀρχηγόφιν, Πάτριν δέ' Ἐφέσιον, Λακεδαι-
μόνιος γένιος υἱὸς Κλεισθέστου, 'Αρχαίος
'Ηρακλῆος γυνῆς. Longol. Hæc nos-
træ inscriptioni plane gemina est
conciinnitate brevitatoque illa Taciti
Ann. II. 22. Boecler.

[*Victoria ergo*] Majusculis literis
scriptum reperi. Exstat vero apud
Thucydidem elogium diaticho com-
prehensum lib. I. Schell.

[*Donum dedisse*] Vide Boeclerum,
qui inter solennia hoc refert ex Bris-
sonio Form. lib. I.

Hos verus Lacedæmonii exsculpe-
runt] Vel exsculperunt. Thucydides:
Τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐ-
κάλωσαν. Quod præfero. Tres sunt
artes, cælatura, sculptura, sculptura;
quarum differentias pauci capiant.
At sculpturam a sculptura auctor
Glossar. videtur distinguere ratione
materiæ: ut hæc sit in auro, argento,
argilla, et similibus: illa in lapidibus.

Sic Gloss. Sculpsit, γράφει λίθω. Scul-
tor, λιθογλύφος. Kœcher. Nove dic-
tum est, neque quod sciam Latino-
rum quisquam exsculperet pro eradere
dixit: ἀπολιδνεῖν autem Thucydidi
significat quod exsculptum fuit era-
dere, excindere. Longol.

[*Neque aliud scripserunt*] Καὶ ἐπὶ γρά-
φῃς ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι συγκοι-
νοῦσι τὸν βάρβαρον, ἐστήσαντο ἀνέθη-
μα. Thucyd. lib. I.

[*CAP. 2. Post id prælium*] Vide Dio-
dorum Siculum lib. XI. Additus ei
etiam collega Aristides. Quod fre-
quens in Historia Græca. Alcibiade:
'Duo præterea collegæ dati Nicias
et Lamachus.' Ad quem locum plu-
ra notavimus. Kœcher.

[*Cum classe communis*] XXX. triremi-
bus. Diodor.

[*Cyprum atque Hellepontum*] Dio-
dorus, latiore significatione, τὰς 'Ελ-
ληνίδας πόλεις vocat, ὅσαι βαρβαρικαῖς
διέμενον ἔτι φρουροῦμεναι.

[*Byzantio expugnat*] De quo magna
adhuc lis est sub Historicis. Alii
enim a Pausania conditum, alii ex-
pugnatum tradidere. Prioris opinio-
nis sunt Isidorus, Justinus, et auctor
is, qui nugas Curialium conscripsit.
Sed credibile est, jamdudum a By-
zante Urbem conditam, quod et ra-
tio temporis, et plurimi scriptorum
evincent. Vide sis ad hanc rem Justi
Lipsii commentarium in lib. XII. Ta-
citi Annalium; et Voasii ad IX. Jus-
tini. Urbs illa a pluribus condita
scribitur, id est, a multis aucta, et
restituta, quemadmodum de Baby-
lone et aliis evidentissimum. Kœcher.

[*Complures Persarum nobiles*] Εἶχον
δὲ Μῆδοι αὐτὰ, καὶ βασιλεὺς προσήκοντες
τινες καὶ συγγενεῖς, οἱ ἔλασαν ἐν αὐτῇ.
Thucyd.

[*Nonnullos regis propinquos*] Cogna-
tos, qui sic honoris causa dicebantur.
Quod contra Casaubonum et alios.
Thucydides utitur vocabulo συγγενῶν,
quod in eadem significatione a Græ-
cis usurpatum. Kœcher.

Gongylus Eretriensem] Sic legendum, non, ut alii codices habent, *Cretensem*. Nam et Thucydides et Diodorus Siculus, libris indicatis, *Eretriensem* dicunt, ad quos accedat Xenophon I. III. Ἐλλὰς. Δῆρον δὲ καὶ αὐτὸς αὐτὸς αὐτὸς παρὰ βασιλέως Γαργύλης, ἐν μύθῳ Ἐρετρίων Μυθῶν ἐφύγει. Longol. Lambin.

In quibus hæc fuisse scripta] Vide Epistolam apud Thucydidem; nam ad verbum fore ab Æmilio versa est.

Des ei filiam tuam nuptum] In Dione: 'Arctem Dionis uxorem alii nuptum dedit.' Paciscuntur illa vincula necessitudinum preditores ac transfugæ, vel ad perfidiam sollicitatis offeruntur ad securitatem obsequandam. Curt. III. 6. 'Nec salutem suam Philippo committeret: mille talentis a Dario et spe nuptiarum sororis esse corruptum.' Diod. lib. II. 664. Adde Amplius. Freinsheim. ad Curtium loco citato.

Se adjuvante redacturum pollicetur] Longol. edidit, *Te adjuvante redacturum se pollicetur*, sensu plano, et proxime ad verum: lectionem accedente; sed in vitis libris, qui consensu rē se exhibent in prioribus, in postremis non agnoscunt. Doctissimus Gronovius censebat, aut superfluum esse rē adjuvante, aut scribendum *reductum* iri. Ego vix dubito quin ita scripserit Nepos: *Græc. sub tuam pot. se, adjuvante te, reduct. pollic.* ut exciderit vocula *te*, quoniam eandem litteram in fine præcedentis legabatur.

His de rebus et quid geri] Horum igitur si quid Longol. Lambin. Quod respondet Græco Thucydidis. Εἰ οὖν τι τοῦτων ἐπείκει. Unde hæc quoque descripta epistola est.

Certum hominem] Fidum, cui tuto fidere possis. Sic sæpe Noster, itemque Cic. et alii. Thucyd. ἀσφα. νο. τῶν.

Certum hominem ad eam mittas fac] *Fac ἀπαλκῶν*, pro *fac*, constanter in omnibus. Sic dice apud Festum, edioe

apud Maronem lib. XI. ut observat Diomed. I. I. Vide Priscian. Kouch.

Artabazum] Pharnaci filium. Thucydid. I. Herodot. IX. Nomen illud summum præfectum notat. 'Apras enim est clarus, magnus, splendidus. Ὀΐδης, Artabaz, autem validum dignificat; unde et 'Apras Græcorum et Heros nomen suum accepere. Qui apud Ægyptios *Arto* vocabatur. Neque ab illis Persæ multum differunt. 'Apras enim Persis Herodas, sicut Hesychius testatur et Stephanus. *Thyvis*. Quam congressi Magnus Boethorius explicationem nominis *Artabazis*, heic innotere visum. Ita ille: *Bassus*, *Basus*, præfectus. Est quidem proprium illud apud Persas nomen, sed ex appellativo, quod præfectum notat, factum; quemadmodum et *Artabazus*, quod significat Principem purpuratorum. *Bassus* proprie Turcis, qui ex Scythiis orti, quemadmodum et Persæ, notat caput. Cui similitudinem est vetus Saxonicum *Beah*, vel, ut alii scribunt, *Beas*, quod ornamentum capitis, coronam, et galeam, et caput interpretatur Vir Eruditissimus. Joannes Latius in Lexico suo Anglo-Saxonico. Leonclavius in Onomastico: 'Bassus et Bassi Turcis caput. *Bast-hre*, *capita*, sive duces, ut a *κεφαλή* Græcis sunt dicti *κεφαλῆες*; nostris, a *capite*, *Capitanei*.' Noti hodie in aula et imperio Ottomanidarum *Bassæ*, id est, Præfecti. Neque dubitandum, quin ex Scythico illo vetustissimo vocabulo factum sit Græcorum *Βασίλευς*, id est, Rex. Hæc ille. Boethorn.

Domum resocant] Thucydid. Ἀνακατασκευάζειν ἀνέκλειον αὐτῶν. Lambin.

Accusatus capitis] A Peloponnesin. Diodor. XI.

Multatur tamen pecunia] Animadvertitis multatos Lacedæmone infamia haud carere; eoque ipso mandata provincia sive imperio excidere, nec non patria; nisi eam insigni facto meritove recuperassent. Vide Po-

lyseum lib. II. in Clearcho, comment. 7. Nepos infra in Pelopida: 'Idque suo privato, non publico fecit consilio [de Phœbida loquitur]; quo facto cum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, pecuniaque multarant.' Gebh.

CAP. 3. *Cogitata*] Sic restitui ex Thucydide, pro quo vulgati codices habebant mendose, *cognita*: Sic autem ille: 'Ἄλλ' ἔργου βραχέως προουφελου, ἀπὲρ γούρου μὲν ὄντος ἐστίν τετα κελλε πρέζω. Quod si quis malit *repenti conata*, equidem non repugnem, quin ei valde assentiar. Nam hæc scriptura magis cum verbis Thucydidis quam superior congruit. *Lambin.* Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 3. 'Perfacile factu esse illis probat conata perficere.' Velleius Patercul. lib. II. 29. 'Privatus ut opibus, ita consiliis magna ausus magnificæque conata exsecutus.' Sueton. Galba cap. 17. 'Faciliorem occasionem M. Salvio Othoni præbuit perficiendi conata.' Juven. Satyr. XIII. 'Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum, Facti crimen habet. Cedo, si conata peragit?' Gebhard.

Non enim mores patriæ solum, sed etiam cultum, vestitumque mutavit] Valerius Maximus lib. II. 6. 'Pausanias, qui maximis operibus editis, ut primum se Asiæ moribus permisit, fortitudinem suam effeminato ejus cultu mollires non erubuit.' Huic non abiectionis fuit Darius Codomannus apud Gregoram, et post illum Alexander apud Diodorum, Curtium, Athenæum. Solent autem illi una cum vestibus exoticis mores patriæ exuere, et aliarum gentium, quarum vestitum imitantur, mores induere. Unde Poëta, 'Affectus patriæ patria cum veste relinquit.' *Keuchenius.* Liv. lib. XXIV. cap. de Hieronymo Siciliæ rege: 'Hinc tam superbum,' inquit, 'apparatum habitumque convenientes sequebantur mores; contentius omnium hominum, superbes

aures, contumeliosa dicta.' Curt. lib. VI. 32. 'Et ille se quidem Persarum spolia gestare dicebat, sed cum illis quoque mores induerat, superbiamque habitus animi insolentia sequebatur.' Solent enim ejus gentis, cujus gratiam ac studia aucupantur, vestitum quoque atque habitum assumere: deinde, ad quos animo desciverunt, cultu quoque degenerare. De Germanico Tacit. Annal. lib. II. 59. Valerius lib. III. 6. I. de P. Scipione. Florus lib. IV. 11. de M. Antonio: Non solum autem transfugæ patriæque moris desertores devineendis illis, quorum opes adalantur, peregrinis vestibus se onerant; sed legati etiam eorum, ad quos a superioribus missi adeunt, habitum æmulantur. Exagitat hoc in Rudino Claud. lib. II. vs. 75. et sequent. Ceterum ut hic Pausanias Persicam habitum assimulaverat, quod ad eos transire meditatus erat: ita qui Lacedæmonis studebant, affectum suum cultu eorum assumpto deinde abant. Aristophanes Cræon. Καὶ ζῶντες Περσίδες, καὶ φορέοντες ἑσθίοντες ἐνερμάντων, τὴν δ' ὁδὸν ἄκουον τρέφον. Scholia addunt ἔντι τοῦ Ἀνακρίτου. ὅτι οἱ Ἀνακρίτου τοιαῦτα ἐστὶν ἔκδομα. Gebhard. Sic et Alexander ob Persicam habitum in invidiam venit, quodque cum Callisthenes eo nomine reprehendisset graves pœnas dedit. Strabo XI. Geograph. Schott.

Apparatus regis utebatur] Hæc breviter Thucydides, qui Probus copiose persequitur. Herodotus tamen lib. IX. narrat, τὸν Πανσώνη γαλέωντα μετατρέφασθαι τὸν Ἑλλήνων τοῦ στρατηγέως, et iis Medorum Ducis amentiam in apparando luxu ostendisse.

Vesta Medica] Athenæus lib. XII. Πανσώλης, ὁ Χαρναίων βασιλεὺς, παθεῖναι τὸν πάτριον τρέφον, τὴν Περσικὴν ἀνέδραστο σκολῶν. *Lambinus.* Procopius lib. I. belli Persici; vestem serico confectam, Medicam dic-

tam testatur. Justinus lib. xli. qualls esset Medica vestis, his verbis docet: 'Vestis olim sui moris, [de Parthis loquitur] posteaquam accessere open, ut Medis, perlucida ac finida.' Medicam vestem purpuream fuisse, demonstrat Xenophon lib. i. Cyri vitæ: Ταῦτα γὰρ πάντα Μηδικά εἶναι, καὶ οἱ πορφύρεοι χιτῶνες, καὶ οἱ κένδυες, καὶ στροπετοὶ περὶ τῇ θορῇ, καὶ ψάλλια περὶ ταῖς χερσίν. *Magius.* Vide incomparabilem Brissonium lib. i. de Regno Persar.

Satellites Medi] Hi sunt Persarum Doryphori, qui in Immortalium numeros relati erant, Μελοφόροι dicti, quod aurea mala hantis præfixa ferrent. *Brisson.* Melophori Persarum interpretibus Clavatores inepte dicuntur. Mille numero erant satellites Regis, sic appellati a colore vestis melino: incedebant enim πορφύρεοι καὶ μελίνας ἡσθημένοι στολὰς, ut legimus apud Ælianum et Athenæum. *Cassaubon.* Non temere autem, aut forte conscriptos fuisse, verum ἀριστίνδην, Athenæus ait. Hoc quid valeat explicat Moschopulus περὶ σχεδῶν 'Ἀριστίνδην ἐκλέγει, ὅταν κατὰ τοὺς ἀριστοὺς ποιῆται τὴν ἐκλογήν. Hi in aula Regis excubabant. Persarum porro Reges latus, tam ab externis quam domesticis hostibus, magno stipatorum satellitumque agmine muniebant, qui Δορυφόροι et Δίχμοφόροι vocabantur. Onomasticum vetus: Δορυφόρος, stipator, satellites. *Suidas:* Δορυφόροι, φύλακες, διακρίται βασιλέως, διαλοφόροι, διασπαστοί. Dicebantur et Χαιματοφόλακες. Idem Onomasticum; Χαιματοφόλαξ, satellites, stipator. Hujusmodi cohortes ex Persarum potissimum gente conscribebantur. Quamquam ex Ebræis tres adolescentes spectatæ fidei corporis custodes habuerit Darius Ochus; ut ex Josephi lib. xi. 4. Antiq. constat. His custodibus etiam Præfectus dabatur. Porro honori non modico ducebatur in hujusmodi spiculatorum numeros re-

ferri. Quibus Reges stipati, ab incurrentibus periculis tutiores reddebantur. Ex illis Δορυφόροι unus, selæe aureæ pedibus regis e curru descendenti subjiciendæ causæ, regium carrum sequi solitus, ut Athenæus lib. xlii. docet. Regii autem stipatores æs non merebant, sed a Rege annonas capiebant, eisque ex Regalis mensæ reliquiis cibaria præstabantur. Hæc fere incomparabilis *Brissonius.*

Epulabatur more Persarum] De Persarum victa legendus Xenophon libro viii. Κύρου παιδείας. Exponitur a Tullio ex eodem Xenophonte, qui negat ad panes quicquam addere præter nasturtium. Sed intelligendum hoc, antequam Medi a Persis subacti essent. Postquam vero in unum imperium coaluerunt, luxuriam Medorum Persæ arripuerunt. Ad præsentem locum quod attinet, lege Herodot. ix. Plutarch. ἀποφθ. λακ. *Keuchen.* Qualis autem fuerit apparatus Persicus copiose ab Athenæo lib. iv. describitur.

Additum petentibus conveniendi non dabat] Recte additur negandi particula, quod facile videbunt qui Thucydidis hoc intelligunt: Ἀνοτρόσοις τε αὐτὸν παρέχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρήτο ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσίεναι. Vide quæ in vita Aristidis ex Plutarcho in hanc sententiam notavimus. Exstat insignis etiam comparatio de hac re apud Aristidem Sophistam in Oratione de laudibus M. Aurelii philosophi. *Additum petentibus conveniendi non dabat*] Lege *conveniendi* suffragantibus Excerptis. Et sic alibi loquitur. Alcibiade: 'Si modo ejus conveniendi habuisset potestatem.' *Conveniendi* pro *conveniendi*, ut *interficiendi* pro *interficiendi* in ejusdem vita, et alibi sæpius. *Keuchen.* Tacit. Ann. ii. 2. 'prompti aditus, obvia comitas, ignotæ Parthis virtutes, nova vita.' Hoc modo est intelligendus locus

Justin. 1. 8. 'Cum admitti magna ambitione ægre obtinisset.' Est vero admissionum difficultas familiare celsæ potestati vitium. Liv. xxiv. 5. Tacit. Ann. iv. 74. de eo capiendas P. Syri mimus: 'Non semper aurem facilem habet felicitas.' Contra Curtius ix. 45. de Ptolemæo. Gebhard. In hoc vituperat, quod laudavit in Miltiade, Alcibiad. et Attico, Nepos. Savaro.

Gelonas] Non recorder mihi hujus loci nomen alibi occurrisse. Gebh.

In agro Troade] Pro in agro Troadis. Quomodo in Mss. Nam Troas pro regione vel agro Troadis. Quamquam et alterum non omnino respuerim. Keuchen.

Cum scytala miserrunt] 'Ἀλλὰ πέμψατες κήρυκα οἱ ἑσποροὶ καὶ σκυτάλην. Thucyd. Quod confirmat Plutarchus; qui per præcones et id genus nuncios hasce literas mitti consuevisse, demonstrat. Sed mira heic Mss. Codicum inconstantia. Scripti Veneti, quos secutus in Collectaneis suis Jac. Constantinus, cum lana legunt. Quæ scriptura cum iis, quæ a Probo subdantur, nullo pacto cohæret. Inquit enim: 'In qua, more illorum, erat scriptum: ' ubi significat innuitque Scytalam Laconicam. Scribi autem in lanis non potest, et hoc Lacedæmonios aliove fecisse, nusquam constat. Mag. At σφάλμα hoc manavit ex λαν, quæ supplicum potius erat insigne, ut tænia ac lemnisci exulum. Schott. Vide Fest. x. Varro- nem de Lingua Latina vi. et alios. Alii lancea legunt. Colon. Palatin. Al- dia. Assentiar P. Daniell lectionem cum clava asserenti? At Nepos non abhorret Græcis vocabulis, quæ com- mode Latinis mutari non possunt. Sic Iphicrate non refugit marem, et alibi, Ephori, Ostracismum, actu, acta. Latini antiquiores non fastidiosi erant in retinendis Græcis. Sic Li- vius dixit Pelion oerim, de quibus vide Nonium. Formam Scytalæ de-

Delph. et Var. Clas.

pingunt Plutarch. in Lysandro, Mar- cellinus in Thucydidem, Gellius lib. xvii. 9. et Ausonius. Aristophanis Scholiastes in Aves, pag. 601. Usuum autem literarum secretiorum præbuisse et hic de scytala annotat. Video autem semper in revocando Imperatores suos scytala usos Lacedæmonios. Xenophon Agesilao, ἐπειδὴ ἦλθεν αὐτῷ σκυτάλη ἀπὸ τῶν οἰκῶν τε- λῶν, βοηθεῖν τῇ πατρίδι ἐπέθετο. Polyænus lib. viii. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας αὐτὸν ἀνεκαλέσσαντο σκυτάλην πέμφαν- tes. Colligere ergo licet, scytalen præstitisse omnem usum literarum, tesserarum, atque aliarum id genus notarum. Nam et in pecuniæ summa signanda, et saccis obolignandis scytalen habuisse locum, docet Diodorus libro xiii. de pecunia ex præda Atheniensium Lacedæmonem a Lysandro missa: 'Ὅντος δὲ τοῦ χρημα- τος, inquit, ἐν σακκίοις, καὶ ταῦτ' ἔχον- τος ἐκδότου σκυτάλην, ἔχουσιν τὴν ἐπι- γραφὴν τὸ πλεῖθος τοῦ χρηματος δηλοῦ- σαι. Alium usum memorat Polyæn. lib. i. in Tyrtæo; 'Ἦνα δὲ ὅτ' τῶν οἰ- κείων ἐν τῇ τῶν νεκρῶν ἀναμύσει γυμρί- ζοντο ἕκαστος, ἐπὶ τὰς σκυτάλidas τοῦτο- μα γραφέντων καὶ περὶ τῇ λαίῃ χειρὶ φε- ρόντων. Vide Justin. l. iiii. 5. ubi σκυ- τάλidas interpretatur tesseras. Apud Ciceronem in quadam epist. ad Atti- cum, 'Scytales Laconicæ' exstant, hoc est, epistolæ breves et obscuræ, ut interpretatur Beroaldus in anno- tationibus. Gebhard. Vide de hac voce Marcelli Donati dilucidationes ad Livium lib. xxxviii. et Clem. Alexand. xi. strom. Ernstius.

Se capitis eum demnatoros] Hostis loco habituros. Thucyd. Longol. Id enim legibus eorum licebat facere regibus: de quo vide Grotium de Jur. B. et P. l. 4. 8. et in notis ad eum locum. Ratio, quia (ut infra Noster loquitur xxv. 1.) Spartani reges 'no- mine, non potestate; seu, ut est xvii. 1. 'nomine magis quam imperio' reges fuere.

Nep.

2 G

[*Hoc nuncio motus*] *Commotus* Edit. Parisiensis; ut et Mas. quod frequens Nepoti: in Datame bis, Alcibiade, Dione, Timoleonte. *Savaro.*

[*Sperans se etiam pecunia et potentia*] Pecunia, qua corrumpere iudices aut accusatores; potentia, qua eosdem deterreret; sed neutro valuit: prudentior hac parte Alcibiades fuit, qui absens reus violatæ religionis factus fuga sibi consuluit, infra vii. 4.

[*Licet enim legibus eorum cuius Ephoro hoc facere Regi*] Imitatio aperta istius Thucydidis: Ἐπειὶ δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο, nempe εἰσέρχῃ ἐμβάλλειν. Similis prorsus descriptio Xenophontæ in regimine pari. Ephorum potestatem atque auctoritatem multis verbis et partibus exagitat Aristoteles lib. ii. 7. Politicorum. Plato de Legibus lib. iii. ait, Ephorum potestatem tanquam frenum injectum esse Regum imperio. Idem lib. iv. dicit, Ephorum potestatem mirifice esse tyrannicam. *Lamb.* Fuerunt igitur homines imperiales, quorum exemplo in Thessalia *Ædiles*, Athenis *ἑρχόμενοι*, et postea instituti Romæ Tribuni plebis. Simile quicquam videtur apud Genevates fuisse Senatus ducentorum. Cæterum notandum, Ephoros, ut a Theopompo institutos, sic a Cleomene postea abrogatos fuisse, quorum potestas tamen semper annua, sicut Romæ Consul. *Keuchen.* Vide Nic. Cragium de rep. Laced. lib. ii. 4.

[*Hinc tamen sese expeditis*] Horat. Epod. xi. de se amore victo: 'Unde expedire non amicorum queant Libera consilia.' Eumene, 'Hinc tamen multis suis amissis se expedit.' Annibale, Attico. Cicero pro Milone: 'Si vita nostra in aliquas insidias incidere, omnis honesta ratio esset expedienda salutis.' Et in Verrem: 'Expedire se ex laqueis.' *Gebhard.*

[*Est genus quoddam hominum*] Illustis eruditione et meritis in rem literariam clarissimus Frid. Gronovius

malet: *Est genus quoddam hominum (Helotes vocantur) quorum, &c.* Comparat autem locum Flori iii. 8. 'Priores Teutonos sub ipsis Alpium radicibus assecutus, (locum aquas Sextias vocant,) quo, fidem numinum! prælio oppressit.' Sic enim scripserat ille, ubi vulgo ineptissime in locum quem. *Boecler.*

[*Helotes*] *Illotes* alias *heolotes*. Excerpta P. Danielis. In Græco est *ἑλότες* unde *Helotes*. Erant servi quidam publici Lacedæmoniorum, præfecti agris arandis ac excolendis. De quibus vide sis Suidam in *ἑλως*, Platon. vi. de Legibus, Aristotel. Polit. ii. 7. et Janum Gebhardum ad *Æliani τοὐκλῆν*, lib. iii. 26. Similes apud Thessalos Penestæ habebantur; quorum tamen tantum jus fuit, ut in civitatem Spartanam adscisci possent. *Keuchen.*

[*Hos quoque sollicitare spe libertatis*] *ἑλότες* fides erat admodum lubrica, et impulsu ad mutationem facilis. De quorum insidiis in Dominos Aristoteles iii. 7. de transfugiendi ad hostes more, belli tempore, Polym. i. Occurrit sæpius verbum *sollicitare* hac notione. Cæsar Civil. iii. 21. Cælius Milonem 'in Turinam ad sollicitandos pastores præmisit.' Ibid. cap. 22. Liv. lib. xxxiv. Curt. lib. iii. 18. 'cum ad perniciem ejus etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis.' Auctor de Viris illustribus: 'Fabricius prius inter legatos sollicitari non poterat.' *Gebhard.*

CAP. 4. *Amore Venero dilexerat*] Thucydidēs paullo honestius hæc: ἀλλ' Ἀργίλος ταῦτά τοι ἐν ἀλλότῳ. Nam ταῦτά sæpe pro honesto amore capitur. Legatar Suidas. Observa quod et Probus dissentit a Thucydide, qui hunc tum virum fuisse ait, cum literas ad Artabazum deferret. Meminit hujus rei Cicero in Topica ad Trebatium. *Longel. Mag.* De amore illo Venero lege Lucianum. *Amore Venero*] Veteres scribunt *Ve-*

novis: et sic in optimis Danielis Excerptis. Alcibiade: 'rebasque Veneris deditos,' ubi in iisdem, *Veneris*; quas Græci τὸ ἔργον vocant, ut Latini res *Veneris*, vel *Veneras*. Sic 'res voluptatum' apud auctores; τὸ χρέμα τῶν ἡδονῶν. *Venerius* autem pro *Veneris*, ut *aërius*, *ætherius*, pro *aëreus*, *æthereus* ex Græcorum more, qui scribunt *ἀέριος* et *αἰθέριος* per tertiam vocalem. *Venerus* tamen magis facit ad *ἀναλογία* et scripturam Romanam. *Keuchen*.

Quod nemo eorum redisset, qui super tali causa missi erant] 'Οτι οὐδὲς τῶν τῶν πρὸ ταυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο. Thucyd. Sic Diodorus xi.

Vincula epistolæ laxavit] Thucyd. Ἄδει τὰς ἐπιστολάς. Diodorus Siculus: ἄναιρε τὰς ἐπιστολάς. *Lambinus*. Ita habent antiquissimæ Editiones. Et vero in perlatione sola erat lethum indeprecabile. Vinculis autem colligatas antiquorum Græcorum epistolas, docet Curtius lib. vii. 'Parmenion vinculum epistolæ solvens, quidnam rex ageret requirebat.' *Barthius*. Pro *laxavit* e Membranis Schioppus *laceravit*: additque illa si *peritulerit* non male abesse videri. At decedit si eximantur sententiæ. *Gebhard*.

Nam ne huius quidem indicio impulsus sunt] Aliam rationem affert Diodorus Siculus, nempe quia literas apertas tradiderat: Τούτων δὲ ἐπιστολῶν διὰ τὸ ἀνεφγμένως αὐτοῖς τὰς ἐπιστολάς ἀναδεδόσθαι. *Lambin*.

Quam se ipse indicasset] Liber P. Danielis *judicasset*. Vitiose: nam ex proprio indicio convincere Ephori Pausaniam cogitabant. *Ulpianus* lib. i. ad edictum l. *indicasse* 197. D. de V. S. 'Indicasse est detulisse, arguisse, accusasse, et convicisse.' *Gebhard*.

Fanum Neptuni est Tænari] Scholia in Aristophanis *Acharn*. Τάναρον γὰρ ὅστις τῆς Λακωνικῆς ἀκρατικῆς, ἐν τῷ στόμιον ἢ κατάγον εἰς ἔβου, ἐνταῦθα δὲ ἢ καὶ Πονειδῶντος ἱερὸν Ἀσφαλαίου.

Iste vero Neptunus idæo, puto Ἀσφαλαίος dicebatur, quod navigationem tutam ac secundam præstare posset. Eodem cognomine colebatur et ab Atheniensibus. Idem Scholiastes: Ἀσφαλαίος Πονειδῶν παρὰ Ἀθηναίων τιμῶνται, ὡς ἀσφαλὲς πλοῦσι, in *Acharnens*. act. ii. 6. *Gebhard*. Poëta fingunt Neptanum hippocampus suos in Tænaro subducere. Vide Stat. *Papin*. *Thebaidos* ii. Unde sanum illius fuisse, a fide historica creditum. *Keuchen*.

In ara consedis] Quam in *Timotheo* 'publicæ pacis' appellat. *Keuchenius*. Græci moris fuit ad vim, injuriamque arcendam, confugere ad templum, statuas, aras. Eo genere tutelæ frequentius supplices utebantur, frequentissime servi. *Euripides*: ἔχει γὰρ καταφυγὴν θῆρ μὲν πέτραν, ἄνθρωποι δὲ βωμοὺς θεῶν. *Servulus* apud *Plautum*: 'Ego interim hanc aram occupabo.' *Tibullus* alludens: 'Et Veneris sanctæ considam vinctus ad aram.' Et bene *considam*, quia supplicum sedere. Nec illi modò is honos, sed etiam heroibus quibusdam, ut *Thesæo* Athenis. *Plutarchus*: μέντοι μὲν ἐν μέσῳ τῇ πόλει, παρὰ τὸ τῶν γυμνασίων ἔστι δὲ φέβιον εὐαίρων καὶ πᾶσι τοῖς ταπεινότεροις καὶ δόλοισι πρεσβύτοις. *Lipsius*. Legè quæ fusc ad hunc locum notat *Hieronymus* *Magius*.

Hanc juxta, locum fecerunt sub terra] *Thucydides*: ἀπλὴν διαφράσσοντι καλυβή. Tuguriolum quoddam circumseptum duplici tegumento, ne possit per id ponet. *Longus*. Non satis hoc expressit *Cornelius*. *Diodorus*. Siculus: ἀπλὴν σκυρὴν περιβάλλοντο, id est, duplex tabernaculum circumdedit, seu circumposuit. Tangit hoc *Pausaniam* indicium *M. Tullius* in *Topica*. *Lambin*. Hæc dissimili caliditate apud *Tacitum* *Anu.* lib. iv. 69. *Gebhard*.

Hæc ex Ephoris quidam descendunt] *Thucydides*: ἐς ἢ τῶν τε Ἐφώρων δὲ

τὴς τῶας ἔκρυψε. Diodorus Siculus: καὶ τοὺς μὲν Ἐφόρους, καὶ τῶν ἄλλων Σπουριαστῶν τῶας ἔκρυψε. Idem.

Dei] Neptuni.

Quid sit tam repentini consilii] Cod. Dan. tam repentini consilio.

Tanto magis Pausanias] Schioppius cum Schotto, qui unas easdemque excussisse membranas videntur, produnt legi, tanto modo; Lambinus mavult multo magis, idque quosdam in veteribus libris reperiisse testatur. Casp. Barthius lib. xxiv. 18. Advers. præfert, modo magis Pausanias perturbatus; hoc est, supra modum. Gebhard.

Ne enunciaret] Recte Schioppius: ne arcana detegeret et Ephoris proderet. Apuleius Met. lib. x. 'Neque ad vos, quæ ignoravi, possum enunciare.' Cicero contra Nullum: 'Qui sociorum consilia adversariis enunciavit.'

Nec se meritum] Non abludit oratio Dymni ad Nicomachum apud Curt. vi. 7. 'Si id sustinere non posset, attamen ne proderet se; cuius erga ipsum benevolentia præter alia hoc quoque haberet fortissimum pignus, quod caput suum permisisset fidei adhuc inexpertum.' Gebhard.

Implicitum] Libri veteres implicatus. Dione: 'Utraque implicatus tyrannide Dionysiorum.' Apuleius Met. lib. x. 'Morbi inextricabilis veteris vehementer implicatus.' Et ita videntur veteres esse locuti. Idem lib. iii. 'Sed ut ex animo tibi volens, omne delictum, quo me tantis angoribus implicasti, remittam' Gebhard.

Magno ei præmio futurum] Alii, magno esse ei præmio futurum. Unde Lambinus, magno id ei præmio futurum: id est, magnis cum muneribus oneratum iri. Idem. Diodor. ἔτι δὲ δεσθόντος ὅπως συγκρίψῃ, καὶ θυραὶς μεγάλας δαΐσχυρουμένου.

CAP. 5. In urbe eum comprehendi] 'Eν τῇ πόλει τὴν ξύλλην ἐποιοῦντο. Thucyd.

E vultu cuiusdam Ephori] Λέγεται δ' αὐτὸν μάλλοντα συλλεφεσθῆσαι ἐν τῇ δόξῃ, ἐνὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσόντες, ὡς εἶδε, γυνῆαι ἐφ' ᾧ ἔχονται. ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανῆ χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίας, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ. Idem.

Eum admonere cupiebat] Vetera excusa, cum ammoneri, vel admoneri. Sed ammoneri non inconcinne propter euphoniā, pro admoneri: ut rem administrare, pro administrare, Excerpta Danielis in Conone. Keuchen.

In ædem Minervæ, quæ Chalciæ vocatur] Codex Danielis, Chalcidicos. In nummis antiquis, quos Goltzio debemus, appellatur illa Minerva, ΧΑΛΚΑΧ. Estque Ἀθηνῇ Χαλκιοίκος, quod alia numismata ΑΘΗ. ΧΑΛΚ. repræsentant. Suidas, Χαλκιοίκος, ἡ Ἀθηνῆ ἐν Σπάρτῃ, ἣ οἱ χαλκοῖν οἶκον εἶχεν, ἣ διὰ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάδας αὐτὸν κτίσαι. Eadem Chalciotis appellata, ut notat Beroaldus ad Apuleii Milesiorum lib. x. Keuchen.

Confugit] Suidas: Καταφεύγει ἐς τέμενος Ἀθηνῶς. Diodorus: εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τῆς Ἀθηνῶς τῆς Χαλκιοίκου. Polyænus lib. viii. ἥλικα Πανσωνίας μηδίζων ἄλους κατέφυγεν ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνῶς τῆς Χαλκιοίκου. Lycurgus: ἐπειδὴ ἐφθασε καταφυγὼν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἱερὸν. Ælianus: ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τῇ Χαλκιοίκῃ. Vide sequentia, et Plutarchum περὶ παραλλ. Lambin. Meminit quoque ejusdem Minervii templi lib. ii. in Aristomene Com. 2. Κρόφα δὲ εἰς τὴν Σπάρτην προσελθὼν, καὶ τὰς ἀσπίδας αὐτῶν προσηλώσας τῇ τεμένει τῆς Χαλκιοίκου. Gebhard. Unde patet templum illud facinoris asylum fuisse, quo confugientes impunitate donabantur. Simile Dianæ Ephesias, Cadmi Thebis, Herculis Athenis, et alia; de quibus passim in Hist. Græcis.

Valvas ejus adis obstruxerunt] Sic Thucydides: Μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὕψον ἀφείλον, καὶ τὰς θύρας, ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὰν, καὶ ἀπολα-

βόντες εἶσω, ἀπεκοδόμῃσαν, προσκαθεζόμενοι τε ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ. Vide Lycurgum, oratione in Leocratem. *Lambin.* Plutarchus non ab Ephoris, sed a Patre ejus hoc factum scribit. *Obstruere* Polyænus reddit *ἐναποκοδόμῃσαν*. Cicer. dixit 'Obstruere aditum.' *Gebhard.*

Tectumque sunt demoliti] Τὸν ὄροφον ἀφείλον. Nepos Timoleonte: 'cætera tyrannidis propugnacula demolitus est.' Curtius lib. viii. 54. 'Ergo alii extra urbem tecta demoliebantur.' Occurrit apud Ciceronem 'demoliri parietem,' 'demoliri partem muri.' *Gebhard.*

Quo facilius sub dio] Schioppius ac Schottus e libris scriptis, *celerius sub dio*. Idem Gifanio placet. Celer autem mors opponitur lentæ, et a Curtio vocatur 'strenuus,' lib. ix. 44. Et 'strenue mori' eidem, quod Nepoti 'facilius interire,' lib. iii. 17. *Gebhard.* *Quo facilius sub dio interiret]* Probant correctores τὸ διοῦ reponendum, ut in Eumenis vita, et apud Horatium Od. ii. 3. Sed sine operæ pretio. Nam *divus* pro *dio*, et *dius* pro *divo*, frequens in membranis antiquis. Varro. Hoc mutatum sæpe ab his qui ignorabant, *sub divo* et *sub dio* recte scribi. *Keuchenius.*

Dicitur eo tempore matrem Pausania vixisse] More Græcorum locutus est. Sic enim Thucydides eodem loco, λέγεται δὲ αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθῆσθαι, quem supra protulimus. Et Diodorus Siculus hanc ipsam rem narrans: λέγεται τὴν μητέρα τοῦ Πανσανίου, κατακτείναντες εἰς τὸ ἱερὸν, ἄλλο μὲν μὴδὲν μῆτε εἰπεῖν, μῆτε πράξει τι, πλὴν θὸν δὲ βαστάσας ἀναθεῖναι κατὰ τὴν εἰς τὸ ἱερὸν εἰσοδόν. *Lamb. Boecler.* Hoc Plutarchus, ut præcepi dicere, factum Patri ejus adscribit, quem Agesilaum nuncupat, cum sit Cleombrotus, testibus Herodoto, Thucydide, et auctore Scholiorum in Aristophanis Equites. A matre vero memorat inhumatum esse projectum, contra

Thucydidis, Diodori, Polyæni, aliorumque sententiam. Cæterum matri Pausaniæ nomen fuit, si Polyæno lib. viii. credimus, Theano; sin Anctori Scholiorum in Aristoph. Equites, Ἀλκαθῆα. Μετὰ ἑξέου φυγὴν Λακοναῖοι προδοσίαν κρίνουσι καὶ φονεύουσι Πανσανίαν τὸν ἴδιον βασιλέα Κλεομβρότου καὶ Ἀλκαθῆαν υἱόν. *Gebhard.* Similis Ἑλληνισμός apud Tacitum occurrit, Hist. lib. i. 50. *Idem.*

Eamque jam magno natu] Id est, anum annis defectam. In Timothee: 'Hic cum esset magno natu, et magistratus gerere desiisset.' *Sæare.* Recte contra *Lamb.* et *Schott.* qui *magnum natu* præferunt. Sic Nepos Datame: 'Ab hoc tamen viro Scismas maximo natu filius descivit.' Livius lib. x. 38. Idem lib. iii. 'Magno natu quidam cum omnium majorum suorum insignibus se in forum projecit.' Ibid. 'Cui magno natu, non sufferentibus jam viribus ad consularia obeunda comitia, intra paucos dies moritur.' *Gebhard.*

Lapidem ad introitum ædis attulisse] Polyænus Strateg. viii. Θεωρῶ τὸν τῶν ἑλλων ἀφικόμενῃ, πλῆθον πρὸς ταῖς θύραις ἀπηρτίσαντο. Meminit 'etiam Ovidius in Ibin.

Magnam belli gloriam turpi morte maculavit] Parem in modum Taciti. Hist. iv. 60. de Agrippinensibus, 'egregiam laudem fine turpi maculasse,' quod securis hominibus, rerum vices non timentibus, haud injuria accidere potest. *Loccen.*

Confestim animam efflavit] Thucydides: Καὶ ἐξαχθὲς ἀπέθανε παραχρήμα. Sed Xenophon. lib. iii. de rebus Græciæ, Pausaniam scribit damnatum Tegeam profugisse, ibique, morbo confectum, mortuum esse. *Lambinus.*

Cum eodem nonnulli dicerent] Quidam libri habent, *codem loci*. *Lambin.* Hunc locum extra urbem Spartam Lacones καῖδδαν vocabant. *Longol.* Thucydides: Καὶ αὐτὸν ἐμῆλθον μὲν ἐς τὸν Καῖδδαν, ὅπερ τοὺς κακοῦργους ἐμ-

ἀλλὰ αὐτὸς αὐτὸν ἐκείνῳ πλάττειν
 τὸν πατέρα. Similis Seacertium Ro-
 mæ. Sueton. Et locus Athenis in
 Mella. Plutarch. Themistoc. Est
 que illud τὰφην ὄνον θάπτειν, apud
 Joseph. x. Antiq. quod 'insepultam
 sepulturam' vocat Cicero l. Philip-
 pic. Et exprimit Adagium ΠΥΡΡ
 ΠΥΡΡ ΠΥΡΡ. Sed notandum, quod
 privatio sepulturæ si cadat in impios
 poenæ loco habenda sit. *Keuchen.*

Dei Delphici] Apollinis. Deum
 Delphicum vocat aperta imitatione,
 quem Thucydides θεὸν ἐν Δελφοῖς. Sic
 supra latiori periphrasi Deum ap-
 pellat in Themistocle, quem alii Py-
 thium. Quod frequens apud Corne-
 lium et alios. Deus enim κατ' ἐξοχὴν
 Apollo dictus. Hinc et ipsum ΔΙΙ,
 quo nomine Arabes Deum vocant.
Keuchen.

Responsio erutus] Consulentibus La-
 cedæmoniis. Thucydides: 'Ὁ δὲ θεὸς
 ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὑστερον ἐχρη-
 σε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετανοεῖν, οὐδ' αὖ
 ἀπέθανε, καὶ τὸν καὶ τὸν ἐν τῷ προτεταμένῳ
 μῦθῳ, ὃ γραφὴ στήλαι δηλοῦσι. Diodo-
 rus Siculus tradit, corpus propinquis
 esse condemnatum et concessum, ut
 id sepulturæ mandarent, sed Apolli-
 nem Lacedæmonii iratum, quod sup-
 plicum perfrugium violassent; consul-
 tum respondisse, supplicem Deo re-

stitui oportere: quod cum fieri non
 posse viderent, pro uno corpore vivo,
 duas statuas Pansaniz posuissæ. He-
 rodotus autem de concessio propin-
 quis Pausaniz corpore nullum ver-
 bum facit, sed Deum consultum juss-
 isse Lacedæmonios 'duo corpora
 pro uno Minervæ Chalckæce red-
 dere:' illos autem oraculum sic in-
 terpretatos esse, 'ut pro uno Pau-
 sania necato, duas Pausaniz statuas
 dedicarent.' *Lambin.* De jure illo
 concedendi cadavera in Digestis Jus-
 tinian. lib. XLVIII. tit. 24.

Ubi vitam finierat] Excerpta P. Da-
 nielis, atque eodem loco sepultus, ubi vi-
 tam posuerat. Quod Schioppius Scbot-
 tasque confirmant. Barthius Advers.
 libro XXIV. 18. τὸ loco delendum cen-
 set. Propert. lib. II. 'Quod mihi si
 ponenda tuo sit corpore vita.' Et,
 'Non potuit saxo vitam posuisse Ce-
 rauno.' Valer. Max. lib. VI. 9. 19.
 'Q. Capiō in publicis vinculis spiri-
 tum deposuit.' Lib. VII. 8. 'Inter
 ipsam fallacis et ingrati culpæ cogi-
 tationem spiritum posuit.' *Gebhard.*

PAUSANIZ res amplius memora-
 bunt tibi Plutarchus in Arist. et ali-
 bi. Thucyd. I. Herod. lib. IX. Diodo-
 dor. XI. Ælian. V. H. IV. 7. Polyænus
 VIII. Xenoph. Hist. Græc. II. Justin.
 II. 15. V. 10. VI. 4. Valer. Maxim.
 II. 6. Suidas, &c. *Boeckler.*

V. CIMON.

CAP. 1. *Duro admodum initio uous est adolescentie*] Sic Mas. et vulgati præter Colon. qui *diro* habet. *Savaro*. Fuit autem initio luxuriosus ac dissolutus, mox ad frugem se recepit, ut et Valerius ejus 'incunabula stultitiæ plena' fuisse, lib. vi. 9. memorat. Quem locum glossemate liberat Muretus Var. lib. vii. 1. Schott. Ætatis vitia describit Plutarchus in vita.

Litem æstimatam] Quinquaginta talentis, supra in Miltiade, non sexaginta, ut hic Lambinus sui oblitus ex Herodoto numerat, cum ipse Herodotus et Plutarchus πεντήκοντα ταλάντων habeant. Schott. Vide Senecam Controv. 24. et Quintil. Declamat. 103. Litem æstimatam Græci τίμημα vocant. Lambin. Aristophanes Plato: τί δὴρά σοι τίμημα ἐπεγράφη τῇ διαγῇ; Ἐὰν γ' ἄλγῃ; Vid. Gebh. ad Miltiad.

Custodia tenebatur] Præter Herod. et Plutarch. Valer. l. v. 8. et 4. Justin. xi. in fine. Quintil. declam. 303. in fine. Savaro. Meminit et Seneca Controv. 24. Cimonis declamatio pro patre ire in carcerem volentis est apud Libanium Tom. 1.

Neque legibus Atheniensium] Vel *Atheniensibus*. Græcis lege tantum erat, ut tyrannorum filii parentum crimina lærent. Alex. Neapol. lib. ii. 16.

Habebat autem in matrimonio sororem suam germanam, nomine Elpinicem] Aliter legunt Excerpta, sed omissa voce: sororem suam nomine *Helpicem*. In Longoliana haud paullo melius, *Helpinice*; quæ τὴν germanam insuper heic exulandum facit, quod nunquam probaverim. Præfatione: 'sororem germanam habere in matrimonio.' 'Habere' autem proprie de-

matrimonio dicitur. Terentius Adelphi. iv. 4. 'Valeas, habeas illam, quæ placet.' Ad quem locum Donatus: 'Haberi uxor dicitur.' Joan. cap. 3. vers. 29. Ὁ ἔχων τὴν γυναῖκα, τὴν φίλιν ἔστω. Keuchen.

Sororem suam germanam, nomine Elpinicem] Codex P. Dan. *Helpicem*. Vide quæ ad Præfationem notavimus. Apud Athenienses proximi genere orbas puellas et peuria dotis elocata difficiles lege ducere jubebantur, aut tantum dotis largiri qui sponsum invenire possent. Verba legis ex Budæo adscribam: Τῶν ἐπικληρῶν δοῦναι τὸ θνητὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ἐγγύτητα γένους, ἐκδιδόναι ἐπιδόου, ὃ μὲν πεντακοσιαμέδωμος πεντακοσίους δραχμὰς, ὃ δὲ ἑπταεὶς τριακοσίας, ὃ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πεντήκοντα. Diod. lib. xii. talem legem a Solone latam, sed a Charonda correctam narrat: ἐκέλευε lex Solonis τῇ ἐπικληρῇ ἐπιδιδόναι τὸν ἐγγύτητα γένους γένους, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐπικληρὸν ἐπιδιδόναι τῇ ἀγγιστεῖ ὃ ἦν ἀνάγκη συνουκεῖν ἢ πεντακοσίους ἀκρίσαι δραχμὰς εἰς προικὸς λόγον τῇ πενιχρῇ ἐπικληρῇ. Porro inter proximas et ἐπικληρούς recensebantur sorores germanæ, h. e. ἀμοτέραι. Locus elegans habetur apud Philonem Judæum. de legibus specialibus, quem attigit M. Antonius Muretus Var. Lect. lib. xv. c. 5. Plenior vero adduxit vir magnæ doctrinæ, nec minoris industriæ ac probitatis Andreas Schottus. Ὁ Ἀθηναῖος Σόλων, inquit ille, δημοκράτους ἐφίλει ἔχειν, τὰς ἀμοτέρους ἐκέλευεν, Ὁ δὲ Λακεδαιμονίων νομοθέτης ἔπαυεν, τὸν ἐπὶ ταῖς ἀμογαστρῶν γάμον ἐπιτρέψας, τὸν πρὸς τὰς ἀμοκράτους ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων χλευάζων τὴν ἐκείνων

ἐλλάθειαν, ὡς ἡμέτερον διαπατατομένον, ἐφόρῃσεν εἰς ἀσέλγειαν. Ergo nunc liquet Lycærgum ac Solonem quasi consulto contrarias hac in parte leges sanxisse. Hic apud Athenienses germanarum sororum, sive consanguineas dicere malis, matrimonium indulsit: ille apud Lacedæmonios quasi data opera hujus institutis adversans consanguinearum conjunctione interdixit, et uterinarum sororum nuptialem consuetudinem permisit: quod apud Athenienses piaculo dignum ponebatur. Aristophanes *Nebulis* act. v. sc. 2. 'Ο δ' εὐδὺς ᾧ' Εὐριπίδου βῆσω τω', ὡς ἐλπίει. 'Ἀδελφός, δ' ἡλεῖται, τὴν ἀμοιβήν. Ubi auctor Scholiorum: 'Ἐπειδὴ δὲ παρὰ Ἀθηναίοις ἔξεστι γαμεῖν τὰς ἐκ πατέρων ἀδελφάς, εἰς ἀξίαν τοῦ ἀδελφώματος προσέθηκε τὴν ἀμοιβήν. Ægyptius autem legislator irrisit hinc Atheniensium illinc Lacedæmoniorum superstitionem ac timiditatem, tanquam imperfecta sancientium, iisdemque patre ac matre genitos incestuosis nuptiis copulavit. Gebhard.

Non magis amore quam patrio more] Andocides hoc διὰ παρανομίαν factum scribit, in Oratione contra Alcibiadem. Tò patrio abest a manuscripto Mendozii, Gifanii, itemque Ultraject. estque venustior ἀντανάκλασις: peccasse autem bis hunc scriptorem notat Muretus Var. lib. vii. 1. tueturque adversus Xilandrum Cimonem l. xv. 5. Schottus.

Atheniensibus licet] Sane omnes Historici infamia factum hoc Cimonis notant. Suidas testularum supplicio ob eam causam urbe illum ejectum adserit in voce Κίμων et δορυκαός. Athen. l. xiii. παρανόμως contra leges et mores patriæ nuptias istas factas esse scribit. Plutarchus in vita ejus propius ad Probi sententiam accedit. Longol. De more hoc præter Philonem testantur Scholiastes Aristophanis ad *Nebulas*. Minutius Octavio et Seneca in *Apocolocyntosi*,

quorum verba post alios adduxerunt Rutgers. lib. ii. et Samuel Petitus Com. ad legem Atticam B.

Quam pecuniosus] Dictus ob id apud Athenienses λακρόπλουτος, quod scilicet ex puteis et fodinis divitias parasset. Atque ad id respexisse videtur Probus. Cæterum Plutarchus Calliam longe alia ratione in vita Aristidis divitem factum, et hoc nomen λακρόπλουτον accepisse refert. Athenæus autem ex Heraclide Pontico lib. xii. diversa de hoc divite a Platarcho prodit. Longol. Vide Athenæum lib. xii. 7. et Suidam. Hic cinnabareos conficiendi rationem invenit: ut auctor Theophrastus lib. περὶ λίθων. Ab hoc etiam minium inventum nonaginta circiter annis ante Theophrasti tempora. Plinius lib. xxxiii. 7. Eustathius ad Iliad. B. Fuit Ἄρχων Athenis, Olympiad. cxvi. anno 2. suntque ad eum ab Alexia anni xcii. Meursius. Lege quæ de eo disseruit Eruditiss. Gronovius in suis Observationibus, lib. iv. 7. *Pecuniosus]* Feato est præmiciosus. In Gloss. pecuniosus exponitur πολυχρήματος. Kenchenius.

Ex metallis fecerat] Scilicet argentifodinis Laurei Atticæ regionis, de quibus supra in Annotat. in Themistoclis vitam. Harum fortasse argentifodinarum proventus redemptor erat Callias; vel potius privatim aliquas in Laureo argentifodinas habebat, ut etiam Nicias, quod Plutarchus in Nicias demonstrat. Magius. Aliam divitiarum causam narrant Plutarch. in Aristid. Hesych. et Suidas in λακρόπλουτον, et rursus aliam in Heraclide Pontico Athen. xii. 9. Ortas e spoliatis Persarum cadaveribus, quæ Marathone sepulta fuerat, innuere videtur Themistocles ep. 8.

Is cum talem conditionem aspernaretur] Plutarchus illum ad eam conditionem ἔτοιμον, hoc est, facilem et paratum fuisse adserit: tantum abest, ut aspernaretur. Nam quantum

sororem curarit, notat Athenæus. *Longol.* Proprie et eleganter: nam vocabulum nuptiale *conditio*, de quo multa docti viri et in primis Juris-consulti. Infra Attico, 'cum propter suam gratiam et Caesaris potentiam nullius conditionis non haberet potestatem.' Apuleius *Apologia*: 'Quam conditionem cum obstinate propositam videret mulier sapiens.' *Ibid.* 'Sin hæc reputans formæ et divitiarum gratia me ad aliam conditionem reservarem.' Justin. lib. xi. 7. 'Tam pulchra conditio prima regni felicitas videbatur.' *Gebhard.*

Quoniamque prohibere posset] Alii libri *quoniamque prohiberet*, nempe Cimon, ne nuberet Calliæ. Alii *quoniam prohibere posset*, quam scripturam malam esse negant. Denique alii codices, proferente Lambino, *Elphinice negavit se passurum Miltiadi progeniem in vinculis publicis interire, quoniam id prohibere posset: sequæ Calliæ nupturam.* Ego vulgata in lectione nullam esse difficultatem video. *Idem.*

CAP. 2. *Habebat enim satis eloquentiæ*] Sallustius de Catilina: 'Satis eloquentiæ, sapientiæ parum.' Vid. N. in Sidon. lib. ix. ep. 9. *Savaro.* Saidas illum librum *ἱεροσκοπικόν*, hoc est, de curandis equis, conscripsisse insignem et mirandum scribit. Attamen Stesimbrotus apud Plutarchum, neque musicam neque ullas liberales artes didicisse illum commemorat: *Ἱεροσκόπος δὲ ὁ Θωδῶς φησὶν αὐτὸν οὐτὲ μουσικῇ, οὐτ' ἀλλό τι μᾶθημα τῶν εὐειδετέων, καὶ τοῖς Ἕλλησι ἐπιχειροῦσέν ταν, ἐνδιδασκῆναι.* *Longol.* Sed alterius opinionis sunt Plato in Theage, et Aristides Sophista in Cimone.

Summam liberalitatem] In qua præcipue Pisistratum imitatus est. Vide Theopompum apud Athen. lib. xii. 8. et Plutarch. in Cimone. *Ernstius.*

Cum juris civilis, tum rei militaris] Plutarchus illum juvenem, aliquamdiu armorum experientiam imperitum, rebus potius urbanis præcelluisse dicit.

Mag. Cum juris civilis] Nempe Atheniensis: nam quoties non additur nomen cujus sit civitatis jus, ejus civitatis significatur de qua sermo instituitur §. sed jus. 2. Inst. de jure Nat. G. et. C. et recte juri civili operam dedit cum turpe sit patricio et nobili viro et causas oranti jus in quo versaretur ignorare, ut Q. Mucius ait apud Pompon. JC. in l. ii. §. 48. D. de orig. Juris.

In exercitu] Ms. Gifan. et Exc. P. Danielis, in *exercitiis*.

Primum imperator apud flumen Strymona] *Πρώτος μὲν Ἠλένα τῆς ἐν Ἰρπυμῶνι Μήδων ἐχθρότητος, &c.* Thucyd. qui bella per eum gesta recenset lib. i. *Legæ* Plutarchum in vita, Diodorum lib. xi. Herodot. Polyhymnia, et Pausaniam in Atticis.

Thracum] Immo Persarum, nisi forte etiam Thraces in exercitu Persarum fuerunt. *Lambin.*

Amphipolim] Urbem in Thracia, quæ prius *ἑρτά ὀβολ* dicebatur, id est, *novem viæ*. Amphipolis autem postea dicta, quod utrinque a Strymone fluvio allueretur. *Idem.* Hodie *Chrysopolis*. Vid. Meursium *Fortunæ Atticæ* cap. 6.

Idem iterum apud Mycalen] Describunt hoc prælium Diod. Sic. xi. 61. et Plut. Cimone p. 486. memorantque et Thucyd. i. Plato in Menex. Polyan. i. Frontin. iv. 7. 45. et Mela i. 14. Sed hi omnes ad Eurymedontem fluvium, sive prope Cyprum, pugnatam scribunt (quanquam ubi uno modo rem narrent): nemo, ad Mycalen. Et certo sive Mycalen Carie urbem, cujus Stephanus de urbibus meminit; sive montem aut promontorium, sub quo Persæ eodem die, quo ad Platæas, victi sunt; sen denique insulam in ora Ionie Plinio H. N. v. §1. memoratam, intelligas, fieri non potuit, ut classis Persica, quæ, Diodoro et Plutarcho testibus, ad Eurymedontem stationem habuit, apud Mycalen devinceretur; multo minus

gat Nepos, Cimodem villicos agris et villis imposuisse, sed negat castodes apposuisse. *Lambin.*

Quibus vellet] Amplius scripti Codices, *Quibus quisque vellet*. Scholt. Sic Danielis et Boecieri.

Semper cum pedissequi cum nummis sunt secuti] Vidē de hoc genere nervorum Pignorum. *Boecier.* Athen. lib. XII. Καὶ λέγουσιν, ὅτι περιήγετο μὲν καὶ νεώσκους δύο ἢ τρεῖς ἔχοντας κέρματα τοῖς τοῖς δὲ δίδόναι προσέταττες, οὐδὲ τις προσέλθοι αὐτοῦ δέχμενος. De Cimonia liberalitate, eadem Plutarchus in Pericle. Nam et hic non minus suarum rerum profusus populo largitor. Clarum est de Cimone loqui Athenæum, cum scribit, καὶ λέγουσιν ὅτι περιήγετο μὲν νεώσκους δύο ἢ τρεῖς. Errat igitur Auctor Excerpt. et Eustathius eum secutus, qui de Pisistrato hæc accipiunt, contra apertissimam Athenæi narrationem, et Probi in Cimonia vita, qui quasi ad verbum Theopompi totum locum vertit. *Cassub.* Non dissimile est quod de L. Neratio narrat Gellius xx. 1.

Ne differendo videretur negare] Οὐκ αἶμαι χάριτες γλυκερότεραι· ἢ δὲ βραδέρης, Πᾶσα χάρις κατὴ, μὴ δὲ λέγοντο χάρις. P. Syrus: 'Beneficium bis dat qui dat celeriter.' Ausonius: 'Gratia quam tarda est ingrata est gratia; namque Quæ fieri properat gratia grata magis.' *Gebhard.*

Cum aliquem offensum fortuna, videret] *Lambinus* hoc exponit, cui fortuna esset iniqua, irata, atque offensa. Quod cum mihi insolens videretur, nec debitarē, offensum hic idem esse, quod obviam factum, repertum; Cl. Fretschemius confirmavit meam sententiam, Indubiamque fore dixit, si in aliquo codice forte fortuna legeretur, quod et absorberi facile poterit a sequenti vocabulo. *Boeclerus.*

2 Minus bene vestitum] Theopompus: Κατὰς ἡμφισμέρον, male vestitum. Plutarchus paullo aliter, ἡμφισμέρος

ἀνδρὸς, id est, parum copiose, non, ut ita dicam, agenter vestitus. *Lambinus.*

Suum amiculum dedit] Gymnici exemplar corrupte amiculum habet. *Magius.* Theopompus: καλεῖται αὐτὸν μεταμφισμένον τῶν νεώσκων τὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ. Plutarchus fere sic, ut Nepos: ἀμφισβῆτε πρὸς αὐτὸν τὰ ἡμέλια. *Lambinus.*

Ut quos convocatos vidisset] *Lambinus* non vocatos. Rectius *Schloppina*, P. Daniel, Savaro, ac *Schottus* invocatos. *Barthius* Adversar. lib. XXIV. 28. legit, ut quoscunque invocatos vidisset. Est autem invocatus, ἐκκλητός, ad epulas non invitatus. Fuit Cimonia animo par Gellii Agrigentini, eujus domus quædam munificentie officina credebatur. *Valer. Max.* lib. IV. 8. quæ comparanda cum verbis Nepotis. Vel, cui noudum vocari contigit. *Terentius* Eunuchus: 'Invocato ut sit locus semper.' *Gebhard.* Vid. Athen. lib. XII. ibique doctissimum *Casaubon.*

Omnes devocaret] Omnino malim hic legi, convocaret, aut certe vocaret. *Lambin.*

Quod facere nullum diem pratermitteret] Sic Plutarchus: Καὶ δεῖναι οὐκ αὐτῷ αὐτῷ λυτὸν μὲν, ἀρκεῖν δὲ πολλοῖς, ἐπικεῖν καὶ ἡμέραν. Sic et Theopompus apud Athenæum eod. loco. Sed existimabam aliquando, neque nunc aliter sentio, legendum esse apud Cornelium, quod facere nullum diem intermitteret. Sic enim loquuntur Latini potius. *Idem.* Et sic locum contaminat *Lambinus.* *Gebhard.*

Qui unde efferrentur, non reliquissent] Supra de Aristide, in ejus vita: 'in tanta paupertate decessit, ut, qui efferretur, vix reliquerit.' Athenæus eodem loco ex Theopompo: Καί ποτε μὲν αὐτὸν καὶ εἰς ταφῇ εἰσφέρειν. *Lambin.* Solebant enim mortui efferri honestissima veste. *Juvenalis:* 'Pars magna Italice est, si verum admittimus, in qua Nemo togam sumit nisi

mortuus.' Non solis Italis, de quibus Satyricus loquitur, sed vulgo etiam Græcis Latinisque moris fuit, ut comptiores efferrentur, quam vixissent. Erant enim καλὴν ἔθραψαν studiosissimi. *Cassub.*

Suo sumptu extulit] Vide de hoc more P. Fab. Sem. III. 13.

Vita ejus fuit secunda] Nullis periculis atque insidiis exposita. Nam, ut Aurelii Victoris verbis dicam, 'ejus vita nullius oneri aut incommodo erat.' Demum, 'Ejus mortem cives expetunt, cujus vitam oderunt.' Sive ejus vita non fuit anxiosa ob imminens ex odio atque insidiis civium discrimen; vel, ut verbis Valerii dicam, pro salute et incrementis ejus cives excurabant. *Gebhard.*

Mors acerba] Quæ Græcis ἄποσι δάρατοι, vel δυσφάτοι νεκροί, ut Latinis 'acerba funera,' vel 'immatura.' Julianus Archiepiscopus Toletanus lib. I. 'Tria sunt genera mortis, acerba, immatura, naturalis. Acerba infantum, immatura juvenum, naturalis senum.'

Quod a Publio Syro mutuatum. Sed minus distincte illa genera a Latinis usurpantur. Nepos enim 'mortem acerbam' de adultis dixit, sicuti Cicero in Antonium: 'Acerbissimum ejus diem supremum malim, quam L. Cinnae dominatum.' *Keuchen.*

CIMONIS res scripsere Plutarch. Cimone. Diodor. XI. et XII. Herodot. VI. et VII. Thucyd. I. Polyæn. I. Plato in Theage et Gorgia, Suidas, Athenæus XII. Demosthenes Oratione contra Aristocratem. Andocides Oratione contra Alcibiad. Arist. I. 3. Platonica II. Justin. II. 15. Valer. Maxim. V. 3. Ext. III. 5. Ext. II. 6. Cicer. offic. II. 18. *Boecler.* Facies ejus in nummorum meorum: uno conspicitur cum inscr. ΚΥΜΟΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΤ. In postica parte victoria seminuda armis insidens, dextra palmam, sinistra clypeum tenens, in quo: ΝΙΚΗ. Infra: ΑΘΗΝΑΙΩΝ. Circum victoriam: ΚΑΤΑ ΔΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. Hermam ejus sed capite truncatum exhibent Ursini imagines num. 46.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate aereo.

Apud Fulvium Ursinum
in schedis ex marmore.

VI. LYSANDER.

Lysander] Aristocleti filius, ex Heraclidarum genere, minime generosus. Theopomp. apud Athen. lib. vi. Mothacem fuisse adserit. Sunt Mothaces non ipsi quidem Lacedæmoniorum filii, sed cum iis simul educati adolescentes ingenui, qui deinde ad præclara facta, quæ ab illis sperantur, Laconum Reip. adscribuntur. *Longol.* Alii Mothaces volunt fuisse conditioneservos. Hesychius: *Μόθᾱκες οἱ συν-τρεφόμενοι τοῖς δούλοις παῖδες.* Et dicti *μόθᾱκες, παρὰ τὸ ὁμοθεῖν.* Unde etiam est *μόθος.* Erant igitur servi a pedibus, qui aliis Græcis dicebantur et *μόθᾱρες* iisdem Laconibus. Lysandrum juvenem e Mothacibus unum, quod dicitur, fuisse, ex Plutarcho non discas. Fatetur tamen etiam *Ælianus* lib. xii. c. 43. *Casaubonus.* Vide Plutarchum in Vita. *Mag.* De hoc Thucyd. lib. v. Xenophon lib. ii. Diodor. lib. xiii. Polyæn. Strateg. lib. i. et vii. Just. lib. v. Frontin. i. 5. ii. i. iv. i. *Savaro.*

Lacedæmonius] Sic Cicero in Catone Majore: 'Lysander Lacedæmonius, vir summæ virtutis.' *Mag.*

Magis felicitate quam virtute partam] Curtius lib. ii. 'Quis neget, eximiam quoque gloriam sæpius fortunæ, quam virtutis esse beneficium?' *Gebh.* Ms. mei C. fide lego: *magis fortuna quam virtute,* quæ pulcrior oppositio est: sic infr. in Thrasymbo: 'Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit.' *Ernst.* Vide notas Freinsheimii ad Flor. præf.

Sexto et vigesimo anno] Sic Thucydides lib. iv. *ἐτη δὲ εἰς τοῦτο τὰ ξύμ-*

παντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἐπὶ καὶ εἰκοσι, &c. *Lambin.* Et pestilentia conflictantes. Vide Plutarchum in Vita, Xenophon. 'ΕΛΛ. ii. Diod. Siculum xiii. in extremo.

Confecisse] Penitus stravisse ac vicisse. Magius substituendum censuerat *confregisse* sive *contudisse.* Sed in eo se ipse reprehendit. *Conficere* enim est, penitus absumere. *Schott. Gebhard.* *Confecisse*] Historiam habes in Alcibiad. refert Plutarch. Diodor. lib. xiii. Polyæn. i. Just. v. Frontin. ii. 1. exemplo ult. et Pompon. Mela ii. infra in Conone. *Savaro.*

Id qua ratione consecutus sit, latet] Rem enim maximam minimo labore confecit; et hora una tempus longissimum, et bellam omnium, quæ ante ipsum fuerant, maxime varium et cladibus et casibus sustulit. Quod strategema ejus præter alios commemorat Polyænus lib. i. quomodo latere potest cum ipse dicat factum id immodestia adversariorum? Videtur hic locus esse mutilatus, ut et alii in hoc opusculo multi. Credam igitur olim fuisse *non latet.* Ernst.

Sed immodestia] Sic infra in Alcibiade: 'Periculum est, ne immodestia militum nostrorum occasio detur Lysandro nostri opprimendi exercitus.' Hanc militum immodestiam pulchre describit Plutarchus in Lysandro his verbis: *ὅς γὰρ ἐξέβησαν, εὐθὺς, ὅτε μὴδὲν προσδοκούντες, ἡγύραζον. ἐπλανήοντο περὶ τὴν χώραν, ἐκάθενθεν ἐπὶ ταῖς σπηγαῖς, ἥριστοποιούοντο, πορρωτάτω τοῦ μέλλοντος, ἀπειρίᾳ τῶν ἡγουμένων, ὄντες.* Sed Aristides Sophista *Λευτρικῷ*

λέγει δicit, negligentia Imperatorum hoc evenisse, non immodestia militum: τοῦτο δὲ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ποταμοῖς ἐμελέει τῶν στρατηγῶν τὰς ναῦς ἀπολέσασθαι. *Lambinus.*

Quod dicto audientes Imperatoribus suis non erant.] Frequens illud apud Cornelium. Ita loquitur priusissimi oris scriptor Cornelius et Iphicrate: 'Ut nullæ unquam in Græcia neque exercitationes copiarum, neque magis dicto audientes fuerint duci.' Et Agesilao, 'tanta modestia dicto audiens fuit jussis absentium magistratuum.' Quare emendandum censeo Datame; *Thyus regi dicto audiens non erat.* Cæsar de Bell. Gall. lib. i. 40. 'Quibuscunque exercitus dicto audiens non fuerit.' Auctor de Viris illust. cap. 7. 'Petere ut interim dum convalescit Servio Tullo dicto audientes essent.' Plant. Amphitr. 'Ego sum Jovi dicto audiens; ejus jussu nunc huc me affero.' Cicero de Divinat. 'Istæ imagines ita nobis dicto audientes sunt, ut simulatque velimus, accurrant.' Cato de re Rustica: 'Eadem uti curet faciatque moneo, Dominoque dicto audiens sit.' Varro de re Rustica, i. 17. 'Facilius enim his, quam minoribus nato dicto sunt audientes.' *Gebh.*

Imperatoribus suis.] Alcibiadi præcipue. Nam cum Lacedæmonii Lysandrum, nomine quidem legatum, revera autem ducem ad bellum contra Athenienses gerendum mitterent: idque tum reliquis sociis, tum ipso quoque Cyro, postulantibus; acriter enim et vigilantibus duce opus erat post cladem a Calliceratida ad Arginusas acceptam; ipse cum copiis profectus urbes aliquot Asiæ in potestatem suam redegit: pugnandi tamen facultatem ducibus Atheniensibus non fecit. Quam ejus calliditatem cum pari præditus ingenio animadverteret Alcibiades, operam suam et consilium offerent, a ducibus Atticis non sine

Delph. et Var. Clas.

contumelia repellitur. Cujus sive superbie, sive imprudentie graves mox pœnas dederunt, artibus Lysandri circumventi, et oppressi ad Ægopotamos Chersonesi. Perit tum præter exercitum Atheniensium classis eorund. instructissima CLXXX. navium. Atque hac ratione Lysander victoriam consecutus est. Quod certe Nepotem non latuit, uti ex Alcibiadis vita, quæ sequitur, paret, cap. 8. Vide de hac re urbisque interitum plura apud Historicos a Dn. Boecklero citatos: quibus adde Orationem Cæsaris apud Sallustium de bello Catilinario pag. 151. Senec. lib. De tranquill. animi cap. 3. et Epist. 104. Cicer. 8. ad Attic. Valerium Max. lib. III. 2. *Ernst.*

Dispalati in agris.] Lege Xenophonem II. 'ΕΛΛ. Justinum lib. v. Omnes illum astutia magis quam virtute superasse scribunt. *Longol.* 'Palantes' Cæsar dixit, Cicero, et alii. *Schott.* Facilis de vagis, dispersis, atque incompositis victoria. *Plutarch.* ναυτικὸν ἔσαν ἐπὶ τῆς γῆς γένηται κλαυόμενον, ὅποι τις θέλει, καὶ διασπείρομενον. Tacit. Ann. lib. iv. 48. 'Thracum auxilla repentino concursu territa, cum pars munitionibus adjacerent, plures extra palarentur, tanto infensius cæsi.' Hist. iv. 35. 'Civilis ubi rursum missos Novesium frumentatores datasque in præsidium cohortes velint multa pace accepit, rarum apud signa militem, arma in vehiculis, cunctos licentia vagos compositus invadit.' De hoc casu vide Frontin. lib. II. 1. 18. *Dispalari* verbum non admodum frequens. Sallust. epist. II. ad C. Cæsarem: 'Hæc igitur multitudo primum malis moribus imbuta, deinde in artes vitasque varias dispalata, nullo modo inter se congruens.' *Gebhard.*

Relictis navibus.] Quo respicit unum meum, in cuius antica parte caput Lysandri cum inscr. ΑΤΥΑΝΑΡΟΤ

Nep.

2 H

ΛΑΚΩΝΟΞ: in postica Victoria cur-
turi ab equis marinis per mare tracto
inexistens, et: ΝΙΚΗ ΝΗΠΤΙΧ.

Dediderunt] Codex Schotti, *dederunt*.
Audaxque] "Ἦν δὲ καὶ λόγῳ θραύς
καὶ καταπληκτικὸς πρὸς τοὺς ἀντιπάλους
τας. Plutarch.

Sibi esse bellū] Editio Longollana,
Sibi esse bellum.

Apud Ægos flumen] Codex Danie-
lis, *Egos*. Græci peculiariter περὶ
Ἀγῶς ποταμοῦ loquuntur. Plutarchus
ἡροφθ. Ἀδάκων. Νικήτας δὲ τοὺς Ἀθη-
ναίους ἐξ ἐνέθρας περὶ Ἀγῶς ποταμοῦ,
καὶ λυμὴ πύλας αὐτοῦς, παρεστήσατο τὴν
πόλιν, καὶ ἔγραψε τοῖς ἐφόροις, ἐαλέ-
κωντι τὰ Ἀθήναι. Pomponius Mela
lib. II. 2. 'In ea [Cherroneso] flumen
Ægos naufragio classis Atticæ insig-
no.' Lambin: Commissa est hæc pug-
na Olymp. xciii. anno 4. cum Alexi-
as archon esset. *Meursius*.

Classis hostium est potius] Ultra-
ject. classe. Phrasim autem explicat
e Pandectis Juris varie clarissimus
vir Ant. August. Emendat. libris.
Schott.

Quam ut omnes civitates] Narrat
Xenophon 'Ἑλλ. II. totam Græciam
defecisse ab Atheniensibus præter
Samios. *Lamb*.

Decem delegerat] Quorum culque
Decaducho nomen erat. Alex. ab
Alex. Græci communiter δεκαρχίας
appellant. Isocrates Panegyrico, et
ad Philippum. Diodorus XIV. alii.
Sed Xenophon δεκαρχίας vocat, nisi
locus mendosus sit, lib. III. de rebus
Græciæ. Idem in contentione Au-
toclis: ἔτι δὲ τὸ πάντων ἐναντιώτατον
ἀντονόμιαν, καθιστάσκει, ἐνθα μὲν δεκα-
ρχίας, ἐνθα δὲ τριακονταρχίας. *Lambinus*.
Athenis autem triginta præfecerat,
decem vero Piræeo. Plutarchus:
'Triginta quidem intra urbem, de-
cem vero in Piræo præfectos insti-
tuit.' Hi postea triginta viri urbem
servitute oppresserunt, et ad tyrannidem
usque sævierunt. Sallust. in
sonjurat. Catilin. et Oros. II. 14.

Mag. Eorum nomina recenset Xeno-
phon 'Ἑλλ. III. *Longolius*. Initio A-
thenienses Reges suos habuere; inde
Archontes accipere: sub quibus ty-
rannidem exercuit Pisistratus, poste-
rique ejus aliquot, qui ejecti Olymp.
LXV. anno 4. Deinde vero Aristoc-
ratia usi, usque ad Olymp. xcii. an-
num 1. cum electi cccc. qui sequente
statim anno abrogati. Postea a Ly-
sandro victi, triginta tyrannos ha-
buere, Olymp. xciv. anno 1. Qui
cum decem commutati, Olymp. ejus-
dem anno 4. eos quoque ipsos statim
in primordio excussere. *Meursius*.

CAP. 2. *Crudelitate et perfidia*] Ipse
quippe dicere solitus erat, ubi leoni-
na pellis non proficeret, vulpinam
esse assuendam: idem jubebat, pue-
ros quidem taxillis, homines vero
jurejurando fallere. Plutarch. Idem
ei Syllam comparat, in cujus animo
esse leonem et vulpem dicebat Car-
bo. *Grotius*.

Fatigamus] Scripti, *defatigemus*.

*Proinde ac si iidem firmissimi sole-
rent esse amici, qui constantes fuissent
inimici*] Contra P. Syrus, 'Quidam
inimici graves, amici sunt leves.'
Gebh. Secutus sum editionem Flo-
rentinam et Aldinam. Cæteræ enim
habent contrarie: *Proinde ac si iidem
firmissimi soleant esse inimici, qui con-
stantes fuissent amici*. Ex Thucydide
lib. VIII. licet intelligere, Thasios,
antequam tantam fidem in Athenien-
ses præstitissent, eorum fuisse inimi-
cos, et Lacedæmoniorum socios atque
amicos. Nunc igitur quia Athenien-
sibus eos videt amicos esse factos
Lysander, et in hac amicitia perman-
suos judicat, eos pervertere capit.
Congruit cum Thucydide, et confir-
mat hanc lectionem id quod est apud
Demosthenem, Orat. πρὸς Λεωνόνην.
Lambin. Ad hæc Ultraject. editio
negationem priori lectioni addendam
videri ad oram annotavit. Supra in
Themist. 'Non minus me bonum
amicum habebis, quam fortem inimi-

cum ille expertus est.' *Schott.*

Considerentque rebus suis] Quia hic deest exemplum quod narrare inatinerat. Nepos, non committendum duxi, quin lectoris cognitioni iuvandæ rem gestam ex Polyæno, Strateg. I. huc referrem. Cum Thasum, propter eos, qui Atheniensium rebus studuerant, pervertere Lysander destinasset, sicut Nepotis habet narratio, atque ne evaderent, quos perditos cupiebat, metueret, fraudem clementia ac religionis obtenta velandam cœnsuit. Erat apud Thasios templum Herculis, quod summa ipsi cæremonia colebant. Huc vocatis civibus, insidiosæ humanitatis plenissima oratione imposuit. Veniam se omnibus dare, aiebat, ante actorum. Consternatione et tempore facile excusari, quæ in isto rerum transitu accidissent. Igitur frustra timere quenquam aut latere. Accederent modo, bonamque de eo spem omnes caperent, qui parcere omnibus constituisset. Hæc se teste Deo ipsorum patrio polliceri, ad cuius templum et nomen essent jussi convenire. Talia tam accurata simulatione asseveranti creditum est. Prodiere ex latebris, qui Atheniensis reip. studio graviora extimuerant. Quos ille post paucos dies, nihil amplius suspicantes, salutisque penitus securos adortus omnes interfecit. *Boecler.* De qua lege *Diodor.* Siculum lib. XII. *Plut.* in *Lysandro*, et omnium crudelissimum strategema apud *Polyæn.* *Strateg.* I.

CAP. 3. Quo dolore incensus, iniit consilia] Aliam causam fuisse vult *Diodorus*, nempe elationem animi et ferociam, quod bellum Peloponnesiacum confectisset, et *Lacedæmoniis* principatum Græciæ terra et mari peperisset. *Lambinus.*

Sine ope Deorum] *Xenophontis* præceptum, *παρῶντα σὺν θεοῖς ἐρχεσθαι παντός ἔργον.* *Keuchen.* *Plutarchus* ait; hoc esse machinam, seu Deum

ex machina adhibere, ut fit in tragicædiis. Solent autem ad hæc commenta confugere magni viri, cum vis aut ratio humana non satis valet ad id, quod concupiscunt, efficiendum. *Diodorus:* ἐνὶ μὲν γὰρ, εἰ χρησμὸν λάβοι σύμμαχον ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς, ῥᾶδιον ἔστω ἐπὶ τέλος τὴν προαίρεσιν. Sic *Pisistratus Tyrannus* cum eiectus e civitate esset, commentus est illud omnibus notum de *Pallade* armata, a qua in currum imposita, edicendum curavit a præconibus, *Pisistratum* in civitatem atque adeo in arcem restitui, cum esset mulier nomine *Phyia* ingenti corporis statura, ita ornata ut speciem *Palladis* præbere videretur. *Lambin.*

Quod Lacedæmonii omnia ad oracula referre consueverant] Θεωρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα ταῖς μαντείαις προσέχοντας. *Diodor.* Proprium autem heic est verbum *referre*. *Cicero* I. de *Divinat.* 'Sed et rebus obscuris et incertis ad *Apollinem* censeo referendum.' Græci usurpant *προσπαρίσθαι* et *προσπαρέειν.* *Gebhard.*

Primum itaque Delphos] *Delphi*, nos-ter et *Gifanii Codex.* *Schott.* Habet hoc *Plutarchus* in vita *Lysandri.* *Longol.* *Diod.* Ἐπεχέλησε τὴν ἐν Δελφοῖς προφητίαν διαφθεῖραι χρημασιν.

Dodonam adortus est] Urbem *Chæoniæ* in *Epiro*, *Jovi* sacram, unde *πολύγλωσσοι* apud *Pœtæas*. Auctor *Epigrammatis* ad custodem *Hortorum:* 'Dodona est tibi *Jupiter* sacra.' Nomen a *Dodona*, quæ una *Nympharum Oceani*, *Pœtæ:* vel *Jovis* et *Europæ* filia, *Eustathius:* a *Dodone* fluvio, *Stephanus.* Alij alia. Ab hac urbe quernum illud nemus *Jovi* sacrum *Dodonæum* est dictum, ubi templum et oraculum vetustissimum. Hujus sacerdotes *σελλοί*, *χαμικτοί*, *χαμενῶδες*, et *χαμῖται* appellabantur. Vide *Sophoclem* in *Trachin.* et *Herodotum*, qui multa fabulosa de hoc oraculo commenti sunt. *Keuchen.*

Quæ Jovi Hammoni soleret] Editio Longollana leniter Ammonilegit, quod frequens aliis, qui nomen ab Ἀμμων deducunt. Ut sic autem potius scribendum credam, quam Ammon, facit inter alia et Festi Epitoma, quæ serie literarum concepta, aspirationem inesse voci aperte testatum facit. Hammon Jupiter non Ammon. Quod pluribus rationibus demonstrat ad Curtium suum doctissimus Freinshemius. Accedit et illud, quod Ægyptium nomen esse, et in Hebraica lingua isti affini Sol non solum dicatur שׁוֹמֶן, sed etiam Hamma. Atqui Jupiter idem cum Sole, teste Arnobio lib. III. et Platone in Phædro, ubi est μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ, quomodo etiam Macrobius interpretatur. Nec minor varietas est circa etymologiam quam scripturam. Alii enim ab ejusdem nominis pastore deduxere, inter quos Pausanias in Misseniaciâ. Ad Eustathium ad Dionysium, vs. 212. Sunt qui a Chamo vocem inflectunt; inter quos Bochartus et alii. Herodotus ab Ἀμοῦν, quem Græci Δία. Sed præstat ἐνέχων, quam temere aliquid affirmare. Vetus auctor, qui vitam Alexandri fabulose composuit, hunc Jovem πολὺν θεὸν et κριοκέρατον vocat, qui multis κερατοφόρος. Unde Alexandrum Arabes القرنبذ ذو

Bicornem nominarunt, ut Jovis Hammonis filius agnosceretur. Quod vel in nummis videre est, quorum copiam ad Phinianas Exercitationes produxit Magnus Balsamius. Keuchen.

Existimans, se Afros facilius corrupturum] Nimiram, quia gens illa subdola, vel ad technas fraudesque vel etiam natura proclivis esset. Julius autem Firmicus ratione astrorum subdolos esse Afros censuit. Cum Afri passim ob fraudem male audirent, putat Nonius, *castrum ab Afria*, quasi *valde Afrum* dici. Livius quoque fraudis notam genti huic inurit,

inquiens de Hannibale, 'frans plusquam Panica.' Magius.

In Africam] Nomen ab Afro descendit, ex Hercule genito, uno ex posteris Abrahamæ. Græci ex α privativa, et φρίκης. Isidorus *Africam* dictam vult quasi *apricam*, quod sit aperta cælo et soli. Leo Africanus Arabica lingua *Iffric* vocari scribit, a verbo فرك sen *faraca*, id est, *divido*: eo quod ab Europa mari Mediterræneo, ab Asia flumine Nilo sit separata. Vel ab *Iffrico* Arabiæ Fœlicis rege, qui hanc regionem omnem primus incoluerit. Lege passim Geographos.

Nam non solum corruptum] Sic Diodorus: Οὐ μόνον ἀπέτυχε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσεν οἱ τοῦ μαυρέλου προσετώτες πρίσβεις τοὺς κατηγορήσαντας τοῦ Λυσάνδρου περὶ τῆς τοῦ χρηστήριου διαθορᾶς. Lambin.

Judiciumque absolutus sententiis] Εἰσεως αὐτῷ προτεθείσης ἀπελογήσατο πειθαρχῶν ὡς ἐπ' αὐτοῦ. Idem.

Occisus est a Thebanis apud Haliartum] Plutarchus a Thebanis et Haliartitis, qui structa acie fecerant irruptionem, Lysandrum muris propinquantem occisum dicit. De Lysandri morte Xenophon quoque lib. III. Ἑλλ. prope finem. Mag. Lamb. Longol.

Quæ post mortem in domo ejus reperta est] Sic Diodorus. Plutarchus: Ἐβρόντα βιβλίον, ἐν ᾧ γεγραμμένος ἦν ὁ περὶ πολυτελεῶς λόγος. Ex quibus Plutarchi verbis videtur legendum apud Diodorum πολυτελεῶς, pro πολυτελῆς. Lambin.

Ex omnibus dux deligatur] Εἰλεγatur, Schedæ nostræ. Sequitur in Cód. nostro, *sed scripta*, ut dicit, *non videntur congruere sententiæ*. Schott. Πείθων δὲ ἀνδρῶν τῶν πολιτῶν ἀπεροῦς γίνεσθαι βασιλεῖς. Diod. Plut.

Quam ille se habiturum, pecunia fidens, non dubitabat] Quam oraculi sen-

tentiam pro se obtenturum non diffidebat. Ad verbum fere Diodorus: *Διὰ δὲ τούτου (ξένου πατρικοῦ λίβους) καὶ τῶν κομφομένων χρημάτων ἐλπίσας πέισεν.* Valer. Max. lib. vii. 1. 'Ita Gyges, dum ad stipulatorem vanæ opinionis Deum habere concupisceret, ubinam solida et secunda esset felicitas, didicit.' Bene Petron. 'Quidvis nummis præsentibus opta, Eveniet.'

Cleon Halicarnassensis] *Alicarnas*. Cod. P. Dan. Edit. Venet. *Alicarnias*. Savaro. Vulgata ex Græco profiuxit. Sic Plutarchus: *καὶ λόγον ἀξεμελέτα πρὸς τὴν ἐπὶ δεξιῶν γεγραμμένον ἐπὶ Κλέωνος Ἀλικαρνασσεύς.* *Lambin.* Usurpatus ille mos in Græcia, ut Oratores et Sophistæ aliis orationes scriptitarent. Unde *λογόγραφοι*, quæ vox eum re postea in contemptum adducta. Vide Cresoll. theatr. Rhet. iii. 2. *Boeckl.*

CAP. 4. *Perlatum: petiit a Pharnabazo*] Editio Longoliana, *perlatum a Pharnabazo*. Plutarchus aperte: *καὶ συνελθὼν εἰπέτο γράφαι περὶ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐτέραν ἐπιστολὴν, ἣς οὐδὲν ἡδυνάμενον, οὐδ' ἐγκαλοῦντα.* De quo in Alcibiade. Commemoratur eum Thucyd. viii. et sæpe Xenoph. *Ἑλλ.* iii. et iv. Isocrates Paneg. Plutarchus in Lysand. Erat hic Cretensis, Pharnabazi filius, olim Darii, et postea Artaxerxis Satrapes, qui Alcibiadem interfecit; ut scribit Diodor. lib. xiv. *Lambin.*

Quanta sanctitate bellum gessisset] Justitia, moderatione atque integritate. Valer. iv. 14. 'Cypriacam pecuniam maxima cum diligentia et sanctitate in urbem deportaverat.' Hinc 'sanctæ manns' non pollutæ captandis et acceptandis muneribus provincialium apud Val. lib. ii. 11. 'Tum continentia inerat imperatoribus nostris, quam sanctas manus habere deberent apud ista altaria discentibus.' *Gebh.*

Huic ille liberaliter pollicetur] Se

omnia facturum. Plutarch. *ἐπαρχόμενος πάντα ποιήσω.* Ut solent falsi falsimonii. Curt. lib. vii. 11. 'Polydarnas tanto liberatus metu, impensius etiam quam exigebatur, promittit operam.' Loquitur autem ad eum modum crebro Cæsar de Bello Gallico iv. 18. 'Legatis pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondit.' Cap. 21. 'Legatis auditis liberaliter pollicitus hortatusque ut in ea sententia permanerent, eos domum remisit.' Ubi Græcus interpretes reddit *φιλοφρονεῖσθαι.* *Gebhard.*

Librum gravem] *Grandem*, Gifanii Codex et Ultrajectinus. *Ἐπιστολὴν* vocat, bene longam hand dubie, voluminis instar, Plutarchus. *Schottus.* Quod et probat *Gebhard.*

Dum obsignatur] Alii codices habent, *dum signatur*. Nonnulli *designatur*, mendose. Plutarchus: *ὃ δὲ τῷ σφραγίδας ἐπιβάλλειν.* *Lambin.* Martialis: 'Jam signat meus annulus lagenam.' Sed altero potius uti scriptores Augusto antiquiores, docet Salmasius specim. confutat. animadv. *Heraldi* cap. 80.

Alterum pari magnitudine, ut discerni non posset] Longolius addit, *tanta similitudine*; quod subditum suspicor. *Lambin.* Exprimit Plutarchus: *ἐναλλάξ τὰ βιβλία μὴδὲν διαφέροντα τῇ ὕψει.* Vide Polænum Strateg. vii.

Cognoscent] Editio Parisiensis, *cognoscerent*. Cognoscere, legere, ἀναγνώσκειν. Supr. Pausania: 'vincula epistolæ laxavit, signoque detracto cognovit.' Conone: 'Itaque quæ volebat huic scripta tradit. Quibus cognitibus rex tantum auctoritate motus est.' Datame: 'Talibus ille literis cognitibus, cum jam ad exercitum Acæum venisset.' *Gebhard.*

Suus fuit accusator] Polyænus: *αὐτὸς καθ' αὐτοῦ γράμματα ἐκόμισε.* *Gebh.*

LYSANDRI res habemus apud Plutarch. in vita et alibi. Thucydidem v. Xenoph. Græc. Histor. ii. et iii.

Diod. xii. xiii. Polyænum i. et vii. tin. 1. 5. H. 1. iv. 1. Cic. passim.
Pausaniam passim. Justin. v. Fron- Boetius.

VII. ALCIBIADES.

[CAP. 1. *Alcibiades*] De hoc Plato in Sympos. Thncyd. lib. vi. Diodor. XIII. Plutarch. Athenæus, et Cicero; Valer. lib. 1. 8. lib. III. 2. lib. vi. 9. Hb. VIII. 6. Frontin. II. 5. et 7. lib. III. 2. 6. 9. 11. et 12. Just. lib. IV. et v.

Savaro. Adde Xenoph. Hist. Gr. 1. Polyæn. 1. Ælian. Var. Hist. XI. 7. Isocrat. Oratione de bigis. Suidas. *Boecler.* Imaginem ejus e gemma exhibent imagines Ursini numero 4. hac forma:

Apud Fulvium Ursinum
in Gemma.

Est et in nummo, qui penes me est, caput Alcibiadis imberbe cum inscript. 'ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ: in postica parte Cupido avem manibus dimittens, pone fax, pharetra et arcus.

Clinia filius] Genus Alcibiadis copiose exponit Isocrates in Oratione *περὶ ζεύγους*, quæ habetur ab Alcibiadis filio; et Plutarchus in Alcibiade. *Lamb.*

Vel in vitiis, vel in virtutibus] In extremo vitæ eadem hic Nepos et Plutarchus. Vide et in Chiliaste proverbium 'Sileni Alcibiadis.' Et ipse Dioscuris se similem jactabat, qui alternis immortales fierent: quod utramque fortunam experiretur, nunc prosperam nunc adversam: nunc civium suorum gratiam haberet, post

odio laboraret. Auctor Ælianus lib. XIII. 38. *Schott.*

Natus in amplissima civitate] Sic Mss. et Vulgati, præter Ald. et Lamb. qui nam legunt. Infra in fine Alcibiadis: 'Cum Athenis splendidissima civitate natus esset.' Similiter in Attico. *Savaro.*

Summo genere] 'Εν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλοῦτι πρώτος Ἀθηναίων. Diod. XIII.

Formosissimus] 'Ἦν δὲ τὴν εὐρίαν καθ' ὑπερβολὴν εὐπρεπής. *Idem.* Unde vultus Alcibiadis paradigma proverbiale est formæ speciosissimæ. Aristænetus: Τοιοῦτους εἶναι πλάττεσθαι τοὺς ἐρμῆς μᾶλλον ἢ κατὰ Ἀλκιβιάδου μορφήν. Alcibiadis speciositas etiam Petronio celebrata. *Barthius.* Idem quoque testatur Plutarchus in ejus vita;

Athenæus, XII. et XIII. pulcherrimum fuisse Alcibiadem retulit et comam per plurimam ætatis partem nutritivisse, calceosque varios gestasse, ac cum exercitus etiam dux esset, pulchritudinem præ se ferre studuisse; non enim puer tantum et adulescens pulcher fuit Alcibiades (ut ait Plutarchus) in omni ætatis gradu maximum semper decorem prætulit. *Magias. Formosissimus*] Proverbio Græci dicebant Ἀλκιβιδίου μορφή, de forma speciosissima. Meminerunt plurimi veterum. Et hinc est Ἀλκιβιδίος, δορυκλῆς herba, qua ad formæ venustatem uti solebat Alcibiades, ut a medicorum filiis creditum. *Keuchen.*

Consiliique plenus] Supra in Pausan. 'Imprimis omnium Persarum et manu fortis, et consilii plenus.' *Savaro.*

Imperator fuit summus] Κατὰ τὴν στρατείαν ἄριστος. Diodor.

Disertus] Ἦν γὰρ λόγῳ δυνατότατος, et statim δυνάτατος ἦν εἶναι. Idem.

Et tanta erat commendatio oris] Codex Daniellus, Quod tanta, &c. Venustatem, muliebrem ducimus; dignitatem sive commendationem oris, virilem. Id Eariptidi apud Stobæum est εἶδος ἄξιον τυραννίδος, forma Principe digna, quam 'decorem oris' vocat in Tito Tacit. Hist. III. 1. *Keuchen.*

Dives; quum tempus posceret] Emendatio Lambiniana, Idem cum tempus posceret. Alii libri, Deinde cum tempus. Iterum alii, Dives cum tempus posceret. Distinguendum: Dives; cum tempus posceret. Quasi cæteroqui inter se pugnarent divitiæ ac labor, dicit utraque in Alcibiade convenisse. Nam revera opes desidiam, luxum, ac laboris fugam pariunt. Cato apud Sallust. Catilin. 'Opulentia negligentiam tolerabat.' Tacit. Ann. VI. 27. *Gebhard.* Non absimile illud Diodori, ἐν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλοῦτι πρῶτος Ἀθηναίων. *Schott.* Hanc morum et ingenii inæqualitatem ex Satyro refert Athenæus lib. XII.

Laboriosus] In Timotheo: 'Fuit

enim disertus, impiger, laboriosus, rei militaris peritus.' *Savaro.*

Non minus in vita quam victu] Præclare hæc mihi ut spuria et aliunde inculcata ab Ultrajectino Editore omissa videntur. Diodorus: τὴν ψυχὴν λαμπρὸς καὶ μεγαλεπὴς βολος. *Gebhard. Schott.*

Affabilis] Quæ virtus maxima in Principe, ut ait Plinius in Panegyrico. Hinc inter epitheta boni Principis a Polluce Imperatori Commode præscripta, εὐπροσῆγορος, εὐέντευκτος, μείλιχος, προσήρης. *Keuchen.*

Temporibus callidissime inserviens] Unde illum Chamæleonti comparat Plutarchus; quem in hoc etiam vincebat, quod Chamæleon se colore candido simulare non potest. *Inserviens*] Ita vulgati, male. Legendum *serviens*. Infra Hamilcare: 'Paci serviendum putavit.' Lucanus ad Pison. 'Temporibus servire decet, qui tempora certa Ponderibus pensavit.' Cicer. Attico: 'Servire temporum cum necesse sit.' *Gebh.* Sed *inserviendi* voce hac ipsa vita Noster ea ratione usus est.

Idem simul ac se remisit] A negotiis in oculum, a labore in voluptates se transdiderat. Hinc 'remissiones' Tacito in Vita Agricola cap. 9. 'Tempora curarum remissionumque divisa;' quæ Ann. lib. II. 33. 'delinimenta curarum ac periculorum' vocat. Senec. Hercul. Fur. vs. 476. 'Post multa virtus opera laxari solet.' Similis Alcibiadi Mecænas, de quo Paternulus lib. II. 88. 'Simul vero aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitie ultra feminam fluens.' Ubi enim remissio est intempestiva ac nimia, vitio ac vituperio non caret. Nepos de Iphicrate: 'Sed in labore remissus nimis parumque patiens.' P. Syrus: 'Arcum intensio frangit, animum remissio.' Cæsar de Bell. Gall. lib. II. 15. 'Quod his rebus relanguescere animos, eorumque remitti virtutem existimarent.' *Gebhard.*

Tantum inesse dissimilitudinem] Mem-

brante, tantum esse. Utrumque verbum expungit Magius, neque necessarium. Schott. De eo Valerius: 'Cujus nescio,' inquit, 'utrum bona, an vitia patriae perniciosiora fuerunt: illis enim cives suos decepit, his afflixit.' Gebhard.

CAP. 2. *Educatus est in domo Periclis*] Mn. Pericli; ut supra Neocli pro Neoclie, et Procli pro Proclis in Agesilao. Idem.

Privignus enim ejus] Immo sororis Periclis filius, sive ἀδελφίδης, ut tradit Diodorus Siculus lib. xii. Ἀλκιβιάδης δ' ἀδελφίδης, ὁρῶντος αὐτὸν, τρεφόμενος παρ' αὐτοῦ, πῶς αὖ καὶ ἡλικίας. Sic Suidas, et Gellius, lib. xv. 17. 'Cum apud avunculum Periclem puer artibus ac disciplinis liberalibus erudiretur.' Lambin. Plutarchus in Alcibiadis vita, ei Periclem curatorem fuisse dicit. Sic et Isocrates in Jugo. Quam sane probabilis causa fuisse videtur, ut apud eum Alcibiades educaretur. Quo fit, ut Probi contextum mendo non vacare suspicer. Pericles autem si non Alcibiadis, ejus tamen uxoris vitricus fuisse videtur: quando quidem Hipponici filiam (ut Probus et Plutarchus testantur) quam Hyparetam nominat Plutarchus, Alcibiades uxorem habuit. Hujus vero Hipponici conjugem in uxorem postea duxit Pericles, ut idem in Pericle testatur. Scimus tamen, ex hac Hyparetam Pericli editam, a Plutarcho non dici, Calliam vero maxime, quem idem Plutarchus a nonnullis, Alcibiadis pocerum dictum fuisse retulit. Magius.

Eruditus a Socrate] Licet hoc ex Platone et Xenophonte cognoscere, quapropter Socrates in Apologia a Platone scripta, negat se cujusquam magistrum fuisse. Sed hoc facile solvi potest. Lambin.

Socerum habuit Hipponicum] Isocrates περὶ τοῦ γένους, in qua Orat. loquitur Alcibiadis filius: μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν ἔγχευεν, ἡγοῦμαι γὰρ καὶ ταύτην ἀριστέϊον αὐτὸν λαβεῖν ὅ

γὰρ πατὴρ αὐτοῦ ἱππότερος πλοῦτερός μὲν ἦν πρῶτος τῶν Ἑλλήνων, γένει δὲ οὐδενὸς ἥστερος τῶν πολλῶν. Idem.

Omnium Græcæ linguæ eloquentia ditissimum] Lambinus: *Omnium Græcorum divitissimum*. Cui tamen nulum e doctoribus auscultasse adhuc video. Vulgati libri præferebant, *Græcæ linguæ eloquentia disertissimum*. Verum Excerpta P. Danielis, et membræ Schotti. *Omnium Græcæ linguæ eloquentia disertissimum*. Quæ lectio cum sit stabilita veteribus libris, cur conjecturis nihil lectoribus imponatur? Intelligit vero Hipponicam eloquentia istas luculentas opes acquisivisse. Gebhard. Confirmat lectionem receptam Gloffanus ad Lucretium dicto *Refutatus*. *Omnium Græcæ linguæ*] Plutarchus Hipponicum non disertissimum: sed magna Athenis ob divitias et nobilitatem generis auctoritate potentiaque præditum fuisse. Magius.

Neque plura bona reminisci] Neque plura bona excogitare. Sensus est: Si Alcibiades sibi ipse fortunam fabricare atque componere vellet, non posset memoria ac mentis discursu plura bona excogitare. Bona veluti uno fascie comprehendit Valerius Max. lib. vi. 9. ext. 4. Nobilitatem eximiam, abundantes divitias, formam præstantissimam, favorem civium propensum, summa imperia, præcipuas potentiae vires, flagrantissimum ingenium. Gebhard.

Mors Græcorum] *Amore*, Gifanii Codex, qui *amor amicitia* M. Tullio in Tuscul. iv. dictus, ut explicat Anton. Muret. Var. Lect. lib. xv. 4. Schott. Ambiguum sane hoc est. Viri enim in rep. clari aut sapientia doctrinaque nobiles, adolescentulos bono ingenio præditos amabant, quo a turpibus studiis vitæ, cum perpetuo illis adessent, abducerentur. Erant etiam Græci παιδαγωγοί. Quare et Socrates et Alcibiades non bene ob id audiverant. Notam est, quid

de hoc amore senserit Bion Borysthenites in Laërtio. *Long.* De quo vide Xenophont. *Λακτ.* πλ. Plutarchum, Theodoretum, Lucianum, Petronium, et alios. *Morē Græcorum*] Scriptum fuerat in Danielis et Gifanii membranis amore. Ut sit, *amatus est a multis amore Græcorum; κατ' Ἀπυκὸν σχῆμα*, ut loquitur Suidas. Sunt enim Græcorum palilogiæ, *ἔβρον ἰβρίξεν, μαρίαν μαλινεσθαι, χαρὰν χαίρειν*, aliæque id genus, non transmarinæ solum, sed et Romana civitate a veteribus donatæ. Sic 'mori morte,' 'cadere casu,' et alia apud suctores. *Keuchen.* Respicit ad illud quod dixerat in præfatione, 'Laudi in Græcia dicitur adolescentulis.'

Plato in Symposio] Cujus verba longiora sunt, quam ut heic adjungam. Laërtius in Vita Socratis accusatum fuisse dicit, quod contra jus et fas homines corrumperet. Nisi forte hoc alio spectat: nam et citra impuditiæ notam aliis etiam modis corrumpi possunt adolescentes, quod Aristoph. in Nebulis arguit; juvenum corruptiones a Socrate patratas, non ad impudicitiam, sed improbitatem et reliqua facinora referens. *Magius.*

Se pernoctasse cum Socrate] Respicere videtur ad *παιδαγωγίαν*, quam Plato vocat de *Leg.* lib. i. τὸ παρὰ φύσιν τέλμαμα, D. Clemens lib. vi. *Const. Apost.* cap. 27. *παρὰ φύσιν βέλκυτὴν μίξιν*, alibi, *παρὰ φύσιν κικόν*, adulterium contra naturam. Lactantius De Fals. Relig. i. 8. De qua insigniter Tatianus contra Græcos: *παιδαγωγία μὲν ἐπὶ βαρβάρων δίδκεται, προνομίας παίδων ἀγίας, ὥστε Ἰππων φορβίδων, συναγέειν αὐτῶν τευρωμένων.* Juvenal. 'Nonne putas melius, quod tecum pusio dormit?' &c. *Keuchen.*

Ac filius a parente] Præter Platonem et Plutarchum Petronius: 'Non tam intactus Alcibiades in præceptoris sui cubiculo jacuit.' *Savaro.*

[CAP. 3. *Bello Peloponnesiaco*] Hu-

jus initium vidit Pythodori magistratus. Thucydeas, ubi de eo agit, lib. ii. *Καὶ Πυθόδωρον ἐπὶ δύο μῆνας ἔρχοντες Ἀθηναίους.* Consentit Dionysius Halicarnass. in Isocrate, ubi dicit, 'natam eum oratorem anno v. ante bellum istud Peloponnesiacum.' Eusebius quoque in hoc ipso anno: 'Ὁ Πελοποννησιακὸς συνίστη πόλεμος. Alii sequente anno, et archonte Euthydemo incepisse tradunt. In his Anonymus et Diodor. lib. xii. Et hic Romæ conditæ fuit CCCXXXIII. de quo Aul. Gell. lib. xvii. 21. *Meursius.*

Syracusensis] Describitur hoc bellum a Thucyde lib. vi. et Justino lib. v. *Longol. Mag.* Contigit anno XIX. Peloponnesiaci, qui tertius Siculi.

Duo præterea collega dati] Collegas vocabant legitimæ cujusdam militiæ socios. Epaminonda: 'Haberetque collegas duos, quorum alter erat Pelopidas.' Et hinc *collegium*, τῶν στρατηγικῶν, ut explicat vetus Glossarium.

Keuch. Præfectus classis interdum solus imperium tenebat, sed frequenter cum collegis pari potestate præditis, ut hic Alcibiades cum Nicia et Lamacho, qua de re Schefferus in de Milit. Navali lib. iv. 5. Causa erat, ne imperii summam uni, si dominationem affectaret, infeliciter committerent; sed ejus cupiditates collegis additis cohiberent. Plutarch. in Alcib. de ea cautione Forstuerus in Taciti Ann. ii. plura. *Loccen.*

Nicias et Lamachus] Cod. P. Danielis, *Mitia et Lamachus.* Sed emendandum, *Nicias et Lamachus.* Nam aperte in Justino: 'Creantur duces Nicias et Alcibiades et Lamachus;' qui pari potestate præditi erant cum Alcibiade. Habuit autem hic imperium aliquando solus, non tamen perpetuum, sed ut voluntate populi delatum, ita ab ejusdem etiam arbitrio suspensum. De qua re Thebanorum legem commemorat in Epaminonda, Nepos: 'Lex erat Thebis, quam morte mulcabat, si quis imperium

dintius retinuisse, quam lege præfinitum foret.' Cæterum a Romanis etiam observatum, ut summo Duci (Pollux *στόλαρχον* vocat, frequentius alii *στρατηγόν*) in prælium ituro bini collegæ ejusdem potestatis adjungerentur. *Keuchen.*

Omnes Hermæ] Ἡδὴ δὲ τοῦ στόλου παρεσκευασμένου, τοὺς ἑρμᾶς. τοὺς κατὰ πόλιν παμπληθεὺς ὄντας συνέβη ἐν μιᾷ νυκτὶ περικοπῆραι. Diod. Sic Thucydides lib. vi. Plutarchus, Andocides in Orat. περὶ τῶν μυστηρίων. Erant autem Mercurii statuæ lapideæ, quæ in vestibulis ædium vel publicis viis super columnas constitui ornatus causa solebant; quadratæ, et ad cubi figuram conformatæ, nimirum sine manibus; quod omnem rem (ut scribit Festus) sine manibus sermo conciat: quibus corporis partibus qui carent, *κλλοὶ* vocantur, ex quo Mercurius Cyllenius dictus est. Vide Thucydidis Scholiastem, Suidam, et Macrobius Saturn. i. Plutar. in Sermone, *ἐπὶ προσβυτέρῳ πολιτευτῶν*, scribit, Mercuriis afficta fuisse membra virilia intenta ac porrecta, manus autem et pedes detractos; ut significarent veteres, se senes non desiderare, qui corporis muneribus fungantur. *Lamb.* Quod et Romæ in ædibus Cardinalis de Cæsariis vidi, et patet ex dicto Philosophi, qui in gulosum et libidinosum adolescentem tempestive lausit, quod similis esset τοῖς ἑρμᾶς, qui nihil nisi caput et penem haberet. *Scaliger.* Romani in triviis Hermas illos habebant erectos; Athenienses præ foribus suarum ædium. *Ælian.* Var. ii. 41. Idque porrecto cum veretro. Τοῦ δὲ ἑρμείου τὰ ἀγάλματα ὁρᾷ εἶχει τὰ αἰδοῖα κοιμῶντες; Herodot. quos summa cum religione observabant. Scholiast. Juven. Plutarchus vocat ἑρμᾶς λίθινους, quia materia, ex qua fiebant, vel marmor erat vel lignum aut lapis. *Keuchen.* Hos primum ab Hipparcho Athenis erectos Plato in Dialogo De lucri cupiditate docet ejusque usum describit. Locus elegans. *Longol.*

Athenis] Glossema puto, nam Athenas oppidum absolute vocare solet. Sup. i. 5. et ii. 10.

Dejicerentur] Immo circumciderentur aut mutilarentur. Sic enim Thucydides: Καὶ ἐν ἑρῶς μιᾷ νυκτὶ οἱ πλείστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. *Lamb.* Sic alii τῶν ἑρμῶν περικοπῆν vocant. *Dejicerentur*] Veteres nonnulli *deicerentur*, ἀρχαῖως, καὶ κατὰ συναίρεσιν, unde *deiceretur* in Excerptis. Nam *deicio* dicebant antiqui, pro *dejicere*; ut in aliis compositis. *Keuch.*

Qui ante januam Andocidis erat, *Andocidisque Hermes vocatus est*] Sic *Lamb.* restituit, historiam, ut ait, et veritatem secutus. Allegat autem *Æschinem* adv. Timarch. Andocidem, et Plut. ii. cit. et Harpocrationem: qui omnes hunc lapidem prope domum Andocidis, et a tribu *Ægeide* positum, ac Andocidis Hermem dictum fuisse tradunt. Quare perperam, nonnulli: ante januam ejus erat, ut etiam *Magio* observatum. In seqq. mire variant libri. Plerique vulgati: *Andocidesque vocatus est.* *Savar.* et *Schotti* codd. *Androclides*, quod hic recte rejecit. *Ms.* *Boecler.* qui ante jan. erat, *Andocides vocitatus est.* Sed longe auctius *Ed. Ultraj.* et cod. *P. Danielis.* Nam illa: *Itaque ille, postea Mercurius Androclides vocitatus est.* Hic: *erat Androclidi; itaque ille postea Merc. Androclydes vocitatus est.* Unde sic puto scripsisse Nepotem: qui ante januam erat Andocidi. itaque ille postea Mercurius Andocidis vocitatus est. Nam ad hunc plane modum Plut. in Alcib. p. 201. F; ubi de Andocidæ ob Hermas truncatos in vincula coniecto: ὑποττον δὲ εὐχ' ἦμισα τῆς τῶν ἑρμῶν περικοπῆς ἐποίησαν ὁ μέγας ἑρμῆς, ὁ πλεῖστον αὐτοῦ τῆς οἰκίας ἀνδραγμα τῆς Αἰγίδος φυλῆς ἰδρυμένος. ἐν γὰρ ἑλλίγος πάντων τῶν ἐπιφανῶν, μόνος σχεδὸν ἀέριος ἦμειν. διὸ καὶ τὴν Ἀνδοκίδου καλεῖται, καὶ πάντες οὕτως ὀνομάζουσι, τῆς

ἀντιγραφῆς ἀντιμαρτυροῦσας. Vides postea demum ita dictum; quam ceteri dejecti essent. Id quod indicant quæ in Ed. Ultraj. et Ms. Dan. sunt adjecta. Ea ut in aliis codd. omitterentur, fecit repetitio nominis *Andocidis*. Sæpe enim librarii cum vox aliqua in eadem periodo vel etiam pagina bis occurreret, quæ interjacebant, festinatione vel errore omiserunt. Cujus rei illustre exemplum Josephi Liber περὶ λόγων τοῦ ἀντιμαρτυροῦ, sive, ut vulgo inscribitur, 'de Maccabæis,' præbet. Nam is hac una causa in editis codd. misere mutilatus est, ut e membr. vett. apparet, e quibus cum aliquando longe auctiorem purioremque dabimus. Id ergo hæc quoque factum. Certe in codice Boecler. hac ratione peccatum esse, manifestum est. Ceterum Nepos *Andocidi* scripsit, ut alibi *Neocli*, *Procli*, *Pericli*; ut item alii *Thucydidi*, *Euripidi*, *Archonidi*, *Timarchidi*, *Persi*, *Demostheni*, *Aristoteli*, &c. gignendi casu dixerunt; de quo Voss. de analog. II. 9. Quanquam autem in eo Herma *Andocidis* nomen non erat inscriptum, ut e Plut. colligitur, tamen in alio fuit, quem capite truncatum Ursini Imagines n. 13. exhibent, cum inscr. ΑΝΑΟΚΙΑΗΞ ΑΕΟΓΟΡΟΤ ΑΘΗΝΑΙΟΞ.

Quod non ad privatam, sed ad publicam rem pertineret] Thucyd. καὶ ἐπὶ συνήμοσις ἡμὰ νεωτέρων πραγμάτων καὶ ὅμουν καταλόσεως γεγενησθαι.

Magnus multitudini timor est injectus] Infra Dione: 'Quod factum omnibus maximum timorem injectit.' Plutar. Πολλοὺς καὶ τῶν περιφοροῦντων τὰ τοιαῦτα διεδράσαν. *Lambin.*

Quæ libertatem opprimeret] Μὴ τὴν δημοκρατίαν καταλύσει. *Plutarch.*

Populi] *Lambinus* populi contra libros expungit. *Schott.*

Hoc maxime convenire in Alcibiadem videbatur] Aliter *Diodor.* lib. XIII. ἄστυς (privatus quidam et inquilinus) ἀστὸν (Alcibiadem) ἐξελύξας κατέψευ-

μῆτος ἐβόλη, τὸν δὲ ἄλλον οὐδ' ἔγνω τῆς πράξεως οὐδὲς εἰρῆν ἠκούσθαι. Et paullo post odio privato plurimum hoc periculum Alcibiadi intentatum innoxio addit, et calumniæ non levem adjecisse speciem factum Argis, quo quidam, qui privato ejus hospitio continebantur, populi imperium dissolvere aggressi, universi a civibus concisi sunt. *Gebhardus.*

Quod et potentior] Hinc *Aristoph.* in *Ranis* eum leoni comparabat, quem in urbe ali hand expediret. Si vero aleretur obsequendum ejus moribus esse. Ita *Polybius Hist.* lib. v. ubi de *Cleomene* loquens hand dubie *Aristophanis* dictum in animo habuit, 'Non tutum leonem et pecudes in eodem stabulo contineri.' *Loccen.*

Multos enim liberalitate deviazeros] Liberalitatem populus largitionem indiget, et istis largitoribus crimen rerum novarum affigit. *M. Manlius Capitolinus* cum addictos propria pecunia liberaret, regi affectati suspicione in carcerem est conjectus. *Vid. Liv.* vi. 14. Liberalitas ergo pro largitione. *Cæs. de B. G.* I. 10. 'Magna apud plebem propter liberalitatem gratia cupidum rerum novarum.' *Gebh.*

Plures etiam opera forensia] Opere, *Ms. meus.* Non ita recte: 'Opella forensis' *Horatio* lib. I. *Epist.* 7. *Valer.* lib. III. 8. *Ext.* 4. 'experimentum, cum efficacia opera forensia, tum fidei non latentis.' *Suav.* Vide *Athenæum* lib. x. Audax isthic narratur Alcibiadis factum, quomodo a reis exemerit Hegemonem Thasium, deleto scilicet digito, quem saliva oris imbuerat rei nomine, scriba et prætor vidente. *Longol.*

Suas reddiderat] Sic legendum, quomodo habent Codices emendati, non quomodo alii mendosi, reduserat. Licet etiam legere, redederat, idque ex vestigiis antiquæ scripturæ; quomodo interdum loquitur *Cæsar.* *Lambin.* Loquuntur et ad hunc modum *Græci,*

ἰδὺς κατακλιθεὶς αὐτῷ. Herodian. 1. Diador. Gebhard.

Sed etiam timorem] Non est nove dictum, ut censet Monstroliensis. Propertius: 'Vulnibus didicit miles habere metum.' Gebh.

Obitus plurimum et prodesset] Hinc Timon ille, quem *μισοθρακων* Lucianus singulari libello inducit; Alcibiadem adamabat, quod præsagiret magno illum malo fore aliquando Atheniensibus. Plutarchus. Schott.

Aspergebatur etiam infamia] Curt. lib. x. fin. 'Hæc utcumque sunt tradita, eorum quos rumor asperserat, mox potentia exstinxit.' Apulei. lib. viii. 'Indicio morum tamen improbat, repulsæ contumelia fuerat aspersus.' In Vatinium: 'Ne qua ex summa tua indignitate labe illius dignitati adspargatur.' Gebh.

Quod in domo sua facere mysteria dicebatur] Καὶ τὰ μυστήρια ἑμα ἐς ποιεῖται ἐπ' ἑβρεῖ. Thucyd. Explicatio ista a Plutar. referuntur, quare ejus verba adscribam: 'Ἐν δὲ τοῦτο δούλους τινὰ καὶ μετοίκους προήγαγεν Ἀνδροκλῆς ὁ δῆμαρχος, ἄλλων τε ἀγαλμάτων περικλῆς, καὶ μυστηρίων παρ' οἷον ἀπομιμήσεις, τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν φίλων καπηγομένων. Longol. Mysteria, id est, Cereris sacra arcana. Justinus lib. v. criminis hujus mentionem faciens, 'mysteria Cereris initiorum sacra dicit.' Inde Strabo viii. 'Eleusinae Cereris templum mysticum' vocat; propter Cereris sacrorum secreta. Mag. Duo sacra diversa Cerealia celebrarunt Attici diversis mensibus, sed conjunctis, Ἐλευσίνια ac Θεσμοφόρια. Eleusinia Boëdromione mense agitantur; Thesmophoria, sequentes Pyanepsione. Inde auctores Veteres hæc duo mysteria passim confundunt. Salmasius. Τῇ ἐκείνῃ Βοηδρομιῶνος qui accipiebant mysteria (quod μυστήρια dicitur, Tertullianus. dicit *initiorum*) vocabantur *Μύσται*. Quintus autem ineunte, eadem ἐκείνῃ Βοηδρομιῶνος, dicebantur *ἐνέπται* καὶ

ἑβρεῖ. Alia sunt *ἐπιεργασὰ μυστήρια*. Hæc autem *μυστήρια* dicebantur, ut illa *μυστὰ*. Hæc quinquennalia, illa triennalia. Et hæc semper celebrabantur nocte, quæ sequebantur τῇ ἐκείνῃ Βοηδρομιῶνος, statim post occasum Solis, plenilunio. Scal. De his Casaubonus Exercit. xvi. 48. Petit. Comm. ad Leg. Att. lib. 1. Jac. Gothefred. Exercit. 2. de Ecclesia, imprimis Meursius pecul. lib. quem Eleusinia inscripsit.

Quod nefas erat more Atheniensium] Immo capitale: de quo vide præter scriptores modo laudatos Bernegg. ad Justin. v. 5. ab hoc crimine purgat eum Isocrates Orat. de Bigis.

CAP. 4. *Hoc crimine in contentione ab inimicis compellabatur*] Alii, *hoc crimine in concione ab inimicis compellabatur*. Quam correctionem ingenio Claudii Puteani debitam produxit Lambinus, probavitque P. Daniell. Neque ipse inficior, *compellare* esse *καπηγορεῖν*, et crimine aliquem appellare. Infra Timoleonte: 'Quin eum fratricidam impiumque detestans compellaret.' Cicer. in Epist. 'Quibuscum parum procederet, ut ulla lege mihi poneret accusatorem, compellari ea lege me vulerunt' Sed cur veterem scripturam et Latinissimam postferamus? Reposui itaque; *Hoc crimine in contentione ab inimicis compellabatur*. Invitus et quasi ob torto collo ab adversariis Thessalo Cimonis filio et Androcle, trahebatur ad dicendam causam. Gebhard. Giffan. cod. et Longol. *in contentione compellabatur*. Id est, forensi in lite appellabatur. Schott.

Ut, si quid de se agi] Lege Thucyd. Plutarch. Xenophont. et Isocratem *περὶ ζέβρους*.

Invidia crimine] Ultrajectin. *invidia criminis*. Schott. Non dixit *invidiosæ criminis*, sed *invidia criminis*: quasi Alcibiades nullam aliam ob culpam in contentione compellaretur, aut in iudicium vocaretur, quam quod

invidia laboraret. *Lambin.* Pertinent hæc verba Diodori lib. XIII. *Τότεν δὲ παρατρέμων, &c.* Etiam Syccophantas magnis præpositis præmiis ad eam rem invitarent, ut idem paullo ante libri initio prodidit. *Gebh.*

Quiescendum in præsentī] In præsentia Magius edidit. Venit aliquando in mentem, rescribendum videri, in *præsens* rati. *Schott.* Ἐθέλωτος δὲ τό τε κρίνεσθαι παραχρῆμα, &c. *Xenophon* Ἑλλ. lib. I.

Quia nocere se ei non posse] Interpolatio *Lambini.* Vetus librorum scriptura: *Quia nocere ei non posse.* Quoniam *Gifanii Codex* ei quoque omittit, malim: *Quia nocere non posse intelligebant.* *Gebhard.*

Quo exisset, ut sic absentem aggredierentur] Editio *Parisiensis.* Quo si exisset, ut absentem. *Kenchen. Cod. Leid.* Quo si ex. abs. aggr. *Lego,* Quo si exisset, ut absentem aggredierentur. Hoc est, quo tam longe recessisset Athenis ut tueri se non posset. Neque enim statim atque urbe exisset, 'sed postquam in Siciliam eum pervenisse crediderunt,' reum fecerunt, ut mox sequitur.

Nam postquam in Siciliam] Justinus lib. v. 1. 'Dum Athenienses in Sicilia bellum per biennium cupidius quam feliciter gerunt, interim concitor et dux ejus Alcibiades absens Athenis insimulatur, mysteria Cereris initiorum sacra, nullo magis quam silentio solemnia, enuntiavisse.' Quo crimine purgat ipsum *Isocrates*, in *Oratione* *περὶ ζεύγους.*

Non parere noluit] Perperam alii voluit. Præter *Plutarchum* et *Diodorum* stabilit hanc lectionem *Polyæn.* I. Ἀλκιβιάδης ἀπὸ Ζυκελίας ἀναχθεὶς ἐπὶ τὴν κρίσιν τῶν περὶ τῶν Ἑρμῶν καὶ τῶν μυστηρίων. *Gebhard.*

In triremem] Alii legunt heic *trierem*, quod Græcum *τρίρης.* *Polyæn.* στρογγύλης νεὸς ἐπιβάς. Alii nave *Salaminia* reduci jussum esse *Alcibiadem* tradiderunt. *Scholia* in *Aristophan.*

Aves; Ἀθηναῖοι γὰρ πέμπουσι τὴν Σαλαμῖνίαν Ἀλκιβιάδην μεταστελλόμενοι ἐπὶ κρίσει τῇ τῶν μυστηρίων ἐκμυσήσεως. Et superius addiderunt διὰ τὴν πεμποτὴν τῶν Ἑρμῶν. Quæ fuerit autem *Salaminia* navis, paucis est explicandum. Habebant Athenienses duas in parato naves, quarum quæ *Salaminia* nominabatur, adhibebatur ad adducendos eos, qui in jus erant vocati, extraque urbem rebus præerant: altera vero, *Πάραλος* dicta, serviebat sacrificiis. Vide *Scholiam* eundem in *Ὀρνίθας* et *Ranas.* Unde et hæc sacra navis appellatur. In *Comici* *Acharnenses:* Καὶ ἱερὰ ναὺς τῶν Ἀθηναίων Πάραλος καλεῖται. Inde intelligendus *Polyænus* in *Lysandro:* Ὅτι μὴ μὲν Πάραλος ἐργον Ἀθηναῖς μόνῃ τῇ ἡγετῇ ἄγγελος alibi vocat ναὺς sive τριήρεις δημοσίας ταχυναυτοῦσας, item ὑπηρέτιδας, hoc est, ἐπὶ τὰς τῆς πόλεως χρεῖας πεμπομένας. Restat, ut quæram, an eadem, vel alia navi restitutos civitati arcessierint? Quandoquidem *Justinus* XIII. 5. 'Ob quod factum, missa ab Atheniensibus obviam nave, ab exilio revocatur' *Demosthenes.* Ut eandem in revocando adhibuisse eos credam, multa permagent, quæ alibi promam. *Gebhard.* Vide *Thucydidem* vi. et *Diodor.* *Siculum* lib. XIII. *Biblioth. Plutarch.* in *Pericle* et in *Lysandro* *Critolai* de ea dictum adfert. Consulendus et *Suidas.* *Schott.*

Thurios] Ἀχρὺ μὲν Θουρίου ἔπειτα τοῖς μεθῆκουσιν, ἐκείθεν δὲ δρασμὸν ποιησάμενος εἰς Πελοπόννησον ὑπεραυθῆς. Græci, αἱ Θούριοι, ab oppido *Thurio*, quod inter *Crathin* et *Sybarin* amnes situm erat, olim et ipsum *Sybaris* dictum, *Stephanus:* Θούριοι πόλις Ἰταλίας, ἣ πρότερον Σύβαρις *Thurinos* vocat *Justinus.* *Salmas.*

Impendentem evitare tempestatem] Calamitatem atque infortunium capiti imminens et intentatum. *Valer. Max.* lib. vi. 5. 'Eaque justitia tota illa tempestat ab utriusque fortuna

et capite depulsa est.' Claudian. de B. Get. 'At vero Italiam quoties circumstatit atrox Tempesta, ipsumque caput læsura pendit.' Tacit. Ann. lib. xi. 31. Curtius lib. x. 24. 'Quantam tempestatem subita serenitate discussit.' Patere. ii. 27. *Gebh.*

Clam se a custodibus subduxis] 'Εν δὲ Θουρίοις γασόμενος, καὶ ἀποβὰς τῆς τριήρους, ἐκρύψεν ταυτὸν, καὶ διέφυγε τοὺς ἡγευόντας. Plut.

Elidem] Justinus: 'Tacitus in exilium Elidem profectus est.' Thucydides: 'Ἐπειραῖσθαι εἰς Πελοπόννησον.' Diodorus: ἐκ τῆς Ἰταλίας διαπλεύσας εἰς Πελοπόννησον, ἐφύγεν εἰς Πάρον. Elis autem Peloponnesi regio. Vide Ptolemaeum et alios.

Thebas] Boeotiae oppidum. Nomen ἀπὸ τῆς Θεώσεως. Vel a Syrorum ܡܒܬ ܡܝܬܒܐ. Vel Hebræorum ܡܝܬܒܐ. Nugantur Grammatici, qui a *Thebe* Asopi filia ducunt Etymologiam. De qua vide Fangerum, Casanbonum, et alios.

Se capitis damnatum] Thucyd. ὁ πατὴρ κατέφυγεν αὐτοῦ τε, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. Diodorus: Διὰ τὴν ἐρήμην κατέδικασαν θανάτου. *Lambinus.* Quod cum nunciatum illi esset; 'Dabimus,' inquit, 'ipsum, ut vivum, me non mortuum esse, experiantur Athenienses;' et Lacedæmone receptus, Decelicum bellum a Decelia urbe sic dictum excitavit in Athenienses. Plutarchus in Alcib. *Ælian.* xiii. 38. *Schott.* Simile quicquam de Hannibale, apud Livium.

Eumolpidas sacerdotes a populo coactos] Aldus et *Lambinus* constanter, *Eumolpidas* et *Cerycas*. Quæ lectio a Græcis orta, quam in emendando Nepote alteruter produxit ex verbis Plutarchi: ἐφηρίσαντο δὲ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ τὰς ἀρὰς ἀποστέλλασθαι πάλιν Εὐμολπίδῃ καὶ Κήρυκας. Lege Thucyd. viii. Isocrat. Panegy. et *Seidam* in *Εὐμολπίδῃ*. Scripti, *Olympidas*, sacerdotes exhibent: unde alii *Codices*, *Olympidas*, et alii *Olympia-*

de. Savaro. Quidam *Molpades* legunt, sed manifesto errore. *Longol.* De Cerycis lege, quæ ad Athenæi librum xiv. 23. notavit Magnus Casanbonus.

Devoerent] Diras imprecarentur, atque execrarentur. Mox enim 'resecrationem' dixit pro dirarum solutione. 'Devotionis' voce utitur et *Sallustius* in *Catil.* Conjur. et disertius *Plutar.* in vita *Crassi* de *Atteio* Trib. Pl. legendus *Torrentius* ad *Horat.* in *Epod.* v. ad illud, 'Diris agam vos.' *Schott.* Aqua et igni interdicerent, sive, ut vulgo loquuntur, excommunicarent. *Cassaneus.* *Lambinus.* Glossæ devotiones interpretantur ἐνωδάς. Qui alium devovent, diris enim et imprecationibus defigunt ac devinciunt. Quod et 'obsecrare' dicebant: cujus contrarium 'resecrare,' quod est, solvere obsecratione, ac devotione liberare. 'Vota' apud *Virgilium*, pro devotionibus Magicis. 'Ἀναθεματίζειν' in *Sacra Scriptura* idem volunt significare, quod Patres 'anathematum vinculis innodare et constringere' sæpe dicunt. *Salmas.*

In pila lapidea] Hoc fere solebat fieri in damnatos, et infamia notatos. Itaque σπηλιτής, infamia publice notatus; et σπηλιτευθῆναι dicebantur, quorum bona erant publicata. *Lambin.* *Boecklerus.* Infra, non unam, sed plures fuisse pilas demonstrat, in quibus execratio esset incisa. *Mag.* Nec solum damnationes capitales et proscriptiones, sed etiam mœletæ a Græcis irrogatæ pilis incidebantur. *Diodorus* xvi. Ὁ δὲ Φιλόμηλος ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ de *Locris* parta τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων ἀποφάσεις ἐκ τε τῶν σπηλιῶν ἐκέκοψε, καὶ τὰ περὶ τῶν καταδικῶν γράμματα. *Gebhard.*

Lacedæmonem demigratis] *Plutarchus* in *Alcibiad.* *Diodor.* xiii. *Polyæn.* i. *Strat.* *Oros.* ii. 14. *Justin.* v.

Ibi ut ipse predicare consueverat] Exstat popularis concio hac de re apud *Thucydidem.* *Longol.*

Non adversus patriam] Immo Lacedæmonios impulit, Atheniensibus adversus prælio turbatis, ultro bellum inferre (Justin. v. 1.) qui non magis Athenis ipsis quam civibus earum parcebant. Sic injuriam sibi, uti patebat, illatam alienis armis, suoque ductu vindicatum ivit. *Loccen.*

Decellam in Attica munierunt] Nam eo pacto Atheniensibus reditus cum e regione tum ex argentifodinis interceptiebant. Polyæn. lib. 1. *Δεκλείαν αὐτοῖς ἐπιτείχισαι οὐκ ἔστι σχόλιον, οὐτε τὰς ἀπὸ τῆς χώρας προσόδους, οὐτε τὰς ἀπὸ τῶν ἀργυρίων.* Enarrator Aristoph. *Φοβηθεὶς Ἀλκιβιάδης μεταχωρεῖ πρὸς Λακεδαιμονίους, οὐκ καὶ πείθει Ἀθηναίους ἐπιτείχισεν Δεκλείαν· ἡ δὲ Δεκλεία χώρα ἐν Ἀττικῇ, ἥ τειχισθείσης μέγας ὁ κίνδυνος Ἀθηναίους μὴ δυναμένους ἐξελεῖν.* Gebhard. Lege præter alios Isocratem in Orat. de Pace; Plutarchus tradit Alcibiadem statim, ut Lacedæmonia venit, tria effecisse: primum, ut Spartani Syracusanis auxiliarentur. Alterum, ut bellum inde in Athenienses transferrent. Tertium, quod omnium gloriosissimum, ut Decellam munirent, perpetuoque præsidio illic posito, obsidione Athenas tenerent.

Averterunt] Cicero pro Sextio: 'Qui mentem optimi viri fictis terroribus a defensione mæ salutis averterant.'

CAP. 5. *Nam quum acerrimi*] Alias odii et timoris causas vide apud Plutarch. et Thucyd. viii. Adde Justinum v. 2.

Itaque tempus ejus interficiendi] *Ἰσχυσαν οὖν, καὶ διεπράξαντο τοῦτο οἰκότες ἔρχοντας ἐπιστεῖλαι πρὸς Ἰωνίαν, ὅπως ἀποκτείνωσιν αὐτόν.* Plut. *Tempus*] Occasionem et opportunitatem. Annibal. 'Tempore dato adiit ad regem.' Infra hac ipsa vita: 'Tempus rei gerendæ non dimisit.'

Erat enim ea sagacitate] Alter Justin. qui per uxorem Agidis regis, quam adulterio cognoverat, id eum

rescivisse ait.

Tissaphernem, Præfectum regis Darii] *Τισσαφέρνης τοῦ βασιλέως σαρπάτης δόδης ἰωνίου.* Plut. Vid. Bernegg. notas ad Justin. v. 2.

Cujus quum in intimam amicitiam pervenisset] Morum similitudo sc. eod. conjunxit: itaque (ut narrat Plutarchus) *Εὐθὺς ἦν παρ' αὐτῷ πρῶτος καὶ μέγιστος.* Nam cum Tissaphernes esset malthiosus et rerum improbarum amor deditus, mores Alcibiadis versatiles, et varios et inæquabiles, et singularem ingenii solertiam admirabatur. *Lambin.* Adde Justin. v. 2.

Opes senescere] Minui ac debilitari. Diod. dixit τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα πεσόντα. Cicero dixit 'laudem senescentem,' quæ decreseat vel obsolescat de Orat. 'Laudem alicujus jam prope senescentem ab oblivione hominum revocare.' Liv. lib. xxxv. 'ut canctando senescerent consilia.' Gebhard. Vide Thucyd. vii. et viii.

Cum Pisandro prætorē] *Πισανδρὸς* Diodoro xiv. est *πρωτόρχος*, ut alii notarunt, mendose. *Bongars.*

Ab hoc destitutus] Immo a Pisandro adjutum, auctor est Thucydides. Placet itaque germana Codicis nostri lectio: *Adhoc destitutus*; pro, præterea ab amicis desertus. *Adhoc* enim pro adhuc usurpasse veteres, ad Aurel. Victorem notabamus, et ad Lucret. Gifanium. *Schott.* Vacula hac in eo significata non semel utitur Tacit. Ann. i. 6. 'Multi adhoc numeri e Germania.' Ann. lib. xii. 20. 'Suscepi bellum avio itinere, importuno mari: adhoc reges feroces.' Gebhard.

Per Thrasybulum Lyci filium] *Lycei* diserte membrarum omnes. Qui Diodoro ac Thucydidi *Χρυσιεύς* est. *Schott.* Homo juxta Plutarchum *μεγαλοφρονέτατος.*

Lyci filium] Excerpta *Lycei*, ἀρχαῖα. Et sic in optimis Mss. Nam *Lycei* pro *Lyci* dictum *διὰ λόγους* veto-

ribus frequenti; ut captivi, amici, et similia. *Keuchen.*

Saffragante Theramene] Agnonis filio. Thucyd. Καὶ γὰρ ὁ τῆς πολιτείας ἀφηγεόμενος Θεραμένης, ἀνὴρ, εἰ καὶ τις ἄλλος, δέξας εἶναι συνετός, τῷ δήμῳ συνεβόλευσε κατὰ τὸν Ἀλκιβιάδην. Diodor. lib. XIII.

Platiscito] Ita noster Codex, et post Longolium Lambinus. Gifanii tamen schedæ, et Ultrajectina Editio, *populiscito*, quod rarius est. Ut et infra in Epaminonda: 'populiscito non paruit;' atque in Phocione scriptus liber et Ultraject. *Schottus.*

Parique abiens imperio præficitur] Membrana nostræ integre, *parique abiens imperio reficitur.* Idem.

Tanta commutatio rerum facta est] De qua vide Isocratem περὶ ζεύγου, et Diodorum lib. XIV. μετὰ δὲ τινὰ χρόνον τυχὸν τῆς καθόδου καὶ δυνάμεως ἡγεσάμενος, πολλὰς μὲν μάχαις ἐνίκησε Λακεδαιμονίους, καὶ τέλος τὰ τῶν Ἀθηναίων πρὸς γινώσκοντα πάλιν ἤγειρεν. Mutato autem duce mutari fortunam quoque in utramque partem observandum est. Claudian. in Eutrop. lib. II. 515. 'Cum duce mutata vires: Byzantia robur Fregit luxuries Ancyranique triumpho.' In peiorem Polyæn. lib. V. τοῦτον πραχθέντων οἱ Καρχηδόνιοι στρατηγοὶ ἄλλοις χρησάμενοι, καὶ πολλάκις ἡττάνενοι, καὶ ἀλῶναι κινδυνεύοντες. In meliorem ibid. quæ verba huc proprie respiciunt: καὶ οἱ Καρχηδόνιοι πάντες πενταρχοῦντες τῷ Γέσκωνι διετέλεσαν, ὥς ἀγαθὴ στρατηγία, καὶ ἀντὶκα μεταβολὴ τῆς τοῦ πολέμου νίκης ἐγένετο νικητὰς τοῦ Γέσκωνος ἐν ταῖς μάχαις διὰ τὴν τῶν ἡγεμόνων εὐνοίαν καὶ προθυμίαν. Locum infra Hamilc. sed extremo, vide ipse. *Tanta commutatio rerum]* Cæsar Civ. lib. III. 68. 'Sed fortuna, quæ plurimum potest, cum in reliquis rebus, tum præcipue in bello, parvis promentis magnas rerum commutationes effecit.' Idem Comm. lib. VI. 12. 'Adventu Cæsaris facta com-

Delph. et Var. Clas.

mutatione rerum:' μεταβιβάζοντων τὴν πραγμάτων. Attius Bruto: 'Nam id, quod de Sole ostentum est tibi, Populo commutationem rerum portendit fore.' Infra Dione: 'has tam prosperas res secuta est subita commutatio.' Cicero: 'O miseram et in brevi tam celerem Reip. commutationem!'

Pacem peterent] Post pugnam scilicet navalem ad Cyzicum pugnatam, in qua Mindarus Lacedæmoniorum imperator pugnans ab Alcibiade interficitur; ut tradunt Xenophon lib. I. de rebus Græciæ, Diodorus lib. XIII. Plutarchus in Alcibiad. Polyæn. I. Strat. *Lambin.*

In quibus ducentas naves] Ἦγον γὰρ τῶν ἡλακισίων νεῶν οὐκ ἐλάττωτος διακοσίαν. Diodor.

Quarum expugnaverant complures] Cod. P. Dan. *quarum expugnavant quamplures.* Lege quas, P. Daniel.

In his Byzantium] Diodorus Siculus eodem libro tradit, proditione a quibusdam Byzantiis facta, Byzantium ab Alcibiade noctu scalis ad murum admotis esse captum. Plutarchus cum Diodoro congruens, unum ex proditoribus Anaxilaum Byzantium nominat. Xenophon Ἑλλ. α. hos proditores enumerat, Cydonem, Aristonem, Anaxicratem, Lycurgum, Anaxilaum: qui postremus, Lacedæmone postea proditionis accusatus, dixit, se, qui Byzantius, non Lacedæmonius esset, non urbem prodidisse, sed uxorem et liberos fame pereuntes servasse, quod omne frumentum Clearchus Lacedæmonius suis militibus daret; et ita absolutus est. *Lambin.*

Clementia] Nam et Byzantiis urbem reddiderunt in societatem receptis, et in Lacedæmonios, qui ad aras confugerant, non sævierunt, sed Athenas miserant; ut de illis suo arbitrio populus statueret. *Idem.* Atheniensium in victos clementiam prædicat Diodorus XIII. Suadet idem M. Tullius Offic. lib. I. de belli gerendi

Nep.

2 I

ratione. *Schott.* Fortissimus hic sub-
reptorum hostium aries, modera-
tio in victoria, et clementia in victos.
Curt. xi. 4. 'Alexander, quanquam
belli auctoribus jare poterat irasci,
tamen omnibus venia data, et obsidi-
bus acceptis, ad proximam deinde
urbem castra movit. Obsides ducen-
bantur ante agmen, quos cum e maris
cognovissent, ntpote gentis ejusdem,
in colloquium vocaverunt. Illi cle-
mentiam regis, simulque vim commo-
mendando ad deditionem eos compu-
lere.' P. Syrus, 'Perpetuo vascit qui
utitur clementia.' Vide Curt. lib.
vii. 60. lib. viii. 41. Diodor. lib. xv.
Gebh.

Ita praeda onusti] Alii Codices ha-
bent, inde. Mag. Diodorus Siculus:
'Adducebant [versio est Lambinia-
na] naves non pauciores ducentis,
virorum captivorum et manubiarum
magnam vim et copiam. Habebant
autem naves suas armis et coronis
aureis, et hostium spoliis ac manu-
iliis, et aliis rebus omnibus diligenter
exornatas.'

CAP. 6. *His quum obviam universa
civitas*] Hunc gloriosissimum ejus in
patriam reditum describit Xenophon
'Ecl. I. Justinus v. 4. Nam 'ad hunc
redeuntis exercitus triumphum, effusa
omnis multitudo obviam procedit: et
universos quidem milites, præcipue
tamen Alcibiadem, mirantur: in hunc
oculos civitas universa, in hunc sus-
pensa ora convertit; hunc quasi de
cælo missum, et ut ipsam victoriam
contuentur: laudant quæ pro patria,
nec minus admirantur, quæ exul
contra gesserit; excusantes ipsi, ira-
tum provocatumque fecisse.' Plat.
in ejus vita. Longol. Mag.

Universa civitas] Venuste dictum:
Quomodo in eadem narratione Justin.
Et sic Græci πόλις adhibent. Theod.
Prodromus: ἡ γὰρ μὲν πόλις, 'Ἐρεὶ τὸ
ἐκπῆδον καὶ τελοῦμενον μάθοι, 'Ἐξήσαν
ἐργαλίδες ἐκ τῶν δομάτων. Apud Athe-
næum Posidon. v. Deipnos. Καὶ

οὐκ ἔστι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἀπὸ
τῆς ἐκπῆδου ἀπὸ τῆς ἐκπῆδου. Chryso-
tom. homil. de Babylonia: Καὶ γὰρ ποτε,
ἡ πόλις ἀπὸ τῆς ἀδύτου ἐκπῆδου, πᾶσα
μὲν ἦν ἡ πόλις ἐκ τῆς ἐκπῆδου.
Kench.

Ad ejus trirēmim] Vide Diodor.
et Plutarchum.

Sicilia amissum] Sic Aldus: admis-
sum tamen Magius edit, quomodo et
in nostris schedis scriptum erat. Gi-
fanius vero Conjectaneis Lucretianis.
amissum pro amissione tænet, et cla-
rissimus Gronovius Observ. iii. 21.
ut Poëta ille adhibet emissionem, &c.
Schott. Talia sunt illa apud M. Tul-
lium; *judicatus*, pro judicatio; *com-
perendinatus*, pro comperendinatio,
&c. Lambin.

Nisi Olympia victoribus] Unde Poëta
Olympiam vocat *μυρία χυρσσερεφῶν
ἀδύτων*. Rare autem hac donabantur
Imperatores ob præclarum facinus,
aut res feliciter gestas. De Cyre-
videndus Xenophon lib. viii. Emen-
davit locum Ant. Muretus, et ex aliis
Janus Gebhardus. Fuit cum legen-
dum putarem, nisi Olympia vincenti-
bus. Cicero ex Ennio: 'Sicut fortia-
equis spatio qui forte supremo Vicit
Olympia.' Magius tentabat, Et id
quod illi nunquam antea non venerat.
nisi Olympia victori, contra fidem.
Vet. lib. *Schott.* Olympia victoribus].
Non attendo Cl. Schotto Olympia vin-
centibus supponenti. Quia sic locutus
est Ennius, non continuo ita loqui
placet Cornelio nostro. Quod autem
Magius, Et id quod illi nunquam antea
non venerat, nisi Olympia victori, cor-
rigit, recte idem aspernatur, sed
mallem additas rationes. Enimvero.
non negat, honoratos fuisse priores
Duces coronis: sed nulli præter Al-
cibiadem in ingressu esse promiscue:
a vulgo ingestas. Quod Magius ex
Plutarcho objicit, Thesei præconem,
qui de Thesei adventu et salute num-
cium obtulerat, plausu, coronisque.

fuisse exceptum, nihil ad Cornelium nostrum; quippe diversi sunt Præco et Prætor sive Imperator; deinde quid seculo fabuloso cum historia? Gebhard.

Coronis aureis anelisque] Plutarchus simpliciter *δορυφόρων*, dicit. *Lambin.* Cur 'æneas' addat, non immerito queri potest. Nam ut Glauci Homerici vœcordia videtur, permutantis χρῆσαι χαλκῶν, ita ridicula videri potest hæc χρυσῶν καὶ χαλκῶν permistio. Ego vero non dubito, quin Præbi verba corrupta sint; ita, ut ubi est *anelisque*, legendum sit *tamisque*. Solebant enim fere *tamisque* cum coronis conjungi. Empedocles: *Ταυρίαις τε περὶ στήθεος, στήθεσσι τε βαλάνους*. Muretus Variar. lib. xv. 7. Certe solebant coronis fere *tamisque* et *corymbi* addi Thucydidis auctoritate, neque Oleastro solum ut antea Hercules teste Plinio extremo lib. xvi. sed et aurea donari corona Olympionicæ a civibus domum reversi solebant. De his plura Faber lib. ii. Agonisticæ cap. 23. Schott. Addi potest Aristides tom. i. Orat. Funebr. in Alexandr. Fuit cum legendum putarem *coronis aureis anelisque* statuis: ductus similitudine loci xvi. 5. Ubi Pelopidam interfectum 'coronis et statuis æneis donaverunt.' Nemo expedit hunc nodum: quem Muretus ferro nequicquam rumpere conatus est, legendo *aureis tantisque*. Quia tantis ferme et *corymbi* addi coronis soliti. Sed ineptum est cogitare, Historicum brevitatis diligentem prolixum esse voluisse in commemorandis coronarum accessoriis, quæ adesse illis temporibus nemo ignoraret. Quare vulgatam tuor lectionem, explicoque, Alcibiadem a populo duplici coronarum genere, pro facultatibus cujuslibet, esse donatum; a Divitibus aureis; a Pauperibus æneis. Mihi nihil melius hac vice in mentem venit. Duces autem ob res præclare gestas, aliosque magnos viros ob merita in-

signiora, coronis aureis affectos fuisse: volgatissimum est. Diodor. lib. xiii. de Dionysio superiore, cum Italiæ præter spem dimisisset incolumes, et sine lytro, ἐπὶ δὲ τοῖσι, exsequitur, ἐταίρων τυχὼν ὑπὸ τῶν ἐπαθόντων χρυσῶς στεφάνοις ἐτιμήθη, καὶ σχεδὸν τοῦτ' ἔδοξε πρῶτον ἐν τῇ ἡν καλλίστων. Curt. lib. iv. 44. 'Iisdem fere diebus solemne erat ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius Græciæ celebratur. In eo concilio, ut sunt Græcorum temporaria iugenia, decernunt, ut duodecim legarentur ad regem, qui ob res pro salute ac libertate Græciæ gestas, coronam auream donum victoriæ ferrent.' Vide Aristophanem Avibus p. 600. G. Nec viri solum, sed et femines iisdem donis onerate. Diodor. lib. xi. Οἱ δὲ Καρχηδόνια τῆς σωτηρίας παραδόχως τετυχότες ταῦτά τε δόνειν προσεδέξαντο, καὶ στέφανον χρυσοῦν τῇ γυναίκε τοῦ Γέλιουσι Δαμαρέτῳ προσυμολόγησαν. Gebhard.

Ille lacrymans] Gaudio et recordatione præteritorum laborum ac malorum. Plutarchus in Alcibiade: Πολλὸν δὲ καὶ δάκρυον τῇ χαίρει τῆς πόλεως ἀνεκέρato, καὶ μνήμῃ πρὸς τὴν παρούσων ἐντυχίαν τῶν πρόσθεν ἀτυχημάτων. Ex quibus verbis intelligimus, non Alcibiadem, sed populum gaudio lacrymasse. *Lambin.* An autem et quatenus ex ingenti gaudio lacrymæ promanare possint, his est inter auctores. Multa passim exempla ex antiquitate suppetant. De Trajano Plinius, de Augusto Suetonius consentiunt. Lege tamen quæ de ejusmodi lacrymis disputat Philo Judæus in libro περὶ ἀποκρίσεως. Keuchen.

Postquam Astu venit] Codex Danielis Asiæ. Vide quæ ad Themistoclem notabamus. Hanc diem, quæ Athenas ab exilio remeavit, certissimum et quasi fatalem illi præsignasse exitium, notatum est; quod funesta tunc colerentur sacra, quæ templi ornamenta deponere, pavi-

menta tegere, et justitio indicto a negotiis quiescere mos erat. Sicut xv. Julii mœstissima fuit, qua mulieres Athenis jejuniū servant, et tum sacra Adonia celebrant. Alex. ab Alex.

[*Concione advocata*] In qua pro se dicens ostendit se nihil impie fecisse, et contra jura omnia e civitate exterminatum esse. Xenophon lib. 1.

[*Quis ejus casum*] Sic meliores edunt. Alii *causa*. Schott.

[*Perinde ac si alius populus*] Tacit. Hist. 1. 44. 'Alium crederes populum, alium senatum.' Hist. lib. 1. 9. 'Postera die tanquam apud alterius civitatis senatum populumque magnificam de se orationem prompsit.' Gebh.

[*Sacrilegiū*] *'Aσpelas*. Nam non ille res sacras sustulisse, sed sacra violasse, et Hermas circumcidisse ac truncasse arguebatur. Sic enim Probus supra: 'Aspergebatur etiam infamia, quod in domo sua facere mysteria dicebatur.' Lamb. Nova significatione sacrilegium vocat mysteria sacrorum prodita. Longol. Nullam enim rem sacram furatus est Alcibiades. Sacrilegium vero, quod vocis notatio indicat, sacræ rei furtum significat. Ejusdem pene criminis reus olim fuit Numenius, qui inter Philosophos occultorum curiosior, Eleusina sacra interpretando vulgavit. Auctor Macrobius 1. Somn. Scip. cap. 2. *Mag. Sacrilegii damnasset*] Sacrorum violatorum seu profanatorum. Nam sacrilegus non tantum qui sacras res rapit et compilat; sed quacunque ratione violat, Latinis dicitur. Tibull. Eleg. III. 5. 'Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes, Nec cor sollicitant facta nefanda meum.' Quem locum tali correctione deformarat Scaliger: *Nec nos sacrilegi templis admovimus ergo*. Florus lib. 11. 17. 'Non prius signa convertit, quam cadentem in maria Solem, obrutumque aquis iguem, non sine quodam sacrilegii metu et horrore, deprehen-

dit.' Gebhard.

[*Restituta ergo huic sunt publice bona*] *Δωρεὰν ἀπὸ τῆς τῶ οὐδίας ἀπείσαν, ἢ ἐδῆμενται*. Diod. Vox οὐδία proprie notat substantiam, bona, facultates, *παρξιν*. Lexicon Græco-Latinum vetus, οὐδία, patrimonium, substantia, res familiaris. Keuchen.

[*Idemque illi Eumolpidae Sacerdotes*] Aldina hæc lectio, quæ immensum quantum Lambino adblanditur. Scripti heic, ut supra, *Olympidae*, integris literis. De Eumolpidis Arnobius adversus gentes lib. v. 'Gregia Ianitii (custos) Eumolpus, a quo gens et fuit Eumolpidarum et ducitur clarum illud apud Cecropios nomen, et qui postea floruerunt caduceatores, Hierophantæ, atque præcones.' Adi Hesychium in voce *Εὐμολπίδαι*. Schott.

[*Resecrare*] Restituere, quem prius execrabilem arcebant, ut magno scelere impiatum. Execrabiles enim erant, quicunque a sacris arcebantur: quales *ἑταγῆς* apud Græcos, qui *εἰργαστο χερνίβαν, σπονδῶν, κρατήρων, ἀγορᾶς*, et qui diris publice devovebantur, *κατάρατοι*. In editionibus et Longoliana legitur: *rursus tesacrare*, quod corruptum fortassis ex *desacrare*, vel *resacrare*, ut videtur. Retineo germanam scripturam, quæ est, *rursus resecrare*, vel *resacrare*. 'Rursus' autem 'resecrare' dixit, ut 'reverti rursus' apud Suetonium et alios. Quæ licet speciem habeant *βαρρολογίας*, atque *ἐκ παραλλήλου* dicantur; usitatissima tamen sunt. Ita alibi: 'ergo igitur: *πάλιν αὖ, ὑστερον αὖθις*, et sexcenta apud Classicos. Keuchen. Vide de voce hac Turneb. Advers. lib. xviii. 25. et lib. xxix. 36. item Pithæum subseciv. lib. 1. 1.

[*Pilæque illæ*] Diodorus dicit non pilas in mare præcipientes actas, sed *δικας*, sententias et lites: *ἔπειτα δὲ τὰς δικὰς κατεπόρτισαν*. Lambin.

[*CAP. 7. Minus fuit diuturna*] Scripti, non nimis fuit diuturna.

Totaque respublica domi bellicque tra-

data] Τὸ δὲ τελευταῖον αὐτὸν στρατηγὸν καταστήσαντες αὐτοκράτορα, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν. Diodor.

Ut duo sibi collegæ] Εἰλεγτο δὲ καὶ στρατηγὸς ἑτέρος ἐκείνος, οὗς ἤθελεν, Ἀδείματον καὶ Θρασύβουλον. Idem.

Classe in Asiam profectus] Fuit hæc centum navium. Justin. lib. v. et Plutarch. in vita testatur.

Apud Cymen] Cyme, Cyma, vel Cuma πόλις Αἰολίδος πρὸ τῆς Λέσβου. Vide Steph. et alios. Nonnulli corrupte *Symen* legunt. Quæ insula est Cariæ vicina apud Strab. xiv. De Cyme facit mentionem Plinius lib. v. 30. et in Troade cum Myrrha locat. Meminit etiam Eusebius, qui hanc Asiæ urbem a Christo nato cvii. terræ motu eversam dicit. *Magius*. Paullo aliter Diod. et Xenophon, qui non ad Cymen, sed prope Notium Ioniz urbem pugnatum, culpaque Antiochi gubernatoris cladem acceptam scribunt; ad Cymen vero in eo peccatum ab Alcibiade, quod vel capere non potuerit, aut cum esset urbs sociorum, eam oppugnarit.

Minus ex sententia] Culpa Antiochi gubernatoris, quem vtuerat Alcibiades se absente prælio decertare. Xenoph. ἐπιστελίας μὴ ἐπιπλεῖν ἐπὶ τὰς Λυσσάνδρου ναῦς. Lambin. Sic Diodorus et Plutarchus.

In invidiam] Οἱ δ' ἐν οὐκᾷ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλεπῶς εἶχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ. Xenoph.

Nihil enim cum non efficere] Οἴομενοι δ' ἀμείλιάν τε καὶ ἀκράτειαν ἀπολαλεῖναι τὰς ναῦς. Idem.

Negligenter aut malitiose] Illud proprie culpe, hoc doli est. Rævard. ad lib. xxii. de Reg. Juris hæc auctoris verba minus accurate distinguit. Sed inspicere dignus Rittershusius in istam legem Protheor. cap. 4. et cap. 5. Vid. præterea Justin. v. 5.

Corruptum a Rege] Aut ab ejus Satrape Pharnabazo, in cujus amicitiam, ut arguebant ejus inimici, fuerat re-

ceptus. Diodor.

Nimiam opinionem ingenii] Vide Plutarchum.

Ne secunda fortuna, opibusque magnis elatus] Divitiæ animam inflant, et majora appetendi cupidinem inferunt. Habere enim se sciunt facultates, quibus omnia sibi prona reddere posse existimant, atque indignum ducunt, cum pecunia et copia rerum emineant, non eminere simul honore atque imperio. Vide Diodor. Sicul. lib. xvi. de Timophane Timoleontis fratre. Cæsar de bello Gallico lib. i. c. 2. 'Apud Helvetios longe nobilissimus et ditissimus Orgetorix, M. Messala et M. Pisone Coss. regnandi cupiditate inductus conjurationem nobilitatis fecit.' Æque clare lib. ii. cap. 1. f. 'Ab nonnullis etiam, quod in Gallia a potentioribus atque iis, qui ad conducendos homines facultates habebant, regna occupabantur.' Gebhard.

Tyrannidem concupiscere] Extat narrationis obliquæ tale in Sopatro Rhetore exemplum, interprete Joan. Nunnesio Valent. lib. iii. Instit. Rhet. ex Hermogene: 'Alcibiades,' inquit, 'post ea quæ Cyzici acciderant, cum satellites, qui eum custodirent, petiisset, accusatur tyrannidis.' Schottus.

Et alium in ejus locum] Cononem suffitum ait Justin. v. 5. et 6. Oros. ii. Græci adjungunt novem alios: Διομέδοντα, Λέοντα, Περικλέα, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχέστρατον, Πρωτόμαχον, Θράσυλον, Ἀριστογένην. Xenoph. Diod. Plut.

Domum reverti noluit] Ἀβρὺς αὐτοῦ κατέγνω φυγῆν.

Et se Perinthum contulit] Emendatio Longoliana, qua Lambinus cum Savarone acquiescunt. Libri variant. Cod. P. Danielis *Pactya* legit. Savaronis *Petye*. Puteani *patere pactis*. Venet. Aldin. *Pataram*. Magius *Patras*. Ortelius ex Ptolemæo et Plutarcho *Pactyam*. Sed Codex vetus

Longolli *Perinthum* exhibet, unde *Perinthum* postea factum. Ait Plutarchus confestim illum in Thraciam migrasse, quare *Patera* civitas Lyciæ mihi suspecta. Sic Longol. et Lamb. Ergo *Perinthum* emendandum, quæ urbs Thraciæ ad Propontidem, Heraclea etiam nuncupata; Plin. XLIII. 11. Ptolem. III. Steph. de Urbibus; a qua non longe abest *Biza* vel *Bizia*, ut hic male legunt, arx Thraciæ amplissima, Terel regis quondam castellanæ. *Mag.*

Bornos, Byniam, Macrontichos] Ego hoc modo lego: *Bornos, Bysanthen*, et *Macrontichos*, ex Ptolemæi Thraciæ descriptione, et Plutarchi Alcibiade. *Ortelius*. Vulgo *Bornos, Byniam, The-meonticos*. Male. Legendum, *Bornos, Bysanthen, Neontichos*. *Bardoby* oppidulum hoc loco Ptolemæo. *Nedw raiχos*, Scylaci. *Voss.*

Manuque collecta, primus Græciæ in Thraciam introiit] Sic Lambinus emendavit. Scripti tamen Codices: *manu conjecta primus Græciæ civitatis*, &c. Quod nescio cur Lambinus repudiavit. Sallustius enim ita loquitur non raro. Quidam vero *Græcæ civitatis*, quod minus probo. *Schott.* Plutarch. 'Suis,' inquit, 'navibus ac militibus, qui in fortuna rerum suarum vestigia sequebantur, collectis in Thraciam navigavit.'

Cum quibusdam regibus Thraciæ] Cum Medoco et Seuthe. Diodor. lib. XIII. *Καὶ Λέωντος ὅτι Μήδωνος καὶ Σεύθης, οἱ Θρακῶν βασιλεῖς, εἰσὶν αὐτῷ φίλοι.* *Lambin.*

Neque tamen a charitate patriæ] Quæ una omnes omnium caritates complexa est. Diodorus eodem libro: 'Cum cuperet,' inquit, 'Alcibiades magnam quiddam ere patriæ efficere, ut populum in antiquam erga se benevolentiam restitueret.' *Idem.*

CAP. 8. *Philocles*] Sic legendum, non, ut habent libri quidam vulgati, *Philodes*. Sic enim Xenophon lib. II.

de rebus Græc. *πρὸς δὲ τοῦτον εἰσὶν ὁ Ἀδελμαρτον καὶ τριῶν φιλοκλῆς. Ἰδὲν.* Atque eodem modo *φιλοκλῆς* vocat illum Diodorus, non *φιλοκλῆς*, quod ex conjunctione literarum ortum apud Nepotem.

Neque longe abesset Lysander] Erat enim Lampsaci, quam urbem panilo ante ceperat. Lampsacus autem distat ab Hellesponto, ut ait Xenophon, stadia circiter XV. ubi erat Alcibiades, ut supra cognovimus. *Lamb.* De hac lege, quæ ad Themistoclem notavimus.

Ut bellum quam diutissime duceret] Sic Xenophon, Diodorus, et Plutarchus. *Ducere bellum*, frequens Cicero et alia. Id est, protrahere, proferre. Nepos Datame; 'Anthe-phrdates cum bellum duci majore regis calamitate, quam adversariorum videret.' Tacit. XII. Ann. c. 29. Vannus 'castellis se defensare bellumque ducere statuit.' lib. II. Hist. cap. 32. 'Proinde duceret bellum.' Caesar I. Civ. 61. 'Bellum in hiemem ducere cogitabant.' lib. II. Civ. 18. et 27. 'Castra erant ad bellum ducendum aptissima.' lib. III. Civil. cap. 43. 'Caesar longius bellum ductum iri existimans.'

Pecunia a Rege suppeditabatur] Cyro Darii filio. Decem enim Daricorum millia Lysandro petenti ut stipendio obolis adjungeretur, Cyrus dederat. Plutarchus in *Lysandro. Magius*. Diodorus summam non exprimit, sed ait illum *χρήματα πολλὰ πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν διαφορὰς* a Cyro accepisse. lib. XIII.

Atheniensibus exhaustis] Diodor. *Ὅδυνάμενοι τὸν πλεον χρόνον ἀπὸ διατρέφειν, καὶ διατρέφειν τὰς δυνάμεις*, id est, cum diutius non possent illic commorari et alere suas copias. Idem panilo post: *Τὸ τε στρατιωτικὸν σκεῦος κατεῖχε.* *Lambin.*

Nihil erat super] *Anastrophe*; pro nihil supererat.

Presentes vulgo] Παρόντες πλέθον, presentibus militibus. *Idem.*

De coacturum Lysandrum] Paulo aliter Plutarch. καὶ τοῖς προπύμασι τῶν ἀπὸ τοῦ στρατοῦθεν γυναικῶν λέγει, ὅτι μὴ προπυλαίοις οὖτος ἀπὸ τῶν στρατηγῶν, ἀλλ' οὖτος δὲ ἡμέτερος ἀνδρῶν δακρυδαίμονι διαναυαχῶν αὐτοῖς ἔκοντα, ἢ τὰς καὶ ἀποδιδόναι id est, Et eis qui cum prosequerentur ab exercitu viris satis dicebat, se, nisi ista contumeliose acceptus esset a praetoribus, paucis diebus coacturum fuisse Lacedaemonios aut classe configere invito, aut navis relinquere. Et Diod. etiam aliter: διὸτε αὐτοὺς ἔξιν παραδόναι ἑαυτῇ τῇ φρεσίν, ἐπαγγελάμενος αὐτοῖς τοὺς δούλους, ἢ ναυαχῶν τοὺς πολέμους ἀναγκάσειν, ἢ καὶ μετὰ θρασὺν πρὸς αὐτοὺς διαγωνισθῆναι: id est, Quapropter postulabat, ut se in societatem et communicationem imperii reciperent, promittens eis aliarum alterum, se aut coacturum hostis classe decedere, aut terra Thraoibus ubi adjunctis cum illis conflicturum.

Lacedaemonios eo nolle configere vulgo] Praeposunt illi respondent, putantes hoc, quod sequitur, esse responsionem Atheniensium, quibuscum egerat Alcibiades de communicando secum imperio. Quod contra contextum, et Historiae fidem.

Southam] Vel Southon. Quod Graecum est. Κεσθεν. Nonnulla exemplaria Soucam habent, alia Sootyn. Eding. Lamb. Plutarchus ait, existimatum fuisse a nonnullis, Alcibiadem, quae praefectus exercitus Atheniensium pollicitus erat, praestare, et ipsis adjumentum offerre potuisse; si Thracum tumultuantiam manum, quam in armis paratam habebat, terrestri itinere in Lacedaemonios converteret. Magius.

Regem Thracum deducere] Ultrajectius inducere: non male. Schottus. Quod esset subdolis artibus promovere. Infra Annibale: 'Si forte Carthaginienses ad bellum Antiochi spe fiduciaque inducere possent.' Ta-

cit. Ann. XII. 9. 'Designatum consulem Memmium Politionem ingentibus promissis inducunt.' Gebhard.

Ut eos terra depelleret] Ms. Boecleri, *Ut cum ex terra depelleret. q. f. n. a. c. conflicturum, a. d. compositionem, ut ad Lysandrum referatur.* Similiter ferme Esc. Dan.

Bellum compositiones] Sic loquitur noster Probus et in Hamilcare et in Annibale. Sic et Pollio ad Cic. x. 'Tanquam nihil pejus timerent, quam se sine maximo recip. detrimento bellum componeretur.'

Philocles] Xenophon tradit, praetores, et maxime Tydam ac Menandrum jussisse eum abire: se enim, non illum exercitui praesse. Sic Xenophon: Οἱ δὲ στρατηγοί, μέλιστα δὲ Τυδῆς καὶ Μένανδρος, ἀπέειπαι αὐτὸν ἐκλείψαν. Plutarchus: Οὐ προεῖχον οἱ στρατηγοί: Τυδῆς δὲ καὶ πρὸς ἑβρὼν ἐκλείψαν ἀποκρινάμενος. Diodorus: Ταχὺς αὐτὸν ἐκλείψαν ἀπέειπαι, καὶ μετέτι προεγγίζων τῷ στρατοῦ. Lambinus.

Si quid secundi evenisset] Diodor. lib. XIII. τὰ δὲ ἐπιτελέγματα προσέειπεν ἑκαστος Ἀλκιβιάδῃ. Gebh.

Contra ea] Sic solet loqui Probus. In praefatione, 'Contra ea, pleuraque nostris moribus sunt decora: ubi vide notas.

Si quid adversi accidisset] Diodor. τῶν μὲν ἐλαττωμένων ἑαυτοῖς τὴν μέμφω ἀναλασθῆναι. Tacit. vita Agric. capite 87. 'Iniquissima haec bellorum conditio est, prospera omnes siti vindicant, adversa uni imputantur.' Gebh.

Justa hostes castra habere munica] In Annibale: 'Beseque ad sua castra munica remlerunt.' Livius lib. xxx. 9. 'navalia castra' dixit. Differabant autem haec castra ab aliis partim in eo, quod semper florent in tietore, partim ideo, quia diversa ratione muniebantur. Eratque munitioni castrae duplex, vel a terra, vel a mari. A terra ducebatur fossa cum vallo, ab una parte muris in altissimam, fossam

ut videtur semicirculari. Ita legimus apud Homerum aliquoties, et apud Polyb. lib. i. 29. Diodorus lib. xi. de Annibale: 'Quicquid est navium longarum subdixit, profunda ea fossa, ligneoque vallo circumdant.' Τείχεϊ φυλὴν περιέλαβε, ait, quod notandum est. Similia et de Ducibus classis Persicæ tradit. A mari, sive potius in ipso mari, statuebantur ligua præacuta validaque, veluti in portu, et ante ipsa onerariæ, quarum præsidio et castra ipsa tuta esse, et naves secure egredi ac redire possent. Schefferus lib. iii. 4. de Militia Navali. Vide Grot. ad l. ult. ff. in Flor. Spars. 'Si a parente quis manum. sit.' *Keuchen.*

Immodestia militum] In Lysandro initio: 'non enim virtute sui exercitus, sed immodestia factum est adversariorum.' *Σαυρο.* 'Ἀταξία, licentia. Sed nascebatur hæc immodestia ex negligentia ducum.

Neque ea res illum sefellit] Sallustius: 'neque ea res me falsum habuit.' Plutarchus pluribus verbis: 'Ὅτι μέντοι τὰς ἁμαρτίας τῶν Ἀθηναίων ὁρθῶς συνόριζε, ταχὺ τὸ ἔργον ἁμαρτήσεων.

Per speculatores] Qui alii fuerunt ab exploratoribus apud antiquos. Vide Festum et alios, qui notarunt differentiam. Vocis hoc loco primaria appellatio est, pro iis, quos κατόπτας Græci appellabant, a quibus diversi fuerunt satellites isti principales seu λογχοφόροι, qui ab antiquo in legionibus militabant. *Keuchen.*

Vulgum Atheniensium in terram prædatum exisse] Aliis circumstantiis narrat Polyænus lib. i. 'Ἐν Αἰγύπτῳ ταμοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τετρακῖς ἀνέχθησαν ἐφ' ἧτις ναυμαχεῖν. Λύσανδρος δὲ Λάκων ἀνταγήγετο. οἱ μὲν δὲ ἀποπλέουσι γανόμενοι, παιᾶνας ἔδοντες· Λύσανδρος δὲ κατόπιν πλέπει δύο τρήρεις. Οἱ τρήρεις τοὺς Ἀθηναίους ἐκβάλλας ἐς αἶθρα, σφαιρίων μετέωρον αἶρουσι, χαλκῇν ἀσπίδα. Λύσανδρος αὐτίκα ἐπιστάμενων ἐπέσταν.

Καὶ οἱ Λάκωνες αἰρεσίᾳ πολλῇ ἐπιπλέουσι. καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταλαμβάνουσιν ἔρρι ἐκβάλλοντας, ὧν οἱ μὲν ἀνταγίσσαντο, οἱ δὲ ἔλλοι τι ἔβρων, γυμνοὶ πάντες. οἱ Λάκωνες ἔβρων προσπαύοντες ἀπλωμένοι γυμνοὶς, συνεταγμένοι δοντάδατοις, ἀνέκτισαν. αἰρεθῶν οὖν ἄνδρας αἰχμαλώτους καὶ τὰς τρήρεις ἀπέδωκεν. ὅτι μὴ μία ἡ παράλις ἔργων Ἀθήναζε, μὴν τῆς ἡττῆς ἔγγυλος. Gebhard. *Vulgum Atheniensium in terram prædatum exisse*] Hoc sinecure est in Excerptis. Longolius tamen edidit, prædatum exisse. Ut alibi, 'effusa vulgus.' Et apud Poëtam: 'in vulgum ambiguam,' nisi locus mendosus sit, ut volunt eruditii, quæ libere assentior. Sergius in editione secunda Donati: 'Vulgus et neutro et feminino genere legimus apud Virgilium. In feminino: In vulgum ambiguam. Neutro: Ignobile vulgus.' Quam tamen Grammatici scripturam mire carpit doctiss. Vossius de Analog. lib. i. Vide Joan. Baptist. Pium in Annotat. posterioribus. *Keuchen.*

Tempus rei gerendæ non dimisit] Senec. de ira iii. 21. 'Belli maxima momenta in occasionibus sunt.' Itaque semel oblatæ non negligendæ sunt, quum facili momento mutari possint. *Loceen.*

Delevit] Omnes enim naves in Lysandri potestatem venerunt, novem aut decem exceptis, cum quibus fugit Conon ad Esagoram. Philocles et Adimantus Imperatores vivi capti sunt: quorum prior a Lysandro supplicio affectus est; quod decrevisset Athenis, ut omnibus hostibus, qui in bello caperentur, pollex manus dextere præcideretur, quo hastam ferre non possent, remigare possent; quemadmodum narrat Plut. in Lysandro, et Xenoph. ii. de rebus Græciæ; quanquam Xenophon, ut tota dextera manus bello captis præcideretur, ab Atheniensibus decretum fuisse scribit. Hic idem Philocles, ut refert Xenophon, Corinthios aliquot et

Andros bello captos e saxo defjecerat. *Lambin.* Mos iste a barbaris usitatus, ut captivos vario suppliciorum modo afficerent. Curt. v. 5. Flor. iii. 4. Vide Zopyri historiam apud Herod. iii. et Justin. i.

CAP. 9. Penitus in Thraciam] *Ma-*
lin penitus. Cicer. quoque con-
jungit, 'abditam penitus aurem et ar-
gantum effodere.' *Schott.* Plutar-
chus eum in Bithyniam profectum
esse tradit; ibique a Thracibus, qui
illic erant, compilatum et spoliatum.
Bithyniae autem partem Thraeces in-
colebant. Xenoph. 'Ελλην. lib. iii.
'Ελθόν δ' Ἀσπυλλίδας εἰς τὴν Βιθυνίαν
Θράκην. *Lambin.* Atque ipsi Thraeces
Bithyni dicti, postquam in Asiam
transfretassent. Lege Herodotum.

Insidias ei fecerunt] Sic loquuntur
boni scriptores. Cicer. Proëm. ac-
tionis primæ in Verrem: 'Istius in-
sidie nefarie, quas uno tempore mihi,
vobis, M. Glabrioni Prætori, sociis,
exteris nationibus, &c. facere cona-
tur.'

Ipsum capere non potuerunt] Vide
sup. 7.

*Propter potentiam Lacedæmonio-
rum]* Qui terræ et maris imperium
obtinebant. Plutarch. Φεβέλως ἔρχο-
ντος γῆς καὶ θαλάσσης Λακεδαιμονίων.
Lambin. De quorum θαλαττοκρατίᾳ,
lege quæ secundum scriptores et tem-
pora notavit ad Polybii lib. i. incom-
parabilis Casaubonus.

In Asiam] In Phrygiam, in qua
erat Pharnabazus; quo adjutore et
interprete sperabat fore, ut sibi ad
Artaxerxem aditus pateret. *Lambin.*
Asia appellatione γυναικείᾳ multas
provincias complectebatur, quæ Asia-
nam diocesim constituiebant vicario
subjectam, sed quæ Asia *Βυωνίδας*
dicebatur, Proconsulis administra-
tioni subiacebat. Asiatica autem dice-
cesis Asiam illam includebat omnem,
quam veteres *Μῆας* sic vocarunt, cu-
jus et duas partes fecit Agrippa, ci-
tteriorem et ulteriorem. Longe majo-

ribus terminis eam circumscribit Stra-
bo, qui eo nomine intelligi voluit,
quicquid intra Ponticum, Hegæum
et Cilicium maria concluderetur, ad
instar peninsulæ. Duabus his parti-
bus Asiæ nomen proprium factum.
Citerior Lydiam, Cariam, Mysiam,
Phrygiam, et Hellespontum contine-
bat. Pars superior Pamphyliam,
Lycaoniam, Galatiam, Pisidiam, Isau-
riam, et Ciliciam. Hujus divisionis
expressa vestigia reperio in Thracen-
sium provincia et Anatolica infimis
imperii temporibus, ut apud Con-
stantinum *περὶ θεμετίων* legere est.
Τῶν Θρακησίων θέμα plane respondet
Asiæ citeriori: τὸ ἀνατολικὸν, ulte-
riori. Hinc utrumque θέμα μικρᾶς
'Ἀσίας nomine appellatum tradit Con-
stantinus. Utriusque fere *θέματος*
provincias comprehendebat 'Ἀσιατὴ
διοίκησις. *Salmas.*

Grynium] Sic legendum, non ut
habent libri quidam vulgati, *Gri-*
nium. Quamquam licet etiam *Gry-*
nium legere, ut est in exemplis Basi-
leensibus; et idem valet. Comme-
morat hunc locum et Xenoph. 'Ελλ.
lib. iii. non longe a principio: *ἔχοντες,*
ὁ μὲν Γάμβριον καὶ Παλαργάμβριον ὁ
δὲ Μυρίαν καὶ Γρόνιον *ἑᾶρον δὲ αἱται*
αὶ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλῆος. *Lambin.*
Athenæus lib. i. Persarum regibus
fuisse solenne ait totas civitates do-
nare. *Longol.*

Quinquaginta] *Schott.* e Mss. et Ed.
Ultraj. leg. *Quinquagena.* Quomodo
supra, 3. in Ms. Gifanii, Sch. Boeci:
erat *Quadrigena* et *sexagena.*

Vectigalis capiebat] Recte, non
habebat, ut in vulgatis. Cic. contra
Rullum, 'Majores nostri non solum
id, quod a Campanis ceperant, non
imminuerunt.'

Sine Rege Persarum] Artaxerxe.
Lambin. *Longol.* Hic enim mortuo
tunc Dario Persis imperabat. *Magius.*
Vide Justin. vi. cognomento *Μαρίαν*
dictus, sive, ut Hieronymus interpre-
tatur, *Rasordans.* Drusius, Bernese-

cerus, et alii. Cujus auxilio volebat impotentiores juvari: non tam ut vincerent, quam ne succumberent.

Cyrum fratrem] Cyrus minorem, Darii et Parysatidis filium. Lamb. Cui pater meritis civitates, quarum prefectus erat, testamento legavit. Justin. vi. Dictus est Cyrus a flumine Cyro. Strabo xv. Α κύων, canis. Valisipand. Cujus abera suxine credebatur, quia ejus matrix dicebatur

Ξακώ. Herod. Hodie *Σαα* Saac, quod Modis canis. Thya. Vel a Cyrus, quod Persis Sol. Platarch. Ctes. Ptothou. Brisson. Unde Græcorum Κέρος profuxit, quia Sol credebatur Dominus Universi. Vide Teixeira et Schich. Turich. Priora indebie falsa sunt. Posterius displicet Scalligore vi. de Emendat. Temper. Quia sol Persis *Coresed*, Cores vero cibus et satietas. Preculdebit nomen illud regium fuit, vel a Sole, vel ab imperio deductum. *Ks* Persis Princeps, unde prima ejus syllaba Cui, vel Cy. Quid ultima rus significet, quæri potest. Nam non est ex Hebræo *שן*. Horn.

Et bellum clam parare] Justinus: 'Itaque occulte adversus fratrem bellum parabat.'

Lacedæmonis adiutantibus] Addit Justinus: 'fuisse memores Atheniensium bello enixe se ejus opera adiutas.' Illorum dux tum erat Clearchus, cui addunt Proxenum Boeotium et Mnemonem Thessalum.

Id si ei aperuisset, magnam se ab eo initurum gratiam videbat] Ms. Boeckl. *Id si ap. magnam se init.* gr. v. *Idud* ab eo aberat etiam Ms. Dem. et Leid.

CAP. 10. *Mitteretur*] Quidam legendum putant, *admitteretur*. Lambin.

Eodem tempore Critias] Ille, qui ΕΛΛΗΜΟΧΟΝ appellatur tyrannus, unus e triginta, quos Lysander Atheniensibus imposuit, sed omnium fore immunitissimus et acolestissimus, ut

non injuria *δούλος* Tyrannus nominetur. Casaubon.

Ceterique] XXIX. Quorum nomina a Xenophonte numerantur ΕΛΛΗΜ. lib. II.

Certes homines] Sed Platarchus tradit, non ante adductum esse Lysandrum, ut Alcibiadem de medio tollendum curaret, quam id nominatim ab Ephoris ei mandatum esset: sive quod ingenium viri ad res magnas suscipiendas promptum atque expeditum extimescerent; sive quod Agidi gratiam facere vellent. Lamb. Vide Isocrat. Orat. *περί Σέβου*.

Quæ ipse Athenis constituit] Quæ ipse auctore agenteque sunt constituta in procuratore reipublicæ scilicet, *δούλος τῆς πολιτείας ὄντων*. Boeckl.

His Laco] Inspecti Savaroni libri, his *lætoribus* commutatus. Sed exstitit ab ignorantia alterius. Probe alterum librorum scripturam, *Laco*. Ad eum modum Græca terminant Latini. Hinc Priscianus lib. I. Expellitur N a Græcis in *u* desinentibus, quam in Latinam transeunt formam, ut Demipho, Simeleo, Draco. Sic Statius Agamemno. Per Laconem intelligit Lysandrum, et ita bis infra vocat Agellum. Itaque recte scriptum est in Timotheo: 'A quo cum Laco pecuniam numeratam accepisset.' Dind. xiii. de Gylippo: *ταῦτα δὲ λαχέσθους τοῦ Λάκωνος παρέπεσε ἐν πύλῃσι, καὶ τῆς δουλίας γράμψαι ἐπέπεσε*. Val. Flaccus Argon. lib. I. 481. 'Tauræ vulnifera portat cælatæque plumbæ Terga Laco.' Gœh. Inter tamen, pro tabulario etiam a *δούλ.* dicitur Catig. c. 44.

Hic ergo res. quæ reg. c. Lac. e. nisi, &c.] Sic Schott. Savaro. Ultraj. Lambinus, *Societatem q. reg. cum Laced. esset stare non posse fœderaque irrita futura*. Schett. *Romani*] Id est, vel nuntio vel verbis irritum facere, de quo convenit. Sic Cleor. dixit: 'Renunciare hospitium alieni et domo exigrare.' Et ad Atticum

‘renunciare conductionem.’ In Verrem, ‘Renuntiat Rabonius illam decisionem tutoribus.’ *Gebh.*

Susamithren] Libri quidam, *Susamythrem*. Unde alii, *Susamethrem*. Male tamen *Susamithrem*, quem ex Plutarcho Pharnabasi patrum fuisse, adducunt Magius et Lambinus. Nomen Persicum est, quo etiam vocatus Nauris Satrapes apud Curtium lib. viii. 24.

Bagoas] Libri quidam *Bagoem*. Magius ac Lambinus ex Plutarcho *Mageum* reponunt. Ego sequor hoc loco Schotti iudicium, et veteris libri auctoritatem. Diodor. nomina percussorum non exprimit, contentus monuisse *ἐπαγορεύει τοὺς ἀδελφούς κατὰ τὴν ὁδὸν τὸν Ἀλκιβιάδην*. *Gebhard.* Sane *Bagoas* legendum: nam non tam est nomen proprium, ut vult Serarius, quam commune, Persis significans Eunuchum. Suidas *βαγῶας ἑρμῆα κτήτωρ ἐς τὴν εὐνοῦχος*. Vide Plin. xiii. Ovid. ii. Amor. ‘Quem pene est Dominam servandi cura Bagoi.’ Sic Alexandri M. Eunuchus fuit Bagoas. Cert. x. et Herodis quoque. Joseph. xvii. 3.

Ad Alcibiadem interficiendum] Diodorus lib. xiv. de morte Alcibiadis duplicem affert historiam: unam brevem et nudam: Pharnabazum Darii Satrapem, ut gratiam iniret a Lacedæmoniis, comprehensum Alcibiadem Atheniensium occidisse: *παρὰβαζος*, inquit ille, *ὁ Δαρείου Σατράπης*, *Ἀλκιβιάδην τὸν Ἀθηναίων συλλαβὸν ἀνέειλε, χαρίσασθαι βουλόμενος Λακεδαιμονίοις*: alteram longiorem et suarum causarum expositione illustratam; cujus auctorem Ephorum scribit, quæ est huiusmodi: Alcibiadem, cum cognovisset Cyrum de inferendo fratri bello cogitare, venisse ad Pharnabazum, ab eoque petivisse, ut sibi omnium primo liceret, eo adjuvante, et aditum ad regem patefaciente, Cyri consilium Regi Artaxerxi enuntiare: Pharnabazum Alcibiadi hoc invidiasse,

et quod ab Alcibiade acciperet *ἄσφι* vindicantem, fides homines ad regem misisse, qui Cyri cogitata ei signifiarent: Alcibiadem a Pharnabazo repulsam passum, ad Papiadiogenis Satrapam se contulisse; ut, quod sibi negarat Pharnabazus, ab eo impetraret: Pharnabazum hoc comperto, certos homines; qui eum in itinere interficerent, misisse. *Lambin.*

Vicinitati] Codex vero Burgensis sic habet: *Μισὶ clam in civitatem, in qua τὸν Ἀλκιβιάδης ἐστὶν, ἐντρίχοντ*: *quibus datum negotium, ut eum interficiant*. Sed hæc lectio improbanda. *Magius*. Plutarchus et Diodorus *κόνιν*. Sic et M. Tullius usurpavit nomen vicinitatis. *Lamb.* Græci tamen *κόνιν* usurpant pro populis in civitate degentibus. Unde cum Suidas explicasset vicin; addit, *τοὺς ἐν τῇ πόλει δήμους κόνιν προσαγορεύεσθαι*. Hanc vicinitatem Melissam vocatam scribit Athenæus lib. xiii. Quam nomen urbis esse, communiter etiam tradunt Geographi. Vide iubet eundem Suidam et Stephanum. *Keuchen.*

Ferro aggredi] Libri quidam veteres habent, *eum securo aggredi*. Quæ scriptura quomodo ferri possit, aut quid sibi velit, non video; nisi dicamus *seculo* positum pro *seculo*: ut ‘arcano’ dicebant veteres pro arcano, et ‘tuto’ pro tute, et ‘manifesto’ pro manifeste, et similia. Plutarchus: *ὅτε ἐνέλησαν εἰσελθεῖν*. *Lamb. Mag.* Ms. Leid. *illi cum ferro non audent*, omisso altero verbo. Quam lectionem si admittas, *audent* absolute dictum erit, ut sæpe apud Tacitum. Hist. i. 26. ‘Ignavissimus quisque, et in periculo non ausurus.’ Hist. ii. 26. Eod. lib. cap. 71. ‘Ingratus Principi, ut adversus Neronem ausus.’ Hist. v. 11. ‘Judæi sub ipsos muros struxere aciem, rebus secundis longius ausuri.’

Nectisigna contulerunt] Diodor. *Νεκτὸς σημεῖον ἐξέλεον πλῆθος*.

Circa causam eam] Dissentiant hæc

Codices et Commentatores. Alii, *circa domum stramineam*. Lambini hæc lectio: qui etiam conjicit *scenam stramineam*, quia Diodorus: *Τὸς δὲ καταλαβόντας ἐν τῷ κήρῳ θρύγας κατεκρήρακτο*. Sed Cl. Schottus hanc temeritatem merito castigavit. Savaronis, alique libri *Samineam*. Folium Sibyllæ. Quoniam in Mss. reperitur *circa Samineam*, non absurdum est, emendationi Schoppianæ accedere, *circa casam eam*. Schotti conjectura quam non ut certam, sed conferendæ symbolæ ad aliorum acmina excitanda statuit; *circa scanduleam*, vel *circa scamillum*, quo quiescebat, ejus est pretii, quo eam ipse auctor venditavit. Gebhard. Vide Boeclerum. Lege *circa domum Sanisensem*. Sanisene appellatur tractus in confinio Phrygiæ et Galatiæ. Vossius. Notis ad Justin. v. 8. Paulus Ligijs bonæ spei juvenis sic emendandum contextum putabat: *circa stramineam casam*. Verisimile enim ipsi videbatur, domum illam fuisse stramineam, cum ligna non ad ostium solum, sed circa eam apposita scribat Probus (etsi apud Livium se legisse diceret, et circa turrim lapidibus constructam ligna incendii gratia fuisse aliquando allata) quasi parietes maxime essent incendio obnoxii. Stramineas verò casas ab antiquis fieri consuevisse, apertissimum est. Ovid. Am. II. 9. 'Roma nisi immensum vires promosset in orbem, Stramineis esset nunc quoque densa casis.' Cæsar de B. G. lib. VI. 'Gallos sua quoque ætate casas stramine tegere consuevisse testatur.' Sed alieno hic potius quam meo uti velim arbitrio. Magius. Sed voculæ quidem *domus*, nullus hic locus, sicut omnes testantur qui Mss. codices inspexere. Boecl.

Sonitu flammæ] Streptu. Curtius lib. VII. 'Sonabant incendio silvæ.' Mss. Boecl. et Leid. hoc modo legunt hunc locum: *Ille autem ut sonitu fl. est excitatus, etsi gladi*. Bene et sic etiam

Schioppius legendum conjecerat. Veris. IV. 8.

Subalare telum] Intelligit sicam, quam *μαχαίρια μικρά* vocat Cedrenus. Paulus IC. appellatione telorum omnia accipi dicit, quibus singuli homines nocere possunt. Et verisimile est, Alcibiadis familiarem talem sicam vel pugionem habuisse, quam facilius sub alis gestare posset. Keuchen. Barthius leg. *subalare*.

Quidam ex Arcadia hospes] Concinnius veteres, *quidam Arcadia hospes*. Et ita in Siniakenii membran. 'Hospes Arcadia,' hospes est Arcadicus, vel ex Arcadia; ut 'hospes Zacyntho,' *Ζακυνθίδης* 'hospes Epheso,' apud Plautum. Sic, 'anus Corintho,' 'mercator Rhodo,' 'uxor Lemno,' 'vinum Chio,' et alia frequentata scriptoribus Latinis. Keuch.

Qui nunquam discedere voluerat] Longolius, *discedere ab eo voluerat*.

Quod in præsentia vestimentorum fuit] Sic Plutarchus: *τῶν ἱματίων τὰ πλείονα καὶ τῶν στρωμάτων συναγαγόν, ἐπέβριψε τῇ πυλ.* Lambin.

His in ignem ejectis] Extrorsum nempe ex illo loco, in quo quietem ceperat. Quare vana est Lambini curiositas *injectis*, seu *conjectis*, substituentis. Front. lib. II. 9. 2. 'Claudius Nero caput Asdrubalis in castra Annibalis eiecit.' Gebhard.

Effugisse eminus viderunt, telis missis interfecerunt] Malo distinguere: *effugisse viderunt, telis eminus missis interfecerunt*. Curtius lib. VIII. 66. 'Sed dum supervenientes contemptum et superbe quoque expectant, circumventi ab his, qui occulte enataverant, eminus obruti telis.' Nepos Chabrias, 'Cominus pugnans telis hostiam interfectus est.' Gebh. P. Dan. Sic Plutarchus: *'Ἄλλ' ἀποστάτες ἔβαλον ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασιν*. Diodorus aliter: *κρατηθέντα δὲ ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀκοντιζόντων, τελευταίῳ*. Lamb. Alii alia. Tradunt illi vivum ipsum in cubiculo, in quo dor-

miebat, crematum esse. Justin. Oros. Sunat, qui in Melissa occubuisse, ibique sepultum scripserunt. Athenæus xiii. Sed omnium maxime discrepat Aristoteles lib. vi. 29. de natura animalium, ubi dicit: 'Monte Asiæ Elapho nomine apud Arginussam, quo loco Alcibiades mortem obiit, cervæ omnes scissa aure sunt.' *Kuchen.*

Caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt] In cædibus injunctis capita referebantur fidei peracti sceleris acquirendæ ad mandatores. Vide Curt. vii. 14. viii. 18. Tacitum Ann. xiv. 57. Hostium vero vel invisorum Principi referebantur ad gratiam præmiumpy consequendum. Tacit. Hist. lib. ii. 16. Curtius lib. iii. fin. lib. viii. 61. Interdum una cum capite dextra relata ad regem, a quo mercedem lator spectabat. Polyæn. lib. viii. Τὸν δὲ Κράσσον Ἐξαίθρης ἀνείλε Παρθναῖος, καὶ τὴν δεξιὰν ἀποκόψας ἐκόμισε πρὸς μέγαν βασιλέα τῶν Παρθναίων. Notandum quoque recisa invisorum hostiumve capita potentibus mulieribus oblata, ut hac crudeli lætitia impotentem animum titillarent. De capite Joannis Baptistæ nota res est. Tacit. Ann. xiv. 64. 'Additur atrocior sævitia, quod caput amputatum, latumque in urbem Poppæa vidit.' Sic crudele et atrox spectatum ab æmula Octaviæ demptum caput. Quid de Fulvia dicendum est, quæ Ciceroni exsertam linguam acieulis compunxit? Quid de Alcmena Jovis pellice, quæ caput Eurysthei ad se ab Hylo nepote delatum cum nesciret, qua contumelia tractaret, κερκισί τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξάρπυσεν αὐτοῦ, ut habet Zenobius Centur. ii. 61. Polyæn. lib. vii. Tissaphernes ἀποτεμὼν Τιθρανστὶ τὴν κεφαλὴν ἀνέκομψε βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἐπέμψε τῇ μητρὶ Παρυσάτιδι. Hostilibus vero ducibus ideo præciduntur capita, eaque adversæ partis stationibus ingeruntur ad infringendum animum. Vide 2. Machab. xv. 35. de suspenso capite

Nicanoris, Livium xxvi. de capite Asdruballis, Amm. Marcellinum xxvi. 29. de capite Procopii. Victor. de Vir. Illust. cap. 48. Frontin. lib. ii. 11. Justinum xxiv. 5. de capite Ptolemæi. Hoc antiqui vocabant ἀκρωτηριάζειν, cum in signum victoriæ, hostium capita et manus præcisas referrent. Diodor. Sicul. libro xiii. Ἡκρωτηριαζόν δὲ καὶ τοὺς νεκροὺς κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, καὶ τινὲς μὲν χεῖρας ἄλλοις περιέφερον τοῖς σώμασι, τινὲς δὲ κεφαλὰς ἐπὶ τῶν γαυσῶν καὶ τῶν σαννίων ἐπέχοντες ἔφερον. Gebhard.

At mulier] Hanc Plutarchus Timandram vocat, et Laidis Corinthiæ matrem fuisse refert. Athenæus vero Theodotam nuncupat, lib. xiii. 12. *Magius.* Qui testatur, adfuisse Alcibiadi duas meretriculas, Damasandram et Laidos junioris matrem, et Theodoten, quæ funus illius curavit. De somnio, quod Alcibiades de hac amica habuerit, et mortis præsagio, Cicero lib. de divinatione ii. et Val. Maximus lib. i. 5. *Longol. Mag.*

Vivere] Hanc vocem expungit Utraj. et sic de ἑταίρας Romani loquebantur. *Schott.*

Mulieris sua veste] Cicero: 'Amica corpus ejus textit suo pallio.' Plutarchus: Καὶ τοῖς αὐτῆς περιβαλοῦσα καὶ περικαλύψασα χιτῶνίσκοις, ἐκ τῶν παρόντων ἐκίδενυσε λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως. Duas causas affert Magius, cur pallio suo seu stola mulier Alcibiadem exurendum texerit: quarum postrema a ritu sepulchrali desumpta est, quem in exornandis cadaveribus veteres observabant. Quod vel ex Homero patet, ubi Penelopen inducit, vestem facientem Δαδέρτῃ ἦρωϊ ταφῆσιν.

CAP. 11. *Infamatum a plerisque*] Cum ab aliis, tum ab Antiphone, qui librum scripsit contumeliæ in Alcibiadem, ut Athenæus testatur lib. xii. 4. et Lysia oratore, qui orationem contra Alcibiadem composuit. Testatur idem Athenæus lib. xiii. 4. *Mag.* Vid. Athen. lib. xii. qui ex Satyro scriptore ejus mores ibi eleganter depingit. Volup-

tatem ejus Lylias Orator. Ab Epipolide quoque comico lascivius notatus, in Adulatore: 'Alcibiades a feminis nunc exeat. Desire quid dicit? tuamne abiens domum Exercitabis conjugem?' Et Pherecrates: 'Alcibiades nunc est vir, ut tu existimas, Muliercularum namque vir fuit omnium.' Longol.

Timæus] Qui a maledicentia sua Epitimæus dictus.

Duo maledicentissim] Unde Theopompum Athenæus. lib. vi. *δυο μάλιστα* appellat, parum constans sibi. Sed quia ingenua libertate vitia hominum carperat, multorum odia veritas illi paraverat. Itaque *βλοκαρών* et aliorum virtutibus invidentem multi pronuntiarunt, quos refellit Dionysius Lucianus de conscribenda historia: *τὴν αὐτὴν τῇ Θεοπόμπῃ κατηγορίαν ἔχει φιλαπερχομένους κατηγοροῦντι τῶν πλείστων*. Hinc 'Theopompicum scribendi genus' nominat Cicero, cum de omnibus omnia libere palam dicuntur: ad Atticum lib. ii. *Casabon*. De Timæo vel ex Suida licet cognoscere, eum amarum et acerbum fuisse aliorum accusatorem. Lege Polybium, lib. xii. Videndus Vossius de Hist. Græcia i. 7. et 12.

Consenserunt] Libri Mss. quos P. Daniel et Cl. Vir Andreas Schottus tractarunt, *laudando consuerunt*. Alii *consciunt*. Aliquid latet, quod sine iudicio melloris codicis, vix ac ne vix quidem detegatur. *Gebhard*.

Splendidissima civitate] Nescio cur hæc Lambin. alique suspectent, cum in Mss. Codd. habeantur. Et similiter supra locutus Noster cap. 1. In sequent. aliis vox omnes, aliis *Athenienses* abest. Lambin. utrumque tollebat. Ego posterius malim, suadentibus Mss. Boeckleri et Leidens. qui dixerit: *Omnes splendore ac dignitate v. sup.*

Dignitate vitæ] Cum splendore jungitur, intelligiturque *τὸ σεμνοπρεπὲς μετ' εὐταπειρίας καὶ χάριτος*. Boecker.

Equiparare] In Themistocle, 'ut

ipsam urbem cum dignitate æquipararet.' Savaro.

Omnes enim Bæotii magis firmitati corporis, quam ingenii acuminis inseruiant] Corporum Bæotiorum robur ac firmitudinem aliquoties commendat Diodorus lib. xv. *Οὗ δὲ Θηβαῖοι, ἰκνὶται τῇ τε βέβηχ τῶν σωμάτων καὶ ταῖς ἀδικαῖς διαφέροντες*. Sensus Nepotis est: Bæotii majus studium, plusque operæ impendunt in acquirendo confirmandoque corporis robore, quam in excolendo ingenio. Epaminonda: 'Namque illi genti [Thebanorum] plus est virium, quam ingenii.' Hinc alii *Βουρτοῖς κατὰ τοὺς βόας* denominatos volunt, *ὅς οὐκ ὕπας ταῖς διαβολαῖς ἔγω ἐκινῆτους*, ob crassitiem ingenii. *Gebhard*. Atque ob firmitatem corporis *ἀσβεστοὺς* vocat illos Eustathius, quos ob stupidam naturam miris modis reliqui Græci exagitarunt. Cicero de Fato: 'Athenis tenue cælum; ex quo acutiores etiam censentur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebani et valentes.' Usque adeo verum est, quod Plato dicit in Timæo: *κατὰ τοὺς οὐρανοῦ τόπους κράσις εἶναι γενέσθαι*. *Keuchen*. V. Prov. 'Sns Bæotica,' et interpretes ad illud Horatii Epist. ii. i. 244. 'Bæotum in crasso jurares aëre natum.'

In patientia ponebatur] Horatius Od. lib. i. 7. 'Me nec tam patiens Lacedæmon.' Ob rigorem nimirum disciplinæ, cujus institutor erat Lycurgus. Lege Plutarchum in Lycurgo et Laconum institutis.

Thracas homines vinolentos] Plato de legibus i. Horat. Od. i. 27. 'Natis in usum lætitiæ scyphis Pugnare Thracum est.' Ad quem locum lege, quæ commentatus est eruditissimus Torrentius. *Schottus*.

Rebique Veneris deditos] Quod Thracas homines simplici ingenio et sub frigido cælo natos deditos rei veneriæ insimulat Nepos, mihi merito forte suspectum est, et rei que veterina legendum. Quomodo de hoc ipso Alcibiade Plutarchus in Thracia vino

et equitationi indulgere solitum refert: 'Εν ἱερῇ χλιδαῶς, ἐκπεραῆς, ῥέθυμος, ἐν ὀρέκῃ μεθυστικός, ἰππαστικός. Veterinum autem Plinius adhibet lib. xi. 46. et lib. xvii. 23. Glossæ Philoxeni: *Veterina bestia, ὑποφόγιον. Veterinarium autem Columella R. R. lib. xi. 1. Schott. Rebusque venariis deditos*] Ebrietatis pedissequa est Libido, Bacchusque certus Veneris hortator et armiger Apuleio appellatur, neque fortius homines in Venerem stimulantur, quam cum mero alioque generosiore potu incaluerunt. Nota est historia Laili. Martial. 'Duri compressa est nupta coloni, Incaluit quoties saucia vena mero.' Varro Eumenid. 'Ego autem, qui essem plenus vini et Veneris.' Memorabilia sunt verba Scholiastæ in Aristophanis Acharnens. 'Ἴσως δὲ καὶ οἱ παῖδες γυναικὺς αἵτιος ἔσθωσι. Ἦσαν γὰρ καὶ ἀρροβόλια μέθῃ ἐξαιώτησι. Τούτου καὶ ἡδύος ἀπόδος ἑαυτὸν μέθῃ, ἕς τε βακχίον πρὸς αὐτὸν, ἐφόρευσε παῖδα. Et paulo post: Διωνυσίῳ τὸν φαλλὸν ἐταῖρον εὖαι φησι. ἀπὸ τοῦ γὰρ Διονυσίου ποτὶ τὰ ἀρροβόλια. Adducit præterea locum ex Euripidis Phœnissis. Ergo cum αἱ μεθύοντες γίνονται περὶ τὰ ἀρροβόλια, quod non ignoravit Agrippina Neronis mater, 'quæ ardore retinendæ potentis eo usque provecta est, ut medio diei, cum id temporis Nere per vinum et epulas incalesceret, offerret se sæpius temulento comptam et incesto paratam.' Tacit. Annal. lib. xiv. 2. ex Cluvio. Val. Maxim. lib. ii. 1. 5. 'Proximus a Libero Patre intemperantis gradus ad inconcessam Venerem esse consuevit.' Cur Thrakas aliter affectos putemus? An sunt simplici ingenio et frigido cælo nati? Prius nego; alteram intendendam ad libidinem non minimum conferre norunt omnes, præsertim cum interiore parte per frigus cohibitus calor vino, quasi suffuso oleo, gravis succendatur. Nescisse hoc dicemus Ovidium, qui Thraces gentili vitio libidinosiores canit?

Metam. vi. de Tereo: 'Digna quidem facies, sed et hanc innata libido Exstimulat; pronumque genus regionibus illis In Venerem est; flagrat vitio gentisque suoque.' Hæc tacitus præterissem, nisi aliqua conjectura Viri amici, et alioqui doctissimi, profiganda, officium humanitatis, ne ejus auctoritate alii in sædum errorem traherentur, promere injunxisset. Gebhardus.

Fortiter venari] Xenophon lib. i. ῥέπου τὰυδ. Strabo lib. xv. Omnes bellicosæ gentes venationibus student, hocque se labore durant ad bellum. De Parthis Tacit. Annal. ii. 2. xi. 20. De Germanis Cæsar de B. G. vi. 21. et 28. de Suevis; de B. G. iv. 1. Ideo Amazones 'virgines in eundem morem, neque lantificio, sed armis, equis, venationibus exercebant.' In militari Viro quoque commendatur eum per remissionum intervalla scite venatu uti. Claudian. i. de Laudib. Stilic. 'Si quando sociis tecum venatibus ibant, Quis Stilicone prior ferro penetrare leones Cominus, aut longe virga transfigere tiges?' Gebh. *Fortiter venari*] De Persarum venatione a cluxu Strabo lib. xv. et Horat. Carm. i. oda ultima, 'Persicos odi, puer, apparatus:' ubi post Lambin. Torrentius præclare, ut mittam Brissonium et Ioan. Drusum lib. xii. observ. Schottus.

Luxuriose vivere] Vide quæ ad Pausaniam notavimus.

Charissimus] Codex Danielis, *carissimus*. Quidam legi volunt, *clarissimus*. Ego nihil muto. Lambinus. *Habereturque charissimus*] Merito probamus Excerptorum Latinitatem, quam non vetustas modo, sed etiam bonitas tuetur: *habereturque karissimus*. Qui scribendi mos obtinuit floreante Roma, refellitque scolorum criticorum φιλοκαλίαν, ut ex antiquis monumentis etiamnum cognoscimus. Inscriptio, quæ exstat pag. 329. conivgi. svo. KARISSIMO. Keuchen.

VIII. THRASYBULUS.

CAP. I. *Thrasybulus*] Diodorus l. xiv. 'Ο Τυρρὸς ὀνομαζόμενος. *Lambinus*. De hoc Xenoph. lib. i. §. 2. Diod. xiii. 14. et 18. Valer. iv. 1. lib. v. 6. Justin. lib. v. Pausan. Atticis. Oros. ii. 17. Plutar. in Politic. lib. ii. et in Lysia; Frontin. Strat. *Savaro*. Cic. Epist. ad Att. viii. 3. Oros. ii. 17.

Illi sine dubio neminem praefero] Distinctio attendenda a P. Daniele et a Schotto ex Gifanii ac Mendosæ libris adnotata: *Illud sine dubio: neminem huic praefero fide*; hac mente: esse apud sapientes extra dubitationis aleam, quod virtus seorsim sine intuitu fortunæ sit ponderanda: idcirco se anteferre Thrasybulo virtute claro neminem. *Gebh*.

In patriam amore] Unde Φιλότης et Φιλότητις inter ejus elogia. *Idem*. Justin. 'Thrasybulus vir strenuus et domi nobilis, qui audendum aliquid pro patria et pro salute communi, etiam cum periculo ratus.' Tales fuerunt duo Bruti, de quibus Histor. Romana, et Sempronius ille dictus σοφός. *Keuchen*.

A triginta] A quibus ipse in exilium pulsus fuerat. Diodor. xiv. *Lambinus*.

Præcurrerunt] Recte editiones veteres, *præcurrerunt*. Est autem translatio a certantibus cursu in stadio. Horat. 'Equis præcurreret albis.' Cic. de Orat. 'Horum uterque Isocratem ætate præcurrit.' Et Attico: 'Vobis vero illum tanto minorem præcurrere vix honestum.' Val. Max. vi. 9. 'Crassum casus acerbitate Q. Cæpio præcurrit.' Sic Græci παρῆλθον. Demosth. περὶ σφεδρῶν in princip. *Gebh*. *Lamb*. ἀρχαῖος. Cato contra Pisonem: 'Video hac tempe-

tate concurrisse omnes adversarios.' Vide ad Frontinum notata. Excerpta Vet. Cod. P. Danielis ἀρχαῖος. *præcurrerunt*. Ut apud Comicum, 'præcucurri;' Cæsarem, 'excucurrit.' Sic 'deposcit,' pro deposcit, memini me legisse apud auctorem. Vide Priscianum lib. x. *Keuchen*. Vid. Vossium de Anal. iii. 19.

Peloponnesio bello] *Peloponnesio*, Codex P. Danielis. Idiotismus illorum temporum. *Peloponnesus* dicebant, ἀντὶ τοῦ Πελοποννήσιος. Quod erat pro *Peloponnesense*. Ita *Proconnesus* pro *Proconnesense*. Nam et a voce *Peloponnesus* ἐθνικόν, Latinum *Peloponnesense*, quæ scriptura sæpe in libris occurrit. *Salmas*.

Multa hic sine Alcibiade gessit] De quibus Xenophon ἑλλησ. lib. i. et Diod. xiii. Cicero pro Muræna cap. 9. 'Hic multas res et magnas sine imperatore gesserat, nullam rem sine hoc imperator.' *Savaro*. De Parmenione Curtius vii. 2. 'Multa aine rege prospere, rex sine illo nihil magnæ rei gesserat.' Sidon. Apoll. Pau. ad Avit. 'Nil sine te gessit, cum plurima tu sine illo.'

Naturali quodam bono] Εὐφύα. Cic. pro Cælio: 'Quæ in ætate nisi qui se ipse sua gravitate, et castimonia, et cum disciplina domestica, tum etiam naturali quodam bono defenderet.' *Lamb*.

Concurso] Horat. Sat. i. 1. 'Quid enim? Concurritur; horæ Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.'

Ad vires cinque pugnantium] Ita vulgati omnes; Ms. meus, *ad vires nostrum cuiusque pugnantium*. Puteani Ms. *ad vires undique pugnantium*. Sa-

varo. Schottii liber, *ad vires cujusque pugnantium*, quod ille tuetur. Lambinus, *ad vires virtutemque pugnantium*. Denique Claudius Pateanus, *ad vires utriusque pugnantium*. Gebhard. Expressus autem hic locus e Marcelliniana, ut committere sit operæ pretium: 'Nam bellicas landes solent quidam extenuare verbis,' &c. Schott.

Plurima fortuna vindicat] Veget. lib. III. c. ult. 'In præliis amplius solent fortuna potestatis habere, quam virtus.' Sacer. Dativus sibi eleganter hic omisus. Cic. I. de Offic. 'Non nobis solum nati sumus, ortusque nostri partem patria vindicat, partem amici.' In Orat. Pro Archia: 'Summ vindicare:' pro, ut Curtius, 'Pro suo vindicare.' Veratius. Itaque jure suo, &c.] Locus obscurus, et quem vellem diligentius viri docti excussissent. Vulgati fere sic habent: *plurima vero a fortuna vindicat, seque his plus val. qu. duc. prudentia, vere p. prædicare*. Lamb. post varias conjecturas, quibus ipse diffidebat, edidit: *pl. vere fort. vind. seque hic plus valuisse qu. duc. prudentiam, v. p. præd.* Suspicitur tamen, cum rē his in omnibus libris inveniat, totum illud, *quam ducis prudentia, subditum*, itaque leg. esse: *pl. vero fortuna val. seque his plus val. v. p. præd.* Cui conjecturæ parum abest quin subscribam. Certe sententia aperta est. In Boeci. tamen cod. erat *prædicari*. De fortunæ in bellis vi, plena omnia apud historicos et politicos. Præcipua aliquot veterum scriptorum loca indicat Lips. polit. v. 5. 7. et v. 16. 5. e quibus Ciceronis illum Orat. pro Marcello cap. 7. a nostro expressum videri, jam alii monuerunt.

Magnificentissimum] Magnificentissimum appellat, vel quod Græci λαμπρότατον vel μεγαλοπρεπέστατον, vel quod a maximo animo profectum. Lambin.

Pepercerat] Auctoribus Excerptis et Cod. P. Danielis legendum, *pararat*. Quam vocem et alibi offendi non

Delph. et Var. Clas.

omnino insciandum. Vera enim præterita sunt *parari* et *peperci*, quæ interponit discrimen Cornelius Fronto: '*Parari*,' inquit, '*semel: peperci* sapius.' Quod non probant doctissimi critici. Aliud statuit Donatus ad Hecyr. Terentian. act. III. sc. I. quod recte etiam negat Servius. Sic *parasset* exstat apud Agellium lib. v. 14. Eodem modo *præstavit* dixit Ammianus libro XXXI. et *instaturos* Frontinus II. 6. Strat. ad cujus locum plura notavimus, alias, si res dederit, orbi erudito exponenda. Keuch.

Partim patria expulsi] In quibus et ipse Thrasybulus ob opes excidit patria. Scholla in Aristoph. Plutum: *Εὐπορος δὲ, καὶ ἔξ ἀδριῶν (τυράννων) ἐκπεσόν.* Gebhard.

Partim interfecissent] Diodorus lib. XIV. Ol δὲ ἐν Ἀθήναις δυναστεύοντες τυράννοισιν ἔτασαν, καὶ ἡμίραν οὐκ ἐτασαντο τοὺς μὲν φυγαδεύοντες τοὺς δὲ ἀναγκάσαντες. Gebh. Mille quingentos indicta causa necarunt, inquit Æschines in Orat. *περὶ παραπρωσβ.* et κατὰ Κτησιφ. Lege etiam Justin. lib. v. et Oros. II. 16.

Princeps] Πρώτος. In Hamilcare: 'Princeps largitione vetustos pervertit mores Atheniensium.' Æneid. IX. 'Princeps ardentem coniecit lampada Turnus.' Cæs. B. G. I. 12. et 41. 'Princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit.' Civ. lib. I. 76. Cic. in Verr. 'Sicilia princeps se ad amicitiam populi Romani applicuit, et prima omnium Provincia est appellata.' Gebh.

Bellum his indicit] Xenoph. lib. II. Diodor. XIV. Valer. v. 6. Just. v. et ex eo Oros. II. 17. Sacer.

CAP. 2. *Phylen confugisset*] Oros. lib. II. 17. *Phylene* corrupte legit. Ortel. Quæ est finitima Tanagria, centum stadiis, teste Diodoro, distans Athenis. Præterea Cnecidis tribus pars. Scholla in Aristophanis Plutum, act. v. scen. I. *Φυλὴ δὲ δήμος τῆς Ἀττικῆς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες φυλάσιοι.*

Nep.

2 K

Quæ et ad verbum in Stephano reperiantur. Alluserat quoque superior, *μετὰ ταῦτα φύλῃ καταλαβὼν καθ' οἴκῃ τυράννους*. Gebhard. *Χυλὸν* vocant Xenophon et Diodorus. *Bengars*. Narratur copiose historia a Xenoph. lib. 11.

Quam triginta de suis] Immo circiter septuaginta tradit fuisse Xenoph. *Lambini*. Hic tamen postea multarum urbium opibus adjutus fuit. Quin Lysias Syracusanus Orator, quasi in auxilium Urbis, quæ esset patria communis eloquentiæ, quingentos milites cum stipendiis suis, ferens suppetias, misit. Auctor Orosius loco citato. *Mag.*

Atticorum] Codex Danielis, *Actæorum*. Recte. Sic enim dicti Athenienses ab *Acte* quod idem est ac *Attica*. Stephan. *Ἀκτῆ, ἡ Ἀττικὴ ἐκαλεῖτο, ἀπὸ Ἀκταίου τινός. Τὸ ἔθνικόν, Ἀκταῖος καὶ Ἀκταῖα*. Suidas: *Ἀκτὴ ἰδίως ἐπικαλεῖται μοῖρα τῆς Ἀττικῆς, ὅθεν καὶ ὁ Ἀκτίτης λίθος. ἐκάλουν δὲ οὕτω καὶ τὴν Ἀττικὴν*. Adde Eustath. Scholia in Dionys. p. 60. ubi inter alia καὶ παρὰ Λυκάφρονι *Ἀκταῖος οἱ Ἀττικοί*. Et mox: *ἐκλήθη δὲ (Attica) πάλαι ποτὲ καὶ Ἀκτὴ καὶ Ἀκτικὴ*. Ovid. Metam. 1. 'Separat Aonias Actæis Phocis ab arvis;' i. e. ab Atheniensibus.

Neque vero hic contemptus est primo a tyrannis, sed ejus solitudo] Interpolata a Lambino lectio. Antiquæ Editiones; *Neque vero hic non contemptus est primo a tyrannis, neque ejus solitudo*. Lambini judicium, quo admodum fastidit, impugnant consequentia: nam expresse indicant eum fuisse despectum a triginta. Membranz Schotti, Savaronis, atque Ultrajectinæ Editiones; *Neque vero hic non contemptus est primo a tyrannis, atque ejus solitudo*. Quam lectionem longe vulgata et commento Lambini potiore pronunciat politissimus Schottus. Unicus collapsentium per Germaniam cultiorum literarum libicen atque Atlas Casp. Barthius

Advers. lib. xx. 4. 18. ut seriei ac rei convenientissimam Lambini commendat lectionem, immemor ejus esse fabri, qui nummos plumbeos cadere soleat. Membrana Curioni collata; *neque vero hic modo contemptus est primo a Tyrannis, sed ejus solitudo*. Hinc facit *scd et*, huicque se scripturæ palam subscribere testatur. Mihi Codicis Mendosani lectio arridet. Quamvis Clarissimus Vossius noster pro *non* malit reponere *tam*, dicatque *τὸ atque heic valere quam*; ut in illo Planti Amph. Ac. 1. sc. 1. 'Nimis simil' est mei. Itidem habet petasum ac vestitum: tam consimil' est, atque ego.' Cæterum *solitudinem* vocat inopiam sive infrequentiam vires conjungentium. Curt. lib. ix. 28. 'Stabat enim in conspectu tanti exercitus veluti in solitudine destitutus.' Lib. v. 52. 'Ingens ergo in tabernaculo solitudo erat, paucis spadonibus (quia quo discederent non habebant) circumstantibus regem.' Tacit. Annal. lib. xi. 82. 'Atque interim tribus omnino comitantibus (id repente solitudinis erat) spaciū urbis pedibus emensa, vehiculo, quo purgamenta hortorum eripiuntur, Hostiensem viam intrat.' Lactantius Instit. lib. 1. 7. 'Si Deus unus est, quæ esse beata solitudo queat? Tanquam nos, qui unum esse dicimus, desertum ac solitarium esse dicamus.' Apul. Apolog. vocat 'solitatem' de Cratete: 'multis servis a se remotis solitatem delegit.' Gebh.

Quæ quidem res et illis contententi-bus pernicii] Antiqua lectio in Vet. membranis P. Dan. *pernicii*. Ut apud Ciceronem pro Roscio: 'Quorum nihil pernicii causa divino consilio, sed vi ipsa, et magnitudine rerum factum putamus.' Atque ita apud Nonium rescribendum, ubi *pernici* depravate pro *pernicii*. *Pernicii* autem, ut *luxurii*, *progenii*, *acii*, de quibus Agell. lib. ix. 14. *Keuch*. Vid. Vossium de Analog. 11. 19.

Hos autem tempore ad comparandum dato fecit robustiores] Nempe socios Thrasybuli; quia non in eos inquirebatur aut animadvertebatur, nacti sunt tempus quo compararent necessaria ad subvertendos Tyrannos. *Ad comparandum* absolute non sine elegantia heic adhibitum. Gebhard. *Pro comparare exercitum;* ut observat Clarissimus I. Frid. Gronovius ad Livium.

Nihil in bello oportere contemni] Curtius lib. vi. 14. 'Nihil tuto in hoste contemnitur.' Livius lib. xxi. 43. 'Sæpe et contemptus hostis cruentum certamen edidit.' Cicer. pro Milon. 'Mars communis, qui sæpe spoliante jam et exultante evertit.' *Idem.* Suadet hoc conjurationis auctor Catilina per epistolam suis apud Sallustium. Dictumque et illud antiquitus, Bis in illo peccare non licere, multaque adeo inania in bello existere. Παλλὰ κενὰ τοῦ πολέμου, apud Diodorum Siculum lib. xx. et Polybium in Snida. Schott.

Matrem timidi flere non solere] Locus cessit adagio, de quo vide Erasmus. Plautus, 'Qui in rebus dubilis timidus est, haud nauci est.' M. Tull. Epist. lib. vi. 15. Savaro.

Autæ sunt opes] Tradit tamen Diodorus lib. xviii. brevi tempore convenisse homines mille et ducentos: et his copiis eductis eum irrupisse mane inopinato ac de improvviso in xxx. Tyrannorum castra, multisque eorum interfectis, illos Athenas se recipere cōgiasse. Lambin.

Nam jam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugnabant] Livius viii. 22. 'Græci gens lingua magis strenua, quam factis.' Et xxxi. 44. 'Athenienses literis verbisque, quibus solis valent, bellum adversus Philippum gerebant.' Ovid. Fast. iii. 'Facundum, sed male forte genus.' Locc. Videtur autem Nepos, ut etiam Magio observatum, tecte carpere Romanorum

ignaviam, qui Cæsaris aliorumque tyrannidem verbis magis quam facto oppugnabant. Vide Cicer. ad Attic. xiv. 6. et 15.

Hinc in Piræum] Sic Diodorus lib. xiv. nisi quod tradit, hoc factum esse post irruptionem illam nocturnam, sed potius matutinam, factam in castra adversariorum. Verba ejus sunt hæc: Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Θρασύβουλος εὐθὺς μὲν ἔβησεν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ καταλάβειν τὴν Μουνυχίαν, ἧλφον ἔρμηον καὶ καρπερόν. Cum Diodoro congruit et Xenophonte lib. ii. Addit præterea, in eo prælio ex equitibus Nicostratum pulchrum occubuisse, et alios duos in lectis oppressos esse. Lamb.

Munichianque] Codex Danielis, *Mintchianque.* In Græco est Μουνυχία, apud Diodorum et Strabonem lib. ix. Keuchen. Stephanus per α in prima scribit, unde corrupte *Nacachi* apud Frontinum lib. i. 5. Ortel.

Impedimentisque amissis] Impedimenta dicuntur omnia ea, quæ conducunt ad iter; ut utensilia, sarcinæ, et jumenta. Græci ἀποσκευὴν vocant.

Non minus prudentia] Conon autem Thrasybulum appellabat, tanquam audaciorem, quam prudentiorem seu consideratiorem; ut est apud Aristotelem Rhet. lib. ii. Lambin. Mag.

Negus quisquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare voluit] Tacitus Hist. iv. 39. 'Sed præcipuus metus e Primo Antonio Varoque Ario; quos recentes, clarosque rerum fama ac militum studiis, etiam populus fovebat, quod in neminem ultra aciem sævierant.' Impugnare verbum Ciceron. ut ad Atticum: 'Sceleratos cives timore ab impugnanda patria deterere.' Gebhardus. Cicero pro Ligar. 'Cognita clementia tua, quis non eam victoriam probet, in qua occiderit nemo, nisi armatus?'

Neminem jacentem veste spoliavit] Testatur et hoc Xenophon lib. ii. de rebus Græc. his verbis: καὶ τὰ πρὸ

ἔπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας ἐβδεδυ-
τῶν πολλῶν ἐσκύλευσαν. *Lamb.* Turpe
enim habitum est, ex mortuis lucrum
captare; unde et proverbium circum-
cumlatum, cujus meminit Aristoteles
II. Rhetor. 'Ὅθεν, inquit, καὶ ἡ παρ-
ομία, τὸ κ' ἂν ἐπὶ νεκροῦ φέρεται. *Magius.*

Cecidit Critias] Cecidit una cum
eo et Hippomachus, ut narrat Xenoph.
'ΕΛΛ. lib. II. Primus autem omnium
eorum, qui cum Thrasybulo erant,
occubuit vates: qui sati sui non igna-
rus, præcepit commilitonibus suis, ne
in hosteis irruerent, priusquam ali-
quis suorum cecidisset, aut vulneratus
esset. Ubi hoc eveniret, inquit, nos
præibimus, et victoria nostra erit;
mihi autem mors certa imminet. In
quo non fefellit eum sua opinio; nam
veluti afflatu quodam divino concita-
tus, primus exiit, et hostes adortus
interiit. Alii autem exsules vicerunt.
Lambin.

Dux Tyrannorum] Τὴν ἡγεμονίαν
ἔχων. Diodor. XIV. 84. Justinus: 'In
eo bello Critias et Hippolochus, om-
nium Tyrannorum sævissimi, cadunt.'
Crudellissimum omnium Tyrannorum
vocat eum Lactantius, de Falsa Sap.
lib. III. Vide supra.

*Cum quidem adversus Thrasybulum
fortissime pugnaret*] Ms. Schioppi
legit: *cum quo exadversus Thrasybulus
fort. pugnaret.* Quod Barthio non pro-
batur *Advers.* XXIV. 18. Verum si
pro *pugnaret*, scribatur *pugnavit*, a
Barthio quæ contra dicuntur, nihil
valent. *Ernst.* In Ms. Boeckl. erat:
*cum aliquid exadversus Thrasybulum
fort. pugn.* Unde tentabam *cum ali-
quandiu*, vel, *cum aliquot exado.*
Thrasybulum f. p. Malim tamen, ut
erat in Ms. Dan. *cum quidem exadversus
Thrasybulum fort. pugn.* h. e. etsi fort.
pugn. *Cum quidem*, pro quamvis,
etiam; ut inf. XXIV. 2. *Adversus
Thrasybulum*] Libri omnes, *exadversus*,
quod verum est. *Schott.* Apulei.
Florid. 'Samos Icario in mari modica
insula est, exadversum Milotos.' Te-

rent. Andr. act. I. sc. 2. 'Exadver-
sum ei loco Tomstrina erat quædam.'
Utitur et Phorm. act. I. sc. 2. *Gebh.*

CAP. 3. *Hoc dejecto*] Immolato ac
mactato. Seneca Herculi. Cætæo vs.
921. 'Victima hanc ulla amplior
Potest magisque opima mactari Jovi,
Quam rex iniquus.' Nam *dejacere*
verbum est Sacrificiorum. Flaccus
Argonaut. lib. I. vers. 191. 'tibi
cæreuleis in littore vittis Et Zephyris
Glaucouque bovem, Tetidique juven-
cam Dejicit Antæus, non illo certior
alter Pinguia letifera perfringere
colla bipenni.' Lib. II. vers. 333.
'Protinus ingentem procerum sub
nomine taurum Dejicit.' Hanc meam
interpretationem adjuvant Justin. lib.
V. 10. 'Tyranni ut pacis victimæ
trucidantur.' Et Plutarchus Dione:
Δίωνα Σαρακούσιος inquit, δρέγει τὴν
τῶν Ζακυνθίων διὰ τῆς θυρίας ἐγχειρίδιον,
ὃ καθάπερ ἱερῶν τὸν Δίωνα κρατοῦμενον
πάλαι καὶ δεδιττόμενον ἀπέσφαζαν. Mi-
nucius Felix, 'Miseri in hoc altius
tolluntur, ut decendant altius. Hi
enim ut victimæ ad supplicium
saginantur, ut hostiæ ad pœnam co-
ronantur.' Hoc verbum quoque locum
sibi vindicat in pugna, ubi alter ab
altero cæsus prosternitur. Curt. lib.
III. 16. 'Flentes querebantur in tanto
impetu cursoque rerum omnis ætatis
ac memoriæ clarissimum regem non
in acie saltem, non ab hoste dejectum;
sed abluentem aqua corpus ereptum
et extinctum.' Auctor Thebaid. vs.
637. 'exultes licet Victorque fratris
spolia dejecti geras.' Claudianus:
'Tergeminique Ducis numerosos de-
jicit artus.' Id. de Bello Getico vs.
164. 'Qualera Stilico dejecerit hos-
tem, Thraces et Emonii poterunt
Mæsiæque fateri.' Respondet huic
Græcorum καταβάλλων quo primum
in ea significatione usus Homerus
Rhapsodia II. Diodor. I. XIV. ἐξάφνης
οἱ τε Αἰγυπιοὶ τῶν πολλῶν ἐκχυθέντες ἐκ
τῆς πόλεως κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαι-
μόνους, καὶ σχεδὸν τριάκοντα κατέβαλον.

Lib. xvi. *Μερ' ἄλγουν δὲ χρόνον* Thebani ἄλλαις δουὶ μάχαις ἐπρωτέρησαν, καὶ τῶν ἑωυτίων οὐκ ἄλγους κατέβαλον. Hinc invictus, qui a nullo est quasi dejectus ac humi stratus, ἀκατάβλητος apud Aristoph. Nub. ἄφροντος, ὃ μὴδὲν καταβαλλόμενος. Translatum præterea hoc verbum est ad venatus, in quibus feræ dejecti dicuntur. Curt. lib. viii. 3. 'Ille quatuor millibus ferarum dejectis, in eodem salta cum toto exercitu epulatus.' Phædrus, fabula 32. 'Super juvenecum stabat dejectum leo.' *Idem.*

Pausanias venit Atticis auxilio] Laminus maluit, *venit aliis auxilio*, in hunc sensum: Critia interfecto venit aliis Tyrannis auxiliis Pausanias. Sed iis ipsis, quæ ex Xenoph. citat, se jugulat. *Ἀμα δὲ θίλας ποτίζοντο τὰς Ἀθήνας, τείλας τῶν ἐφόρων τρεῖς, ἐξέγει τὴν φρουρὰν.* Nam si tyrannos eorumque satellites urbe expulit, quibus aliis istud auxilium, quam Atticis, expetiti? Vulgatam porro lectionem stabilit Diodorus lib. xiv. *Διόπερ Ἀθηναῖοι μὲν ἀπομίσαντο τὴν πατρίδα, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς θίλοις νόμοις ἐπολιτεύοντο.* Gebhard. Erat autem ante Pausaniam Lysander missus cum 40. navibus. Diod. xiv. 34.

Fecit pacem] Vide Diodorum. adde Xenoph. Hist. Gr. ii.

His conditionibus] Ut ad suas quique res et possessiones rediret, præter xxx. Tyrannos, et xi. Viros, qui in Piræo imperarant. Xenoph. Ἑλλ. ii.

Qui superioris more crudelitatis erant usi] Qui nihil exemplo prioris dominationis territi, eandem viam crudelitatis aggressi sunt. Justin. v. 10. Qui ad turbatas res amice componendas constituebantur, illi superiorum xxx. tyrannorum crudelitatem emulabantur atque exercebant. Diodor. lib. xiv. Cæterum notandum probe est, quod ii ipsi, qui morbis et civium malis remedia facere jussi fuerint, quandoque cura neglecta exasperent

morbos in suam commodum. De Meleagro locus exstat luculentus apud Diodor. lib. xviii. Quem quoque tangit Justin. xiii. 3. De Corbulone Tacit. ii. 19. Et sæpius arbitri eos, qui illos in præsidium ac litium finem ceperunt, perverterunt, atque eorundem omnes fortunæ ad se traxerunt. Aristot. Polit. v. 6. *Ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ*, &c. Justin. viii. 3. 14. et 25. 'Forte evenit,' &c. Gebh. Vide not. Berneggeri ad d. i. Justin.

Reipublicæ procuratio] Democratia.

Neque anteaclarum rerum accusaretur] Unicum sed et haud fallax componendarum civilium dissensionum remedium. P. Syrus v. 122. 'Civilis belli oblivio, defensio est.' Quod non inscite quoque prædentes Reipublicæ gubernatores fessis ac desperatis rebus applicerunt. Hoc consilii dat Olympiadi Eumenes, infra; 'Sin aliqua cupiditate raperetur in Macedoniam, omnium injuriarum oblivisceretur, et in neminem acerbiorē uteretur imperio.' Cæsar Comment. lib. vii. 34. 'Hoc decreto interposito cohortatus Æduos, ut controversiarum ac dissensionum obliviscerentur.' Tacit. Hist. iv. 44. 'Proximo Senatu inchoante Cæsare de abolendo dolore et priorum temporum necessitatibus.' Aurel. Victor Cæsarib. cap. 85. m. de Aureliano Imperatore: 'Ad Græciæ morem decreta abolitione.' Paternal. lib. ii. 58. f. 'Illud decreti Atheniensium celeberrimi exemplum relatum a Cicerone, oblivionis præteritarum rerum, decreto Patrum comprobatur est.' Sic anno U. C. ccciv. M. Dullius tribunus pl. punitus morte vel exilio Decem Viris suppliciorum finem fecit, et oblivione simultatum decreta, reliquis, qui Decem Virorum voluntati subservissent, impunitatem dedit. Gebhard.

Eamque illi legem oblivionis appella-

runt] Loquitur de Amnestia, celeberrimo instituto, quo cautum erat, ut omnes placide viverent *ἐχθροὶ ἰκαστοὶ ἂν ἔχουσι*. Keuchen. Illam 'legem oblivionis' Nepos; 'memoriam omnem discordiarum oblivione sempiterna deletam.' Tullius Philippic. 1. 'Plebiscitum, ne qua præteritarum rerum mentio fieret;' de quo loco vide Muret. Var. II. 15. et Fabrit. ad Orosium, Val. Maximus lib. IV. 1. Oros. lib. II. 17. Justin. lib. V. Κἀλλιστον ἐκ παλαιὰς βῆμα μὴ μνησκαεῖν 'pulcherrimum ex sapientiæ studiis petiit vocabulum, memoriam injuriarum esse delendam;' Æschines, τὸ τῆς ἀμνηστίας ψήφισμα, *oblivionis decretum*, Plutarchus, appellavere. Argumentum legis fuit, ΜΗ ΜΝΗΣΙΚΑΚΕΙΝ, ΜΗΤΕ ΔΔΙΚΟΝ ΜΗΤΕ ΔΙΚΑΙΟΝ ΔΕΓΕΙΝ. Atqui ea mox ab omni multitudine, et singulatim a Judicibus et Senatu, solemnibus juramentis confirmata est, quorum formulæ apud Andocidem, Rhetorem Græcum, Oratione, quæ de Mysteriis scripta est, adhuc leguntur, et hic necessario representandæ sunt. Jurabant omnes: ΟΤ ΜΝΗΣΙΚΑΚΗΣΩ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΟΥΔΕΝΙ, ΠΑΝ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΑΕΚΑ, ΟΥΔΕ ΤΟΥΤΩΝ, ΟΞ ΑΝ ΕΒΕΛΟΙ ΕΤΘΥΝΑΣ ΔΙΔΟΝΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ, ΗΞ ΗΡΕΝ. Senatores: ΟΤ ΔΕΗΘΟΜΑΙ ΕΝΔΕΙΧΙΝ, ΟΥΔΕ ΑΠΑΓΩΓΗΝ, ΕΝΕΚΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΓΕΓΕΝΗΜΕΝΩΝ ΠΑΝ ΤΩΝ ΦΕΤΤΟΝΤΩΝ. Judices: ΟΤ ΜΝΗΣΙΚΑΚΗΣΩ, ΟΥΔΕ ΑΛΛΟ ΠΙΣΤΟΜΑΙ, ΨΗΦΙΟΤΑΜΑΙ ΔΕ ΚΑΤΑ ΤΟΥΤΕ ΚΕΙΜΕΝΟΥΤΕ ΝΟΜΟΥΤΕ. Neque in alium finem mox rogata ab Archino lex, et admissa est: 'Si quis in jus vocat adversus hoc iurandum, reus exceptione utitor: eaque de re Archontes primum judicia reddunt: prior qui exceptione utitur, dicito: qui causa ceciderit, epobelia multatur.' Hæc enim ejus sententia apud Isocratem exstat. Ex quibus satis apertum est, Amnestia a Thrasybulo sancita, et

multitudini probata, omnem, etiam cætera justissimam actionem, civilium motuum ac bellorum, injuriarumque nomine instituendam, Magistratibus in cives, ac civibus in Magistratus ac cives, omnino clausam fuisse ac præcisam. Bozborn. 'Αμνηστίας venuste describit Claudianus in Rufin. lib. II. 125. 'Mens eadem cunctis, animisque recentia ponunt Vulnere, non odit victus, victorve superbit. Et quamvis præsens tumor et civilia nuper Classica, bellatrixque etiam nunc ira caleret, In ducis eximium conspirare favorem.' Flavius Vopiscus in Aureliano Amnestiam fuisse decretam refert exemplo Atheniensium. Orosius lib. VII. 6. 'Claudius mox ut confirmavit imperium, magna atque adhuc Romæ incognita usus clementia, ne in tantam nobilium multitudinem ultio si esset cepta sæviret, biduum illud, quo de Reipub. statu infelicitur consultatum actumque fuerat, memoriæ exemit, omniumque factorum dictorumve in eo veniam et oblivionem in perpetuum sanxit. Ita illam præclaram et famosam Atheniensium ἀμνηστίας, quam quidem Romæ inducere Julio Cæsari interfecto Senatus, Cicerone suadente, tentaverat, &c. ultronea clementia nullo expetente firmavit.' Gebhard. *Eamque illi legem OBLIVIONIS appellarunt*] Nul- lum dubium est, quin τὸ *legem* heic exterminandum censeamus, cujus repetita lectio melioribus non solum Mss. et Excerptis repugnat, sed et concinne minus loqui facit Corneli- um. Scribe igitur, ac distingue: *Legem tulit, ne quis anteactarum rerum accusaretur, neve multaretur; eamque illi OBLIVIONIS appellarunt*. Keuchen.

Meminit ejus Xenoph. in fine lib.

Ut valeret] Ut servaretur: nam multa legibus constituuntur, quæ brevi frustra habentur. Tacit. I. XIII. 61. 'Militibus immunitas servatur, nisi in iis, quæ væno exercerent: aliaque admodum æqua, quæ brevi

servata, dein frustra habita sunt.' Sic Græci usurpant *λῆξιν*. Polyæn. lib. II. de Agesilao. Cicero, 'Legem tribunus plebis tulit, ut Lex Ælia et Fusia ne valerent.' Pro domo: 'De agris ratum est, de civitate non valuit.' Gebhard.

Nam quum quidam ex his qui simul cum eo in exilio fuerant, eadem eorum vellet, cum quibus in gratiam reditum fuerat, publice prohibuit] Hoc cum impune facerent post Antalcidæ pacem aliquot Græciæ civitates multis ac magnis tumultibus ac periculis se implicuerant. Diodor. lib. xv. 'Ἀπολαβοῦσαι γὰρ τὰς αὐτονομίας (πόλεις) λόγον ἀπῆλθον παρὰ τῶν ἐπεστατηκότων ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας. Πικρὰς δὲ τῶν ἐλέγχων γινόμενων διὰ τὸ μνησικακεῖν τοὺς θήμους. καὶ πολλῶν φυγαδευομένων ἀπέδειξαν αὐτοὺς βοηθεῖν τοῖς καταστασιαζομένοις. Idem.

CAP. 4. *Honoris coronæ*] In Græciæ civitatibus, maxime autem Athenis, si quis de republica bene esset meritus, huic corona præmium dari solita, quæ ejus capiti imponebatur; cum vel sacrorum vel ludorum causa maxima undique turba hominum convenisset. Accedebat præconis elogium, et ut ita dicam cum Jurisconsultis, superdictum, proclamantis haberi τῷ δέονα hunc honorem: ΕΥΝΟΙΑΣ ΕΝΕΚΑ ΤΙΣΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ. *Casaubonus*. Illius signum erant rami oleagini, de quibus fuse et erudite Paschalius de Coronis lib. vi. 9. et 16. Adde Meursium in Arboreto sacro. *Honoris ergo coronæ*] Ergo adjecit contra fidem Veterum Lambinus: et ita frequentius locuti Historici Latini; ut Livius; et Græci omissio *ἔνεκα* et *χώραν*. Schott.

Facta duabus virgulis oleagini] 'Oleastrum' vocat Plinius. Apud Aristophanem in Pluto est, Jovem victores athletas coronare *κοῖνου στέφανου*. *Beorold*. Cæterum duæ aut tres tæniæ invicem vocant coronam faciebant, quam vocabant stropum; hoc est,

quod ait Festus, 'quasdam coronas pæt coronas currere.' Nam totidem coronæ, quot tæniæ tortæ. His usi fuerunt antiqui Romani, nondum invento coronas e floribus texere, quod apud Græcos quoque non adeo antiquitus placuit. *Salmus*.

Bene ergo] Cum nota approbationis. Ita Græci suum καλῶς. *Boeck*.

Pittacus ille] *Σαρπέριος* et *σάρπας*, apud Laërtium: quem *Μιτυληναῖον* vocarunt communiter veteres. Floruit maxime Olymp. XLII. anno 1. Diogenes in ejus vita: 'Ἡμαρξέ μιν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα. Vide Cyrillum adversus Julianum. *Keuchen*.

Cum ei Mitylenæsi] Varie hoc refertur a Scriptoribus. Plutarchus *παράγγ. πολιτ.* 'Ἦς γὰρ ἐκτέταστο χώρας τοῖς πολιταῖς γῆν ἢν ἂν ἐθέλοι λαβεῖν καλευσθεῖς, ἔλαβε τοσαύτην, ὅσην ἐπῆλθε τὸ ἀκόντιον αὐτοῦ βαλόντος. Diogenes Laërtius in Pittaco: Καὶ χώραν αὐτῷ ἀπένευμαν οἱ Μιτυληναῖοι. ὃ δὲ ἱερὰν ἀνῆκεν, ἥτις νῦν Πιττακείος καλεῖται. *Valer. Maximus* lib. vi. 5. 'Atque etiam cum recuperati agri dimidia pars consensu omnium offerretur; avertit animum ab eo munere; deforme judicans, virtutis gloriam magnitudine prædæ minuere.' *Lambin. Longol. Mag. Savaro. Mitylenæsi*] *Libber Danielis, Mityleni*. Scripserat Nepos tamen *Mitylenæsi*: hoc est *Ἰθνηκὸν Μιτυληναῖοι*, ut apud Laërtium. Nam hoc magis ad sequelam et sensum sententiæ: 'Nolite, rogo vos,' &c. *Keuchen*.

Propria esse consueverunt] *Perpetua*, *P. Daniel*. diuturna: vid. *Donat. Andr.* iv. 3. 1. et *Nonium Cassian.* col. 3. c. 10. et *Symm. Ep.* 15. 1. *Savaro*. Exempla alia vide apud *Schiopp. Veris.* lib. II. 3.

Ad Ciliçiam] Sic legendum, non *Siciliam*; quod et *Longolius* jam ante viderat. Nec *Siticiam*; id enim *Xenophonticæ* historiæ est contrarium, quæ illum in *Pamphylia* prope *As-*

pendum, cum popularetur agros et pecuniam extorqueret, noctu in castris ab Aspendiis interfectum scribit, lib. iv. Eurymedon enim et Aspendum in Cilicia sunt, aut certe in Pamphylia. Cilicia autem et Pamphylia sunt inter se finitimæ. *Long. Mag. Lambinus.*

Neque satis diligenter in castris ejus agerentur vigiliæ] Negligentia et remissio vigiliarum nunquam nos locum dedit cladi atque irreparabili

damno. Tacit. Ann. i. c. 50. 'Circumdatis stationes; stratis enim tum per cubilia propterque menses, nullo metu, non ante positis vigiliis.' Diod. l. xvi. *Gebh. Cæs. B.C. viii. 12.* 'Nostris detrimento admonentur, diligentius exploratis locis stationes disponere.'

A barbaris] Aspendiis. Xenoph. Diod. Qui Pamphylia seniores ad Ciliciam. Vide Strabon. et Ptolemæum.

IX. CONON.

CAP. 1. Conon] Timothei filius. *Lamb.* Hunc ex Virgilio interpretatur Servius, sed contra omnium fere mentes. Quippe de Samio astrologo Maro capiendus, non de Timothei filio, quod ad Solinum notavit consummatissimus Salmasius. De Conone Xenophon lib. ii. et iv. Diodor. xiv. Plutarch. in Lysandro, Justin. lib. vi. ex eo Orosius lib. ii. 16. et lib. iii. 1. Frontin. iv. cap. ult. in fine: infra in Chabria. *Savaro.*

In eoque ejus opera magni fuit] Sic Puteanus emendavit in Datame, multis millibus interfectis magni fuit ejus opera. Catone: 'magnique opera ejus existimata in prælio apud Senam.' *Mss. et Vet. variant. Ms. meus et Ven. in eoque ejus opere magnus fuit:* Col. in eoque opere magnus fuit: Al. et Par. in eoque ejus opere magnus fuit unus: in *Mss. Gif. et Put. in eoque ejus opere magni fuit;* qua lectione non parum juvatur conjectura C. V. *Savaro.* Vide Schottum in Epaminendam.

Omnibus unus insulis præfuit] Hoc neque apud Xenophontem, neque

apud Diodorum, neque alium quomquam reperi: nisi forte id tempus intelligamus, quo victis ad Cnidam Lacedæmoniis adjutore Pharnabazo, classi regis Persarum præfectus omnes insulas a Lacedæmoniis avertit, et Græcos superbo Lacedæmoniorum dominatu liberavit. *Lambin.* Vide Demosthenem. Meminit etiam Apianus, de Arte Rhet. cap. *περί διαγίγσεως.*

Pharas cepit] Rutgersius *Theram* substituit, quod retinuit Gebhardes. In *Ms.* corrupte *speras.* Boeckler. *Pharus*] Sic restitui, libris omnibus reclamantibus, veritatis vocem et historię fidem secutus. Phæræ enim urbs est Thessaliæ, neque unquam eo colonia a Lacedæmoniis deducta est. Pharas autem commemorat Pansanias in Achaicis: *Ἀρχαί μὲν πρὸς Ἡλίδος πρῶτη μετὰ δὲ αὐτὴν Ὀλανος, καὶ Φαραί.* Stephana. *Φαραί, πόλις Μεσσηνίας, ὅθεν ἦσαν οἱ Ἀφαιτιῶδες. ἔστι δὲ καὶ Ἀχαιοί.* Itaque apud Plin. lib. iv. c. 6. legendum puto *Pharæ*, non *Phæræ*: et apud Xenoph. lib. iv. de reb. Gr. *κατακλεῖσας δὲ πρῶτον εἰς Φαράς, ἐβόησε ταύτην*

τῆς χώρας id est, Cum autem navigasset Pharus, hanc regionem populatus est, et ferro, incendioque vastavit. Existimavi etiam aliquando legendum Patras. Patras enim urbs est Achaeis, Plin. lib. iv. 4. 'Patras colonia in longissimo promontorio Peloponnesi condita, ex adverso Aetoliae, et flumine Eueni.' Neque est quod quisquam mihi dicat, Plinium simpliciter dicere colonia, non colonia Lacedaemoniorum; quasi probabilius sit, eum per coloniam, significare coloniam Romanorum: quia Romani post pugnam Actiacam eo coloniam deduxerunt, ut testatur Strabo lib. viii. Illud enim non me movet. Nam ex Pausania in Laconicis in princ. licet intelligere, Lacedaemonios coloniam Patras deduxisse, ibi: ἐν τούτῳ Πατρῶν τῇ Προυχόντι κτίσονται ἐν Ἀχαΐᾳ πόλις, ἥτις αὖ Πάτρας καὶ ἐς ἡμᾶς καλοῦνται ἀπὸ τοῦ Πατρῶν τούτου, συνελευθέντο Λακεδαιμόνιοι τοῦ οὐκισμοῦ, συστράτοιο δὲ καὶ, &c. Patras commemorat et Thucyd. lib. ii. paullo ante contentionem Coemi Lacedaemon. Verum tamen nunc Pharus potius legendum arbitror, quo modo edendum curavi.

Ægos] *Ægos*, ut ubique, Codex P. Dan. ubi Lysander ad internecionem devicit Athenienses in Lysandro, initio; et in Alcibiade, sup. vid. N. Sauer. *Ægos flumen*] Est in Thracia amnis *Ægos*, ut Plinius lib. secundo capite 40. alique testantur; Græci *alyds ποταμὸν* vocant, id est, *Capra flumen*. Stephanus in lib. de urbibus ad Hellespontum oppidum eodem nomine *alyds ποταμὸν* posuit *Magius*.

Devicta] Penitus victæ atque ad internecionem cæsæ, ut ad resurgendum nullæ vires restarent: sic loquitur statim supra Miltiade, infra Cimone et Chabria. Curtius lib. ix. 10. 'Cilicia inundata cruore Persarum, et Arbela, cujus campi devicto-

rum a nobis ossibus strati sunt.' Gebh.

Sed tum affuit] Negat id Xenoph. 'EAA. lib. ii. et Plutarchus in vita Lysandri. Etenim ex eo prelio fuga sibi salutem octo triremibus comitantibus quæssivit, et ad Euagoram Cyprî regem se contulit. Long. Justin. lib. vi. Cononem ait propter hanc cladem patria amissa, exulem Cyprum aliquandiu incoluisse. Orosius etiam lib. ii. 2. in Cypro hunc exulem mansisse dicit. Isocrates in Euagora, in Cyprum profectam scribit, tum ob vitæ propriæ salutem, tum vero ut patriæ opem ferre posset, et auxilia compararet. *Magius*. De qua re vide etiam Aristotelem Rhet. ii. et Diodorum lib. xiv. *Sed tum affuit*] Absentia imperatoris summi, sed etiam a summo proximi, et iungere consilia jassi, res in deterius administrantur. Plauti dictum est notissimum Amphitrone: 'Ubi summus Imperator non adest ad exercitum, Citius quod non facto 'et usus fit, quam quod facto 'et opus.' Sic in absentia Alexandri, postquam commissa Tyri obsidione cum expedita manu Arabiam petisset, operi Perdiccas Craterusque præpositi adeo infelice rem curarunt, ut jactæ a se 'molis vix ulla vestigia ab Arabia rediens invenerit Alexander.' Curt. lib. rv. 26. 27. Absentia quippe imperatoris segnior ac securior fit miles. Liv. lib. xlv. 4. 'Neque ipse Perseus, quod plurimum intererat, certamini adfuit.' Justinus lib. xlii. 4. m. 'Pacoro absente, exercitus Parthorum, relictus in Syria, a Cassio questore Crassi cum omnibus ducibus trucidatur.' Gebhard.

Prudens rei militaris et diligens] Infra 4. laudat ducem fortem et prudentem. Propriæ ducis virtutes fortitudo, prudentia, et industria, illæ in regenda militiâ, hæc in tuenda disciplina. Senec. de Benef. vii. 13. 'Laus imperatori etiam victo et duci reddi-

tur, si et prudentia, et industria, et fortitudo muneribus suis sancta est.' Plura Cicer. in Orat. pro L. Manil. *Loccen.*

Diligens erat imperii] Ita Lambinus et Savaro edendum curaverunt. Cæteri ad unum omnes, *diligens erat Imperator*, quo modo et Nepotis libellus hic inscribitur. *Schott.* Ita in Conone loquitur Cornel. Nepos. 'Diligens imperii' est, qui nihil in eo, quod imperandum est, vacuum relinquit, sed statim imperat. Alias imperia, ut vacua, subditi invadunt. *Bozhorn.*

CAP. 2. *Non quæsit, ubi ipse tuto viveret]* Sic Cicero Epist. ad Attic. lib. VIII. 1. 'Ei statim rescripsi, hominemque certum mal de comitibus meis, non me quærere, ubi tutissime essem.' *Lambin.* Sed tamen ante securitatem quæsierat, ut Isocrates Oratione citata attestatur, et Plutarchus in Enagora. Ait in Artaxerxe, haud securitate contentum fuisse, sed rerum mutationem, veluti in pelago finctum, expectasse. *Mag.* Patriæ deesse, ubicunque sit, vir bonus non debet, imo non vult. Lib. v. 51. 'Nisi hæc quoque pro patria dimicatio esset, cui deesse, quoad vita suppetat, aliis turpe, Camillo etiam nefas est.' *Gobb.*

Ad Pharnabazum] Justin. lib. vi. hæc copiosius habet. Item Xenophon 'Ελλ. iv. unde ista fere descripta sunt. *Longol.*

Satrapem Ionia et Lydia] Justin. lib. v. Lydiae Satrapem sive Præfectum, non Pharnabazum, sed Tissaphernem dicit. *Mag.* Nepos infra in Datame, alium Satrapem vocat illarum provinciarum, Ariobarsanem. Unde apparet, Ioniam et Lydiam, unam tantum Satrapiam fuisse, seu præfecturam provincialem, quæ ab uno Satrape regebatur. Sic Herodot. lib. v. Orætem quendam *ῥήμον τῶν τε Ἀργείων καὶ Λαδίων καὶ Ἰωνικῶν* obtinuisse refert, quod ex aliis etiam Scriptori-

bus ratum fecit eruditissimus Brisonius. *Kenchen.*

Eundemque generum Regis] Supra in Pausania: 'Mardonius Satrapes regius, natione Medus, regis gener.' Ut credibile sit, illas semper eparchias a solis Magni Regis generis administratas fuisse, qui nonnunquam vice socii sui fungebantur. *Kenchen.* Duxerat autem Pharnabazus Apamam uxorem, unam ex Artaxerxis filiabus, ut tradit Plutarchus in Artaxerxe.

Quam cum Artaxerxe fecerant] Plutarchus ibidem dicit eam esse appellatam *Ἀλφειὴν τὴν ἐν Ἀργαλίδει*, pacem factam Antalcide interprete et legato: si fas est, inquit ille, contumeliam et prodicionem pacem appellare. Hanc commemorat et Xenoph. lib. iv. de rebus Græciæ. Sed hæc pax posterius facta est quam Agesilaus in Asiam classem exercitumque trajecisset, ut intelligere licet ex Plutarcho in apophth. Lacon. ibi, *ἐπεὶ δὲ Κλέων καὶ Φαρνάβας τῷ βασιλεὺς ναυτικῇ θαλαττοκρατοῦντες, &c.* Videtur igitur ea societas esse intelligenda, quam Lacedæmonii cum Dario secundo, hujus Artaxerxis, qui *Μέγας*, id est, *Memor* dictus est, et Cyri patre, fecerunt: de qua Thucydides lib. VIII. Sed discrepat a Xenophonte et Plutarcho Probus. Illi enim narrant, Agesilaum eo in Asiam a Lacedæmoniiis esse missum, quod audierant, regem Persarum Artaxerxem exercitum et classes adversus Græcos parare: Xenoph. et Plutarch. in Agesilao. Non igitur Lacedæmonii, sed Persæ in societate non manebant. *Lambin.*

A Tissapherne] Tradit Xenophon in Agesilao, huic Regis jussu caput a Tithrauste esse abscisum. Idem et Diodorus XIV. Erathichomo perditus et universo Græcorum generi infestus, ut Plutarch. refert.

Hunc adversus Pharnabazum habitus est imperator] Acribus hostium duci-

bus acres ac negotiis pares Legatos quoties rex opponit, non injuria sibi optima quæque de successu spondere debet. Laudanda Darii circumspectio, qui celebrata Alexandri virtute et celeritate in recuperando Græciæ ducatu opposuit Memnonem Rhodium fortitudine et rei militaris scientia præstantem: Diod. lib. viii. ἡγεμόνας δ' ἀρίστους προέβλεπον, ἐν τοῖς δὴ πᾶσι καὶ Μέμνων ὁ Πέδιος, διαφέρων ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει στρατηγικῇ. Vide Justinum xxxi. 7. p. 'Sed adversus Annibalem quis melior quam Africani frater crearetur?' Gebhard.

Multum ducem summum] Mendosæ codex et Savaronis editio, *Hic multum ducem summum*, quod non aspernabile videtur. Quid enim est *militum dux summus*, nisi forte anserum aut anatum aut gregis ducem comminisci velit? Gebh.

Agésilæum Asiam Tauro tenus Regi fuisse erepturum] Videntur hæc transcripta e Diodoro lib. xv. Καὶ πῶς εἰ μὴ μετετέφραστο αὐτὸν οἱ Σπαρτιάται διὰ τὴν πολὺν χρεῖαν σχοδὼν ἐν καὶ τὴν ἄλλην τῶν Περσῶν βασιλείαν εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστησεν. Agésilao inferius, 'Qui cum victori præset exercitui, maximamque haberet fiduciam regni Persarum potuisti.' Gebh.

CAP. 3. *Tissaphernes*] Longolius *Tissaphernes*. Codex Danielis *Thysiphernes*, ut ubique. Scribendum *Tissaphernes*, nam in Græco est *Τισσαφέρνης*. Keuch.

Neque admirandum] Venustus scripta lectio, et Ultrajectinus, *neque id mirandum*. Schott. Gebhard.

Cyrum fratrem] Dario ac Parysætidæ (ut ait Plutarchus in Artaxerxe) filii quatuor fuerunt: major natu Artaxerxes hic de quo loquitur Probus, cui Mnemoni, hoc est Memori, cognomentum fuit: proximus ætate Cyrus hic: et iis juniores Ostances, et Oxathnes. Artaxerxes et Cyrus de regno inter se armis decertarunt: tandem Cyrus primum ab Artaxerxe (ut quidam volunt) vulneratus: post a Per-

sico adolescente nomine Mithridate, postremo a Caunio quodam villissimo homine sauciatus, venaque poplitis perfracta incidens, et tempus ad lapidem allidens, exanimatus est. Auctor Plutarchus in Artaxerxe, qui hunc, Tissaphernis opera, Cyrum bello superasse non dicit, sed solum ad rem quod attinet, retulit Quod cum Artaxerxes regnum esset adeptus, et Pasagardis a Persarum sacerdotibus de more se regno vellet initiari; Tissaphernes Cyrum, qui fratrem sibi prælatum necare insidiis nitebatur, detulit, fuitque in causa ut ille comprehensus, in carcerem conficeretur. E quo postea dimissus, copias ad bellum cum comparasset, variisque rationibus militum consilium dissimularet, dum adversus Artaxerxem ascendere parat, Tissaphernes Regem adiens, rem omnem, bellique apparatus, indicavit.

Posteaquam venit] Justinus vi. 'Itaque Conon diu rege per epistolas frustra fatigato, ad postremum ipse ad eum pergit.' Plutarch. quoque in Artaxerxe Cononem testatur ad regem epistolam misisse, mandasseque iis qui ferrent, ut per Zenonem Crentensem vel Polycritum medicum, aut si non adessent, per Ctesiam medicum, regi eam redderent. Magius.

Ad Chiliarchum] Codex P. Danielis, *ad Cheliarchum*. Lege *χίλαρχος*. P. Daniel. Qui fuit tribunus militum. Long. *Χίλαρχος* a Græcis dicitur, qui mille viris præfectus est. D. Hieronym. Exod. c. 18. pro Chiliarcho, Tribunum dixit. Ad hanc vocem quod attinet, Q. Curt. lib. v. sic inquit: 'Novem qui fortissimi iudicati essent, singulis militum millibus præfuturi erant, Chiliarchos vocabant.' Josephus lib. iii. de bello Judaico: 'Milites,' inquit, 'ad Centuriones, illi ad Chiliarchos conveniant.' Mag. Cæterum iste Chiliarchus alio nomine ob officium vocatur *εἰσαγγελεὺς*. Diodorus lib. xvi. Ἀριστογένης ἦν εἰς

αγγελεὶς τοῦ βασιλέως καὶ πιστότατος τῶν φίλων μετὰ Βαγιάα. Colligo tamen aliquando ista officia separata fuisse, et Chiliarchi dignitatem Internuncii sive *εὐαγγελέως* honore ampliore atque celsiore. Nam ut patet ex lib. xvii. Aristozanes postea demum ad Chiliarchi gradum ascendit. Gebh. Idem Magistanes vocabatur, et post Regem totius regis carationem habebat, quemadmodum apud Ægyptios dicecetes. Qualia in Oriente multa nomina, quæ se latissime extendunt. Nec ambigo, quin hic fuerit unus ex Persarum *δορυφόρος*, quos mille fuisse, testatur Athenæus lib. xvii. 3. Quibus aliquanto viliores erant Cubicularii, ad ostium palatii, quos *πυλῶποδες* vocabant, vel, secundum Plutarchum, *κατευθόρας*. Keuchen.

Qui secundum gradum imperii tenebat] Venusta figura dictum. Cicer. de Offic. 'Tenere consularis dignitatis gradum.' Et pro Plancio: 'Summum in aliquo loco tenere et dignitatis et gratiæ.' Infra Phocione: 'Namque auctus adjunctusque a Demosthene, eum quem tenebat, ascenderat gradum.' Sueton. Claud. c. 4. 'Quin per eosdem gradus et articulos producendus sit.' Gebh.

Utrum colloqui malis, an per litteras edere] 'Per epistolam, aut per nuncium,' ut est apud Plantum in Mil. act. iv. sc. 6. Et in hac narratione sæpius Nepos ἑλληρίζει. Nam Græci βασιλέα ἀπλῶς τὸν Πέρσῃν appellabant, ut supra a nobis ad Miltiadem notatum. Qui tamen adeundi mos ab aliis deinceps regibus, aut regia potestate præditis observatus. Tacitus Ann. iv. de Tiber. 'Moris quippe tum erat, quamquam præsentem, scripto adire.' Keuchen.

An per litteras edere] Agere, Schott. Dan. Gifan. Savaro. Malim edere. Curtius dixit quoque 'edere mandata' lib. x. 32. Noster paulo post. Liv. lib. xxx. 'Posteaquam edita mandata.' Gebh. An per litteras] Mos

vetus, quamquam præsentem principem, scripto adire. De quo etiam Tacitus Annal. iv. Causam ejus, ut mediate, non plus minusve loquantur; ut rem magis animo et memorie Principis commendent; ne coram alloquuti, Principem occupatum longe teneant sermone; ut tempus ad integram consultationem servetur; ut repulsæ padori literis, quæ non erubescunt, occurratur. Lipsius in comm. et Forstner. in not. polit. ad d. l. Taciti. Cononi causa fuit, quod præsens nollet more Persarum adorare regem, ut mox auctor addit. Loecken. Illud agere expungit Ultrajectina et Longoliana editio.

Si in conspectum veneris] Arnobius *μνηστὴς* in simili narratione lib. vi. 'Ut eos possimus coram et cominus intueri, affari de proximo.' Ubi et affari est, quod hoc loco προσκυνεῖν, sive adorare. Keuchen.

Venerari te Regem] Præter ceteros Justinus lib. vi. 'Itaque Conon diu rege per epistolas fatigato,' &c. Reges enim Persarum se fratres Solis et Lunæ jactabant, et ut Dii adorari volebant. Præter ea quæ in Sidoniam lib. viii. Epist. 9. elegantissime Petrus Chrysologus Serm. 120. 'Neve simus, ut Persarum reges, qui subiecta nunc pedibus suis sphaera, ut polum se calcare vices mentiuntur, nunc radiato capite ne sint homines, solis resident in figura, nunc impositis sibi cornibus, quasi viros se esse doleant, effeminantur in lunam, nunc varias velut siderum sumunt formas ut hominis perdant figuram.' Savaro. Plutarchus in Themistocle ex persona Artabani Chiliarchi: 'Ἡμῶν δὲ πολλὰν νόμον καὶ καλὴν ὄντων, κάλλιστος οὐδὲς ἐστὶ, ΤΙΜΑΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑ, ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΤ- ΝΕΙΝ ΕΙΚΟΝΑ ΘΕΟΤ ΤΟΤ ΠΑΝΤΑ ΣΧΟΖΟΝΤΟΧ. Ergo Orientalium fuit, Reges suos superstitione venerari, sive adorare. Quod apud se in more esse, negabant Lacedæmonii. Vide Herodot. Polymn. Ὅθεν γὰρ σφί ἐ

νόμῳ εἶναι ἁπλοῦς προσκυνεῖν. Hebræi eundem cultum observabant, ut apparet ex 2. Samuelis cap. i. et xiv. Jud. x. De aliis anctor locuples est Nazianzenns Orat. i. in Julianum: Νόμος ἐστὶ βασιλικός, οὐκ ὅσα μὲν εἰ καὶ πάντων ἀνθρώπων, παρ' ὅσοις τὸ βασιλικὸς εἶναι. Lege Arnob. lib. iii. adversus Gentes, et Isocratem in Panegyrico. Mos adorandi talis erat: genu flexo, proni procumbentes in terram, fronte humum feriebant, ac terram osculabantur. Curt. v. et viii. 31. Val. Max. vii. 2. Joseph. xx. Martial. Epigr. x. 72. Manus etiam ad tergum referebant: ut tradit Lucianus in Navigio. Ac Reges quidem ut Deos venerabantur, et pro talibus eos habebant. Unde postmodum orta est omnis illa idololatria, quam 'Regum stultitiam' vocat in Dario Sulpicius. Qualis in Nebucadnezare, Alexandro Magno, Romanisque Imperatoribus tristia experimenta habemus. Keuchen. Plura Brissonius lib. i. Persic. et Petrus Pitheus l. i. adv. subces. Schott. De adulandi voce vid. Cl. Gronov. notas ad lib. ix. 18.

Προσκυνεῖν] Codex noster προσκύνειν. Quod eodem recidit. Schott. Gebhard. Plutar. historiam tribuit Themistocli, nisi forte utrique acciderit. Schott.

Sed vercor ne civitati mee sit opprobrio] Græcis enim aut Atheniensibus, severo populo, turpis et indigna ejusmodi veneratio habebatur. Vid. Val. Max. vi. 3. ext. et Plutar. Themistocle. Quare Ismenias lepido strategemate usus est, cum regem Persarum accederet, quod narrant Ælian. Var. l. 21. Plutarch. Artaxerxe.

Itaque quæ volebat, huic scripta tradidit] Lambin. aliis in libris impressum fuisse testatur, Quæ huic volebat, scripta tradidit. Unde quidem effingere maluerunt; Quæ hunc volebat, ei scripta tradidit. Nihil literis, sed per internuntios acta omnia tradit Justin.

lib. vi. 2. 'Agit tamen cum eo per internuncios.' Gebh.

CAP. 4. Rex tantum auctoritate ejus motus est] Contra Diodorus, qui suasu Pharnabazi scribit ab Artaxerxe classicis imperium Cononi fuisse mandatum, lib. xiv. Φαρνάβαζος δὲ, τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἀποχῶν γενομένην, ἀνέβη πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνέτεισεν αὐτὸν στόλον ἐτοιμάσαι, καὶ ναυαρχὸν καταστήσαι Κόνωνα Ἀθηναῖον. Gebhard.

Et ei permisit] Diodorus paullo aliter eodem libro.

Quem vellet, eligere ad dispensandam pecuniam] Ταύλας Græci vocant, pecuniis cogendis, administrandisque præfectum. Dispensator aliquando dicitur (servile alias id nomen). Vide Marcell. Donatum in Sueton. August. c. 67. Boscler.

Id arbitrium negavit sui esse consilii] Eam electionem, prudenter. Nam mire placet hominibus, iis imprimis, qui nobis majores sunt, si ita illis consilium demus ut eos rectius sapere dicamus, quod etiam Epidicus observat ap. Plantum, ii. 2. 72. Sic apud Cæs. B. C. i. 18. Decuriones Auximi docent 'sui judicii rem non esse.'

Qui optime suos nosse deberet] Martialis: 'Principis est virtus maxima, nosse suos.' Rationem non contemnendam consignavit Trogus apud Justinum lib. vi. 2. 'Postulat dari sibi ministrum impensæ, quia pluribus id mandare perniciosum sit.' Gebhard.

Cæterisque civitatibus maritimis naves longas imperaret] Phrasis valde frequens Curtio, ut inde colligam, nec non ex aliis plurimis, Ruffam Corneliæ nostri perstudiosum fuisset. Sic dixit lib. iii. 4. 'Naves sociis imperare.' Cæsar de Bell. Gall. lib. vi. 4. Curt. lib. ix. 38. 'Equites civitatibus imperare.' Iste iterum Comment. i. 7. 'Provinciæ toti quam maximum militum numerum imperaret.' Lib. vii. 4. 'Qua oblata potestate omnibus iis

elivitatibus, obsides imperat.' Nepos, vita Attici: 'cum privatis pecunias per epistolas imperaret.' Sic Græci adhibent ἐπαγγέλλειν. Gebh.

Classem compararet] Sic Mss. et Vulgati in Agesil. 'Namque fama exierat Artaxerxem comparare classes.' In Miltiad. 'Classem quingentarium navium comparavit.' Savaro.

Non sine cura rem administrarunt] Auxilia enim navalis belli a Rege Egypti Hercynione petiverunt, et undique a sociis magna contraxere subsidia, ut inquit Orosius lib. III. 2. Mag.

Ducem fortem et prudentem] Et præterea res hostium apprime edoctum. Diodor. lib. XIV. Οὐδὸς γὰρ ἦν ἑμπειρὸς τῶν κατὰ πόλεμον ἀγόνων, μάλιστα τῶν πολεμίων. Gebhard.

Regis opibus] Codex P. Danielis, *Regis opibus*. Sic in Themistocle, *classiaris Regis*, pro regis. Keuchen.

Pisandro duce] Sic legendum, *Pisandro* duce, non *Lysandro*, ut habent libri vulgati. Lambin. Græcis est Πεισανδρος. Xenoph. IV. Plutarch. Agesilao, et Justinus. Diodoro XIV. est Περίαςχος, ut alii notarunt, mendose. Bongars.

Hos Conon apud Cnidum] Isocrates in Enagora, de Cononis rebus gestis loquens, et consilio quod Persis dedit ad opprimendum Lacedæmonios: Πεισθέτιον ταῦτα τῶν στατηγῶν, καὶ ναυτικοῦ συλλεγόντος, Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμαχήθησαν, καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἡλευθερώθησαν. Si victis Spartanis a Conone secuta est libertas Græciæ, igitur solutum fuit eorum imperium. Idem in Orat. ad Philipp. Συνδόντος τῶ Κόνωνι ναυτικοῦ περὶ Κνίδου, νικήσας τῇ ναυμαχίᾳ, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ἀρχῆς, τοὺς δὲ ἄλλους Ἕλληνας ἡλευθέρωσε. Ex his constat, Lacedæmoniorum clade ad Cnidum accepta fuisse finitum; qua in re Græcorum omnium firmus est consensus. Cæ-

perat anno priore Olymp. XCIV. desit anno altero Olympiadis XCVI. duravit annos vix X. Isocrates Panathenæico: Πατρισταὶ ἦν δέκα μύθους ἐπεστέλεσαν τῶν Ἑλλήνων. Casaubon.

Multas naves capis, complures deprimit] Curtius lib. IV. 37. vocat *demergere*. 'Naves,' inquit, 'omnes fere aut demersit aut cepit.' Sed istud non est inelegantius. Cæs. Civ. B. I. 58. 'Partem navium depriment; nonnullas cum hominibus capiunt.' B. C. I. II. 6. 'In naves impeditas impetum faciunt celeriterque depriment.' Tacit. Hist. lib. IV. 79. 'Major pars navium depressa aut capta.' Hirt. lib. de Bell. Alex. cap. 11. 'Capta est una hostium quadrirems, depressa est altera.' Ibid. c. 16. 'Deprimuntur tres nostris incolumibus omnibus.' Auctor de Vir. Illustr. cap. 41. Græci vocant βυθίζειν, crebrius καταδύουσι. Diod. Aristoph. Ran. Act. I. sc. 2. Κατεδύσαμεν γὰρ ναῦς τῶν πολεμίων ἡ δέδεκ' ἡ τρισκαίδεκα.

Qua victoria non solum Athenæ] Accidit illa sub Eubulide; ut testatur illius ætatis Lysias. Quare Diodorus errat necessario, qui in anno præcedente, sub archonte Diophanto, illam refert. Meursius. Meminit ejusdem Athenæus lib. I. Deipnos. Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνίδου ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμόνιοις.

Qua sub Lacedæmoniorum fuerat imperio] Ἀπλῶς heic sumitur imperium pro θαλασσοκρατίᾳ, quæ nihil aliud fuit, quam Spartanorum et Atheniensium alterna potestas obtinendi maris. In Pelopida: 'Qua paucitate perculsa est Lacedæmoniorum potentia.' Quod frequens apud Cornelium et alios. Keuch.

Liberata est] Unde etiam erectæ fuerunt publico sumptu binæ statuae prope Jovis Servatoris simulachrum, quarum una Cononis, altera Enagoræ Cypri Regis. Vide Plutarchum.

Muros dirutos a Lysandro] Sed per-

misu Pharnabazi, cum quo in Peloponnesum navigans Laconicam vastavit, sociosque Atheniensium in Spartanos incitavit. *Ernst.* Isocrates ad Philippum: Οὐ μόνον δὲ τὰ τεῖχος πάλω ἐστὶν τὴν αὐτὴν δόξαν προήγαγεν. Sic Demosthenes, Pausanias, Xenophon, Athenæus, Polyænus, alii; nec ullus exstat fere scriptor, qui non minimum alludat. Justin. lib. vi.

Civibus suis donat] Athenæus, præter istam libertatem, plura illius recenset in cives beneficia, l. i. *Longol.*

CAP. 5. *Accidit huic, quod cæteris mortalibus; ut inconsiderator in secunda, quam in adversa esset fortuna]* Iisdem pene verbis Justinus sine Philippicarum Histor. 'Hamilcar,' inquit, 'magnis rebus gestis, dum fortunam inconsultius sequitur, in insidias deductus occiditur.' Contra de Timoleonte: 'Id quod difficilius putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam.' Contrarium sentit Diodorus: *Εὐτυχιότερον ὑπάρχει συμφορὰς ἐντυχίῳ ἐνδεΐας, ἢ τὰς εὐμεγέθους εὐμεγείας ἐμφρόνους.* Sed assentior Nepoti, et rationem reddit Tacit. Hist. l. 15. 'Secundæ res,' inquit, 'acrius stimulis animum explorant: quia miseriam tolerantur, felicitate corrumpimur.' Quem locum expressisse Tacit. ex Oratione M. Catonis pro Rhodiensibus mihi videtur. Fragmentum istud, prout emendavit Cl. P. Scriverius ex lib. vii. 8. Gellii, advocabo: 'Scio solere plerisque hominibus rebus secundis atque prolixis atque prosperis animum excellere, atque superbiam atque ferocitatem angecere atque crescere: quod nunc magnæ curæ mihi est, quia hæc res tam secundæ processerint, ne quid in consulendo adversi veniat, quod nostras secundas res conficiat, neve hæc lætitia nimis luxuriose eveniat. Adversæ res se domant et docent quid opus sit facto; secundæ res lætitia transvarsum trudere solent a recte

consulendo et intelligendo.' Nam res adversæ futurorum metu diligentiam acunt atque intendunt; secundæ vero securitatem, contemptum, atque insolentiam pariunt. Diodor. l. xiii. *Εὐδαιμονέστατοι γὰρ ὄντες τῶν Ἑλλήνων τὴν εὐτυχίαν ὥσπερ βαρὺ φορτίον οὐ φέροντες.* Id. lib. xviii. Οἱ πλείστοι γὰρ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν ταῖς εὐτυχίαις, ὑπερβῆναι δ' ἐν ταῖς γυγνόμεναις τῆς ἀσθενείας καὶ κοινῆς ἀσθενείας ἐπιλαμβάνονται· διὰ καὶ τὴν τοῦ πλείστου ὁρμὴν ἔχοντες ἐπὶ τὴν εὐτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορτίον, φέρειν ἀδυνατοῦντας. Conqueritur hoc de suis apud Curtium Alexander lib. x. 10. 'Secundis rebus, quæ circumfluant nos, insanire cœpiatis, obliti status ejus, quem beneficio exuistis meo: digni hercule, qui in eodem consenescentis; quoniam facilius est vobis adversam quam secundam regere fortunam.' Idem Scriptor de Dario, qui sanctos et mitēs mores in regio fastigio mutaverat crudelitate, lib. iii. 7. 'Erat Dario mire ac tractabile ingenium, nisi etiam suam naturam plerumque fortuna corrumpere.' Et de eodem Dario Charidemus ibid. 'Tu quidem licentia regni subito mutatus documentam eris posteris, homines cum se permiserat fortunæ, etiam naturam dediscere.' Hinc intelligendum illud Taciti lib. vi. 48. 'An cum Tiberius post tantam rerum experientiam vi dominationis convulsus et mutatus sit?' q. d. Tiberium licentia imperii ac rebus secundis abstractum eos mores induisse, quos fortuna regia præcepisset, abjectis, quos natura et institutio dedisset. Mutatum quoque et convulsam esse Alexandrum regni licentia queritur disertissime facundissimus Curt. lib. x. 6. 'Cœperat esse præceps ad representanda supplicia; item ad deteriora credenda. Sic scilicet res secundæ valent commutare naturam, et raro quisquam erga bona sua satis cautus est.' At revera is sapiens perhibetur, qui

utramque fortaniam æque fert animo, neque tristi succumbit, neque secunda effertur. Rutilius: 'Nec tantum duris nituit sapientia rebus; Pectore non alio prosperiora tulit.' Aristot. lib. i. Ethic. τὸν μὲν γὰρ ὡς ἀληθὲς ἀγαθὸν καὶ ἔμψρονα πᾶσας οὐκίμεθα τὰς τῆρας εὐσχημύτως φέρειν. Ἀθῆλος quidam: Οἱ πεπαιδευμένοι καθάπερ οἱ ἐκ παλαιότητας, μὴ πένονσι, ταχέως καὶ ἐνδεξίως ἐκ τῆς ἀντυχίας ἐκκρίστανται. B. Basilius: Οὔτος οὖν ἐστὶ ὁ νοήμων κυβερνήτης, ὁ εὐστοχευαμένους τῆς ἐποικιμύνης φέροντας μεταχειρίζμενος τὰ συμπίπτοντα, καὶ ὅμοιος δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ διατρέων, μήτε ἐπαυρόμενος ἐν ταῖς εὐθυμίαις μήτε καταπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς. Gebhard.

Ut inconsideratio in secunda, quam in adversa? Ἰσως μὲν οὖν καὶ ἐν τῇσι τῇδε τοῦτο συμβέβηκε, τὸ τὰς μὲν ἐν ταῖς ἀντυχίαις ἐξουσίας μὴ δύνανθαι φέρειν ἀποθνήσκουσιν, ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις ἐδραβῆς ἵσασθαι καὶ νουεῖν. Polybius Hist. xvii. Casanb. vert. 'Accidit hoc et aliis fortasse jam ante, ut rebus lætis potentiam ferre, sicut homines par erat, nequirent; in adversis eante admodum et prudenter statum suum conservarent.' Vide Var. Lect. Mu. reti libro v. 15. Boech.

Quam ultum? Alii libri habent, cum ulcisci: alii, cum ultum: ego ultum malo. Nam revera ultus erat patriæ injurias muris refectione, et de integro excitatis, quos illi diruerant. 'Patriæ injurias' autem, id est, injurias a Lacedæmonii patriæ illatas. Lambin.

Plura concupivit quam efficere potuit? Ingenio ambitiosorum relictis mediis ruentium ad summa sua pernicie. Tacit. Ann. iii. 66. 'Brutidium artibus honestatis copiosum, et, si rectum iter pergeret, ad clarissima quæque iturum, festinatio exstimulabat; dum æquales, dein superiores, postremo suasmet ipse spes anteire parat: quod multos, etiam bonos, pessum dedit, qui, spreto, quæ tarda cum securitate, præmatura, vel cum exi-

tio, properant.' Gebh.

Non solum inter barbaras, &c.] Alterum inter redundat. Schott.

Id quæ minus diligenter erat celatum? Valde hic discrepant inter se Historici. Nam Xenophon quidem 'Ελλ. iv. narrat, Lacedæmonios, posteaquam cognovissent, Cononem muros urbis et Piræi a Lysandro dirutos, pecunia regia de integro excitasse, et urbeis Ioniz et Ætoliz in continente sitas ad Athenienses transferre cogitare, constituisse his de rebus Tiribazum præfectum regium docere, confisos fore hoc pacto, ut ille aut secum societatem iniret, aut Cononi sumptus in classem suppeditare desineret: qua re audita, Atheniensis contra cum Conone legatos quatuor, Hermogenem, Dionem, Callisthenem, Callimedontem, ad Tiribazum misisse; legatos etiam a sociis, qui una profiscicerentur, evocasse; quorum orationibus auditis, Tiribazum clam Antalcidem Lacedæmoniorum legato pecuniam dedisse, ut classe ab iis instructa, Athenienses et eorum socii cupidius pacem expeterent atque exoptarent: Cononem autem tanquam injuriam Regi facientem, in vincula conjecisse. Sic Xenophon. Diodorus vero lib. xiv. scribit, Tiribazum Cononi, ob res prospere ab eo gestas invidisse, et hæc causa prætexta, quod urbeis Atheniensibus acquireret classe et copiis Regis, eum Sardeis perductum in vincula conjecisse. Isocrates aperte significat in Panegyrico; Cononem immerito a Persis esse comprehensum. Lambin.

Magna de re] Sic ex fide Ms. mei et Gif. emendavi et dispuaxi. Ms. Put. cum vulg. magna festinatione. Savaro.

Ibique perisse] Editio Parisiensis, ibique cum perisse. Diodorus Siculus de eo supplicium sumptum esse significat libro xv. his verbis: Τῶν περὶ τῆς ὁ Ἰπικράτης μὴ συλληφθῆναι, καὶ τιμω-

πλαί τῶν, καθάπερ Κλέων ἐπαθεῖν ὁ Ἀθηναῖος.

Dionon Historicus] Scribendum *Dionon*, qui Græcis Δείων. Plutarch. in Themist. "Εφορος δὲ καὶ Δείων, καὶ Κλείταρχος, καὶ Ἡρακλείδης. Athenæus lib. III. et v. Longol. Lambin.

Mag. Savor. Scripsit hic Persica; pater fuit Clitarchi, vixitque tempore Artaxerxis Ochi, et Philippi. Gebhard. De quo vide Magnum Vossium de Græc. Histor. lib. IV. 8.

Teribazo] Qui pedestribus coplis præerat, teste Diodor. Sicul. lib. XIV.

X. DION.

CAP. I. Dion, Hipparini filius] Diodorus Siculus lib. XVI. Δίων ὁ Ἰππαρίνου, Συρακουσίων ὑπάρχων ἐπιφανέστατος. Vide Suidam et Plutarchum. M. Tull. Tuscul. Quæst. v. Valer. I. III. 8. I. IV. 1. Savoro.

Namque ille superior] Major, antiquior. Sic 'Cato superior' Valer. Max. lib. VIII. 15. qui aliis major. Superiores eidem 'maiores' lib. II. 1. 'Majores natu in conviviis ad tibias egregia superiorum opera carmine comprehensa pangebant.' Gebhard. Hunc infra Dionysium Siculum priorem vocat. Kenchen. Qui duodequadraginta annos tyrannidem obtinuit, cum v. et XX. annos natus dominatum occupasset, inquit M. Tullius Tuscul. Quæst. v. Et ita Diodorus Siculus lib. XIV. Μὲν ὀλίγον δὲ χρόνον Διονύσιος εἰς ἀφρωστίας ἐμπέσων ἐτελεύτησε, δυναστεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ἑκτά. Lambin.

Aristomachen sororem Dionis] Sic Diodorus lib. XIV. Habuit enim duas uxores Dionysius superior, unam nomine Lorida, natione Locram, Xeneti viri civium suorum nobilissimi filiam; alteram Syracusanam, nomine Aristomacham, Hipparini filiam, Dionis sororem. Idem. Easque uno die duxit. Ælianus aperte: ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο γυναῖκας ἡγάγετο Διονύσιος, Δωρίδα, τὴν Λοκρίδα, καὶ Ἀριστωναίην τὴν Ἰππαρίνου,

Delph. et Var. Clas.

Δείωνος δὲ ἀδελφῆν. Et adjungit continuo polygamiam: Καὶ παρ' ἑκατέραν ἐπαθετο ἐν τῇ μέρῃ. καὶ ἡ μὲν ἠκολούθει στρατευομένη, ἡ δὲ ἐπαυήκοντα ἐπεδέχετο. Var. Hist. lib. XIII. Vid. ad utrumque locum Notas Cl. Schefferi. M. Tullius Tuscul. lib. v. 'Cumque duas uxores haberet, Aristomacham civem suam, Doridem autem Locrensem; sic noctu ad eas ventitabat, ut omnia specularetur, et perscrutaretur ante.'

Habuit in matrimonio] Supr. in Præfat. 'sororem germanam habere in matrimonio.' In Cimone totid. verbis. Savoro.

Ex qua duos filios, Hipparinum et Nyssæum] Diodorus Siculus, Hipparinum et Narsæum: Plutarchus in Dione, non negat quidem ille, Dionysio majori ex Aristomacha filios esse natos, sed scribit, ex peregrina Dionysium, cujus hic vita scribitur, antequam illa grvida fieret, natum esse; et Aristomacham diu infecundam fuisse. Sed quod ad rem attinet, Plutarchus tradit Areten nupsisse prius Thearidæ Dionysii fratri; eo mortuo vero, Dioni, cum esset sororis filia. Sic Plutarchus in Dione: Σοφοσύνη μὲν Διονυσίῳ τῇ νύχτ' ἀνέκτισεν, Ἀρέτῃ δὲ Θεαρίδῃ τῇ ἀδελφῇ. τελευτήσας δὲ τοῦ ἀδελφοῦ Θεαρίδου Δίων ἔλαβεν Ἀρέτην ἀδελφίδην οὖσαν. Idem

Nep.

2 L

paullo post scribit, tres liberos Dionysio ex Locrensi uxore esse natos: quatuor ex Aristomacha, duos mares, totidemque feminas. *Lambin.*

Sophrosynen] Editio Parisiana, nomine *Sophrosynæ*. Codex Longolianus, *Sepiros*: quod compendio editum, pro *Sophrosynen*. Keuchen.

Nuptum dedit] Sic supra locutus est Nepos in Pausan. 'Des ei filiam tuam nuptum:' et iterum infr. 'Aretem Dionis uxorem alii nuptum dedit.' Terent. Andria. 'Datur illa hodie Pamphilo nuptum' Idem in Hecyra: 'Perii, ex quo censes, nisi ex illo cui data est nuptum, obscuro?'

Alteram Aretem, Dionis] Libri quidam *Aretem* omittunt. Vulgati, et *Aretem*, quamvis priorem *Dionysio*, &c. In *Æliano* 'Ἀρτήν' reponendum, pro 'Ἀρήν', Var. Hist. lib. xii.

Comæ] Atqui fuit continuax et acerbis natura, vel Platonis, qui eam optime noverat, testimonio: qui eum reprehendens in epistola quadam, sic ad eum scribit: ἐνθυμὸς δὲ ἐστὶ δυνάμει τῶν ἐνδοκτιρίων τοῦ προσήκοντος θερμειώδης εἶναι· μὴ οὖν λαθάρην σε, ὅτι διὰ τοῦ ἀρίσκειν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ πράττειν δύνῃ. ἣ δὲ ἀπάθειαν ἐρημὴν ξένους. Sic et Plutarch. in Dione: ἀμέλει δὲ καὶ φύσει τινὰ τὸ ἥθος ὄγκον ἔχον αὐτοῦ, καὶ τραχύτητα δυσπρόσδοκον ἐν ἐντεύξει, καὶ δυσῆμβολον, &c. Idem sub extr. eandem morum asperitatem notat, et verba illa superiora Platonis profert. Et in lib. πῶς ἐν τῇ διακρίσει τὸν κόλακα τοῦ φίλου, eo loco, ubi docet, tunc potius monendos et reprehendendos esse amicos, cum rem suam bene gerunt, et fortunati sunt, quam cum eis fortuna adversatur. Plutarchi verba sunt hæc: τοιαῦτα τοῦ Κόρου πρὸς Κυζάρην, καὶ τὰ πρὸς Δίωνα Πλάτωνος, ὅτε λαμπρότατος ἦν, καὶ πάντας εἰς ταῦτον ἀνθρώπου ἐπίστρεφε διὰ τὸ καὶ ἄλλος τῶν πράξεων καὶ τὸ μέγεθος, παρακελευμένον φυλάττεσθαι καὶ δεδίνααι τὴν αὐδαδειαν, ὥς ἐρημὴν ξένους. *Lamb.* Hoc quamvis ita fuisse lar-

giatur in cæteris, tamen come fuit et facile adversus docentes ipsum, præsertim erga Platonem ad capienda ab eo virtutum et vitæ præcepta, uti Plato ipse in Epist. 7. ad Dionysii propinquos scribit; et infr. 2. 2. Nos-ter confirmat.

Quæ non minimum commendat] Sic legendum est, non, ut vulgo, *commendatur*: natum mendum ex ignorance verbi. *Commendat* enim hoc loco valet, ornat, facit amabilem, benevolentiam atque amorem conciliat: et subintelligendum est, homines, seu viros. Sic Cicero de Orat. lib. i. sub extr. 'et in voce, quæ una maxime eloquentiam vel commendat, vel sustinet,' &c. Idem Off. ii. P. Rutili adolescentiam ad opationem et innocentiam et juris scientiam P. Mucii 'commendavit domus.' Idem oratione post reditum in Sen. 'cum eum præter simulatum, veritatemque tristitiam, nulla res commendaret.' Idem iterum de oratore, ad Q. Fr. 'oratio placida, summissa, lenis reos commendat.' Horat. Epist. lib. i. 15. 'Quod me Lucanæ juvenem commendat amicæ.' *Lambin.* Respexisse videtur ad Euripideum illud in Phœnissa. apud Porphyrium et Stobæum: Πάτρων μὲν ἄλλος ἕξιν τυραννίδος. Sic infra in Iphicrate: 'Fuit autem et animo magno et corpore, imperatoriaque forma.' *Commendatur* autem Scripti libri auctoritate retineo. Scholl. Corporis autem dignitatem in regentibus commendari tralatitium est. Tacit. Ann. ii. 18. 'Cum hic nobilitatem ducis, decorem alius, plurimi patientiam, comitatem per seria, per jocos eundem animum laudibus ferrent.' Vide ibid. cap. 78. Eandem inter adjumenta esse summæ rei adiplendæ asserit idem lib. xi. 28. de Siliō: 'Nunc juvenem nobitem, dignitate fortunæ, juventa, ac propinquo consulatu ad spem accingi.' Et inter cætera, quæ Galbam destruxerant, erat deformitas. Tacit. Hist.

lib. i. 7. 'Ipse ætas Galbæ et Irius et fastidio erat assuetis juvenis Neronis, et Imperatoris forma ac decore corporis (ut est mos vulgi) comparantibus.' Justin. lib. xiii. 1. 'Sed nec Amici Alexandri frustra regnum spectabant: nam ejus virtutis ac venerationis erant, ut singulos Reges putares. Quippe ea formæ palchritudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gente; sed ex toto terrarum orbe electos judicaret.' Gebhard.

Neque minus propter mores] Plut. paullo aliter: 'Ἐν ἀρχῇ μὲν ὄντα τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀδελφῆς, ὁρῶντες δὲ τοῦ φρονεῖν διόδοι πείσαν, ἴδον καὶ ταῦτα ἡγανώτερον παρὰ τὴν εὐδοκίαν. *Lambinus.*

Affinitatem] Quod Dionysius Aristomachen sororem Dionis haberet in matrimonio. In Pausan. 'seque tecum affinitate conjungi cepit.' In Attico 'plus valere similitudinem morum quam affinitatem;' videlicet, quæ soror Attici 2. Tullio Ciceroni nupta erat: unde 'affinis' in Timotheone vir sororis appellatur, ubi vide. *Savaro.*

Suorum] Sororis et liberorum.

Nisi qua in re major ipse cupiditas interesset] Quatenus permittunt affectus et cupiditates obtemperant sanis moribus dominantes: quoties vero intensior cupido incessit animos, obstructæ sunt aures et impotens libido omnis stimulis abripitur. Valer. iii. 2. apud Phalarim 'plus consuetudo dominationis, quam consilii salubritas valuit.'

Legationes vero omnes] Plutarchus: 'Ἰπποβέλος τε καὶ μέγιστος δίδου, ἀντιφάνης τε καὶ Κερκυραῖος ἀντιφάνης ἀναπεφύκτος. *Lambin.* ex conjectura.

Sua humanitate tegebat] Tegebat, sensu expeditissimo ac germano. Nam Dion humanitate ac morum tranquillitate tegebat atque abscondebatur decantatam ubique Dionysii crudelitatem; qui mitissimos Dionis mores intuebantur, persuadere sibi

non poterant, tam immanem esse Dionysium, quam vulgo jactaretur. Et eum in modum loquitur Tacit. Ann. xii. 12. 'Dum socors domi, belli infestus, ignaviam servitii tegat.' Ptolemaeus lib. Pericul. singulari cap. 10. defendit *lenibus*, sine causa. Gebhard. *Tenebat* in Membris Schetti et Giffanii. *Sua humanitate lenibus*] Sic edendum curavi, conjectura ductus. Nam cum in exemplis Aldis, et Florentinis, et nonnullis aliis, reperissem scriptum, tenebat, neque hoc verbum ad hunc locum mihi quadrare posse videretur, ex *tenebat*, levi et facili immutatione feci, *lenibus*: neque me movet lectio Germanica, in qua est, *tegebat*: hoc enim tegebat, ex *tenebat*, factum est, conjectura facili illa quidem et propinqua, quod ad literas attinet, sed quod ad verbi vim et sermonis Romani consuetudinem, minus apta; crudelitatem enim, aut crudele nomen humanitate lenire, convenienter et translatione illustri dicitur: *tegere* vero non item. Quod si quis huic verbo locus quaereretur, factum, aut facinus crudele tegi aptius diceretur, quam nomen, meo quidem iudicio. *Lambin.*

Suspexerunt] Vulgati, *inspicerunt*.

CAP. 2. *Platonem Tarentum veniasse*] Quod ex ipsius Platonis ad Dionis propinquos epistola intelligere licet. *Lambin.* Venit Tarentum, L. Camillo, P. Claudio Coss. Cicero. Causas profectionis narrat Apuleius de Dogm. Platonis, cuius hæc verba: 'Sed ille [Plato] primo historiam gratia, ut naturam Ætnæ et incendia concavi montis intelligeret; secundo, petitu Dionysii, ut Syracusanis assisteret, est profectus, et ut municipales leges ejus provincie disceret. Tertius ejus adventus, fugientem Dionem impetrata a Dionysio venia, patriam sibi reddidit.' *Mag.*

Adolescenti] Dion; qui, ut tradit Plutarchus, Platonem audit, priusquam Plato tyrannum conveneret; ab

εοque fuit, cum valde esset docilis et ingenio acerrimo, ad studium virtutis et sapientiæ mirifice inflammatus quod et Plato in epistola quadam scripsit. *Δίον μὲν γὰρ δὴ μάλα εὐμαθὴς ἦν, πρὸς τε ἅλλα, καὶ πρὸς τοὺς τότε ἐν' ἐμοῦ λόγους λεγόμενους, οὕτως ἔξως ἀπήκουσε καὶ σφόδρα, ὥς οὐδεὶς πώποτε ἦν ἐγὼ προσέτυχον νέων. καὶ τὸν ἐπιλοσκὸν βίον ζῆν ἐθέλησε διαφέροντος τῶν πολλῶν Ἰταλιωτῶν τε καὶ Σικελιωτῶν, ἀρετὴν περὶ πλείονος ἡδονῆς τῆς τε ἄλλης τρυφῆς ἡγεμονικός.* *Lambin.*

Accesseret] *Accesseret*, Cod. Danielis. Sed rectius *accesseret*, ut infra idem Codex *accesserit*.

Magnaue cum ambitione Syracusae perduxit] Exquisito apparatu, et ambitioso comitatu. Plin. Hist. Nat. vii. 8. Solinus cap. 7. 'Dionysius tyrannus vittatam navem Platoni obviam misit. Ipse cum albis quadrigis egrediens in littore occurrens honoratus est.' *Gebhard.* Græci pro magna ambitione, φιλοτιμίᾳ usurpant, quod eodem recidit. *Lambin.* Vid. Plutarch. in Dione. *Eliau.* iv. 18. Sed Dionysios confundit Nepos: neque enim eos honores Platoni major Dionysius, sed minor mortuo patri habuit. Honorifice quidem excepit Platonem Dionysius Major, sed nihil ibi nimium et ambitiosius legere memini. *Buckn.*

Ut se totum ei traderet] Quare Dion communi nomine a scriptoribus vocatur *Dion amicus Platonis*. Vid. exempla similia apud Rhodig. Lect. Ant. libro xxiii. 4.

Plato delectatus est Dione] Ejus namque captus erat amore, ut ex Aristippi lib. iv. de antiquis deliciis, refert Diogenes Laërtius in Platonis vita. Inter amatorios Platonis versus apud hunc, et Apuleium Apolog. Orat. i. leguntur etiam versus in Dionem, qui dilectum a Platone Dionem, atque ardentem amatum, satis arguunt. *Mag.*

Crudeliter violatus esset] Causam, quomobrem tali injuria Platonem

affecerit Tyrannus; hanc affert Plutarchus, quia Dionysius Platonis de Virtute viri boni, et de justitia disputantis orationem ferre non potuerit, cum diceret, quemvis potius, quam tyrannum, esse fortem: et vitam justorum esse beatam, tyrannorum miseram et calamitosam. Laërtius addit, tyrannum Platonis sermone offensum Platoni dixisse, verba ejus γεροντιῶν, id est, senium et senile delirium redolere: illum autem repondisse, οὐδὲν τυραννίδου id est, ut tua tyrannidum, seu tyranni mores. *Lambinus.*

Venundari jussisset] Editio Longoliana jussit. Vendidit illum, tanquam mancipium in foro, xxv. minis Diodor. Siculus lib. xv. Lege Plutarchum in libello, cui titulus: Πᾶς ἂν τις διακρίνει τὸν κόλακα. *Keuch.* Et in vita Dionis meminit quoque Laërtius. *Longol.*

Eodem rediit] Multis verbis rationes secundi in Siciliam adventus exponit Plato in epistola quadam. Sed sciendum est, mortuo jam priore Dionysio, Platonem iterum in Siciliam navigasse, et Secundi Dionysii arcesitu, cum ille Platoni polliceretur per literas, se omnia Dioni exulanti, quæ vellet Plato, remissurum, largiturum, et concessurum, Syracusas repetisse. *Lambin.*

In morbum incidit] Morbi causam fuisse, immoderatas epulas, compositiones, et ebrietatem tradit Diodor. Siculus lib. xv. his verbis: 'Ἐστὼν δὲ λαμπρῶς τοὺς φίλους, καὶ κατὰ τοὺς πτότους φιλοτιμώτερον τῇ μέτρῃ δοὺς αὐτῶν, εἰς ἀβρυστίαν σφοδρότερον ἐπέκεισε διὰ τὸ πλεῖθος τῶν ἐμφορηθέντων ὑγρῶν. *Idem.*

Quo cum graviter conflectaretur] Libri omnes, quod et Schottus et Piccartus attestantur, quo cum gravi conflectaretur. Unde Cl. Schottus gravitus tentat substituere. *Gebhard.*

Nam velle se cum eo colloqui] Plutarchus in Dione: 'Ἐπεὶ δὲ νοσῶν δὲ Διονύσιος' ἔδοξεν ἀβύστους ἔχειν, ἐπεχέλ-

ρησεν αὐτῇ διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐκ τῆς
'Αριστομάχης τέκνων δ' Ἀλόν. *Lambinus.*

Id medici non tacuerunt] Οἱ δὲ ἰατροὶ
τῇ μέλλοντι τὴν ἀρχὴν διαδέχεσθαι χαρι-
ζόμενοι, καιρὸν οὐ παρέχον. *Idem.* Heim
scelus Medicorum in aula ! nam capi-
tandæ successoris gratiæ desperatam
dominantis valetudinem aut contra fi-
dem vulgant, aut suo ministerio oppri-
munt extinguuntque. *Tacitus Ann. vi.*
c. 50. de Charicle : 'quilabi spiritum
nec intra biduum duraturum Macro-
ni firmavit. Inde cuncta colloquiis
inter præsentes, nunciis apud legatos
et exercitus festinabantur.' *Liv. lib.*
XL. 56. 'Medicus Calligenes, qui cu-
rationi præerat, non exspectata morte
regis, a primis desperationis notis
nuntios prædispositos, ita ut conve-
nerat, misit ad Perseum.' Et neces
pleræque occultæ regum annos me-
dicorum scelere ac perfidia accele-
ratæ? de *Endemo Tacitus lib. iv. Ann.*
c. 3. de Xenophonte vid. lib. XII. 67.

Sermonem retulerunt] Habitum cum
medicis : quod teste *Lambino* qui-
dam redundare existimant. *Schottus*
autem ad *Dionysium filium seniore*
conjectabat. Perperam : nam *Cornelius*
potius extulisset, *filium majo-*
rem natu. *Gebh.*

Commotus] Gravissime irritatus.
Curt. lib. iv. 23. 'Legatos Tyrii con-
tra jus gentium occisos præcipitave-
runt in altum. At ille suorum tam
indigna nece commotus urbem obsi-
dere statuit.' *Tacit. Ann. vi. 13.*
'Queis commotus incusavit Magis-
tratus Patresque.' Nepos Timoleonte ;
'Quibus verbis adeo ille est commo-
tus, ut nonnunquam vitæ finem fa-
cere voluerit.' *Gebhard.*

Soporem] 'Soporem' nove dixit,
pro soporifero poculo. Φάρμακον ὕπνου
Plutarchus habet, ejusque rei
auctorem *Timæum Historicum* citat.
Longol. Seneca de beneficiis lib. v.
'Ita et qui veri beneficii speciem fe-
fellit, tam ingratus est, quam vene-
ficus, qui soporem, cum venenum

crederet, miscuit.' Ubi *soporem* vul-
go corrupto legas. *Schott.* *Frontinus*
libro II. 5. 'Mandragoræ inter vene-
num ac soporem media vis est.'
Gebhard. Significant *Probus* et *Pla-*
tarchus potionem frigidissimam, quæ,
ut ex *Medicorum* scriptis didicimus,
nigri papaveris succo aut cicutæ pa-
rari solet. Sane *Athenienses* capitali
judicio damnatos, cicutæ succo ne-
care solebant : quamobrem *Juvenal.*
Sat. VII. 'Hunc inopem vidistis,
Athenæ, Nil præter gelidas ausæ con-
ferre cicutas.' *Magius.* Quam tusam
ac dilutam propinabant in calice mo-
re medicamentorum ; idque πικρὸν φάρ-
μακον dicebatur. *Cassiodor.*

Coëgit] Quia ipsi fortasse propter
Hippocratis jusjurandum facinus hor-
rebant. *Magius.*

Somno sopitus] In Excerptis, *somno :*
ut *Acherus* *Acherons ; suboles* sobo-
les ; et similia. Erat autem sopor
ὕπνοφρος, medicamentum somnife-
rum, et morti simillimi soporis effi-
cax. *Hesychius :* 'ὑπνωτικόν, ὁ μανδρα-
γόρας. Nam 'mandragoras θανάσιμον
φάρμακον καὶ ὑπνωτικόν' cujus inter
venenum ac soporem media vis est,'
ut loquitur *Frontinus.* Ad rem *Phi-*
lostratus II. 14. 'Ἔστι δὲ φάρμακα ὕπνον
μεμνηχασμένα τοῖς ἀνθρώποις, ἐν πικρῶς
τε καὶ ἀλεσφάμενοι (melius ἢ καὶ ἀλεσφά-
μενοι) καθιέδουσιν, ἐκτείνοντες ἑαυτοὺς
ὥστερ ἀποθνήσκοντες. *Seneca de Be-*
nef. III. 14. 'Promisit [venenum do-
mino] et medicamentum innoxium ei
dedit: quo cum sopitus esset,' &c.
Keuch.

CAP. 3. Tale initium fuit Dionis et
Dionysii simultatis] Aliter *Plutarchus*
et *Diodorus :* apud *Plutarchum* in
Dione nullum hac de re verbum.
Quin tradit ille, *Dionysium* postero-
rem *Dionis* animi magnitudinem val-
de admiratum esse, et propensam in
se voluntatem vehementer dilexisse :
'Ο μὲν οὖν Διονύσιος υπερβυῖος τὴν με-
γαλοφυλίαν θαύμασε, καὶ τὴν προθυμίαν
ἠγάπησε. *Diodor. lib. XVI. ab utroque*

discrepan: *Ὅπως δὲ δὴ τὴν ἐγόνειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς εἰς ἀνοψίαν ἦλθε τυραννίη, ὁδὸς ἀξιώχους εἶναι καταλίσου τὴν τυραννίδα. Lambin.*

Desideret] Editio Parisiensis, *desideret*.

Morem ei gessit] Ad Platonem scripsit, ut testatur Plato, extatque ejus epistola summa in epistolis Platonis. *Lamb.*

Philistum Historicum] Ab exilio Adriatico, nam hic a Dionysio patre regno erat expulsus, revocatus autem consilio quorundam a Dionysio Syracusarum in invidiam Dionis et Platonis, magnus apud tyrannum extitit. Adriæ cum esset in oculo, historiarum varias conscripsit, de rebus Siculis libro xi. De Dionysio Tyranno lib. vi. aliaque plurima, quæ a Suida commemorantur. *Longol. Mag.* Vide Magnum Vossium de Historicis Græcis.

Hominem amicum non magis tyrannus, quam tyrannidem] Sic legendum: non ut habent exempla Veneta et Florentina, *hominem inimicum*. Sic enim Plutarchus: 'Ὁ γὰρ δὴ φίλοςτος ἀρχῆς τε τῇ τυραννίδι καθίσταμένη προθυμότερον παρέσχε, καὶ τὴν ἑκαστὴν διαφύλαξε φρουραρχῶν ἐπὶ πολλὸν χρόνον. *Lambin.*

In eo meo libro] De quo nihil nobis præter desiderium restat.

Qui de historicis conscriptus est] Græcis addit Codex noster ac Savaronius. Expungit vero Longolium secutus Lambinus, quod de utrisque scripsisse, Græcis Latinisque verisimile sit. *Schott.*

CAP. 4. Ingenio] Ingeniosi quoque tyrannis suspecti ac formidulosi, quare vident, ut eos vel penitus extirpent, Tacit. Agric. 4. 'Julius Græcinus senatorii ordinis studio eloquentiæ sapientięque notus, siquę virtutibus Cæsaris iram meritis.' Vel ad minimum in exilium submoveant. Id. Ann. lib. xvi. 39. 'Enimvero Montanum probę juvenutis, neque famosi carminis, quia protulerit ingenium, extorem agi.' Vld. Valer. Max. lib. vii. 8.

Exempl. 2. de L. Junii Bruti fratre vegetioris ingenii sublato. Græb.

Navem ei triremem dedit] Plato *συμπερὶ πλοίων, πρὸς τὸ πλοῖον*. Plutarchus *ἀνδρῶν, navem piscatorium. Lambin.* Longol. Mag. Lega Bayfi lib. de Re Navali, et Cl. Schefferum de M. N. 12. 2.

Corinthum] Plutarchus, in Italiam. Diodorus propius accedens, in Peloponnesum. Corinthus enim est in Peloponneso. *Lambin.* Et quidem ejus claustrum, unde inter compedes et vincula Græcis, Philippo aliisque, urbs memorata. Vide Strab. lib. viii. et ix.

Occidens, se id utriusque facere censet] Plutarchus tradit in Dione, Dionysium, lecta Dionis ad Carthaginienses epistola, adhibito et præserte Dione, ex qua Dionysius arguebat Dionem cum Carthaginiensibus adversus se et tyrannidem consensisse et societatem coluisse, cum Dion pro se dicere et se pargare conaretur, statim non facta Dionis respondendi potestate, sed e vestigio, imposito in naviculum piscatorium Dione, mandasse nautis ad se vocatis, ut cum in Italiam exponerent. Sic Plutarchus, ἀπολογισθῆναι δὲ βουλευμένον τοῦ Διονος, οὐκ ἀνωχόμενος, ἀλλ' εὐθέως, ὡς εἶχε, θάνατος εἰς ἀνάγκην, προσέταξε τοῖς ναύταις κομίζοντας αὐτὸν δεδωῆναι εἰς Ἰταλίαν. Diodorus autem lib. xv. nullum de epistola verbum facit, neque in illa fere alia re cum Plutarcho congruit; sed ait Dionysium veritatem, ne a Dione opprimeretur, statuisse illum comprehendere et de medio tollere. Dionem vero hoc comperto primum apud quosdam amicos delituisse, deinde ex Sicilia cum Megacle fratre et Heracle trihuso militum in Peloponnesum fugisse. Sic Diodorus: 'Ὁ δὲ Δίων ἀποθνήσκων τὸ πρῶτον ἐκρέθη παρὰ τισὶ τῶν φίλων, μετὰ δὲ ταῦτα ἔφυγεν ἐκ τῆς Σικελίας εἰς Πελοπόννησον, ἔχων μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν Μεγάκλῃ, καὶ Χαρκλέδω.

Platarchus rursus post illa, quæ supra ex eo retuli, scribit; cum his, quæ hic a Probo narrantur, propemodum concinens, cum ex eo, quod fecisset Dionysius, magnus per totam urbem strepitus esset coortus, tota civitas erecta esset novarum rerum expectatione, domus ipsius tyranni muliebri ploratu et luctu persenaret: illam metu perterritam Dionis amicos et mulieres esse consolatum, quasi non esset hoc exilium, sed peregrinatio et absentia, ne forte ipse offensus et commotus Dionis contumacia et animi elatione, aliquid gravius in eum statueret aut facere cogeretur, cujus ipsum postea poeniteret. Hoc spectavit M. Tullius, cum illud scripsit Epist. ad Attic. lib. xv. 9. 10. *Ægre ferens, rumorem esse de Bruto in Asiam mittendo, Cassio in Siciliam, ut frumentum emendum et ad urbem mittendum curarent, quod illa provincia seu legatio esset illis viris indigna, et relegatio potius quam legatio. 'Ludos vero non facere,' inquit, 'quid fœdus? frumentum imponere, quæ est alia Dionis legatio? aut quod munus in republica sordidius?' Lambinus.*

Omnia, quæ moveri poterant Dionis, in notis imposuit] Locis autem male erat interpunctus, sic enim habebat: *Omnia quæ moveri poterant, Dionis in notis imposuit.* Quare indicabatur, navem fuisse Dionis, res vero nequaquam. *Mag.* In Themistocle: *'Omnia quæ moveri poterant, partim Salaminem, partim Trezenem asportant.'* Ibi vide Notas.

Mentem comparare] Quod cum fecisse tradit Diodorus eodem libro: *Καταλέγουσ' εἰς τὴν Κέρυρον, τοὺς μὲν Κορινθίους ἔχοντες συνεκλεβέντας τῶν εὐαγγελιστῶν τῶν Σπαρτιατῶν, αἰνέει δὲ μακροφρόνους εὐαγγεῖς, καὶ πανοικίους εὐαγγεῖους.* *Lambin.*

Arctus Dionis usorum alii septem dedit] Nemope Timecrati familiari

suo; sed invitam, ut Platarchus scribit. *Longolius.*

Filiumque ejus] Arctonem, ut vult Timæus, a matre sic appellatum: Hipparinium, ut tradit Timonides Dionis familiaris: cui potius credendum esse censet Platarchus. *Lambin. Mag.*

Is usque ea vitæ statum commutatum] Platarchus in Dione, Dionis filium adolescentulum dolore et ira puerili impulsam se e tecto præcipitem egisse tradit: nihil præterea. Sic illa: *ἔκ τινος λόγης καὶ ὀργῆς μικρὸν καὶ παιδικῆν ἀπαρχὴν λαβοῦσας ἔβρισεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ στήθους ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ διεσφέθη.* Hunc casum commemorat et in *παρημύθητι*. *πρὸς Ἀπελλάν.* *Lambin. Mag.*

Namque oppositi erant custodes] Verre Romanum dictum. Namque referebat apud Ciceronem: *'Verres calumniatores apponebat.'* et Offic. *'Non licitatore venditor, nec qui contra se liceatur, emptor apponet.'* In Verrem: *'Accusator apponitur civis Romana.'* Propius ad Nep. Lucil. lib. xv. *'Indicem apponit.'* Attius Iose; *'Custodem assiduum Ioni apponit Virgini.'* Tacitus Ann. lib. iv. 60. *'Sed interdum voces procedebant contumaces et inconsultas, quas adpositi custodes exceptas auctasque cum deferrent.'* Cæsar de Bell. Gall. i. 20. *'Dumorigi custodes penit,'* ut quæ agat, quibuscum loquatur, scire posset. Tacit. Ann. lib. ii. 68. *'Remmius evocatus priori custodiam adpositus.'* Suetonius Claudio: *'Saluatoribus scrutatores semper apponit, et quidem omnibus et acerbissimæ.'* Alio elegantius idem Tacit. l. vi. 19. *'Circumjecti custodes et in morum eunisque intenti.'* Gebhard.

A pristina vitæ deducere] Pro a pristina vitæ genere corruptisque moribus revocare: rare dictum. Schott.

Ut se a superiore parte adium deiecit] Plutarch. 'E tecto se in caput dejiciens periiit.' Idem in Orat. consolat. ad Apollonium, delapsus ait Dionem cum amicis sedentem, nuncio de hujus morte audito nihil perturbatum aut percussus, defuncti quidem corpus ad legitimam tradi sepulturam jussisse, ipsum vero neutiquam quod cum amicis deliberabat, reliquisse. *Magius.*

Atque ita interierit] Duos habuit filios Dion, Hipparionem et Areteum: major vero natu Hipparion de superiore parte adium se dejecit. Voco autem eum Hipparionem, non Hipparinam, auctoritate Polyæni, qui lib. v. in Dionysio, Comment. 8. Μῖα δὲ ἐπιστολή, inquit, ἔωθεν ἐλέγραπτο, παρὰ Ἰππαρίωνος, τοῦτο δὲ ἦν ὄνομα τῷ Δίονος υἱῷ. Quamvis aliter in Dione Plutarchus. *Gebh.*

Sed illuc revertor] Elegans ἐνανόδῳ, in qua vitatur μακρολογία Quintilliani, lib. viii. 8. Infra Eumene: 'Sed ad illos revertari.' Poëta dixit: 'Illuc, unde abili, redeo.' Quod ex Menæch. Plantina: 'Illuc redeo, unde abili.' Hesychius: Ἀναθίσσομαι, ἐπανελεύσομαι ἐπὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς. Julianus Orat. 7. ἐπανεῖξεν ὅθεν ἐξέβην. Idem. 11. ἐπανεῖξον δὲ ὅθεν ἐξῆλθον. Et in reliquis epist. de Sacerdotio. Ὅθεν ἐξέβην, εἰς τοῦτο ἐπανεῖξω. *Keuchen.*

CAP. 6. Heracles] Homo turbulentus, seditiosus, mobilis, infidus, rei militaris imperitus. *Plutarch.*

Quod multorum annorum tyrannis] Sic legendum: non, ut vulgo, *multorum annorum tyrannus*. Non enim *tyrannus*, sed *tyrannis erat multorum annorum*. Atque hanc lectionem confirmant, quæ mox dicemus: et quæ ipse Probus ait infra: 'quinquaginta annorum imperium.' *Lambin.*

Magnarum opum] Itaque Dionysius major dicebat, se relinquere filio tyrannidem adamante seu vinculis adamantinis vinctam. *Plutarch.* in Di-

one, *Diodor.* Siculus lib. xv. *Ælianus* lib. vi. Καὶ τοῖς ἐπιδαρῆσιν ὁ Διονύσιος, ἀδελφεῖσι δεδομένην φέροι τὴν ἀρχὴν κεντήσθαι. *Idem.*

Pauci ad societatem] *Diodorus:* Ταχὺ δὲ πολλῶν ἐπακούοντων, &c. Sed die paucos fuisse, spectata Dionysii potentia, adversus quem bellum comparabatur, multos ex persona Dionis profugi et exulis: vel potius, paucos fuisse Syracusanos exules, qui periculi societatem cum Dione colere voluerint: multos fuisse ex reliqua Græcia. Tradit enim *Diodorus*, triginta Syracusanos, qui in Peloponneso exulabant, Dionem secutos esse. *Idem.*

Non tam suis copiis] Cum erant exiguæ et tennes, si tyrannicas opes spectes; quæ, quales et quantæ essent, a *Diodoro* refertur lib. xv.

Quam odio tyranni] Probe indagat causas eversionis Dionysiæ, quas, sed easdem quoque, explicat *Diodorus* lib. xvi. Ἀλτὶς δ' ὁπάρχει τῷ Δίονι τῶν προτερημένων μάλιστα μὲν ἡ ἰδία λαμπρότης τῆς ψυχῆς, καὶ ἀνδρεία, καὶ ἡ τῶν ἐλευθεροῦσθαι μελλόντων εὐνοία. τὸ δὲ ταῦτων ἐκείνων μείζων ἢ τε ἀνδρεία τοῦ τυράννου καὶ τὸ ἀρχομένους πρὸς αὐτὸν μῖσος. *Gebh.*

Duas oneratis navibus] At *Plutarchus* hujus naves quinque fuisse scriptum reliquit: ejus enim milites, qui octingenti pauciores essent, duabus rotundis navibus, et tertio quodam haud ingenti navigio receptos ait: cum his duas præterea triginta remorum naves esse perductas, quibus arma ac tela missilia et viaticum, quod abunde sufficeret, convehentur. *Mag.*

Vium] *Mss. Leid.* ausum, fortassis non male. *Virgil.* *Æneid.* vi. 624. 'ausoque potiti.' Idem 'fortia ausa' dixit *Æn.* ix. 231. *Ovid.* 'magnis tamen excidit ausis.'

Ades facile perculis] *Evertit.* Utitur hoc verbo *Pelopida.* *Datame:* 'Tali

consilio uno tempore et proditores percussit, et hostes profligavit.' Tacit. Ann. II. 39. 'Eodem anno, mancipii unius audacia, ni mature subventum foret, discordiis armisque civilibus Remp. percussisset.' Varro Parmenione: 'Alius teneram abietem solus percussit.' Cicero pro domo: 'Iisdem machinis sperant me restitutum posse labefactari, quibus ante stantem perculerunt.' Gebhard.

Syracusas introierit] Et una cum eo Megacles ejus frater, et Callippus Atheniensis, et aliquot exules Syracusani, omnes coronati: sed medius inter fratrem et Callippum Dion, prae omnibus insignis atque illustris, et armis luculentis totus undique collucens. Lætitiam autem civitatis, et dies festos, et epulas ob spem recuperandæ brevi tempore libertatis, et gratulationes, et vota pulchre describunt Plutarchus et Diodorus Siculus. *Lambin.*

Nullum esse imperium tutum, nisi benevolentia munitum] Ad verbum Diodorus præmio lib. XIV. *Αἱ γὰρ ἡγεμονίαι ὑπεροχαὶ τηροῦνται μὲν ἐνβολαὶ καὶ διαπιστώσῃ, καταλύονται δὲ ἀδικήμασι καὶ μίσαι τῶν ὑποτεταγμένων.* Est apud eundem præclarus locus lib. XV. ubi asserit nullam fortius munimentum circumjecisse Athenienses imperio suo, quam benevolentiam sociorum: cum contra avaritia, superbia atque crudelitate Lacedæmonii omnes a se Græcos alienassent: *ἀλλὰ δὲ ταύτης, inquit, τῆς φιλαθροσύνης ἀνικητὸν ἡμῶν τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐβόλαι ἰσχυροτέρῃ ἀποδείκναι τὴν ἡγεμονίαν.* Exemplum luculentam proponit Tacit. in Bardane Rege Parthorum, de quo Ann. lib. XI. 10. 'Parthi,' inquit, 'dolo ante composito, incautum, venationique intentam, interfecere, primam intra juventam, sed claritudine paucos inter senum regum, si perinde amorem inter populares, quam metum apud hostes quassivisset.'

Eo tempore aberat Dionysius] Com-

miseratque arcis custodiam Timocrati illi, de quo supra. Erat autem circa Canloniam in Italia, venitque Syracusas septimo post Dionis introitum die. Diod. Siculus lib. XV. *Lambin.*

Classem operiebatur] Cui præerat Philistus: qui cum venisset tandem cum multis triremibus, sed sero, navi, qua veheretur, capta, manus sibi attulit: vel, ut alii tradunt, in potestatem adversariorum venit, ab eisque fœde et contumeliose trucidatus est. Plutarch. et Diodor. XVI. *Gebhard.*

Regios spiritus repressit] *Βασιλεὺς, seu τυραννικὸν φρόνημα, regiam superbiam ac ferociam.* *Lambin.* 'Spiritus' hic notat *ὀρεπφρόνημα*. Cæsar Comm. de Bell. Gall. I. 33. f. 'Ipse autem Ariovistus tantos sibi spiritus, tantam arrogantiam sumpserat, ut ferendus non videretur.' Idem Comm. lib. II. 4. 'Qua ex re fieri, uti earum rerum memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent.' Cicero pro Sulla: 'Res gestæ credo meæ me nimis extulerunt, et mihi nescio quos spiritus attulerunt.' *Spiritus* vero reprimere est *ταπεινῶν τὰ φρονήματα*, vel etiam *συντάλλειν*. Diodorus libro XVI. 'Ὁ δὲ βασιλεὺς ἡδὲν ὄρῳ τὴν ταπεινῶσιν αὐτῶν, καὶ βουλευμένος τὰ λευκτικὰ φρονήματα συστῆλαι τῶν Βοιωτῶν. Cicero pro Sextio: 'Qui furem exultantem repressit.' *Gebhard.*

Et insulam] Insula, pars erat urbis Syracusarum, et instar urbis; ut ait M. Tullius in Verrem. Syracusæ enim constabant ex quatuor urbibus. *Lamb.* Vide eundem lib. IV. Accusationum, et Livium Annal. XXV.

Ut talibus factionibus] De quibus vide Plutarchum, et Diodorum XVI.

Syracusas Apollocrates] Plutarchus hunc Dionysii filium fuisse adserit grandiore natu, cui ipse aufugiens arcem custodiendam tradiderat. *Longolius.*

Cui maximam fidem uni habebat Dionysius] Sic legendum, non, ut vulgo,

Dion. Hic autem Apolloneras arcem tandem Dioni dedit, partim rei fragmentarum inopia, partim vi oppugnantium coactus. *Lambin.*

CAP. 6. *Suum vim exercuit*] *Lambinus* tres has voces ut subdititias *Cornelio* detrahit: sed quo jure, quave injuria? *Gebhard.*

Cum uxorem redussisset] Divortio violente alteri traditam de novo assumpsisset. *Sueton.* *Domitiano* c. 8. m. 'Equitem Romanum ob reductam in matrimonium uxorem, cui diuina adulterii crimen intenderat, erant iudicum albo.' *Tacit. Ann. lib. xii. 2.* 'Callistus improbatam longo dissidio, ac si rursus assumeretur, eo ipso superbam: longeque rectius *Lelliam* induci.' Dixit etiam *Tacit. lib. xrv. 61.* 'revocare uxorem.' *Ibid.* et 'repetitum,' revocationem sive reductionem repudiatam uxoris. *Gebhardus.* *Uxorem*] *Aretem*, quam *Timocrati* nupsit, expulso *Dione.* *Lambin.*

Filiusque vellet revocare ad virtutem] Quem *Dionysius* corruerat, ut supra dictum est, vino, epulis, scortis, denique vivendi genere luxurioso ac libidinoso. *Idem.*

Accepit gravissimum parens vulnus morte filii] Hac de re *Plutarchus* in *Sermone consolatorio ad Apollonium* scripto. Dolorem ac luctum, quem parentes liberique invicem ex calamitatibus ac mortibus liberarum, parentum, ac proximorum percipiunt, observo frequentissime vulneribus comparari atque vultera nominari. *Infra* *Dataus*: 'Filius *Aridaeum* eo cum exercitu mittit: cedit in praelio adolescens; proficiascitur eo pater non ita cum magna manu, celans quantum vulnus accepisset.' *Tacit. vita Agricola cap. 28. f.* 'Initio matris *Agricola* domestico vulnere letus, anno ante natum filium amisit.' *Valer. Flaccus Arg. i. 722.* 'Dixit: et extemplo *Furilis* iraque minaci *Terribilia*, sunt hic etiam tua vulnera, predo; Sunt lacrimae, caraque pe-

rens.' *Tacit. vita Agricola cap. 7.* 'Sequens annus gravi vulnere animam domumque ejus affixit: de matre in praediis a *classariis* *Othonis* interfecta. *Valerius Maximus lib. v. 10. Ext. de Pericle*: 'Hic caput quoque solito more coronatum gerere sustinuit, ut nihil ex vetere ritu propter domesticum vulnus detraheret.' *Gebh.*

Qui quidem *Dioni* principatum non concedens] Pertinet huc locus *Plutarchi*: *Ὁδus ἔρα πύρρη διασκευάσθων ἡ ἀρχὴ καὶ μὲν τοὺς ἀντιπάλους καὶ τοὺς ἐχθρούς.* *Tacit. Annel. xiii. 17.* 'Cui plerique etiam hominum ignoscebant, antiquas fratrum discordias, insociabile regnum aestimantes.' *Seneca Agamemnone*: 'Nec regna socium ferre nec tanta sciunt.' Qui *Heraclides* quam *Dioni* deferretur, tanquam cum *Callippo* insidias ei necteret: 'respondit, se vita male excedere, quam metu violentae mortis amicos inimicosque juxta ponere.' *Val. lib. vii. 8. Gebhard.* *Lego* *Orationem Heraclidis* apud *Plutarchum.*

Non posse bene geri rempublicam multorum imperiis] *Regi* *republicam*, est in *Mss.* non male. *Schott.* *Voces* sunt: *Ὁὐ δύναται καλῶς διαχειρῆσαι εἰς πολέμους ἔσθαι, εἰς βασιλείαν, ἢ εὖ διαχειρῆσαι τοὺς ἀντιπαλάσσοντας ἑαυτοὺς ἢ τοὺς ἐχθρούς.* *Il. B. 204. Lambin. Suet. Boetius.* Similis *Calligula* apud *Sueton. cap. 22.*

CAP. 7. *Quod factum omnibus*] *Plutarch.* 'Ἐλπίστε δὲ ἐφ' ὅσον ὑπερκοινῶς ἀνοήτως. *Lambin.*

Maximum timorem injectis] In *Alcibiade*: 'Magnae multitudinis timor est injectus.' Nam qui genere, auctoritate, atque opibus excellabant, ad se quoque gradum fieri opinabantur, et in se patienda primarii viri dicebant exempla. *Tacit. Hist. lib. iv. 11.* 'Plerimum terroris intulit cades *Calpurnii Galorani.*' *Idem Ann. lib. xi. 2.* 'Namque inter *Gotarnis* plerique saeva (qui necem fratri *Artabano* conjugique ac filio ejus preparaverat,

unde metus ejus in cæteris) accivere Bardadem.' Idem Hist. lib. II. 17. 'Et contradicere ausos Claudium Phirricum trierarchum Liburnicarum ibi naviam; Quinctium Certum Equitem Roman. interfici jubet, quorum morte exterriti, qui aderant.' Justina. lib. XII. 5. 'Fremere itaque omnes universa castris compere, innoxii senis filique casum miserantes; interdum se quoque non debere melius sperare dicentes.' Et cap. 6. 'Reputabat deinde, quantum in exercitu suo, quantum apud devictas gentes fabularum atque invidiæ, quantum apud cæteros amicos metum et odium sui fecerit.' Gebhard.

Ille autem, adocensario remoto, licentius eorum bona, quæ sciebat adversus se sensisse, militibus distribuit] Monumentum præclarum de Dominantibus, qui existentibus æmulis aliisque, quæ vel reverentiar vel metuant, moderati; iis vero remotis licentiosius effunduntur in dedecora atque flagitia, quæ præsentium viventiumve metus aut reverentia cohibuerat. Tacit. Hist. lib. II. 78. 'Vix credibile est memoratu, quantum superbia secordique Vitellio adoleverit, postquam speculatores Syria Judæaque adactum in verba ejus Orientem nunciavere. Nam etsi vagis adhuc et incertis auctoribus, erat tamen in ore famæque Vespasianus, ac plerumque ad nomen ejus Vitellius excitabatur. Tum ipse exercitusque, ut nullo somno, sævitia, libidine, raptu in externos mores proruperat.' Clarus de Tiberio lib. VI. fin. ubi, postquam excessu Livie matris omnis reverentia animo excessisset, et sublato Sejano metus sublatis essent, Principem in scelera simul ac dedecora prorupisse ait. Causam ibidem non reticet prudentissimus scriptor: nam dum alios timeant verenturque dominantes, libidines suas obtegunt: remoto autem pudore ac metu, suo tantum ingenio utantur. Non est prætervendum le-

cus Ann. lib. XIV. 18. de Nerone: 'Hinc superbus ac publici servitii victor Capitolium adiit, grates exsolvit: seque in omnes libidines effundit, quas male coercitas qualescumque matris reverentia tardaverat.' Flavius Vopiscus Carino: 'Hic ubi patrem fulmine absumptum, fratrem a socero interemptum, Diocletianum Augustum appellatum comperit, majora vitia ac scelera edidit, quasi jam liber a frenis domesticæ pietatis, suorum moribus absolutus.' Ita sublato Gallo Constantinus suo utitur ingenio apud Ammian. lib. XV. 'Quo ille studio blanditiarum exquisito sublatus, immunemque se deinde fore ab omni immortalitatis incommodo fidenter existimans, confestim a justitia declinavit.' Diodor. I. XVIII. Parte posteriore: *παρὰ δὲ ταῦτα διὰς τῆς καρακτινῆς τῆς διουβλῆς, καὶ τῶν βασιλέων ἀδελφῶν ἔχει, ἤρξατο ἔχοντες τὴν Περσικὴν τρυφὴν καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν Ἀσιατικῶν βασιλέων.* Nec il mores solum hominum, sed etiam civitatum; quæ sublato æmulo urbis metu languescunt industria, torpescent luxuria atque secordia. Paternulus lib. II. 1. 'Remoto Carthaginiensi metu, sublataque imperii æmula; non gradu, sed principiti cursu a virtute descitum, ad vitia transecursum.' Gebhard.

Neque quo manus porrigeret] Nonnulla exemplaria sic habent, neque *autem quid porrigeret, suppeditabat, nisi amicorum possessiones.* Ego hanc lectionem retineo, illique antepone. Lambinus. Vulgatum mecum tuetur doctissimus Piccartus cap. 10. Periculi. Critic. Curtius lib. VII. 56. 'Jam etiam ad pecora nostra avaras et instabiles manus porrigite:' qui locus ex hoc videtur imitatione expressus; quare improbe facit Lambinus. Gebh.

Offense in eam militum voluntate] Id est, alienata ab eo militum voluntate. Cicero Tuscul. Quæst. 'Propter alienam et offensam populi voluntatem.' Lamb.

CAP. 8. *Quemadmodum sedaret, ne sciret*] Cum sedandi rationem non reperiret, ἀμνησίων καὶ ἀροπῶν. *Lambin.*

Quorum evaderent] Vulgati, *evaderet*. Approbo, *evaderent*, Puteano, Lambino, et P. Danielli complacitum. Cicero Attico: 'Quoad audiamus hæc, quæ commota sunt, quorsum evadant.' *Gebh.*

Callicrates quidam] Immo Callippus, ut nominant Plutarchus, Diodorus, Athenæus, Suidas, et Pletho. *Schott.* Sed credibile est, hunc Callicratem Callippi fratrem fuisse, et Probum Callippi fratrem pro Callippo summis: quemadmodum Poëtæ interdum Pollucem pro Castore appellant. *Lambin. Magius.*

Homo et callidus] Plutarcho μακάριος, id est, *impurissimus*. Idem paucis post: διέφθειρε, καὶ παροικεύει τὴν τῶν ξένων ἐν τῷ Δίονα, κακοθησότητην ἀρχῆς καὶ πανουργιότητην τοιηδόμενος. *Lambin.*

Facile omnium animos cognitarum] Hanc rationem consilii sui Callippus, sive Callicrates afferebat.

Excipit has partes ipse Callicrates] Hunc actum veluti Persona egregie sustinere gnara in se transfert. Elegans tralatio, non ab illis, qui pilam aut aliquid simile traditum excipiunt, prout docet Lambinus, sed a scena sive histrionibus, quorum hæc vel illæ sunt partes: et hic vel ille hujus vel istius ἀποκειμένου partes excipit atque agit. Valer. Maxim. v. 3. 4. 'Impe-tratis detestabilis ministerii partibus.' Conjungit crebro Cicero Personam et Partes, ut pro Archia: 'Nisi hanc personam et has partes possem sustinere.' Et ut heic Nepos excipere partes; ita ille suscipere dicit Epistolis ad Familiares: 'De me autem suscipe panisper partes meas, et eum te esse finge qui ego sum.' Et in Verrem: 'Cum tuas partes susciplo, cur tuum onus sustineo?' *Gebhard.*

Conveniant] Paulo aliter Plutarchus: Ἡδὴ δὲ καὶ τὸν Δίονα καὶ τὰς γυ-

νάδας ὁδόναι τῶν πραιποσίτων εἴχε, καὶ μυστοὺς ἐνδύοντο παρὰ τοὺς. *Lambin.*

In ædem Proserpina deducunt] Nihil notius raptu Proserpinæ, in cujus honorem templum erectum. Orpheus tamen et Pausanias in Attica rem gestam tradunt, qua Cephissus amnis Eleusinem præterit. 'Deo' quoque appellatur Hecychio. Unde 'Deis Proserpina' apud Ausonium. Simul ille cum Cerere in Eleusinibus sacris colebatur. Thesmophoria in honorem Proserpinæ raptus maximo cum luctu mense Pyanepside habebantur, quem ἐπρόμην ideo mensem appellavit Plutarchus.

Ac jurare cogunt] Maximum erat juramentum, apud Siculos quod in æde Proserpinæ fiebat. Fiebat vero hac solennitate: 'Qui fidem præstabat, in Cereris descendat templum, et quibusdam peractis sacrificiis, Dem purpuram induebat: tam ardentem captans faculam, jurabat.' Auctor Plutarchus in Dione, cujus verba lucem dant Probo. *Magius. Longolius.*

CAP. 9. *In conclavi edito*] Plutarchus: Καὶ καθέζοντο Δίονος ἐν οἰκίῳ ματὶ κλίνας τῶνς ἔχοντι μετὰ τῶν φίλων. Solebant veteres cum vacare precibus aut sine arbitris agere vellent, in editum locum ascendere: interdum peculiarem locum in superiori parte domus huic rei habere. Sueton. August. c. 72. 'Si quando quid secreto aut sine interpellatione agere proposuisset, erat illi locus in edito singularis.' De Tiberio Tacit. vi. 21. 'Quotiens super negotio consultaret, edita domus parte utebatur.'

Recubuisse] Lambin. et Putean. lib. recubuisse: domum cust. sepissime, a foribus q. n. discederent, certos præficeret: consensu loca munit. tradit, navem, &c. Sane ita Plutarch. narrat. Et custodes ab ipso Dione positos, Noster comm. 6. videtur innuere. Masc. Boel. Consensu facinoris l. m. o. tradit, d. c. sepelit, a forib. q. n. discedant, certos præficit, navem armatam

triremem armatis ornat, Philostrateque fratri tradidit. Tò facinoris erat etiam in Msc. Leid. *tradit* vero et *discedant* in cod. P. Dan. qui et *Philostrateque* habebat. Sed pro *sepsit*; idem et Leid. Msc. *sepsit*. Unde forsitan ita totus hic locus constituendus: *consec. facinoris l. m. o. tradit, d. c. sepsit, a (vel ac) forib. q. n. discedant, certos praefecit, navem armatam triremem armatis ornat, Philostrateque fr. tradit.* Navem armatam vocat, instrumentis et apparatu nautico instructam, ac navigationi paratam. Cæsar B. G. III. 13. 'Ipsorum [Venetorum] naves ad hunc modum factæ, armatæque erant. Carinæ aliquanto planiores, &c. anchoræ, pro funibus, ferreis catenis revinctæ; pelles pro velis,' &c. nam arma dicta instrumenta nautica, quæ et armamenta, ac Græcis *ὄπλα*. Unde easd. naves Cæsar c. 14. 'omni genere armorum ornatissimas;' et Lincet. II. 42. 'classem ornatam armis' dixit. V. Scheffer. de Milit. Nav. vet. I. 4. et Add. ad II. pag. 333.

Conciliis loca munitiona oppidi tradidit] In membranis, *tradit*. Et sic alia *dedit* pro *dedidit* legitur in Dattame, loco τῶν μελλόντων aut prætoriorum. Quod elegantius est. *Kench.*

Domum custodibus sepsit] *Plutarchus*: Οἱ μὲν ἔξω τὴν οἰκίαν περιέστησαν.

A foribus qui non discederent] Idem: Οἱ δὲ πρὸς ταῖς θύραις τοῦ οἴκου καὶ ταῖς θυραῖς ἦσαν. Est autem hic ordo, *certos praefecit, qui a foribus non discederent.* *Lambin.*

Philostrateque] In membranis nostris *Philostratus* nominatur. *Schott.*

Zacynthios adolescentes] Sic *Plutarchus* et *Diodorus*, qui *Ζακύνθιοις* dicunt fuisse, id est, *Zacynthios*. Est autem *Zacynthus* insula non longe a *Cephalenia*. Quidam tamen hic legi volunt, *Sagunthinos*. Sed *Polyb.* lib. III. *Sagunthum, Ζάκυνθον* appellat, quæ urbs est in finibus *Iberiæ* et *Celtiberiæ* non longe a mari. Non est dissimulandum tamen, videri ex *Ste-*

phano Sagunthum et *Zacynthum* uno eodemque nomine apud Græcos significari. Sic enim *Stephanus*: Ζάκυνθος πᾶσι ἀπὸ Ζακύνθου τοῦ Δαρδανίου. Ὀμηρος καὶ ἄλλοις Ζάκυνθος. Δευτέρῃ Ἰθρηίης, τρίτῃ Λιβύης. *Lambin.* *Zacynthios adolescentes*] Scriptus P. Dan. Codex *Zaguntios* legebat, *Longolianus Zacynthinos*. Sed *Zacynthios* melius scripserim, quam *Zazynthinos*, aut *Zaguntios*: Græcis enim *Ζακύνθιοι*, non *Ζαγύνθιοι*. Ut a *Zacyntho*, Latini *Zacynthios* formarunt, ita Græci a *Ζακύνθου*, τοὺς *Ζακύνθιοις*. Falluntur igitur, qui *Sagunthinos* heic inculcandum existimant auctoritate *Polybii*, qui *Sagunthum, Ζάκυνθον* appellat lib. III. Lege *Diodorum* et *Plutarchum. Ken-*

chenius. *Inermes*] Παρήλθον ἄνευ ἱερῶν ἐν τοῖς χιτῶσι.

Sicut conveniendi] Id est, tanquam conveniendi. Malim legi, *sic ut si conveniendi.* Veruntamen nihil muto. *Lamb.*

Foribus obseratis] *Plutarchus* fores ab iis, qui erant extra, clausas, sen potius adductas et attractas esse tradit: Οἱ μὲν ἔξω ἐπιστασμένοι τὰς θύρας. *Lamb.*

Colligant] *Plutarchus* ἐκτρέφοντο καὶ συντρέβον αὐτῶν ὥς δ' οὐδὲν ἐπείρουν, φρονεῖν ἔλεος.

Qui se metui quam amari maluit] In *Timoleonte*: 'Maluit se diligi, quam metui.' *Sidon.* noster *Epist.* 2. lib. I. de *Theodorico rege Gotthorum* 'timet timeri.' Vide *Notas Savaro.*

Facile intellectu] Sic legendum est; non ut habent *Codices Veneti* et *Florentini, intellecta.* *Lambin.*

Si propitia fuissent voluntate] Alii libri propria: ut propria voluntas sit *dedita* et non alienata. *Gebhard.*

Lycos quidam Syracusanus] *Plutarchus*: Διατριβὴς γενομένης, ἄκουσεν Ἱερὰτος ἰσχυροῦς τινὶ τῶν Ζακύνθιων διὰ τῆς θυρίδος ἐγγχειρδίων, ὃ, καθάπερ ἰσχυροῦ, τῶν ἄλλων κρατούμενον πάλαι καὶ δεδιγμένον ἐπέσφαζεν. Vide *Diodorum* lib.

xvi. *Lyco quidam*] Veteres *Lygo*. Plutarcho *Admuv*, unde *Lyco* vel *Lygo*. Malim tamen *Lyco* tralatitium, ut apud Plautum. Nam *Lyco* vel *Admuv* *παρωρύμης* a *Admuv*. Sed in vices has litteras mutabant antiqui. Sic in *Callistratus*, Gallistratus; *Gardaces*, Cardaces; de quibus in Excerptis. *Keuchen*.

CAP. 10. *Nam celeri rumore dilato*] Sic legendum, non *delato*. Lambin.

Immerentes, inermes] Offendit istud *inermes*, quare cum in tribus libris calamo exaratis attestetur Schottus desiderari, ejiciendum censeo. Gebhard.

Mirabiliter vulgi] Calippus tamen Dione interfecto principatum excepit, et mensis tredecim imperavit, ut tradit Diodor. Siculus. Plutarchus vero narrat, eum initio quidem clarum et illustrem fuisse, et Syracusas tenuisse, sed brevi post tempore pœnas dedisse, et a Leptine quodam et Polyperchonte eo ipso pugione, quo Dio cæsus erat, percussus interisse. *Lambin*.

Ab Acheronte] Ab inferis. Sic M. Tullius post reditum in Senatu: 'et omnes Metellos præstantissimos cives pœne ex Acheronte excitatos.' *Idem*. *Ab Acheronte*] Monet Gifanius ad Lucretium, invenisse se scriptum in Vet. Hbro Nepotis *Acheronte* per quintam vocalem. Sed communiter legebant veteres *Acherons* et *Acheruns*. Ut humo et homo, fretu et freto, sumus et somnus; de quibus vide Priscian. i. et Voss. de Arte Grammat. lib. i. 12. *Keuch*. Verum ista penitentia sera plerumque magnos viros comitatur incassum; nonnunquam autem illorum posteritati et cognationi expedit. Infra Timotheo: 'Hujus post mortem cum populum judicii sui penitenteret, multæ novem partes detraxit, et decem talenta Co-

nonem ejus filium, ad muri quandam partem reficiendam jussit dare.' Poyman. l. v. in Gescone: *τοῦτον πρᾶξιόντων οἱ Καρχηδόνιοι πολλοὶς ἑτάροισι καὶ ἄλλοις πειθόμενοι μετέγνωσαν οὐκ ἐν τῇ τοῦ Γίσμωνος φρεσὶ καὶ τῇ ἀκαρίᾳ τοῦ Ἀμίλλου ἀλλὰ τὸν μὲν Ἀμίλλου τεθνηῖα οὐκ ὁλοῦντες ἦν ἀνακαλέσασθαι. Ubi ἀνακαλέσασθαι est revocare ab inferis. Vulcatius Gallicanus Avidio Cassio cap. 12. 'Utinam possem multos etiam ab inferis excitare.' Ex Cicerone pro M. Marcello: 'Non dubito, quin multos, si fieri posset, et Caesar ab inferis excitaret.' At qui redneuntur, dicuntur *ἀναβραμῆναι* ἢ *ἰδοῦν*. Gebhard.*

Hæc in urbe, celeberrimo loco] Lambinus mavult, *in urbis celeberrimo loco*. Gebhard. Fuit autem hic eximius honor. Nam non solebant veteres quenquam in urbe sepelire nisi forte Imperatores. Serv. Sulpitius apud M. Ciceronem Epist. ad Fam. lib. iv. 'Ab Atheniensibus, locum sepulcrum intra urbem ut darent, impetrare non potui; quod religione se impediri dicerent: neque tamen id antea cuiquam concesserant.' *Lambinus*. Vide Kirchan. de Fun. Roman.

Sepulcri monumento donatus est] Discrimen statuendum est inter monumenta sumptu publico facta, et ea, quæ decreto tantum publico. Non enim fuit jus in Republica Atheniensium ornare sepulchra defunctorum, quantum aut heredis, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulasset: verum de tumulis majoris impensæ cognoscebatur, neque is honos vulgo omnibus, sed claris tantum viris concedebatur. Diversus fuit publicæ sepulcræ honos, qui bene de republica meritis deferrebat. Atque iis interitum Mansolæ de publico excitabantur. *Cassaubon*.

XI. IPHICRATES.

CAP. 1. Initium hujus ita scribendum est, IPHICRATES ATHENIENSIS. Non tam magnitudinis rerum gustatum, quam disciplina, &c. consensu Codicum Mss. quorum nullus rō genere agnoscit, excogitatum a Longolio; a Lambino vero a vide arreptum, et uberiore corruptionis indole propagatum. Nam quod Iphicratem putant fuisse tutoris filium, errant; quoniam nescum Atticum non intellexerunt. Quod aptos admodum calceos mitti invenit; inde forsitan cavillo est aspersus: hinc et 'Iphicratides calcei' in preverb. cesserunt. Diodorus lib. xv. τὰς τε ἐποδίστας τοῖς στρατιώταις ἐδιδότους καὶ καλὰς ἐπέχου, τὰς μέχρι τοῦ 'Ιφικρατίδου ἐκ' ἐκείνου καλουμένας. Geibhard. Vid. Polluc. Suidam, Photium, et Procli Chrestom. Schett. Atque hoc est, 'cerdone natum esse,' ut olim scripsit ad Curtium vir doctus. Discas tamen ex Plutarcho et aliis, Iphicratem tutoris filium fuisse. Vide illum ἀποφ. στρατηγῶν. Aristotelem 1. Rhetor. Xenophontem vi. Polyeum Strat. III. Athenum iv. et xii. Arrianum, Elianum, Æschinem, Suidam, Jul. Pollucem, Senecam Rhet. Frontianum, Justinum, Plutarch. et alios. Saverio. Hic Iphicrates, cum Harmodius quidam, Harmodii Atheniensis abnepos, in eum tanquam ignobilem convitia faceret: τὸ μὲν ἔλεγε (inquiebat) ἐκ' ἐμοῦ γένος ἔρχεται, τὸ δὲ οὐδ' ἐν σοὶ πατέρα. Plura et præclara ejus Strategemata a Frontino referantur: vid. lib. i. 4. 5. 6. et lib. ii. 1. 5. et 12. Aliud factum refert l. III. 12. et l. iv. 6. Longol.

Quam disciplina militari] Fuit tamen idem et bonus Rhetor, exstantque multa apud Aristotelem in Rhet.

ex ejus Orationibus prolata. Suidas: 'Ιφικράτης Ἀθηναῖος συντάς πατρός, ῥήτωρ καὶ στρατηγός. Lambinus. Justinus lib. vi. 5. In Iphicrate 'non imperatoris tantum, verum et oratoris artes facere.' Vide Plutarch. in Politicis.

[N non solum ætatis sue] Justinus lib. vi. 'Hujus adolescentis supra ætatem virtus admirabilis fuit; nec unquam ante eum Athenienses, inter tot tantosque duces, aut spei majoris, aut indolis maturioris imperatorem habuerunt.' Orosius lib. III. 1. Saverio.

Nusquam culpa male rem gessit] Xenophon tamen reprehendit ejus consilium in re militari lib. vi. de rebus Græc. in extremo. Lambin.

Semper consilio vixit] Diodor. lib. XIII. Οὗτος γὰρ παραδίδου στρατηγικῇ τε ἀγχινοῖα δοχικῶν. Geibhard.

Tantumque eo valuit] Idem: Ἡδὲ πᾶσαν ἐπὶ τοῖς ἀγαθῇ φύσει κεχρησθαι διαφέρει.

Namque ille pedestria arma mutavit] Diodorus ibidem: Τῶν γὰρ Ἑλλήνων μεγάλας ἀσπίδας χρομένον καὶ διὰ τοῦτο δυσκίνητον ὄντων, συνεῖλε τὰς ἀσπίδας, καὶ κατεσκεύασε πέλτας συμμέτρους, ἀμφοτέρων ἐδ' στοχασάμενος, τοῦ τε σκέψαι ἑαυτοῦ τὰ σέματα, καὶ τοῦ δόνασθαι τοῖς χρομένους τὰς πέλτας διὰ τὴν κομψότητα κατελῶς εὐκίνητους ὑπάρχειν. Lambin. Quæ heic ad verbum transtulit Cornelius.

Minutis gladiis] Intelligit spathas et semiapathas, quarum meminit Isidorus lib. XVIII. 6. Veget. xi. 16. et Tacit. in Ann. Keuchen.

Pellam pro parma] Pelta, breve scutum, et fere quadratum, aut folii bedernæ figuram præ se ferens, parma brevius et nobilius. Claudius Eli-

nus in Tacticis c. 2. *Τούτοις γὰρ πέλτης μικρὸν ἔστι καὶ εὐαφρὸν ὄπλον.* Suidas, et Index vocum militarium, qui fere Lexicis adjunctus: *Πέλτη, μικρὴ τις ἔστιν ἀσπίδιον, καὶ κουφή.* Isidorus: 'Pelta, scutum brevissimum.' Formam ejus describit Xenophon apud Julium Pollucem lib. i. Onomast. cap. 10. et Pierius Hieroglyph. lib. XLII. 'Ut circulus descriptus linea diametrali dissecetur: pars altera, quantum cubiti manusque ministerio deserviat, relinquatur: altera duobus e lateribus excavetur: ita ut in medio spatium sit insertando brachio, cujus hoc sit propugnaculum: extrema ad scuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, insertandæ si opus sit hastæ; alter commodus, alter ad inspectandum inserviat.' Quam ab interna parte delineatam, heic inserere visum. Talis igitur illa. *Keuch.*

Sed forma peltarum non apud omnes eadem. Sic Thraciæ erant quadrangulæ, de quibus accipienda verba Suidæ: *πέλται, ἀσπίδια τετρα-*

γωνα. Vide et Dionysium Halicarnass. lib. xi. At peltæ Amazonicæ hederæ folio similes erant. *Salmas.* Præter Servium Æn. i. et Lactant. Theb. v. et vii. atque Isidor. xviii. 12. vide Hieronym. et Eucher. in lib. Regum. *Savaro.*

A qua postea peltastæ pedites appellantur] Suidas: *Πελτασταί, τοῖσθαι αὐτοῖς ξυστοῖς κατέχοιτες.* Longol. *Peltastæ* Lactantio. *Savaro.* Jnl. Pollux: *Πελτασταί, πελτοφόροι.* Vetus Glossarium: *Πελταστή, manipulus.* Aliud: *Πελτάριον, parma,* et *πελταστής, parmaularius.* Ad rem Diodorus libro xiii. *Τότε δὲ ἀπὸ τῆς πέλτης πελτάσται μετενομασθήσω.* Antea vero dicebatur *ὀπλῆται*, id est, gravioris armaturæ pedites. Qui peltas gestabant, non tantum Peltastas, sed et Cetratos Livius appellat lib. xxxi. Pelta Cetræ haud dissimilis est. Materia Peltarum ex ære fuit; ut docet Xenophon Anab. v. *Αἱ δὲ πέλται αὐτῶν ἄλλη καὶ ἄλλη διεφάνοντο χαλκῷ ὄσαι.* In Eclogis Polybii de Legationibus: *Ὅτι κομίζοιεν διπλῶν κοῦρ τοῖς Ἀχαιοῖς ἑκατοχίλια μὲν ὀπλα χαλκᾷ πελταστικά.* Plura conguessit Justus Lipsius in Analectis ad Militiam. *Keuchen.*

Hastæ modum duplicavit] Diodor. *Ἡβήσθη τὰ ὄπλα ἡμιόλιον μεγέθει* id est, *hastas magnitudine sesqui-altera auxit*: hoc est, tantas fecit, ut totam magnitudinem antiquarum continerent, et præterea dimidiam. *Lambin.*

Gladios longiores fecit] Idem: *Τὰ δὲ ἔλφη σχεδὸν διπλάσια κατεσκεύασε.* Ex spathis nimirum et semispathis. Quod etiam a Romanis factum, declinante imperio. *Lege Tacitum. Keuchen.*

Genus loricarum mutavit] Quæ fuere olim equorum equitumque munimenta et tegumenta, an verius impeditimenta. Nam certe pondus subinde et rigor (etiāsi squammata essent) impediabant inferre vulnera, æque atque accipere. Tac. Hist. lib. i.

de Sarmatarum armatura: 'Tegmen ferreis laminis, aut præduro corio consertum, ut adversus ictus impetabile; ita impetu hostium provolutis inhabile ad resurgendum.' Adi Veget. lib. III. 22. Plerique militum non habebant loricas hamatas, sed partem æris aut ferri procusam, quæ summum pectus tegeret: nam ima ventris satis scutum muniebat. *Lips.*

Pro ferreis atque ancis, lineas dedit] Mss. et editio Veneta, Savaroni inspecta, *pro ætis atque ancis.* Ut sint, sortæ lorice, consertæ hamis et laminis. *Gebh.* Virg. III. 'Loricam consertam hamis.' Idem v. 'Levibus huic hamis consertam auroque trili cem Loricam.' Idem XI. 'quem pel lis ahenis In plumam squamis auro que inserta tegebat.' Idem III. 'Con sertum tegmen spinis.' *Savaro.* Non admodum interest, utro modo legas, [*linteus vel lineus.*] Unde postmodum apud multas gentes insinnavit ista rum usus: quas communiter Græci induerunt post Iphicratem. Res ta men antiquæ originis, ut ex historiis clarum ac Poëtis. Apud Homerum dicitur Ajax λυοθήρη, itemque A drastus. Quem locum Plinius re spexit lib. XIX. 1. In Alcæo etiam apud Deipnosophistam memorantur θόρηκες πελῶνοι, qui inter arma Ma cedonum et habitus bellicos. Auc tor Dio: θόραξ λινοῦς τρίμυρος, ἀσπίς χαλκῇ. Sed et Alexander induit θό ρακα λινοῦν διαλοῦν, ut loquitur Plu tarchus. Illi ad imum ventrem ex tendebantur. Xenophon: Εἶχον θό ρακας λινοῦς μέχρι τοῦ ἤγρου. Nec Romanis infrequens illorum usus. Quod de Augusto Livius, de Galba Suetonius testantur. *Keuchen.* Fie bant autem linei thoraces opera at que artificio coactiliorum et πλο σῶν, qui linum aceto vel austero vi no, cui sal esset adjectum, probe ma cerabant, deinde ita cogebant, ut so liditatem ac crassitiem linteï octies decies aut sæpius in se complicati

Delph. et Var. Clas.

haberet. Nicetas Acominatus lib. I. rerum Isaaci Angeli: 'Ipse Conra dus sine scuto tunc dimicabat; sed pro lorica tectum quoddam gestabat e lino factum, vino austero probe salito maceratum, sæpius replicatum: quod quidem sale et vino conctum adeo firmum adversus ictus erat, ut penetrari a nullo telo possent. Erant autem hujus tecti plagellæ octode cim, et eo plures.' *Casaubon.* De linteis loriceis ac thoracibus, et a qui bus usurpatæ sint, vid. Lasium de rep. Rom. VIII. 16. Torrentium ad Sueton. Galbam 19. *Lips.* de Mill. Rom. III. 6. Dansqueium ad lib. III. Siliï pag. 120. Villiomarum adversus Titium II. 19. *Casaubon.* ad Sueton. Ferrarium de re vestiaria.

Quod aque corpus tegeret, et leve es set] *Lambinus:* *Ut aque corpus tege rent, et leves essent.* Sed priorem scripturam confirmant Schotti Ms. et Ultrajectina Editio. Nec dissentit Magius.

CAP. 2. *Bellum cum Thracibus ges sit]* Dux creatus suffragio ab Athe niensibus adversus Amphipolim op pugnandam. *Æschin.* in Orat. περὶ παραπροσβ. Frontin. Strateg. I. 2. Polyæn. III. Commemorat et ejus victoriam adversus Anaxibium Lacedæmoniorum ducem Xenophon, 'Ε λ λην. lib. IV.

Seuthen] Aldi exemplaria *Scouthyn* habent: vetusta vero omnia *Seuthem*, emendatius. *Mag.* Hic est, 'Seuthes Odrysas' apud Curt. lib. X. 1. quem στραρχον Κορυθαίων tantum, non Regem facit Polyænus Strateg. VII. *Keuchen.*

Apud Corinthum] Inde bellum Co rinthium est appellatum: Κορυθαίων πόλεμος. *Bongars.*

Sic ordinata consisterent] Ms. sic ordinate. Boecler. Curtius libro III. 6. 'Obsistere, circuire, discurrere in cornu, mutare pugnam, non duces magis quam milites callent.' *Gebhard.* Vide de hac disciplina Iphicratis A-

Nep.

2 M

lexandrum ab Alex. lib. i. 30.

Hoc exercitu morum Lacedæmoniorum intercepti] Alii lib. *interfecti*. Schott. Quod supra probavi et explicavi in Aristide. Gebhard. Utraque lectio elegans est. *Savaro*. Mora, vox Græca est; hoc primum: deinde valet idem quod *μοῖρα*, hoc est, pars, quod sit pars exercitus. Utebantur autem hac voce Lacedæmoni maxime et Diores. Et constabat *μέρα*, vel, ut quidam volunt, quingentis militibus; vel, ut alii, septingentis; vel, ut alii, nongentis. Diodorus Siculus lib. xiv. Si eadem res ibi a Diodoro narratur, quæ hic a Probo significatur, *μέρος* appellat. Sic Diodorus: *Μετὰ δὲ τῶν ἡμέρων τῶν Λακεδαιμονίων μέρος τῆς στρατίας ἔδει διὰ τῆς Κερυθίας χέρους. οὗς ἱπικράτης καὶ τῶν τῶν συμμάχων ἀντιστόχους, τοὺς πλεόντους ἀνείλυν. Andromach.* sive auctor incertus Etymologici: *Μέρα*, inquit, *τάγμα στρατιωτικὸν παρὰ Λακεδαιμονίους, οὕτω λεγόμενον, καὶ ἀρτται παρὰ τὸ μέρος μέρα, ἐπὶ μέρους ὄχλων, ὡς φθάρε φθορά. ἔστι δὲ ἡ μέρα, τάξις ἐξ ἀνδρῶν πεντακοσίων, ἢ τετρακοσίων, ἢ τριακοσίων.* Hæc ille. Xenophon hujus cohortis casum et cladem multis verbis exponit de reb. Gr. lib. iv. et utitur hoc ipso vocabulo Græco, quod usurpavit Probus. Pausanias in Laconicis et *μοῖραν* appellat *ταύτην τὴν μοῖραν ἀνιππῶν καὶ ὁδὸν Ἀθηναίων, καὶ ἱπικράτης διέφθειραν.* Commemorat et hæc Iphicratis rem gestam Plutarchus in libello, *πότερον Ἀθηναίων, &c.* in extremo, et Æschines in Orat. *κατὰ Κτησιφ. Lamb.* De mora consule Joan. Meurium Atticar. Lectios. lib. i. 15. adde et Hesych.

Iterum eodem bello] Nec ubi, nec quando hoc prælium commissum sit, usquam reperio: nisi forte id significat, quod narrat Xenophon de rebus Græc. lib. vi. non longe admodum a principio: Iphicratem decem triremibus, qui a Dionysio Lacedæmoniis Anippo Duce subsidio mittebantur,

non longe a Cephallenia, una cum viris omnibus interceptis, et navibus nonaginta ex Corcyra assumptis, in Cephalleniam navigasse, et ab illius insulæ civitatibus, pecunias partim libentibus obtinuisse, partim invititis obtorsisse, iisque rebus gestis, agros Lacedæmoniorum populatum esse ac vastasse, urbesque adversariorum Atheniensibus voluntarias adjunxisse; quæ noluerint se dedere, iis bellum intulisse. Quo loco Iphicratis bellum gerendi rationem, et scientiam rei militaris laudat Xenophon. Sic enim ille: *Ἐγὼ μέντοι ταύτην τὴν στρατηγίαν τοῦ ἱπικράτους οὐχ ἥμισυ ἐπισκώ. Lambin.*

Quam Artaxerxes] Mnemon. Vide Diod. Siculum lib. xv. Bellum intulit Q. Crassa, Serv. Corn. Sp. Papyrio, Fab. Alb. tribunis preconsubus.

Ægyptio Regi] Acori. *Lambin.*

Bellum inferre voluisse] Editio Vulgata, *voluit.*

Petivit ducem] Diodor. lib. xv. *Ὁ δ' ἀνὴρ οὕτως μετέπαυτος ἐπὶ τὴν στρατηγίαν παρὰ τοῦ βασιλέως ἐτάχθη διὰ τὴν ἐν τῇ στρατηγίᾳ ἀρετὴν. Gebhard.*

Exercitus conductitis] Sic Mss. recte. Vulgati *conducto*. In Chabria: *'fugatis jam ab eo conductitis catervis;'* id est, mercede conductis, mercenariis, ut ipse loquitur in Timoleonte. *Savaro.* *Conducere* ergo est Græcorum *ζυωλεγεῖν*, vel *ζῶνους μισθῶσθαι*. Infra Datame: *'Ex Græcia conductorum tria millia.'* Curtius lib. iii. *'Ad conducendum ex Peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso.'* Ibid. cap. 6. *'Argentum istud ad conducendum militem mitte.'* Gebhard.

Duodecim millium] Immo xx. millium, ex Diod. Siculo. *Lambin.*

Quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenes apud Græcos] Quæ ambitiosa fuit Principum *κεροδοσία*, ut a nomine suo milites etiam insignirentur. Ab

eadem origine Joviniani et Herculan-
ni apud Zosimum et Mamertinum.
Sic Alexandrini Caracallæ, de quibus
disertim Dio et Herodianus; Hono-
riani, Theodosiani, Constantini, Gra-
tianenses, Valentinianenses, in noti-
tia utriusque Imperii. Quod etiam
in populis ac portis adhibitum.
Keuchen.

Fuorint] Editio Parisiensis, fuerunt.

Idem subsidio Lacedæmonitis] Post
cladem Leonticam, victoribus The-
banis, quorum dux erat Epaminon-
das: qua accepta, Lacedæmoniorum
opes afflictæ sunt. *Lambin.*

Retardavit impetus] Incaptus, pro
incepta, integre scriptum in membra-
nis nostris, ac fortassis Savaronis sic
edentia. Sic supra in Alcibiade, 'Si-
ciliæ amissum,' pro amissione, dixisse
notavimus. *Schott.*

CAP. 3. *Animo magno et corpore,*
imperatoriaque forma] Corporis digni-
tas duci admirationem tam apud suos
quam apud hostes conciliat. Tacit.
Ann. XIII. 8. 'Ne, si ad accipiendas
copias Syriam intravisset Corbulo,
omnium ora in se verteret corpore
ingens, verbis magnificus, et, super ex-
perientiam sapientiamque, etiam spe-
cie inanum validus.' De Cæcinnæ
idem Histor. lib. II. 30. Claudian. lib.
I. de Laudib. Stilliconis: 'Jam tunc
couspectus, jam tunc venerabilis ibas,
Spondebatque ducem celsi nitor ig-
neus oris, Membrorumque modus,
qualem nec carmina fingunt Semi-
deis: quacunque alte graderere per
urbes, Cedentes spatii assurgentes-
que videbas.' Justin. lib. XIII. I. de
Amicis Alexandri. *Gebhard.*

Imperatoriaque forma] Imperatore
digna, quæ veluti longe lateque os-
tentat Imperatorem, ut de Trajano
Plin. Panegy. IV. Dioni egregia
voce *σεμνοπρεπὲς τοῦ προσώπου* dicitur.
Boeck. Capitolinus in Pertin. vide
Not. in Sidon. Ep. 2. lib. I. *Savaro.*

Theopompus] Sup. in Alcibiad. de
quo etiam Athen. lib. XII. vide Ca-

saub. ad Athen. lib. III. 8. et lib. X.
12. Plutarch. in Timoleone et Har-
pocrat. in voce *ἀμύωνος*, in *Ἀττικαίς*,
in *Ἀλλοιῶνος*, in *ἀμφικτυόνες*. Steph.
de urb. in voce *Ἀσπί. Savaro.*

Amynta] Cujus filius Philippus,
pater Alexandri Magni. Hic Amyn-
tas autem Pausaniam Macedoniam re-
gem, Æropi regis filium interfecit,
regnavitque annos 24. Diod. lib. XIV.
Lamb.

Namque Eurydice] Lege de hac re
luculentissimam Oratorem Æschinis,
περὶ παραπρεσβ.

Cum his duobus liberis] Habuit ta-
men ex Amynta tres filios, Alexan-
dram, Perdiccam, et Philippum, A-
lexandri M. Macedonis patrem, et fi-
liam Eurionem. Justin. lib. VII. 4.
Sed ex his Alexander patri successe-
rat in regnum.

Causam capitis semel dixit] Causam
apud cives suos simul cum Timotheo
dixisse Iphicratem, et multatos esse
tradit Diodorus lib. XVI. Οἱ δὲ Ἀθη-
ναῖοι παραξυνθέντες ἐξημίλωσαν αὐτοὺς
πολλοῖς ταλάντοις, καὶ τῆς στρατηγίας
ἀπέστησαν. Athenienses autem irati
Iphicratem et Timotheum in judi-
cium vocatos multis talentis multa-
runt, et imperandi munere abdicarunt.
Polyænus cum Probo congru-
ens, Iphicratem et accusatum esse
significat, et absolutum. *Lambin.* Me-
minit ejus et Quintilianus lib. V. 12.
qui causam hanc inter probationes
adjicit, quas *παθητικὰς* vocant. Quo
Strategemate judicium absolutus fue-
rit Iphicrates, refert Polyæn. lib. III.
et Senec. Rhetor. lib. VII. Declam.
5. Plura de ipsius eloquentia colligit
Muretus lib. VIII. Var. Lect. cap.
22. *Schott.* Noster in Phocion: 'in
judiciis cum capitis causam diceret: '
reus autem capitis accusatus est, et
accusatus proditiōis. Infra in Ti-
moth. Plut. in Apophth. *Savaro.*

Bello sociali] In quod inciderunt
Athenienses, cum Chii, Rhodii, Coi,
et Bysantini ab iis descivissent, ut

Diodor. tradit; ejus mentio est in Chabria cap. 4.

Ex Thressa natum] Τὸ natum abest ab Ultrajectino, et glossam olet. Schott. Gebhard. Ex muliere Thressa, id est, in Thracia nata: ἐκ Θερσσης γυναικός. Sic autem legendum; non, ut vulgo, Tarsa, ut habent Exempla Veneta et Florentina. Lambin. Alii codices Tharsa; nonnulli vero Thrassa habent. Mag. Seneca l. ii. de Tranquillitate, Iphicratem ipsum Thracia matre natum adserit. Quod cum illi objiceretur, 'Et mater,' inquit, 'Deum Idæa fuit.' Long. Ad quem locum vide Justum Lipsium.

Coti Regis] Κόρων vocant Græci. Probus autem Latina inflexione tercia, Cotum dixit. Ibi hic Cotyis legi volunt, cum quibus non pugnabo, sed Coti non improbo. Lambin. In Timotheo: 'Adversus Cotum bella gessit.' Gebhard.

Filiæ] Anaxandride. Athenæus initio lib. iv. et Seneca: 'Quod in sapientem non cadit injuria,' cap. 18. Savaro.

Nam pater quantum in se fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Atheniensem] Sensus iste: Pater, quantum in se fuit, Thracem potius quam Atheniensem ideo genuit, quia e barbaris uxorem duxit: mater autem non ex suo sanguine Thracem, sed ex Atheniensis viri complexu Atheniensem gignere studuit. Perstringit patris cum barbara matrimonium: cujus solius sit ea culpa, non matris, si quid hic indignum moribus Græcorum aut opprobrio ohnoxium. Boeclerus. Simile responsum Timothei apud Athenæum libro xii. 'Ο δὲ Τιμόθεος καὶ σκαπτόμενός ποτε ὅτι τοιαύτης εἴη μητρός' καὶ χάρω γε αὐτοῦ, φησὶν, οὐδὲ ὅτι δι' αὐτὴν Κύπρινός εἰμι υἱός. Gebhard.

XII. CHABRIAS.

Resque multas memoria dignas gessit] Demosthenes Orat. in Leptinem, cum magnis efferat Chabriam laudibus, tum ejus res gestas semel atque iterum enumerat. Ibi: πρὸς πάντας Πελοποννησίου παρὲξέσθαι ἐν Θήβαις, Γοργόπαν ἀπέκτεινεν ἐν Ἀλγύρῃ, πολλὰ τρόπαια ἔσθισεν. Legendus et Xenophon lib. iv. et v. de reb. Græc. Diodorus xv. Athen. lib. xii. infr. in Epam. Plutarchus in Phocione et Camillo. Frontinus lib. i. Strat. 5. et 11. Lambin. Longol. Non solum autem res memoria dignas gessit, sed et dixit. Lege Plutarchi apophtheg. Mag.

Obnixoque genu acuto] Id est, obfirmato genu ad scutum: videtur a

Probo dictum esse obscurius, propter casuum similitudinem: Quod expressit Diodorus planius lib. xv. καὶ τὰς ἀσπίδας πρὸς τὸ γόνυ κλίνωντας, id est, et clypeis ad genu acclinatis. Polyænus Strat. l. ii. τὰς ἀσπίδας πρὸς γόνυ προσερισσάμενους, id est, clypeis ad genu firmiter acclinatis. Planius, explicatiusque dixisset hoc modo, obnixoque genu in scutum. Lambin. De hoc habitu ad præliandum composito Marcellinus de barbaris, et (ni memoria fallit) D. Ambrosius. Savaro. Quod Strategema Triariis Romanis inepte Vir doctus accommodavit. Alia etiam ratio subsidendi fuit in eo schemate bellico, quod testudinem Romani vocabant. Stewech. ad Veget. Quod

ego explicatus dabo. Milites Chabris obnixo genu scuto protensa hasta stabant, ut eo commodius hostilibus phalangis impetum exciperent et sustinerent: quod etiam Polyænus dicto loco confirmat. Triarii vero Romani genu dextro innixi, sinistro crure porrecto, scuta iunixa humeris, hastas sub erecta cuspidē in terra fixas tenentes, sub vexillis considerant: dum vel hastati, qui primi pugnam inibant, vel principes, qui robustioris ætatis et a principio gladiis pugnabant, cum hoste dimicabant: quorum subsidio tertio ordine dispositi erant, et in eorum vicem locumque parati. Si apud hastatos ac principes parum prospere pugnatum esset, tunc demum triarii ad notum ducis consurgebant ad pugnandum; Triarii enim erant veterani spectatæ virtutis, ad quos rebus ferme desperatis velut ad extremum subsidium refugiebant, ut observat Dionys. Halicarnass. Antiq. Rom. v. 15. et VIII. 98. Inde 'rem ad triarios rediisse,' cum laboratur, proverbio increbuit, ut præter Lipsium Valtrinus de milit. R. v. 3. docet. Hæc ergo tam distincta et diversa confundi non debent, nec alterum ab altero deduci. *Locc.*

Projectaque hasta] Si locus emendatus est (ut mihi quidem videtur) *projecta* positum pro *porrectu*, seu *ante erecta*, *προβεβλημένης ἀσπίδος*. Sic Sisenna lib. II. apud Macrobiū lib. VI. 4. 'scutis projectis.' Idem 'projectis ramis.' M. Tullius de signis: 'sed quod erat ejusmodi loco, atque ita projecta in altum,' &c. *Lambin.* Iabolenus, quod ad vocis significationem attinet, L. Malum ff. de verbor. signif. sic inquit: 'Inter projectum et immissum, hoc interesse Labeo ait, quod projectum esset id quod ita proveheretur, ut nusquam conquireret, qualia Meniana et suggrundia essent,' &c. Eadem de re Gellius quoque eandem. *Mag.*

Tuba revocavit] *Σάλπιγγι ἀνεκάλισατο.* *Gebhard.*

Fama celebratum est] Sic Cicero dixit pro Cluentio: 'eadem omnium sermone celebratum:' et pro domo sua, 'omnium sermone celebratum.' *Lambin.*

Ut illo statu Chabrias] *Diodorus Siculus xv.* 'Ὁ δὲ Χαβρίας πολλῶν αὐτῷ πεπραγμένων κατὰ πόλεμον, ἐπὶ ταύτῃ μάλιστα ἐσημειώσατο τῷ στρατηγήματι, καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ δήμου δοθείσας αὐτῷ καθίσταται ἐχούσας τοῦτο τὸ σχῆμα.' *Lambin.*

Athletæ] Qui vicissent certaminibus Iselastici, quæ a Græcis ἀγῶνες εἰσελαστικοὶ vocantur: de quibus Sibylla μέγας γὰρ αἰὼν εἰσελαστικὸς ἔσται. *Keuchen.*

Ceterique artifices] Scenicos et Musicos, sive Dionysiacos atque Pantomimos intelligit. De athleticis frequens historia est ponendarum statuarum, ut non *προτομὰς* modo, sed iconas, vivam ipsorum imaginem referrent. Palæstras athletarum imaginibus, sicut et ceromata sua exornabant. Pausanias in Eliacis: ubi περὶ ἀναθημάτων loquitur, ἐν δὲ τῇ Ἀλτι, (ait,) τὰ μὲν τιμῇ τῇ ἐς τὸ θεῖον ἀνέκονται. οἱ δὲ ἀνδριάντες τῶν νικῶντων ἐν ἔθλῳ λόγῳ σφίσι καὶ οὐτοι δίδονται. Cujus ritus imprimis instauratores fuisse Cretenses, idem mihi auctor II. *ἑξακῶν*. De ærea Milonis luctatoris statua lege quæ disertim Philostratus libro IV. in Vita Apollonii. Cum quo confer Aristidam κατὰ τῶν *ἰστορικῶν*. Hellanodici curæ erat, ut εἰκόνες *ισομέτρητοι* essent: Lucianus ἐν τῷ *ὑπὲρ εἰκόνων*. Plato in Phædro: *ὅπως χρῶμαι χρυσῶν εἰκόνα ἰσομέτρητον εἰς Δελφοὺς ἀναθῆσαι.* *Keuch.*

In quibus victoriam, &c.] Vide Fabr. Agon. II. 20. *Schott.*

CAP. 2. *Multa in Ægypto sua sponte gessit*] Ediderat Longol. *sua sponte quædam gessit*. Inde confestim *Lambin.* multa intrusit. Neutrum vero neque multa, neque quædam agnoscunt libri calamo picti. Illud multa

ex præcedenti intelligitur. Gebhard. In *Ægypto*] Privato officio, non publice a populo delata ac mandata. Vide Diod. xv. Ejus rex tum temporis erat Tachus, cujus filius Nectanebus; vel secundum Plutarchum ἀνεψιός, id est, sororis filius. *Idem.* Cæterum *Ægyptus* a flumine nomen accepisse videtur. Nilus enim qui Hebr. נִלוֹס id est, niger dicitur, Græcis Ἀγυπτος dictus est, quod idem denotat juxta Scaligerum. Nisi a *Copto* vel *Gubt* nomen accepit. *Thysius.* Masius observat *Ægyptios* in antiquis monumentis vocari Ἐγυπθίους, vulgo Copti vel Copiti, et ipsi regionem suam vocant Chibth, teste Ortelio. In serie Regum *Ægypti*, quam Drusus ex Chronico quodam Arabico descripsit, secundus Rex *Ægypti* dicitur Cabtim, unde denominati sunt Copti. *Hornius.* 9.]

ⲙⲁⲣⲓⲛ Pater Coptitarum dictus Misraim. Inde nomen. Coptus etiam urbs, et Copites Nomus, fere in extremo *Ægypti* tractu, quem post Alexandrum Magnum *Ægypti* incoluerunt, hodieque incolunt. *Gottius.* Elegans *Ægypti* descriptio est apud Guill. Tyrium xix. 24.

Nectanebum] Plutarchus in Ageailao Νεκταναβος perpetuo vocat. Polyænus lib. ii. in Ageilaq vocat Νεκταναβος. Idem libro iii. perhibet Chabriam Thamo adfuisse, et Thamus erit, quem Plutarchus alique Tachum appellant. *Gebh.*

Fecit idem Cyprj] Hac de re nihil reperi, præter id quod est apud Diodor. Sic. lib. xvi. si forte ad rem pertinet. Nam Phocionem et Euagoram, non Chabriam et Euagoram Cyprum oppugnatum ivisse narrat. Credibile est, Diod. Siculum vel Phocionem pro Chabria posuisse, cum Phocionem historicum secutum esse, quam quem secutus est auctor noster. *Lambin.*

Interim bellum inter Ægyptios et

Persas] Diodorus lib. xv. Ἀμα δὲ τοῖς τοῖς πρῶτοις Ἀκκρις ὁ τῶν Ἀλγυπτιῶν βασιλεὺς, ἀλλοτρίως διατεταμένος πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, συνίμας ἐστὶν ἀπολέγειν ἤθροισα. Narrat et aliud bellum Diodorus eodem libro, a Rege *Ægypti* Tacho Regi Persarum illatum: ibi, Ὁμοίως δὲ τοῖς καὶ Τυχὴς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀλγυπτιῶν, κέρως πολέμῳ τοῖς Πέρσας, &c. quod ad hunc locum videtur potius pertinere. In hoc enim bello Agesilaus et Chabrias interfuerunt, Regemque Tachum adjuverunt; ut tradit Plut. in Agesilao. *Lambin.*

Conflatum est] Infra in Eumene: 'interim conflata sunt bella, quæ ad internecionem post Alexandri mortem gesta sunt.' *Savaro.* Sic loquitur Hirtius lib. viii. 6. 'Sub tempus æstivorum nullum summum bellum posse conflare:' et init. de bello Alexandr. Eumene: 'interim conflata sunt illa bella.' Loquitur quoque ita Patern. lib. ii. Cicer. vero de Haruspicum responsis. 'Clodius nefarias cum multis scelerum pactiones societatesque conflavit:' et in Anton. 'Ille quum exercitum nullum haberet, magnum repente conflavit.' *Gebhard.*

Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant] Quocirca et Pharnabazo Regis Persarum Satrapæ petenti Iphicratem belli ducem dederunt: et Chabriam ejusdem Pharnabazi admonitu et rogatu revocarunt, ut tradit Diodor. eodem libro. *Lambin.*

A quibus magnas prædas Agesilaus rex eorum faciebat] Redigebat atque agebat. Facere prædas, non est obvium in Latinis scriptoribus. Invenio tamen apud Tallium in Verrem 'maximos quæstus prædasque fecisse.' *Gebhard.*

Sua sponte eos adjutum profectus] In Ageail. 'sero suis præsidio profectus est:' in Timoth. 'Ariabarsanisimul cum Ageailao auxilio profectus est.' *Savaro.* Contra Diodorus, qui tradit

eum fuisse ab Aceride arcessitum. In hoc tamen cum Proba congruit, quod sine suffragio aut decreto populi Chabriam provinciam illam belli suscepisse dicit. Sic Diodorus eodem libro et loco: *Ὅστας μὲν οὖν ἔσεν τῆς τοῦ δήμου γνῶμης προσδεχόμενος τὴν στρατηγίαν, ἀφῆγγετο τῶν κατ' Ἀθῆνας δυνάμεων, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς παρεσκευάζετο πολεμῶν πρὸς τοὺς Πέρσας. Id.*

CAP. 3. *Tum Praefecti Regis] Pharnabazus. Vide Diodorum.*

*Diem certam Chabria praestiterunt] Diem praefiniverunt; elegantia Romana. Cicero in Verrem: 'Diem praestituit operi faciendo Kal. Decembr.' Idem Tusc. Quæst. 'Natura dedit usuram vitæ, tanquam pecuniæ, nulla praestituta die.' Curt. lib. III. 'Postquam nihil inde praesidii mittebatur, ad praestitutam diem permisero se regi.' Dies autem praestituta est ἡ προθεσμία. Gebhard. Diodorus: *Ταχέως τὸν τε Χαβρίαν ἐξ Αἰγύπτου μεταπέμψαντο.**

Quod et vivebat laetè] Sic Ephorus sive Theopompus Philipp. 13. apud Athenæum lib. XII. a quo Probus hæc desumpsit: Οὐ δυνάμενος [Chabrias] δὲ εἶν' ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν διὰ τὴν ἀσέλγειαν, καὶ διὰ τὴν πολυτέλειαν τὴν αὐτοῦ τὴν περὶ τὸν βίον, τὰ δὲ διὰ τοὺς Ἀθηναίους ἀπασὶ γὰρ τοῖς ἐνδόξοις εἰσι χαλεποί· διὰ καὶ εἰδοντο αὐτῶν οἱ ἑνδοκοὶ ἔξω τῆς πόλεως καταβιοῦν, Ἰφικράτης μὲν ἐν Θράκη, Κόνων δὲ ἐν Κύρῳ, Τιμόθεος δὲ ἐν Λέσβῳ, Χάρης δ' ἐν Ἀργεῖ, καὶ αὐτὸς ὁ Χαβρίας ἐν Αἰγύπτῳ. Longol. Lambin. Mag. Savaro.

Vitium] Vulgatam lectionem ac sententiam adstruit Tacit. vita Agric. cap. 1. 'Quoties magna aliqua ac nobilis virtus vicit ac supergressa est vitium, parvis magnisque civitatibus commune, ignorantiam recti et invidiam.' Gebh.

Ut invidia gloria comes sit] Sallustius: 'Meminisse post gloriam invidiam sequi.' Cicero pro Balbo: 'Est enim huius seculi labes quædam

et macula, virtuti invidere velle, ipsum quoque florem dignitatis infringere.' D. Hieronymus ad Demetr. Epist. 8. 'Virtus enim semper invidiæ patet.' Idemque in Epist. Paulæ: 'Semper quidem virtutes sequitur invidia.' Schottus.

Et libenter de iis detrahant] Quidam libri libenter iis detrahant. Sed interpolatum ignorance elegantissimi modi loquendi. Cicero enim pro Rabirio 'Detrahere de aliquo, et eum in invidiam vocare' dixit: et Quintus Frater: 'Sermo eorum, qui de se detrahere volunt.' Infr. Timoleonte: 'cum quidam Lamestii similia, nomine Demænetus, in concione populi de rebus gestis ejus detrahere cœpisset.' Ammian. Marcell. lib. xxx. 29. 'Bene vestitos oderat et eruditos et opulentos et nobiles: de fortibus detrahebat, ut solus videretur bonis artibus eminere.' Dein quidam detrahant, ut neclatur τῷ σέ. Gebh. De populo Atheniensi seorsim Livius XIII. 'Populus Atheniensis lacerare invidia principes suos suetus.'

Quos eminere videant altius] Vulgati emergere. Sed omnium librorum consensus præfert eminere, ἔξοχον ἔμμεναι. Vide Tacit. Hist. lib. II. 20. ad quem Lipsius Nepotis locum contendit. Gebhard.

Opulentium intumuntur fortunam] Ita rescribendum esse dudum, et, ni fallor, princeps, e Gifanii libro indicavit Scioppius Verisimil. lib. II. 3. Adstruit Savaro, approbat P. Daniel, obsignat denique Schottus. Opulens pro opulentus ex Ansonio notant, nescio an Eidyll. II. Gebhard. Sic violens positum ab Horat. Od. lib. III. 30. et Epist. I. 10. Quemadmodum igitur violens et violentus dixerunt veteres, sic opulens et opulentus. Lambin. Opulentium intumuntur] In vulgatis est intumuntur. Veteres autem tuor et tuor dicebant, ut in compositis: hinc intumuntur in Excerpt. meli-

oribus. Et *continuitur* apud Lucret. lib. iv. et Plautum. Adi Festum. Turpilius Pedio : 'tamen oculis Longa intercapedine appetunt cupide intui.' *Keuchen*. Quod ad sententiam, in Pausan. 'Epulabatur more Persarum, luxuriosius, quam qui aderant, perpeti possent.' vid. Valer. ii. 5. ext. 5. Cic. ad Nepot. 'qui habet, ultro appetitur : qui est pauper, aspernatur.' *Savaro*.

Plurimum aberat] Causam continuo subjungit Nepos ipse : at mihi in mentem venit quoque alia, nimirum magnos viros, vitato assiduitatis fastidio, auctoritatem et desiderium in animis civium quævisse absentia. Liv. lib. xxxv. 10. 'Accedebat quod alter decimum jam prope annum assiduus in oculis hominum fuerat : quæ res minus verendos magnos homines ipsa satietate facit.' *Gebb*.

Fecerunt idem] Hæc duo verba inculcata esse quis non videat ? et nostris aberant membranæ. *Schott*.

A futuros] Sic legendum, non *ab futuros*, ut est in nonnullis libris ; neque *affuturos*, ut est in Venetis ; neque *futuros*, ut in Germanicis. *Keuchen*.

Conon plurimum Cypri vixit] Hæc ex Theopompo transcripsit Nepos. Athen. lib. xii. ex lib. xiiii. Philipp. Theop. quem vide ; et Justinum lib. v. et vi. *Savaro*.

In Sigæo] Ptolemæo *Ἀργεῖον*, Calabro *Ἰγυας*. Idæ promontorium vocat Aristoteles Animal. lib. v. Eliano et Pomponio oppidum quoque est. Duo tamen diversa sunt apud Strabon. xiii. sed sibi invicem vicina oppida, ut et apud Plinium. *Ortelius*.

Dissimilis quidem Chares] Vide Diodor. et Plutarch. *ἀποφθ. βασιλ.* Noster infr. xv. 3. Xenophon, *Ἑλλ.* vii.

Cap. 4. Chabrias autem periit bello sociali] De bello sociali lege argumentum Orationis de pace, apud Isocratem ; et Diodor. lib. xvi. Incepit post communem defectionem Chio-

rum, Rhodiorum, Coiorum, et Byzantinorum ab Atheniensibus. Duravit annos iii. Diodor. 'Ὁς *ἐπὶ τῇ ἑρπύλῃ*. De morte Chabriz ita Plutarchus in Phocione : 'Chabrias enim ad ineunda pericula suapte natura tardior, posteaquam copisset cum hoste conserere, ira nimia concitatus vehementer solebat accendi, imperatorii officii facile oblivisci, sese temere periculis objectare. Cujus audacia, quo tandem par erat, evasit. Nam in pugna navali adversus Chios, primus omnium in hostile litus invectus, cum pro explicando in terram milite, in occurrentes hostes audacius proruisset, pugnans confusus est.' *Mag. Longol*.

Priatus] Aliter Diodorus xvi. 7. qui classi eum præfuisse, Charetem vero terrestrem exercitum rexisse tradit.

Eumque magis milites] De Miltiadi. 'erat enim dignitate regia, quamvis carebat nomine.' Ibid. in fine. *Savaro*.

Aspiciebant] Reverebantur, honorabant. Tacit. 'aspectare' dixit. Ann. i. 4. 'Omnes exuta æqualitate jussa principis aspectare.' Sic *intueri* apud Livium xxxvii. 54.

Dum primus studet] *ἄρρεδον*, festinat. Datame : 'Hac delatus in Ciliciam, egressus inde, dies noctesque iter faciens Taurum transiit, eoque, quo studuerat, venit.' Pelopida : 'Qui, cum tempore ipso, quo studuerant, pervenissem.' Hinc *studium*, *σπουδή*, festinatio. Cæsar Comment. lib. vii. 41. f. 'Summo studio militum ante ortum solis in castra pervenit.' Lib. iiii. 24. Civil. 'Illi studio incitati incantius sequebantur.' Val. lib. iiii. 2. 28. 'Cn. Pompeii præfectus jussu ejus, summo studio et magno militum numero, ad id capiendum mitteretur.'

Cum enim eo penetrasset] Eo significatu multoties verbo *penetrare* utitur Curt. pro penitus aut interius subire. Lib. iv. 13. 'Ille utendum animis dum spe calerent ratus, ad Pelusii

ostium penetrat.' Lib. v. 1. 'In rupium cacuminibus extra teli jactum Barbari stabant de industria quieti, et paventibus similes, donec in arcissimas fauces penetraret agmen.' Lib. vi. 22. 'Torrentesque et eluvies iter morabantur, nullo tamen hoste obvio penetravit.' Cicero pro Archia: 'Cupere debemus, quo minus manuum nostrarum tela pervenerint, eodem gloriam famamque penetrare.' Gebhard.

Navis rostro percussa, caput sidere] Pro subsidere, ac demergi. Non dissimulabo meo in Codice scriptum fuisse *fidere*, ut *findere* reperisse librariorum videatur. Retineo tamen *sidere*. Peto Albinovanus apud Senec. Rhet. Suasor. 1. 'Jam sidere limo Navigia et rapido desertam flumine classem.' Schottius. *Sidere* anchoræ dicuntur, quæ in fundo fixæ hærent. *Ἐν βραχέω καθέσθαι*. Poëta: 'Sidat onusta navis.' Salmas.

Hinc quum refugere non posset] Ita Ms. nostrum. Alii negationem expungunt. Boecler. Potius reponendum est, *Hinc cum refugere posset, si se in mare dejecisset*. Gebhard.

Exciperet natantem] Excerpta *natantis*: ut in Dione, 'in naveis imposnit,' terminatione Græca. *Κενchen*.

Quam armis abjectis] Quod erat flagitium militare, et capitis poena expiandum. Aristoteles lib. ii. Rhetor. *Ἀλοχρὰ ἐστίν, ὅσα ἀπὸ κακίας ἔργα ἐστίν. ὅσα ἀποβάλλειν ἀσπίδα, ἢ φυγεῖν*. Inde Lacedæmonix mulieres, filios suos in militiam dimittentes, hoc eis mandare solebant, *ἢ σὺν τοῖσι, ἢ ἐν τοῖσι*. Lambin. Præter ea quæ Godescalcus in Veget. infigit lib. ii. 14. vid. Senecam de Benef. v. 2. Infr. in Hamilcare. *Savaro*.

Ille, præstare honestam mortem turpi vitæ] Pene ad verbum de Antigono Polyænus Comment. lib. iv. 5. *Τοῦ ζῆν ἀγεννῆς τὸ θνήσκειν ἀνδρείως αἰρετέτερον ἡγούμενος*. Tacitus, Agricola cap. 33. 'Proinde et honesta mors turpi vita potior, et incolumitas ac decus eodem loco sita sunt.' P. Syrus: 'Vita hominis brevis; ideo honesta mors est immortalitas.' Sallustius Jugurtha: 'Sulla a Mauro rogatus, ut noctu clam profugeret: incertæ ac forsitan post paullo morbo interituræ vitæ parere turpi fuga recusat.' Tali animo fuerunt quidam apud Cæsarem centuriones Comment. lib. vi. 40. 'Centuriones,' inquit, 'quorum nonnulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum causa virtutis in superiores erant ordines hujus legionis traducti, ne ante partam rei militaris laudem amitterent, fortissime pugnantes considerunt.' Plane ex mente Chabriæ Isocrates Panegyrico, *τῶν ἀνδρῶν τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς αἰρετέτερον ἐστὶ καλῶς ἀποθάνειν ἢ ζῆν ἀλοχρῶς*. Argute et masculè Valerius lib. iii. 11. exempl. 14. 'Cato,' inquit, 'constantissime in gladium incumbendo, magnum hominibus documentum dedisti, quanto potior esse debeat probis dignitas sine vita, quam vita sine dignitate.' At ignavi pluris qualemcunque vitam honesta morte æstimant, ut loquitur Darius apud Curt. Gebhard.

Telis hostium intersectus est] Archonte Cephisidoro, Olympiad. cv. anno iii. Chronol. Quomodo Ctesipus ejus filius paternum sepulchrum violavit, vide apud Athenæum lib. iv. 20. ubi de isto flagitio plura ex Diphilo, Timocle, et Menandro in hanc historiam affert.

XIII. TIMOTHEUS.

CAP. 1. *Timotheus*] De hoc M. Tull. De Offic. 1. et De Oratore III. et alias. Diodor. lib. xv. Xenoph. lib. v. Athen. XIII. Plutarch. Ælian. V. H. XIII. Frontin. 1. cap. ult. et lib. II. 5. supr. in Chabria. Savaro.

Cononis filius] Librariorum *βιβλίη* in Lamb. editione *Cimonis* olim editum, qui Cononis est filius. *Schottus*. Ex Thressa, scorto quidem publico, sed quæ postea exemplar clarissimum modestiæ evasit. Timotheo autem cum matris conditio sibi objiceretur: 'Atqui,' inquit, 'per eam sum Cononis filius.' Auctor Athenæus lib. XIII. *Longol. Mag.*

Multis auxit virtutibus] Rarum paternas virtutes æmulari, exprimere, atque tneri: rarissimum iis suas addere et quidem multas: quod de Timotheo tradit Nepos. Solent alioqui 'Ἡρώων τέκνα πῆματα esse. Verum Timotheus animo sibi proposuit illud: 'Ἡμεῖς τῶν πατέρων μὴ ὁμιλοῦμεν εὐχόμεθ' εἶναι. Justinus lib. XLII. 2. de Mithridate: 'claritatem parentum, æmulatione virtutis accensus, animi magnitudine supergreditur.' *Gebhard*. Adde Juvenalem Sat. VIII. et Berneggeri Not. ad Justin. XXIX. 1.

Disertus] Cicero De Offic. lib. 1. 'Africanus eloquentia cumulavit bellicam gloriam: quod idem fecit Timotheus Cononis filius, qui cum belli laude non inferior fuisset quam pater, ad eam laudem doctrinæ et ingenii gloriam adjecit.' Licet etiam ex Demosth. Oratione *περὶ τῶν ἐν Χερσωνήσῃ*, sub extremum intelligere, Timotheum eloquentem fuisse: profert enim fragmentum quoddam ex ejus oratione ad populum habita, spiritus et acrimonix plenum. Postremo M.

Tullius de Orat. ad Quint. Fr. lib. III. scribit, Timotheum ab Isocrate fuisse institutum atque eruditum. *Longol. Lambinus*.

Laboriosus] *Φειδωνος*.

Rei militaris peritus] *Στρατηγικὸς, τῆς πολεμικῆς ἔμπειρος*. Fuit præterea fortunatus ac felix: et vero ita cognomento dictus, ut testantur Plat. Suidas, Ælianus Var. hist. lib. XIII. Interpr. Aristoph. ad illum locum *Χρ. Τιμοθέου δὲ πύργος. Καρ. ἐμπέσει γὰρ σοὶ* et item alibi. *Lambin.*

Olynthios et Byzantios] Bello, opinor, sociali. Verum nullum hac de re verbum apud Diodorum, quod quidem meminerim: nisi quod lib. XVI. scribit, bello sociali, Chios, Rhodios, Byzantios, Coos, cæteros qui ab Atheniensibus defecerant, Imbrum et Lemnum, quæ erant Atheniensium, diruisse; agrum Samium populos esse ac diripiuisse; urbem Samum obediisse atque oppugnasse; Athenienses vero ducibus Iphicrate, Charete, Timotheo Byzantium oppugnasse: quæ nihil ad hunc locum videntur pertinere. Veruntamen Timotheum adversus Olynthios bellum gessisse, vel ex Demosthene cognoscere licet, Olynthiaca II. ibi: "Ὅλας μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ, ἐν μὲν προσθήκῃ μέρει ἐστὶ τις οὐ σμικρὰ, ὅταν ὑπάρξῃ πρὸς ἑμὴν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους. *Idem*. De Olynthiis meminuit Aristoteles, seu quisquis est auctor (Econ. lib. II. 22. ut de Samo et Corcyra. Item Demosthenes Olynth. II. ibidemque Ulpianus. Vide Vitas comparatas nostras Olymp. CIV. anno 1. extremo. *Schott.*

In qua oppugnanda] Sic plerique edunt, ad Samum, quæ sequioris ge-

neris est, respectu habito. Scriptas tamen membranas in quo oppugnando præferunt, pro quo bello. *Idem.*

Adversus Cotyn] Vel *Cotym*. Codex P. Dan. *Cotum*, quomodo in Iphicrate. Sed hic fuit Paphlagonum Rex, ille Thracum, de quo ad Iphicratem dictum est.

Ab eo mille et ducenta talenta præda in publicum detulit] Secus hodie nostris moribus, quibus præda cedit ignavissimo cuique tribunorum aut centurionum: villissima quæque et istis Thrasonibus fastidita militari turbæ relinquuntur. Cum bella non privata auctoritate, non privato sumptu gerantur, cur belli fructum ad se privati rapiant? Sancta ergo et merito suscipienda antiquitas, 'quæ honestius bella gessit, quam nunc amicitie coluntur.' Justin. lib. xv. 2. Prædam autem ac manubias ad publicum usum, ornatum atque splendorem civitatum converterunt prieci, atque inde sacra atque profana monumenta extruxerunt. Diod. lib. xi. 'Ἀπὸ δὲ τοῦτων γινόμενος ὁ Γέλων, ἐκ μὲν τῶν λαβέμενων κατασκευάσει ναυὸς ἀξιολόγους Ἀθήνησιν καὶ Κέρης. Frontin. de Aqueductibus: 'Vetus Anio post annos XL. quam Appia producta est: anno ab U. C. quadringentesimo octogesimo primo, Manius Curius Dentatus, qui censuram cum L. Papirio Cursore gessit, Anionis, qui nunc dicitur Vetus, aquam perducendam in urbem ex manubiis de Pyrrho captis curavit.' Sp. Carvillio et L. Papirio Coss. Cicero contra Rullum: 'Si est æquum prædas ac manubias suas Imperatores non in monumenta Deorum immortalium, neque in urbis ornamenta conferre; sed ad Decemviros tanquam Dominos reportare.' Gebhard. *Detulit]* Ultraject. *retulit*. Schott.

Cyzicum obediens liberavit] Diodorus Siculus lib. xv. Τυρόεις δ' Ἀθηναίων στρατηγὸς, ἔχων δυνάμει πρὸς αὐτὸν

τε καὶ ναυμαχίῃ, Τυρόειν μὲν καὶ Ποντίων πολιορκήσας εἶδε, Κυζικηνοῖς δὲ πολιορκουμένοις ἐβοήθησεν. *Lambin.* Cyzicus urbs antiqua in Mysia ad Propontidem juxta Ptolemaeum et alios. In Græco est Κίζικος. Sed et *Cydicos* et *Quizicus* dicebant, pro *Cyzicos* vel *Cyzicus*; quæ *Chizico* hodie apud Sophianum. In antiquo numismate, quod Gordiani imperio circumfertur, hæc literarum formula: ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. Cujus vocis tertium elementum I pro E non semel usurpabant veteres: quemadmodum in ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, et sexcentis aliis. Quæ sane scriptura Critici non minimam occasionem dedit, ut pro *Cyzicus*, *Cyzicus* inducerent. *Krueher.*

Ariobarzani] De quo infra ad Datamen.

Laco] Agesilaus. *Lamb. Mag.*

Ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit, quam id sumere, cuius partem domum suam ferre posset] Boni viri est abstinentes habere oculos et manus: boni vero civis, utilitatem atque incrementum civitatis potius quam privatum spectare. Utrumque implevit præclare Timotheus; contulit manus a rapinis, auxit potius publicum, quam suam domum. Ejusdem abstinentiæ laudatur Curius ab auctore Viror. Illustr. cap. 23. 'Cum interversæ pecuniæ argueretur, guttum ligneum, quo uti ad sacrificia consueverat, in medium protulit, juravitque se nihil amplius de præda hostili in domum suam convertisse.' Et Mummius cap. 60. 'Mummius Corinthum signis tabulisque spoliavit: quibus cum totam repleisset Italiam, in domum suam nihil contulit.' Front. lib. iv. 3. 'L. Mummius, qui Corintho capta non Italiam solum, sed etiam provinciam tabulis statuisque exornavit, adeo ex tantis manubiis nihil in suum convertit, ut filiam ejus inopem Senatus ex publico dotaverit.' Cum autem hec avidita-

tis pecuniariæ aspergere suspicione Agesilaum videatur, infra in vita absolvit eundem. 'Atque in hoc,' inquit, 'illud in primis fuit admirabile, cum maxima munera ei ab regibus et dynastis civitatibusque conferrentur, nihil unquam in domum suam contulit.' Gebhard.

Erichthonem et Sextum] Abrahamus Ortellius locum se ignorare fatetur, conjicitque Abydi synonymum. Lambino et Schotto heic aqua hæret, quorum hic penitus silentio desperationis indice medicinam admovere insuper habet: ille vero audacior *Erythinos* excogitat Paphlagoniæ urbem, vel *Ctesiphontem*. Laudo voluntatem, de successu penes peritiores iudicium esto. P. Danielis excerpta habent, *Erithonem et Sextum*, mutata modo litterula Gifanii Cod. *Criithonem*. Unde lego: *Itaque accepit Criithoten et Sextum*. Est vero *Criithote* urbs Hellesponti in Chersoneso Thraciæ; quem et antehac Athenienses Miltiadis comites, teste Suida, incoluerunt. Gebhard. *Sextus* ad Hellespontum Abydo objecta, satis nota Leandri et Erus rumoribus atque interitu apud Musæum, Nasonem, et Melam Geographum. Schott.

CAP. 2. *Circumvehens*] Frustra viri docti corrigunt *circumiens*. Salmas. prol. ad Solin. Keuchen.

Corcyram sub imperium Atheniensium redegit] Xenoph. Ἑλλ. lib. v. Ὁ μὲν τοι Τιμόθεος περὶ πλεῖστας, Κέρκυραν μὲν εὐθὺς ἐφ' ἑαυτῇ ἐποθέστω. Vide sequentia. Aliter tamen Diodor. lib. xv. Confer cum Probo et Xenophonte Æschinem in Oration. κατὰ Κτησιφ.

Epirotas, Athamanas, Chaonas] Lambinus auctoritate Diodori *Acarnanas* substituendum loco *Athamanas* existimat, qui lib. xv. τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν πόλεις a Timotheo perductas enumerat ad Atheniensium societatem. De sententia illius non amplius con-

tendam; saltem hoc nunc agam, ut Latinissimam et antiquissimam γράφην significem. *Athamanas, Chaonas, Ἀρχαίος* dixit, pro *Athamanes, Chaones*. Ut in Epaminonda *Arcadas* pro *Arcades*. De quibus Charis. lib. i. Keuchen. *Epirotas*] Qui primo Pyrrhidæ dicebantur. Justin. Epirus regio Græciæ versus Adriaticum mare. Ptolemæo est Ἐπειρος, unde Stephanus per H scribit Ἡπειρος. In nummis antiquis est ΑΠΕΙΡΟΣ. Olim in varias gentes divisa fuit, de quibus lege Ubb. Emmium in Illustr. Græcia.

Athamanas] Codex P. Danielis, *Athamattas*. Edit. Jensonica *Athamantios*. Sed videtur legendum, *Acarnanas*, ex Diodoro lib. xv. Καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν πόλεις ὁμοῦς ἀρῶνται πρὸς Ἀθηναίους. Sunt autem Acarnanes populi ad Acheloum siti. *Lambin*. Quod contra Magium.

Quæ mare illud adjacent] Dictum antique, pro, quæ mari illi adjacent; seu, ad mare illud adjacent. Nam veteres non fere præpositiones iterabant, ut 'adigere arbitrum,' apud Ciceronem, 'propugnare nogis,' apud Horat. Epist. lib. i. Sic in Agesilao: 'Et homines suis rebus abalienaret.' Sic apud Homer. Iliad. II. Τῷ δὲ καὶ Ἀντομέδων ἔπαγε ζυγὸν ἐκείας ἵππους, pro ἔπαγε ζυγὸν ἐπὶ ἵππους. Mox tamen contra præpositio iteratur. Ibi: 'de diutina contentione destiterunt.' *Lambin*. *Quæ mare illud adjacent*] Vide Gifanium Collectan. Lucretianis in *adjacere*. Male autem in Excerpt. *adjacunt*. Keuchen.

Et sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt] Intelligit θαλάσσης ἐπικράτειαν, quam per vices obtinuerunt Athenienses cum Lacedæmoniis. Istum principatum autem post diutinam contentionem receperunt Athenienses, et per LXXV. annos obtinuerunt. Inter cætera commoda, quæ ἡ θαλασσοκρατία ad-

serebat, fuit hæc, τὸν ὅλον εἰσπλεῖν, ut dicitur ab Antiphane apud Athenæum lib. VIII. sive, quod ex subiectis insulis pisces Athenas importabantur. *Idem.*

Pacemque his legibus constituerunt] De hoc fœdere Laced. cum Atheniensibus Demosthenes Orat. περὶ στεφάνου. Schott.

Aras paci publicæ] Nam Ethnici πάντα θεωποιοῦσι, præsertim τὰ νοστή, virtutes, vitia. Boecler. Atqui Plutarchus in Cimone tradit, aras pacis esse positas post victoriam illam Cimonis ad Eurymedontem partem contra Persas: quam pax illa omni sermone celebrata (περιβοητὸν appellat Plutarchus et Demosth. Orat. περὶ παρακρησθ. contra Æschinem, τὴν ἐπὶ πάντων θυλλογομένην) consecrata est. Sic Plutarchus: φασὶ δὲ καὶ βαμὸν Εἰρήνης διὰ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις ἱδρῶσθαι. *Publicæ* autem edidimus, Codices Basilenses et Colonienses secuti; non reclamaturi, si quis publice reponi malit, quomodo habent exempla Veneta et Florentina. *Lambin.*

Eique Deæ pulvinar sit institutum] Lectisternia Romanorum ex Livio aliisque nota: Græcos idem factitasse, primi fortasse nos observamus. Pausanias Arcadicis: Κλήη τε ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ αὐτῆς εἰκὼν, γραφῇ μεμνημένη, ἀνέκειται. In Phocicis de templo quodam Æsculapii: Κλήη δὲ ἐν δεξιᾷ κεῖται τοῦ ἀγάλματος. *Cassaub.* Unde in Glossis pulvinar exponitur Καθίδρυμα, στρογγυλὴ θεοῦ. Valer. Max. lib. III. 7. 'Jovis Opt. Max. pulvinaria.' *Keuchen.*

Timotheo publice statuam in foro posuerunt] Vide Æschinem κατὰ Κτησιφ. Eam statuam numerat Pausanias inter illas, quæ in arce Minervæ positæ sunt: Ἐργαῖα καὶ Τιμώδεις ὁ Κόρινθος, καὶ αὐτὰς κεῖται ὁ Κόρινθος. Vide Joan. Meursii Cecropiam cap. 13.

Renovavit memoriam] In aliis Codicibus legitur memoria. Sed verba illa,

'recens filii,' scilicet statuam, veterem patris statuam, non memoriam statim respiciunt, ut statuam statuam renovet, sed tamen mox memoriam instauraret. *Mag.*

CAP. 3. Magno natu] Pro, magnus natu. Sic in Datame et Agesilao. Id est, senex. In Pausania. 'Grandis natu' senex dictus fuit a veteribus. Donatus Adelph. act. IV. sc. 5. idem in Phormione act. II. sc. 3. *Savaro.*

Defecerat Samus] Hinc Orator aliquis eam ἀποφύγα τῆς πόλεως vocavit; quasi avulsam partem a corpore suo Athenis. *Keuchen.*

Jam tunc valens] Methonam ceperrat, Pydnam, Potidæam, Pagasas, Thraciæ urbeis aliquot. *Lambin.*

Cui oppositus Chares quum esset] Merito in eo non satis esse præsidii putabatur, quia (ut refert Athenæus lib. XII. 15. ex Theopompi historiarum libro XLV.) segnis erat, ac tardus, deliciisque affluebat. Sed cur (dixerit Lector) dux ab Atheniensibus, qui talem noverant, delectus fuit? Respondeo: Quod cum ex causis duce nihilominus indignis, præter ceteros cives diligenter: quod ipsum et Probus supra in Chabria innuit his verbis: 'Dissimilis quidem,' inquit, 'Chares horum et factis et moribus; sed tamen Athenis et honoratus et potens.' Qua ex causa huic fuerit imperium abrogatum, in ejusque locum suffectus Phocion, scriptum Plutarchus reliquit in Apophth. Phocionis, et in ejusdem Phocionis vita. Quantum vero attinet ad causam, cur Prætor crearetur Chares, homo militiæ ineptus, sic loquitur Plutarchus in Phocione: 'Charetem itaque populus non tam suo merito, quam Oratorum ambitione et studiis partium, huic expeditioni præficiunt.' *Mag.*

Fit Menestheus Prætor] Sic plerique omnes τριπολλῶδες edunt et supra in Iphicrate. Duabus vero syllabis *Menestheus* Ultrajectinus, Lon-

golius et Magius. Quomodo et in Marone *Æn.* iv. 388. 'Mnesthea Sergestumque vocat:' et alibi *aspius*. Schott.

Filius Iphicratis] *Mss. filius Hippocratis*. Ita infra semper. Boecier. Corrupte. Nepos in Iphicrate: 'Mnesthea filium reliquit ex Thressa natam.'

Et ut ad bellum] *Elegantius Mss. Boecieri et ad bellum*. Sic solet Nepos.

Hic in consilium dantur duo uiri sapientia prastantes] Nullo seculo a prefecturis bellicis atque ducatibus adolescentes excusos esse video; sed crebro potius junioribus rei militaris summam fuisse commissam; quandoquidem non tam ductu quam auspicio res magnæ geruntur: additis prudentia atque experientia gravibus legatis seu rectoribus, reperio. Justinus xxix. l. 8. 'His regibus pueris, etsi nulli senioris ætatis rectores erant.' De Fabio Rulliano, qui legatus ire Fabio ad bellum difficile et periculosum conficiendum gravatus est, 'pene ipso duntaxat animo sine corpore militaturus.' Valer. v. 7. 1. Cæsar. de B. G. vii. 76. 'Comio Atrebat, Viridomaro et Eporedorigi Edulis, Vergesilauno Arverno consebrino Vercingetorigis, summa imperii traditur: illi delecti ex civitatibus attribuuntur, quorum consilio bellum administraretur.' De Ælio Sejano Prætorii præfecto Druso filio rectore a Tiberio dato. Tacit. Ann. i. 24. 3. Diodor. l. xvi. Καταλαβὼν τὴν θύκλειαν στρατηγὸς Φάλακρον τὸν Ὀνομάρχου υἱόν, τοῦ τὴν ἱερὴν πόλεμον ἐκκαθίστατος, ἀντίπαυδα τὴν ἡλικίαν ὄντα. παρακατέστησε δ' αὐτῷ ἐκέρκρον ἄμα καὶ στρατηγὸν Πισασέαν, ἕνα τῶν ταυτοῦ φίλων. Tales autem qui imperitioribus et junioribus adiunguntur, Marius apud Salustium Monitores appellat. 'Scilicet,' inquit, 'ut in tanta re ignarus omnium trepidet, festinet,umat alique ex populo sui officii monito-

rem.' Item custodes Cicero: 'Ad militiam euntibus dari solebant custodes, quibus primo anno regerentur.' Gebh.

Quorum consilio uteretur] Quid si legeremus *auxilio*, quod *Ms.* liber fere jubet; *auxilium* enim interdum significat consensum ac suffragium, quod Jurisc. filii non ignorant. Ernst. Quod si retineamus *consilio* tamen non opus est cum Schioppio (in paradox. liter. Epist. 5.) Glossema hæc verba dicamus, nam exegesis sive interpretatio erit.

Pater et socer] Iphicrates et Timotheus.

Amisam posse recuperari] In Attico; 'Ut eodem nuncio Saufeius fieret certior, se patrimonium amisisse et recuperasse.' Cæsar de B. G. lib. vii. 16. 'Quod se prope explorata victoria, celeriter amisam recuperaturos confidebant.' Curt. lib. iv. 13. 'Perpulit ne dubitarent ex urbe erumpere et res amissas recuperare.' Justin. l. xxv. 'Tantus terror Gallici nominis, sive invicta armorum felicitas erat, ut aliter neque majestatem suam tutam, neque amissam recuperare se posse sine Gallica virtute arbitrentur.' Gebhard.

Hi quam Samum profecti essent] Diodor. Sicul. xv. non Menestheum cum Iphicrate et Timotheo classi præfuisse, sed Iphicratem et Charetem: neque illos] Samum, sed Byzantium oppugnasse tradit, nisi forte, quæ ibi narrat Diodorus alio tempore gesta sunt. Lambin.

Ne quid absente se gestum videretur] Ingenium ambitiosi ducis. Tale in Pharnabazo exhibet Diodorus lib. xv. in Fabio Valente Tacit. Hist. ii. 24. Gebh.

Magna tempestas] Diodor. lib. xv. Τῶν περὶ τὸν Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον ἐπαρτιομένων διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κλύδωνος. Gebhard. Similem notat in obsidione Byzantina, eodem libro.

Samam classem suppresserunt] A cursu

ac progressu continuerunt. Codex Burgensis, teste Magio, *represserunt*. Et ita loquitur M. Tullius Attico: 'Dubitavit nostrum nemo, quia Caesar itinera repressisset.' Gebhard.

Ille temeraria usus ratione] Temerarie egit. Diodor. lib. xvi. Τοῦ δὲ Χάρητος παρὰ φύσιν βουλευμένου ναυμαχεῖν. Idem.

Et, ut in sua navi esset fortuna, quo contenderat, pervenit] Fortuna in navis prora effigiata aut picta, cui sese mancipabat. Estque 'tutela' παράσχημα τοῦ πλοίου, quæ navigio nomen imponebat. Lucianus Navig. τὴν ἐπὶ ναυῶν τῆς τοῦ θεοῦ ἔχουσα τὴν ἰσχυρὰν. Keuch. Lambinus, ut si in sua manu esset fortuna. Piccartus noster Periculorum Critic. lib. singulari cap. 10. *et, ut si sua navi esset fortuna*, legit. Quod approbat Schottus duabus de causis. 1. quod Fortunam in navium proris collocarint. 2. quod Timotheum eo fortunatum fuisse Ulpian. in Olynth. ii. Demosthenis referat, ut dormiens pingeretur reti urbes captans, addita muliere Fortunæ titulo. Sed hæc mihi scrupulam non eximunt, quoniam video hæc omnia non magis referri posse ad Timotheum, quam ad Iphicratem aut Menesthea. Si habuit Fortunam in navis prora; cur opinaretur se habere? Siquidem opinio rebus certis et in sensus incurantibus non bene applicatur: sed notitia, sed scientia. Deinde quare impingatur Timotheo, quod temerarie Chares deliquit? ille ut vetus et talium casuum providus cum Iphicrate classem cohibuit, ne fieret obnoxia tempestati ac discrimini maris: at hic temeraria ratione progressus est, quasi eventum et successum haberet in potestate; quasi fortunæ imperare posset, ut pro arbitrio ipsius conata secundaret. Gebhard. Rem tangit Alexander ab Alexandro libro i. Gen. Dier. cap. 18.

Quo contenderat, pervenit] Totidem verbis in Datame.

Compluribus amissis navibus] Quum ingenti orta procella et invita natura mari pugnare conatus esset, plures naves amisit, uti refert Diodorus lib. xvi. Polybius Hist. lib. i. p. m. 38. 39. de Romanis etiam prodit, quod tenaces propositi plerumque terra vicerint hostem vel equalibus viribus et animis, vel his majoribus. At quoties contra mare aut cælum projecta quadam audacia pugnarent, suæque illa vi abrupta vincere sategerint, in magnas calamitates incidisse. Idem experturos in posterum, donec audaciam hanc et violentiam correxerint, per quam omni tempore maria terrasque sibi pervias esse debere autumant. Simile arrogantis temeritatis exemplum in Augusto notat Sueton. cap. 6. 'Alii dictam factumque ejus criminantur, quasi classibus tempestate perditis exclamaverit, etiam invito Neptuno victoriam se adepturum.' Loccen.

Litterasque Athenas publice misit] Ingenium talium depingere non melius novi quam verbis Curtii lib. iv. 28. 'Tantæ molis vix ulla vestigia invenit, ab Arabia rediens Alexander. Hic (quod in adversis rebus solet fieri) alius in alium culpam referebant, quum omnes verius de sævitia maris quæri possent.' Diodorus lib. xvi. Ὁ μὲν Χάρης ἀπομαρτυρούμενος τοῖς στρατιώταις διέβαλε τοὺς συνάρχοντας ὡς προδότας, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἔγραψε περὶ αὐτῶν, ὡς ἐγκαταλειπούσης τὴν ναυμαχίαν. Gebhard.

Ob eam rem, &c.] Mss. Dan. Leid. Boecl. et aliquot edd. vett. hunc locum ita exhibent: *Populus acer, eup. ob eamque rem mobilis, adversus inv. et pot. in crimen vocabatur*, (editi vocabatur.) *domum rev. acc. pr.* corrupte, judice Cl. Boeclero, sed unde fors non incommoda lectio prodire possit. Magius tentabat: *populus, &c. ad crimen vocabatur*, hoc est, ad obtrectionem vel accusationem invitabatur ac excitabatur. 'Crimen' pro criminatio-

ne, ut apud Cic. pro Cael. 'quod omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum est.' In Burgensi tamen codice ait fuisse in *crimen vocabant*. Lamb. cum Puteano una vocula addita leg. *adversarius, invidus etiam potentia, quas in crimen vocabatur, dom. rev.* Tentabam: *invidus (etiam potentia in crimen vocabatur) domum rev.* Sed, ut ingenue fatear, mihi, veteri formula, Non liquet.

Adversarius] Hac voce notatur τὸ φελακτικόν, sive adversandi premendique superiores libido. Boeckl. Vide Plut. præcept. polit.

Damnatur Timotheus] Absolvitur Iphicrates, ut supra cognovimus in Iphicrate. Lambin. Mag. Savaro.

Chalcidem se contulit] Urbem Eubææ ad Enripum. Generosas mentes, et quibus meritum suorum in cives ratio bene constat, par est ingrati animi vitio tetrius offendi, ut voluntario excessu nonnunquam, crebrius secessu, denegare se indignis cogitent. Timoleon adeo est commotus, ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conspectu morte decedere. P. Cornel. Scipio Africanus in voluntarium exsilium Linternum concessit, ubi reliquam egit ætatem, vici ignobilis ac desertæ paludis accola. Qui moriens uxori præcepit, ne corpus suum Romam referretur, 'Ingrata,' addens, 'Patria, cineres non habebis meos.' Vide Val. Maximum lib. v. §. 2.

CAP. 4. *Fortunæ varietas*] In Attico: 'Tanta varietas his temporibus fuit fortunæ.' Nam libenter comparo has cum illa vita, ut appareat cuius eandem dictionis esse indolem, ac proinde unum eundemque et harum et illius vitarum Scriptorem. Loqui autem eodem modo animadverto Curt. lib. iv. 41. 'Urbs et vetustate originis et crebra fortunæ varietate ad memoriam posteritatis insignis.'

Cicero de Divinat. 'Varietas est propria fortunæ.' Idem ad Luceium: 'Nihil aptius est ad delectationem lectoris, quam temporum varietates fortunæque vicissitudines.' Val. Max. lib. vi. 9. 8. 'Portus ipsos, si quis modo mutis rebus inest sensus, tantam in eodem homine varietatem status admiratos arbitror.' Gebhard.

Iason tyrannus] *Thessalorum* Longolius ex Plutarcho addidit, contra Mss. Codicum omnium fidem. *Magius*. In aliis libris est corrupte *Iason*, pro *Iason*. Sunt qui *Iaso* legunt, quemadmodum alibi *Lacon* et *Laco*. Quod Græcum est *Ἰάσων*, Iaso, sic *Πλάτων*, Plato, *Ζένων*, Zeno, et alia sexcenta. Meminerunt ejus plurimi veterum, Xenophon, Diodor. Plutarch. Isocrates, Polyænus, et alii. *Keuchen*.

Sine satellitibus] *Ἄνευ δορυφόρων καὶ σωματοφυλάκων* sine stipulatoribus hastatis et corporis custodibus. Lambin.

Sine ullo præsidio] Quod tueretur contra obviam vim. Datame: 'ad quem cum venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, pene interijt.' Attico: 'Ac ne quod periculum incideret, quod noctu fiebat, præsidium ei misit.' Tacit. de moribus German. cap. 18. 'Hæc dignitas, hæc vires, magno semper electorum juvenum globo circumdari, in pace decus, in bello præsidium.' Germani peregrino vocabulo *Convooy* appellamus. Græci *παραιστῆς*. Curt. lib. iii. 2. 'Pecuniam regis sexcenti muli et trecenti cameli vehabant; præsidio sagittariorum prosequente.' Tacit. Ann. i. 39. 'Attonitaque magis quam quieta concione legatos præsidio auxiliarium Equitum dimittit.' Sallust. Jugurtha: 'Se a Patre Boccho obviam illis simul et præsidio missum.' Gebhard.

Patriæque sanctiora jura quam hospitali] Sic Demost. (ut et ait *Æschines* Orat. *περὶ παραρρησῆς*, hoc ei maledicti loco objiciens) dixit, se anteponeere salutem civitatis hospitali mensæ.

Æschinis verba sunt hæc: ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἄλλας περὶ πλεόνους ποιήσασθαι τῆς γενικῆς τραπέζης. Idem.

Hæc extrema fuit ætas Imperatorum Atheniensium] Sic fere Diodorus l. xv. de Epaminonda loquens: Κατὰ μὲν

γὰρ τὴν ἡλικίαν τὴν τοῦτου, γεγονόσιν ἄνδρες ἐπιφανεῖς, Πελοπίδας τε Θηβαῖος, ἐπὶ δὲ καὶ Τιμόθεος, καὶ Κλέων, καὶ Χαβρίας, καὶ Ἰφικράτης Ἀθηναῖοι πρὸς δὲ τοὺς Ἀθησίνους ὁ Σπαρτιάτης βραχὺ τοῖς χρόνοις πρότερος. Lambin.

XIV. D A T A M E S.

Datames] De hoc Diodor. lib. xv. Polyæn. lib. vii. Frontinus ii. 7. Savaro.

Venio nunc ad fortissimum virum] Hanc totam transitionem veteres membræ Timotheo adnectunt, omnesque adeo editiones præter Lambinianam; idque rectius Tranquilli more, aliorumque; et ipsius adeo Nepotis seu Probi, qui a patria, parentibusque vitam cujusque aspiciatur. Schott. Gebhardus inde aspiciatur vitam Datamis: 'De quo hoc plura referemus.' Ceteri vero hinc: 'Datames patre Camissare.'

*De quo hoc plura referemus] Rationem addit Lambin. hanc; quia pauca tantum de Heroë hoc leguntur apud Diodorum Siculum, Polyænum, et Frontinum. Quibus Barthius Advers. lxi. 14. annumerat Æneam Tacitum a Casanbono editum. Longolius putavit præter Frontinum, neminem Datamis facere mentionem. Magius et Savaron addunt Polyænum. Berlingio vero quid venerit in mentem, quando in *perfidia* citat Plutarchum 'in Datami,' ego profecto nescio. Ernst.*

Obscuriora sunt ejus gesta pleraque] Vide ad hunc locum Casp. Barthium Advers. lib. lxi. 14.

Quo tantum non omnes superabat]

Delph. et Var. Clas.

Correctio Cl. Tevenini, cui plausum utraque manu dat Lambinus: alias editum fuerat, quo tamen omnes superabat. Sed Cl. Barthius Adv. lib. lxi. 14. aspiciatur legendum; quo tandem omnes superavit. Gebhard.

Manu fortis] In Pausania: 'et manu fortis et consilii plenus.' Epaminonda: 'peritus belli, fortis manu.' Timoleone: 'nam et manu fortis et belli peritus fuit.' Savaro.

Habuit provinciam Ciliciæ] Potius dixisset provinciam Nepos. Et si Ciliciam habuit provinciam, cur situm addit et nomen populi, quem regere jussus Camissares? Quare legendum: Habuit provinciam partem Ciliciæ. Gebh. Schott.

Juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri] Unde apud Geographos Λευκοσυρία vocatur illa Cappadocia. Videndus Strabo ac Dionys. Halicarnassensis. Sane in Herodoti i. Musa Cappadoces a Græcis Λέριοι nominantur, quorum regionem Assyriam cognominabat olim Dionysius Alexandrinus. Et antiquus Orpheus in Argonaut. Assyrios vocat Leucosyriæ incolas, quæ pars Cappadociæ circa ostia Thermodontis. Adl Plinium lib. vi. 8. Keuchen.

Datames militare munus fungens] Quomodo antiqui Comici loqueban-

Nep.

2 N

tur. Plautus non semel: 'Nam parasitus octo hominum munia facile fungitur.' Lucil. 'Lællu' pauperum ait se ingentia munia fungi.' Plura ex Nonie congecit *Lambinus*.

Aperuit] Sic Schedæ nostræ rectius; itaque *Ultract.* editum. Vulgo *apparuit*. Schott.

Adversus Cadusios] Corrupte *Gadusios*, Codex antiquus P. Danielis. Cadusii, ἱεὺς μετὰ τῆς Κασίας θαλάσσης καὶ τοῦ Πόντου. Vide Stephanum de Urbibus. In Ptolemæo sunt Mediæ populi ad Caspium mare, ubi et Cadusiorum vallum. Nec ambigo, quin hi fuerint iidem cum Cadusenis, apud Procopium lib. 1. Pers. Sigonius Caddusios scribendum voluit, quos Greci Caduzios vocant, alii Gelas.

Namque hic multis millibus hominum] Nescio unde prorepserit hæc lectio. Longolianæ monetæ illa est: *Namque hic multis millibus hostium, regionum quoque non paucis interfectis*: quam ferme sequitur *Lambinus*. At si non pauci regionum militum cæsi sunt; Cadmæa stetit victoria et vane Datamis opera jactatur. Quocirca invehenda lectio v. Cod. *Multis millibus interfectis magni fuit ejus opera*. Magnam Cadusii stragem Datamis opera exceperunt; exinde magnam gratiam atque auctoritatem sibi comparavit. *Gebhard*.

Paterna ei traderetur provincia] Cappadocia. Nam Diodorus libro xv. scribit, Datamen Cappadociæ Satrapem fuisse. Sic ille: 'Ἀρταβάζου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὃ μὲν ταύτης τῆς χώρας σαυράνης Δαρδάνης ἀντιστάτην εὐεν αὐτῷ. Sed Probus supra Camissarem patrem Datamis provinciæ Ciliciæ præfuisse dicit. *Lamb.* Paterna ei traderetur provincia] Majorum ac parentum memoria gratiaque multi ea consequuntur, ad quæ cæteroqui per indignitatem suam adspirare non auderent.

Tacit. Hist. III. 86. de Vitellio: 'Consulatum, sacerdotia, nomen locumque inter primores, nulla sui industria, sed cuncta Patris claritudine adeptus.' Factum hoc omni ævo et in omni gente. De Germanis *Tacit. cap. 18.* 'Insignis Nobilitas, aut magna Patrum merita, Principis dignationem etiam adolescentulis assignant.' Datames autem non solum paternis incubuit meritis; sed suam industriam atque virtutem adjunxerat.

CAP. 2. Autophradates] Cod. P. Danielis *Autophradates*. Longol. *Androphredates*. Sed emendandum *Autophradates*: quomodo apud Frontin. legitur lib. 1. Strateg. 4. Fuit hic Lydiæ satrapes, de quo Diodorus xv. hauc ipsam historiam narrans diversis circumstantiis.

Eos, qui defecerant] Lycios, Pisidas, Pamphilios, Cilices, Syros, Phœnices, et propemodum omnes maritimos populos, ut inquit Diodorus xv. Sed, quod dicit Probus, Autophradatem jussum esse a Rege, eos bello persequi, qui ab ipso defecerant, Diodorus eo, quem indicavi, libro tradit, Autophradatem unum fuisse ex iis, qui a Rege Persarum defecerant. Hos enim enumerat, Ariobarzanem Phrygiæ satrapem, qui et Mithridate mortuo, ejus regni compos et dominus factus erat; Mausolus Cariciæ dynasten, multorumque locorum munitorum atque urbium dominatum obtinentem, quorum princeps et regia erat Halicarnassus: Orontem Mysiæ Satrapem, Autophradatem Lydiæ: ex Ionibus autem Lycios, Pisidas, Pamphilios, &c. supra enumeratos. Atqui hi, qui a Rege Persarum defecerant, Orontem summæ imperii præfecerunt, eumque imperatorem ac ducem totius exercitus delegarunt. Hic autem imperium adeptus, stipendioque vicies mille militum annuo accepto, eos qui se ei crediderant, pro-

didit; et majorum præmiorum spectatus, cum Rege Persarum sese conjunxit. Hæc fere Diodorus lib. xv. ab Emilio Probo in eo maxime discrepans, quod Antiochradem in iis, qui a Rege Persarum defecerant, numeret. *Lambin.*

Erat eo tempore Thyus] Codex Danielis transpositis literis *Thys*. Vel *Thius*, quod idem est. Utrum autem scribatur *Thysus*, an *Thysa*, an *Thius*, nihil refert. Sed malim scribi *Thys*, sive *Thus*, unica syllaba. *Θῦς* enim a Græcis dicitur. Commemorat eundem Athenæus lib. x. *Lambin.*

Dynastes Paphlagonia] Infra 'Regem' fuisse dicit, sed nullo discrimine. Athenæus ex Theopompo Παφλαγῶν βασιλέα vocat lib. iv. Strabo Reges Dynastes appellari scribit; quod magna præditi sint potentia, ac populos, quorum libet, vel vi vel persuasionem impellant. Est enim δάναυος Græcis potentia. *Magius*. Simili loquendi modo Matthæus βασιλέα vocat quemvis Principem; quemadmodum et in Oriente *Melk*, *Amir*, et *Sultan* sumuntur. *Kenchen.*

A Pylamene illo] Longolii Codex corrupte habet *Philomele*; Jensonis, *Philimene*. *Magius*. Unde alius *Philimene*. Vera lectio ex ipso Poëta constat 'Πυλ. β. Παφλαγῶν δ' ἡγήτο Πυλαμῆνεος λείων κῆρ.

A Patroclo interfectum] Menelaum hic pro Patroclo ex narratione HomERICA dicendum fuisse, recte *Magius* annotavit. *Boeckl.* Sic enim Homerus, Il. v. "Εὐθα Πυλαμῆνεα ἐλέτην ἀνέλαστον Ἀρηΐ, Ἀρχὸν Παφλαγῶν μεγαθύμῳ Δαρυστῶν. Τὸν μὲν ἔρ' Ἀτρεΐδης δουρικλυτὸς Μενέλαος ἔσταδ' ἔγχεϊ τόξῳ, κατὰ κληῖδα τυχεύσας. Quod ab aliis animadversum et notatum esse video. *Lambin.* Unde constat, μηχανικὸν ἐμάρτημα familiare esse auctoribus festinantibus. *Schott.*

Is regi dicto audiens] Malim hoc quam *regis dicto audiens*: ut habet

Longoliana et passim vulgata editiones. Et sic apud Livium reponendum, ubi corrupte quoque est, 'Servii Tullii dicto audientes essent,' pro *Servio Tullio*, &c. *Schott. Kenchen.*

Omnia primum experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret] Sic Terentius Eunuchus: 'Omnia prius experiri, quam armis, sapientem decet.' *Lambinus*. Simile dictum Dionysii in Eclog. Legat. ii. p. 296. et Menelai apud Libanum Sophistam. Miltiades non aliter erga Parios se gessit: 'Parum insulam,' inquit Nepos, 'opibus elatum cum oratione reconciliare non posset, copias e navibus eduxit, urbem operibus clausit.' Polyb. lib. ii. de Hamilcare: *καταρτίσας δὲ ἐν τοῖς τόποις τοῖς τοῖς ἐπὶ σχεδὸν ἐνεία, καὶ πολλοὺς μὲν πολλὰμ, πολλοὺς δὲ πειθοῖ ποχῆτας ἱσθῆσαν ὑπερδούλους Καρχηδονίους*. *Gebhard.*

Quod ab amico nullas vereretur insidias] Nulla accommodatior ratio deiciendi adversarium quam per amicos: et quot sunt, qui palam vi per hostes capi non poterant, per corruptos periere amicos? Sic ab Hermocrate Soaistratus servorum seditionum dux, *ἡγεμονικῶς* viginti cum servis per Daimachum amicum et familiarem oppressus est. Sallust. Jugurtha: 'Quod ei per maximam amicitiam maxima copia fallendi erat.' Tacit. Hist. i. 8. 'Quibus deerat inimicus, per amicos oppressi.' Ann. i. 10. 'Lepidus specie amicitiae deceptus.' Ann. ii. 66. 'Pomponium Flacum, veterem stipendiis et arcta cum rege amicitia, eoque accommodatorem ad fallendum, ob id maxime Mæsiæ præfecit.' Julius Capitolinus in Maximis c. 11. 'Sed hic Tyens dormiens domi suæ ab uno ex amicis suis interfectus est.' Quare ad rem P. Syrus: 'Mage cavenda est amicorum invidia, quam insidiæ hostium.' Quod dictum examussim congruit cum illo, quod extat in collectaneis Stobæi:

Κλαύβουλος ὁ Λάδιος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶος, τίνα δὲ μέγιστα φιλάττεσθαι; εἶπεν, τῶν μὲν φίλων τὸν φόβον, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιβολήν. Nec abludit Demosthenes: 'Ἐλάσσων κακὰ πάσχουσιν οἱ ἐσθρῶται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ ὑπὸ τῶν φίλων. Τοὺς μὲν γὰρ ἐχθροὺς δεδιότες φιλάσσουνται τοῖς δὲ φίλοις ἀναγγέμενοι εἰσὶ, καὶ γίνονται σφαλεροὶ καὶ ἐπιβοῦνται. Idem.

Ariobarzane, prefecto Lydia et Ioniae] Vide Diodorum lib. xv. Ab uno Satrape interdum plures provinciae regebantur. Sic Herodotus v. Orætem νόμον τὸν τε Θρύγιον, καὶ Λάδιον, καὶ Ἰωνικὸν obtinuisse refert. Apud Arrianum vi. Stesenor ὁ Ἀπειῶν, καὶ Ζαγάρων Satrapes. Ibidem Phrataphernes Παρνατιῶν καὶ Ὑκρασιῶν. Sed et Xerxe regnante, unum eundemque τῆς Ἀρίας, καὶ Φωκίης, καὶ Σαρματίας ἑπαρχὸν fuisse, ex Josepho lib. ii. 8. et Esdra iii. 6. patet: quibus in locis ἑπαρχος appellatur, qui alias Satrapes. *Brissonius.*

Nihilò segnius] Si Nepotis stylum calleo, ducor ad credendum scripsisse nihilò segnius, aut secius; ut alibi non raro. In Conone bis; in Dione; bis Hannibale. Nam et 'eo secius' in Pompeion Attici vita in Miltiade et Eumene dixit. *Schott.* Non audeo nudam Schotti conjecturam sine Codicum assensu amplecti. Vult dicere; auxiliorum frustratio non segniores reddidit Datamen, quin solus suis viribus Thyn persequi, et ad officium reducere perseveraret. Curt. lib. iv. 38. 'Batim egregia edita pugna multisque vulneribus confectum deseruerat sui, nec tamen segnius prælium capescebat.' Salustius Jugurtha: 'Magna atque insolita re percussus, nihilò segnius bellum parare.' Valer. lib. iii. 6. 1. 'Nec hac re segniores Pœnicis exercitibus intulit manus.' *Gebhard.*

CAP. 8. *Cujus facti ne prius fama ad Regem, quam ipse perveniret, dedit operam*] Voluit ergo et auctor et nunti-

us venire. Vide Curtium libro iii. *Gebhard.* *Cujus facti ne prius fama*] Sic Claudianus celeritatem in expeditionibus Stiliconis quoque commendat, dicens eum fuisse emensum asperas etiam 'prævento rumore vias.' Et alio in loco eundem ob eandem virtutem laudans, quod nimirum victoria ejus ante fuerit cognita, quam de bello innotuerit, inquit: 'Rumoremque sui prævenit laurea belli.' *Ernst.*

Hominem maximi corporis] Ejusmodi in Asia nasci, tradit Hippocrates lib. de aëre, aquis, et locis. Erat autem Thyus Asiaticus. *Mag.* Similis staturæ fuerunt Promeresius apud Euxinapum, Audronicus Comnenus apud Nicetam, Tiberius apud Suetonium, Maximus apud Capitolinum; et ille de quo tempestive Vespasianus: Μακρὰ βιβὰς, κραδίῳ δουλοεικὸν ἔγχος. *Keuchen.*

Niger] Ergo Thyus procerus fuit et suffuscus, ut de quodam loquitur Apuleius. Qualis Epaphroditus ille Grammaticus apud Suidam, cujus τὸ σῶμα ἦν μέγας καὶ μέλας. *Idem.*

Capillo longo] Suetonius 'submissiorem' vocat, quem alii 'crines passos.' Græci 'Hectoream comam.' Vide Lycophronis Scholiasten.

Barbaque erat proluxa] Approbant libri et censores *promissa.* Justin. lib. vi. 'capillo barbaque promissia.' Tacitus Annal. xi. 39. 'donec crinem barbamque promitteret.' Varro: 'Quod tum erant in Græcia coma promissia, rasa barba, pallia trahentia.' Vide Nonium, qui *promittere* exponit, ad magnitudinem nutrire. *Gebhard.* Adde Festum. Refertur hoc ad Philosophorum schema, ut liquet ex Strabone, Juliano, Apuleio, et aliis. Lacedæmoniorum lege cautum erat; ne cui fas esset, τὸν μύστακα τρέφειν. Adi Plutarchum et Hesychium. *Keuchenius.*

Optima veste contexit] Editio Pari-

siana *textit*. Fuit hæc purpura, auro-que distincta, quæ non ab ipso tantum Rege, sed et proceribus ejus gestabatur; unde Purpuratorum nomen. Tertullianus: 'Purpura et aurum cervicis ornamentum apud Ægyptios et Babylonios, insignia sunt dignitatis.' Veste illa purpurea donati *Δορρόφοι* vocabantur. Curtius III. Ælianus Hist. Var. I. 22. Erat autem stola Medica, qua donari, summus apud Persas honor. Idque in hodiernum diem apud Turcas, Tartaros, Persasque in usu est: nemo ad Regem admittitur, nisi ejusmodi honoraria veste donatus. Hoc vocant

علبه الخلة خلع ut supra in Themistocle notatum.

Satrapæ regii] Hi sunt quos alibi Principes provinciarum, Præfectos, Prætores vocari constat. Eratque omne Persarum imperium in ejusmodi Satrapiis divisum. Videndus Brissonius I. de regno Persarum, et Drusius in Observ. et Cl. Berneggerus, Justin. V. 2. Boecler.

Ornavit etiam torques] Persarum moribus inter insignia regia erat torques aureus. Interim non modo torques, sed armillæ aureæ, acinaces, &c. inter honores satrapis a Rege concessos, et præmia benevolentis regis. Vide Brisson. de regno Pers. lib. I. C. Barthium Advers. VIII. 15. Idem. Adde Cl. Schefferum Syntagmate de antiquorum torquibus.

Armillis aureis] Armillæ fuere rotundi circuli ex argento vel auro, quibus summum brachium cingebant ornatus causa. Olim erant in usu, sed per luxum. Livius lib. I. de Sabinis: 'Quod vulgo Sabini aureas armillas magni ponderis in brachio lævo habuerint.' Vocabantur et brachiales, Græcis *Ἀπαιχτορῆες*, aut *Ἀπαιχτορῆια*, *viriola*, *dextralia*, *dextrocheria*; uti fuse docet Rubenius Elect. lib. I. 38.

Ipsæ agresti, duplicique amiculo] Cir-

cumdatus fuit abolla, quæ humilium personarum fuit indumentum, aut certe senum, Philosophorum, et similium.

Gerens in capite galeam venatoriam] Quæ ad terrorem hirsutis pellibus tecta erat, ut loquitur Vegetius lib. II. 17. Videas passim nummos antiquos, ubi in capitibus exuvie caprarum, caprietum, elephanterum. Galeas autem ex diversorum animalium pellibus fuisse confectas, probat in conjectaneis suis ad Varronem magnus Scaliger. Et hæc eadem fuit, quam 'venatoriam' vocat Nepos Cornelius. A fide stabat olim Justus Lipsius ad Polybium comment. de Militia Romana lib. III. *Keuchen*.

Copulam] Vinculum, *ἡδύρα*. Vide Casp. Barthium Advers. VIII. 15.

Fuit nemo non qui agnosceret Thyum, regique nuntiaret] Sic Longolius et Scriptus noster. Savaro. *Fuit nemo qui agnosceret Thyum regique nuntiaret: primo non accreditit*. Schott. *Regique nuntiaret*] Concursus (quasi dicat) factus est magnus ob insolitam speciem adducti, et cum propius inspexisset, plurimi agnoverunt, remque Regi nuntiaverunt, quam ille primo non credidit. *Gebhardus*.

Primo non accreditit] Ita venustius in melloribus, et Excerptis. Alii tamen codices invertunt ordinem lectionis: *Ac primo non credidit*. Sed *accreditit* magis probabunt, qui Latine sciunt. Quomodo 'adjubere' dixit Catellus ad Ipsithillam; 'adjurare' Livius lib. XLII. 'adopinari' Lucretius, et alia. *Keuchen*.

Nobilis Rex] Sic legendum potius, quam quo modo habent alii libri, non *villis Rex*. Erat enim a Pylæmene illo Homeroico progenitus. *Lambin*.

Qui tum contraheretur] Queritur, ubi contraheretur hic exercitus; in Phrygiane, an in Cilicia, an in Syria? Namque hoc scire interest ad ea, quæ sequuntur. In Cilicia non: nam pri-

mum statim dicit Probus, Datamen longe ab iis locis, ubi exercitum comparabat, evocatum esse in Cataoniam, supra Ciliciam, et juxta Cappadociam: deinde navem conscendisse, ut eo perveniret, et in Ciliciam delatum esse. At, si in Cilicia fuisset, non longe a Cataonia afuisset; neque navigare, neque omnino iter facere ei necesse fuisset. Relinquitur, ut aut in Syria, aut in Phrygia, propterea quod Pharnabazus Phrygiæ præfectus erat: ex quo probabile est, eum ibi exercitum contrahere instituisse: in Syria: quia Phrygiæ præfectura eo usque pertinebat. Ex Syria autem in Ægyptum, adversus quam bellum parabat, brevis erat tractio. Cataonia autem, ut docet Plinius libro vi. cap. 8. Cappadociæ pars est, qua Comagenam attingit. *Idem.*

CAP. 4. *Finitimas regiones vexabat*] Devastabat atque infensabat incursionibus ac direptionibus. Eodem modo loquitur paullo inferius hac vita et Timoleont. 'Siciliam multos annos bello vexatam.' Curt. lib. iii. 29. 'Tantæ enim multitudini, utique cum jam hiems instaret, in regione vasta, et invicem a suis atque hoste vexata, non suffectura alimenta.' Cæsar de Bello Gall. lib. i. 14. 'Quod Æduos, quod Ambarros, quod Allobroges vexassent.' Ibid. lib. ii. 4. 'Qui Patrum nostrorum memoria omni Gallia vexata Teutonos Cimbrosque intra fines suos ingredi prohibuerint.' Lib. iv. 15. 'Illi supplicia cruciatusque Gallorum veriti, quorum agros vexaverant.' Lib. vi. 43. 'Cæsar ad vexandos rursus hostes profectus.' Ubi Græcus interpres verbum *vexare* reddidit per *δαίνω κακῶν*, modo per *δρῶν*, modo per *ληΐσθαι*. Cicero in Catilinam: 'Cum bello vastabitur Italia, vexantur urbes, tecta ardebunt.' Et in Verrem: 'Agros vectigales vexatos atque exinanitos a Verre; populatam

vexatamque provinciam.' Gebhard.

Quæ regi portarentur, abripiebat] Portoria, ac redditus Regis intercipiebat. Et hanc interpretationem adjuvat Polyænus lib. vii. in Mithridat. *Κόμης κατέσκαψε, κατέαρρσε, φόρους ἔρπασε, λείων ἔλασεν.* Vel, quem ad regios usus mittebantur, involabat: τοὺς κομισσοντας τὰ χρήματα συνέλαβε. Cicero in Verrem: 'Frumentum aversum a Republica, abreptum ab aratoribus.' *Idem.*

Datames, etiam longe aberat ab his regionibus, et a majore re abstrahabatur; tamen regis voluntati morem gerendum putavit] Queritur heic, an Dux, qui magnam habet spem provinciæ bene administrandæ, revocanti recte pareat? Distinguendum est inter Duces seu præfectos exercituum a populo, dein a Rege, tum ab optimatibus præpositos. Populo revocanti, utpote mobili et ab invidiis concitato suisque affectibus, publicam utilitatem posthabenti, bonus civis et patriæ amans non auscultat. De Fabio Ennius: 'Non ponebat enim rumores ante salutem.' De Epaminonda Nepos: 'Hic,' inquit, 'cum criminibus adversariorum omnes in invidiam venissent, atque in eorum locum alii prætores successissent; Epaminondas plebiscito non paruit, idemque ut facerent, persuasit collegia, et bellum, quod supererat, gessit: namque animadvertibat, ubi fecissent, totum exercitum propter imprudentiam inscientiamque belli periturum.' Rationem addo illam, quod res prospere gestæ facile turbas in animis vulgi a concionatoribus commotas discutiant atque componant, Populusque ad se reversus sua scita et placita damnet, et periculum auctori intentum remittat. Documento est idem Epaminondas, qui cum risu a judicio capitis maxima discessit gloria. Quare non recte fecit Alcibiades, qui nuncio ad causam dicendam domum citanti, cum

esset in magna expectatione res magnas gerendi, non parere noluit. A regibus revocatio, cum non parentibus exitium propositum sit, sine mora obediendum est, etiam si interrumpantur præclari conatus, et damni dedecus sequatur jubentem. Tacit. lib. xi. 20. 'Ideo Claudius adeo novam in Germanias vim prohibuit, ut referri præidia cis Rhenum juberet. Jam castra in hostili solo molienti Corbuloni hæc literæ redduntur. Ille re subita, quamquam multa simul offunderentur, metus ex Imperatore, contemptio ex barbaris, ludibrium apud socios, nihil aliud prolocutus, quam, Beatos quondam duces Romanos! signum receptui dedit.' Claudianus lib. ii. in Ruffin. vs. 192. 'Illa dies potuit nostris imponere finem Cladibus, et sceleris causas auferre futuri. Invida, proh! quantum rapuit Fortuna triumphum. Inter equos interque tubas mandata ferantur Regis, et armati veniant ductoris ad aures. Obstupuit; simul ira virum, simul obruit ingens Mæror, et ignavo tantum licuisse nocenti Miratur, dubios anceps sententia volvit Eventus; peragat pugnas, an fortia cæpta Deserant. Illyricis ardet succurrere damnis: Præceptis obstare timet, reverentia frangit Virtutis stimulus: hinc publica commoda suadent Hinc metus invidiæ: tandem indignatus.' Tacit. Ann. lib. iv. 23. 'Nec proconsul ejus anni, P. Dolabella, retinere ausus erat, jussa Principis magis, quam incerta belli metuens.' At optimatibus non sua libidine, sed legibus res patriæ administrantibus, illico parendum esse præit Agesilaus: quo exemplo optat Nepos Julium Cæsarem submisisse semet quoque legibus patriis. Gebhard.

Et a majore re abstrahabatur] A bello Ægyptio. Lambin. Mendose a minore re, Edit. Longoliana.

Imprudentem et imparatum] A Mas.

abest et imparatum. In Eumene: 'Et quoniam imprudentem adoriri non posset.' Ibid. 'sperabat se imprudentem hostem oppressurum.' Vulgata lectio probari potest. In Ages. 'Quo factum est ut omnes imparatos imprudentesque offenderet.' Savaro.

Arma capis] Habuit Danellæ Codex; *arma omisit*. Sic *sumere* etiam auctoribus frequentatum. Sed ntrumque sane dicitur, nec in unius gratiam alterum ejiciendum. Keuchen.

Mithridati] Ariobarzanis filio, a quo postea per dolum et perfidiam interfectus est, ut infra cognoscemus. In nummis antiquis apud Eric. Memmiam et Clem. Teverinum legitur Mithradates, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΡΙΑΤΟΡΟΣ. Lambinus. Quod non probo: *Μιθράδης* enim Græcum est, Mithridates, Latinum, a in i: ut *Μασσαλία Massilia*, *Καρδὴν Catina*, *Νόμαδες Numida*, *Ἀκρωγας Agrigentum*, et alia. Bongars.

CAP. 5. *Scipsum reprehendit*] Ita melius, quam in aliis, *deprehendit*. Apuleius Metamorph. viii. 'Suaque reprehensa negligentia;' ad quem Nepotis locum contendit doctiss. Priæus. Keuchen.

Ad exercitum Acen] *Acem* Lambinus, sibi tamen ut non satisfaceret, edendum curavit. Cæteri fere *acrem* propius a vera scriptura, quam esse *Acen* nullus dubito, monuitque et Jacob. Bongarsius ad Justin. et Rob. Titius Loc. Cont. lib. i. 7. Est autem Ace Phœnicis civitas, Ptolemais postea dicta. Stephanus: 'Ἀκκ, πόλις Φοινίκης. αὕτη Πτολεμαῖς ἐκαλεῖτο. Strabo lib. xvi. Μετὰ τὴν Τύρον ἡ Παλάτυρος ἐν τριάκοντα σταδίοις. εἰθ' ἡ Πτολεμαῖς ἐστὶ μεγάλη πόλις, ἥν' Ἀκκὴν ἀνόμαζον πρότερον, ἥ ἐχρῆτο ὀρυκταρίῳ πρὸς τὴν Αἴγυπτον οἱ Πέρσαι. Meminit et Harpocraton. Suidas et Plinius. Infra eadem corrupta vox, rescribendamque, cum jam ad exercitum *Acen*

venisset. *Aecho* in sacris literis vocatur, Judic. i. 18. et Joseph. bell. Jud. lib. ii. 17. Rescribendum itaque in Hieron. Epistola ad Eustochium xxvii. 'Pervenit ad Ace, quæ nunc Ptolemais dicitur:' ubi vulgo *Coth* vitiose editur. *Schott.*

Gazæ custos regiæ] Habebant Persarum Reges in singulis provinciis ærarium, ærarii que præfectos. Et ita Curtius Bagophanem arcis et regiæ pecuniæ custodem memorat lib. v. Exstat Darii Epistola apud Josephum lib. xi. 4. qua sumptus ad templi Hierosolymitani constructionem ἐκ τοῦ βασιλικοῦ Γαζοφυλακίου τὸν φόρον τῆς Χαμαρίας suppeditari mandat. Apud eundem Josephum, ejusdem libri cap. 5. Xerxes Eadræ præberi jubet sacrorum sumptus ἐκ βασιλικοῦ Γαζοφυλακίου: eaque de re scripsisse se Præfectis ærarii Syriam et Phœnicem. Strabo lib. xv. Persarum Reges, licet Susa valde ornassent, nihilominus etiam coluisse Persepolin et Pasargada scribens, addit, illic gazam et thesaurum Regum fulsere. Pasargadis quoque Cyri prioris thesauros Arrianus iii. scribit. Pecuniæ ergo, quæ thesauris inferebantur, Custodes habebant, qui Γαζοφύλακες vocantur a Josepho xi. et Γαζοφυλακοὺντες a Diodoro Siculo lib. xviii. *Brisson.*

Namque eam esse consuetudinem Regum] Id volunt quoque verba Julii Classiciani apud Tacit. Annal. lib. xiv. 38. 'Simul in urbem mandabat, nullum præliorum finem expectarent nisi succederetur Suetonio: cñjus adversa pravitati ipsius, prospera ad fortunam Reipubl. referebat.' Similiter fere Sallustius Hist. lib. ii. 'Ad hoc rumoribus adversa in pravitatem; secunda in casum; fortunam in temeritatem declinando corrumpebant.' Ita propemodum Populus, et de Carthaginensi Val. ii. 7. 'Quod bene gesserant, Deorum immortalium ad-

jutorio; quod male commiserant, ipsorum culpæ imputantes.' *Gebb.* Locum explicat Justus Lipsius in Not. ad Polit. lib. iii. 2. *Eam esse consuetudinem regum*] In optimis Excerpt. *regiam*: ut Miltiade et Themist. 'cum classiariis regiis;' ubi tamen *regis* in iisdem schedis. *Keuch.*

Quod quibus rex maxime obediat] Non cepit hunc locum Lambinus, utpote qui in monumentis veterum atteudebat potius verba, quam rerum majestatem. Exponit enim *obedire* hoc loco videri idem valere, quod *πειθεσθαι*, credere et fidem habere, æqui alicujus consilium et fidem. Nuge. Ingenium et conditionem regum ἐκκαλύπτεται, inque scenam prodacit Pandates, qui inane tantum nomen possident, reipsa autem sunt subjecti atque obediunt vel uxoribus, vel apadonibus, vel alii cuidam nebuloni, qui Principem ceu ἀνέμωτον, quo volunt, impellunt. De eadem re in eundem modum loquitur Diodor. lib. xvii. 'Ἀνέλεδ δὲ Βασιλεὺς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς [Ἀρσίοις] ὅτας νέους παντελῶς, ὅπως μονοῦς δ' νεανίσκους μᾶλλον ὑπήκοος αὐτῷ γίνεσθαι. De ejusdem Bagosæ Eunuchi potentia idem lib. xvi. 'Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐν ταῖς ἐνν σατραπείαις ἅπαντα τῷ βασιλεὶ διακράδεις, τοσοῦτον ἰσχυρεὶ δὲ τὴν πρὸς τὸν Μέγτορα κοινωρίαν τῶν πράξεων, ὥστε τῆς βασιλείας κύριος εἶναι, καὶ μηδὲν πράττειν τὸν Ἀρταξέρην ἐνεὺς τῆς ἐκείνου γνῶμης. Καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην τοὺς διαδόχους δὲ βασιλέας οὕτως ἀπεδείκνυε, καὶ πάντα βασιλέας εἶχε πλὴν τῆς προσήγορας. Quid autem est aliud μηδὲν πράττειν ἐνεὺς γνῶμης hujus vel illius, quam obedire? quam esse mancipium vllissimi tenebrionis, quem rex ipse ex infimis sordibus produxit? aut ut Justinus loquitur lib. xiiii. 2. 'sub persona regis indignorum subijci imperio?' Apud Tacitum Claudius obtemperabat Agrippinæ Annal. lib. xii. 69. Item libertis: Juvenalis Sat. xiv. 'Indulsit Cæsar cui Clau-

dus omnia, cujus Paruit imperiis uxorem occidere jussus.' Nero eidem Agrippinæ Ann. lib. xiii. 6. Apud Nepotem Philippus Aridæus Eurydicæ uxori, in Phocione. Vid. Justin. lib. xiii. 2. Apud Tacit. iterum aula Parthica et novo rege potiebatur Abdageses Annal. lib. vi. 43. Galba obnoxius erat T. Vinio, Laconi et Icelo Hist. lib. i. 13. quos ideo nunquam non adherentes pædagogos vulgo appellabant. Suet. cap. 14. Ptolomæus Juba filius libertis Ann. lib. iv. 23. m. Apud Zonaram Tom. iii. Nicephoro Botioniæ imperatori imperant pro libidine miscentes omnia Borilus et Germanus servi. Audiamus Plinium, qui huic loco lulentam accendit faciem Panegyr. cap. 88. 'Plerique principes, cum essent civium domini, libertorum erant servi: horum consillis, horum nutu regebantur; per hos audiebant; per hos loquebantur; per hos præturæ etiam et sacerdotiæ et consulatus, imo et ab ipsis petebantur.' Dein Tacit. Annal. lib. xii. 3. f. 'Sed nihil arduum videbatur in animo principis, cui non iudicium, non odium erat, nisi indita et jussa.' Gebh.

Mandrocle[m] Legendum potius *Androcle[m]*; quam *Androdem*, aut *Mandrodem*, aut *Mandroclem*, quæ reperiuntur in aliis editionibus. *Lambin.* Nam *Mandrocle[m]* Multis locis *d* pro *c* scriptum invenio in editionibus. Nam *Mandrodem* exhibet Longollana pro *Mandrocle[m]*: ut apud Agellium lib. v. 14. *Androdus* vulgo pro *Androcle[m]*. Sic *Menedides* pro *Menecides*, cum Platarcho sit et Græcis *Μενεκλίδης*, in Epaminonda. *Keuchen.*

Paphlagoniam] Cujus Regem Thyum ceperat, et ad Regem Artaxerxem captivum duxerat. *Lambin.*

Ariobarzane] Qui a Rege multo ante defecerat. Diod.

CAP. 6. *Pisidas]* Discrepat a Probo Diodorus lib. xv. Tradit enim ille,

Persas duce Artabazo, in Cappadociam, quam tenebat Datames, invasisse: Datamen vero magno cum exercitu ei obviam venisse: Ἀρταβάζου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγὸς μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντες εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὃ μὲν ταύτης τῆς χώρας σατράπης Δατάμης ἀντιστρατεύμενος ἀντὶ, πολλοὺς μὲν ἰσχυροὺς ἄνδρας, δυσμύλους δὲ πεζοὺς μισθοφόρους ἔχων ἀντὶ συστρατεύοντας. *Lambin.*

Filium ejus Arisdæum] Sic Savaro, et scripti Codices, *Arisdæum*. Quod nomen etiam inter Alexandri Magni assecclas reperias. Long. *Arridæum*, Schott. et Lamb. *Arridæum*. Justin. cum duplici *d* scribit, ut sit *Arridæus*.

Celans quantum vulnus accepisset, &c.] Verissime: nam clades suorum animos affligit, ac tardiorum exercitum reddit. Idcirco prudentes duces clades et adversitates semper tulerunt, ne animi conciderent militibus, et augerentur adversarii, pœna quædamque mortis dicta, qui acta vulgasset. Curt. lib. vii. 51. 'Cecidere eo prælio peditum duo millia, trecenti equites; quam cladem Alexander sollerti consilio texit, morte denunciata iis, qui ex prælio venerant, si acta vulgasset.' Cæsar Civil. lib. ii. 31. 'Uti corporis vulnera, ita exercitus incommoda sunt tegenda, ne spem adversariis augeamus.' Contra Varro auxit rerum suarum sui que contemptum nimis detegendo cladem denudandoque. Vide Liv. lib. xxiii. 4. Front. lib. ii. 7. Cæterum eo modo loquitur Cicero: 'Quid est, quod animum meum frangere aut debilitare possit?' In Antonium: 'Utrum hoc est confirmare militum animos, an debilitare virtutem?' Gebh.

Ad hostes transfugit] Ἀποστὰς γινώσκων μετὰ τῶν ἰσχυρῶν ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς πολεμικοὺς. Diodor. xv.

Si in turbam exisset] Si pervulgatum esset. Sueton. Galba, cap. 20.

'Quod ante paucos dies exierat in vulgus.' Sic in Nerone cap. 53. 'Exiit opinio,' pro pervulgata est. Gebh.

Se relictum esse] Iri Longol. utramque vocem iri et esse scriptus liber et Ultraj. omittunt. Schott. Cæterum verbum *relinquere* heic usurpat pro deserere. Ita Tacit. Ann. lib. xiv. 56. 'Non tua moderatio, si reddiderit pecuniam; nec quies, si reliqueris Principem: sed mea avaritia, meæ crudelitatis metus in ore omnium versabitur.' Idem Histor. lib. iv. 77. 'Ite, nunciate Vespasiano, vel, quod propius est, Civili et Classico, relictum a vobis in acie ducem.' Front. lib. ii. 7. 'Annibalem venientem in Italiam tria millia Carpetanorum reliquerunt.' Justin. lib. xxii. 8. m. 'Bis se a rege suo in mediis hostibus relictos proclamantes.' Paternulus lib. ii. 84. 'Multa, inquit Coponius, mehercules fecit Antonius pridie quam tu illum relinqueres.' Curtius lib. vii. 'Postquam adventare Alexandrum compertum est, in suos quisque vicus dilapsi Beasum reliquerunt.' Respondet Græcorum καταλείπων. Polyæn. lib. i. Polydor. ἀπόμαλον ἐπεμψεν ἡγήλασθε ὅτι στασιάζουσι δὴ καὶ καταλείψουσιν ἄλλῃλους. Verum et antiquissimi ita loquebantur. Ennius Cresphontes: 'Sin est probus, Cur talem invitum invitam cogis linquere?'

In vulgus edit, suo jussu] Frontinus lib. ii. 6. longe diversa de hoc strategemate habet: 'Datames,' inquit, 'dux Persarum adversus Antophradaten in Cappadocia, cum partem equitum suorum transfugere comperisset, cæteros omnes venire secum jussit, assecutusque transfugas, laudavit, quod enim acriter præcessissent, hortatusque est eos, ut fortiter hostem adorirentur. Pudor transfugis attulit pœnitentiam; et consilium suum, quia non pntabant deprehensum, mutaverunt.' Hactenus Fronti-

nus. Mag. Geminum est strategema Tulli Hostilii cum Metio Fufetio in Livio lib. i. Scriptor de Vir. illust. cap. 4. Val. Maxim. viii. 4. Frontinus lib. ii. 5. i. Schott.

Hac re probata exercitum educit] Locum hunc emendavit ad Livium suum eruditissimus Gronovius.

Qui dum ad hostes] Sic Schottus. Lambinus nimis audaciter duas voces intrinsit tantum quod. Magius qui tum: alii qui vixdum faciunt: Ultraj. qui tantum non. Schott.

Compositoque fecisse] Composita et comparata prius inter se fraude. Sic 'componere' Tacit. Ann. lib. iiii. 40. 'Ii secretis colloquiis, ferocissimo quoque adsumpto, aut quibus ob egestatem ac metum ex flagitiis maxima peccandi necessitudo, componant, Floras Belgas, Sacrovir propiores Gallos concire.' Vide nostra ad Tacitum. Accius Agamemnone: 'Sic quorum animus atroci junctus militia est, Composita dicta e pectore evolvunt suo; Quæ cum componas, dicta factis discrepant.' Gebhard.

CAP. 7. Schiama] Credo potius membranæ nominantibus *Sisyas*. Nam Persicis nominibus hoc propius est. Gebhard.

Maximus natus] In Agesil. 'primum ratio habebatur, qui maximus natus esset ex liberis ejus.' Mss. *Maximo natus*: quæ lectio temere rejicienda non est. Savaro.

Forti ac strenuo] Horatius Epist. lib. i. 7. 'Strenuus ac fortis.' Lambinus. Conjungit quoque Epaminonda: 'Pelopidas vir fortis ac strenuus.' Gebhard.

In quo Cilicia portæ] Cilicia tres memorabiles angustias habet. Quarum prima adeo areta, ut formam portarum referat, unde Græcorum πύλαι. Secunda non procul distat ab Isso, qua per Amani montis portas, unde Amanicæ dictæ, aditur in Sy-

riam. Tertio circa sinum Issicum est. Geographi. Vide Plin. lib. v. 27. Eustath. ad Dionys. vers. 585. Polyb. XII. 8. Cicer. Epist. Fam. xv. 4. Curt. III. 4.

Quia ancipitibus locis premeretur] Supra Themistocle: 'Ancipiti premerentur periculo.'

CAP. 8. *Tamen statuit congregari*] Lambin. satius de suo addidisse ait, Græcorum exemplo (qui μάλλον). Latini potius vel magis exaudire solent, ut hoc loco membranae nostræ et Gifanii fidem faciunt omnesque editiones extra Lambinianam, observat Muretus ad Eunuchi prolog. e Nonio Marcello exemplisque illustrat comici illud: 'Si quisquam est qui placere se studeat bonis Quam plurimis.' Plura congressit Antonius Augustin. Emend. lib. vi. 8. Schott.

Quos illi Cardaces appellant] *Gardatas* noster, editique omnes vitiose. Rectius *Gardacas* Gifanii Codex, rescribendumque *Cardacas* veterum auctoritate Græcorum. Hesych. obscure: Κάρδακες οἱ στρατευόμενοι βάρβαροι ἐκ τῶν Περσῶν αἰς Ἀσίαν. οὕτω καλοῦσι τοὺς στρατιώτας, ἐκ τῶν αἰσῶν ἢ τέκτων. Strabo lib. xv. Καλοῦνται δὲ οὗτοι Κάρδακες ἐκ τῆς κλοπίας τρεφόμενοι. Κάρδα γὰρ τὸ ἀνδρῶδες καὶ πολεμικὸν λέγεται. Meminit et Arrianus lib. II. de gestis Alexandri, et Pausanias. Ammonius item, sive Philoponus, is est περὶ διαφόρων λέγων. Κάρδαξ δὲ τις ἐκαλεῖτο στρατιώτης: Plura Eustathius ex Ælio Dionysio, ac Theopompo, itemque Cæli Rhodigino lib. XVIII. 1. Schottus. Scripsit Nepos, nisi me animus fallit, non *Gardates*, sed *Cardaces*. Brisson, l. III. de Regno Persarum.

Tria funditorum] *Tria* funditorum millia. Lambin.

Cappadocum octo] Cappadocia Asiæ minoris regio, quam Strabo in duas satrapias a Persis divisam tradit; in eam quippe, quæ Magna dicitur et Cappadocia ad Taurum: et alteram,

quæ Pontica vocatur et Pontus, quam Arias Montanus ex Onkelo esse docet Hebræorum Caphthorim. Ab occasu minorem Armeniam claudit: a septentrione longo littore in Euxinum expanditur: a meridie angusto excursu Ciliciam attingit; ut ab occasu rursus Galatiam et reliquam Paphlagoniam finit: ab oriente magnam habet Armeniam juxta Euphratem. Geographi.

Armeniorum decem] Quæ gens fuit admodum populosa. Nomen accepisse creduntur ab Aram, filio Sem. Vel a montibus, qui regionem circumquaque cingunt. Etenim ἡ Ἑβραϊστὸν mons est.

Paphlagonum quinque] Quorum regio Asiæ minoris, olim etiam Palæmenia dicta, Homero incognita.

Phrygum decem] Ex majore nimis Phrygia, inter Galatiam et Lydiam sita.

Lyderum quinque] Lydia, Asiæ minoris regio antiquis Geographis. Vide Ortelium.

Aspendiorum] Pamphylia populi Aspendii, ab Aspendo ejus provincie oppido, ad fluvium Eurymedonta sita. Gebhard.

Pisidarum] Vide Plinium lib. v. 32.

Cilicium] Cilicia, Asiæ minoris regio, Joseph. *Tharsus*, Hebræis *Chalab*, teste Ar. Montano. Hodie *Turcomania* et *Finichia*, ut refert Marinus Niger. Isidoro videtur dicta a Cilice quodam, quem ortum Phœnice, Jove ipso antiquiorem fuisse tradunt.

Captianorum] *Caspianorum* vereor ne sit reponendum, (ignoti enim hi:) de quibus Strabo l. XI. ἔστι δὲ τῆς Ἀλβανῶν χέρσας, καὶ ἡ Κασπιὰ τοῦ Κασπίου ἔθνους ὁμιάνυμος. Stephanus in voce *Kaspa*. Sed hoc non probat Ortelius, hanc ob causam, quod cæteri populi, quos Nepos illo loco recenset, omnes in Asia minore sint. Gebh.

Namque hujus partem non habebat vigesimum milium] Locum explicat ad Vegetium Stewechius, lib. III. cap. 9.

Quibus fretus confixit] Duo ipsius strategemata commemorat Polyænus lib. VII.

Quam ob causam postero die tropæum posuit, quo loco pridie pugnatum] De Græcorum tropæis res est notissima. Testatur autem Diod. lib. XIII. Veteres Græcos non nisi δὲ τῶν νυχέων ξέλων voluisse erigi tropæa, ne essent odia immortalia. Plutarchus quoque ait, parum apud Græcos probatum fuisse eorum factum, qui primi e lapide aut ære tropæum erexerunt. Vide etiam quæ scribit Cicero II. de Invent. de tropæo æneo, quod Thebani victis Lacedæmonis in finibus suis statuerunt. *Cassab.* Vide Alexand. ab Alexand. lib. I. 22.

CAP. 9. At rex, quod implacabile odium] Hoc Diodorus valde breviter retulit, quod Probus multis verbis persecutus est. Diodorus: 'Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης πυθέμενος τὴν στρατηγίαν τοῦ Δαρτίου καὶ σπεύδων ἔρασθαι τοῦτον, δὲ ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἐδολεφύησεν. Sic autem Cicero dixit, 'implacabiles iracundias,' Epist. ad Quint. Frat. I. et Probus 'implacabile odium.' Et idem Probus, 'suscipere odium;' ut Cicero, 'suscipere inimicitias.' *Lambin.*

Insidiis interficere] Δολοφονεῖν. Diodor. *Lambin.* Solenne hoc regibus accleris artificium est, eos, quorum copiam aperta vi desperant, immissis percussoribus trucidandi. Diodor. lib. XV. Γὰρ δὲ ναυαρχήσας τῶν Περσῶν ἐν τῇ Κυπριακῇ πολέμῳ, ἀποστάντης ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς τε Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Ἀθηναίων βασιλέα παρακεκληκὼς εἰς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον, δολοφονήεις ὑπὸ τῶν αὐτῶν εὐ συντέλειαι τὴν προαίρεσιν. *Gebhard.*

De quibus quod inimici detulerant neque credendum neque negligendum pu-

tauit] Namque amicorum Datamis inimici. Poterat enim cogitare eos tantum id agere, ut in suspicionem ac periculum ab obtractatoribus addicerentur, sicque se vindicta expleant. Val. Maxim. lib. III. 8. Ext. 1. 'Enim vero tunc ille proclamatur, se in conspectu Ducis adversus eum sollicitari: quod quia et incredibile videbatur, et ad unius tantum aures penetraverat, et dictabatur ab inimico, veritas fide caruit.' Hieronymus adversus Rufinum: 'Professæ inimicitias suspicionem habent mendacii.' Insidiarum autem indicium a qualibuscunque delatum, spernendum non esse monent Prudentiæ consulti. Curt. I. VI. 49. 'In suo quemque periculo magnum animum habere, cum de salute regis timeretur, credulos esse debere; vana quoque deferentesmittere.' Tacit. Ann. I. II. 40. 'Cum Tiberium anceps cura distrahere, vine militum servum suum coerceret, an inanem credulitatem tempore ipso vanescere sineret. Modo nihil spernendum, modo [non omnia metuenda, ambiguus pudoris ac metus, reputabat.' Ann. lib. XV. 51. 'Sed Epicharis in custodia retenta est, suspectante Nerone, haud falsa esse, etiam quæ vera non probabantur.' Ideo qui comparatarum in caput principis insidiarum indicia supprimebant, rei capitis erant, tanquam silentio saluti Principis nocuissent. Curt. lib. VI. 47. 'Caballinus ultimam supplicium meritis, si in caput meum præparatas insidias biduo texit.' Polyæn. in Dionysio Comm. lib. V. 4. Διονύσιος τὸν μὲν Ἀνδρῶνα προστάξεν ἀναρρηθῆναι, ὅτι εὐθὺς αὐτῷ κατακλεῖσσαν τι μὴ τοῦτο ἐμήνυσσε. *Idem.*

Futuras insidias illi dixerant] P. Daniel testatur libris veteribus abesse verbum *evenire* post *insidias*. At Schottus membranis suis agnoscere proficitur. Utrumque et *futuras* et *evenire* supposititium censeo. Nam cum

exscriptorum quidam aliquid abesse suspicarentur; hi *furvus*, illi *evenire*, isti utrumque vocabulum intruserunt. *Idem.*

Ornatus vestitus militari] Magna hoc loco varietas in libris scriptis. Mihi non absurda videtur, quam scripturam excerpta P. Danieli attestantur, *Ipse autem ornatus vestitusque militari*. Nam neque insignitus, neque vestitus Imperatorio usus est. *Gebh.* Liber Schott. absque copula *que*: editi quatuor *ornatus vestitus militari*. *Ultr.* *ipse autem ornatus militari*. Schott.

Corporis custodes] *Χαματοφύλακας*. Vide quæ de his supra ad Pansaniam notavimus. Hujusmodi cohortes Regem circumquaque sequebantur, quibus stipatus ab incurrentibus periculis liberabatur.

Decepti ordinis atque vestitus] Hanc historiam refert et Polyæn. lib. vii. his verbis: *Δαρείης μάθην ὡς ἐπιβουλεύοντο ἐπὶ στρατιωτῶν Ἰλίων ἐν Ἀσπιδῶν τοῖς μύλλων συμβάλλων πελοπίδῃ, ἑλλαν διεσκέασε τῇ αὐτοῦ πανοπλίᾳ, ἐν ἄλλῃ δὲ αὐτὸς ἐκιδύναυσεν οἱ δὲ ἐπιβήμενοι ἐγνώσθησαν ἐπὶ τοῦ σχήματος ἐπαπαγόμενοι. *Lambin.**

Qui suppositus erat] Legi etiam posset, *supposititius*, *προβολιμαῖος*. Schot. Frustra. M. Tullius in Verrem: 'Ut ille suppositus facile, et libenter se illum, qui non erat, esse simularet.' *Gebh.*

Confixi ceciderunt] Malo hoc quam Schotti *concederunt*, ut vitetur alliteratio. *Idem.*

CAP. 10. *Namque is pollicitus est regi*] Polyænus tradit, Mithridatem hoc jussu Regis fecisse, l. vii. *Μιθριδάτης βασιλεὺς προσέταξεν ἀποσπάρτα Δατάμῳ κτεῖναι ἢ θύεσθαι*. Vide sequentia.

Fidemque de ea re more Persarum dextra dedisset] Supra in Themistocle: 'Inde non prius egressus est; quam rex eum data dextra in fidem reciperet.' Curt. lib. viii. 'Lætus

simplicitate Barbari dextram fidei suæ pignus dedit.' De hoc ritu doctissimus Briseonius in Persicis. Schot. In toto pene orbe *ἔθος ἐστὶ πῖστιν καὶ συνθήκας βαβαίους τὰς δεξιὰς δίδουσι ἀλλήλους*, inquit auctor Scholiorum in Aristoph. Nub. At apud Persas fides dextra data omni juramento sanctior dacebatur atque observabatur. Diodor. lib. xvi. *Εἰσπτότες δὲ τοῦ Θερταλίαντος ὅτι καὶ δεξιὰν λαβεῖν ὁ Μέντωρ ἤξιωνεν, ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν βασιλεὺς ὀργισθεὶς ὡς οὐ πιστοῦσθαι παρεῖχε τὸν Θερταλίαντα τοῖς ὑπηρέταις, καὶ προσέταξεν ἀφελῆναι τὴν κεφαλὴν*. 'Ἐπεὶ δὲ ἀπαγόμενος ὁ Θερταλίαν ἐπὶ τὴν τιμαρίαν τοσούτο εἶπεν, ὅτι σὺ μὲν, ὦ βασιλεῦ, πρῶτος δὲ θέλεις, ὁ μόνος Μέντωρ θυόμενος ἀπαντα καταπράξει διὰ τὸ μὴ δοῦναι τὴν πίστιν, οὐδὲν μὴ συνταλῆσαι τῶν ἀπαγγελμένων. Πάλιν ἀκούσας τούτων μετενόησε, καὶ μετακαλεσάμενος τοὺς ὑπηρέτας ἀφελῆναι προσέταξε, καὶ τὴν δεξιὰν ἔθηκε τῷ Θερταλίαντι. 'Ἔστι δ' ἡ πίστις αὕτη βέβαιωτάτη παρὰ τοῖς Πέρσαις. Curt. lib. vi. 20. 'Nec dubitabat Alexander fidem, quo Persæ modo accipiebant, dare: inviolatum, si venisset, fore.' Illud autem non satis assequor, an Reges præsentibus, quibus fidem suam obstrictum ibant, dextram dextra jungerent, an verius dextram simulacrum donarent, sic in eum usum more gentis fabrefactum. Junxisse dexteras dextris præsentibus colligo ex loco Josephi, 'Ὁ δὲ, inquit, Ἀρτάβατος τοῖς τε πατέροις θεοῖς ἐπέμνυτο, μηδὲν κενὸν δρᾶσαι αὐτοῖς, καὶ τὴν δεξιὰν ἐβίδου, ὅπερ μέγιστον παρὰ πᾶσι τοῖς ἐκείῃ βαρβάρους παρδένεγμα τοῦ θαρσεῖν γίνεσθαι τοῖς ἑμιλοῦσι. Quomodo vero absentibus fidem dextra dabant? Num per eos, qui ad eam accipiendam missi? Stabilire hoc videtur Xenophon lib. vi. Cyropæd. *μῖνον καὶ σὺ ἡμῖν δοῦναι τὰ πιστὰ πόλεμον, δεξιὰν τε δὸς, ἵνα φέρωμεν καὶ τοῖς ἄλλοις ταῦτα, ὅπερ ἂν αὐτοὶ λάβομεν παρὰ σοῦ*. Polyæn. lib. vii. *Δεξιὰν αὐτοῖς ἔνεμε*

ὅμην Περσέως. Clarius Justin. lib. xi. 15. 'In quam rem unicum pignus fidei regis dextram se ferendam Alexandro dare.' Gebh.

Hanc ut accepit] Malim legere, ceteris jugulatis: *Hanc ut accepit, copias parat, et abeans amicitiam cum Datame facit.* Sed Cl. Barthius Adv. lib. lxx. 14. Aldi lectionem probat; *Hanc ut recepit a Rege missam.* Gebh. *Acccepit*] Ms. mens et Gifanii, *recepit.* Col. Paris. Ven. et Ald. *Hanc ut recepit a rege missam.* Savaro.

Amicitiam cum Datame facit] In Alcib. 'Lacedæmonii cum Perse rege amicitiam fecerunt.' Supr. in Datam. 'Clam. cum Ariobarzane facit amicitiam.' Savaro.

Magnas prædas capis] Lambinus, agit. Sed capis retineo, veteribus libris editisque omnibus adstipulantibus, invito Lambino. Auctores dabo. Plautus Truculentus: 'prædam de prædonibus capere.' Et M. Tullius pro Domo sua: 'Capta crudelissime ex fortunis præda.' Schottus.

Se infinitum adversus Regem suscepisse bellum] Irreconciliabile, et alterutrius exitio terminandum, ἀδύνατον, vel ὁρίων ἀναπερίσῃ. Homero. Gebh. Atqui nondum bellum susceperat, ut apparet ex iis, quæ paucis post versibus sequuntur. Ibi: 'Certiores facit Datamen, tempus esse majores exercitus parari, et bellum cum Rege suscipi.' Quare legendum hic arbitror, *persuasit homini* [id est, Datami] *se infinitum adversus regem suscepisse odium*: quomodo supra locutus est, 'quod implacabile odium in Datamen susceperat'; et infra non longe: 'sed odio communi, quod erga Regem susceperat.' Lambin.

Neque colloquium ejus petiit] Ut se suspectum, et Datamen tentando cautionem faceret. Colloquio autem et pacis faciendæ imaginæ plurimos decipi, nosse poterat vel medico rerum usu instructus. Notus est Cor-

nel. Asina ex Flor. lib. ii. 2. Polyæni lib. vi. Hirt. lib. viii. 23. Committum Cæsar, 'quia non arbitrabatur vocatum in castra venturum, ne tentando cautionem faceret, C. Volusenum Quadratum misit, qui eum per simulationem colloquii curaret interficiendum.' De Coty per Rhescuporum, fraude petiti colloquii, oppresso, locus est memorabilis apud Tacit. Ann. lib. ii. 65. Val. Maxim. lib. ix. 6. 'Cn. Domitius Bituitum Arvernorum regem per colloquii simulationem arcessitum vinxit, et Romam navi deportandum curavit.' Sic triginta Tyranni Athenis ejecti, jamque molem belli cientes, cum magno demum labore, et aucipiti periculo palam ac vi aperta compesci vix posse viderentur; 'ad colloquium, veluti dominationem recepturi, progressi, per insidias comprehensi, ut pacis victimæ, trucidantur.' Justin. lib. v. 10. Hermæ Atarnensium tyrannus defecerat ab Artaxerxe, ac plurima munita castella atque opida invaserat. Huic pollicitus Mentor, se regem adducturum, ut veniam præteritorum daret, ad colloquium pertrahit, ac deceptum comprehendi jubet. Cæterum potitus annulo, et scriptis ad civitates literis, quibus Hermæ nomine denuntiat, reconciliatum esse opera Mentoris regem, signum ejus impressit, una missis, qui munimenta reciperent. Qui in urbibus præsidia agitabant, de literis nil dubitantes, prompto animo pacem amplexi sunt, illicoque munimenta atque urbes tradiderunt. Diodor. lib. xvi. Sennit hanc fraudem Nehemias cap. 6. vers. 2. Καὶ ἀπόστειλε Χαραβάλλαν καὶ Γησὴν πρὸς αὐτὸν, δεῖρον καὶ συναχθῆμεν ἐπιπροσπὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐν πεδίῳ ὧν καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοι ποιεῖσαι μοι πονηρίας. Gebhard.

CAP. 11. De qua re] Præfert Schottus, *deque ea re, si ei videretur, quo loco vellet in colloquium venire.* Idem.

Qui explorarent atque ipsoe scrutarentur mittunt] Nullum colloquium unquam commissum sine excussione, seu scrutatione, antiquitus fuit, ne quis sicam aliudve telum occulto abditum loco stringeret. Quod Latini *scrutari*, *prætentare*, atque *excussere*, Græci *ἔρευνεσθαι*, *ἀντρίαν*, et *ἀντρίαν* appellant. Vide Sueton. Claudio c. 35. Scrutatio autem ista fiebat per delectos invicem utriusque partis; verbi gratia: Datami delectus excutiebat Mithridatem; et contra hujus explorator Datamen. Isti officio destinatos Polyænus vocat *ἀγγέλους*, qui non solum vestes pertractabant, sed penitus detrahebant. Docet me hoc Polyæn. in Iphicrate Comment. lib. III. 40. *Ἰφικράτης ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἰάσονι ὁ τέραςτος πλεῖστον ποταμοῦ σπένσασθαι βουλόμενος, δι' ἀγγέλων ἡρέτησαν ἀλλήλους, καὶ τὰ σέματα ἐγέμυνσαν.* Et in Mithridate Comm. I. VII. 1. *Ἄμφω δὲ τότε συναβήτην γυμνῶ διαλεξαμένοι περὶ τὸν χρόν.* Justin. lib. XXXVIII. 1. 'Solicitato juvene ad colloquium, cum ferrum occultatum inter fascias gereret; scrutatori ab Ariarathe regio more misso, curiosius imum ventrem pertractanti ait cavere, ne aliud telum inveniret, quam quæreret.' Sic Pædagogus Sarpedon Catonem ad Sullam semper excussum adduxit. Val. III. 1. 2. Imo ex perpetuo metu

Alexander Phereus, non prius se lecto uxoris Thisbes committebat, quam a stipatoribus diligenter esset scrutatus. Item Dionysius superior neutrius unquam sive Aristomaches Syracusanae sive Chloridis Locrensis, nisi excussæ complexum petiit, ut refert idem lib. IX. 13. Gebhard.

Ubi telum erat positum] Quod Lambinus hic Nepotem, male vocabulo *teli* usum arguit, non intelligo quid velit. Ait: 'Gladii non sunt tela: neque gladiatorum appellatione tela continentur.' Certe gladios tela esse, id est, contineri sub telorum vocabulo, notius quam ut hic ostendi debeat; quidni igitur *gladius telum* appellaretur? cum et pugio, et quod genus armorum non sub *teli* comprehendatur. Boeckler. *Ubi telum erat positum]* Melius *impositum*; unde *impositum* quidam veterum. Et sic in Excerptis. Nam *positum*, *impositum*, *repositum* crebra sunt tam historicis quam Poëtis. *Telum* autem pro gladio dixit. Quæ vox *παράκτης* apud Ictos. Et sic Homerus *ἔκλα* Iliad. IV. ἀπὲρ τῶν χαλκοντικῶν ἐργαλείων. Keuchen.

Quem quum digito monstraret] Totam hanc narrationem habet Polyænus lib. VII. sed aliis quibusdam circumstantiis.

XV. EPAMINONDAS.

CAP. 1. Epaminondas] *Epaminondas* per quintam vocalem in Mss. constanter scribi equidem miror. Græci enim per ω. *Schottus*. EPAMINONDAM memorat Plutarchus in Pelopida et passim. Diod. Sic. xv. Xenophon vi. et vii. Hist. Græc. Pausanias in Arcadicis. *Ælian*. Var. Hist. et Cicero sæpius. Polyæn. ii. Frontinus sæpe. Justinus vi. 4. Item vi. vii. et viii. Val. Max. iii. 2. ext. 5. 3. 7. *Becker*. Adde Suidam in voce Ἐπαμεινώνδας, et ibid. Notas *Æmili* Porti. *Ernst*. Nannus pene me est elegantissimus, in cuius antica parte caput Epaminondæ cum literis: ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑΣ ΘΗΒΑΙΩΣ. In postica, Figura militaris ad arma sedens, ac sinistra lauream tenens: ante eam columna, cui galea imposita et serpens circumvolvitur, cum armis: subtus ΚΑΤΑ ΔΑΚΕΛΑΙΜΟΝ. *Bosius*.

Polymni[dius] *Ælianus* lib. xi. Var. Hist. Polymnidis. *Lamb*. libro ii. ejus pater vocatur Πολύμνιος lib. vere xi. 9. Πόλυμνιος. Adeo ut mihi subolescat Nepotem Latina terminatione formasse Græcum, sicut supra in *Neocles* pro *Neocles*, et infra *Prochus* pro *Prochus*. Item *Perichus* pro *Perichus*. *Gebh*.

Præcipienda videntur lectoribus] Arguit *μηνομικὸν ἀπαρχήματος* Nepotem H. Magius; quoniam eadem in Præfatione scripta reliquerit. At in mentem ipsi venire debuerat, Præfationem demum Nepoti absolutis omnibus Illustrium Virorum vitis fuisse elaboratam. *Gebhard*.

Ne alienos mores ad suos referant] Ne mores alienos sive alienæ gentis metiantur atque æstiment ex suæ ci-

vitatis aut gentis moribus. *Gebhard*. Sed considerent, omnia majorum institutis et patriis moribus judicari, et alia aliis populis esse honesta ac turpia, ut dictum est in Proœmio. *Lamb*.

Musica nostris moribus] Romanorum moribus, olim cantare, etiam ingenuis licet privatis hominibus, indignum visum est, teste *Macrobio* Saturn. ii. 10. quidni Principibus? De Principe Nerone *Tacitus* Ann. xiv. 14. 'Nec minus fœdum (illi) studium, cithara ludicrum in modum canere, cum cœnaret.' Non ab omnibus tamen Romanis inter turpia habitum fuisse *Macrobius* d. l. in aliquot exemplis ostendit. *Loec*. Quibus adde Romanos principes Antoninum Philosophum, et Alexandrum Severum, quos musica imbutos fuisse atque cantasse optime, ex ipsorum vita cognoscimus. De Nerone *Sueton*. c. 20. et *Lips*. ad d. l. *Taciti*. Ceterum musica principi moderate tractandam esse, docent *Lipsius* not. ad polit. i. 10. 17. *Er*. *Patritius* de regia et regni inst. ii. 15. alii. *Bosius*.

Saltare etiam in vitiis poni] Vide quæ ad Præfationem notavimus. Saltationem Romanis indecoram fuisse, pluribus locis innuit *Cicero*; pro *Murena*, pro *Plancio*, et aliis. Quod de quibusdam ejus generibus, non de omnibus accipiendum. Nam *Pyrrihæcen* aut virilem infamem fuisse negat *Quintilianus* lib. i. 11. *Keuchen*.

Quæ omnia apud Græcos] *Aristotelem* adl, Polit. viii. 2. 5. 6. et 7. et *Meursium* lib. De orchestra Græcorum.

Quæ plurimis omnium anteponuntur virtutibus] Immittenda præpositio α, ut sententiæ ambiguitas evitetur.

Notarunt quoque P. Daniel, Savaro, et Schottus. Diodor. lib. xv. *Ελαττος καὶ ὑψηλὸς ἐπιφανομένους οὐκ ἐλάττωε*. Gebhard.

CAP. 2. *Patre, honesto genere*] Me- diocri et humili. Nam Latini, quorum parentes obscuros dicere nolunt ac viles, vocant 'honestos,' gratia quadam sermonis. *Ælianus Polym- nim* scribit extitisse ἀπαρχῆ Var. lib. xii. 23. καὶ Ἐραμινονδᾶς δὲ πατρὸς ἦν ἀπαρχῆς. Cicero Tusc. Quæstio- nib. 'Qui quum esset bonis parenti- bus atque honesto loco natus.' Geb- hardus.

Eruditus autem sic] Diod. lib. xv. *Μέτρον γὰρ ἐστὶ πάλω πᾶσι καὶ ταῖς*. Justinus lib. vi. 8. 'Jam literarum studium, jam philosophiæ doctrina tanta, ut mirabile videretur, unde tam insignis militiæ scientia homini inter literas nato.' Gebhard. Vide Cic. de Orat. iii. Offic. i. Plutarch. in Pelopida. Oros. iii. 12. Diog. Lært. Pythag.

Doctus est a Dionysio] Fuit hic Ly- ristes Thebanus excellens. Auctor Plutarchus in libro qui inscribitur de Musica. *Mag. Lambin.* Vid. Cic. Tusc. Quæst. i. *Long.*

Quam Damon aut Lamprus] Damon hic fuit Atheniensis, qui, teste Plutarcho libro citato, Lydiam harmo- niam remissam excogitasse fertur. Ejusdem Damonis meminerunt Plato dialogo de republ. iv. et Athen. lib. xiv. 11. Lamprus a Plutarcho eodem libro, inter eos, qui Lyricorum pulsa- minum præstantes habiti sunt, refer- tor. Plato tamen hunc imperitum fuisse musicum demonstrat in Me- nexeno. Lampri item meminit A- then. lib. i. 16. et ii. 2. scribens in hanc sententiam ultimo loco: 'Ab- stemius fuit etiam Lamprus Musicus, de quo Phrynicus Laros conquestos esse dicit iis diebus, quibus mortuus est Lamprus, vir aquæ potator, sono- rus, et valde sapiens.' *Magius.* So- lebat autem Damon ebrios ac petu-

Delph. et Var. Clas.

lantes juvenes harmonia sua ad mo- destiam reducere, quemadmodum fe- rocientes animos mollire Pythagoras, seditiones accensas inhibere Ascle- piades, lymphaticos morbo liberare Xenocrates. De quibus vide Ca- pellam Saturæ lib. x. Ac Pythago- ræis quidem moris fuit, cum somnum peterent, ad lyram prius lenire men- tes, ut, si quid fuisset turbatarum cogitationum, componerent. *Quin- tilian.* xx. 4.

Carmina cantare tibiis, ab Olympio- doro] Ab Orthagora etiam. Athe- næus lib. iv. cap. ultimo, 'Scribit,' inquit, 'Aristoxenus, Epaminondam Thebanum ab Olympiodoro et Orthago- ra tibiis cantum didicisse.' *Mag.* Suspectum merito illud *carmina*, quod abesse veteri suo libro testatur P. Daniel. Gebhard.

Saltare, a Calliphronē] De quo nihil me legere memini.

At Philosophia præceptorem] Ex Democriti disciplina Protagoras prodiit, qui primus, relicto sincero et ingenuo philosophandi more, ad *σοφίσματα* et *λεπτολογίας* animum adje- cit. Ad hanc classem et ipsum E- paminondam Thebanum referimus: quem Justin. vii. 'summum et Philo- sophum et Imperatorem' vocat. Hæc fere G. Hornius Histor. Philosoph. iii. 12. Certum est, Epaminondam philosophatum fuisse, sed *ἄνευ μαλακίας*, ut Thucydides loquitur et appro- bat, 'sine mollitie aut desidia.' Et sane Pythagoricis dogmatibus addic- tum maxime, et Physiæ scientiæ fu- isse, Diodorus movet. *Lips.*

Lysim Tarentinum] Sic recte Lam- binus e tertio M. Tallii de Oratore. Adde lib. i. de Offic. ubi et male quo- que *Lysias* olim excudebatur. Lysias vero Atheniensis unus est in x. Græcæ Oratoribus, de quo Plutarchus et Halicarnassæns. Habuit autem Epaminondas Lysim Philosophiæ præ- ceptorem una cum Philippo Amyntæ filio, ut in viris comparatis Olymp.

Nep.

2 O

cv. anno 1. pluribus notare memini. *Schott.* Laërtius in vita Pythagoræ non *Lysiam* hunc, sed *Lysiden* dictum adserit: τὸ δὲ *φερόμενον* (de libro, qui Pythagoræ nomine vendebatur, loquitur) *Ἀσίδης ἐστὶ τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ φυγόντος* eis Θάβας, καὶ 'Επαμεινώνδου καθηγησαμένου. Ad hunc quoque modum Pausanias in Bœoticis: *Διδάγματά τε αὐτοῖς τότε ἐπιχόρια ἔμαθεν ἐς τὸ ἀκριβοῦστατον, καὶ ὡς ἴδῃ μαιράκιον ἐφοίτησεν ὡς Ἀσών, ἥδρα γένος μὲν Ταραντίνου, ἐπιστάμενον δὲ τοῦ Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου λόγους.* *Longol.*

Tristem et severum senem] Ex tota phrasi indicia magis ac magis deprehendo Ciceroni ætate proximum hunc auctorem extitisse, eumque ipsum esse, Cornelium Nepotem. Nam et ille 'tristis' eodem significatū frequentat, et 'severus' adjungit. De Claris Oratoribus: 'Triste et severum dicendi genus.' De Oratore: 'Severus ac tristis vultus.' De Aruspicum Responsis: 'Tristitia autem et in omni re severitas abest.' De Claris Oratoribus: 'Homo ipsa tristitia et severitate popularis.' Tacit. lib. xvi. 22. 'Et habet sectatores, vel potius satellites, qui nondum contumaciam sententiarum, sed habitum vultumque ejus sectantur, rigidi et tristes, qui tibi lasciviam exprobrent.' Capitolinus Antonino Pio: 'Aurelius Fulvius, qui et ipse fuit consul, homo tristis et integer.' Vulgo talem melancholicum appellitamus. Græci σκυθρωπὸν. Diog. Lært. *Σκυρὸς δὲ τὰ τε ἄλλα παροκράτης καὶ σκυθρωπὸς ἐστὶ, ὅτε αὐτῷ συνεχὲς λέγειν τὸν Πλάτωνα.* *Ἐνδοκάρης, ὅτε Χάρις.* *Gebhard.*

Quam doctrinis] Editio Parisiensis, *quam in doctrinis.*

Magnæ laudi erant] *Laudi* a nostris Membranis aberat, et diphthongo æ suprascriptum i repperi, ut *magni* erant legisse videatur, ut alibi, 'Opera ejus magni fuit.' Vide Savar. in Cononem. *Schott.*

Et palæstræ dare operam capit] More

Græcorum, qui gymnasticas artes et palæstram miris studiis exercebant. De quibus lege unum Fabrum in Agonistico, et Vossium de quatuor artibus popularibus.

Non tam magnitudini virium servit, quam velocitati] Utrumque tamen requirebatur ad *γυμναστικήν*, ac necessarium erat iis, qui palæstræ operam dabant. Quod vel ex Isidoro Hispalensi certum est, qui gymnicum ludum propterea non male velocitatis ac virium gloriam scripserit, cujus locum gymnasium dici, ubi exercentur athletæ et cursorum velocitas probatur. Καὶ γὰρ ὁ ταχὺς *λεχυρὸς ἐστί*, ut ait Aristoteles Rhet. 1. 5. Poëta non abludit, *Æn.* v. 'Quique pedum cursu valet, et qui viribus audax; Aut jaculo incedit melior levibusque sagittis.' *Keuchen.*

Quam velocitati] Qua destituuntur obesa et athletica corpora. Neque alio spectat istud convicium Macedonum in Dioxippum apud Cart. lib. ix. 39. 'Invidi malignique increpabant per seria et ludum, saginati corporis sequi inutilem bellinam.' *Gebh.*

Currendo et luctando ad eum finem] *Mss. currendo* (omissa voce *luctando*) *ad eum finem, quod stans complecti posset atque contendere.* Amplissimus D. Freinshemius olim ita legendum existimabat: *ad eum finem quod adstans complecti posset atque contendere.* 'Adstans,' inquit, 'esset coram factus, igitur non modo currere discebat: id enim nihil aliud, quam in periculum eum perduxisset, deinde descruisset. Sed etiam luctari, quo adstans et prope hostem positus eum complecti atque cum eo contendere posset.' Quomodo Lambinus exponat, apud ipsum vide. Gebhardi notæ non attigerunt hunc locum. *Boeclerus.*

Complecti posset] Proprie de luctantibus. Vide Hieron. Mercurialem de arte Gymnastica lib. ii. 8. *Idem.* *Quoad stans compl. poss.*] Cl. Dn. Boeclerus ad h. l. notat, Cl. Freinshe-

um legendum existimare : *quo adstans*. Verum ita ante multos annos emendavit Schoppius Verisim. lib. III. 4. et ego in Ms. meo reperi, qui cum Schoppil veteribus codicib. in plerisque consentit. *Ernst*. Ceteram 'adstans' Ampliss. Freinshemius exposnebat, coram factus, prope hostem positus; ut sensus sit, non modo currere didicisse Epaminondam; sed etiam luctari, quo adstans et prope hostem positus eum complecti atque cum eo contendere posset. Schoppil vero sententia 'adstans' idem est quod stans, ut in Priapæis: 'Auctumnus sterilis duobus adstans:' et apud Plantum Anul. 1. 1. 17. 'Istic adstato.' Jacentes enim, inquit, et stantes luctari solebant; de quo P. Faber Agonist. 1. 10. In Ms. Boecleri fuit: *currendo* (omissa voce *luctando*) *ad eum finem, quod stans co. p. a. c.* Vir Ampliss. et de literis humanioribus, si quis alias, præclare meritis Io. Fred. Gronovius nil mutandum existimabat. Apponam verba ejus ex epistola ad Cl. Boeclerum: Duplex, inquit, erat lucta; erecta, quæ peragebatur a stantibus, et volutatoria jacentium. Quin etiam vulgo acris et vehementius agentes videntur non cum casu fecisse finem repugnandi, sed tum quoque laborasse, ut secum detractum adversarium, si forte, succumbere cogerent. Quo alludens Justinus lib. XXXI. 'cum Romano, seu occupaveris prior aliqua, seu viceris, tum etiam cum victo et jacente luctandum esse.' Ab illo igitur sive altero genere, sive nimio conatu luctandi, abstinnisse Epaminondam, usumque lucta hactenus, seu certamen eo usque produxisse, quousque stans et erectus, nondum jacens aut genibus nixus, adversarium complecti et nodis stringere et parem illi præstare posset. Jacentis enim illam contentionem ad studium et spectaculum pertinere judi-

cavit, et illorum esse, qui in luctando nihil præter præsentem victoriam et athletæ nomen spectarent: ipsa autem palæstra se castigabat, non propter campum, nec ut secum comparatum omnino vinceret, sed ut exerceatur in præsens, in posterum melior agilliorque miles esset. De compacto igitur cum luctatore seu palæstrita egit, ut, si alteruter supplantatus collaberetur, ambo certaminis desinerent. 'Usque ad eum finem,' non est ea de causa, sed hucusque, ut Cicero in act. 1. in Verr. 'Mansit in conditione atque pacto, usque ad eum finem, dum judices rejecti essent.' Quæ verba perperam sollicitantur a viris doctis. Lib. 1. de Nat. Deor. 'Quid dicam, quantus amor bestiarum sit in educandis custodiendisque iis, quæ procreaverunt, usque ad eum finem, dum possint se ipsa defendere.' Hactenus Gronovius. Qui tamen addit, si plures Mss. *quod stans* adfirmarent, forsân rejiciendum non esse: cum Terentio, Ciceroni et similibus sæpe *quod* pro quoad, vel quantum ad, ponatur. Quod Nepos heic dixit *usque in eum finem*, pro eo cap. 9. *usque eo* posuit: *usque eo retinuit, quoad renunciatum est vicisse Bæotios*. Qui locus receptam lectionem, meo quidem judicio, mire confirmat. *Bosius*.

CAP. 3. *Plura etiam animi bona*] *Φυσιολογικὸς προσημασὶ κερκορηγνέρος*. Diodor. lib. xv. *Gebhard*.

Modestus] Vid. Justin. vi. 8. 7. et 8. Val. Max. III. 7. ext. 5. *Ælian*. Var. v. 5. Plut. in Lyncro, et in Apophth. &c. Modestia vero neque summis mortalium spernenda est, ut ait Vologeses ap. Tacit. xv. 2. Adde not. Buchneri ad 1. 1. 1.

Ut ne joco quidem mentiretur] Vita Attici: 'Mendacium neque dicebat, neque pati poterat.' Istud vero mentiendi odium præter naturam instillatum utrique fuit præceptis atque institutis Philosophiæ. *Ælian*. Hist.

Animal. lib. III. 23. 'Ἄλλως τε οὐδ' ἐν ἑρπετινὶ ἀνδρὶ συναντῶ πρὸς τῆς ἀληθείας ποιήσασθαι τὸ ψεῦδος, οὐδὲ ἐπὶ κέρδει μαγίστην. Gebh. Sic laudatur Plutarcho Aristidia φάσις Βρυμένη ἐν ἤθει βαβαίῳ καὶ πρὸς τὸ δικαίον ἀσπής, ψεῦδος δ' οὐδ' ἐν παιδίᾳ τινι τρόπῳ προσιεμένη. Hinc apud Arrianum Alexander: Οὐ χρῆσαι τὸν βασιλέα ἄλλο τι ἢ ἀληθεῖν ἐν πρὸς τοῖς ὑπακόουσιν. Simile quid idem Arrianus de Ptolemæo, et de Juliano Mamertinus. Lege Grotium de Jure Belli ac Pacis lib. III. 1.

Commixta celare] Nullam rem natura homini voluit esse faciliorem quam tacere. Diogenes Laërt. lib. VII. in Cleanthe: Ἐρομένου τινὸς τι σκοπίσασθαι δεῖ τῷ νῦν, τὸ ἐκ τῆς Ἡλέκτρας, ἔφη, Χίγᾳ, σίγᾳ, λεπτὸν ἔχουσιν. Curt. lib. IV. 50. 'Lingua gravius castigatur, quam ullum probum; nec magnam rem Magi sustineri posse credunt ab eo, cui tacere grave sit, quod homini facillimum voluerit esse natura.' Hoc quoque ex disciplina Pythagorica habuit, qui religiosissime silentium ac fidem colebant. Diogen. Laërt. lib. VIII. Ἐλεγν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητὰ, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν λόγων. Interim difficilem, rem natura facillimam, reddit imbecillitas humani iudicii, vel etiam affectuum impotentia. Gebh. Inter tria difficilia a Chilone I. I. apud Laërtium refertur, 'commixta tacere.' Juvat verba arceßere: τί δύσκολον; rogatur: τὸ τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι, respondit; καὶ σχολῇν εὖ διαθεῖσθαι, καὶ ἀδικουμένων δύρασθαι φέρειν. Quæ tria δύσκολα et Epaminondas laudabiliter peregit. Ingenium Epaminondæ, sive ἦθος σιωπῆλδον καὶ πρὸς τοῖς λόγους ἐλάβετ, laudat Plutarchus in Socratis genio. Gebh.

Studiosus audiendi; ex hoc enim] Plinius Epist. lib. VIII. 21. de Junio Avito: 'Semper ille aut de studiis aliquid aut de officiis vitæ consulebat: semper ita recedebat, ut me-

mor factus: et factus erat vel eo quod audierat, vel quod omnino quæsierat.'

Quam in circulum venisset] Circulus, cœtus vulgo cœuentium ac fabulantium, qui collatis capitibus videntur veluti orbem facere, ait Lipsius. Notandus hic mos, in circulis philosophandi disserendique Sophistis usitatus; hi enim ubi scirent convenire frequenter homines, in foro, in circulis, disputationes et ἐπιδείξεις suas recitabant. Hoc Senecæ epist. 40. et 52. est circulari; scilicet circulis se venditare; aut, ut Lipsius recte explicat, circulos quærere 'aut facere: accipitur enim *circulandi* vox de erroneis vagantibusque Sophistis, qui eloquentiam suam per urbem circumferebant. De quibus vide Cresoll. theatr. Rhet. lib. III. 3. quem loca Senecæ distinctius accuratius mallem. Non enim statim sunt *περιόδοντα*, qui circulantur; sed et genius dictionis et consuetudo disserendi magis, quam genus vitæ exprimuntur interdum notione circulantium. Boeckl.

Quam ad finem sermo esset deductus] Lambinus *perductus* repositurus, a Schotto rejicitur. Libri scripti *eductus*. Plutarchus in Socratis genio ait fuisse Epaminondam ἀπληγον τοῦ μαρτυρεῖν καὶ ἀκροᾶσθαι. Gebhard.

Paupertatem adeo facile perpeßus est] Justinus lib. VI. 8. 'Nam et imperium non sibi semper, sed patriæ quæsit: et pecuniæ adeo parvus fuit, ut sumptus funeri defuerit.' Lege Atheuzem lib. I. Admirandæ abstinentiæ exemplum est, quod Jul. Frontinus lib. IV. 3. illum in supellectile sua, præter ahennum et verum unum non habuisse refert. Longol. Mag. Lambin. Thys.

Caruit] Caruerit noster et Gifanii codex: placetque; ut cum superiore concinnius hæreat, aliterque interpungatur. Schott.

Collocari] In Arist. 'et de communi aulario dotibus datis collocarentur.' In Attic. 'nata est autem Attico nepotis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat.' *Savaro.*

CAP. 4. A Diomedonte Cyziceno] Refert hoc Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. Idem tradit etiam a Jasone Thessalorum tyranno Epaminondæ abtinentiam tentatam esse, missis ad ipsam acri paupertate laborantem duobus aureorum millibus: sed Epaminondam aurum accipere noluisse; sed conjectis in eum oculis dixisse: 'injuria me lacescit,' vel 'manus mihi inferis nulla lacescit injuria,' ἄρχεω χαρπὴν ἄλλαν. Lege etiam *Ælian.* Var. Hist. lib. xi.

Hic magno cum pondere auri] Tribus Daricorum millibus. Plutarch. in Apophth.

Micythum adolescentulum] Micythum habent vetustiores Codices: Aldinus in exemplaribus *Micytum* invenio: in Longolianis vero *Mythicum*. Magius. Athenæus lib. xiii. ex Theopompo, adolescentem quendam Epaminondæ delicias, Asopicum nomine commemorat; sive sit alius, sive idem, diversis nominibus appellatus. *Lambin. Longol. Mag.*

Pro patria charitate] Puteanus et Schottus legunt *pro*: sed *pro* non videtur mutandum, expressum ex ἀντὶ. Sic ἀντὶ χρυσίου χάρις, *pro aureis aneb.* Xenophon Agesilao: μάλα καὶ ἡλὸν ποῦν, ὅς οὐτε πᾶσαν τὴν γῆν δέξασθαι ἀντὶ πατρίδος. Curtius lib. v. 'Quasunque sedes elegeris, pro patria et domesticis rebus perituri.' *Gebhard.*

Te, qui me incognitum tentasti] Hæc pars orationis Diomedontem respicit: illa quæ sequitur, 'Tu argentum huic redde,' ad Micythum. *Boecler.*

Ego te tradam magistratui] 'Tradere magistratui,' nimirum ad pœnam, est Aristidi, διανοστὴ παραδίδοναι. Apuleius Metam. iii. 'Quod scelus

nisi tandem desinis, magistratui te constanter objiciam.' Nam 'objicere,' 'offerre magistratui' idem sunt, quod Nostro 'tradere;,' pro quo Plautus in Truculento: 'Apud omnes magistratus faxo erit nomen tuum.' *Keuchen.*

Effecit] Sic schedæ nostræ et Gifanii, quam lectionem et Savaro est amplexus: *Lambin. curavit.* Neutra vox in Ultraj. *Schott.*

Abtinentia erit hoc satis testimonium] Miserum Lambinum! qui statim, quæ ipsius captio non est, aut delet aut supplet pessimo Latino Linguae. Existimabat heic aliquid desiderari, quare liberaliter suppeditat lectionem, *abtinentia erit hoc satis magnum testimonium.* Vel ordinat: *Hoc testimonium abtinentia, quod exposuimus, satis erit.* Denique dicat corrigendum esse, *Abtinentia erit hoc satis testimonii.* Nægue! Solemne antiquioribus scriptoribus apponere nomen eo casu quem verbum flagitat, neglecto eo, quem vocabulum *satis* exigebat: cum regulariter dicendum fuisset *satis* testimonii, probe extulit Nepos, *abtinentia erit hoc satis testimonium.* Ovidius: 'Fortunamque dies habuit satis.' Quod ex vetustis codicibus recte, nequicquam relatrantibus indoctis, restituit Raphaël Regius. Cic. lib. xii. ad Atticum: 'Si satis consilium qua de re haberem.' Cajus lib. xix. ff. de Oper. Libert. 'Satis tempus ad quæstum faciendum, unde alii possit, habeat.' Tacit. Ann. xii. 66. 'Sat tamen spatium amplexus ad vim remigii,' ut ibi restitui. *Gebhard.* Adde Gruterum ad Planti Menæch. Prol. 16.

Multis millibus versuum] Vide quæ Lambinus ex Doareno huc notavit. Sunt autem versus lineæ, quas vocamus. Vide Isidorum lib. vi. 14. Horum numero metiri libros solebant, eumque in ultima cera adscribebant. Qui mos et Hebræis Criticiis. Vide

Casaubonum ad Athen. vi. 10. et Salmas. Prolegom. in Solinum v. Boeckl.

CAP. 5. *Concinnus*] Cujus brevis responsio aptissime congrueret. M. Tullius de Finibus: 'Aristo concinnus et elegans.' Gebhard.

Habuit obtreptatorem Menecidem] Alii Codices corrupte *Menedidem*. Quod ex conjunctione literarum introductum. Apud Plutarchum est *Μενεαίδης* in præcept. politicis: unde legendum *Menecides*. Idem error in multis aliis ex injuria librariorum irrepsit. Keuchen. Hunc Plutarchus commemorat in Pelopida, eumque dicit fuisse *δαιμόνιον μὲν λέγειν, ἀλόαστον δὲ καὶ κακοφθὴν τῶν τρέφων* quod et Probus dicit infra non longe. Lambin.

Indidem Thebis] Sic Cicero pro Roscio Amerino: 'Indidemne America? an hosce ex urbe sicarios?' *Indidem Thebis*] 'Euclides Socraticus, qui indidem Megaris erat,' Agellius lib. vi. 10. Keuchen.

Adversarius in administranda republica] *Adversarius* hoc loco *ἀντιπρόσθετος*, vel *ἀντιπαρασώμενος*. Plutarchus in Aristide. *Ἀντιπολιτεία* est apud Plutarch. in Cæs. *Ἀντιπολιτεύμενος* in Amat. narrat. Boeckl.

Illi genti plus tunc virium] Ob crassum, ut volunt, aërem. Quod notus Horatii versus docet: 'Bæotum in crasso jurares aëre natum.' Et illud Tullii in l. de Fato: 'Athenis tenue cælum, ex quo etiam acutiores putantur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebani et valentes.' Tertullianus de anima: 'Thebis hebetes et brutos nasci relatum est.' Pindarus apud Strab. lib. vii. p. m. 321. olim *porcos* inde dictos notat. Attamen Epaminondas, Pelopidas, Iaménias, Cebes, Pindarus, omnes Thebani, satis ingeniosi fuerunt. Unde liquet, præter cælum et patriæ indolem, singulis naturam adhuc propriam aliquod suumque ingenium et affectus dare: ita ut sint crassæ ali-

quæ in tenui cælo mentes, et tenues in opaco: quod docte exquirunt Barclains Icon. anim. c. 10. Salmas. de ann. Climact. p. 722. Sed et educatio multum hic potest. Locc.

Quod hos a bello avocas] Editio Parisiensis et scripti, *evocas*: non sequor. Schott.

Otii nomine servitutem conciliis] Pacis falso nomine cives tuos alieno jugo ac dominationi subjicis. Cicero in Ant. 'Cum his facta pax, non erit pax, sed pactio servitutis.' Infra Timoleonte: 'Maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit.' Hamilcare: 'Tota Africa tantum otium reddidit.' Cæsar. Civil. lib. i. 5. 'Si qua hominum æquitate res ad otium deduci posset.' Civil. lib. ii. 36. 'Erat in oppido multitudo insolens belli, diuturnitate otii.' Val. Maxim. lib. vii. 7. 'Postquam deinde Dionysium inimica Syracusarum libertati capitibusque insontium infesta fortuna cælesti custodia liberatum, velut fulmen aliquod otio ac tranquillitati injecit.' Tacit. Ann. lib. xv. 6. 'Cur deserta per otium, quæ bello defenderant?' Justin. lib. vi. 9. 'Inter otia Græcorum sordidum et obscurum ante Macedonum nomen emerit.' Cicero Bruto: 'Eloquentia pacis est comes, otiique socia.' Gebhard.

Nam paritur pax bello] Corinthii apud Thucyd. lib. i. 'Ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαίωται, ἀπ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ' ὁμοίως αἰνιτύνον. Boeckl. Aristoteles Polit. l. vii. 14. Πόλεμος μὲν εἰρήνης χάριν. Cicero de Officiis: 'Bellum ita suscipiatur, ut nihil aliud nisi pax quæsita videatur.' Gebhard.

Quare si Principes Græcia esse vultis, castris est vobis utendum, non palestra] Non alienum a disciplina militari, quod apud Tacitum Sejanus produxit, ut nimirum vallum statueretur procul urbis illecebris. Ethæc ratio, cur antiquitus milites ad matrimonia non fuerunt admissi, quem-

admodum athletæ apud Tertullianum. Lege eundem Ann. xiv. et Galgaci verba in Agricola. Rem elucidavit in commentario Justus Lipsius. Vidas Galenum etiam, Platonem, Plinium, et Isidorum Orig. ix. *Keuchen*. Tiridates apud Tacitum xv. 1. 'Non ignavia magna imperia continentur, virorum armorumque faciendum certamen.' Cæsar apud Lucanum i. vii. de Græcis militibus, 'Gravis delecta juvenus Gymnasialis aderit, studioque ignava palæstræ, Et vix arma ferens.' *Loce*.

Neque uxorem duxisset] Atqui filium habuit Stesibrotum nomine, quam eum pater, quod in bello adversus Lacedæmonios suscepto, se absente, suoque injussu, atque adeo contra imperium suum, prælium commisisset, interfici jussit. Auctor Plutarchus *περὶ παραλλήλων*. Et Polyæn. Strategem. ii. perspicue indicat, Epaminondam uxorem habuisse, ubi refert a Phæbida Lacedæmonio Epaminondæ uxorem amatam fuisse. Sic ille: 'Ἐπαμεινώνδου τῆς γυναῖκος ἡρώδης θουβίδας φρουρὸν τὴν Καδμείαν.' *Lambin*.

Quod sibi Agamemnonis] Oratio implicata, quæ sic explicanda est: Quod sibi Epaminondas Agamemnonis gloriam bello videretur consecutus. *Lambin*.

Habebat enim Meneclides suspicionem adulterii] Erat apud cives suos suspectus adulterii: adulterii suspicionem in civitate laborabat. Et est responsio acutissima, contra quam putat Monstrollensis. Nam qui consilio adulterorum in ducenda uxore utuntur, iis metuendum esse videtur, ne illos etiam ad torum suum violandum alliciant: sive ne ipsis talis istorum opera concilietur, cujus illicita consuetudine ante usi sint, aut adhuc usuros esse se sperent. Videtur non abluere Lactant. Instit. lib. i. 9. Ubi non mirum esse ait, orbem terræ

ab Hercule stupris, libidinibus, adulteriis inquinatum, quum esset adulterio genitus Alcmenæ. *Gebhard*.

Fallis] Lege, *falleris*, id est, erras.

Namque ille cum universon Græcia]

Hæc, cum ex aliis Poëtis, tum ex Homero nota sunt. Longum esset, Homeri et aliorum Poëtarum versus referre ad hanc rem pertinentes. Satis sit nobis Chalcantis augurium protulisse: quem ex passerum numero, belli Trojani annos auguratum esse, canit Homerus Iliad. β. Noti sunt versus: eosque Latine vertit M. Tullius lib. ii. de Divinatione. Ex quibus hos tantum adscribam: 'Nam quot avails tætro mactatas dente videtis, Tot nos ad Trojam bellum exantlabimus annos: Quæ decimo cadet, et pœna satiabit Achivos. Edidit hæc Chalcas, quæ jam matura videtis.' *Lambin*.

CAP. 6. *Quum in conventum venisset Arcadum*] *Εἰς τοὺς μυρίους*. Sic enim dicebatur Arcadum conventus. Harpocrat. *Μύριοι ἐν μεγάλῃ πόλει*. *Δημοσθένης ἐν τῇ κατ' Ἀσχίου*. *Χωθέρων ἐστὶ κοινὸν Ἀρκάδων ἀπάντων, οὗ πολλὰ καὶ μνημοσυνέουσιν οἱ ἱστορικοί*. Vide Xenophontem 'Ελλ. lib. vi. *Lambinus*. Rem clarius commemorat Plutarchus in Apophthegm.

Societatem facerent] In Enmene: 'Persuadere Eumeni studuit, ut Perdiccam desereret ac secum faceret societatem.' *Savaro*.

Callistratus] De quo Xenophon 'Ελλ. lib. vi. cujusque exstat Oratio apud Lacedæmonios habita, eodem libro. Commemorat eum et Æschines Oratione *περὶ παραπροβ*. *Lamb*. Cognomento dictus fuit Aphydnæus, *Καλλιστράτος Ἀφιδναῖος*.

Multa invecus esset in Thebanos] Loquitur infra parl modo: 'Nonnulla inveherentur in Timoleonta.'

Animadvertere debere Arcades] Refert hoc Plutarchus *ἀποφ. βασιλ.* et *πολιτ. παραγγ.* De Oreste et Clytem-

nestra ejus matre, Œdipo et Laio patre, notæ fabulæ. Legendus Sophoclis Œdip. tyrannus, et Euripidis Orestes.

Qui cum patrem suum interfecisset, ex matre liberum procreasset] Pater erat Laus, mater Jocasta, Creontis Thebanorum Regis filia.

Quum patria essent pulsi] Sic Plutarchus: 'Ἐκείνους μὲν ἐξεδίωκεν, Ἀθηναίους δὲ ἐπέδιδωκεν. Lambin.

Legati ante pugnam Leutricam] Hæc omnia omittunt Longol. Magius, et Lambinus; erant tamen in nostris et Gifanii Membranis. Sed, ne quid dissimulem, intrusum videtur ab ora. Schott.

Legationum] Legationum integre in scriptis, fortasse non male, itaque Longol. edendum curavit; a quo Lambinus æterique discedunt. Schot.

Quam Leutrica pugna] De qua Diodorus lib. xv. Xenophon 'Ἑλλ. vi. Plutarch. in Pelopida, Pausanias Boeoticis. Occiderunt in ea Lacedæmoniorum, ut narrat Diodorus et alii, quatuor millia et regem eorum Cleombrotum. Exponunt autem Xenophon, Diodorus, Cicero, prodigia et ostenta, quæ cladem illam antecesserunt et præsignificaverunt. Lambin. Quo tempore etiam Lacedæmonii ἡγεμονίας Græciæ amiserunt, quam per annos D. obtinuerant; ἡγεμονίας autem hic accipe κυρίας, de ducatu solo, non vera dominatione. Quare Plutarchus recte dixit eos παραρτίσαι τῆς Ἑλλάδος, principem inter Græcos locum obtinuisse, non ἡγεῖν. De hoc autem spatio annor. D. cujus caput est κοινότητα Lycurgi, vide quam scribit decus sæculi, λαμπρὰ τῶν πρὶν αἰώνων, Joseph. Scaliger ad numerum Ensebianum MCXXXII. Casaubonus.

CAP. 7. Quod se patriæ irasci nefas esse duceret] Divinæ iadellæ hæc sunt testimonia: nam quot sunt, qui injuriæ unius atque alterius civis ruina universæ patriæ ultii non sint? Liv.

lib. xxvii. 'Ut parentum sævitiam, sic patriæ injurias patiundo ac ferendo leniendas esse.' Tacit. Ann. lib. 1. 10. 'Quamquam fas sit privata odia publicis utilitatibus remittere.' Gebh. Exemplum patientiæ injuriarum a civibus acceptarum suppeditat Valer. lib. iii. 7. ext. 5. 'Epaminondas, quum ei cives irati sternendarum in oppido viarum contumelias causa curam mandarent, (erat enim illud ministerium apud eos sordidissimum,) sine ulla cunctatione id recepit.' Apud eundem lib. eod. cap. 8. 2. Q. Fabius Maximus quoque nunquam 'sibi Reip. irasci permisit: tam perseverans in amore civium fuit.' Elegans admodum sententia illa est, quam profert de P. Scipione Africano libro v. 3. 2. 'Igitur hæc unam Scipionis vindictam ingrati animi urbe Roma sensit: majorem me hercule Coriolani violentia. Ille enim metu patriam pulsavit, hic verecundia: de qua ne queri quidem tanta vere pietatis constantia nisi post fata sustinuit.' Ejusdem oris locutio est Attico; ut qui semel carum hujus et temporum Excellentium Imperatorum Vitas legerit, diversosque et hujus et illarum auctores statuat, eum nihil in Lingua Latina, et usu puriorum Scriptorum sapere judicem: 'Hunc,' inquit, 'ea fuisse in suos indulgentia, ut quos amare deberet, irasci eis nefas duceret.' Gebhard.

Hæc sunt testimonia] Legendum fortasse est, hæc sunt testimonia: quam nihil mutò. Lambin.

Ille militum multitudo] Sic fere eod. Gif. probante Gebhardo. Ms. Leid. illa multitudinem militum. Ms. Boecl. et Vulgati: res illa militum. Quid si legam: eo esset ded. res, illa multitudinis militum? h. e. in tanta militum multitudine: nam mox ait, locorum angustis clausos atque ab hostibus obsessos fuisse. Hoc igitur videtur innuere, in his angustis multitudinem

sibi ipsi fuisse impedimento, ne tota hosti resistere, aut etiam commodè recedere posset.

Quod locorum angustis] Hoc narrat Diodorus lib. xv. Bibl.

Erat enim ibi privatus] Causam adiungit ibidem Diodorus, quare cum illi, qui in Thessaliam missi erant, privati militabat: *ἐπὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς αἰτίας, πῶς δ' οὗτοι οὗτοι ἀπὸ τῆς αἰτίας ἀποστρέφονται μετὰ τῶν ἐκ Θεσσαλίας ἀποστρέφονται, ἀποστρέφονται τὸν αἰεὶ λόγον τῆς ἀπολογίας.* Vide sequentia.

Nullam adhib. mem. contumelias] Ita Liv. v. de Camillo: 'Maluit hic tantum vir patriæ quam injuriæ sue memor esse.' Tullius de se Epist. i. 9. 'Crassi omnes gravissimas injurias, communis concordie causæ, voluntaria quadam oblivione contriveram.'

Pelopidas] Cujus vitam etiam Plutarchus scripsit; ibique, unde nata sit Epaminondas et Pelopidæ amicitia, multis verbis exposuit. Hic, at ibidem Plutarchum tradit, in pugna Leuctrica non habebat imperium, neque erat Bæotarches, sed sacre cohorti tantum præerat. Constabat autem sacra cohors ex amantibus, et illi, qui amarentur. Secutus sum autem paullo ante exempla Basil. Colon. et omnium antiquissima Argentor. in quibus impressum est; *haberetque collegas duos, &c.* Nam cætera habent: *haberetque collegas suos.* Sic autem legendum esse, declarat id, quod sequitur; 'quorum alter erat,' &c. Ita ex auctoritate Probi tres erant imperatores. Neque obstat, quod dicant alii, sex fuisse. Nam non semper inter se congruant historici, ut apparet. Lamb.

Ob eamque rem imperium his esset abrogatum] Plutarchus in Pelopida, hoc non scribit, sed solum elapsam fuisse dicit tempus imperii a lege præfixitum: 'Supererant,' inquit, 'haud multi dies mensi, qui magistrati terminus aderat: manusque prima

mense futuro, designati imperatores inituri erant. Quare illis qui exercitui præerant, vel imperium deponendum, vel capitis poenæ subeunda erat.' Et paullo inferius de Epaminonda et Pelopida: 'Ambo enim cum redissent, capitis accersiti sunt, quoniam non deposito magistratu primo futurum mense quo lex jubebat, quem *βουκότιος* appellant, quatuor item totos menses, præter legem eo functi essent; quibus et in Messenia, et Arcadia, et Laconica commorati sunt.' Hæc Plutarchus. Hujus rei mentionem quoque facit in Politic. et Apophtheg. Magnus.

Plebiscito] Malim *populicito.* Gebhard. Quod etiam observat ad Alcibiadem Schottius.

Lex erat Thebis] Elianus de Var. histor. lib. xiii. 'Ἐπαμεινώνδας ἐφάργε διὰ τὴν θανάτου ἐναντιοῦν ἐκ τῆς Λακωνικῆς, ὅς ἐπιβαλὼν τῇ Βουταρχίᾳ τέτταρας μῆνας παρὰ τὸν νόμον. Sic Plutarchus ἀποφ. Basil. et Cicero de Invent. i. Meminit istius legis Alexander ab Alexandro lib. iv. 6. Genialium dierum. Aliter fiebat apud Romanos, quorum Prætor exacte anno domum redire, classemque successorì tradere cogebatur, nisi cum imperium ei extra ordinem esset prerogatum. Status scripti et sententia; Meminerunt plurimi veterum, Cicero de Invent. i. Plutarch. præc. polit. Elianus Var. xiii. 42. Hermogeni est ἡ κατὰ ῥῆδον καὶ δίδουσαν ζήτησις, quaestio dicti et sententia; nam ῥῆδον ponitur ἀπὸ τοῦ ἑγγράφου, quo actores urgebant. Epaminondas autem defensus est τῇ διαβολῇ. Similia exempla adfert Hottomannus Obs. Jur. lib. vi. 21. Keuch.

CAP. 8. *Collega ejus]* Plutarchus in Pelopida, reliquos duces præter Pelopidam et Epaminondam legi paruisse dicit, solosque Pelopidam et Epaminondam capitis fuisse accersitos. In apophth. tamen Probo adsti-

pulatur, inquit: 'Epaminondam coactum fuisse causam capitis cum collegis dicere.' *Magius*.

Omnes ut causam in se transferrent] Ad verbum Plutarchus: *ἐς αὐτὸν ἀναφέρει τὴν αἰτίαν*. Simili propemodum pacto evasit sive M. Nævii, sive Petiliorum iudicium P. Scipio apud Valer. Maximum lib. III. 7. 1. *Gebh*.

Ut in periculo suo conscriberent] Tulerunt hanc lectionem Cujacius Observat. v. 25. et paratit. in tit. Codicis 44. de sent. ex periculo recitandis: et Schoppius Verisimil. lib. IV. 18. nisi quod hic etiam corrigat *inscriberent*. Lambinus conjectabat in cippo *sen cippulo suo*: Memnius in *scapulo suo*: *Magius breviculo*: Longolius *peristyllo*: (est autem peristylum structura, quæ columnas conjungit easque ambit; ponitur pro ipsius columnis: accedit ad illam sententiam Plutarchus:) Aldus *sepulcro*. Savaro. *Gebh*. Hugo Grotius mallet *periculum*, in sparsione florum ad Jus Justinianæum. *Boech*. Plutarchus et Elianus *στέλην* vocant, et intelligunt cippum vel titulum sepulchri, ut apud Juvenalem: 'titulo res digna sepulchri.' Plutarchus in Epaminonda: 'Ἀξιοῦν, εἰ ἀποκτείνωσιν αὐτὸν, ἐπιγράψαι τῇ στέλῃ τὴν καταδίκην'. Proprie *periculum* est qui Græcis *ἐλεγχος*, titulus vel index ad aliquid declarandum. Hinc 'periculum alicujus rei facere,' est *ἐλεγχον ποιεῖν, ἐλέγχειν*. Callimachus in Epigrammate *ἀνενδόνῃ* de Orestē: *Οὐδ' ἔλαβ' ἐξέτασιν τοῦ θανάτου, ἔτις ἐλέγχει τὸν φίλον, ἀλλὰ καὶ τὸν δῖον* ἔδιδας μόνον. Unde *periclitari*, pro explorare et cognoscere, etiam apud Ciceronem. Et 'periclitari naturas locorum,' Solino. Ab antiquo verbo *perior*, cujus compositum *experior*. Inde et *pericula magistratuum*, apud Cicer. in Verrem lib. III. tabellæ ex quibus sententiam recitabant. *Salmas*. Magno in libr. Notarum D. P. 'De periculo.' Collatio Carthaginensis II.

c. 68. 'memores periculi.' Savaro. Videtur autem hoc mihi sentire Ne- pos, Epaminondam se quidem obtulisse poenæ; sed petiisse, ut in actis illis, in quibus suum periculum, usitato omnibus civitatibus more, ad memoriam notaretur, talia inscriberent, quæ subjungit. Habent quippe civitates bene constitutæ tabulas publicas, in quas relata nomina et causæ supplicio affectorum. Hinc intelligendus Val. Max. lib. IX. 2. de L. Sulla: 'Quatuor millia et septingentos diræ proscriptionis edicto jugulatos in tabulas publicas retulit, videlicet ne memoria tam præclaræ rei dilueretur.' *Gebh*.

Apud Leuctra] Alii videntur velie ac significare, Epaminondam cum suis collegis adversus legem commisisse post pugnam Leuctricam. *Lamb*.

Ausus fuit aspiceret] 'Ἐράλμασιν ἐπιβλέπειν, vel ἐπιτορβάζειν, hoc est, ὀφθαλμοῖς ἐμμεῖν προσβλέπειν, rectis et irretortis oculis intueri. Proverbium olet. Notavimus in Comment. Horatianis ad illum locum Od. lib. II. 2. 'Quisquis ingenteis oculo irretorto Spectat acervos.' *Lamb*. Ergo solo ante Imperatorem Epaminondam adspectu Bæotios debellabant Lacedæmonii. Id terroris habebant et Romani. Tacit. Ann. lib. III. 45. 'Viderent modo adversos et adspicerentur, id satis ad victoriam.' Iterum Hist. lib. III. 24. 'Frustra minis et verbis provocatos Vitellianos, si manus eorum oculosque non tolerent.' Cæsar B. G. lib. I. 'Sæpenumero cum iis congressos, ne vultum quidem atque aciem oculorum ferre potuisse.' Liv. lib. VII. 33. 'Sannites cum quærentur, quænam prima causa tam obstinatos movisset in fugam? Oculos sibi Romanorum ardere visos aiebant, vesanos vultus et furentia ora.' Polybius dixit *οὐδὲς ἐτάλμα μόνον κατὰ πρόσωπον*. Item lib. III. *ὅτι ἡττηθέντων οὐδὲς ἔτι τῶν ἐκείνους ἱσθρὸς ποταμοῦ βα-*

δίας πρὸς αὐτοὺς ἀντοφθαλμῶν ἐτόλμα. Diodor. extulit κατὰ στόμα παρατάσσεται. lib. xv. Οἱ μὲν Θηβαῖοι, inquit, δυσχωρίας τινὰς ἐτέρας καταλαμβανόμενοι διεσπάλον μὲν τοὺς πολέμιους λεηλατεῖν τὴν χῆραν, κατὰ στόμα δὲ πρὸς ἑκαστὴν τὴν δύναμιν ἐν τοῖς πεδίοις οὐκ ἐτόλμων παρατάσσεται. Florus lib. II. 18. 'Mancinum assiduis cædibus ita subegerunt, ut ne oculos quidem, aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.' Gebhard.

In libertatem vindicatis] Lacedæmonii clade Leuctrica et Mantineensi accepta, principatum Græciæ amiserrunt. Vide Diod. xv. Quod etiam ante observatum est.

Satis habent] Contenti eo solo erant, nihil amplius requirebant. Satis habere est Græcis ἀγαπᾶν. Ælian. Var. Hist. lib. IV. 'Ἡγάπα γὰρ εἰ δυσηθείη διασωῶσαι αὐτὸν γούν μόνον. Lib. xv. 'Ἀγαπητὸν ἐπάρχειν ἔδκει τοὺς πολλοὺς δόλους νικῆσαι. Polyæn. in Philippo Com. lib. IV. 17. 'Ἀθηναῖοι δὲ ἠγάπησαν τὸ λευθέραν ἀφείσθαι. Loqui similem in modum amant optimi Scriptores. Cæsar Civil. lib. III. 46. 'Nostri vero, qui satis habebant sine detrimento discedere.' Hirt. lib. VIII. 6. 'Cæsar tempore anni difficillimo cum satis haberet convenientes manus dissipare.' Curt. lib. IV. 81. 'Rex monere ut satis haberent, arma retinere, cætera se redditurum.' Tac. Ann. lib. II. 37. 'Satis habebam, si tennes res meæ nec mihi pudori, nec cuiquam oneri forent.' Ann. lib. IV. 37. 'Ego me, P. C. mortalem esse et hominum officia fungi, satisque habere, si locum principem impleam.' Lib. xv. 25. 'Regressum Pætum, cum graviora metueret, facietis insectari satis habuit Cæsar.' Nepos Timoleonte: 'Hoc superato Timoleon maximas copias Carthaginiensium apud Crimessum fluvium fugavit, ac satis habere coëgit, si liceret Africam obtinere.' Eumene: 'a cæteris tantum satis habeant se defendere,' Anni-

bale eadem ferme repetit. Justinus lib. XXII. 8. 'Tunc respondit satis habere se, quod superstitis eos esse Agathoclis liberis sciat.' Sallust. Jugurth. 'Satis habebatis animum retinere.' Gebhard.

Si salvi esse possent] Si urbem defendere possent. Diodor. lib. xv. Spartam a Thebanis esse oppugnata, et a Lacedæmoniiis ægre illam quidem defensam, sed tamen non sine Thebanorum incommodo ac detrimento, multis verbis refert. Lambin.

Messena constituta] Sic in antiquo nummo Tiberii: CIVITATIBVS ASLÆ RESTITVTIS. Keuchen. 'Ἔκτισε τὴν Μεσσήνην. Diod. Lege etiam Pausaniam in Bæoticiis, ubi refert Elegiam statuæ ejus inscriptam his verbis: 'Ἡμετέρας βουλαῖς Ἀπέρη μὲν ἀειράτο δόξαν, Μεσσήνη δ' ἱερὰ τέχνη χρόνῳ δέχεται' Θῆβαι δ' ἐπλοισιν μεγάλη πόλις ἔσσεφάνται, Ἀδριότομος δ' Ἑλλάς πάσ' ἐν ελευθερίῃ.

Risus omnium] Sic Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. 'Ἐξῆλθον οὖν οἱ δικασταὶ οὖν πολλὰ γέλασι, μὴδὲ τὰς ψήφους ἐπ' αὐτὸν ἀναβαλόντες. Lamb.

CAP. 9. Apud Mantineam] Urbem Arcadiæ. Lege Diodor. xv. Xenoph. Ἑλλ. VII.

Audacius instaret hostibus] Ἀπειδὴς τῇ τολμῇ χράμενος. Polybius lib. II. de Hamilcare: χράμενος τολμηρῶς καὶ παραβόλως ἐαυτῷ κατὰ τὸν τοῦ κοδύσου καιρὸν. Diodorus de hac re ipsa: προθυμώτερον προσπίπτων τῇ θυμῷ. Cæterum perperam heic fecit Epaminondas, ac minus pro prioris vitæ sapientia ac moderatione. Nihil enim minus prudenti Imperatori, quam audacia convenit, qua non solum ipse, sed qui salutem tali commiserunt, rruunt. Licet hoc verbis Crateri intelligere apud Curt. lib. XI. 32. 'Sed quis Deorum hoc Macedoniæ lumen ac sidus diuturnum polliceri potest; cum tam avide manifestis periculis offeras corpus, oblitus tot civium animas trahere te in casum.' Nam si

probe intuearis Ducem, ejus salute exercitus incolnitas continetur, et capite ablato reliquus truncus se non movere, nedum spirare poterit. Ἰφικράτης τὸν στρατηγὸν εἰκαζε κεφαλῇ. δταν δ' ὁ στρατηγὸς ἀπόληται, τὸ πᾶν ἐχρησται οὐχεταί. Itaque quantum audacia Ducis temere se periculis offerentis damni concitet, manifeste apparet. Vidit id profecto Perdiccas apud Curt. lib. x. 24. 'Illud scire debetis militarem siue duce turbam corpus esse sine spiritu.' Avidum præcipitium Cyrum Juniores monere non destitit Clearchus, ne corpore suo vellet periclitari, cum nihil aut parum emolumenti eo posset exercitui addere: exitio vero universos ipsum sequentes traheret in perniciem. Labet verba Polyæni advocare e libro ii. Κλέαρχος, inquit, Κέρρ μὴ συνεβούλευεν αὐτὸν μὴ καθύπευθε, ἀλλ' ἐφορῶν τὴν μάχην. μαχηόμενος γὰρ μὴδὲν μέγα συμπράξει· παθόντα δὲ πάντας ἀπολλέσκει τοὺς μετ' αὐτοῦ. Jul. Capitol. in Maximis judicat, Imperatorem uti manu et ferro, esse barbaricam temeritatem cap. 12. 'Habuit,' inquit, 'hoc barbaricæ temeritatis, ut putaret Imperatorem manu etiam sua semper uti debere.' Quippe in bello pleraque 'auspiciis et consiliis, quam telis ac manibus geruntur.' Tacit. Ann. xiii. 6. *Gobhard.*

Quod in ejus unius pernicië patriæ sitam putabant salutem, univërsi in unum impetum fecerunt] Infra Eumene, (ne quis diversos existimet scriptores:) 'Cujus in pernicië positam spem habuissent victoriæ.' Cæterum prudentissimum hoc consilium nunquam non eventum felix fuit. Nam occiso duce reliquorum militum virtus cæca, manca, atque inutilis. Qui negotium cum serpente incepisset, is impetu in caput facto, eoque obtrito, nihil a reliquo corpore noxæ metuat. Hujus simulacri ipse Epaminondas auctor est apud Polyæn. lib. ii. Μέγιστον ἔχον συλλαβὴν θεῖζε Θηβαίους, καὶ πάν-

των θανάσιον τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου συντρίβας, Ὅρῶντα, ἔφη, δεῖ τὸ λοιπὸν σῶμα, ἐχρησται τῆς κεφαλῆς οὐχεμένης. Quod Lacedæmonis constitutum fuerat, id a Romanis crebrius factitatum. Cæsar B. G. lib. v. 58. 'Præcipit atque interdicit Labienus, omnes unum peterent Indutiomarus, ne quis quemquam prius vulneraret, quam illum interfectum videret.' Tac. Ann. iii. 73. 'Dat negotium Blæso, cæteros quidem ad spem proliceret arma sine noxa ponendi; ipsius autem ducis quoquo modo potiretur.' Idem Ann. iv. 25. 'Differtur per manipulos, Tacfarinatem omnes, notum tot prælia, consecuntur: non, nisi duce interfecto, requiem belli fore.' *Idem.*

Sparæ aminus percussus] 'Sparus est,' inquit Servius, 'rusticum telum, in modum pedi recurvum.' Vide Festum, Nonium, Varronem, Sisonnam, et alios. Vetus Glossarium: Sparus: αἶδον ἀκοντίον, genus telii. Quo Græci frequentissime utebantur. Cæterum non consentiant de percussore Scriptorum opiniones, quemadmodum gentium, quas conjungit Pausanias in Arcadicis: 'Epaminondam autem occisum esse Mantineenses quidem a Machærione quodam Mantineensi dicunt: Lacedæmonii vero similiter a Lacedæmonio quodam, et ei homini Machæronis nomen fuisse volunt. Sed fama est apud Athenienses, cum qua consentiunt Thebani, vulneratum esse Epaminondam a Gryllo,' Xenophontis filio. Vide sequentia.

Mortiferum se vulnus accepisse] Mortale, lethale, θανάσιμον. Sic 'mortiferum bellum' Ennio Telamone. M. Tullius pro Sextio: 'Plaga insana-bilis illa et mortifera.' Cicero pro Sylla: 'Accepit Sylla vehemens et mortiferum vulnus.'

Si ferrum, quod ex hastili in corpore remanerat, extraxisset] Ferri spari extractum alii historici spiculum vocant, aut hastam. Val. Max. lib. iiii. 2. Interpretes Pausaniæ in Arca-

dicis, et Rhodomannus Diodor. Siculi lib. xv. et Donatus Ponzanus notavit ex Æliano. Hastam vocavit Cicero Fam. lib. v. et de Finibus II. Dempsterus ad Rosinum lib. x. 10.

Anim. et. amissurum] *Emissurum* ex Mas. emendavi: ita 'efflare animam' dixit in Pausania: 'emittere spiritum,' Marcian. in libr. xviii. §. in quibus, de reb. dubiis, et non semel Damascus de vita Pontificum. Jocose Plautus, 'Cave ne quid emittat animæ.' Savaro. Non probo factum Savaronis *emissurum* substituētis. Sic Cicero pro S. Roscio: 'Persummm dedecus vitam amittere.' Auctor ad Herenn. 'Decius amisit vitam, at non perdidit: recepit patriam, amisit animam.' Gebhard.

Usque eo retinuit, quoad renuntiatum est, vicisse Bæotios] Justin. lib. vi. 8. 'Ut relictus in castra semianimis, vocem spiritumque collegit, id unum a circumstantibus requisivit, num cadenti sibi scutum ademisset hostis. Quod ut servatum audivit, allatumque, velut laborum gloriæque socium, osculatus est. Iterum quæsit, utri vicissent. Ut audivit, Thebanos, bene habere se rem, dixit: atque ita, velut gratulabundus patriæ, expiravit.' Sic Orosius III. 2. Diodorus. Ælian. Var. XII. Plutarchus ἀποθ. βασιλ. Valer. Max. III. 2.

Confestim exanimatus est] Τοῦ δόρατος ἐκπεσόντος ἔθεν πύσης παραχῆς ἐξέπνευσεν. Val. 'E corpore deinde suo hastam educi jussit, eoque vulnere expiravit.' Gebhard.

CAP. 10. *Hic uxorem nunquam duxit*] Quis Nepotem contra Lambinum defendet? Arguit eum falsitatis manifestæ ex Plutarcho et Polyæno. Plutarchi locus jam non succurrit. Polyæni verba non demunt fidem Cornelio nostro. Aliud enim est habere mulierem, aliud γαμέην. Uxorem quidem non duxisse testantur omnes Epaminondam; ast caput libenter cum scortis collimasse, apparet ex isto

Plutarchi loco in παραγγέλλειν. Ἄριστα δὲ ἀνθρώπων, inquit Philosophus, δ' Ἐπαμεινώνδας, ἀνησυχίαντος θεοῦ ἐν τῇ Πελοπόννησιν τὸν κάπηλον ἐκ τῆς εἰρηκτῆς ἀφῆλται, καὶ μετ' ἄλλων, τῆς ἀφαιμένης θεοῦ εἰρήνης, ἀφῆται, τοιαύτως, ἔφη, χάρτας, δ' Πελοπόννησον, λαμβάνειν ἐπαιρηδίου, οὐ σφραγιστοῖς, πρὶν ἐσθῆν. Valer. I. III. 2. verbis ultimis Epaminondæ: 'Orbus,' inquit, 'non tam sine liberis morior: quoniam mirificas filias Lencra et Mantineam relinquo.' Idem.

Qui filium habebat infanem] Fatale bonorum virorum habere degeneres liberos infortunium, quod felicitatem reliquam non leviter debilitat. Plin. Panegy. cap. 88. 'Multos illustres, foris claros domestica destruebat infamia.' Ideo perversam prolem Augustus appellare solitus erat 'vomica' et 'carcinomata,' apud Sueton. lib. II. 65. Comparantur quoque degeneres excrementis corporis, Pituitæ, Pediculis, et cæteris. Diog. Laërt. lib. II. in Aristippo: Ἡτιάστῳ τις ἀπὸν τὸν υἱὸν ἀπορρίπτοντα, ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ γεγενῆσθαι καὶ ὅς, καὶ φλέγμα, φησὶ, καὶ τοὺς φθείρας ἐξ ἡμῶν ἴσμεν γεννυμένους, ἀλλ' ἀχρεῖα ὅσα ἀς πορρῆνται βέμπομεν. Gebhard.

Quod liberos non relinqueret] Græci talem personam δορυφόρημα vocant. Vennste Julianns de Claudio, et Plutarchus de Aridæo in fine Alexandri. In proverbio, ἔστι γὰρ ἐκείνων δίχρα τοῦτ' τῆς τραγῳδίας τὸ δορυφόρημα μικροῦ δέον φάναι καὶ ἑφύχων. Keuchen.

Ex arce] Cadmea. Lambin.

Domi se retinuit] Lambinum non imitor properum ad mutandam in continuit. Gebhard. Mas. Ven. domum se retinuit. Ald. Paris. Lamb. domi se ret. Col. demo s. r. In Eumene, 'tennit autem se uno loco quamdiu fuit hiems.' In Hannib. 'Hannibal enim uno loco se tenebat in castello.' Pro vulgata lectione facit quod legitur in Cimone: 'Cum a conventu remotum sese Dion domi teneret.' Savaro.

Cadmeam] Arx est Thebarum. Nos ex Plutarcho restituimus, cum in scriptis etiam legeretur *Academia*. Longolius. *Κάδμεια*, *Θηβῶν ἀκρόπολις*. Stephan. Utrum autem *Cadmia*, an *Cadmea* scribatur, nihil refert. *Lambin.* In Pelopida: 'Arcem oppidi, quæ Cadmea nominatur, occupavit.'

In primis stetit] 'Ἐν προμήχους, in iis, qui in primis ordinibus pugnant. *Lambin.*

Post ejusdem interitum] Lege Xenophontem Rerum Græcarum libro ultimo. *Mag.* Diod. xv.

Contra eas] Vulgati cum eo: non ita consone. *Mss.* *Contra ea*. Sic in præfat. 'Contra ea pleraque nostris moribus.' Alcib. 'Contra ea si quid adversi accidisset.' Iphicr. in fine:

'Contra ea mater Atheniensem.' Agesil. 'contra ea Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavit.' *Ibid.*

Unum hominem plaris, quam civitatem fuisse] Sallust. Catil. 'Mihi multa agitati constabat, paucorum civium egregiam virtutem cuncta patrasse.' Præcipue autem videndus Polybius lib. vi. de Thebanorum rep. loquens, cujus prosperis non forma reipub. ipsa, sed eorum virtus, qui tum rebus præerant, causam præbuerit: Καὶ γὰρ, inquit, *συνηξέθη καὶ συνήμασε, καὶ συγκατελύθη τὰ Θηβαίων ἔργα τῷ τε Ἐπαμεινώνδου καὶ τῷ Πελοπίδου βίῳ προφανῶς, ἔξ ὧν οὐ τὴν πολιτείαν αἰτίας, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας ἤγγιζον τῆς τότε γενομένης περὶ τὴν Θηβαίων πόλιν ἐπιφανείας*. Vide reliqua. *Boeckler.*

XVI. PELOPIDAS.

CAP. 1. *Magis historiis, quam vulgo notus*] Secus atque Epaminondas, qui in ore pene omnium. Pelopidas autem tantum historicorum scriptis memoratus, in quæ vulgus non ita penetrat. Cæteram sive *historiis* sive *historicis* legas, res eodem recidit. *Gebhardus*. Mavult *historicis* Schottus, quos vulgo opponas: sic Cicero in Mureniana: 'Tua nobilitas, Ser. Sulpiti, hominibus litteratis et historicis notior.' De hoc Pelopida Plutarch. *Xenoph. lib. v. Diodor. xv. Polyæn. lib. ii. Strateg. Frontin. lib. iii. 8. et lib. iv. 7. Supr. in Epamin. Savero.*

Historiam videat scribere] Sidon. *Ep. i. 2. et iii. 3. vide Notas. Idem.*

Si tantummodo summas attigero] Τὰ κεφάλαια. *Lambin.* 'Fastigia summa' vocat Poëta. Τὰ κορυφαῖα. *Boeclerus.*

Rudibus literarum Græcarum] Sic loquitur Cicero *Offic. lib. i. princip.* 'Ut non modo Græcarum literarum rudes, sed etiam docti,' &c. *Lambin.*

Phæbidas Lacedæmonius] Codex Dan. sine diphthongo *Phebidas*. Corrupte. Omnino *Phæbidas* legendum, qui communiter Græcis φοιβίδας. *Diodor. lib. xv. φοιβίδας ὁ Σπαρτιάτης, τεταγμένος ἐπὶ τοῦδε ἡγεμονίας, καὶ δυνάμην ἔχων ἐπὶ Ὀλυθίου, κατελάβρετο τὴν Καδμείαν.* Lege Aristidem Sophistam *O. rat. i. pro Thebanis, et Xenophontem 'Ecl. v. Keuch.*

Olynthum] Auxilio Amyntæ Macedonia, qui societate cum Lacedæmoniis inita Olynthum cunctis viribus meditabatur oppugnare. *Gebh.* Urbs illa a Mela describitur inter Athon montem et Pallenem urbem. Viginti stadiis a Meciberna, ut tradit Suidas. Plinius et Orosius quoque

meminerunt. Thraciæ urbem maximam vocant Xenophon et Libanius. Eadem Sithonia, Σιθωνία appellatur, ut scribit Herodotus in Polymnia. Sed regionem potius sic vocat, in qua Olynthos et alias urbes sitæ sunt. *Ortel.*

Quæ Cadmea nominatur] A Cadmo filio Agenoris Regis Phœnicum, conditore Thebarum, ut vulgo quoque notum est. Huic arci appositum fuit præsidium cohortis Prætoris, quod a civitate præsidium vocabatur, quia arces proprie, qui tunc antiquis illis temporibus, Pelopidæque erant, civitates appellarent. Auctor Plutarchus in Pelopida. *Mag.*

Impulsus perpaucorum] Archiæ scilicet, Leontidæ, et Philippi. *Longel. Mag.* Erant hi (ut loquitur Plutarchus) ὁδρες ἀλγαστικοί, καὶ πλοῦστοι, καὶ μέτριον οἶδεν φρονεῖντες. Sed notandum, quod apud Xenophontem dicitur Λεοντίδης, qui Plutarcho Λεοντίδας. *Keuch.*

Adversaria factioni] Viris adversariæ factionis, Ismenis, Pelopidæ, Pherenico, Androclidæ, Epaminondæ; quanquam hic propter paupertatem et philosophiam minus timebatur. *Lambin.*

Idque suo privato] Et Agesilai, ut Plutarchus in Agesilao testatum reliquit. *Mag.* Sed tamen *Diodor. lib. xv. tradit, Ephoros clam mandasse præfectis et ducibus, ut Cadmeam occuparent: Διόπερ τοῖς ἡγεμόσιν οἱ Σπαρτιάται παρήγγελλον ἐν ἀπορρήτοις, ἵνα, ἐάν ποτε καιρὸν λάβωσι, καταλάβουν τὴν Καδμείαν.* *Lamb.* Et adjungit ibidem tempus et causam obsidionis a Spartiatis initæ. Vide etiam *Xenoph. eodem lib. v.*

Ab exercitu removerunt] Ne viderentur factum probare scilicet. Sed ridicule atque absurde: nam arcem retinentes, ratum se habere declarabant. Hoc igitur erat dicis causa Phebidæ factum improbare. *Lamb.*

Pecuniæque multarunt] Drachmarum decem myriadibus, ut auctor est Plutarchus. *Longol. Gebhard.* Καὶ δέκα δραχμῶν ἑκατὼς ἑκατομμύριον. Meminit etiam Polybius Hist. lib. iv. sed summam multæ non expressit.

Nam post Peloponnesiacum bellum] Cujus et supra in Pausania et Lysandro mentio, gestumque annis septem et viginti, inchoatum Olymp. LXXXVII. de quo Thucyd. ac Diodorus. *Schott.* Plinius lib. xxx. 1. tempus ejus refert ad Olympiad. LXXXI. annum 4. Aulus Gellius vero lib. xvii. 21. ad Olympiad. LXXXIX. 1. Diodorus Siculus collocat id bellum in annum Urb. Cond. CCCXXIII. id est, in Olymp. LXXXVII. 3. *Chronolog.*

Qui adversus resistere audent] Nihil mutandum: quod Lambinus imperite conatur. *Gebhard.*

Amicis suis] Potentis paucorum fautoribus. Quales erant Thebis Archias, Leontidas, Philippus. *Lambin.* Quorum impulsu, ut dictum est, arcem ceperant. *Longol.* Supra Lysandr. 'delegerat in unaquaque civitate quibus summum imperium, potestatem omnium rerum committeret. Horum in numero nemo admittebatur, nisi qui aut ejus hospitio contineretur.' Xenophon 'Ελλην. lib. v. Τούτου γενομένου νόμιζε τὰς Θέβας πτωχίστασιν ὕπὸ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ ἡμῶν τοῖς θυμωτέροις φίλοις ἔσσεσθαι.

Alterius factionis principes] Ismeniam capitis accusatum damnavit: Androclides, Pelopidas, Pherenicus, et multi alii, plus quadringenti Athenas profugerunt, ex quibus Androclidem Leontidas dolo interficiendum curavit, ut Xenophon et Plutarchus narrant. Epaminondas remansit, neque relegatus est, eo quod propter

paupertatem et studium doctrinæ contemnebatur, ut paullo ante diximus. *Lamb.*

CAP. 2. *Communiter cum his]* Xenophon 'Ελλην. lib. v. tradit, Melonem, unum ex Thebanis exulibus, cum quodam Phyllida nomine, qui Archiæ polemarchi Thebani scriba erat, ac non ita pridem Athenas venerat, et Archiam cæterosque tyrannos odebat, esse de opprimendis adversariis collocutum. *Idem.*

Eum, quo maximi magistratus] Xenophon eodem libro ait, diem fuisse, quo magistratus imperiumque deponi solebat. Polyenus 'Ἀποθνήσκον fuisse tradit, et diem festum Veneris, quo mulieres quidem Deæ ludam ludebant: viri autem circum eas versabantur. Visum est præsidii Præfecto τῶνθ' αὖτις τῇ Θεῷ. Puellas evocavit: Pelopidas gladiolum occultum habens ingreditur, et interfecto præsidii Præfecto, ἀποθνήσκον τὰς Θέβας. Hæc Polyænus Strateg. ii. Vide sis Plutarchum, qui eandem hanc historiam commemorat, sed aliis circumstantiis.

Nam duodecim adolescentuli] Xenophon tradit, sex duntaxat exules fuisse cum Melone, qui erat septimus. Plutarchus cum Probo congruit: γένεσθαι δὲ αἱ σὺνταρτρες ἑδέσθαι. *Lambin.* In his Damocles et Theopompus summo loco nati. *Plut. Schott.*

Qua paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia] Alii pericula est, id est, eversa est: quam scripturam æque probo. *Lambin.* Gemina his aut eadem potius et Plutarchus in Pelopida: ubi etiam scribit tantas ante Lencricam pugnam vires Spartanorum fuisse, et tam firmis vinculis eorum potentiam fuisse adstrictam, ut vulgo omnes existimarent, solvere illam aut frangere neminem unquam valiturum. Sic ille: 'Ὁ καταλύσας τὸ τῆς Ἀκρότης δέλωμα, καὶ πάσας ἄρχοντας αὐτοὺς γῆς τε καὶ θαλάσσης πόλεμος, ἐξ ἐκείνης ἐγένετο τῆς νικτὸς ἐν ᾗ Πελο-

πίδας, οὐ φοβέμενος, οὐ τείχος, οὐκ ἀνρόπῳ
 λιν καταλαβάν, ἀλλ' εἰς οἰκίαν θαλάσσης
 κατελθάν, εἰ δὲ μεταφορᾷ τὸ ἀληθὲς εἰ-
 πῶν, ἔλυσεν καὶ δέχομεν τοὺς δέσμονας τῆς
 Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας, ἀλλήλους καὶ ἀν-
 ῥήκτους εἶναι δοκοῦντας. *Cassaubon.*

Quorum imperiosa majestas] Sic
 Lambinus restitutum locum putat,
 quod ex imperio imperiosa fecerit.
 Repræsentabo veterum scripturam,
 quam et Savaro secutus est: *Quorum
 imperii majestas neque ita multo post
 Leuctricam pugnam ab hoc initio per-
 culsa cecidit.* De pugna autem hac
 memorabili Diodorus lib. xv. Xeno-
 phon, Pausanias in Bæoticiis, Plutar-
 chus in Pelopida et Comment. de
 genio Socratis. Strabo lib. ix. De
 Latinis, Solinus cap. 18. De recentio-
 ribus Joan. Brodæus Miscell. lib. ii.
 c. 11. et 12. *Schott.* *Quorum imperiosa
 majestas*] Aliter scriptum erat in
 membranis et Excerpt. *imperii maje-
 stas.* Longe melius, quam in Vulgata
 Lambini, qui ex imperio *majestas*, in-
 tempestive conformavit *imperiosu*.
 Editio, quæ cõllata est cum optimo
 Pet. Dan. Cod. *imperio majestas*, ha-
 buit; ut sit *majestas imperio*, pro *in
 imperio*, vel *imperii*. Sic 'fulgor ab
 auro' apud Poëtam naturalium, pro
 auri; et alia apud auctores. *Keuchen.*

Vesperascente caelo] Sic Xenophon,
 qui tradit eos ea hora ad urbis portas
 venisse, qua ab opere rustico in urbem
 ii redeunt, qui postremi et maxi-
 me sero redeunt: Πρὸς τὰς πόλιν ἦλθον,
 ὡς δὴ ἐξ ἄγρου ἀπύκνους, ἥλικα περ οἱ
 ἀπὸ τῶν ἔργων ἐφαίνετο. Sic et Dio-
 dorus: καὶ κατήλθον εἰς πατρίδα νυκτός.
 Sed Plutarchus aliter: Παρουσῆλθον
 ἔτι ἡμέρας ὀσσης. Idem tamen subjicit
 deinceps: ἥ δὲ τι πνέμα καὶ νυφὸς
 ἀρχομένου τρέψασθαι τοῦ ἀέρος, καὶ μᾶλλον
 ἔλαθον καταπεφυγόντων ἤδη διὰ τὸν χει-
 μῶνα τῶν πλείων εἰς τὰς οἰκίας. *Lambin.*
Vesperascente caelo] Cæbro ad id ex-
 emplum loquitur Tacit. Ann. lib. i.
 66. 'Enisæque legiones vesperas-
 cente die in aperta et solida.' Lib.

Delph. et Var. Clas.

xvi. 34. 'Tum ad Thræseam in hortis
 agentem Quæstor Consulis missus
 vesperascente jam die.' Hist. lib. ii.
 49. 'Vesperascente die sitim haustu
 gelidæ aquæ sedavit.' Forte ita cor-
 rigendus Sallustius in Jugurthino:
Et jam dies vesperebat: vulgo editum,
Et jam die vespas erat. Gebhard.

Cum canibus venaticis exierunt] Plu-
 tarchus: 'Procedebant brevibus chla-
 mydibus amicti, catulos agentes ve-
 naticos, et perticas tenentes ad foras
 indagandas; ut ne quis eorum, qui in
 via occurrerent, suspicaretur, eos ali-
 quid novi moliri, sed huc et illuc
 vagari et venari existimaret.'

Domum Charonis deverterunt] Xe-
 noph. διενυκτερεύσαν τὰς Χάρωνι τῶν,
 καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ διημέρυσαν. Sic
 Plutarchus. *Deverterunt*] Charon au-
 tem potens et dives fuit Thebis, qui
 domum conjuratis contulerat, et ad
 Platæas feliciter pugnaverat. Auctor
 Plutarchus. *Schott.*

CAP. 3. *Sejunctum a re proposita*
 Ὁκ ἀνολέειν τῆς πραγμάτων.

*Nimia fiducia quantæ calamitati soleat
 esse*] Velleius Paterc. lib. ii. 118.
 'Nemo celerius opprimitur, quam
 qui nihil timet; et frequentissimum
 initium est calamitatis, securitas.'
Keuth. *Nimia fiducia quantæ cala-
 mitati soleat esse*] Ita est, securitas
 semper oppressa et circumventa fuit.
 Nam 'Non perit ruina vir, qui rui-
 nam timet,' teste P. Syro: et iterum,
 'Qui metuit calamitatem, rarius ac-
 cipit.' Et vers. seq. 'Qui timet in-
 sidias omnes, nullas incidit.' At con-
 tra: 'Quod est timendum, decipit,
 si negligas.' Et denique: 'Citius
 venit periculum, cum contemnitur.'
 Flor. lib. ii. 14. 'Prius jugum excu-
 tit Macedo aliquanto quam ante
 gravior, dum contemnitur.' Geb-
 hard.

Exules in urbem devenisse] Plutar-
 chus: Ὅσῳ δὲ πᾶσι πόλιν μόνῃς ὄσῳ
 αὐτοῖς προσέτασέ τις, οὐ ψευδὴς μὲν, ἀβέ-
 βαιος δὲ καὶ πολλὴν ἀσάφειαν ἔχουσα

Nep.

2 P

καὶ τῶν φοβίμων μένους, ὅς ἐν τῇ πόλει κρυπτομένων.

Vino epulisque dedit] Pari ratione ebrios piratas jugulavit Jul. Cæsar, recepta omni pecunia Milesiisque restituta, qua se redimere jubebatur. Exemplum festivum posteritati reliquit Polyæn. lib. II. Ἀριστομένης ὁ Μεσσήνιος, Λακεδαιμονίων τοῖς διαπορεύουσιν πύθμενος θυσίαν ἐπιτελεσάντων, μετὰ ἀνδρῶν φίλων, λαοὺς ἰσχυρὰ ἐπέβησαν ἑαυτοῖς, καὶ ταῖς κεφαλαῖς περικαθηκέντην χρυσοῦς ἁστράς, καὶ οὕτως ἴδη προΐόντας ἐπεβήσαν μετὰ σήμερον διδόντα τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἕξ πάλους μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων παρηγγελίζουσιν. Οἱ μὲν δὲ διαποδὸν ἐπιφάνειαν εὐχόμενοι γενέσθαι, προΐαντες ἐς μέγαν καὶ ἴδμεν πλάσιον. Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν καταβάτες, τὰ ξίφη σκαπόμενοι, πλάστους καταφρονέουσιντες αὐτῶν καὶ ἀφεικέλους φέροντο. Quid mirum manipulum hominum ebrietatem in exitum præcipitasse, cum minutissimæ urbes Genio et Baccho operantes eo tempore libertatem et imperium suum amiserint, quo illas Fortuna destrueret cogitans tanta securitate illigavit? De Tyro Curt. IV. 4. 5. Aliud exemplum præbent Syracusæ captæ, cum Epicles præbuisset vini epularumque copiam, quod quia ex Liv. XXII. et Frontini III. 3. 2. satis notum est, huc transferre supersedeo. Cranon Thessaliæ urbs a Dinia quodam Phermo Theleippi F. sordidissimi aucupii diurni quæstu famem propulsante oppressa est, cum cives securi vino et epulis se demersissent. Vide Polyæn. lib. II. et Diod. lib. XVI. Ubi Nypeius Dionysii Junioris Dux Syracusanos ex victoria navali, ἐκωνόως celebratis, somno ac vino sepultos invadit atque opprimit. Gellard.

Ab Archia hierophante Archia] Lapsus est Probus non Græcæ linguam inscitia, sed incuria potius. Certum est enim Græcum historicum, unde hæc in Latinam linguam convertit, acripisse : ἀπ' Ἀρχίου τῶς τιν' Ἀρχίᾳ,

hoc est, ab Archia uno eisdem Archia. Nam qui significavit Atheniensia, nomen habuit Archias; et cui significabatur, nempe cui summa Thebis potestas erat, Archias nuncupabatur: id ex Plutarcho scire licet, qui in vita Pelopidæ hæc de re scribit. Longol. Scripti quidam Codices vitiosæ: Ab Archino uno ex his Archia. Alii: Ab Archia uno Tinearchia. Unde nonnulli eliciunt: Ab Archia uno Tinearchia. Tinearchia mendose legitur, quæ lectio ex compendio Græcarum litterarum orta, quasi scriptum esset, Τινερχία uno vocabulo, cum essent duo, τὸ Ἀρχία, pro τῶν Ἀρχία. Vide Lambinum. Primus Aldus Manutius e Plutarcho locum constituit, cujus hæc in Pelopida sunt: παρ' Ἀρχίου τοῦ ἱεροφάντου πρὸς Ἀρχίον τὸν ἐκόντα. Schott.

Quæ quum jam accubanti] Occubanti ἀπὸ τοῦ accubanti positum suspicor in veteri libro. Sic obire, officere, occidere dicebant, pro adire, adiciere, accedere, et alia infinita. Nam ab præ ad δυσφύκτας vitandas veteres dixisse ex Festo notum. Kauchen.

Sicut erat signatus in pulvinum subiciens] Curt. lib. III. 21. 'Diu animo in diversa versato, nulli quid scriptum sit enunciat, epistolamque sigillo annuli sui impresso, pulvino, cui incubabat, subiecit.' Quidam libri habent sub pulvinum. Porro vides quæ fate manent, vitari non posse. Cæsar, apud Sueton. cap. 81. 'Libellum insidiarum indicem ab obvio quodam porrectum libellis cæteris, quos sinistra manu tenebat, quasi mox lecturus commiscuit.' Vide Paternulum lib. II. 57. ubi pulchre concludit: 'Sed profecto ineluctabilis fatum via, cujus cum fortunam mutare constituit, consilia corrumpit,' &c. Gellard.

In pulvinum subiciens] Plutarchus idem inquit, ὅτι τὸ προσκαθήμενον ἱερόμενον. Interpres inepte pro pulvino, lectuli caput vertit. Morem veterum hic Probus innuit, qui in discubi-

torilis et tricliniaribus lectis, cibum sumere solebant: quanquam antiquiores sedentes, non decumbentes, id facere consueverunt, ut ait Athen. lib. viii. 13. Qua de re latius in libello nostro, De Antiquorum prandis et cenis. Dictum Archiae hujus in proverbium abiisse, quod ad suam usque ætatem in usu fuerit, testatur Plutarchus in eodem Pelopida. Magius.

In crustium, inquit, differo res severas] Meminit Erasmus in Chiliadibus. Longolius. Mavult Schottus asinus. Quod vero Lambinus verbum differo ejiciendum censet, quia Plutarchus, *ἐς αἶψαν τὰ σπουδαία*, solemni suo facit. Gebhard.

Severus] Non placet: melius editi series. Schottus.

Cum jam nos processisset] Τῆς νύκτος ἐπορεύσας. Sallust. Jugurtha: 'Sed ubi plerumque noctis processit.' Gebh.

Violenti ab exilibus] Excepto Leontida, qui solus omnium erat sobrius. Vide sis Historiam fuisse apud Plutarchum.

Duce Pelopida] Supr. in Epamin. 'quo tempore duce Pelopida exules Thebas occuparunt, et præsidium Lacedæmoniorum arce expulerant.' Seneca.

Vulgo ad arma libertatemque vocato] Quod faciebant vel voce, vel etiam propositis libellis, qui præsentem statum ibant imminutum. Diod. lib. xv. 'Ἐπειτα τοὺς πολλὰς ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν παρακαλίσαντες, συνεργοὺς ἔσχον ἑκάστους τοὺς Θεβαίους. Tacit. Ann. lib. iv. 27. 'T. Curtialis, positis propalam libellis ad libertatem vocabat agrestia per longinquos saltus et ferocia servitia.' Pacuvius Dnsoreste: 'Extemplo Ægisthi fidem Nuncupantes conciebant populum.' Cicero pro Rabirio: 'Cum ad arma consules ex Scto vocavissent.' Gebhard.

Auctores Cadmea occupanda] De quibus supra. Lambin.

CAP. 4. Itaque hæc liberandorum Thebarum propria laus est Pelopida] Quam ei quoque adscribit Diodorus lib. xv. 'Ἐν γὰρ τῇ τῶν φυγόντων καταλήξει, καὶ ἡ ἀνεκτίσαστο τὴν Καδμείαν, ὁμολογημένοι πάντες τούτῳ τὸ πρῶτον τοῦ κατορθώματος ἔμεναι. τὴν δ' ἐνημέριον ταύτην συνίστη πόλιν τῶν ὕστερον γενομένων ἀγαθῶν αἰτίας γινώσκει. Gebhard.

Delecta manus] Cohortis trecentorum militum, quam ob amorem amicitie, quo plurimum valebat, pugnatque in hostem acris, Sacra cohors dicta est. Qua de re disserit Plutarchus. Schottus. Auctor istius fuit Gorgias, πρῶτος δ' Ὀβσους, ut tradit Polyænus lib. ii. Cui haud dissimiles fuerunt Solduril, de quibus Cæsar de Bell. Gall. lib. iii. 22. Gebhard.

Quoque Messena celerius restitueretur] Diruta atque eversa instauraretur, atque incolis frequentaretur. Restituere hic est ἀνοδοῦαι. Superius Epaminonda: 'Neque prius debellare destitit, quam Messena restituta urbem eorum obidione clausit;' ut ibidem docti e Mss. libris corrigunt. Diodor. lib. xv. Πρὸς δὲ τὸν Περσέω βασιλῆα προσβέβηκεν, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις τὴν Μεσσήνην κατ' ἰδίαν παραλαβὼν, ἡ ἀπόστατος ὁδὸς ἐπὶ τριάκοντα Θεβαῖοι πόλιν ἀποκατέστησαν. Idem. Corrigendus P. Danielis Codex, in quo corrupte Essena pro Messena legitur.

Legatus in Persas est profectus] Post missos ad Persarum Regem Lacedæmoniorum et Atheniensium legatos de societate inunda. De hac legatione vide Plutarchum.

Hæc fuit altera persona Thebis] A scena sumpta translatio: habet et hoc proverbiale aliquid. Longol.

CAP. 5. Et quam Thessaliam] Ad quam cum Ismenia amico suo profectus est. Diodorus xv. Παραλαβὼν Ἰσμενίαν ἑδρα φίλον μὲν αὐτοῦ, θαυμάζομενον δὲ ἐπ' ἀρετῇ, παρήλθεν εἰς Θεσσαλίαν. Plutarch. enumerat felices

ejus successus in oppugnandis urbibus Thessalicis, et præcipue Larissa, quam brevi tempore in fidem suam recepit. *Keuch.* In potestatem redigeret] Imperio Thebanorum adjiceret atque subiceret. Curt. lib. ix. 35. 'Quas gentes redegit in potestatem.' Velleins lib. ii. 37. 'Et aliæ restitutæ populo Romano; aliæ tum primum in ejus potestatem redactæ, ut Syria, quæ tum primum facta est stipendiaria.' Idem cap. 94. 'Cum legionibus ingressus Armeniam, redacta ea in potestatem populi Romani regnum ejus Artanasi tradidit.' Curt. lib. iv. 4. 'magnum partem Asia in ditionem redegei meam.' *Gebh.*

Legationisque jure] Nulla legationis fit mentio neque apud Diodorum, neque Plutarchum. Diodorus hoc tantum scribit, Pelopidam et Ismeniam, cum Alexandro Pherarum tyranno obviam facti essent, temere et sine ulla probabili ratione ab eo comprehensus esse, et in custodiam datos. Verba Græca non adscribam; sunt autem lib. xv. *Lambin.*

Quod apud omnes gentes sanctum esse consuesset] De sanctimonia Legatorum multa passim Josephus lib. xv. Antiquæ historiæ, ubi ait, commune esse ipsis cum Angelis Dei nuntiis nomen. Varro lib. iii. de Ling. Latina; 'Sancta sunt corpora legatorum.' Diodorus Siculus in excerptis Peiresianis n. 248. *τῇ δδωαν* vocat *τῆς τῶν πρεσβυτῶν ἀουλίας*. Statius Papin. lib. ii. 'sanctum populi per secula nomen Legatum.' Cicero Verri-
rina iii. 'Legatorum jus divino humanoque vallatum præsidio, cujus tam sanctum et venerabile nomen esse debet, ut non modo inter sociorum jura, sed et hostium tela incolumiter versetur.' Plura congessit Grotius in Annot. ad lib. ii. cap. 18. de Jur. Bell. ac Pac. Hinc apud Romanos per faciales cavebatur; ut, si legati a quovis populo aut gente violati essent, hi dederentur, qui jura gentium te-

mere violassent. Vide Alexandrum Neapolitanum lib. v. 3. Genial. dierum. *Keuchen.* Quales sunt olim habiti populi quidam, ut Elei. Et apud Romanos Tribuni plebis libera publica; postea Imperatores, et etiam *Κήρυκες*. Dio Chrysostomus, *τὰ δὲ τῶν σπαστοφόρων καὶ τῶν κηρύκων ἐπιδόξως*. *Casaubon.* Mendose Longol. et Magius factum ediderant. *Schott.*

A tyranno Alexandro Pheræ] Editio, quam Parisii dederunt, omittit præpositionem. Alexander Pheræus, lib. vi. Prologorum ad historias Philippicas Pompeii Trogi vocatur *Epiræus*. Sed emendandum *Pheræus*, qui Plutarcho in Pelopida *Ἀλέξανδρος Φεραιῶς*. Quod et apud Diodorum retinendum lib. xv. 67. ubi mendose legitur, *ὅτῳ Ἀλεξάνδρῳ τοῦ Μακεδόνα*, pro *Φεραιῶν*. Et confirmant tempora sub annum videlicet 4. Olymp. cii. *Keuch.*

In vincula conjectus est] Vide supr. in Miltiade. Scævola in l. iv. §. Item qui ad Jul. Majest. Qui confessum in Judicio reum et propter hoc in vincula conjectum emisit. Ulpian. lib. v. de Cust. et exhibit. reor. 'Non esse in vincula conjiciendum eum.' *Savaro.*

Bello persequens Alexandrum] Conjugerendi ratio adhibita fuit, ut tyrannus impetratis 30. dierum induciis Pelopidam liberaret. *Plutarch.*

Simul ac conspexit hostem, configere] Sic et Plutarchus: 'Ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον ἐλθὼν ἤσθουσε τὴν δύναμιν, εὐθὺς ἐβδίδυεν ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον.' *Lamb.* Habebat autem Alexander militum amplius xx. millia; ut tradit Diodorus Siculus.

Incensus ira, equum in eum concitavit] Plutarchus ob id factum, Pelopidæ temeritatis notam inurit. *Mag.*

Conjectu telorum confossus, cecidit] Plutarchus: *Οἱ δὲ πολλοὶ τοῖς δόρασι πόρρωθεν διὰ τῶν ὅπλων τύπτοντες αὐτὸν, κατετραυμάτιζον.* *Lambin.*

Secunda Victoria] Ita edunt omnes; notat tamen Lambinus placere magis *secunda pugna*. Sed legendum *secunda*

Victoria; propitia Victoria, cum jam se inclinasset ad Thessalos victoria. Rombertus Titius Controv. loc. lib. iv. 8. conjecerat *Secuta Victoria*. Curtius lib. iv. Aristander 'in candida veste præibat preces regi Jovem, Minervam Victoriamque propitiant.' Justinus lib. v. 4. 'Hunc quasi de cælo missum, et ut ipsam Victoriam contueretur.' Gebh. Schot.

Omnes Thessaliæ civitates] Quibus honoribus et studiis prosecuti sint Pelopidæ funus et mortem, docet Plutarchus in vita, non minus ele-

ganter quam copiose. *Longol.*

Coronis aureis] Quæ mortuis imponi solitæ, ut e Cicerone pro L. Flacco et Aristophane Comico docet Pet. Victorius Var. Lect. lib. ii. 7. *Schott.* *ἑρπιδίου ἐπιτύχου* intelligit Passchallius de Coronis lib. vii. 5. Alias etiam in coronis mortuorum aureæ memorantur. Sic honoris ergo, auream coronam Castricio mortuo imponendam Pergamēnos decrevisse, auctor est Cicero in Orat. pro Flacco, cap. 81. Vide Kirchmannum de Funer. lib. i. *Boeckl.*

XVII. AGESILAUS.

CAP. 1. Agesilaus] In veteribus scriptum erat *Hagesilaus* per aspirationem. *P. Daniel.* In aliis *Agesilas*; quod idem ac *Agesilaus*. Keuchen. Sic Iolaus, Iolas; Arcesilaus, Arcesilas; Menelaus, Menelas; Agesilaus, Agesilas. Ita quoque Græci Ἀγριλάς et Ἰόλας. *Salmas.* De quo nugatissimas ineptias effutierunt ad Athenæum interpretes. Vide Casaub. lib. xv. 9. De hoc Agesilao, Xenophon. Herodotus lib. vii. Athenæus; Valer. Justin. Plutarch. Polyænus. Frontinus supra in Chabria. *Savaro.* Adde Ciceronem, Pausaniam, Diodorum, Polybium, *Ælianum* Var. Hist. vii. 13. xx. 14. *Boeckl.*

A Xenophonte Socratico] Exstat laudatio hæc præstantissimi Philosophi ac Ducis, Socratis cum Platone auditoris. Meminit Cicero Epist. lib. v. 12. ad Luceium. Scripsit et Plutarchus de vita Agesilai, itemque apophthegmata præter Laconica. Similitatem autem cum Platone excoisæ, multis colligit argumentis A-

thenæus lib. xi. et Agellius lib. xiv. 8. Hic tamen falso efficere conatur, neutrum alterius odii causâ meminisse, cum Xenophon in *ἐπομνημονεύων* lib. iii. ejus meminerit, ut ante Muretum Var. Lect. lib. v. 14. notavit Laërtius in Platonis vita. *Schott.*

Eo enim usus est familiarissime] Dubium est, utrum dicat Probus, Xenophontem usum esse Agesilao familiarissime, an Agesilaum Xenophonte. Mihi quidem videtur illud potius. *Lamb.* Vide Plut. in Apophth. Lacon. Aliam reddit causam Themistius Orat. ad Cæsarem, idcirco Agesilai vitam literis mandasse, quod ejus opera a Spartanis agro donatus esset. *Schott.*

Cum Leotychide fratris filio] Sic Xenophon in Agesilao: Ἐπισάντων περὶ τῆς ἀρχῆς, Λεωτυχίδα μὲν, ὃς Ἀγιδος υἱὸς υἱοῦ, Ἀγησιλάου δὲ, ὃς Ἀρχιδάμου. *Lambin.*

Ut duos haberent semper Reges] Infra de Regibus: 'Lacedæmonius autem Agesilaus nomine, non potestate fuit Rex, sicut cæteri Spartani.' Ad

quem locum observavimus causam duorum regum, ut a Panegyrico scriptore promittitur ad Maximianum. Vide sis etiam Lipsium ad Velleium, et Alexand. ab Alexandro Gen. Dier. lib. iv. 23. *Keuch.* Quod exemplum secuti et alii in Græcia. Simile quid Pausanias de Argivis in Corinthiacis. Talia regna negat Aristoteles constituere propriam speciem gubernationis, quia scilicet partem tantum faciunt in republica optimatum aut populi. Lege Grotium de Jure Belli ac Pacis lib. 1. 3.

Proclis et Eurysthenis] Has tamen familias Plutarchus in Lysandro, et apophth. Laconicis, Eurytionidas et Agidas vocat. Dicit autem Probus, 'ex duabus familiis,' quia plures erant Heraclidarum familiæ præter has, sed tamen regni exortes. *Magius.* Horum successione catalogum ab Hercule enumerat Pausanias. De his quædam etiam a Cicerone scribuntur, de Divinat. lib. ii. Miror autem Ciceronem et Probum a Græcis in nominis finitione dissentire. Etenim illi non *Proclum*, sed *Προκλῆς* scribunt. *Long.* Quæ scriptura omnium verissima et genuina. Longolius, quem secutæ plerumque Editiones vulgatæ, *Proclis* legit, non *Proclia*. Atque eodem modo Parisiensis. Sic *Periclus* et *Neoclus* dixerunt, cum in Græco sit *Περικλῆς* et *Νεοκλῆς*. Sed aliud mendum est apud allos in nomine *Προκλῆς*, pro quo plerique *Πατροκλῆς*. Quod repugnat Historiæ, temporis, circumstantiis. Unde corrigendus Suidas in *Λυκούργος*. *Λυκούργος* *Πατριάρχης* *Πατροκλῆος* *ἀνδρόγονος*. Lege *Προκλῆος*. Sic Plato de Legibus lib. iii. *Λακεδαιμόνιος δὲ Πατροκλῆς καὶ Ἐλευσθένης*, pro *Προκλῆς*. *Keuch.*

Ex progenie Herculis] Prima scilicet, quam longo Regum ordine, a Leonida et ejus majoribus enumerat Herodotus, vii. Musa. Unde apud Vatem Lyricum Oda x. Pyth. *Ὀλβία Λακεδαιμόν, Μάκαρα Θεσσαλία πατρὸς Δ'*

ἀμφότερας ἐξ ἑνὸς Ἀριστομάχου γένος Ἡρακλῆος βασιλεύου. *Keuchen.*

Harum ex altera] Horum scriptus Codex, ut ad personas, non familias referatur. *Schott.*

Fieri non licebat] Qui erat ex familia Proclidarum seu Eurypontidarum, non poterat rex fieri in locum ejus, qui fuisset ex familia Eurysthenidarum seu Agidarum, neque contra. *Lamb.*

Primum ratio habebatur] Vetusta lectio quam et suo more fideque summa Savaro amplectitur. *Magius*, *Primus in eo habebatur*. Longol. *primum ideo habebat*. Nata scripturæ varietas e notarum compendiis. *Schott.*

Qui maximus natus esset] Idem testatur Herodotus lib. vi. *Mag.*

Mortuus erat Agis] *Hagis* Codex P. Danielis. De morte Agidis et sepultura lege Xenophon. *Ἑλλ.* lib. iii.

Quem ille vivens non agnovit] Nam Alcibiadis putabatur filius; stupri enim consuetudinem cum Timea uxore Agidis Alcibiades commiserat. Vid. quæ notavimus in Alcibiad. *Long.* Lege quæ de hoc adulterio retulit Athenæus libro xii. 16. et scripta reliquit Plutarchus in Alcibiade, Lysandro, et Agesilao. Ut autem ab Agide filius nuncuparetur, lachrymis Leotyichides impetravit: auctor Pausanias. *Mag.*

Moriens suum] Quo pacto id lachrymis Leotyichides consecutus sit, docet Pausanias. *Longol.*

Lysandro suffragante] Puerum enim Agesilaum Lysander amaverat, ut Plutarchus in Lysandro et Agesilao testatur. *Idem.*

CAP. 2. In Asiam] Quo Græcos incolentes in libertatem vindicaret. Plutarchus in Apophth. et alibi. Aliam tamen causam affert Probus, nisi forte potius illa occasio belli fuisset. *Idem.* *Ut exercitum emitterent in Asiam*] Nempe in Ioticum et ipsius hostis sinum ac viscera transferen-

dum; non autem ad socios et confederatas provincias. Infra Annib. ubi Antiocho suadet, ut propius Tiberiam quam Thermopylas de summa Imperii dimicaret. Ut cœtera taceam; 'Res hostis, in cuius sinum irruptio facta est, consumuntur, territorium detondebitur, atque ita miles noster coplis hostis se alet et sustentabit.' Hanc mihi rationem approbavit Xenophon Agesilao, καὶ τὸ τέλειον (Persæ) διακρίνεται μᾶλλον ἢ τῶν Ἑλλήνων βολύτατον. Hoc consilium quoque fuit Timoleonis apud Diodor. lib. xvi. 'Ἐδοξε δ' αὐτῷ τὸ τὸν πρὸς Φολύκας ἀγῶνα συντήρησθαι κατὰ τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπιπράξαι, ὥστε τὴν μὲν τῶν συμμάχων χεῖραν ἐσωτῆ διαφυλάξαι, τὴν δ' ὑπὸ τοῖς βαρβάρους εἶσιν κατασφίγγει. Et Darii ibid. lib. xvii. qui post Philippi excessum contendebat molem belli ex Asia in Europam atque Macedoniam derivare. Justin. lib. xiii. 6. 'Quibusdam placebat bellum in Macedoniam transferri, ad ipsum fontem et caput regni.' Vide eundem lib. xxxi. 5. verbis Annibalis. Gebhard.

Bellumque regi facerent] Tacit. Ann. iii. 18. 'Quando M. Antonii, qui bellum patriæ fecisset nomen maneret.' Justin. lib. iii. 'Peloponnesenses immiserunt, qui bellum Atheniensibus facerent.' Idem.

Decens, satius esse in Asia, quam in Europa dimicare] Sic Xenophon in Agesilao: Κάλλιον δὲ τῶντων ἀπέναντι, μὴ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ κατὰ τῆς Ἀσίας τὸν ἀγῶνα καθιόνειναι. Non laudat tamen Isocrates hanc Agesilai conatum, in Orat. ad Philippum; eo, quod non prius Græcos inter se conciliarit, quam Regi Persarum bellum inferret. Lamb.

Namque fama exteras] Illud vero infra in Hannibale: 'Magnam enim secum pecuniam portabat, de qua aclebat exisse famam.' Sueton. in Nerone: 'Exiit opinio,' &c. Græci similiter dicunt λόγος ἐξέσσει, ut ad

Suetonium notavit Casaubonus. Schottus.

Comparare classem] Ita loquitur paullo post, et supra, Miltiade. Græci dicunt ἐτοιμάζειν vel κατασκευάζειν. Cæsar de Bello Gall. vii. 12. 'Præsidium Genabi tuendi causa, quod eo mitterent, comparabant.' Gebh. Incidit hoc bellum in Olympiad. xcvi. ann. 1.

Tanta celeritate usus est] Qua maxime res conficiuntur. Vegetius de Re Milit. lib. iv. 31. 'In rebus bellicis celeritas amplius solet prodesse quam virtus.' Justin. lib. xi. 2. 'Quibus motibus occursurus, tanta celeritate instructo paratoque exercitu Græciam oppressit, ut, quem venire non senserant, videre se vix crederent.' Vide Cæsar. Bell. Civil. vi. 30. Celeritas quoque parit admirationem et terrorem. Diodor. lib. xvii. de Alexandro Magno: ἡ γὰρ ἔξοχτος, inquit, τοῦ νεανίσκου καὶ διὰ τῶν πρῶτων ἐνέργειαι τοῖς ἀλλοτριοφρονοῦσιν μεγάλως ἐξέταλπτε. Quem locum videtur respexisse Trogus apud Justin. lib. xi. 3. 'Contemptum hostis in admirationem vertentes, pueritiamque Alexandri, spretam antea, supra virtutem veterum ducum extollescent.' Lib. ii. 3. Scythas 'cum tanta celeritate venire rex (Ægypti Vexoris) addidicisset, in fugam vertitur.' Gebhard.

Ut omnes imperatores imprudentesque] Vitiase Lengolius edidit, ut omnes imperatores imperatores imprudentesque. Coniungit autem in Datamo, 'imparatum imprudentemque,' ad quem locum plura Savaro. Schott.

Inducias a Lacone petiit] Plutarchus: Ἐπεὶ δὲ τὸν σπονδίασεν, ἐν ἡμέρῃ μὲν φοβερόν τὸν Ἀγχιόλαν, ἐν ἐκείνῃ σπονδῆς, &c. Fuerunt illi trium mensium, ut tradunt Xenophon in Ages. lib. iii. et Polyænus Strategem. xi. qui adiungunt simul conditiones iurando inter utrumque initas. Kœsch.

Easque impetavit trimenses] Ex.

cerpta, trimenstres: ἀρχαῖκός. Keuch.

Summa fide mansit Agesilao] *Mannere in fide est ἐμμένειν τοῖς ἔργοις.* Vel ἀναμένειν τὴν προθεσίαν. Hæc locutio purissimam respicit antiquitatem. Eumene: 'Quam cum imperasset, in fide non mansit.' Cæsar de Bell. Gall. lib. i. §6. 'Neque iis neque eorum sociis injuria bellum illaturum, si in eo manerent, quod convenisset.' M. Tullius Attico: 'Quod verita sit, ne Latinæ in officio non manerent, et in montem Albanum hostias non adducerent.' Et Tuscul. 'Earum bestiarum quæque suum tenens munus manet in lege Naturæ.' Gebh.

Contra ea, Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavit] Atqui hoc salva pactionis fide facere potuit. Nam juris gentium est contra ludentem sibi consilire. At si interpretantur Græculi stare jurejurando, contra paratum perstare imparatum, ac velle offensioni pateri, perjuri crimini Tissaphernes non potest eximi. Quod secus est. *Idem.*

Suis rebus abalienaret] Id est, a suis rebus alienaret. Licebat et repetita præpositione ita dicere: quo de genere alias. *Lambin.*

Servata religione] Id est, servato jurejurando. Cicero pro Fonteio, 'religio jurisjurandi.' *Idem.*

Hominesque sibi conciliari] Propria quædam Nepoti in loquendo est insoles, quam qui non attendunt, eam eunt perversum, quod creberrime facit *Lambinus*. Nam heic quoque delevit vocem *amiciores*, resistentem in omnibus tam scriptis, quam editis. *Gebhard.*

Cap. 3. Phrygia domicilia] Et in eis horti amœnissimi, arboribus undique magno sumptu conquisitis, et cæteris rebus ad voluptatem et delicias summo artificio comparatis instructi. *Diodor. lib. xiv. Lambin.*

At Agesilao in Phrygiam] *Xenophon 'ΕΛΛ. lib. iii. 'Ο δὲ Ἀγησίλαος, ἀπὸ τοῦ ἐπὶ Κερῶν λόγου, εὐδὲς εἰς τὰ*

ναυρία ἀποστρέφας, ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο, καὶ τὰς τε ἐν τῇ πορείᾳ πόλεις καταστρέφετο, καὶ ἐμβαλὼν ἀπροσδοκῆτως, παντοφύχῃ χρήματα ἐλάμβανε. Sic *Plutarchus* in *Agesilao*. *Polyænus* et *Frontinus* in *Lydiam* pervasisse, eamque diripiisse testantur. *Polyænus* ii. *Strat. 'Ο δὲ Ἀδάων κατέδραμε Λυδίαν, καὶ λείαν πολλὰν κατέχλασεν.* *Frontinus* lib. i. 8. 'Agesilao *Lacedæmonius*, cum inferret bellum *Tysapherni*, cum inferret bellum *Tysapherni*, *Cariam* se petere simulavit; quasi aptius locis montuosis, adversus hostem equitatu prævalentem pugnaturus. Per hanc consilii ostentationem advocato in *Cariam Tysapherne*; ipso *Lydiam*, ubi caput hostium regi erat, irrupit: oppressisque qui illuc agebant, pecunia regia potitus est.'

Ephesus hyematum exercitum reduxit] *Xenophon 'ΕΛΛ. lib. iii. et in Agesilao: 'Ἐπειδὴ δ' ἔαρ ἐπέφανε, συνέγαγε πᾶν τὸ στράτευμα εἰς Ἐφεσον.* Causam autem cur longius non sit progressus, hanc affert, quia exta sacrificanti parum læta fuerant, victimæ sine fibris exstiterant. Quod et a *Diodoro* lib. xiv. relatum est. Præterea cognovit, se, nisi equitatum haberet, barbaris imparem futurum; idcirco equitatum sibi esse comparandum existimavit. *Xenophon. 'ΕΛΛ. lib. iii. Lambin.*

Officinis armorum institutis] In urbe nempe valida atque opificibus abundante. *Tacit. Hist. ii. 63. 'Destinantur validæ civitates exercendis armorum officinis.'* Cæsar *Civil. lib. i. 34. 'Armorum officinas in urbe instituerant.'* *Hirtius de bello Alexandrino cap. 2. 'Nec minus in urbe maximæ armorum erant institutæ officinæ.'* Alioqui proportionem quædam civitatibus arma imperata in magnis bellorum apparatibus. Cæsar de *Bello Gall. lib. vii. 4. 'Vercingetorix armorum quantum quæque civitas domi, quodque ante tempus efficiat, constituit.'* Gebh.

Magna industria bellum apparavit]

Equos cum sensoribus eo bello extorsit ditioribus, qui vacationem militum impetrabant misso vicario milite. Auctor Plutarchus in Vita et Apophthegmatis Lacon. *Schott.*

Bellum apparavit] In Hannib. 'cum in apparando acerrime esset occupatus.' In Eumene: 'Apparatus Antigoni.' In Alcib. 'id cum appararetur.' Justin. lib. vi. 'magnus igitur amborum apparatus belli.' Oros. ii. 6. 'in ipso apparatu concidit.' *Savaro.*

Insignis ornarentur] Reprehendunt hoc alii belli periti, 'cum victoria non armorum decore, sed ferri virtute quamarat.' Alexander M. apud Justin. lib. xi. 13. Neque hoc sine morbo, quod Charidemus Atheniensis ad Darium de ipsius copiis: 'Nitet,' inquit, 'purpura, aurumque fulget armis et opulentia.' Curt. lib. iii. 6. Et plerunque imbelles adornatis pictisque armis inclusi sunt. Idem ibid. cap. 38. 'Illyrios vero et Thracas rapto vivere assuetos, aciem hostium auro purpuraque fulgentem intueri jubet, prædam non arma gestantem: irent et imbellibus foeminis aurum viri eriperent.' Pharasmanes apud Tacit. Ann. vi. 34. 'Simul horridam suorum aciem, picta auro Medorum agmina, hinc viros, inde prædam ostendere.' Alexander apud Justin. lib. xi. 13. 'Hortatur spernant illam aciem auro et argento fulgentem, in qua plus prædæ quam periculi sit.' Tacit. Agric. cap. 32. 'Ne terreat vanus adpectus et auri fulgor atque argenti, quod neque tegit neque vulnerat.' Liv. lib. x. 39. 'Non enim cristas vulnera facere, et per picta atque aurata scuta transire Romana pila.' Sed frivolum est putare, auro atque argento adornata ab Agesilao arma; ferro fulgor atque terror fuerunt addita, quibus mentes simul visusque perstringerentur hostium. Orosander *δευρηγμένους γὰρ αἰχμῶν, καὶ λαμπρὰ εἶδη, καὶ πρὸς ἄλλα παραμα-*

μαίροντα πρὸς ἐπαύλειον ἴδιον διατὴν δοστράτην πολλοῦτον ἐντυπέναι. Præter ista fulgentia atque nitida arma militi alacritatem addunt et fiduciam augent: rubigine vero ac situ squalentia animos dejiciunt. Alexander apud Curt. lib. x. 2. 'Ligneæ enim vasa desiderant et ex cratibus scuta rubiginemque gladiatorum. Hoc cultu nitentes vos accepi.' Porro auri atque argenti in armis fulgorem non semper apud imbelles conspici documento est Julius Cæsar, de quo Sueton. cap. 67. 'Jactare solitus milites suos etiam unguentatos bene pugnare posse. Habebatque tam cultos, ut argento et auro politis armis ornaret: simul et ad speciem, et quo tenaciores eorum in prælio essent, meta damni.' Quæ verba vertit Polyæn. lib. viii. *Καὶσαρ τοῖς στρατιώταις παραγγέλλειν ὅπλα ἔχειν ἀργύρεα καὶ χρυσῶ περιουκιδμένα· μάλιστα μὲν κόσμον χάριν, ὅχι ἥμισυ δὲ θύμης καὶ οἱ στρατιῶται τὰ πολέμια παραμύχιστα ἠγοῦντο.* Nec non Samnites, quibus ignaviam mollitiæve ne ipse Romanus objecerit, aureis atque argenteis armis se hosti obtulerant. Flor. lib. i. 16. 'Pro hac urbe, regionibus Populus Romanus Samnites invasit, gentem, si opulentiam quæras, aureis et argenteis armis, discolori veste neque ad ambitum armatam.' Concludendum igitur cum Floro: 'Tales esse milites, qualis sit Imperator;' sive pictis atque adornatis, sive torvis ferro atque ære fulgentibus armis utantur, lib. ii. 18. *Gebhard.*

Premia proponit] Peltastis quoque et sagittariis. Xenophon lib. iii. De hippodromis, jaculatoribus, et aliis exercitationum generibus fuse Xenophon eodem libro.

Et exercitissimum haberet exercitum] Sidonius Epist. lib. iii. 3. 'exercitum exercitissimum stupor obruit.' *Savaro.*

Hinc quoniam tempus esset vinum] Amplissimus Freinsheimius olim legem-

dam cenavit: *Hinc cum tempus esset visum.* Boecler.

Quam ille Sardis se iturum dixisset] Polyænus lib. II. Strateg. in Agesilao Com. 9. 'Αγέσιλαος ἐπὶ Σάρδεϊς ἐλαύνων καθύπερθε λογοποιεῖς, ὅς ἐξαισίων Τισσαφέρνην. Cur autem potissimum sese in Cariam irruptionem moliri sparsisset, causas addidit Frontia. Scriptor prudentissimus et elegantissimus lib. I. 8. exempl. 12. 'Agesilaus Lacedæmonius, cum inferret bellum Tisapherni, Cariam se petere simulavit: quasi aptius locis montuosis, adversus hostem equitatu prævalentem pugnaturus. Per hanc consilii ostentationem, avvocato in Cariam Tisapherne, ipse Lydiam, ubi caput hostium regni erat, irrupit, oppressisque, qui illic agebant, pecunia regia potitus est.' Gebhard.

Eandem Cariam] Quam antea tutatus fuerat. Xenoph. Plat.

Sero suis præsidio prefectus] Quarto die postquam Agesilaus jam Lydiam ingressus ac populatus erat, ut tradit Xenophon liadem locis. *Lambin.*

Magna erat præda potitus] Xenophon: Πολλὰ τὰ ἐπὶ τῇδε τῇ στρατίᾳ εἶχε, aliter παραίχε. Hoc tantum, id est, multas res exercitus necessarias paravit. *Idem.*

Hostes equitatu superare] Superiores esse, prævalere, ut loquitur Frontinus. Infra Hannib. 'Superabatur navium multitudine, dolo erat pugnandum.' Cæsar Comm. lib. VII. 65. 'Cæsar quod hostes equitatu superiores esse intelligebat.' Græcis est ἡννοκρατεῖν. Diodor. lib. XVIII. 'Ἀντίπατρος, inquit, κρείων ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡννοχίαν ἔχει, καὶ θαυρῶν τοὺς πολέμους ἡννοκρατοῦντας, τὴν μὲν διὰ τὴν ἑλπίαν προσχέρην ἡνέγνω. Gebh.

Nunquam in campo sui fecit potestatem] Ubi equitatus solum utilis, et fugientibus omne præcidit effugium, ac facile ordines peditum rumpit. Myronides Atheniensis, 'Ὀπίρτε, ἔφη, τὸ πῶλον ὅς ἐν πῶλιν τοσούτην πολέμειαν

ἡννοῦν ἐχόντων, εἰ μὴ φοβούμεν, ἀνέγκη θαυρόντων ἡννοῦν ἀλλοιῶν' apud Polyæn. lib. I. Quæ congruunt cum Orontis strategemate lib. VII. Πρόσσω μὲν δὲ προσέταξε τοῦτ' Ἑλλησιν ἐπιστραφεῖν, καὶ ἰδεῖν τὸ πῶλον ἥλικον, ἐμφανῆσαν, ὅς οὐκ ἔν τις τὴν τάξιν λόσας τοὺς ἡννοῦν δουλόγει. Gebhard. Conflixit tamen ad Mæandrum Agesilaus, quod videbat nondum peditatum hostium adesse: ut cum hostes, præmissi ab Agesilao equitatus, interea dum pedestres copias instruit ac disponit, impetum satis fortiter exceperissent, reliquo jam exercitu producto illi statim terga dederunt, et eorum alli in Mæandrum se præcipientes egerunt, alli in fuga spem salutis posuerant. Agesilaus autem castris hostium potitus est, et plusquam septuaginta talenta prædæ nactus est, et cameles tum primum barbarorum cepit, quos in Græciam abegit. *Lambin.*

CAP. 4. Hic cum animo] Fortassis legendum, in animo; quomodo Terentius Adelph. I. 1. 5. 'in animo cogitare;' et mox vs. 15. 'in animo instituere' dixit.

Nuntius ei domo venit] Epicydidas. Xenoph. Ἑλλ. lib. IV. Plat. Ἀγρηῖα. Meminit etiam Diod. Siculus lib. XIV. sed nuntii nomen cum Cornelio retinet. *Kenichen.*

Ephorum juven] Alii libri missi. Nam illi juven substituerunt, qui de ejus integritate dubitarant. Gebh.

Athenienses et Boeoties indicasse Lacedæmonis] Suas et auctoritate Cononis, per Oratores Græciæ Persico anro corruptos, ad id adductos. Polyænus in Conone Com. lib. I. 3. Ἐδὼν φαρμαβέξην συμμαχῶν, Ἀγρηῖαδων τὴν Ἀσίαν πορβοῦντες, ἔπεισε Πέρσῃ χρυσὸν πῶμασι τοῖς δημαγωγοῖς τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Vide sequentia. Gebh. Justin. lib. VI. 4. 'Primi Thebani, auxiliantibus Atheniensibus, bellum Lacedæmonis intulere.'

In Comitio] In loco, ubi comitia peragebantur. Livius lib. XL. 29.

'Id Scriba non accepit: libri in comitio, igne a victimariis facto, in conspectu populi cremati sunt.' Tacit. xiii. 58. 'Ruminalis arbor in comitio.' Utitur aliquoties Cicero pro Sextio, in Verrem. Xenoph. reddidit *ἐπεσιών*. Gebhard. Pro quo corrupte alii *ἐπεσιών*. Idem tradit, ad ipsum missam fuisse scytalen, quam semper in revocandis Imperatoribus suis adhibebant Lacedæmonii. Vide quæ supra ad Pausaniam notata sunt. *Keuchen*.

Cyus exemplum utinam imperatores nostri] Hæc perspicue in Caium Julium Cæsarem dicuntur, qui invito Senatu et contra leges exercitum retinuit. Unde natum est bellum civile inter eum et Pompeium. *Lambinus. Magius.*

Tentæque usus est celeritate] Imitatio aperta istius Xenophontis: *Δαβὰς δὲ τὸν Ἑλλησποπόντον, ἐπεσέειρε δὴ τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ὅπως ὁ Πέρσης τῇ παρακλήσει σπένδῃ, καὶ ἦν διανοίαν ὁδὸν ὁ βάρβαρος ἐνέειρετο, ταύτην μείων ἢ ὅτι μὲν κερταύων ὁ Ἀργεῖλος.*

Anno vertente] Id est, anni spatio. *Annus vero vertens* magnum annum Ciceroni significat, de quo nos non pauca lib. iii. 16. de Mundi exustione et die Judicii. *Mag. Javenalis: 'Et cum se verterit annus. Anno vertente confectus]* Sic rectum fuit in membranis et plerique editis. Perperam igitur et inconcinne posteriores *ἐπεσέειρε* non sine specie *ἀνδροῦς* receptam hactenus optimam scripturam, *anno vertente* mutandam censent in *anno invero*. Ut sit *annus invero* quod *vertens*, vel *annus tempus*, ut loquitur auctor in Themist. spatium scilicet antrum, quo peractum iter et finitum, *διανοία ὁδός*. Quod male dixeris doctorum iudicio, qui accuratius distinxere inter *annum vertentem* et *inverum*. Nam *annus vertens* est annus magnus Ciceroni, *διανόως περὶ ἀνδροῦς*, non quidem qui

certis, sed qui certitur; *καταύων*, ut 'annus volvens' dicebant Romani Græc. exemplo. *Inverus* vero est annus brumalis, quem vocant *καταύων*. Nam *καταύων* a Græcis *versura* et *reversiones* solis vocantur, a Latinis *bruma* et *solstitium*. Quod male huic argumento attribueris. *Keuchen*.

Ceterique eorum socii] Argivi, Corinthii, Ælianæ, Eubœenses, et utriusque Locri. Xenoph. *ἙΑΑ* lib. iv.

Apud Coronam] Bœotie urbem. Emendandus Ptolemaeus, in quo mendose legitur, *τῇ τῇ Κερταύων*, pro *Κερταύων*. Justinus Agesilaum supervenisse pugna tradit, non ab initio interfuisse; quod contra omnium historiam. Incidit in Olympiad. xvi. ann. 2. *Keuchen*.

In templum Minervæ] Cognomento *Ἥκμις*, ut docet Pausanias Laconicia. Sic enim ille hac de re loquens: 'Ἐς δὲ διπλάσιον οἱ Βοιωτοὶ, καταφύγουσιν ἑαυτοὺς ἐξ αὐτῶν ἐς τὸ πρὸς Ἀθήνας, ἐνέειρεσιν ἱεροῖς.' *Lambin.*

Etsi aliquot vulnera acceperat] Præcelsior moderatio est in victis, quo victor gravioribus injuriis et damnis est affectus. Laudatur eo nomine a Trego apud Jus. an. vii. 6. Philippus 'Cum Methonam urbem oppugnaret, in prætereuntem de muris sagitta jacta dextram oculum regis effodit: quæ vulnere nec segnior in bellum, nec iracundior adversus hostes factus est: adeo ut, interfectis diebus, pacem deprecantibus dederit; nec moderatas tantum, verum etiam mitis adversus victos fuerit.' Alioqui victoria mitis vel cruenta est, proet minora vel atrociora in ea elaboranda pericula fuerant subeunda. Justin. lib. i. 7. 'Sed quanto bellum minoris periculi, tanto et mitior victoria fuit.' Florus lib. ii. 8. 'Antiocho victo et supplici pacem atque partem sequi dari placuit, eo libentius, quod tam facile cessisset.' Curt. lib. iv.

57. 'Ira quoque accensus, quod duo in obsidione urbis ejus vulnera acceperat.' Vide reliqua. Cæsar Civil. lib. II. 13. 'Cæsar per literas Trebonio magnopere mandaverat, ne per vim opidum expugnari pateretur; ne gravius permoti milites et defectionis odio, et contemptione sui, et diutino labore omnes puberes interficerent.' Tacit. Ann. lib. IV. 'Infensus miles memoria laborum, et adversum eludentes optatæ toties pugne, se quisque ultione et sanguine explebant.' Gebh.

Tamen antetulit iræ religionem] Cum de omni humana ope desperabatur, a victis confugiebatur ad Deorum templa atque aras, ut eorum veneratione ac majestate motus Victor impetum iracundiæ frangeret, victique crudelitati subtraherentur. Et cum sanctitas morum Dei que timor inter mortales adhuc vigerent, quamvis vi urbem ingressus Victor repugnantes omnes juberet trucidari, tamen illis parci præcepit, qui ad Deorum templa confugissent. Curt. lib. IV. 40. 'Alexander, exceptis qui in templa confugerant, omnes interfici, ignemque tectis injici jubet.' Victis autem nulla alia de causa, qui in Deorum templa confugerant, parci tum fuit, nisi respectu et reverentia erga Deos. Diodor. lib. XIII. *ὅτι τῶν λατῶν, ἵκεκα τοῦ μηδὲν ἀσεβεῖν εἰς τὸ θαυμάσιον, διασωθέντων τοὺς εἰς τὰ ἱερὰ καταφευγόντας.* Tacit. Ann. lib. III. 61. 'Mox Liberum Patrem bello victorem supplicibus Amazonum, quæ aram incederant, ignovisse.' Idem.

Omnia simulacra, arasque conservavit] Consecravit non recte Longolius. Confer cum his quæ de Agesilao M. Tullius ad Lucium commemorat Epist. V. 12. nullam sui imaginem neque fictam neque pictam poni voluisse. Schott.

CAP. 5. Corinthium est appellatum] Κορινθιακὸς πόλεμος, Pausaniz, Diodoro, et aliis. Notavitque ad Justinum

lib. VI. 5. incomparabilis Bongaraius. Initium ejus cepit Olymp. xcvi. ann. 1. Keuchen.

Decem millia hostium] Sic Xenophon in Agesilao, et Plutarchus in Apophth. Reg. et in Agesilao. Lamb.

Tantum astitit ab insolentia gloria] Minime insolenter de tanta victoria gloriatus est: cum alioqui victoria inflat animum Ducis, ut supra in Pausania et Lysandro adnotabamus. Tacit. Hist. lib. IV. 63. 'Civilis et Classicus rebus secundis sublatus.' Aurel. Victor Cæsarib. c. 39. 'Quo prosperiore cedente metu ne hujusmodi ingenium magis ac magis victoria insolesceret.' Ergo elationem animi comitatur quoque gloriatio. Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 14. 'Quod sua victoria tam insolenter gloriaretur.' Modestiz in successibus habet socios Agesilao et alios. De Philippo Justin. lib. IX. 4. 'Hujus victoriæ callide dissimulata lætitia est. Denique non solita sacra Philippus illa die fecit, non in convivio risit; non ludos inter epulas adhibuit; non coronas aut unguenta sumpsit; et quantum in illo fuit, ita vicit, ut victorem nemo sentiret.' De Timoleonte Nepos: 'Nihil nunquam neque insolens neque gloriosum ex ore ejus exiit.' De Annibale Plutarch. in Marcello: *ὅτι φανῆν ἀφ' ἑαυτοῦ υπερήφανον, ὅτι ἀπ' ἑαυτοῦ τὸ χαῖρον.* Compositum mentis ac vultus Agesilai habitum ita describit Xenophon: *ὅχι ἐρηθὲς φανερὸς ἐγένετο.* Plutarch. *ὅχι ἀφ' ἑαυτοῦ παραχαλὲς οὐδὲ ἐπαρημόν.* 'Gloria' pro gloriatio. P. Syrus: 'Cito ignominia fit superbi gloria.' Tacit. Ann. lib. I. 8. 'Plerique invisi sibi, sed jactantia gloriaque ad posterum.' Hæc prolixius deduxi, ut affligerem correctionem Lambini insolenti gloriæ suspicantis legendum. Gebh.

Commiseratus est fortunam Græciæ] Scipio quoque non insultasse, sed il-lacrymasse fertur excidio Carthagini, quum jussu populi Rom. eam ex-

scinderet. Generosum pectus non efferum, non insolens, sed in omni fortuna incerta rerum humanarum cogitans, 'Dolet quoties cogitur esse ferox.' *Locc.*

Vitio adversariorum] Callida amolito a se culpæ et damni communi Patriæ illati. Nam, si Diodoro credimus, extitit Agesilaus φέρως δρα-
στὺς καὶ φιλοπόλεμος. Quare ne videatur impie ac scelerate iisdem sacris, linguæ commercio, cohærentes bello obtrivisse, illis versute culpam imputat. Usus est hoc colore quoque supra Alcibiades. *Idem.*

Supplicium Persas] Similis querela Lucani lib. 1. 'Cumque superba foret Babylon spolianda tropæis Ansoniis, umbræque erraret Crassus inulta, Bella geri placuit nullos habitura triumphos? Heu quantum potuit terræ pelagique parari Hoc, quem civiles hauserunt, sanguine, dextræ!' &c. Quæ ex Agesilai dicto sumpta esse, vir maximus in Not. ad eum locum observat.

Nam si, inquit] Præclare hoc, sed paullo aliter, Xenophon eodem loco.

Noemetipoi nos expugnaverimus] Invicem attriti sine negotio illorum dominationi patebimus. Nam dum uterque in alterum vindictæ cupiditate et odii rancore fertur atque intentus est, nihilque præterea aut metuit aut cogitat; sic externis hostibus per se ipsos ad interitum ac perniciem suam viam sternunt ac pandunt. Justinus lib. xvi. 4. 'Clearchus exilio facinorosior redditus, et dissensionem populi occasionem invadendæ tyrannidis existimans.' Probe P. Syrus: 'Ibi semper est victoria, ubi concordia est.' Et Græcus: 'Ἡ ὁμόνοια μά-
λιστα δὴ πάντας τοὺς βαρβάρους ἐνίκησεν.' Tacit. de German. Morib. cap. 37. 'Inde otium, donec occasione discordiæ nostræ et civiliū armorum, expugnatis legionum hibernis, et Gallias affectavere.' P. Syrus: 'Seditio civium hostium est occasio.' Sallustius Oratione 2. ad C. Cæsarem de

Rep. Ordinanda: 'Qua tempestate urbi Romanæ fatum excidii adven-
tarit, cives cum civibus manus con-
serturos; ita defessos et exsangues regi aut nationi prædæ futuros.' Pacuvius Hermione: 'quantas hæc discorditas Clades importet familiæ.' Gebhard.

CAP. 6. *Apud Leuctra*] Vide Epaminondæ Vitam. Longol. Accidit illa calamitas Olympiad. cii. ann. 2. Sed observandum, in Epaminonda *apud Leuctram* dici, pro *Leuctra*. Quæ generum et numerorum Enallage in nominibus urbium a veteribus frequentata. Sic τὰ 'Ιεροσόλυμα, et *Hierosolymam*, et *Hierosolymas* dicebant; ut *Leuctra*, *Leuctram*, *Leuctras*. Atque ita in cæteris. *Keuchen.*

Ut si de exitu divinaretis] 'Ἐδοξε θεῶν
ταῦτα χρησµένον εἰρηκέναι, inquit Diodorus. *Boecler.*

Essetque sine muris oppidum] Ex præcepto Lycurgi. *Keuchen.* Viri enim Lacedæmone fortitudine sua pro mœnibus erant. Seneca Rhetor Suasor. ii. ut nos quidem emendabamus: 'Non est Sparta lapidibus circumdata. Ubi viros habet, ibi muros non habet.' Et mox: 'Muri nostri arma sunt.' *Schottus.* Olim Græci urbes sine muris habuerunt, ut Thucydides in Proœmio scriptum reliquit. Spartam nullis fuisse septam mœnibus, testantur Plato Dialogo vi. de Legibus, Plutarchus [in Lysandro, in Apophth. et instit. Lacon. atque alii. Ovidius Spartam *immunitam* vocavit; sic enim ait Metam. x. 'Cum Deus Eurotam, immunitamque frequentat Sparten.' Sed Livius lib. iv. v. et viii. Decadis quartæ, Spartam muris fuisse circumdatam demonstrat. Et lib. ix. ait, urbem hanc pccc. annorum spatio nulla habuisse mœnia. Quando primum Spartani armis diffusi, urbem murorum præsidio clauserint, docet Justinus lib. xiv. 5. Livius lib. 4. Decad. iv. Tyrannos, ait, Spartæ muros, cum prius nulli fuissent, planis apertisque locis construx-

isse; altiora vero ac difficiliora loca armatorum fuisse prædiis firmata. *Magius.*

Locus extra urbem editum] Polyænus vocat λόφος ἱερὸν Ἀπρίμους Ὀπλίας ἐγγὺς Παιδαῖος, Strateg. lib. II. Plutarchus ἐπεκτὴ καὶ δυνεῖσθαι τοῦτον.

Simulata laudatione recuperavit] De persona rarius. Supra tamen Pelopida: 'Hunc Epaminondas recuperavit bello.' Cæsar de Bell. Gall. lib. III. 8. 'quod per eos suos se obsides, quos Crasso dedissent, recuperaturos existimabant.' Frontin. lib. I. 8. 'Bello Panico quædam civitates, quæ a Romanis deficere ad Pœnos destinaverant, cum obsides dedissent quos recipere antequam desciscerent studebant, simulaverunt seditionem inter finitimos ortam, quam Romanorum legati dirimere deberent, missosque eos velut contraria pignora retinuerunt, nec ante reddiderunt, quam ipsi recuperarent suos.' Tacit. Ann. IV. 73. 'acri pugna hoste pulso recipiunt cohortes alasque fessas vulneribus.' Val. Max. lib. V. 2. 5. Q. Terentius Culeo Africani 'superioris currum triumphantis, quia captus a Carthaginiensibus ab eo fuserat recuperatus, pileum capite gerens, secutus est.' Gebh.

CAP. 7. Se nunquam refecerunt] Translatam ab illis, qui a deliquo aut gravi morbo se recolligunt. Ovid. 'vix me grandævus Acestes, Vix mater gelida mœsta refecit aqua.' Infra Hamilcare: 'Si paululum modo res essent refectæ.' Tacit. Ann. XI. 17. 'Rursus Longobardorum opibus refectus per læta per adversa res Cheruscas afflictabat.' Sallust. 'Quo et cæterorum animos reficeret.' Timotheonte: 'Cum Siciliam recreare constitisset.' *Idem.*

Ille omnibus, qui a Rege defecerant] Meminit istius rei Xenophon in Agesilao.

Cum maxima munera ei ab Regibus] Tache imprimis et Mausolo. Xenoph. ibidem.

Nihil de victu, nihil de vestitu Lacedæmonem mutavit] Plutarchus apophth. Lacedæm. Ὅθεν τὸν περὶ τὸν βίον καὶ νηδίαρτος δὴ τὰς τοσαύτας ἐβουχίας καὶ ἱκας ἡλλας οἷαδ' ἐταπεινέον. Lamb.

Eurysthenes] Aristodemi filius, Proclis frater: de quo supra hac eadem vita in principio. *Idem.*

Sic enim erat instructa] De frugalitate Agesilai in victu cultaque corporis, multa Plutarchus in vita. Schott.

CAP. 8. Sic maleficam natus est in corpore] Quam heic Nepos naturam vocat 'maleficam,' Ovidius non invenustus 'difficilem' dixit, Epist. Sapphus: 'Si mihi difficilis formam natura negavit, Ingenio formæ damna rependo mem.' Gebh. Ultraj. editio: *In corpore fugendo. Nam et statura fuit humili et corpore exiguo: qui autem virtutes, &c. omisis quæ interjecta sunt.* Scriptus liber et Savaro: *In corpore exiguo et claudus altero pede.* Schott.

Exiguum] Athen. lib. XIV. ex Theopompo. Savaro.

Et claudus altero pede] Loripes. Lambin. Justinus lib. VI. 2. 'Erat enim pede claudus.' Vide Plutarch. Savaro. De Oraculi responso Pausanias in Laconicis et alii.

Quam ætatem octoginta] Xenophon in Agesilao: Ἐργυρίου ἔτη ἀπὸ τὰ διδοῦσθαι, id est, natus erat annos circiter octoginta. Plutarchus autem, ὅτε διδοῦσθαι γέροντος ἔτη, id est, supra octoginta annos natus erat. Lamb.

Subeldio Thaco in Ægyptum icissat] Nectenabo ait Polyænus in Agesilao, lib. II. Comm. 22. Gebh. Hic rex Hercynio fuisse videtur. Lege Justinum lib. VI. *Magius.* Sed hoc Agesilai inceptum et factum, scribit Plutarchus fuisse a plerisque improbatum et reprehensum. Lambin.

Et in acta cum suis accubuisse] Id est, in littore. Virgil. *Æneid.* lib. V. 'At proci in sola secreta Troades acta Anchisen fiebant.' Græci enim λίττος ἀκτὴν vocant. Plutarchus ait, 'in herba circa littus.' *Mag.*

Ut terra tecta esset stramentis] Hoc cum Gallis et Germanis Lacedæmonii habent commune. Athenæus: Κελτοὶ τὰς χεῖρας προτίθενται χόρτον ἐπιβάλλοντες, καὶ ἐπὶ τραπεζῶν ἐκλίνον μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐκγυμνῶν. Gebhard.

Neque hac amplius quam pellis esset injecta] More scilicet rustico, et priorum, quibus id genus strata et cubilia erant, stramentis et pellibus parata, et de quibus nos affatim lib. II. 16. *Miscellaneorum. Mag.* Simile quid de Tuberone Stoico narrat Cicero Orat. pro Muræna,

Hominis non beatissimi] Vetust. Codex noster *hominis non beatissimos.* Sed nihil interest. Schott.

Præter vitulina] Plutarchus: 'Muneribus allatis adductisque, farinam, vitulos, anseres accepit: bellaria, unguenta repellibat.' Idem Plutarch. in apophth. Lacon. hoc factum dicit apud Thasios, cum per eorum agrum eum exercitu iter faceret Agesilaus. De muneribus a Thasii Agesilao missis, legere ne pigeat quæ ex Theopompo retulit Athenæus lib. XIV. 39. *Mag.*

Coronas] Quæ fiebant ex gramine quodam non magni pretii, quod βέβλον Græci vocant, unde charta conficiebatur: et taleis coronas non rejicisse dicitur Agesilaus, ut refert Plutarchus ex Theophrasto. *Lambin.* Refert Athenæus lib. XV. 6. ex Theopompo, Ægyptios Agesilao in Ægyptum proficiscenti, inter alia munera 'papyrum coronariam' misisse. Plin. lib. XIII. 11. papyri florem ad Deos coronandos usui fuisse dicit. Idem lib. XXI. 2. Ægyptiarum coronarum mentionem facit. *Mag.* Sed coronarum apud veteres in conviviis multus usus, et e rosis sutilium præcipue; postea luxuria invenit e nardi folio, et veste serica versicolori fuere, quas unguentis aspergebant pretiosissimis. *Salmas.* Legendus Carolus Passchalius in doctissimo opere Coronario.

Eam ignorantia bonarum rerum] 'A-

βελτερία vel ἀβελτερία. Nam et Græcis ἀβέλτερος explicatur, τὸ βέλτερον μὴ γινώσκων. Constat autem hoc vitium rusticitate, sinceritate iudicii et sensuum; ἀγροικία, ἀκρισία, ἀναισθησία. *Boecler.*

Nectanebe] Sic legendum; non, ut habent exempla Veneta, *Nathabide.* Sic enim hunc appellant Plutarchus, Diodorus Siculus, Polyænus; nisi quod ἀδιαφόρως *Nectanabus*, et *Nectanabis*, et *Nectanebis*; *Νεκτανάβης*, *Νεκτανάβης*, *Νεκτανάβης* ab illis nominatur. Quod autem in Apophtheg. Lacon. *Νεκταβίον* scriptum est, erratum esse puto. Nectanebum supra commemoravit et Probus in Chabria princip. *Lambin.*

Ducentis viginti talentis] Plutarchus, decentis ac triginta argenti talentis donatum fuisse Agesilaum dicit. In Apophth. vero Lacon. 'ingenti vi pecuniæ.' *Mag.*

In portum, qui Menelai vocatur] Plutarch. καὶ παρὰ τὴν Λιβύην χωρίον ἑρμῶν κομισθεὶς ὃ καλοῦσι Μενελάου λιμένα. De quo vide Strabonem lib. I.

Jacens inter Cyrenas] Alii Codices perperam, *Grænas.* Lege *Cyrenas.* Intelligit enim Nepes Libyam Cyrenaticam, πόλιν Λιβύης. Latini *Cyrenas* dicunt. Κυρήνη, Κυρήνη apud Græcos. *Keuchen.*

In morbum implicatus decens] Diodorus lib. XV. Ἐρωτῶν δὲ εἰς τὴν τατρίδα διὰ Κυρήνης, ἐτελεύτησεν. Olympiad. CIV. ann. 4. Ætat. LXXXIV. Imperii XII. Vide Plutarchum.

Quod mei non habebam] Sic Plutarchus. Sed negat tamen Diodorus; et Agesilai cadaver in melle Spartam deportatum tradit, ac sepultura regia ceterisque honoribus decoratum. *Lamb.* Melle enim cadavera, quæ servari vellent, condiebant: ut hic Plutarchus et C. Plinius lib. XXII. 24. auctor est. Varro περὶ τὰφῆς apud Nonium: 'Heracleides Ponticus plus sapit, qui præcepit, ut cumbuerent, quam Democritus, qui, ut melle ser-

varent.' Cera vero circumlinere Persarum fuisse refert Herodotus lib. 1. et Cicero Tuscul. 1. Plura qui de funeralibus scripserunt, in his Pet. Bellonius ac P. Victorius. Var. lib. x. 6. Joan. Kirchmannus lib. 1. 8. Schott.

Atque ita domum retulerunt] Legibus enim adstricti, Reges suos Lacedæmonii domum etiam mortuos reducere cogebantur, cæteros duces non cogebantur. *Longolius*. Vide Turnebum lib. xxvi. 33. et bis infra in Eumene.

XVIII. EUMENES.

CAP. 1. *Eumenes, Cardianus*] Male alii *Sardinianus*. Frontin. lib. iv. 7. 'Eumenes Cardianus ex successoribus Alexandri Magni.' Auctor Scholiorum in Aristophanis Aves: *Καρδία τῶ-
^ς Ὀρέων, ἢς οἱ πολλοὶ τὰς Καρδιὰς*. Gebhard. Ab aliis, Cardiopolis: post Lysimachia dicta: Alexander Myndius hanc civitatem in Eumenis gratiam immunem a tributis Philippum fecisse scribit. *Longol.* De Eumene Diod. xvii. et xviii. Plutarch. Front. iv. 7. infr. in Hannibale. Sæzer. Justin. xiii. et xiv. Est et apud Curtium et Arrianum viri mentio.

Non ille quidem major] Sic Membræ Schotti; sic et Magius et Savaro. Lambinus *fuisse* adjecit, ut ante Longolius *evasisset*; male: exaudiri enim facile potest. Schott.

Quod magnos homines virtute metimur, non fortuna] Probo hanc scripturam magis quam illam ex Officina Correctorum, *Quod magnos homines virtute metiantur non fortuna prudentes*; nimirum quod non capiunt, e vestigio pervertunt. Sic paullo ante legito: *Non ille quidem major, sed multo illustrior atque etiam honoratior*: deleta *rū fuisse*, ad sustinendam sententiam a correctoribus infulto. Gebhard.

Quibus Macedones florent] Propter Philippum Amyntæ filium et Alexandrum Magnum, qui res omnium Ma-

cedonum maximas gesserunt. *Lamb.* Vide Justinum lib. xxxiii. 2.

Domestico summo genere] Duris Samius ex aurigatione patrem ejus victum sibi quæsiuisse refert. *Longol.*

Calliditate] Itaque Plutarch. eum *πρωτόπυρος* dicit fuisse. *Lambin.*

Hic peradolescens] Annorum fere trium et viginti, ut infra ait: 'Cum ab anno vicesimo, ut supra ostendimus,' &c. *Schottus*. Etsi vero P. Manutius in M. Tullii Epist. ad Fam. ii. 1. docuerit adolescentes ac juvenes ea tempestate dictos ad annum etiam tricesimum, ægre tamen adduci possum ut credam duplici *δρονόμῳ* tot annos designari, licet contendat contra Lambinum Titius Contr. lib. v. 17. *Schottus*.

Ad amicitiam accessit Philippi] Quam tenuit annos septem. Philippo mortuo eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim, infra. Ait Plutarchus, Philippum, cum per otium Cardie Eumenem strenue inter reliquos pueros decertare luctarique conspexisset, pueri prudentia et fortitudine delectatum, eum sibi desumisse. Verum alios probabilius dicere, Eumenem hospitii et amicitie paternæ causa a Philippo ad altiora provectum. *Mag.*

Scriba loco] Plutarchus *ἀρχιγραμμα-
τῆς*, id sonat, *scribarum principem* et

praefectum, cum quo Rex omnia etiam gravissima negotia communicabat, fuisse. prodiit: tales hodie Cancellarios vocant. *Longol.* Arrianus lib. v. γραμματὰ appellat simpliciter: Θάβας δέ, ὡς νόμος αὐτῷ, τοὺς τελευταύοντας, Εὐμένην τὸν γραμματῆα ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο πόλεις, τὰς συναφεστάσας τοῖς Παγγαίοις, &c. *Lambin.* Qualis Amenides Darii apud Curtium lib. vii. 3. Mullinus Alexandri ap. eund. viii. 2. Erantque ex amicis Regis, ut tradit Arrianus. De quibus disertim Brissonius lib. i. et Casp. Barthius in *Advers.* lib. i. 1. Τὰ σcribe loco ab interprete potius, quam ab auctore profecta censeo. Quid enim aliud est ad manum habere, nisi *scriba loco*? Sic mox revera, et ut sunt, ejusdem significationis sunt, atque alterutrum abundare videtur.

Nam apud nos] Id ex Verrinis Ciceronis et Horatii sermonibus nemini non est notum. *Longol.*

Mercenarii scriba existimantur] Loquitur Nepos de ejusmodi scribis, qui hodie secretarii, in magnarum potestatum consiliis habentur (nam quod secretarius, quisvis mercenarius scriba et servilis operæ minister appellari cupit, abusi vocis dandum, omnes scimus) ideo requirit ad hoc officium, 1. familiæ honestatem: 2. spectatam industriam, id est, ἐπιδεξιότητα ἐν ταῖς τῶν πράξεων ἐπιχειρήσεσι, promptitudinem exercitatum, qualis in rerum actu dextre tractando laudatur: 3. fidem. Dignitatem officii ostendit: 1. honorificentiae titulo: 2. gradu amicitiae regiae, quæ majorum rerum ministris scil. tribuitur: 3. intimæ familiaritatis cum rege consuetudine. Munus ipsum complectitur generali expressione. Scriba talis omnium consiliorum est particeps. *Boeclerus.* Apud Romanos liberti fere scribæ, quia dominorum nomina induerant: sic M. Tullius Laurea fortasse Ciceronis libertus, de quo *Epist. ad Fam.* lib. v. 30. Plura de scribis in Verri-

nis actionibus. De Notariis vero et tabellionibus Ausonius et Wouwerius in *Polymathia* et Johann. Brodeus *Miscell.* iv. 9. *Schottus.*

Illo interfecto] A Pausania. Vide infra De Regibus. Contigit illud Olympiad. cxi. ann. 1. Eumenes autem regulis tutor datur Olymp. cxv. ann. 1. *Chronolog.*

Præfuit etiam alteri equitum alæ] *Alteræ* erat in Vet. Codice Gifanii et nostro ἀρχαῖα, ut una pro uni Lucetius dandi casu, ut ibidem docuit Gifanius. *Schott.*

Quæ heterice appellabatur] Quasi socialis; id enim vox ἑταρική sonat. *Longolius, Eretrice* legit: sic dictam fortasse existimans, ab Eretria, Eubææ insulæ oppido. Sed ego ejus lectionem, quod vetustis codicibus non asseratur, haudquaquam approbaverim. *Magius.* Meminerunt ejus plurimi Græcorum, Diodorus lib. xviii. Arrianus lib. vi. de rebus gestis Alexandri, et Harpocratio in voce *ῥεῖα ἄλρεπος*. Atque ita vocabatur honoris causa ala equitum apud Macedones, ab amicitia et veluti sodalitate regia.

CAP. 2. *Alexandro Babylone mortuo*] Olympiad. cxiv. ann. 1. Vide infra De Regibus.

Cum regna singulis familiaribus dispartirentur] Lege Josephum Antiquit. lib. xii. 1. Auctorem historię Machabæorum lib. i. 1. Justinum, Orosium iii. Arrianum, Dexippum Atheniensem de rebus post Alexandrum in Photii bibliotheca pag. 115. et Arrianum ibid. pag. 123. et passim alios.

Cui Alexander moriens anulum suum dederat] Justinus lib. xii. 15. ‘Sexto die præclusa voce, exemptum digito anulum Perdicæ tradidit: quæ res gliscentem amicorum dissensionem sedavit.’ Consentit Lucianus in dialogo Diogenis et Alexandri; Dexippus apud Eusebium, Curtius, et reliqui. Ex hoc actu et aliis exemplis

observat Kirchmannus in Cancellario iv. 2. priscos principes sigilli sui custodes ipsos fuisse. Hereditatis autem transmissæ indicium id habitum, ex Val. Max. vii. 8. 5. 8. et 9. Casaubonus ad Suetonium Aug. 94. tradit, putatque id causæ fuisse, cur Tiberio morienti Caius anulum adimeret, apud Suetonium 73. Quod nec analogia privati juris caret, ut scilicet ita videretur totius patrimonii jus traditum, quomodo clavibus traditis mercium in horreis conditarum possessio tradita videtur. lib. xlv. de contrah. empt. Ergo Alexandri exemplo Augustus undecimo consulari egrotans, Agrippæ anulum porrexit: apud Zonaram. Vide Kirchmann. de Annulis cap. 22. Apud Saracenos idem obtinuit: unde 'anulus Chalifatus' legitur apud Elmacin. ii. 2. in cæde Alamini: idque signum esse principatus apud Agarenos, ait Constant. Porphyrog. de administr. Imp. cap. 21. Et hæc quidem est communi Scriptorum calculo tradita narratio. *Freinsheimius*. Diodor. Siculus lib. xvii. Πολλοὶ δὲ τῶν τοῦ καὶ θεῖαῖς ἀληθόσι συσχεθεὶς Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ τὸ εἶναι ἀπέναντον τοῦ δακτύλου, ὥστε Περιόνα. Simile de Antiocho testatur auctor hist. Machab. i. 6.

Eum regnum ei commendasse] Dicitur ea ἐμψάσει, qua morituri necessitudines suas, aliæque amicis commendare dicebantur. Vide Briss. Form. vii. Boetl. *Eum regnum ei commendasse*] Schottus et schedis commisisse vel commendasse. Sed vel cæco apparet alterum esse interpretamen alterius a scriba immissum dubitante utrum esset probius. Mihi placet commisisse loco τοῦ commendasse inferri. *Gebhard*.

Craterus] Quem φιλοβασιλεία cognominant Græci, sicut Hephæstionem φιλαλέξανδρος. Utrumque Alexander plurimum amabat. Curtius lib. vi. 8. 'Erat Craterus regi carus in paucis,

et ideo Philotæ ob æmulationem dignitatis adversus.'

Antipater] Iolai filius. De quo præter alios Polyænus Strateg. lib. iv.

Mortuus erat Hephæstius] Ad Echabana. *Ælian*. Var. vii. 8. Febricitans. Curt. x. 4. Mortem eam prædixerat Pythagoras vates apud Apianum de bello civil. lib. ii. Arrian. vii. 8. et Plutarch. cap. 124.

Plurimi fecerat] *Ælian*. Var. Hist. xii. 7. 'Alexander Achillis monumentum coronavit, Hephæstion Patrocli: significans, se ita clarum Alexandro esse, ut Patroclus fuisset Achilli.' Atque ob ejus mortem Alexander incredibili affectu dolore, multa, quæ regiam majestatem minime decerent, admisisse dicitur. Curt. Plat. Lucan. Senec. Miserum etiam medicum, tanquam in curando negligentior fuisset, suspendi jussit. *Gebhard*.

Hoc tempore data est Eumeni Cappadocia, sive potius dicta] Item Paphlagonia cum subjecto mari Pontico regione, Trapezantem usque, ut ait Plutarchus. Justinus lib. xiii. Cappadociam cum Paphlagonia Eumeni datam fuisse scribit. Infra vero ipsi, præter provincias, quas acceperat, adjectas dicit, Paphlagoniam cum Caria, Lycia, et Phrygia. Quo in loco contextum corruptum esse suspicor, atque ideo in verbis posterioribus, pro Paphlagonia, *Lycæoniam* restituendam; quæ regio est in Asia minore prope Lyciam, ut Ptolemæus lib. ii. scriptum reliquit, estque ex aliis satis notum. *Magius*.

Nam tum in hostium erat potestate] Neque enim suberat Macedonico imperio, quod Ariarathes rex tunc habebat. *Longol*. Plutarchus: Ἀριαράθης γὰρ αὐτῆς ἐβασίλευεν. *Lamb*. Quo interfecto, adeptæ provinciæ Nicænor quidam præficitur. Postremo Seleucus obtinuit. Arbitror scripsisse *potestatem*, ut in Ciceron. Manilian. legit Agellius lib. i. 7. sic infr.

in Phocione. In vet. Codic. *In senectutem steterat*. Schottus.

Primus Leonnatus] Euni filius, Pellæus. Arrian. Ind. iii. 12. Cui obtigerat Phrygia, quæ Hellespontum attingit. Homo, ut eum Plutarchus nominat, *ἐμπλεκτός, καὶ φορὰς μισθὸς ἀβεβαλὸν καὶ ὀφέλας*. Fuerat autem unus ex Alexandri corporis custodibus. *Lambinus*.

Macedoniam præoccupare destinaverat] Vide sis Plutarchum.

CAP. 3. *Interim conflagrata sunt illa bella*] His quæ postea narrantur, ingens lumen accendunt lib. xviii. xix. et xx. quos Diodorus Siculus conscripsit de rebus post Alexandri mortem gestis, ubi inter alia hanc postremam Alexandri vocem commemorat his verbis: *Ὅτι μέγας ἐγένετο αὐτῷ ἐπιτάφιον οὐστήσονται πάρος οἱ πραιποσίτοι τῶν φίλων*. Adde Arrianum, Dexippum, Photium, Cartium x. 9. Justinum, et alios.

Omnesque concurrerunt] Et imprimis Craterus et Antipater, Græcia subacta, belloque Lamiaco confecto: et postea Antigonus. *Lambinus*.

Ei parti Asia, quæ inter Taurum montem jacet, atque Hellespontum] Bello contra Ptolemæum. Præfectus tunc erat Eumenes istarum copiarum, quæ in Armenia erant et Cappadocia. Plutarchus aperte: *Ὁ Περδικκας αὐτὸς ἐπὶ Πτολεμαίων στρατεύων, ἀπέδειξε τὸν ἑδμὲν τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Καππαδοκίᾳ δυνάμεων αὐτοκράτορα στρατηγόν*. Armenia autem et Cappadocia Tauro monti junguntur. Curtius lib. vii. 8. 'Taurus secundæ magnitudinis mons committitur Caucaso; a Cappadocia se attollens Ciliciam præterit, Armeniæque montibus jungitur.' *Kench*.

Europæis adversariis] Cratero et Antipatro, et Pithoni et Arridæo, Alexandri ex alia matre fratri; qui postea Philippus dictus est. *Lambin*.

Summam imperii] Sic Mss. et Vett.

Accius: 'Natus virtute sceptrum potiretur patriæ.' Justin. i. 'duos et quadraginta annos post Ninum regno potita est.' Lib. xii. 'Qui postea regnum Indorum potitus est.' Vide Non. et Priscian. lib. xviii. *Savaro*.

Adversus quos ducerentur] Ducebantur scilicet adversus Craterum et Neoptolemum. Sed Eumenes ut suos milites celaret de Neoptolemo, non laborabat: hoc studebat, ut nescirent se adversus Craterum duci. *Lambin*.

Quam milites sui scirent] Miris hoc Eumenis consilium laudibus effert Plutarchus. Sed idem ante hoc prælium aliud commemorat, in quo Neoptolemus victus cum paucis equitibus fugerit. Lege etiam Diodorum lib. xviii. Justin. xiii.

Deterior] Ultraj. *deteriore*: sed retineo *deterior*, id est, inferior. *Schott*.

CAP. 4. *Qui secundum locum imperii tenebat*] Nam sinistro cornu præerat. Craterus autem dextro, summamque exercitus administrabat. Diodorus de utroque loquens, ait Neoptolemum Crateri iussu, sinistro cornu præfuisse: *Πάστων δὲ προθύμων γενομένων, ἔταξε τὴν δύναμιν, τοῦ μὲν δεξιᾷ κέρατος αὐτὸς ἡγούμενος, τοῦ δὲ εὐωνύμου τὴν ἡγεμονίαν παραδὼς τῷ Νεοπτολέμῳ*, lib. xviii. Cæterum in Justin. lib. xiii. 8. *Crateros* scribendum, ubi communi mendo *Polyperchon*; ut bene doctissimi Critici observarunt.

Qui quum inter se complexi] Hoc Diodorus verbo Græco æque significanti expressit, *συνεκλήθησαν ἀλλήλοις*. *Lambinus*. Justin. xiii. 8. 'Neoptolemus quoque cum Eumene congressus, diu mutuis vulneribus acceptis coluctatus est; in summa victus occumbit.' Hanc monomachiam pulchre depingit Plutarchus in vita Eumenis. *Longol*. Estque hæc tertia conversio, ut ibidem observat.

Inimica mente contendisse] Diod. lib. xviii. *Συμπλεκόμενοι τοῖς σέρμασι*

καὶ πάντοτε διαθέσεις τραυμάτων ἀπεργαζόμενοι τοῖς θυμοῖς οὐκ ἔληγον. Gebh.

Quam alterum anima reliquerit] Neoptolemum. Qui post succisum poplitem, altero genu nisus, altero debilis, valide adhuc Eumeni restitit. A quo tandem in collo vulneratus, cecidit, et exporrectus jacuit. Plut. Diod.

Aliquot plagis Eumenes vulneratur] Ἐπῶσε τὸν ἀντίπαλον εἰς τε τὸν βραχίονα, καὶ τοῦ μηροῦ τρισὶ πληγαῖς. Diodorus.

Sed acr. host. instit.] Hostis Membranae nostrae ac Gifan. pro hoste, ut veteres scribebant. 'Instare' autem cum accus. dictum olim notat in Lucret. Gifanius. Schott.

Funere] Noster scriptus *munere*, vitiose fortassis. Idem.

CAP. 5. *Perdiccas apud flumen Nilum*] Est veluti *περίφρασις* Aegypti, vix enim eam erat ingressus Perdiccas, cum per seditionem obruncaretur. Longol. De miserabili transitu Nili, quo Perdiccae exercitus interit, videndus Diodorus, xviii.

Interfiscitur] De cujus morte, dissidentium opiniones Diod. xviii. 36. vide apud ipsum auctorem. Vide et Pausaniam Atticis, et Orosium iii. 23. *Bongara*.

A Seleuco] Antiochi F. qui post Alexandri mortem in divisione imperii Syria ac Babylone potitus fuit: ut tradunt Cedrenus, Arrianus, Diodorus, et alii. Estque Philopator cognominatus ad aliorum differentiationem. Nec obstat, quod Josepho sit *Σωτήρ*, qui aliis *Φιλονότωρ*. Siquidem haec elogia ab adulatoribus tam putida assentatione imponebantur, ut in contrariam partem plerumque sint accipienda. Keuchenius.

Et Antigono] Philippi regis notho; cui Asia minor per longum tempus fere paruit; cuiusque *ἐπισκοπος* et curator factus fuerat.

Ad Antipatrum defertur] Diodorus narrat, antequam hoc factum sit, im-

perli summam et regum curationem Pithoni et Arridæo sententia Ptolemæi et Macedonum delatam esse. *Lambin.*

Hic, qui deseruerant] 'Hic,' id est, apud flumen Nilum. Alii libri habent; *Hi, qui deseruerant*: quam lectionem minus probo. Dixisset enim potius: *Hi, qui deseruerunt*; vel, quod malim, *deseruerant*. Idem.

Capitis absentes damnantur] Quinquaginta cum Eamene, in quibus erat et Alcetas Perdiccae frater. Diod.

Hac ille percussus plaga] Cave cum Lambino mutes in *percussus*. Nam 'percellere' est pervertere ac perturbare, *καταπλήττω*. Cicero pro M. Marcello: 'Quos amissimus cives, eos Martis vis percudit, non ira victoria.' Gebhard.

Elei non frangebant] Quod vult Nepos, intelligit quoque Siracides cap. 38. Ἡ λῶν καπλὸς κάμφει λῆθον. Idem.

Multitudine circumventus est] Immo proditione Apolloniæ. Sic enim Diodorus: Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀρρίγονος διαπεμφόμενος πρὸς Ἀπολλωνίδην τινὰ τῶν ἱππέων ἀφηγούμενον παρ' Ἐδμέης. *Lambin.* Vide sequentia. *Circumitus Ultraject.* Schott.

Et in castellum Phrygiae, quod Nora appellatur] Sic legendum ex Plutarcho, quamquam et scriptum exemplar *Horam* habet. Longol. Noram enim Plutarchus in Cappadociæ ac Lyconiæ confinibus esse dicit. Strabo lib. xii. juxta Taurum locat, et sua ætate Neroassum arcem hanc fuisse appellatam scripsit. Huc se recepit Eumenes cum quingentis equitibus, pedibus vero ducentis, cum prius reliquos milites dimisisset: quod ad conserendam quidem manum perpaucos, ad occultandam autem fugam perniciosius intelligeret. Auctor Plutarchus. Justin. lib. xiv. id fecisse Eumenem dicit, quia se obsidendum videret. *Mag. Long.*

In quo cum circum sederetur] Ab

Antigono, qui duobus muris castellum circumsepait. Diod. Plut.

Substringebat caput loro] Plutarchus in vita callidum ejus consilium paullo accuratius depingit. Meminit ejus rei etiam Frontinus, Strat. lib. iv. 7. *Longel.*

Deinde post verberibus] *Posterioribus* ex Ms. meo emendavi: præter Diodor. et Plutarchum, Frontinus iv. 7. hanc optimi codicis lectionem admodum confirmat.

Jumenta aque nitida] *'Nitida'* opponit strigosis et mali habitus. *'Nitida'* jumenta non tam ἀπεισλογισμένα, quam λιπύρα sive λιπαρά. Et *'nitor'* Apuleio lib. x. Metamorph. est pinguedo, seu, ut ipse loqui amat, pinguities. Ovidius Metam. libro ii. *'Nitidam cape præmia vaccam.'* Gebhard.

In campestribus] Vulgati auctiores ac planis, quod abest a Schotti codice. Lambinus ea *conclusionis* ut adjectivum omisit.

Quod cast. sub divo] Scriptus noster et Gifan. Quod castra subsidio, &c. quæ impensius Gifanio ad Lucr. se probavit. Schott.

Simulata deditione] Justin. lib. xiv. Antigonom ab hac obsidione recessisse ait, cum missa ab Antipatro Eumeni auxilia didiciasset. Plutarchus, Antigono Noram obsidente, vita excessisse Antipatrum, aliamque ob causam hanc fuisse solutam obsidionem testatur. *Magius.*

Præfectis Antigoni imposuit] Hieronymo. Plut.

CAP. 6. *Olympias*] Filia Neoptolemi, regis Molossorum. Quæ Μυρδάνη prius appellata est. Consule Justin. ix. 7. Atque hæc causa est, cur in Epiro tum temporis habitabat.

Iret] Lambinus *veniret*. Savaro in præpositionem præmiit: magis placet lectio edita, ut et Ultraj. *Schottus.* Præpositionem habuerunt Savaronis et Schotti libri, retinetque editio Brix. sæpe laudata. *Boeckl.*

Quod Alexandri filius] Ex Roxane susceptus, cujus nomen quærit Lambinus, putatque ex Probi Phocione conjici posse, Philippum fuisse appellatum, Trogo autem Herculem nominari. At Herculem Justin. xi. 10. ex Barsine filium Alexandri facit. Quod agnoscit ipse Lambinus ex Diod. xx. 20. ad illam Probi locum in Phoclone, nota 42. ubi verba auctoris: *'causam apud Philippum regem verbo, re ipsa quidem apud Polyperchontem jussus est dicere,'* mavult accipere de Philippo Alexandri, ut ei videtur, filio, quam de Aridæo Philippo Alexandri fratre: ad quem tamen hand dubie pertinet. Verum autem nomen filio Roxanes fuit Alexander. Quod certum est ex Pausaniæ Atticis et Bæoticis, item Dexippo apud Photium et Eusebium. Adde Porphyrium lib. x. 6. Diodorum xix. 115. *Freinsh.* Verba Porphyrii apud Eusebium: *Κατέλπε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος παῖδας, Ἡρακλῆα τε ἐκ Μαρσίνης [scribe Βαρσίνης] τῆς Φαρναβάξου, Ἀλέξανδρον τε ἐκ Πυζώνης τῆς Ὀφιδόρου τοῦ Βάκτρων βασιλέως.* Quam hic Pharnabazi filiam facit, Plutarch. cap. 36. et Eumene cap. 2. Artabazi. Arrian. vii. 1. Darii regis. Sed in nomine consentiunt. *Idem.*

Nam et in Macedoniam profecta est] Lege Justin. lib. xiv. 5. et 6.

Et ibi crudelissime se gessit] Nam cum principum passim cædes, mullebræ magis, quam regio more fecisset, favorem sui in odium vertit. Justin. Confer Diodor. Siculum lib. xix. 11. Pausaniam in Atticis.

Ne pat. Phil. domus, &c.] Audacina Lambinus de suo ἀντίθετα adjecit, *familia inimicissimos regnare, amicissimos interire.* Sequor editam lectionem. Magius sic, *Amicissimos interire.* Schottus.

Missæ literæ] Quarum formulæ et argumenta exstant apud Diodorum lib. xviii. et Plutarchum in Eumene: *Ἦκε δὲ καὶ παρ' Ὀλυμπιάδος ἀντὶ γράμ-*

ματα, θεωρήσης καὶ λιπαρότης βοηθεῖν τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταυτῇ. *Keuchen.*

Verbis] Melius *rebus*, quamquam non ignorem invicem interdum permutare; ut infr. in Timoleonte, 'quibus rebus adeo ille est commotus:' ubi *verbis* Lambinus edit, notatque Savaro. *Schottus.*

CAP. 7. *Bellum adversum Antig-num*] Olymp. cxv. ann. 4. Vide Diod. xix. 42. Plutarch. Justin. xiv. 1. et 2. et seq.

Peucestes] Qui in numerum corporis custodum allectus fuerat ab Alexandro post victoriam Indicam, cum antea fuisset hypastis, id est, clypei gerulus, ut tradit Arrianus lib. vi. sub extrem. ubi narrat idem, tum corporis custodes, id est, *σματοφύλακας* Alexandri fuisse septem; Leon-natum Antei F. Hephæstionem Amyn-teris, Lysimachum Agathoclis, Aris-tonoum Pisæi, qui omnes erant Pel-læi: Perdiccam Orontæ, Ptolemæum Lagi, Pithonem Cratæ; ad quos accessisse Peucestem, quem cogita-bat Alexander Persidis satrapem constituere. *Lamb.* Meminerunt ejus Plutarch. Arrian. vi. 2. Diodor. xvii. 99. Curt. ix. 6. Julian. in Cæsaribus, et Plin. xxxiv. 8. qui ipsum Alexan-dri Magni servatorem appellat, Po-lyæn. et alii veterum.

Tum autem obtinebat Persidem] Cu-jus satrapa constitutus ab Alexandro. Arrian. vi. 5. Et in qua provincia postmodum remansit. Diodor.

Antigenes] *Lamb.* Aldum secutus, *Trutamus*, vel *Tentamus*, cum rectius legatur *Antigenes*. Nam hic prin-ceps phalangis erat; Tentamus se-cundum imperii gradum obtinebat. A Polyæno in Eumene lib. iv. 2. vo-catur *Τευταμάνης*. Constabat autem ipsa phalanx ex viris delectis, robore et proceritate corporis eminentibus, qui argyraspides ideo *μεγίστων ἀνδρῶν* a Polyæno appellantur. *Gebh.*

In principis] 'Principia' heic pro loco accipiuntur castrorum Alexan-

dri, ut bene notavit lib. iv. 10. suu-rum Observationum eruditissimus Gronov. *ἐν στρατηγίᾳ*, Appianus, 'Α-κθ. Vel in loco principis in castris, videlicet, *ἐν προτείῳ*, *ἐν μέσῳ στρατο-πέδῳ*, in mediis castris, Polyænus. *Lamb.*

Nomine Alexandri statuit tabernacu-lum] Distingue duos mores circa principum honores solitos usurpari, quos multi perperam confundunt. Unus fuit, ut absentibus aut mortuis sella poneretur in theatro cum corona: cujus rei expressam similitudi-nem vidimus in multis nummis. Dixit pridem de hoc Just. Lipsius ad An-nal. ii. docte et accurate. Sed vi-dentur Romani a Græcis id didicisse. Nam *προεδρία* merentibus illam, non solum decernebatur Athenis et in aliis urbibus Græciæ, sed etiam posteris ipsorum. Ad cujus rei me-moriam primo institutum, ut etiam mortuis sellæ ponerentur. Deinde Reges sibi et suis hunc honorem tri-buerunt. Alter mos fuit, ut in pompa Circensi, quam unus optime describit Dionysius Halicarnass. lib. vii. cum simulachris Deorum, inferretur Prin-cipis imago in thesa et ferculo sicut imagines Numinum. Res, ut puto, inaudita Romæ ante Cæsarem. Apud Græcos simile quid observamus. Athen. in enarratione pompæ Phila-delphi: 'Ἐπόμενευσαν δὲ καὶ θρόνοι πολλοὶ ἐξ ἑλέφαντος καὶ χρυσοῦ κατασκευασμένοι, ἐν ἑφ' ἐπὶ ἐκεῖνο στεφάνῃ χρυσῇ. ἐπ' ἄλλον δὲ κέρας χρυσοῦν, ἐπ' ἄλλον δὲ ἦν στέφανος χρυσοῦς, καὶ ἐπ' ἄλλον δὲ κέρας δόλχυρον. ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαίου τοῦ Σω-τήρος θρόνον στέφανος ἐπέκειτο, ἐκ μυρίων κατασκευασμένος χρυσῶν. Ait traduc-tam inter res divinas, quas paullo ante commemoravit, sellam Ptolemæi Soteris, cum corona aurea: nec non sellas multas aliorum; quorum nomi-na exponit. Ubi vides non obcuram vestigium utriusque moris ante ex-positi. *Cassab.* Adi Passchal. de Coron. lib. x. 10. Est hoc consilium

Ptolemæi apud Curtium x. 6. 'Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consiliis ejus adhibebantur, coëant, quoties in commune consulto opus fuerit: eoque quod major pars eorum decreverit, stetur.' Boeclerus.

Eoque omneis quotidie convenire] Nam dedignabantur ad eum tanquam ad inferiorem accedere; et ipse Eumenes erubescere ante ipsorum fores conspici. Plutarchus: *Ὅτρε ἐκείνων βαδίζων βουλευμένων πρὸς αὐτὸν, ὅτρε αὐτὸς ἀξίων ἐπὶ θύραις ἐτέρων δρᾶσθαι.* Gebh.

CAP. 8. *Hic in Paratatici cum Antigono confixis]* Diodorus Siculus lib. xix. 'Instructus exercitus Antigoni adversus Eumenem et Satrapas in Paratatici.' Stephano Παρατάτι, πόλις Μηδίας. Ptolemæo Paratatici Mediæ accensetur. Isidorus Characenus Secastenen regionem et Parataticenem, eandem statuit; *ἑνταῦθα Σακαστήρη Σακῶν Σαυθῶν, ἣ καὶ Παρατάτις.* Salmas. Noster codex *Impar ætatis* præfert editque. Magius ac Longolius non recte, nam annos habebat fere quadraginta: verius Giffanii schedæ in *Paratatici*. Lucret. Collect. dicto; *Sola loca*; sequiturque Lambinus: et sic Ultraj. Edit. Ann. 1542. Schott. *Imparatus* legit Schottus Obs. iii. 2.

Ipsæ in finitima regione Persidis hyematum copias divisit] Nihil heic ego muto, quamvis Lambinus malit, in *finitimam regionem*, et alii dimisit. Utrique male. Nam nullum heic motum ad locum agnosceat lector: et quamvis coëgerint milites, tamen ipse divisisse Eumenes intelligendus est, quia cum obsistere eorum licentiæ non posset, factus est comes, quo plus auctoritatis haberet. Ipse Plutarchus vertit *εἰς τὰ χειμῶδια κατενεύκαστο.* Gebhard. Cæterum per finitimam regionem intelligenda est Gabena, ut Plutarchus et Diodorus appellant. Polyænus Gabienam vocat, estque in situ Me-

diæ, juxta Ptolemæum lib. vi.

Namque illa phalanx Alexandri Magni] Argyraspides. Lambin. *Mag.* Confer Justin. xii. 7. Curt. iv. 13. Livium xxxvii. et alios. Simile quid instituit Imp. Alexander Severus apud Lamprid. in vita, cap. 60.

Ut nunc veterani faciant] In quorum arrogantiam, fastidium, importunitatem acriter invehitur Cicero Philipp. xi. 14. 16. Boecler.

Statuit aliquid sibi consilii novi] Sic Diod. l. xix. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν Ἀντίγονος μὲν χειμάζων ἐν Γαδαμύλοις τῆς Μηδίας, καὶ θεωρῶν τὴν ἐαυτοῦ δύναμιν ἀποθεραστέραν εἶσαν τῆς τῶν πολεμίων, ἵσταν- den ἀνελεπίστως αὐτοῖς ἐπιβάσθαι, καὶ καταστρατηγῆσαι. Lambin.

Sic per loca sola contenderet] Quæ paullo ante vocat 'deserta,' δὲ τῆς ἐρήμου χέρσας. Solitudinem hujus loci describit Polyænus. Gebhard. Præter Lucret. lib. vi. et Propert. Salust. 'loca sola et nuda gignentium.' Sacer.

Ad hanc rem conficiendam, imperavit quam plurimos utres atque etiam culceos comparari] Artis sive ingenii remedium naturæ defectum supplet. Polyænus in Antigono, lib. iv. 11. *προσέτασσε δὴ βέβαια καὶ μύλους ἀσκούς, καὶ πλῆσαι τούτους ὕδατος.* Curt. lib. iv. 68. 'Aqua etiam defecerat, quam utriusque camelli vexerant, et in arido solo ac fervido sabulo nulla erat.' Gebh.

Post hæc pabulum] Καὶ κρίβας τοῖς ἵπποις καὶ χύλιν ἀνταρῆς. Idem.

Cibaria cocta] Decem dierum. Ἀρρία δέκα ἡμέρας πέμψαντα ἔχεν. 'Cocta cibaria,' forte ἄστυα, quæ igne non indigerent. Vide Polyæn. in Antiochi Seleuci F. lib. iv. Ἀντίοχος δὲ προστάξας ἄστυα σιτία τεσσάρων ἡμερῶν κομίσεν. Idem.

CAP. 9. *Cum ex fumo castrorum ejus]* Notanda est elegans vocis cum, et veluti transposita usurpatio ad hunc modum: *Dimidium fere spatium confecerat, cum ex fumo castrorum ejus*

allata est suspicio: pro, cum dimidium spatium confectisset, *allata est suspicio*. Boeclerus. Atqui non ex fumo, sed ex fulgore hostium præsentiam conjectabant. Plutarch. *Θαυμάζαντες τὸ τῶν πυρῶν πλῆθος*. Nam etsi plana esset regio, per quam incedebat Antigoni miles: tamen circumdata erat collibus editis, ex quibus facile erat, quamvis longo intervallo, fulgorem ignium animadvertere. Gebhard.

Suspicio allata est] A barbaris, qui spectantes totam regionem montes incolebant. Nuncium autem attulerunt Camelis cursoribus. Ubi notes velim, quos *ἑκαστοὺς καμήλους* vocet, Diodoro dici *δρομίδας*. Idem.

Ad Eumenum] Diodorus, 'ad Eumenum et Peucestam.' Plutarch. 'ad Peucestam, qui propius ab hostibus aberat.' Lamb.

Titubantibus] *Ἀμνηχανοῦσι* sive *ἀνυμνοῦσι*. Gebhard. Nonius: *Titubare, trepidare*. Utitur Cicero Philipp. viii.

Ut non minus totidem dierum spatio] Plutarchus, Eumenum, ait, pollicitum, se hostibus statim velocitatem repressurum, ut triduo expectatione tardius adventarent. Mag.

Ad Antigoni refrenandum impetum] Celeritatem retardandam. *Refrenare impetum* videtur Plutarchus reddidisse *ἐπιστῆσαι τὴν καλεπὴν τὸ τάχος*. M. Tullius in Antonium: 'Brutus Antonium invadentem in Asiam a progressu arcuit, a reditu refrenavit.' Gebhard. *Ad Antigoni autem refrenandum impetum*] *Refrenandum* tralate. Epicurus: *οὐ γὰρ καταπλάσσει αὐ τοιαῦται ἔργοι*, &c. Vide Gifan. ad Lucretium. Keuch.

Qui obvii erant itineri adversariorum] Lambin. *erant*; quod non persuadet. Nam ex tabernaculis suis jussit quosdam procedere obviam adventantibus Antigoni militibus. Idem.

Ut prima nocte, quam latissime possint, ignes faciant quam maximos] 'Primam noctem' vocat, quam alii primam vigiliam. Antiquissimi *νυχθήμερον* distribuebant in partes octo,

quarum quatuor noctis erant, totidem diei. Et noctis quidem proprie appellabant vigiliam, diei vero horas. Primam vigiliam cum Solis occubitu ordiebantur, secunda cum nocte media desinebat, et ab ea deinde initium suum tertia, post hanc cum Solis ortu et diei quartam finiebant. Ex hac noctis divisione orta est totuplex partitio vigiliarum militarium, Vegetio, aliisque passim scriptoribus memorata. Sed apud Censorinum partes *νυχθημέρου* sedecim sunt, quas ad numerum duodenarium redegit Macrobius Saturnal. lib. i. 3. Meminit et Alexand. Neapolitanus Genial. lib. iv. 20. et lib. i. 12. Cæterum causam, cur prima vigilia quam maximos ignes facerent, reddit Diodorus lib. xix. Plutarchus ait, *ἐν διαστήμασιν* accensos ignes fuisse; et addit continuo, Eumenum more *στρατηγικῆς δυνάμεως* strategema illud instituisse. Quibus consentanea sunt, quæ in eadem narratione commemorantur a Polyæno, Strategem. lib. iv. Keuch.

Adsimulata castrorum consuetudine] Scilicet ignium faciendorum. De qua Lipsius in Milit. Romana. Boecler. Cur autem quarta vigilia nullos fieri voluerit ignes Eumenes, inquirendum est. Nam Epaminondas Sparta repulsus jubeat suos *ἐκδινῆς φυλακῆς* (quartam capio) *πυρὰ καλεῖν ἐν τῇ παρεμβολῇ*. Diodor. lib. xv. Gebhard.

CAP. 10. *Vicit consilio*] Quod post cognovit ipse Antigonus. Plutarch. *Ἦσθητο κατὰ στρατηγικὸν τὸν ἐκδινεῖν*. Lamb.

Perfidiaque militum] Justin. lib. xiv. et Plutarchus in eodem Eumene, ad hoc facinus impulsos Argyraspides dicunt, quo uxores, ac liberos, suaque quæ in prælio amiserant, ab Antigono recipere. Mag.

Antigono est deditus] Olymp. cxvi. ann. i. Chronol. Apud Justin. lib. xiv. et Plutarchum exstat exposulatio ejus ad milites, quos coarguit

proditionis, mirum in modum virillis et acerba. *Longel.*

Quam exercitus ei ter] Justinus 'quater' dicit. *Mag.*

Quam cum non prodere] Perdere in vulgatis; sed Festo, *prodere* perdere est; et Lucretio non semel, observante Gifanio. *Schott.*

Selencus] Babyloniae praefectus. *Lambin.*

Lysimachus] Cui Thracia erat tradita, cum regionibus finitimis. *Idem.*

Ptolemaeus] Aegypti satrapes, opinione hominum Lagi filius; re Philippi. *Lambin.*

Hi, qui circa erant] Id est, *οἱ περὶ αὐτὸν*, ejus comites et familiares. *Idem.* Cicero modo Graece dicit, modo Latine. Meminit hujus loci Casaubonus ad Suetonium lib. xv. 10.

CAP. 11. *Ut acerrimum, inquit, leonem]* Sic Plutarchus: 'Quærentibus autem iis, quibus custodiendus Eumenes fuerat traditus, quomodo asservarent: 'ut elephantum,' inquit, 'aut leonem.'

Fructus oculis ex ejus cum capere] Id est, oculos pascere. Contrarium est 'oculis dolere.' Teren. Phormione: 'Vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam Et quo tuo viro oculi doleant?' Cellus Curio ad Cicer. Epist. lib. viii. 15. 'Numquam tibi oculi doluissent, si in repulsa Domitii vultum vidisses.' Explicat Pet. Victorius Var. Lect. lib. ii. 5. et Turnebus Adversar. lib. xi. 1. *Schott.*

Colloqui] Legendum fortasse est, *αλλοῦ*: id *παρηγορεῖν, παραμυθεῖσθαι*. *Lambin.*

Ut sis deuteretur vieto] Unde, hic se uteretur Lambinus conformavit. Retineo tamen scriptorum codicum lectionem *deuteretur*; prisce quidem atque inusitate pro abuteretur, ut 'denasci' veteres dicebant pro mori. Cassius Hemina Ann. l. ii. 'Quæ nata sunt, ea omnia denasci aiunt.' *Schott.*

Cur non in pralio] Meminit Plutarchus ejusdem quaestionis et re-

sponsi in Vita Eumenis.

Quod nunquam cum fortiore sum congressus] Hunc quasi morem Eumenes habuit, ut et imperaret juxta in acie, et pugnaret. Quo et Plutarchi observatio pertinere videri potest, cum Eumenum *φιλοτάδεμον καὶ φιλόνομον* notat. Locus est ipsa comparatione ejus cum Sertorio. Nam eorum vitas commisit. *Buchnerus.*

Decidi] In hanc calamitatem incidi: dejectus de fortuna mea sum. Nam 'cadere' et 'decidere' dicuntur, qui adversam fortunam incurrunt. Vide Laberii Mimos. *Idem.*

Quam figura venusta] Πᾶν τὸ σῶμα διαφωμένον καὶ σδυμένον. Venustas enim hic decentem membrorum inter se competentiam notat. Vide Plutarch. in Eumene. *Boecler.*

CAP. 12. *Plerique omnes]* Attica locutio. Priscianus lib. xviii. *πλεῖστοι δὲ πάντες τοῦτο λέγουσι ἑσθῆτος*. Vide Servium Aeneid. i. p. 181. A. Gellium Noct. Att. lib. viii. 12. *Κεῖν*. Nearchus enim et Demetrius Antigoni F. et nonnulli alii Eumenum servari cupiebant: cæteri omnes necari volebant. *Lambin.*

Et quotidianum victum amoveri] Sic Plutarchus: 'Ὡς δὲ οὐκ ἔβριε τῇ Ἀντιγόνῃ τὸν Εὐμένη κτελεῖν, ἐκέλευεν αὐτοῦ τὴν τροφὴν ἀφαιεῖν. *Idem.* Similem viam ad mortem sibi fecit Atticus. De quo infra in vita ejus cap. 22. *Ernst.*

Negabat, se ei vim allaturum] Quasi vis non esset, inedia ac fame hominem exhaustire. Certe in Cod. de custod. reor. lib. i. inter crudelitatis exempla refertur. Rittershusius in Nov. xii. 14. 3. nullum violentæ mortis genus fingi posse crudelius ostendit, quam fame necare. *Loccenius.*

Non amplius, quam triduum] Καὶ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἔσθτος, οὕτω πρὸς τελευτὴν προσήγετο. *Lambin.*

Cum castra moverentur] Αἰφύδην δ' ἀναστῆναι γερουσίαν. *Idem.*

Jugulatus est] Εὐσπέρως ἑσθῆτος

ἀποσφάττουσιν αὐτόν. *Idem.*

A custodibus] Quibus assignari eum Antigonus præceperat. Vid. Justin. xiv. 4.

CAP. 13. *Septem annos Philippo apparuisse]* Mss. Boecleri et quidam editi *paruisse*: quod Magius corruptum putat. 'Parere' tamen idem esse quod apparere, dudum eruditi monuerunt. *Bosius.*

Un] Verissima correctio Freinsheimii pro *uni*, viii. (sc. annos) legentis in comment. ad Curtium. Annos enim putat, et nihil facilius fuit, quam ut nota numeri transiret in vocem. *Boecl.*

Macedonum perjurio] A quo ipse aibi postea metuit Antigonus; quare eos callida ratione separavit et quasi ex oculis amovit. Polyæn. in Antigono lib. iv. 15. Ἀντίγονος τοὺς Ἀργυράσπιδας, οἱ τὸν Ἑὺμενῆ δεσμέτην αὐτῷ παρέδωκαν, ἐτίμησε δωρεαῖς. Τὸ δὲ ἄπιστον αὐτῶν φυλαττόμενος, χιλοὺς μὲν αὐτῶν ἔδωκε συμμάχους εἶναι Ἰεργυρίῳ τῷ σατραπῇ τῆς Ἀραχωσίας. Inquirendum est in verum nomen ejus Satrapie, qui Arachosii tunc præerat, et cui mille Argyraspidum suppetias missi. A Polyæno appellatur Ἰεργύριος. Diod. lib. xix. Σιβέρτιος μὲν, inquit, τῆς Ἀραχωσίας ἡγεύμενος παρέδωκεν Ἰεργυρίῳ τῷ διοικοῦντι τὴν Ἀραχωσίαν. Neque non et Arrianus: Θάωτα δὲ σατραπείαν τῶν ταύτην ἔταξε. Τούτου δὲ νόσφ τελευ-

τησαμένου Σιβέρτιος τὴν σατραπείαν ἐκδέχεται. Legendum apud istos omnes Σιβέρτιος. Fundum habeo hujus correctionis Q. Curt. lib. ix. 58. 'Proposito igitur regioni Siburtio (namque Memnon præfectus ejus nuper interierat morbo) in Carmaniam ipse processit.' Sciendum autem est ex lib. vii. 16. Memnonem a Rege Arachosii prætorem datum quatuor millibus peditum et sexcentis equitibus in præsidium relictis. Præterea Diodorus, ipsum, apud quem hujus purpurati nomen integrum restitit, lib. xviii. Καὶ Σιβυρίῳ μὲν ἔδωκεν Ἀραχωσίαν καὶ Κεδρωσίαν. Denique Justin. lib. xiii. 4. 'Arachosii Gedrosique Sibyrtio traduntur.' *Gebhard.*

Quod nemo Eumene vivo rex appellatus est] Quia ipse Eumenes rex erat: quare a Suida vocatur βασιλεὺς Μακεδόνων. Et paullo post: ἀπὸρ ἐν μὲν τοῖς πλείστοις οὐδενὸς δεύτερος τῶν καὶ αὐτὸν βασιλεὺς γενόμενος. Vide ibidem plura. *Ernstius.*

Propinquis ejus sepeliendum] Propter amicitiam, quam olim cum Eumene vivo contraxerat. Διὰ δὲ τὴν προγεννημένην φίλιαν. Diodor. xix. Confer Plutarchum.

Ad matrem, atque uxorem] Diod. Πρὸς τοὺς οἰκεῖους. Plutarch. Τῇ γυναικί, ἐν τοῖς πασι. Uxor erat Barsine, natione Persica, Artabazi filia, ex qua filium Herculeum suscepit Alexander. Meminit Curt. x. 6. et alii. Sed apud Porphyrium corrupte legas Μαρσίης pro Βαρσίης.

XIX. PHOCION.

CAP. 1. *Phocion*] Phoci filius. Suidas in *Phocion*. *Ernst*. Sic quoque *Aelianus* Var. II. 16. Cochlearium fuisse patrem, testis idem XII. 43. ubi vide not. Cl. Schefferi. *Bosius*. De hoc Plutarch. in ejus vita, in Politicis et alias. Diodor. lib. XVIII. Polyænus

lib. IV. Athenæ. lib. X. Val. Max. III. 8. et V. 3. Suidas. *Savaro*. Et alibi *Æsch.* de fals. leg. Athen. Hujus Hermam, sed capite truncatum, hac forma exhibent Imagines Ursini numero 109.

PHOCION.

Apud Fulvium Ursinum
in schedis ex marmore.

Etsi saepe exercitiis praevisit] Quadragies et quinquies, auctore Plutarcho; cujus hæc verba sunt: 'Constat enim inter omnes, eum exercitui præfuisse quinquies et quadragies, cum ne semel quidem in comitiis interfuisset, sed eum cives semper arcessivissent, et suffragiis suis creassent.' *Lambin.*

Magistratus cepit] In Attico: 'quod neque peti majorum more, neque capi possent.' Ibidem: 'Honores et divitias capere.' Ibid. 'Quos honores quibusque temporibus cepisset.' *Sidon.* lib. IX. Epist. ult. in Carm. 'Capiens honorem.' Vide Not. *Savaro.*

Notior integritas est vita] *Valer.* Maximus lib. V. 3. 'Phocionem vero his dotibus, quas ad pacandum homi-

nem potentissimæ judicantur, eloquentia et integritate instructissimus.' Hinc illa vox Demosthenis concientantis: ἡ τῶν ἐμῶν λόγων σφύρα καὶ κοῆς ἐρχεται. Auctor *Iamblichus* apud *Stobæum*. *Keuchen.*

Quam rei militaris labor] Immo multas ejus res militis gestas, et functiones imperatorias commemorat Plutarchus in Phocione. Et ejus uxor ornamenta sua dicebat esse, Phocionis viri sui consilia factaque imperatoria, ut tradit Plutarchus ibidem, et refert principio libelli περὶ νεωτερίων. Quinetiam ætatis octogesimum agens annum, exercitui præfuit, aut certe præesse jussus est a populo, ut ex eodem Plutarcho intelligere licet, παραγγαλ. πολεμ. *Lambin.*

Hujus memoria est nulla] Respicit

Nepos ætatem suam, qua Phocion tantum ob morum bonitatem notus erat; rerum bello ac pace præclare gestarum nomine obscurus. *Gebhard.*

Ex quo cognomine Bonus est appellatus] Supra in Aristide: 'Ut nunc cognomine Justus sit appellatus.' Quod cognomen a virtutibus impositum. Mos passim obivus apud Græcos Latinosque, rarus primo honor et gloriosus, mox ridicula sæpe ambitione vulgatus obsolevit. *Boecler.* Χρηρὸς Græce dictus est, auctore Suida, quod omnibus aliis magis quam sibi esset utilis. Nam et in pecuniis largiendis liberalissimus fuit, et filias elocavit cum dote etiam pauperrimis quibusque, modo essent frugi. Græca enim vox ἀρὸ τοῦ χρηρῶς facta est. *Longol.* Præter Plutarch. in vita ejus et lib. de Musica, et Suidam, Val. Max. viii. 3. 2. 'Placidi et misericordes et liberales, omnique suavitate temperati mores Phocionis, quos optime profecto consensus omnium bonitatis cognomine decorandos censuit.' *Savaro.*

Fuit enim perpetuo pauper] Lege Plutarchum in lib. περὶ φιλολευρίας. Athenæum lib. x. 3. Lucianum in Jove Confutato, et passim alios.

Quum ditissimus esse posset] Lambin. et Cæd. Glifan. *divitissimus:* quomodo et Cicero i. de Divin. 36. 'divitissimum fore prædictum est.' Sic 'divitior' apud eundem, Plantum, Lucetium, Martialem, Tacitum occurrit. *Bosius.*

Dabantur] Sic Schott. et Savaro secutus Mss. Ven. Col. Ald. Paris. in vulgatis *mandabantur.* In Pelopida: 'Hac mente amicis suis summas potestates dederant.' *Savaro.*

A rege Philippo munera magna pecunia] Plutarchus in Apophth. et vita Phocionis, non Philippum, sed Alexandrum Phocioni centum talenta dono misisse dicit. Sic et Iamblichus scriptum relinquit in his, quæ de Pythagora memorie consignavit. *Magi-*

us. Adde *Ælianum* Var. Hist. lib. i.

CAP. 2. Mansisset] Schott. Codex *pervenisset:* sic Mss. Ven. Colon. edd. Paris. *permansisset.* Lambin.

Primo cum Demade] Historiam fuse narrant Diodorus Siculus lib. xviii. et Plutarchus. Sed in Msc. Leidensi est, *Primo quod cum Demade,* quod probat Bosius.

Quum advenus Charetem eum subornaret] Vide quæ ad hunc locum notat Dionysius Lambinus.

Ab eod. in jud. q. capit. caus. diceret] Eadem sors Ciceronis, qui a C. Popilio Lænete, quem parricidii reum defenderat, interfectus est, M. Antonio præmium suppeditante HS. decies centena millia. Appian. Plutarch. Valer. Max. v. 3. *Schottus.*

Non defendit, sed etiam prodidit] Quin etiam et patriam, ut mox: quare lege talionis nihil mirum, si ingratam erga se expertus est. De quo scelere Cicero Offic. i. et Virgilius: 'Vendidit hic auro patriam.' *Schottus.*

Quum apud eum summum esset imperium populi] Plutarch. ἡγεμονίας καὶ ἄρχων id est, *imperator,* seu *dux exercitus;* et *archon,* hoc est, *prætor.* Lambinus. Erat enim archon, et quidem ante Archippum, nisi me conjectura fallit. Certe extremo vitæ tempore, sub calamitatem istam, archontem fuisse Plutarchus tradit in ejus vita: 'Ὁ δὲ ἐς πατρίδος ἀνευδιεβῶν στρατηγὸς, καὶ ταύτα στρατηγὸς, καὶ ἄρχων, οὐκ οἶδα μὴ μείζον τι παραβαίνει, καὶ πρεσβύτερον τὸ πρὸς τοῖς πολλοῖς δίκαιον.' Sed non diu magistratum illum tenuit, ut Plutarchus clare narrat; itaque amotus, ut videtur, Archippum sibi substitutum habuit; cujus nomen etiam relatum in Fastos. *Mursius.*

Piræo Atheniensium] Videtur legendum, *Piræo Atheniensium portui;* vel delendum *Atheniensium.* Verumtamen nihil mutare ausus sum. *Lamb.*

A Dercyllo] Quem Regis Antipatri nomine Attica tunc regio præfectum

habebat. Plutarch. *Magius*.

Neminem ad arma vocavit] Plutarchus vero ait, Phocionem tunc tumultuantem populum frustra conatum educere, et odio et contemptui omnibus fuisse. *Idem*.

CAP. 3. *Una populi causam agebat*] Democratiae studebat. *Lambin*.

Altera optimatum] Aristocratiae. *Idem*.

Demetrius Phalerus] De quo sic Polyænus lib. iv. *Κασσάνδρῳ ἐτρυχάρε*, id est, cum *Cassandro sentiebat*, seu *faciebat*. *Lamb*. Eodem modo Demosthenes *φιλιππίῳ* de Pythia dixit. *Keuchen*.

Nam populares] *Δημοκρατικοί*, quos Plutarch. in Arato *φιλοπολίτας* vocat. *Boeckler*.

Propulsi] *Lambinus* solus *populū* evulgavit. *Idem*.

In his Phocionem et Demetrium] Plutarch. Callimedontem et Periclem vocat, qui ex urbe tum profugere, quique paucorum dominationi una cum Phocione faverunt, et Antipatro ac regibus studuerunt: populi vero opibus et potentia adversati sunt. Vide Diod. Sicul. lib. xviii. 65. cum seq. et Plutarchum. *Ernstius*.

Causam apud Philippum regem verbo] Philippum Aridæum intelligit Eurydices maritum, uxori et aliis monitoribus obnoxium. Suppeditat hic Princeps eximium vecordiae ac stuporis exemplum, quem penes tantum umbra nominis, penes uxorem aliosque vis atque imperium. Justin. lib. xiv. 5. 'Interea Eurydice uxor Aridæi regis, ut Polyperchonta a Græcia redire in Macedoniam cognovit, et ab eo arcessitam Olympiadem, mullebrī æmulatione percussa, abutens valetudine viri, cujus officia sibi vindicabat.' Non video autem causam, cur mutato ordine malit Schottus: *Causam apud Philippum verbo quidem; respos apud Polyperchontem*. Gebhard.

Ab Agnonide] Exemplaria Mss.

nonnulla, et Jensonica quoque *Agnone* habent. Sed ex Plutarcho patet, legendum esse *Agnonide*: qui fuit, ut ipse ait, sycophanta. Sane *Agnonis* hominis deliciis affluentis meminit Athenæus lib. xii. 18. *Mag*. Schedæ veteres, *Hic ab Agnonide accusatus, quod, &c.* concinnius. *Schottus*.

Ex consimili sententia] Sic Mss. et vulgati omnes, quæ lectio non rejicienda videtur et hac mente accipi potest. Consimili sententia, qua antea Phocion in carcerem conjectus, et in exillum erat expulsus, iterum reus proditiōis actus in carcerem conjectus est. Conjecturam tamen Puteani et Lambini testatam volo, qui *ex consilii sententia* legunt. Magno libro Notarum D. C. S. de consilii sententia. Videndus Cicer. Epist. ad Attic. lib. vii. 17. more etiam Atheniensium comprobatur conjectura. In Eumene: 'ad consilium retulit.' Postea 'cognita consilii voluntate.' *Savaro*. Sic etiam in Slulakenii Ms. *Keuchen*.

Athenas deductus est] Ut scilicet causam capitis diceret; vide Diodorū lib. xviii. et Plutarchum in Phocione. Obiter observabis, reos honoratiores Athenas missos fuisse, ut magistratibus traderentur, utque legitimis confectis, aut absolverentur, aut addicerentur, quod et apud Romanos invaluit: not. ad Sidonium Epist. lib. vii. 7. quibus moribus et Senatusconsultis locum dedit in suis Capitularibus Carolus Magnus. *Savaro*.

CAP. 4. *Vehiculoque portaretur*] Plutarch. 'Ἐφ' ἡμιζῶς κομίζοντων αὐτὸν. Hic tamen non propter infirmitatem pedum sic vectos esse significat, sed contumeliæ causa. *Lambin*.

Quum alii reminiscences veteris famæ, ætatis misererentur: plurimi vero ira exaceruerentur] Dnplex istud hominum genus, hinc miserantium, inde insultantium in omnibus talibus casibus se exhibet. Tacit. lib. xii. 47. 'Mox

vulgus duro imperio habitum probra ac verbera intentabat: et erant contra, qui tantam fortunæ commutationem miserarentur.' Ad prius membrum Taciti illustrandum spectat locus Diod. lib. XVIII. Τὸ γὰρ ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις σιωπώμενον μῖσος, ὅταν ἐκ μεταβολῆς ἐκτραγῇ ταῖς ὀργαῖς, ἀποθηριούται πρὸς τοὺς μισουμένους. De fato Phocionis Valer. lib. v. 3. Extern. 3. Gebhard.

Adversus populi commoda] Ita τὸ κοινὴ συμφέρον in Democrat. vocatur. Boecler.

Qua de re ne perorandi] Quomodo plerique, præsertim boni, præpostorum illud populi iudicium tulerint, e Diodoro petendum est. Ex eodem constat, proditos Athenienses fuisse a Polyperchonte. Ernst.

Legitimis quibudam confectis] Quæ lege ad accusandum et audiendum reum, nec non reliquum iudicii ordinem sunt constituta. Cicero ad Antonium: 'Cedo illa legitima, quæ Consules populum jure rogaverunt.' Gebhard.

Traditus est undecimviris] Undecimviri, de quibus hic Probus, quos Julius Pollux τοὺς ἑνδεκα dici solitos arguit, quosque etiam νομοφύλακας atque ἐπάρχους Græci appellabant; Triumviris Romanorum capitalibus erant non absimiles, ut Budæus in poster. annot. ad ff. observatum reliquit. Horum erat officium (ut ex multis, quæ legi, pauca afferam) delinquentes facinorososque homines comprehendere, in carcerem conjicere, et capitis damnatos ad supplicium ducere. Magius. Lege Demosthenem κατὰ Τυμόκρ. et κατὰ Ἀριστογένητος. Platonem in Phædone, Aristotelem lib. vi. cap. ultimo, de optima administrandæ reipubl. forma, et alios. Sane quantum ad horum electionem attinet, Decemviri, ut Pollux ait, singuli, a singulis tribubus cooptari solebant; quorum numerum augebat γραμματεῖς, id est, scribæ, ut

hoc pacto undecim essent et dicerentur. Plura de xi. Viris doctus quidam Auctor magni apud Gallos neminis, in libello, quem de Atheniensium Magistratibus conscripsit. Magius.

Emphyletus] Lapsus iterum hic Æmilii, quod minus curiose Græcos codices inspexerit verteritque; nam ut ex Aristide videre licet, scriptum fuit in Græcis auctoribus ἐμφύλητος, id est, ex sua tribu aliquis; vel tribulis, ut cum Cicerone interpreter. Longol. Tentabam equidem, audendum est enim, Enippum reponere, Plutarchi auctoritate, qui non dissimile refert in apophth. et vita Phocionis, sed in qua vitiose Θεόδοτος caditur. Hic enim una capitis damnatus, cum quereretur, attrita cicuta injuste se ad mortem adigi, οὐκ ἄγαντες, εἴπεν, ὃ Εὐννε, μετὰ Φωκίωνος ἀποθανόντων; cum Phocione mori detractas? Refert et Ælianus lib. XIII. 41. Schott. Item Seneca consolatione ad Helvium cap. 13. sed sub persona Aristidis, quem correxit ibidem Justus Lipsius.

Id. perp. Phocion] Cujus et præclarum hoc dictum, 'præstare injuriam ferre quam inferre;' 'accipere damnum melius esse quam dare.' Plutarch. in ejus vita. Quæ γράμματα et Cicer. Tusculana v. 'Accipere quam facere præstat injuriam' legitur. Filio tamen Phocionis non parenti adscribit Ælianus. Var. Hist. II. 12. Schott.

Hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienses] Quorum catalogum contexit Lucianus in dialogo, De non temere credendo calumniæ. Idem meminuit mortis Phocionis in Jove Confutato. Adde Dion. Præsenum Orat. 78.

Ut nemo ausus sit cum liber sepelire] Quia lege Attica non concedebatur proditiōnis damnatos sepelire, in Themistocle in fine: præter Diodorum et Plutarchum, Valerius lib. v. 3. 'Phocion tantum non in eculo ab Atheniensibus impositus est; sed

certe post obitum nullam Atticæ regionis, quæ ossibus ejus injiceretur, glebulam invenit; jussus extra fines projici, intra quos optimus civis vix-

erat.' *Savaro*. Vide Alex. ab Alex. Genial. dierum lib. vi. 14.

A servis sepultus est] Longe aliter ista refert Plutarchus.

XX. TIMOLEON.

CAP. 1. Timoleon] In Plutarchi codicibus *Timoleon* scriptum video ἀνδρὶ τῆς νῆως. In nostris libris editis et Gifanii Lucretiano Indice *Thymoleon* ἀνδρὶ τοῦ θυμοῦ quasi leonino animo, id est, excelso, præditus. De hoc præter Plutarchum ac Diodorum Polybius lib. II. et XI. Livius lib. XXXV. et XXXIX. Pausanias in Arcadicis. *Schottus*. Apud Aristophanem Ranis act. IV. 2. scriptum est *Θυμολέων*. *Gebhard*. Timoleonis autem pater fuit Timæus, auctore Diodoro Siculo L. XVI. sed, ut vult Plutarchus in Timoleonte, Timodemus: mater autem Demariste. *Lambin*. De hoc vide Diodorum lib. XVI. Plutarch. Polymen. Strateg. lib. I. Suidam. *Savaro*. Principus ejus scriptor Timæus intercidit.

An ulli] Ita Vet. Cod. perspicue magis quam *an. nulli*: ut frequenter Cicero, Græcorum exemplo. Mox *conflictus* in eodem pro *conflictatus*, ut *exercitus* pro *exercitatus*. *Schott*.

Oppressam a Tyranno] A fratre majore natu, Timophane. *Lambin*.

Bello vexatam] Quod gestum est a Carthaginensibus partim adversus tyrannum Dionysium majorem, duce Dione: et Dione interfecto, Callippum, qui menseis XIII. tyrannidem obtinuit, ut narrat Diodor. lib. XVI. et Callippo subacto, Hipparinum Dionysii F. qui annos duos imperio paterno potitus est: deinde Dionysium ipsum, qui imperium amissum recuperavit. *Lambin*.

In pristinum restitueret] Eleganter. Vulgo statum addunt. *Gebhard*.

Dux a Corinthiis] In bello adversus Argivos et Cleonæos. *Lambin*.

Per milites mercenarios] Corinthiis veriti, ne idem sibi accideret, quod et antea, Corintho amissa, et a sociis ipsis occupata, quadringentos milites mercenarios alere decreverunt, quibus Timophanem præfecerunt. Ille autem rebus omnibus honestis et justis neglectis ac despectis, confestim ea ad exitum perduxit, quibus civitatem in suam potestatem redigere posset; et multis civibus principibus ac primariis indicta causa necatis, se ipse tyrannum constituit. *Lambin*.

Et patr. legibus, &c.] Sic noster codex. Gifanius, et *patriæ parere legibus, quam imperare satius duxerit*. Quomodo et Ultraj. editum. Longol. et Magius pro *satius* legunt *santius*. Hoc probat Lambinus, illud damnat. *Schottus*.

Per aruspice[m]] Hinc Theopompus nomen imponit Satyro, Ephorus et Timæus Orthagoræ. Ego illi Satyri nomen fuisse proprium puto, Orthagoræ vero adjectitium laudis causa, quod vera ex aruspicina responderet. *Longol*.

Communemque affinem] Hanc Æschylum vocat Plutarchus, et uxoris Timophanis fratrem fuisse dicit. De hoc Thymoleonis pio simul atque impio facinore, idem Plutarchus in Politicis mentionem facit. *Mag. Affinem*] Id est, sororium, sororis virum, interprete ipso Nepote. Vide Not. supr. in Dione. Præterea sic intellige Val. Max. lib. II. 7. exemp. 7. et lib. I. 1. exemp. 7. Auson. in paren-

tal. *carm.* 16. Lemma, Pomponius maximus affinis. Cur affinis dicatur ratio sequitur: 'Conjux namque meæ tu consociate sorori.' Idem *Carm.* 21. Vide Not. in Sidon. *Carm.* 5. et 20. Infra in Attico. *Savaro.*

Fratrem tyrannum interficiendum curavit] Justam censens injuste imperium aut tyrannidem occupantis interfectionem, ex veteri lege Rhadamanti, et pluribus Græcorum, de quibus Grotius de Jur. Bell. et Pac. lib. i. 4. 17. *Loccenius.* Adde judicium Clapmaril de Arcanis Rerump. iv. 20.

Et inv. l. v. obtrebant] Sic Vatinius Nepotis æqualis Tullio lib. v. ad famul. dixit 'prosternere atque obtetere obtreccionem et invidias malevolorum.' Atque ipse Cicer. pro Cæcina, 'Calumniam obtetere atque contundere.'

Verbis] Sic vulgati. *Mss. rebus.* In Alcib. 'His Lacon rebus commotus.' In Eumene: 'his rebus Eumenes permotus.' In Datame: 'Pisidæ nova re commoti.' *Savaro.*

Ut nonnunquam vita finem facere voluerit] Inedia se extinguere. Plutarchus: 'Ὀρμησε μὲν ἕως διαφθερῶν ἀπέχεσθαι τροφῆς. Sed mollem animum illum dicas, qui præclarissimi facinoris sibi conscius absurdissimo mulierculæ judicio tantopere conturbaretur. *Gebhard.* Eratque hoc Stoicorum artificium. Vide Ernstium, in Introductione ad veram vitam, c. 22.

CAP. 2. Syracusarum potitus est] Ita tamen ut Iceta tyrannus Acradinam et Neapolim teneret, Dionysius Insulam: ut tradit Diodorus lib. vi. *Lambin.*

Tutoque ut Corinthum perveniret] Ubi ludum Dionysius aperuit. Vide proverbium, 'Dionysius Corinthi,' et Plutarch. in Timoleonte de dictis factisque etiam Dionysii. *Schottus.* Existat in Cicerone ad Attic. ix. 9. Quintil. viii. 6. Laërtii Platone. Valer. Max. lib. vi. 9. aliis.

Eamque præclaram victoriam ducebat] Vulgati, et quod eam præclaram victoriam ducebat. Platonis est sententia De Leg. lib. i. initio, maximam esse victoriam seipsam vincere, et in adversis animo non demisso, nec in secundis elato esse: *Κατὰ δύναμιν, ὃ καὶ νικᾷν αὐτὸν αὐτὸν, παρὰ τὴν νικᾶν πρότην τε καὶ ἁπλοῦν τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ, πῶς τὸν ἀσχετὸν τε ἑμὲ καὶ κἀκείνους.* *Schotti.*

Detrusisset] *Detulisset* vetusta lectio est: *depulisset* Ultraj. *Idem.*

Cum Iceta bellavit] Cum spiritu Hicetam in Diodoro et Gemisto Plethone editur: membranam enim *Heccetam* præferunt, depravate ut opinor. *Idem.* Erat hic unus ex amicis Dionis. *Ernstius.* Cum *Iceta]* Monuit Schottus *Hicetam* ex Diod. et Gemisto Plethone legendum. Qui Ciceroni *Nicetas* corrupte, ut opinor, ex aspiratione in literam *n* versipellem facta. Nam Græcis communiter *Ἰκέτας* *Συρακοῦσιος.* Diog. Laërt. in Philolao: *κατὰ κύκλον τὴν γῆν κινεῖσθαι πρῶτον εἰπεῖν, οἱ δὲ Ἰκέταν Συρακοῦσιος φασί.* Vide Turnebum *Advers.* lib. xvi. 18. *Icetas* autem pro Hicetas; ut *Iphicrates*, *Hiphicrates*; *Ister*, *Hister*; *Agasilans*, *Hagesilans*, et alia in *Excerptis. Keuchen.*

Hoc superato] Id est, arcem relinquere coacto et ex arce depulso, idque nullo ex Corinthiis vulnerato, ut tradit Plutarchus. Sed Diodorus lib. xvi. narrat, Timoleontem cum Iceta pactionem fecisse, et transegisse. Sic enim ille: 'Ἐχων δὲ πόλεμον πρὸς Ἰκέταν, διελεύσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ προσλαβόμενος τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας, οὐ μετρίως ἠβέησε τὴν βίαν δύναμιν. Sed quæ hic a Probo dicuntur, referenda sunt ad ea, quæ postea consecuta sunt. Nam Ictam etiam Diodorus tradit aliquando a Timoleonte esse superatum, et honore sepulture affectum. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Ἰκέταν καταπολεμήσας ἔθαψε. Plutarchus quoque narrat, eum Timoleonte vivo cap-

tum una cum filio, eosque, ut tyrannos et proditores, supplicio esse affectos. Est autem hic Ictas is, qui Areten Dionis uxorem, et sororem Aristomacham, et filium adhuc puerum, vivos merserat. *Lambin.*

Maximas copias] Peditum septuaginta millia: equitum et curruum bellicorum circiter decem: naves longas ducentas: onerarias, quæ partim equos, partim tela, partim frumentum et cetera id genus, portabant, plures mille: ut tradit Diod. eodem libro; cum quo congruit et Plutarchus, quod ad peditum numerum attinet; nam de cetero apparatu nullum apud illum verbum. *Idem.*

Apud Crimæsum] *Crimæsum* exemplar scriptum habet. Sed *Crimæsum* ex Plutarcho restituendum. *Longol.* Qui hunc fluvium *Κρησόν* appellat. Ex Diod. lib. xix. fere in principio (nam lib. xvi. ubi hac de re agitur, hunc fluvium nomine generis appellat, *fluvium*) *Crimæsum*. Sic enim ille illo loco: καὶ ἐν δὲ χρόνῳ Τιμόλεων μὲν ὁ Κορίνθιος νικῶντας τὴν ἐπὶ τῇ Κρημύσῃ μάχην, τοὺς Καρχηδόνιους μετὰ δακτύλῳ τῆς ἐν Συρακουσίαις πολιτείας πᾶσι τοῖς βουλομένοις, &c. *Lambin.* Ex Dionys. Halicarn. lib. i. Strabone vi. et Suida, paret legendum esse *Crimæsum* per *littera*. Apud Lycophronem vero, et Zetzem ejus interpretem vox *Crimæsum*, duplici σ, quod et Xylander observavit, scripta reperitur. *Magius.*

Cepit etiam Mamercum] Plutarchus hanc Cataniam fuisse Tyrannum, scriptum reliquit. *Mag.* Vide Polymenum lib. Strategematum. Commemorat et hunc Mamercum Diodorus lib. xvi. ubi tamen mendose legitur *Μάρκος*, pro *Μάμακος*. *Lambin.*

CAP. 8. Deinde Corintho accessivit colones] Qui erant numero 5000. Diodorus, συνεβάζον δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου ἐκπεμφθέντας οὐκίτρος φιλοφρόνους ἕρτας τὸν ἀριθμὸν πεντακισχίλους.

Bello vacuefactas possessiones] Usus Delph. et Var. *Clas.*

est hac voce supra in Cimone, itemque Cicero Catilinar. i. ut legendum docuit Carrio antiq. lect. i. 18. Hoc Jurisconsultis est 'in vacuum venire,' cum neglecta possessio atque deserta est, præsertim longioris temporis præscriptione. *Schottus.* Cimone: 'Scyrum vacuefecit.' Val. Max. ii. 7. 1. 'vacuefactus exercitus.' *Savaro.*

Deleta] Sic Lambinus. *Savaro deserta* tuetur. Neutrum in nostra schedis apparet. *Schott.* Supr. 'Desertas urbes videret:' in Hamile. 'Carthago deserta.' *Savaro.*

Leges libertatemque reddidit] *Αἰσχροπλάς καὶ δημοκρατίας.* *Lambin.*

Ut hic cond. urbium] Sic Cicero Catil. iii. 'Non minus nobis juvandi atque illustres sunt ii dies, quibus conservamur, quam illi quibus nascimur: quod salutis, certa lætitia est; nascendi, incerta conditio; et quod sine sensu nascimur, cum voluptate conservamur.' *Schottus.*

Arceam Syracusiam] Exstat de arcibus elegans Demetrii Pharil dictum apud Strabonem lib. viii. ubi tamen male Phalereo tribuitur, ut docuit Pet. Victorius Var. Lect. lib. xx. 4. *Schott.* Ex quatuor veluti urbibus Syracusas constare, scribit Cicero, quæ appellantur Insula, Acradina, Tyche, et Neapolis. Insula autem potius Timoleon et castellis, quæ antea Dionysio parebant; arces adversus eam comparatas, certaque τὰ τυραννεία ἐκ θεμελίων demolitus est. Diodorus Siculus, cujus historiam Nepos continuo sequitur: Τιμόλεων δὲ παραλαβὼν τὴν νῆσον, καὶ φρούρια τὰ Διονυσίου (majori) πρότερον ὑπακούοντα, τὰς μὲν κατὰ τῆς νῆσον ἀκροπόλεις καὶ τὰ τυραννεία κατέσκαψε, τοὺς δὲ φρουρίους ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν. Vide sequentia. *Keuchen.*

Cetera tyrannidis propugnacula] In quorum uno, quod hodie vocatur *Castrum Merket*, marmoreum stemma, teste Mario Aretio et Franc. Maurolyeo apud Gualtherum in *Antiquis*

Nep.

2 R

Siciliæ tabulis inventum est: EX-TINCTORI TYRANNICÆ. Quod sine dubio Timeleonti erectum est. *Ernst.*

Mabuit ac diligi, quam metui] Justin. lib. ix. 9. 'Amari pater malle, hic metui.' Vide Berneggeri Quæst. Miscell. 207. et Forstner. ad Tacit. Ann. vi.

Neque postea Syracusis] Brevius hæc Attic. 'Hunc in omni procuratione reipubl. actorem auctoremque habebant.' *Gekk.*

CAP. 4. *Sine ullo morbo lumina oculorum amisi*] Plutarchus: ἦν πρῶτον ὁν ἀναβαλὼν τὴν ὄψιν, αἶα τελέως ἐπαρῶν μετ' ὀλίγον. Est autem διαστολή. Sunt enim 'lumina solis,' 'lumina vitæ.' Lucret. lib. iii. 'Lumina sis oculis,' id est, suorum oculorum, ut interpretatur Lambinus. Multos qui et oculis capti fuerint, moderateque eum casum tulerint, enumerat Cicero Tuscul. v. et Mare. Spalatensis. *Schott.*

Veniebat autem in theatrum] Nam Græcis et Græciensibus plerisque theatrum pro curia, foro, comitio fuit. Vide Lipsium ad Taciti ii. Hist. Bernegg. ad Justin. xxi. 2. Jo. Pricæum not. ad Actor. xix. 29. *Bosius.*

Propter valetudinem vectus iumentis junctis] Supra in Phocione: 'cum propter ætatem pedibus jam non valeret, vehiculoque portaretur.' *Suvar.* 'Ὁ δὲ κομψόμενος δὲ ἑγοῦν ἐπὶ ξέθροισι, πρὸς τὸ θέατρον ἐπορεύετο. Plutarch. Similis Appianus Claudius in Hist. Romana.

Nihil enim unquam neque insolens, neque gloriosum] Meminit J. Lipsius in not. ad Polit. lib. ii. 15.

Se in ea re Diis maximas, &c.] Recte additur præpositio, quæ in novissimis editionibus non compareret: non enim dicunt Latini, *Gratias agere aliqua re*; sed *in aliqua re*; *de*, et *pro*; in quibus voculæ illæ idem quod propter. Sic xxv. 11. 'Cavit ne aliqua in re plecteretur.' Sic iv. 2. 'in quo facto domum revocatus. iv. 1. xv. 10.

'reprehendi in aliqua re.' *Varotius.*

Agi] Geri Vet. Codex et Ultraj. ut supr. in Dione, et Attici vita. *Schott.*

Sacellum Adroquarlas] *Adroquarlas*, Dem nomen. Vide Plutarchum *repl. eliamphras*: et Gyraldum in Hist. Deorum, Syntagm. 16. Non assequuntur rem, qui, per casum, sive, ut Lambinus, per casum fortuitum, vertunt. Melius Xylander, 'Fortem Fortunam.' Coluit haud dubie cum Siculis hoc nomen Timeleon, eo respectu, quo Fortuna omnium actionum, laborum humanorum domina et moderatrix credita est; ut sit illa ipsa ἀγαθὴ τύχη, cui multa Græci Romanique monumenta consecrarunt. Cujus cultum ex veteri Astrologia deducendum autumat Seldenus de Dis Syris, Syntagm. i. 8. Retulit ad hujus Dæm auspiciæ ac numen, quidquid habuit Timeleon excessuum; unde patet scilicet ex ipso textu qualis Dea et quo fine culta. *Bocclerus.*

CAP. 5. *Natali die suo fecit omnia*] Memorabilia non pauca de certorum dierum eventibus observatis collegit Forstnerus in Not. ad Tacit. lib. i. *Idem.*

Quidam Laphystius] In Mss. quibusdam, et impressis codicibus legitur non *Laphystius*, sed *Lamæstius*. Veruntamen ex Plutarcho, et probatissimæ fidei exemplaribus apparet legendum esse *Laphystius*. Mag. Plutarchus *Λαφύστιον* vocat. *Bosius.*

Vadimonium quum vellet imponere] Ms. noster Codex legit *Badimonium*. Quod idem vocabulum est. Sic in Excerpt. ex Veter. Lexicis Græco-Latinis, quæ H. Stephanns edidit: 'Ὀμλ. β. scriptum est: ἐγγύην παύειν badimonium fuge, pro vadimonio. Quum transpositio literarum paucis nota est. *Ernst.*

Lege agere diceret] Mox 'legibus experiri.' *Lege* Brissonii formulas. *Schott.*

Namque id ut Laphystio, ceterisque liceret] Plutarchus: 'Ὁν Λαφύστιον πᾶν

αὐτὸν πρὸς τινὰ δίκην καταγγυῶντος οὐκ εἰς ἀποφυγὴν, ἀλλὰ καλῶς τοὺς πολίτας ἐκὼν γὰρ αὐτὸς ὑπομῆναι τοσοῦτους πόρους καὶ κινδύνους ὑπὲρ τοῦ τοῖς νόμοις χρῆσθαι τὸν βουλευόμενον Συρακούσιον. *Lambin.*

Voti esse damnatum] Sic Oberti Gifanii codex recte præfert, quomodo, ne quid dissimulem, Maro: 'damnabis tu quoque voti.' Noster tamen 'voti esse compotem,' quomodo et Horatius in Arte: 'voti sententia compos.' *Schottus.*

Civis liceret] Hoc ipsum est, quod his verbis significat Plutarchus: *Of*

εἰξατο, Συρακούσιον ἐπιδεῖν τῆς παρρησίας κυρίου γενομένου. Nam κύριοι sunt παρρησίας, hoc est, domini, seu compotes sunt libertatis dicendi, quibus impune licet de quo velint dicere. *Lambin.* Tacit. Hist. i. 1. 'Rara temporum felicitas, ubi sentire quæ velis, et quæ sentias dicere licet.'

In gymnasio, quod Timoleontem appellatur] Non in gymnasio, sed in foro sepultum adserit Plutarchus, sed gymnasium nomine hoc in gratiam illius constitutum. *Longol.* Ejus meminit Polyæn. in Agathoclem. lib. v. 8. *Gebhard.*

XXI. DE REGIBUS.

CAP. 1. *Hi fere fuerunt*] Vitæ Timoleontis in Ms. statim ista continentur, sicut et ex aliis codicibus non una editio expressit. *Boeckl.*

Græcia gentis] Dictum ut 'Græcia civitas' supra in Alcibiad. 'Græcia terra' Gellio VII. 5. 'terra Sicilia' eidem III. 7. et alibi, 'terra Italia,' 'Hispania'; de quibus Vossius lib. de Construct. cap. 2. Fuit tamen in Ms. Boeckleri, *Græca gentis*. Bosius. Mox videbantur et voluimus.

Præter reges] Nempe majorum gentium. *Ernstius.*

Namque eos attingere] Adjungere habent nostræ membranæ. *Schott.* Vitis nimirum Græciæ excellentium Imperatorum. Nescio, an ideo vulgata lectio moveri debeat. *Gebhard.*

Separatim] Alio libro, qui Regnum vitas continebat. Ille autem liber non exstat. *Lambin.* Quem tamen exarasse, argumento hæc erunt, quæ Timoleontis vitæ subdit: 'Hi fere fuere Græciæ gentis duces, qui memoria digni videbantur, præter reges. Namque eos attingere nolumus, quod omnium res gestæ separatim sunt relatæ; neque tamen hi admodum sunt multi.' *Vossius.*

Lacedæmonius autem, &c.] Ultraj. *Lacedæmonius*: de hoc supra Nepos. Numer. 17. et Plutarchus ac Xenophon copiose. *Schottus.*

Nomine, non potestate] Nepos in Agesilao: 'Mos est enim a majoribus traditus, ut duos haberent semper Reges, nomine magis, quam imperio.' Duo illi Reges simul creabantur. Auctor Panegyrici ad Maximianum: 'Sic fit, ut tantum vobis imperium commune sit, et plane, ut gemini illi Reges Lacedæmone Heraclidæ, Ram-

publicam pari sorte teneatis. Quamquam hoc vos meliores et justiores quam illos mater Astu coëgit, cum nemini fateretur, quem prius edidisset in lucem, pari ætatis auctoritate regnare: hoc vos sponte facitis.' *Lipsius.* Sed notandum improprie dictos fuisse Reges. Dionysius Halicarnassensis: *Ὅτι δὲ γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποκράτορες ἦσαν.* Nam *ἀποκράτης βασιλεὺς*, non erat Spartanorum Regum, sed merus tantum principatus. *Keuchen.*

Qui dominatum imperio tenuerunt] Proba lectio, neque pervertenda. Intelligit enim eos, qui dominati sunt in volentes nolentes, neque legibus alienis se constringi passi sunt. Interpolatum dudum fuerat: *Qui dominatum Orbem imperio tenuerunt.* *Gebhard.* Et sic 'orbem' interpretari debet, orbem terrarum, *οἰκουμένην.* *Lambin.*

Cyrus] Major, Astyagis Medorum Regis filius, qui sua virtute Medorum regnum est adeptus, ac imperium ad Persas transtulit. *Lambin.* In Tarich Musulmanico dicitur *سکندر*.

Apud Ebræos *מלך* quasi *hæres*, aut dominus. Persis Coresch, ex Ebræo *כורש* Sol. Vide Plutarchum in Artaxerxe. *Τὸ κύρος* plenam auctoritatem atque imperium denotat apud Platonem, Sophoclem, Galenum, Philonem. Unde Cyrus, idem quod *κύρος*, seu Dominus. *Keuchen.* Nomen expressum ex Persico Kosra, quod Imperatorem significat, et communis omnium Regum Persarum titulus est. Unde et Cæsar Latinorum et Germanorum, ab eadem origine. *Horn.* Fuit autem Cyrus ipse Medo-Persa. Medus a matre, Persa a patre, unde

dictus *Ἀλκιβίου*. Grotius. Apud Alphæum: 'Veniet Persa Semiasinus, qui vobis jugum servitutis imponet.' Et hinc Creso respondit oraculum; 'Tunc finem regni sui fore, quando mulus potitus esset sede Regis Medorum.' Vide Joseph. Scaligerum in Notis ad Fragment. Berosi.

Darius Hystaspis filius] *Δαρείος, ἡσπασπίας*. Hesychius. *Ἐρξέλης*. Herodotus. Hystaspes in Tarich dicitur *كشاسب* *Kischtasb*, estque ipsius Darii nomen. *Keuchen*.

Virtute regnum est adeptus] Cyrus Astyagem regno expulit, Persarum usus armis, unde summa Imperii ad Persas translata. Histor. Sacr.

Prior horum apud Massagetis] Gentes supra mare Caspium, Scythas. Nomen a Mes et Getis compositum. Mes et Gether fuerunt posteri Sem. *Keuchen*. Unde Getæ, Gotthi, Gitæ, Kitæ, Scythæ, unius nominis gens in multos populos divisa. Arabes *كشاش* vocant, qui sunt *Chatai* veterum, Ptolemæo *Χάται*, nobis hodie, *Catai*, vel *Kitaini*. Horn.

In prælis] Quod describit Herod. i. Justin. i. Strab. xi. Causa hujus non alia fuit quam insatiabilis ambitio. Nam ut Arabs, qui Timnri res scripsit, testatur, illa Scytharum regio *غاية أرض اكابر الرمان*. Quam quisque subegisset, summum se militaris gloriæ verticem attigisse putabat. Horn.

Cecidit] Secundo anno postquam Tarquinias Superbus Romæ regnare cœperat. *Sulpitius*. Quod contra Hieronymum et Eusebium. Cecidit anno ætatis LXX. Monarchiæ VII. completo, Imperii sui universi XXX. *Chronolog.* De mortis genere cum Nepote consentiunt Herodotus ac Justinus. Sed Herodotus testatur, alios de Cyri morte sermones fuisse. Diodorus crucifixum scribit. Xenophon et Ctesias vulneratum in prælio,

et paullo post ex vulnere decessisse, et in Pasargadis sepultum. Strabo xv. Deinde Alexander in Pasargadas venit, ubi erat antiqua regum sedes. Ibi Cyri sepulturam vidit, *ἡ παραδείσος πύργον, οὗ μέγαν, τῷ δάσει τῶν δένδρων ἀποκεκερμμένον*, cum hac inscriptione: *Ο ΑΝΘΡΩΠΕ ΕΓΩ ΚΥΡΟΣ ΕΙΜΙ Ο ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΣΙΑΙΣ ΚΤΗΣΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΗ ΟΥΤΝ ΦΘΟΝΗΣΗΣ ΜΟΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΟΣ*. Alii inscriptionem hanc fuisse referunt: *Ἐρξάδ' ἔγὼ κεῖμαι Κύρος βασιλεὺς βασιλέων*. Vide sis Magni Salmasii Plinianas Exercitationes ad Solini Polyhistora.

Senectute diem obiit supremum] Cum regnasset annos XXXI. et dies XXX. ægrotasset. Ctesias i. Herodotus, quem secutus Sulpicius, regni sui annos numerat XXXVI. Quibus communiter addunt VII. menses, quibus Magi regnum tesuerunt, Et tum XXXVII. sunt. *Chronolog.* Tradunt cippo sepulchri inscriptum, quod bonus venator, nec minor potator fuerit, *κνηγεῖν ἐκράτειν, οἶνον πολλὸν πίνων ἐβούλετο, καὶ τοῦτον φέρεω καλῶς*. Strabo, Athenæus.

Xerxes] In Tar. *اسفنديار* *Isphandiar*. In sacris annal. *שרשר*, ut ex nomine probat Scaliger. *Χέρξης* denotat *Martium*, vel *bellicosum*, quem Græci *Ἀρπίος* vocant. In lingua Græca æquipollent tria nomina: *Δαρείος*, *Ἐρξέλης*. *Χέρξης*, *Ἀρπίος*. *Ἀρτοξέρξης*, *μέγας Ἀρπίος*. Sed notandum commune illud Regum Persarum nomen fuisse, non secus ac Cyri aut Assueri. *Keuchen*.

Macrochir] Qui alio nomine in libro Esther *שרשר*, *Achaachmesra*. *Μακρόχειρ* in Tarich dicitur *مكي* *Kai Bakman*, cognomento *Darius Dast*, id est, *longimanus*. Quia tam longis brachiis erat, ut stans, rectusque manibus genna contingeret. Strabo xv. Vel, quia dextram sinistra

habebat longiorem. Plutarchus in Artaxerxe. R. David Kimchi intempestive subtilis, Longimanum a magna potentia dictum vult. Alii a liberalitate. Vide Philipp. Melancht. in Chren. Quæ Regum propria virtus, unde *depytra* vocantur. *Kenchen*.

Memor] *Μνημων*, id est, memor, sive, ut Hieronymus interpretatur, recordans. Hic Dario Notho successit, ut ille Xerxi. Nomen ejus proprium fuit Aricæ, quantum Darsem ferat nuncupatum Dinon. Tradit Plutarchus, quod hic Aricæ a Patre Dario Rex designatus, vel *Ἀρικήτης περὶ τοῦ αὐτοῦ*. Idem fuit Cyri Junioris frater, Darii et Parysatidis filius. Quod et *Ἀρικήτης* primo comprobatur Xenophon, qui et Cyrum ab illo antiquiore omnium fuisse Persarum *Βασιλευσάντων* pronuntiavit, præcipueque imperio dignum.

Terra marique bellum intulit Græciæ] Adi luculentam materiam de isto bello et expeditione in Vita Themistoclis, et adde insignem locum Ctesias Guidii, antiqui Scriptoris *τῶν Περσικῶν*.

Persarum nomen] Vetus Codex *Persas* nemo. Schottus.

Nam cum matris suæ scelere] Parysatidis. Quæ a Græcis *ἑδραία* vocata. Ctesias xvi. Sed hæc sunt nomina Persica, a Græcis prave distorta. *Salmæ*.

Amisisset uxorem] Statiram: quam veneno sustulerat. Plutarch. Quo pacto illud paraverit, docet idem Ctesias.

Tantum intulit dolori, ut cum pietas vinceret] Nempe matre Babylonem dimissa, solum ancillam ejus Gingin, seu, ut Ctesias vocat, Gingen, ministram sceleris supplicio affecit. 'Pietas' igitur erga matrem intelligenda est, non erga defunctam uxorem, et vir doctus videtur acceperat. *Boetius*.

Morte naturæ debitum reddiderunt] Prior regnavit annos xli. Sulpic. Diodorus, et Eusebius tantum xl. nu-

merant. Præter illos xvi. cum patre Xerxe imperavit. Igitur in universum lvi. Sed xvi. anni non supputantur a Chronologia. Posterior regnavit annos lxii. Plutarch. Sulpic. Sed confundant hujus imperii tempus Chronologi. Alii annos statuant xv. Nonnulli numerant xlii. Plures xliii. et attigisse volent xlii. Quanquam Eusebius ei tribuat annos xl. tantum. Quomodo etiam Beda, quorum sententia maxime probabilis. *Kenchen*.

Tertius ab Artabano præfecto, ferro interfectus est] Lege Justinum in principio iii. Orosium ii. 11. Diodor. xi. Aristot. De republ. administr. v. 10. Quem Nepos ac Justinus Artabanum vocant, is Aristoteli est *Ἀρτάνων*, Ctesias *Ἀρτάνων*. *Bengars*.

CAP. 2. *Alexander*] Macedonia patria fuit specialis Alexandro Magno, non item generalis, aut singularis. Et sic intelligenda verba i. Machab. cap. i. vers. 1. *Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου (υἱοῦ) ὁ Μακεδὼν ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς Κερραιμῆς*. Generalis fuit Græcia, unde Dan. viii. vers. 21. vocatur *ἡ γῆ τοῦ βασιλέως* Rex Javæ, hoc est, Græcorum. Singularis fuit civitas Pella in Macedonia; unde 'Pellæus juvenis' apud Poëtas præcipue decantatus. *Kenchenius*. Fuit spurius, ex adulterio, ut creditur, Pansania cum Olympiade genitus. Quod ex Plutarcho et Justino satis clare apparet; et constanter Persæ ac Arabes affirmant. *Schickardus*. *Vossius*. Arabes cum *القربني ذو* *Bicornem* vocant, non tam ob partum Orientis et Occidentis imperium, quam a cornuta Alexandri effigie nummis exhibita, ut Jovis Ammonis filius agnosceretur. *Goliuz*.

Babylone] Quo concessit, Cœmæis ambactis, ad audiendas omnium fore gentium legationes. Diodor. xvii. Arrian. vii. Et quanquam Magi urbem hanc ei fatalem fore prædicarent, tamen ab Ananarcho Philosopho

peruarius, hæc contempnit, ac Urbem ingressus est. Justin. xii. Plut. Alex.

Morbo consumptus est] Cassandri fraude, et ingenito vitio periit, veneno scilicet et crapula. Igitur Dæsi quinto apud Eumæum, septimo et 15. apud Perdiccam epulatus, sequentes dies somno dedit, ut Ælianus ex diariis Alexandri refert. Addit *κατὰ Βαγιά δὲ ἐδούλησε τῇ τερπιδί μὲν ἀνδρά, τῇ δὲ τῆρι ἐδούλησε*, legendum *πέμπετ*, vel, *epulatus est apud Bagoam terpidem φθίσκωτος, τῇ τῆρι ἐδούλησε*, Dæsi 27. sequenti obdormit simul et oblit. Arrianus ex iisdem diariis ait in morbum incidisse Dæsi 18. Sequenti die nihilominus apud Thesalum Medium (Justinus Medicum perperam vocat) Dæsi 20. apud Nearchum potasse, ac tandem Dæsi 28. periisse. Addit: 'Mortuus est Olympiade 114. Prætoræ Hegesia. Vixit annos duo et triginta, et tertii menses octo. Regnavit annos duodecim, et hos octo menses,' hoc est, mortuus est exeunte primo Olympiad. 114. anno. *Capellus*. Periodi Julianæ quater millesimo trecentesimo nonagesimo primo. Mundi ter millesime et 627. Urbis Romæ 431. Urb. Romæ. A regno Salmanassar, 424. Ptolemæus. Vixit annos 23. Eusebius. Cicero 32. Hieronym. et menses 8. Arrian. Deceasit anno ætatis 34. Justin. Regnavit annos 11. Strabo, Gellius 13. Livius. 12. primo Macab. Anthor. Et 6. menses, Euseb. 7. Diodor. 8. Arrian. cujus supputatio ut omnium accuratissima est, ita verissima. Cæterum valde errarunt in annis regni Alexandri designandis Patres quidam et Historici, idque vel in defectu vel excessu. Quorum omnium nugacissima est opinio Clement. Alexandrini, i. Stromat. qui imperium Alexandri ad ann. 18. extendit. Kœsch. Non absurde statuas in visione Daniel. cap. vii. imperium Græcorum comparari pardo, quia Alexander M. sperit vineas, usque

adeo ut, si eos minus sequi visum fuerit, qui veneno interisse arbitrantur, satis tamen causæ sola in violentia fuerit, cur periret Babylone. *Vossius*. Ab ejus obitu æra Græcorum ducitur, de qua Muhammed Alferganus ex versione Goll: 'Romani et Syri æram deducunt ab initio annorum Alexandri, dicti bicornia, qui quidem dies fuit feria secunda.'

Egis] *Αἰγιά*, Macedoniæ oppidum. Plin. Diod. Apud Ptolemæum est *Αἰγιά*, quam *Μυλαβότρου* appellatam, tradit Stephanus. Atque hæc erant Regum Macedonum sepultura olim et Mausolea, ut adnotavit Plinius. *Cassub.*

A Pausania] Aristoteles Polit. v. 10. 'Ἡ δὲ, inquit, *Φαίτρον ἐν δὲ Πανσωνίον δὲ τὸ ἔσται ἐξαρτῆσαι αὐτὸν ἐν δὲ τὰν κατ' Ἀρταλόν*. Lege Diodorum Siculum in lib. de gestis Philippi, Justinum ix. Oros. iii. 14. Ciceronem de Fato cap. 3. Ælianum, Val. Maximum, Ptolemaum in Alex. Pausaniam. Meminit Ovidius in Ibis; dum inquit: 'Ant ut Amyntiadem turpi dilectus amore Oderit, et sævo vulneret enee puer.' *Magius. Bengarsius*. Occisus est anno primo Olympiadis cxi. *Πυρρίδην ἄρχωντος*, aucteribus Diodoro et Arriano: quæ quidem Olympias celebrata est die 18. Augusti. *Jos. Scalig.*

Pyrrhus] Materno genere ab Achille, paterno ab Hercule oriundus. Trogus xvii. Hic cognomento Aquile delectatus fuit, quemadmodum Antiochus Rex Syriæ, Hieracis, vel Accipitris. Plutarch.

Qui cum P. Romano bellavit] Ter. Primo, cum Consule Lavino, in quo proelio ceciderunt Romanorum septuaginta milia, ex Pyrrhi parte quadraginta milia. Plutarchus. Secundo, cum C. Fabritio Lucino et Q. Emilio Papo ad Asculum, in quo victoria tamen ad Pyrrhum magis inclinavit, cum Romanorum sexaginta milia cecidissent, Pyrrhidarum vero tria

millia et quingenti quinque. Post hoc prædixit, sibi funditus pereundum esse, si adhuc uno prælio Terrarum Dominos vicisset. Plutarch. Florus. Tertio, rursus bellum instaurat, in quo victus, et a Curio Consule Italia pulsus est. Ait Pausanias, Græcum neminem ante Pyrrhum, bellum Romano imperio intulisse. Quod de vera illa ac Veteri Græcia intelligendam. Nam antea cum multis Italiæ Græciæ populls, et ipsis Tarentinis Romani conflixerunt. *Kenchen.*

Argos oppidum in Peloponneso] In Argia regione. Ptolem. Duo sunt Plinio in hoc tractu oppida homonyma, alterum Hippium, alterum Dipsum. Quod *καλυδίτιον* ex Homero vocat Strabo. Apud Stephanum et Pausaniam dicitur *φορβύκειον*, et hoc primum et genuinum nomen. Ubi et *Ιδών* ponitur pro Hippium. Vide Otelium.

Lapide ictus interiit] Plutarchus, Pausanias, Polyænus, Strabo, et Auctor de Vir. Illust. *καρμίσια* sive *tegulae* vocant. Quomodo Ovidius in Ibin: 'Aut ut Achilleidem cognato nomine claram Opprimat hostili tegula jacta manu.' Polyænus lib. viii. testis ictu exanimatum refert: *ἐκπεσέσης ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καρμίδος*. Quæ verba reperiuntur apud Plutarchum. Sed Nepotis opinionem roborat Paulus Diaconus lib. ii. 20. 'Apud Argos Achatæ florentissimam Urbem Spartani regni aviditate seductus, saxo ictus occubuit.' Verbo tenus descripsit Orosium lib. iv. 2. Justinus lib. xxv. 5. 'Repulsus a Spartanis Pyrrhus, Argos petit: ibi dum Antigoneum in urbe clausum expugnare conatur, inter confertissimos violentissime dimicans, saxo de muris ictus occiditur.' Zonaras: *Πύρρος μὲν οὖν ἐκπεσέστας ἐν στρατηγῷ γυνάμειος, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύσας οὐ πολλὰ ὄνταρον ἐν Ἀργεὶ ἀπέθανε. γυνὴ γάρ τις, ἐς λόγους ἔχου, παύσασα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τέλους ἐπιθυμήσασα, ἐσφάλη,*

καὶ ἐκπεσέσα διέφθαρε αὐτόν. Græh. Non absimilis fuit Mardonius Satrapes, eodem mortis genere exanimatus, ut tradit in Aristido Plutarchus. Hinc Lacedæmonii *τεγοπαχίας* improbarunt, quod in illis vel a muliere vir interficeretur fortissimus.

Siculus; Dionysius prior] Optima narratio et brevissima de vita et rebus gestis Dionysii exstat apud Cicronem in v. Tusculana. Confer Justinum xx.

Minime libidinosus] Cicero: 'Atqui de hoc homine a bonis auctoribus sic scriptum accepimus, summam fuisse ejus in victa temperantiam, eumque in rebus gerendis, virum acrem et industrium: eundem tamen maleficum naturæ et injustum.'

Ob eamque rem crudelis] Suspiciosus. Læge Plutarchum in Dione.

Hic cum virtute tyrannidem sibi perisset] Post longam narrationem comparatæ a Dionysio tyrannidis, hæc tandem subdit Diodorus lib. xiiii. *Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν ἀκαλοῦται, τοῦτο ἀντιπράξας αὐτῷ τὸν βασιλευσάντα ἑαυτὸν, ἀφαιρῶν καὶ ἀφαιρῶν ἀνέμει. Δυσκότιος μὲν οὖν ἐκ γυμνασίου, καὶ τοῦ τυχεύοντος ἰδιώτου, τῆς μεγίστης πύλας τῶν Ἑλληνίδων ἐγνώθη τέρας.* Adi Demosthenem in Oratione *πρὸς Λεωνόνην*.

Majorque annos sexaginta natus, decessit] Tradit Plin. lib. vii. 54. ipsum præ gaudio vitæ supremum diem obiisse. Verba sunt: 'Gaudio obiere, præter Chilonem, de quo diximus, Sophocles, et Dionysius Siciliæ tyrannus, uterque accepto tragicæ victoriæ nuntio.' Addit Diodorus, accepto hujus victoriæ nuntio, lætitia elatum, liberalius epulatum esse, et sese vino largius cum amicis ingargaritæ: hinc natam esse crudelitatem, qua morbo implicitus, tandem extinctus esset. Tyrannidem obtinuit *ἐν τριάκοντι καὶ ἑκατὶ* Diod. Quomodo Cicero: 'Duodequadrageinta Dionysius tyrannus annos fuit opulentissimus et

beatissima civitatis.' De Natur. Deor. III. 'Hunc igitur nec Olympus Jupiter percussit; nec Æsculapius misero diuturnoque morbo intabescentem interemit: atque in suo lectulo mortuus cum tympaniditis in rogam illatus est: eamque potestatem, quam ipse per scelus erat nactus, quasi justam et legitimam, hæreditatis loco, filio tradidit.' *Lambin.*

Tribus uxoribus] 'Habuit duas uxores, Aristomachen, civem suam, et Doridem Locrensem.' Cicer. Diod. Plutarch. Addit Ælianus, alteram eum secutam in castra, alteram revertentem excepiisse. Var. Histor. XIII.

Liberos procreavit] Nepos in Dione: 'Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio, ex qua duos filios, Hipparium et Nysæum [hunc Narsæum vocat Diodorus] procreavit; totidemque filias, Sophrosynen et Areten.'

CAP. 3. *Ex amicis Alexandri Magni*] 'Εἰς οὐλοῦσαν. *Lambin.* Quos supra in Eumene 'familiares' vocat. Sulpicius alibi 'servos,' id est, aulicos, et alibi 'stipitatores.' Significat autem Principes et Duces exercitus Macedonici, qui ejus venerationis ac virtutis erant, ut singulos Reges esse putares, ait Justin. lib. XIII. *Drusius.* Hoc innunt pueri illustres *οὐλοῦσαντες*, i. Machab. I. vers. 7. quibus 'divisit regnum suum, dum adhuc viveret.' Inde aliquanto tempore, sine usurpatione regali, susceptas partes procuraverunt, Arridæo quodam Philippo, Alexandri fratre, regnante, cui perimbecillo verbo datum imperium videbatur, res autem penes eos erat, qui sibi exercitum et provincias distribuerant. Neque vero hic rerum status diu mansit, omnesque se reges appellari maluerunt. Sulpic. Itaque Alexandro mortuo servi ejus, occupato sue quisque loco, omnes sibi diadema imposuerunt. Auctor Machab. Gentes subactas

diviserunt in Satrapias, Perdicca divisore, ex auctoritate Philippi. Appian. Cæterum hæc Monarchiæ divisio non fuit substantialis, sed tantum accidentalis. Quemadmodum enim Monarchia prima post obitum Sardanapali non finita fuit, sed in duos quasi ramos divisa, sic etiam Monarchiam tertiam, defuncto Alexandro, non sustulit ejus in quatuor partes distractio. Quanquam harum Reges simul juncti non regnarunt secundum potentiam Alexandri, qua dominatus est. Et sic quatuor partes illæ, non *κεχωρισμένους*, sed *ἁπλοῦς* consideratæ, unam Monarchiam absolvunt. Quod quatuor illa capita parvæ quadrupitis figurabant, quæ, licet in se distincta, nihilominus tamen in una bestia fuerunt. Dan. VII. 6. *Keuchen.*

Qui post obitum ejus imperia ceperunt] Orosius lib. III. 21. 'Alexander per duodecim annos trementem sub se orbem ferro pressit. Principes vero ejus XIV. annis dilaniaverunt: et veluti opimam prædam a magno leone prostratam avidi discerpere catuli, seque ipsos in rixam invicem invitatos prædæ æmulatione frerunt.'

In his Antigonus] Asiæ et Syriæ Satrapes primus fuit Antigonus. Eum bello vicerunt Seleucus et Ptolemæus: unde contentio inter hos duos de regno Syriæ. Qua de re videndus lib. V. Polybius, ubi inter alia Antiochus queritur de injuria quam sibi fecerat Ptolemæus in occupandis Syriæ locis. Antigonus enim et Seleucus, qui primi ea loca occupaverant, verissimos et justissimos Dominos fuisse aiebat. Ideoque ad se, non ad Ptolemæum, Syriæ regnum quasi hæreditario jure pertinere. Quippe Ptolemæum adversus Antigonus pugnasse, non sibi, sed Seleuco, eorum locorum imperium querentem. Præterea communem omnium Regum concessionem in medium adferebat. Nam, quo tempore, superato Antigono, dividere inter se regna Cassander

et Lysimachus et Seleucus voluerunt, Seleuci esse omnem Syriam iudicare. Hæc ibi. Quæ fortasse moverunt Eusebium, ut scripserit, Seleucum primum in Syria regnasse annos 82. *Drus.*

Et hujus filius Demetrius] Qui Pollorcetes dictus, hoc est, urbium obsessor. Cujus cognominis vanitatem arguit Plutarchus in Demetr. *Bernegger.* Vitruvius x. 28. 'Hic Demetrius propter animi pertinaciam Pollorcetes est appellatus.' Quod Plinius *expugnatorum* reddidit, vii. 38. Fuit filius Antigoni, ut heic Nepos et Justinus: non Antiochi, ut emendavit ad Trogi Prolog. xv. Histor. Philipp. Bongarsius: socer Seleuci Nicanoris, Syriæ Regis, cui filiam suam Stratonicen in uxorem dederat. *Kenck.* Hic ille Demetrius, qui Demetrium Phalereum, Cassandri Macedonici Regis auspiciis sub specie Oligarchiæ Athenis dominantem, urbe expulit, et pristinam Reipublicæ formam ac libertatem restituit. Anno altero Olymp. cxliix. istud accidit, auctore Diodoro lib. xx. Tum igitur populus Atheniensis, incredibili gaudens lætitia ob recuperatam libertatem, post annorum xv. servitutem, in ornando Demetrio nihil reliqui fecit. Facta sunt de illius honoribus varia Senatusconsulta, quorum summam habes apud Plutarchum et Diodorum. Refert Plutarchus inter alia decretum fuisse, *δέχσθαι Δημητρίον, δόξας δὲ παραγέσθαι τοῖς Δημητρίοις καὶ Αὐτοῖς ἐν ἱερουργίᾳ.* *Cassaub.* Mm. pro *hujus* legunt *ejus*.

Lysimachus] Agathoclis filius, vii. Rex Macedoniæ. Vide Arrian. Indic. lib. iii. 12. Thraciam adpositasque Thraciæ Ponticas gentes obtinere jussus. Curtius x. 10. Quondam natus e custodibus Alexandri. Pausan. Plinius. Qui illustri Macedonici loco natus, virtute illustrior fuit. Justin. Regnavit annos v. Quinque initio regna fecerunt, Asiæ, Thraciæ, Macedoniæ, Syriæ, Ægypti. Postea quid Lysimachi fuerat, Macedonico regno adjectum, partim ab aliis occupatum est. Vide Diodor. Justin.

Seleucus] Cognomento Nicanor. Eusebius. Nicator, alii. Quæ putatur esse vera Macedonica dialectus. Appellatio a victoriis, quas habuit. Alii dictum ita putant a Nictore quodam cæno. *Drusus.* A victoriis dictum *Nictor* tradit Appianus Syriaco. Ammianus xliii. 'Nicatori Seleuco victoriarum crebritas hoc indiderat cognomen.' Unde intelligitur, quid idem sibi velit lib. xiv. 'Seleucus efficacie impenetrabilis Rex, ut indicat cognomentum.' Nam *impenetrabilis* *ἀπείρητος* hic est omnia impetrans ac pervincens. Sicut 'impenetrabilis orator' Plauto Mest. v. 2. Hinc fanum, sive *ἄρφη*, Seleuco a filio Antigono consecratum, dictum fuit *Nictor*. Appian. Syriac. *Bernegger.* Anno M. 3661. fœdus initum est inter successores Alexandri Magni. Cassander præficitur Europæ, Lysimachus Thraciæ, Ptolemæus Ægypto, Antigonus Asiæ, Seleucus Syriæ. Diodor. A cujus anni autumno ordiantur Chronologi annos Seleucidarum, sive æram Chædæorum, ejus annos Ptolemæus annotavit.

Et ab hujus æne, aut sequentis initio anni Græcorum, in Libris Machab. annotati numerantur. *Bucholz.* Anno xii. a morte Alexandri, occupata Babylone, hic Syriæ et totius Orientis imperium sibi vindicavit, sedemque regni constituit in Syria. *Ub. Emma.* A quo tempore incipiunt famosa illa sæcula Syromacedonum et Seleucidarum in Asia, quorum plena est omnis antiquitas. *Kencken.*

Ptolemæus] *Κερυνίδης*, Philadelphii frater. Polybius ii. *Κερυνίδης καὶ οὗτος Πτολεμαῖος ὁ Ἀδύων, καὶ Αὐτοῦ υἱοί, οἱ καὶ Σέλευκος, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Κερυνίδης μετὰ τὸν τῶν Σίων.* Imperavit Macedoniciæ monens ix. post Lysimachum. *Περσεύης, ὁ τῶν Ἀρμενίων, καὶ τῶν*

ἰσχυροί, bellum. Vel תלמי Talmi, porca. טלן. Fuit commune nomen Regum Ægyptiorum, non secus ac Pharaō. Unde omnes reliqui Ægypti Reges postmodum Ptolemæi dicti, solo cognomento a se invicem disceſcebantur. *Keuchen.* Ptolemæorum genealogia in Strabone et ex eo in Manutio de quaestis per epistolam. *Schottus.*

In prælio] Ad Ipsum. Appian. De eo prolixè Plutarchus in Demetr.

Pari leto effectus est Lysimachus] Non servat temporum ordinem Probus. Nam post Demetrii mortem Lysimachus cum Seleuco confixit. *Lambin.* Et hæc ultima fuit pugna successorum Alexandri, in qua occisus est Lysimachus, anno a morte Alexandri 42. ætatis 78. imperii 5. *Keuchenius.* Lege Excerpta ex Memnonis historiis. Octoginta annorum facit Lysimachum Hieronymus, cum occumberet in prælio adversus Seleucum. Vide Lacianum de longævità. *Vossius.*

Filiam suam] Stratonicen ex Phylla, alteram enim uxorem habebat, Deidamiam. *Lambin.*

Captus bello] Apud Galaman: Justin. Ganam: Diod. Plutarch. Arrian. Quomodo Bongarsius ad Justinum legit. Putat tamen magnus Vossius Justinum scripsisse *Gamalan*, quæ est urbs Gazæ proxima in Idemæa. *Keuchen.* Deinde, non fuit captus bello, sed aufugit primum ad portas Amanî; mox cum sibi manus adferre cogitasset, a suis prohibitus, ultro se Seleuco genero dedit. Cicero Offic. II. 7. 'Quid? Macedones nonne Demetrium reliquerunt, universique se ad Pyrrhum contulerunt?' *Lamb.*

In custodia] Tradit Plutarchus, Seleucum humanum se ac liberalem in captum Demetrium præbuisse, eumque in Chersonesum Syriacam misisse, et cum rigorosis carcerariis justum famulorum numerum dedisse, quibus quotidie ad res necessarias

uteretur: pecuniæ præterea vim satis magnam attribuisse in victum et amictum, ita ut facultatem haberet opipare et splendide vivendi; postremo, ambulationes, porticus, hortos amœnos, ac saltus densos, in quibus venari posset, concessisse. Ita Demetrium corpus exercentem, et apparatu regio utentem, æquo animo fortunam initio tulisse, et beate biennium vixisse. Ad extremum vero, cum inertie otioque sese dedisset, neque solito vivendi more uteretur, ex nimia cruditate in morbum incidisse, et ita extinctum esse. In Demetrio.

Dolo interfectus est] Lege Pausaniam in Attic. Imperavit annos 82. Euseb. 42. Appian. 30. alii.

Quem] Ceraunum. *Ille]* Seleucus.

A patre] Ptolemæo Lagi filio. *Lamb.*

Expulsum Alexandria] Quis fuit Ægypti celebre ab omni ævo emporium. Magnam cognominat Galenus. Hæc prius *'Pactora'* vocata. Cedrenus. Raticotis: Plin. Stephan. Passan. Apud Strabonem *'Pactonis'* pars Alexandria est, olim vicus. XVII. Urbs *Ἀλεξάνδρεια* in Eustath. quam per excellentiam *πόλις* olim appellavere, ut Romani Romam suam, Urbem. Quo faciunt augere illæ *ἐπιγραφæ* in Rebus Romanis; *Ἀλεξάνδρεια*, *Ἰουδαία*, *Κλαυδία*, *Δομιανή*, *Ἀλεξάνδρεια*, et sexcentæ aliae, quarum fecundam nobis messem congregavit incomparabilis ille Geographus. Quanta autem urbs fuerit, vide præ reliquis apud Tatium Alexandrinum, lib. v. *Τὴν κατὰ Κλεοφάντῃ καὶ Λευκίττῳ* Philonem in Flaccum; ut et Tyrium Belli Sacri. 27. *Keuchenius.*

Expulsum Alexandria] In Gifanii membranis, *Alexandrea*. Quod et ipse vestigium antiquitatis agnoscit, in vet. libro expressum. Sic *Decelia* pro Decella, de qua nos plura ad Frontinum. *Idem.*

Ipsæ autem Ptolemæus, cum vivis filio regnum tradidisset] Rarum exemplum illis temporibus. Nam et pater filium, et filius patrem, et frater fratrem

regnandi causa interimebant. Itaque Plutarchus in Demetrio, ad illum locum ubi Antigonus Demetrium filium venatu redeuntem cum venabulo et jaculis ad se recipit, eique os ad osculandum præbet; cum Antigonus legatis quibusdam, qui tum forte aderant, et jam dimissi revocati ab eo fuerant, mandasset, ut suis civibus renuntiarent, sibi cum filio tam bene convenire, ut eum non metueret armatus; acclamat, *οὗτος ἔρα πάντη δυσκοινώητον ἢ ἀρχή, καὶ μεστὸν ἀπιστίας καὶ δυστοίας, ὥστε ἀγέλλεσθαι τὸν*

μέγιστον τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων, καὶ προσβότατον, ὅτι μὴ φοβεῖται τὸν υἱόν, ἀλλὰ προσίεται τὴν λόγχην ἔχοντα τοῦ σώματος πλησίον. Et mox: Τὸ μὲν γὰρ ἀδελφοὺς ἀναιρεῖν, ὥστε οἱ γεωμέτραι τὰ αἰτήματα λαμβάνουσιν, οὕτω συνεχωρεῖτο κοινὸν τι νομιζόμενον αἴτημα καὶ βασιλικὸν ὑπὲρ ἀσφαλείας. *Lamb.*

Ab illo eodem vita privatus dicitur] Justinus xxiv. a Gallis regno spoliatum captumque, vitam ferro amisisse, ait. Plutarchus in vita Pyrrhi, contra Galatas profectum, cum exercitu periisse. *Magnus.*

XXII. HAMILCAR.

Hamilear] Romani *βαρβαρικότερον* enuntiabant hæc barbara nomina quam Græci. Hannibal, Hamilcar, dicebant, quæ Græci Ἀντίβας, Ἀμίλκας, Græciorum, ut ita dicam, pronuntiatione. *Salm.* Amilcar nomen Punicum est, et Regem denotat. Milici etiam, quod Annibalis socii nomen, et hujus filie Imilces, quod est Regina, et Imilconis Carthaginensis ducis, non aliunde sunt petenda. *Melech* enim Rex est, *Malcha* Regina; quæ *Milicem* et *Imilcem* pronuntiabant. Ita qui *κατ' ἐπερβολήν*, ut ait Strabo, Tyriis cultus Hercules, dicebatur

Μέλκαρος, sive *Μέλκαρος*, qui depravate *Μελανθάρως* dicitur Eusebio in Oratione de laudibus Constantini. *Selden.* *Hamilear]* De hujus virtutibus, prudentia, et fortitudine, legendus est, præter Nepotem, Plutarchus Catone Majore. Ubi ipsius Catonis de eo judicium diligenter perpendendum. *Ernst.* De nomine v. *Selden.* de Dis Syris synt. 1. 6. et Voss. de Idololatr. 11. 2. Hujus imaginem e nomismate argenteo hac forma expressam exhibet Ursinus in Imaginib. num. 9.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate argenteo.

Cognomine Barca] Ita præter nostram Polybius, Appianus, et ex e-mendatione Jo. Valentini Porphyrius περί προχῆς II. 57. ubi vulgo Βάλλας legitur. Ms. *Barcha* vel *Barca* habent, quomodo et Frontin. III. 10. 9. inflexit. Gentile nomen fuisse docet illud Sillii Italici lib. I. 'Ortus Serrana prisca Bartæ de gente.' Quid Suidæ in mentem venerit nescio, cum ita scriberet: Ἀμίλλας, ὁ καὶ Φαβίας. Et alibi: Φαβίας ὁ καὶ Ἀμίλλας. Nisi fors duos Hamilcares confudit. *Bosius*. Vide præterea notas Savaronis in Sironii Carm. 2. et 5.

Primo Punico bello] In Veteri Inscriptione: *Bello Punicio*, id est, *Punico*. Nam *Punicum* pro *Punico*; ut *punico* pro *punico*. Glossæ: Πῶνι, Ἀφροί. Φοίνικες. Inde φοινὶξ διάλεκτος apud Apsyrtum περί παντῶν βοδῶν τὰ δὲ περί τοὺς βόας συμβαίνοντα πάθη, καὶ τὰ πρὸς αὐτὰ βοηθήματα, ἕριστα γέγραπται Μαγνὸν τῷ Καρχηδονίῳ τῇ φοίνικι διαλέκτῳ. *Salmasius*.

Sed temporibus extremis] Nempe anni primi hujus belli Punicī XVIII. Olympiad. cxxxiii. anno autem Urbis 135. Hamilcar bello huic præfectus, Italiæ oram maritimam populus est. Polyb. v. 56. *Ernst*.

Admodum adolescentulus] Id est, per-adolescentulus, ut loquitur in Eumene. *Lambin*. Tacitus Ann. lib. iv. de L. Antonino: 'Hunc admodum adolescentulum sororis nepotem sepoquit Augustus in civitatem Massiliensium.' Curtius 'admodum juvenem' dixit. vii. Justinus 'admodum puerum,' et 'parvulum.' *Gebh*.

Ante ejus adventum] Ms. *aut ejus adventum*.

Neque locum nocendi dedit] Neque hostibus facultatem, aut occasionem nocendi dedit. *Lamb*. Occasionem aperuit, ut hostes nocere possent. Sic supra Pelopida: 'Sed ut quemcunque ex proximo locum fors obtulisset.' *Gebhard*.

Ille Erycem sic defendit] Imo op-

pugnavit. Nam tenebant Romani a L. Junio paullo ante captum, ut testatur Polyb. lib. I. cujus verba sunt hæc: Διὸ καὶ βραχείας ἀπὸ παρασκευῆς ἀφορμῆς καταλαμβάνει πραξικοπήσας τὸν Ἐρυκα, καὶ γίνεται τοῦ τε τῆς Ἀφροδίτης ἱεροῦ καὶ τῆς πόλεως ἑγκρατῆς. Vide sequentia de obsidione ejus contra Romanos. *Lambin*. Stephanus: Ἐρυξ, πόλις Σικελίας ἀρσενικῆς, ἀπὸ Ἐρυκος τοῦ Ἀφροδίτης καὶ Βόρον. Thucydides Elymorum urbes in Sicilia duas esse dicit, Erycem et Egestam. Ἐλυμα vocat Dionysius pro Eryce: ἀγρότων καὶ Ἐλυμα. Quinimo Ἐλυμον appellabat montem, qui aliis Ἐρυξ. Mons autem Eryx, in qua Urbs Eryce, supra Drepanum. Servius: 'Eryx, mons Sicilia supra Drepanum.' *Salmas*. De situ ejus accurate inter alios Polybius, lib. I.

Interim Carthaginienses] Duce Annone. Polyb.

Classe] Undiquaque expedita, ac validis instructa remigiis. Polyb. Illam classem trecentarum navium fuisse, tradit Auctor de Viris Illustribus. Idem Polybius ducentas numerat. Nonnulli et hostium et Romanorum conjunctas dclxxx. tantum fuisse volunt, ut parum probata sit in numero fides. *Keuchenius*.

Apud insulas Ægates] Quæ in mari nostro Carthaginiensium sinui objacent. Pomponius lib. II. 7. (unde Plinius hausit lib. III. 8.) 'Contra Carthaginis sinum Tarichie et Ægates, Romana clade memorabiles.' De quo loco ad Melam et Victor. cap. 41. de vir. illust. *Schottus*.

A Caio Lutatio Console] Auctor de Viris Illustribus cap. 41. hunc non Caium, sed Quintum Lutatium vocat: et trecentas naves habuisse dicit, quibus sexcentas Pænorum, quarum dux erat Himilco, apud Ægates insulas inter Siciliam et Africam oppressit, suamque bello imposuit. *Magius*. Sane haud parum dormitat *Magius*; imo, gravissime hoc loco

errat. Nam Quinti prænominis appellatus Cati frater, qui sequenti anno fratris sui Consulatum excepit, Urbis Conditiæ 512. Hinc iste error, qui ant temporum aut literarum cognitione plurimos decipit. Ipse etiam Plinius, seu, quisquis auctor de Vir. Illustribus, uni omnia tribuit; a quo non parum abeunt plerique rei Romanæ Scriptores, qui victoriam hanc et triumphum navalem Cato adscribunt, pacem vero Pæno datam Quinto, qui etiam de Faliscis triumphavit, ut ex Triumph. tabulis videre est. Scribendum ergo hoc loco Catus Latinius, quod prænomen et fasti neper Romæ effossi agnoscunt. *Kochon.*

Statuerunt belli finem facere] Qui finis incidit in annum Romæ Conditiæ DII. Cato Lutatio Catulo et Posthumio Albino Consulibus. Annus iste Carthaginiæ DCXL; Olymp. CXXXIV. tertio surgente, cum classis Punica felici prælio ad Ægates insulas a Consule C. Catulo esset deleta. *Ub. Emm.*

Eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris] Missis primo ad eum literis et nuntiis. Polybius: *Διότις ἐπέπεσε διὰ τὴν ἐκείνου πρὸς τὸν Βάρκα, ἐπὶ οὐρανὸν ἐκείνου πρὸς τὸν Διὸς.* *Lambinus.*

Tamen paci serviendam putavit] Polybius elegantissime tales vocat *ἐπὶ τὴν τῶν ἰσχυρῶν*; lib. III. monetque insidiatores temporum accurate cavendos: quos ibidem ait *ἐκείνους τοὺς καυοῖς*, seu *τοὺς καυοῖς*. Gebhard. Quibus vero conditionibus pax sit facta, exponit late Polybius eodem libro.

Exhaustam sumptibus] Ita Cicero Epist. ad Attic. lib. VI. 'Illo imperante exhaustam esse sumptibus et jacturis provinciam.'

Donicum] Pro donec: sic sæpe Ennius extulit, Lucretius, item Plautus, atque adeo Tullius, nisi ut pleraque antiqua a semidoctis essent librariis obliterata. *Schottus.*

Vi] Abest hæc vox a Ma.

Manum dedissent] Sidonius Polemio ante Carm. 12. 'Do quidem absens obtreptatoribus manus, ne dictum dicere videar.' Vide notas. *Savaro.* *Manus* rescribo multitudinis numero, ex fide membranarum, et Veterum scriptorum auctoritate, cessitque in proverbium, 'manus dare,' ut et herbam porrigere. Ducta autem a gladiatoribus victis tralatio est: nam et vetere verbo 'digitum tollere' victi dicebantur, et 'manum dare.' Virgilius: 'et victum tendere palmas Videre Ansonii.' Sidonius in Narbone: 'Palmas tu digito dares Menzender.' Cicero in Consolatione apud Lactantium lib. III. 29. 'Victum se a fortuna turpiter confitetur; Cedo, inquit, en manum tollo.' Græcos etiam multitudinis numero, *χεῖρας πορεύων*, extulisse observo. *Legendus* Pet. Faber Agonistici lib. I. 8. *Schottus.*

Hoc consilio pacem consiliavit] Vel XXIII. annorum inducias, per quot annos bellum prius duraverat. *Kochon.*

Ut cum Catullis] *Ut* abest a Ma. et ponitur ante *succumbente*.

Sicilia decederent] Plinius, seu quisquis Auctor de Viris Illustr. c. 41. 'Pacem petentibus hac conditione concessit, ut Sicilia, Sardinia, et cæteris insulis intra Italiam Africamque decederent, Hispania citra Iberum fluvium abetinerent.' *Magius.* Quanquam Hispaniam illam non putem adscriptam huic fœderi; sed ei, quod cum Asdrubale ictum in Hispania fuit, qui sororem Annibalis in matrimonio habebat. Polybius III. *Schottus.*

Flagitio] Arma enim adversarii tradere flagitium erat: supr. in Chabria in fine. *Savaro.* Cum tanta infamia. Nam 'flagitium' notare infamiam ac dedecus ante quasi seculum nos docuit Joseph. Scaliger ex loco Plauti Epid. act. III. scen. 4.

'Flagitio cum majore post reddes tamen.' Tacit. Ann. lib. III. 20. 'Illum obsidionem flagitii ratus.' Gebh.

CAP. 2. *Hujus pertinacia cessit Catulus*] Non absimiles fuere huic fracti bellis et cladibus exinaniti Carthaginenses; qui cum intolerabiles Reguli et duras pacis conditiones audissent, tutius rati sunt, sese armatos, quam miseros vivere. Histor. Miscell. II. 29. Adde Lipsium v. Polit. XX. 27. seqq. et Zevecot. Obs. ad Florum II. 15. Cæterum Mæ. Bocleri vox *Catulus* aberat; et potest abesse. *Bos*. Carthaginiæ] Urbs sic dicta per excellentiam, ut ante monuimus. Nam כרתים Phœnicibus *Urbs* est, Karthagena, civitas hortorum, quam Græci οὐρούσων verterunt. Alio nomine apud Plautum appellatur *Chædreæneck*, quasi כריתון vel כרת, כריתים *Αναχ*. Unde ab Anakæis fortissima natione structa videtur, qui Kiriatharba per Calebum ejecti in Chanaanæa defecerunt. Horn. De qua fuga pluribus Scaliger de emend. Tempor. Vossius I. Gram. IX. Selde-nus. de Dis Syris. Ex *Carthada* factum est Carthago. *Solin*. Sed illud nœrum Phœnicium, hoc Punicum; id est, jam depravatum Phœnicibus all-quantum temporis in Africa commo-ratis. Nec dubium, quin Græcum Καρχηδόν ab eadem origine sit de-ductum et inflexum. Quod Siculorum proprium, qui θ mutant in χ. Sic quæ *Carthada* vel *Carthado* Pœnis, ipsi dixerunt Καρχηδόν ut *ἐριδες*, *ἐρι-χες*. Ipsi Africæ vicini hoc nomen cæteris Græcis transmiserunt. Fal-luntur igitur auctores plerique Græ-cij, qui Καρχηδόνα conditam scripsere, ἡδὲ Καρχηδόνος τῆς ἑνδρὸς τοίνυκος. Nam idem nomen Καρχηδόν, et Car-thago, deflexum a Punico vel Phœni-cio Carthago. *Salmas*.

Diuturnitate externi mali] Polyb. Μετὰ δὲ τὰς θαλάσσιους ταύτας, ἰδὼν τι καὶ παρακλήσεων ἀμφοτέροις συνέβη παθεῖν. ἐξεδέχτο γὰρ πόλεμος ὑμφύλιος Ρωμαίων

μὲν δὲ πρὸς τοὺς θαλάσσιους καλούμενον Λαμίας. Hujus principes atque au-ctores fuerunt Spendius, genere Cam-panus, fortuna servus, Matho Afer, et Autaricus Gallus. Causa belli narratur a Polybio, eodem libro, cum variis circumstantiis.

Nisi cum deleta est] Unde adjungit idem Polybius: Τέλος δὲ οὐ μόνον ἐντὶ τῆς χώρας ἐκινδύνευσαν, ἀλλὰ καὶ παρὰ σφῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ τῆς πατριδὸς θάλαμου. Deleta est Carthago a P. Scipione Africano Æmiliano, septingentesimo anno quam condita fuerat. Livius, Orosius, Entropius. Cum stetisset annis DCXXVII. abhinc annos CLXXV. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Coss. Velleius. Eusebius in Chronico duas affert opiniones, quarum prior non longe dissentit a Pateronlo. Com-putat enim, Carthagineν vanisse in potestatem Romanorum anno a con-ditione sui DCCLXXIII., vel, ut alii affir-mant, DCCCLXVIII. Prior numerus uno anno plus habet, quam Paterculi ratio. Marcus Cicero de Republ. I. 'Nec tantum Carthago habuisset opam sexcentos fere annos, sine con-siliis et disciplina.' Vide Scalig. Animadversionibus Eusebianis ad an-num MCLXVII. et MDCCCLXXI. maxi-me vero canonibus Isagogicis. Altera Velleii opinio refert, Carthagineν stetisse annos DCCCLVIII. cui accedit aliquantum Solinus, qui Urbem post annos DCCCLXXVII. quam exstructa fuit, excisam voluit. Orosius etiam haud parum a se abit, quando lib. IV. 6. scribit, Carthagineν conditam fuisse ab Elisæ, ante Urbem Romanam duos et septuaginta annos: postea, cap. 23. ejusdem libri ait, anno ab Urbe Condita DCLIII. vel DCVI. (nam utroque modo legitur) fuisse deletam. Verum eo modo defendi potest, quod plerumque boni scriptores summam tempus comprehendunt, non subtiliter annos computantes. Adhoc tam intricata est hujus rei fides, ut non mirum sit, Auctores adeo in diversas

sententias abire. Cæterum Urbs incendiis diruta fuit. Horatius Od. lib. xv. 8. 'Non incendia Carthaginis impie, Ejus qui domita nomen ab Africa Ejuratus rediit, clarius indicant Laudes, quam Calabræ Pierides.' Addit Florus, 'per continuos decem et septem dies vix potuisse incendium exstingui.' Lib. ii. 15. *Keuchenius*.

Primo mercenarii milites] Hispani, Nomades, Afri, Ligures, Galli, Græci, et alii. *Lambin.*

Abalienarunt Africam] A Carthagine. *Lamb.* Sic Cimone, 'insulæ alienatæ,' et 'oppida alienata,' dixit. *Gebhard.*

Pani] Carthaginienses.

Eaque impetraverint] Omittit hæc Cod. Ultrajectinus, ut certe Polybius nihil horum commemorat, subsidia Romanos Pœnis misisse. *Schott.*

Hamilcarem Imperatorem fecerunt] Cum in Gescone, quem initio huius bello præfecerant, et in Hannone parum presidii esse cognovissent. *Lambinus.*

Sed etiam eo compulsi] Qualis ille apud Claudianum Stilico, qui 'tot barbara solus Millia jampridem miseram vastantia Thracen Finibus exiguae vallis conclusa tenebat.'

Plures fame quam ferro interirent] Τέλος ὑπὸ τοῦ λιμοῦ συναγχομένους ἐσθίων ἁλλήλων σέματα ἀναγκασθῆναι, τοῦ δαυμονίου τὴν οἰκίαν ἀμοιβὴν αὐτοῖς ἐπιφέροντος, τῇ πρὸς τοὺς πέδας ἀσθεῖα καὶ παρανομία. *Polyb.*

Uticam] Quam *Uticam* Latini dicunt, Græci conversis vocalibus 'Ἰτόκω' appellant, id est, *Itucam*. *Stephan.* 'Ἰτόκη, πόλις Λιβύης, Τυρίων ἄποικος. *Lambin.* Punicarum in Africa urbium, si Carthaginem demas, nulli cessit Utica. Sexaginta autem stadiis a Carthagine distabat, ut testatur *Appianus*; nempe versus occasum. Fuit hæc Τυρίων ἄποικος, quod et *Justinus* affirmat lib. xlix. Cum et opibus et multitudine Tyrii abundarent, missa

in Africam juventute, Uticam condidere. Itaque de antiquitate gloriabatur non parum, quin et eo nomine Carthagini præferebatur. *Silius Italicus* lib. iii. 'Proxima Sidoniis Utica est effusa maniplis, Prisca situ, veterisque ante arces condita Byrsæ.' *Aristoteles* in libro *Mirabilium*: τῆς δὲ Λιβύης ἐν Ἰτόκῃ καλουμένη, ἣ καί ται μὲν, ὡς λέγουσιν, ἐν τῇ κίλπῃ τῇ μεταξὺ Ἑρμείας καὶ τῆς Ἰππου ἄκρας, ἐπέκεινα δὲ Καρχηδόνας ὡς σταθίους διακοσίους. ἣ καὶ πρότερον κτισθῆναι λέγεται αὐτῆς τῆς Καρχηδόνας ἔρεσι διακοσίοις ὀδοθήκοντα ἐπὶ τὰς ἐκ ἀναγέγραπται ἐν ταῖς Φοινικαῖς ἱστορίαις. *Velleius Paterculus* citra *Codri* tempora, qui *Sauli* fuit æqualis, Tyrios paucis annis post *Gades* Uticam condidisse refert. Urbi igitur tam vetustæ nomen fecit ipsa antiquitas. *Utica* enim, vel *Itica* Punique, Ἰτίκη, *Itica*, id est, *prisca* dicebatur. *Bouchart.* Qui nunc locus a barbaris *Mazachares* appellatur. *D. Mar. Niger.*

Hipponem] Ab Utica ad Hippi promontorium Hippi Urbs, cui palus adjacet atque hæc palus Hipponitis vocatur. Hanc Urbem et Hippacram appellat *Diodorus* lib. xx. *Stephanus*, alii. Etiam media antiquitas Hipponem Zarithum appellavit, sicuti *Zetam* dixere pro dieta. *Διάρθρωτος* autem a Græcia appellata propter aquarum irrigua: nam in vicinia erat stagnum Hipponemæ, unde et *Plinius* ad *Caninium* *Epist.* lib. ix. 'Est in Africa Hipponensis colonia mari proxima: adjacet navigabile stagnum: ex hoc in modum fluminis æstuarium emergit, quod vice alterna, prout æstus aut repressit aut impulit, nunc infertur mari, nunc redditur stagno. Omnis hic ætas piscandi, navigandi, atque etiam natandi studio tenetur.' Hæc ille. Hippo autem dictus non ab equis, Græca appellatione; sed Syris et Arabibus stagnum, sinum denotat. Qualem Hipponis situm fuisse docuimus. *Bouchart.*

Valentissima] Legendum fortasse est, *opulentissima*. Verumtamen nihil mutò. 'Valentissima' autem interpretor, validissima, seu potentissima. *Lambin.*

Restituit patriâ] Uno prælio sex hostium millibus interfectis, duobus captis, aliis in fugam versis: altero decem millibus cæsis, quatuor captis, decem fugatis: tertio omnibus fere copulis ad internecionem cæsis ac deletis, reliquis ad deditiōem compulsi. *Idem.*

Tantum otium] Tantam quietem, pacem et tranquillitatem. Sic supra in Timoleonte: 'tantum otium toti insidiæ conciliavit.' Cicero Offic. i. 'Neque in rep. periculum fuit gravius unquam nec majus otium.' Ita legit, non, ut vulgo, odium, doctissimus Victorius Variar. vii. 13. et ex antiquis libris Carolus Longius.

CAP. 3. *Infecto Romanis*] Polyb. lib. III. *Ἐπεὶ δὲ τῆς ὀργῆς, ἐν ἱρακυνδία περσεύετο ἡμιλκάρ, νimirum, adversus Romanos.* Quam iracundiam eodem lib. *δυσμένειαν* 'Αμύλιον vocat. *Lamb.*

In Hispaniammitteretur] Lege Justin. XLIV. Appian. in Iberica, et hec Polybium.

Roque secum duxit filium] Transvectus fretum Gaditanum et columnas Herculis. Polyb. Addit, in illis locis ipsum annos fere novem commemoratum, multum Hispaniæ populos bello, plures persuadendo Carthaginiensibus subjecisse.

Turpius] Libidinosus, obscænis. Sic Liv. Ann. XXI. 'Medius Hasdrubal inter patrem et filium octo ferme annos imperium obtinuit: flore ætatis, uti ferant, primo Hamilcari conciliatus: gener inde ob altam indolem animi ascitus: et quia gener erat, factionis Barchinæ opibus, quæ apud milites plebemque plus quam modicæ erant, haud sane voluntate principum, in imperio positus.' *Lamb.*

Ut a præfecto morum] Erant igitur

Delph. et Var. Clas.

præfecti sen magistrî morum apud Carthaginienses, ut et apud Romanos, qui dicebantur et censores. Cicero in Cinentiana: 'Tu es præfectus moribus.' *Lamb.* 'Sane censuræ initium,' Livii verba sunt, 'fuit rei a parva origine ortæ, quæ deinde tanto incremento aucta est, ut morum disciplinæque Romanæ penes eam regimen esset.' Inde Censores Romæ magistratus quinquennalis, penes quem autoritas maxima, summumque arbitrium animadvertendi in mores civium. Et erat subnuntii illorum æstimatio facultatum cuiusque civis, ad censum de his pendendum. Livius IV. Cæterum, aliæ morum præfectura, aliæ censura fuit. Cæsar Censor non fuit, sed morum præfectus, ut a Cicerone nominatur: hoc est, rem habuit, titulum per speciem modestiæ recusavit. Pars potestatis ejus fuit, morum cura; quam usurpavit, unde et Præfectus morum dictus, non Censor. *Caesabonus.*

Quod moribus eorum interdici non poterat socero gener] Alii genero, utrumque verum. Verecundiæ autem hos inter serviendum monet Cicero in Offic. lib. i. 'Non lavantur cum soceris generi.' *Schottus.*

Hamilcare occiso] In prælio adversus Vectones. Polyb. Incidit mors ejus in annum 3742. Mundi conditi.

Ille exercitui præfuit] In hujus locum gener ipsius Hasdrubal mittitur. Justin. *Ἦν δὲ στρατηγὸς οἱ Καρχηδόνιοι παρθεῶν Ἀσδοῦβη τῷ ἐκείνου κηδεῶν καὶ τρεμπόρχη.* Polyb. Idque propterea, quod filii immaturo tum erant imperio. Quatuor autem reliquit filios superstites: quos totidem catulos leoninos in perniciem Romanorum ab se, dicere solitus est, educari: Hasdrubalis ingenium Livius prodit initio lib. XXI. *Ernst.*

Resque magnas gessit] Quo tempore prudenter et utiliter imperium suum administrabat; cum, Carthagine nova condita, magna Carthaginiensibus ad-

Nep.

2 S

jumenta attulit ad res gerendas, propter loci opportunitatem maxime, tum ad res Hispanienses, tum Africanas. Polyb. II.

Et Princeps] Ἐκ τῶν τῆς πόλεως πρώτων. Princeps heic idem obtinet quod primus, quæ vocis germana ratio. Locutio frequens, apud Tranquillum et alios. *Keuch.*

Largitione vetustos pervertit mores Carthaginensium] Ut suls cœptis et placitis approbator esset populus contra infensos Barcinæ factioni. *Gebhardus.* Titus Livius Ann. XXI. panllo aliter rem narrat. Ita ille: 'Is plura consilio, quam vi gerens, auspiciis regulorum magis, conciliandisque per amicitiam principum novis gentibus, quam bello aut armis rem Carthaginensium auxit.' *Lamb.*

Ejusdemque post mortem] Quali mortis genere obierit Hasdrubal, non commemorat hoc loco Nepos. Alii ambigere nos non sinunt. Tradit Justinus, ipsum a servo Hispani cujusdam, ulciscente domini injustam necem, interfectum esse. Polybius disertim testatur, in diversorio suo noctu a quodam natione Gallo privatarum injuriarum causa fuisse interemptum. Nonnulli volunt, in venatione necem ipsi illatam. Appianus: Ἀσδρουβαν δὲ, ἐπὶ τοῖς δὲ Ἰβηρίαι τὸν ὀπὲ Καρχηδονίους καθιστάμενον, ἐν τῇ δουλῳ, οὗ τὸν δεσπότην ἁμῶς διεφθάρκει, λαθὼν ἐν κυνηγεσίῳ ἀναιρεῖ. Ad quem accedit Livius Ann. XXI. Non ergo dubitandum videtur, quin hoc mortis genere interfectus sit Hasdrubal. Præter enim adducta Historicorum testimonia, multa alia sunt, ex quibus liquido id videre est. Incidit ejus mors in annum Urb. Cond. 532. ut supputant Chronologi. *Keuch.*

Hannibal ab exercitu accepit imperium] Justinus: 'Major utroque Hannibal imperator, Hamilcaris filius succedit.' Appianus: Ἡ στρατεία δὲ τὴν Ἀννίβαν, καίπερ ὄντα κομιδῆ νῆον, ἀρέσκοντα δὲ λοχυρῶς, στρατηγὸν ἀπέδειξεν αὐτόν, καὶ ἡ Καρχηδονίων βουλή

συνέβητο.

Postquam mare transiit] Fretum Gaditanum, transectus columnas Herculis. Polyb.

Adversus Vettones] Sic scribendum duplici *tt*; non *Vectones*. Græce *Οὐέττονες* populi sunt Hispaniæ citerioris intra Anam et Tagum fluviis ad Orientale Toletanorum latus. Strabo III. Ἐν δὲ τοῖς ἑνὶ μέρσι καὶ Καρχηδονίαι, καὶ Ὀρηται, καὶ Οὐεττόνων συγχρὸν νέμονται. Item Plinius lib. IV. 20. finitimos Carpetanis facit. Prudentius hymno de S. Eulalia, Emeritam Vettonum metropolim nominat: 'Nunc locus Emerita est tumulto Clara colonia Vettonia: Quam memorabilis amnis Ana Præterit et viridante rapax Gurgite mœnia pulchra lavat.' Strabo vero in Turdulia Augustam Emeritam collocat: sed Hispano in Hispanicis potius habenda fides, quam Græco homini. *Schott.* In Msc. Boecleri *Veteones*. Dausquius Comment. in Sil. Ital. pag. 18. mallet *Vetones*. Bosius.

Occisus est] Ad castrum altum, ut ait Livius Decad. III. lib. 4. *Mag.* Καὶ τῆς τάξεως διαλυθείσης, οἱ μὲν Ἰβηρες αὐτοῖς ἐπιδραμόντες, αὐτὸν τε τὸν Βάρκαν, καὶ πολλὸ πλῆθος ἀμυνόμενον ἐπ' αὐτῷ, διεφθάραν. Appian. M. Æmilio et M. Junio Cosa. *Cassiodorus.*

Hujus perpetuum odium erga Romanos] Pro, contra Romanos. Sic solet Nepos. Hæc idem diserte tradit Polybius lib. III. *Lambin.* Valerius Max. lib. IX. 3. Livius XXI. et XXXV. alii.

Patris obtestationibus] Præter Polybium lib. II. Livium XXI. et XXXV. infr. in Hannibale: Valerius lib. IX. 3. *Savaro.*

Romanos non experiri] Periclitari, vel, periculum facere virtutis et potentis Romanorum. *Lambinus.* Infra in Hannibale: 'Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga Romanos sic conservavit, ut prius animam, quam id deposuerit.' *Schottus.*

XXIII. HANNIBAL.

CAP. 1. *Hannibal*] Denotat Orientalibus nomen gratiosum, חנניאל, id est, Hanno, gratiosus. Unde et Anna et Ioannes nomen accepit, חנניא sive Baal autem Dominum notat. *Thysius*. De Hannibale passim Græci, Latiniq[ue] historici, sed præcipue Polybius, Ap[ulianus] in Annibalicis, et alibi, Li-

vius a lib. XXI. ad XL. usque, et compendio Florus II. 6. 7. 8. Justinus XXIX. 81. 82. et scriptor de viris illustribus cap. 42. Hujus imaginem hac forma a Fulvio Ursino e numismate argenteo expressam hæc inserere visum.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate argenteo.

Omnes gentes virtute superavit] Victor enim prælio quidem nonnunquam, bello vero nunquam, ut ait Cæcilius apud Nonium. *Schott*.

Hannibalem tanto præstitisse ceteros imperatores prudentia] Quod quoque fuit iudicium Pescennii Nigri. Nam quos alii Scipiones extulerunt, existimavit 'felices illos fuisse magis, quam fortes.' *Elius Spartianus* in Nigri vita capite 11. 'Nec alias fabulas unquam habuit, nisi de Annibale, cæterisque talibus. Denique cum Imperatori facto quidam Panegyricum recitare vellet, dixit ei, Scribe laudes Marii vel Annibalis, vel alicujus Ducis optimi vita functi, et dic quid ille fecerit, ut eum nos imitemur.' *Gebh*. Vide sis gloriosam illam

contentionem de præstantia Scipionis, Hannibalis, et Alexandri apud *Lucian*. *de rebus*. *Schottus*.

Semper discessit superior] In Hamilcare: 'semperque superior discessit.' *Lamb*.

Civium suorum invidia] Quam sibi conciliavit Hannibal remp. bene administrando; partim iudiciis, qui antea perpetui erant, eoque dominabantur, factis annis; partim ærario publico et vectigalibus populi Carthaginiensis, quæ et negligentia dilabebantur, et, (ut fere fit,) prædæ quæstuique principibus quibusdam civitatis et magistratibus erant, ad certam rationem revocatis: ut tradit *Livius Ann. lib. xxx*. *Lamb*.

Sed multorum obprobrium devicit unus

virtutem] Bella antithesis: in qua multos uni, obtreccationem virtuti opponit. *Idem*. Sic apud Apuleium aliquem insimulatum quorundam astu projecit extorrem sæviens invidia. Qualis iste in Tacito conspiratione inimicorum et invidia falsi criminis oppressus. Vide Lucianum De non temere credendo.

Velut hereditate relictum odium paternum] Ipse Hannibal apud Livium xxxv. 'Odi Romanos, odioque sum Romanis. Id me verum dicere pater Hamilcar et DI testes sunt.' Tale *Ægisthi* patruelis in Agamemnonem. Velleius lib. i. Et Piconi Agrippini, paterni in principes odii heredis. Tacit. xvi. *Gebh*.

Prius animam deposuerit] Sic supra, in Pausan. cap. 5. vitam ponere: 'Atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat.' *Savaro*.

Quam patria pulvis esset, et alienarum opum indigeret] Sic supra De Regibus: 'Quem ille a patre expulsum Alexandria, alienarum opum indigentem receperat.' *Lamb. Savaro*.

CAP. 2. *Philippum*] Demetrii Macedonum Regis filium, Persei patrem. De quo Livius epitom. xxix. et xxxi. Justinus lib. xxix. et Plutarchus in Paulo Æmilio, et Fasti, sub annum ab U. C. DLII. *Schott*. Tradit Justinus, hunc a Demetrio Illyriorum Rege ad bellum Romanis inferendum fuisse impulsus: et cum Romanos a Pœnis iterato prælio victos didicisset, aperte se hostem Romanis professum; navesque, quibus in Italiam exercitum trajiceret, fabricare cœpisse; ac legatum ad Hannibalem jungendæ societatis gratia cum epistolis misisse. *Mag*. Romani legati cum in senatu exposuissent, comperit Patribus Romanis esse et Philippum regem, ante ab Hannibale maxime accensum, bellum P. R. fecisse: et nunc literas nunciosque ab eo ad Antiochum regem profectos:

haud quieturum, antequam bellum toto terrarum orbe concisset: nec ei impune debere esse, si satisfacere Carthaginienses P. R. vellent: nihil eorum sua voluntate et publico consilio factum esse, Carthaginienses responderunt: quicquid æquum censuissent Romani, facturos esse. Livius Ann. xxxiii.

Omnium potentissimus Rex] Quippe, qui Asiam et Syriam tenuit annos septem et triginta; Mediam quoque, Persiam, Hyrcaniam, Bactrianam, et omnes, excepta Parthia, superioris Asiæ provincias victo Achæo recepit. Polyb. vii. viii. x. xi. Justin. xli. Appian. in Syriac. Judæam quoque Egyptio regi eripuit. Joseph. xii. 2.

Antiochus] Frater Callinici. Qui primo *Ἰππας* dictus, ob rapacem naturam. Vide Strabonem xvi. Justinum xxvii. Postea ob victorias et imperii amplitudinem, Magni cognomentum accepit. *Keuchen*. Hunc ad arma Romanis inferenda concitasse Hannibalem, refert Liviana Epitome lib. xxxiii. et xxxiv. et Justin. lib. xxxii. *Schott*.

Hunc tanta cupiditate incendiis belandi] Polyb. Livius, Appianus illam historiam magis exaggerant. Mortuo Ptolemæo Philopatore, Antiochus decessit in Ægyptum, præsidio nudam ac vacuam correpturus. Cum eo Hannibal Ephesi congregitur, inimicorum calumniis patria sua profugus. Qui calumniabantur, eum in contentione semel adversus Romanos suscepta perseverantem et perversam, et belli gerendi cupidum esse, neque pacem colere posse. Quo tempore Carthaginienses Romanis parebant, fœderibus interpositis alligati. Hannibalem igitur rei militaris et impetrandi scientia clarum Antiochus honorifice excepit, et apud se retinuit, atque in comitibus suis habuit. Ita Appianus et fere Polybius. Prolixius rem narrat Livius, xxxiii.

Rubro mari] Sive Erythræo. Quod

a mirabili Pharaonis clade Arabibus dicitur **القازم** بخزر قلم ab oppid.

quod est Latit. gr. xxviii. min. xxx. in littore Ægypti opposito Elanus, seu promontorio Pharan. Locus inde dictus, quod prope submersus creditur Pharao. **قازم** enim est *deglutire, absorbere*. Unde Turcis mare rubrum dicitur **قازم** *Pharaonis mare*.

Hodie pro *Colzuma* est **سوس** *Sues*. Golius. Lege de τῶν τοῦ Ἀγαθορχίδου περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐκλογάς. Mela lib. iii. 'Rubrum mare Græci, sive quia ejus coloris est, sive quia ibi Erythras regnavit, ἐρυθρὰν θάλασσαν appellant.'

Quum legati venissent Romani] Τότε Ῥωμαῖοι, συνθεοροῦντες ἥδη τὴν Αἰγυπτίαν ἐπιβαλόν, ἐκπετόειλαν προσβουτὰς πρὸς Ἀντιόχον, βουλόμενοι μὴ λαθάνειν σφᾶς τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν. Polyb. Hi fuerunt P. Sulpitius et P. Julius apud Livium, Dec. iv. lib. 5. Plutarchus vero in T. Quinctio Flaminio altèrius nomen male profert. Vocat enim P. Vellium, cum Julium dicere debuerit. Sed non mirum. Homo enim Græcus, et in eo sæpe parum diligens, Romanorum nomina pervertit. *Magius*. Justinus cum Polybio simpliciter legatos nominat, omissis nominibus. Ita ille xxxi. 'Romani quoque ad Antiochum legatos misere, qui sub specie legationis, et regis apparatus specularentur, et Hannibalem aut Romanis mitigarent, aut assiduo colloquio suspectum, invisumque Regi redderent.' *Keuch*. Sane inter legatos erat P. Scipio, qui Annibalem devicerat. Præter Livium xxxv. Apianus, Lucianus in dialog. Mortuorum, Plutarchus in Flaminio sub finem. Consilium autem legatorum explicat Frontinus i. 8. 7. *Bongers*. Missi ad hoc Carthaginem legati Romani, qui apud Senatum arguerent, Hannibalem cum Antio-

cho rege consilia belli faciendi inire. Illi fuerunt C. Servilius, M. Claudius Marcellus, et Q. Terentius Calleo. Lege Livium. *Keuchen*.

Ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent] Effecerunt autem id crebris cum eo sociatis colloquiis. Livius xxxv. 'Propter colloquia cum Villio suspectas regi.' Gebhard. Οἱ δὲ πρέσβεις ἀπεράσωνον τὸν Ἀντίβαν, συνουθίζοντες αὐτὸν ἐν ὁσίᾳ ἑμβολαίᾳ πρὸς τὸν Ἀντιόχον ἃ καὶ συνήθη γίνεσθαι. Polyb.

Tempore dato adiit ad regem] Omnino probanda Mactorum fides: Tempore dato adiit ad regem. Et hæc est Corneliæana χῆσις. Supra, Themistocle: 'Ut Lacedæmonem venit, adire ad magistratus noluit.' Et statim: 'Ad senatum Lacedæmoniorum adiit.' ἀρχαῖος. *Keuchen*. Sed ante ipsum hisdem verbis Savaro: qui locum addit ex Dione.

Puerule me, utpote non amplius novem annos nato] Ἐφᾶ γὰρ, καθ' ὃν καιρὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν εἰς Ἱβηρίαν ἐξοδὸν μέλλοι σπαρασσέσθαι, μετὰ τῶν δυνάμεων, ἐπὶ μὲν ἔχειν ἐνεία. Polyb. Livius Decad. iv. lib. 5. puerum admodum tunc fuisse Hannibalem dicit. Quomodo apud Florum, puer Hannibal ad aram patri juraverat. Plinius, sive Auctor de Vir. Illustribus, non novem annos tunc natum Hannibalem testatur, sed undecim. Nisi locus suspectus sit, ac librorum culpa depravatus. *Magius*. Vide Eutropium lib. iii. Orosium iv. De novem annis canit Juvenalis: 'Hoc puer ad Lybicas jurarat Hannibal aras.'

Jovi Optimo Maximo hostias immolavit] Idque ex instituto et more patrio. Καὶ ποιῆσαι τὰ νομιζόμενα, ut loquitur Polybius. Fuit is et aliarum gentium ritus, ut constat passim ex historiis. Hostias immolabant, antequam ad hostes profiscicerentur; victimam post partem victoriam, cum Diis gratias agerent, pro victis hostibus. Sic Marcellus captarum

Syracusarum, et Hannibalis ante Nolana moenia a se primum fugere coacti, gloria inflammatus, cum summo studio niteretur, ut Pœnorum exercitum ant in Italia prosterneret, aut Italia pelleret, solenni primum sacrificio voluntates Deorum explorabat. Val. Max. lib. i. 6. *Keuch.*

Quæ divina res dum conficiebatur] Nonius cap. 4. 'Facere rem divinam, religionibus exhibere.' Vide Notas in Sidonii Epist. lib. v. 17. *Savar.* 'Rem divinam facere' Latini solent dicere de his, qui sacrificant et victimas mactant. *Salmas.*

Ne dubitaret ducere] Ne cunctaretur: vel, ne vereretur ducere: omnem ducendi moram præcideret. Tale fere est illud in Agesilao: 'quare venire ne dubitaret.' Ubi tamen vulgo legitur, *non dubitaret.* Lambin.

Instituerat] Forte melius, *instititit*, id est, ceperat. Sic et in Alcibiade: 'Itaque tempus ejus interficiendi querere instituerunt.' Malim, *instititit.* Vide Manutium in Epist. Cic. ad Familiares.

Eamque, cæteris remotis, tenentem] Sic Polybius. Valer. Maximus lib. ix. 14. in externis exemplis 3. 'Hannibal mature adeo patris vestigia subsequutus est, ut eo exercitum in Hispaniam trajecturo, et ob id sacrificante, novem annorum natus, altaria tenens juraret, se, cum primum per ætatem potuisset, acerrimum hostem pop. R. futurum, ut pertinacissimis precibus instantis belli commilitium exprimeret.' *Savaro.* Ipse Hannibal apud Livium, xxxv. 'Pater Hamilcar, Antioche, parvum admodum me, cum sacrificaret, altaribus admotum, jurejurando adegit, nunquam amicum fore pop. Romani.' Cæterum jurantes aram tenebant. Cicero pro L. Flacco: 'Ergo is, qui si aram tenens juraret, crederet nemo, per epistolam, quod volet, injuratus probabit?' Alia exempla passim suppetunt Plautus, Varro, Virgilius, Apuleius, quo-

rum loca in Adversariis suis illustravit doctissimus Turnebus lib. xvi. 10. et lib. xix. 19. item lib. xxvi. 2. Talis fuit Latinus apud Virgil. *Æn.* xii. Ptolemæus apud Justin. xxiv. Psyche apud Apuleium vi. Atque hic Græcorum mos, qui jurandi causæ ad aras accedebant. Cicero pro Balbo. Qualis moriturorum ritus. Senec. Herc. Fur. ii. 3. Plinius xxxv. Et Pœnorum, qui aram et sacra tangentes, vel agnum læva, dextra silicem tenentes, Deos, hominesque contestantur, ut si illos scientes fallerent, ita se Jupiter feriret, quemadmodum ipsi agnum percuterent. Alex. ab Alex. v. 10. Unde volunt Grammatici, aras, antiquitus quasi ansas dictas. Varro, Macrobi. Servius ad *Æn.* v. De quo vide Incomparabilem Brissonium de Formulæ. In Romanorum ritu aram tenere vel tangere est *ἐπιθνήσκειν*, ut loquitur Theo. Meminit Turneb. Adv. lib. xix. 19. et alibi Jos. Scaliger ad Maniliam. *Keuch.*

Jurare jussit] Atque ab illo jurejurando Hannibalis ad illum diem, quo imperium accepit, anni numerantur septemdecim. *Salmas.*

Numquam me in amicitia cum Romanis fore] Livius xxxv. 'Numquam amicum fore populi Romani.' Histor. Miscell. lib. iii. 5. 'Se, ut primum posset, adversus Romanos pugnaturum:' quod non est expressum, longeque minus est. Nam qui pognat adversus aliquem, odium exsueri, atque ex hoste amicus fieri potest. Polybius, *μήποτε Ῥωμαίοις εὐφρόσεν.* Appianus Annibalic. *Ῥωμαίοις ἐπιβουλεύων οὐκ ὅποτε ἔλλειψεν.* Ibericus: *Ἀσπασίως ἐχθρὸς ἔσσεσθαι Ῥωμαίοις.* Gebhard.

Ad hanc diem] Sex et triginta annos. *Livius.*

Si quid amice de Romanis cogitabis] Si Romanis consules, seu consulere voles. *Lamb.* *Ἐὰν δὲ διαλόγῃς ἢ φιλῶν συντρέχειν πρὸς αὐτοὺς.* Polyb.

CAP. 3. *Hannibale imperatore*] Ge-

nero Hamilcaris. Vide in Hamilcar.

Summam imperii ad eum detulit] Polyb. III. 'Cum nuncius ex castris Carthaginem perlatus esset, Hannibalem uno totius exercitus ore, et communi omnium militum consensu imperatorem esse declaratum; continuo populus convocatus, sine ulla sententiarum varietate, exercitus iudicium ac voluntatem comprobavit, ac ratam fecit.' Electus est belli imperator anno ætatis XXVI. Nam duce patre Amilcare novem annos in Hispania militavit, octo sub ejus genere Asdrubale. *Schott.*

Hic Hannibal minor quinquæ et viginti annis] Hoc modo de Regibus loquitur: Dionysius 'major annis sexaginta natus decessit.' Ita Cicero: 'aliquot annis minor natu,' in *Quæst. Academ.*

Omnes gentes Hispaniæ] Plus quam quadraginta hominum millia in fugam vertit; quibus superatis, nullus jam eum hostis intra Iberum audebat intueri, præter Saguntinos. Polyb. De quibus ita loquitur Livius Ann. XXI. 'Hannibal agmine quadrato amnem ingressus, fugam ex ripa fecit, vastatisque agris intra paucos dies Carpetanos quoque in deditionem accepit. Et jam omnia trans Iberum, præter Saguntinos, Carthaginiensium erant. Cum Saguntinis bellum nondum erat: cæterum jam belli causa certamina cum finitimis serebantur, maxime Turdetanis.' *Lambin.*

Saguntum foderatam civitatem] De cuius situ Polybius III. 'Ἡ δὲ πόλις αὐτὴ κείται μὲν ἐπὶ τῇ πρὸς θάλατταν καθέκαστι πρόποδι τῆς ἀρετῆς τῆς συντηρήσεως τὰ πέρατα τῆς Ἰβηρίας καὶ Καλιβηρίας. ἀπέχει δὲ τῆς θαλάττης ὥς ἐπὶ στήλια· νέμονται δὲ χώραν οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν, πόμορον, καὶ διαφέρουσιν ἀρετῇ πάσης τῆς Ἰβηρίας. Livius: 'Civitas ea longe opulentissima ultra Iberum fuit, sita passus mille ferme a mari.' Florus: 'Saguntus, vetus Hispaniæ civitas et opulenta, fideique erga

Romanos magnum quidem, sed triste monumentum.' Quippe quæ cc. ante excidium Trojæ annis condita. Pli-nius XVI. 40. Cæterum ultimo fœdere cautum fuerat, ut Iberus disterneret ditionem Romanorum et Carthaginiensium. Saguntus ultra Iberum quidem, fœdere tamen cum Romanis juncta, et ideo excepta ne quid in eam liceret Carthaginiensium armis, utque libera maneret inter utriusque populi imperia. Hannibal cui propositum erat bellum movere Romanis, ne fœdifragus palam videretur, non Saguntinis arma aperte nec statim intulit, sed in Olcadum fines, quæ gens ultra Iberum amnem, in ea parte quam Romani non exceperant, exercitum induxit; ut non recta petiisæ Saguntinos, sed rerum serie ducente, finitimis perdomitis, continentia jungendo, ad oppidum ejusdem regionis ultra Iberum sitæ oppugnandum quasi tractus videri posset. Ut Hispaniæ ergo urbem Saguntum in belli causam delegit, id est, ejus Hispaniæ, quæ ultra finem esset imperii Romani, hoc est, ultra amnem Iberum. *Salmas.*

Vi expugnatis] Octavo mense obel-dionis. Polyb. Τόλως ἐν ἡμέρᾳ μιστὶ κατὰ κρῆτος εἰς τὴν πόλιν. Vide Livium XXI. Urbs eversa et Hannibalis et Saguntinorum manibus, qui se suæque omnia in pyram conjecerunt, nec arbitrium victoris expectarunt. *Idem.* Inde pavor ac trepidatio totam Urbem pervasit, aliis insuper tumultus ex arce auditur; turris diu quassata procidit; perque ruinam ejus cohors Pœnorum impetu facto cum signum imperatori dedisset, nudatam stationibus custodisque solitiæ hostium esse Urbem: non cunctandum in tali occasione ratus Hannibal, totis viribus aggressus, Urbem momento cepit: signo dato, ut omnes puberes interficerentur. *Ahrens.* Ingens intra urbem per obsessos fames, adeo, ut humanas carnes comederent.

Petron. Satyr. Senec. Controv. August. lib. III. 20. Cæteram expugnata est Urbs, anno post Romam conditam DXXXV. bello Punico secundo. Recepta vero, anno DXXXIX. pulso Punico præsidio, teste Livio XXI. Vide Orosium, Orchestræ lib. IV. 14. et Sigoniam in lib. XXI. Livii. Schott.

Tres exercitus maximos comparavit] Equites mille ducentos, peditum decem et septem millia, octingentos quinquaginta reliquit in Africa, ut essent Carthagini et Africæ præsidio. Adhæc Hasdrubali in Hispania manere iussu tradebantur quinqueres quinquaginta, quadriremes duæ, triremes quinque, equitum duo millia et quingenti, elefanti viginti et unus, peditum undecim millia, equitum ad novem millia. Polyb. Vide sis Livium.

Ex his unum in Africam] Tredecim millia, octingentos quinquaginta pedes cetratos, funditores Balearos octingentos septuaginta, equites mistos ex multis gentibus mille ducentos. Liv.

Alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit] Hasdrubali fratri, viro impigro Hispaniam provinciam destinat: firmatque eam Africæ maxime præsidio; peditum Afrorum undecim millibus octingentis quinquaginta; Liguribus trecentis; Balearibus quingentis. Ad hæc peditum auxilia additi equites Libyphœnices, mistum Punicum Afris genus, trecenti: et Numidæ, Maurique, accolæ Oceani, ad mille octingentos, et parva Ilergetum manus ex Hispania ducenti equites; et ne quod terrestris deesset auxilii genus, elefanti quatuordecim: classis præterea data ad tuendam maritimam oram, quia qua parte belli vicerant, ea tum quoque rem gesturos Romanos credi poterat: quinquaginta quinqueres, quadriremes duæ, triremes quinque; sed apte instructæque remigio triginta et duæ quinqueres erant, et

triremes quinque. *Idem.*

Saltum Pyrenæum transiit] Ἦγε δὲ τὴν Πυρραίων λογαρίων ὁρῶν. Polyb. Postquam per Pyrenæum saltum traduci exercitus cæptus est. Livius. Vide Appian. Ἀννιβαιδῶν. Lamb. Transit autem per saltum Pyrenæum et ipsam Celticam, quæ nunc vocatur Gallia; ut olim speciatim Romanis. Saltum Pyrenæum vocat Nepos, quem Ptolemæus Πυρραίων, id est, montem illum, qui Hispaniam a Gallia dividit, et ad Occidentalem late Oceanum se extendit. Legendi passim antiquissimi Geographi. Apud Stephanum est Πυρραίων, unde Silio Pyrene. Cæterum accidit hic Hannibalis transitus per saltum illum post dejectos Celtiberos et Afros, ut videre est in Appiano et aliis. Kœnchen.

Cum omnibus incolis confixis] Exstat hujus rei longa narratio apud Polybium lib. III. et Livium XXXI.

Alpes] Quæ Pœniæ ab Hannibale denominatæ sunt. Plin. Nat. Hist. I. III. 17. Et Paulus Warnefridus de gestis Longob. lib. II. 18. ait: Alpes Apenninæ dictæ sunt a Punicis, hoc est, Hannibale et ejus exercitu. Ernst. Rejecit tamen hanc opinionem Livius XXI. 38. Boetius.

Quæ Italiam ab Gallia conjungunt] Quam in promontorio quodam militibus suis ostentabat. Livius. Apud Herodianum: μέγιστα ἐκείνη ἔρη, καὶ οὐδὲν ἄλλα ἐν τῇ κατ' ἡμᾶς γῇ, ἐν τοῖς οὐρανῶν περιέσται, καὶ προβέβηκεν Ἰταλίαν.

Præter Herculeum Graium] Ammian. lib. XV. 'Primam [per Alpes viam] Thebanus Hercules, ad Geryonem extinguendum et Tauriscum lenius gradens, prope maritimas composuit Alpes.' Silius Ital. 'Primus inexpertas adiit Tyrrhinus arces:' unde apud Livium se æmulum Herculis iterum jactabat Hannibal. Herculi 'res ea virtutis admirationem et immortalitatis fidem dedit:' ut loquitur Justinus; et 'Annibalis per

Alpes transitum in portento prope a majoribus habitum,' scribit Plinius. Ergo æmulus Herculis itinerum Hannibal, non tamen ut alter ab ipso fuerit in transandis Alpium montibus. Quod mendacio non carere tradidit Polybius, lib. III. *Keuchen*.

Quo facto is hodie saltus Graius] Ergo ab Hercule Graio saltus Graius, sive Herculeus. Vide Plin. III. 17. et 20. Herculis transitus multa vestigia indicantur; Herculis Monscel portus, et harum Alpium nomen, et Lepontii ita dicti creduntur, quod ab Hercule eo loco relictis fuerint: auctor Simlerus. Ita Herculeæ via apud Aristotelem de admirandis, quæ ducit ex Italia per Galliam usque ad Celtiberos. Et Alpium Graius fauces, quibus ipsum transiisse memorant Pœni. In Tangris adhuc Herculis vetustissimum sacellum, ut supra januam effigies ostendit, et alia monumenta, quæ Herculem Graium representant. *Keuchen*.

Transitum concidit] Incredibili labore et industria. Quilpe ad minuendam rupem, per quam via una esse poterat, ducti milites, cum cædendum esset saxum, arboribus circa immanibus dejectis struem ingentem lignorum faciebant; eamque cum et vis venti apta faciendo igni coorta esset succendebant, et ardentia saxa infuso aceto mollebant. Livius. Et hæc est illa via, ἥ καὶ νῦν ἐστὶν ἐπὶ τῶν ὄρων ἐντριβή, καὶ καλεῖται διὸς Ἀντίβου, ut tradit Appianus. Loquitur de Cremonis jugo, ubi transgressus Hannibal. Alii Penninum vocant, vel Pœninas. Sic Franciscus I. Gallorum Rex, per eandem Alpes inuaitatum iter curulibus tormentis aperuit. Jovius in Leone X. Quales Turcæ in Germaniam irrumpentes anno Christi MCLXXXVII. *Subellicus*, Ennead. x. 7. *Transitu* V. C. atque hoc melius. *Alpinoe* malit Lambinus.

Effecitque ut ea elephantus] T. Li-

nius: 'Ita torridam incendio rupem ferro pandunt, molliuntque anfractibus modicis clivos, ut non iumenta solum, sed elephantis etiam deduci possent.' Mos præliandi cum elephantis frequens antiquis Regibus. Hos contra Romanum exercitum primus in Lucania Pyrrhus Rex eduxit. Postea Hannibal in Africa, Rex Antiochus in Oriente, Jugurtha in Numidia, copiosos habuerunt: adversus quos diversa sunt excogitata arma. De elephanto enim ὅσος ἐς ἔργα καὶ ἀνδρῶν χρεῖας, non χεῖρας, ut sine sensu alii emendaverunt.

Ornatus] Gifanius ita correxerat, secutusque est indice Cl. Puteano Lambinus. Schottus ex suis membranis præfert *oneratus*, accipitque pro onustus. Ast ego pertendo istud *oneratus* esse suppositum ab ignorante scriba pro *ornatus*. Nam elephas ornatus multum ab onerato differt. Iumenta dorsuaria, κτήνη φορτηγὰ, ut cameli et muli, &c. onerantur: elephantis vero ornantur, armantur, ipsi et armatis implentur. Quid plura? præstantissimi quique scriptores hoc modo consueverunt. *Gebhard*.

Hæc copias tradidit] Per montem Jovis, quem vulgo Cinisum appellant, Gebennas versus tendens, partem ejus rupiolaræ, quam et Durandum vocant, unde ex altero latere flumen Druentia, altero exitus in Taurinos. Id videtur sentire Plutarchus. *Ma-chaneus*.

Pervenit] Quinto mense a Carthagine nova (ut quidam auctores sunt) quinto decimo die Alpibus superatis. Livius XXI. Neque aliter Polybius: Τέλος δὲ τῆν μὲν πάντων πορείαν ἐκ Καρθῆς πόλεως ἐν πρώτῃ μὲν ποιησάμενος, τῆν δὲ Ἀλπεων ὑπερβαλὼν ἡμέραις ἐκαταδεκά. *Lambin*.

CAP. 4. *Apud Rhodanum*] Atqui, neque Polybius, neque Livius, neque ulli alii, quod sciam, tradiderunt, P. Cornelium Consulem cum Hannibale ad Rhodanum confluisse. Nam tri-

duo antequam ad Rhodanum venisset Scipio, transierat flumen Hannibal, teste Polybio, cuius hæc verba sunt : Ὁ μὴν, ἀλλὰ Πόπλιος μὲν ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς, ἡμέραις ὅσπερ τριπλῆς τῆς ἀναστῆς τῆς Καρχηδονίαν παραγενόμενος ἐπὶ τὴν τοῦ ποταμοῦ διέβασεν, καὶ καταλαβὼν ὁρμηκῆτας τοὺς ὑπενωτίους, ἐξέστη μὲν ὡς ἐνδέχεται μάλιστα πεπαισμένος οὐδὲ ποτ' ἐν αὐτοῖς τολμήσαι τῆδε ποτὶσθαι τὴν εἰς Ἰταλίαν πορείαν, διὰ τὸ πλεῖστος. Titus Livius : ' P. Cornelius Cos. triduo fere postquam Hannibal ab ripa Rhodani movit, quadrato agmine ad castra hostium venerat, nullam dimicandi moram facturum. Cæterum ubi deserta munimenta videt, ad mare ad navis rediit ; tutius facilliusque ita descendentem ab Alpibus Hannibali occursum.' *Lambin.* Auctor is, qui librum de Viris Illustribus conscripsit, tradit apud Ticinum, qui Galliæ Cisalpinæ fluvius, cum P. Scipione conflixisse Hannibalem. Quo tempore de Scipione actum fuisset, ni periclitantem patrem servasset prætextatus admodum filius. Atqui hic quidem primi impetus turbo, qui inter Padum et Ticinum valido fragore detonuit. Florus.

Cum hoc eodem de Clastidio] Quod oppidum est Polybio et Straboni. Apud Livium est, uno in loco Ligerum, altero Gallorum. Ortelius. Sed non videtur huic voci hic locus esse. Nam primum, quid est, ' apud Padum Clastidio decernit ?' sic enim habent omnes libri vulgati : nonne satis est dixisse, *apud Padum decernit* ; quemadmodum supra dixit, ' apud Rhodanum ;' infra, ' apud Trebiam ?' Putabam, si hæc vox non est aliunde inculcata (quod mihi fit verisimile, ideoque delendam arbitror) aliquid deesse, et legendum, *non longe a Clastidio*. Nam Livius tradit, Hannibalem statim post illam pugnam, ad Clastidium vicum, quo magnam vim frumenti Romani congesserant, par-

tem sui exercitus misisse, quod inopia frumenti laboraret ; brevique post tempore, nummis aureis quadringentis P. Brundisino præsidii præfecto corrupto, Hannibali Clastidium esse traditum. *Lambin.* Quod primum fuit Scipionis cum Hannibale prælium. Livius.

Sancium inde ac fugatum] Livius : ' Auxitque pavorem Consulis vulnus, periculumque intercurso tum primum pubescentis filii propulsatum.' Florus Epitoma : ' Tunc Scipione dace fusus exercitus, sancius etiam ipse venisset in manus hostium imperator, nisi protectum patrem prætextatus admodum filius ab ipsa morte rapuisset.' *Lambin.* Cæterum fallitur memoria Plinius, dum apud Trebiam hæc accidisse scribit, quod contra aliorum fidem. Nec patrem filius ab ipsa morte liberavit, ut tradit Florus, sed servus quidam, de quo verum esse filiale illud patrociniū, fama obtinuit. *Keuchen.*

Ti. Longo] Id est, Tiberio Longo. Sic autem legendum ; non, ut vulgo, Tito Longo. Ita eum Polybius nominat, itemque in Fastis Tiberius appellatur :

BELLVM PUNICVM SECVNDVM.

P. CORNELIVS. L. F. L. N. SCIPIO.

TI. SEMPRONIVS LONGVS.

Apud Livium tamen Titus dicitur, sed mendose. *Lambin.* Hic Tiberius Sempronius Longus initio belli Punici secundi Cos. cum P. Cornelio Scipione conflixit. *Schott.* Atque idem Consul ex Sicilia accersitus fuit, ut duo exercitus jungerentur. *Machan.*

Apud Trebiam] Alii Contrebiam vocant. Virgilius *Æneid.* vii. Mutuscam indigitat. Ubi Servius : ' Hæc Trebia postea dicta est, quam modo Tribulam dicunt ; apud quam Annibal delevit populum Romanum.'

Utrosque prostigavit] Si modo interfuerit prælio illi Scipio ; ut qui nondum satis firmus erat ex vulneribus superiore prælio acceptis. Neque

illum Polybius et Livius in hoc appellant. Contra Appianus Ἀννιβαλὶς-
 Χειρίαν δὲ αὐτοῖς ἐπόμενος καὶ παρακα-
 λῶν, ὀλίγου μὲν ἐδέχθη τραπέζης διαφθα-
 ρήναι, μάλιστα δ' ἐς Κρεμύωνα διεσάθη φερό-
 μενος. Tantis autem terror ex hac
 clade Romam perlatum est, ut jam ad
 Urbem crederent infestis signis hos-
 tem venturum; nec quicquam spei
 aut auxilii esset, quo a portis mœni-
 busque vim arcerent. Uno Consule
 (aciebant) ad Ticinum victo, altero ex
 Sicilia revocato, duobus Coss. duobus
 Consularibus exercitibus victis, quos
 alios duces, quas alias legiones esse,
 quæ arceaserentur? Neque tamen
 hæc Hannibalis victoria ei admodum
 læta fuit; propterea quod nix et fri-
 gus et turbulenta tempestas multos
 homines, plurima jumenta, et ele-
 phantos prope omnes consumpsisset.
 Polyb. Livius. Sed duo prælia com-
 missa sunt, antequam ad Ligures
 Hannibal perveniret, et in utroque
 Romani, Sempronio dnce, superati
 sunt. Tradit enim Livius, Sempro-
 nium priore prælio superatum, Ro-
 mam venisse, deinde cum Roma in
 castra rediisset, ad Placentiam rur-
 sum cum Hannibale confixisse. *Lamb.*

Inde per Ligures] T. Livius: 'Se-
 cundum eam pugnam Hannibal in
 Ligures, Sempronius Lucaniam con-
 cessit.' Ligures imis Alpium jugis
 adhærebant inter Varum et Macram
 flumen. Tutum locis et fuga, durum
 atque velox genus, ex occasione ma-
 gis latrocinia, quam bella faciebat.
 Florus. Cæterum iste Ligurum trac-
 tus inter Varum et Macram flumen
 latius patuit, quam tradidit Florus.
 Quippe trans Alpes ad Rhodanum
 æque gens illa occupavit olim omnem
 Galliam Narbonensem. Vide anti-
 quissimam Geographiam.

Apenninum] Qui mons longissimi
 tractus, Italiam secundum longitudi-
 nem ejus dirimens. Addit Livius, in
 transitu Hannibalem adeo atrocem
 tempestatem adortam esse, ut Al-

pium sæditatem prope superarit.
 'Vento mistus imber [Historici ver-
 ba sunt] cum ferretur in ipsa ora,
 primum, quia aut arma emittenda
 erant, aut contra enitentes vortice
 intorti affligebantur, constitere; de-
 inde, cum jam spiritum intercluderet,
 nec reciprocare animam sineret, a-
 versi a vento parumper consedere.
 Tum vero ingenti sono cælum stre-
 pere, et inter horrendos fragores mi-
 care ignes; capti auribus et oculis
 metu omnes torpere.' *Lambin.*

Adeo gravi morbo afficitur oculorum]
 T. Livius lib. xxii. 'Ipse Hannibal
 æger oculis, ex verna primum intem-
 perie variante labores frigorisque;
 elephanto, qui unus superfuerat, quod
 altius ex aqua exstaret, vectus: vi-
 giliis tamen, et nocturno humore, pa-
 lustrisque cælo gravante caput, et
 quia medendi nec locus nec tempus
 erat, altero oculo capitur.' Polybius
 lib. iii. Ἀννίβας δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῦ περι-
 λευφθέντος θηρίου διεσάθη μετὰ πολλῆς
 ταλαιπωρίας: ὑπερῶλης ἂν διὰ τὴν βα-
 ρύτητα τῆς ἐκνευχέσεως ὀφθαλμίας αὐτῆς,
 δι' ἣν καὶ τέλος ἐστερήθη τῆς μίαις ὕψεως,
 οὐκ ἐπιδεχομένου τοῦ καιροῦ καταμνηνῆν ἢ
 θεραπεύειν, διὰ τὸ τῆς περιωδύσεως ἀδύνα-
 τον. *Lambin.*

*Ut postea nunquam dextro æque bene
 usus sit*] Quod dehonestamentum
 oris, quidam simii posteriorum da-
 cum ad gloriam sibi trahebant. Ta-
 cit. Histor. lib. iv. 13. 'Sed Civilis,
 ultra quam barbaris solitum, sollers
 ingenio, et Sertorium se aut Hanni-
 balem ferens similli oris dehonesta-
 mento.' Vide eundem Ann. lib. ii.
 9. iii. 30. de Decrio: Justinum ix.
 de Philippo. *Gebhard.* Unde Saty-
 ricus x. 'O qualis facies, et quali
 digna tabella, Cum Getula ducem
 portaret bellua luscum!' De quo som-
 nium ejus refert Val. Maximus lib. i.
 7. Vide et in Fabio Plutarchum:
 plures istiusmodi μονορῥαζμούς duces
 invenias: Philippum Macedonum re-
 gem, de quo Gellius ii. 27. *Schott.*

Lectione ferretur] Mos solitus affectis Ducibus. De Scipione Livius xxiv. De Mermece Agathias II. De Lutatio Consule Val. Maximus II. 8. De Eumene Polyænus et Plutarchus. De Numeriano Vopiscus. De Alexandro Curtius VII. Quod inter laudes humanitatis ac beneficentiæ Tiberianæ commemorat Velleius Pat. II. Gebhard.

C. Flaminium Consulē] Hominem turbulentum et multitudinis assentatorem, ad res bellicas natura ineptum. Appianus: *Καὶ αὐτὸς δὲ ἀναποτάλας τε, καὶ εἰς ἀρχὴν ἐνδὲρ σοφιστικῶς ἡγούμενος*. Adi Polybium et alios. Titus Livius: 'Consul ferox ab consulatu priore, et non modo legum, aut patrum majestatis, sed ne Deorum quidem satis metuens erat.' Lamb. Ergo C. Flaminius, (non Flamininus) iterum Consul erat, quo tempore ipsum, ad Trasimenum, adoriebatur Hannibal. Iste consulatus incidit in annum Urbis Cond. DXXXVI. quando ipsius Collega fuit Cn. Servilius Geminus, qui in prælio occisus est. Schott.

Apud Trasimenum] *Διμῶν* appellant Polybius et Appianus, qui et *πλασιόνη* vocat in Annibalicis. Apud Livium est *Trasimenus*, pro quo alii *Trasimennus*. Florus II. 6. 'Trasimennus lacus tertium fulmen Hannibalis, imperatore Flaminio.' Sed et antiqui *Trasimennus* scribebant aut *Trasymennus*. Quomodo apud Quintilianum legendum esse, lib. I. cap. 5. docet Claudius Salmasius; ubi perperam *Trasimennum* pro *Trasimeno*. Keach.

Cum exercitu] In hac pugna Livius, Polybium secutus, quindecim millia Romanorum in acie cæsa esse tradit: decem millia sparsa fuga per omnem Etruriam diversis itineribus Romam petiisse: sex millia primi agminis per adversos hostes eruptione facta, ignaros omnium, qui post agerentur, ex saltu evasisse: et cum in tumultu quodam constitissent, clamorem mo-

do ac sonum armorum audientes, quæ fortuna pugni esset, neque scire, neque peraspicere præ caligine potuisse. Inclinata desique re, cum calescente sole depulsa nebula apernisset diem, tum liquida jam luce montes camposque patentes fœde Romanam aciem ostendisse. Itaque, ne in conspectos procul immitteretur eques, sublati raptim signis, quam citatissimo poterant agmine, sese abripuisse. Postero die, cum super cætera extrema fames etiam instaret, fidem dante Maharbale, qui cum omnibus equestribus copiis nocte consecutus erat, si arma tradidissent, abire cum singulis vestimentis passurum, sese dedidisse: quam Punica religione servatam fidem ab Hannibale esse, atque in vincula omnes connectos. Hæc est (inquit ille) nobilis ad Trasimenum pugna, atque inter paucas memorata P. R. clades. Lambin.

Insidiis circumventum] Hæc ars nova fuit Punicæ fraudis, qua palustribus virgultis tectus eques terga subito pugnantium invasit. Quæ tamen non adhibita fuit ab Hannibale in hoc prælio ad Trasimenum lacum, sed in altero ad Trebiam flumen; ut doctissime notavit ad Florum suum Magnus Salmasius. In hac quippe ad Trasimenum pugna, nihil aliud fraudis commentus est Pænus, nec aliud curavit, quam ut clausum lacu et montibus, copiisque suis circumfusus haberet hostem. Eumque sic circumclusum militi suo ad satietatem præbuit cædendum. Hæc ille Salmasius.

Occidit] Verba Polybii disertim testantur, Flaminium non ab Hannibale, sed a Gallis in eadem pugna interemptum. *Ἐν δὲ καιρῷ καὶ τὴν θλαμίνον αὐτῶν, δυσχεροτόμενον καὶ περικαυόντα τοῖς ἔλοις, προσπεσόντες τινὲς τῶν Κελτῶν ἀπέκτειναν*. Prædixerant fato Ducis ac cladi imminentem casum prodigiosa signa; in castris di-

lanians lapus, qui intactus evaserat; in arbore prætoria examen apum; ab humo prodire nolentes aquilæ; Consulis casus supra cespitantis equi caput evoluti, cum in eum insallisset; adhuc ingens commissam aciem secutus terræ tremor, et multarum urbium ruina. Vide Livium et Florum, quorum historiam qui cognovit, vix huic ignoverit. *Keuchen.*

C. Centenium] Quem alii vocant Centronium. Polyb. Livius. Vel Marcum Centenium, non Caium. Plutarch. Hic a Cn. Servilio altero Consule, audito Hannibale in Etruriam transitu, præmissus fuerat. Polyb. Livius a Senatu ipsum contra Hannibalem præmissum, refert. Quo modo Auctor vitæ Annibalis apud Plutarchum. *Mag.*

Prætorum] Vel præproctorem. Liv. Quemadmodum Prætorum et Consulum indifferenter dixit. 'Veteres,' inquit Peditanus, 'omnem magistratum, cui pareret exercitus, Prætorum appellarunt.' Vel Imperatorem. Sic Imperator idem quod Prætor, sive ἡγεμὼν, aut στρατηγός, ut notat Justinianus in Novellis. Proprietores secunda notione dicebantur, qui ex privatis ad bellum gerendum, non ad gubernandam provinciam mittebantur, id est, qui Prætores erant, sive exercitus sui præfecti, qualis iste Centenius. *Keuchen.*

Cum delecta manu] Cum quatuor equitum millibus. Polyb. Livius. Sex equitum millibus. Appian. Vel octo. *Idem.*

Saltus occupantem] De quibus legendus Appianus. Hannibal per itinerum duces et speculatores inquit in juga montium prærupta, et viarum anfractus. Sub noctem expeditos emittit milites, ut montem circumirent, et inter illos Mahurbalem. Post, ubi circuitus ex tempore conjecit, citato cursu in Centenium facit impetum. Ubi dñi Mars varius, exitaque ipso mirabilis. Tandem Ma-

harbal, ubi inclinare socios ad hostem videt, ardentibus animis injicit clamorem, virtutemque inflammat sono. Spes inde Pœnis, metus hostibus. Qui, nescio, utram victoris magis fuerint elati, an illi virtutum experimentis speciosiores. *Ῥωμαῖοι δὲ εὐθέως τῇ φυγῇ καὶ φόβῳ περικυλισμένων καὶ τρισχilioι μὲν ἔκπεσον, διατακτικοὶ δ' ἐλάφθησαν οἱ δὲ λοιποὶ μάλης διέφυγον. Keuchen.*

Hinc in Apuliam pervenit] Imo Cannas, quæ sunt ignobilis Apulie vicus, juxta Aufidum amnem. Cannam etiam ibi amnem fuisse ex carmine Marci vatis, quod recitat Livius l. xxv. colligitur, idemque ex verbis ipsis Livii discitur. In carmine sic habetur: 'Amnem Trojegenæ Cannam Romane fuge, ne te alienigenæ cogant in campo Diomedis conserere manum.' Subjicit post totum carmen recitatum Livius: 'Et Diomedis Argivi campos, et Cannam flumen, qui militaverant in iis locis juxta atque ipsam cladem agnoscebant.' Ubi tamen Cannensem pugnam idem auctor describit, Cannæ fluminis nullus meminit. Cannas quasdam prope Carthaginem collocat Stephanus: Εἰς τὴν καὶ Κάνναν διὰ τοῦ πλεονος Καρχηδόνος, τὸ ὄνομα Κανναῖος καὶ Κανναί. Nescio an has Cannas designare voluerit, et per errorem ex Apulia in Africam transtulerit. *Salmas.*

Ibi obviam ei venerunt duo Consules] Præpostere narratur hæc a Probo. Nam prius Q. Fabius Maximus dictator creatus est, quam C. Terentius Varro et L. Paullus Æmilius Consules: priusque dictator Hannibali se opposuit, quam hi Consules; ut tradunt Polybius, Livius, Appianus, Florus. *Lambin.*

C. Terentius Varro et L. Paullus Æmilius] Editio Parisina: C. Terentius et L. Æmilius. De utriusque natura disertim Appianus in Hannibal. *Ἰωάννης τε αἰροῦνται ἐκ μὲν δόξης πολεμικῆς Λαβώνον Αἰμίλιον τὸν Ἰλλυριοῦς πο-*

λαμβάνοντα, ἐκ δὲ θημενοσίας Τερτίου
Οὐδάρου, πολλὰ αὐτοῖς ἐκ τῆς συνήθους
δοξασίας ὑπισχυρόμενον. Marmor Ro-
manum de triumphis hujus Æmilii:

L. ÆMILIVS L. F. PAVLLVS

COS. II. CENS. AVGVST.

TRIVMPHEAVIT TER.

Vir fuit in tantum laudandus, in quan-
tum intelligi virtus potest. Vide Vel-
leium, et Auctorem qui vitas con-
scripsit De Viris Illustribus. *Keuch*.
Hic in pugna occubuit iterum Cos.
A. U. C. 537.

*Utriusque exercitus uno praelio fuga-
vit*] Atqui hoc quantum et pene ul-
timum vulnus imperii. Florus. Pug-
nam Cannensem et ejus eventum mul-
tis verbis exponunt Polybius et Li-
vius, quæ longum sit referre. Hæc
summa est: Cæsa sunt eo praelio Ro-
manorum quadraginta quinque millia,
cum Paulo Consule, et Senatoribus
LXXX. Consularibus atque prætoriiis
aut ædilitiis triginta. *Lambin.* Alii
quadraginta millia peditum tantum,
eorumque Romani nominis, ad Can-
nas cæsa volunt. Nam equitum præ-
terea duo millia et septingenti. So-
ciorum vero æquata cædes. Livius:
'Quadraginta millia peditum, duo
millia septingenti equites, et tanta
prope civium sociorumque pars cæsi
dicuntur.' Significat ex sociis et ci-
vibus æquam partem cecidisse. Ro-
mani tum exercitus ex civibus et so-
ciis constabant. Auxilia ex sociis
proprie dicebantur legiones Romano-
rum civium. Exercitus sociorum ple-
rumque numero æquabat legiones
Romanas. Livius: 'Data pro quin-
que octo millia militum, pars dimidia
cives, pars socii.' Utrum igitur ver-
bis illis, quæ supra posuimus, qua-
draginta millia civium cæsa et toti-
dem sociorum significat Livius, an ex
quadraginta millibus quæ feruntur
occisa, æquam partem civium et so-
ciorum interemptam innuit? Hoc ve-
rius. *Salmas.*

L. Paulum consulem occidit] Anno

ab U. C. DXXXVII. *Schott.* Quo tem-
pore agebat secundum Consulatum.
Verba morientis ad Cn. Lentulum
perstringit Livius Ann. lib. XXII.

Cn. *Servilius Geminus*] Sic legen-
dum ex Polybio, T. Livio, Appiano;
Fastis; non, ut vulgo, P. *Servilius*
Geminus. Atqui una cum eo occisus
est collega ejus M. Atilius Regulus.
Unus Terentius Varro salvus evasit
sua fuga. Polybius: 'Ὀλέθῳ δὲ τῶν
ἐκς Ὀδονουσίας διέφυγον ἐν αἷς τῶν καὶ
ἑκὼς Τερτίου, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατη-
γὸς ὡνὴρ, αἰσχρὰν μὲν τὴν ψυχὴν, ἀλυσί-
τελῆ δὲ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ τῇ πατριδι
πεπονημένος. Appianus: 'Ὁ δὲ παυλό-
τατος τε, καὶ συμφορὰν αἰτίας, [de Var-
rone loquitur] ἀρχομένης τῆς τροπῆς
διεφύγει. Idem paulo post, fugam a
Varrone ortam esse tradit, his verbis:
Καὶ ὁ Τερτίος αὐτοῖς ἐξήρχε τῆς φυγῆς.
Lambin. Hinc apud Florum: 'Du-
cum effugit alter, alter occisus est:
dubium uter majore animo. Paullum
puduit, Varro non desperavit.'

Cn. *Servilius Geminus*] Ita diserte
in nostris membranis: depravate
enim antea datum Publii præno-
men, Fastis Capitolinis reclamantibus.
Schottius. Ms. Boecleri, P. *Servil.*
Geminus.

Qui anno superiore fuerat Consul] Cum
M. Atilio Regulo. Incidit
Consulatus iste in annum Urbis Con-
ditæ DXXXVII. Nec dubium est,
quin anno sequenti interemptus sit
Cn. Servilius Geminus. Qui fuit
Urbis DXXXVIII. quo contigit famosa
illa clades ad Cannas. *Keuchen.*

CAP. 5. *Romam profectus est*] Fal-
sum. Hannibal enim post pugnam
Cannensem castra ex Apulia in Sam-
nium movit. Liv. Et magna Græcia
potitus est. Polybius. Tradit Ap-
pianus, tum demum Hannibalem Ro-
mam contendiasse, cum se Capuam
frumentum et subsidium intromit-
tere obaidionemque solvere posse
desperasset. *Lambin.* Vide sis non
uno loco Livium, libro XXII. XXIII.

xxvi. xxx. 'Dubium deinde non erit [inquit Florus] quin ultimum illum diem habitura fuerit Roma, quintumque intra diem epulari Annibal in Capitolio poterit, si (quod Pœnum illum dixisse Adherbalem Bomilcaris ferunt) Annibal quemadmodum sciret vincere, sic uti victoria scisset. Quum victoria posset uti, frui maluit; relictaque Roma, Campaniam Tarentumque peragraré; ubi mox et ipse et exercitus ardor elanguit: adeo, ut verum dictum sit; Capuam Annibali Cannas fuisse.' Cæterum, quod relicta Roma in Campaniam flexit, non eo id fecit animo ac proposito, ut delitiis Campanis frueretur, sed voto ac spe nobilissimæ urbis capiendæ Capuæ, quæ duarum tum toto orbe maximarum, Romæ et Carthagini, erat emula. In Annibale autem duo præcipue notata ac reprehensa Ducis magni peccata a peritis artium militarium: quod ex Cannensi acie non recta Romam duxisset; et quod in hiberna Capuam militem misisset. Ac posterius quidem hoc peccatum majus illis visum priore. Nam mora et cunctatione tum peccasse tantum videri potuit, quæ victoriæ dilationem attulerit: hic secundus error inhabilem ad vincendum prorsus reddidit, viresque ademit. *Salmasius.*

In propinquis urbis montibus] Ad Anienem flumen, ubi instructis utrinque exercitibus in ejus pugnae casum, in qua urbs Roma victori præmium esset, imber ingens grandine mistus ita utramque aciem turbavit, ut vix armis retentis in castra sese receperint; nullius rei minore, quam hostium metu. Et postero die eodem loco acies instructas eadem tempestas diremit. Liv. xxvi.

Reverteretur Capuam] In hyberna. Ibi partem majorem hyemis exercitum in tectis habuit. Ut verissime modo cum Floro dictum sit; 'Ca-

puam Hannibali Cannas fuisse:' quod desumptum ex Oratione Marcelli ad milites. Exstat illa apud Livium xxiii.

Q. Fabius Maximus] Cunctator, Verrucosus, Ovicula. Auctor Viror. Illustr. Platarch. in Vita. Maximus cognomen principium habuit in hac familia ab eo primum, qui omnem turbam exeretam in quatuor tribus conjecit, easque urbanas appellavit, et instituit equites Idibus Quintill. transvehi. *Machaneus.*

Dictator] Factus post pugnam ad Trasimenum lacum commissam, ante Cannensem, et Pallum Æmilium et Terentium Varronem Cos. nempe Cn. Servilio Gemino et M. Attilio Regulo Consulibus. De qua dictatura plura Polybius libro iii. *Lambin.* Præerat autem equitibus magister equitum, dictator legionibus et toti exercitui; eratque summus magistratus in Urbe Romana, sine provocatione, et tantum semestris.

In agro Falerno] Auctor de Viris Illustribus in vita Fabii: 'Annibalem in agro Falerno inclusit.' Florus lib. ii. 'Itaque per Samnium totum, per Falernos Guaranosque saltus sic maceravit Annibalem, ut qui frangi virtute non poterat, mora comminueretur.' Contigit hoc anno Urbis dxxxvi. qui quartus ab occentu soricis, de quo Val. Max. lib. i. l. *Keuchen.*

Hinc clausus locorum angustis] Quas *τόπος στενός* vocat Polybius, id est, *angusta loca.* 'Inclusus inde videri Hannibal,' (Livii verba sunt), 'et ad Casilinum obsessus; cum Capua et Samnium, et tantum a tergo divitum sociorum Romanis commeatus subveheret: Pœnus contra intra Formiana saxa ac Linterni arenas stagnaque perhorrida situ hibernaturus.' *Lege* Appianum in Annibalicis.

Sine ullo detrimento exercitus] Τῆς τε δύναμιν διακίμωσεν διὰ τῶν στενῶν περ'

ἀσφαλείας, καὶ τὴν λαίαν, λελοιπύτων
τοὺς τόπους τῶν παραφυλαττέστων τὰς
δυσχωρίας. Ροηγθ.

Callidissimo Imperatori] Quantus ille Imperator fuerit, exponit monumentum, quod produxit Streinius. Libet heic inserere ob nomina et titulos et triumphos: Q. FAB. MAX. DICTATOR BIS. COS. V. CENSOR. INTEREX II. AD. CVR. Q. II. TRIB. MILITVM. POST. AVGV. PRIMO CONSVLATV LIGVRES SVBEGIT. EX HIS TRIVMPHAVIT. TERTIO ET QVARTO ANNIBALEM COMPLVRIBVS VICTORIS FEROCEN SVBSEQUENDO COERCYIT. DICTATOR MAGISTRO EQVITVM MINVCIO, CIVIS POP. IMPERIVM CVM DICTATORIS IMPERIO AeqVAVERAT, EXERCITV PROFLIGATO SVBVENIT, ET EO NOMINE AB EXERCITV MINVCIO PATER APPELLATVS EST. CONSVL QVINTVM TARENTVM CREPT. DVX AETATIS SVÆ CAVTISSIMVS, ET REI MILITARIS PERITISSIMVS HABITVS EST. PRINCEPS IN SENATV DVOBVS LVSTRIS FACTVS EST. *Callidissimus]* Sic Mss. et Veteres præter Venetos, qui *clarissimus* legunt. Supra in Timoleone, dicit Hannibalem ‘calliditate’ omnes in Africa natos præstitisse. *Savaro*. Infr. ‘vidit vir omnino callidissimus.’

Obducta nocte] Longol. et Ultraj.
editio adducta: minus recte. Schott.

Sarmenta in cornibus iumentorum deligata incendiis] Lege Frontinum Strategem. 1. Applantum in Hannibalic. Polybium III. Livium XXII. Post tertiam vigiliam εὐθείας ἔξηγε τοὺς λεπτοσφυγούς, καὶ προσθεῖν ἐκέλευε πρὸς τὰ κέρατα τοῖς βοσὴ τὰς λαμπάδας. Aderant autem λογχοφόροι, expediti milites, qui boves a tergo agitant. Ubi concremato pabulo calor ad ima cornuum venit, velut furore stimulatos agebat. Hinc repente discursu, haud secus, quam sylvis montibusque accensis, omnia circum virgulta ardere; capitumque inquietatio flammam ex-

citans, hominum passim discurrentium speciem præbebat. Qui ad transitus saltus insidendos locati erant, ubi in summis montibus, ac super se quosdam ignes conspexerunt, circumventos se esse rati, presidio incescere, qua ingens emicabat flamma, velut tutissimum iter, petentes summa montium iuga. Tum in quosdam boves palantea a suis gregibus inciderunt: et primo cum procal cerne-
rent velut flammæ spirantium, miraculo attoniti constiterunt. Ita Livius. Cæterum opinantur nonnulli, illum tectorem, qui ex prodigioso isse ob-
jecto invaserat Romanos, fuisse *varus*: quo *varus* *xobores* et stupefacti, ex presidio suis fugiebant. Quod neutiquam probabile: quippe causa suberat, saltem in speciem vera, quam presidarii per tenebras judicare non poterant. *Keuchen.*

Pari ac dictatorem imperio] Post
prælium cum Annibale. Καὶ ἡ βουλὴ,
ἐπικραληθεὶς ἐς τὸ στρατόπεδον ἦγε
τοὺς θαλίους, ἰσὺν ἰσχύειν αὐτῶν τὸν Ἰππα-
ρχον ἐκέρχον. Appian. in Annibalic.
Res prima originis, quam suffragatore
Metello, consilio Varronis acquisivit
a Senatu M. Minucius. Nunquam
enim ante æquatum jus dictatoris et
magistri equitum. Polybios: Καὶ δὴ
ὁμοῦ δικτάτορας ἐργασάμενοι ἐπὶ τὰς αὐτὰς
πράξεις, ὁ πρότερον οὐδέποτε συνεβέβηκει
παρὰ Ῥωμαίους. Lege Orationem apud
Livium, qua longis sermonibus Minu-
cius Fabium apud suos criminatur.
Exstat illa lib. xxii.

Perductum] Placet Codicis nostri scriptura, *productum*, pro illectum. Schottus. Dolo *perductum* in *prælio*] Bene habet hæc lectio: nec attendendus Schottus, qui præfert *productum*. Gebhard.

Iterum Consulem] 'Arbitrator vocat Appianus. Iterum Consul fuit anno Urbis Cond. DXXXI. Olympiad. CLIV. 3. Ita Plutarch. in vita Gracchorum eum bis Consulem fuisse tes-

atur. Quo secundo Consulatu collega ejus fuit M. Juventius Helva, 10 xc. ut in Fastis videre est. *Keuch.*

In Lucanis] Florus II. 6. 'Ausus et Sempronio Graccho duce per Lucaniam sequi, et premere terga cedentis.' Livius Decad. III. 5. 'Gracchum, jam nudatum præsidio, vivum capere Pœni nituntur. Cæterum ille, conspicatus Lucanum hospitem inter hostes, adeo infestus confertos invasit, ut parci ei sine multorum perniciæ non posset. Exanimem eum Mago extemplo ad Annibalem misit, ponique, cum captis simul fascibus, ante tribunal imperatoris jussit. Hæc vera fama est. Gracchus in Lucanis ad campos, qui veteres vocantur, perit.' Vide sequentia, ubi varios de Gracchi morte sermones fuisse testatur. Alii in agro Beneventano prope Calorem fluvium interemptum volunt ab hostibus inter salicæ latentibus. Sunt qui, aruspicum monitu quingentos passus e castris progressum, uti loco puro prodigia procuraret, ab insidentibus forte locum duabus turmis Numidarum circumventum, scribant. Adeo, nec locus, nec ratio mortis, in viro tam claro et insigni constat. Funeris quoque Gracchi varia fama est. Alii in castris Romanis sepultum a suis testantur. Alii in vestibulo Punicorum castrorum rogum ab Hannibale exstructum volunt; ob quem armatus exercitus, cum tripudiis Hispanorum et aliarum gentium, omni honore exequias celebrabat. Hæc tradunt, qui in Lucanis rei gestæ auctores sunt. Si illis, qui ad Calorem fluvium interfectum memorant, credere velis, capitis tantum Gracchi hostes potiti sunt. Eo delato ad Hannibalem, missus ab eo confestim Carthalo, qui in castra Romana ad Cn. Cornelium quæstorem deferret. Is funus imperatoris in castris, celebrantibus cum exercitu Beneventanis, fecit. Hæc Livius. Videtur tamen in posteriorem sententiam abire

Delph. et Var. Clas.

etiam Appianus. Verba ejus in Annibalicis: *Αλοχρῶς δ' αὐτὸν ἐνηδρευμένον, ἀγόμενος ὁμοῦ τῆς τελευτείας ἀρετῆς, ἔθαψε, καὶ τὰ ὄντα Ῥωμαίους ἐπαύθη.*

Quinques consulem] Quinctium Consulem reponendum puto, Varronis et Ciceronis auctoritate apud Agell. x. 1. Ex compendii, ut fit, nota V. Cos. librarius imperitus *quinques* exscripsit. *Schottus.* Quod non improbo. Ita enim Appianus: *Κλαδίος τε Μάρκελλος δ' Ἰκελλῶν ἔλθον, πέμπτον ὀπατεύον τότε, καὶ Τίτος Κριστῖνος.* Consul autem cum Tito Quinctio Crispino Marcellus fuit anno Romæ DCLV. ut constat ex Fastis. *Keuchen. Schottus.*

Apud Venusiam] Quæ Romanorum colonia fuit, inter Apuliam et Lucaniam. Velleius. Inter Hidruntem et Equum Tuticum. Antoninus. Hannibal apud Appianum *παρῆλθεν ἀρχόμενος ἐς Θούριον, κἀκείθεν ἐς Οὐβερνσίαν.*

Pari modo interfecit] Multis verbis narrat duorum Consulum cladem T. Livius Ann. xxvii. Uterque pari mortis genere interemptus. *Κριστῖνος μὲν ἀκοντισμασι δυσὶ βεβλημένος. Ἐτὶ ἐν ἐαδὲν pugna Μάρκελλον δὲ τῆς λόγχῃ πλατεῖα διὰ τῶν πλευρῶν διήλασεν.* Vide sis Appianum *Ἀννιβαλῆς*, et Plutarchum in Marcello.

Quare hoc unum satis erit dictum] Postrema vox de mendo suspecta est, et a Glossa irrepsisse apparet. *Schottus.*

Quamdiu in Italia fuit] Scilicet spatium annorum sexdecim. Justinus libro ultimo. *Mag.* Constat autem Hannibalem annos quindecim et eo amplius in Italia fuisse. T. Livius Ann. lib. xxx. dedisse tandem id (vacuam hostibus Italiam) Deos sextodecimo post demum anno: nec esse qui Diis gratias agendas censeat: 'Nec satis certum constare apud animos poterat, utrum gaudio dignius esset, Hannibalem post sextum decimum annum ex Italia decedentem, vacuam ejus possessionem reliquisse Pop. Romano, an magis metuendum,

Nep.

2 T

quod incolami exercitu in Africam trajecisset. Appianus: 'Αντίβας δὲ ἐπὶ Λιβύης ἀνήγετο ἐκκαλεῖσθαι ἕκαστοι πορθήσας τε τὴν Ἰταλίαν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐμπελόμενους κακῶν μερίων, καὶ ἐς κέρδιον ἐσχάτους πολλὰς συναγωγὰς, τοῖς δὲ ἐπικρούς αὐτῶν καὶ συμμάχους ἀνυβρίσας ἐς πολέμους. Idem ex Fastis intelligere licet. *Lambin.*

CAP. 6. *Hic inicitus patriam defensum revocatus]* At Plinius in libro de Viris Illustribus, a Valerio Flacco repulsum, a Graccho et Marcello fugatum, et mox in Africam revocatam ait. *Mag.* Livius Ann. xxx. 'Nihil certe plura rei in Italia ab Hannibale gestum. Nam ad eum quoque legati ab Carthagine, vocantes in Africam, eis forte diebus, quibus ad Magonem, venerunt. Frendens, gemensque, ac vix lachrymis temperans, dicitur legatorum verba audisse. Posteaquam edita sunt mandata: Jam non perplexe, inquit, sed palam revocant, qui vetando supplementum et pecunias mitti, jampridem retrahebant.' Vide sequentia.

Adversus P. Scipionis filium] Africanum. *Lambinus.* Cui tam grande de Africa nomen fata decreverant. Florus. Illud cognomen ex virtute fuit. Sallust. Sed notandum, commune illud fuisse duobus Scipionibus. Lege Sigonli 'Scipionem Æmillanum,' et Auctorem De Viris Illustribus. De utroque Florus II. 6. 11.

Exhaustis jam patriæ facultatibus] Diuturno bello.

Bellum componere] Rem multis verbis exponit Livius Ann. xxx.

In colloquium convenit] Comparuit ad colloquium, de quo convenit habendo. *Jan. Gebhard.* Livius: 'Itaque, quanquam et ipse causa belli ejus erat, et adventu suo turbaverat pactas inducias et spem fœderum: tamen si integer, quam si victus, peteret pacem, æquiores impetrari posse ratus, nuntium ad Scipionem misit, ut colloquendi secum potesta-

tem faceret.' Sequitur mox, 'Ceterum Scipio cum colloquium haud abnuisset, ambo ex composito Duces castra protulerunt, ut coire ex propinquo possent.' In libro Strategematum Polyæni refertur animi magnitudo Scipionis adversus apetaliores Carthaginienses. De quibus legendus etiam Appianus *Συμμαχι.*

Conditiones non concesserunt] Ταῦτα μὲν οὖν διαλεχθέντες αὐτοῖς 'Αντίβας καὶ Πόπλιος, ἐχρησθήσαν, ἐξέβατον πολεμῶσιν τὴν κοινολογίαν. Polybius xv. Ita infecta pace ex colloquio ad suos cum se recepissent, frustra verba pacata renuntiant: armis decernendum esse, habendamque eam fortunam, quam Dii dedissent. In castra ut est ventum, pronuntiant ambo, arma expedirent milites, animosque ad supremum certamen, non in unam diem sed in perpetuum, si felicitas adesset, victores. Roma an Carthago jura gentibus daret, ante crastinam noctem scituros. Neque enim Africam, aut Italiam, sed Orbem terrarum victorie præmio quibus adversus pugne fortuna fuisset. Livius xxx. Florus II. 6.

Apud Zamam] Livius xxx. et Polybius xv. post pugnam ad Adrumetum, apud Zamam conflixisse cum Scipione Hannibalem memorant. Μετὰ δέ τινος ἡμέρας ἀναφεύξας ἐκ τῶν παρὰ τὸν 'Αδρύνητα τόπων προήλθε, καὶ κατεστρατοπέδευσε περὶ Ζάμαν. αὐτῇ δ' ἐστὶ πόλις ἀπὸ χούσα Καρχηδόνος διὰ πρὸς τὰς δόσεις ὅδον ἡμερῶν τέσσα. Zama, Urbs Africae, quæ Ptolemæo 'Ἀζάμα. Sed corrupte: ut notarunt Latini interpretes. Dicta a Ζῶνι, quod canere significat. Quemadmodum fons in Africa ὀψώνυμος, ut tradit ex Vitruvio Isidorus lib. VIII. 4. *Krueh.*

Cum eodem confixit] Et victus fugit Hannibal. Anno U. C. 15. 11. hæc gesta, apparet ex Fastorum tabulis. *Schott.*

Biâno et duabus noctibus] Polyb.

'Αντίβας δὲ μετ' ἄλγους ἰππέων κατὰ τὸ συνεχὲς ποιεῖμενος τὴν ἀναχώρησιν ἐς 'Αδρόμην διασώζῃ πάντα τὰ δυνάμει ποσειδῶ κατὰ τὸν κινδύνον, ὅσα τὸν ἀγῶνιν ἔχει στρατηγὸν, καὶ πολλὰν ὄψιν πραγμάτων παῖδων εὐλαβέστα. Inde accitus Carthaginem sexto et tricesimo post anno, quam puer inde profectus erat. Livius.

Adrumetum pervenit] 'Αδρόμην. Male igitur Longolius et quidam scribunt eduntque *Adrumetum*. Schott. Apud Strabonem est 'Αδρόμη. A multis cum spiritu scribitur, *Hadrumes*, *Hadrumetum*, et *Hadrumentum*. Vetus inscriptio: COLONIA CONCORDIA VIPIA TRAIANA AVG. FRVGIFERA HADRUMENTINA. In antiqua Geographia Ptolemæi urbs appellatur 'Αδρόμυρος. Apud Thucydid. est 'Αδρῆμυρος, pro quo Pausanias 'Αδραμῆντος. *Keuch.* Orig. verbi plane Punica est. ΠΙΠ ΤΣΠ. Unde Arabice حصر موت apice in secunda littera superscripto, ut sit *Hadrumeth*. Est autem *Adramyt* παλαιὸς Πλαστῶν. Nam Mut Pœnis erat *Pluto*. Joseph. Scaliger.

Reliquos] Malim *reliquis*, quamquam et illud defendi potest.

Novis delectibus, paucis diebus multos contraxit] Legendum, *novis delectibus*: neque dubium est, quin libri manuscripti, si modo non sunt ipsi quoque mendosi, sic habeant. Contraxerat autem jam sex peditum millia, et equites quingentos in urbe Marthama, ut tradit Appianus Διβυρῆ. *Lambin.*

CAP. 7. *Carthaginenses bellum cum Romanis composuerunt*] Auctoritate Hannibalis. Appian. Incidit pax illa in annum Romæ conditæ 13. LII. Cn. Cornelio Lentulo et P. Elio Pæto Coss. Livius et alii conditiones pacis cum P. Cornel. Scipione referunt. Schott. Cui lege Curiata, et CXX. legatorum sententia, paciscendæ cum Pœnis conditiones permissæ erant.

Bellum his legibus compositum: ut Pœni liberi haberent *ἀπορομῶν*: quas urbes, quosque agros, quibusve finibus ante hoc bellum tenuissent, tenerent: perugas, fugitivos, captivos omnes, et II. stratas naves præter X. triremes traderent, elephantosque, quos haberent domitos, neque domarent alios: bellum neque in Africa neque extra Africam injussu P. R. gererent: Masinissæ res redderent, fœdusque cum eo ferirent: decem millia talentum argenti descripta pensionibus æquis in an. L. solverent: obsides centum arbitratu Scipionis darent. Ita Livius. Vide Dionis τὰ λεγόμενα περὶ προσβείων διαφύρων.

Receque in Africa gessit] Quas narrat Appianus Διβυρῆ.

Usque ad P. Sulpicium et C. Aurelium Coss.] Qui annus tertius Olympiadis CXLII. Vel DXL. ab urbe condita. Livius Ann. XXXI. 'Anno quingentesimo quadragésimo ab U. Condita, P. Sulpicio Galba, C. Aurelio Cotta Coss. bellum cum Rege Philippo initum est, paucis mensibus post pacem Carthaginensibus datam.' Cæterum initium magistratus P. Sulpicii fuit annus Romæ DLIII. Qui secundus consulatus ejus cum C. Aurelio Cotta. Vide sis Cassiodorum et Chronologos. *Keuch.* Legati Carthag. Romam venerunt, sed parum bona fide. Livius lib. XXX. 16. *Ernst.*

Ob eamque rem corona aurea eos donarent] De corona aurea ad Alcibiadem dictum est. Vide Passchalii opus, quod De coronis inscripsit. Mos iste Romanis usitatus, apud quos neque coronæ solum ipsæ donabantur, sed et alia donaria ad coronas.

Ut obsides eorum Fregellis essent] T. Livius Ann. XXXII. aliter: 'Petentibus iisdem, qui non reddebantur obsides, ut ab Norba, ubi parum commode essent, alio traducerentur, concessum, ut Signiam et Ferentinum transirent.' *Lambin.*

Cujus opera susceptum bellum esset] Pro culpa ac vitio, ut supra in Alcibiade Nepos, et Catullus in Passere: 'Tua nunc opera Flendo turgiduli rubent ocelli.' Et JC. furis *beneficio* rem abesse dicunt, pro culpa, *et opus* causa, ut puto; qua etiam ratione *beneficium* e Platonis Timæo vertit Cicero. Schottus.

Prætor factus est] Lælius xxxiii. 'Horum in tam impotenti regno (neque enim civiliter nimis opibus utebantur) Prætor factus Hannibal, vocare ad se quæstorem.' Justinus 'consulem' vocat lib. xxxi. Quod idem est. Nam a Pop. Carthaginiensi electus fuit Sufes. Sufes Pœnorum lingua summum magistratum depotat, quem constituiebant Romæ Consules, apud Pœnos Sufetes. Meminit Seneca lib. de Tranquil. cap. 3. 'Non vis nisi Consul, aut Prytanes, aut Ceryx, aut Sufes administrare Rempublicam.' Vide Festum, ad quem Scaliger vocem a ΠΒΥ deducens, idem esse vult, quod Græcis *ἐπίστρος*, sive *ἐπίστρος*, aut *ἐπίστρος*. Quippe non amplam tantum dignitatem, qualis in summo magistratu, *ἐπίστρος* *ἐπίστρος* *ἐπίστρος*, sed et insignem sapientiam, qualis in magistratu esse debet, respicit. Inde Justinus Hannibalem vocat virum ad prospicienda cavendaque pericula peritum; nec minus in secundis adversa, quam in adversis secunda cogitantem: lib. xxxi. Kenchanius.

Postquam rex fuerat anno secundo et vicesimo] His improprie dictis Regibus accenseri possunt et filii, quibus regium nomen datum a patribus, regiam vim retinentibus. Talis is Darius fuit, quem pater Artaxerxes judicatum interfici jussit. Plutarchus Artaxerxe. Grotius.

Ut enim Romæ Consules, sic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur] Quemadmodum Lacedæmonis bini præfecti, mox bini Reges, nomine magis, quam imperio. Vide

quam ad Agesilaum notata sunt. Illud regimen multis gentibus commane. Apud Iberos bini deliguntur reges, alter qui jura dat, alter qui populis præest. Quod apud Achæos simile accepimus, ut binos prætores annuos sibi præficerent, qui publicas res simul et judicia curarent: aliquando decem, quos *ἀρχοντες* vocabant. Alexand. ab Alexand. iii. 3. Sed aliquando judicum ordo præfuit, qui rerum et personarum jus habebant apud Carthaginienses. Cæterum isti Reges annui Sufetes quoque nominabantur. Ut parum abest, quin iidem fuerint cum Prætoribus. Quemadmodum consulatus et prætura, proprie imperia dicebantur apud Romanos. Sed notandum Pœnorum Duces Regis quoque titulo fuisse insignitos. Quod ex Hannonis periplo liquet, *cujus* frons 'Hannonia Carthaginiensium regis.' Similiter Imilco 'Rex Carthaginiensium' apud Justinum et Orosium. Quod ex perpetua plerumque auctoritate obtinuerunt. Unde Procopius de bello Gothico lib. i. dicit, barbaros dñces suos, reges vocare. Kench. Apud Carthaginienses duo fuere Sufetes, id est, Judices, similes Consulibus Romanis, penes quos summa potestas in populum fuit, et plane regia, hoc uno dempto, quod duo essent; quem numerum binarium non admittit regis status, quia judicari a quoquam recusat, qui illum obtinet. At ubi duo sunt potestate et imperio æquales, unus ab altero postulari capitis et condemnari potest. Improprie itaque Probus Sufetes illos Carthaginienses Reges appellavit annuos; quia ne reges essent, duabus his rebus efficiebatur, et quod annui, et quod bini. Salmasius.

Ex novis vectigalibus, non solum ut esset pecunia] Lælius xxxiii. 'Adjecit aliud, quod, bono publico, sibi proprias simultates irritavit. Vectigalia publica partim negligentia dilabebantur,

partim prædæ ac divisi principum quibusdam et magistratibus erant; quin et pecunia, quæ in stipendium Romanis suo quoque anno pendebatur, deerat; tributumque grave privatis imminere videbatur. Hannibal postquam vectigalia quanta terrestria maritimaque essent, et in quas res erogarentur, animadvertit; et quid eorum ordinarii Reipubl. usus consumerent, quantum peculatus averteret; omnibus residuis pecuniis exactis, tributo privatis remisso, satis locupletem Rempubl. fore ad vectigal præstandum Romanis, pronuntiavit in concione, et præstitit promissum. *Lambin.* Hinc orta Romæ est ab optimatum factione illa auspicio contra Hannibalem; ut qui in pace res novas, et cum Antiocho secreta belli consilia adversum Romanos moliretur. *Keuchen.*

Anno post præturam] Qui Urbis Cond. DLVIII. Olymp. CXLVI. anno 2. Alii priori anno id accidisse volunt.

M. Claudio, Lucio Furio Coss.] M. Claudio Marcello, L. Furio Purpureone. *Lambin.*

Navem conscendit clam] Inter Adrumetum et Thapsum, ubi erat in sua turri. Quo die Africa excedens in Cercinam insulam trajecit. Postero Tyrum allabitur, et excipitur a conditoribus Carthaginiis. Lege de hac fuga ipsius Livium XXXIII. et Ciceronem de Orat. II. Contigit illa M. Porcio Catone, L. Valerio Flacco Coss. *Keuch.*

In Syriam] Antiochiam; quæ pars Syriæ Plinio, Melæ, et antiquis Geographis. Inde profectum Antiochum Ephesi consequitur, et ab eo benigne excipitur. Livius: 'Ephesi regem est consecutus, fluctuantem adhuc animo, incertumque de Romano bello: sed haud parvum momentum animo ad moliendum adventus Hannibalis fecit.' Videndus Justinus XXXI.

Ad Antiochum] Magnum; qui Se-

leuci Callinici filius. De quo ante dictum.

Exulem judicantur] *Dicantur* est in membranis nostris et Ultraj. fortasse verius, pro addixerunt, unum e tribus prætoris verbis, do, dico, addico. *Schott.* *Ipsam exulem judicantur*] Delituit in Mss. syllaba *ju*, scriptamque erat *dicantur*, quod Schottus illico arripit, exponitque *addixerunt*. At quis ita e Latio loquitur *addicere* vel *dicare exulem* pro exalio multare? *Gebhard.*

CAP. 8. *L. Cornelio, Q. Minutio Coss.*] L. Cornelio Merula et Q. Minucio Thermo Coss. Is annus Urbis DLXI. primus Olympiadis CXLVII. *Chronol.*

Cum quinque navibus Africam accessit] Atqui non modo ipse eo non accessit, sed ne literas quidem mittere ausus est; ne quo casu interceptæ ejus consilia patefacere. Livius XXXIV. 'Sententia ejus una atque eadem semper erat, ut in Italia bellum gereretur. Italiam et comæatus et militem præbituram externo hosti. Si nihil ibi moveatur, liceatque P. R. viribus et copiis Italiæ extra Italiam bellum gerere; neque Regem, neque gentem ullam parem Romanis esse. Sibi centum tectas naves, XVI. millia peditum, mille equites deposcebat: ea se classe primum Africam petitorum: magnopere confidere et Carthaginienses ad rebellandum ab se compelli posse; sin illi cunctentur, se aliqua parte Italiæ bellum excitaturum Romanis.' Vide sequentia. *Lamb.*

In finibus Cyrenæorum] Qui et Cyrenenses appellantur. Sallustius in Jugurthino: 'Qua tempestate Carthaginienses pleræque Africæ imperitabant: Cyrenenses quoque magni atque opulenti fuere.' Cyrene, Cyrenaica, Africæ provincia Ptolemæo, unde Cyrenenses, Cyrenæi.

Si forte Carthaginienses ad bellum Antiochi spe aduciæque inducere possent]

Quod multis modis ac vario strategemate apud Appianum induxit. Post crebros ad regem sermones et consilia, missus tandem Carthaginem Aristo quidam ex comitibus ejus, qui clam noctu libellum vestibulo caris affigeret, hac sententia: 'Ὅτι πάντας ὁ Ἀντίβας τοὺς βουλευτὰς παρακαλοῖ τῇ πατρὶδι συνφράσθαι μετ' Ἀντίχου. *Keuch.*

Magonem fratrem excivit] Hoc verum esse non potest. Quippe Mago Hannibalis frater in prælio adversus P. Quinctilium Varum prætorem, et M. Cornelium proconsulem, in agro Insubrium Gallorum vulnus accepit, ex quo interiit. Livius xxx.

Eadem, qua fratrem, pena] Bona ejus publicarant, domum a fundamentis disjecerunt, ipsum exulem judicant. *Lambin.*

Vela ventis deducunt] Loquela Poëtica dictum. Virgil. non uno loco: 'Vela damus ventis.'

Antiochus autem si tam in agendo bello] Lege Livium Ann. xxxvi. ubi aperte ostendit, Antiochum prævidisse, fieri posse, ut, quemadmodum quondam Lacedæmonii a Persis circumventi fuerant, sic ipse a Romanis, callibus per invias rupes inventis, circumveniretur.

Propius Tiberi, quam Thermopylis] De bello loquitur, quod adversus Manium Acilium Glabriorem cum Scipione Nasica Consulem instruxit Antiochus. De quo consulendus Plutarchus in Catone, Justinus xxxi. Livius xxxvi. Frontinus II. 4.

Multa stultis conari] Ut exercitum conscripserit armis inauratis. Quo ostenso Hannibali, 'Hicne,' inquit, 'exercitus Romanis sufficiet?' 'Sufficiet,' respondit Pœnus, 'vel maxime avaria.' Agell. ex veterum memoriis Noct. Attic. v. 5. Hac quoque pertinet scœmma alterum Hannibalis de Phormione Philosopho, cujus ludum audiendi gratia ingressus erat, apud Tullium de Orat. II. *Schoff.*

Quas ex Syria jussus erat in Asiam ducere] T. Livius lib. xxxvii. 'Itaque et Hannibalem in Syriam miserat [Antiochus] ad Phœnicum arcescendas naves: et Polyxenidam, quo minus prospere gesta res erat, eo cubitibus eas, quæ erant, reficere, et alias parare naves jussit. Ipse in Phrygia gubernavit.' *Lambin.*

In Pamphylis mari] Idem Livius eodem libro: 'In confinio Lycis et Pamphyliæ Phaselis est: prominet penitus in altum, conspiciturque prima terrarum, Rhodum a Cilicia potentibus, et procul navium præbet prospectum. Eo maxime, ut in obvio classi hostium essent, electus locus est.' *Lambin.* Unde 'Phaselicum mare' vocat Eustathius, ab adjacente urbe.

Fuit superior] Dissentit parum Livius xxxvii. Vide ipsum; ubi fœse utramque classem describit.

Cap. 9. Antiocho fugato] In Asiam, a Glabriore victus. Justin. xxxi. Contigit illud M. Acilio Glabriore et P. Corn. Scipione Nasica Cons. Is annus U. DLXIV. *Keuch.*

Cretam ad Gortynios venit] Justinus xxxii. 'Namque Hannibal, cum ab Antiocho Romani inter cæteras conditiones pacis deditionem ejus deprecarent, admonitus a rege, in fugam versus Cretam defertur.' Gortynii vero sunt Cretæ incolæ. Stephanus de Urbibus: Γόρτυν, πόλις Κρήτης, id est, Gortyn, seu, ut Latini appellant, Gortyna, urbs Cretæ. Plinius lib. iv. 12. Cretæ oppida maxime insignia enumerat; refert autem Gortynam inter eas, quæ in Mediterraneo sitæ sunt. *Lambin.*

Vir omnium callidissimus] De callidō hoc Annibalis astutoque consilio, quo insidias avarorum Cretensium elisit, Jul. Frontinus, Polyænus, et Justinus lxi. extremo. Sic Pœnus corvos delinait hiantes, salvosque evasit; ut Mithridates Ponti rex fugiens Romanos persequentes auro sparso

delapsus decepit. Et castor, Ponti animal, venatorum insidias sectis sibi verendis effugere fertur. Auctor Plinius et Elianus. Schott.

Magno se fore periculo] Sic e duobus Mas. legit Schoppius Verisimil. IV. 14. Alii in periculo. Bosius. Nimirum vitæ ipsius, opibus enim occiso exule inhiabat. Justinus ibidem: 'Ibi cum diu quietam vitam egisset, invidiosumque se propter nimias opes videret.' Gebh.

Hæ Gortyniis præsentibus] Probo quod in Masc. Leidensi legitur; *hæ præsentibus principibus*: quomodo et Codex Boecleri legit, nisi quod pro *hæ* corrupte *his* habet. Principibus, intellige, civitatis Gortynæ. Ei voci adscripserat aliquis in margine, *Gortyniis*; quod pòtea in textum irrepserat, ejecta genuinâ voce. Bosius.

Deponit in templo Dianæ] Justinus: 'Amphoras plumbo repletas in templo Dianæ, quasi fortunæ sum præsidia deponit.' Simile Plauti illud in Bæchid. II. 2. 72. 'Nos apud Theotimum omne aurum deposuimus: Qui illic sacerdos est Dianæ Ephesim.' Morem autem in fanis thesauros reponendi reperies supra quoque in Aristide. Cæsar de B. C. III. 'Ephesi a fano Dianæ positas antiquitas pecunias Scipio tolli jubebat:' et lib. I. 'Pecunias a municipiis exiguntur, et e fanis tolluntur.' Lege de hoc ritu Alexandrum ab Alexandro lib. I. 2. Joan. Brodæum Miscell. IV. 17. et Ferrandum. Schottus.

His in errorem ductis] Non malè Cod. Boecleri, *inductis*. Bosius. Justinus: 'Atque ideo nihil de illo sollicita civitate, quoniam velut pignus opes ejus tenebat.' Gebhard.

Statuas æneas, quas secum portabat, annos sua pecunia complet] Justin. 'Auro suo in statuas, quas secum portabat, infuso, ne conspectæ opes vitæ nocerent.' Idem.

CAP. 10. *Ad Prusiam in Pontum pervenit*] Vide Ciceronem de Divinat.

II. Valer. Max. III. 7. Justin. XXXII. Memnon de illo Prusia: Μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Κίερον πόλιν Ἑρακλεωτῶν ὀδῶσαν ἐφ' ἑαυτὸν ἔθετο τῇ πολλῇ ἀπὸ Κίερον Προσιδία καλέσας. Vocat ille Κίερον, quam alii Κίον. Sed Κίερον puto scribendum. Sic et Τίεον dixere oppidum Τίον. Cæterum is Prusias fuit, qui Hannibalem hospitio receperit. Inde est fortasse, quod Plinius Prusam sub Olympo ab Hannibale conditam dicit. Sed illa Prusa Olympica prorsus alia est a Prusiade. Et fortasse, an quidam scriperint, Prusiadem ab Hannibale conditam, et Prusiadem nominatam in honorem Prusiæ, a quo receptus fuerat. Prusam autem Plinius cum Prusiade conjungit. Nam Prusa sub Olympo longe antiquior Hannibale vel illo Prusia, utpote, quam a quodam Prusia positam velint, qui adversus Cræsum bellavit. Κρίσμα Προσιών, τοῦ πρὸς Κρούσων πολέμαρχος fuisse, dicit Strabo. Quoniam Cios vocabatur etiam Prusias, ideo clives ejus ab aliis Κίανος, ab aliis Προσιεύς appellabantur. Plinius: 'A Cio intus in Bithynia, Prusa ab Hannibale sub Olympo condita.' Idem est ac si dixisset, a Prusiade intus in Bithynia Prusa. Chronicon Eusebii conditam refert circa Olympiadem XXXVII. Quod immaniter longe est a temporibus Hannibalis, propius abest ab ævo Cræsi, quo fertur condita Prusa sub Olympo. Sic Prusiadem cum Prusa confandit, ut alii plerique. Salmasius.

Regem armavit et excitavit] Male sequitur illud *excitavit*, natura prius. Quare considerata lectio a Schotto ex Ultrajectina eruta, *exercuit*. Quia viderat regem longa pace desidem et insuetum bello, exercitio firmare constituit. Conjungit quoque armationem et exercitationem militum Diosd. lib. XVI. de Philippo. Τὰς δὲ στρατιωτικὰς τάξεις ἐπὶ τὸ κρείττον διαρρυθμῶνος, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς πολεμικοῖς

ὅλοις δέδωκε κομήσας, συνεχῆς ἀπολίστας μὲν καὶ γυμνασίας ἐπαγώνιους ἐποιέτο. Vide Florum lib. II. 5. Gebhard. Sed legendum fortasse, *animavit et excitavit*, facili literarum commutatione deceptis librariis.

Pergamenus Rex Eumenes] A quo membranas primum repertas, testimonio Varrois refert Plinius. *Salmasius*. Ergo Pergamenus, quasi a Pergamena, sive membrana. Falsum. Verba Strabonis XIII. 'Ex Eumene natus est Eumenes, de patris nomine. Is Pergami successionem habuit, et jam loca circumcirca tenebat, unde apud Sardes Antiochum Seleuci filium superavit, cum eo congressus.' Sic 'Attalus Rex Pergamenorum, regis Eumenis filius,' apud Florum II. 20.

Romanis amicitissimus] Unde eum φιλορῶμιον cognominat Plutarch. in Catone. Ita Florus, 'socium et commilitonem Pop. Romani,' II. 20. Valerius Maximus: 'Asiæ rex Eumenes, amantissimus nostræ Urbis.' Vide responsum cujusdam ad Catonem apud eundem Plutarchum. *Keuchen*.

Bellumque inter eos gerebatur et mari et terra] Meminit istius Justinus, XXXII.

Classe paucis diebus erant decertaturi] Gifanii et Schotti Codices ingerunt *decerturi*: quod negligere vim est facere elegantissimo Scriptori. Lucret. lib. V. 'Tantum spirantes æquo certamine bellum Magnis de rebus inter se cernere certant.' Medea Enniana: 'Ter sub armis malim vitam cernere Quam semel modo parere.' Curt. lib. III. 5. 'Darius, nunciata Memnonis morte, haut secus quam par erat, motus, ommissa omni alia spe statuit ipse decernere.' Gebhard.

Dolo erat pugandum, quum per non esset armis] Hoc ex Lysandri sententia, qui dicere solebat: ubi leonina pellis non sufficeret, vulpinam esse adhibendam. *Lambin*. De aliis lege Grotium De Jur. Bell. et Pac. lib. III. 1.

Imperavit quamplurimas venenatas serpentes vias colligi, easque in vasa flectitis conjici] Vide Justin. lib. XXXII. 4. Frontinum Strategem. lib. IV. 7. *Savaro*. Galenum de Theriaca ad Pisonem, et alios. Serpentum loco alii alias feras venenatas adhibuerant, quales nepæ, scorpiones, et id genus. Jam ne incidere in naves possent, etiam murices in eas conjectabant, uti Leo testatur. Sunt autem murices ferramenta cuspidata, et quocumque modo jactes, mucronem sursum erigentia, et morantia cursum. Cæsar apud Actium 'ollulas carbonam picisque' plenas eminus in adversas naves tormentis ejaculavit, teste Dione lib. LX. Leo autem præcipit, ut 'calce viva' repleantur: pulvis enim e contractis vasibus emissus suffocare solet, spiritumque intercludere. Callinicus Syrus, qui vixit tempore Constantini Pogonati, apud Zonaram ignem Græcum invenit, quo Cretensium naves viginti aine labore combussit. Nicetas: *Τότε καὶ τὸ ἔργον ἐπιτελέητο πῦρ, Καλλιόκου τινὸς ἀρχιτέκτονος ἀπὸ Συρίας ἐλθόντος πρὸς τὸ βασίλειον ἔσθην, καὶ τοῦτο κατασκευάσαντος*. Tom. III. Meminit ejus Cedrenus, et alii veterum. Simile quid de Pisistrato Rhodiorum navarcho commemorat Suidas in *πυρφόρος κημὶς*. Sed ad Hannibalis consilium proxime accesserunt Atræni in obsidione Severianorum. Lege Herodianum lib. III. *Keuchen*.

Harum cum confectisset magnam multitudinem] Quarum serpentium cum magnam vim redegisset in unum. Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 'Hos posse conficere armata millia centum.' Id. Civil. lib. I. 24. 'Servos, pastores armat, atque his eques attribuit: ex his circiter trecentos equites conficit.' Gebh.

Omnes ut in unam Eumenis regis concurrant naves] Nam nave Prætoria depressa aut superata, ac rege ipso occiso, confundi ac turbari posse

totam classem sperabat. Cæteras vero nolebat adoriri, quia superiores erant, et ne illarum mora Eumenes spatium effugiendi nancisci posset. *Idem.*

[CAP. 11. Cum caduceo mittis] Tabellarium cum caduceo, id est, *κρημνα*. Nam *caduceum* appellant Latini, quod *κρημνίσκος* Græci; converso *p* in *d*. Nisi etiam Latine dici et scribi debet *caduceum*. Quod doctis quibusdam videtur. *Lamb.* Unde caducel origo disces ex Plinio XXIX. 3. Servio ad *Æneid.* IV. et VIII. *Grotius.*

[Ad irridendum eum] Licebat dicere, ad se irridendum. Sic supra non ita longe dixit: 'Gortynii templum magna cura custodiunt, non tam a cæteris, quam ab Hannibale; ne quid ille inscientibus illis tolleretur.' Licebat enim ita loqui: *Ne quid ille se inscientibus tolleretur.* *Lamb.*

[Puppes advertunt] Hoc est, *πρόπαρα* *ἐκπορεύω*. Male *Lambinus* advertunt: quasi prorse potius sint advertendæ fugientibus, quam puppes. *Gronovius.* Meminit *Schefferus* De Militia Navali, III. 4.

[Sic Hannibal consilio] *Ἐπαγγέλλω*. Est enim vox media. Hinc 'callidum consilium,' ut dolus bonus ac malus, fortuna, pharmacum, valetudo. Sic Græcis *ἐπὶ νόμος* et *βουλῆ*. *Schott.*

[CAP. 12. L. Quinctium Flaminium] Alii *Flaminium*. Idem supra notatum. Lege *Titum Quinctium*, non *Laelium*. Ita *Livius*, *Plinius* de Vir. Illustr. *Plutarchus* pro *Quinctio*, *Quintum* habet; prænomen scilicet, pro nomine. Quod libriorum culpa factum arbitror. *Mag.*

[Consularem] *Vulgati*, *Consulem*. Sed editio *Parisina*, *Consularem*. Cui ad-sentior. *Keuchen.* Consul fuit bello *Philippico*, quod fuit bello *Antiocheno* superius. *Lambin.*

[In his Flaminium] *Lactantius* an *Titum*? *Titum* opinor, idque auctorem *Livium* secutus. Sic enim ille *Ann.* XXXIX. 'Ad Prusiam regem le-

gatus *T. Quintius Flamininus* venit, quem suspectum Romanis, et receptus post fugam *Antiochi* *Hannibal*, et bellum adversus *Eumenem* motum faciebat.' *Idem.*

[His Prusias negare ausus non est] Ne ob perfugam defensum in discrimen armorum Romanorum veniret. *Varro* *πρόπαρα* *ἐκπορεύω* apud *Nonium*: 'Quærit ibidem ab *Annibale*, cur biberit medicamentum. Quia Romanis, inquit, *Prusidas* me tradere volebat.' *Gebhard.* *Bernec.*

[Quod adversus jus hospitii esset] Hoc erat *ἐκπορεύω* *χάρις*, id est, diis causa, jus hospitii servare. Nam si *Prusias* revera nihil adversus jus hospitii facere vellet, *Hannibalem* omnibus modis tueri et defendere debebat. Nisi forte quis dicat, *Prusiam* eo nihil contra jus hospitii commisisse, quod *Hannibalem*, quantum in ipso fuerit, defenderit: Romanorum autem eum expositum opibus obsistere non potuisse. Sed non congruunt inter se *Probus* et *Livius*. Sic enim *Livius* XXXIX. 51. 'Ibi, seu quia a *Flaminio* inter cætera obiectum *Prusie* erat, hominem omnium, qui viverent, infestissimum *P. Romano*, apud eum esse qui patriæ suæ primum, deinde, fractis ejus opibus, *Antiocho* regi, auctor belli adversus *P. Romanum* fuisset; seu quia ipse *Prusias*, ut gratificaretur præsentī *Flaminio* Romanisque, per se necandi aut tradendi ejus in potestatem consilium cepit; a primo colloquio *Flaminini*, milites extemplo ad domum *Hannibalis* custodiendam missi sunt. Semper talem exitum vitæ suæ *Hannibal* prospexerat animo, et Romanorum inexplebile odium in se cernens, et fidei regum nihil sane confusus. *Prusie* vero levitatem etiam expertus erat: *Flaminini* quoque adventum, velut fatalem sibi, horruerat.' *Lambin.*

[Ut in omnibus partibus] *Livius*: 'Ad omnia undique infesta, ut iter

semper aliquod præparatum fugæ haberet, septem exitus e domo fecerat; et ex iis quædam occultos, ne custodia seiprentar. Sed grave imperium regum nihil inexploratum, quod vestigari volunt, efficit. Totius circuitum domus ita custodiis complexi sunt, ut nemo inde elabi posset.' *Idem*. Tradit Plutarchus, seu quisquis auctor vitæ Hannibalis, locum, in quo diversabatur Hannibal, in vico Bithyniæ Lybissam fuisse. *Magnus*.

Quam ne alieno arbitrio dimitteret] Admodum congrue P. Syrus: 'Bis emori est alterius arbitrio mori.' Et in contrarium idem: 'Miserrima vita est arbitrio alterius vivere.' *Gebhard*.

Venenum, quod semper secum habere consueverat] Sub annuli gemma. Scrip- tor de Vir. Ilustr. Plutarch. Estrop. iv. Orosius iv. 29. Valerius lib. ix. 2. Varro in Fragmentis. Quo loco ait lapidibus obrutum fuisse a Carthagi- niensibus ob rem male gestam. De morte Veteres non consentiunt. Sunt qui cruci affixum volunt. Livius ix. Sed ille de veneno etiam alibi non dissentit. Ergo is alius Hannibal, quod non distinxit ad Salustium suum vir doctus. Plerique tamen in venenum conveniunt, verum diverso modo. Tradit Appianus in Syriacis, illud iussu Flaminii per Prusiam Hannibali fuisse oblatum, addito que- dam oraculo: *Ἀλβανὸν κρήνη βάλαν Ἀνδρῶν θάμας*. Unde putabat ille se in Africa moriturum. Quod de Li- byæ Bithyniæ fluvio accipiendum, a quo campus Libyæsus. Alias opinio- nes de morte ejus refert Plutarchus. Nonnulli volunt, a servo interfectum. Sunt qui tauri sanguinem hausisse volunt, idque exemplo Midæ et The- mistoclis. Alii alia. Plerique de annulo congruant, qui inde apud Sa- tyrium, 'Canarum vindex, ac tanti sanguinis ultor.' Cæterum in arca lapides, quæ cadaver asservabat, talis erat inscriptio: *HANNIBAL HIC SITUS EST*. *Κενόταφος*. Discessit autem teste

Livio hoc elogio: 'Solvamus distar- na cura populum Romanum, quando mortem senis expectare longum cen- set.' *Schottus*. Vide Bellenium de Operibus antiquis. lib. i. 33. Hoc in laude positum Veteribus, et index habebatur animi vere heroici, si ita se servituti aut contumeliæ hostium subducerent. Sic Cato imminemtem Cæsarem elusit his verbis: 'Quo- niam deploratæ sunt res generis hu- mani, Cato deducatur in tutum.' Scipio Pompeii socer ferro se trans- verberavit; et interrogantibus ubi Imperator esset, Imperator, inquit, bene se habet. Sic et Cleopatra ad- motis viperis mortem sibi concivit.

CAP. 13. *Anno acquisivit septuagesimi*] Qui Urbis conditæ 571. Olymp. cxxix. anno 3. Livius. Quo Con- sules erant Romæ Q. Fabius Labeo et M. Claudius Marcellus. Alii Han- nibalem anno ætatis suæ lxiii. completo interisse volunt. Bachel- cer. xvii. post finem belli cum Sci- pione. 'Insignis hic annus trium toto orbe maximorum Imperatorum mor- tibus fuit, Hannibalis, et Philopeme- nis, et Scipionis Africani.' Justinus, xxxii.

Acquisivit] *Κατ' ἐφεσημερίαν* mortuus est. Ita Græci: Herodian. de Ex- cessu Marci, 'Ὁ μὲν οὖν, inquit, *παύσης τοῦ καὶ τῆς ἀνδρῶν ἐπιβόλου μῆας, ἐνεπαύσατο*. Val. Max. lib. ix. 12. 'Innixusque genibus compresso spiritu, inter ipsas custodem manus, inque conspectu summi imperii, exoptata securitate acquisivit.' Ita lego. *Gebhard*.

Quibus Consulibus interierit, non con- venit] Omnis annorum supputatio, quæ de morte Hannibalis infert Ne- pos, triennii spatio inter se discordat. Res clara, quemadmodum ex consu- latibus subsequis videre est. M. Claudius Marcellus et Q. Fabius La- beo Consules fuerunt anno ab U. C. 570. Sequenti anno Consulatum in- gressi L. Æmilius Paulus et Cn. Bo- bius Tamphilus. Inde Cn. Cornelius

Cethegus et M. Bæbius Tamphilus, vel, ut alii, Pamphilus.

Atticus] Qui annorum septingentorum memoriam uno libro colligavit, ut scribit Cicero de Orat. Sed videtur heic legendum *Attius*. Scripsit enim Attius annalium libros aliquot. Festus in voce *Metelli*: 'Metelli dicuntur in re militari, quasi mercenarii. Attius Annalium vicesimo septimo. Calones, famulique, calculeque.' Commemorat et Tullius De Legibus lib. 1. 'Nam quid Attium commemorem? cujus loquacitas habet aliquid argutiarum, nec id tamen ex illa erudita Græcorum copia.' Vide eundem pro Archia poëta et Solum cap. 2. *Lambin. Savaro*. Plura Vossius de Hist. Latinis, lib. 1. 11.

L. Emilio Paulo et Cn. Bæbio Tamphilo] Ita legendum, non, ut vulgo, *Pamphilo*. *Lamb.* Sic etiam in sequenti. Quod genuinum ejus cognomen, ut ad Livium probat ex lapidibus Capitolinis Sigonius. *Schott. Mag.* Sic in Attico, domus *Tamphiliana*, pro *Pamphiliana*.

De Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis] Sic legendum, ut indicant Fasti. Habuit autem hic collegam M. Fulvium Nobiliorem. Commemorat eum Livius Ann. XXXVIII. *Lamb. Mag.* Asia illi sortitione evenerat, ut collegæ M. Fulvio Nobiliori Ætolia cesserat anno Urbis conditæ 564. Hic Cn. Manlius cum Ephesum venisset, Gallis Asiaticis bellum, quod eos Antiochum auxiliis juvisse diceret, movit, atque ad singula eorum oppida, Attalo rege ducente, arma circumtulit. M. Fulvius vero Ambraciam expugnavit, pacem eis dedit, et Cephalleniae insulæ. Triumphavit uterque, sed S. P. Q. R. ingratis, triumpharunt tamen, Fulvius quidem de Ætolla, Vulso vero de Gallis qui Asiam incolebant: Asia devicta, luxuriam Asiaticam in triumphum duxit. Plura Livius, Plinius (qui lib. XXXIV.

annum Urb. conditæ numerat 558. qui tamen in Fastis est 566.) Florus II. 11. Rufus Festus in Breviario. *Schott.*

Hujus bella gesta] Amplissimus Buchnerus hanc vocem, *bella*, supervacuum existimabat, ac Nepotem scripsisse, *Hujus gesta*; quomodo supra in Dat. loquutus est, et alii passim. *Bosius.*

Sosibius] Legendum fortasse est, *Sosibius*. Commemorat enim Sosibium quendam grammaticum Laconem Suidas, his verbis: *Σωσίβιος, Ἀδων γραμματικός*. Sed malim legi *Sosifus*. Quamvis enim mihi hic Sosifus ait ignotus, hoc nomen tamen Græcis notissimum est, et facilius sit mutatio *Sosili* in *Sosifum*, quam in *Sosibium*. *Lamb.* Clarissimus et amicissimus Vossius mihi ex Diodoro Siculo indicavit, verum nomen esse *Sosifus*. Et alibi laudat verba Polybii: *Πρὸς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα τῶν συγγραμμάτων, οὐ γράφει Χαρίτας Ἀσίτιος, οὐδὲν ἂν δέοι πλὴν λέγειν. Οἱ γὰρ Ἱστορίαι, ἀλλὰ κοινῶς καὶ παλαιῶν λαλῶσι, ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσι τὰς ἔχειν καὶ δόξαται*. Idem pro Philanius emendat *Philanus* auctoritate Polybii lib. 1. et III. nec non Diodori Siculi, apud quem lib. XXIII. et in Eclogis vocatur *Φίλδος*. *Gobh.*

Literarum Græcarum usus est doctore] Nam Græce etiam locutum, lepidè ait Lucianus *τῶν κοινῶν* Dialog. XII. *Schott.*

Sed nos tempus est] Vulgati: *nunc tempus est*. Extrema hac vita Nobiliss. Barthius legebat, *cui utri*; vel, *qui utris*; aut, *quis utri preferendi sint*. *Bosius.*

Hujus libri facere finem] Diviserat enim Probus opus suum in duos libros, sive duo volumina: etsi in præfationis calce, libro tam Græcorum Imperatorum quam Romanorum se expositurum dixerit. Siquidem eo in loco librum, non pro operis parte, sed pro toto opere accipit. *Mag.*

XXIV. M. PORCIUS CATO.

CAP. 1. Cato] M. Porcius Cato, natus M. Emilio Lepido, M. Pöblio Malleolo Coss. Sic enim ipse apud Ciceronem in libro de Senectute : 'Anno postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucosus, qui Tarentum recepit, ego natus sum.' Alii DXXIX. anno natum putant L. Postumio Albino, Sp. Carvilio Maximo Coss. In iis Carol. Langius;

legitque; Anno post, Consul primum fuerat, quam ego natus sum. Schott. DE CATONE, Aur. Victor de viris illustr. cap. 47. et passim Livius, Valerius Max. Frontinus, alii: e junioribus Vossius de hist. Lat. 1. 5. Characterem animi habes apud Livium XXXIX. 40. ejusque imaginem hac forma expressam exhibent Imagines Ursini num. 116.

Apud Fulvium Ursinum
in Gemma.

Ortus municipis Tusculi] Sic Plutarchus in vita; Μάρκος δὲ Κέρωνι φασὶν ἐπὶ Τούσκλων τὸ γένος εἶναι. M. Tellius in Planciana: 'Num, quando vides Tusculanum aliquem de M. Catone illo in omni virtute principe, num de T. Coruncanio municpe suo, num de tot Fabiis gloriari?' Lamb. Auctor de Vir. Illustr. 'M. Porcius Cato, genere Tusculanus.' Val. Maximus III. 4. 'M. Porcius Cato, qui nomen suum Tusculi ignobile, Romæ nobilissimum reddidit.' Vide Tacitum lib. XI. Ergo ortu Tusculanus, civitate Romanus. Altera erat loci patria, altera juris. Keuchen.

Versatus est in Sabinis] Plutarch. Διαιτῶν καὶ βίον ἔχειν πρὸς τῶν στρατῶν καὶ τῆς πολιτείας, ἐν χωρίοις πατρίοις περὶ Σαβίρων. Lamb.

Quod ibi heredium] Scriptus liber prædium. Mag. Festus: 'Heres apud antiquos pro domino ponebatur, inde heredium, prædium parvulum.' Varro de re rustica lib. 1. 'Bina jugera, quod a Romulo primum divisa dicebantur viriitim, et quod heredem sequebantur, heredium appellarunt.' Lamb. Inde 'herediolum' apud Columellam et Ausonium. Vide Be-roald. in Plinium lib. XIX. Grapald. 'pro horto olim usurpatum ait, ip-

namque hortum pro villa.' Apuleius in Flor. hereditium usurpat κτημάτιον. Boecler.

A patre relictum] Hoc hodie proprium est, quod hereditium avitum vocabatur antiquis. Græci χωρίον πατρικὸν appellant, quod heredem sequebatur, ut docet Budæus. Keuchen.

Hortatu L. Valerii Flacci] Mss. Schott. *Inde hortatu*. Bosius. Scriptor de Vir. Illustr. 'A Valerio Flacco Romanam sollicitatus.' Hic enim Catonem induxit animavitque, ut rem Romanam attingeret, motus maxime ipsius vita ac morum modestia. Machæus.

In Consulatu] Anno ab Urbe condita 559. belli Philippici 6. Lamb. Quo ad Antiochum fugiebat Annibal. Is Olymp. cxlvi. annus 8. Chronol.

Censuraque] Anno Urbis 569. belli Antiocheni 8. Lambin. Lege etiam Plutarchum, qui consulatum et censuram simul ipsis obtigisse dicit: 'Εκ τούτου δὲ λαμπρὸς ἂν ἦδη, καὶ περιφανὴς, αὐτῷ τῷ Οὐαλερίῳ περὶ τὰς μεγίστας ξυνέθραμιν ὀρχάς, ὑπατός τε μοι' ἐκείνου, καὶ πάλιν τιμῆς γυνόμενος. Ubi inter alia laudat L. Valer. Flaccum, qui erat εὐπατριδὴς μὲν ἐν τοῖς μέγιστα 'Ρωμαίων, καὶ δυνατός. Keuchen.

M. Perperna Censorius] Homo Græcus et peregrinus. Qui consul antequam civis fuit. Valer. Maxim. in. 4. Quod contra leges. Peregrini enim magistratibus arcebantur. De quo vide in Fastis. Cæterum nonnulli, inter quos Schottus, consobrinus malunt, quam censorius. Quibus non assentior.

In foro esse cepit] Κατελθὼν οὖν, εἰδὼς τοὺς μὲν αὐτὸς ἐκτὸς θαυμαστάς, καὶ φίλους διὰ τῶν συνηγοριῶν πολλὰν τε τοῦ Οὐαλερίου τιμὴν καὶ δύναμιν αὐτῷ προσθέντος, χιλιαρχίας ἔνυχε πρῶτον, εἶτα ἐπαύευσεν. Plut.

Primum stipendium meruit annorum decem septemque] Quæ militaris ætas erat. Adi Lipsium de Milit. Rom. dial. i. 2. Bosius. Plutarchus: Πολὺ δὲ

μᾶλλον ἐν ταῖς μάχαις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ ταῖς στρατείαις βουλόμενος εὐδοκμεῖν, ἔτι μερῶν ἂν, τραυματίων τὸ σῶμα μεστὸν ἐνστικτῶν εἶχε' φησὶ γὰρ αὐτὸς, ἐπακαύθεα γεγονὸς ἐπὶ τῇ πρώτῃ στρατεύουσθαι στρατείᾳ, περὶ δὲ 'Αντίβας χρόνον εὐτυχῶς ἐπέφλεγε τῇ 'Ιταλίᾳ. Sed videtur ex Fastis natus tum fuisse Cato annos circiter xix. Siquidem natus est anno, postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucosus. Lamb. Et sic connumerantur anni extremi. Si xvii. velis, primum stipendium meruit anno Romæ dxxxix. qui duobus distat a Fastis. Vide ætatem ipsius per Consules digestam a summatisissimo Schotto, in notis suis ad Scriptorem De Vir. Illustribus.

Q. Fabio Maximo] Verrucoso Ovicula iv. De quo ad Hannibalem. Id fuerat jam ante bis Dictator Q. Fabio Maximo iv. et M. Claudio Marcello iii. Coas. anno ab Urbe condita 539. Sic Cato de se apud M. Tullium in Catone: 'Cum eo [Q. Fabio Maximo] quartum consule adolescentulus miles profectus sum ad Capuam, [quo tempore agebat ætatis annum xix.] quintoque anno post ad Tarentum.' Quo tempore natus erat annos circiter xxiii. Fabius autem erat v. Consul. Lamb. Schott.

Tribunus militum in Sicilia fuit] Anno ætatis xxiv. M. Claudio Marcello v. T. Quintio Coss. Lambin. Addit annum unum Schott. Qui Urbis dclv. Plutarchus χιλιαρχίαν vocat, quem Latini *Tribunum militum*. Ita Nepos in Conone 'Chiliarchum' dixit. Quomodo Hieronymus pro Chiliarcho Tribunum. Exod. xviii. Hodie Mareschalcum vocamus, aut Præfectum militum. Duplex erat illa dignitas apud Romanos, Laticlaviam et Angusticlaviam. Illi ex Senatu, isti ex Equite nati. Lege Alexandrum ab Alexandro, Budæum ad jur. Orig. Lipsium. Keuchen.

Inde ut rediit] Anno sequente, C.

Claudio Nerone, M. Livio Salinatore Coss. *Lambin.*

Castra secutus est C. Claudii Neronis] Qui magnis cladibus Hasdrubalem cum recenti exercitu Alpeis transgressum fatigavit, ac tandem ad Umbriae flumen Metaurum cum quinquaginta sex millibus hominum occidit. Adi Livium xxvii. Alludit Horatius Od. iv. 4. 'Quid debeas, o Roma, Neronibus, Testis Metaurum flumen, et Asdrubal Devictus, et pulcher fugatis Ille dies Latio tenebris.' *Boesl.*

Apud Senam] Quam Senegalliam vocat Strabo, Senogalliam Plinius et Diaconus, Senam Gallicam Ptolemaeus et Silius. Polybius et Stephanus quoque Senam vocant, quam Appiano Σήνα. Urbs illa non longe a Metauro flumine in Umbria, a Gallis Senonibus condita fertur. Alii a Brenno structam tradunt. Nugas Silius Italicus: 'Senonum de nomine Sena.' *Kaichen.* Inde Cicero in Bruto, hoc praelium Senense vocat a Sena. Sic enim ille: 'Ladis juventutis, quos Salinator Senensi praelio voverat. Ostendant etiam hodie Umbri, quo loco pugna illa fuerit pugната.' *Lambin.*

Quo cecidit Hasdrubal] Cujus capite, quod cum cura servatum fuerat, ante stationes Hannibalis projecto, ille tanto simul publico familiarique lectus luctu, dixisse fertur, Agnosco te, fortuna Carthaginis. Auctor Livius xxvii. *Lambin.* Vide etiam Florum ii. 6. Sic Machabeus suspensus capite Nicanoris. 2. Machab. xv. 35. Hebraei caput Holofernis de superioribus ostentantes. Sulpic. ii.

Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano consuli] Anno tertio a Neronis et Salinatoris consulatu. Nam anno proximo consules fuerant Q. Cæcilius Metellus et L. Veturius Philo. Quibus magistratu defunctis, P. Cornelius Scipio Africanus et P. Licinius Crassus Dives Consules

creati sunt. Ita xxvii. aut certe xxviii. annos natus erat Cato, cum quæstor factus est. Testatur et Livius, Catonem Scipioni quæstorem fuisse, his verbis, Ann. xxix. 'Cum xx. rostratis navibus se ac L. Scipionem ab dextro cornu, ab lævo totidem rostratis C. Lælium præfectum classis cum M. Porcio Catone (quæstor tum is erat) onerariis futurum presidio.' Atqui Cicero in Bruto scribit, M. Catonem quæstorem fuisse Cethego et Tuditano Coss. At M. Cornelius Cethegus et P. Sempronius Tuditanus anno uno post Africanum et Crassum Consules facti sunt. Responderi posse puto, Catonem factum esse iterum quæstorem Romæ, Cethego et Tuditano Coss. posteaquam quæstor Scipioni Africano obtigisset. *Lambin.*

Pro sortis necessitudine vixit] Nam Quæstor more majorum Prætori aut Consuli est liberum loco. Cicero Divin. in Verr. lib. i. accus. et pro Plancio. 'Sortis necessitudinem' eundem morem vocat i. in Verr. c. 14. *Boetius.*

Namque ab eo perpetua dissensio vitæ] Propterea, opinor, quod ad amicitiam Q. Fabii Maximi se jam adulescens applicarat. Q. Fabio autem cum Scipione Africano non satis conveniebat. Licet et ex Plutarcho intelligere, P. Scipionem et M. Catonem gessisse inter se inimicitias. Sic enim ille: ἔτι δ' αὐτοῦ διατρίβοντες ἐν Ἱερῇ, Σκιπίων δ' μέγας, ἐχθρὸς δὲ καὶ βουλόμενος ἐνοστῆρα καταρθεῖν; καὶ τὰς Ἱθαρώκας πράξεις ἐπαλαβεῖν, διαπράττοντος τῆς ἀπαρχίας ἀεικνῆς ἀποδεικνύων διὰδοχος. σπεύσας δ' ὡς ἐπὶ τάχιστα, κατέταυσε τὴν ἀρχὴν τοῦ Κάτωνος. ὁ δὲ λαβὼν σπεύρας διελθὼν πᾶντε, καὶ περὶ τακοῖσιν ἡγεῖται προπομποῦς, κατεστρέφοντο μὲν τὸ Λακεδαιμονίων ἔθνος, ἐξακοσίους δὲ τῶν ἡγετομοληκόντων κομισάμενος ἀπέκτανεν. ἐφ' οἷς σχετλιάζοντα τὸν Σκιπίωνα κατεργασάμενος, οὕτως ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐσσεῖσθαι μελίστην, τῶν μὲν ἀνδρῶν καὶ μεγάλων

τὰ τῆς ἀρετῆς πρᾶξις μὴ μεθίστανται τοῖς ἀσημασίτοις, τὸν δ', ὥσπερ αὐτὸς ἐστι, δημοτικῶν ἀμύλλαν μὲν ἀρετῇ πρὸς τοὺς τῷ γένει καὶ τῇ δόξῃ προήκοοντας. Quinetiam mortuum Scipionem insectatus est M. Cato. Livius XXXVIII. 'Morte Africani crevere inimicorum animi: quorum princeps fuit M. Porcius Cato, qui, vivo quoque eo, allatrare ejus magnitudinem solitus erat.' *Lambin.*

Edilis plebis factus est cum C. Helvio] Quadriennio post quæsturam. Is est annus Romæ 551. Quo agebat ætatis XXXI. *Schott.* aut XXXII. *Lamb.* T. Livius XXXII. 'Inde prætorum comitia habita. Creati L. Cornelius Merula, M. Claudius Marcellus, M. Porcius Cato, C. Helvius, qui ædiles plebis fuerant.' Cæterum male in Nepotis fragmento C. Helvius appellatur, qui C. Helius. Idem Livius eum alibi Helium vocat. *Schott.* *Mag.* *Ædiles plebis* Theophilus ἀγονομῶδες vocat, qui numero ab initio fuerunt duo. Lege Pompon. lib. II. ff. de Orig. jur. et Fenestellam de Magistrat. Roman. XIII. Postmodum illud munus ampliatum fuit, et sex creati sunt ex institute Julii Cæsaris. Duo patricii, qui Cereales, et quatuor ex plebe. Dion XLII. καὶ ἐς μὲν τὸ πρῶτον ἑσρος, πρότερον καὶ ἀγοράνομοι, τότε πρῶτον, δύο μὲν καὶ ἐξ ἐπατριδῶν, τέσσαρες δὲ ἐκ τοῦ πλῆθους· ἐν οἷς δύο τὴν ἀπὸ τῆς Δέμης τρεῖς ἐκ τῆς φέρονται. *Keuschen.*

Prætor provinciam obtinuit Sardiniam] Anno Urbis 555. *Schott.* Livius eodem lib. 'Prætor L. Cornelius Merula urbanam, M. Claudius Siciliam, M. Porcius Cato Sardiniam, C. Helvius Galliam est sortitus.' Plutarchus: 'Ἐπαρχίαν δὲ λαβὼν Σαρδονίαν, τὸν πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸν εἰσβάτην χρῆσθαι σιγήμασι δημοσίοις, καὶ κλίνας, καὶ ἱματίοις, πολλὰ τε καὶ θεραπεύει καὶ φίλων, πλῆθει, καὶ περὶ δαίτη καὶ πανάγους καὶ παρασκευαῖς βαρυνόντων, ἐκείνους ἁπλοῦς ἐποίησε τὴν διαφοράν τῇ

ἀρετάι. *Lambin.* Vide Ciceronem in Catone; Scriptorem de Vir. Illustr. 47. Nomen Sardiniae a Sardus deductum, quod mere Phœnicium est Ἰνῖν, quæ vox etiam in Sardaniapalo occurrit. Hic Sardus Herculis Africani filius fuisse perhibetur, teste in Phœnicis Pausania; qui coloniam Phœnicum et Afrorum in Sardiniam duxit. Alii *Sardis* scribunt. Isidor. XIV. Orig. 'Sardis Hercule procreatus cum magna multitudo e Lybia profectus Sardiniam occupavit, et ex suo vocabulo insulæ nomen dedit.' A Græcis communiter Σαρδὴ vocatur. *Keuschen.*

Q. Ennium poetam deduxerat] Scriptor de Viris Illustribus: 'In prætura Sardiniam subegit, ubi ab Ennio Græcis literis institutus.' Atqui M. Cato in quadam Oratione objicit ut probum M. Nobiliori, quod is in provinciam poetas duxisset. Duxerat autem Consul ille in Ætoliam, ut solmus, Ennium, inquit M. Tullius lib. I. Tusc. Idem Cicero pro Archia: 'Jam vero ille, qui cum Ætolis Ennio comite bellavit, Fnuivius, non dubitavit Martis menubias Musis consecrare.' Idem in Bruto. *Lambin.*

CAP. 3. *Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco*] Anno ab U. C. 558. T. Liv. Ann. lib. XXXIII. 'Comitia inde habita a M. Marcello consule. Creati consules L. Valerius Flaccus, M. Porcius Cato.' *Lamb.*

Sorte provinciam nactus Hispaniam citeriorem] Livias: 'Cato Hispaniam, Valerius Italiam est sortitus.' Plutarchus: 'Ἵνατος δὲ μετὰ Φλάκκου Ὀδασπῶν τοῦ φίλου καὶ συνήθους ἀποδεχθεὶς, ἔλαχε τὴν ἐπαρχίαν ἣν ἐντὸς Ἰσπανίας καλοῦσιν. Idem Livius: 'L. Valerius Flaccus et M. Porcius Cato, quo die magistratum inierunt, de provinciis cum ad Senatum retulissent, Patres censuerunt, cum in Hispania tantum gisceret bellum, ut jam consulari et duce et exercitu opus esset, placere consules Hispaniam ci-

teriolem et Italiam provincias aut comparare inter se aut sortiri. Unde liquet, creatis Consulibus provincias fuisse nominatas, ut eas vel ipsi inter se compararent, vel sortirentur; quos ire ad bellum, quos præesse exercitibus oporteret: vel si in deligendis provinciis non obveniret, extra sortem Senatus decerneret. Quod lege Curiata cavebatur, ut Senatus contra legem illam sine sorte provincias designaret: aut si Senatus aversaretur, per populum agi poterat, ut extra ordinem Consuli provincia daretur: tametsi utrumque Consulem in eandem provinciam quandoque profectum legamus. Optionem tamen deligendæ provincie extra ordinem collegæ dari, aut suam sortem permutare cum collega absque decreto Senatus, antiquo more non licebat. Ergo Cato et Valerius Senatus decreto utramque provinciam sortiebantur. Catoni Hispania obvenit, in quam duas legiones, et quinque millia socium Latini nominis, et quingentos equites secum portabat, additis viginti navibus longis. Legendus Līvius xxxiii. Cæterum illa erat provincia generalis, quæ in plureis minores subdividebatur. Harum aliæ erant Consulares, ut Bætica et Lusitania; cæteræ præsidiales. Citerior et ulterior Hispania communi nomine omnem, qua patet, Hispaniam complectebantur. Citerior Italiæ vicinior, inter Iberum fluvium longissimo tractu et Pyrenæos montes patebat. Postea vero, ubi in Bæticam, Lusitaniam, et Tarraconensem Hispaniam distingui cœpit, Citerioris fines longe ultra Iberum, ad quem Cato incolas domuit, exporrecti sunt. *Keuchen.*

Exque ea triumphum deportavit] De quo vide Appianum in Ibericis, et Plutarchum in vita. Quippe P. Manlius Prætoris auxilio, insigni plane ac memorabili strategemate, quadringentis simul civitatibus, quarum pri-

oribus Emporibus, per missos ad singulas nuncios, ut omnes stato die mures suos demolirentur, injunxit. Unde cum sibi tantum id præcipi singulis crederent, ne, si in mora essent, non a Romanis tantum, sed etiam a vicinis ac sociis ad id cogerentur, maluerunt parere. Exstat hujus triumphi præclarum aliquod monumentum; in quo hanc fuisse inscriptionem, testatur Augustinus. Nerrucius:

'PALLADI VICTRICI SACRVM.

HIC HOSTIVM RELIQUIAS PROFLIGAVIT CATO, VBI SACELLVM MIRO ARTIFICIO CONDITVM, ET AERAM PALLADIS EFFIGIEM RELIQVIT.

PAREANT ERGO ET NOScant OMNES, SENATVS ET POPVLI ROMANI IMPERIVM DEORVM NVMINE ET MILITVM FORTITVDINE ET TVRRI ET REGI. Keuchen.

Consul iterum] Ann. 560. Urbis.

In priore Consulatu] 549.

Et ipse ei succedere] Et successit.

Λιπαράστο τῆς ἀπαρχίας ἐκείνης ἀπεδείχθηαι διδδοχος, Plut. Vide sequentia. Addita est in provinciam Scipioni Hispania ulterior. Līvius Ann. xxxiv.

Neque hoc per senatum efficere potuit] Contra Plutarchum, ut supra monuimus. Sed hoc non potuit efficere, ut Senatus, quæ essent acta a Catone, improbaret. Sic enim Plutarchus eodem loco: *Ὅς μὴν ἀλλὰ καὶ συγκλήτου ψηφισαμένης μηδὲν ἀλλάττεω μηδὲ κοινῶν τῶν διακημένοντων τοῦ Κάτωνος, ἢ μὲν ἀρχὴ τῇ Σικελίᾳ, τῆς αὐτοῦ μάλλον ἢ τῆς Κάτωνος ἀφελούσα δόξης, ἐν ἀπαρχίᾳ καὶ σχολῇ μάλιστα διήλθεν. Lamb. Quomodo vero post triumphum in Republica se gesserit Cato, explicat ibidem aliorum Principum exemplis.*

Principatum obtineret] Ut qui potentissimæ Romanorum provinciam aperuerat. Velleius ii.

Quod tum non potentia, sed jure republica administrabatur] Proinde, quasi dicat, ut hodie. Mores enim nostrorum temporum notat, obscureque po-

tentiam Cæsaris, aut Pompeii, aut utriusque carpit ac vellicat. Qui locus etiam argumento est, hunc acscriptorem multis seculis superiorem Theodosio fuisse. *Lambin. Bosius.*

Senatu peracto] Pighius vult rescribi *consulatu peracto*; quia nullam post secundum consulatum Scipio prorogationem imperii habuit. *Gebhard.*

Cato censor cum eodem Flacco factus] 569. Urbis. Qui ætatis XLIX. *Schott.* Τῆς ὑπηρετίας κατόπιν ἔτεσι δέκα τιμητέαν ὁ Κάτων παρήγγειλε. *Plutarchus.* *Livius* XXXIX. 'Censuram summa contentione petebant L. Valerius Flaccus, P. et L. Scipiones, Cn. Manlius Vulso, L. Furius Purpureo, patricii: plebei autem, M. Porcius Cato, M. Fulvius Nobilior, T. et M. Sempronii, Longus et Tuditanus. Sed omnes patricios plebeiosque nobilissimarum familiarum M. Porcius longe anteibat.' *Lambin.*

Severe præfuit ei potestati] Unde Censorius est appellatus. Cicero in Caton. et Brut. *Plutarch.* Liv. Val. Max. Apud Juvenalem, 'Tertius e cælo cecidit Cato.' Qui Horatio, 'intonsus;' et Lucano, 'rigidi servator honesti.'

Nam in complures nobiles] Ἐξέβαλε δὲ τῆς βουλῆς ἄλλους τε συγχρόνως, καὶ Λεβίων Κοῖντιον, ὅπατον μὲν ἐκτὰ πρότερον ἐναντιοῖς γεγενημένον. *Plutarchus.* *Livius* XXXIX. 'Censores M. Porcius et L. Valerius, metu mista expectatione, Senatum legerunt; septem moverunt senatu, ex quibus unum insignem nobilitate et honoribus, L. Quintium Flaminium, consularem.' *Scriptor de Vir. Illustr.* XLVII. adiungit causam de animadvertendo Flaminio; 'quod ille in Gallia, ad cuiusdam scorti spectaculum, educum quendam e carcere in convivio jugulari jussisset.' Lege eandem in *Plutarcho.* Quomodo plurimi narrant. Et ita Cicero Catonem ipsum in Dialogo De Senectute hæc loquentem et narrantem fecit. Sed

Delph. et Var. Clas.

Livius enim, qui occisus fuit, transfugam Gallum fuisse dicit. Et Lucium non per lictorem, sed ipsum sua manu hominem interfecisse. Καὶ ταῦτ' ἐν τῷ λόγῳ γεγράφθαι Κάτωνος' ut continuo subiungit *Plutarchus.* Hæc de Flaminio. De Vir. Illustribus: 'Accusator assiduus malorum, Galbam octogenarius accusavit,' qui Prætor Lusitanos deripuit. Vide *Liv. Plut.*

Animadvertit] Ex quo animadvertio censoria. Cicero pro Cluentio: 'Majores nostri nunquam iudicium nominaverunt, neque proinde ut rem judicatam observarent animadvertionem auctoritatemque censoriam.' *Lambin.*

Circiter annos octuaginta, usque ad extremam ætatem, ab adolescentia] *Lambinus* explicat, per annos octoginta. *Pighius* supplet: vixit circiter annos octoginta, et usque ad extremam ætatem. *Bos.* Vixit enim Cato nonaginta annos, et eo amplius. Quin annum agens nonagesimum *Serv.* *Galbam* accusavit, ut testatur *Plutarchus.* Sic enim ille: Τεσσαράν δ' ἄλλων ἐναντιῶν διελθόντων, Σερούλιον Γάλβα κατηγορήσεν, ἐννεήκοντα γεγονὸς ἔτη. Κινδυνεύει γὰρ, ὥς ὁ Νέστωρ, εἰς τριγυρίαν τῷ βίῳ καὶ ταῖς πράξεσι καταλθεῖν. *Lambin.*

Suscipere inimicitias] Cicero Divinatione in Q. Cæciliū, seu C. Verrem: 'Marcum Catonem illum sapientem, clarissimum virum et prudentissimum, cum multis graves inimicitias gessisse accepimus, propter Hispanorum, apud quos consul fuerat, injurias.' Idem lib. v. Accus. Et pro *Muræna*, pro *Sylla.* *Lambin.*

A multis tentatus] *Plutarchus* tradit, eum fere quinquagies accusatum fuisse. Sic ille: Λόγεται γὰρ ὄλιγον ἀπολιπούσας τῶν πενήκοντα φυγεῖν δίκας, μίαν δὲ τελευταίαν, εἰς ἔτη καὶ ὀγδοήκοντα γεγονὸς ἐν ᾧ καὶ τὸ μνημονεύμενον εἶπεν, ὥς χαλεπὸν ἔστω ἐν ἄλλοις βεβιωκότα ἀνθρώποις, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι. *Lambinus.* Auctor de

Nep.

2 U

Viris Illustribus: 'Ipse quadragies quater accusatus, gloriose absolutus.' Causa erat, quod odiosum Censuræ magistratum gesserit. *Pencher.* Aliam probabiliorem intulit ante Nepos. *Magius.*

CAP. 3. *In omnibus rebus singulari fuit prudentia et industria*] In commune bonus. *Lucanus* II.

Agricola solers] Γεωργὸς διαρὲς. Declarant ejus libri De re rustica. *Lamb.* Quos ex Græciis fontibus hausit. *Schoff.* In quibus, teste Plutarcho, adeo landis avidus visus est, ut in singulis rebus, proprius, elegans, et copiosus esse voluerit. *Mag.* *Livius:* 'Urbanas rusticasque res pariter callebat.' Vide *Plin.* lib. VII. et *Ciceron.* in *Catone.*

Reipublicæ peritus] Πολιτικὸς. Declarant ejus in republ. administranda consilia, dicta, et facta. *Lambin.*

Jurisconsultus] *Val. Max.* VIII. 7. 'Cumque eloquentia magnam jam gloriam partam haberet, id egit, ut juris civilis quoque esset peritissimus.' Et *Cicero* fatetur, omnium jurisperitissimum suæ ætatis fuisse. *Pomponius* quoque *Jurisconsultis* accenset, cujus et libros exstare scribit. *Keuchen.* Hi sunt *Commentarii Juris Civilis.* *Lambin.*

Magnus Imperator] Argumento ei rei sunt res ab eo in imperio gestæ, et triumphus ex Hispania deportatus. Citetur tamen testis *Cicero*; cujus hæc verba sunt sub persona *Pomponii Attici* in *Bruto*: 'Ego enim *Catonem* tuum, ut civem, ut senatorem, ut imperatorem, ut virum denique cum prudentia et diligentia, tum omni virtute excellentem probo.' *Lamb.* Quod etiam declarant libri ejus de disciplina militari. *Veget.* lib. I. 8. De quibus apud *Festum*, *Nonium*, et antiquos *Grammaticos.* Ex illis fragmentum citat ad *Georgic.* II. *Servius.* Idem *Orationem* conscripsit, de præda militibus dividenda. *Nonius* in *Fite*, *Agellius* II. 18.

abi posterior verba *Catonis*, quod impense sibi placuissent, exscripsit. Exstat alius mentio apud *Priscianum* lib. extremo. *Keuchen.*

Probabilis Orator] In Ms. nostro Codice conscriptum lego: et probatissimus Orator. *Bosius.* Itaque comparat eum cum *Lysia M. Tullius* in *Bruto*, quanquam dissentiente *Attico.* Nec *Plutarchus* illis assentitur, qui *Catonis* orationes *Lysia* Orationibus similes esse dicunt. Sic enim ille: "Ὅθεν οὐκ οἶδα τί πεπρωμένον εἰ τῷ *Λυσίου λόγῳ* μάλιστα φέμεται προσεοικέναι τὸν *Κάτωνος*. οὐ μὲν ἄλλὰ ταῦτα μὲν, οἷς μᾶλλον ἴδως λόγῳ *Ῥωμαίων* αἰσθάνεσθαι προσήκει, διακρυσθῆναι. *Lambin.* Cato tres summas in homine res præstitisse existimatus est, optimus Orator, optimus Imperator, optimus Senator. *Plinius* VII. Cujus locum explicat *Claudius Salmasius* ad *Solinum.* Lege etiam *Vossium* de *Historicis Latinis.*

Et cupidissimus literarum] *M. Tullius* De finibus lib. III. 'Quo cum venissem, *M. Catonem*, quem ibi esse nescieram, vidi in bibliotheca sedentem, multis circumfusus Stoicorum libris. Erat enim, ut scis, in eo inexhausta aviditas legendi, nec satiari poterat: quippe qui ne reprehensionem quidem vulgi inanem reformidans, in ipsa curia soleret legere sæpe, dum *Senatus* cogeretur, nihil operæ reipublicæ detrahens. Quo magis tum in summo otio, maximaque copia, quasi helluo librorum, si hoc verbo in tam præclara re utendum est, videbatur.' *Lambin.*

Senior arripuerat] Maxime Græcarum. *Cicero* in *Catone*: 'Qui si eruditus videbitur disputare, quam consuevit ipse in suis libris, attribuito Græcis literis, quarum constat eum perstudiosum fuisse in senectute.' *Val. Maximus* VIII. 7. 'Idem Græcis literis erudiri concupivit: quam sero, inde æstimemus, quod etiam Latinas pene jam senex didi-

cit.' Plutarchus in vita: 'Ἄλλως δὲ πωδεῖας Ἑλληνικῆς ῥήμαθ' ἡγεῖσθαι λέγεται, καὶ πόρῳ παντάπασιν ἡλικίας ἀπληκῆς, Ἑλληνικῇ βιβλίᾳ λαβὼν εἰς χεῖρας, βραχέας μὲν ἐπὶ θουκυδίδου, πλεονα δ' ἐπὶ Δημοσθένους εἰς τὸ ῥητορικὸν ἀφελήσθαι τὰ μέγιστα συγγράμματα καὶ δέγμασιν Ἑλληνικαῖς καὶ ἱστορίαις ἐπιεικῶς διαπεποικιλταῖς καὶ μετρημνευμένα πολλὰ κατὰ λέξιν ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι καὶ ταῖς γυμναστικαῖς τέκταιται.

Ab adolescentia confectis Orationes] Centum quinquaginta. Cicero. Quarum vix ad nos inscriptiones, nominaque pervenerunt. Citantur a Cicerone et Gellio, et veteribus Grammaticis: De ædilibus vitio creatis: De præda militum dividenda: Pro lege Voconio: In M. Cæcillum: Pro L. Casetio: De moribus C. Neronis: In Furium: In Pansam: De tribunis militum: In Q. Minucium Thermum de suis virtutibus: In Veturium de sacrilegio commisso: Pro Veturio: De lege Lætoris: De lege Bæbia: De falsis pugnis: De re Floriana: Ne quis Consul bis fiat: Adversus M. Acilium quarta: Ad lites Censorias: In Annium: In M. Fulvium Nobiliorem: De spoliis, ne figerentur, nisi quæ de hostibus, &c. In Oppium: De decem hominibus: De feneratione legis Junie: Pro Rhodiensibus: Pro lege Orchia: Dissuasio de rege Attalo et vectigalibus Asiæ: Ædileis plebis sacrosanctos esse: De Anguribus: De indigetibus: De Conjuratore: De fando oleario: De signis et tabulis apud Equites: De re Histrie militari: De Consulatui: In Cornelium, ad populum, &c. *Lambin.*

Origines videtur appellasse] M. Tullius in Catone: 'Septimus mihi liber Originum est in manibus: omnia antiquitatis monumenta colligo: causarum illustrium, quasunque defendi, nunc cum maxime Orationes conficio: jus augurium, pontificium, civile tracto: multum etiam literis

Græcis utor, Pythagoræorumque more,' exercendæ memoriæ gratia, quid quoque die dixerim, audiverim, egorim, commemoro vesperi.' Reprehendit hanc inscriptionem Festus in voce *Originum*, his verbis: 'Originum libros, quod inscripsit Cato, non satis plenum titulum propositi sui videtur amplexus: quando prægravant ea, quæ sunt rerum gestarum populi Romani.' *Lambin.* Meminit etiam illorum Robertus Vulturius lib. II. de re militari. Atqui hi libri iidem sunt cum Historiarum libris: secus atque Colerus existimat. Cicero ejus Orationes atque Originum libros impense landat. In Orationibus omnes Oratorias virtutes extollit idem Cicero, florem et lumen eloquentiæ in Originum libris laudat; etsi hæc non probet Brutus. *Vossius.*

Belum Punicum primum] Quod scripsit Mævius versibus Saturniis. Festus in Saturno. Cicero in Bruto. Idem in Catone: 'Quam gaudebat bello suo Punico Nævius!' *Lambin.* Gifanius e Cod. suo legit *Panicum*, ut alibi. *Bosius.*

Secundum] Quod ab Ennio item versibus scriptum est Ann. lib. XII. *Idem.*

Usque ad præturam Servii Galbæ] Sic legendum, non, ut vulgo, *Sergii Galbæ*. Galbæ enim erant Sulpiciæ gentis, non Sergiæ. Itaque hujus Galbæ prænomen erat Servius, nomen Sulpicius. *Lambin.* De Galba vide, quæ ad Suetonium commentati sinit Salmas. et Boxhornius in editione Schildiana.

Qui diripuit Lusitanos] Suetonius: 'Ser. Galba consularis, temporum suorum eloquentissimus, quem tradunt Hispaniam ex prætura obtinentem, xxx. Lusitanorum millibus perfidia trucidatis, Viriatiini belli causam extitisse.' Eo nomine a L. Scribonio Libone et M. Porcio Catone in iudicium vocatus est. Qui cum se certo damnatum iri videret, complexus

duos filios prætextatos, et C. Sulpicii Galli filium, cujus tutor erat; ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. *Lambin. Oliver.* Exstat reprehensio Rutilii Rufi adversus Ser. Sulpicium Galbam apud Ciceronem lib. 1. de Oratore; quod is, L. Scribonio Libone quæstionem in eum ferente, populi misericordiam concitasset. Ubi inter alia tradit Cicero, quod apud Catonem idem scriptum vidisset. *Lege eundem in Bruto. Valerium lib. 1x. 6. Epitomen XLVIII.*

De vita et moribus] Quo tempore ætatis, et anno, et Consulibus interierit Cato, discordant inter se Historici. Sunt qui A. 605. mortuum volunt Urbis Condite: octoginta quinque annos natus, L. Marcio Censorino, Manio Manlio Coss. Paterculus vero male P. Censorino, M. Manlio Coss. Cicero in Bruto: 'Cato,' inquit, 'annos quinque et octoginta natus excessit e vita: cum quidem eo ipso anno contra Ser. Galbam ad

populum summa contentione dixisset.' Valerius vero lib. VIII. 1. et 7. octogesimum sextum annum agentem adversus Galbam perorasse dicit. Plinius lib. XIV. 4. sexcentesimo Urbis condite mortuum, rotundo numero dixit. Non recte, ut puto, Plutarchus ~~et~~ *et* Catonem, et Livius nonagenario majorem faciunt. *Schottus.*

In eo libro] Cujus fragmentum elegans vide apud Gell. lib. II. 8. *Sacer.* Aperte indicat, eo nunc de Catone brevius se agere, quia separatim de eo scripserit. Ergo vita illa Catonis, quam paucis perstrictam habemus, majoris pars est voluminis, in quo Romanorum complurium vitæ continerentur. *Vossius.*

Delegamus] Sic *Ms.* et vulgati omnes, recte. Seneca de Beneficiis lib. IV. 11. 'Debitores nobis Deos delegat, precaturque illi pro se gratiam referant.' *Lambinus relegamus* legit, pro quo facit Plinius lib. VII. 1. 'potiusque ad auctores relegabo.' *Savaro.*

XXV. T. POMPONIUS ATTICUS.

Pomponius Atticus] Cui vitas excellentium Græcæ Imperatorum inscripsit: ut ex Præfatione patet. Gens Pomponia familias habuit, Bassorum, Secundorum, Atticorum, et Labeonum. *Keuchen.* Manutius opinatur, quod inde, quia 'sic Græce loquebatur, ut Athenis natus videretur,' cognomen Attici adeptus sit. *Ernstius.* Meminit ejusdem in Catone, 'rogatu T. Pomponii Attici.' *Savaro.*

Ab origine ultima stirpis Romanæ generatus] Pro prima. Quod incredibile videretur, nisi ita sæpe veteres

usurpassent. Livius I. 'Ibi Tarquinius ab ultima stirpe orsus.' *Schott.* Stirps Romana post Romulum a Numa Pompilio capit originem. Qui inter quatuor filios unum Pomponem appellavit. A quo postmodum Pomponii vocati sunt. Videtur huc respexisse Nepos, quando ab origine ultima stirpis Romanæ generatum Pomponium dicit. Locum restituit et explicat Casparus Barthius lib. XLII. 29. *Keuchen.* *Ab origine ultima stirpis Romanæ generatus]* Certant in eluendo hoc loco Docti: quorum princeps Manutius corrigebat e stirpe Rq-

mana generatus. Lambinus vero *rd generatus* expungendum, reponendumque censet *generosus*. Bosius divisim legit *genere natus*. Casp. Barthius Advers. lib. XLII. 29. legit *ab origine ultima stirpis R. generatus*, illudque *R.* putat significare *Regiæ*. Verum hos omnes interpunctione deceptos esse affirmat Schottus, eaque omissa vulgatam tuetur lectionem: q. d. Ne-
pos, genitus seu oriundus a prima nobilitate Romana. Hæc Schottus, quibus tamen non persuasit Cl. Rutgersio, ut opinioni ejus accederet, quin mallet, *ab origine ultima stirpis Romæ generatus*, vel *Romano genere natus*, ut referat ad Numam, lib. II. 8. Variar. Lect. Sallustius lib. I. Hist. 'Cato Romani generis disertissimus multa paucis absolvit.' Nuperi Editores conjecturam Bosii non tam facile in codices a se propagatos admisisse debebant. Gebb. Miror viros oculatissimos in re tam clara adeo cæcatisse, alio præsertim non minus docto facem præferente. Delendum scilicet *rd generatus*, inepti librarii commentum, ut in suis ad Ansonium notis Tollins monuit.

Equestrem obtinuit dignitatem] *Equestrem ordinem suum* vocat lib. VII. epist. I. apud Ciceronem. Hoc honore contentus, senatorium non affectavit. Vide infra. Schottus. Prior dignitas adimebatur posteriorem recusantibus. Suetonius.

Et, ut tum erant tempora, diti] Formula antiquis usitata et elegans. Cicero in Bruto: 'Decimus Brutus erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis, ut temporibus illis, eruditus.' Exemplum passim obvia. Schott.

Celeriter acciperet] Cum vocabulo *celeriter* rectius congruit *arripere*: magis enim Latinum est, ut hoc loco ex Cicerone notat P. Manutius. Significat autem, cupide amplecti. Schottus. *Celeriter acciperet*] Nihil mutandum. Hinc 'capax ingenium.' M. Tullius Catone Majore: 'Pueri res

eas non tum primum accipere videntur.' Gebhard.

Excellenter pronunciaret] Infra: 'Tanta suavitas erat sermonis Latini, ut appareret, in eo nativum quandam leporem esse, non adscitum. Idem poemata pronunciabat et Græce et Latine, sic ut supra nihil posset.' Cui virtuti quantum tribuant Rhetores, in vulgus notum, cui et primas et secundas et tertias Demosthenes tribuebat. Schottus.

Lucius Torquatus] Hic L. Manlius Torquatus appellabatur, quia Manliæ gentis Consul fuit cum L. Aurelio Cotta, biennio ante Consulatum Ciceronis, anno ab U. C. 687. Ernst.

C. Marius, C. Alius] Est sane antiquis modus loquendi, qui Ursino etiam probatur. Manutius legit, *C. Marii filius*. Ernstius. Apud Velleium est, Cains Marius Cail Consulis filius. Solus Appianus fratris filium vocat. Keuchen.

CAP. 2. *P. Sulpicii*] Clari Oratoris. Ernst.

Qui Tribunus pl. interfectus est] Anno Urb. Cond. 665. et Cic. XIX. L. Corn. Sylla et Q. Pomp. Rufo Coss. quum auctore Mario perniciosas leges (quas per vim latas Sylla dicebat, ut est Philipp. VIII.) promulgasset, ac Pompeii Consulis filium, Syllæ generum, occidisset; qui cum exercitu in urbem venit, ex eaque Sulpitii et Marii factionem expulit. Ut ex Livio lib. LXXVII. aliisque notat Fabricius. Tum Sylla P. Sulpitium oppressit, eique ferro erepta vita est. Cicero Catilin. III. et De Orat. lib. III. Ernstius.

Cinnano tumultu] Anno U. C. 666.

Studiis obsequendi suis] Id est, serviendi. Nam et Cicero 'obsequi' et 'servire valetudini' dixit. Manutius.

Athenas se contulit] Ubi nobilissimum orbis terrarum Gymnasium. Cicero. Quo mittebantur ex omnibus orbis partibus reges, regumque filii. Unde illa nomina plena laudis,

plena gloriæ nata sunt. Thucydidi dictæ sunt *παλαιοὶ Ἕλληδες* Diodoro *κοῦντες πάντων ἀνθρώπων παλαιότητων* Straboni *σοφῶν οὐκ ἐκλήθησαν* Aristidi *σοφίας πρῶτα κληθέντες* Euripidi apud Athenæum, *Ἕλληδες Ἑλλας* Pindaro *Ἕλληδες ἱερῶμα* Demostheni *ψυχὴ καὶ ἥλιος, καὶ ὀφθαλμοὶ Ἕλληδες*. De quibus imprimis splendide Isocrates in Pænegyrico. Vide Athenas Atticas Mearsii, et Historiam Philosophicam Georgii Hornii lib. vii. *Keuch*.

Neque eo secius] *Eo secius* familiaris auctori locutio, occurrit phrasin in Conone, Eumene, Dione, Annibale, et inferius. *Savaro*. Vide Notas Gebhardi ad Miltiadem.

Cujus fugam] Armis Syllanis urbe ejectus, in Minturnensium paludibus latuit. Plutarch.

Magnam partem] Hoc est, res mobiles trajecit mare scilicet mediterraneum. *Ernstius*.

Versuram facere] *Es* alienum alieno ære dispungere; quod faciunt, qui mutato creditore satisfaciunt ea pecunia antiquiori. creditori, quam a novo mutuati sunt. Videatur Festus. Donatus exponit *versuram facere*, cum quis minore sœnore acceptam pecuniam majore occupat. Eo sensu quo Nepos, Cicero ad Atticum: 'Non modo magno, sed iniquissimo sœnore versuram facere Aurelius coactus est.' Ad eundem: 'Vereor ne illud, quod tecum permittavi, versura mihi solvendum sit.' *Gebhard*. Vocem et locum egregie explicavit Jac. Cujacius in Observat. et Simeon Bosius in Epist. ad Atticum lib. v. 21. Infra: 'Neque post calamitatem versuram facere potuisset.' Vide P. Diaconum. Hanc legibus Romanis magis, quam usuram vitatam, auctor Tacitus Ann. lib. v. *Schott*.

Longius quam dictum esset, eos debere passus sit] Quia libri quidam *es* præferunt, ideo conjectabat Rutgersius *eos debere*. quod et Schottus amplexus fuerat. *Gebhardus*.

Sex modis] Joan. Savaro et Beaurus legunt *septem modis*. Sed hunc locum recte Faërnus restituit, cum antea etiam pro *modis* legeretur *modius*. *Ernstius*. *Μετρωὶς ὅτι ἐξ ἑπὶ μῶδον ἔξ. Suidas*.

Qui modus mensurae modimnus Athenis appellatur] Vel *medimnum*. Utrumque a Tullio fuit usurpatum. Cicero in Verrem. v. 'Sed tritici septem millia medimnum ex Nymphonis arationibus edicta pona.' Ibidem: 'In jugere Leontini agri medimnum fere tritici seritur.' Capiebat autem senos modios. Ita Suidas et alii testantur. *Keuchen*. Gifanii liber tamen mox: 'septem modios tritici' nominat. Sane Alex. ab Alex. lib. ii. 20. ita distinguit, ut modios quidem sex medimnum facere, Atheniensem autem medimnum septem modis constare dicat. *Boesler*.

CAP. 3. *Ut communis infamis*] Blandus et affabilis, comis et obvius. Demosthenes Magister lib. iii. Ma. ex Bibliotheca Cl. Puteani V. C. *Omnibus communem esse, rariis verbis obviat*. Probus, hujus libri excerptor potius quam auctor, in carmine ad librum de Theodosio Imperatore loquens: 'Communis cunctis hominem se regna tenere Sed meminit: vincit hinc magis ille homines.' Sidonius in Concione lib. vii. Vide Notas, et supra in Miltiad. fine. *Savaro*. Cæteram colebant Athenienses summo jure commune jus humanitatis, quo civis civi a civibus esset communis, ut loquitur Cicero. Apuleius in Apologia: 'Athenienses propter commune jus humanitatis,' &c. Pro *communis*, Antonius Augustinus legit *comis*.

Quo beneficio ille uti noluit] Civem tamen Atticum Cicero vocat; respiciens, credo, ad cognomen, non ad jus civitatis; Epist. lib. i. 16. et lib. ii. 1. 'In eis orationibus, quæ Philippicæ nominantur, enituerat civis ille tuus Demosthenes.' *Schott*.

Amitti civitatem Romanam alia ad-

acita] Civitatem Romanam vocat jus civium Romanorum. Inde apud Jurisconsultos, 'Civitate donare.' Illa amittebatur, si Romanus civis urbis alterius jura adscisceret. Quippe duarum civitatum jure civili nemo censebatur civis. *Kenchen*. Neque enim jure Quiritium idem duarum civitatum civis esse poterat. Cicero pro *Cæcinnâ*, et pro *Corn. Balbo*: 'Duarum civitatum civis esse nostro jure civili nemo potest: non esse hujus civitatis civis, qui se alii civitati dicarit, potest.' Vide *Anton. Govea-num*, J. C. Var. Lect. Jur. Civil. c. 8. *Schott*.

Itaque aliquot ipsi et Phidias locis sanctissimis posuerunt] Extant variae doctores de hoc loco contentiones. Cum *Mss.* habeant *Phidias*, natum est vitiosissimum illud *Phidias*, quam tamen aliquanto post Athenis regressum Romanam demum duxit. *Fulvius Ursinus* eliciebat *Phidias*. Quidam *Phidias*, id est, amicitiam; quod amicitiam cultor esset constantissimæ: quam Divam doctores in veterum monumentis ignorant. *Lipsius ipsi et Fides* divinabat *Elect. i. 14*. Quod *Schottus* improbat, neque melius quid extundit. Et al nunquam ego id verum judicarem; tamen ante quinquennium Anno 1625. in familiari colloquio *Lugduni Bataverum* magnopere mihi commendavit *Emendationem Jani Rutgersi*, viri longiore vita dignissimi, *Itaque aliquot Pythee et Pædile locis sanctissimis, Clariss. et Doctiss. P. Scriverius*. Valgata lectione deceptus *V. Cl. Joannes Meursius* putat revera statnam *Phidias* positam libro III. 8. *Athenarum Attic. Gebhard*.

Hunc enim, &c.] Hæc ad *Phidiam* (sive aliud sed viri nomen fuit) referenda puto cum *Manutio*. Sane non fuit uxor *Attici* honore supervacuo et immerito oneranda. *Boecler*.

Actorem auctoremque] *Ms. Schotti* inverso ordine *auctorem actoremque*. *Bosius*. Recte vocat *actorem*; is

enim communi mandato causas et lites universitatis persequabatur. Ab Atheniensibus appellabatur *ἐκδύας*, qui *Gaio Jcto* fuit *Syndicus lib. i. sec. 1. D.* Quod cujuscunque univers. nom. agatur. *Ernst*. Non dissimulanda quorundam libb. lectio in omni *procuratore reip. publicum actorem*. *Boecl.* *Tollius* in notis ad *Ansonium* alterum a librariis additum suspicatur. Solebant enim illi varias lectiones margini illinere, quæ deinde in contextum migravere. In primis autem in illa, ubi *litera* a cum vocali alia conjungitur. Non enim ea seriei ceterarum literarum includebatur, sed supra ceteras scribebatur, hoc

modo *actorem*. Unde post ortas dubitationes, et allucinationes plurimar, fugientibus præsertim præ vetustate literis.

Auctoremque] *Subaudi secundum*. Atqui sic optime cum præcedente voce convenit. Auctores autem secundi fidejussores erant ob evictionem dati. Quæ vox deinde translata est ad omne genus procurationis. *Adi Ulpian. in lib. iv. D. de Evict. Ernst*.

In qua domicilium orbis terrarum] *Infra*: 'Cum se uterque Principem, non solum urbis Romæ, sed orbis terrarum esse crederet.' *Martialis*: 'Terrarum Dea gentiumque Roma, Cui par est nihil, et nihil secundum.' *Ad quod respexit Sex. Jul. Frontinus lib. II. de aquæductibus urbis Romæ*: 'Sentit,' inquit, 'hanc curam Imperatoris piissimi Nervæ principis sui Regina et Domina orbis Indis; [*lego indiges*]. Quæ terrarum Dea consistit, cui par est nihil, et nihil secundum.' *Schott*. *Cicero*: 'Roma arx omnium terrarum.' Et in *Catilin.* 'Lux Orbis terrarum, et arx omnium gentium.' *Philipp. vi.* 'Quis unquam tantis opibus, tantis rebus gestis fuit, qui se P. R. victoriis, dominæque omnium gentium patronum dicere auderet?' *Horat. Od. iv. 4. Lamb.* De cuius

magnitudine et potentia lege Lipsium in admirandis, Rosinum in antiquitatibus. Plena laudum et gloriæ omnis antiquitas. Marcianus instar omnium unius: 'Ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖτοῖς δὲ Ῥώμῃ ἐστὶ πόλις ἔχουσα ἐφάμλλον τῇ δυνάμει καὶ τοῦτομα, Ἀστρον τι κουνὲν τῆς δλης οἰκουμένης Ἐν τῇ Λατίῳ, Ῥώμυλον δ' αὐτὴν κτίσαι, Θέμενον ἀπ' αὐτοῦ φασὶ τοῦτο τοῦτομα.

Ut eandem et patriam haberet, et domum] Subtiliter quidem a Lambino excogitata lectio, in textum tamen recipi non debuit; in lib. enim, *ut eandem et patriam haberet et domum voluit*. Hæc ultima vox etiam in Ms. exstat, teste Schotto: quæ si retinenda est, admonet nos de vitio totius loci mutilati aut corrupti. Planissima igitur lectio fuerit si *domum* restituatur, et aptius forte si tollatur *vocula* est post *natus*, et ut post *imperii*. Vid. Schott. obs. lib. III. 8. Boecler. Ernst. relative *domum* legit.

Quæ antiquitate] Unde *αἰτόχθονες* sese appellabant Athenienses; id est, ut explicat Servius, *terrigenas*. Vide Suidam in *Αἰτόχθονες*. Scholiastes ad Equit. Aristophanis: *Πρώτοι τε καὶ αἰτόχθονες οἱ Ἀθηναῖοι*. Euripides Ione: 'Ἐλθὼν λαὸν ἐς αἰτόχθονα Κλειῶν, Ἀθηνῶν. Idem apud Plutarchum, de Athenis: 'Ἡ πρώτη μὲν λέξις, οὐκ ἐπακτοῖς ἄλλοθεν, Αἰτόχθονες δ' ἔφημεν. Lege præ aliis Aristidem in Panathænica. Inde est, quod Cicero dicit in Oratione pro Flacco: 'Ex sese suos cives genuisse dicuntur.' Et Justinus II. 'Non advenæ, neque passim collecta populi colluvies originem urbi dedit, sed in eodem nati solo quod incedunt; et quæ illis sedes, eadem origo est.' De qua urbe Incomparabilis Meursius, Fort. Attic. cap. 1. et 8. Keuch.

Humanitate] De ingenti humanitate Atheniensium erga hospites et peregrinos, deque ara Misericordiæ eorum, vide Theophili Græci Juris-consulti παράφρασις in §. Ἀλεξανδρεῖσι. S. Inst. de Jure Nat. Gent. et Civ.

et illos scriptores, quos ibidem citavit Cl. Fabrotus. Ernst.

Doctrina] Unde 'catos et omnis scientiæ magistros' vocat Apuleius in Metamorphosi. Et Mamertinus in Panegyrico: 'Ipse illæ bonarum artium magistræ atque inventrices Athenæ.' Quas ideo 'doctas' dixerunt Poëtæ. Vide, quæ fuse a nobis paullo ante notata sunt.

CAP. 4. *Huc ex Asia Sulla decedens*] Infra: 'Humanitatis nullum adferre majus testimonium possum, quam quod adolescens idem seni Sullæ fuerit jucundissimus, senex adolescenti M. Bruto.' Schott.

Adolescentis humanitate et doctrina] Cicero Catone majore, quem Attico misit: 'Novi moderationem animi tui et æquitatem; teque non cognomen solum Athenis deportasse, sed humanitatem et prudentiam intelligo.' Et Epist. ad Famil. I. 13. 'Pomponius Atticus omni liberali doctrina politissimus.' Idem.

Sic enim Græce loquebatur] Unde Attici cognomentum. Cicero v. de Finibus: 'Athenis se collocavit, ut sit pæne unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.' Schott.

Ut Athenis natus] Ut Antonius ille apud Plin. Epist. lib. IV. 3. Ernst.

Tanta autem erat suavitas sermonis Latini] Cicero Epist. ad Attic. lib. XV. 1. 'Oratio scripta elegantissimis sententiis, ut nihil posset ultra,' Hoc de Catulis prædicat idem Cicero de Offic. I. Heidman.

Græce et Latine] Scripserat Græce de consulatu Ciceronis commentarium; qui tamen horridulus et incomptus Ciceroni visus est, Epist. lib. II. 1. et inf. Schott.

Nunquam eum ab se dimitteret] Erat enim et ipse Sulla literis Græcis atque Latinis juxta doctissime eruditus, animo ingenti, cupidus voluptatum, sed gloriæ cupidior: facundus, callidus, et amicitia facilis. Sallustius Jugurth.

Et omnia reliqua tempora aut literis] Philosophiæ Epicuræ. Cicero de Legibus.

Ad comitia eorum ventitavit] Cicero Epist. ad Attic. lib. i. 10.

Sicut Ciceroni in omnibus] Ad comitia tamen sua Prætoris Cicero eum non vocavit; immo, ne quid rebus ejus incommodaret, venire prohibuit: Attic. i. 20. Ad Consularia eum vocat. Epist. i. 2. *Heidman.*

Tranquillatis autem rebus Romanis] Παθηρῶς. Utitur et in Topicis Cicero: 'Ut aut perturbentur animi, aut tranquillentur.' Et Horat. Epist. i. 18. *Schott.*

L. Cotta et L. Torquato Coss.] Anno U. C. 688. Quorum Consulum meminit et in Catilin. tertia, et Agraria II. in Rullum. *Idem.*

Quem diem] Fulvius Ursinus abeuntem istis binis vocibus præferebat. Rutgers. Variar. Lect. lib. II. 8. 'Discedentem sic universa.' At, si meo staretur arbitrio, mallet jugulare voculam *diem* cum Antonio Augustino V. Cl. *Gebhard.*

Ut lacrymis desiderii futuri] Lege, quæ ad Alcibiadem notata sunt. De hujusmodi lacrymis Philo *repl. ἀρωγίας.*

CAP. 5. *Q. Cæcilium]* Meminit ejus Cicero Epist. ad Att. lib. i. 1. et II. 19. ubi eum quoque Attici avunculum vocat. *Ernstius.*

Cujus sic asperitatem] Difficillimanam naturam, quales δόσκολοι vocantur Græcia. *Boecler.*

Cæcilius enim moriens] Val. Maximus lib. VII. 9. 'Q. Cæcilius L. Luculli promptissimo studio, maximaque liberalitate, et honestum dignitatis gradum, et amplissimum patrimonium consecutus: cum præ se semper tulisset, unum illam sibi esse heredem, moriens etiam annulos ei suos tradidisset; Pomponium Atticum testamento adoptavit, omniumque bonorum reliquit heredem.' *Schott. Lam-*

bin. Gebh. Sic et M. Popillus Optimum Gallum familiarissimum suum traditis annulis delusit. Adeo verum est, quod Poëta dicit: 'Boni est viri etiam in morte nullum fallere.'

Adoptavit eum] Quod ei gratulatur M. Tullius Epist. lib. III. 20. cujus inscriptio: 'Cicero S. D. Q. Cæcilio Q. F. Pomponiano Attico: ex usitata adoptionum formula, ut nomen in anus desinat. M. Varro De re rustica lib. II. 2. 'Atticus, qui nunc T. Pomponius, nunc Q. Cæcilius, cognomine eodem.' Vide et de libertorum, et adoptatorum cognominibus Angelum Politianum Miscell. capite 81. et Anton. Augustinum Emendat. Juris lib. III. 8. *Schott. Lambin.* Jubebat ejusmodi testator adoptatos 'NOMEN SUUM FERRE,' l. sed et si, et l. facta, § si sub nominis, ff. ad Trebellian. Apud Ovidium Metamorph. xv. Jupiter ad Venerem de Cæsaris ἀρωγίας. 'Qui nominis heres Impositum ferret unus onus.' *Brissonius.*

Heredemque fecit ex dodrante] Hereditas plerumque dividitur in duodecim uncias, quas assis appellatione continentur. Habent autem hæ partes propria nomina ab uncia usque ad assem: sicuti lib. II. Institutionum traditum est. Unde frequenter legimus, alios institutos esse heredes ex quadrante, alios ex semisse, alios ex dodrante, alios ex asse. Dodrans significat novem uncias, quasi dempto quadrante. *Beroald.*

Soror Attici] Pomponia dicta, ex qua Quinctum filium paullo ante M. Ciceronis consulatum suscepit. Nam Q. Cicero F. Marco Cicerone filio major natu fuit, ut in Epistolis ad Q. fratrem legimus, et togæ puræ suis temporibus utrique datæ demonstrant. Cum ea non bene conveniebat Quincto: Epist. lib. i. 15. et lib. v. 1. A qua et divortit, lib. XIV. 15. *Schott.*

Easque nuptias M. Cicero conciliarat] De conjugio eorum parum concordii

Cicero ipse Attic. i. 5. 6. 8. 10. *Heidman*. Sic infr. 'Nuptiarum conciliator fuit Antonius.'

Cum quo a condiscipulatu vivebat conjunctissime] Hinc Fabius Quinctilianus: 'Condiscipulorum amicitiae ad senectutem usque firmissimae durant, religiosa quadam necessitudine imbutae.' Institut. Orat. i. 2. Et Nepos infra: 'Hoc quoque sit Attici bonitatis exemplum, quod cum eo, quem puerum in ludo cognorat, adeo conjuncta vixit, ut ad extremam aetatem amicitia eorum creverit.' *Heidman*.

Quam cum Quincto] De Cicerone vicissim infra: 'Atticum praecipue dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quinctus carior fuerit.' Et ad Fam. lib. xiii. 'Pomponium Atticum sic amo, ut alterum fratrem: nihil est illo mihi nec carius nec jucundius: homo minime ambitiosus, minime in rogando molestus.' *Idem*.

Similitudinem morum] Cicero in Laelio: 'Nihil est quod ad se rem tam alliciat, tam attrahat, quam ad amicitiam similitudo.' Et: 'Disparēs mores disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo dissociat amicitias.' *Schott*.

Quam affinitatem] Vide supra in Di-one et in Timoleone ibidem Notas. Conjunctionem Justin. dixit libr. vi. 'Porro Pisandrus conjunctione Agessilae, etiam virtutum aemulator erat.' Id est, affinitate. Erat enim uxoris ejus frater. Infra: 'Agrippa potissimum ejus diligeret affinitatem, praeparetque Equitis Romani filiam generosam nuptiis.' *Savaro*.

Principatum eloquentiae tenebat] Unde 'caussarum Rex' dictus. Dictionem incredibili gestus suavitatis commendabat Cicero in Bruto. Vide Vossium de Historicis Latinis, i. 11. *Keuchen*.

Cicero, an Hortensius] Inter quos etiam in amando aemulatio fuit. Hor-

tensiam enim levitatis et inconstantiae saepe arguit M. Tullius Epist. lib. iii. 1. et lib. iv. 3. et lib. i. 3. ad Quinctum fratrem. Rursus Epist. lib. v. 20. et lib. vi. 1. actionem ejus *λεγυράς*, id est, argutam obscure perstringens, 'Momum Ligarinum' recte vocat. Infra: 'Cum aequalibus suis, Q. Hortensio et M. Cicerone, sic vixit, ut judicare difficile sit, cui aetati fuerit aptissimus.' *Schott*.

Inter quos tanta laudis esset aemulatio] Sic infra: 'Hoc quale sit, facilius existimabit is, qui judicare poterit, quantae sit sapientiae eorum retinere usum benevolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio, sed obtrectatio intercedebat.' *Idem*.

Essetque talium virorum copula] Con-junctio. Nazarius Panegyrico in Constantinum cap. 10. 'Sed profecto nulla vi possunt coire, quae naturali divortio dissident: nec ulla tam fidelis est copula, quae in diversum tendentia nexu suo teneat.' *Gebhard*.

CAP. 6. *Optimarum partium*] Ursinus opinatur legendum esse, pro *optimarum, optimatum*. Ernst. Meminit Just. Lipsius Politic. lib. vi. 7. Nescio tamen an id dicat Nepos, quod Cicero in Epist. cum de civilibus discordiis loquitur, 'se a bonis nunquam dissentire, cum bonis facere, ceteris bonis viris jungi velle.' *Boeckl*.

Quam qui maritimis jactarentur] Rempublicam navi, et maris tempestatibus bella intestina ἀλλοτρίωνος comparari, auctor Fabius lib. viii. 6. ex Horat. i. Od. 14. Infra Nepos, 'Si gubernator praecipua laude fertur, qui navem ex hieme marique scopuloso servat; cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot tamque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit?' Cicero quoque in Muræniانا, Comitibus freto et Euripo comparat, et ii. Philipp. O. ceano bella civilia. *Schott*.

Neque geri e Republ.] Plenis buccis

exciplt laudatque hanc Cujacii emendationem Lambinus, *neque geri sine periculo*: ita tamen ut retinendum existimet *e repub.* Schotti libri membranaei: *neque e Rep. sine periculo*, ut esse exaudiendum sit. Mihi hanc displicet conjectura Jani Rutgersi, *neque retineri sine periculo*, Var. Lect. lib. II. 8. Gebhard.

Ad hastam publicum nunquam accessit] Cum publica auctione vendebatur aliquid, hasta figi solebat, quæ publica dicta. Alex. ab Alex. Quod veniebat, hastæ subijci dicebatur. Lege Beroaldum IV. in Propert. commentar. Id genus venditionis eleganti vocabulo Tertullianus *hastarium* vocat. De cuius jure pulchre tractat Zasius de Orig. Jur.

Neque præs, neque manceps] Publicanus tamen fuit. Cicero Epist. lib. II. 15. et vectigalia apud Sicyonios exercebat Epist. lib. I. 19. Vide Car. Sigonius de antiquo Jure civium Romanorum, lib. II. 4. Schott.

Neque subscribens] 'Subscribere in crimen' J. C. formula est, quum accusator libellis, quos dabat, testabatur se nomine professum esse. lib. III. §. Item 'scribere.' D. De accusat. et sæpe alias. Idem.

Honore fuerit contentus] Quem minime reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. Cicero Epist. I. 17.

Voluerit ire in Asiam] Vide extremam epistolam lib. I. 16. ad Atticum, cujus initium: 'Queris ex me, quod ad me scribis, te in Asiam statuisse non ire; Equidem vellem ut ires: ac vereor ne quid in ista re minus commode fiat. Sed tamen non possum reprehendere consilium tuum, præsertim cum egomet in provinciam non sim profectus.' Schott. Lambin. Vulgo legebatur *voluit ire*. Prætor autem fuit Q. Tullius, ut Schottus adnotavit, M. Val. Messala et M. P. Pisone Coss. A. U. 692. Bosius.

Ameciam esse Prætoris] Prætor fuit Q. Tullius, anno 691. M. Valerio

Messala, M. P. Pisone Coss. Ante Idus Martias Asiam provinciam sortitus: et ante Nonas Decembris profectus, F. Flacco successit. Cicero ad Attic. et in Oration. Suetonius ergo male in Augusto cap. 3. 'Proconsulatum Asiæ' administrasse ait, quum Prætor est, Cicerone et Nepote testibus omni exceptione majoribus. Falso quoque idem 'parum secunda fama administrasse:' cum M. frater in Orat. et epistolis ad eum scriptis tantopere laudet, tantisque honoribus ornatum fuisse testetur. Schott. Cæterum dicit Q. fratrem Proconsulatum Asiæ administrasse, quæ Prætor est, hoc modo: Senatui lege Sempronia liberum erat, quos in quas vellet provincias mittere. Quanquam crediderim, cum Prætorius aliquis in provinciam Consularem mittebatur, eum jure quoque Consulari mitti solere, verbi gratia, cum XII. fascibus, non sex tantum. Atque adeo juxta imperium quod a Senatu quis acceperat, pro Consule, aut pro Prætore eam provinciam administrare dicebatur, tametsi Prætoris Consularem, aut e diverso Consularis Prætoriam adeptus esset. Ergo Asia *Macedonia*, et Consulis et Prætoris administrationi subiacebat.

Ut ejus observantia] Hinc factum est, ut eum libentius omnes observarent, colerent, atque in oculis ferrent: *δρεπνντικός*. Manut. 'Observantia,' qua ipse aliquem observabat. Nam et *ωαθνντικός* dicitur; ut 'utilitas' apud Terentium in Eunuchio: et ad Tironem Cicero: 'invidia mea,' Catilinæ II. et Tuscul. IV. Schott. Est qui *observantiam* de cantione et circumspectione circa honorum partiumque studium accipi posse non absurdum judicat. Judicet lector. Boeckl.

CAP. 7. *Incidit Cæsarianum civile bellum*] Anno Urbis 702. quando M. Marcellus Consul legem ferebat, de abrogando Cæsari imperio, etsi invitis et repugnantibus Servio Sulpicio Cos.

altero, et, ut videbatur, Cn. Pompeio, et Tribun. pl. *Ernst*. Alii initium coniungunt in annum Romæ 705. L. Corn. Lentulo Crus. C. Claudio Marcello Cos. *Ubbö Emmius*.

Unus est ætatis vacatione] Quod scilicet haberet annos circiter LX. Quintilianus Declam. 306. 'Est præcipuum jus senectutis, quoniam non una subit omnis ætas, non perpetuo Senatorem citat Consul; est sua legationibus requies, cum hos habueris annos, jam non militabis.' Supra in Timotheo: 'Hic cum esset magno natu, et magistratus gerere desiisset.' Vide not. in Sidonii Epist. lib. i. 6. *Savaro*. De ætatis vacatione vide Jurisconsultum lib. l. Tit. vi. Pand. De immunitate: lib. v. §. fin. de Mun. et Honor. et in Tit. de Vacat. et exempt. Mun. Vacationes autem sunt excusationes a muneribus publicis, militaribus et aliis, quæ præfecti obire consueverunt. *Schott*.

Ipsam Pompeium conjunctum] Scilicet, sibi amicitia. *Schott*. Vel cognatum ex Justino viii. Jan. Rutgersius lib. ii. c. 8. Bosius non junctum. Ursinus conviventem. Lambinus, *Ipsam Pompeium non secutus non offendit*. Schottus obs. lib. ii. 3. *seipsum Pompeio junctum non ostendit*.

Ornamentum] Rittershusius apud Schoppium Veris. lib. iii. 8. locum hunc habet suspectum, et pro *ornamentum* rectius legi putat *autoramentum*. Quam conjecturam mirifice juvat meus liber Ms. *Ernst*.

Partim summa cum ejus offensione] Pompeius enim pro hostibus se habere dicebat, qui extra sua castra essent: Cæsar vero eos, qui in hostium castris non essent, pro amicis habiturum. Cicero pro Ligar. et Seneca Philosoph. *Schott*.

Attici autem quies] Elegantissime 'quies' dicitur, qua quis neutri se parti applicat. Et sic utitur τὸ *quietus*, pro eo, qui est neutrarum partium, in Pelopida. Sallustius E-

plst. i. de Ordinanda Republica: 'Et aperte quietis mortem, rapinas, postremo omnia, quæ corruptus animus jubebat, minitari.' Hinc 'quiescere,' neutras sequi partes, apud Curtium libro x. Eodem pene modo Græci ἡσυχίαν ἔχειν, ἔχειν, et ἐλάττωσαι. Vide Diodorum. *Gebh*.

Sed etiam sororis et Q. Ciceronis filium] Mss. Manutii, Gifanii, Leidensis: *sororis filium et Q. Ciceronem*. Bosius.

CAP. 8. *Secutus est illud, occiso Cæsare*] Schoppii vetus liber et Ms. meus dictione auctiores legunt: *Secutum est illud tempus occiso Cæsare*. Idem. Sed prior γρηγορή non bonitatem modo, sed et χηρῶν Cornelianam sapit. *Keuchen*.

Occiso Cæsare] A conjuratis, quorum princeps Cassius, xxiii. vulneribus ac plagis confossus est, uno modo ad primum ictum gemitu sine voce edito. Sueton. Inde sive fortuito, sive a percussoribus compulsus, ad basin statuæ Pompeliæ se demisit, quam cædes ista cruore implevit: ut videri possit ipse Pompeius supplicio inimici adstittisse sub pedes ejus lapsi. Plutarchus. Additum a nonnullis, irruenti Bruto dixisse morientem, καὶ οὐδ' ἐλθέτω, καὶ οὐδ' ἔλκων; Contigit illud anno Romæ 710. Idib. Mart. Caio Julio Cæsare v. et M. Antonio Cos. Unde irrisio Cæsaris in Spurrinam, quod sine noxa Eidus Martiæ adessent. Cui ille, Venisse quidem eas, respondit, sed non præterisse. Idem dies Parricidium nominatus. Plutarch. Sueton.

Cum republica penes Brutum videretur esse, et Cassium] Quos Cæsar apud Plutarchum τοὺς λῃχοὺς καὶ ἐχθροὺς vocabat: δέλτας Βροῦτων καὶ Κάσσιων. Illa dominatio duorum parricidarum minus fuit diuturna. Quippe uterque intra triennium diverso mortis genere interemptus. Alius alio casu perit: pars naufragio, pars prælio, nonnulli semet eodem illo pugione, quo Cæsarem violaverant, in-

tesemerunt. Cæterum scriptus Co-
dex, quem Schottus producit, non
multitudinis, sed singulorum numero,
heic *Brutus* legit. Vulgata lectio
haud improbanda. Nam duo Bruti,
M. et Decius, ejusdem facinoris rei
fuere. *Keuchen.*

Ac tota civitas se ad eum convertisse
videretur] Cicero in Somnio Scipionis:
'In te unum, atque in tuum nomen
tota convertet civitas.' *Schott.* Mss.
Gifan. et Leiden. ad eos convertisse.
Non male. *Bosius.*

Sic M. Bruto usus est] Infra: 'Hu-
manitatis nullum adferre majna testi-
monium possum, quam quod adoles-
cens idem seni Sullæ fuerit jucundis-
simus, senex adolescenti M. Bruto.'

Adolescens] Atqui quadragenarius
erat, quippe qui præturam gerebat.
Verum adolescentia ad tricesimum
usque annum pertinet, auctore Var-
rone: vel ex divisione ætatum Servii
Tullii, a XVII. usque ad XLVI. prove-
hitur; ut est sæpe ab antiquariis ob-
servatum. *Schott.*

Ut privatum ærarium Cæsaris inter-
sectoribus ab Equitibus Romanis consti-
tueretur] Nullibi alibi reperitur, quod
hic a Nepote traditum. Simile quip-
piam a Floro refertur, de Senatu, qui,
deficiente pecunia publica, opes suas
velut ex ærario ad reipublicæ subel-
dium contulit. Lib. II. 6. *Keuchen.*

Cæio Flavio, Bruti familiari] Vide-
tur hic esse Flavius, quem Drusus
Ciceroni commendat Ep. ad Brut.
Heidmannus. Meminit ejus Plutar-
chus in Bruto; ut familiaris, et Cice-
ro in fragment. Epist. ad Brutum
apud Quinctilianum. lib. IX. 2. et in
Bruti numis LÆ. PROP. designatur;
hoc est, Legatus Proprætoris. *Schott.*

Collocuturum, neque coitutum] Col-
loqui privatim; coire vero, hic con-
cilium habere; unde comitia. *Schott.*

Consensionis globus] Sic 'conjura-
tionis globus,' apud Velleium: 'glo-
bus latronum,' apud Apuleium. Et
sic 'hostium globos,' 'pugnantium

globos,' dixit Valerius Maximus.

Neque multo post superior esse cepit
Antonius] Quem 'facem et turbinem
sequentis sæculi,' vocat Flor. lib. IV.
8. Τῷ μὲν ἔργῳ ἄδραν ἀδρὲς ἦν κύριος
præter nomen et honorem Imperato-
ris. *Keuchen.*

Provinciarum] Syriæ et Macedoniæ.
Flor. IV. 7. Vide Velleium II. Cassio
Syria, Bruto Macedonia datæ. Anto-
nius Augustinus legit, in provincias.
Quod non displicet. *Gebhard.*

Dicis causa] Hæc est plurimorum
emendatio, quam olim Ranconetus,
Turnebus, Cujacius, Lambinus, et
Schottus approbarunt. Nam per spe-
ciem et nomen provinciarum aman-
dati et Republica remoti fuerant.
Turnebus. Sed hanc antiquam for-
mulam plurimi explicarunt ex Var-
rone et P. Sosipatro. Sic ad Atticum
Cicero, Epist. I. 18. 'Metellus est con-
sul egregius, et nos amat; sed imminuit
auctoritatem suam, quod habet, dicis
caussa promulgatum illud idem de
Clodia.' Utitur et pro Muræna, et
Accusat. in Verrem VI. De qua for-
mula Lælius Taurellus, Anton. Au-
gustinus, P. Victorius, Ad. Turne-
bus, Jac. Cujacius, P. Pitheus, Did.
Covarruvias Var. resolut. lib. IV. re-
posuerunt exsulantem vocem, et in
pristinam sedem restituerunt ex Var-
rone, ut dixi, et Sosipatro, in Arno-
bio, Plinio, Apuleio, lib. de dogmat.
Plat. Cicerone, Nepote. Cæteris
Græcis δόλια ἔρεκα, et ἀποσύρεως χάρ-
μῃ, ἀποσύρεως ἔρεκα, apud Dionys.
Halicarnassæum, Isæum, et Euripi-
dem in Iphig. Tauris, et Harpocrat.
et alios. *Schott.* Savaro legit *necis*
caussa; quia provinciæ illæ datæ
erant a Consulibus propter cædem
illatam Julio Cæsari.

A Coss.] Mss. Medicæ: a Consule.
Ernstius. Quomodo et liber Schotti
habuit. *Bosius.* 'A Cæsare,' Florus.
'Et per Senatum confirmata,' Suc-
tonius Octav. Velleius II.

In exilium proficiscerentur] 'Liben-

De proscriptorum numero] Quem tradit Appianus IV. *ἡμῶν*. Florus in Triumviratu de Senatoribus, ubi ab Appiano CLX. discordat.

CAP. 11. *Post prælium Philippense*] Quod secundum civile ab Augusto Cæsare gestum. 'Bella civilia quinque gessit: Mutinense, Philippense, Perusinum, Siculum, Actiacum.' Suetonius.

Interitumque C. Cassii, et M. Bruti] Appian. Dio. Velleius. Florus. 'Dec. Brutum Antonii interemit crudelitas. Sex. Pompeium, ab eodem devictum, idem Antonius, cum dignitatis quoque servandæ dedisset fidem, etiam spiritu privavit. Brutus et Cassius, ante quam victorum experirentur animum, voluntaria morte obierunt.' Patern. II. Vide Senecam Epist. LXXXII.

Et non necessaria] Freinshemius existimat, fortasse legendum: *etiam necessaria*. Boecler.

Neque temporariam] Manutius exponit, exigui temporis. Falso. Et in alteram interpretando partem Schottus quoque errat. Quis enim unquam 'temporarium' esse lentum audivit? 'Temporarius' est, qui spectat tempus, affectusque suos successui fortune alterius attemperat. Explicavit sese paullo superius: 'Quæ cum faciebat, nemo eum temporis causa facere poterat existumare.' Sic Curtius 'temporaria ingenia' dixit. 'Temporaria liberalitas,' quæ captat felices, et temporis causa largitur, quamdiu sperat fore eundem rerum secundarum cursum. Haud dispere mente Curtius v. 3. 'Mandates erat hujus regionis Præfectus, hand sane temporum multorum homo; quippe ultima pro fide experiri decreverat.' A scholiorum Auctore in Aristophanis Ranas temporarium ingenium optime exponitur *καλὺμβολος, ἀγγιστροφοί, καθομιλῶν τοὺς καιροὺς, πρὸς τὸ κρείττον μέρος ἀεὶ διδοὺς ἑαυτὸν*. Gebhardus. Et 'temporarii amici,' qui

amicitiarum jura non fide, sed successu ponderant; ut loquitur Justin. lib. XXII. 7.

Neque callidam] Insidiatricem, captratricem. Schottus *calidam* legit, reddiditque, temerariam. Certe non calide. Cotta apud Sallustium: 'Neque ego callidam facundiam, neque ingenium ad male faciendum exercui.' Gebhard.

Judicari potest] Igitur ex præcepto Ciceronis Offic. II. in beneficijs collocandis mores hominum, non fortunam sequebatur. Hoc enim maxime officii est, ut quisque maxime opis indigeat, ita ei potissimum optulari. Infra: 'Non fortunæ, sed hominibus solere esse amicum.' Schott.

Quod non florantibus ac venditavit] Corrupte, qui *vendicavit* hactenus legerunt, ut intelligatur Atticum non captasse gratiam eorum, qui plurimum poterant in republica, sed victis partibus sæpe tulisse opem. Constat enim non ambivisse favorem Sullæ, aut Pompeii, aut Cæsaris, vel Antonii, aut Augusti: quin potius pecunia subvenisse Pompeianis et Brutianis, eorum afflictis rebus. Sic Lud. Vives, epist. quæ penes me est, ad Franc. Craneveldum, J. C. Schott. Ita Cicero pro Sulla: 'Fallacissime se alicui venditare.'

Serviliam Bruti matrem] Catonis Uticensis sororem, quam Julius Cæsar adhuc adolescens amavit. Unde quodammodo creditum, Brutum a Cæsare genitum. Plutarch. Sueton.

Non minus post mortem ejus] Plutarchus enim Bruto superstitem fuisse matrem, auctor est. Schott.

Non malebat oblivisci, quam ulcisci] P. Syrus: 'Injuriarum remedium est oblivio.' Gebhard.

Præcepta retinebat beneficia] Id est ante accepta. Lambin. Ernst. Græcis *προληφθέντα* ut alibi sæpe M. Tullius, et Virgilius Æneid. XI. 'Exultatque animis, ac jam spes præcipit ante.' Schott. Ita illi. Sed minus recte:

retineo vulgatam, *percepta*. Frequens in his error ac lapsus olim librariarum. P. Syrus: 'Optime positum est beneficium, ubi ejus meminit qui accepit.' Idem: 'Sat magna usura est, pro beneficio memoria.' Præcepto vero Demosthenis obtemperavit, qui loco quodam: Ἐγὼ νομίζω, inquit, μὴ τὸν εἰς παῖδρα θεῶν μνησθῆναι, τὸν δ' εἰς τοῖς αὐτὰ εὐθὺς ἐπιδελήσθαι. Gebhard.

Tandem meminerat, quod ille gratus] Pro quamdiu. Ciceronis hoc præceptum in Lælio: 'Meminisse debet is, in quem collatum est beneficium, non qui contulit.' Supra Nepos: 'Maximum existimans quantum, memorem gratumque cognosci.' Schott.

Sui cuique mores fangunt fortunam] Elegans γράμψ. Infra: 'Quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, suos cuique mores conciliare fortunam.' Ut M. Tullio Nepotem familiariter, sic et scriptis ejus usum apparet. Sic enim Paradox. v. 'Fortuna, sicut sapiens Poëta dixit: Suis ea cuique fingitur moribus.' Quod fortasse ex Plauto sumptum in Trinummo: 'Sapiens ipse fingit fortunam sibi.' Livius lib. xxxix. de M. Catone: 'In hoc vero tanta vis animi, ingenique fuit, ut quocunque loco natus esset, fortunam sibi ipse facturus videretur.' Et Macrobius lib. s. 11. de servorum fortuna: 'Sibi quisque dat mores, conditionem casus assignat.' Huc pertinet et tota D. Chrysostomi Homilia in illud: 'Nemo læditur nisi a seipso.' Schott.

Qui cavit ne qua in re plecteretur] Uno consensu Mas. addunt *jure plecteretur*. Non abludit idem Publius: 'Id agas, tuo te merito ne quis odeat.' Gebhard. Malo: *ne qua jure plecteretur*: cum alterum ex inscitia describentium subreperit.

CAP. 12. *M. Vipsanius Agrippa]* Quem 'generum Attici' vocat Seneca Epist. xxi. quippe qui Pomponiam

ejus filiam duxerat in uxorem.

Nullius conditionis] Pro, conjugii. Hinc unitatum illud, 'conditiones querere.' Schott. Sic vox illa plerumque sumitur apud Juris Consultos. Quomodo et Suetonius ultitur in Augusto. Kauch.

Præptaretque Equitis Romani filiam generosam nuptiis] M. Agrippæ tres uxores fuerunt. Prima, Pomponia Attici filia, conciliante eas nuptias M. Antonio Triumviro: ex ea genuit Vipsaniam, Drusi matrem. Altera, Marcella Octaviæ filia, ex qua quoque liberi, si Suetonio fides. Tertia uxor Julia: ex ea nati Caius et Lucius Cæsares, Postumus Agrippa, Agrippina, et Julia. In his plerisque verum, quod Tacitus notat Ann. iii. 'Una omnium Agrippæ liberorum Vipsania miti obitu.' Lips.

Filiam generosam nuptiis] Atticam, quam *δυναστευούσης* Atticulam Cicero vocat Epist. lib. vi. 6. De affectu in eam Attici lib. vii. 2. et lib. v. 19. *Filiam generosam nuptiis]* Hoc sensu 'uxor generosa' dicitur ab Apul. Miles. lib. ix. Explicat vetus Glossar. *Generosus, εὐγενής, ὁ ἀπὸ γένους*: mancam (ut videtur) locum sarcito, *τίμους* vel *εἴ τιμους* addendo. Kauchen. *Generosarum nuptiis* habent quidam libri, quod et Freinshemio venerat in mentem. Boecler. Sine dubio legendum *generosarum*, id est, nobilium, Senatorii ordinis, quarumve patres ac majores honores in rep. gesserant. 'Generosæ' quippe sunt, quibus est generosa stirps, ut ait in Eumene, in initio.

Triumvir reipublica constituenda] Natum mendum est ex antiqua scriptura, quæ talis erat: 'M. Antonius III. vir, R. P. C.' Sic Suetonius de Augusto: 'Triumviratum reipublicæ constituendæ per decem annos administravit.' Fasti: M. ÆMILIUS M. F. Q. N. LEPIDVS, M. ANTONIVS M. F. M. N. C. IVLIVS C. F. C. N. CÆSAR. OCTAVIAN. III. VIRI R. P. C.

Antiquus nummus Clement. Teveni-
ni: M. ANTON. IMP. III. VIR. R. P. C.
Et alius: ANTONIVS III. VIR. R. P. C.
Vide quæ fuse ex inscriptionibus ad
hunc locum notat Lambinus. Trium-
viris istis ut et dictatoribus, similes
apud Græcos fuere, qui turbato in-
testinis malis Reipubl. statu, ad eam
constituendam soliti creari. Hos
Thessali ἀρχοὶ, Lacedæmonii ἀπο-
σπαστῆς appellarunt, φοβούμενοι βασιλεῖς
ἢ τυράννους καλεῖν, ait Dionysius Hal-
carnassæus, etsi revera tyrannica aut
regia potestate erant præditi. *Cas-
aub.*

[*Studio ductus Philosophia*] Saufelius
Epicureæ sectæ Philosophus, in qua
hæresi fuit et Atticus, Epist. lib. iv.
6. et lib. v. 19. et lib. vii. 1. et ad
Famil. Epist. lib. xiii. 1. *Schottus.*
Plurimi autem Romanorum ejus sec-
tæ assensores fuerunt et sectatores:
quod ejus placita nescio quas delicias
et εὐχάτας vulgo prima fronte pollice-
rentur. Causam suggerit Lactant.
lib. iii. 17. Vide superrimam histo-
riam Philosophicam Georgii Hornii,
lib. iii. 17.

[*Ea, quæ tum res gererentur*] Horat.
Epist. lib. i. 17. 'Res gerere, et cap-
tos ostendere civibus hostes, Attingit
solum Jovis, et cœlestia tentat.'
Hinc 'Dictator rei gerundæ' Romæ
creari dicebatur. *Schott.*

[*L. Julium Cælidium*] Ita Mss. Gi-
fan. et Schotti, atque editi. Alii *Ca-
lidum*, ut opinor, rectius: nam *Cal-
idus* nomen gentis, non cognomen
fuit. *Bosius.* Notat alium ad emi-
nentium Ingeniorum tempora Vell.
Patercul. lib. ii. De quo Cicero in
Brut. et Cæsar de B. C. lib. i. Ille
erat præstantissimus Orator, hic mul-
to elegantissimus Poëta.

[*A P. Volumio, præfecto fabrum*]
Ἐπαρχος τῶν τεχνιτῶν. Fabris enim
in bello opus, qui machinas facerent,
&c. Eorum caput, operisque cura-
tor et exactor, præfectus fabrum.
Vide Lipsium Poliorcet. iii. 6. *Boeckl.*

CAP. 13. *Nunc tibi minui*]. Hæc-
nas de publica vitæ; nunc de priva-
ta: quarum illa ad πολίτευς, hæc ad
οἰκονομική Philosophiam pertinet.
Catonis est præceptum, magis ven-
dacem quam emacem oportere esse
agricolam et patremfamilias. Pli-
nius lib. xviii. 5. Et Cicero para-
doxo vi. 'Non esse emacem, veci-
gal est.' *Schott.*

[*Minus edificator*] Epigramma Græ-
cum lib. Ἀπολογία: Σάματα πολλά
τρέφω, καὶ δέματα πολλὰ ἀνεγείρω, Ἀ-
τραιδὲς ἐς νεότης ὅστις ἐτοιμασθήτω. *Idem.*
Non solum boni Patresfamilias; sed
etiam quidam Principes de ædifican-
di luxu abhorraerunt. Tacitus de
Tiberio Ann. vi. 'Tanto acceptius
in vulgum, quanto modicus privatis
ædificationibus.' Plinius Panegyrico
cap. 51. 'Idem tam parvus in ædifi-
cando,' de Trajano. Lacones si cui
mala imprecari cogitarent, quatuor
ipsi accidere optabant. Primum, æ-
dificandi desiderium: secundum, di-
lationem: tertium, equos alendi stu-
dium: quartum, ut uxorem haberet
adulteram. Locus exstat apud Sui-
dam: Οὐδέποτε σε λάβει καὶ ἀρβόλλῃ, ὃ τε
ἴστωρ, Ἄ τε γυνὴ τοι μίχων ἔχει. Nam
ista quatuor omnia δώσει καταστροφή εὐ-
μαι. Et addit Suidas: ἐς τοῦτων ἀδελ-
τὴν καταστροφήν ὅστις καὶ ἐπιζητεῖται.
Gebhard.

[*Domum habuit in Colle Quirinali*]
Antiquissimum hujus collis nomen
loquitur fœdus inter reges Romulum
et Tatium initum, passim apud hi-
stóricos. Nam facta inter utramque
populum concordia non domos mode
privatas, sed et ædes sacras Diis
erexerunt. Vide Onuphrium, Li-
vium, Entropium, Ovidium, alios.
Keuch. P. Victor in sexta regione
statim post templum Quirini, collo-
cat ædes Attici. Et Cicero de Leg.
i. idemque juxta Salutis ædes Epist.
lib. rv. 1. et lib. xii. 45. vicinum Cæ-
sarem vocat; cujus statua in Quirini
templo posita. Dion lib. xliiii. Quo

in loco sedes Salutis, Salutis augurium dicta. *Schott.*

Tamphilanum] Sic edendum curavi. 'Tamphilanum domum' autem accipio a Tamphilo quodam Romano sic appellatam. Tamphili enim Romæ fuerunt, Pamphili non item. *Lambin.* Sed ego existimo Cæcilianam esse legendum, et domum a possessore suo Cæcilio Attici avunculo nomen fuisse sortitam. *Ernstius.*

Tectum plus salis, quam sumptus] Hoc est, tecti architectura plus artis, venustatis, et elegantis, quam sumptus habebat. Sal enim condimentum omnium. Vives ibidem interpretatur de gratia ac venustate ædium, quæ per salem plerumque significatur. *Schottius.* Locus hic corruptus videtur Cl. Boeclero. *Boetius.*

Anagnostæ optimi] Romani Principes lectores apud se habebant, quos *ἀναγνώστῃς* dixerunt, cum ipsi occupati lectioni vacare non valerent. Alexander ab Alexand. Vide Meursium Auctar. Philolog. cap. 3.

Pharini librarii] Tres nominat Cicero Epist. lib. XIII. 44. 'Pharmacem, Antæum, et Salvium.' Amasæenses et Anagnostas hos colligere licuit. A studiis et ab epistolis Alexium nominat Epist. lib. v. 20. et lib. VII. 2. et lib. XVI. 15. Athamam et Alexium amasæenses, Epist. XII. 11. et alterum VII. 2. Antiochum et Thalmumetum literatos nominat, Epist. lib. XIII. 23. et lib. v. 12. De Eutyclide, quem munusculis, Epist. lib. IV. 15. De Nicanore Epist. lib. v. 3. et lib. VI. 2. *Schott.*

Quos cultus domesticus desiderat] Ad voluptatem et lucrum locata eorum opera. Sunt autem ejusmodi servorum nomina; gladiatores, agitatores, funambuli, palestritiæ, pictores, cæcatores, &c. Vide Laurent. Pignorium de servis. *Boetius.*

Elegans, non magnificus] Elegans homo, ad statum Catonis, non in laude, sed vitio ponebatur. Sic enim

ille de sæculi sui moribus: 'Avaritiam omnia vitia habere putabant: sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus.' Post in laudem vertit, ut hoc ipso loco. Lege Agellium Noct. Attic. lib. x. 2. et Joan. Bapt. Pium, Annot. post. cap. 8. *Schott.*

Suppellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset] Ita scripsisse eum, ex precedentibus apparet: nam omnes antitheses ita sunt conceptæ, ut quid fuerit adfirmet, quid non fuerit neget. Elegans, non magnificus; splendidus, non sumptuosus; adfectans munditiem, non adfluentiam. Sic etiam 'suppellex ei modica, non multa': hoc est, modo, non copia æstimanda; instrumentum modice, non abundanter, sufficiens; ut in neutram partem notari posset, neque sordidum, quia aderat modus, neque lusus, quia aberat superfluum. Huic sensui verba mihi satis esse videntur exprimendo: neque aut rē multo ad defectum referendum, aut alia negatio adjuccenda. *Gronov.*

Quam terna millia aris] Non sunt mille ducenti sestertii: hi enim illo ævo quatuor millia octingentos asses colligebant: sed septingenti quinquaginta, denarii CXXXVIII. cum dimidio, nostri coronati octodecim cum didrachmo et hemidrachmo: nam mille aris tum sestertios faciebat CCL. denarios LXII. et victoriatum. Gronovius lib. III. de Pecunia Vetere.

Ex ephemeride cum expensum sumptui ferre solitum] Ephemeridem, diurnum Latini vocant. Significat hic libellam quotidianarum expensarum et erogationum. Aliud significant diurni commentarii apud Sueton. August. 64. in quos etiam dicta et sermones annotabant. Vide Casaubonum ad illum locum. *Boetius.*

CAP. 14. *Aliud acroama audivisti*] Vide Plutarchum Sympos. Macrobium, et Athenæum. Solebant enim sub omni sinem admitti, qui partim

serlis recitationibus, partim dictis factisque ridiculis saturos convivas exhilararent. Audiebantur etiam cantores, tibicines, citharædi, et quicumque alii musica instrumenta tractare, pulsare, aut inflare nosset. Acromata uno verbo Græci Latini-que omnes hos vocant. *Cassubon.* Aeroma dicitur pro acroama, ut *ἀερομήτριον* pro *ἀεροσμήτριον*. Sed et apud Plutarchum *Sympos.* lib. 1. *κροήματα* dici invenies *ἐν τῇ τῶν ἀδελφῶν*. Lege Senecam *De Vita beata*, cap. XI. et Philonem *De Vita contemplativa*.

Quam anagnostem] Manutius recte, quod sequatur 'anagnostes,' pro eo qui recitat, non pro re quæ recitatur, exponi. Ut Cicero pro Sextio: 'Non solum spectator, sed actor, et acroama.' *Schott.*

Ut non minus animo, quam ventre convivæ delectarentur] Sic de Platonis cœna Timotheus, homo clarus Athenis, et princeps civitatis, cum vidisset eum postridie, 'Vestra,' inquit, 'cœnæ non solum in præsentem, sed etiam postero die jucundæ sunt.' Cicero *Tusculan.* v. et *Demosthen. orat. ἐπὶ συνδείξει*. Idem in Catone Majore: 'Neque ipsorum conviviorum delectationem voluptatibus corporis magis, quam cœtu amicorum et sermonibus metiebar. Bene enim majores accubationem epularum amicorum, quia vitæ conjunctionem haberet, convivium nominarunt; melius quam Græci, qui hoc idem compotationem, tam concœnationem vocant.' Sic et ad *Famil.* lib. IX. et *Macrob. Saturn.* lib. 1. *Schott.* Vide Agellium lib. III. 11. ubi multa ex M. Varrone infert de ejusmodi conviviis, 'in quibus legi non omnia debent, sed ea potissimum, quæ sunt *βασπελῆς*, et delectent.' Erasmus 'cœnam Platonice' vocat in *Convivio Prophano*. *Keuch.*

Ut neque in sestertio vicies] Volebam; *Vixerit in sestertium vicies*, vel *senties*, scilicet, patrimonio. Et sic

alibi. Gronovius de *Sestertili*.

Parique fastigio steterit in utraque fortuna] Hinc animi ejus moderationem et æquitatem notam sibi prædicat M. Tullius in Catone, quem illi dedicat, initio: ingenuitatem animique magnitudinem *Epist. lib. 1. 17. Schott.*

Nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam] Quod parum credibile. Miror allatam a Nepote fidem, quippe qui propter Attici familiaritatem, sæpe domesticis rebus interfuit. Habuit Villam Pomponius, et in illa Gymnasium Amaltheum; ut passim a Cicerone traditum. *Lib. 1. ad Atticum*: 'Ego te arbitror cœnis apud Amaltheam tuam victimis, statim esse ad Sicyonem oppugandum profectum.' Eodem lib. 'Epigrammatis tuis, quæ in Amaltheo posuisti, contenti erimus.' Et paulo post: 'Velim ad me scribas, cujusmodi sit *Ἀμαλθειον* tuum: quasque historias de Amaltheia habes, ad me mittas.' Unde evidentissime constat, sumptuosam etiam fuisse illam villam, in qua plenum omnis eruditionis Gymnasium. In agro etiam Buthratio prædia habuit. Sed legendas *Turneb. Adv. lib. XI. 16. Keuch.*

Præter Ardeatinum] Ardea civitas, in octavo decimo milliario ab arbe posita. *Entropius.* Rutulorum urbem facit *Orosius*, et *Livius*, qui eam inter colonias Romanas numerat. Meminit hujus quoque *Plutarchus* in *Camillo*. 'Ardeam legit *Strabo*, *Ptolemæus*, et *Stephanus*; qui eam quoque Trojam dictam scribit. *Dauni urbem* appellat *Virgilius* *Æneid. x.* Ardeæ nomen retinere scribit quidam. 'Ardeatinum prædium' *Pomponii Attici*, est *Emilio Probo* in hujus vita. *Ortelius.*

Et Nomentanum] *Nάμυντος* Latinarum mediterranea urbs, apud *Livium* et *Ptolemæum*. *Nάμυντος* *Stephano* est. Duodecimo ab arbe lapide, ut tradit *Rhegino*. *Lamentana* *Leandro*

est. Nomentanum rus, decimo lapidis diverticulo ab urbe. Plinius XIV. 4. et Æmilius Probus in Pomponio Attico. *Idem.*

[In *Epiroticia*] Cicero Epist. lib. I. 5. 'Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere.' Habuit et in Thesprotia possessiones, ut colligo ex Epist. lib. VI. 3. ad Attic. *Schott.*

[*Eum usum pecunia non magnitudine*] Supra: 'Tantum auit a cupiditate pecunie, ut nulla in re usus sit ea, nisi in deprecandis amicorum aut periculis aut incommodis.'

CAP. 15. [*Ejus comitas non sine severitate erat, neque gravitas sine facilitate*] Sic Cicero hæc inter se comparat multis in locis. In Muræniانا, Lælio, in Oratore, Bruto, ad Q. Fratrem et ad Cornificium Epist. lib. XII. de Sexto Aufidio.

[*Idem in nitendo, quod*] Manutio durum videtur nisi aliquam rem, nisi hic ad Ellipsim confugiamus, quæ in compositis ab hoc verbo non insolens. *Ratgersius tuendo.* Boeclerus.

[*Existimationem in ea re agi putabat*] Ita Cicero dixit pro Cæcinnā: 'Agitur jus civitatis, bona, fortunæ omnium civium.' Et Terentius in Heautont. 'Non nunc pecunia agitur.' *Schottus.*

[*Non inertia, sed judicio*] Epist. lib. I. 17. 'Neque ego inter me, atque te, quicquam interesse unquam duxi præter voluntatem institutam vitam: quod me ambitio quædam ad honorem studium; te autem alia minime reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. Vera quidem laude probitatis, diligentis, religionis, neque me tibi, neque quemquam antepono.' Habet *Ms. judicio fugisse divinas.* Sed quomodo in talibus divinitas, non eventuum potius variorum assidua et multiplex ruminatio judicium stabiliat? Itaque facere, *judicio fugisse divinos.* Pontanus *Analect.* lib. III. 18.

CAP. 16. [*Idem seni Sulla*] Vide supra.

[*Sedecim volumina epistolarum*] Quorum series nullam partem amissa, pristinum adhuc nobis ordinem exhibet. Volumina vocat, quod olim circumvolvi solent, quæ in charta aut scripto codice haberentur. Volumina etiam Plinius avunculus libros suos de Naturali Historia appellat. *Schottus.* Undecim etiam in *Msc.* et quibusdam Editis fuit: quod miratur *Schottus*, cum sedecim hodie circumferantur. Facile vero fieri potuit, ut *Videcim* mutaretur in *Undecim.* *Boe.*

[*Futura prædixit*] Pauca de multis exempla collegi Angurii et Vaticinii Ciceronis. Epist. lib. VIII. 11. '*Peperit*', noster Attice, non ariolans, ut illa, cui nemo credidit [*Cassandra scilicet*], sed conjectura prospiciens; Jamque mari magno, &c. non multo, inquam, secus possum vaticinari: tanta malorum impendet *'Iudæ.'* Et libro VIII. 3. 'Et a me est (tute scis) propter suspicionem hujus impendentis tempestatis multo ante provisum.' Epist. 12. 'Scripseram eas literas, quarum vaticinationem falsam esse capio.' Libro X. 8. 'Et tamen, mi Attice, auguria quoque me incitant, quadam spe non dubia, non hæc collegi nostri ab Attio, sed illa Platonis de Tyrannis.' Et statim, 'Nos tamen hoc confirmamus illo augurio, quo diximus; nec nos fallit, nec aliter accidet. Corrumpat iste necesse est.' Idem epistola ad Licinium Calvum apud Nonium: 'Præsentit animus, atque augurat quodammodo, quæ futura sit suavitas.' *Schottus.*

CAP. 17. [*Se nunquam cum matre in gratiam*] Quod antiqua inscriptione ita exprimitur: *DIS MANIBVS. M. IVLIO. M. F. QVIRINA. PVVENTI. VIXIT. ANNIS. LXXX. CORNELIA. CALLITYCHE. CONIVGO. SVO. KARISSIMO. FECIT. BENEMERENTI. CVM. QVO. VIXIT. ANNIS. LV. SINE. CONTROVERISIA. VLLA. Ernstius.* Exstat apud Gruterum pag. 795. 6.

[*Quam prope æqualem habebat*] Alii

legere malunt : *etate æqualem*. Ernst. Sed vox *etate* Mss. Schott. Gifan. et Savar. aſnit. *Bos. Æqualis, ὀγγυρονος, ὁμήλιξ*. Vide ad Aristidem notata.

Quamquam omnes ei paremus] En Scriptorem accuratum, etiam in iis, quæ *ὅς ἐκ παρόλης* inculcat. Non semel Cicero dixit : 'Naturam optimam esse vivendi ducem. Cui repugnare, nihil aliud est, quam Gigantum more cum Diis bellare.' Chrysippus olim clamabat, τὸ τέλος εἶναι, ἀκολούθως τῇ φύσει ἕξιν. Vide Senecam De Vita beata cap. 8. *Keuchen*.

Ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem] Non ergo iis studiis vir prudens deditus est, quæ argutis disputationum sese venditant. Quorum cultores Clem. Alexandrinus apposita voce appellat *δωματοποιχοὺς*. Vide Ernestium.

Non ad ostentationem] Quemadmodum alii Philosophi. De quibus Cicero dixit De Finibus lib. i. 'Ita vivunt, ut illorum vita refellatur.' Et apud illum Stoicus lib. lv. 'Vitam nostram, consilia, voluntates, non verba corrigi.' Juvenalis Sat. ii. 'Indocti primum : quamquam plena omnia gypso Chrysippi invenies. Nam perfectissimus horum est, Si quis Aristotelem similem, vel Pittacon emit, Vel jubet archetypos pluteum servare Cleantes.' Vide quæ ad Epicetum notat metaphrastes ejus Arrianus, et Cicero apud Lactantium l. iii. 16. D. Hieronymus Epist. xxxiv. 'Philosophus gloriæ animal, et popularis animæ vile mancipium.' *Keuchen*.

CAP. 18. *Moris etiam majorum*] Ennius apud Ciceronem v. de Rep. 'Moribus antiquis stat res Romana, virisque.' Lege Augustinum lib. ii. 21. De Civit. Dei. Hinc de antiquitate ab eo Cæsar quotidie requirebat : infra. *Schott*.

Quo magistratus ornavit] Malim ordinavit, quomodo Vossium legisse video de Hist. Lat. i. 2. Sic apud Jctos 'ordinare libellos et testamenta.' At

'magistratus ornare' est in provincias aut bellum eantes rebus necessariis instruere. Livius xlii. 1. 'Magistratus mulis tabernaculisque, et omni alio instrumento ornabantur.' Non novum est, hæc duo verba confundi a librariis ; ut apud Sueton. Julio, cap. 18. 1. ubi vide doctiss. interpretes, Casaub. Torrent. et Bernegger. *Bos*.

Illustris est populi Romani] Cicero in Oratore : 'Cognoscat Orator rerum gestarum et memoriæ veteris ordinem, maxime scilicet nostræ civitatis : sed et imperiosorum populorum et regum illustrium : quem laborem nobis Attici nostri levavit labor, qui conservatis notatisque temporibus, nihil cum illustre prætermitteret, annorum septingentorum memoriam unico libro colligavit.' Nec dcc. tantum annorum, sed et Virorum totidem historiam colligasse, ex Plinii lib. xxxv. patebit. Et in Bruto multa, quibus subjungit : 'Eam utilitatem habuit Attici liber, quam requirebam, ut explicatis ordinibus temporum, uno in conspectu omnia viderem.' Et ibidem paulo post ex Attici persona : 'Eisque nosmetipsi ad veterum Annalium memoriam comprehendendam impulsim atque accensimus.' Ac Ciceroni cum misisse, ex proœmio de claris Oratoribus patet. Ibidem : 'Omnium rerum memoriam Atticus breviter et perdisse-genter complexus est.' Meminit et epistola 28. lib. xii. ad Atticum, et Asconius Pedianus in Pisonianam : 'Tradunt et Antiochi regis filie obsidi domum publice ædificatam : inter quos Atticus in Annalibus.' *Schottius*.

Familiarum originem] Γενεαλογίαν. Meminit Joan. Giandorpius libro de Famil. Romanis.

M. Bruti regatu] Supra : 'Regata T. Pomponii Attici.'

Juniam familiam a stirpe] Ex ea fuit M. Brutus. Manut. Quæ nobilissima est earum gentium et familiarum, quæ

a Trojanis et Ænea hauserunt originem. Lege Dionysiam lib. iv. Hæc quum in urbem una cum Romulo migrasset, laude et gloria bellica sub regibus floruit, usque ad L. Brutum, qui regio dominata P. R. liberavit, postreinus Junie gentis. Nam, ut idem lib. v. tradit, Brutus nullos reliquit liberos superstites, et qui sequuntur Bruti, plebei sunt, non patricii. Aliter tamen sensisse videtur Cicero, qui M. Brutum Cæsaris interfectorem L. Bruti gentilem appellat. Tuscul. iv. 'Qui fuit in Italia isdem temporibus, quibus L. Brutus patriam liberavit, præclarus auctor nobilitatis tuæ.' Quomodo in Bruto, et Philippica i. Quod idem ex sententia Posidonii philosophi Plutarchus scribit, qui tertium Junii Bruti filium expertem conjurationis fuisse, ab eoque gentem Juniam propagatam tradidit. Gravissima Ciceronis hæc in re debet esse autoritas, magna etiam Posidonii et Plutarchi. Dionysii tamen, qui multis sententiam suam argumentis exquisitisque rationibus confirmat, meo quidem judicio vel gravissima. Neque enim quisquam ex hac gente per annos cc. post exactos reges, magistratam culem gessit: quod quidem certe in tam clara et nobili familia accidere potuisse, nulla ratione, ut credam, adduci possum. Et tribuit hæc Cicero Bruto, homini amicissimo, non tam vere, quam ut pulcherrimum illud factum, quod pro libertate Reipubl. gessit, laudando extolleret: ac primo L. Brutum, deinde progeniem ejus, P. R. a regibus liberasse significaret. Hæc illustrissimus Streinius, in Gentium et familiarum Romanorum Stemmatis.

Marcelli Claudii de Marcellorum] Altera hæc Claudiorum gens est, et quidem plebeia. Regillenses enim Claudii, idem Pulchri et Neronæ patricii sunt, plebei Marcelli. Licet autem conditio harum gentium diver-

sa sit, originem certe utriusque gentis eandem esse opinor. Plutarchus Posidonium secutus, Marcellum a Marte deducit, quod facile concedo, vel antiquitatis causa. Illud sane permirum mihi videtur, quod idem M. Claudium, qui quintum Coa. fuit, Marcellum, propter egregiam rei militaris scientiam, primum nominatum scribit. Veterum enim Annalium monumenta, quæ et Livius et reliqui secuti sunt, patrem et avum Marcellum appellant. Atque unicum hujus gentis cognomen, hoc est, quod in aliis fortasse gentibus non item: rectius certe familiam, quam gentem appellaveris, quum gens ex multis familiis constet. *Idem.*

De Marcellorum] Quid subjiciemus huic præpositionis, *stirpe an familia?* puto eam delendam esse et hic et mox, uti paullo ante *enumeravit*, Schottus præpositionem a quibusdam scriptis abesse testatur.

Scipionis Cornelii et Fabii Maximi de Corneliorum] Amplissima omniumque gentium nobilissima Cornelia ab antiquis est habita, et quidem jure ac merito. Sive enim dignitatem spectes familiarum, sive etiam præclara in Republicam merita, rerumque gestarum magnitudinem consideres, omnes certe omnium gentium virtutes hujus splendore obscurantur. Ac de origine nihil mihi occurrit. Familias præcipuas quatuor reperio: quarum una Maluginensium est, altera Scipionum, Rufinorum tertia, postrema Lentulorum. Dolabellas enim, Cinnas, Merulas, et si qui sunt alii, plebei potius, quam patricios crediderim. Vide eandem Streinium de gente Cornelia. P. Nannium de clari Corneliis. et C. Sigonii Scipionem Æmilianum.

Fabiorum] Qui originem ad Aborigines, stirpem ad Fabium Herculis filium referunt. Primo Fodii dicebantur ab agrorum fossione; inde Fabii. Vel a *fabis*; ut Pisones, a

pius; *Lentuli* a *lente*; Cicarones a *ciore*. Quod cum multis aliis amplectitur Plinius. Nec improbabilis illa nominis ratio, quam a Fabio, Herculis filio, deducit Pintarchus in Maximo. Hercules enim Jove natus, a Græcis ad Romanos, et usque ad Oceanum pervagatus, multis gentibus initia sui generis dedit. Vide eundem Streinium in gente Fabio.

[*Emiliorum*] Gens illa ab Aemilio Ascanii filio orta. Festus. A Mamercio Numæ regis filio. Pintarchus in Paullo. Quod probabilius, quia Aemilii Mamerci et Mamercini, a gentis principe dicti sunt. Vel, propter *αἰμιόλης*, quam Græci 'orationis leporem' vocant. *Idem*.

Qui aliquam cupiditatem habent notitias clarorum virorum] Plinius l. xxxv. 2. 'Majus, ut arbitror, nullum est felicitatis specimen, quam semper omnes scire cupere, qualis fuerit aliquis.' Schott.

Attigit quoque Poëtica] Supra: 'Idem poemata pronanciabat, et Græce et Latine; sic, ut supra nihil posset.'

Rerumque gestarum amplitudine] Plinius lib. xxxv. 2. 'Imaginum amorem flagrasse quondam, testes sunt et Atticus ille Ciceronis, edito de his volumine, et M. Varro, benignissimo invento, insertis voluminum suorum fecunditati, non nominibus tantum septingentorum illustrium, sed et aliquo modo imaginibus.' Quales in Bibliotheca sua habuisse, colligo ex M. Tullii ad Atticum Epist. lib. iv. 10. 'Malo,' inquit, 'in illa sedecula, quam habes sub imagine Aristotelis, sedere; quam in istorum sella Curuli.' Et in Orator. Demosthenis imaginem ex ære in Tusculana Bruti villa se vidisse ait: ut nos marmoream, Tarracone, cum hac inscriptione vidimus: *ΑΗΜΟΘΕΝΗΣ*, prætermisam ab illis, qui veterum imagines, Hermas, et Terminos ediderant. Schottus in notis ad Elogia Cornelianæ.

Liber Græce confectus de Consulatu Ciceronis] De quo Cicero Epist. l. ii.

1. 'Puer tuus mihi literas ab te, et Commentarium consulatus mei Græce scriptum reddidit: in qua imitatus sum, aliquanto ante de iisdem rebus, Græce item scriptum librum L. Cossinio ad te perferendum dedisse. Nam si ego teum ante legissem, factum me ab te diceret: quanquam tua incompta visa sunt.' Vide sequentia. Scripserat et Herodes eadem de re, sed cum Ciceronis in consulatu præclare facta obscurarent potius quam illustrarent: Epist. lib. ii. 2. Atticus etiam quem minus probabat in Ciceronis libris, ea notare miniatæ cera solitas erat. Epist. l. xv. 14. et lib. xvi. 11. Nec Bruto omnia probare potuit, quæ De Oratore conscripserat. De qua cera Ang. Politianus Miscell. cap. 53. Schott.

CAP. 19. *Rerum exemplis lectores doceamus*] Notatur applicatio *καταδεργυμένων καὶ κομψυμένων* ad *χρῆστος γυμνασμός καὶ κομψοσύνη*, in quo præcipua historiarum philosophia consistit: ut ostendantur, inquam, officiorum fontes commemoratione actuum ex officio profectorum, id est, exemplorum moralium. Boeder.

Quo erat ortus] Supra: 'Perpetuus a majoribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem.'

Divi Julii filii] In nummis antiquis, in Triumviratu cussis: IMP. CÆSAR DIVI F. III. VIR. ITER. R. P. C. Apud Antoniam Augustinum aureus nummus: IMP. CÆS. DIVI F. AVGVSIVS. Et in averâ parte: C. L. CÆSARIS. AVGVTI. F. COS. DESIG. PRINC. IVVENT. Item aëreus apud eundem duobus capitibus signatus; in uno latere DIVOS IVLIVS præferbat; in altero DIVI F. AVG. Divos autem pro Divus Veteres dicebant, ut et Daves pro Davus. Servius in illud Virgilii viii. Æneid. 'Divum genus,' Divi legisse quosdam refert; recte mea quidem sententia, idque cum apothecosi in

Deos relati essent. Et sic fere Græcorum natio, etiam in posterioribus imperatoribus, ut Dion, et ex Dione Xiphilius et Elianus de acie instruenda ad Adrianum Aug. Nervæ filium: *Ἀβράδαρὸν Καῖσαρ, υἱὸν θεοῦ, Ἀδριανὸν νεβέρρον*. Schott.

Cæsarem est consecuta] Schottus laudat Veter. lectionem *Cæsarium cum consecuta*: ait. Gif. Ms. confirmare lectionem. Mihi valde absurdum videtur dicere, *tanta prosperitas Cæsarium consecuta est illum*, pro, tanto Cæsarium favore floruit: sed inde tamen crederem locum ita legendum, *Tanta enim prosperitas cum consecuta*. De Attico loquitur, quod clarum ex eo quod sequitur, 'quod civis Romanus quivit consequi.' Boecler.

Nata est autem Attico neptis ex Agrippa] Sueton. in Tiberio cap. 7. 'Agrippinam M. Agrippa genitam, neptem Cæciliæ Atticæ, ad quem sunt Ciceronis epistolæ, duxit uxorem, seblatoque ex ea filio Druso, quamquam bene convenientem, rursusque gravidam, dimittere, ac Julianam Augusti filiam confestim coactus est ducere.' Ubi post avunculi testamentum Cæciliæ vocatur, qui alias Pomponius. Notandum etiam, quod Agrippinam vocat Suetonius, quam Tacitus Vipsianam, ut eadem patris non nomen tantum, sed et cognomen tulerit. Vide eundem in Augusto LIV. Keuchenius.

Tiberio Claudio Nerone, Drusilla nato] Livia Drusilla duorum Neronum mater erat, qui prænominibus Drusi, cognomine Tiberii a se invicem discernebantur. Antiquus Nummus: NERONI. CLAUDIO. DRVSO. GERMAN. COS. DES. Et, NERO. CLAUDIO. DRVSO. GERMAN. IMP. Vide Stemma Domus Augustæ, quod Tacito suo affixit quondam Justus Lipsius.

Necessitudinem eorum sanxit] Id est, confirmavit, stabilivit. Lambinus legendum putat, *sanxit*. Ernst.

CAP. 20. *Non solum cum ab urbe abesset*] Matus Schotti: *ab urbe esset*: Mox idem Ms. sic interpungit: *mitteret, quid ageret imprimis: quid legisset*: ubi *mitteret*, idem est ac scriberet, nunciaret, elliptica locutione. Ut apud Livium xxxvi. 'ad M. Bæbium misit, Antiochum in Italiam impetum fecisse,' &c. Cicero ad Fam. II. 1. 'Pella misit, ut ad te, si quid vellem, darem literarum.' Vide Gronovii not. ad Livium VIII. 22. Boetius.

Quo non aliquid de antiquitate ab eo requireres] Id est, vel ex antiquitate, ut sæpe hæc præpositio ponitur, vel de antiquitate rei cujusdam vel moris Romani. Buchnerus.

Aliquam questionem poeticam] Vide Woverium de Polymathia cap. 10: pag. 73. et seq.

Verbosiores eliceret epistolas] Ut Cicero quoque ad Attic. Ep. lib. xvi. 11. Schott.

Edes Jovis Feretrii in Capitolio ab Romulo constituta] De qua insigniter præ aliis Livius lib. I. Romulus, 'duce hostium occiso, urbem primo impetu capit: inde exercitu victore reducto, ipse, cum factis vir magnificus, tum factorum ostentator haud minor, spolia ducis hostium cæsi suspensa fabricato ad id apte feretro gerens, in Capitolium ascendit; ibique ea cum ad quercum pastoribus sacram deposuisset, simul cum dono designavit templo Jovis fines, cognomenque addidit Deo. Jupiter Feretri, inquit, hæc tibi victor Romulus rex regia arma fero, templumque iis regionibus, quas modo animo metatus sum, dedico, sedem optimis spoliis, quæ, regibus ducibusque hostium cæsis, me auctorem sequentes, posteris ferent.' Vide etiam Dionysium. Situm illud templum fuit in IX. Urbis regione, ubi a P. Victore collocatur. Spatium ejus non ita magni ambitus. Quippe adhuc servatur vetus ejus vestigium,

quod intra xv. pedum longitudinem comprehenditur, ut inquit Dionys. Ex hoc sumebant Romani sceptrum, per quod jurarent, et lapidem silicem, quo fœdus ferirent. Lege Alex. ab Alex. lib. i. 14. et ex antiquis Plutarchum, Valerium Maximum III. 2. *Keuchen*.

Esul tam his terris] Supra: 'Hostis Antonius judicatus Italia cessarat.' Schottus Obs. III. 2. ex ultimis terris. Et explicat de Ægypto. *Boeclerus*.

CAP. 21. Cum VII. et LXX. annos complectet] Qui est annus Climactericus hebdomaticus magnus, ducto septenario in undecim: nam Climacterici viros præstantissimos extinctos, veteres memorie monumentaque declarant. Supra 'anno sexto et sexagesimo' matrem nonagenariam extulit: et bellum Cæsarianum exortum, Nepos ait, ætatis Attici sexagesimo, qui est U. C. 704. Deceasisse vero Cn. Domitio L. F. CN. N. Ænobarbo, C. Sosio C. F. T. N. Coss. Qui est annus 721. post Romam conditam. Natus itaque Atticus anno 644. triennio ante M. Tullium, cui XI. annis superstes fuit. *Schott*.

Putarunt esse tenesmon] Crebram et inanem voluntatem egerendi. Plin. Hist. Nat. lib. XXVIII. 14. Eadem explicatio legitur apud Hippocratem Epidem. lib. II. sect. 2. Dysenterie adfuit esse vitium, camque sæpe præcedere, et in eo pauca cruenta et mucosa, cum magna tensione egeri, scribit Galenus Com. ad aphorism. 27. lib. VII. Apud Nicandrum Schol. hunc morbum suo tempore *βασινδυ* dictum scribit in Alexiph. vs. 182. Apud utrumque legitur *τρωασμός*. Manutius scribit *τρωασμός*. Jo. Valder. *τρωασμός*. Bosius *τρωασμός*. Gifan. Lamb. et Jo. Savaro *tenesmus*. Benvorus vero *tenesmon* Latinis litteris. Manutius ex subsequentibus verbis *quæ nullis doloribus probat τρωασμόν*

non fuisse, idque autoritate Corn. Celsi. *Ernst*.

Sextumque Peducaum] Qui Prætor erat anno Urb. 678. Attici familiarissimus. *Ernst*.

In cubitum innixus] Qui habitus loqui incipientis apud antiquos. Homerus: 'Ὀφθαλμοὶ δ' ἔρ' ἐν' ἀγκῶνας, κεφαλὴν ἐναείρας, Ἀτρεΐδην προσέειπε, &c. De Christo Nonnus: Καὶ παλάμη ἀγκῶνα παλαιδότητος ἐρείσας, Ἀκρότατον περικύβην ἑμοστέργου τραπέζης, ἔβην δὲ ἐτάρας. Herodianus de Marco Imperatore: 'Πουχὴ τοῦ σιμφοδόου κουφίσας ἑαυτὸν, τοιοῦτον λόγον ἤρξατο. Petronius: 'Erectus in cubitum, hæc fere oratione contumacem vexari.' *Keuchen*.

Quod ad sanandum me pertineret] Hæc in quibusdam libris omittuntur. Sed in aliis habentur, nec, ut quidam suspicatur, a Lambino inserta. *Boeclerus*.

Mihi stat alere morbum desinere] Cicero lib. IX. ad Varronem: 'Modo stet nobis illud, una vivere in studiis nostris, a quibus antea delectationem modo petebamus, nunc vero etiam salutem.' *Schott*.

CAP. 22. Ex domo in domum videtur migrare] Cato ille Ciceronianus multo rectius: 'Ex hac vita discedo, tanquam ex hospitio; non tanquam ex domo: commorandi enim Natura diversorium, non habitandi dedit.' *Idem*.

Agrippa cum flets atque osculans] Apage hinc oscula, ait Schoppius Verisimil. lib. III. 8. non enim ægro, cuique mori certum est, competunt. Sanior vetus Codex, *flets atque obsecrans*. Sed rigido censori Schoppio non venit in mentem, quod etiam M. Popilius Opplium Gallum, familiarem suum, moriens ultimo complexu et osculo dignum iudicavit. Valer. Maxim. lib. VII. 18. 9. Sed in his non sunt positæ opes Romanæ. *Ernst*. De oscula moribundorum plura Kirch-

manus de fun. Rom. I. 5. Heliad. II. προσφύρηται με καὶ τὰ τελευταία περιβαλεῖν, δαχτύλων φιλημάτων, καὶ ἀφύχτος ἀπεστερήθη. Cicero vidend. Orat. in Verr. v. *Kenchensis*.

Ne ad id, quod natura cogeret, ipse quoque sibi acceleraret] Seneca: 'Nunquam id sero venit, unde nunquam, cum semel venit, potnit reverti.' Curtius: 'Ultimum omnium mors est, ad quam non pigre ire satis est.' Blas, ἐπιταλουμένου τινὸς τὸν θάνατον ἐπὶ τέκτων ἀπαιτεί, ἔφη, τὶ αὐτὸν καλεῖς, ἔθρου; οὐκ, ἢν μὴ καλῶς, ἤξει; Ceterum moris erat sumendæ mortis spectatores advocare necessarios, aliosque claros viros, quorum præsentia mortem clariorem et testatiorem fieri putabant, qui tamen plerumque, ut heic apud T. Pomponium Atticum, hortatores vitæ fuerant. Sic fœminam quandam Sextus Pompeius in insula Coo mori destinatam, facundissimo sermone revocare conatus est. Val. Max. II. 6. 1. *Gebhard*. Vulgati libri omittunt præposit. *ad*.

Compressit] In aliis libris est *depressit*: id est, serio contempsit. *Ernstius*. *Compressit* a Lambino videtur esse. *Bosius*.

Cn. Domitio, C. Sosio Coss.] Anno Urbis 721.

Elatas est in lecticula] Leticam apud Romanos comperio fuisse in duplici usu; ad mortuos ferendos, et ad vivos. Ad mortuos, antiquus Romæ mos, et jam inde a regibus mortui in lectis efferebantur, sive in lecticis. Dionysius lib. IV. cadaver Lucretiæ efferrî facit ἐπὶ κλῆδος μύλασιν ἀμφὶς δονημένους. Et inter leges XII. fuit, 'ne plures lecti struerentur uni.' Mansit is mos, quamdiu mansit res Romana. Asconius: 'Cadaver Clodii in via relictum Sex. Tedijs Senator, qui forte rure in urbem revertebatur, sustulit, et lectica sua Romanæ ferri iussit.' Tacitus Hist. III. 'Simul ferebatur lecticula parvulus

Atius, velut in funebrem pompam.' Mortui honestiores lectica hexaphoro efferebantur: at tenniores sandapila, cui subijuncti saltem homines quatuor. Vide Martialem. In monumento M. Antonii Antii Lupi, quod exstat etiam nunc via Hostiensis, sculpta lectica cum pulvino et corona cernitur; funebre scilicet signum. *Lips*. Græci τὴν κλῆρον et τὸ λέχος vocant. *He-sychius*: λέχε, ἐφ' οἷς τοὶ νεκροὶ κοινοῦν. Plura doctiss. Kirchmannus de Funer. Romanorum lib. I. 4. et lib. II. 9.

Sine ulla pompa funeris] Quam Servius, ad Virgilium, 'pompa exequialem' vocat. Quintilianus Declam. CCCXIX. 'Ducatur ingens funeris pompa.' Tacitus Ann. II. 'Fuerunt qui funeris publici pompam requirerent.' *Apuleius*: 'Utpote unus de optimatibus, pompa funeris publica ductabatur per forum.' Sic, pompa plerumque de funere dicitur. Vide Festum in Vespillonibus. *Koschen*.

Sepultus est iuxta viam Appiam] In qua erant conditoria et sepulchra Romanorum. *Rhenan.* ad Senec. Vide Ciceronem in Milon. Fuit ibi et sepulcrum Severi Imp. teste *Elío Spartiano* in Antonino Geta: 'Illatus est in majorum sepulchra, hoc est, Severi, quod est in Appia via euntibus ad portam dextram.' Gallienum quoque Imp. in hac via nono lapide sepultum, tradit *Sextus Aurelius*. De Thessalo Medico, *Plinius* lib. XXIX. 1. idem lib. X. 43. *Kirchmannus*.

Ad quintum lapidem] Nam in Urbe Roma sepeliri nefas; et jam inde a X. viris lege XII. vetitum: quæ his verbis concepta est apud Ciceron. II. de Leg. HOMINEM. MORTVVM. IN. VRBE. NE. SEPELITO. NEVE. VRITO. Credo inquit Cicero vel propter ignis periculum. *Schott*.

In monumento Q. Cæcili, avunculi sui] Cujus et hereditatem crevit ex dodrante, domumque habitavit, et

sepulchrum moriens tenuit. Quam
et *ÆTERNAM DOMVM* vocari in vet.

inscriptionibus, literatisque lapidibus,
animadvertere licet. *Idem.*

FRAGMENTA.

CHRONICORUM LIB. I.

I. *Vixit Homerus*] Non sunt hæc
ipsa Gellii, nedum Nepotis verba,
sed a Schotto paullum immutata.
Quomodo et in sequentibus subinde
veterum scriptorum *ῥῆσις* aliter in-
flexit, aut ex iis, quæ præcesserant,
supplevit; alicubi et de suo addidit,
quæ nusquam apud illos reperire est.
Verba Gellii de Homeri ætate sic
habent: 'De Homero et Hesiodo
inter omnes fere constitit, utrumque
ante Romam conditam vixisse, Silvis
Albæ regnantibus, annis post bellum
Trojanum plus c. et LX. ante Romam
autem conditam, ut Cornelius Nepos
in primo Chronicorum de Homero
dixit, annis circiter c. et LX.' *Bosius.*

Homerus] De quo olim Plato cla-
mabat: *ἄριστος καὶ θελοτατος τῶν ποιη-
τῶν. Aristoteles: Θεωπέσιος Ὅμηρος πα-
ρὰ τοὺς ἄλλους.* Et addit alibi: *λέγει
καὶ διαβολὴ πᾶντας διεπράβηκε.* Vitam
ejus conscripsit Herodotus. Lege
etiam Plutarchum de arte ejus Poë-
tica, Dionem Chrysostomum, Sul-
dam, Strabonem, Quintilianum, alios.
Constantinus Lascaris ἐκ τῶν Ὅμη-
ρον Λίδος ἔκγονος, ἔδρακεν ὅσσα Γαλα,
θάλασσα, ἄηρ, οὐρανὸς ἐνδὺς ἔχει.

*Ante Romam conditam annis circiter
c. et LX.*] Hæc Cornelli Nepotis sen-
tentia fuit, quem sequitur Sosimus.
Non tamen dicit, rebus humanis ex-
cessisse tot annis ante Urbem condi-
tam, sed vixisse. Nec enim puto,
de anno constitisse, quo obiit. Cas-
sius in Annalibus de Homero et He-

siodo scriptum reliquerat, vixisse eos
annis plus centum atque sexaginta
post bellum Trojanum. Atqui du-
centis et septuaginta plus annis eos
vixisse oportet post bellum Troja-
num: siquidem annis circiter c. et LX.
ante Urbem conditam fuere. Idcirco
Lipsius corrigendum in Agellio
indicabat, *plus ducentis atque sexaginta.*
Sed nihil necesse. Opinio Cassii
nihil commune habuit cum Nepotis
sententia. Ille paulo plus quam c.
et LX. annis post Trojam captam fu-
lisse Homerum voluit, hic circiter
annis c. et LX. ante Romam condi-
tam. Huic supputationi calculum
addunt et consensum omnes fere La-
tini Scriptores. Plinius lib. VII. 16.
'Jam vero ante annos prope mille
vates ille Homerus non cessavit mi-
nora corpora mortalium quam prisca
conqueri.' Scribebat ille anno Urbis
octingentesimo trigesimo. Quibus
si addas centum et sexaginta annos,
ante Urbem conditam, quo tempore
floruisse Homerus proditur, fient anni
nonaginta et nongenti. Sic anni sunt
prope mille ab ætate Homeri ad Plin-
ium. Juvenalis: 'atque uni cedit
Homero Propter mille annos.' Vetus
Scholiastes: 'dinumerato tempore
fortasse usque ad ætatem suam, Poë-
ta dixit, mille annos fluxisse ex tem-
pore Homeri. Fuit autem Homerus
annis ante Urbem conditam centum
sexaginta: post illum captum du-
centis sexaginta.' Scripta illa Satyra
a Juvenale, sub initium Nervæ, vi-
ginti circiter annis post Plinii opus.

Sic mille ac decem præter propter anni ab Homero ad Juvenalem, quo tempore scripsit illam Satyram. Velleius Paterculus in eadem sententia, qui annos ferme nongentos et quinquaginta Homerum ante ipsius ætatem floruisse tradit. Annis circiter quadraginta ante Plinium scribebat Velleius. Longe major inter Græcos Scriptores discordia. Quidam eum tempore belli Trojani exstitisse volunt. In his Dionysium Epici Cycii Scriptorem numerat Tzetzes et Diodorus: 'Ο κατὰ Διονύσιον ἑστὸς τὴν κυκλογράφον Ἐπὶ τῶν δύο στρατείων λεγόμενος ὑπάρχειν, Θηβαϊκῆς Ἑλλήνων τε τῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Crates Grammaticus apud Clementem et Eusebium circa Heraclidarum descensum viguisse vult, octoginta annis post Troica; quam opinionem perperam Apollodoro tribuit Tzetzes in Chiliadibus. Eratosthenes centum annis eum abfuisse scripsit a Troicis temporibus. Aristarchus centum quadraginta. Herodotus centum sexaginta octo, quod Cassius in Annalibus secutus est, qui plus centum atque sexaginta annis Homerum post bellum Trojanum vixisse notaverat. Nec enim hic numerus mutandus, ut putavit magnus Criticus. Philochorus eum a Troja submovebat annis centum octoginta. Euthymenes in Chronicis ducentis, et æquævum Hesiodo faciebat. Apollodorus Atheniensis centesimo anno migrationis Ionicæ floruisse tradidit, hoc est, a Trojæ excidio, ducentesimo quadragesimo. Apud Hieronymum legitur cclx. Huic calculo quidam xii. annos adjiciunt, ut Latini fore omnes, qui centum et sexaginta circiter annis ante Urbem conditam vixisse eum tradant. Latini itaque Apollodori sententiam secuti sunt. Alii longius multo a Troicis removeant temporibus, ut Euphoriion, qui Gygis ætati comparem statuebat. Gyges autem regnare occæpit ab Olympiade decima

octava. Archilochus, Eusebio testa, in Olympiadem xxiii. Homeri florem ætatis ac famæ conjecit, idem cum Euphoriione sentiens. Nonnulli nonagiata tantum annis ante primam Olympiadem aiunt fuisse, hoc est, centum quadraginta sex annos ante Urbem conditam. Hujus opinionis auctorem prodit Clemens Sosibium Laconem, quæ a supputatione Latinorum, quatuordecim tantum annis distat. Hanc dividiam auctorum super ætate Homeri heic libuit brevibus aris subducere. *Salmasius.*

Roma condita Olympiadis septima anno secundo] Onuphrius in Urbe Roma, Solinum inter eos auctores recenset, qui Olympiadis sextæ anno quarto Romam conditam scripserunt, cum aperte profiteatur Solinus, sese existimare, collatis Romanis et Græcorum temporibus, eam anno primæ Olympiadis septimæ conditam fuisse. Et perperam etiam ibidem notat, Lutatio et Eratostheni placere Olympiadis septimæ anno primo conditam, cum anno tantum secundo illi voluerint. *Salmasius.* Roma condita est, quo tempore πρῶτος δ' ἀποικιστὴς Δαϊκλῆς ὁ Μεσσηνίος, ὡς τῇ ἑβδόμῃ Ὀλυμπιάδι σπείδιον ἐπέκα. Illo ipso anno urbs condita memoratur. Anonymus in illo tempore: 'Ρῶμῃ ἀπὸ τῆς ὑπὸ 'Ρήμου καὶ 'Ρομύλου. Videndus Dionysius lib. i. Alii in secundum annum referebant, inter quos Polybius. Dionysius Halicarnassensis libro i. Οὐ γὰρ ἤξιον, ὡς Παλλῆσιος ὁ Μεγαλοπολίτης, τοσούτων μόνον εἰπῶν, ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος τὴν 'Ρῶμην ἀπὸ τῆς παλαιᾶς. Auctor Chronici Alexandrini annum quantum statuit: Καὶ τετάρτην ἔτει τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, εἰκοστὴν τέταρτην τῆς οἰκίας ἡλικίας ἔχοντες ἀνιόντες, 'Ρῶμος καὶ 'Ρήμος κτίσονται τὴν 'Ρῶμην. Atque huc pertinent ista Eusebii, Chron. i. 'Ρομύλον φασὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος βασιλεῦσαι τῶν Λατίνων ἀπὸ Αἰνείου, 'Ρῶμην τε κτίσαι,

καὶ μετανοήσαντες τὴν πόλιν. Jornandes simpliciter septimam dicit, non expresso ejus anno: 'Septima Olympiade Romulus, ejusque germanus; quos interpastores nutritos diximus; collecta pastorum multitudo, Romanæ Urbis ædificia inchoaverunt.' Alii aliter statuebant; disseritque eleganter Dionysius libro citato, et Solinus cap. 2. *Mærs*. Condita Urbs ipsarum Palilibus, id est, undecimo Calendæ Maras, hora post secundam; ante tertiam, sicuti L. Taruntius prodidit Mathematicorum nobilissimus, Sole in Tauro, Luna in Libra constituta. Et hoc est, quod dixit Cicero; 'cum in iugo Luna esset.' Et sub Libra conditam ideo Romam dixit Manilius. *Thyrsius*, in Miscell.

Archilochus Tullo Hostilio Romæ regnante jam tunc Poëmatibus clarus ac nobilissimus Non minor varietas circa ætatem Archilochi quam Homeri. Herodotus refert ipsum ad imperium Gygis, quod incidit in tempus Olympiadis vigesimæ. Cicero regnante Romulo vixisse dicit; Olympiade nimirum septima vel octava. A Romuli excessu ad ætatem, qua Tullus Hostilius cepit imperium, sunt anni quadraginta quatuor. Potuit sane trium Regum ætati superesse; at tot annis clarum et nobilem fuisse Poëmatibus, non facile crediderim. Vide Eusebium in Chronicis. *Schottus*. Hic 'maximus Poëta, aut certe summo proximus' appellari meruit apud Valer. Maximum. In Suida est ἡρώδης ποιητής. Hippodromus Rhetor Homerum φωνήν, Archilochum πνεύμα vocavit. Paterculus: 'Neque quemquam alium, cujus operis primum auctor fuerit, in eo perfectissimum, præter Homerum et Archilochum reperiemus.' *Colerus*. Adi Vossium de Poët. Græc. cap. 3.

M. Manlius Romæ qui Gallos in oblatione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, convictus est consilium de regno occupando iniisse; damnatusque

capitis, a Saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, præceps datus est; ut Cornelius autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est] Manlius ob defensum Capitolium Capitolinus dictus, sexdecim annorum voluntarium militem se obtulit. Triginta septem militaribus domis a suis duclibus ornatus, viginti tres cicatrices in pectore habuit. Capta Urbe, auctor in Capitolium fugiendi. Quendam nocte clangore anseris excitatus, Gallos ascendentes dejecit. Patronus a civitatibus appellatus, et farre donatus est. Domum etiam in Capitolio publice accepit. Qua superbia elatus, quum a Senatu suppressisse Gallicos thesauros argueretur, et addictos propria manu liberaret, regni affectati suspicione in carcerem conjectus, populi consensu liberatus est. Rursus quum in eadem culpa et gravius perseveraret, et reus factus, et ob conspectum Capitolii ampliatus: alio deinde loco damnatus et de saxo Tarpeio præcipitatus. Domus diruta, bona publicata. Gentilitas ejus Manlii cognomen ejuravit, ne quis postea Capitolinus vocaretur. Auctor de Viris Illustribus. In prænominis hujus triplex dissensio apud Historicos. Dionysius T. Manlium Capitolinum vocat. Diodorus A. Manlium. Plerique M. Manlium Capitolinum. Liv. Agellius. Alii. Florus quoque Livii abbreviator lib. iv. 'Cum obstrictos,' inquit, 'ære alieno liberaret, nexos exsolveret, crimine affectati regni damnatus de saxo Tarpeio defectus est: in cujus notam SC. factum, ne cui de Manlia gente Marco cognomen esset.' Syllaba eo repetita locum corrupit. Recte igitur Sigonius prænomen ex Quintilliani lib. iii. ponendum docuit. Quod Livius et Plutarchus in libro τῶν κεφαλαιῶν confirmant: et illud Festi seu Pauli Diaconi lib. xi. de verb. signif. 'Manlia gentis Patriciæ decreto nomen ex ea Marcus appellatur, quod

M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnum affectasset, damnatus, necatusque est.' Vide T. Livium lib. vi. ab Urbe Condita. *Schott.* Defensio illa Manlii adversum Gallos Senones incidit in annum $\alpha\beta\delta\epsilon\zeta\eta\theta\iota\kappa\lambda\mu\nu\pi\rho\sigma\tau\upsilon\phi\chi\psi\omega\pi\alpha\rho\chi\sigma\tau\omega\varsigma$ ccclxiii. Stad. Roma a Gallis capta, cum pognatum paullo ante esset ad Alliam flumen, die xv. Kalend. Sextil. $\pi\epsilon\phi\lambda\tau\epsilon\pi\epsilon\sigma\alpha\varsigma\theta\epsilon\pi\omega\alpha\varsigma$, $\pi\epsilon\phi\lambda\tau\epsilon\pi\omega\alpha\chi\sigma\tau\omega\varsigma$, ut ait Plutarchus in Camillo. Manlius a Saxo Tarpeio præceps datus est anno vii. post Urbem a Gallis receptam. Agellius Nepotem laudat auctorem, qui Manlium verberando necatum scripserit. Adjectas mortuo notas, Livius, Sex. Pompeius, Herodes Atticus apud Agellium, auctores sunt: 'alteram publicam; quod cum domus ejus ex populi jussu ob defensum Capitolium in arce fuisset: ubi postea ædes atque officina Monetæ; latum ad populum est, ne quis Patricius in arce aut Capitolio habitaret: Gentilitiam alteram, ne quis ex ea gente Marci prænomine vocaretur.' Quod ille, qui de Viris illustribus, Plinii Secundi titulo circumfertur, scripsit, 'gentilitatem Manlii ejurasse, ne quis postea cognomine Capitolini uteretur,' $\alpha\upsilon\tau\omega\tau\omega\pi\sigma\tau\alpha$ est. Constat enim ex Consulum Annalibus, Capitolinorum cognomina in Manliana deinceps frequentissima fuisse. Stad. Vide Epitomam Livii, vi. Quintilianum iii. 7. Val. Maximum vi. 3. Plinium vii. 28. et Plutarchum $\epsilon\upsilon\alpha\lambda\lambda\iota\omega\varsigma$.

Alexander Magnus Pella ortus, M. Fabio Ambusto, Tito Quintio Capitolino Coss. post Romam conditam anno trecentesimo, octuagesimo quinto Atqui multis modis hoc falsum deprehenditur. Quippe convenit inter omnes Alexandrum natum Olympiadis sextæ supra centesimam anno primo. Alii secundo volunt. In hoc solum discordia est. Quod tempus convenit anno Urb. conditæ trecentesimo nonagesimo septimo, vel octavo, si

Varronis calculum sequaris. Nepos, si quid Solino credimus, natum Alexandrum scripserat, *Consulibus M. Fabio Ambusto et T. Quintio Capitolino*. Consules illi fuerunt juxta Livium anno Urbis quadringentesimo primo; hoc est, Olympiadis centesimæ sextæ anno quarto. Sed omnes anno primo aut secundo hujus Olympiadis natam prodidere. Nepoti placuit, ut ex Solino scimus, Romam conditam esse Olympiadis septimæ anno secundo. Si ex æra Varroniana, Urbis annus trecentessimus nonagesimus nonus convenit cum Olympiadis sextæ et centesimæ anno secundo; certe secundum æram Nepotianam Urbis trecentessimus nonagesimus septimus in eundem annum Olympiadis congruerit. Ergo annus Urbis quadringentesimus primus, juxta Nepotem, cum Olympiadis septimæ primo aut secundo anno pariaverit. Olympiadis vero sextæ et centesimæ annus ultimus, quo natum Alexandrum putavit Nepos, Urbis annus fuerit trecentessimus nonagesimus nonus. An igitur hic numerus hoc loco expungendus? Id nimis longe abit a vestigiis scripturæ veteris omnium librorum. Error potius Solini fuerit, ut in omnibus solennes ejus sunt tales hallucinationes. Natalem Alexandri in consulatum Fabii Ambusti et Quintii Capitolini contulerat Nepos. Annum Urbis de suo addidit Solinus, quo anno nulli Consules Romæ, sed Tribuni militum Consulari potestate regebant. Quod tempus incidit in Olympiadem secundam et centesimam exeuntem. In quod tempus nemo est, qui Alexandri natalem conjecerit. Existimavi aliquando legendum: *post Romam conditam anno ccclxxxv.* hoc est, nonagesimo quinto, uno decusse detricto factum ccclxxxv. Hæc est æra Pietoris, quam fortasse hic secutus est Nepos. Octava Olympiade Romam conditam voluit. Secundum hunc calculum, qui

allis trecentesimus nonagesimus nonus ab Urbe condita, hic Pictori fuit trecentesimus nonagesimus quintus. Sed quis credat Nepotem sententiam Pictoris heic adhasisse, quum disertim Solinus tradat, Nepoti et Lutatius, opinionem Apollodori et Eratosthenis comprobantibus, placere Romanam conditam Olympiadis septimæ anno secundo? Hoc tantum itaque heic tenendam ex opinione Nepotis, natam Alexandrum, Consulibus M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino. *Salmas.* M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino Coss.] Horum consulatus incidit in annum tertium aut ultimum Olympiadis sextæ supra centesimam. Josephus narrat apud omnes in confesso haberi, Alexandrum vivis excessisse Olympiade centesima et decima quarta. Libro 1. contra Appionem: Ἀλέξανδρον δὲ τεθνήκειν πέντες ὁμολογοῦσι ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ Ὀλυμπιάδῃ. Hegesias tunc Archon erat. Æque inter omnes constat, anno vitæ trigesimo tertio eum obiisse. Scribit Arrianus occisum esse Philippum sub Pythodemi magistratu, Olympiade undecima et centesima, quo tempore Alexander annorum circiter viginti fuit. Si ab ea Olympiade retro numeres annos viginti, ad sextam centesimam devenies, cujus anno primo natus est Alexander, Elpinice Archonte. Ab eo Prætoræ ad Hegesiam, sub quo mortem obiit, anni sunt duo et triginta solidi: mortuus itaque anno ætatis trigesimo tertio. Atque hæc sunt apud omnes ὁμολογούμενα: juxta calculum vero Nepotis minus etiam, quam triginta annos vixerit. A Nepote videtur sumpsisse Agellius lib. xvii. capite, quo exponit, quibus temporibus post Romam conditam Græci Romanique illustres viri floruerint. In eo capite tradit, Alexandrum natum circa annum Urbis conditæ quadringentesimum. Cornélium Nepotem ibi in Chronicis citat

loco non uno. M. Fabius Ambustus consul fuit iterum cum M. Popilio, anno secundo Olympiadis sexagesimæ sextæ, circa annum Urbis trecentessimum nonagesimum nonum. Idem Fabius consul tertio fuit cum T. Quinctio Capitolino, anno Urbis, juxta Livium, quadringentesimo primo. Eo ipso anno quidam Annales non Titum Quinctium, sed Popilium consulem cum Ambusto referebant. Livius: 'Creati Consules ambo Patricii. M. Fabius Ambustus, III. T. Quinctius. In quibusdam Annalibus, pro T. Quinctio, M. Popilium consulem invenio.' Hoc errorem quibusdam potuerit obijcere, in assignando Alexandri natalis anno, qui tertium Fabii Ambusti consulatum pro secundo acciperent, præcipue quum in utroque consulatu collegam illi dent M. Popilium quidam Annales. His adde, quod, juxta Livii et aliorum calculum, Fabius ille secundo factus est consul anno Urbis trecentesimo nonagesimo nono. Ex æra quoque Nepotis, qui duobus annis posterius conditam Urbem statuit, tertius ejusdem Fabii consulatus in annum Urbis trecentessimum nonagesimum nonum cadit. Et fortean Nepos, quum natum Alexandrum in Chronicis dixit, consulatu M. Fabii Ambusti, de secundo ejus consulatu intellexit, quem plerique assignant ad annum secundum Olympiadis centesimæ sextæ. *Salmas.*

Publius Terentius Scipionis Africani et Cati Lelii æqualis] Quod contra Fenestellam. Vide eundem locum Donati, vel, ut alii volunt, Suetonii. *Keuchenius.* Quin potius utroque major natu. Natus enim Terentius, si eidem Donato fides habenda, Cn. Cornelio Lentulo, P. Ælio Pæto, Coss. anno, ni fallor, 558. post U. C. Mortuus vero Cn. Cornelio Dolabella, M. Fulvio Nobiliore Coss. anno U. C. 595. Scipio vero Africanus minor, natus Appio Claudio Pulcro, M. Sem-

prorio Tuditano Coss. anno 549. post R. C. Quo tempore Terentius sextum decimum annum agebat. Anno vero tricesimo quinto Andriam docuit; qui est U. C. 588. cum Scipio ageret undevicesimum. Lælius vero Scipionem paulum ætate anteibat, ut ipse in sui nominis Dialogo Ciceroniano: 'Ut prius,' inquit, 'introieram in vitam, sic prius exirem de vita.' Ubi tamen Terentium familiarem suum vocat Lælius; non, ut quidam false crediderunt, Cicero, ne majori quidem Africano æqualis, quo moriente Terentius sedecim fere annos natus erat. *Schott.*

EXEMPLORUM LIB. II.

II. *A Virgine Vestale*] Pro *Vestali*: quia non personam, sed rem significat. Sic Sosipater Carisus lib. I. Gram. *Schott.* Vide Vossium de analog. lib. II. 11.

LIB. V.

Multis in Senatu placuit] Gemina sunt, quæ in Cicerone I. Offic. leguntur: ubi fidem hosti datam, servandam esse docet: 'Secundo,' inquit, 'Punico bello post Cannensem pugnam, quos decem Hannibal Romam misit, adstrictos iurejurando, se redituros esse, nisi de redimendis iis, qui capti erant, impetrasset; eos omnes Censores, quoad quique eorum vixit, cum pejerasset in ærariis reliquerunt: nec minus illum, qui iurejurando fraude culpam inierrat. Cum enim permissu Annibalis exisset e castris, rediit paulo post, quod se oblitum nescio quid diceret: deinde egressus e castris, iurejurando se solum putabat: et erat verbis, re non erat. Semper autem in fide quid senseris, non quid dixeris, cogitandum est.' Hæc ille. *Schott.* Vide super hanc questionem Hug. Grotium lib. III. 28. De Jur. Bell. ac Pacis.

Captivorum Romanorum ab Annibale
Delph. et Var. Clas.

Hæc Schottus de suo addidit. Nam in Gellio sic legimus: 'Cornelius Nepos in libro exemplorum quinto, id quoque literis mandavit, multis in senatu placuisse, ut il, qui redire nollent, datis custodibus,' &c. Egerat autem in præcedentibus de captivis ab Annibale Romam missis, hac conditione, ut redirent ad se, nisi permutatio placeret Senatui. *Bosius.*

Detestabiles] In editionibus invenio *intestabiles*. Quod perinde est. Horatius Sat. II. 2. 181. 'intestabilis et sacer esto.' *Idem.*

ILLUSTRIUM VIRORUM LIB. II.

III. *Subinde*] Quo et Brutus et Cælius frequenter usi sunt. Sosip. Caris. lib. II. Gramm. *Idem.*

LIB. XV.

Harum partium] Sic Cæsar in Analogicis, et Ennius. Idem Sosipater: 'Jamque fere quatuor partium' pro partium. Quod hodie obtinet. Sic et XII. Philipp. Cicero. Ut Muretas in Ms. Vaticano. Ita mensium, pro mensium diebant. Et sexcenta alia. Legendus Vossius de analog. II. 14. Sed Charisii locus aliter interpungendus est, quam vulgo legitur. Putschius edidit: PARTVM. Cæsar de analogicis, HARVM PARTVM. Cornelius Nepos in illustrium decimo quinto. Et Ennius, IAMQUE FERE QUATVOR PARTVM. Distingue: PARTVM, Cæsar de analogicis, HARVM PARTVM, Cornelius Nepos, &c. *Bosius.*

LIB. XVI.

A fratre patruelis] Rem necessitudinis, sed personam, ostendat. Quæ Garisii (ut pleraque illius) mutila sunt et corrupta. *Schott.* *Bps. Vossius.*

INCERTA QUO LIBRO VIRORUM ILLUSTR. POSITA.

Carthage] Urbs dicta per excellentiam, ut ante monuimus. Nam
2 Y

ΚΑΡΘΑ Phœnicibus Urbs est, Carthagena civitas Hortorum, quam Græci *οδοῦσαν* verterunt. *Horn. Carthada* et *Carthago* idem. Sed illud merum Phœnicium, hoc Punicum, id est, jam depravatam Phœnicibus aliquantum temporis in Africa commoratis. Nam Pœni *αὐτόχρημα φόνικας*. Neo dubium, quin Græcum *Καρχιδών* ab eadem origine sit deductum et inflexum. Quod Siculorum proprium, qui θ mutant in χ. Sic quæ *Carthada* vel *Carthago* Pœnis, ipsi dixerant *Καρχιδά*. Ipsi Africæ vicini hoc nomen Græcis transmisserunt. Falluntur igitur auctores plerique Græci, qui *Καρχιδόνα* conditam scripsere, ἀπὸ *Καρχιδόνος τῆς ἀπὸ τοῦ φόνικας*. Nam idem nomen *Καρχιδών* et *Carthago*, deflexum a Punico vel Phœnicio *Carthade*. Vide Magnum Salmasium in stupendo exercitationum Plinianarum opere.

Antea spectem habuit duplicis oppidi] Unde Virgilius Carthaginem et Byrsam conjunxit, ut nrbes vicinas.

Cujus interior pars Byrsa dicebatur] Strabo lib. xvii. Geograph. Καὶ *Καρχιδών* δὲ ἐπὶ *Χερρόνῃ* τῆς *Βύρσαι*, κατὰ μέρος δὲ πάλιν ἡ ἀκρόπολις, ἣν ἐπέκλουν *Βύρσαν*, ὅπως *ἱκανῶς ὁρίσθαι, καὶ αὐτὴν περιουκρινῆν*. Appellatio illa a corio ducta. Vide Appianum, et Eustathium in Dionysium. *Βύρσα* enim Græcis corium. Byrsa et Carthago, ex taurino tergo derivata vocabula. Postea tamen diversa significata acceperunt. Ut probabile sit, mugari heic Græcos et Latinos auctores, ut propemodum in omnibus. Byrsa enim ΒΥΡΣΑ hoc est, munitus locus Pœnis et Orientalibus. Quo nomine etiam Idumæorum metropolis insignita. Unde hodie munita et augusta loca Bursæ vocantur. Quale est Romæ Capitolium, Athenis ἀκρόπολις. *Keuchen*. Cæterum illud colligere possumus, Byrsam, quæ ἀκρόπολις fuit, a Didone Tyria tantum fuisse conditam; Iarbam postea novo

condita eam urbem instaurasse, et vocasse *Καρχήν πάλιν*, Punica vel Libyca voce, quæ id significaret. Id erat Carthada vel Carthado. Unde κατὰ *παροφθόρον* Latinis *Carthago*, Græcis *Καρχιδών* dicta est. Falsa igitur et nugatoria Græcorum opinio, qui a Carchedone Tyrio conditam, et inde nominatam scripsere. *Salmasius*.

Exterior Magalia] Servius in iv. *Æn. Magalia*, Afrorum casas, et *Mapalia* idem significare annotat. Vide Sallustium et Festum. Carisius Sosipater: *Magalia, κάλυβαι Ἀφρῶν. Mapalia, κάλυβαι ἄγρῶν*. Sed utrobique Ἀφρῶν legendum censeo. *Schottus*. ΚΥΒ palea vel pales Syris est agricola, hinc mapale deductum, proprium agricolæ tugurium. Ergo apud Carisium κάλυβαι ἄγρῶν legendum; non, ut Schottus censet, utrobique Ἀφρῶν. Hæc ante me vidit doctissimus Bouchartus. *Keuchenius*. Festus 'mapalia,' Punicas casas interpretatur, Plinius, domus. Cato cohortibus rotundis assimilatur, iv. Originum. Quem citat Servius. Sic *Mapalia* et *Magalia* eadem. Idem Servius *Magur*, lingua Pœnica villam significasse notat. *Salmas*. Unde Isidorus *Magalia*, quasi *Megaria* dicta, dicit. Quippe ΜΑΓΑ, id est, *Magur*, hodie Orientalibus habitationem denotat. Atque hinc Plautus in Pœnulo, 'Megaria' dixit. *Bouchartus*.

Vita illustrium] Nisi *Vita* legendum est. Hic locus mire confirmat scripturam vet. librorum in præmio operis de excellentibus viris. *Bosius*.

Propius Grammatico accessi] Si vulgatum lectionem Diomedis sequimur, hæc Ciceronis, non Nepotis verba fuerint. Sic enim ex editione Putschii verba Grammatici habent: PROPE, prope me est, ut dicit Cicero in *Pisonem*, PROXIMVS POMPEIUM SEDEBAM. Sed et Dativo casu idem Cicero dixit ad *Atticum*, PROPIVS GRAMMATICO ACCESSI. *Nepos* in *Illustr. Sallust.* PROXIMA CARTHAGINI LOCA.

Sed locus haud dubie corruptus est, nam illa *Propius Grammatico accessi*, nusquam hodie in epistolis ad Atticum, quod sciam, apparent. Ista vero lib. I. epist. 14. cujus initium: *Vereor, ne putidum sit*; legimus: *Proximus Pompeio sedebam. intellexi hominem moveri*: quanquam ibi Lambinus, Simeo Bosius et Jan. Gruterus emendent *proxime Pompeium*: sed perperam, ut e Diomede colligitur. Sic igitur hunc locum distinguendum censeo: *Sed et dattico cum idem Cicero dixit ad Atticum*, (subintellige *Proximus Pompeio sedebam.*) *PROPIUS GRAMMATICO ACCESSI, Nepos in Illust. Sallust.* *PROXIMA, &c.* Itaque et Schottus videtur interpunxisse. *Bosius.*

A. Albinus] Forte ex *M. Catonis* vita, quæ et Virorum Illustrum erat, deprompta: nam, quod vulgo circumfertur, pars duntaxat esse videtur. Refert et Plutarchus in Catone, et Apophthegmatis; Cicero in Lucullo, et I. de Finibus. *Schott.*

Principio] *Macrobius primo.* Et statim: *si quid in illis libris.* Sed Macrobius non verba, sed sensum verborum Albinus retulit. Unde mox pro illis, *Græca oratio nobis alienissima est*, posuit, *et eloquium Græcum a nobis alienissimum est*, forte, ut melius Græca exprimeret. *Bosius.*

Sum homo Romanus] Nescio cur Schottus omiserit vocem *inquit*, quam in Gellio et Macrobio lego hoc modo, *sum, inquit, homo Romanus.* Idem.

Cum compulsi peccavimus] *Macrobius*: 'cum noxam imperio compellentis admisimus, Te, inquit, oro, quis perpulit, &c. peteres, uti ignosceretur.' Cetera quæ Gellius subiicit, eodem Macrobio absunt: quia non commemorat, unde hæc hauserit. Schottus et Savaro e libro De Catone desumpta putant, cujus supra Nepos meminit. *Bosius.*

DE VITA CICERONIS. LIB. I.

IV. Errasse videtur] Vide Franc. Fabric. historiam, Ciceronis ad annum XXVI. et XXVII.

Tres et viginti annos natum] *Ætatis* septimum et vicesimum agebat Cicero cum Roscium defendit, ut Asconius Pedianus, diligens ejus interpres apud Agellium, et Fabius libro XII. 6. auctor est. *Schott.* Natus Cicero anno U. C. 648. C. Atilio Serrano, Q. Servilio Cæpione Cons. Adolescens contra L. Sullæ dominantis opes pro Sex. Amerino dixit, quæ exstat Oratio Off. II. Et primam causam in Bruto egit, publicam scilicet (nam pro Quinctio privatam apud Aquillum Gallum indicem egit) ætatis XXVII. anno U. C. 672. In Oratore, adolescentulum dicit se eam causam egisse. Vide Fabium Quintilianum lib. XII. 6. Dixit et pro Roscio Comædo, anno 777. post Urbem conditam. *Idem.*

Tullius] Neque verba hæc Nepotis sunt, neque certum e vita Ciceronis ea petita esse. Quod posterius Schottus ipse non diffitetur. Sic enim Hieron. cap. 4. epist. ad Pammachium adversus errores Ioan. Hierosolymitani: 'Frustra suspicimus Tullium: refert enim Cornelius Nepos, se præsentem illis verbis, quibus edita est, eam pro Cornelio seditioso defensionem peroritam.' *Bosius.*

Me præsentem] 'Refert enim Cornel. Nepos se præsentem.' Ita Hieron. *Schott.*

Pro Cornelio seditioso Tribuno] De hac ipse in Hortensio: qui liber scriptus erat de laudibus Philosophiæ apud Lactantium lib. VI. 2. 'Malo vel unum parvum de Officio libellum, quam longam orationem pro seditioso homine Cornelio.' Longam vocat, quia viginti amplius folia implere potuit. Vide Asconium. Plinius Epist. lib. I. 20. in hunc grandem li.

brum, omnia quæ per dies quatuor latins dixerat, coartasse dicit Ciceronem, Nepos vero lisdem, quibus edita est verbis, perorata. Quæ pugnare videntur. Meminit ejus Orationis, præter Fortunatianum et Marcianus Capella in Rhetor. uterque ille, Pro Cornelio Majestatis vocat. Hic, in oratione, inquit, Pro Cornelio, primo refutata sunt crimina, quæ secuta sunt Tribunatum: post ad ipsum Tribunatum recursus est factus, quæ dispositio artificialis, ut diximus, nominatur. Secundam etiam pro C. Cornelio, a Pediano, ubi de illius sedizioso Tribunatu, aliisque laudari video. Schott.

EPIST. AD CICERON. LIB. I.

v. *Magistram esse putem vitæ Philosophiam*] Alludere videtur ad locum Ciceronis Nepos, qui exstat in Tusculanis Quæstionibus: 'O vitæ Philosophia dux: o virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum: quid non modo nos, sed omnino vitæ hominum sine te esse potuisset?' Et mox: 'Tu inventrix legum, tu magistra morum et disciplinæ fuisti.' Lib. II. 'In eo magistra vitæ tot secula permaneret Philosophia.' Schott.

Beataque vitæ perfectricem] Vide Arnobium Hb. II. adversus gentes. Qui 'fermentum quoddam vitæ' vocat ejus cognitionem. Hierocles in Pythagoram: φιλοσοφία ἐστὶ ζῆσις ἀνθρωπίνης κτήσεως, καὶ τελευτῆς. κτήσεως μὲν, ἀπὸ τῆς ὀλκῆς ἀλογίας καὶ τοῦ σθητικοῦ σώματος. τελευτῆς δὲ τῆς ὀλκῆς ἐξ ὧς ἀνάληψις, πρὸς τὴν θεῶν φύσιν ἐκτρέφουσα. Καντέν.

Eodem in omnium iudicium cupiditatibus vivere] In eandem sententiam Cicero ipse, seu quisquis alius induitur in Hortensio; in quo de universa Philosophia, quantopere et expotenda et colenda esset: 'præcipiunt hoc isti, et facit nemo.' Schott. Lege quæ ad Pomponium notabamus.

CICERON. EPIST. AD CORNEL. NEP. EPIST. LIB. II.

Itaque nostri] Adeo carum Nepotem Cicero habuit, ut jocoseria cum illo præ cæteris libenter communicaret. Vide Epist. ad Attic. lib. XVI. 5. Ciceronem vero natura dicacem fuisse, et jocularibus, quæ et dentibus non carerent, mirifice delectatum, ex joci lib. II. de Oratore dicæ. Macrobius etiam Consularem ecurram ab inimicia, ut a Vatinius, audisse, et a L. Papirio Pæsto, acurræ velitem appellatam, affirmat Saturnal. lib. II. 1. Schott.

Diæteria] Nescio in quibus libris Schottus hanc vocem invenerit. Nam in optimis edd. heic et toto isthoc capite dicta excusum video. Idque recte. Uno tamen loco Pontanus e Ms. Cod. diæteria reponi voluit. Bosius.

AD EUNDEN EX LIB. INCERT.

Aggrederer donia] Passive dixit, ἀσπείρω, inquit Priscianus de signif. vel gener. Verbor. Idem.

Aspernatur] Passive dixit, ἀσπείρωται. Idem Cicero ex Economico Xenophontis: 'Homo ex eo numero hominum, qui apud nos hoc nomine dignantur,' passive ἀσπείρωται. Vide id genus innumera apud Priscian. lib. XIII. Schott.

Quis sententiis aut acutior, aut crebrior] Idem Cicero ad Brutum, Oratores enumerans, negat se videre, cui Cæsar debeat cedere. Et Atticus ibidem judicabat, illum omnium fere oratorum Latine loqui elegantissime; scripsisse et de analogia ad M. Tullium; verborumque delectum, originem esse eloquentiæ, dicere solitum. Sed de his multi multa. Idem. Vide Tacitum in Dialogo de Oratore.

Nulla potuit esse felicitas] De hac ipsa Cæsaris felicitate Cicero Philippica II. 'Cæsar Alexandriam se recepit, felix, ut siquidem videbatur:

mea autem sententia, qui reipublicæ sit infelix, felix esse nemo potest.' Ut Nero Cæsar, et Sylla, quamvis huic Felicis cognomen datum. Vide ad Attic. lib. vii. Schott.

Camillus exulans] Valer. Maximus lib. v. 3. 'Virium Romanarum et incrementum lætissimum, et tutela certissima Furius Camillus, in Urbe incolumitatem suam tueri non valuit; cujus ipse salutem stabilierat, felicitatem auxerat.' Quippe qui Capenates et Phaliscos, et quod omnium maximum, Urbem Veios x. annis obsessam adjecerat imperio. Vide Livium, Plutarchum, Agellium. A L. Apuleio Trib. plebis in exilium ejectus est. Cujus post alios Seneca meminit v. de Beneficiis. Kousch.

Id quod cupierat] Regnum affectasse Manum, servato Capitolio, supra dictum. Testes Agellius et Cicero Phil. ii.

Quidam veterum] De periculis agit, in quas vocari plerumque Historici solent. Ejus rei fuerunt Cremutinus Cordus apud Dionem et Tacitum, Junius Rusticus apud Suetonium, Hermogenes et Mettus Pomposianus apud eundem. Schottus.

Formidantes ea, quæ scriptoribus] Ingens audacia Schotti! Quippe non solum pro Ciceronianis venditat, quæ Ciceronis non esse facile omnes perspiciunt, qui purissimi scriptoris aurum ab Ammiani luto norunt discernere; sed etiam plura de suo inseruit. Ammianus enim postquam dixisset sibi neque ad confinia propriæ memoriæ progresso fuisse propositum referre a notioribus pedem, ut pericula veritati sæpe contigua et intempestivos censores declinaret; solum ista subiicit: 'Hæc quidam veterum formidantes, cognitionis actuum variorum stylis uberibus explicatas non edidere superstitibus, ut in quadam ad Corn. Nepotem epistola Tullius quoque testis reverendus adfirmat.' Bosius.

Infelices casus] Hæc Ciceronis quidem esse ex Ammiano patet, qui 'sententiam Tullianam' vocat; sed ex Epistolis ad Nepotem desumpta non ait. Bos. Snapicor, vel ab ipso Marcellino conformatum hoc ex superioribus; vel sane ex eadem Ciceronis epistola desumptum; loci affinitate persuasus, quod in eodem ipso xxvi. Marcellini repererim utrumque, hoc extremo libro, illud non procul ab initio. In qua quidem re integrum est cuique a me dissentire. Non dissimile illud, quod D. Augustin. lib. v. Civit. Dei, cap. 27. laudat: 'O miserum, cui peccare licebat!' Quod de C. Cinna ait Cicero Tuscul. v. Et 'in Hortensio apud eundem Augustin. lib. xiii. cap. 5. de Trinit. 'Velle, quod non deceat, miserrimum: nec tam miserum est, non adipisci, quod velis, quam adipisci velle, quod non oporteat. Plus enim mali pravitas voluntatis adfert, quam fortuna cuiquam boni.' Schott.

IDEM AD ATTICUM DE NEPOTE.

Nepotis epistolam] Homeri locum respexit, ut fere in his epistolis, cum ad amicissimum familiarissime scriberet. Versus Homeri est: Τὸν δὲ λαὸν Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα. Explicat vero acute, ut omnia, doctissimus Tarnebus Advers. lib. ix. 22. Schott. Vide etiam Schoppium in Paradoxis literariis Epist. 5.

Male narras de Nepotis filio, valde me hercule moveor, et moleste fero. Nescieram omnino esse istum puerum] Epist. 14. De Cornelli filio nihil dum reperi. Quare valde ambigo, sitne hic cognationis nomen Nepos, vel Cæciliæ alienjuss Metelli cognomen. Schott. Nepotis mentio fit etiam lib. ii. Non dubito, hæc ad eundem Nepotem pertinere, ad quem præcedens locus: non autem ad Cæcilium aliquem, ut Schotto in mentem venit. Bosius.

CORNEL. NEP. FRAGMENTA,
*Incerta partim quo librè posita, partim
 quibus verbis concepta.*

VI. C. *Lelium*] Qui inter Oratores a Velleio numeratur. De illo passim Seneca, et Cicero pro Archia.

Putcolano] Vide, quæ Fr. Schottus in Urbis Romæ admirandis disseruit ad Card. Bellarminum.

Cal. Martii] Quæ Matronalia dicebantur. Horatii Scholiastes in Od. III. 8. Hinc Martialis easdem 'Saturnalia muliebria' vocat, et Juvenalis, Kalendas Martias 'femineas.' Adi Festum et Tibullum lib. III. et IV.

Temporinus ut discumberet] Sic editi omnes. Schottus tamen maluit *temperius*, ut apud Plantum *temperi*; nulla necessitate. Est enim a *tempore* comparativus, ac ita apud Columellam, Ovidium, et in Glossis quoque veteribus scriptum reperitur. *Bosius*.

L. Otacilius Pilius] Qui primum ostiarius veteri more in catena fuit: ut ibidem Suetonius testatur, apud quem longe aliter hæc omnia leguntur.

Primus omnium libertinorum] Sic Terentius, 'Servum hominem causas orare leges non sinunt.' *Schott*.

Literatos vulgo appellari ait eos, qui aliquid diligenter et acute scienterque possint aut dicere aut scribere] Iterum aliqua desunt. Sic enim Suetonius: 'Corn. Nepos in libello, quo distinguit literatum ab erudito, literatos vulgo quidem appellari ait eos, qui aliquid diligenter,' &c. Ubi Schottus putabat legendum, *libello quodam distinguunt*; ca mendum e compendio literarum natum. Nec enim titulum libri, inquit, tueri ea *επγραφή* potest: 'Liber quo distinguitur literatus ab erudito.' Sed non recordatus est Vir doctissimus, plane eodem modo Plutarchum inscripsisse suorum unum; *πὺς ἂν τις διακρίνῃ τὸν κόλακα τοῦ φιλοῦ*. Ut taceam similes aliorum inscriptiones. Addit Suetonius: 'eos-

dem literatos vocitates.' Quæ, si recepta lectio vera est, pariter a Nepote, eoque superioribus addenda sunt. Sed recte observatum Schotto, hæc ad sequentia pertinere. Vide eum Obs. human. III. 14. *Bosius*. Ad intelligendam vero, quam inter Literatos et Grammaticos exequitur discrepantiam, dignabor adscribere verba Vossii. *Γράμματα*, inquit, et literæ, nunc prima notant elementa, ut cum literarum alias dicimus esse vocales, alias consonantes: nunc vero sumuntur pro literarum studiis, ut in veteri Senario: *Διπλοὺν ὁρῶσιν οἱ μαθητὲς γράμματα*. Quomodo item Tullius literas dividit in vulgares, et interiores sive reconditas: ita et *γραμματικὴ*, quæ ἀπὸ τῶν γραμμάτων dicta, nunc legendi, scribendique, vel bene loquendi artem designat; nunc vero præter eam, historiarum ac fabularum notitiam comprehendit: quandoque etiam plurium artium et multarum rerum scientiam et efflorescentem iade facultatem enarrandi scriptores, et iudicandi de eorum scriptis, locisque corruptis. Atque hoc pacto cum sententia nostra conciliari posse arbitrator opinionem veterum, qui late adeo Grammaticen extendunt, ut non una sit scientia, sed scientiarum cinnus. Hoc sine dubio argumentum fuit Telephi Grammatici libro eo, quo ostendit, *πόσα χρὴ εἰδέναι γραμματικὸν*, teste Suida. A varia qui scientia commendarentur, appellabantur *παιδοτροφες*. Ut Alexander Cornelius: item Apion Alexandrinus, contra quem Flavius Josephus scripsit. Dicti quoque *φιλολόγοι*, ut Eratosthenes et Attæius: de quibus c. 10. Etiam dicebantur *παιδαγωγοί*. Studiumque ipsum nominatum *παιδαγωγία*. Hæc Incomparabilis *Vossius*.

Proprie sic appellandos Poëtarum interpretes] Unde Seneca Epist. LXXXVIII. 'Grammaticus,' inquit, 'circa curam sermonis versatur; et si latinus evagari vult, circa Historias. Jam ut longissime fines suos profe-

rat, circa carmina.' Et Quintilianus, lib. II. 1. 'Grammaticæ, quam in Latinum transferentes, literaturam vocaverunt, tenuis a fonte, assumptis Poëtarum historicorumque viribus, plenè jam satis alveo fluit.' *Keuchen.*

Qui a Græcis Grammatici nominantur] Tria genera Grammaticorum: alii *τεχνικοί*, alii *ιστορικοί*, tertium genus *κρητικοί* vocantur. *Τεχνικοί* elementa et primores literas docent. Item partes orationis, structuram verborum, et similia. Eos Græci *γραμματιστὰς* potius, quam *γραμματικούς*; et Latini *literatores*, non *literatos* vocant. Historici fluminum, montium, regionum nominibus occupati sunt: abstrusas historias, aut *μυθολογούμενα*, aut *ποιητικὰς θεολογούμενα* explicant, genealogias Deorum ac priscorum heronum diligenter rimantur. Nobiliores his Critici, qui tanquam censors quidam, et veterum librorum Senatim legere possunt, et non probos tribu movere: quique *παρρηγογγραμμένα*, *ἐμβολιμαία*, *ροθεύοντα*, et similia deculpare, ut eorum verbo utar, solent. *Joseph. Scaliger.*

VII. *Præter Physicos*] Qui, postquam dubitatum fuerat, terrane ulteriora an Oceanus occuparet; terram tandem claudi Oceano deprehenderant. Vide Aristotel. de Generat. et Corrupt. II. Sed probabile est, Melam de Physicis loqui, qui naturales historias conscripserunt. Qualis Plinius, cujus verba lib. II. 68. 'Est igitur,' inquit, 'in toto suo globo tellus medio ambitu protincta, circumfluio mari. Nec argumentis hoc investigandum, sed jam experimentis cognitum.' Idem sequenti capite ostendit, regum cura septentrionis oram magna parte navigatam: nec verisimile esse illic maria deficere, ubi tanta humoris vis superet. *Keuchen.*

Homerumque] Cujus in hac fide non exigua authoritas. Quippe qui Philosophiæ magnus author, ut ex Quintiliano scimus. Ob ambitum autem

undarum parentem vocavit, quemadmodum ex illo Virgilius. Unde et illud: 'Ἐξ ὅθεν πάντες ποταμοί, καὶ πάντα θάλασσα, καὶ πάντα κρήναι, καὶ ὀφελата μακρὰ ρέουσιν. Addo Dionysium *περηγητήν*, qui in principio sui operis: *Μήσομαι Ὀκεανοῖς βαθυρόδον ἐν γὰρ ἐκείνῃ Πᾶσα χθὼν, ἥτε νῆσος ἀπείρατος, ἐσπεφάνηται.* Vide in Commentariis Eustathium. Cæterum difficultas circumnavigandi ex causis et natura locorum orta est, ut adstruit Albertus cap. 8. Nec fidem adhibet Herodotus quarta Musa: τὸν δὲ Ὀκεανὸν λέγει μὲν λέγουσι ἀπὸ ἡλλοῦ ἀνατολῶν ἀρχόμενον γῆν περὶ πᾶσαν βέειν. Quod etiam contra Ciceronis et Macrobi sententiam, qui Antæcorum et Antipodum terras interficiente Oceano circumcirca separari putarunt. *Keuchen.*

Testem autem rei Q. Metellum Celerem adficiet] Verba Plinii lib. II. sub finem cap. 67. 'Nepos de Septentrionali circuitu tradit, Q. Metello Celeri, C. Afranii in Consulatu collegæ, sed tum Gallie proconsuli, Indos a Rege Snevorum dono datos, qui ex India commercii causa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti.' Strabo lib. XI. Herodoto in Melpomene, Heraclidi Pontico, Posidonio, eadem Cornelio Nepoti narrantibus, non credit quosdam ab India ad Gades usque et Germaniæ littora navigasse. *Schott.* De Oceani navigatione lege Senecam I. Snasor. Ambros. III. Hexaem. Olim etiam instaurata per Portugallie reges navigatione totus circuitus ejus innotuit. De Hannone vide Melam III. 10. *Keuchen.*

Ex Indicis æquoribus abreptos] Brevis hæc Plinius, e quo, sicut alia quædam indidem memorata, hausit Martianus Capella lib. VI. Satyr. cap. De rotunditate terræ; sed locus corruptus est, ut etiam Schotto observatum. Grotius: 'Idem Cornelius post captos Indos per Germaniam naviga-

vit.' Schottus emendabat: *Idem Cornelius post: Captes Indos per Germaniam navigasse.* Sed hoc paullo durius. Malim: *Idem Cornelius posuit, captes Indos per Germaniam navigantes.* Bosius. Sed hoc durissimum.

Longitude] Verba Charisti: 'Longitude nusquam invenitur, nisi apud Nepotem.' Bosius.

Eudoxus quidam] Verba ipsa sunt Pomponii Melæ, lib. III. cap. 10. Eudoxum autem ætate Nepotis fuisse non dicit Mela, nec verum est. Oblit Nepos Augusti principatu; ut ipse Plinius alicubi asserit. Etsi enim haud plus quam quadraginta circiter anni ab excessu Lathuri ad initium Augusti intersint, haud dici tamen potest, Cornelium vixisse ætate Eudoxi. Nam quum hic fugit ex Ægypto, aut puer, aut nondum natus erat Nepos. *Salmas.*

Lathyrus regem] *Lathyrus* pro *Lathurus* perperam in libris Plinii ac Melæ scribitur. Ut *Thyrii* pro *Thurii*, qui sunt *Θούριοι*, et *Thyle* pro *Thule*, quum sit *Θούλη*. Græcis enim *Αδδουπος* vocatur, non *Αδδουπος*. Et frustra est Vir doctus, qui hunc regem *Αδδουπον* a leguminis genere ita dictum putavit, ut *Ciceronem* a cicere. Strabo, Clemens Alexandrinus, Eusebius, et omnes Græci *Αδδουπον* nominant. *Θούπος* significat cum impetu violentum: *Αα* particula auget significationem. Inde *Αδδουπος*, maxime violentus. Forte etiam ita appellatus, quod in Venerem concitatus esset. Nam *Θούρης* est *ἀρροδίασθης*, et *Θούρη*, *καταφερής*, *δρεκτικός* *ἐχούσα*. *Θούρης*, *λαγνός*. Hesychius. Hoc verius. Idem Plinius libro VI. 30. 'Ptolemæum Lathyrum' appellat, qui *Lathurus* scribendus est. *Salmasius.*

Ab Arabico sinu egressus, Gades usque propectus est] Transito promontorio Bonæ spei, sine quo sinu Arabico (qui alias rubrum mare dicitur) excedens, Gades pervenire non potuit. Pontanus II. Discussion. Histor. Vide

Hernium de Orig. Gentium Americæ. lib. II. 5. Schefferum de Milit. navali Veterum, lib. I. 1. Certum quidem est, a Gadibus in Arabiam olim navigatum fuisse, et contra; non tamen ea navigatio vulgata fuit et trita. Et sane hodie navigabile est, et ante Jubam etiam creditum, traditumque. Sed explorata ejus navigatio eo tempore fuit, tantum abest, ut verum sit Jubam et spatiorum modos meminisse, et stationum loca addidisse, qui in eo cursu adiri soleant. Auctor Peripli maris Erythræi qui recentior Juba, fatetur quidem Oceanum Indicum ad Occidentem regyrare, et unam fieri cum Hesperio mari, sed nondum exquisita illa maria navigantibus, et comperta esse. De Emporiis Asanii maris loquitur, quod in terras irrumpit per freta Arabici sinus, et Persici: *ὁ μὲν τοὺς τόπους Ὀκεανὸς ἀνεπαύρητος ἀπὲς ἐλς τὴν θάλασσαν ἀνακινύμεται καὶ τοὺς ἀνεστραμμένους μέρησι τῆς Αἰθιοπίας, καὶ Λιβύης, καὶ Ἀφρικῆς κατὰ τὸν νότον παρεκκλίνειν ἐς τὴν ἐσπέρην συμμιγνύει θάλασσαν.* *Salmas.*

Gades] Hæc insula est, vel Urbs potius circumflua et interamna Tartessos, duobus Bætis amnis ostiis et mari concepta, quam *Gadir* Tyrii nominarunt. Syriacum esse, notum est 772. Hesych. *Γάδαιρα τὰ περιφράγματα Φούκες*. Avienus: 'Pœnus namque locum Gadir vocat undique septum.' Diversa utique ab illa insula, quæ in capite est Bætica, quam Latini *Gadium*, Græci *Γάδερων* indigitarunt. Quod idem *Salmasius* ad Solinum suum notavit. Vide etiam Casanbolum ad Strabonem.

Ab Heneto Paphlagones] Nam *Ἐνετοὶ* Veneti, ut *οἶνος* vinum, et similia. Idem itaque nomen, ea re creditum putabat Nepos, hos ab illis ortos. Nihil verius. De populis igitur *Ἐνετοῖς* intelligebat Nepos, non de vico *Heneto*. Eos in Paphlagonia vel prope Paphlagoniam incoluisse volebant veteres. Horum meminit Homerus:

Παφλαγονίας ἢ ἡγεῖτο Παλαιμόνεος λείων κήρ, Ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμῶν ἀγγέλους ἀγορεύσαν. Quia nullum Eneatorum vestigium in Paphlagonia sequentibus ævis extitit, ideo quæsiuero Grammatici ac Geographi, quinam illi essent Ἐνετοὶ Homericī. Οὐ γὰρ δέλεον-θαί φασὶ νῦν, inquit Strabo, Ἐνετοὶ ἐν Παφλαγονίᾳ. Zenodotus scribebat apud Ποῖταν & Ἐνετῆς, ut de Amiso intelligeretur, quæ olim Ἐνετὴ vocabatur. Alii vicum hoc nomine in Paphlagonia ostendi aiebant, decem schænis ab Amastri distantem. Atqui non nimis celebris ille vicus in Paphlagonia, ut eo insignis hæc dici possit. Præterea non ex illo vice transvectos Venetos Italiam certum est, sed ex populis Eneetis, qui post Trojam captam, quum diu decurrassent, tandem in Italiam deven- rant, et Venetiam regioni ac populis nomen dederunt. In confesso apud omnes esse tradit Strabo, Ἐνετοὶ nobilissimam ac præcipuam Paphlagoniam fuisse gentem. Eum vide l. xii. *Salmaz.*

Ubi minimum] Ms. Cod. Chifletii: ubi minus. Bos.

Melipum] Sant qui putent esse *Melietum* municipium nobile et ditissimum: estque in Orbile, de quibus multa Zanchius ad P. Betullum, et G. Merula Antiquit. Gallia: Cisalpinæ, lib. i. 9. *Schott.*

Quo Camillus Vices] De die nondum in Fastis aut diariis comperi: annus est in iis Tabulis marmoreis, quo de Volentibus Dictator primum triumphavit, A. U. C. 357. Livius lib. v. et rursum Plinius lib. xxxiii. 7. Plutarchus Camillo. Valerius iv. 1. Diodor. Flor. Eutrop. Auctor de Viris Illust. *Idem.*

Aquileiam] Quam a fontibus aquarum perennibus dictam volunt. Con- dita est a Romanis contra Barbaros, Urbs tam augusta quondam, ut altera Roma diceretur. Hodie ad so-

litudinem propemodum perducta, Venetis paret.

Sidemque Istro ex adverso Padi fauces] Strabo lib. i. scribit Eratosthe- nem, et ante eum multos in illa fuisse ignorantia, ut fluvium ab Danubio derivatum in Adriaticum juxta Istros egredi tradiderint; unde et Iasonis e Ponto in Adriaticum transitus lo- cum habuerit historiæ. Hos Plinius ac Mela secuti pari ignorantiaævæ notantur. *Kench.*

Plerique dicere falso] Aristoteles, De Hist. Anim. viii. et *περὶ θηρίων ἀνατομῶν*. Strabo lib. vii. Apollo- nius Rhodius et Mela lib. ii. quos miror omnes cum Nepote fabulæ argui. *Schott.*

Padi accola] Unde Catullo epigram. i. Italus; Ausonio autem, epist. xxiv. Gallus vocatur. Nempe quia Italia Transpadana diceretur Gallia Toga- ta. De urbe patria quicquam se ha- bere comperti, negat Elias Vinetus in Ausoniam Idyll. vii. At Veronensem fuisse, in Leandri Alberti Italia lego, ut et Cosmographia P. Merula. Natus fuit in Hostilia: qui Veronens. vicus. *Vossius.*

viii. *Alpes in longitudine*] Mela lib. ii. 'Alpes ipsæ, ab iis littoribus longe lateque diffusæ, primo ad Septen- trionem magno gradu excurrunt, de- inde ubi Germaniam attigerunt, ver- so impeta in Orientem abeunt, direp- tisque populis immanibus, usque in Thraciam penetrant.'

Vices semel centena quinquaginta M.] Cod. Toletanus: *vices semel M. ut ante est Varro, et fere veteres sexag-ua quinquaginta.* Nepos Cornelius ccc. m. l. *adjicit.* *Schott.*

Portentosa Græcia mendacia] 'Et quicquid Græcia mendax Audet in historia.' Juvenalis Sat. x. *Idem.*

De hortis Hesperidum] Hesperides Nymphae sunt, quibus horti illi tribu- untur. In Cyrenaica Ἑσπερίδες urbis nomen, quæ et Ἑσπερίς et Ἐσπερίς.

Nihil vanius et mendacius illis fabulis, quæ Hesperidas nymphas et earum hortos prodidere. Fabularum porro auctores, Hesperidas illas, quæ mala aurea habuerunt, sed custode dracone, circa oceanum collocant. Apollodorus: ταῦτα δὲ φησὶ οὕτως, ὅτι τινες, ἐν Λιβύῃ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντος ἐν Τριεβορίαις. Hesiodus ultra Oceanum ponit. Non dubito tamen fuisse et ex Græcis auctores, qui nominis errore inducti, quod urbs Ἑσπερίδης in Pentapolitana Libya vocaretur, eo transtulerint et Hesperidum hortos. Ptolemæus in Cyrenaica et Pentapolitana memorat Ἑσπερίδων κήπους, quos tamen diversos statuit ab urbe Bérénice; quam Ἑσπερίδας dictam autumat. Scylax Caryandæus in Pentapolitana urbis et portus Ἑσπερίδων meminit. Haud longe ab Hesperidibus urbe κήπους Ἑσπερίδων ponit idem Scylax, omni genere arborum refertas. Hortos Hesperidum major pars in Mauritania statuit ad Oceanum, circa Lixon. Alii etiam circa Atlantem Mauritaniam montem. Nam Hesperidas quidam Hesperii filias faciunt; quidam Atlantis ex Hesperide uxore. Servius: 'Quidam tamen hos hortos circa Syrtes positos tradunt.' Nec diversæ sunt opiniones, ut velle videtur Servius. Errorem, ut dixi, fecit vox Ἑσπερίδης, quo nomine appellata est Pentapolitana Libyæ civitas. Inde horti urbi vicini dicti Ἑσπερίδων, et confusi cum hortis fabulosarum Hesperidum, qui ad Oceanum. *Salmas.*

Prævalidam hanc urbem] Lixon: Nam de Cerne mox lib. vi. 30. Carthagini quoque objacere sup. Plinius: 'A Claudio Cæsare colonia facta Lixos: vel fabulosissime ab antiquis narrata. Ibi regia Antæi, certatumque cum Hercule, et Hesperidum horti. Affunditur autem huic æstuarium e mari, flexuoso meatu, in quo Draconis custodim instar fuisse nunc interpretantur.' *Schottus.*

Ex adverso ejus sitam] Statim: 'ex-adverso maxime Carthaginiæ,' id est, e regione, vel, ex opposito maxime Carthagini: ubi τὸ *maxima* nominaliter sumptum malim, quam adverbialiter. Poëta dixit, Carthago Italiam contra *nav'* ἀναστροφῆν, eadem notione, qua Latini *exadversum* usurpant, vel *exadversum*. *Kenchen.*

Ab Tiagi] Nimirum Mauritaniam. Alia est Τίγγυς Καυδάρα apud Ptolemæum, quæ Tiagi altera; ut 'altera Pergama,' 'altera Salamis' de Cypro Salamine. Lege Pomponium Melam lib. i. *Kench.*

Cornel. Nepos CLM.] Duo Plinii MSS. CCLM. numerant. *Schott. Bos.*

Abesse prodidit Cernem] Quod idem est spatium, et pæne idem situs. De situ Cernes insulæ dubitatum ostendit Eustathius ad Dionysium: Καὶ ἡ θέσις δὲ αὐτῆς διαφωνεῖται. οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικῶς αὐτὴν ἰκονίζονται, ὅς καὶ Λυσιφφρων ἐμφαίνει, οἱ δὲ δυτικῶς. Sane Lycophron ex insula Cerne oriri facit Auroram: Τάχα δὲ ἐν κοίτρῃ τῆς Κέρης πύλας Λητούσαν. His versibus Κέρην ibi collocat, ubi omnes alii veteres, χρυσῆν, ὅτι αὐτὴν τὸν ἥλιον ἐπέχοντα. Hæc Cerne Lycophronis licet ad Orientem sit, non potest eadem esse cum Menethusiade. Sed non minus nugatur Lycophron cubile Solis in Cerne insula locando, quam Mimnermus, qui in Colchis constituit: Ἀἴητας πύλιν, τόθ' ὃ' ἄκρος ἡελίου Ἀκτῶνες χρυσῆν κελταί ἐν θαλάμῳ. Omnes alii Scriptores Cernem in occidentali Oceano metantur. Quod etiam Strabo ostendit, licet Cernem inter loca numeret, quæ tunc non cognoscerentur, et Eratosthenem eo nomine reprehendat, quod fabulosis habeat fidem: περὶ τούτου δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκ στήλων Ἑρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρην τε νῆσον καὶ ἑλλανὸς τόπους ὀνομάζον τοὺς μυθολογοῦντας θεοποιήσαντας. Ergo Cerne extra Columnas Herculis in Oceano Atlantico, quam Polybius gravis auctor etiam agnoscit. Plinius

inter insulas Æthiopiæ et huic locum dat: 'Cerne nominatur insula adversa Æthiopiæ, cujus neque magnitudo, neque intervallum a continente constat.' Ita hæc legenda, non ut est vulgo: *Contra sinum Persicum Cerne insula nominatur*. Nam verba illa, *Contra sinum Persicum*, ad præcedentem clausulam pertinent; ut jam aliis animadversum. Occidentalis Cerne Æthiopiæ adversa non est; sed Hesperia. Terminus ejus statuitur navigationis Phœnicum, qui non navigabant in eam a rubro mari: qui enim id pote, nondum comperta Meridiani maris navigatione? sed per Gades Oceanum illum ingrediebantur, qui etiam in ora illa multa oppida condiderunt. *Salmas.*

Qui *divi Augusti principatu obiit*] Vide D. Hieronymum in Chronico Eusebiano, qui refert illum ad annum Augusti quartum.

Violacea purpura] De variis purpuræ generibus post Cælium, Bayssum, alios, accurate Salmasius in notis ad Tertullianum de Pallio, et Octav. Ferrarius de Re Vestiaria, præcipue lib. II. 7. qui videri poterunt. *Bosius.*

Improbatur] Sic Ms. Vulgati, *improbatur*. Quod video summos viros non improbasse. Mox edit. Dalechamp. *que purpura quis non jam, inquit, triclinaria facit?* nec aliter laudant viri docti, qui de purpura tractarunt. Triclinaria Salmasius ait esse accubitalia, quibus accubita vel lecti tricliniales sternuntur. Not. ad Tertullianum p. 175. *Idem.*

Quis non, inquit, triclinaria facit] Ad- dicit de suo Plinius: 'Spinther ædilis fuit U. C. anno septingentesimo, Ciceronæ Cos. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta esset, veluti magnifico impendio; qualiter nunc omnes pæne commodiores purpuræ tinguntur.' Hæc postrema Plinio ab aliquo adjecta asserere auderem, nisi in Ma. Toletano antiquis. reperissem. In Consulatu vero M. Tullii nimis rotun-

dus numerus est, qui est in Fastis Capitolinis extra controversiam annus 690. post U. C. Collega C. Antonio: P. vero Cornelius Lentulus Spinther, Ciceronis imprimis studiosus, Cos. post fuit, anno 696. cum Q. Cæcilio Metello Nepote. *Schottus.* Triclinaria sunt accubitalia, quibus accubita vel lecti tricliniales sternuntur. Nec de purpura tantum illa, sed etiam auro clavata, ut et mantellia, quibus mensa sternebatur, et mappa. Aureorum et auratorum mantelliorum mentio multis locis apud Historicis Augustæ Scriptores. Stragula quoque vestis, qua cubicularis lecti insternebantur, auro et purpura depingi solebat. Apuleius lib. x. 'Sed et stragula veste auro et murice Tyrio depicta probe consternunt.' Nec minus tricliniaris et accubitalis. *Babylonicorum περιστρωμάτων* præcipua usus in sternendis accubitis, quæ auro et purpura picta fuisse, nemo nescit. Inde 'Babylonicam aureum plumat' Publio Syro dicitur. Glossa, *Babylonicum*, ψαλή πολύμυτος. Salmasius ad Tertull. Pallium. *Keuchen.*

IX. *Néws δὲ Κορήλιος*] Vide Plin. in libello, *Ἐὶ πρὸς βασιλέα πολυτελείων*. Crudelissimum autem Hannibalem vocat Livius lib. xxvii. Valerius lib. v. 1. in fine. Silius Ital. lib. xii. Orosius lib. iv. 18. Aurelius Victor de Viris Illustribus: 'Marcellus quinque Consul, insidiis Hannibalis deceptus, et magnifice sepultus. Ossa Romam remissa, a prædonibus intercepta perierunt.' Quis scit an hæc ad librum Exemplorum v. ubi et Hannibalis mentio fit, pertineant? *Schott.*

Διαφθάρτα] Sequitur apud Plutarchum in Lucullo: *Τὰ δὲ φάρμακα δοθῆναι μὲν ἐς ἀγαστὸν μᾶλλον ἢ Καλλιόπης δὲ αὐτοῦ, τοιαύτην ἔχον δοκούσα τὴν δύναμιν. ἐκστῆσαι δὲ καὶ καταλύσαι τὴν λογισμὸν, ὅσῳ, ἐπὶ ζῶντος αὐτοῦ, τὴν οὐσίαν διοικῶν τὸν ἀδελφόν.* Quam prioribus addi debuere: nam pariter

a Nepote desumpta sunt. *Bosius.*

Τὸ παράλογον τῆς τελευτῆς] In editione Parisiensi Jo. Rualdi, qua uter, excusam invenio, τὸ παράλ. τῆς τελευτῆς, nec variant *Ms.* *Idem.*

Ὀδαύριον Μάξιμον] *Cod. Vuleobianus, Οδαύριον.* Alius, *Οδορύριον.* Quod an reponi debeat, dispiciant Criticorum filii. Viri docti censent, Plutarchum ad ea respexisse, quæ Val. Maximus v. 1. ext. 6. de Marcelli funere retulit. Sed ea pasciora sunt, quam ut a Plutarcho heic laudata videri possint: nisi dicas solum epitomen librorum Valerii, non ipsam opus, ut ab eo est editum, hodie superesse; in quam sententiam Vossium propendisse video de Hist. Lat. lib. 1. 24. Ceterum, ut hoc obiter addam, non est, cur apud Valerium pro corona laurea reponamus auream, ut Schottus voluit. Nam ille de corona cadaveri imposita, cum eoque combusta; Plutarchus de ea, quæ reliquiis superimposita est, loquitur. *Idem.*

Τὸν εἶναι Ἀνδρῆν] Nota, non ipsum Hannibalem, sed qui cum eo fuerunt, hoc est, duces ejus, dici vietos. Non igitur his adversantur, quæ Nepos in vita Hannibalis cap. 5. et 6. retulit. *Idem.*

x. Turdos puello ante corpore sanguinari] In Turdario Martialis lib. XIII. 'Inter aves turdus, mecum si iudice ceteris, Inter quadrupedes mattya prima lepus.' Unde in M. Druso Vir. Illust. locum recte, ni fallor, emendavimus: *Philippe Consuli, legibus agrariis resistenti, ita collum in comitio obtorsit, ut multus sanguis efflueret e naribus: quæ ille luxuria comprobans, morti jam de-trudi se dicebat.* Nos de vet. libro observamus: 'quem ille luxuriam opprobrians, mariam de turdis esse dicebat.' Quæ de re plura *Observ. lib. 1.* per Saturam. *Schott.*

Ciconia magis placere quam grus] Elegans carmen exstat in Petronii Arbitri Satyrico, de Ciconia: 'Ci-

conia etiam grata, peregrina, hospita, Pietatcaltrix, gracilipes, cro-talistria, Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis, Nequitie nidum in cacabo fecit meo.' Quem tamen aliter legit explicatque *Had. Junius Animad. lib. vi. 15. Schott.*

Præcipuam etiam] Apud Plinium est, 'Post præcipuam auctoritatem,' &c. Dixerat autem paullo ante, 'apud antiquos piscium nobilissimum habitum acipenserem.' *Bosius.*

Laberius Poëta mimerum] De quo *Macrobius lib. II. 7.* et *Seneca* nos-ter *Rhetor. Controvers. XVIII. de parricidii accusato. Schott.*

Leto arbor] Ἀντὶ κοινῶν repetitum est. *Mox in Msc. Chiflet. brevis tradit.* Pro *hæc* edit. *Dalech. illi;* alii *ille,* non male. Statim nonnulli ultra duos dics. *Bosius.* Unde *lotophagi,* de quibus *Homerus Odys. IX.* et *Scholiastes,* et de herba *Theophrastus de Plantis lib. IV. 9. Dioscorides lib. I. et Plinius lib. XIII. Schott.*

Idem Nepos] Addenda erant, quæ *Plinius* subjicit: 'baccasque contusas (*Ms. Chiflet. concisas*) cum alica ad cibos dello condi.' *Bosius.*

Scandula contectam fuisse Roman] *Ms. Scindulam non consecretam fuisse Roman.* *Idem.* *Scandula,* quasi *scindula,* assulæ, non serra sed bipennibus productæ: nisi potius a *scanden-da.* Hinc 'scandulare tectum' *Apuleio Fab. Miles. lib. III. et Ictis* 'scandulari' l. quibusdam *D. de jure* immunit. *Vegetius De re militari lib. II. 23.* 'Tempore hiemis de tegulis, vel scandulis: quæ si deessent, certe de cannis, ulva, vel culmo porticus tegeretur.' *Scandula* autem e robore aptissimæ. *Vitruvius lib. II. 1.* 'Montium accolæ crustis marmoreis tecta contegunt; alii plumbi laminis. Septentrionales nostri harundine domus suas operiunt, durantque ævis tecta alta.' *Idem Plinius lib. XVI. 26. Penes Germanos tegularum*

usum non fuisse; sed materie informi domum tegere solitos, auctor est Tacitus. Culmis etiam tecta concinnarunt, unde *culmina*. Seneca ad Lucillum: 'Culmis liberos texit, sub marmore atque auro servitus habitat.' Schott. Vide etiam Stewechium in commentar. ad Vegetium.

Lineas] Plinius: *oss.* Loquitur autem de lineis. Continentia verba paullo aliter apud eundem leguntur: *Hinc aut eodem nomine alium fuisse, quem tradit Corn. Nepos secutum in Italiam Demaratum, &c. fug. a Cor. injur. Cypseli tyranni, mox docebimus.* E quibus apparet, Nepotem solum dixisse, Cleophantum quandam Corinthium secutum in Italiam Demaratum, &c. cetera Plinii sunt. Quare vel totus locus recensendus erat, vel illa *aut eodem nomine alium fuisse*, emittenda. Bosius.

Adjecit] Plenius Edit. Dalech. *adjecit idem Nepos.* Sed postrema duo vocabula Scaliger castigat. in Catull. pag. 32. glossema putat. Quam conjecturam firmat Ma. Cod. qui legebat: *addiditque, eam primum, &c.* Ceterum apud Plinium quædam interjacent, quæ Schottus omisit. Etiam illud, *aut Lunensi*, Ma. aberat, et pro *e Carystio* legebatur a *Carysto*. Bos. Schott.

x1. *Edes Martis*] Edit. Putsch. *adde, ἀρχιτέκτο. Bosius.*

Architectata] Sic et 'machinata,' *ωδύρματα*. Sallustius Hist. lib. 11. 'At Lucullum regis cura machinata fames brevi fatigabat.' Sed de his supra ad Epist. dicere memini. Architecti vero Hermodori sic meminit Vitruvius Architect. 111. 1. 'Quemadmodum est in porticu Metelli Jovis Statoris Hermodori,' ut emendat Turnebus Advers. lib. x1. 2. Meminit et M. Tullius de Orat. lib. 1. Schott.

Non amplius] Verba Suetonii: 'Non amplius eum ter bibere solitum super ocnam in castris apud Mnt. Cornelius Nepos tradit.' Bosius. Similis Vopisci

de Tacito Imp. locus: 'Fuit vita paucissimus, ita ut sextarium vini tota die nunquam potaverit.' Eustathius de Ismenis ac Iamenes amoribus, libro iv. *Καὶ μετὰ τῆτον πύον καὶ τερδρην καὶ πολυτελεῖς τὰς τραπεζὰς λέοντο τὸ συμπόσιον. Keuchenius.*

In extrema Britannia parte] Sæpe multumque dubitavi, utri Cornelio, Nepoti ne, an Tacito, cujus hodieque Annales, licet mutili, in manibus doctorum hominum versantur, hæc darem: sed dum insulam, oras Britanniae legendo, sæpe etiam in altum evectus, diligenter investigo, *Mamæ* quidem Annal. xiv. et in Agricola vita reperi: *Mamæ* vero, vel ut alii libri, *Misæ*, nec vola nec vestigium. Xiphilius vero ex Diono, Britannorum, inquit, duo sunt genera, Caledonii et *Mæatæ*. Quæ vox *Maudrus* a *Mona* longius recedit. Quare in eam veni sententiam, ut nostro adscribendum censerem; dam alteruter e tenebris integer appareat: et *Chrenica* Nepos, ut dixi, conscripsit; quos libros fortasse Gothas ille Jornandæ, sive in Jordannem est, *Annales* vocavit; secutus, ut suspicor, aliquot Gothicarum rerum Scriptores, quorum præter nomen isane, nihil ad nos pervenit: quemadmodum libro priore Epitomam illam L. Annæi Senecæ, quæ vulgo L. Floro attribuitur, exscripsisse observavi. Schott.

Cornel. etiam Annalium scriptor] Assentior Schotto et Lindebrægio, Corn. Tacitum significari. Nam ex eo magnam partem hanc narrationem haustam esse, vel illa fidem faciunt, quæ Jornandes subjicit: 'Silurum colorati vultus, torto plerique crine et nigro nascuntur. Caledoniam vero incolentibus rutilæ comæ, corpora magna,' &c. Quæ, et alia Jornandi dicta, pæne totidem verbis in Agricola Taciti leguntur. Vide eum. cap. 10. et sequentibus. Perperam igitur inter Fragmenta Nepotis relata sunt. Bos.

EPIST. CORNELIÆ, MATRIS GRACCHORUM.

XII. *Epistola Cornelie*] Unde hoc fragmentum sit, ostendit Schottus in epist. ad Lectorem, notis suis in Fragmenta Nepotis subnexa. 'Nunc,' inquit, 'Corneliæ matris Gracchorum (cui eloquentiam, teste Cicerone et Fabio, acceptam referebant) epistolæ fragmentum adjiciam: quod legitimum ne sit, aut a declamatore aliquo, ut solet, conformatum, nunc non disputo. Parva sane papyri jactura, repertum in vet. libro Abbatissæ Fœsulanzæ, mihiq; ab Anton. Augustino Archiepiscopo Tarracon. V. C. perhumaniter oblatum, post idem a Cl. Viro Jacobo Bongarsio descriptum e Britannico exemplari e Germania dono missum, Cornelianis addendum putavi.' Hæc Schottus: qui, ut vides, addubitare videtur, an legitimum sit. Ego vix dubitem esse: tam eleganter ἀγαθόν. Qua in re consentientes habeo eruditissimos Viros, Ian. Rutgersium v. Var. lect. 10. (ubi hanc epistolam aliquot locis emendat) et Aug. Buchnerum. *Bosius*.

Dicis] Sic Mac. meus, Gifanii *dicis*. Pet. *lices*, immendate. *Savaro*.

Esse videtur] Steph. Pighius *esse* omittit. *Gebhard*.

Ea persequi] Pro *ea* idem mavult *eos*. *Gebh*. Inimicos, scilicet. *Bos*.

Uti nunc sunt, erunt] Sic Mac. meus et Gifanii. Mac. Pet. *non*. *Savaro*.

Verbis conceptis dejerare ausim] *Dejerare* correpte; id est, Deos jurare ausim. Explicat Donatus ad Terentii Heeyr. v. 2. Apuleius Milestar. lib. 1. 'Quam sanctissime dejerantes.' Quid porro sit, *verbis conceptis jurare*, vel *dejerare*, doctissime notat Turnebus Advers. lib. III. 10. Eratque hoc religiosum jurisjurandi genus. *Keuchen*.

Præterquam qui] Sic Mac. Gifanii et Pet. In meo qui desideratur. *Idem*.

Tiberium Gracchum accurrunt] Cicero in Catilinam: 'Tiberius Gracchus, quod iterum Tribunus pl. fieri vellet, occisus.' Vide Livii Epitom. LIII. Plutarch. in vita, Appian. 1. Cicero de Leg. III. Pro Sextio, Pro Milone, De Arusp. resp. et in Bruto. Velleium II. Flor. Eutrop. Val. Maxim. et Script. de Viris Illustribus.

Quantum te] Pighius mavult, tu. *Gebhard*.

Quos antehac habui liberos] Sic Mac. meus et Gifanii. *Quos ante habuerim*, legit Mac. Pet. *Savaro*. Rutgersius secundum priorem edidit, sed et omittit *liberos*, hoc quidem nulla necessitate. *Bosius*.

Partes eorum] In aliis *partis*, quod idem Rutgersius pro *partes* accipit, ἀγχαῖς. Sic antea *ædis* pro *ædes*. Lege Priscianum lib. VII. *Keuchenius*. Sic Mac. omnes *partis*: *eorum* deest in meo. *Savaro*.

Adversum meam sententiam] Sic Mac. Gifan. et Pet. *Meus adversæ*. *Savaro*. Forsan *adversus*. Sed *facere* statim pro *faceres* in Parisina. *Keuchen*.

Cui parva pars vita superest] Aliter Schottus interpungit: *cui parva pars vita superest. Ne id quidem, &c.* Rutgersius mallet interrogative legi; *quis et mihi adverseris et rempubl. profiges*. *Bos*. *Parva pars vitæ*, eadem *quædam*, qua *pars diæi melior* dicitur. Et explicat sese statim, per 'breve spatium.'

Quæ causa erit] Pighius putabat verbum *resistere*, aut simile quid, deesse. non opus. Alii *quæ causa erit?* corrupte ut opinor. *Bos*. *Gebhard*.

Et quando] Forte *ecquando*. *Gebh*. Gifan. Boecler. Quod idem est, ac *num quando*: vel, *an aliquando*. Græci ἢ *σὲν*, dicunt.

Et habentes et præsentēs] Sic Mac. meus et Gifan. Mac. Pet. et *absentes et præsentēs*. *Savaro*. Rutgersius legit: *et habentes et præsentēs molestiis, desipere?* Quod fateor me non capere. *Bosius*.

Perpudescet miscenda] Rutgersius scribendum ait, *perturbanda resp.* Sed nihil mutandum. *Perpudescet miscenda rep.* dictum, ut *pudet dicto* apud Tacit. Agric. 32. 33. et similia alia. Bos.

Facito quod lubebit] Sic Msc. meus. Gifan. Msc. *per me facito quod lubebit.* Savaro. Sed illud *post me* omisit Rutgersius, incertum an studio. Bosius.

Ubi mortua ero] Sic hactenus tentum, tametsi in vulgato quodam immiserint: *ubi enim mortua ero.* Græco more: *ὅπου γὰρ.* Cæcina epist. ad Ciceronem: 'Ubi hoc omnium patronus facis.' Keuchen. *Ubi mortua ero*] Pighius, *ubi non ero.*

Et invocabis Deum parentem] Rutgersius edidit: *et invoc. Deum parentem in eo tempore: ne pudeat, &c.* Sed ait hæc parum sana sibi videri. Igitur conjicit legendum: *invocabis Deum parentem numen. Eo tempore, &c.* Bos. Scriptum fuit: *et invocabis D. M. parentis*, id est, Deos Manes parentis. Scribe igitur ac distingue: *et invocabis Deos Manes parentis. Eo tempore ne pudeat eorum Deum preces expetere.* Eorum Deum, id est, Deorum Manium. Ovidius: 'Perque tuos Manes, qui mihi numen erunt.' Salmas.

Non pudet] Pigh. *pudebit.* Ms. Savaronis *ne pudet.* Unde Rutgers. *ne pudeat.* Bosius. Salmas. modo *ne pudeat.*

Eorum Deum pacem expetere] Ita enim scribendum est. Vulgo inepte, *preces.* Non bene conjicit Rutgersius, *pudeat.* Interrogatio est apertior, si scriptum esset, *in eone tempore.* Sed illud elegantius, et sapit antiquitatem. Plautus Trinum. 'Utrum is itaque esse mavellit.' Cicero de Leg. lib. II. 'Deorum Manium jura sancta sunt, hos leto datos Divos habento.' Gronovius.

Ne ille sinat Jupiter] Amplificative magis quam *δεινὸς ἴλλε*, videlicet per scriptam epistolam. Plautus Curcul. 'Nec me ille sinat Jupiter.' Veteres enim cum Jovis nomine pronomen *ille* sæpe jungebant, aut ad demonstrationem aut amplificationem. Keuchen.

Sinat] Pighius, *siverit*, vel *sirit.* Gebhard. Bosius.

Te ea perseverare] Rutgers. *ea.*

Culpa tua recipias] Vulgati, *tu.*

Tute tibi placere possis] Rutgersius, *placere.* Horatius Epist. I. 18. 'quid te tibi reddat amicum.' Bosius.

RECENSUS EDITIONUM

CORNELII NEPOTIS,

AUCTIOR FABRICIANO, ET IN V. ÆTATES DIGESTUS.

EX ED. BIPONT. 1788.

ÆTAS I. NATALIS s. JENSONIANA

1471—1490—1520.

A PRINCIPLE editione Veneta I. Nic. Jenson typographi, qui ex codice bono summa fide et superstitione sub nomine Æmilii Probi (veteris scriptoris ævo Theodosii Imp.) vitas virorum excellentium absque illis Catonis et Attici edidit an. 1471. et bis recudit an. 1473. et 1476. Idem Jensonus Attici vitam in calce Epp. Ciceronis ad Atticum, Brutum, et Q. fratrem. an. 1470. ediderat, iterumque cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho Græco in Lat. versis 1478. Sed ante Jensonum Mediolanenses, et primus quidem Franc. Philelphus, dein Jac. Bechetus, vitam Attici ediderant. Jensonianas vero secuta est Parmensis 1480. Maittario teste, sed a nullo editore adhuc collata. Romæ dein vita Attici per Corn. Nepotem cum Ciceronis Epp. ad Atticum, cett. 1490. prodiit; quam Brixienensis 1498. a Jac. Britannico curata ceteris vitis addidit. Plenior etiam et optimæ notæ est Mediolanensis Petri Corneri s. a. et l. quæ nescio an ante 1496. vel 1499. lucem viderit. Sed et Veneta IV. recusa est 1499. Cornelianam imitata est Argentoratensis s. Schureriana. Hanc vel Brixiensem et vicinam Venetam excipit Parisina Iod. Badii Ascensii I. 1513. et II. 1520. In his omnibus dominata maxime Jensoniana, sed inde a Cornero emendatior extitit.

1471 Veneta I. princeps fol. 'Æmilii Probi viri clarissimi de vita virorum excellentium liber incipit feliciter.'—In calce legitur:

Delph. et Var. Clas.

Nep.

2 Z

‘Probi *Æmilii* de virorum excellentium vita per Nicolaum Jenson. Venetiis opus feliciter expressum est anno a Christi incarnatione M. CCCC. LXXI. VIII Idus Martias.’—Laudata quidem est hæc Maïtario et Fabricio in Suppl. Vol. ult. an. 1721, [Vol. I. p. 103. Ed. Ernest. 1773.] sed a nemine inspecta ante Vulpios, curatores Patavinæ 1720. et cl. Fischerum, qui denuo contulit, et ex bono codice summa fide h. e. superstitione expressam ostendit. Fuit in bibliotheca Jo. Dan. Ritteri Jcti, hinc in Kappiana.

Hac principe longe antiquiora duo diversa exempla vitæ Attici, et circiter an. 1462. exscripta censet cl. Jo. Henr. Schlegelius in Obs. hist. et crit. in Corn. Nepotem pag. 28-49. Forsan ista prodierunt primum cura Franc. Philelphi ante annum 1475. alterum Jac. Becheti; cujus utriusque epp. excipiunt vitam Attici in ed. Corneriana s. a. et l. vid. infra sub an. 1499. Schlegelius tertium exemplum profert, quod in calce hunc epilogum habet: ‘M. Tullii Ciceronis ad Atticum, Brutum, et Quintum fratrem cum ipsius *Attici vita* feliciter expliciunt MCCCCLXX. Venetiis per Nic. Jensonum. Quartum exemplum a Schlegelio laudatum referemus anno suo 1478. Cf. cl. Harlesii Introd. in notitiam lit. Rom. P. I. p. 384.

1473 Veneta II. fol. ab ipso Jenson recusa. Inspecta Jo. Savaroni, editori Nepotis 1602.

1476 Veneta III. fol. Jensoni, collata Hier. Magio, editori 1563:

1478 Venetiis, fol. Vita Attici cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho Græco in Lat. versis—Per Nicol. Jenson Gallicum Venetiis impressæ MCCCCLXXVIII. d. XI. Januar. Harlesius l. c. ex Schlegelio.

1480 Parmensis, fol. *Æmilii Probi vitæ*, &c. indice Maïtario.

1490 Romæ, fol. Vita Attici per Magistrum Eucharium Silber alias Franck. Adjecta ad calcem Epp. Ciceronis ad Brutum, Q. fratrem, Octavium, et Atticum. (Nescio an hæc sit illa Romana sæpe laudata J. A. Bosio, quæ in Bibliotheca Acad. Jenens servata denuo profuit J. M. Heusingero.)

s. l. et a. Exempli hujus Romani repetitio facta per Barthol. Salicetum Bonon. et Corn. Regium, sed correctione adhibita, quæ videtur esse Pomp. Læti. (Nescio an Venetiis prodit.)

1498 Brixinæ, per Jac. Britannicum an. MCCCCLIC. impressa. Sic

Bœclerus, qui eam contulit, in notis secundis ad cap. 14. Datamis pag. 111. ed. 1648. eam designat.

1499 Veneta IV. quam nonnisi ex Jo. Savaronis Animad. cognitam habemus.

s. a. et l. 8. Mediolanensis s. Corneriana, quæ quidem fluxit e Jensoniana, sed emendatior est, vitasque Catonis et Attici complectitur. In fronte est epistola Petri Corneri ad Theodorum Platum patricium Mediolanensem. Attici vitam excipit Ep. Jac. Becheti ad eundem Platum; et ad eundem Ep. Franc. Philelphi Mediolani IV. Nonas Januarias scripta, in calce libri legitur, hinc cl. Fischero 'Mediolanensis' vocatur. Sed Philelphus jam d. 31. Jul. 1481. Florentiæ obierat. Vixit is ab anno 1440. Mediolani, indeque abiit 1475. Romam, hinc rursus Florentiam. Necesse igitur est priorem aliquam Philelphinam vitæ Att. editionem fuisse. Hanc totius Nep. vero, quam Jac. Frid. Heusingerus, Jo. Mich. ex fratre nepos, in singulari libello de Bibl. Guelferbytanæ aliquot subsidiis de Corn. Nepote bene merendi, ad calcem edit. Fischerianæ recuso, 'Cornerianam' rectius dixit, et octojuges chartas ad magnitudinem quaternionum accedentes habere docuit; unde eam post Maittarium in Annal. typogr. T. I. P. poster. p. 762. et Saxium in hist. liter. typogr. Mediolan. etiam Fischerus quaternionibus prodiisse haud adeo accurate edixerat. Saxius eam ultimo decennio sæc. XV. excusam conjicit Mediolani, Heusingerus certe ante annum 1496. censet; unde colligimus, vitam Attici ex prioribus Franc. Philelphi et Jac. Becheti accessisse editionibus, de quibus supra.—Exstat non modo in Bibl. Guelferbytana, sed et in Bibl. collegii Paullini Lipsiensis, unde eam denuo contulit Fischerus. Bosius jam ante et Jo. Mich. Heusingerus ejus lectionibus usi erant.

1506 Argenterati, 4. Æmilii Probi vitæ excellentium Imperatorum; Titi Pomponii Attici per Corn. Nepotem descripta: Plutarchi liber de illustr. mulierum virtutibus; ejusdem parallela. Argenterati in ædibus Schurerianis. Unde his, 'qui eam contulere, dicitur vel 'Argenteratensis' vel 'Schureriana;' cui quidem cum Lambino Fischerus primas deferat bonitatis, unde profecerint ed. sqq. Verum sic potius Cornerianæ deferendas fuisse censemus, quippe quam sequitur maxime hæc Argenteratensis.

1511 Parisiis, fol. Vita Titi Pomponii Attici præmissa operibus epistolicis Ciceronis.

- 1513 Parisiis, fol. Ascensiana 1. Plutarchi parallelis, antea a Pylade Brixiano editis, adjecit vitas Nepotis. In Epist. ad Hier. Alexandrum Motensem laudat Gerhardi sui Vercellani diligentiam, quæ num etiam in Nepote Badium juverit, nescimus. Omit vero Badius Catonem inter vitas, teste Jo. Mich. Heusingero in Præf. qui eam tractavit, et præter lectiones in annotationibus adjectas præfationi spicilegium omisrarum adjecit, ex qua et Fischeriana collatione patet, editioni huic præluxisse Argenteratensem.
- 1515 Taurini, 4. Cornelius de viris illustribus. Taurini, in ædibus Nicolai de Benedictis.—Librum de viris illustribus, olim sub nomine vel Æmilii Probi, vel Nepotis, vel Plinii jun. vel Suetonii editum, probabilius S. Aurelio Victori vindicavit Andr. Schottus.
- 1520 (Parisiis) Ascensiana 11. fol. Plutarchi et Æmilii Probi vitæ illustrium virorum. Ex chalcographia Ascensiana. Sic est in Cat. Bibl. Schwarzianæ P. 1. p. 81. n. 1341. Contulit eam cl. Fischerus.

ÆTAS II. ALDINA 1522—1569.

- Aldinæ scil. curator Franciscus Asulanus, Aldi ipse affinis, quo modo in Sallustio, et Livio, et Justino edendis, etiam in Nepote usus est, hoc est, non scriptos solum et impressos consuluisse videtur, sed et ex ingenio liberaliori s. sanavit s. mutavit lectiones; atque sic sæpe profuit, sed et ab his, qui in superstitione gaudent, sæpius notatur. Aldinum tamen textum, paucis locis exceptis, triennio post Junta repetiit 1525. Secutæ inde sunt Ultrajectina 1542. curante Ant. Cauchio, et Coloniensis 1543. Gyb. Longolii, qui usus Mæsto et edd. sed in scholiis morte interceptus, laudem reperit insignem. Neque contemnendæ sunt edd. Gryphii et H. Stephani. Longolium vero annotationibus et historicis et criticis uberioribus scribendis superare studuit, in textu conferendo cum edd. opera Pompeii Nutii usus, Hier. Magius; quæ in Vitis virorum illustrium Basil. 1563. cum vitis excell. Impp. primum locum habent. Sexennio vero post lumen attulit Nepoti Lambinus, novæ ætatis princeps futurus.
- 1522 Venetiis, 8. Aldina. Æmilii Probi vitæ externorum Imperatorum (una cum Justino) Venetiis, in ædibus Aldi et Andr. Asu-

lani.—Editio hæc emendatior est vel libris adhibitis, vel ingenii beneficio.

1525 Florentina s. Juntina, 8. Aldinam 1522. imitatur, nisi in paucioribus locis.

1542 Ultrajectina, quam Andr. Schottus a Canteris Cauchiisve curatam dicit, sed præter ipsum editorum nemo contulit. Antonium quidem Cauchium novimus, Philologum Ultraject. qui animadversiones in Cic. de officiis scripsit et Gramm. Lat. Lipsio laudatam; sed Canteros haud novimus, nisi fratres literatissimos Wilhelmum et Theodorum Ultrajectinos, natos 1542. et 1545. patre fortean literato. Membranæ tamen huic editioni inserviisse videntur, quod ex Schotti notis patet, etiam passim a Bæclero in ed. 111. 1648. excerptis.

1543 Coloniensis, 8. cum scholiis Gyberti Longolii. Colon. apud Gymnicum.—Longolius Mæto, ut videtur, usus est, et edd. Jenson. et Argentorat. Ejus scholia optima desinunt in Timotheonte.

1544 Argentorati, 8. Corn. Nepos de viris illustribus, cum Jo. Boccatii gestis Rom. et Æn. Sylvii de ortu imp. Rom.

1547 Lugduni, 8. Corn. Nepos de viris illustribus.—Gryphiana, nec nisi vitam Attici cum ceteris, quas A. Schottus dein reddidit S. Aur. Victori, habere videtur.

1560 Parisiis, 8. edente Henr. Stephano, ad calcem vitarum Plutarchi ex versione Herm. Cruserii, teste Fabricio.

— [Parisiis, 12. Epitome vitarum Plutarchi—per Darium Tiberium, Equitem Cæsarensem, 1492. edita, ab Oporino Basil. 1541. Parisiis ap. Hier. de Marnef 1560. (quæ ed. nobis est ad manus) et Lugduni ap. Jac. Stoër 1573. et 1590. 12. habet quidem vitam Attici, neque vero textum ipsum Nepotis, quod Hauptmannus putavit, sed a Tiberto epitomatam.]

— Lugduni, 8. Gryphiana.

1563 Basileæ, fol. Vitæ virorum illustrium. (Collectore Herm. Widekindo) Continentur *Æmilius Probus* de vit. excell. Imp. cum annott. Hier. Magii, et ejusd. Magii *Epist. de ætate Probi*, *G. Cassandri viri aliquot illustres*, qui ante Procæ in Latio fuere, *Plinii Sec. de viris illustr. liber*, cum appendice *Gæ. Cassandri*, *C. Suetonii de claris Grammaticis liber*, *Fr. Retrarachæ terpm memor. seu de viris illustribus cum supplem. Loberdi Sirichii*, *Fl. Philostrati Heroicus sive Dial. de viris illustr. et de*

vitis Sophistarum, cum vers. Steph. Nigri, et Caesarum vitæ ex Suida.—Pompeius Nutius jovit Magium in conferendis edd. Jensoniana, Aldina, et Coloniensi s. Longoliana.

ÆTAS III. LAMBINIANA 1569—1648.

Dion. Lambinus, excellens ingenio, acumine, et doctrina liberaliori, hinc a superstitione alienus, Cornelianum textum pluribus edd. prisca post Longolium et Magium collatis, adhibita quoque aliorum, ut Cl. Puteani, solertia, et cum scriptis Codd. collatione, cum dedisset novum 1569. facile ejus fidem secuti sunt editores per LXXIX. annos, primus quidem Henr. Stephanus 1572. in edendis cum Plutarchi vitis etiam Æm. Probi s. Corn. Nepotis vitis. Præter eum recensuit Nepotem Nathan Chytræus, sed ejus editio non egressa est Germaniam. Laudatior est Jo. Savaro, qui tribus scriptis libris adjutus notas breviores edidit Parisiis 1602. repetitis in Francofurtensi. Lambiniana notis Longolii, Magii, et Savaronis, et excerptis Cod. Ms. Dan. aucta ap. Cl. Marnium 1608. Anno post Andr. Schottus suas in Nepotem Amott. novas et in Fragmenta a se primum collecta Operibus Cornelii Nepotis ab eodem Marnio editis junxit, sed et qui vulgo Cornelii nomine ferebatur liber de Viris illustribus, eum potius S. Aurelio Victori jure postliminii redditum jam ante Duaci 1577. et Paris. nunc repetiit. Interim Nepos cum scholiis Longolii 1612. cum notis Magii et Savaronis 1628. et cum Longolianis 1642. reddi meritus est. Textus Lambinianus novos etiam vel scriptores notarum, ut Jo. Rave 1635. (rep. 1648. et 1677.) vel commentatores politicos pro sæculi genio invenit, ut Loccenium Suecum 1638. (rep. 1648. 1654. et 1673.) et Jo. Henr. Bosclerum Prof. Argentoratensem in edd. Nepotis 1638. et 1640. Juveniliter vero Lambinum, atque sic quicquid boni ad tuendam Nepotis lectionem in ed. Lugd. Bat. 1642. Amstel. 1662. repetita, injuriis contaminavit. Vita Attici, credo ex lectione Gryphiana, legitur ad calcem Cic. Epp. ad Atticum ex rec. Simeonis Bosii, certe in ed. Rapheleng. 1592. Sed multo plus profuturus fuit et vitæ Attici et ceteris Ernst s. Ernesti Jctus, qui in itinere Italico duos Mediceos contulit, et in Gallia sibi ipse unum comparando, nisi ipsi curatores, quibus Hafniæ primum 1629. dein Amstel 1637. vitam Attici cum notis

ejus edendi partes dederat, negligentiae nomine accusandi fuissent. Itaque apparatus suum dein legavit Jo. Andr. Bosio rectius utendum.

1569 Parisiis, 4. Cornelii Nepotis seu Æmilii Probi liber de vita excellentium Imperatorum, a Dionysio Lambino pluribus locis emendatus et Comment. explicatus. Lutetiae ap. Benenatum.

1572 Henrici Stephani II. 8. cum vitis Plutarchi Latinis, Lambinum maxime sequitur.

1573 Basileae, fol. cum Plutarchi vitis virorum illustrium.

1577 Francofurti, 4. ex rec. Nath. Chytræi.

— (Duaci, 4. de viris illustribus urbis Romae ab Andr. Schotto emendatus et auctus.) Libellus hic, qui antea vel Plinii vel Corn. Nepotis nomine venire solebat, Schottus vett. librorum fide et rationum momentis vindicavit S. Aur. Victori. Sed Victor tamen pleraque ex volumine Nepotis de viris illustribus Rom. desumsisse videtur, de quo Vossius. Repetita vero est ed. Schotti Parisiis.

1579 Parisiis, 4. cum Comm. Lambini repetita.

1580 Francofurti, fol. Vitae Plut. adjectas habent Æm. Probi s. Corn. Nepotis vitas.

1581 Lemovici, 8. Attici vita ad calcem Epp. Cic. ad Atticum ex rec. Sim. Bosii legitur.

1582 Antverpiæ, 8. eadem in Epp. ad Atticum.

1590 Bardi Pomeran. 8. vitæ excellentium Imp. ex rec. Chytræi.

1592 Lugduni Bat. 16. in Epp. Cic. ad Atticum vita ejus legitur. Ex offic. Raphaeleng.

1593 Ingolstadii. Schoppio memoratur in libris verisimilium.

1594 Bardi Pomeran. 8. Chytræi rep.

1600 Tiguri. (de viris illustr.)

1602 Parisiis, 24. cum castigg. et notis Jo. Savaronis, ap. Perrier.

1608 Francofurti ad M. fol. Corn. Nepotis vulgo Æmilii Probi de vita excellentium Imperatorum Græcorum et Romanorum. Cum commentariis Dionys. Lambini, Monstroliensis, auctis nuper atque emendatis. Accesserunt commentarii, annotationes et notæ Gyberti Longolii, Hieron. Magii, et Jo. Savaronis, cum excerptis e vetusto Codice Ms. P. Danielis. Præfixa Chronologia Imp. Græciæ apud Probum, per Olympiadas. Cum indicibus. Francof. ap. Cl. Marnium et hæred. Jo. Aubrii.—Cl. Marnius præfatus est. Contextus est Lambinianus.

- 1609 Francofurti, fol. Corn. Nepotis opera, quæ quidem extant, historica virorum domi misitiseque illustrium Græcorum Romanorumque explicata pridem studio Andr. Schotti. Nunc denuo doctorum hominum accessionibus aucta. Francof. ap. Cl. Marulum et hæred. Jo. Aubrii.—Continet Aur. Victoris duos libellos, de origine gentis Romanæ, et de viris illustribus, fragmenta Nepotis cum Schotti annot. in eadem et in vitas, P. Nannii de claris Corneliis, et L. Sigonii de vita et rebus gestis Scipionis Æmiliani.
- 1612 Lugduni Bat. 12. cum scholiis Longolii.
- 1620 Parisiis, 8. ed. Hieron. Magii 1563. repetita.
- 1628 Lubecæ, 12. ex ed. Savaronis Parisina.
- Lugduni Bat. 8.
- 1629 Hafniæ. Vita Attici cum notis per Henr. Ernestium. Valde corrupt.
- 1634 Lugduni Bat. 24. Æmilii Probus, al. Corn. Nepos de vitis Imp. Gr.
- 1635 Jenæ, 8. c. n. Jo. Rave. Editio haud contemnenda.
- 1637 Amstelodami ap. Jansson. 16. Vita Tit. Pomp. Attici auctore Corn. Nepote, cum notis, glossario, et nomenclatore Henr. Ernæsti, additis notis Christiani Heidmanni.
- 1638 Argentorati, 8.
- Holmiæ, 12. cum Loccenii notis politicis et indice philologico.
- 1640 Argentorati, 8. Bœcleriana I. Corn. Nepotis, vulgo Æmilii Probi, de excellentibus viris quæ exstant, cura Jo. Henr. Bœcleri. Impensis Frid. Sporii.—Lambini textum sequitur unum.
- Basileæ, 24. Liber Æmilii Probi s. Corn. Nepotis de vita excellentium Imperatorum, cum indice rerum mem. locupletissimo. Bas. impensis Ludovici Regis.
- 1642 Lugduni Bat. 12. cum Longolii et Savaronis notis. Ex offic. Jo. Maire.
- 1644 Amstelodami, 12. ap. Jansson, cum Jani Gebhardi spicilegio notarum. Repetita dein 1662.
- Argentorati, 8. Bœcleriana II. Idem Bœclerus Diss. Acad. suo modo et stylo Agesilaum, Epaminondam, et Themistoclem imaginatus est, quæ recusa in Opp. ejus Tomo II. n. XIII. XIV. et XXVIII. leguntur. Sed hæc ad textum Nepotis minime pertinent, et sunt pro sæculi ingenio politica.
- 1645 Hamburgi, 12. Ravii ed. repetita.

1647 Lugduni Bat. 8.

1648 Hamburgi, 12. Editio Jo. Ravii repetita ex Jenensi 1635.

— Amstelodami, 8. illa Loccenii repetita ex Holmiensi.

ÆTAS IV. BŒCLERO-BOSIANA 1648—1733.

Jo. Henr. Bœclerus, qui in prioribus suis edd. nonnisi Lambinum secutus suo dissertandi modo in Nepotem scripserat Commentarium (quasi Symposiacum) et notas post Magium et Lambinum, nactus a Jo. Scheffero (cujus nomen ubique silet inhoneste) Codicem optimæ notæ, sed sine vita Attici, tertiam 1648. edidit haud paulo emendatiorem cum notis aliis ad lectionem et scripturam pertinentibus ex illo Codice præsertim ad quas passim edd. Brixiensem, Regii, Lambini, Schotti, Gebhardi, Rutgersii, cett. vel animadversiones contulerat; neque tamen curiose satis tractasse visus est Scheffero in Specimine Animadverss. in Miltiadem Hamb. 1675. et in Adverss. posthumis T. VIII. et IX. Miscell. Belg. Tertiam hanc bis, Bœclero in Succia per tres annos absente, a typographo Argentoratensi, dissimulata repetitionis nota, recusam non sine erratis, eaque etiam in Lipsiensi an. 1653. quæ Bœclerianis curis Gebhardi illas et Ernstii in vitam Attici adjunctas habet, retenta et aucta esse queritur Bœclerus in præf. ed. sextæ 1656. quæ proprie dicenda foret quarta eaque ultima Bœcleri Argentoratum reversi. Vedit tamen mox homo impatiens et superciliosus, se habiturum laudis in curando Nepote participes. Jam enim 1657. Jo. Andr. Bosius notis Bœcleri, cujus exemplum servavit, Gebhardianas et in Atticum Ernestinas et aliorum (ut Buchneri suasque) sapienter junxit; Gebhardi autem vestigia fere secutus est Rob. Keuchenius in edit. Lugdun. 1658. rep. 1667. cum notis Varr. epitomatis suisque; Jo. Vorstius, curas suas addidit Bœclero, ac præsertim indicem fecit emendatiorem et auctiorem in ed. Lips. 1659. subirascente Bœclero in præfatione Velleii sui 1663. Sed Bosii recensio obtinuit in Vorstianis, Rutgeri Hermannidæ 1665. rep. 1685. 1692. Kirchmajeri 1665. et Hildebrandina 1666. rep. 1680. Keucheniana, nunc Hackiana c. n. Varr. emendatior 1675. cumque iconibus 1687. et 1697. (adde his egregiam J. G. Grævii recensionem vitæ Attici c. n. Varr. in Græviana ed. Epp. Ciceronis ad Atticum Vol. II.) Bœcleriana 1669. et

Delph. et Var. Clas. Nep. 3 A

1681. Locceniana 1673. repetitæ, et Aug. Buchneri Comm. 1674. primum editus, rep. 1688. 1693. 1705. et 1721. Rediit interea Bosius ad recognoscendum iterum Nepotem, multis editionis 1. sublati, suas notas auxit, textumque etiam emendavit, et indicem Bœclerianum post Loccenii Vorstiique curas locupletavit 1675. ita ut nemo editorum ab ejus exemplo recedere deinceps auderet. Eodem anno tamen etiam prodire in Anglia Nepos ad Mss. collatus Oxonii, rep. 1687. 1697. et 1708. denique ex rec. Maittarii 1715. et in Gallia Nic. Curtini opera in usum Delphini, rep. Londini 1691. et 1720. quem excepere alii, et novissime St. A. Philippe 1745. In Batavis Hackianæ Keuchenii successit Wetsteniana c. n. Varr. et icon. Impp. 1707. præter eamque novæ extitere minores c. n. Herm. Essensii 1691. et 1705. et Dav. Hoogstratani 1691. et auctior 1706. quæ cum repetitis Rutg. Hermannidæ 1692. et 1706. certarent. In Germania præter Christoph. Cellarii curas, juventuti studiosæ profuturas, 1689. repetitas 1694. 1699. et 1737. auctas a Chr. Schœttgenio 1711. et Andr. Stubelio 1720. pœnitet ceteros nominare post Bosium et Buchnerum. In Italia vicit Vulpiorum industria in recensendis edd. Patavinis 1720. 1721. 1727. et 1733.
- 1648 Argentorati, 8. Bœcleriana III. eaque ex Cod. Ms. emendatior: 'Corn. Nepotis, vulgo Æmilii Probi, quæ extant. Editio tertia cura Jo. Henr. Bœcleri. Impensis Friderici Sporii. Argentor. MDCXLVIII.' — In hac quidem ed. post priores notas leguntur pag. 99.-124. aliæ notæ ad lectionem et scripturam pertinentes ex Msto præsertim *nostro*. (Dicere debuit a viro humanissimo Jo. Scheffero nobiscum communicato.) Cetera supra diximus. Bis hæc repetita h. a. absente et inscio Bœclero; unde has repetitiones *quartam* et *quintam* ed. ridicule dixit.
- 1652 Lipsiæ, 4. Corn. Nepotis Themistocles, cum commentario Casp. Lillii.
- 1653 Lipsiæ, 8. Jac. Mylii ed. quæ adjunctas habet notas Bœcleri et Gebhardi in omnes vitas, et Ernstii in Atticum.
- 1654 Holmiæ, 8. repetitio Loccenianæ.
- 1656 Argentorati, 8. Bœcleriana VI. tertia recusa.
- 1657 Lipsiæ, 8. Corn. Nepos — cum notis Bœcleri, Gebhardi, Ernstii aliorumque, e Museo Jo. Andr. Bosii. Acc. in margine varietas lectionis Cod. Scheffero-Bœcleriani et exempli Gebhardiani.

- 1658 Lugduni Bat. 8. Keuchenii I. c. n. Varr.
- 1659 Lipsiæ, 8. repetitio Bœclerianæ tertiæ, adjunctis curis Jo. Vorstii.
- 1661 Basileæ, 12.
- 1662 Lipsiæ, 8. ed. Jo. Vorstii, qui indicem Bœclerianum emendatiorem et auctiorem dedit.
- Amstelodami, 12. recusa ex Amstel. 1644.
- Norimbergæ, 12. c. n. Germ. Abr. Schulteti.
- 1663 Colbergæ, 4. Petri Larson von Blumenfeldt annotationes historico-politiçæ in Corn. Nepotem, ex variis historicis, politicis, antiquariis, jure publico et privato insigni commodo succinctæ, erutæ, &c. Colb. sumtibus auctoris.
- 1664 Aug. Munat. (Basil.) 18.
- ibid. 18.
- Argentorati, 16.
- 1665 Amstelodami, 12. ex recensione Rutgeri Hermannidæ, qui notas et indicem addidit e Bœcleriano contractum.
- Ultrajecti, 12.
- Wittebergæ, 8. cum notis philolog. hist. crit. et polit. additis tabellis analyt. et chronol. cum indd. uberr. Georg. Christ. Kirchmajeri.—Exprimit Bosii edit. Pueris tantum aptata, ut et sequens. Præfatio inscripta Ducibus Saxoniz.
- 1666 Lipsiæ, 12. Frid. Hildebrandi.
- 1667 Lugduni Bat. 8. Keuchenii II. c. n. Varr. Sequitur ed. 1658.
- 1668 Lutetiæ, 4. Æmilii Probi seu Cornelii Nepotis liber de Vita excellentium Imperatorum.
- 1669 Lipsiæ, 8.
- 1673 Hamburgi, 12. Repetitio Loccenianæ 1638.
- 1674 ibidem, 8. cum comm. Aug. Buchneri.
- 1675 Jenæ, 8. Corn. Nepotis, vulgo Æm. Probi, quæ extant, emendata et illustrata annotationibus ac lucubrationibus secundis Jo. Andreæ Bosii. Accedunt seorsim notæ Henr. Ernstii, et liber commentarius Jo. Henr. Bœcleri. Jenæ, imp. Christ. Kirchneri, bibliopolæ Lipsiensis, excudebat Jo. Nisius.—Bosius servavit exemplar Bœclerianum, nonnulla tamen fide librorum recte mutavit. Sequentes Nepotis editores sive parum sive plane non recedunt ab ejus lectione.
- Lugduni Bat. 8. Keuchenii III. ap. Hackios, c. n. Varr. Locupletior etiam ed. 1658. Laudat Keuchenius in Præf. nova prid.

- Id. Apr. 1675. consultum sibi Cod. Dan. in Marniana 1608. et Ms. Everhardi Sluisken; ceterum melioribus a Lambino ad Bosium usque obsecutum esse.
- Parisiis, 4. Cornelius Nepos de vita excellentium Imperatorum. Interpretatione et notis illustravit Nicolaus Courtin, in usum Delphini. Paris. ap. Fredericum Leonard.—Schotti chronologiam per Olympiadas digestam servavit.
- Oxonii, 12. e theatr. Sheldon. e Mss. recensita, addita e Pausaniæ Messeniæ vita Aristomenis Messenii Græcæ et Latine.
- 1677 Hamburgi, 12. c. n. Jo. Rave, repetita ex ed. 1648.
- 1680 Lipsiæ, 12. ed. Fr. Hildebrandi.
- Lipsiæ et Wittebergæ, 8. cum notis philolog. crit. et polit. additis tabellis analyt. et chronol. cum indd. uberr. a Georg. Casp. Kirchmajero. Inscripta J. B. Colberto. Rep. ed. 1665.
- 1681 Argentorati, 8. Repetitio Bœclerianæ, quæ ejus VII. audit.
- Francofurti, 8. cum Comm. duplici Buchneri.
- 1685 Amstelodami, 12. ex rec. Rutg. Hermannidæ. Rep. ed. 1665.
- Basileæ, 18. sine notis.
- 1687 Lugduni Bat. ap. Hackios. Keuchenii IV. cum notis Varr. ex ed. 1675. Convenit cum seq.
- Amstelodami, 8. Eadem. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum observationibus ac notis commentatorum, quotquot adhuc innotuere, illustratæ. Accesserunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones æri incisæ, ut et index rerum et verborum præcedenti multo auctior et emendatior. Amst. ex typographia P. et J. Blæu. Ceterum est repetita Hackiana Keuchenii 1675.
- Oxonii, 12. Repetitio ed. 1675.
- 1688 Hamburgi, 8. cum notis Aug. Buchneri, ad tironum maxime captum comparatis.
- Lipsiæ, 8. Repetitio Amstelodamensis 1687. Accedit triplex in Nepotem clavis, chronologica, geographica, et stathmica, quæ monetæ atque mensuræ veteris convenientiam cum nostrate exhibet, auctore M. P. L. S. Additus quoque index duplex, alter Bœcleri Latinus, alter locutionum Germanicarum.
- 1689 Lipsiæ, 12. cum perspicuis notis tabulisque chronologicis ac geographicis Christoph. Cellarii.
- 1691 Londini, 8. cum ind. et notis Nic. Curtini. Repetitio ed. in usum Delphini 1675.

- Trajecti, 12. cum Hermannii Esseni animadverss. perquam nitide excusa.
- Amstelodami, 12. cum notis selectis Davidis Hoogstratani.
- 1692 Amstelodami, 12. ex edit. Rutgeri Hermannidæ. Repetitio ed. 1665.
- 1693 Lipsiæ, 8. cum notis Aug. Buchneri. recusa ex ed. 1688.
- Francofurti, 12. Lat. Germ. cum notis Abr. Schulteti.
- 1694 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii repetita ex ed. 1689.
- 1697 Oxonii, 8. e Theatro Sheldon. Repetitio ed. 1675.
- Francofurti, 8. cum Christ. Grunbergii notis philolog. histor. et geographicis, phrasiumque elegantiorum annotatione et variatione.
- Hamburgi, 8. e recensione Joach. Henningii, Conr. Hamb. adjuncto indice Hermannidis, hinc inde locupletato.
- Lugduni Bat. 8. Keuchenii v.
- 1699 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii, ex illa 1689.
- ibidem, 12. c. n. ad modum Minellii.
- 1700 Parisiis, 12.
- 1703 Hamburgi, 8. Lat. Gall. et Germ.
- 1704 Bernæ, 18. ex ed. Jo. Andr. Bosii, sine notis. Cum præfatione Ad. Rechenberg. et ind. loc.
- Amstelodami, 24.
- Lipsiæ, 12. c. n. ad modum Minellii.
- 1705 Trajecti, 12. Exprimit ed. Esseni an. 1691.
- Francofurti et Lipsiæ, 8. c. n. Buchneri, per Ad. Rechenbergium amplificata.
- 1706 Amstelodami, 12. Repetitio ed. Hermannidæ 1685.
- ibidem, 12. Repetitio auctior ed. Hoogstrat. 1691.
- 1707 Amstelodami, 8. maj. Cornelii Nepotis Vitæ excellentium Imperatorum, observationibus et notis commentatorum omnium, quotquot hactenus innotuere, illustratæ. Accesserunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones, æri incisæ, ut et index rerum et verborum auctior et emendatior. Amst. apud Wetsten.
- Lugduni, 16. apud Lud. de Claustre.
- 1708 Oxonii, 8.
- Lipsiæ, 12. cura Minellii.
- 1709 Oxonii, 8. Repetitio ed. 1697.
- Francofurti, 8. c. n. Germ. Grunbergii.

- 1711 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii repetita, additis in tiro-
num usus scholiis Christ. Schoëttgenii.
- 1715 Londini, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum
vitæ, curante Mich. Maillaire. Londini, ex officina Jac. Tonson
et Joh. Watts.
- 1717 Halæ, 12. Germ. cum phrasibus Lat.
- 1718 Rothomagi, 12. Cornelius Nepos notis selectissimis variorum
illustratus. Rothomagi, ap. Richard. et Nic. Alemannum.
- 1720 Londini, 8. editio in usum Delphini repetita.
—Lipsiæ, 12. cum Cellarii notis suppletis ab Andr. Stubelio.
—Patavii, 8. Cornelii Nepotis quæ extant omnia. Patavii, excu-
debat Josephus Cominus. — Editio hæc accurata et nitida debe-
tur curæ Vulpiorum (Jo. Antonii præcipue) habetque indicem
elegantiorum locutionum, et varr. lect. edd. Venetarum 1471. et
1522.
- 1721 Dresdæ, 8. cum notis Buchueri.
—Patavii, 8. ex rec. Vulpiorum, repetita ex ed. 1720.
—Gothæ, 8. cum notis Chr. M. Fischbeck.
- 1722 Francofurti, 8. Germ. explicat. opera J. C. Malschii.
- 1723 Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.
- 1724 Basileæ, 12. sine notis, cura Mich. Maillaire.
- 1726 Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.
—Londini, 8. Lat. et Angl. c. Jo. Clarke.
- 1727 Patavii, 8. ex rec. Vulpiorum, exc. Jos. Cominus.
—Wratislaviæ, 8. Succus et sanguis Cornelianus, i. e. Cornelius
Nepos de vita excellentium Imperatorum, vulgo Æmilius Probus,
at perperam dictus, nova arte, nativa tamen, multoque commo-
diore enucleatus. a Jo. Joach. Ungnad, Seehusa-Palæo-March.
Wratisl. ap. Mich. Hubert.
- 1728 cum Abr. Kriegelii explicationibus Germ. 8.
—cum notis Germ. Em. Sinceri. 8.
- 1729 Brandeburgi, 8. cum Casp. Gottschlingii. notis phil. mor.
et hist.
- 1733 Patavii, 8. ap. Jos. Cominum, ex rec. Vulpiorum.
—Berolini, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
—Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.

ÆTAS V. STAVERIO-HEUSINGERIANA 1734—1747—

1755—1789.

Conjungimus adversarios, quorum certamina profuere lectioni Bosianæ, quamvis in paucis emendandæ. Scilicet Augustin. van Staveren, qui non modo aliquibus Codd. Mss. præter jam collatas a superioribus editt. quamvis haud satis diligenter usus, sed et pro excerptis a Keuchenio integras variorum notas colligere voluit, iisque suas addidit an. 1734. In qua locupletiori editione quid sibi displiceret, cum Jo. Mich. Heusingerus, Rector Isenacensis, in Spicilegio Emendd. an. 1744. ostendisset, rixari cœpit Staverius in Obs. Miscell. Dorvillianis. Heusingerus vero etiam instructor a collationibus Ms. Axeniani et edd. priscis, haud tamen Ascensianam I. et Aldinam superantibus, nisi in vita Attici ed. Rom. 1490. accessit ad Bosianam II. denuo recensendam, ab ea rarius dissentiens, ceterum sic illustravit notis et auctiori Bosiano Indice, ut quoad criticam rationem palmam præripuisse Staverio fere videretur 1747. et 1755. Neque tamen ille post Heusingeri fatum, nævos edit. I. suæ in altera 1755. abstersit, sed et quasi Heusingerianam non viderit, convicia priora repetiit, notarum farraginem novis auxit. Haud inutilem post hos duumviros operam consumsit clar. Jo. Frid. Fischer, Prof. Lips. in libello variarum lectionum repetitæ Bosii editioni an. 1759. cum illustr. præf. de Codd. et editt. Nepotis, fragmentis duobus ex Cod. Guelferbyt. a Jac. Frid. Heusingero, ex fratre Jo. Mich. nepote, addito; quæ iterum prodiit 1768. auctior. Interim Staverianam II. clar. Jo. Kappii notis suisque locupletatam reddidit philologus celebris Theoph. Chr. Harles Erlangæ 1774. quam ad ed. uberiores notas criticas scripsit idem Kappius. Alii interea Bosii recensionem secuti vel Cellarii notas, ut adolescentibus utiliores, repetierunt, ut Chr. Aug. Krigel Lips. 1774. vel Keuchenianum exemplar c. n. Keuchenii abscissis et suis, ut B. C. Sandwig Hafniæ 1776. vel cum notis a delectu laudatis, ut J. S. Ith, Bernensis, vel cum suis notis in usum scholarum, pro suo cujusque sensu dederunt. Ceteræ repetitæ vel leviores, ut ex Gallis Philippei, ex indice noscuntur.

1734 Lugduni Bat. 8. maj. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum cum integris notis Jani Gebhardi, Henr. Ernstii,

et Jo. Andr. Bosii, et selectis Andr. Schotti, Dion. Lambini, Gilb. Longolii, Hieron. Magii, Jo. Savaronis, aliorumque doctorum, necnon excerptis P. Danielis. Accessit locupletissimus omnium vocabulorum index, studio et opera Jo. Andr. Bosii, curante Augustino van Staveren, qui et suas notas addidit. Lugd. Bat. ap. Sam. Luchtmans.—Locupletissima huc usque editio. Basis est exemplar Bosianum. Ceterum Staverius usus est Mstis et edd. melioribus. De ejus correctionibus inter eum et Heusingerum controversia nata est.

1736 Berolini, 12. cum indice.

1737 Regiomonti, 12. cum notis Cellarii.

— Lipsiæ, 12. cum notis, etc. Cellarii.

— Berolini, 12. cura Muzelii.

— Onoldi, 12. cum notis Germ. Cederi.

1742 Venetiis, 12.

1744 Isenaci, 4. Spicilegium emendat. et observationum ad Corn. Nepotis vitas XVIII. priores.— Huic Spicilegio opposuit Staverius Animadverss. in Obs. miscell. Dorvill. posterioribus T. VI. pag. 513. sqq.

— Londini, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum vitæ. Lond. typis Jo. Brindley.

1745 Halæ, 12. sine notis.

— Amstelodami, 16. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Editio nova emendatio—ap. J. Wetstenium.

— Parisiis, 12. ex recognitione Steph. Andr. Philippe. Lutet. Paris. sumtibus Mich. Steph. David.

— Amstelodami, cum interpretatione Gallica et obs. hist. geogr. et crit.

— Göttingæ, 8. *Enchiridion sive prudentia privata et civilis* T. Pomp. Attici a Corn. Nepote descripta, recensuit Jo. Matth. Geaner.

1746 Berolini, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Accedit versio Gall. curante Jo. Petr. Millero.

1747 Isenaci et Lipsiæ, 8. Cornelii Nepotis de vita excellentium Imperatorum liber cum amissorum operum Fragmentis, sola vetustiss. exemplarium fide recensitus, perpetuisque emendationibus criticis emendatus a Jo. Mich. Heusingero. Accedunt chronologia omnium Imperatorum, omniumque vocabulorum ac rerum index Bosianus, multo quam antea plenior et auctior.

Isenaci et Lips. sumtu et typis Jo. Christoph. Krugii.—Heusingerus et ipse consuluit exempla quædam vetera, et a Frid. Noodt discrepantem scripturam ex optimæ notæ membranis Axemianis in exemplaris Neodtiani marginibus annotatam accepit. In constituenda contextus lectione rarius dissentit a Bosio: in animadversionibus potissimum de lectionis varietate et veritate, interdum quoque de potestate et vi verborum ac sententiarum, breviter quidem, at acute intelligenterque, disputat. Index est egregius ac plenus, et vicem commentarii frequenter præstat.

—Augustæ Vindel. 8. cum notis Em. Sinceri Germ. repetita ex ed. 1728.

1748 Wratislaviæ, 8. ap. Mich. Hubert. Succus et sanguis Cornelianus, etc. Rep. ed. 1727.

1749 Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.

—Glasgæ, 24. ex ed. Oxoniensi.

—Berolini, 8.

1750 Augustæ Vindel. 8.

1754 Parisiis, 12. ex recognitione Steph. Andr. Philippe, ap. Barbou.

1755 Isenaci et Lipsiæ, 8. sumtibus Gottl. Griesbachii. Editio Heusingeri 1747. mutata tantum tituli pagina.

—Lugduni Bat. 8. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum iconibus ornatæ, et nonnullis animadversionibus, partim criticis, partim historicis, illustratæ. Lugd. Bat. apud S. Luchtmanns et fil.—Notam negligentie ab Heusingero inustam, in hac ed. delere studuit Staverius.

1756 Berolini, cur. Petr. Miller, cum versione Gall. emendatior quam illa 1746.

—Isenaci et Lipsiæ, 8. Heusingeri ed. repetita.

1757 Parisiis, 12. chez Brocas et Barbou. Corn. Nep. Latin et François avec des notes geogr. histor. et critiques par le Gras.

1759 idem, 8.

—Lipsiæ, 8. ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum et præfationem addidit Jo. Frid. Fischerus.

1761 Glasgæ, 8.

—Nürnbergæ, 12. cum phrasibus Latinis et præfatione Gottschlingii.

—Brandeburgi. Eadem editio.

Delph. et Var. Clus.

Nep.

3 B

- 1762 Francofurti, 8. cum notis Em. Sinceri.
- 1764 Lemgovizæ, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ad exemplum optimarum editionum expressæ, notisque maxime geographicis et historicis illustratæ a Just. Conr. Mensching.
- 1765 Parisiis, 8.
- 1768 Parisiis, 12.
- Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- Lipsiæ, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum et præfationem addidit Jo. Frid. Fischerus. Lips. in libraria Weidmanica.—Rep. ed. 1759.
- Londini, 8. ed. in usum Delphini repetita.
- 1773 Halæ Sax. 8. Uberiores in Cornelium Nepotem Obas. criticæ Jo. Kappii Prof. Baruthini in Harlesii Opusc. varii argumenti exscriptæ sunt.
- 1774 Erlangæ, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum, cum animadversionibus partim criticis, partim historicis Augustini van Staveren, cura Theoph. Christoph. Harles, qui et suas et Jo. Kappii V. Cl. notas adjecit. Erlång. ex offic. Waltheria.
- Lipsiæ, 8. Corn. Nepotis vitæ exc. Impp. una cum Fragmentis, e recensione Jo. Andr. Bosii, cum animadversionibus integris Christoph. Cellarii, indicibus historico ac Latinitatis.—Editor Christ. Aug. Kriegel notis Cellarianis et suas addidit, in quibus præcipue de lectionis varietate disputat.
- Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- 1775 Halæ, 12.
- Berolini, 8. curante Jo. Petr. Miller. Vid. an. 1746. et 1756.
- 1776 Hafniæ, 8. ad exemplar Keuchenianum, in usum scholarum Danicæ et Norvagiæ. (cura Barthold. Christ. Sandwig.)
- Norimbergæ, 12.
- 1778 Manhemii, 8. min.
- 1779 Bernæ et Lausannæ, 8. ap. societatem typographicam. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum: textui ad optimarum editionum fidem recensito accesserunt illustrationes brevissimæ, vel ex aliis selectæ, vel recens additæ. Curavit J. S. Ith, Bibliothecæ reipublicæ præfectus.
- 1780 Monachii, 8. Cornelii Nepotis selectæ vitæ excellentium Imperatorum. Subjectis interpretum animadversionibus suasque ad usum scholarum adjecit Henr. Braun.

- Genevæ, 12. ex recognitione Steph. Philippe.
 1782 Biponti, 8. studiis Societatis Bipontinæ.
 1787 Coloniz, 8.
 1788 Lipsiæ, 8. e. rec. Jo. Andr. Bosii.

VERSIONES.

[Ex Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Jo. Aug. Ernestio
 auctius edita, T. I. c. 6.]

VERSIONEM Vitarum Nepotis *Græcam* habuit Jo. Christophorus Wolfius, incerto auctore. Initium est: ὁ Μελιτιάδης τοῦ Κίμωνος, ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως τῇ παλαιᾷ γενέσκει καὶ τῇ δόξῃ τῶν προγεγενημένων, &c.

Versiones vernaculas, puerorum causa scriptas *Germanice*, non attinet commemorare, nec libellos phraseologicos, aut imitationum puerilium libros.¹ *Belgice* versus est a Jo. Hilaride, Roterod. 1688. 12. *Gallice* a Bernardo Girardo, Paris. 1568. 4. ab Ant. Pineto, quem sæpe a vero sensu aberrasse notat Colomesius ad Gyrard. p. 202. ab Ant. le Gras, Paris. 1729. 12. quæ parum fidelis esse judicatur ab ipsis Gallis. Vitam Attici vertit Jo. Franc. Sarasinus in Opusculis, Paris. 1656. 1658. 8. Hic est Sarasinus, qui sub Attici secundi nomine scripsit bellum Parasiticum, sive Satiram in Petr. Monmorium. *Anglice* a pluribus versus est Oxon. 1684. 8. Vitam Iphicratis vertit Andr. Allam, teste Wood Athen. Oxon. T. II. p. 595. Atticum Matth. Hale. Totus Nepos a Jo. Clarke, additis notis et indice, Lond. 1726. 1732. *Italice* vertit Remigius Narninus Florent. Venet. 1550. 8. Etiam Veron. 1732. 4. una cum versione Catonis et Attici a Dionys. Ramazzino facta. V. Act. Erud. nov. suppl. p. 248. *Hispanicam* et *Polonicam* versionem memorat D. G. Mollerus in Diss. de Nepote, §. 19. *Hungarice* vertit Georg. Ballog. V. Czwittinger in Hung. liter. p. 29. qui Sempronii editam hanc versionem tradit. *Danice* interprete Jo. Dabergio prodiit Hafn. 1669. 8.

NOTÆ

¹ Non est prætereunda tamen versio novissima, ceteris præstantior, auctore clar. Bergstræssero, cum ejusdem annotatt. quæ profluit Francof. ad M. 1783. 8.

DE Cornelii Nepotis nomine, patria, ætate, et variis operibus jam satis dictum in Vita, supra p. 15. sqq. Editio-
num Recensui Bipontino supplementum qualecumque nunc,
de more, subjicimus.

Editio M. T. Ciceronis Epistolarum ad Atticum, Brutum,
et Q. Fratrem, apud Gryphium, Lugduni 1555. 24mo. con-
tinet etiam T. Pomponii Attici Vitam, per Cornesium Ne-
potem.

Fragmenta quæ secutus est Livius, Franc. 1588. et Bas.
1590. 8vo. Franc. ad M. 1628.

C. Nepotis Opera quæ extant, cum Notis et Indice per
Bœclerum. Arg. 1630. 8vo. Et Traj. ad Rhenum 1655.
8vo. Biblioth. Bodl.

Notæ in Miltiadem Nepotis, per Joan. Schefferum,
Hamb. 1675.

C. Nepos Anglice versus per varios Oxonienses inter-
pretes. Oxon. 1684. 8vo. Biblioth. Bodl. Repet. Lond.
1685. 1712. 1723. 1726. 12.

Vitæ, &c. ex editione Rutgeri Hermannidæ. Londini.
S. Smith. 1688. 12mo. Bruggermanni View of English
Editions.

Nepotis Vitæ, &c. 8vo. Amstelod. 1707. cum notis Mss.
Car. Burnei. Sic Catal. Musei Britann. Sed errat; nam
Mss. notæ sunt viri docti J. Taylor, S. T. P. cujus auto-
graphum nobis bene notum est.

Vitæ Excellentium Imperatorum, &c. Lond. 1710. 1724.
1741. 1756. 1764. 12mo. ibid. 1768. 18mo.

The Life of T. P. Atticus, with Remarks by Richardson
Pack, Esq. Lond. 1719. 8vo. Repetita fuit Lond. 1733.
8vo. Extat etiam in Operibus R. Pack.

Nepotis Vitæ, &c. cum Interpretatione, &c. cura Nicol.
Courtin, in usum Delphini. Repetita fuit a. 1729. 1773.
1780. 1786. 8vo. Lond.

Vitæ, &c. ex editione *emaculatissima* Augustini Van Sta-
veren emendatæ. In ædibus Academicis excudebat Ro-

bertus Foulis, Academiae Typographus. Glasguae, 1744. 12mo. et 8vo.

C. Nepotis Vitae, &c. cum Anglica Versione per Arrol. Edinb. 1744. 8vo. Bruggermanni View of English Editions.

C. Nepotis Vitae, &c. cum Notis Essentii, edente Westerhovio, Amst. 1746. 8vo. Biblioth. Pinelliana.

Cornelii Vitae, &c. Edidit Christ. Cellarius. 8vo. Lips. et Regiom. 1750.

Notatu dignum est, quod memorant Harwood et Dibdin, n. Nepotem Moscuæ excusum esse a. 1762. qui igitur, quod ad Classicos auctores pertinet, preli Russiaci est quasi primitiae.

Cornelii Nepotis Vitae Anglice versae. Per J. Stirling, S. T. P. cum Versione ad litteram facta, et aliis subsidiis tironum usui accommodatis, Lond. 8vo. 1767.

Nepotem Germanice vertit, cum annotationibus, Otto, Magdeb. 1776. 8vo.— De Germanicis Versionibus vid. plura in Harlesii Not. Brev. p. 174. et seqq. et Suppl. i. p. 285. seqq. ii. p. 501. seqq. et Introd. p. 359. seqq.

C. Nepotis Vitae, &c. 8vo. apud Foulis, Glasguae 1777.

Vies des Grands Capitaines de l'antiquité, trad. avec des notes par l'Abbé Paul, Paris. Barbou. 1781. 12mo. 'Avant cette Traduction,' dit Brunet, (Manuel du Libraire,) la meilleure était celle d'un anonyme, Paris, 1744. ou 1759. ou 1771. 12mo.'

Interpretationi Historicæ, ait Klüßing (Addit. ad Theoph. Christ. Harles. Brev. Not.) bene inservit editio a Ph. Lud. Haus curata Mogunt. 1784. 8vo.

Præclara Bipontina editio, Indice luculento instructa, Biponti repetita est 1788. atque iterum 1796.

Editio auctior Van Staveren (Lugd. Bat. 1773.) repetita fuit cum notis eruditis a Tzschuckio, Misniæ, 1791.

Bene audit H. Bremi editio, cum notis Germanicis, 8vo. Tiguri 1796. repet. Turic. 1812. Dimidio fere auctior priori.

Vitæ, &c. Paris. apud Renouard. 1796. 2 Vol. 18mo.

C. Nepotis Vitæ Imperatorum, &c. 12mo. Par. ap. Didot, an. vii. Reip. (1799.) Editio stereotypa. Mus. Britan.

Omnes sequentes merum Nepotis textum, n. sine annotationibus aut commentariis, suppeditant: Didot. Paris. 1799. 12mo.—Hafniæ, 12mo. 1800. curante M. Rathje, qui optimas editiones contulit.—1801. 8vo. Lips. cum Vita Nepôtis a G. J. Vossio.—Erford. 1802. 8vo. curante J. J. Beller-mann.—Manheim. 1808. 8vo.—Hanover. 1809. 8vo.—Haf-niæ, 1810. 8vo.—Marburg. 1810. 8vo.—Darmstad. 1812. 8vo.—Wirteburg. 1815. 8vo. Halæ, 1817. 8vo.

Æstimatur C. Benj. Schmiederi editio, cum notis Germanicis, 8vo. Berol. 1801. qui Halæ Sax. 1798. *Lexicon über den C. Nepos, &c.* edidit multum laudatum; et etiam Caroli Frid. Heinrick, Vratislav. 1801. 8vo. et J. G. Hutten, Tubing. 1798. 8vo. et anonymi, sine notis, Franc. ad M. 1801. 8vo. et sine notis quoque Marburg. 1799. 8vo.

Nepotis Vitæ, &c. Harlesii, 8vo. 1801. Repet. edit. 1774.

Vir cl. M. Chr. Jul. Guil. Mosche edidit *Librum a Germanis commendatum, Programma de eo, quod in Corneli Nepotis Vitis faciendum restat, &c.* Franc. ad M. 1802. 4to.

Vitæ, &c. Curavit, notis et indice illustravit C. H. Pauffler. Lips. 1804. 8vo.

Multum laudatur, quasi ad usum criticum prorsus necessaria, nova editio Jo. Fr. Fischeri, a docto Harlesio curata. Lips. 1806. 8vo.

Vitæ Imperatorum, cum animadversionibus J. A. Bosii. Notas adjecit Fischerus. Lips. 1806. 8vo.

Nepotis omnia quæ extant, Mediolani. Per Aloysium Musium. Fol. 1807.

Cornelii Nepotis, &c. Oxon. 1811. 12mo.

Critice se agunt, et bene audiunt, edit. M. Birgeri Thor-lacii, Hafniæ 1811. 8vo. et (in Bibliotheca Classica, tomis octo comprehendenti Auctores Classicos Romanos, inter

quos extat Tom. II. Cornelius Nepos,) editio Franc. Nic. Titze, primum vulgata Pragæ, 1813. 8vo.

C. Nepotis Excellentium Imperatorum Vitæ. Cum Fragmentis, et variis Lectionibus. Oxon. 1815. 12mo.

Corn. Nepot. Vitæ, &c. adjecto Lexico. Editionem curavit M. Christ. Frid. Luttmann. Lips. 1816. 8vo. Lexicon über den Corn. Nepos, est etiam separatim venale. 'Textus,' ait Klügling, 'in hac editione est vulgaris; Lexicon autem cedit in utilitate ac præstantia Schmiederiano.' Lexicon Benj. Frid. Schmiederi prodiit auctius et emendatius Halæ 1816. 8vo.

Vitæ, &c. Editionem in usum scholarum paravit Jac. Brand. Franc. ad M. 1817. 8vo. Prior editio prodiit 1809. 8vo.

Cornelii Nepotis Vitæ, &c. ex editione Augustini Van Staveren, et Pomponii Melæ Geographia, ex editione Abrahami Gronovii. Recensuit et accuravit Johannes Carey, LL. D. 18mo. Lond. 1819.

C. Nepotis Vitæ, &c. cum Fragmentis et variis Lectionibus. Oxon. 1819. 8vo.

C. Nepotis Vitæ, &c. quibus accedunt notulæ Anglicæ et Quæstiones. Studio C. Bradley. Londini, in Ædibus Valpianis, 1820. 12mo.

De Dissertationibus in Nepotem, de Compendiis, et si quid aliud, quod ab exteris prolatum fuerit, disserere non conabimur. Si cui harum rerum sit desiderium, Fabricium, Ernestium, Harlesium, Kluglingium consulat: immo præcedentis Notitiæ lector quædam huc pertinentia jam satis intellexerit. Unam tantum Dissertationem in Cornelium notabimus, a sagacissimo et doctissimo viro J. Jortin, S. T. P. Anglice scriptam, quæ extat in ejus Tractatibus philosophicis, criticis, et miscellaneis.

Nec nostrum est editiones Daretis Phrygii et Pseudo-Dictyos describendo lectorem morari. Versiones Latinæ horum historiographorum nostro Nepoti perperam tributæ sunt; et de his quidem Fabricius et Ernestius facem præstiterunt. At nihilominus, ut harum historiarum varios

codd. Mas. in Bibliothecis Britannicis sub nostri nomine Cornelii inspeximus, et eosdem lectori indicavimus, rebus nostris non omnino alienum videtur duas vel tres Versiones Anglicas saltem memorare, præsertim quod Chronici nostrates antiqui, more suo fabulantes, in Britannorum suorum originae a Trojanis deducenda sunt multi.

Ex hoc numero sunt: Anglica Versio a Joan. Lydgate, 1500. et 1513. fol.—A. Thoma Marshe, Lond. 1755. fol.—Daretis Phrygii Angl. versio a Thoma Paynell, Lond. 1555. 8vo.

His adjici possint, Daretis Phrygii sex Libri Latino carmine a Josepho Exoniensi elegantissime redditi; recogniti et emendati cura et studio Joannis Mori, qui eosdem argumentis illustravit, totumque opus vero auctori restituit, Lond. 1675. 8vo.

RECENSUS CODICUM MSS.

CORNELII NEPOTIS

QUI IN BIBLIOTHECIS BRITANNICIS ASSERVANTUR.

Codices in Museo Britannico.

Biblioth. Reg. 6 C VIII. cum Pauli Orosii Hispanici Hist. continet (art. 2.) Daretis Phrygii de Excidio Trojano Historiam, Cornelio Nepote interprete. sæc. XIII. Hic codex forsan pretiosus est, eo quod valde antiquus: sed nil moramur lectorem de libro qui Cornelii nostri nomen tantum præ se fert.

Idem dicendum est de codd. 10 A x. 6. 13 A v. 4. et 15 A xxii. 2.

In *Biblioth. Harl.* No. 2580. cod. est, continens inter multa alia, (art. 1.) Cornelii Nepotis Vitam Pomponii Attici, fol. 2. Præcedit titulus pro Æmilio Probo, et pauca de Eumene. Continet etiam (art. 2.) Catonis Vitam ex Æmilio Probo, et (art. 4.) Æmiliū Probū de excellentibus Ducibus exterarum gentium. Mutilus, desinit in Vita Epaminondæ. Cod. chartac. folia continens 169.

No. 260. Cod. chartac. sæc. xv. continens C. Nepotem de excellentibus Græciæ et aliarum gentium Ducibus.

In Catalogo Mss. indcriptorum in Museo Britannico per Ayscough, vol. 1. p. 346. est cod. chart. Cornelii Nepotis, circa sæc. xv.

Codices Cantabrigienses.

In *Bibliotheca Publica* Univers. Cornelii Nepotis Vita Pomponii Attici, 1684. 8.

Delph. et Var. Clas.

Nep.

3 C

C. Nepotis Historia Virorum Illustrum, 2528.

Inter codd. Cantab. in Biblioth. Publica collocatur C. Nepotis editio Oxon. 1697. cum paucis annotationibus, vel potius variis lectionibus cl. J. Taylor. Hæc collatio, ut apparet ex hac notula manu J. Taylor scripta, codici C. Nepotis in Biblioth. Publica Cantab. referenda est: 'Cod. Ms. Acad. Cantab. recens scriptus. Isti Academiae donabat Hacket Episcopus.'

In *Biblioth. Trin. Coll.* est cod. C. Nepotis membran. nitide scriptus, sine notis, circiter XIV. sæc. Incipit feliciter Vita Miltiadis: præfigitur Æmilii Probi lib. de excellentibus exterarum nationum Viris.

Hæc Biblioth. alium etiam codicem Nepotis continet, sæc. XIV. vel XV. membran. 8vo., cui etiam præfigitur Æmilii Probi lib. de excellentibus exterarum nationum Viris.

Quod ad Æmilium Probum pertinet, quem quasi conditorem harum Vitarum codices memorati, et alii, tradunt, bene notum est, et vix hic repetendum, eum sub Theodosio Imperatore vixisse; cui librum Nepotis multum exornatum dono misit Æmilius Probus, ut liquet e versibus antiquo codici præfixis. Vide supra, p. 19.

Codices Oxonienses.

Bibliotheca Bodleiana continet inter Laudi et Seldeni Mss. duos codices qui inter alia complectuntur Daretis Phrygii Hist. Excidii Trojæ, cum Epistola Cornelii ad Salustium, falso nostro Cornelio Nepoti ascripta.

Canonici Lat. 159. continet C. Nepotis Vitas, &c. cod. chartac. XV. vel XVI. sæc. cum variis lectionibus et marginalibus indicatoriis; membran. nitide scriptus: et, ni fallimur, alius est inter Canon. chartac. sine variis lectionibus et glossis, sæc. ejusdem.

Inter *D'Orvillianos* codd. Mss. et impress. invenienda est, No. x. 1. 6. 10. collatio Corn. Nepotis, i. e. Præf. Timoleont. Regg. Hamilc. Hannib. Ep. Corneliæ.

In x. 2. infra 2. 4. extant variæ lectiones et notæ in diversos auctores, inter quas sunt notæ J. P. D'Orville, collatæ ad editionem Amstelod. 1706. pp. 15.

Et hactenus de Oxoniensibus: de codd. enim C. Nepotis in Bibliothecis Collegg. Oxoniensium nihil audivimus.

Codices Dublinienses.

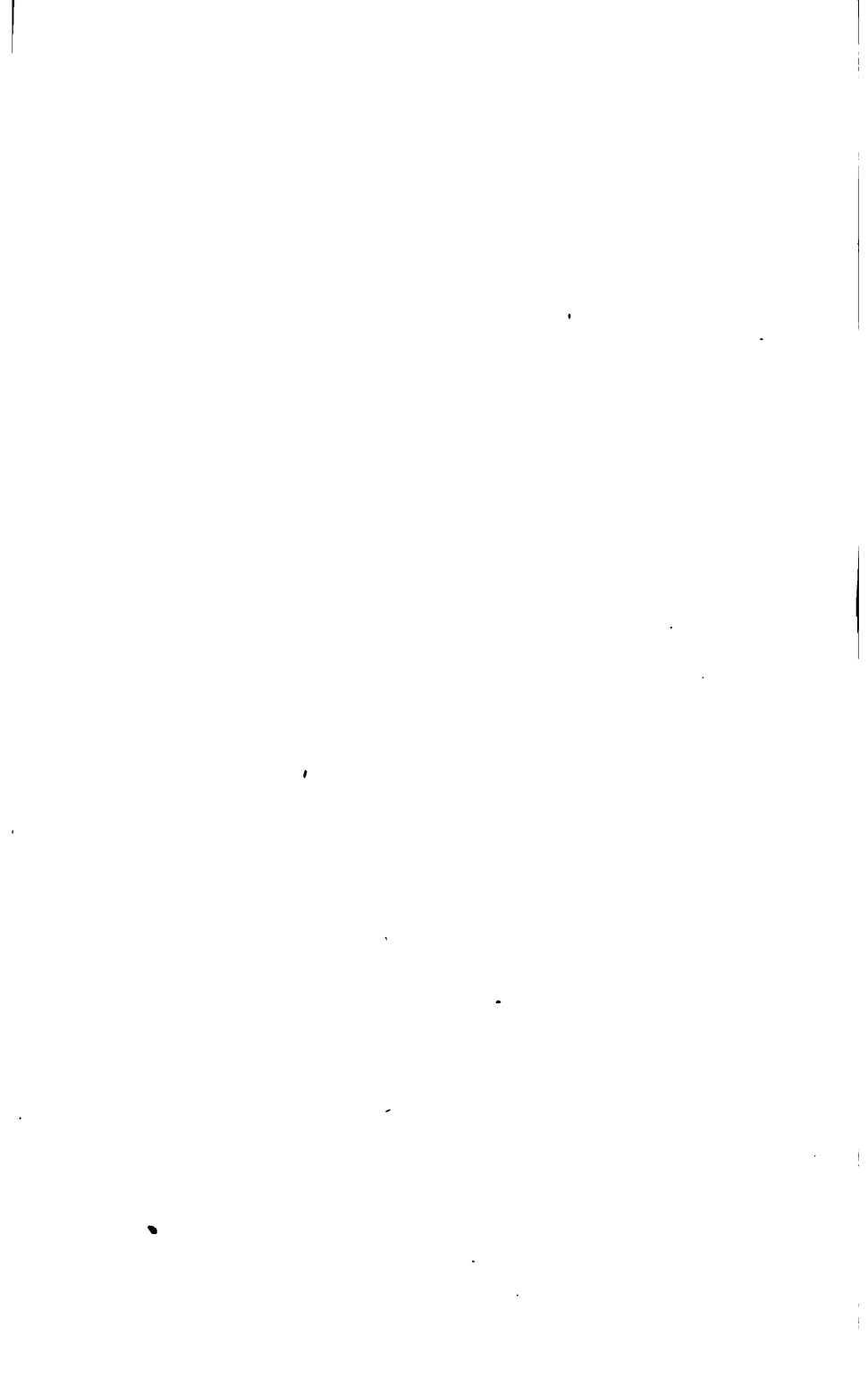
In Biblioth. Collegii sanctæ Trinitatis apud Dublinium codicem extare memorat Catal. Mss. Angl. et Hibern. No. 407. qui inter alia continet (art. 4.) Daretis Phrygii Historiam de Vastatione Trojæ a Cornelio Nepote (ut fertur) de Græco in Latinum sermonem translatam.

Tribuit quoque idem Catal. isti Biblioth. (No. 489.) alium codicem qui continet etiam, inter alia, eandem Historiam, cui præfigitur Epistola Cornelii ad Sallustium de eadem.

Codices Eboracenses.

In Biblioth. S. Petri apud Eboracum, No. 407. (sic saltem legimus in Catal. Mss. Angl. et Hib.) codex est, amplectens, inter alia, Daretis Phrygii Hist. de Vastatione Trojæ, a Cornelio Nepote (ut fertur) de Græco in Latinum sermonem versam. No. 489. continet, inter alia, ejusdem Hist. exemplar, cui præfigitur Epist. Cornelii ad Sallustium de eadem. Ita saltem olim, n. 1694. secundum Catal. Mss. Angl. et Hib. sed non nunc, nisi commentarioli nostri, in ea bibliotheca quondam relati, deficiant.

Hactenus de codicibus Cornelii Nepotis Britannicis: de exteris v. J. F. Fischeri Præf. supra p. 7. sqq.

INDEX

IN

CORN. NEPOTEM,

A JO. ANDREA BOSIO CONFECTUS.

Primus numerus Vitam, secundus Caput cujusque vitæ, notat. *Litteræ Præf.* Præfationem, *Fr.* Fragmenta designant; *Lamb. Schott. Sav.*, ea quæ ex commentariis notisque Lambini, Schotti, atque Savaronis; *Boeckl. Loccen. Vorst.*, quæ ex indicibus Boeckleri, Loccenii, Vorstii sunt desumpta.

A condiscipulatu conjunctissime vivere. cum aliquo xxv, 5 a fundamentis disjicere arcem (*ἐκ θεμελίων*, funditus) xx, 3 domum xxiii, 7 a lassitudine acquiescere xiv, 11 a puero in exercitiis versatus (inde a pueritia) v, 2 a stirpe ad hanc ætatem (ab initio familiæ et originis) xxv, 18 ab adolescentia usque ad extr. ætatem xxiv, 2 ab consulatu usque ad extr. tempus xxv, 16 (In his omnibus tempus significatur). ab Lacedæmoniis summa imperii maris transfertur ad Athenienses (illis adempta, confertur Atheniensibus) iii, 2 ab tam tenui initio tantæ opes profligatæ (tam parva occasione) xvi, 2 (E quibus locis simul apparet, *τὸ* Ab etiam ante consonas poni solere: cujus rei exempla præterea habes i, 3. x, 1. xi, 2. xvii, 7. xviii, 10. xxiii, 3). ab aliquo magnas prædas facere xii, 2 (nisi tamen *τὸ* A glossema est). ab anno vices. (inde ab anno ætatis vic.) xviii, 13 ab janua prospicere xxiii, 12 (nisi malis ad præced. puer referre: v. *infra* v. Janua). ab interitu retraxit Thebas Epamin. xv, 8 ab invidia tantum se putabant futu-

ros (abfuturos, remotos, liberos futuros) xii, 3

Abalienare aliquem rebus suis (ad defectionem impellere) xvii, 2 Sic: abalienata oppida xxii, 2 (adde Alienare)

Abdere se penitus in Thraciam vii, 9 (veluti in sinum securitatis. de eo, qui suam fortunam occultare studet. Boeckl. Sic Cæsar B. Gall. vi, 5 'ne desperata salute se in Menapios abderet.' Et Cicero ad Famil. xiii, 20 'abdedit se in intimam Macedoniam.' Et vii, 18 'Abdo me in Bibliothecam.' Adde *inf. Penitus*)

Abesse tantum a cupiditate pecuniæ, ut xxv, 12 a societate sceleris, ut xx, 1 ab insolentia, ut xvii, 5 (adeo vacare his rebus: elegans formula: pro qua alii malunt, Tantum abest ut cupidus esset pecuniæ, ut potius &c.). tantum abesse ab invidia, quantum xii, 3 (in edd. vulg. Sed ibi leg. est, ab invid. futuros). tantum abest ut putem (adeo non puto) Fr. 5 abest hoc a persona principis (non decet p. p.) xv, 1 abesse ab urbe (peregre esse) xxv, 20 (ubi tamen cod. Schotti, ab urbe esset). abest hæc urbe ab illa tot millia pass-

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

α

- (distat) *xxiii*, 6 longe aberat ab his regionib. *xiv*, 4
- Abhorre a consilio alicujus *i*, 3 opp. accedere ad consilium, *ibid.* non abhorrent ejus mores a meis (de similitudine morum) *xxv*, 14
- Abjicere aliquid in propatulo (sinere jacere, tanquam rem vilem) *xxiii*, 9 abjectus (opponitur florenti) *xxv*, 8
- Abit res a consilio ad vim pugnantium (in praelio scil.) *viii*, 1
- Abrogare alicui imperium *xv*, 7 magistratum *vii*, 7
- Abripere, quæ regi portantur (intercipere) *xiv*, 4 cives alicujus gentis (captivos abducere) *i*, 4 abripi vi tempestatum (de navigantibus) *Fr.* 7
- Abscedere oppido (quod oppugnabatur) *xi*, 2 non abscedere prius (non desistere a pugna) *xv*, 9
- Absens: absenti imperium abrogatum *vii*, 7 absens damnatus proditiōis (Themist.) *ii*, 8 sustulit T. Sempronium Hannibal (scil. per Magonem fratrem) *xxiii*, 5 absenti abrogant magistratum (Alcibiadi Athenienses) *vii*, 7 absentem accusant Themistoclem legati Athen. *ii*, 8 reum faciunt Alcib. Athenienses *vii*, 4 absentes damnantur, qui exerc. deseruerant *xxviii*, 5 absente bono duce res pejus administratur *ix*, 1 absentia levandæ invidiæ quæsitæ *xii*, 3
- Absolvi capitis (sub. a pœna vel crimine, vel in judicio: vide Voss. de construct. cap. 26) *i*, 7 judicio aliquo *xi*, 3
- Abstineræ se cibo *xxv*, 22 (pro quo vulgo obtinet, 'abstinere cibo.' Sic Cæsar B. G. *viii*, 44 'paucis diebus sese cibo abstinuit.' Cic. Epist. *vii*, 26 'me ostreis et murænis abstinebam.' v. Voss. de construct. cap. 22. et Jo. Rhodli Ind. Scribonii)
- Abstinentia Epamin. tentata (animi scil. adversus pecuniam invicti) *xv*, 4 Aristidis *iii*, 1. 3 (Cic. ad Att. Ep. 17. 'Sic in provincia nos gerimus, quod ad abstinentiam, ut nullus terentius insumatur,' &c. Idem offic. 2. 'Nulla alia re conciliare facilius benevolentiam multitudinis possunt, quam abstinentia et continentia.' Lamb.) Sic: abstinentiæ signa (continentiæ; opponitur enim libidini aut luxuriæ) *xvii*, 7
- Abstrahi a re majore *xiv*, 4 (Plus est quam abduci; nam vim et coactionem involvit: v. Donat. ad Terent. Adolph. *v*, 3, 57. Lucretius *iii*, 261 'abstrahit invidiam patrii sermonis egestas')
- Abundare copiarum omni genere *xviii*, 5 abundans omnium rerum via *xviii*, 8
- Ac (pro, quam): aliud facturum, ac pronuntiasset *xvii*, 3 aliter ac sperabat *xxii*, 2 non secus ac *i*, 2 (Pro, sicut): pari diligentia ac in bello *xxiii*, 7 pari ac dictator imperio (de magistro equitum) *xxiii*, 5
- Acarnanas (populum Epiri) adjunxit Atheniensibus Timotheus *xiii*, 2 (Ita quidem vulgo editur: sed leg. Atharnanas)
- Accedere Africam *xxiii*, 8 astu *ii*, 4 Lemnum *i*, 1 ad Atticam *i*, 4 ad amicitiam alicujus *xviii*, 1 ad consilium aliquod (consensum et approbationem notat) *i*, 3 (et alibi: sequi consilium alicujus; cui oppon. mox, abhorre a consilio), ad hastam *xxv*, 6 (Sic, 'ad hastam suam accedere' dixit Livius 43: alii, 'ad vectigalia': vid. Gronov. ad Senec. Epist. 101. et infra v. Hasta), ad manum (collatis signis dimicare) *xviii*, 5 ad rempubl. (capessere rempubl.) *ix*, 1 propius muros *i*, 7 accedit mihi animus *i*, 4 accesserant ad corporis firmitatem plura animi bona (juncta erant firmitati corp.) *xv*, 3 accessisse febrem sensit (supervenisse priori morbo, cui et rursus decessit *xxv*, 22) *xxv*, 21 (Alia ratione febris accedere dicitur, cum paroxysmus advenit)
- Accessio facta est pecuniæ *xxv*, 14
- Accelerare sibi aliquid *xxv*, 22
- Accersi ad se aliquem jubere *xxv*, 21 (Sic enim leg. videtur pro, arcessi, vel arcessiri, quæ aliis placent)
- Accidit casu, ut *xxiii*, 12 hoc secunda victoria *xvi*, 5 accidit, ut *vii*, 3. *xxv*, 20 existimans id quod accidit (evenit, subsequutum est) *xiv*, 4 sicut tum accidit *vii*, 7 accidit hoc ei (de novo symptomate morbi) *xxv*, 21 huic, quod ceteris mortalibus *ix*, 5 calamitas Lacedæmonis *xvii*, 6 accidunt opera alicujus res adversæ, secundæ *vii*, 6
- Accipere calamitatem *ix*, 1 conditionem (acceptare, ratum habere id quod offertur) *xiv*, 8 fidem (relat. dare) *xiv*, 10 imperium ab exercitu *xxii*, 3 injuriam (affici injuria) *xxv*, 11 vulnus *x*, 6. *xiv*, 6. *i*, 7 celeriter quæ traduntur (de docilitate discipuli) *xxv*, 1 (ubi tamen alii malunt arripere), acc. libenter (audire) *xxiii*, 2 accipiebat lacrymans talem benevolentiam civium,

(excipiebat, vel, audiebat) vii, 6 accipitur hoc auribus (de iis, quæ fama innotescunt: oppon. oculis cernere) xx, 2 (Sic, Cicero Phil. viii, 10 'Hæc auribus accipere potuistis.' M. Seneca suas. 1 'propitiis auribus accipitur.' Quintilian. declam. 337. 'Intelligo aversis auribus. accipi hanc partem orationis.') acceptus male (qui prælio fusus) xviii, 8 (Metaph. desumta a conviviis: vid. Thesaur. Buchneri)

Accredere (pro credere) xiv, 3 (quo usi et Cic. ad Att. vi, 2. Plaut. Asin. v, 2, 4. Lucret. iii, 870. Horat. Epist. i, 15, 25. Columella i, 1, 3. Ead. ratione Lucretius iv, 814. dixit 'adopinari')

Accrescunt dolores xxv, 21

Accubare in acta (accubitu humili) xvii, 8 in convivio xvi, 3

Accurate scribere vi, 4 accuratius agere cum aliquo (majori industria rem agere) vii, 10 accuratissime accusare vi, 4

Accusare avaritiam alicujus (pro accusare aliquem avaritiæ) vi, 4 (Similiter Cicero ad Fam. vii, 17 'Superbiam tuam accusant.' Idem ad Q. Fr. dixit 'accusare inertiam adolescentum.' Justin. ii, 15 'tarditatem collegarum.' Vorst.) accusari hoc crimine vi, 3. xv, 8 crimine Paro i, 8 (Utrobique subaudiendam præposit. de, docent Schopp. Gramm. Philos. p. 87. Voss. de Construct. c. 26). accusari capitis iv, 2 (subint. in iudicio, vel in causa, actione, vel de poena). proditiōis i, 7 (sub. de crimine: vide Sanctii Minervam lib. 5. pag. 293. Schopp. Gramm. Philos. p. 63. Voss. l. c. Nec officit, quod etiam dicimus 'damnare aut plectere capite,' nam illic genus pœnæ; hic criminis indicatur)

Ace, urbs Phœnicis, (sic enim legendum, monuit Bongars. ad Justin. Prol. 10. alique) xiv, 5

Acer (*ἀκέρυμνος*, *ἀκέρς*, asper, iracundus, irritabilis) xiii, 3 acrius instare xviii, 4 premere adversarios xxiii, 11 acerrimus vir (promptissimus, expeditus.) vii, 5 (Servius ad Æn. 1. 'quidam acrem in unamquamque rem vegetum, ac nimium tradunt.' Sic: 'acerrima mens Divi Augusti' ap. Tacit. Hist. ii, 76). acerrimus leo xviii, 11 concursus (conflictus) xviii, 4 acerrime occupatus in apparando (summo studio) xxiii, 7

Acerba mors (luctuosa tanquam præmatura) v, 4 (Curt. ix, 6, 19. metaph. ducta a fructib. arborum, qui ante maturitatem acerbi sunt. Servius ad illud Æn. vi, 429 'funere mersit acerbo.' Immaturus: a pomis translatione facta). acerbius imperium (mox expon. quo quis 'crudelissime se') gerit xviii, 6 Sic: acerbitas (rigor, opp. obsequio) x, 6 (Cic. ad Q. Fr. i, 1 'si implacabiles iracundiæ sunt, summa acerbitas est.' Similiter usi Cæsar B. C. i, 32. et Liv. xlv, 10). acerbitas temporis pristini (indigna prist. t. illata) vii, 6 (Ita Tacitus usurpat A. ii, 71, 3. et Suet. Calig. 2. 'acerbitates rerum et verborum.' Boeckl. Adde Thes. Buchneri)

Acharnana civis (Acharnis oriunda vel illic habitans) ii, 1

Acheron: ab Acheronte redimere (ab inferis et sepulcro) x, 10 (Cic. or. post redit. in Senatu dixit 'excitare ex Acheronte.' Iambinus)

Acies (pro prælio) xxiii, 5 Sic: acie discernere, vel contendere i, 4 acies instructa (opp. prælio fortuito et in itinere commisso) xviii, 8 acies instructa e regione (sc. hostium) i, 5 navium (vel classium) constituitur xxiii, 11 in aciem producere aliquot peditum et equitum millia i, 6

Acquiescere (significanter, de morte, vitam laboriosam secuta) xxiii, 13 acquiescere a lassitudine xiv, 11

Acroama xxv, 14 (alluditur autem ad acroamata conviviorum i. e. symphonicas: vid. Laurent. Pignor. de Servis, et Muret. l. 6. Var. Lect. c. 15. Boeckl. Adde laudatos Ernestio in not. ad h. l. et Andr. Douneum in not. ad Chrysostomum pag. 700. Buchner. in access. ad Fabrum)

Acta xvii, 8 (pro littore, e Græco *ἀκτὴς*, quæ proprie vox Attica, juxta Strab. lib. 1. et Photium cod. 279. Latini præter Nep. usi Virg. Æn. 5. et Cic. pro Cælio et in Verrem v, 31. ac 36. Val. Flac. i, 742. et v, 96. Auson. in periocha Odysseæ 6. Paulin. Epist. 4 ad Ausonium: Prudent. in Symmach. i, 136. vid. Muret. Var. Lect. i, 3. Accura. ad Auson. l. c. Brodæi miscell. ii, 8. Turneb. Advers. iii, 1. Cujac. observ. viii, 1. Casaub. ad Suet. Aug. 72. Barth. advers. xlv, 11. Salmas. exerc. Plin. p. 809. Alard. et Weitz. ad Flacci v, 96. Is. Voss. ad-

- dend. ad peripl. Scylacis : et Glossa Isonis ad Prudenti l. c.)
- Actæi (Attici, Athenienses) viii, 2 (ab Acte, sive Actæa; sic enim Attica olim dicta. v. Bochart. Hierozoic. part. 2. l. ii, 6)
- Actor : vide infr. post, Agere
- Acumini ingenii inservire (excolere acumen ingenti) vii, 11 (Acuminis voce usus et Cic. Tusc. l. et de Orat. 1. Lamb.)
- Acutus ad fraudem (callidus) x, 8 sententiis (argutus, de oratore) Fr. 5 acutum imperatoris cogitatum (subtile, callidum inventum, consilium) xiv, 6 Sic : acute loqui (de jocis sive dictatione) Fr. 5 scribere aut dicere, Fr. 6
- Ad adventum imperatorum (ubi adveniant) xxv, 10 (Sic, 'ad famam,' ubi fama exivit). ad nostram consuetudinem (sub. comparata, relata, vel, si referantur) xv, 2 (Vulgo sic efferunt : 'respectu nostre consuetud.' vid. Gifan. append. observat. p. 278. Sic Terent. Eun. ii, 3, 69 'Nihil ad nostram hanc.' Add. Buch. de commut. rat. dic. i, 22). ad nostram memoriam (usque ad) ii, 10 Sic : ad senectutem xi, 3. xxv, 5. 21 ad extremam ætatem xxv, 10 ad eum finem quoad (tamdiu, donec) xv, 2 (Alibi : usque eo). ad internecionem gesta bella xviii, 3 usque ad Sulpicium et Aurel. cons. xxiii, 7 (In his omnib. terminus ad quem significatur). ad Rhodios (de inscripto ipse libro) xxiii, 13 Sic : ad externos testimonium dare alicui vi, 4 ad hanc sententiam (in hanc sent. hoc sensu) Fr. 3 ad quintum lapidem sepultus (quinto ab urbe lapide) xxv, 22
- Adamare x, 2
- Addere in edictum res novas xxiv, 2 totidem naves ad superiores ii, 2 addi ut supra nihil posset xxv, 4 (ubi tamen rō addi quid. omittunt)
- Addubito illud, utrum sciente an imprud. sit factum ix, 5 (Eleg. formula de re incerta iudicium suspendentis. Sic alibi accredere dixit)
- Adducere exercitus subsidio alicui xviii, 6 exercitum in eam consuetudinem, ut xi, 2 aliquem alicui in suspicionem (suspectum reddere) xxiii, 2 adduci precibus alicuius (permoveri) x, 2 ab aliquo ad desperationem xviii, 12 adduci in opinionem xiv, 6 adducitur sermo ad finem xv, 3
- Adeo ut exaudiri posset x, 9 adeoque (et adeo) i, 5
- Adesse (præsentem esse) : Si affuisset ix, 1 quamdiu affuit (opp. mox absens) xxv, 3 in magnis rebus (consilio sc. opera) x, 1 qui aderant (sc. in militia, sive comitatu) iv, 3 omnibus periculis (in bello scil.) xvi, 4 alicui in consilio xviii, 1 (sic Cic. pro Quintio : 'qui tibi in consilio adsunt.' In Verrem : 'ut sibi in consilio adessent.' Lamb.)
- Adhibere celeritatem xviii, 9 curam diligentiamque in tuenda valetud. xxv, 21 memoriam nullam contumeliæ (ea ad ultionem non uti) xv, 7 modum (sc. narrationi) xv, 4 vim iv, 4 adhibetur materfamil. in convivium (adducitur), Præf.
- Adhuc (hucusque, usque ad hoc tempus) i, 5 (et in quibusd. codd. xxv, 19. Sic et alii : vid. Vorst. de Lat. merito susp. cap. 18. et Buch. Thes. Fabri. Vulgo, hactenus)
- Adjacere mare (jacere, situm esse ad mare) xiii, 2 (Ita plane Frontianus iii, 9 'ab ea parte murorum, quæ mare adiacebat.' Sic recte membrans vett. vid. Keuchen. ad eum locum. Simili constructione Lucret. v, 545 'Usque adeo magni refert, quid quæ adiacet res :' vid. Ind. Gifanii. Subint. vero, ad. Integre Mela i, 7. Hadrumetum &c. 'hinc ad Syrtim adiacent.' Adde infr. Jacere)
- Adimantus collega Alcibiadi datus vii, 7
- Adipisci victoriam xii, 1 gloriam facto aliquo xi, 2 ex re aliqua xii, 2
- Adire ad aliquem ii, 7. x, 8. xxiii, 2 adire maximos labores xx, 5 periculum (venire in peric.) xiii, 4 (sic sæpe Curtius : vid. Ind. Freinsh.) aditus ad aliquem patet i, 8 aditum conveniendi dare petentibus (potestatem se adeundi et colloquendi) iv, 3
- Adjungere aliquid (addere iis quæ dicta sunt) xv, 10 (et in Ms. Schotti xxi, 1) Sic : hoc adjunxit (sc. multis quæ commemorat) xxiii, 3 adjungere sibi aliquem (conciliare, in familiaritatem et amicitiam acciscere) xviii, 2 adjungere consilio urbes multas ad amicitiam (aliquorum adducere ad societatem et fœdus) vii, 5 (Sic, adjungere municipia dixit Tacit. H. i, 70, 3). adjungere bellicosas (vel, reges et bellicosas) nationes, aut reges belli-

- cosæ nationis (sc. ad amic.) xxiii, 10 aliquos socios (facere) xiii, 3 amicum sibi cupiebat adjungi eum vii, 9 insula adjuncta oppido (conjuncta adjacens) x, 5
- Adjuvare barbaros (scil. copiis et milite in bello) i, 7 adjutum aliquem venire (ad adjuvandum) xx, 2 adjuvari ab aliquo in re quapiam xviii, 10 opibus alicujus xx, 2 adjuvari in aliqua re non minus prudentia, quam felicitate (atque prudentia sua, quam fortuna, obtinere, ut res bene succedat) i, 2
- Adjutor datus (collega gerenda belli) ix, 4 alicui xii, 2
- Admetus rex Molossorum ii, 8
- Administrare bellum (de duce qui gerit bell.) xii, 2. xviii, 5 legationes per aliquem (adhibere aliq. ad obeundas legationes) x, 1 provinciam bene (componere ac tueri) vii, 4 administratur republ. jure, potentia xxiv, 2 administrata eo pejus res est (de damno belli) ix, 1
- Admirari aliquem (venerationem not.) x, 2 in re aliqua i, 11 Sic: admirationem sui injicere alicui (reverentiam) xi, 3 admirabile inprimis hoc fuit in eo (insigne ad gloriam) xvii, 7 quæ videbantur admiranda in Italia Hispanisque (notatu, observatu digna) xxiv, 3
- Admittere aliquem ad se domum (aditum ei permittere in domum suam) xx, 1 admittere aliquid (agendum suscipere) xxv, 15 (in edd. vulg.; sed leg. est, annuisset). admittere scelus (perpetrare) xv, 6 (sub. in se, quomodo Cic. Phil. 2. 'Ea in te admisisti.' Et auctor ad Herennium: 'Adversarii hoc,' in se facinus, 'admiserunt.' Vorst.) admitti, (propria vox de aditu ad principem) xiv, 3 Sic: nemo sine hoc admittitur (de magistro admissionum apud Persas) ix, 3 admitti ad officium aliquod (adhiberi) xviii, 1 in numerum præfectorum (assumi, ascisci inter præfectos) vi, 1
- Admodum adolescentulus (omnino valde) xxii, 1 non admodum multi xxi, 1
- Admonitu alicujus xxv, 20
- Adolescens (de viro) xxv, 8. xvi, 1 (Ita solebant Romani, ap. Sueton. Aug. 20. de ann. 30. habente. Boecl. vid. Manut. Comm. in Epist. Cic. ad Fam. ii, 1: pag. 78. Pari modo Græci viros νεανίσκους et κομῆν νέους, immo παύδαρια et μεσάκια, Ebræi ילד i. e. pueros vocant: vide quæ diximus Exercit. philolog. ad 2 Tim. ii, 22. c. iii, §. 9. et 10.) illustris xxii, 3 seni jucundissimus, ut senex adolescenti xxv, 16 senem severum æqualibus in familiaritate anteponeus xv, 2 adolescentulus xxiv, 1 de xxiv. annorum juvene xxv, 2 (tot enim annos tum Atticus habuit: vid. Chronologic. Ernestii). adolescentulus quidam Argilius (de viro) iv, 4 (nam Thucyd. Argilium hunc ἀνδρα vocat). admodum adolescentulus (v. Admodum) xxii, 1 adolescentie ineuntis vitia (incipientis) ii, 1 Sic: ineunte adolescentia vii, 2 adolescentiæ initium durum v, 1
- Adoptavit Atticum testamento Q. Cæcilius xxv, 5 (v. not. Ernestii, Cujac. obs. vii, 4. Petit. ad LL. Attic. ii, 7)
- Adorior oppugnare viii, 2 demergere x, 6 (ut alias: 'aggredior hoc facere,' conatum cum effectu notat. Boecl. Tueri forsitan hæc loca possunt vulg. lectionem apud Tacitum Agr. xxv, 4 'oppugnasse ultra castella adorti:' vid. tamen, quæ ad eum loc. Gronovius annotavit). adoriri Dodonam (de conatu corrumpendi sacerdotes Dodonæos) vi, 3 imprudentes xviii, 9
- Advantare viii, 3 adventat classis i, 7
- Adventus xxii, 1
- Adversi casus xiv, 5 si quid adversi occidisset, ibid. adversum tenere proficiscentibus (de vento qui proficiscentibus suo flatu est contrarius, qui contra spirat) i, 1 adversum Athenas, (e regione) ii, 3 (sic edd. vulg. Sed leg. exadversum)
- Adversus arma ferre xvii, 4 (Sic Cic. offic. i, 13 'qui contra ferret arma.' Auctor ad Heren. iv, 39 'qui contra tulerint arma.' Vellei. ii, 28. 'nec tamen in eos, qui contra arma tulerant, sævitum.' Boecl. Est a. locutio elliptica. Integre Liviæ xxxvii, 53 'qui adversus vos arma tulerint'. adversus resistere xvi, 1. (Et hunc locum similitudo et consensus libror. tuetur. Boecl.) adversus aliquem esse xxii, 2 facere xviii, 8 stare xvii, 5 hunc adversus imperator habitus ix, 2 (In his omnibus hostilitas indicatur). hoc adversus jus hospitii est (repugnat juri hosp.) xxiii, 12 adversus aliquem venire xxiii, 4 obviam venire, ibid. (Plauto ac Terentio est 'adversum ire:' v. Buchn. Thesaur. v. Versus). ex adverso Padi fauces (vel faucibus), Fr.

- 7 (nisi tamen legendum est, exadversus)
Adversari alicui (de dissensione civili) xx, 2
Adversarius (de æmulo, sive eo qui factionem comparat) x, 7 in republ. administranda (*ἀντιρροπος*) xv, 5 (*ἀντιτασσόμενος* Plutarch. in Aristide, *ἀντιπολιτεία* est apud Plutarch. *ἀντιπολιτευόμενος* in amat. narrat. Boecl.) **adversarius** populus (hac voce notatur τὸ φάλαγγον, sive adversandi premendique superiores libido) xiii, 3 (Ita Boecl. Sed Clar. Schefferus referebat ad voc. potentia). **adversarii** (obtrectatores, æmuli, qui accusant in iudicio) xv, 7. viii, 2 hostes ii, 4. xiv, 6, et sæpe. **adversaria** factio xvi, 1 quæ mox xvi, 2 (dicitur: adversariorum factio)
Adulterii suspicionem habere xv, 5 (vide **Habere**)
Advocare concionem vii, 6
Ædes Jovis Feretrii (templum, fanum) xxv, 20 Sic: ædes Minervæ iv, 5 Proserpinæ x, 8 Martia, Fr. 11
Ædium locus primus (*πρῶτον*, atrium) Præfat. (vid. **Primus**). pars interior, Præfat.
Ædificare classem ii, 2 mox: efficere Sic: ad ædificandas classes iii, 3 (Ita et Cic. pro L. Manil. et Cæsar locuti: tueturque Buchn. de commut. rat. dic. i, 11, 1). **ædificantes** Athenienses (museos instaurantes) ii, 6 **ædificator** (qui studio ædificandi ducitur) xxv, 13 (sic Flor. i, 8, 4. et Columella i, 4)
Ædificium: non ædificio, sed sylva, constabat amenitas domus (non structura sumtuosa) xxv, 13 (v. **Domus**)
Ædilis plebis (ad differ. ædil. curulium et cereal.) xxiv, 1
Ægæ (Macedoniæ oppidum) xxi, 2 (De etymo v. Bocharti Canaan i, 13. Ptolemæo est *Ahyala*)
Ægates insulæ xxii, 1 (sitæ in mari Mediter. juxta Siciliam, vulgo perperam *Ægades*. De iis prolixè Cluver. Sicil. antiq. ii, 15)
Æger vulneribus i, 7 (sub. præposit. a vel ex.)
Ægos Flumen (urbs Hellepontii) vi, 1. vii, 8. ix, 1 (Græcis, ut Xenophonti, Aristot. Plutarcho, Diod. Sic. Stephano, *Ἀγὸς ὠρεῖον*. Singulari numero, ut Noster, etiam Plinius ii, 58. et iv, 10. ac Mela ii, 2. extulere. Lamb. Adde Scalig. ad Euseb. num. 1551)
Ægyptus (nota Africa provincia) xviii, 8 **Ægyptius** rex xi, 2 **Ægyptia** classis xii, 2 **Ægyptiorum** munera Agasilao missa xvii, 8
Æmilius (L. Paullus) occisus xxiii, 4
Æmulari aliquem (contendere de gloria cum eo) xv, 5
Æmulatio tantæ laudis est inter hos xxv, 5 (ubi et mox, sicut et xv, 5 disting. ab obtrectatione). rerum maximarum inter hos intercedit xxv, 20 (mox: incidit, nisi tamen id a glossa est). **æmulatio** ducum vii, 8 potentia inter civitates ii, 6. iii, 2. vii, 6
Ænæ coronæ Alcibiadi donatæ vii, 6 status pecunia completæ xxiii, 9 Pelopidæ interfecto donatæ xvi, 5 (nisi potius æræ coronæ fuerunt)
Æolia (Asia regio ad mare Ægeum, inter Troadem et Ioniam. Eam restituere Atheniensib. conatur Conon) ix, 5
Æolis (ejusd. reg. nomen): ex *Æolide* principes secum deducit Darius i, 3
Æqualis alicui vel alicujus (ejusd. ætatis, *ὁῦχρονος*) iii, 1 Sic: æqualis xv, 2. xxv, 1 prope æqualis (q. edd. addunt ætate) soror xv, 17
Æque bene uti oculo dextro (sub. ac altero, vel sinistro) xxiii, 4 æque bonus paterfam. vulgo civis (sic leg. videtur) xxv, 13 (vulgo ed. neque. *Æque* quam pro, ac, dixere etiam alii. v. Buchn. Thes. v. *Æque*)
Equiparare aliquem labore, corporisque viribus vii, 11 **equiparabat** dignitatem ipsam urbis portus Piræci ii, 6 (Sic Virgil. 'Nec calamis solum equiparas, sed voce, magistrum.' Lamb. Usi eodem sensu Liv. xxvii, 53. Sueton. Aug. 94, Ner. 53, et alii)
Æquus: non æquus alicui locus (incommodus ad pugnam) i, 5 Cæsari vi, 34 (iniquus: v. not.) æquam conditionem versura non habere (non invenire, qui æquo ac modico fenore mutuum det pecuniam, quod debita sua solvat) xxv, 2 (vid. **Salmas**. de modo usur. cap. 7. p. 300. et seqq.)
Equitas Aristidis iii, 2 (conjungitur cum justitia et innocentia, idemque est ac lenitas ac clementia, ut apud Sallust. Catil. cap. 9. Buchn. Thes. Boecl. exp. *μετρίτητα*, cui oppositur *ὑπερβολή* et intemperantia Pausan. v. 3. Sic: æquitate summa res Chersonesi constituit Milt. i, 2. Quod de ead. lenitate exp. Buch. in comment. Sed Cl. Ravius putabat simplicissime

- et ex proprietate vocis intelligendam æquitatem juris, jus æquabile, *lævovut-æ*, ubi aliquid 'aut omnibus licet facere, aut non licet,' ut loquitur Marius Victorinus in Comm. ad Cic. Rhetor. 1. vel, ut est apud Lævium iii, 34 'omnibus summis infimisque jura æquantur.' quomodo et Boeclerus de civili formato statu accepit hæc verba, 'æquitas animi.' mediocribus et præsentib. contenti viii, 2, 4. quomodo et Cic. in Rullum et de Senect. hac voce usus : v. Thes. Buchneri)
- Æquora Indica** (mare Indicum), Fr. 7
- Æris terna millia** xxv, 13 (Gronovio nostri coronati 18. cum didrachmo et hemidrachmo; sed locus corruptus videtur, legendumque tricena, vel tri æris delendum)
- Ærarium commune** (sc. civitatis) iii, 3 (sc. militare) ibid. privatum xxv, 8 ærarii augendi ratio xxiii, 7
- Æs alienum inveterascit indulgendo** xxv, 2 (vid. Inveterasco). crescit multiplicandis usuris, ibid.
- Æstimare litem** : æstimata est lis ejus tot talentis i, 7. xiii, 3 (damnatus est tot talentis; intelligitur enim ipsa pecunia mulctaticia, æstimatione delicti decreta : hinc addit Noëter i, 7, 5 tot talentis æstimatam Miltiadis litem, quantus in classem sumtus factus erat. Ex antecedenti consequens notatur, i. e. ex æstimatione delicti, mulcta : ut lis sumatur pro disceptatione litis tota et culpæ, quæ in iudicium vocatur. Sic in crimine repetundarum, æstimatio litis et exilium, ordinaria poena : æstimatis, inquam, furtis, auctione quæritur ex bonis damnati ea pecunia, interdum cum auctario dupli aut quadrupli. Apud JCtos litis æstimationem offerre, est, rei litigiosæ pretium persolvere. Boecl. Adde Sigon. de iudiciis ii, 23. et Pollet. hist. Fori Rom. iv, 10). æstimatam litem solvere populo (pecuniam mulctaticiam æstimatione delicti decretam) v, 1 magni æstimata hujus opera xxiv, 1 (in edd. vulg. Sed leg. est, existimata)
- Ætas puerilis** xxv, 1 extrema (senectus) xxiv, 2. xxv, 10 ætas extrema imperatorum (ultima tempora imp. sive tempus ultimorum imp.) xiii, 4 ætas ejus cecidit in ea tempora (tempus vitæ, vixit iis tempor.) xviii, 1 Sic : ætas nostra tulit hunc xxv, 12 ætatis ejusdem est (æqualis, viv. eodem tempore) vii, 11 ætatis suæ primi ii, 1 omnium formosissimus vii, 1 ætatis vacatio (senectutis immunitas a bello) xxv, 7 ætati omni aptissimus (hominibus cujuscumque ætatis) xxv, 16 ætate proventus (senex) xx, 4 proximus alicui (qui vixit prope ad tempus) ii, 9
- Affectare munditiem** (sectari) xxv, 13 (pro quo frustra Ernst. mallet e suo cod. adlectare)
- Afferre manus alicui** (de interfectione, cæde) xx, 1 (Petron. 'attulisse damnatas manus'). afferre alicui vim (ead. signif.) xviii, 12. Sic : affertur huic vis x, 10 (Phrasi eadem usi Cic. Phil. 12. et Ovid. Ep. 17. ac de Arte Am. 1. vid. nobiliss. Heins. not. ad loc. priorem : et sensu paulo diverso Justin. xviii, 7, 8 'non tamen vim afferre religioni ausus est'). afferre multa nova in re militari (invenire, excogitare) xi, 1 affert hæc res deformitatem (deformem efficit) xvii, 8 detrimentum rei familiari xxv, 2 afferunt hoc nuntii (nuntiatur hoc) i, 3 affertur epistola ab xvi, 3
- Afficere aliquem magnis muneribus** (donare) xvii, 3 pœna xxiii, 8 pœnis gravibus xvii, 4 affici exilio viii, 3 morbo xxiii, 4
- Affinis** (vir sororis : hæc enim propria vocis acceptio : v. Savar. ad h. l. et not. in Sidon. v, 20) xx, 1 Ita : affinitas x, 1 affinitate conjungi cum aliquo (tanquam generum cum socero) iv, 2 (nam et hi affines sunt invicem). Sic : affinitatem alicujus deligere xxv, 12 in affinitatem alicujus pervenire (tanquam avum uxoris privigni illius) xxv, 19 ob affinitatem non expers periculi (tanq. consobrinus uxori fratris) xxv, 2
- Affirmabat id fore** (denuntiabat, alibi) ii, 4.
- Afflicta res** ix, 2 (i. e. inclinata, accisæ. Justin. iv, 5, 2 'dum res, quamvis afflicta, nondum tamen perlitæ forent')
- Affluens mundities** (abundans, luxuriosa) xxv, 13 (ubi tamen alii legunt, affluentiam. Usus ea voce non semel Cicero, ut pro Archia, pro Cluentio &c. Vorst.) affluens vivere (splendidus) xxv, 14
- Afros facilius se corrupturum existimabat** Lysander (sacerdotes Jovis Hammonis in Libya) vi, 3 Africanorum fortissimi Hamilcar et Hannibal xxi, 3 Africanæ possessiones (sitæ in Africa) xxv, 12 Agamemnonis belli gloriam consequi

- (*magnum gloriam bellicam*) xv, 5
 Agere aliquem ante se, ut feram bestiam xiv, 3 (Sic de adultera Tacitus Germ. xix, 2 'nudatam maritus per omnem vicum verberare agit'). agere cum aliquo (colloqui, consilia agitare) x, 2 ut aliquam sibi uxorem det, agimus (tractare, transigere) v, 1 Sic: agere per litteras quae quis cogitat (opp. colloqui cum aliquo) ix, 3 bellum (administrare) xxiii, 8 (quod perperam mutari vult Lambin.) causam populi (studere democratiae, factionem popularem fovere) xix, 3 gratias Diis xx, 4 lege cum aliquo xx, 5 (vide Lex.) rem mandatam ut suam xxv, 15 egit nihil aliud, quam ut plurimis esset auxilio (*νεπληρωσις* magnae contentionis ac studii; alibi, 'nihil aliud molitus est') xxv, 11 non aliud quicquam egit quam armavit regem xxiii, 10 oratores, qui nihil aliud egerunt (qui unice oratorio studio incubuerunt), Fr. 5 aguntur diligenter vigiliis in castris viii, 4 ad agendam vitam uti praeceptis philosophorum (ad usum vitae transferre praecepta: opp. ad ostentationem) xxv, 17 si quid de se agi vellent (scil. in judicio) vii, 4 agitur id (consilia illuc tendunt) ii, 5 rescit quid ageretur (strueretur, pararetur) xiv, 2 (quid ageretur ignorabant: additur *ερετηγμυκός*, aut quare fieret: nam quid rei ageretur, videbant: non item cur et quo consilio. Quare in his omnibus locis subaud. est negotium aut consilium; ut in similib. locutionib. volunt Sanctius lib. 4. Minervae p. 292. et 324. Schop. Gr. Philos. p. 68) agitur in ea re existimatio alicujus (vertitur) xxv, 15 si qua res major acta est xxv, 4 nullis agi casibus (agitari, demoveri a proposito animi) xxv, 9 (opp. minui: quare quidam legi malunt, adgetur). actorem auctoremque in omni procuratore reip. habere aliquem xxv, 3 (Buch. in Thes. ait auctorem esse, qui suadet precipite rem, et rationem gerendi monstrat: actorem, qui administrat ac curat. Aliter Ernstius. Cæsar B. Civil. 1. 'illo auctore atque agente')
- Ager (regio) xxiii, 5 ager Troas iv, 3 agro donati liberi Pelopidæ xvi, 5 agellus (de tenui possess.) xix, 1 ager Falernus (regio Campaniae fertilissima ad Vulturum fl. de qua Cluver. Ital. antiq. iv, 6. Merula Cosmogr. special.) ager Troas (Phrygia minor, regio Asiae circa Trojam urbem) iv, 3
- Ageilaus Lacedæm. rex factus in Asiam bellatum proficiascitur xvii, 2 inducias dat Tissapherni et servat quamvis perfido, ibid. Phrygiam populatur xvii, 3 Ephesi militem exercet, ibid. domum revocatur xvii, 4 Athen. et Bæotios apud Coroneam vincit, ibid. victoriam clementer exercet, ibid. Corinthii belli victor, urbe abstinet xvii, 5 consilium ejus subitum xvii, 6 magnificentia et modestia in cultu xvii, 7 corporis bonis infelix xvii, 8 contemptus ab Ægyptiis, ibid. moritur, ibid. summus dux xii, 1 nomine potius quam potestate rex xxi, 1 (ei comparatus Chabrias) xii, 2
- Aggredi aliquem (impugnare) xiv, 9 (bello persequi, bellum inferre) xiv, 4 adversarios (adoriri, irruere in adv.) ii, 4 aliquem ferro vii, 10 aggredi aliquem absentem (accusatione scil. in judicio) vii, 4 ab aliquo donis fictis (passive, pro invadi, tentari), Fr. 5 (v. Voss. de analog. iii, 6)
- Agis rex Laced. filium relinquit Leoty-chiden xvii, 1
- Agitare aliquid mente xxii, 1 (i. e. cogitare. Sic apud Justinum, 'agitare animo:' vid. Ind. Freinsheimii). agitando equos spatium non erat (exercendi cursu, circumagendi in campo) xviii, 5 agitur navis in portu (provehitur, movetur) x, 9
- Agonides (Atheniensis) Phocionem prodicionis accusat xix, 3
- Agnoscere aliquem (scil. quisnam sit) xiv, 3 natum (statim atque natus fuit, ac. pro filio; mox) suum esse dicere xvii, 1 (Sic apud Curt. viii, 8, 12 Alexander: 'Jovis oraculo agnoscor.' Et August. ap. Suet. c. 65 'ex nepte Julia editum infantem agnosci alique vetuit')
- Agrate amiculum xiv, 3 (v. Amiculum)
- Agricola solers (qui tenet art. agriculturæ) xiv, 3
- Agrippa, M. Vipsanius, filiam Attici ducit xxv, 12
- Ala equitum, Heterice dicta (ac. in exercitu Alex. M.) xviii, 1 ei præfuit Eumenes xviii, 1. 13 (De alis veterum, præsertim Romanis, plura Lips. de Mil. R. iii, 7. Savil. p. 381. Herm. Hugo de milit. eq. iii, 5. quædam et Salmas. de re milit. c. 9. et Schellius not. ad Higin. pag. 66. et deinceps. Cincius apud Gell. xvi, 4. Ala dicta exercitus equitum ordines, quod circum

legiones dextra sinistraque, tanquam
alæ in avium corporibus, locabantur)
Alacrior ad rem gerendam factus Pausan.
Xerxis voluntate cognita (amplius ex-
citus) iv, 2

A. Albinus cum L. Lucullo consul fuit,
Fr. 8 scriptavit res Rom. oratione
Græca, ibid.

Alcibiades: Eo in virtutibus et vitis
nihil excellentius vii, 1 quomodo
educatus vii, 2 dux bello Peloponnes.
delectus vii, 3 ab inimicis accusatus,
et a magistratu Athen. revocatus ad
dicendam causam vii, 4 Lacedæmo-
nem demigrat, ibid. hinc ad Tissa-
phernem vii, 5 restituitur inde ab
Atheniens., quorum res præclare gerit,
ibid. magno applausu excipitur, abo-
lita devotione vii, 6 rursus in invidiam
recidit vii, 7 Philoclem ad occasionem
rei conficiendæ frustra excitat vii, 8
ad Pharmabarum se confert vii, 9 cu-
jus opera perit vii, 10 ejus eulo-
gium vii, 11

Alcmæon (Amphiarai vatis Græci, et
Eriphilæ F.) matricida xv, 6

Alere morbum desinere (non ultra fovere,
assumpto cibo) xxv, 21 idem agellus eos
alet (sustentabit, necessaria vitæ sug-
geret) xix, 1 nolo meis impensis ali
luxuriam (l. e. instrumenta illis sup-
peditari lux.) ibid. ali publice (susten-
tari sumtu publico) iiii, 3

Alexander M. Babylone moritur xviii, 2
morbo consumitur xxi, 2 ejus filius (e
Roxane scil. patri cognomine) xviii,
6 liberi xviii, 6. 2 (vid. infra Liberi).
amici post mortem ejus præfecti ap-
pellati xviii, 13 postea reges, ibid.
xvi, 3 quando et ubi natus, Fr. 1

Alexander Phærus tyrannus Pelopidam
in vincula conjicit xvi, 5 eum Epam.
bello persequitur, ibid. equum in eum
P. concitat, ibid.

Alexandrea (urbs celebris Ægypti)
xvi, 3

Alienum non videtur hoc (intempestivum
aut ἄλλοτριον) i, 6 (Sic Cic. Verrin. v.
67 'non est alienum meis rationibus').
alienum æs (vid. Æa). alienissimus
alicui locus (ad pugnandum plane in-
idoneus: oppon. opportunus) ii, 4 (Sic
Cæsar B. Gall. i, 15 'alieno loco
prælium committunt,' sup. i, 5 'non
æquum' dixit). alienissima a me est
oratio Græca (non satis assuetus sum
Græco sermoni, non satis in ea sum
exercitus), Fr. 3 alienæ est civitatis
(sub. civis; vel. homo. alibi natus, ex-

traneus) viii, 1 alienæ opes (alterius)
xxi, 8. xxiii, 1 alienari timore ab
aliquo (favorem timore in odium mu-
tare) vii, 5 alienatæ insulæ (quæ de-
fecerant) v, 2 Sic: oppida alienata
(in quibusc. edd. libri enim meliores
habent abalienata) xxii, 2

Alienigena (peregrinus, quippe extra
Macedoniam natus; de Eumene)
xviii, 7

Aliquanto (ἐκτετακότες, multo, longe,
haud paulo) x, 3

Aliubi (pro alibi), Fr. 8 (Sic et alii: vid.
Theod. Canter. not. ad lib. 1. Arnobii
pag. 8. Restituenda hæc vox Senecæ
Epist. 92. in illis sub finem: 'Scit
alibi positæ esse divitias, quam quo
congeruntur.' Exerte membrana bi-
bliothecæ Academiæ Argentoratensis,
olim nobis inspectæ: scit 'aliubi' posi-
tas)

Aliud nihil egit, quam ut xxv, 11 molitus
est, quam ut vi, 1 neque aliud quic-
quam egit quam armavit xxiii, 10 nihil
aliud quam bellum comparavit (ἐλλέω-
τακός: sub. enim egit, vel molitus est)
xvii, 2 (Ubique singulare studium innui-
tur). aliud oppidum complectitur alte-
rum (pro, alterum oppi), Fr. 3 alias
munitiones incendit, alias disiecit
(quasdam) xviii, 5

Alpes Italiam ab Gallia sejungunt xxiii,
3 transit eas Hercules Graius, et post
eum Hannibal, ibid.

Alpici (alpium habitatores. alii malunt
Alpini) xxiii, 3

Alter collegarum (sub. e numero, unus
ex duobus) xv, 7 Sic: alterum cornu
xvi, 4 alteræ alæ (pro alteri) xviii, 1
altera factio (scil. ἀντίρροπος) xix, 1
(Plura de hoc vocis signif. Gronov.
de pecun. vet. iv, 5) altera persona
(unus ex duobus, quibus republ.
plurimum debet. additur 'secunda ta-
men,' ut referatur ad superiorem et
primum) xvi, 4 Boeckl. (Nempe alter,
unus e paribus; secundus, inferior est.
Eumenius panegy. c. 14, 'Rom. elo-
quentiæ non secundum, sed alterum
decus'). 'altero tanto longior xviii, 8
(Sic Cic. de perf. oration. 'altero
tanto, aut æsquimajorem')

Amare literas xxv, 1 amator antiquitatis
xxv, 18 amatores adolescentulorum,
Præf. (et adde Rittersh. not. ad
Phædr. fab. 59. pag. 126)

Ambitione magna deducere aliquem
(vehementi studio et contentione, et
cum ostentatione quadam, seu, ut alii

- exp. *φιλοτιμίας*, honorifico apparatu ac comitatu) x, 2 (Lambinus exp. 'gratiam ejus aucupans,' illustratque phras. Ciceronis, qui ad Attic. i, 15 'ambitiose corrigere,' et Epist. 13 'sine ambitione commendare' dixit. Non satis apte, ut arbitror. Fortasse magis congruat illud Justin. i, 3 'cum admitti magna ambitione segre obtinuisent'). ambitus largitiones (captatoriae donationes in ambiendis per malas artes honoribus: id enim ambitus voce notatur. Boecl.) xxv, 6
- Amicus** non fortunae sed hominibus Atticus xxv, 9 non amicus populi potentiae (Pisander, non favens, nec *δημοκρατικός*, sed, ut mox additur,) optimatum fautor vii, 5 amicus non magis tyranno quam tyrannis (seu, ut alii, tyrannidi) Philistus x, 3 (De variis haece circa formas imperiorum hominum studiis v. Clapmar. de arcan. ii, 17. Boecl.) amicus, etsi infirmus, non deserendus xviii, 3 amicus nullam sibi vult sectantem ab amico fortunam xxv, 10
- Amicior** omnium libertati, quam suae dominationi (qui potius respicit libertatem communem, quam quid suae dominationi conducatur) i, 3 amiciores conciliantur homines ea re (magis amici redduntur) xvii, 2 (quam lectionem frustra Lamb. sollicitat). amicissimus Romanis xxiii, 10 amice cogitare aliquid de Romanis (*φιλαφρονεῖν Ῥωμαίους*. Lambin.) xxiii, 2
- Amici Alexandri M.** xviii, 13. xxi, 3 Regis (Persarum sc.) i, 3 (ita vocantur principum consilarii, praefecti, proceres. Boecl. Plura de amicis regum eorumque variis generib. Lipsius ad Tac. Ann. 6. nota 29. et Comm. in Senec. de benef. vi, 33. num. 229. Salmas. ad histor. Aug. pag. 47 et 306. Bēnegg. ad Sueton. Cæs. c. 72. et in Justin. ix, 8, 17. ac xxxiv, 3, 3. Rave Comm. in Miltiad. Nepotis pag. 23, &c.) amicis uti aliquibus xviii, 12 amicorum concilium habere xv, 3 facultatibus in se tuendo caruit; fide ad alios sublevandos usus Epamin. ibid. amicorum filias pauperes quomodo dotarit Epamin. ibid. amicis officia praestanda sine factione xxv, 8 officia urbana praestare xxv, 4 amicis servire (vid. *Servire*). cum amicis omnia communia fuere Epamin. xv, 3
- Amicitia** Attici et Gellii Cani (in ludo contracta) ad extr. statem crevit xxv, 10 simulata x, 3 amicitiae fidem praestare xix, 2 locum hunc tenuit apud eum xviii, 1 amicitiam alicujus sequi (partes, societatem) xv, 6 gerere absentem xiv, 10 magnam sibi parere cum aliquo vii, 7 ad amicitiam alicujus accedere xviii, 1 in amicitiam intimam alicujus pervenire vii, 5 (alibi: in intimam familiaritatem: v. *Familiaritas*). amicitia simulata capi xiv, 11 ab amicitia regis deficere (de rebell.) ix, 2 in amicitia nunquam cum aliquo esse (semper inimicum ei) xxiii, 2 nemo hunc antecedit vii, 9 plus valet similitudo morum, quam affinitas xxv, 5
- Amiculum** suum minus bene vestitis dedit Cimon v, 4 amiculum agreste duplex (indumentum humilium) xiv, 3 (Virgilio *Aen.* 5. 'duplex amictus'; Horat. Epist. i, 17 'duplex pannus.' Lambin. Octav. Ferrar. de re vestiar. part. ii, lib. i, 9. et 10. putat 'duplex vestimentum' dictum, quod densum crassumque ac duplici filo contextum et villosum esset, vel quod duplici panno confertum. Graecis est *χλαῖνα διπλά*. De amiculo idem parte i, lib. 3, 19)
- Amita** (Thyi) xiv, 2
- Amittere animam** (in vulg. edd. sed aliter Mss. vid. *Emittere*) xv, 9 fidem (de perfid.) xviii, 10 optimates (eorum favorem) x, 7 amissus (amissio, jactura) vii, 6 amissa recuperare xiii, 3 (v. *Recup.*)
- 'Αμνηστία** (Athenis sancita a Thrasybulo) viii, 3
- Ammon** (sive Hammon, cognom. Jovis) vi, 3 (de quo prolixè Voss. de idololatr. i, 27. et 32. lib. 2, 11 Freinsheim. Ind. Curt. Bochart. in Phal. i, 1. Kircher. Obelisc. Pamphil. l. 4. pag. 270. seqq. et in *Edip. Egypt.* tom. 1. syntagm. 3, &c.)
- Amoenitas** domus (id quod domui amoenitatis causa conjunctum est) xxv, 13
- Amor** in patriam viii, 1 civium quod exprimit, nullam habet invidiam (opp. vis) viii, 4 tantum amorem omnium habere, ut xx, 3 non magis amore quam more ductus v, 1 (elegant *ἐραρδελέτης*. Sic Symmach. Epist. iii, 59 'quae dudum aliis ex more delata sunt, nobis amore servata.' Sidon. Epist. ix, 4 'ne forte videatur ipse plus literas ex more deponere, quam nos ex amore dictare'). amore populi

- superari ab aliquo (favore ac studiis) x, 4 Venereo diligere puerum iv, 4 (nisi tamen glossema est)
- Amovetur victus quotidianus (subtrahitur) xviii, 12
- Amphipolis (oppid. Thraciæ, sic dictum quod utrimque Strymone fl. allueretur. Lamb.) v, 2
- Amphoras plumbo complet, summas auro et argento operit Hannibal xxiii, 9 ex onyche ostendit Lentulus, Fr. 8
- Amplectitur aliud oppidum alterum (in se complectitur, continet), Fr. 3
- Amplum funus xviii, 4 (alii: munus). amplissima civitas vii, 1 amplissimus triumphus xxiv, 1 amplitudine rerum gestarum præstare ceteros xxv, 18
- Amplius (plus, vel plures): non amplius quam triduum xviii, 12 quam terna millia æris xxv, 18 nolo amplius, quam 100 jugera viii, 4 amplius millia (sub. quam) xxii, 2 Sic: non amplius centum adolescentuli xvi, 2 non amplius mille hominum xiv, 8 non amplius quaternis quinque versibus describere aliquid xxv, 18 (Sic Livius 42. 'amplius septingenti,' et alibi 'plus septingenti, ducenti,' &c. At in seqq. idem est ac præterea, ulterius). neque amplius requisivit (sub. aliquid præter coronam) viii, 4 ea de eo prædicarunt, atque hoc amplius vii, 11 neque huc amplius quam pellis est injecta (aliquid præter pellem) xvii, 8
- Amyntas Macedo xi, 3 ejus filius Philippus rex xxi, 2
- An (pro annon): dubito, an hunc primum ponam viii, 1 (v. Dubito)
- Anagnosten jucundissimum in convivio audire xxv, 14 anagnostæ optimi xxv, 13 (servorum nomen qui super mensam legebant libri: v. Pignor. de servis. Boecler. Adde Meurs. auctar. philol. c. 4. et Thea. Buchneri)
- Anastrophe: hunc adversus (pro, adv. hunc) xiii, 4 nihil erat super vii, 8, et al.
- Anchora: in anchoris tenere navem ii, 8 (Sic apud Caesar. 'in anchoris stare, consistere:' v. Buchn. Thea.)
- Ancipite periculo premi (utrimque instante hoste) ii, 3 (et ap. Flor. iv, 11, 6. 'certamen,' Justin. xi, 9, 9) ancipitibus locis premi xiv, 7
- Andocides (unus e decem Græciæ oratorib., de quo vid. Plutarch. in vitis Rhetor. et Photius in Biblioth. Schott.)
- vii, 3 (Male Mss. quid. Androclides vel Androcides exhibent)
- Anfractus longior viæ xviii, 8. 9 (Sic ap. Cicer. Partit. orat. 'anfractus (orationis) non longus:' Lucet. 6. 'anfractus impares Solis:' Accium, laudante Varrone 6. de L. Latin. 'anfracta terrarum.' Lambinus)
- Angusto mari configere ii, 4 angustias quærere (scil. maris, ne quis multitudine navium hostilium circumveniat) ii, 3 angustis locorum claudere adversarios xiv, 8 claudi xxii, 2 ab hostib. xv, 7
- Anicia (Attici consobrina, uxor Ser. Sulpicii) xxv, 2
- Anima eum relinquit (moritur) xviii, 4 animam deponere xxiii, 1 efflare iv, 5 emittere xv, 9
- Animadvertere aliquid (considerare) xv, 6 (conspicari) xvi, 5 in aliquos (de censore propria vox: hinc 'animadversio censoria,' distincta a judicio, ut tradit Cicero pro Cluentio xxiv, 2) animadversa varietas fortunæ (observata) xiii, 4
- Animatæ bene insulæ (in obsequio manentes, oppon. alienatæ) v, 2 (apud Suet. Vit. 7. 'male animatus exercitus erga Pr.' Boecl. Et ap. Cic. in Ep. 'socii infirme animati')
- Animus (pro fiducia constantiaque): animus accedit civibus i, 4 (quod Caesar B. Civ. 3. sic extulit: 'tantum fiduciæ ac spiritus Pompeianis accessit'). animi magnitudinem res exiles etsi non frangunt, tamen imminuunt (magnanimitatem) xviii, 6 animo bellare cum aliquo (consiliis, alios adv. eum concitando, et ad bellum ei infer. instigando, cum opere atque manu, quippe opib. destitutus, non possis) xxiii, 1 Sic: animo pugnare magis quam corpore xviii, 4 animo meditatur proficisci et regem adoriri xvii, 4 (Utrobique videtur subaud. præpos. in: quomodo Terent. dixit 'in animo cogitare,' et Barnabas *ἐν καρδίᾳ μελετῶν*. Alibi Terentio est 'secum meditari.' vid. Buchn. Thea. v. meditor, et de commut. rat. dic. i, 21, 7). animo isto esse (id consilii habere) xviii, 11 (v. Esse). eodem esse erga (scil. hostili) xxiii, 10 magno esse xi, 3 maximo esse *μεγαλοθυμον* xv, 3 oppugnare imperium aliquod (fiducia et constantia max.) x, 5 fidenti et infesto efficere ut xxii, 3 animo bono

- facere aliquid (proposito non scelesto) xvii, 6 a quo ferro aliquid (sine indignatione) x, 6 (sine obtreptione) xxv, 1 (Subaud. a. in his omnibus proposit. cum. Integre Ennius: 'optima cum pulchris animis Romana juvenus.' (vid. inf. Esse). animo meditari (concise dictum pro in animo med.) xvii, 4 (nisi fors leg. in animo)
- Annibal (vide Hannibal)**
- Anno** vertente conficere iter (toto, cujus sc. cursus natura vertitur eodem, ubi incipit) xvii, 4 (Censorino de D. N. c. 19. est 'natura, dum sol percursum xii signa, eodem, unde profectus est, redit.' Phrasi hac aliquoties usus Cic. ut 2. de Nat. Deor. or. pro Quinctio, Philipp. 13. Lamb.) annorum octoginta ivit in Ægyptum (sub. vir, vel homo cum esset) xvii, 8 Sic: annorum vii et lx cum esset xxv, 17 annorum nonaginta extulit matrem, (annos xc natam) ibid. annorum x imperium x, 5 multorum tyrannis, ibid. annos xxx medicina non indigere (sub. per, vel intra) xxv, 21 (Aliis tamen edd., annis; sic sub. esset, in.)
- In Annali suo** (sub. libro) xxiii, 18 (vid. Voss. de analog. i, 41)
- Annicula**: vix anniculus Cæsar respondit neptem Attici (sub. puellam existentem) xxv, 19 (sic 'anniculus' l. G. D. de his qui sunt sui vel alieni jur. l. 26. de pact. dot. Loccen.)
- Annuere**: quod semel annuisset (sic enim leg.) xxv, 16 (Transitive dici volunt. Malim subaudiri ob, vel ad.)
- Ante**: ut ostendimus paulo ante (sub. hæc; in superiore libri parte, in præcedentibus) xxv, 10 alibi: ante alios unus carissimus (præ aliis) xxv, 8 ante hoc tempus (usque in h. t.) xiii, 2 Sic: ante id tempus iii, 2 ante hæc sponsalla xxv, 20 ante hujus adventum xxii, 1 ante hunc natum xv, 10 ante illum imperatorem (antequam ille esset imperator) xi, 1. xv, 8 ante oculos civium esse (sub oculis, in conspectu) xii, 2 ante se agere aliquem xiv, 3 paucis ante gradibus, quam iv, 6
- Antecedere aliquem** (præferri, sc. in amicitia) xviii, 2 in re aliqua (superare, antecellere) vii, 11 in amicitia alicujus xviii, 2. vii, 9 condiscipulus doctrina tanto, ut: (mox) superate in artibus xv, 2 aliquem honore
- viii, 4 fortitudine xxiii, 1 rerum gestarum gloria xxi, 2
- Anteferre bello pacem** (bellum deponere, pace mutare) xv, 5 libertatem civium fratris salutem (malle fratrem interfici, quam libertatem suppressi: conf. v. seq.) xx, 1 anteponuntur res gestæ hujus omnium virtutibus xv, 1 religionem iræ (illius respectu huic frenos imponere) xvii, 4 antefertur consilium alicujus xx, 3
- Anteire aliquem auctoritate** xii, 4 virtute viii, 1
- Anteponere aliquem alicui** xviii, 1 in familiaritate xv, 2 quem oratorum huic antepones, (præferes?) Fr. 5
- Antigonus persequitur Eumenum** xviii, 5 obsidet, ibid. imperium capit xxi, 8 in prælio cedit, ibid.
- Antiochus (Magnus, rex Syriæ)** rex potentissimus xxiii, 2 non paret consiliis Hannibalis (magno suo malo) xxiii, 8 ei legati Rom. Hannibalem in suspicionem adducunt xxiii, 2
- Antipater, inter præcipuos amicos Alex. M., xviii, 2** ei summa rerum decernitur xviii, 5
- Antiquitatis amator Atticus** xxv, 18 antiquitatem diligenter habuit cognitam, et totam uno volum. exposuit, ibid. ea quæ complectatur, ibid. de antiquitate aliquid requirere ab aliquo (de reb. et ritib. priscis) xxv, 20 antiquitate generis florere i, 1 antiquitus constitutum tectum xxv, 13
- Antistat eloquentia innocentie** iii, 1 (Verbum elegans, inquit Barthius, sed non adeo usu tritum quin ap. paucos reperiatur. v. cum Adv. xxiv, 6. et Lad. Carriæ. antiq. lect. ii, 19. Savar. ad Sidon. 7. ep. 14)
- Antistites Jovis (sacerdotes)** vi, 3
- Antonius M. hostis judicatus cedit Italia** xxv, 9 redit in eam xxv, 10 triumvir reip. constituendus xxv, 12 absens literis colit Atticum xxv, 10
- Antonomasia exempla (vid. in Laco, Barbarus, Nomen)**
- Anulum suum moriens Alex. M. dat Perdiccæ** (tanquam insign. traditi imperii) xviii, 2
- Apenninum transit Hannibal** xxiii, 4 (Mons est Italiam dividens, ab Alpibus ortus: Livio aliisque Penninus: de origine nominis post alios Bochart. in Canaan i, 11)
- Aperire (ostendere, declarare)** x, 6. xxv, 9 Sic: aperuit in bello, qualis

- esset (Sic enim leg. est; Non, ut vulgo editur, apparuit) xiv, 1 aperuerunt quid sentirent xviii, 13 aperit domino navis quis sit (significat, manifestat se) ii, 8 Sic: aperit huic, quid comperisset iv, 4 id si ei aperuisset vii, 9 aperire alicui suus sensus x, 8 aperit se res ipsa (facto ipso veritas dictorum confirmatur) iv, 3 aperit hoc demeritiam ejus (indicat) xvi, 3 apertum est mihi (scio) ix, 3 apertum fuit, eum fuisse erepturum regi Asiam (apparuit reipae) ix, 2 apertum crimen harum rerum nullum erat (non satis constabat de ullo crim., non poterat ullius crim. convinci) iv, 3 Sic: apertum id est alicui (constat ei de eo) ix, 3 Apollinis consilium, Atheniensib. per oraculum Delphicum datum ii, 2 Apollini donum dat Pausan. iv, 1 Apollinem consulunt delecti colonorum Athen. (oraculum Apollinis Delphicum) i, 1 Apollocrates Syracusas obtinet x, 5 Apophthegmata Epaminondæ xv, 5. 3. 4. 6. 9. 10 Phocionis xix, 4 Apparare bellum magna industria (moli-ri, comparare) xvii, 3 (Pro quo alibi ἀλλεπτύξας) in apparando acerrime esse occupatum xxiii, 7 (adde comparare) Sic: apparatur bellum vii, 3 apparabat has res (molebatur) xviii, 2 apparatus (conjung. cum munitionibus; de operibus τοιοῦτοις) xviii, 5 regius (de cultu) iv, 3 Apparere alicui (ministrare, de honoratiore ministerio) xviii, 13 (cap 5. dixit 'ad manum esse.' Virg. Æn. xii. 'in limine regis apparent.' ubi Servius: Apparent, id est, præsto sunt ad obsequium. Loccen.) apparere res non possunt, nisi (clare cognosci) xiv, 1 Sic: hoc minus lucide apparet ei xvi, 1 apparent armati (conspiciuntur) xxiii, 12 apparet hoc jam omnibus (ita esse intelligitur) xviii, 10 apparuit qualis esset xiv, 1 (in edd. vulg.; sed in melior. lib. est aperuit)
- Appellarunt Athen. illam legem (de ἀμνηστία) oblivionis (Græca voce ἀμνηστίας vocarunt, quæ Latinæ oblivionis respondet) viii, 3 (Sic Augustin. 1. de peccat. merit. c. 24. ait: 'Christianos Punicos baptismâ salutem, sacramentum corporis Christi vitam vocare, vocabulis scil. Punicis, quibus Latina ista significatione responderent.' Vorst. vide ejusd. miscellan. Academ. c. 12). appellasse omnes li-bros historiæ Origines videtur Cato (inscripasse, titulum Originum eis imposuisse) xxiv, 3 appellari cognomine Justi (vocari) iii, 1 appellari regem (regis titulo honorari) xviii, 13 appellari cognomine iii, 1 appellatus est, ut vellet (compellatus, rogatus) xxv, 8 (Sic Plaut. et Terent. ut Phorm. xv, 8, 22 'Demipho te appello')
- Appellere classem ad Ciliciam viii, 4 appulsa ad Euboeam classe i, 4 (Ita et Cicero ac Livius loquuntur: male vero, quibus navis dicitur 'appellere.' vid. Cl. Vorst. de Latina. merito susp. c. 16)
- Appetere majores res (de incivili elatione) iv, 2. appeti ultro (haberi in pretio, amari), Fr. 5
- Appia via xxv, 22
- Applicare se ad societatem alicujus (accedere) iii, 2
- Apponuntur (alicui) custodes x, 4
- Apportare: quæ apportavit (secum attulit) vii, 9
- Apprime bonus (valde) xxv, 13 (quomodo alii: apprime doctus, nobilis, obsequens)
- Appropinquat adventus hujus xi, 2
- Aptus ad omnes res vii, 1
- Apud Massagetæ cecidit (in regione Massagetarum) xxi, 1 apud Cadmeam (juxta, prope) xv, 10 Sic: apud Ægos Flumen vi, 1 Artemisium ii, 3 apud Mycalen v, 2 (nisi glossæma est). apud Rhodanum, Padum, Trebiam, Trasimenum xxiii, 4. 6. &c. apud Venusiam xxiii, 5 Zamam xxiii, 6 apud maximum magistratum dicere (coram magistratu) vi, 4 apud aliquem multum valere ix, 2 legati locum obtinere (in comitatu alicujus) xxv, 6 cum apud eum esset summum imperium populi (penes eum, cum prætor esset) xix, 2
- Apulia (Italise regio) xxiii, 4
- Aquilo ventus i, 1 (mox) ventus Boreas i, 2 (v. Ventus) a septentrionibus ori-tur i, 1
- Arabicus sinus (recessus maris Erythrei ad littora Arabiæ), Fr. 7
- Aram tenens jurat ad eam deductus Hannibal (more sc. recepto) xxiii, 2 in aram confugit Argilius iv, 4 (v. Confug.) in ara considit, ibid. (pro quo mox, sedet). aræ PACI publice factæ xiii, 2 aras conservat omnes apud barbaros Ageilaus xvii, 4
- Arbitrari aliquid non sine causa (sic existimare, opinari) vii, 6

- Arbitrium** (electio) ix, 4 arbitrio alicujus rem permittere (tractationem rei penitus committ.) xxii, 1 arbitrio hujus unus geritur resp. vii, 7 omnia geruntur (de summo imperio) ix, 2 arbitrio ejus hoc fit iii, 3 alieno vitam dimittere xxiii, 12
- Arcades** (populus Græciæ in Poloponneso) xv, 6 Arcadum conventus (v. Conv.) ex Arcadia hospes (e regione Arcadum adveniens) vii, 10
- Arcanum** dominationis, in translatione gentium subactarum i, 4 imperii, in demandanda urbium custodia i, 3
- Arcessere** aliquem (advocare) x, 2
- Arcessiri** eum jussit ad se xxv, 21 (ubi tamen videtur leg. 'accersi.' vid. et de utroque verbo Buchner. Thes. v. cieo)
- Archias** (unus e magistratibus Theb.) xvi, 3 (nisi nomen corr. est)
- Archias hierophanta** (Theb.) xvi, 3 (sed videtur leg. Archino vel Archinoo)
- Archilochus** poeta (quando claruerit), Fr. 1
- Ardeatinum prædium** xxv, 14 (sed leg. est Arretinum)
- Arete** x, 1
- Argentea triclinia** (v. Triclin.)
- Argilius** quidam adolescentulus iv, 4 (Thucyd. ἀργίρις 'Apyλῖος, scil. ex Argilo Thessaliæ urbe: neque enim puto nomen viri esse)
- Argi**, oppidum in Peloponneso xxi, 2
- Argivi** Alcmon et Orestes (Argis orti) xv, 6 in Argivos invehitur Epam. (cives Argivorum), ibid.
- Arguere** (crimini dare): arguebant, noluisse Cymen capere vii, 7 argui crimine aliquo (convinci) iv, 3
- Argutissime** in scholis præcipere (de subtilitatibus philosophorum), Fr. 5
- Arideus** xiv, 6 (in q. edd. sed v. Aridæus)
- Ariobarzanes** præf. Lydiæ et Ionis xiv, 2 ejus filius Mithridates xiv, 10
- Aristides** cognomine Justus appellatus iii, 1 obtreactione Themistoclis exul factus, ibid. belli Persici necessitate restitutus, ibid. prætor in prælio apud Platæas iii, 2 justus, æquus, innocens, ibid. abstinens ii, 3 pauper moritur, ibid.
- Aristomache** soror Dionis (uxor Dionysii sen.) x, 1
- Arma pedestria** (quibus utuntur pedites) xi, 1 armorum officinæ ab Agesil. institutæ xvii, 3 arma abjicere noluit Chabrias (metu flagitii militaris) xii, 4 arma sumere (q. edd. 'capere': armari in hostem) xiv, 4 conferre cum aliquo (dimicare) xviii, 3 ferre cum aliquo contra aliquem (esse in diversis partibus) xxv, 4 adversus ferre xvii, 4 (Sic alii: contra ferre: v. sup. advers.) inferre alicui (bellum inf.) xxiii, 2 alicujus superare consilio (vim armatam eludere strategemate) xxiii, 11 a patria accepta tradere adversariis non est virtutis (a bello desistere et hosti cedere) xxii, 1 ad arma vocare vulgus (sc. capienda) xvi, 3 armis dimicare cum i, 1 parem non esse (alicui, vi, copiis bellicis; opp. dolus) xxiii, 10 Sic: armis alicujus vinci (potentia, robore bellico; opp. consilio) ii, 4 relictis, regione decedere (ab armis discedere, regionemque liberam relinquere) xxii, 1
- Armare** aliquem adversus aliquem (ad arma instigare) xxiii, 10 armare se imprudentia alterius (suis consiliis ab imprudentia alterius robur mutuari) x, 8
- Armari** studiose (disting. ab ornari. utrumque de militib.) xvii, 3
- Armata navis** (armamentis sive instrumentis nauticis instructa: quibus si privatur, exarmari, vel exarmata dicitur. Vid. Senec. patrem præf. contr. vii filium epist. 33. et ibi Lipsium x, 9. in Ms. Boeckl.) armatorum x millia (militum) i, 5 armatis ornare navem x, 9 (sic Suet. Claudio: 'armatos jurare in nomen suum passus est')
- Armaturæ** levis maximus numerus (sub. militum) xiv, 8 armatura vetus Atheniensium xi, 1
- Armenii** (ex Armenia, Asiæ regione, orti) xiv, 8
- Armillæ** aureæ xiv, 3 (De hoc ornatus genere post alios Ruben. Elect. i, 38. et Tho. Bartholin. opusculo pecul.)
- Arretinum prædium** (Attici. sic leg.) xxv, 14
- Arripere** studium literarum (magna aviditate incumbere studio lit.) xxiv, 3 (Cic. in re eadem: 'Sic avide arripui eas' (Græcas literas), 'quasi diuturnam sitim explere cupiens.' arripere celeriter quæ traduntur (de solertia ingen.) xxv, 1 (ex emend. Manutii et plerorumque aliorum: sed rectum est 'accipere')
- Arte**: arte nova prælium committere (nova ratione: singulari invento) i, 5 (nisi loc. corr. est. Quanquam sic et Florus iv, 2, 32 'nova Pompeianorum arte, actis sub mare funibus.' Noster

- etiam xviii, 8. novum consilium eod. sensu dixit. Nec discrepant Mas. Boecl. Leid. et Bavarici li. l.)
- Arsidæus filius Datamis xiv, 6 (sic meliores libri. Vid. VV. LL. Alii est Aridæus)
- Artabanus Xerxem interficit xxi, 1
- Artabazus (Pharnaci F. Thucyd. 1. Herodot. 9.) a Xerxe ad Pausan. mittitur iv, 2
- Artaphernes classi præficitur a Dario i, 4
- Artaxerxes Macrochir (rex Pers.) xxi, 1 pulcherrimæ corporis formæ laudem habet, ibid. fortissimus Persarum, ibid. morbo moritur, ibid. veniam dat Themistocli ad se venienti ii, 9. 10 magnis eund. munerib. donat ii, 10
- Artaxerxes Mnemon (alius rex Pers.) xxi, 2 justitiæ fama floruit, ibid. Ægyptiis bellum illaturus Iphicratem exercitui præfecit xi, 2 obit xxi, 2 apud eum numero militis fuit Datames xv, 1
- Artaxerxes duo xxi, 1
- Artemisium (promontorium Eubææ descript. a Plutarch. in Themistocle) ii, 3
- Artibus optimis eruditum xiv, 12
- Artifices xii, 1 quos cultus domesticus desiderat xiv, 13 (ad voluptatem et lucrum locata eorum opera. Sunt autem ejusmodi servorum nomina: Gladiatorum, agitatorum, funambuli, palæstritæ, pictores, cælotores, &c. vid. Laur. Pignor. de servis. Boecler. Cic. pro Sex. Roscio. c. 41. 'omnium artium puerulos' dixit)
- Arx Athenarum v, 2 Simpliciter arx dicitur ii, 2 (De ea plur. Meursius integro libro, quem Cecropiam inscripsit)
- Arx munita ad urbem obsidendam xx, 3 (mox: propugnaculum tyrannidis, imposita cervicibus urbis, ut loquitur Curtius vii, 7, 1. et cap. 6. 'claustrum perdomitorum' vocatur urbs similis de causa condita. Tac. Agr. xvi, 1 'sedem servitutis memorat. Boecl.)
- Arx oppidi xvi, 1
- Ascendere gradum eum (ad eum honorem) xix, 2 (sic et Cic. pro Mur. et offic. 2. sub fin. Lamb.) navem (in Ms. Leid. ubi reliqui habent, 'conscend.') xxiii, 7 in navem ii, 8 (in edd. vulg. Sed ibi vid. leg. 'descendere') in trierem vii, 4
- Asciscere civitatem (jus civitatis, civem fieri) xiv, 2
- Ascitus lepor (opponitur nativo) xiv, 4
- Asellis (piscib.) olim præcipua auctoritas (in cibis), Fr. 10
- Asia (una e trib. Orb. vet. partibus) i, 3 succubuit Europæ (i. e. Asiatica vis, Persarum, Europæis, Græcorum viribus, succubuit. Boecl.) ii, 5 Asiæ pars xviii, 3 qui Asiam incolebant Græca ling. loquentes i, 3 in Asiam transit Alcibi. vii, 9
- Aspendii xiv, 8
- Aspergi infamia vii, 3 (Sic et Cic. pro Cæcl. cap. 10. 'aspergi rumore.' Curt. x, 10 'contumelia,' Apulei. 8.)
- Asperitas (difficillima natura, quales *δύσκολοι* vocantur Græcia) xiv, 5 (disting. a severitate, cujus excessus est: v. Boecler. Ind. Vellei.)
- Aspernari conditionem (recusare pactionem) v, 1 aspernatur pauper (despicitur, passivè), Fr. 5
- Aspicere hunc in acie nemo ausus fuit (*ἀντιβλέψω, ἀντοφθαλμῶν*, erectis et irretortis oculis intueri. Lamb.) xv, 8 aspiciunt hunc milites (reverentur) xii, 4 aspectu ipso cuius injicere admirationem sui (ob formam imperatoriam scil.) xi, 3
- Aspis (Cataonia dynastes) xiv, 4
- Asportare sua aliquo (illuc conferre) ii, 2 (Vetus Onomasticon Pricæ in not. ad Apul. p. 209. laudatum: Asportare, *ἡμάρειν*. Cl. Vorstius malebat, *ἐκφέρειν*. Glossarium: asportavit, *ἐξφορτίσασθαι*. 'asportare aliquid secum' in Ms. Schott. et q. edd. xxiii, 9. sed leg. est 'ducere.' v. not. Sic a. et alii passim. de quo adias Vorst. de Latin. mer. susp. c. 14.)
- Assecla prætoris (de legato ejus) xiv, 6 (Sic 'asseclæ legatorum,' Cic. in Verr.)
- Assimulare consuetudinem castrorum (factis sc. castrorum ritu ignibus) xviii, 9
- Astu (Græcum est *ἄστυ*, urbs, oppidum, de Athenis peculiariter et *ἐφοχῆς* ritu dictum) ii, 4. vii, 6 (v. Interpp. ad Terent. Eun. v, 5, 17. Savar. ad Sidon. 1. ep. 6. Voss. Instit. Orat. iv, 10, 5, &c. Non contineri tamen hoc nomine Pyrræum, censet Buchn. Thes.)
- Asyli (periphrasis) iv, 4
- Athamanes (gens Epirotica Acarnaniæ et Ætolis vicina. Sic enim leg. est, non Acarnanes) xiii, 2
- Athens civitas clarissima viii, 2 splendidissima vii, 11 antiquitate, humani-

- tate, doctrina præstat omnes xxv, 3 propugnaculum est barbaris oppositum (*ἑρπυσμα καὶ φυλακτήριον τῆς Ἑλλάδος*). Pindaro et Aristidi ob id dictam, Boecl.) ii, 7 ceteris gentibus imperare consueverat ix, 3 victis Lacedæmoniiis serviant vii, 9. viii, 1 liberantur per Cononem ix, 4 devictis (a Laced. scil.) ix, 2
- Athenas incendio delet Xerxes ii, 4 Athenarum arx ex manubiis ornata v, 2 Athenis duæ factiones xix, 3 (De hac urbe, ejusque varia fortuna, egregie Meurnis in Athenis Atticia et Fortuna Attica egit)
- Athenienses colonos Chersonesum mittunt i, 1 auxilium a Laced. petunt i, 4 bellum contra Darium comparant i, 4 prælium committunt et profligant Perras i, 5 quale præmium Miltiadi tribuerint i, 6 quale Thrasybulo viii, 4 insulas, quæ barbaros adjuverant, bello persequuntur i, 7 Miltiadem mulctant i, 7. 8 classem ædificant ii, 2 petuntur a Xerxe (bello sc.) ii, 2 Apollinis consilio oppidum relinquunt, ibid. configant cum classiariis Xerxis ii, 3 triplicem Piræci portum constituunt ii, 6 victoria Marathonis et Salaminiæ magnam gloriam consecuti, ibid. legatos Spartam mittunt ii, 6. 7 cur urbem muris seperint ii, 7 Themistoclem expellunt, damnant, et prosequuntur ii, 8 Amphipolim decem milia in coloniam mittunt v, 2 exilio mulctant Aristidem iii, 1 Cimonem v, 3 revocant eund., ibid. bellum indicunt Syracusanis vii, 3 capitis damnant Alcibiadem vii, 4 recipiunt vii, 6 magistratum ei abrogant vii, 7 exhausti (pecunia) vii, 8 Chabriæ statum ponunt xii, 1 Evagoram adjuvant xii, 2 oppugnant Chium xii, 4 Samum, et capiunt xiii, 1 undique bello premuntur xiii, 3 expellunt et damnant Phocionem xix, 3 Athenienses clari viri quem exitum habuerint xix, 4 Atheniensium dominationem refringere (conantur Laced.) vi, 1 opes senescunt vii, 5 indicunt Lacedæmoniiis bellum ix, 2. xvii, 4 cum Boeotiis aliisque sociis vincuntur apud Coroneam xvii, 4 Atheniensium classis (contra Xerxem) ii, 3 muros restituit Themist. ii, 6 quales illi, ibid. sub Athen. potestatem redigit Milt. Lemnum i, 1. ii, 4 Cyclades i, 2 Atheniens. fit hostis bellumque infert Darius i, 4 Athenienses belli navalis peritissimos facit Themist. ii, 2 ad eos summam imperii maritimi transfert Aristides iii, 2
- Athletæ xii, 1 ad Athletarum usum pertinet magnitudo virium xv, 2
- Atque: cum totidem navibus atque erat profectus (quot nav.) i, 7 pari atque ille imperio esse (quo) xiv, 2 alio atque videri volebat (quam) ii, 6 Sic: alia atque antea sentire xxiii, 2 atque etiam (et præterea) xviii, 8
- Attendere animum ad cavendum vii, 5
- Attica (regio Græciæ, ubi Athenæ sitæ) i, 4. vii, 5 Attici (Athenienses) viii, 2 (in edd. vulg. Sed ibi leg. Actæorum)
- Atticus (T. Pomponius) equestri loco bene educatus eruditusque xxv, 1 &c. Cinnano tumultu Athenas studiorum causa migrat xxv, 2 liberalitate Athenienses devincit, ibid. &c. a quibus ample honoratur xxv, 3 Syllæ gratus xxv, 4 amicis Romæ non destituit, ibid. redit Romam, ibid. Cæcilii avunculi obsequio conciliati heres fit, xxv, 5 Ciceroni et Hortensio æmulis perfamiliaris xxv, 4 bellis civilibus, honoribus, litibus, præfecturis abstinent xxv, 6 Cæsari gratus, nec Pompeio invisus xxv, 7 ærarii privati factionem disiecit xxv, 8 Brutum abjectum levat, nec Antonium potentem adulatur, ibid. rursum ejusdem Italia pulsi uxorem et liberos ac familiares tuetur xxv, 9 a quo reduce et potente conservatur xxv, 10 prudentia ejus in civilibus turbis, ibid. fides et liberalitas erga amicos xxv, 11 quorum pericula et incommoda levavit xxv, 12 industria ejus et moderatio in re familiari xxv, 13 in conviviis et voluptatis instrumento cautio xxv, 14 virtutes *δηλητικαί* xxv, 15. 16. 17 scripta et libri xxv, 18 cum Augusto affinitas et familiaritas xxv, 19 et 20 morbus et consilium finiendæ vitæ xxv, 21 obitus ac exequia xxv, 22 Atticus scripsit historias xxiii, 13
- Attingere aliquem (exponendo scil. de eo) xxi, 1 poeticon (aliquid operis in illo studio ponere) xxv, 18 Siciliam (eo pervenire) x, 5 summam (sub. rerum, *ἀκροβύτης διέκχυσθαι*, opp. res explicare) xvi, 1
- Avare multa facere vi, 4
- Auctor (sic enim scribendum, non autor, vel author: vid. Buchn. Thea. in Autor. et Vorst. de Lat. mer. susp. c. 25. quosque hic laudat) xvi, 3 hunc auc-

- torem probamus (huic potissimum credimus) ii, 10 auctor actorque in omni procurat. reip. (v. sup. post Agere) xxv, 3 auctores Cadmes oppugnandos (quorum impulsu, ut xvi, 1 loquitur, Cadmes occupata) xvi, 3
- Auctoramentum** (Sic nonnulli legunt pro ornamentum) xxv, 7
- Auctoritas magna** apud omnes in hoc est i, 8 Sic: auctoritas tanta est in illo ut xliii, 8 ejus est in hac re magna (ipsius auctoritati hic magnopere creditur) vi, 4 auctoritati majorem natu cedere xliii, 8 auctoritatem magnam pugna aliqua sibi constituere ix, 5 auctoritate tantum posse apud aliquem, ut x, 8 auctoritate atque consilio alicujus bellum indicere vii, 8 alicujus impelli i, 5 moveri tantum, ut (ad fidem scil. hab.) ix, 4 auctoritate plurimum valere apud exercitum v, 2
- Audax et factiosus** (*παρρησιος, στρατιωτικός*) vi, 1 audacius instare hostes (sive hostibus) xv, 9
- Auderi**: si animadverterent, auderi (vel, ut alii, audere, sc. eos) dimicare i, 4
- Audire**: quod quidem nos audierimus iii, 1 (Formula eleg. corrigendi, quæ generalius dicta sunt; cui æquipollent ista: quod quidem sciam, meminerim, &c.)
- Audiendo** facillime discitur xv, 3 audiendi studiosus (*φιλήκοος*) xv, 8 male inusuetus. (Sic passim veteres: v. Thea. Buchneri)
- Audientes dicto duci copiae** (obedientes, obsequentes) xi, 1 imperatoribus vi, 1 jussis magistratum xvii, 4 regi xiv, 2 (Dicto, ex consuetudine formulæ, semper ad, audiens, refertur. Boecler. v. Gronov. ad Liv. xxix, 20. et Th. Buchneri. itemque Cl. Vorstius de Lat. falso susp. p. 134. et deinc.)
- Augere divitias a patre relictas** numerib. tyranni x, 1 gloriam a patre acc. virtutibus xliii, 1 officium aliquod alia liberalitate xxv, 2 gratia alicujus possessiones suas xxv, 12 augeri adjuvante ab aliquo (promoveri ad majora ope consilioque alicujus) xix, 2 augentur cives agro, urbibus (locupletantur) xliii, 1 augetur aliturque luxuria horum meis impensis (fovetur, crescit) xix, 1 multis rebus simulatas horum x, 8 augentur opes alicujus (de potentia) viii, 2
- Aulicorum invidia** xiv, 5
- Avertere pappes** (navium, de recedentibus) xliii, 11 avterere aliquem a
- societate alicujus vii, 4 aversum ferro transfigere aliquem (a tergo) xiv, 11
- Aviditatem** notitia clar. virorum habere xxv, 18 (Ma. Med. 2. pro cupiditate)
- Avocare cives a bello** xv, 5 (Proba lectio. nam avocandi verbum de otio et voluptatibus frequenter usurpatur: v. Gronov. ad Liv. Ep. 69)
- Aurelius** (C. consul) xxliii, 7
- Auri magnum pondus** (magna vis auri) xv, 4
- Auribus accipere** xx, 2 (v. sub accip.) ad aures regis perveniunt consilia i, 8 (Similiter Græci: *εἰς τοὺς ὦτας ἵκναι*: v. Zenob. iii, 9)
- Auspicii regii simulacrum** xviii, 7
- Autem**: sæpe inservit connexioni. sic, De pietate autem Attici &c. xxv, 17
- Abroquarlas** sacellum Dæe xx, 4 (vid. Plutarch. *περὶ εὐπατριῶν*: et Gyrard. in hist. Deor. syntag. 16. Non assequuntur rem, qui per casum, ut fecit Cræsius, sive, ut Lamb. per casum fortuitum vertunt. Melius Xylander, Fortem Fortunam. Coluit hæc dubio cum Sicilia hoc numen Timoleon, eo respectu, quo fortuna omnium actionum laborumque humanorum domina et moderatrix credita est, ut sit illa ipsa *ἀγαθὴ τύχη*, cui multa Græci Romanique monumenta consecrant, cujus cultum ex veteri autumat Selden. de Diis Syr. syntagm. 1. c. 8 Retulit ad hujus Dæe auspicia ac numen quicquid habuit Timoleon successuum, unde patet scil. ex ipsa historia, qualis Dæa, et quo fine culta. Boecl.)
- Autophradates** (Lydiæ satrapes) persequitur eos, qui ab Artax. defecerant xiv, 2 (De orthographia nominis hujus v. Keuchen. ad Frontin. i, 4, 5)
- Avunculum habere aliquem** xxv, 5
- Auxilium salutis suæ petere** xxv, 10 auxilio esse alicui, quibus rebus quis potest (promptitudo adjuvandi significatur) xxv, 11 alicui venire viii, 8 proficisci xlii, 1 auxilio celeri opus est i, 4 auxilio ejus expugnata urbs i, 4 auxilia petere, impetrare (militaria sc. sive copias auxiliares) xxii, 2 (Hæc enim proprie dicuntur auxilia: vid. Thea. Buchn. et Lips. de mil. R. i, 7)

B.

Babylon: Babylone moritur Alex. M. (urbe Chaldææ) xviii, 2. xxi, 2

Bebius Ca. *Tamphilus* cons. xliii, 13
M. Tamphil. cons. *ibid.*
Begus ad Alcib. interfic. mittitur (sic *Ms.*) vii, 10 (*Lamb. ed.* *Begus*, quod nomen Persicum fuisse, quo spadones designarentur, observant *Freinshem. Ind. Curt.* *Hornius* ad *Salpic.* pag. 323. alii. v. not. *Restitutum* forsitan et *Arriano Indicis* pag. 546. ubi vulgo est *μαργας*)
Balbus (L. Cornelius) xxv, 21 (v. *Cornel.*)
Barba promissa (seu, ut alii, proluxa) xiv, 3
Barbarus (per antonomasiam de Xerxe) ii, 4 de *Pharmabazo* duce Persico ix, 4 de *Tissapherne* satrapa Pers. xvii, 3 barbari de *Perris* i, 7. iii, 2 de *Thracibus* i, 2 de *Aspendiis* viii, 4 barbari quidam (indefinite) xviii, 3 (*Plinius* l. 6. cap. 2. p. 302. dicit 'proditur, tres tantum gentes Græcas jure dici, *Doricam*, *Ionicam*, *Æolicam*, ceteras *Barbarorum* esse')
Barcas cognomine *Hamilcar* xxii, 1
Beatus : (ἁλθς) homo non beatissimus (non ditissimus, qui non quidem in magna re, neque tamen pauperissimus est) xvii, 8 (vid. *Thea. Buchn.* v. *Non*). *beata* vitæ perfectrix non est philosophia, *Fr.* 5
Bellum Ægyptium (in Æg. gestum) xiv, 3 civile Cæsarianum xxv, 7 *Corcyrae* ii, 2 *Corinthium* xvii, 5 *Peloponnesiacum* vii, 2. viii, 1. ix, 1. xvi, 1 *Persicum* ii, 2 *Ponicum* primum xxii, 1 secundum xxii, 4 primum et secundum xxiv, 3 sociale xi, 3 *Troicum* (ad *Trojam* gestum) xiv, 2
Bellum intestinum exardescit diuturnitate mali externi xxii, 2 navale ii, 2 omne confertur circa *Corinthum* (illa sedes belli legitur) xvii, 5 conflatur inter Ægypt. et Pers. xii, 2 sedatur xiv, 3 belli calamitates (quas bellum parere solet, bellicæ) xxii, 1 gloria *Agamemnonis* (bellica, reb. bello gestis parva) xv, 5 magna *Pausanias* iv, 5 Sic: belli gesta *Hannibalis* (in *Ms. Boecl.*) xxiii, 13 belli imperitus dux xv, 7 peritus xv, 3 belli inascientia xv, 7 propter belli diuturnitatem, desertæ regiones et urbes xx, 3 belli prætextus, auxilium hostibus latum i, 4. 7 *ἐν τῷ λαῷ* impotentia aliorum vi, 1 ad belli utilitatem pertinet velocitas xv, 2 bello anteferre pacem xv, 5 bellum agere (opp. suscipere) xxiii, 8 apparare magna industria xvii, 3

comparare omni ratione x, 5 comp. adversus aliqu. xviii, 7 componere (pacem facere) xxii, 1 conficere cum magno labore et longinquo temp. ii, 4 totam dolere (elegantem de subito et insperato sine imposito, hostibus impetu oppressa, *Boecl.*) vii, 8 (*Bartho* mira locutio videbatur.) ducere (trahere, per moram gerere, opp. conficere, bello decernere, debellare. *Boecl.*) vii, 8. xiv, 8 (v. inf. ducere) facere alicui (inferre) x, 4. xvii, 2 (*Sic Cic.* 6 *Verr.* et *Catil.* 2. *Tacit. Ann.* iii, 18, 1 &c.) gerere adversus aliquem cum aliquo xii, 3 (v. cum) in aliquem vi, 1 inferre alicui terra et mari xxi, 1 in Italiam xxii, 4. ii, 2 bellum clam parare alicui (comparare adversus) vii, 9 renovare iii, 2. xxii, 1 suscipere adversus aliquem xiv, 6 bello exercitatus xv, 5 strenuus xii, 1 superiores vii, 4 devincere totam insulam xii, 2 persequi aliquos ix, 4. xvi, 5 premi undique xiii, 3 opprimi xiv, 9 subigere (urbem aliquam) xiii, 1 in bello nihil contemnendum viii, 2 bello paritur pax xv, 5 a bello advocare aliquem, *ibid.*
Bella gesta *Hannibalis* xxiii, 13 (nisi e *Ms. Boecl. leg. belli*) ad internecionem xviii, 3 bellorum duces xxiv, 3 bella multa administrare xii, 2
Bellare ii, 5 adversus aliquem ii, 9 cum aliquo xx, 2. xxi, 2 animo cum aliquo (v. animus) xxiii, 1 bellatum mittere aliquem ix, 2
Bellicosus (πολεμότης) xx, 2 bellicosæ nationes xxiii, 10 (si tamen integer est locus) bellicosissimæ gentes xxii, 4
Bene (cum nota approbationis: ita *Græc.* suum καλῶς. *Boecl.*) viii, 4
Beneficio aliquo uti xxv, 3 beneficia accipere xxv, 11 meminisse, præcepta retinere memoria, *ibid.* tribuere, *ibid.*
Bene meriti (qui nobis benefic. contulere) xviii, 6
Benevolentia civium (pro pignoribus et document. benevol.) vii, 6 benevolentiam magnam alicujus consequi xiv, 5 benevolentia tenere, quod alii imperio xx, 3
Benignitas (beneficentia, de præstito auxilio) xx, 2
Bestis feræ (comparatus captus hostis) xiv, 3 (ut alibi) leoni xviii, 11
Bithyni (incolæ *Bithyniæ*) xxiii, 11
Bithynia (provincia *Asiæ* minoris) xxiii, 12

Blandus (disting. ab affabili) vii, 1
 Bito Sulpicius (historicus Rom. in q.
 edd. et Ms. Boecl.) xxiii, 13

Boeotii (sive Boeoti) xv, 8 bellum indicunt
 Lacedaemoniis ix, 2. xvii, 4 apud
 Mantineam fortiter pugnant xv, 9
 magis firmitati corporis, quam ingenii
 acuminis inserviunt vii, 11 (quod alibi
 sic effertur) plus ei genti virium inest,
 quam ingenii xv, 5 (v. not. ad utrum-
 que loc. et adde Jo. Ruaid. in vita
 Plutarchi c. 8)

Bonus civis (significanter de eo, qui ha-
 bitus statuaeque civilis amans, officiis
 civilibus servit, Boecl.) xi, 3 pater-
 familias xxv, 13 vir xxv, 12 Bonus
 (cognomen in virtutis honorem Pho-
 cioni datum) xix, 1 (Graece *χρησνός*,
 quod Loccen. pro leni et benigno capi-
 endum existimat, quomodo Nepos i,
 8 bonitatis voce usus est &c.) bono
 animo facere (consilio non scelesto)
 xvii, 6 boni omnes comitantur funus
 Attici xxv, 23 bonarum rerum igno-
 rantia (*ἀβελτερία* vel *ἀβελτηρία*, nam
 et Graecis *ἀβέλτερος* explicatur, *τὸ*
βέλτερον μὴ γινώσκων) xvii, 8 (constat
 autem hoc vitium rusticitate et sinis-
 teritate sensuum; *ἀγροικία ἀκρισία*,
ἀνοσιθηρία. Boecl. v. not. Lucret. i,
 728 regio rebus optima bonis. Et iii,
 1018. explere bonis rebus)

Bono quodam naturali lucrificare quae-
 dam (scil. obtinendae apud omnes gra-
 tiam) viii, 1 bona multa ab natura ha-
 bere (dotes animi corporisque) x, 1
 animi virtutes xv, 3 bona alicujus (i.
 e. possessiones) publicare vii, 4. xxiii,
 7 alicujus vendere xxv, 12 (sc. tan-
 quam proscripti). bona neque plura
 reminisci, neque majora consequi pos-
 set hic, quam vel fortuna vel natura
 (ei) tribuit (de eximiiis naturae ac fort.
 dotib. quib. Alcib. excelebat) vii, 2

Bonitas excellens hominis (virtus et mo-
 deratio animi) xx, 5 bonitatis Attici
 exemplum (morum facilitatis). Indi-
 catur *τὸ ἡθικὸν καὶ εὐδαίμων*, quod
 Porphyrogeniti characteres Ulyssi tri-
 buunt. Boecl.) xxv, 10 Sic: bonitate
 consequi aliquid xxv, 31 bonitas na-
 turalis perpetua (*τὸ εὐσταθὲς τῆς*
φρονήσεως notat, et moderati eautique
 iudicii constantiam) xxv, 9 conf. xxv,
 7 (*θαυμαστὴ παρὰ τὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ*
μεταβολὰς ἐὺ εὐστάθεια. Plutarch. in
 Aristid. Boecl.) bonitate retinere po-
 testatem (aequitate civilis imperii, le-
 nitate) i, 8

Boreas ventus (qui antea Latine aquilo)
 i, 2

Borni (castelli nomen in Chersoneso Thra-
 cia ad Propontidem. Ortelius inter
 Pactyen et Bysanthen collocat) vii, 7
 Brevis (*βραχυτάτος*) ii, 4 (Integre) bre-
 vi tempore i, 2. ii, 1 (sub. in, vel a.)

Brutus M. (interceptor Caesaris) adoles-
 cens familiariter utitur Attico xxv, 8
 proficiscitur in exilium, ibid. ejus fa-
 miliaris C. Flavius, ibid. interitus xxv,
 11 abjecto Italiae cedenti pecun.
 mittit Att. xxv, 8 penes Brutos est
 respubl. Rom. ibid.

Byrsa (interior pars Carthaginis), Fr. 3
 Bysanthen (sic nonnulli leg. ubi alii
 Byziam, Bizam, vel Biram exhibent)
 munit Alcibiades (oppidum s. castel-
 lum Thraciae) vii, 7

Byzantium (urbs Thraciae, hodie Con-
 stantinopolis) iv, 2

Byzantii bello subacti xiii, 1

Byzia (castelli nomen) vii, 7 (in edd.
 vulg. Sed ibi Ortelius et Vossius le-
 gunt Bysanthen)

C.

Cadere praelio (de morte bellica proprie)
 iv, 1 in bello xiv, 1 in praelio xiv, 6
 cedit horum imperii majestas (everti-
 tur imperium) xvi, 2 (in edd. vulg.
 sed leg. est, concidit) res cedit præter
 opinionem (id est, event) i, 2 (Meta-
 ph. a lusu aleæ: v. Thes. Buchn.)
 cadere in suspicionem alicujus (sus-
 pectum fieri) iv, 2 (Sic Cic. pro Mil.
 et Philipp. 11. Lamb.) ætas ejus cecidit
 in ea tempora xviii, 1 (ubi tamen alii,
 incidisset)

Cadorum magnitudine amphoræ ex-
 onyche, Fr. 8

Cadmea vel Cadmia, (arx Thebana, dicta
 a Cadmo conditore Thebarum) occu-
 patur a Phœbida Laced. xvi, 1 recu-
 peratur a Pelopida xvi, 2. xv, 10 apud
 eam pugnatur cum Laced. xv, 10

Caduceum: (*κηρυκεῖον*) tabellarius cum
 caduceo (caduceator, *κήρυξ*) xxiii, 14
 (De forma caducei, post alios Phil.
 Caroli ad Curtium iii, 1. Ego in num-
 mis et sigillis vet. varias observavi: de
 quib. forsan alias)

Cadusii (inter mare Caspium et Pontum
 sita gens) xiv, 1 (v. Strab. xi. Steph.
 et Plin. N. H. vi, 17)

Cæcilius Q. eques R. difficili natura xxv,
 5 testamento adoptat Atticum, ibid.

- Cædes magna fit* (multi occiduntur, ut mox additur) xv, 9 *cæde confecta* x, 10
- Cærimonia summa colitur hoc sacrarium* (sanctitas religionis inviolabilis notatur) ii, 8 (Sic Tac. xiv, 22, 7 *cærimoniam loci appellat*. Boecler.)
- Cæsar* (sc. Julius) occisus xxv, 8 ejus interfectores, ibid. *summas orator*, Fr. 5
- Cæsaris* (sc. Octavii) potentia xxv, 12 prosperitas xxv, 19 ei conjunctus familiaritate int. M. Agrippa xxv, 12 Atticus, ibid.
- Cæsarianum civile bellum* (inter Cæsarem et Pompei.) xxv, 7 (v. not. Ernestii)
- Calamitas illa accidit* (clades) xvii, 6 Sic: calamitatem accipere ix, 1 calamitatem eam moderate ferre (de cæcitate) xx, 4 calamitates belli (τὰ δεινὰ πολέμου) xii, 1
- Calces remittere* (rejicere, calce ferire, de equis) xviii, 5
- Calcfieri* (scil. exercendo agitandoque, de equis) xviii, 5
- Calidus L. Julius* (poëta) xxv, 12 (nisi corruptum est)
- Callias* (Atheniens. divitis clarus) v, 1 (De eo et duob. aliis hoc nomine plura Gronov. obs. iv, 5)
- Calliætes civis Athen.* (Dionem interfici curat) x, 8
- Callidus homo* (versutus. vir, qui consilio pollet) xiv, 10 *callida liberalitas* (insidiosa, captatoria, quæ non honesti studio sed temporis datur et utilitati) xxv, 11 *ratio* (consilium prudens) opp. *demens* iv, 3 *callidum inventam* (strategema) xviii, 5 *callidissimus omnium vir* (σοφίστης καὶ πολέβουλος) xxiii, 9 (Sic Tacit. H. ii, 31 'callidus rei militaris' imperator xxiii, 5 *callide cogitare* (perite, solerter, sapienter, ut nihil te lateat, fugiatque) xiv, 8 (Ita 'callide intelligere' dixit Terent. Andr. i, 2. 27 Buchner. Adde comment. Boecleri pag. 31. et deinceps) *callidissime conjicere de futuris* (perspicacissime et providentissime) ii, 1 (vid. denuo Boecl. comment. p. 31. et seqq.) *calliditate omnes vincere* (soleritia) xviii, 1
- Calliphron* (saltator) xv, 2
- Callistratus* (Atheniensium legatus) xv, 6
- Camillus felicitas Manlio*, Fr. 5
- Camissares pater Datamis* xiv, 1
- Campus*: in campo castra ponere xxiii, 5 *campestris loca* xviii, 5
- Canere*, (vox propria de oraculis, vatibus, poëtis) cecinit, ut vates xxv, 16
- Canes venatici* xvi, 2
- Canus* (Gellius) xxv, 10
- Cannensis pugna* (apud Cannas pugnata) xxiii, 5
- Cantare ad sonum chordarum* xv, 2 *tribus carmina*, ibid.
- Capere aliquid consilii novi* xviii, 8 *consilia inimica patriæ*, sibi iv, 3 *de summis rebus* xviii, 7 *dolores ex curatione* (morbi) xxv, 21 *fructum oculis ex casu alicujus* (oculos oblectare, pascere) xviii, 11 (v. inf. ocul.) *de rep. nihil præter gloriam* (ex administrat. resp.) xv, 8 *honores, divitias per aliquem* xxv, 7 *imperium* (invadere) xxi, 3 *locum editum* (occupare) xvii, 6 *magistratus summos* xix, 1 *naves* ix, 4 *quinquagena talenta vectigalis ex castro aliquo* vii, 9 *urbem* xv, 5 *aliquem consilio, perfidia* xiv, 11 *humanitate adeo*, ut vii, 9 *elegantia vitam* xxv, 19 (Utroque loco idem est ac conciliare sibi; metaph. a captivitate ducta) *capere prædas* xiv, 10 *tædium vite*, Fr. 2
- Capi bello* xxi, 3 *consilio opp. circumveniri* multitudo xviii, 5 *dicto, secunda fortuna alicujus* (subigi) i, 2 *dolo* xiv, 10 (decipi: non enim Dat. captus, sed interfectus est) Sic: *capi simulata amicitia* xiv, 11 *humanitate alicujus* (affici, delectari) xxv, 4 *capientur honores* xxv, 6 *captos cives quomodo redemerit* Epamin. xv, 3
- Capessere remp.* (Cicer. accedere ad remp. de gerendis magistratib. Boecl.) ii, 2 (Similiter Vellei. ii, 94, 2. Tacit. xi, 24, 2. xii, 41, 1)
- Capillo longo esse* xiv, 3
- Caput interfecti relatum ad mandantem* vii, 10 *caput Græciæ* (urbe domina, princeps, imperans ceteris) xv, 10 *capitis accusari* iv, 2 *absolvi* (de reo capitis, cui vita conceditur) i, 7 *damnare* iv, 3 *damnari* vii, 4. xviii, 5 (Sunt autem hæ omnes locutiones ellipticæ, ac subaudiendum, in causa, (quæ vox in verbo accusare continetur in judicio, in, vel de, crimine, de damno, vel simile quid. vid. supr. accusare. Nec officit, quod etiam dicitur, *damnare capite* nam et heic præpos. de subint. debet. Altero autem ablativo, crimine, in his talibus opus non est: cum alter ille sufficiat. Cum autem dicimus, arguere criminis, damnare sceleris, pariter ablativus alius cum præposit. subaud. est, quicumque demum fuerit. nam ut a verbo Genitivum regi credamus, analogia Latini sermonis non patitur) capitis

- causam dicere (v. dicere) xi, 3. xix, 2 capitis iudicium xv, 8 periculum adire (vitae) xiii, 4
- Capitulatim (κεφαλαιωδῶς, summation) xxiv, 3 (Usus et Plin. N. H. ii, 12)
- Capitolium (arx Rom.) xxv, 20 (De eo post alios prolixè pec. tract. Just. Rycquius)
- Cappadoces xiv, 8 Cappadocia Eumeni data (Asia regio) xviii, 2
- Captiani (gens Asatica) xiv, 8 (Ubi tamen Schott. legend. conjicit Caspiiani. Loccen. Caspiiani a Capea urbe Africae, de quib. Sallust. Jug. 89, 5)
- Capua (urbs Campaniae) xxiii, 5
- Cardaces (genus militum apud Persas, male vulgo Gardates) xiv, 8
- Cardianus (ex urbe Cardia in Chersoneso Thraciae, de qua Stephana, Plin. iv, 11. Ptolemæ. iii, 12. et Scholiast. Aristoph. ad Aves) ortus xviii, 1
- Cares Lemni incolæ (e Caria Asiae regione oriundi) xiv, 1 Caria xvii, 3
- Carere facile aliqua re (non admodum desiderare rem.) xix, 1 Sic: caruit amicorum facultatibus in se tuendo xv, 3 (non est usus. nam opp. mox fide usus est. Neque igitur recte vir doctus refellit Lambinum, qui carere exp. uti nolle. Et carere non semper necessitatis esse, rō facile in exemplo præced. ostendit) patria, (de exule) xvi, 1 suspiciōe (de quo nulla est suspiciō) iv, 3
- Carior fit aliqua re omnibus observantia alicujus xxv, 6 carius nihil habere existimatione sua xxv, 15 carissimum habere aliquem (maxime diligere, tq. amicum) xxv, 10
- Caritas patris vii, 5. 8. xv, 4 (v. Patria. Caritatem ita distinguit Cic. in partit. orat. 16. ut Caritas ait deorum, patriæ, parentum, et Amor fratrum, conjugum, liberorum, familiarum. Boeckl.)
- Carthago xxii, 2 (Fuit maxima totius orbis terrarum et potentissima urbs, secundum Suidam. Et habuisse initio tertii belli Punici intra se quidem civium septingenta millia, in Libya vero trecentas urbes sub ditione sua dicitur. Bochart. Geogr. Sacr. part. 1. lib. 4. cap. 20. pag. 286. et part. poster. lib. 1. cap. 24. adde ejusd. part. poster. cap. 35). Carthago speciem duplicis oppidi habuit, Fr. 3
- Carthaginienses apud Crimessum fluvium Timoleon fugat xx, 2 C. Lutatius superat xxii, 1 Carthaginienses pacem faciunt cum Romanis, ibid. (confer. xxiii, 7) auxilia petunt a Romanis xxii, 2 legatos cum donis Romam mittunt xxiii, 7 Hannibalem domum vocant, ibid. Carthaginienses duo, Hamilcar et Hannibal, omnium barbar. fortissimi xiv, 1 (Ceterum Carthaginensis legendum an Carthaginiensis? v. notas ad xxii, 1)
- Casa (domus exigua, tugurium) vii, 10 (ex emend. Schoppil)
- Cassander (unus e successor. Alex. M.) nomen regum sumit xviii, 18 Macedonia pellitur xix, 3 cum eo sentiunt optimates Athenæ. xix, 3
- Cassius C. (interfecto Cæsaris floret) xxv, 8 exulat, ibid. interit xxv, 11
- Castrum vii, 9. xviii, 5 (munitus muro locus. nisi poster. loco leg. est castra. de quo v. not.) castellum (exig. castrum: vide tamen Thea. Buchn.) edificare (adornare) xxiii, 12 in castellum confugere xviii, 5 in castello se tenere xxiii, 12 munitissimum viii, 2 castella communire (extruere, ut sint claustra servitutis) vii, 7 castellis idonea loca i, 2 castellis munita regio xiv, 4
- Castra: (in pl. nota signif. militari) castra sunt i, 4 castra nautica (de statione navium) xxiii, 11 (Liv. xxa, 9 castra navalia dixit. Gebhard. vid. Cl. Scheffer. de Mil. nav. vet. iii, 4) castrorum consuetudo (scil. ignium faciend. de quibus Lips. in milit. Rom. v. not.) xviii, 9 castra habere alicubi xxiii, 5 juxta hostes vii, 8 ponere xiv, 11 in campo xxiii, 5 his locis xiv, 6 loco idoneo facere i, 5 movere xiv, 8 Sic: castra moventur (ἀναφύγῃς γερουμένης) xviii, 12 castra alicujus sequi (militare apud aliqu.) xxiv, 1. xxv, 7 in castra proficisci eum aliquo (in militiam ire) xxiii, 2 castris uti (bello operam dare, bello exerceri, opp. palæstrā) xv, 5 in castris esse cum aliquo (ut modo, castra sequi) xxiii, 13
- Casum alicujus lacrymare (acerbam fortunam) vii, 6 (nisi leg. casu) casu accidit, ut xxiii, 12 (ubi rō casu Lamb. perperam superfluum putat) casu alicujus retardari (cæde in prælio lethaliter vulnerati) xv, 9 ex casu alicujus fructum oculis capere (infortunio; de captivo) xviii, 11 casu locus incensus (forte fortuna) i, 7 casus mirabiles (eventus memorabilis observationis) xx, 5 casus adversos hominibus, secundos fortunæ suæ tribuunt reges xiv,

- 6 casibus nullis agi, minui (varietate sc. temporum eventuumque) xxv, 9
- Catonia (regio Asiae, Cappadociae vicina, cujus et Plinius vi, 3 meminit) xiv, 4
- Cato xvii annorum stipendium primum meruit xxiv, 1 Quæstor, Ædilis plebis, ibid. Prætor, ibid. Consul triumphavit xxiv, 2 Censor luxuriam coercuit, ibid. inimicitias suscepit reipubl. causa, ibid. ejus elogium xxiv, 3 studia, ibid. scripta, ibid. dictum elegans, Fr. 3
- Catullus (poeta elegantiss.) xxv, 12
- Catulus (Q. Lutatius) pacem facit cum Carthage. xxii, 1
- Causa damnationis (movens aliquem ut damnet alium, opp. crimini seu prætextui) i, 8 causam interponere (prætextum, colorem, *πρόφασις*) ii, 7 intenterere i, 4 (v. not. et Th. Buchn. ac Boeckl. Chrestomath. Terent.) Sic: causam bellandi reperire xxii, 3 idoneam nancisci ii, 6 hanc causam dictabant esse belli vi, 1 causam omnem transferre in aliquem (culpam rejicere, et, ut mox additur) illius opera factum contendere ut xv, 8 causam dicere (sc. in judicio) vii, 4 capitis (in judicio capitali pro se verba facere) xi, 3. xix, 2 judicii publici agere (de causidico), Fr. 4 causa cognita (in judicio examinata) i, 7 causa tua, mea istud facio (quoniam mea interest) xv, 4 super causa tali mitti (negotio) iv, 4
- Cedere (præbere se necessitati, non lucrari adversus impotent. popul.) iii, 1 Tale est: cedere invidiis v, 3 cedere alicui in re nulla xii, 2 alicujus auctoritati (i. e. alicui, propter auctoritatem) xiii, 3 pertinaciæ xxii, 2 Italia xxv, 9 (Sic Justin. xxxi, 5. qui et 'cedere alieno regno' dixit xlix, 2) cedere hosti (de duce belli) xxii, 1 Sic: cedere loco (in prælio sc.) xii, 1 cesserunt hæc ei prospere (de rebus gestis, secundoque eventu) xiv, 1
- Celare aliquem (quod paratur) xxii, 2 celare commissa xv, 3 celari hoc non potuit ei vii, 5 celatum est hoc minus diligenter ix, 5
- Celebrare (sc. funus. de officio exequiarum) xx, 5 hoc celebratum est fama xii, 1 maxime xi, 2 (Sic Cic. 'omnium sermone celebratum,' pro dom. et pro Cluent. Lamb.)
- Celebritas: in celebritate versari (in loco ædium, quo plures commorantur, quem multi assidue celebrant et frequentant) præf. (Cic. ad Att. iii, 7. 'Odi celebritatem, fugio homines.' Et xii, 13. 'Me hæc solitudo minus stimulat, quam ista celebritas.' Sic apud Tacit. H. ii, 64, 1 'celebritas viarum;' et ap. Quintilian. decla. 265. 'celeberrimæ viæ.' Et ap. Cic. in Part. Orat. celebres loci opp. desertis: v. Schopp. Veris. ii, 10. Gronov. obs. iii, 16. et Thea. Buchneri)
- Celeria remedia xxv, 21 (Vir clariss. exp. laxantia, digerentia, resolventia, quæ pellunt obstantia, ut Horat. loquitur Sat. ii, 4 Nescio, an hunc sensum admittat, quod additur, facilitas) celerius factum (præsentiore consilio) xiv, 6 celeritate consequi aliquid (conficiendarum rerum) xiv, 5 tanta uti (sc. expeditionis, itineris) xvii, 2 et xvii, 4 Sic: celeritas consilii universis salutis fuit xvii, 6 celeritate ingenii omnes vincere (*ὑπερβαίνω*) xviii, 1 celeriter accipere quæ traduntur: (signif. docilitas ingenii) xxv, 1 effecta classis (intra breve tempus) ii, 2 pervenire ad principatum v, 2 pecunia deesse coepit x, 7 ponit hunc ejus facti v, 3 reperire quæ opus ii, 1 restituitur hæc urbs xvi, 3
- Censoris munia xxiv, 2
- Censorius (qui aliquando censuram gerit) xxiv, 1 (Alii Censorinus vel consobrinus male)
- Centenius C. prætor cadit xxiii, 4
- Cera circumfundunt Amici Agasilæum (sc. ut servaretur a corrupt.) xvii, 3
- Ceraunus cognom. Ptolemæi xxi, 3 (quod ideo nactus est, quod in bello quasi fulminaret. Lamb.)
- Cernitur hoc oculis, (plus est quam quod opp. accipi auribus) xx, 2
- Certamen est mihi cum hoc de principatu (æmulatio) ii, 6
- Certum hominem ad aliquem mittere (Thucyd. *ἀποστέλλω*) iv, 2 certos homines mittere ad aliquem vii, 10 ad montes xviii, 9 certos præficere forib. qui non discedant x, 9 (de destinatione peculiari ad res obeundas. Sic eleganter dicimus: per certos homines omnia rescire poterat. Boeckl.) certam diem præstitueret alicui xii, 3 certiore facere aliquem id agi ii, 5 certe, vel certo, vincere xxii, 1 (Sic integer est locus)
- Cerycea (Sic nonnulli legunt) vii, 4. 6

- Ceterum (sed) xviii, 8 ceterus regius cultus (reliquus) xiv, 3 cetera Græcia (reliqua pars Græc.) iv, 2
- Cethegus P. Corn. cos. xxiii, 18
- Chabrias Athen. (clarus invento quodam in prælio) xii, 1 item bellis in Europa et Ægypto, Cypro xii, 2 Ægyptios sponte juvat et ideo domum revocatur xii, 3 plurimum aberat patria, ibid. telis hostium perit xii, 4
- Chalciascus iv, 5 (ædes Minervæ Lacedæmonie, ita dicta quod æreum esset templum, ut Livius ait, sive quod ædificatum a Chalcidiensib. Nisi malis ipsis Deæ nomen esse; sane *λεπὴν τῆς Ἀθῆναις τῆς χαλκίας* vocant Thucyd. lib. 1. Diod. Sic 11. Themistocl. epist. 2. Polyæn. 8. Pausan. Phocicis, et Laconicis &c. *τὸν ναὸν τῆς χαλκίας* Chrysermus apud Stobæum 157. et ex eo Plut. in parall. Gr. et Rom. et lib. de fluminibus: sicut *τὸ τῆς χαλκίας τῆς ῥέμας* Polyb. 4. Polyæn. 2. et Plut. in apophth. Lacon. i, 3. Describit Pausanias Laconicis)
- Chalcis (urbs Eubœæ) xiii, 3
- Chaones (gens Epirotica) xiii, 2
- Chares Athenis honoratus et potens xii, 3 plurimum in Sigeo vixit, ibid. adversus eum subornat Phocionem Demosthenes xix, 2 non satis in eo præsidii creditur xiii, 3
- Charonis (Theb. domus) xvi, 2
- Chersonesus (sc. Thraciæ peninsula *καὶ ἄλυσ* sic dicta Straboni) magna: in eam coloniam deducit Miltiades, totaque regione potitur i, 1 perpetuam ibi dominationem obtinet i, 8 inde Athenas demigrat i, 8
- Chiliarchus Tithraustes secundum gradum imperii tenet (apud Persas) ix, 3 (v. Freinsh. Ind. Curtii)
- Chium oppugnant Athen. (insulam maris mediterr. quæ hodie Scio dicitur) xii, 4
- Chorda: ad chordarum sonum saltare (citharæ scil.) xv, 2
- Cibaria cocta dierum decem xviii, 8 (usi et Cicero ac Cæsar hac voce: v. Thea. Buchn. Frontinus etiam dixit 4. c. ult. cibaria parare. Sallustio et Plauto ap. Varron. 6. de L. Lat. est cibus coctus)
- Cicero (M. Tull. æqualis Attici et amicus) xxv, 1. 9 ejus epistolarum ad Atticum elogium xxv, 16 Hortensii in eloq. æmulus xxv, 5 invidus Antonio et infensus xxv, 10. 9 futura prædixit, ut vates xxv, 16 quando primam causam iudicii publici egerit, Fr. 4 defensionem pro Cornelio iud. pæne verbis, quib. edita est, peroravit, ibid.
- Ciconiæ in deliciis ciborum, Fr. 10
- Cilices (e Cilicia, reg. Asiæ min. oriundi) xiv, 8 Cilicias portas xiv, 7 (vid. Fortæ)
- Cimon Atheniens. ob parentis multam in vincula compactus v, 1 a sorore liberatur, ibid. ad principatum pervenit v, 2 ejus res gestæ, ibid. ostracismo ejicitur v, 3 revocatur v, 3 ejus liberalitas v, 4 mors v, 3
- Cinnanus tumultus (a L. Corn. Cinna Cons. excitatus: v. not. Ernstii) xxv, 2 Cinnanæ partes (qui Cinnæ causam tuebantur), ibid.
- Circa: qui circa sunt (antea, sui) xviii, 10 (*ὁ περὶ τὰν*. Sic Livius i, 40 de comitatu Tarquinii regis: 'qui circa erant:' v. Casaub. ad Sueton. Cæs. c. 27. et Thea. Buchn. Terent. Eun. iii, 5, 35 'quæ circum illam essent:' Senec. controuv. 11. 'illi circa erant sodales')
- Circiter annos octoginta xxiv, 2 circiter millia trecenta xxiii, 6
- Circulus xv, 3 (Gr. *κύκλος*. coetus vulgo coëuntium ac fabulantium, qui collatis capitibus videntur veluti orbem facere; ait Lipsius. Notandus hic mos in circulis philosophandi disserendique, Sophistis usitatus. hi enim ubi scirent convenire frequenter homines, in foro, in circulis, disputationes et *ἐρωδῆσεις* suas recitabant. hoc Senecæ ep. 40 et 54. est circulari, scil. circulis se venditare, aut, ut Lips. recte explicat, circulos quærere, aut facere: accipitur enim circulari vox de erroribus, vagantibusque sophistis, qui eloquentiam suam per urbes circumferebant. de quibus v. Cresoll. theatr. Rhet. l. 3. c. 3. quem loca Senecæ distinxisse accuratius mallet. Non enim statim sunt *πεποδευραὶ* qui circulantur: et genus dictionis et consuetudo disserendi magis, quam genus vitæ, exprimitur interdum notione circulantium. Boecler.)
- Circumdare domum multitudine (cingere) xxiii, 12 circumdari amiculo (vestiri) xiv, 3 circumdatur portus mensibus ii, 6
- Circumfundere aliquem cera (de cadavere) xvii, 8 circumfundi concursus host. xii, 4

- Circumiri multitudinis ii, 3. xiv, 6 (pro a multitudinis. Sic Cic. Philipp. 13. 'circumiri totius belli fluctibus'). circumiri ab hostibus (integre) xiv, 7 (quomodo et Frontinus loquitur ii, 3, 17)
- Circumsideri in castello (obsideri) xviii, 6
- Circumvehens Peloponnesum (sc. classe) xiii, 2 (circumvehens dixit auctor pro circumvectus: ut equo vehens pro equo vectus. Boeckl. Videtur autem subaud. se circum. nisi posterius ex ipso verbo ad accusat. loci trahere mavis)
- Circumveniri multitudinis, (alibi, claudi) xviii, 6 (et in Ms. Bavar. pr. ii, 3, 2 ubi vide in not. locum similem Sallustii) circumventus insidiis xiii, 4
- Circus Flaminius, Fr. 11
- Citari victorem (voce praconis declarari, proclamari), Praef. (Pertinet huc proprie locus Cic. Ep. lib. v, 12 'pracones ludorum gymnicorum, cum ceteris coronas imponerent victoribus, eorumque nomina magna voce pronuntiarunt, cum ipsi aut ludorum missionem corona donantur, alium praconem adhibent, ne sua voce ipsi se victores esse praedicent.' Boeckl.)
- Citerior Hispania xxiv, 2 (Tarraconensis provincia. vid. Hispania)
- Citharizare (κίθαρίζω, canere cithara) xv, 2
- Citium (oppid. Cypri, patria Zenonis Stoici) v, 3 (Hoc etiam statuit contra Cujacium Haeubius ad Plinium lib. 5. c. 31. p. 284. n. 18)
- Civis, bonus habetur Atticus (ob virtutes et officia societatis civilis) xxv, 13
- civis Achaeanus (oriunda Achaenis) ii, 1 cives gentis alicujus i, 4 cives sui (ejusdem civitatis membra) i, 1 Sic: civium aliquis xv, 3 civium caedes sit xv, 10 in aliquem animi placati xi, 3 civibus suis donat l. talenta Conon (civitati suae) ix, 4 posnas dare i, 3 cives civib. parcere sequum viii, 2 captos quomodo redemerit Epam. xv, 3
- Civilis victoria omnis funesta (a civib. in bello civ. reportata) xv, 10 (civiles clades hostibus produnt reimpubl.) xvii, 6 civiles fluctus (de bellis civ.) xxv, 6 Sic: civiles procellae xxv, 10 (v. inf. fluctus) civilibus bellis alterutra pars offenditur xxv, 2
- Civile jus v, 2 (v. Jus)
- Civilitas Agesilai in cultu victuque xvii, 7
- Civitas Romana amittitur alia ascita (ita civit.) xxv, 3 amplissima vii, 1 clarissima viii, 3 splendidissima vii, 11 civitas quae libertate usa est (§ δῆμος ἀπελευθερωμένη πόλις) i, 8 universa descendit obvium Alcibiadi (cuncti cives s. incolae) vii, 6 (Sic Graeci: πόλις § πόλις) civitatis alienae esse (sub. hominem, civem, vel simile quid; i. e. alienigenam) xviii, 1 Sic: civitatis ejusdem esse ii, 9 civitates potentissimae v, 3 civitatum magnarum et liberarum commune vitium xii, 3 omnium eadem natura i, 6
- Clandestina consilia (occulta molitio) xviii, 2
- Clarus vir iv, 3 clarissimus vir ii, 8 claritate praestantes viri (ecceles) xviii, 3
- Classis lxx. navium i, 7 c. nav. ii, 2 ccc. nav. ii, 3 d. nav. i, 4 mcc. nav. longarum ii, 2 classis communis Graeciae ii, 3. iii, 2 classis cœnfigit cum (classarii) ii, 4 (Sic alibi: naves sperant Euboeam. Vorst. v. navis) classi praeficere aliq. (Archithalamum constituere) i, 4 classem edificare ii, 2. iii, 3 comparare i, 4 contrahere ix, 4 officere coloriter ii, 2 dare alicui i, 7 classe proficisci (sub. cum, vel in), ibid. navibus i, 1 classe appella ad Euboeam i, 4 cum classe mittere aliq. iv, 2 in classe esse cum aliquo, (de collega Praefecti s. Archithalami) iii, 2
- Classarii (militis class.) i, 7 et alibi (v. Cl. Scheffer. de Milit. Nav. ii, 3)
- Clasidium (opp. Gallis Clapadane hodie Chiastreggio) xviii, 4
- Clavam gerere manu xiv, 3
- Claudere hostem angustiis locorum xiv, 8 urbem obsidione xv, 6 operibus i, 7 (Cæs. circumvenire) claudi angustiis loci xv, 7. xvii, 2 multitudinis (circumveniri) i, 6 (Proprie venatorum verbum est, et militare: v. Thea. Buchneri) ad claudendum filium iv, 6
- Claudius M. Cos. xxiii, 7
- Claudius altero pede xvii, 6
- Clementia in captos uti vii, 5 est in victoria (opp. crudelitas) xx, 2 clementiam violare (facere quod clementiam officio indignum) vii, 10
- Cleon Halcarnassens vi, 3
- Cleophantus Corinthius, Fr. 10
- Clypeis maximis uti xi, 1
- Caldus, ix, 4
- Coangere tyrannidem alicujus (cum ex-

probatione tyrannidis convincere) xv, 6
 Caelum vesperscit xvi, 2 in caelum effertur laudib. (valde extolli) x, 7 (Sic in caelo esse, caelum tenere, tangere et in caelum abire dicuntur, qui beatissimi sibi videntur. de quo vid. Buchn. Thes. adde Senec. de benef. i, 13 Petronius: 'Nunc in caelum abiit, et Trimalcioni tapanta est')
 Canare apud aliquem xxiii, 12
 Cœpit hic operam dare (dedit op.) ix, 5
 Sic: cœpit orare iv, 4 petere xxiii, 2
 cœpit pugnari cum xv, 10 cœpta est desiderari diligentia xv, 7 cœpta sunt conjici vasa xxiii, 11
 Coercere manibus procacitatem (punire pariter ac inhibere) xx, 5
 Cogere: quod cogit natura (ad quod) xxv, 22 (nisi leg. eat, ad quod). cogit hic equos, verberib. exultare xviii, 5 eos satis habere, si xx, 2 medicos dare sponere x, 2 cogunt illi eum jurare x, 8 coactus est muros reficere xiii, 4 vetustate (sc. tecti labescentis) xxv, 18 coactus odio civitatis xiii, 3
 Cogitare: quæ cogitas (v. seq.) quæ volebas ix, 3 cum cogitasset, facere audebat xiv, 7 (disting. a facere, conari, ita ut consilium primo et deliberatio adhiberi, deinde maturari factum intelligatur. Cicero etiam hac voce significanter utitur, de actu animi commentantis, rem secum expendentis, peragentis. 'sic cogitare de rep.' orat. de prov. cons. xiii. Verrem autem ait 'ingenio et cogitatione nulla fuisse.' Boeckler.) quæ cogitarant, latere arbitrabantur (de sceleris transfugii consilio) xvii, 6 Paulo post dixit: quod fuerat ad perniciem cogitatum (i. e. insidioso structum) xiv, 6 cogitata patefacere (molitiones) iv, 3 (alii leg. conata. Conjuratiōis et insidiis propriam vocem notarunt pridem docti. v. Cl. Bernegg. ad Justin. xxi, 4, 4. c. Cicero in Miloniana, Clodii 'cogitatos furores' cap. 13. 'cogitatum facinus' c. 17. eadem notione nominat. c. 25. ἐρεγγυτικὸς loquitur: 'si hunc de tua vita nefarie aut nunc cogitare aut molitum aliquando aliquid putas.' Boeckl. Voce 'cogitata' similiter usi Ter. Phor. i, 5, 53. Vellei. ii, 13, 4. et alicubi Cicero). cogitare amice aliquid de aliquo (φίλοι τινὶ φρονεῖν) xxiii, 2 cogitabat corripere omnium partes (moliebatur) xviii, 2 cogitatum imperatoris acutum (pro celeriter reperto consilio,

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

d

vel strategemate) xiv, 6 cogitatione omni ferri ad liberand. patr. (omnia illuc consilia vertere) vii, 9 cogitare callide xiv, 8 (de agitatione et exercitatione animi, facienda et eventura præmeditantis, quæ qualis sit, peto ex loco Liviano de Philopœm. in comment. [p. 38] Boeckl.)
 Cognomine appellatur Bonus Phocion. ab integrit. vitæ xix, 1 Justus Aristides, ab abstinencia singul. iii, 1 (Mos passim obviis ap. Græcos Latinosque: rarus primo honor et gloriosus: mox ridicula sæpe ambitio vulgatus obsolevit. Boeckl.)
 Cognoscere librum (legere, ἀναγινώσκω) vi, 4 Sic: literas xiv, 5 sententiam alicujus xx, 3 facile omnium animos (penetrare sensa animi) x, 8 sibi esse pereundum iv, 4 (sc. e literis). hunc cognovit puerum in ludo (de initio familiar.) xxv, 10 cognosci memorem gratumque (reperi) xxv, 9 cognitum talem judicare aliquem (factis spectatum) i, 1 cognitum diligenter habere antiquitatem (perspectam) xxv, 18 non auditum, sed cognitum prædicare aliquid (compertum propria experientia, non aliorum relatu) xxv, 13 cognito hoc responso (audito intellectoque) xxiii, 7 cognita causa (in judicio disceptata et examinata) i, 7 (sub. a. i. e. post cognitam caus.) Sic: cognita voluntate hujus iv, 2 quibus cognitis ix, 4 nemo nisi industria cognita xviii, 1 (spectatæ industriæ. Subaud. autem nomen cum præpos. ut integre sit: homo vel vir cum ind. cogn. Vorst.)
 Cohortatio militum fit (ad milites) xxiii, 11.
 Coire (conspirare) xvi, 2 cum aliquo (ad societatem factionis consilii accedere) xxv, 8 coire societatem cum aliquo ix, 2.—Sic sæpe Cic. et alii: v. Sanctum Minerv. l. 3. p. 161. lib. 4. p. 240. Voss. de analog. iii, 4. Qui hanc integram putant locutionem, in priori v. subaud. esse τὴν societatem vel coitionem. Ego utramque ellipticam censeo, sed magis priorem. Integrum fuerit coire itum (s. viam, vel coitum) ad societatem.
 Colere agros (ut servos) iv, 3 sacellum sanctissimum (de cultu religioso in sacello fieri solito) xx, 4 Sic: sacrarium summa colere cærimonia ii, 8 coli literis ab aliquo (de commercio epistolarum familiarium) xxv, 20
 Collabefieri ab aliquo testula iii, 1 (ele-

nem aliq. consequi in laudando aliquo xiv, 9 (ubi vulgo 'commoditatem' edunt). commendatur non minimum dignitas corporis (laudatur) x, 1 (Lamb. tamen mallet 'commendat')
 Commiserari fortunam alicujus (scil. sermone) xvii, 5 (sic apud Sallust. Jug. 'miserando casum suum.' Vorst. Et ap. Tac. A. iii, 17, 1 'casum alicujus miserari')
 Committere aliquid (de crimine) iii, 1 praelium (initium facere conflictus) i, 6 (sic et ap. Justin. ii, 12, 7. xv, 4, 22. et xxii, 6, 6. Apud Flor. similiter 'acies commissa,' 'bellum commissum,' pro incepto: v. Ind. Freinshem.) committere praelium statim (simpliciter de conflictu) xiii, 11 vi summa i, 5 alicui imperium, potestatem vi, 1 (sic ap. Liv. et Frontin. 'committere alicui remp.' v. Gronov. ad Liv. xxvii, 7) committere se fluctibus civilibus (mox, dare) xxv, 6
 Commissa celare (tacere fidei suae concredita) xv, 3 (Horat. Sat. i, 3 'commissa tacere.' Et Ep. i, 18 'commissumque tege.' Lamb.)
 Commoda populi: (ita τὸ κοινὸν συμφέρον in democrat. vocatur: ut) adversus commodam populi stetit (sit pro crimine majestatis) xix, 4 (Boeckl. sic ap. Vellei. ii, 13, 3 'commoda plebis')
 Commode saltare, Prof. (εὐαφύδρως, εὐαφύδρως, perite, concinne, eleganter, et ad modos ac numeros apte; sic ap. Suet. Aug. 79 'commoditas membrorum,' pro concinnitate). verba facere (de eo, qui nativum linguæ loquorem exprimit) ii, 10
 Commoditatem aliquam consequi in laudando alio (emolumentum, lucrum, quæstum) xxv, 9 (in edd. vulg. sed leg. est, commendationem)
 Commovere se non sunt ausi (elegantem de molitione nefaria, cohibita atque veluti constricta) xvii, 6 commoveri nuncio aliquo (erigi, excitari ad rem accuratius agendam) xiv, 7 nova re (perturbari) xiv, 6 his rebus vii, 10. xx, 1 hoc sermone (irritari) x, 2 commotus hoc nuncio rediit (pro quo alibi ἀλυστῆρας dixit, hoc nuncio rediit) iv, 3
 Communire castella vii, 7 loca castellis idonea i, 2
 Communis infimis (κοινὸς, de popularitate et δημοκρατία) xxv, 3 (itaque τὸ δημοκρατικὸν notatur voce 'communitatis' apud auctores: qui de facilitate explicant, non satis discernunt vim lo-

corum. Boeckl. v. Thes. Buchneri). communis affinis (sc. et meus et fratris) xx, 1 communis classis Græciae (a tota Græcia comparata, v. Classis). communi utilitati parere vii, 4 commune æsarium iii, 3 vitium in magnis civitatibus. xii, 3 jus gentium (v. Jus) ii, 7 odium (quod uterque gerebat erga alium) xiv, 10 communia multa imperatoribus. cum militibus. et fortuna viii, 1 communitas mira in hoc est (sic q. Mas.) i, 8 (ubi alii, comitas). communiter cum his diem deligere (communi consilio) xvi, 2
 Commutare aliq. in tecto (ædium sc. immutare, innovare) xxv, 13 commutatus vitæ status (genus vivendi diversum) x, 4
 Commutatio rerum tanta fit (ut, fortunæ statusque imperii ac belli) vii, 5 commutatio subita consequitur res prosperas x, 6
 Comparare bellum (ut parare, instruere, moliri) x, 5. xvii, 3 adversus aliquem xviii, 7 classem i, 4 classes xvii, 2 copias, ibid. exercitus xiv, 4. xxiii, 3 pedestres xvii, 2 (Sic Livius xlii, 30 'quod arma, milites, classem comparasset.' Ead. ratione Cæsar B. G. vii, 12. præsidium, i. e. militem præsidarium, comparare dixit). factionem excitare x, 6 iter ad regem (de itinere destinatione et preparatione) vii, 10 manum (sc. militum) x, 4 milites ad resistendum (instruere, ordinare) xiv, 4 comparatur hic cum primis ætatis suæ (par primis habetur: elogium magni ducis) xi, 1 comparatum erat incendium ad interimendum vitium vi, 10 (Sic Cic. Orat. 'ad delectationem comparatum genus.' Vorst.) ad comparandum dato tempore (ἀλλαστῆρας. suband. bellum) vii, 2 (Ciceroni pro Plancio est 'dari spatium comparandi')
 Comparativus pro absolut. elegantie serviens: leviora, pro levib. xv, 1 acerbior imperium pro acerbior xviii, 6 obscuriora gesta pro obscuris xiv, 1 res major pro magna ii, 1 majores nata pro magno ii, 2 Sic: contumacius se gerere v, 2 audacius instare xv, 9 licentius dispartiri x, 7 (pro contumaciter, audacter, licenter. In quib. omnib. tamen intensio quædam significatur: ut cum dicimus paulo, aliquanto leviora, &c.)
 Comparare: comparat in his libris multa diligentia (conspicitur, &c.) xxiv, 3

- (Sic Cicer. in orat. perf. 'In Thucydide ornamenta comparant.' Lamb.)
- Compellere aliquem fratricidam (increpare, convicioobjurgare) xv, 1 (Buchan. in Thes. Fabr. ait idem fere esse ac accusare, ut apud Suet. Cæs. 17 'compellere majorem potestatem,' explicante Casaubono). compellari hoc crimine (de eo qui in iudicio convenitur super crim.) vii, 4 (nisi tamen locus corr. est. nam scripti codd. aliter legunt)
- Compellere hostem intra mœnia (al. rejicere &c.) xvii, 5 (de iis, qui eruptionem infelicititer tentarunt). compellere eo aliquem, ut xii, 2
- Comperire aliquid ex literis iv, 4 ab aliquo rem gestam iv, 3 de scelere filii iv, 5
- Complecti (de luctantibus) xv, 2 (vid. Hieron. Mercurial. de art. gymn. lib. 2. c. 8.) complexi inter se (de serio pugnantibus) xviii, 4 (Diod. Sic. *συνελάκησαν ἀλλήλους*, et: *συνπλεκόμενοι τοῖς σῶμασι*: Hinc vocis translatio et usus artis luctatoris patet, qui innuitur loco Nepotis prioris. Boecl.)
- Complevit tot annos (scil. vivendo) xxv, 21 (Cic. de senect. cap. 5 'Gorgias centum et septem complevit annos')
- Completa sunt horum adventu decem millia (i. e. effecta) i, 5
- Complura castella xiv, 10 testimonia xiii, 4 (in edd. vulg. Sed in nostra est 'pleraque'). compluribus locis v, 4. xiv, 11
- Componere bellum (pacem facere) xxii, 1. vii, 8 (sic Pollio ap. Cic. 10. ep. ad fam. et Vellei. ii, 25, 1. Eod. sensu Horat. 4. Carm. 14. extr. 'arma composita' dixit)
- Composito (de industria, *ἐκ παρασκευῆς*, Plauto de compacto) xiv, 6 (Donat. ad illud Ter. Phorm. v, 1, 29 'Composito factum est:' Sic, inquit, veteres: nos 'ex composito,' ut: 'Composito rumpit vocem, et me destinat arm.' qui Virgillii versus est Æn. ii, 139.) parum composita, mox: minus eleganter (utrumque de puritate sermonis), Fr. 3
- Comprehendere aliquem iv, 4
- Comprimere preces alicujus taciturna obstinatione (inhibere) xxv, 22 (in edd. quibusd. nam in aliis est 'depressit')
- Conprobatum hoc est publice xxiii, 3
- Conari: prius cogitare, quam conari (*προσφέρεινθαί πράγματι*, ipsum actum notat. effectui rem dare) xiv, 7 ea re fallere ii, 7 frustra dehortando (niti, laborare) xxv, 21 multa stulte (suscipere, factitare) xxiii, 8 a conatu resistendi deterri xiv, 4
- Conata perficere (destinata, significanter) x, 8 (vid. Taubm. ad Plant. Merc. prol. 39. sic Cæsar B. G. i, 3. et Suet. Galb. c. 17. Lucretius iii, 386. dixit 'conata patrare,' Accius apud Nonium et Velleius ii, 29, 1. 'exequi,' Juvenalis Sat. 13. 'peragere.' Reponunt nonnulli hanc vocem et iv, 3)
- Concedere aliquo habitatum ii, 8 concedere alicui aliquem (captum bello reddere) xxv, 7 principatum imperii xiii, 2 non concedere alicui principatum (se opponere dominationi ejus) x, 6 non conceditur hoc legibus (leges vetant) ii, 10
- Conceptis verbis dejerare ausim (formula asseverandi), Fr. 12
- Concidere multa millia adversar. (secunda producta; delere, interficere) xiv, 8 Alpico xiii, 3 Sic: conciduntur nonnulli ab insidiis x, 10 celeriter perfugæ xiv, 6 (de magna et subita clade. estque ubique hæc vox inter eas, quæ cum pondere et gravitate et fundamento *ἀντήρως* dicuntur. Boecl. vid. Cort. ad C. Cæsar. de Rep. Ord. Ep. i, 5. n. 1) concidere (secunda correpta scil. ex vulnere) xv, 9 conjectu telorum xvi, 5 concidere hoc crimine (everti, subverti) xix, 2 vitio adversariorum xvii, 5 Sic: concidit majestas imperii Laced. xvi, 2 (Pertinet huc cognata translatio, collabefieri: v. supra. Boecl.)
- Conciliare servitutem (civib. suis scil.) xv, 5 (Lambin. exponit, quærere, comparare. Nisi fors capiendum commendandi notione et insinuandi, ut sæpe. Ut sensus sit: blandiente otii titulo, paulatim civibus tuis servitutem, quæ sub isto otio certa latet, veluti acceptam reddis. facis, ut quod omnium noxiosissimum est, veluti profuturæ tranquillitatis elogio placeat ameturque. Boecl.) conciliare tantum otium toti insulæ (ut acquirere, comparare) xx, 3 conciliare alicui reges (adungere partib. alicujus, pertrahere in societ. consiliorum) xxiii, 10 (nisi τὸ conciliabat a glossa est). pacem (facere. mox: componere bellum) xxii, 1 conciliare pacem inter duas civitates v, 3 (de eo, qui medius et veluti arbitri pacis intervenit, offensasque conciliat. sic Cic. 10. fam. 27.

et Ter. Heant. v, 5, 2.) conciliant fortunam sui cuique mores (efficiunt, et, ut alibi loquitur, fingunt) xxv, 19 conciliantur huic homines amiciores (benevoli redduntur) xvii, 2 (quam lectionem frustra sollicitat Lambinus : Cic. pro Deiot. 'quocum mihi respub. amicitiam conciliavit.' Idem : 'Virtus et conciliat amicitias et conservat'. conciliari mihi talem virum cupio (amicum fieri) ii, 10 conciliare nuptias xxv, 5 conciliari nuptiarum xxv, 12 (pararius, *προσηνής*. bono et honesto significatu. Sic alii : v. Mercer. not. ad Nonium pag. 96)

Concilium amicorum habere (conventum) xv, 3 concilium populi habetur in theatro (concio) xx, 4 (similiter Liv. xxiv, 37 : vid. Gronov. ad Liv. xlv, 2. ubi prolixè ostendit, quomodo differant consilium et concilium, quæ sæpe in libb. confunduntur)

Communitas : vide Comitatus

Concinnus in brevitate respondendi xv, 5 (cujus breve responsum aptissime congruit ; apposite responsiones cum suavitate dicti notantur. *ἀποφθγ-ματώδης* Græcis esset talis homo. Boeckler.—Cic. Bruto : 'sententiæ venustæ et concinnæ.' Horat. Sat. i, 3 'concinnus amicis Postulat ut videatur.' Lamb.)

Concio convocatur (cæsus populi) vii, 6 concio populi xx, 5 in concionem populi prodire (*εἰς τὴν ἀκαθίσταν*, vel *εἰς τὸ βήμα*. Lamb. de iudicio publico, quod in concione sc. habebatur) ii, 1

Concitare equum in aliquem xvi, 5 concitato equo vehi ad hostem xiv, 4 concitant vasa jacta risum pugnantibus (movent) xxiii, 11 (ubi vulgo est 'excitarunt.' Sic et Cic. de Orat. et in eund. modum alii, 'concitare iram,' &c.) concitat odium Hamilcaris bellum Punic. ii. (conflat, commovet, et, ut Livius loquitur, conciet, causa est odii) xxii, 4 concitata multitudo a Themistocle in Aristidem iii, 1

Conclave x, 9 (Donat. ad Ter. Eun. iii, 5, 35 'Conclave est separatio locus in interiorib. tectis,' &c. Gloss. Græcolat. *ὁἶκος ἐντὸς μίαν κλειῖδα*, conclavia)

Concludere uno volumine (complexi) xv, 4 conclusio (pro obidione) xviii, 5 (Sic Cæs. B. Civil. 2 'conclusio Massil.' Male Lambinus exp. 'in hoc conclusio loco')

Concupiscere majora iv, 1 majores res appetere iv, 2 (de mollitionibus elatorum et inciviliū hominum, qui suo statu non contenti, ambitiosæ res novas querunt. Boeckl.) plura, quam quis efficere possit (moli) ix, 5 intemperanter concupiscere aliquid (vehementer) xxv, 18 (ubi alii male, imperanter, vel imperative) concupiscere tyrannidem (aspirare ad tyr.) vii, 7

Concurrere ad opprimendum aliquem (certatum operam conferre) xviii, 3 concurrere cum aliquo (de *μορομαχία*) xviii, 4 in navem regis (una incurere, veluti agmine facto adori navem) xliii, 10 concurrentes insidiatores xiv, 9

Concursus magnus est (populi scil. studio spectandi) xiv, 3 Sic : concursus magni sunt xix, 4 (Lætitia connotatur : sic ap. Vellei. ii, 103, 4 'concurus civitatis'). uno concursu (unica pugna) v, 2 concursus acerrimo pugnare (de conflictu prælii) xviii, 4 Sic : in concursu (de prælio navali) xliiii, 11 in concursu prælii viii, 1 motus concursusque (militum pugnantium) xi, 1

Concutere opes alicujus (labefactare potentiam) xv, 6

Condiscipuli xv, 2. xxv, 1 condiscipulatus (*συμμαθητεία*) xxv, 5 (ubi tamen alii, discipulatus, vel condisciplina : v. not. Ernestii. Usus et Justin. xii, 6, 17)

Conditio (pro pactione) : conditionem accipere (sc. oblatæ pacis) xiv, 8 (Donat. ad Ter. Andr. i, 1, 52 'conditio est pactio certam legem in se continens.') Sic : conditiones non conveniunt (sc. belli componendi) xxiii, 6 (v. inf. Convenire). his conditionib. pacem fecit viii, 3 alibi : his legibus xliii, 2 de conditionibus tractare (sc. deditionis faciendæ) xviii, 5 conditionem æquam versure non habere (copiam, facultatem) xxv, 2

Conditio (de matrimonio) : nullius non conditionis potestatem habere (nquam repulsam metuere) xxv, 12 conditionem talem aspernari (sc. matrimonium sororis, pecunia emtum, cum homine non tam generoso, quam pecunioso) v, 1 (Sic enim hunc locum cum Gebh. accipio. Passim autem ita loquuntur veteres, Sæton. Galba c. 5. alii : ita dicimus : filix conditionem querere, &c.)

Conditio urbiū visus Timoleon (quia

eas instauraverat, ac refecerat) xx, 3 (Sic aliis condere urbem, gentem, imperium, est perpolire, corrigere, et quasi ex integro restituere: v. Freinsheim. ad Flor. i, 3, 1. et Barth. ad Statii 4 silv. 3, 72. Ita Noster alibi 'constituere urbem' eod. sensu dixit, xv, 8)

Conduci mercede, Prof. conductitis (al. conductus) exercitus xi, 2 conducti ex Græcia xiv, 8 conductitis catervæ xii, 1 (de mercenariis militibus, qui ferme delectui domestico opponuntur)

Conferre se Athenas (proficisci) xxv, 2 ad aliquem (confugere: ut cum eo amicus ac moremur) vii, 5. ix, 2 conferre se suæque in naves (transferre) ii, 2 nihil in domum suam (in suos usus convertere) xvii, 7 legem in perniciem civitatis (adhibere, usurpare, legi obsequendo perniciem patriæ afferre) xv, 7 arma cum fortiore (congrēdi) xviii, 11 conferre pecuniam (sc. ad sublevandos amicos) xv, 3 Sic: collata sunt 400. talenta Delum (contributa in commune ærarium) iii, 3 conferre facta clarorum virorum (comparare) xxiii, 13 ligna circa casam (ut eam incendamus) vii, 10 conferrantur ei munera a rege (donantur) xvii, 7 collatum est omne bellum circa Corinthum (tota moles belli Corinthum transata, vena in Cor.) xvii, 3 (Sic 'arsa undique collata,' Lucan. 5. 'orbitatem geminam in unum tempus collatam,' Quintilian. decl. 537. 'castra aliquo conferre,' Tacitus i, 8, 6 dixit)

Conficere per aliquem quod studeo (agere, peragere) ix, 3 orationes (conscribere) xxiv, 3 (legitima, seu, ut alii, legitimos: v. inf. Legitima). conficere iter (peragere) xvii, 4 tertium partem itineris xviii, 3 dimidium spatium (sc. itineris) xviii, 9 bellum ii, 4 conficere gerentes bellum (debellare) vi, 1 (Est autem proprie gladiatorum et bestiarii: v. Donat. ad Ter. Ean. v, 4, 1. Thea. Buchneri). conficere aliquem incendio (interimere) vii, 10 dum res conficeretur (ageretur) xx, 1 ne res conficeretur (ne fieret, quod suaserat Milt.) i, 3 quibus rebus confectis xvi, 3 conficitur cædes x, 10 alibi: fit xv, 9 res divina xxiii, 2 confecti Græco sermone libri xxiii, 13 conficere magnam multitudinem serpentum (colligere, conquirere) xxiii, 10 (Alii: grande peculium, pecuniam innumerabilem, tot talenta: v. Gronov. ad Liv. xxix, 35.

et ad Plin. N. H. xxxiv, 7. In Boeci. tamen erat, fecisset)

Confidere talem futurum aliquem i, 1 (Plus est quam sperare, cui opponitur. Sic Seneca Ep. 16 'Jam de te spero habeo, nondum fiduciam')

Configere: confixi ceciderunt (sc. telis) xiv, 9

Confinis Cappadociæ gens xiv, 4

Confirmare quid satis (fidem rei sufficientem facere) xiv, 11 Sic: confirmare fide se fore proprium alicuius (data fide se alicui addicere, promittere operam suam) vi, 1 confirmare conjurationem x, 8 decreta populi (approbare, rata habere) xix, 3 exercitum (fiducia scil. et bona spe complere, *ὁπλοῦν τὸν στρατόν*. Lamb.) xvii, 2 insulas bene animatas (in officio, obsequio et fide retinere mutantes) v, 2 confirmare odium hereditate reliotum (augere, vehementius exercendo) xxiii, 1 confirmatur regnum Persarum (stabilitur) i, 3

Confiat bellum xii, 2. xviii, 3 (Sic locuti et Hirtius de B. G. viii, 6. et de B. Alex. c. 1. Vellei. ii, 55, 2. et Cic. Philipp. 2. qui et pro Cluent. dixit 'conflare seditionem'; sicut alii 'invidiam, odium,' &c.)

Conflictari non similis fortuna xx, 1 morbo x, 2 (Sic Cic. 'conflictari molestiis'; Cæsar: 'gravi annoxa'; Tacitus: 'tempestatibus'; Celsus: 'doloribus.' Lamb.) cum adversa fortuna xvi, 5 (quasi dicas: cum fortuna, repugnante coepta, veluti decertare, colluctari, conterere, collidi. Conflictatio enim, ut docet Donatus ad Terent. Andr., est corporum tactus invicem et collisio. Lamb. Superior formula affigendi; hæc pugnandi motionem habet. Boeci.)

Configere (passiari) i, 5 classe vii, 8 paucis navibus adversus classem xxiii, 8 configere cum aliquo xviii, 8

Confluere ad (de copia et studio concurrentium ad aliquem) vii, 6 (Sic et Cic. pro Planc. Vellei. ii, 55, 2. et ii, 80, 4. Curt. x, 4, 15. Justin. i, 7, 9 &c.)

Confodi conjectu telorum xvi, 5

Confugere ad aliquem (tanquam ad presidium infauste sortis) xi, 3 in aram iv, 4 (antea: in ara considerare. saluti tuendæ sc. tanquam in asylo. Mos passim obviu)

Congerere undique quod idoneum ad muniendum ii, 6 (Sic Curt. viii, 3, 24

- 'cædi arbores, et saxa congredi jabet.' Gebb.)
- Congredi (sc. ad colloq.) xiv, 11 dimicare armis xiv, 8 Ita: congredi cum aliquo xxiii, 1 congredi (bellum genere) xxiii, 6
- Congruit hoc sententia Deorum, (ad illam accommodatur, refertur, consentit cum ea) vi, 8
- Conjicere tela in host. xiv, 9 Hinc: conjicere telorum xvi, 5 conjicere calidissime de futuris (divinare) ii, 1 Sic: conjiciunt hoc omnes ex eo xviii, 2 conjicere se in sacrarium (propere illuc confugere, securitatis scil. causa) ii, 8 in templum ex fuga xvii, 4 (Sic Terent. Heaut. ii, 3, 36 'continuo se conjecit intro'). conjici in vincula i, 7. iv, 3. ix, 5 in custodiam xvi, 5. xix, 3 (Sic et Ulp. loquitur l. 3. de cust. et exh. reorum; ac Sævol. l. 4. §. Item. ad Jul. majest. Savaro l. xix, 3, 4. xvi, 5, 1)
- Conjugii ejus cupidus (scil. contrahendi cum ea muliere) v, 1
- Conjuncta Cappadocia Paphlagonia (vicina coherens) xiv, 5 conjungi affinitate cum iv, 2 conjunctus cognatione propinqua, Præf. (Velleio ii, 41, 2 'conjunctissimus sanguine.' quomodo et ap. Cic. Verr. v, 67 'conjunctus sanguis' civiam Rom. Adde or. pro Planc. c. 11). conjunctus alicui intima familiaritate xxv, 12 Pro his alibi conjunctus absolute, pro necessario amico, vel propinquo xxv, 7 (ut ap. Curt. vi, 11, 20 'conjuncti suntium:' v. not.) conjuncte vivere cum xxv, 10 Item: conjunctissime xxv, 5 (de familiaritate). conjunctio (sc. affinitatis) xxv, 19 conjunctim petere auxilium salutis (sc. et suæ et ejus, quem carissimum habebat, non suæ solum, ut ibid. additur) xxv, 10
- Conjuratio (conspiratio, aut juxta Lamb. *συνωμοσία*) x, 8
- Conon egregius terra marique bellator ix, 1 ad Pharnabazum se confert ix, 2 usui est adversus Lacedæmonios ix, 3 accusat Tissaphernem ap. Artaxerxem, ibid. donatur muneribus et bello præficitur ix, 4 &c. Lacedæmonios apud Cnidum fundit, ibid. dum patris studet, a Tribazo in vincula conjicitur ix, 5 &c. plurimum Cypri vixit xii, 3 ejus memoriam renovat statua filii juxta paternam posita xiii, 2
- Conquirere quos possimus (sc. colonos) xx, 3 socios (quos acciscamus sc.
- x, 3 proscriptos (de inquisitione proscriptorum et inquisitionibus) xxv, 11
- Conscendere navem xiv, 4
- Conscii (conjuracionis scil. seu, ut q. Mss. addunt) facinoris. Sic: tam multis consociis i, 3 res multis consociis quæ geritur, effertur x, 8
- Consciocere sibi necem, Fr. 2
- Conscribere in periculo (sic vulgo editur) xv, 8 (sed rectum est, inscribere). librum gravem multis verbis (scil. testimonii) vi, 4 conscriptus liber de historicis (factus, compositus) x, 3
- Conscripti patres xxiii, 12 (De senatu Romano usurpatur, qui tanquam solemnium titulo ita compellari, vocarique consuevit. conscripti alias ii proprie dicebantur, qui a Bruto primum lecti in senatum, expulso regno. *αὐτογραφῶδες* *ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ἐκρίθησαν.* vide Liv. ii, 1. Nec ignorari interim debet, etiam primos illos ab Romulo institutos tantum senatores, *κατὰ φύσιν* dici Halicarnaseo l. 2. antiqu. Boeckl. add. Thes. Buchn.)
- Consectari prædones ii, 2 singulos adversarios ii, 4 (cum studio et labore conquirere, persequendo sc.)
- Consentire in laudando uno aliquo (convenire, pariter laudare) vii, 11 (ubi tamen forsam leg. est, consueverunt). ad aliquem opprimendum (conspirare) xiv, 5 Sic: consentire cum aliquo de urbe tradenda xix, 2 consensio magna multorum (magna conspiratio) vii, 3 Ita: globus consensionis (conspirationum) xxv, 8 (Usus et Cicero, sed in bonam partem, orat. post red. ad Quir. c. 6)
- Consequi benevolentiam magnam regis (adipisci) xiv, 5 commendationem (vel commoditatem) aliq. in aliquo laudando xxv, 9 gloriam belli xv, 5 tantam apud omnes gentes, ut ii, 6 familiaritatem alicujus re aliqua xxv, 19 hereditates multas non alia re, quam bonitate xxv, 21 dominationem non vi, sed suorum voluntate i, 8 consequi multum in eo xvii, 2 consequi aliquid facile aliqua re (perficere) xxiii, 10 Sic: id qua ratione consecutus sit vi, 1 consequi (absolute): consequuntur legati ii, 7 consequitur desiderium rei v, 3 (Curt. viii, 8, 23 'crudelitatem sera poenitentia consecuta est'). consequitur id dictum invidia (magnam id dicenti invidiam constat) x, 6 consecuta est commutatio x, 6 consecuta est cum magna prosperitas

- (*magnam adeptus est prosp.*) xxv, 19 (Sic Ter. Phorm. v, 1, 24 'matrem mors consecuta est' vide Jo. Rhodii indicem Scribonianum). consequi fugientem (assequi) xxiii, 7
- Consacrare manum xiv, 8. xvii, 3 cum aliquo xxiii, 4 (Est, iusto paelio contendere. Alii 'consacrare paelium,' de quo C. Vontius ad Sulpicii i, 36)
- Conservare aliquem (sc. vivum) xviii, 10 (in plerisque edd. vulg. Sed rectius est, servare). inducias xvii, 2 fidem xvii, 3 religionem, ibid. (in Ms. Dan. ubi vulg. est, servare). iurjurandum xxiii, 2 conservare simulacra, aras (honorem earum, et ius tuendi supplices non imminuere) xvii, 4 exercitum (sc. incolamem) xiv, 2 conservatis legibus (i. e. observatis) xxv, 6
- Considerare in ara (de supplice) iv, 4 (Sic de Helena Virgilius: 'Aris invisae sedebat')
- Consilium (*συνάρτημα*, ars, prudentiae callidum et subitum inventum, quale est illud Themistoclis ii, 6. et Datamis xiv, 6. Boeckl.) Sic: consilium prudentissimum xviii, 7 consilii celeritas xvii, 6 consilium tale capere xxiii, 9 hoc consilio i, 5 consilio alicujus vinci magis quam armis ii, 4 ('consilio, quam vi' dicerent Livius ac Tacitus) Sic: consilio superare arma alicujus xxiii, 11 tali percellere, profligare aliq. xiv, 6 consilium novum xviii, 8 (alibi, [i, 5.] 'nova ars,' de singulari invento, aut ex re et tempore capto consilio, Boeckl.) consilium Apollinis (de responso) ii, 2 repentinum (subito captum, propositum inopinatum) iv, 4 consilii maximi vir (de ipsa facultate ingenii prudentis) xiv, 1 Sic: consilii plenus iv, 1. vii, 1 consilii magnitudine superare omnes xiv, 1 consilio semper vincere xi, 1 consilii mei hoc non est (i. e. iudicii et arbitrii in eligendo) ix, 4 (Sic Cic. ad famil. iii, 2 'Quid efficere possis, tui consilii est.' Lamb.) ad consilium aliquod accedere (probare consil.) i, 3 in consilium dari alicui (de adiutoribus datis) xiii, 3 consilium id inire (destinare) xxv, 22 mutare xviii, 9 alicujus sequi (imitari factum institutum) xiv, 6 consilio alicujus moveri (parere alicui) x, 1 consilio privato, publico facere aliquid (per se, aut publica auctoritate) xvi, 1 (Cesar B. Civ. 3 'una ex his navib. privato consilio administrabatur.' Loeccen.) a consilio alicujus abhorre i, 3 a consilio abire res ad vires (vel vices) pugnantium viii, 1 comilia Lyxander init, reges tollere (pro 'tollendi' per Græcismum, de factionis molition.) vi, 3 consilia clandestinis operam dare, ut xxiii, 2 consiliorum omnia esse participem (mox, omnium rerum: inter requisita scribæ est ap. Græcos) xviii, 1 a consiliis interiorib. removeri (secretis) xxiii, 2—Consilium, pro ipais hominibus in consilium adhibitis: ex consilii sententia xix, 3 (Ciceroni Verr. iii, 44. et ad Att. x, 7. est 'de consilii sententia'). consilii voluntate cognita xviii, 12 Sic: ad consilium referre (de re aliqua, dicuntur principes aut duces belli, cum amicis et legatis ac tribunis deliberantes) xviii, 12 (v. Gronov. ad Liv. xiv, 1. et observ. iii, 22). in consilio semper adesse alicui (est omnium consiliorum esse participes, ut, ibid. additur) xviii, 5 (v. Adesse: Sic Seneca de clement. i, 9 'amici quos in consilium rogarat.' Ubi male Piscator mutabat, In concilium)
- Consistere (de acie instructa) xi, 2 consistit huic spes in se locique natura xiv, 8
- Consobrina Pomponii Anicia xxv, 2
- Conspicere locum quandam (digito monstratum oculis consecrari, intueri) xiv, 11 in neutram partem conspici posse (i. e. ut nec defectum ad sordes, nec excessum ad luxum interpretari sive notare possis, ut Buchn. in Thea. exponit) xxv, 13 (Nempe conspici dicuntur, quæ velut eminent ac præ aliis notantur. Livius xxi, 4. de Hannibale: 'Vestitus nihil inter æquales excellens: arma atque equi conspiciebantur.' Idem, xxv, 42 'Regem conspici debere.' Seneca 3. de beneficiis: 'Beneficia conspici volunt')
- Conspectus: in conspectum alicujus venire ix, 3. xiv, 10 a conspecta suorum recedere (absentia a patria notatur) xii, 3 ex conspectu ingrator. hominum morte decedere xi, 1 locus, qui est in conspectu (in propinquo, ut conspici queat) xiv, 11
- Constantes inimici (perpetui) vi, 2 constantia præferre alicui (constantior habere) viii, 1 constantia vocis atque vultus Attici (morientis) xxv, 22
- Constat hoc inter omnes (de noticia) vii, 1 constat reditus pecuniæ in his possessionibus (consistit) xxv, 14 Sic:

constabat amenitas domus non ædificio, sed sylva xiv, 13

Constituere aliquid: (vid. de hoc verbo Gronov. obs. i, 1). res quas Lysander Athenis constituit vij, 10 (quæ ipso auctore agentæque sunt constitutæ in procuracione reip. sc. *ἐκείνου τῆν πολιτείαν ἔχοντος*. Boecler.) constituere aciem navium (instruere ad præl. naves) xiii, 11 oppidum (condere) v, 2 pacem xiii, 2 res summa æquitate (quasi fundare et firmiter sistere, ut facile deijci nequeant: de ordinato regionis statu) i, 2 (vid. Buchner. Thes. v. Statuo). Chersonesum i, 4 constituendæ reip. triumvir (ordinandæ, instaurandæ) xxv, 12 (v. Triumvir). constituere potestatem decemviralem (instituere) vi, 3 portum triplicem (ædificando emunire) ii, 6 alicui statum (ponere) xii, 1 vineas, testudines (mox, statuere) i, 7 constituere urbem (desertam eversamque de integro condere, incolis et rep. formare) xv, 8 (ubi tamen opt. libri habent 'restituta': quomodo et in loco *παράλλῃ* habetur 'restituere' xvi, 4. v. supra Condere). constituere, quantum quisque daret (definire, de arbitrio, iudicio, consilio) iii, 3 constituere de aliquo (sententiam ferre) xviii, 12 constituere sibi magnam auctoritatem pugna aliqua (comparare, struere, vel et firmare) ix, 5 classem apud fluv. (collocare) vii, 8 regnum alicui (stabilire) xii, 2 domicilium sibi alicubi ii, 10 (sedem domicil. legere). constituit desiccare (decernit, statuit) xiv, 5 (Sic sæpe Cicero. Vorst.) constitutum antiquitus tectum (ædificatum) xxv, 13

Consuevit hoc sanctum esse apud omnes gentes (consuetudine quadam religio rei apud omnes servata est) xvi, 5 civitas Athen. imperare cet. gentib. (diuturnitas prærogativæ et potentia significatur) ix, 3 consuevere magistratus simul epulari (solent) xvi, 2 consuevit hæc vivere cum illo (de consuetudine stupri) vii, 10 (ubi tamen quid. expungunt τὸ vivere)

Consuetudo vitæ (institutum) xxv, 14 (Sic Terent. Heaut. ii, 3, 43 'quotidianæ vitæ consuetudinem.' Eand. phrasin Adel. v, 3, 34. reponit Guyetus: v. not. ejus). consuetudinis atque vitæ alicujus imago xv, 1 in consuetudinem eam inducere milites, ut (sic assuefacere) xi, 2 consuetudine, qua

tum res gerebantur xxv, 12 (*ἐθνηστικῆς* hic mitigatur ea voce, quod ad vim dominationis clarius referendum erat. Boecler.) Sic: consuetudo regum (ingenium) xiv, 5 consuetudine sua devincire sibi aliquem (*δουλεῖν*, convictione, familiaritate) xxv, 1

Consulere Apollinem (consilium ab Apoll. petere) i, 1 consulere sibi (prospicere, providere, nisi tamen glossæma est) ii, 3. xxv, 21 Sic: consulere rebus suis vi, 2 (Bene notanda est *ἐμφορίας* horum locorum, et phraseos indoles: cum enim de ultimo veluti remedio cogitatur, Latine 'consulere sibi' quis dicitur. Apud Cæsarem lib. 2. de bell. civ. Gaditani denuntiant Gallonio, ut sua sponte excederet Gadibus, si id non fecisset, 'sibi consilium capturos.' Alibi: 'perterritis omnibus quisque sibi consulebat.' Effertur etiam ita: 'salutis suæ rationem habere.' 'salutem sibi,' fuga e. g., 'petere.' 'sibi, qua pote, salutem querere.' Boecler. vid. Curt. v, 11, 2. et Gronov. ad Liv. xxi, 16. Cicero dixit 'consulere rationib. suis,' in Epistolis). consulere male patriæ (utilitates ejus negligere) xv, 10 (noxam afferre) xix, 2 consultum mittere (sc. ad oraculum) ii, 2

Consul (præcipuus inter ordinarios Romæ magistratus) P. Corn. Scipio xxiii, 4 C. Flaminius xxiii, 4 Romanorum C. Lutatius xxii, 1 iterum, P. Scipio Afric. xxiv, 2 Ti. Sempron. Gracchus xxiii, 5 consul quinquies (sive quintum) xxiii, 5 consules C. Terentius et L. Paullus xxiii, 4 Romæ annui bini creabantur xxiii, 7 consulum præfecturæ delatæ Attico (a consulibus, ut cum iis proficisceretur in provincias) xxv, 6 quibus consulibus (quo anno) xxiii, 13 Sic: consulibus M. Cl. Marcello, Q. Fabio Labæone: L. Æmil. Paulo, et Cn. Bæb. Tamphilo: P. Corn. Cethego, M. Bæb. Tamphilo, ibid. M. Claudio, L. Furio xxiii, 7 L. Cornelio, Q. Minutio xxiii, 8 Consulibus Q. Fabio Maximo, M. Claud. Marcello xxiv, 1 L. Cotta et L. Torquato xxv, 4 Cn. Domitio, C. Sosio xxv, 22 (i. e. eo anno sub cujus initium hi consules magistratum inierunt, solenni consuetudine designandi temporis, Romanis scriptoribus). Consularis L. Flaminius (qui gesserat honorem consulatus) xxiii, 12 Sic: Consulares aliquot xxiii, 4 consulatum

- gerere cum aliquo xxiv, 2 Alibi: in consulatu collegam habere aliquem xxiv, 1 in consulatu priore (cum primum consulatum gereret) xxiv, 2 de consulatu Ciceronis liber xxv, 18
- Consumere plurimum studii in armis (sc. tractandis, de exercitio, quo discuntur *αὐτὰρ ἀπὸ τοῦ πολέμου*, Boeckl.) xv, 2 tot talenta in oppugnanda urbe xiii, 1 tot menses in morbo (tam diu aegrotare) xxv, 21 consumi morbo (intire) xxi, 2
- Contegere aliquem veste (induere) xiv, 3
- Contemnere morbum (non admodum curare, tanq. levem) xxv, 21 Sic: contemnentibus res illa perniciem fuit (negligentibus ut rem periculo carentem) viii, 2 contemni in bello nihil debet, ibid. contemptus est a tyrannis viii, 2 (mox: despectus, ibid. v. infra Despicere)
- Contendere, sua opera hoc factum (affirmare) xv, 8 suam aetatem tulisse &c. xxv, 12 ap. aliquem, falsa ei esse de lata (arceverantur dicere) ii, 7 quo contenderat (i. e. quo cursum direxerat) xiii, 3. xiv, 6 contendit Lacedaemone v, 3 (Sic enim legendum e Mss. et vet. edd. Et 'contendere Abydon' Justin. ii, 13, 6. ad Prusiam xxii, 4, 5. 'Thebas', Frontin. i, 4. Savaro. Idem Justinus dixit 'contendere Megaram' ii, 8, 3. 'in Asiam' v, 2, 5. 'in Græciam' xi, 2, 5. 'rus urbanum' xxii, 3, 3). contendere per loca sola, (proficisci) xviii, 8 contendere posse xv, 2 (de cursu accipit Lambinus, vultque hanc esse sententiam: eoque cucurrisse, donec etiamnum currendo posset contendere; neque tantopere se currendo defatigasse, ut pedibus currere amplius non posset. Malim de lucta accipere, nam et luctantis est contendere, et ad rō stans referre. quomodo et Gronovius id videtur accepisse). contendere cum barbaro (bellum gerere) ix, 4 contendere acie (Sic q. mss. et edd.) i, 4 (ubi tamen alii habent, decernere). cum aliq. de principatu (amulationis certamen not.) iii, 1 contendere inimica mente (de acri concursu in præl.) xviii, 4
- Contentio est inter hos, utrum (acris et ambigua deliberatio) i, 4
- Contentus domo ea xvii, 7 Sic: fortuna illa vii, 9 honore (sc. delatarum praefectarum) xxv, 6 ordine equestri xxv, 19 contenti erimus uno testimonio (satis erit retulisse unicum testim.) xiii, 4
- Contexta historia (opp. rebus sparsim in Epist. memoratis) xxv, 16
- Contigit ei, ut liberaret patr. (de rebus raris et praeclaris) viii, 1 Sic: contigit huic uni, quod nescio an ulli, ut xx, 1 (Similiter Cicero ad Att. 14. post. Epist. 77. 'contigit tibi, quod haud scio an nemini, ut summa severitas popularis esset.' Qui locus favet lectioni Lambinianae, 'an nulli.' Velleius ii, 124, 2 'Soli huic contigit paene diutius recusare,' &c. Et c. 61, 3 'Qui honor non alii contigerat')
- Contineri beneficiis, odio alterius (scil. in amicitia. *συμμεχέσθαι*, artissime cohaerere) xiv, 10 contineri hospitio alicujus (esse inter eos, qui fodere hospitii cum aliquo sunt conjuncti) vi, 1 (v. Hospit.)
- Continens: in continenti (sub. terra, i. e. perpetua a. continua, non cincta mari, non intericia: opp. insulas) i, 7 (Sic, addita voce, quæ modo subaudiatur) continens terra ii, 3
- Continens (*ἐνδομήρης*) xv, 3 continentis hoc signum est; et mox: continentis debet duci xxv, 13 (quid proprie notetur, exemplo locus ipse explicat. Boeckl.)
- Contra ea (pro quo alii simpl. contra), Præf. ix, 5. vii, 8. xv, 10 ac fortassis et xv, 5 (adde Schopp. Instit. Gramm. p. 176. ed. noviss. Sic et Cæs. B. G. v, 29. B. Civ. iii, 74. Sallust. Orat. ad Cæsar. princ. et alii loquantur)
- e Contrario xxii, 1. xi, 1 (et in vulg. libris xviii, 1: ubi tamen rectius alii, 'contrario,' sine præpos. quomodo et Cicero locutus: vide Cl. Vorst. de Latinit. merito susp. cap. 2. p. 37)
- Contrahere classem (comparare) ix, 4 (ut ap. Vellei. ii, 29.) exercitum xiv, 3 contractæ erant paulo ante copiae (nuper conscriptæ, et, ut adjicitur, inexercitæ) xviii, 3 Aliter: contrahere copias (est dispersas in unum conducere, colligere) xiv, 7. xviii, 9 (quomodo sæpe Curtius)
- Contumacius se gerere (de rebellione seu defectione) v, 2
- Contumelia (exhæredationis sc.) sine industria non extinguitur ii, 1
- Convenire: convenit hoc moribus illorum (moribus gentis receptum est), Præf. non convenit hoc prudentiam

- ejus (non decet virum tam prud.) xviii, 11 Sic: negavit id convenire suae virtuti xvii, 5 non convenit (absolute, i. e. non constat inter historicos. Lamb.) xxiii, 13 ut conveniret Lacedaemoniis cum rege (ut tollerentur controversiae, pax conciliaretur, inter Lac. et r.) xvii, 2 convenire hoc in illum videtur (ipsi hoc factum tribuendum videtur, suspicio huius rei in illum competit) vii, 3 quae conveniant inter regem Pausaniamque (de quib. pacti fuerant) iv, 4 (Sic Petronius: 'pariter secundum lectum conciderunt; ut putares hoc convenisse') Ita: non convenire condiciones (pro, non venit de conditionibus) xxiii, 6 (Sic solent veteres. Livius xxx, 40 'si condiciones convenirent pacis.' Et c. 43 'si pax convenisset.' Sallust. Jug. 45 'pax convenit.' Justin. xxx, 3, 13 'pax non venit.' Adde Gifan. Observ. Lat. L. p. 51. Gronov. not. ad Statii Theb. vi, 630. et de pecun. vet. iii, 13. princ. ac Thes. Buchneri)
- Convenire alicum (accedere) x, 8. xv, 4 conveniendi alicujus potestatem habere vii, 9 conveniendi alicujus gratia venire x, 9 aditum petentib. dare iv, 3 convenire in colloquium xxiii, 6 ad defendendum (coire, congregari) xiii, 4
- Conventus Arcadum (magnus senatus Arcadum, *oi μῆγοι*) xv, 6 legationum, ibid. (v. inf. Legationes)
- Convertere ad salutem quod ad perniciem fuerat cogitatum xiv, 6 (Terent. Andr. iv, 1, 48 'non posse jam ad salutem converti hoc malum'). convertere ad se oculos omnium (aspici ab omnibus, estimatione et admiratione virtutis, potentiae, Boecl.) vii, 3 (Sic Curt. de matre ac conjug. Darii, iii, 11, 24. et de Roxane viii, 4, 24. Simili phrasi, 'convertere in se omnium mentes,' dixit Flor. ii, 17, 4. 'totum terrarum orbem,' Vellei. ii, 31, 1. 'animinum adolescentis regis' Livius xxiv, 5). convertit se ad eum civitas (opinio omnium destinabatur, qui libertatem et statum reip. redderet) xxv, 8 (Cicero Ep. ad Attic. xiv, 20. ita effert: 'resp. pendet a Bruto, ab isto servabitur.' Boecl. Hac ipsa vero phrasi usus idem in Somn. Scip. c. 2. qui locus instar *παράφρασεως* erit. 'In te unum,' inquit, 'atque in tuum nomen, se tota convertet civitas: te senatus,
- te omnes boni, te socii, te Latini intuebuntur: tu eris unus, in quo nitatur civitatis salus,' &c. Senec. de Clem. i, 4 'Sequitur, ut is quoque carior sit, in quem se respubl. convertit'. conversa subito fortuna est (commutata) xxv, 10
- Convictus (*προσπομπή*) xxv, 8
- Convivae Attici animo et ventre delectati xxv, 14 quales ab eod. vocati, ibid. convivio uxores Romani adhibebant, Graeci non item, Praef. in convivio Attici anagnostae auditii xxv, 14
- Cooritur risus xv, 8
- Copiae (sc. militum): copiarum omne genus xviii, 5 copias suas deducere in camp. i, 4 barbarorum disjicere i, 3 educere ex urbe i, 5 traducere (ponte: alibi, trajicere; et mox, transportare) i, 3 copiis exiguis dimicare i, 4 cum tantis copiis Europam invadere, ut ii, 2 copiis pedestribus plus valere quam navibus vii, 8 pellere adversarios xxiii, 11
- Copiosa via (mox, omnium rerum abundans: opp. loca deserta) xviii, 8 (Sic ap. Cic. pro Archia: 'urbs copiosa,' in qua omnium rerum est copia. Vorst.)
- Copulam manu gerere xiv, 3 (*μῆτρα*, vinculum, lorum, quo ligantur canes venatici. Ovidius Trist. v, 19 'Lucrantem frustra copula dura tenet.' De cane venatico loquitur. Adde Barth. advers. xviii, 14). copula talium virorum (de Attico, qui inter amulos, Cic. et Hortensium, intercessit veluti medius, effectusque ut nulla inter eos intercederet obtractio) xxv, 5 (Sic Julia Pompeii et Caesaris copula fuit: qui enim illa necessitudine continebantur adhuc, soluto per mortem Juliae foedere, ad arma prorupere. 'Male cohaerentis pignus concordiae,' Velleio ob id dicitur. Boecl.)
- Coquitur ei caena (apparatur).v, 4 cocca cibaria xviii, 8
- Corcyram sub imperium Athen. redigit Timoth. xiii, 2 demigrat Themistocles ii, 8 Corcyraeum bellum (cum Corcyraeis gestum) ii, 2 Corcyraeos frangit classis Athen. ii, 2
- Corinthus a tyranno liberatur xx, 1 eam oppugnare non vult Ageilaus xvii, 5 circa eam confertur omne bellum xvii, 5 Corinthium bellum unde appellatum, ibid. (Diodoro, Pausanis, aliis, *ὡλεμενος Κορινθιακός*.) Corinthii saepe adjuti Dionysiorum opibus xx, 3

- Cornelius L. Cos. xxi, 8 Cornelius Cethegus : v. Cethegus
 Cornelius Scipio : v. Scipio
 Cornu alterum tenere (de parte aciei) xvi, 4 quo cornu rem gessit xxi, 8 (de duob. aciei cornibus vid. Lips. de Mil. Rom. ii, 7). in cornibus juven-
 corum deligata sarmenta xxi, 6
 Corona aurea Romanis a Carthag. legatis donatur xxi, 7 (Inter dona victori-
 bus aut præpotentib. cultus causa et gratulationis mitti solita per legatos, sæpe coronas aureas memorantur. Ap. Curt. iv, 2, 2. Tyrii Alexandro cor-
 onam auream donum ferebant : v. Cl. Berneg. ad Just. xi, 10, 10. Boecl.)
 Coronis aureis donati Olympii victores et Alcibiades vii, 6 (vid. Olymp.)
 Coronas aureas donatus interfectus Pe-
 lopidas xvi, 5 (*σφραγίδος ἐκρυφίδος* intelligit Paschalius de Coron. l. 7. c. 5. Alias etiam in coronis mortuorum aureas memorantur. Sic honoris ergo auream coronam Castricio mortuo im-
 ponendam Pergamenos decrevisse, auctor est Cicero in Orat. pro Flacco c. 31. v. Kirchm. de fun. l. i, 11. Verum, ut dixi, hæc nihil ad h. l. Tro-
 pæa, coronas, arma, ap. Plutarch. juncta satis ostend. sensum. Boecl. Add. Pet. Fabri Agonistic. pag. 325. Dalechamp. ad Plin. xxi, 3. Frein-
 shem. ad Curt. iv, 5, 11) Sic : corona aurea cadaveri Marcelli imposita, Fr. 9 coronæ (inter munera Ægyptiorum missa ad Agesil.) xvii, 8 (convivales, sed pretiosas, intell. Paschal. de Cor. li, 3. Boecl. Magius papyraceas fuisse putat). corona honoris facta duabus virgulis oleaginis a populo Ath. data Thrasibulo viii, 4 (v. Oleag.)
 Coronea (urbs Boeotia) xvii, 4
 Corpus mortui (cadaver) iv, 5 corporis dignitas non minimum commendatur (sive, ut Lamb., commendat) x, 1 fir-
 mitas xv, 3 corporis maximi homo xiv, 3 corpore et statura (al. corporis stat.) similis xiv, 9 corpore exiguo esse xvii, 8 in corpore fingendo na-
 turam maleficam nascisci, ibid.
 Corripere et comploti partes omnium (omnium potentiam ad se trahere) xviii, 2 (Diod. Sic. lib. 18. est τὰς ἑλλαν ἡγεμόνων περιαιρεῖσθαι τὰς ἐξου-
 σίας. Tacit. A. xi, 8, 4 'neque cunctatur quin proximas præfecturas cor-
 rumpat.' Gebh.)
 Corruptare Delphos (sacerdotes orac. Delphici) vi, 3 aliquam pecunia xv,
- 4 corruptus a rege (sc. pecunias aliave, qua perfidia emitur, ratione) i, 7 corruptis civitatis moribus (depa-
 vatis, perversis) xvi, 6
 Cotta L. Cos. xxv, 4
 Cotys (rex Thraciæ) xiii, 1 ejus filia xi, 3
 Crastinus : in crastinum differre rem (sc. diem) xvi, 3
 Craterus (unus e ducibus Alex. M.) xviii, 2 cadit xviii, 4
 Creantur prætores i, 4 reges xxi, 7
 Creber sententiis (de bono oratore), Fr. 5
 Credere fortunas suas fidei alicujus xxi, 9 pecuniam alicui sine fœnore (mu-
 tuo dare) xxv, 9 credere alicui pluri-
 mum de re aliqua (fide dignis. judi-
 care in eo argumento) ix, 5 credimus (pro, ut credimus) xxv, 18 vix cre-
 dendum sit, ibid. creditur huic cus-
 todia pontis (pons tuendus committitur) i, 3 (Sic Terent. Heaut. i, 5, 2 'eis commisi et credidi.' Petron. 'crede ratem ventis, animum ne crede
 puellis.' Buchn.)
 Cremare mortuum vii, 10
 Crescere res alienum multiplic. usaris non patiebatur Atticus xxv, 2 digni-
 tate, fortuna, gratia xxv, 21 fama, opibus vii, 7 crevit amicitia ad extr. statem (aucta est in senectutem us-
 que) xxv, 10 crevit virtutum laude, quoad vixit, Cato xxiv, 2 crescant opes Lacedæmoniorum vii, 5
 Cretensium avaritia delusa xxi, 9
 Crimen harum rerum apertum (delictum) iv, 3 crimine Pario accusari (notanter sic ponitur crimen, quo accusatur quis, ut opponatur causæ, qua damna-
 tur. Boecl.) i, 8 crimina adversa-
 riorum (criminationes, obtrectationes) xv, 7 (Burm. ad Ovid. Met. i, 766). in crimen vocari (accusari) xiii, 3 (Ovid. de Ponto iv, 14 'Inque no-
 vum crimen carmina nostra vocat'). crimine aliquo compelli ab inim. (accusari) vii, 4 'ubi tamen alii leg. compelli in contentionem). invidiæ ac-
 cusari, ibid. (nisi malis cum ed. Ultraj. legi, invidia criminis)
 Crimessus (Sicilis flumen) xx, 2 (aliis Crimisus, Græcis Κριμῆς aut Κριμ-
 οῦς et Κριμῆς; de quo ejusque no-
 mine, ac vero situ Cluver. prolixè Sicil. Ant. ii, 2. Originem nominis in-
 vestigat Bochart. de col. Phœn. i, 29)
 Crithothen (urbem Hellesponti) ac-
 ciunt Athen. xiii, 1 (Sic enim vid.

legendum. Vulgo est, Erithonem. In Mss. q. Crithonem. v. not.)
 Critias Atheniens. tyrannus mittit ad Lysandrum vii, 10 dux tyrannorum Athen. cadit in prælio viii, 2
 Crudelitas Lysandri vi, 2 est in victoria xx, 2 crudelitas civium erga nobiles vii, 4
 Cruentare manus sanguine suorum (de iis, qui se miscent bellis civilibus) xv, 10
 Cubitus: In cubitum innixus xxv, 21
 Cullei a milit. comparati (sacci, una cum utribus, inter vasa militaria trahendo anni, &c.) xviii, 8
 Culpæ suæ tribuere aliquid vii, 6 alicujus omnia tribuere vii, 7 culpa (vel, ut alii, culpa sua) rem male gerere xi, 1
 Cultus domesticus (usus familiæ) xxv, 13 quotidianus xxv, 14 cultum vestitumque mutare iv, 3 cultus parsimonia vii, 11 (hac voce notantur ea, quibus in externo paratu, famulatio, vestitu, et similibus indigent homines aut utuntur. Boecl.) cultus regis (mox: ornatus) xiv, 3
 Cum (adverb. temporis): cum bellum inferre voluit (quo tempore) xi, 2 cum primum potuit (ubi primum, ut primum) xx, 3 (Notanda est elegans hujus vocis et veluti transposita usurpatio, ad hunc modum: dimidium spatium confecerat, cum allata est suspicio (pro, cum dimid. spat. confecisset, allata est s.) xviii, 9 (Ita sæpe Curtius et Poëtæ. Virg. *Æn.* 'Vix e conspectu Siculæ telluris in altum Vela dabant, cum Juno,' &c. Vorst. v. Bang. obs. philol. lib. 2. pag. 1182). cum eo pervenisset (de futuro) i, 2—
 Cum (conjunctio): cum humanitas, tum communitas i, 8 (eleganti copulandi significatu, de quo idem Bang. pag. 1276. Tursellin. de partic. Lat. L. cap. 39. Buchn. Thea.) cum gloria, tum etiam licentia xviii, 8 (Sic et Cicero. vid. Tursell. l. c.) cum non petivit (cum interim non peteret) xiv, 10 Sic: cum superior prælio discessisset, cum exercitus ter ei jurasset, cum ei esset infensissimus (cum tamen, etsi, &c.) xviii, 10 cum tantis rebus præfuisset iii, 3 (Sic Seneca contr. 10. 'Lætronis admirator erat, cum diversum sequeretur dicendi genus;' quem locum perperam sollicitat Schultingius. Quomodo et Cicero ac Horatius hac

particula usi: v. Gifan. append. observ. pag. 291). cum quidem: v. Quidem
 Cumcum adeo excelebat iii, 1 (Sic Mss. Dan. pro, quamquam. Sic et alios locutos, docet nobil. Heins. ab Ovid. Vid. VV. LL.)
 Cum (præpositio): cum eo (ope et tempore ejus) xv, 10 (in q. edd. Sed leg. est 'contra ea'). cum aliquibus esse (præsentia aut societas indicatur) xviii, 10 Sic: cum *Ægyptiis* bellum gerere adv. regem (in societate *Ægyptiorum*) xii, 3 cum quibus ne arma contra te ferrem xxv, 4 (vid. Bellum). cum offensione magna civium redire i, 7 cum summa offensione alicujus remanere xxv, 7 (comitante, subsequente offensa. Ad hunc modum Justinus vii, 2, 5 'cum amore popularium administrato regno.' Vorst.) cum tanto flagitio domum redire (admisso tali scelere; vel, macula sceleris inquinatum) xxii, 1 cum epistola mittere aliquem ad iv, 4 cum imperio habere aliquem apud exero. (præfecisse exercitui) xxiii, 7 (Sic Cic. pro Flacco: 'qui nuper summo cum imperio fuerit.' Vorst.)
 Cuncta Græcia (universa) ii, 9
 Cupere: cupit se tecum affinitate conjungi iv, 2 uterque se principem esse xxv, 20 (in quibus vulgo *sed* se omittitur: v. inf. 8c.)
 Cupidus: nullius rei cupidus, nisi singularis imperii xxi, 2 non cupidior salutis, quam fidei (scil. amico opprimendo servandæ) xviii, 3 cupidissimus literarum xxiv, 3 cupide elaboro (vehementer studeo) iii, 1 cupiditas hujus major intercedit ea in re (impetus animi cupientis) x, 1 cupiditatem habere notitiæ clar. virorum (studium) xxv, 18 ad cupiditatem imperii trahi consuetudine i, 8 cupiditate bellandi flagrare xxii, 1 incendere aliq. xxiii, 2 mirabili pugnandi flagrare i, 5 cupiditate aliqua rapi in Macedoniam (vehementiore desiderio) xviii, 6 cupiditate dissentire (sc. imperii; non odio tyrannidis, ut additur) xx, 2 a cupiditate pecuniæ tantum abesse ut xxv, 12 cupiditatis turpissimis imbui (volupt.) x, 4
 Cura (studium, diligentia): curam diligentiamque adhibere xxv, 21 curæ sibi habere aliquid xxv, 20 cura omnes vincere xviii, 1 magna custodire xxiii, 9 non sine cura rem administrare ix, 4 Curo per hunc ut id fiat xv, 4 curare præ-

ceptum diligenter (efficere) xviii, 9
curare aliquem interficiendum (de auctore et mandante) xi, 1. x, 6 curare rem deportandam ad xviii, 18 reficiendos muros ix, 4 legem ferendam (de legatore) viii, 3
Curatio (sc. morbi) xiv, 21
Currere exerceri xv, 2 (vid. Hier. Mercurial. l. 1. c. 10) cursor i, 4 cursum dirigere aliquo (ὁδὸν ἀγορεύειν, de navigatione) i, 1 (Sic etiam Cæs. B. Civ. iii, 25. Vellei. i, 4, 1. et ii, 19, 4. Curt. x, 1, 17. Cic. de nat. deor. ii, 131. Justin. xii, 5, 1. locuti. Hinc passim 'cursus,' pro maritima protectione, seu potius ordine ejus. Ut apud Cic. ad fam. 13. Ep. 68 'ex quibus cognovi cursus navigationum tuarum.' Adde Clar. Vorst. de Lat. fals. susp. c. 3. pag. 22. Et 'currere,' pro navigare. vide Lamb. ad Horat. l. 1. oda 28. Et apud nostrum, transcurrere Hellespontum, in q. edd., xviii, 3)
Custos gaze regis xiv, 5 custodem in hortis imponere (vel, ut alii, ponere: qui fructus custodiat) v, 4 custodes pontis i, 3 corporis (σωματοφύλακες) xiv, 9 ap. Alexand. xviii, 7 (qui quales fuerint, explicat Curt. v, 1, 42. ubi v. com. Freinsh.) custodes appositus puero (luxurios correctores) x, 4 (Sic Horat. 3. od. 4. 'nequitias appositus custos.' ubi v. not. Lamb. et sup. Apponere. 'Custodibus datis' praesidio militari, a quo captivi deducerentur, Freinshem. ii, 2). custodem praefectus (sc. qui captivos custodiebant) xviii, 11 custodib. sepiare domum x, 9 a custodibus se subducere vii, 4
Custodia (vincula, captivitas. hinc): in custodiam dare aliquem xviii, 11 conijci xix, 3 custodia eadem teneri (eodem carcere) v, 1 penes quem summa est imperii custodiam xviii, 11 custodia illa creditur huic (pontis tuendi cura) i, 3
Custodire templum ab aliquo xxiii, 9
Cyclades insulae (maris Aegæi, circulari figura sitæ, vulgo Insulae Archipelagi) a Miltiade subactas i, 2
Cyme (urbs maritima Aëolidis in ora sinus Smyrnæi, hodie Foeja Nova, clara clade Turcarum ann. 1650. vide Ferrar. Lex. Geogr. cum addit. Bantrandi. Memorant Mela i, 18. Plin. N. H. v, 30. et Epitome Stephani) vii, 7
Cyprus (insula Asiæ in mari Syriaco): In eam mittitur cum classe Pausanias iv, 2 Cypri bellum gerit Chabrias xii,

2 (sub. in insula, vel regno. Sic et alii locuti, ut docet Voss. de construct. cap. 25) Cypriorum classem capit Cimon v, 2
Cyrenæ (urbs Libyæ, præcipua provincie Cyrenaicæ, ubi hodie regnum Barcæ, versus Syrtim magnam: vulgo Cairoan. Meminit Strabo, Plinius, alii) xvii, 8 Cyrenæi xxiii, 8
Cyrus (major) rex Persarum, in prælio cadit xxi, 1 Cyrus (minor) frater Artaxerxis Mnem. bellum fratri parat vii, 9 superatus a fratre opera Tissaphernis ix, 3 (De nomine Cyri, post alios Rupert. ad Besold. Usser. annal. V. T. tom. 1. pag. 146)
Cyzicum obsidione liberat Timotheus xlii, 1

D.

Damnare aliquem capitis iv, 3, et alibi. damnari capitis xviii, 5 prodicionis ii, 8 sacrilegii vii, 6 (Ubique 'de crimine' subaudiri volunt Sanctius, Schoppius in Gramm. Philos. et Voss. de constr. c. 26. repugnante Cl. Vorstio de Latina merito susp. c. 19. qui mallet Græcismum esse, ac subaud. δῆνα; vel suppleri vocem 'nomine.' quod posteriori etiam Schoppio in accessionibus ad Minervam Sanctianam pag. 293. in mentem veniasse video. Non nego id subaudiri posse: sed tamen nec alterum plane improbare auiam; cum diserte veteres dixerint 'damnare crimine diri fati, impudicitia, adulterii, mortis, sceleris;' sicut, 'accusare crimine incesti, arguere crimine pigritiæ, furibundæ mentis, absolvere crimine commotæ mentis.' Vide Sanctium p. 293. unde simul patet, etiam ad τὸ σκληρῆς vocem 'crimine' subaudiri posse, et 'mortis' quoque vocem heic usurpari: quod utrumque negabat vir doctus. In aliis a. exemplis, ubi illud 'crimine' locum non habet, Ablativus alius subaudiri potest; alicubi et ipse nomen 'damno,' ut heic in duobus prioribus exemplis damnari timore (populi scil. de causa impellente) ii, 8 damnatus voti xx, 5 (Damnari voti est, necessitate persolvendi voti obligari. Sic Virgil. 'reus voti.' Lambin. Macrobius 3. Saturn. 2. Hæc vox, ait, 'voti reus,' propria est sacerdotum, ut Reus vocetur, qui suscepto voto se numinibus obligat: Damnatus autem,

qui promissa solv. adeoque compos voti factus. Vid. omnino Briss. Form. 1. Boecl. Adde Gruter. not. ad Livii l. 8. et Interpp. ad illud Virg. Eclog. v, 80 'damnabis tu quoque votis.' Atque sic et Livius semel iterumque locutus; ut docet Voss. l. e. qui suppleendum existimat 'obligatione' aut 'persolutione,' aut simili voce. Possis et subaudire 'de damno,' ut 'voti,' vocabulo res vota designetur, sicuti cum dicimus 'potiri votis,' sub. 'rebus'. damnatio (de multa imposita) i, 8 Damon (musicus) xv, 2 Dare parentib. aditum conveniendi iv, 3 alicui annum temporis de his rebus ii, 9 Paulo aliter: dato tempore ad comparandum (relicto spatio temporis conjuratis, quo compararet bellum) xxiii, 2 donum Apollini victoriæ ergo (offerre, consecrare) iv, 1 (vide infra Donum) alicui fidem (jurare) xxiii, 2 fidem de re (super re) xiv, 10 filiam in matrimonium xxii, 3 filiam nuptum iv, 2. x, 1 imperium urbis (præficere urbi) i, 3 (sic sæpe Curt. ut iii, 3, 1. et iii, 13, 14). dare manum (sive potius manus: victum se confiteri) xxii, 1 occasionem sui opprimendi x, 4 operam ut ii, 7 operam honoribus (capessere honor.) xxiv, 1 operam palmarum (studere) xv, 2 operam rei familiari (scil. tuendæ augendæque) xxv, 4 potestatem (sc. belli gerendi) xvii, 2 præsidii quod satis est ii, 8 signum (sc. rei patrandæ) i, 7 signum pugnae xxiii, 11 signum prælii xi, 2 tantum pecuniæ ad classes ædificandas (conferre) iii, 3 Sic: quantum quisque daret (ad sublevandos amicos scil.) i, 3 tempus, diem (ex composito, præfinire) xvi, 2 tempus literis (impendere, tribuere) ii, 10 testimonium ad vi, 4 vela ventis (de navibus in altum proVectis) xxiii, 8 veniam (concedere, annuere postulatis) ii, 10 eam veniam (in eo annuere) iv, 4. x, 2. xviii, 6 (v. Venia) dare alicui jururandum (jurare) xxiii, 2 (Sic Plant. Mostell. v, 1, 36. et Ter. Hec. iv, 4, 75). alicui classem i, 7 crimini (arguere) xv, 8 decem millia peditum i, 4 id negotii ix, 4 populo talenta aliquot munerum xvii, 8 negotium alicui, qui simulet se inimicum x, 8 ut interficiat vii, 10 poenas civibus (puniri) i, 3 potestates summas amicis xvi, 1 alicui soporem (porrigere medicamentum soporiferum) x, 2 (Sic 'dare medicamentum' Curt. vi,

10, 34. 'venenum,' Id. x, 10, 14, &c.) statum (ponere) xiii, 2 supplicium multitudine aliqua (sc. cæsorum hominum: vid. Supplicium. puniri propter aliquem) xvii, 5 verba (re et facto per dolum eludere) xxiii, 5 vestitum suum (permutatione facta) xiv, 9 sororem suam uxorem (collocare, concedere, de marito illius alteri conjuge sua cedente) v, 1 librum testimonii loco vi, 4 aliquem in custodiam (in vincula conjicere) xviii, 11 se duritiam (operam dare. de instituto vitæ) vii, 11 (Sic Cic. Verr. 5 'dare se labori atque itineribus;' et alibi: 'rei familiari vitæque rusticæ'. se fluctibus civilibus (committere) xxv, 6 se totum reip. ii, 1 (Ita q. edd. sed rectius alii, dedere). se adversarii alicujus (applicare se illis, in eorum partem concedere) xxv, 9 (Sic 'dare se legionibus' ap. Tacit. Ann. i, 31, 1. et ap. Terent. 'dare' et 'dedere' se alicui.' v. Chrestomath. Boecleri). senatum legatis (diem dare, ut senatum adire, mandataque sua et postulata exponere possint) xxiii, 7 (propria vox: vide Briss. form. l. 2. Boecl. Sic apud Liv. xxv, 33 et 40 'concilium datum legatis'). datur hosti locus nocendi (occasio) xxii, 1 huic facultas perorandi, dicendi causam xix, 4 alicui aliquis adjutor ix, 4. xii, 3 (sc. in bello) summa belli (committitur) xvi, 5 huic facultas vivendi pro dignit. (relinquitur) xxv, 2 accubanti epistola (offertur) xvi, 3 datur occasio a fortuna i, 3 dantur dotes filiabus Arist. de aërio iii, 3 alicui in consilium duo sapientes (tanquam adiutores et consiliiarii) xiii, 3 collegam (duci belli) vii, 3 data occasione xxii, 1 data dextra recipere in fidem ii, 8 dati ad supplicium (publico supplicio affecti) iv, 5 datum muneri castellum xxiii, 12 Darius, Hyastaspis filius, Persarum rex xxi, 1 adversus Scythas infeliciter bellat i, 3 Græciæ dominatum agitat i, 4, &c. pugna Marathoniam vincitur i, 5 Darii regis præfectus (Ochi sc.) vii, 5 Datames bello Artaxerxis in Cadusios illustratus, patri successit xiv, 1 adversus defectores quoque magni fuit ejus opera xiv, 2 Thyum vincit capitque, ibid. quem insolito ornata regi adducit xiv, 3, &c. Aspim imprudentem opprimit xiv, 4 hinc benevolentia regis, aulicorum invidia xiv, 5

- quorum insidias Pandates Datami aperit, ibid. Igitur deficit a rege, ibid. adversus Pisidas proficiscitur xiv, 6 defectionem socii egregie dissimulat, ibid. hostem vincit, ibid. a filio proditor regi xiv, 7 cuius exercitum ingentem adversus se missum concidit xiv, 8 ad pacem invitatur, ibid. mox insidiis appetitur, quarum primas discutit xiv, 9 denique Mithridates imagine amicitiae virum illicit xiv, 10 et in colloquio per fraudem interficit xiv, 11
- Datis classi Pers. praeficitur i, 4
- Dea pax xiii, 2 (nam ethnici *πάστρα θεοποιούσι*, praesertim *τὰ νομὰ*, virtutes, vitia, &c. Boeckl.)
- De exercitu non amplius hominum mille cecidit xiv, 8 non potest reperiri, neque de Graecis rebus, neque de Ital. quod xxiv, 3 de servis suis fidelissimum misit ii, 4 Sic: de suis triginta habuit secum xviii, 2 de his qui ii, 9 (Ita Livius xxviii, 54 'Quem eam rem vellet Senatus querere de iis, qui praetores nunc sunt'). quid facerent de reb. suis (alias, rebus suis: vid. inf. Facere) ii, 2 de vehiculo loqui (ex, de eo qui insidet veh.) xx, 4 de rep. nil capere praeter xv, 3 de quotidiano cultu nihil mutare (ex) xxv, 14 de aliquo supplicium sumere xviii, 12 (ab aliquo, ut loquitur Valer. Max. iv, 1. Quomodo Terent. 'De Davo audivi.' Vorst.) de sua re in jus ire (propter negotium proprium) xxv, 6 de templo efferri (ex) iv, 5
- Debere (de honestate, sive eo, quod fieri decet): hic debet suos nosse ix, 4 debent hi habere partem regni x, 2 quantum deberet paterfamilias tantum operae dedit rei fam. xxv, 4
- de necessitate: debent bello exercitati esse, qui xv, 5
- de aere alieno: debere eos longius non est passus (de aere alieni solvendi tempore observato) xxv, 2
- Debilitantur animi militum (terrentur) xiv, 6 debilitari invidia civium (premi, collabefieri) xxxiii, 1 debilitari dicuntur etiam opes adversariorum (potentia inclinata et decrescente h. e. frangi, imminui) xvii, 5
- Debitum naturae reddere (*πρωτόφαις* mortis) xxi, 1 (Nam, ut ait Flaccus, 'debemus morti nos nostraque.' Sic fere Cicero pro Cluentio: 'et naturae et legibus satisfecit: quem leges exilio, natura morte mulctavit.' Lamb.
- Idem Phil. 14. extr. 'O fortunata mors, quam naturae debita,' &c. Lucret. iii, 985 'vitaque mancipio nulli datur, omnib. usu.' Plura Gebhard. ad h. l.)
- Decedere (mori) iii, 3. xxi, 2 (sub, de vita) decedere morte ex conspecta hominum (significanter de morte voluntaria tædio ingratitude sumpta) xx, 1 decedere in vinculis v, 1 in magna paupertate iii, 3 decedere de foro (publice abstinere et luce fori) xxv, 10 decedere Sicilia xxii, 1 ex provincia xxiv, 1 decedit febris (desinit &c.) xxv, 22 (ut ap. Cicer. 7. ep. 2. et ad Att. 'decessit quartana:' et ap. Terent. 'decedit ira, Hec. iii, 5, 55). post decessum Dionysii (discessum, postquam Syracusis excessisset) xx, 2
- Decemplex (sic Mss.: male v. Lamb. 'decuplex') numerus hostium (*δεκαπλόσιος*, decem partibus superior) i, 5 (v. Paschal. de Coron. v, 33. Boeckl.)
- Decemviri in civitatibus vi, 1 decemviralis potestas (de eorundem imperio) vi, 2
- Decelia (penult. producta, *Δεκάλια*, Frontino) i, 3 Decelea (ubi v. not. Keuchenii) oppidum Atticae vii, 4
- Decernere cum aliquo (dimicare, configere) xxiii, 4 exercitu integro xviii, 9 classe xxiii, 10 (Similiter Curt. iii, 1, 1 'Darius statuit ipse decernere.' et passim Cic. aliique. Integrum est 'decernere acie' i, 4. nisi tamen ibi legat, 'contenderent' vel 'cernerent.' de quo v. not. sive 'prælio decernere,' ut ap. Justin. xiii, 8, 4. Simpliciter 'cernere,' sic usi Lucret. v, 394. Ennius Ann. 6. et in Medea, Virgil. Æn. xii, 709. Plaut. Bach. iii, 2, 15, &c. utrumque factum imitatione Graecorum, quibus *κρίνειν τὸν πόλεμον* et *διακρίνειν*, est prælio dimicare, et signis collatis concurrere). decrevit bellum inferre (constituit) i, 3 decreverunt illud tempus expectandum vii, 4 decernere alicui honores vii, 7 status i, 6 (decreto publico conferre: proprium in hac re id verbum fuit. vid. Emund. Figrel. de statu illustr. Rom. vi, 15) decreta populi (Athen.) xix, 2
- Decertare classe (sic q. edd.) xxiii, 10 (sicut acie. Ms. Schott i, 4, 4. Sed aliter utroque loco libri meliores. v. not.)
- Decidere ex equo in terram xviii, 4 decidere (dejici de fortuna, de statu suo) xviii, 11 (nam 'cadere' et 'deci-

dere dicuntur, qui adversam fortunam incurrunt. Vide Laberii mimos. Buchn. h. l. qui et Laberianus versus exhibet emendatque in Thea. v. cado. Iis simile est illud Senecæ controv. lib. 3. præf. 'Sæpe illi bene cessit, sæpe decedit'

Declarare quid in re aliqua (ostendere, documentum ejus dare) xi, 3 imaginem consuetudinis atque vitæ alicujus (exprimere scribendo) xv, 1 res tantas tam breviter (sufficienter explicare verbis paucis) xxv, 18 declaratur navis ducis (ostenditur quæ sit) xxiii, 11

Decorum moribus nostris, Præf. (τὰ *ὑπερῶτα* intellig. honesta aut honesto non adversa. Boeckl.)

Decurrere in spatio (de equis exerceri cursu solitis) xviii, 5 (Eleganter Virgil. Æn. 5. 'Pelago decurrit aperto' Cic. Tusc. 5. 'Video calcem, ad quem cum sit decursum.' Lucret. 4. translate dixit 'spatium decurrere amoris.' Lamb. Alii vitæ, vel statûs)

Dedere se (de victo) xiv, 4 se totum reipub. (de rudimentis civilium officiorum) ii, 1 ne dederetur timet Hannibal (sc. Romanis) xxiii, 9 qui eum dedi volunt (tradi in suam potestatem) xxiii, 12 deditum esse alicui (ut præceptoris discipulus, diligentia, studio, amore) xv, 2 deditus rebus Venereis vii, 11 vino, epulis xvi, 3

Deducere aliquem secum (sibi asciscere comitem) xxv, 4 ex provincia (Romam sc.) xxiv, 1 copias in camp. i, 4 regem (ex Thracia ut huc veniat efficere, accire) vii, 8 (ubi tamen alii leg. inducere, sed sine necessitate. Deducere aliquando idem est ac perducere, conciliare: v. Suet. Cæs. c. 50. et ibi not. Torrentii ac Berneggeri) qui initio deduxerant (coloniam sc.) xx, 3 deducere aliquem a victu pristino (demovere, abstrahere) x, 4 deduci aliquo velle xv, 4 (ubi tamen alii legunt, duci) deduci ad regem (admissionis causa sc.) xxiii, 11 deducitur classis in prælium xxiii, 11 sermo ad finem xv, 3 (ubi male alii, adductus, vel, perductus) deducta eo est multitudo (vel, ut alii, res militum, ad id periculi ventum) xv, 7 (Sic Quintilian. decl. 337. 'Si eo me deduxit error')

Deesse alicui de fama dimicanti (in judicio non defendere) xiii, 4 deesse tanto viro non poterant maledici (necesse erat eum habere maledicos) xxii,

3 nullus honor huic defuit (ita circumloquitur honoratissimum) xx, 3 nulli defuit fides ejus, opera, res familiaris (omnibus fide officioque præsto fuit) v, 4 nemini res ulla defuit (omnia necessaria suppeditante Attico) xxv, 11

Defendere aliquem (desertioni opponitur) xviii, 10 astu (adversus hostes) ii, 4 alibi: tueri oppidum i, 3 Deos ac penates suos ab hoste ii, 7 se a navib. hostium xxiii, 10 se mœnibus i, 4. ii, 4 defendi opib. alicujus xi, 3 defendi ab aliquo in judicio xix, 2 Sic: ad defendendum aliquem convenire xiii, 4 defensio (excusatio in judicio facta) xv, 8 et Fr. 4.

Deferre aliquid senatui (exponere, referre) xxiii, 12 deferre de re q. xiv, 7 deferre summam imperii ad aliquem (committere alicui) xxiii, 3 Sic: deferitur ad hunc summa rerum xviii, 5 defert huic fortuna aliquid (mox, conciliat; et paulo ante, tribuit) xxv, 19 deferri ei jussit munera (afferri) xxv, 4 deferri in Ciliciam (sc. itinere) xiv, 4 delatum Carthaginem (nunciatum) xxiii, 3 delati honores, potestates (collati) xix, 1 delatas sibi præfecturas accipere (oblatas) xxv, 6 (Utroque loco alii variant). delatum accipere nolle (oblatum, de pecunia opp. ereptum) xv, 4 (Sic de vestib. Tacitus xiii, 13, 6)

Deficere (sc. ab obsequio) v, 2 ab amicitia alicujus ix, 2

Degredi a suis (longius provehi) xvi, 5

Dejerare (valde et sancte jurare) Fr. 12 (Sic Plaut. Men. v, 2, 63. Terent. Eun. ii, 3, 39. et Hec. v, 2, 5. Utroque loco Donat. exp. 'valde jurare')

Dejicere se e super. æd. parte x, 4 in mare xii, 4 hoc dejecto (de eo qui cecidit in pugna, significanter) viii, 3 (v. de hoc signif. vocis Taubman. ad Virg. Boeckl. Sic 'dejicere hostem,' dixit Claudian. de bello Get. vs. 164. 'numerosos ducis artus,' idem alibi: 'dejectum ab hoste' Curt. iii, 5, 5. 'dejectum fratrem' Seneca Thebaid. v. 637. Respondet Græcorum καταβαλλειν, quo primum in ea significatione usus Homeros rhaps. 2. Diodorus 14. καταλίσσας τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ σχεδὸν τριακόττα κατέβαλον. Lib. 16. οὐκ ἄλγους κατέβαλον. Hinc ἀκατάβαπτος, invictus. Dejicere proprie sacrificiorum verbum est. Flaccus Argonaut. i, 191. 'Et Zephyris

- Glanceque bovem, Thetidiq̃ue juven-
cam Deicit Anteus.' Mactantur igitur
tyranni ut victimæ. Seneca Herc. Oct.
vs. 921 'Victima haud ulla amplior
Potest magisque opima mactari Jovi,
Quam rex iniquus.' Justinus v, 10
'Tyranni ut pacis victimæ trucidan-
tur.' Plutarch. Dione: *ἑχέπιδε καὶ
ῥῶς ἰερείων τῶν Ἀλφειῶν ἀνέσφαζαν*. Hæc
fere Gebhardus. Sic: 'dejectæ coh-
ortes' ap. Cæsa. B. Civ. i, 46. 'dejecti
hostes' ap. Lucan. ii, 694. v. Buchn.
Thea.) deiciuntur Hermæ (deturban-
tur) vii, 3
- Deinde post (pleonastice) xviii, 5
- Delectari aliquo (alicujus convictu et fa-
miliaritate) x, 2 facto xiv, 3 animo,
ventre (de conviviis) xv, 14
- Delecta manus (militum sc.) i, 1. xvi, 4
(non semper præstantiam notat hæc
vox, sicut vulgo existimant, sed certos
homines ad negotium destinatos no-
minatosque &c. Boeckl.) Sic: delecti
mittuntur ii, 3 delecti ex his i, 1 de-
lectus est, qui constitueret (delatum
est ad eum rei arbitrium &c.) iii, 3
- Delectus novi (de milit. recens lectus)
xxiii, 6
- Delegare quem ad volumen aliud (able-
gare, remittere) xxiv, 3 (ubi tamen
alii mallent 'relegare')
- Delere impetu aliquo totum bellum (v.
bell.) vii, 8 ('Delere urbem,' idem
Curt. dixit v, 7, 10. et ix, 4, 7) delecti
sunt barbari (pessimi fugati) iv, 1
(Sic: 'delectæ cohortes' Tac. hist. iv, 18,
2. 'copiæ' h. ii, 14, 7. 'exercitus' h.
ii, 26, 3. et ap. Curt. iv, 9, 23 'de-
lecta fana' est in q. edd. sed in Mas.
est, deserta) xx, 3. xxii, 2
- Deliberare: tu delibera, utrum colloqui
malis ix, 3 (At in illo, 'deliberantibus
Pythia respondit' ii, 2 idem est ac,
consulere oraculum. Sic: deliberatam
mittantur delecti i, 1. Schoppius 2.
verisim. 10. cum his comparat illud Cic.
Offic. 1. 'deliberanti consilium dare:'
et alterum 5. Tuscul. 'nec amicis deli-
berantib. deerat:' itemque Senecæ
verba extr. Epist. 3. 'cum rerum na-
tura delibera: illa dicet tibi.' adde
Gifan. observ. Lat. L. pag. 63. et qui
loca ab eo adducta, ut solet, descrip-
sit, Pareum in Lex. Crit. Consultandi
verbo sic usus Tac. An. ii, 54, 4. cum
consultantes vocat, qui Apollinis Clarii
oraculum consulerent. Sicuti vicissim
consulere interdum est, deliberare,
consultare. ut apud eund. Tacit. xv,
- 26, 2 'consultuit inter primores civi-
tatis Nero, bellum anceps, an pax in-
honestæ placeret;' adde Pareum in
Lexico Crit.)
- Delicate facere multa odiosa (molliter,
voluptarie) vii, 2
- Deligere ducem xv, 7 ad bellum ge-
rend. vi, 3 delectus dux xx, 1 deli-
gere diem, ad xvi, 2 delectus (v.
sup. Delecta)
- Deligata in cornibus juvenecorum sar-
menta xxiii, 5
- Delphi (urbs Bæotie) i, 1. ii, 2 Delphos
corrumpere conatur Lys. (oraculum
Delphicum) vi, 3 Delphici Dei re-
sponsum (Apollinis in oraculo Delph.)
iv, 5 (ubi tamen τὸ Dei in q. Mss.
deest. De urbe et oraculo hoc plura,
post alios, nobiliss. Clasenius de ora-
culis gentil. ii, 2)
- Delus (una Cycladum insularum in mari
Ægeæ. vid. Buchn. Thea.) serarium
commune Græciæ iii, 3
- Demades (orator Athen.) Athenas tradi
cupit Antipatro xix, 2
- Demænetus (Athen. petulans homo) xx, 5
- Demens: dementi ratione, cogitata pa-
tefacere iv, 3 (Sic ap. Virgil. Ecl.
3. 'mala falx,' qua quis male uti-
tur, ut Servius ait. Vorst. Ita Cic.
Philipp. ii, 7 'Quid est dementius,
quam objicere alteri salutaria?')
- Demergere hunc fortuna adoritur (de-
primere) x, 6
- Demetrius (rex Asiæ, Antigoni filius) in
custodia generi perit xxi, 3
- Demetrius Phalereus Athen. in factione
optimatum erat xix, 3 ei ccc statuas
decrevit pop. Athen. i, 6
- Demigrare Lacedæmonem (confugii cau-
sa) vii, 4 Corcyram ii, 8 concedere,
ibid. demigrare ex insula (quam sc.
incoluerant) i, 2 (Unus et Cæsa. B.
Gall. 4. ac Cic. pro Rabir. et alibi.
Loccen.) demigrationis societatem pe-
tere (sc. in coloniam) i, 1
- Democratia Athenis restituitur viii, 3
- Demoliri arcem xx, 3 propugnacula ty-
rannidis, ibid. tectum iv, 5 (Ita Curt.
viii, 10, 30. Similiter Cic. 'demoliri
parietem, partem muri' &c.)
- Demosthenes (celeberrimus Athenis ora-
tor, immo Græcorum oratorum prin-
ceps) in exilium pulsus xix, 3 proditus
a Phocione, ibid.
- Demum: nunc demum xx, 5
- Denique (præced. unico membro, et se-
quente voce 'postremo') xviii, 13 (q.
d. breviter, uno verbo &c. Sic sæpe

- alti : v. Freinsh. Indd. Flor. et Curt. Eodem, ut videtur, sensu, etsi pluribus membris præcedd. usurpatur xvi, 4. xxi, 2)
- Denuntiare : denuntiant se damnaturos (cum imperio et severitate edicunt) xii, 3 (Sic Curt. vii, 7, 25 &c.)
- Depellere de provincia aliquem (de successore in regenda provincia) xxiv, 2 hostem terra (profigere) vii, 8 Sicilia xx, 2 periculum (evadere) iv, 3 (ut ap. Tac. H. iv, 42, 2). depellere præsidia barbarorum ex his regionibus. iv, 2 servitatem a civitate xx, 1 depelli a gradu li, 5 (v. Gradus). a re ea (elegantè, cum consilio demovemur) xiv, 7
- Deponere prius animam, quam odium (de inexpiabili odio) xxiii, 1 ('Deponere odium,' usitatum, sed 'animam,' rarius; dixit tamen Propertius. Lamb. Sic alibi, ponere vitam iv, 8). deponere pecuniam in templo (sc. custodiæ et securitatis causa) xxiii, 9 (mos passim obviu), deponere imperium xx, 3
- Depopulari regionem xvii, 3
- Deportare : ad deportandum eum missa navis (ad vendendum : de eo, quisevera denunciatione magistrat. vocatus erat dom.) vii, 4 deportare ossa alicujus ad (v. Ossa) xviii, 13 triumphum ex provincia xxiv, 2
- Deprecari pericula, incommoda amicorum (ne illos affligant) xxv, 12 (Sic 'deprecari bellum,' et 'mortem,' Justin. viii, 3, et xi, 9. Vorst.)
- Deprimere naves (demergere) ix, 4 deprimere preces alicujus obstinatione diuturna (contemnere. Sic Mss. et edd. vet.) xxv, 22 (Male Lamb., compressit)
- Depugnare : ad depugnandum cogi (ad præl. committendum) ii, 4
- Dercyllus (Antipatri præfectus Atticæ) xix, 2
- Descendere in Græciam (de adventu Xerxis per mare) iii, 1 (Græci *Ἀρδαύου* vocant. Schott.) descendit civitas univ. his obviu in Piræum vii, 6
- Desolascere xxii, 2 ab aliquo vii, 5. xiv, 5
- Deseri ab aliquo in bello xiv, 2 deseruit eum nulla in re (de fideli constantique opera) xxiii, 8
- Desiderat hæc obsonii genera tempus præsens (poscit) xvii, 8 artifices quos desiderat cultus domesticus (quibus opus est ad cultum dom.) xxv, 18 non multum desideret historiam, qui (expetat) xxv, 16 desideratur illius imperatoris opera (opus est eam sollicitare) xv, 5 Sic : desiderari cœpta est diligentia Epaminondæ (hunc potius præesse, cujus virtus spectata erat, omnes cupiebant) xv, 7 (*ῥαπαφδοτος* instar case potest ad hunc l. ille Taciti de Agric. xli, 3 'cum damna damnis continuarentur, poscebatur ore vulgi dux Agricola, comparantibus cunctis vigorem, constantiam, et expertum bellis animum, cum inertia et formidine eorum,' qui tum res gerebant sc. Eodem sensu dicitur de absente et exule). confestim notæ virtutis desiderium consecutum est v, 3 Cimonem Athen. in bello, in pace, diu desideraverunt (de mortui desiderio) v, 4 (hoc sensu clare loquitur Plin. Paneg. de Nerva cap. 16. 'eo ipso carus omnibus ac desiderandus, quod prospexerat, ne desideraretur,' Boeci.)
- Desistere : (molestiis, Freinsh. xii, 6) de contentione (controversiam omittere) xiii, 2 non destitit ininicitias suscipere (semper suscepti) xxiv, 2 juvare patriam xvii, 7 nunquam destitit animo bellare xxiii, 1
- Desperare de rebus summis xviii, 9 desperavit præstare se posse, quæ pollicitus erat ii, 10 non desperatur de virtute eorum (crederetur, adhuc esse aliquid in virtute eorum præsidium) i, 4 desperati (abjecti afflictique) xxv, 8 desperatis rebus generi (id est, cum desperasset, generi conata successura aut eventum habitura) xiv, 6 desperatis rebus provinciarum xxv, 8 (cum diffusi essent provinciis : quæ illis datæ fuerant : Cretæ et Libyæ P. Manut.) ad desperationem pervenire xxii, 2
- Despicere aliquo (negligere, non curare, tanq. rem cura et solitudine indignam) xvi, 3 rei familiaris fructus (non cupere redditus; honore contentum) xxv, 6 despectus (qui non metuatur : paulo ante, contentus) viii, 2
- Despondet vix anniculum virginem Cæsar Neroni xxv, 19 (Magna ea, vulgo etiam, licentia sponsaliorum, nullo ætatis respectu. hinc immaturitas sponsarum ab Augusto lege coërcita. Suet. 24. Vid. Lips. ad Tacit. A. 3. Boeci. Add. not. Loccenii. Ceterum etiam ex h. l. apparet non esse perpetuum discrimen inter spondere et despondere, Donato traditum ad Ter. Andr. i, 1, 75)
- Destinavit præoccupare (constituerat, in animo habebat) xviii, 2 (antea : 'co-

- gitabat' v. *ibid.* Sic aliquotiens Curtius et Tacitus: ap. quem 'destinata' hoc sensu legas iv, 40, 9. Videtur autem subaud. 'in animo.' Est v. proprie verbum sagittariorum. v. Ind. Freinshemii)
- Destitui ab aliquo (de rejectis precibus negativoque auxilio) vii, 5
- Detecta aedes vetustate (tecto vetustate corrupto prolapsoque) xxv, 20 (Aliter Ms. Schotti. v. not. 'Verum detectam aedem' etiam Livius dixit, de ablato, sed data opera, tecto, lib. xlii, 2 et 7. et Metaphorice apud Plautum hominem cum aedificio comparantem. Mostell. i, 2, 60. et sc. iii, 6. Philolaches ait, ignaviam esse grandinem, imbrem et tempestatem illam, quæ modestiam omnem, verecundiam et virtutis modum, qua tectus fuerit, sibi detexerit)
- Deterreri a conatu resistendi (de pertimescente hostem, eique se dedente) xiv, 4 Sic: non deterreri religione ab incepto (quæ dum postremæ voces abfuerit ab opt. libris) x, 5 (At paulo latius accipitur in seqq.) deterebantur a deditione (deducebantur a consilio dedendi se fiducia adventantis classis regis) i, 7 deterritus ab ea voluntate (deponendæ tyrannidis sc.) consilio x, 3
- Deterior pediatu (*ἀδελφώτερος*, inferior; infirmior) xviii, 3 (Sic: melior pediatu, instructor, validior)
- Detestans compellabat impium (i. e. detestabatur et vocabat imp.) xx, 1 detestabilis et invisus (Ita Schottus edidit), Fr. 2 (sed leg. 'intestab.')
- Detrahere de aliquo (de invidiosa et obtractatoria depressione) xii, 3 (Ita Cic. pro Rabir. c. 7 'quo facilius de hoc senatu detrahere possitis.' Paulo ante dixerat: 'in invidiam vocatis.' Et Philipp. ii, 1 'An in senatu facillime de me detrahi posse credidit?' Ap. eund. Q. Fratr. 'qui de se detrahare volunt.' Ammian. Marcell. xxx, 29 'de fortib. detrahebat, ut solus videretur bonis artib. eminere') Sic: detrahare de rebus gestis alicujus (obtractando ea imminuere) xx, 5 detrahare pondus (sc. loricarum, leviores loricas invenire) ii, 1 detrahare multas partes novem (minuere multam demendo partes novem) xiii, 4 signum (sc. epistolæ) iv, 4 detraxit ei multum, quod alienus erat civitatis (decepsit, detrivit, sub. de auctoritate et Macedonum favore) xviii, 1
- (v. Periz. ad Sanctii M. l. 4. c. 4, 11, 49)
- Detrimentum existimationis nullum facere xxiv, 2 rei familiari affert peregrinatio xxv, 2 sine detrimento exercitus se expedire (salvo atque integro exercitu) xxiii, 6
- Detrudere aliquem ad fortunam humiliorem ex regno (significanti et ordinaria metaphora, qua fastigium, accessio, dejectio, de magnatum fortuna usurpantur) xx, 2 (Boeckl. Vet. Scholastes Horatii: 'de ima detrusus.' v. Pricum ad Miles. Apulei. pag. 393)
- Devehi nave Corinthum x, 4
- Devenire domum alicujus (sic libb. vet.) xvi, 2 in urbem xvi, 3
- Devertere Thasum (sc. ex itinere in urb.) vi, 2 (Sic enim leg. eo loco, non 'divertisset.' Ita namque locutos veteres, docet Dausquius in Orthographia. quomodo et Cic. ad Attic. iii, 7. dixit 'itineris causa devertere;' et in Philipp. 'devertere Mamiliam.' Reponit hanc vocem Lambinus etiam xvi, 2, 5. sed sine causa)
- Devia itinera (occulta et insueta) xviii, 3
- Devincere bello totam insulam xii, 2 dev. exercitum hostium (penitus vincere, ad internecionem cedere, ut ad resurgendum nullas vires restant) i, 2 Sic: devictæ Athen. copis ix, 1 devicti Atheniens. ix, 2 (ut apud Curt. ix, 2, 23. Persæ.) devincere virtutem alicujus (significanter, depimere, inutilem reddere. de obtractantibus) xxiii, 1
- Devincire sibi aliquem consuetudine sua (benevolum reddere) xxv, 1 devinc. aliqu. liberalitate (mor: suum reddere, valentiore significato) vii, 3
- Devocare (est vocare de foro ad cenam) v, 4 (Usus eo verbo, præter Cic. et Horat. a Lamb. laudatos, etiam Plin. xxxiv, 8. et ex emend. Gronovii, sed alio sensu xxxiv, 7. Male a. mutat h. l. Lamb. Et pejus etiam alii: denotaret)
- Devovere aliquem (de publico devotionis ritu) vii, 4, 6 (De verbo et more v. Brisson. Form. 1. et Plutarch. in Alcib. It. Lamb. qui exponit denique, pro, aqua et igni interdicere: firmitas mentio pilarum, quæ adhibitis inter infamias notas et proscriptionis. Nec displicet interpretatio: ita tamen ut omnino execrationis quiddam ac dirarum habuisse ista exclusio relegatioque videatur. Boeckl.)

- Devotio in pills scripta (de elogio sive indice devotionis) vii, 6
- Deus Delphicus (pro Apolline) iv, 5 (ubi tamen in opt. libris vox 'Dei' aberrat) Dii publici, patrii, penates ii, 7 (Coniunguntur, ut 'publici' notent religionem et sacra universa, et quoniam unaquaeque civitas certos ac veluti proprios Deos habebat, adduntur 'patrii': 'penates' autem sua cujusque domestica sacra notant. Majoris expressionis causa, id innuitur quod alias voce 'divinorum' notatur, in formula veteri: 'divina humanaque omnia.' Item per 'aras': ut in illa: 'aras focosque.' Mens loci: religionem, sacra, templa, communi gentium jure, tum ceteris praediis tum moribus defendi posse ac debere. Nominatur quod est potissimum, nec excluduntur, quæ ad 'humana et focos' pertinent. Boecl.) Deorum numen facit cum iis qui fidem servant xvii, 2 (nisi tamen locus corruptus est; ut doctiss. Scheffero visum). sine Deorum numine nihil rerum humanarum agitur xx, 4 Deos sibi iratos reddunt perjuri xvii, 2
- Deuti victo (pro abuti, ut videtur) xviii, 11 (Male antea vulgati, se uteretur)
- Dextra fidem dare xiv, 10 data recipere aliq. in fidem ii, 8 (De hoc more v. not. ad utrumque loc. et Freimsh. ad Curt. vi, 4, 14)
- Diadema (regium capitis insigne) cum sceptro in sella positum xviii, 7 (Ita solebat in aula fieri et tabernaculo regis: quem morem hic observare jubet Pasch. de coron. x, 10. ut imitatum intelligamus Eumenem usitatum regni schema, reposcendique et asseruendi diadematis consuetudinem. Boecler. Add. not. et laudatos Freinsheimio ad Curt. x, 6, 15)
- Dianæ templum (ap. Gortynios) xxiii, 9
- Dibapha Tyria (purpure genus), Fr. 8 (de quo videndi, quos in not. laudavimus. Tert. de Pall. c. 3)
- Dicere: qui diceret ne ab exercitu discederet (ediceret, vetaret discedere, de nuncio a rege ad ducem misso) xiv, 5 dicere causam vii, 4 capitis ii, 3. xiv, 2 (in iudicio capitali pro se respondere). Sic: dicere pro se (in iudicio scil.) i, 7 uox: verba facere. dicere diserte xv, 3 in dicendo exercitatus xv, 5 dicendo valere vii, 1 (Hæc vox proprie eloquentiam notat et artem. 'dicitur matrem Paus. vixisse eo temp.' refertur, traditur, sub. dictum vel simile quid. Vulgo Græcismum esse censent: sed Latinam constructionem esse, ac alteram potius vulgatam 'dicitur mater vixisse' Græcam, docet Schopp. in Gramm. philos. et paradoxis litterar. Adde Heins. ad Ovid. Fast. iv, 507). dicta est ei provincia (destinata, opp. data) xviii, 2 (Sic, 'dos dicta' ap. Cic. pro Flacc. et Nonium in Dicere. et Dicere diem. v. Salmas. de modo usur. c. 16. et Nic. Heins. ad Ovid. Fast. vi, 594. et ad Metam. xi, 213)
- Dictitare: vulgus dictitabat tyrannum non ferendum (crebro jactabat) x, 7 dictitant hanc sibi esse belli causam (præterdunt, *προπαρτίσθων*, hoc utuntur prætextu) vi, 1
- Dictator Fabius xxiii, 5 ('Dicebatur' hic magistratus; i. e. dicendo crebatur: hinc 'dictator,' a propria voce, *ἀπορροπὸν ὀρπαρχὸν* Polyb. dicitur Hist. 3. 'ultimum rebus trepidis consilium,' Liv. iv, 56. quo Romani ad vindicandam maximis periculis temp. usi. Vellei. ii, 28, 2. quem loc. feliciter restituit Gerard. Vossius. Boecl. Adde not. Boecleri ad eum loc.)
- Dictum (de oratione captiosa) i, 2 (de sententia s. versu Homeri) x, 6 dicta (vel dicteria) proprio nomine appellata, quæ facete et breviter et acute locuti essemus, Fr. 5 (v. Boecler. Chrestomath. Ter. et Thes. Buchn.)
- Dicto audiens alicui (obediendi signif.) vi, 1. xi, 2. xiv, 2 jussis alicujus xvii, 4 (v. Audiens)
- Dicis causa xxv, 8 (*προφάσεις ἔρεκα, λόγους ἔχων*, verbo, non re: in speciem, simulacri causa, perfunctorie, non ex animo. v. Petr. Pithæum subseciv. part. 2. c. 8. Manut. ad loc. Nep. nostri, ubi exempla congegit. Taurello et Cujac. tribuitur formulæ ubique ferme depravatæ restitutio. Explicant et per illud Græc. *ἀποφάσεις ἔχων*: quod tamen sua cautione non caret. Boecl. Ita scil. hunc locum, præeunte Cujacio observ. x, 37. legunt Manutius, Lambinus, Schottus, Boeclerus, Ernestus, et cum iis alii. Formulam autem 'dicis causa' præter jam dictos et laudatos Schotto ac Ernestio in not. ad h. l. illustrant etiam Brodæus miscell. x, 18. Duaren. disp. anniver. i, 47. et comm. in L. 7. D. de Pactis, Ant. Augustin. Emendat. ii, 1. Læl. Bisciola subseciv. viii, 12. Brisson. de verb. signif. lib. 4. Elmen-

- hont. ad Apul. l. 1. de philosoph. not. et in Ind. Schott. observ. hum. v, 33. Ritterhus. lect. sacr. iii, 12. Salmas. defens. miscell. c. 17. &c. Verum in omnib. Mss. et edd. vet. Nepotis legitur 'necis causa.' v. not.)
- Dies** : quem diem sic univ. civit. prosecuta est (i. e. quem discessum, sive quod discessus ejus tempus) xxv, 4 (Dies, pro eo quod per diem accidit. Ita Joann. xii, 27. et Marci xiv, 35. *ἡμέρα* pro eo quod in ea sustinendum erat :) dies induciarum præterit (sc. ultimus, terminus, meta) xvii, 3 (de qua vid. H. Grot. de J. bell. et pac. iii, 21, 4. Possis etiam capere pro tempore induciarum toto, Boecl. Sic Cic. Ep. 14. ad Tironem : 'dies promissorum adest.' Locc.) diem obire (mori : subint. supremum ; quæ integra phrasis reperitur i, 7. vii, 10. x, 2. xx, 5. xxi, 1. v. inf. Suprem.) diem certam præstitueret alicui (sc. ante quam redire debeat domum) xii, 3 diem noctemque navem in salo tenere ii, 8 Sic : dies noctesque iter facere xiv, 4 in diem emere (ut solvas post aliquod tempus sive ad certum diem) xxv, 9 (Sic in Jure R. 'in diem addictio.' item 'ad diem pecunia promissa.' L. 77. de verb. oblig. 'in diem legatum.' L. un. § 3. quand. dies ususfr. leg. ced. Loccen.) usque ad hanc diem (hoc tempus) xxiii, 2 die ipso colloquendi (paulo ante, tempus dixerat) xiv, 11 die natali maxima fecit prælia Tim. xx, 5 in dies xxv, 21 dieb. paucis (sub. in ; intra paucos dies) xxiii, 10 (v. Vorst. de Lat. falso susp. pag. 222)
- Differre** in nulla re a privato xvii, 7 differre rem in crastinum (rejicere) xvi, 3 differendo negare v, 4 (*ἠπορεύσθαι*, cujus fundamentum explicare illa Seneca possunt l. benef. 1. 'distulit, i. e. timide negavit.' et mox : 'qui tarde fecit, diu noluit.' it. lib. 2. c. 5 'tarde velle, nolentis est.' Boecl.) dilato rumore (emanato, disperso) x, 10 (Ita plane loquitur et Sueton. Aug. 14. Idem in Jul. 13 'fama distulit.' Tacito absolute est 'differtur' An. iii, 12, 6. et iv, 25, 5. Simili phrasi Terent. Heaut. prol. 15. 'differre rumores.' Tacit. A. i, 4, 2. ac Petron. 'differre aliquem rumoribus.' Sicuti Livius xxiv, 4 'sermonibus.' Virgilius *Æn.* 7. 'Didit hic subito Trojana per agmina rumor')
- Difficillima natura** (sub. homo, vel vir) xxv, 5 (quam et asperitatem vocavit, qua præditi vocantur Philosopho *δυσκολοι*, *δυσάριδες*, qualem *ἡθροποι* Terent. in suo Demea ; in quo tamen et alia concurrunt). difficile fuit judicare xxv, 12 Sic : ut difficile sit judicari xxv, 16 ut difficile sit intellectu xxv, 15
- Dignus memoria** (*ἀξιωμακρόνους*, celebrari dignus ad posteros) xiii, 4 si qua digna memoria erunt (digna cognitu) xv, 1 non satis dignum summorum virorum personis genus scripturæ (conveniens, congruens, ex illorum dignitate), Præf. (Sic ap. Val. Max. ix, 2 'tormenti genus haud dignum passo, auctorib. dignissimum')
- Dignitas** : ad hanc dignitatem perduxit hunc agellus (de honorib. summisq. potestatib. a populo delatis) xix, 1 Sic : dignitate regia esse (non auctoritatem modo, sed potestatem regiam notat) i, 2 dignitas equestris (de ordine et nobilit. equitum R.) xxv, 1 dignitati servire (consulere existimationi et honori suo) xxv, 6 dignitas magna corporis (augusta corporis forma, consistens in magnitudine, proportionem, et pulchritudine Loccen.) x, 1 dignitas honesta (mascula et viro digna pulchritudo, si tolerari debet hæc lectio) xviii, 11 (grandius dicitur, quam venustus, aut pulchritudo : ita 'dignitas formæ' sæpe, *τὸ εἶδος ἔστιν τιμωρικόν*. v. Thea. Buchneri. Etiam de feminis usurpatur. 'Zenobiam dignitate formæ haud degenerem reputatam,' auctor est Tac. xii, 51, 4. i. e. ex forma supra vulgarem augusta, pro generosa agnitam. Boecl. adde not. ad h. l.) dignitate portus urbem æquiparat (pro splendore et visendæ rei specie) ii, 6 dignitate vitæ omnes superare vii, 11 (cum splendore jungitur, intelligiturque *τὸ σεμνοπρεπὲς μετ' εὐπραγείας καὶ χερσέρος*. Boecler.) pro dignitate vivere xxv, 2 (Intelligitur hic dignitas vitæ exactæ ad *τὰ καθήκοντα*, quæ bonum sc. virum decet. Boecl.) pro dignitate hominis amplo funere efferre eum (prout meretur illius conditio ac fortuna) xviii, 4
- Digrediens** (paulo ante discedens) xiv, 11
- Dilabi** (fuga et discessione, qua quisque potest, salutem petere) vi, 2 (Exempla et amplior. exposit. v. ap. Muret. var. lect. xi, 5. Boecler.) dilabuntur

- copiæ simul cum nuntio (de nuda dis-
cessione) xviii, 3
- Diligere affinitatem alicujus (eligere: sic
Ms. Schotti) xxv, 2
- Diligere puerum amore Venereo iv, 4
(nisi tamen posteriora verba a glossa
sunt, quod Piccarto visum). diligi tur-
pius quam par est xxii, 3 diligi quam
metui maluit (Timoleon) xx, 3 dili-
gens veritatis (φιλαλήθης) xv, 3 dili-
gente patre uti xxv, 1 (i. e. amante:
nisi malis pro parco accipere, quomo-
do Ciceronem ea voce uti observant
Gifan. obs. L. pag. 70. Schopp. ep.
de disc. Lat. L. pag. mihi 94. et Pa-
reus in Lex. Critico)
- Diligens imperator (al. imperii: de ducis
industria et strenua administrat.) ix, 1
(Tali loquendi formula Tac. 'strenuus
militiæ.' H. iii, 42, 6 &c. Boeckl.) di-
ligentia multa comparet in his libris
(auctoris scil.) xxiv, 3 diligentia omni
affectare munditiam (omni studio)
xxv, 13 minus diligenter hoc celatur
(proditur, detegitur ex negligentia)
ix, 5 diligentia Epaminondæ deside-
ratur (φιλοπονία) xv, 7
- Dimicare (pugnare, prælium committere)
vii, 8 (mox: confingere. Sic: dimi-
care armis. armis cum). dimicare ad-
versus quem (resistere, in aciem exire
ad.) i, 4 dimicare de summa imperii
xxiii, 8 de summis rebus xviii, 10
dimicare equitatu xviii, 3 in terra ii, 3
(Paulolatore significat) dimicare cum
aliquo (est bellare) ix, 4 Sic: dimi-
catur in Asia (bellum geritur) xvii, 2
dimicare de fama (in iudicio, sub.)
conservanda xiii, 4 (Sic Cic. pro Arch.
'dimicare de vita.' Vorst.)
- Dimittere imperium (deponere) xx, 2
vitam xxiii, 12 (amittere, ut loquitur
Horat. i, 1. seu negligere). Sic: occa-
sionem i, 3 &c. (quod περιφραστικός
est) tempus rei gerendæ vii, 8 (Priore
formula usus et P. Syrus: 'Cavendi
nulla dimittenda occasio.' itemque
Cæs. B. G. v, 87. posteriore idem
Cæs. ii, 21. Curtius dixit 'opportuni-
tatem dimittere' iv, 4, 1). non dimit-
tere a se præceptorem (non desinere
ejus disciplina et institutione uti) xv,
2 dimisit eum nusquam ab se (retinuit
in convictu assiduo) xxv, 4 dimittere
aliquem. sancium ac fugatum xxiii, 4 ne-
minem nisi victum dimisit xxiii, 3
(Elegans formula, qua Græcorum δια-
τηρῆσις καὶ ἐνέργεια περὶ τὰς μάχας
per ἐβρύχας notatur. Boeckl.)
- Dion (historicus) lx, 5
- Diomedon Cyzicenus Epaminondam frus-
tra tentat corrumpere pecunia xv, 4
- Dion Syracusanus describitur a bonis for-
tunæ, animi corporis x, 1 Dionysio
intimus, ibid. legationibus adhibitus,
ibid. Platoni Syracusis accito deditus
x, 2 similitudinem tacitam cum Dionysio
exercet x, 3 mox suspectus Corinthum
dimittitur x, 4 uxore et filio spoliatur,
ibid. bellum parat tyranno x, 5 Sy-
racusis potitur et ad pactiones tyran-
num redigit, ibid. adversis conflic-
tatur x, 6 multa impotenter agit x, 7
a Callicrate quodam simulata amicitia
decipitur x, 8 et interficitur x, 9 post
mortem converso affectu desideratur
x, 10 ejus cædis mentio etiam xx,
2
- Dionysius prior diligit Dionem x, 1, 2
ejus causa Platonem accersit, ibid.
somno sopitus obit, ibid. idem fortis,
contuens, ambitiosus, felix xx, 2
- Dionysius filius Platonem et Philistum
accersit x, 3 Dionem ingenii præstan-
tia suspectum Corinthum dimittit x, 4
a quo bello petitus ad pactiones redi-
gitur x, 5 Dione interfecto rursum Sy-
racusis potitus est xx, 2
- Dionysiorum tyrannis x, 1
- Dionysius (Theb. musicus) xv, 2
- Dirigere cursum, quo intend. (navigando
provehî, ad term. itineris contendere)
i, 1 (v. sup. Curr.) eo dirigere navem
(sc. ad portum) xii, 4
- Discedere ab aliquo (abire) vii, 8 domos
suas ii, 4 discedere inter se longe (a se
invicem) xviii, 8 hospes qui nunquam
discedere voluerat (qui semper eum
comitatus fuerat) vii, 10 discedere a
iudicio capitis xv, 8 Sic: discesserat
aliquoties liberatus (sc. a iudicio) xix,
2 discedere pari prælio (ut neuter
vicerit, æquis manibus abscedere) ii,
3 discessit superior (victoriam repor-
tavit) xiv, 8. xxii, 1. xxiii, 1 superior
prælio xviii, 10 (respondet formulæ
antea laudatæ, 'victum a se dimittere.'
Boeckl.) discedere infectis rebus a pug-
na (omittere oppugnationem) i, 7 (ubi
tamen illa 'a pugna' melior. libris ab-
sunt)
- Discere (cognoscere, intelligere), Præf.
(sicut 'docere' aliquando est 'expon-
nere.' v. Docere). discitur facillime
ex hoc, quod quis studiosus est audi-
endi xv, 3
- Disciplina militari erudire exercitum xi,
2 nobilitari xi, 1

- Discrimen**: in magno discrimine esse (periculo) xiv, 5
Discumbere temporis (maturius cœnare), Fr. 6
Disertus xiii, 1 diserte dicere xv, 3 disertissimus omnium Græcæ linguæ eloquentia vii, 2 (in libris vulg. et Mas. Boecl. ac utroque Bavarico. Verum in aliis est 'ditissimus')
Disjicere copias alicujus (dissipare) i, 2 (Ita Cæs. B. G. i, 25 'disiecta phalange.' Tac. A. ii, 45, 3 'disiectas percatervas'). disjicere munitiones xviii, 5 arcem a fundamentis (destruere, demoliri) xx, 3 Sic: domum xxiii, 7 disiecta mœnia xx, 3 (Sic et Livius xxiv, 2). disjectus est ille globus consensionis (dissipata societas, privato ærario constituendo destinata) xxv, 8
Dispalati in agris vi, 1 dispalata multitudo xxiii, 5 (palabundi et dispersi passim vagantesque. Cic. et Cæs. 'palantes.' Sesonna hist. 3 'dispalati ab signis, dispersi omnes ac dissipati.' v. Nonium c. l, 260. Gellius i, 11 'ne sparsi dispalatque prouerent.' Paulo diverso significato Sallustius, sive quis alius auctor est, epist. 2. de rep. ord. cap. 13 'Hæc multitudo in artes vitasque varias dispalata, nullo modo inter se congruens;' nam hic animorum distractio et separatio, ibi corporum, innuitur)
Dispensare pecuniam ix, 4 (de eo, quem *ταμίας* Græci vocant, pecuniis cogens administrandisque præfecto. 'dispensator' aliquando dicitur: servile alias id nomen: v. Marcell. Donat. in Suet. August. 67. Adde Thea. Buchneri et ibi laudatos)
Dispartire bona militibus x, 7 servis unguenta, coronas, mensam secundam xvii, 8 dispartiantur regna familiaribus (passivo) xviii, 2
Dispicere hujus consilium plerisque (non probatur) ii, 3 huic crudelitas illius (improbatur) x, 1 pluribus cum nonnulli dicunt (nolunt assentiri) iv, 5
Dispositi ab imperatore milites (in acie stantes: paulo ante, ordinati) xi, 2
Disputare de rep. (disserere) xv, 3 (mox: sermonem habere). in disputanda philosophia (seu, ut Schottus edidit, disputando versari), Fr. 5
Dissentire ab aliquo xxiv, 1 dissensio oritur inter hunc et illum (dissidium: unde mox, factio) x, 6 dissensione unus disjicitur globus consensionis (quod ille consentire nolle) xxv, 8
Dissidere ab aliquo (de rege bellum cum alio gerente) xxiii, 10
Dissimilis hujus, factis, moribus xii, 3
Dissociati civium animi (de civ. discord.) xxv, 2
Dissolvere regiam potestatem (abrogare: ita Græci *καταλύω*) vi, 3 dissolvitur societas (sc. inter amicos Alex.) xxi, 3
Dissolutus (neglectum legis, boni moris, existimationis sign.) vii, 1 (Hæc 'dissolutio,' ita enim vocat Treb. Poll. in Valer. jun., contemptum parit: sicut flagitia et iniquitas principum, timorem. Ut sententiosus locutus sit Pollio, cum dixit: 'Non est quicquam ad audaciam malis, ad spem bonorum bonis promptius, quam cum vel malus timetur, vel dissolutus contemnitur Imperator.' in Gallien. cap. 5. Boecler.)
Distineri litibus (vexari ac distrahi) xxv, 9
Distrahi: non prius distracti sunt quam de pugnantis et inter se complexis xviii, 4
Districus tantis bellis (occupatus) xxiii, 13
Diversi discedunt (in diversas partes) xiv, 11 (poëta: 'quo diversus abis?' Æn. v, 166. Boecl.)
Dividere agros civibus (partiri, distribuere, assignare) v, 3 bona (civium; paulo ante: dispartire militib.) x, 7 inter se bona publicata viii, 1 copias hyematum (in hyberna dispartiri) xviii, 8 (ubi tamen alii leg. 'dimisit')
Divinus (de Attico) xxv, 9 (qui ea parte prudentiæ, quæ divinatio sive providentia dicitur, valet, rectitudine, inquam, constantiaque consilii ac propositi. Ita Boecl. Videri possit potius idem esse ac divinandi peritus, quomodo alios hac voce usos, docent Buchner. Thea. Pareus in Lex. Crit. Reines. epist. ad Fred. Helmium, alii: quæ siquidem 'divinatio' in seqq. retineri deberet. Sed ea merito suspecta est, legendumque forsan 'divina;' ut ita vocetur bonitas naturalis. Vide paulo post Divinare). divina res conficitur (sacrificatur: Jovi hostiæ immolantur) xxiii, 2 (Nonius cap. 4 'facere rem divinam, religionibus exhibere.' v. not. in Sidon. 5. ep. 17. Savaro. Sic Cic. 1. divin. 'cum res divina fieret.' Et 'divinam rem facere,' Plantus ac Livius: 'res divinas perficere,' Virgil. Æn. 8. Loccen.)
Divinare de exitu (*Βοτὴ θεῶν τὴν ἀποφύην ἐλπίζω*, inquit Diodor.) xvii, 6

- divinatio est prudentia xxv, 16 divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas xxv, 9 (Ita quidem libri omnes editi scriptique. sed Bachnerus mallet legi 'divinitas,' quod etiam Schotto in mentem venerat. Conjectura summi viri favent, quas toto isthoc capite subjiciuntur, nisi tamen malis 'divina' legere. Vid. VV. LL.)
- Dives: ditissimus eloquentia Græcæ linguae vii, 2 (ubi vulgo est 'disertiss.')
- Divitissimus xix, 1 (denuo notas adi)
- Divitias orbis terrarum accipere nolle pro carit. patris (*ὀρεφβολυαὶς* de summo pretio) xv, 4 divitiis ornare (cives) ii, 2 (alii: locupletare)
- Diutina contentio xiii, 2 par xv, 5
- Divum sub divo iv, 5 (et juxta Savar. et alios xviii, 5. i. e. in aperto aëre, non sub tecto. Scripturam hanc e Mss. Codd. Nostro, itemque Lucretio iv, 211. Cicero i. in Ver. cap. 19. Horatio Od. iii, 3. 23. Od. i, 18, 13. ac Od. iii, 2, 5. Suetonio in Jul. 72. et Aug. 82. dudum Gifanius, Torrensius, aliique asseruerunt. Antea namque ferme ubique 'sub dio' legebatur; quod Festus *ἀπὸ τοῦ διὸς* dictum vult, Rectius Varro de L. Lat. iv, 10. qui ab antiquo 'Diovis' derivat. Unde Horat. i. Od. 1. 'sub Jove frigido,' i. e. sub divo, in aëre frigido)
- Divus (*ἄρθεσθελς*, consecratus. Absolute ponitur pro Julio Cæsare) xxv, 19 (nam et hoc inter arcana firmandæ dominationis flagitia inventum. Boecl.)
- Docere (exponere, narrare) i, 6. xvi, 4 (ostendere, demonstrare) xiv, 5. xvii, 2 docere lectores exemplis xxv, 19 docere aliquem musicam, Præf.
- Docilitas ingenii xxv, 1
- Doctor literarum Græcarum xxiii, 13
- Doctrina multa comparet in hoc libro (eruditio) xxiv, 3 doctrina, non natura solum, hoc fecit xxv, 17 doctrinæ (doctrinarum cognitio et profectus) xv, 2 doctrinæ puerilis ætatis (quæ tradi solent pueris) xxv, 1
- Dodona (urbs Chaoniæ in Epiro: Jovi sacra. Pro oraculo Dodonæo, sive potius sacerdotibus oraculi) vi, 3 (v. Plutarch. in Lysandro)
- Dodrans: ex dodrante hæres xxv, 5 (novem partes hereditatis intelligend. cum dodrans novem partes sive uncias assis ex 12. sc. alias significet. Nam assis vocabulo hereditatem totam; 12 partibus assis partes hereditatis ap-
- pellari omnes noverunt. v. Budæ. de asse. Donat. ad Suet. Jul. 83 &c. Boecl. add. not. Ernestii et Gronov. de pecun. vet. iii, 10)
- Dolopes Scyrum obtineat v, 2 (populi Thessaliæ)
- Dolor desiderii (ex desid. concept.) xxv, 4 tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret xxi, 1 (Sensus: indignatione justa in scelus matris et vindictam ita exarsit, ne oblivisceretur interim, matrem esse, super cujus facinore doleret. Igitur filii officio animoque dolor iritati conjugis est coërcitus. Boecl.) dolore incendi vi, 3
- Dolo pugnant, qui pares non sunt armis xxiii, 10
- Domesticis rebus (vel, ut alii, opibus) robustus xxiii, 10
- Domicilium (sedes) xvii, 3 sibi constituere (habitandi locum) ii, 10 domicilium imperii orbis terrarum erat in ea urbe (de Roma) xxv, 3 (quasi fortuna imperii ibi habitaret. Tac. 'caput rerum A. i, 47, 1. 'urbs, unde in omnia regimen' A. iii, 47, 2. Cicer. 'domicilium imperii atque gloriæ' l. de orat. 23. Flor. 'destinata hominum ac deorum domicilio civitas' i, 13, 18. Id. 'Imperii sedem caputque terrarum' vocat i, 7, 8 &c. V. Clapm. de arcan. ii, 20)
- Dominatio perpetua i, 8 (pro imperio et potestate: ita enim *κυριαρχία* vocatur i, 3). dominatio unius (libertati omnium opposit.) i, 3 dominatio (de intemperantia, qua in alios affectatur imperium) ii, 7 impotens Atheniensium dominatio vi, 1 (de imperio ut capto occupatoque, adeoque de tyrannide. Sic: dominatio Persarum i, 3. v. Clapm. de arcan. iii, 2. ejusmodi dominationis cupiditas et cura intelligitur in Lacedæmoniis ii, 7. v. Clapm. iii, 7. ejus parandæ artes et flagitia vi, 1. de quibus Idem 2. cap. 9, 15. et 19. Alia dominationis flagitia viii, 1. v. eundem Clapm. v, 5, 10. Tale est x, 4, 3. et 4. Adde Justin. i, 7, 12. ubi not. Cl. Bernegg. Dominationis firmandæ obvia flagitia suspicio et crudelitas xii, 2. Boecler.)
- Dominatus (pro *μοναρχία*: oppos. regno, quod nomine tale est, non potestate) xxi, 1
- Dominus navis ii, 8 (v. Navis)
- Domus (pro ædibus): Domus (ejus) sic erat instructa, ut nulla in re differret

civis inopis atque privati (Græcorum imitatione, pro, a cuiusvis inopis atque privati) xvii, 7 domi nati domique facti artifices Attici (in domo ejus geniti, educati, instituti, non aliunde emti conductive) xxv, 13 domus amœnitas non ædificio sed sylva constabat, ibid. in domum (vel, ut alii, domum) suam nihil unquam contulit Agesiæus xvii, 7 domum Hannibalis a fundamentis disjecerunt Pœni (tanquam proditoris et majestatis rei) xliii, 7 (Sic Romani etiam solebant. Notum est Æquimeliū apud Livium iv, 16. Sic M. Flacci et Saturnini penates ab imis fundamentis eruti sunt. v. Val. Maxim. vi, 3. Politicos passim, et in his Piccart, observat. dec. iii, 1). in domo sua facere mysteria (domi suæ, ut vulgo loquimur) vii, 3 domo se tenere xv, 10 (Sic Cicero, pro domo sua: domo me contineo. Virgilius Georg. 3. 'Hunc quoque, ubi aut morbo gravis aut jam segnior annis Deficit, abde domo.') Domus (pro loco domicilii): domug Chersonesi habere (domiciliū et fixam sedem) i, 2 domi creati decem prætores (in ipsa urbe Athenarum) i, 4 domo proficisci i, 1. 2 domo nuntius ei venit (Lacedæmone) xvii, 4 domos suas discedere ii, 4 Domus (pro familia seu gente): domus et familiæ Philippi inimicissimi xviii, 6 in domum alicujus plurima mala inferre (familiam alicujus multis damnis afficere) ii, 9 Domesticæ res (vires propriæ, intestinæ) xliii, 10 domesticus summo genere erat xviii, 1 (ita *οἰκονομῆς* erat domi nobilis) Donari magnis muneribus ii, 10. ix, 4 præmiis xvii, 3 coronis aureis vii, 6 (v. Coron.) monumento sepulcri x, 10 (v. Sepulcr.) Donicam (pro donec) xxii, 1 (qua voce et Plautus, Cicero, Lucretius, alii usi. v. Sosipat. Charis. Lib. 2. Instit. Gramm. pag. 178. et Gifan. Ind. Lucret.) Donum Deo dare iv, 1 (inter solennia. Sic calix scrib. D. D. vel D. P. i. e. donum dedit, donum posuit. Vide de more toto Diis dona figendi, dicandi, sacrandi, iisque inscriptiones addendi Brissœ. formul. Lib. 1. et Tomas. de Donariis. Proprie reddidit Poëta *μνημα ἀνατίθεαι*.) dono sibi dati Indi quidam a rege Bætorum, Fr. 7 Dotibus de serario communi datis collo-

catæ Aristidis filio iii, 3 (Notandus mos, quo Resp. olim virorum bene meritorem filias pauperes ab indotatis nuptiis liberalitate sua vindicavit, ut loquitur Val. Max. iv, 4, 10. ubi Romanis quoque hanc laudem defert. Boecler.)

Drusilla natus Tiberius Claudius Nero (conjuges scil. Tib. Claudii Neronis, quæ post Augusto nupsit, Livia Drusilla) xxv, 19

Dubium nemini est ix, 1 dubium esse nemini debet xliii, 3 sine dubio xvii, 7 (hæ formulæ affirmant rem)

Dubio, an Thrasybulum primum omnium ponam (elegantè pro, amon ponam, vel, eo inclino, ut ponam) viii, 1 (Cl. Vorstius sic reddidit: fortasse ponendus est). non dubito fore plerisque, qui &c., Præf. non dubitabat se consecuturum vii, 9 se habiturum vi, 3 nemo dabatbat aliquid de pace esse scriptum xliii, 11 (Cicero et Terentius dixissent: quin futuri sint, quin consecuturus sit, quin habiturus sit, quin scriptum sit. Lambin.) non dubitavit committere prælium xliii, 11 configere xvi, 6 (de fiducia et prompto conatu). ne dubitaret ducere xliii, 3 venire xvii, 4 (ut omnino veniret, vel, ne differet ducere, venire. Ita Flor. i, 7, 6. et Curt. vi, 4, 14. Terentius dixisset: ne vereretur ducere, venire)

Ducere exercitus xviii, 13 exercitum adversus aliquem xv, 7 naves ex Syria in Asiam xliii, 8 aliquem in errorem (sic vulg. edd. sed nos e Ms. edidimus, inducere) xliii, 9 aliquem in convivium, Præf. (pro quo Noster ibid. dicit: adhibere aliquem in convivium). ducere feram bestiam captam (vinctam agere) xiv, 3 dixit secum Hamilcar filium Hannibalem in Hispaniam (de contubernio) xliii, 3 ducere aliquid secum (de auro s. thesauro) xliii, 9 ducere (existimare, credere) vii, 7 ducere laudi (tribuere), Præf. ducere bellum (protrahere) xiv, 8 (ita sæpe Cic. Cæs. alii: opp. sedare bellum, ibid.) ducere bellum quam diutissime (eod. signif.) vii, 8 (Quamquam Cl. Vorstius, quem vide, priore loco 'duci bellum,' interpretatur 'bellum geri.' Non, inquit, dicit Cornelius, Autophradatem, quod videret bellum duci majore Regis calamitate quam adversariorum, fecisse eum belli compendium et celeriter bellum confecisse,

- sed hortatum esse ad pacem). ducere tempus quam longissime (cunctando extrahere) ii, 7 (ita Cic. Verrin. 3. Tac. A. ii, 34, 5. Caesari 1. B. G. est 'diem ex die trahere.' Loccen.) ducere uxorem xv, 5
- Duci** adversus aliquem (sc. militatum) xviii, 3 duci (sc. cum praesidio. sic vulg. edd. sed nos edidimus: deduci) xv, 4 duci ad mortem xix, 4 duci non magis amore, quam more (impelli, moveri) v, 1 (v. supra Amor). caritate patris vii, 5 studio philosophiae (teneri) xxv, 12 suspitione falsa x, 10 omnium opinione victorem (credi, existimari) xvii, 3 poena dignum iii, 1 duci continentis debet, non intemperanter concupiscere xxv, 13 (v. Ellipsis)
- Ductor** legatus (fortassis princeps legationis) xv, 6
- Ductus** (opera in gerendo administrandoque bello): Sic, Pausaniae ductu Barbari apud Platæas delicti sunt iv, 1 quorum ductu res male gestæ xiv, 5 (differt ductus ab auspiciis, quippe quæ ad summam fati et fortunæ pertinent; interdum tamen conjunguntur, ubi idem auctor actorque. Boecl. v. Brissou. form. 4. add. Boecl. de auspiciis. reg. i, 11)
- Dulcius** libi potest esse his libris (sc. cognita) xxv, 18
- Dum** (donec): expectandum, dum se ipsa res aperiret iv, 3 (ita saepe Cicero). Dum (de re presenti): dum res conficeretur, procul in praesidio fuit xx, 1 (Terentius dixisset: 'interea dum res conficeretur,' vel, 'dum res conficeretur, interea procul,' &c.)
- Duplicare** modum hastæ (duplo fere longiores facere hastas, quam fuere antea) xi, 1
- Duplici** amiculo circumdatus xiv, 3 (v. Amiculum)
- Duritia** (sc. in victu cultuque) vii, 11 (Sic Plautus Mostell. i, 2, 75 'parsimonia et duritia disciplinæ aliiis erant.' Loccen.)
- Durum** adolescentis initium (asperum et calamitosum) v, 1
- Dux** manus (qui parti copiarum praest) xvi, 4 (opp. Imperatori, qui totis). dux Spartæ (a Spartanis constitutus) iv, 2 dux summus ix, 2 dux postulat a Corinthiis xx, 2 dux fortis et prudens ix, 4 dux belli imperitus xv, 7 ducum vitia xxv, 16 duorum princeps (principus) xiv, 5 dux non est a majoribus rebus ad rem parvam abstrahendus, ibid. Duce mutato mutatur fortuna vii, 5, xxii, 1 ducis respectu bellum timetur ix, 4 ducis præclari absentia quid noceat ix, 1 ('Ducis pernicies certum victoriæ apud hostes momentum,' v. Grut. disc. ad illud Tac. Hist. iv, 34, 9. 'ac forte Civilis lapsu equi prostratus, credita per utrumque exercitum fama, vulneratum aut interfectum, immane quantum suis pavoris, et hostibus alacritatis indidit'). duce Pausania Mar-donius fugatur (i. e. Pausaniae opera) iii, 2. iv, 1 duces bellorum xxiv, 3 duces mari (βαλαρωνκαρτορες) xiii, 2 duces et terra et mari (de principatu in Græcia) iii, 2
- Dynastes** Paphlagoniæ (de Paphlagonia v. infr. suo loco) xiv, 2 dynastæ xvii, 7 (Non assequitur usum hujus vocis Marcell. Donat. ad Sueton. Tiber. 26. dum de magistratu plurium et proceribus civitatis capit. Unde nunquam in singulari dynastam apud scriptores observari, ait; quod vel ex Nostro promptum est refellere. Ne arcessamus rem longius, locus, qui præ manibus, uterque lucem affert dubiis scriptorum assertionibus. In priore enim Thyus 'dynastes Paphlagoniæ' vocatur. interpretetur nobis Athenæus; ille 'regem Paphlagoniæ' vocat: sicut ipse Nepos lib. 14. c. 3. 'nobilem regem' recte. Ita enim vocari possunt et solent reguli, toparchæ &c. ut mox patebit; ita Scriptura cujuslibet civitatis dominum 'regem' vocat. Strabo Persidis, Mediæ, Assyriæ, Parthiæ toparchas, 'dynastas' appellavit. Quos 'reges' etiam dici potuisse probatur exemplo reguli Adiabene, quem Strabo in 16. vocat simpl. Ἀρχοῦρα, principem: Josephus vero 'regem'; qui et alibi Abennerigum quendam Στραβὸν χάρακος βασιλέα, regem castri Spasini, nominat; quem Casaub., qui in exerc. 2. ad Baron. annal. hæc disserit, non multo fuisse majorem 'rege Yvetoti Normánico' suspicatur. Adhibeatur jam alter Nepotis locus, ubi disertè Reges, Dynastæ, Civitates distinguuntur: ut Dynastæ non intelligantur magistratus civitatis, sed reguli, et certi loci tractusque domini. Tales ferme hodie Comites, Barones &c. Gradus. Cicero Philp. xi, 12. ita exprimit: 'reges, tetrarchas, dynastas.' Scriptor de bell. Alex. 64. 'reges, tyrannos, dynastæ.' Ceterum

'Paphlaganum dynasten' cum Cappadociæ satrape, ciarcho Longobardorum, Cretensium Cosmis &c. comparat Alex. genial. diæ. iv, 23. quem vide. Boecl.)

E.

E contrario xi, 1. xii, 1 (et in quibusd. edd. xviii, 1: vid. sup. Contrario). e regione (ex adverso) i, 5 e repub. genere honores (ad utilit. publ.) xxv, 6 e vultu cujusdam intelligere aliquid iv, 5

Edere: edit in vulgus Mithrobarzanem profectum suo jussu (i. e. vulgo rumorem spargit) xiv, 6 (sub. rumorem, vel simile nomen. Neque enim postrema ista cum verbo edit, construuntur, ut vult vir doctus. Plene Liv. iii, 3, 3 'ad rumores hominum de unoquoque legum capite editos.' Curt. iii, 3, 7 'Vatum responso, quod edebatur in vulgus'. Edere per literas, quæ quis cogitat (sic edd. vulg.) ix, 8 (ubi nos edidimus, agere). editi in vulgus libri xxv, 16 (sic et Tacit. xv, 63, 4). editis mandatis per alium conficere, quod quis studet ix, 8 (Sic Cicer. dixit 'edere postulata' Verr. 5. et Jcti 'edere actionem, rationes, instrumenta' &c. Lamb.)

Editus locus (altior) xvii, 6 editum conclave x, 9

Edictum censoris xxiv, 2

Educati in domo alicujus vii, 2

Educere copias ex urbe i, 5 ex classe v, 2 e navibus i, 7 educere exercitum xiv, 6 in aciem xviii, 3

Efferre, quæ attuleris (asportare) xv, 4 fortuna extulit hunc (evexit) x, 6 Sic: efferre laudibus (extollere) vii, 11. vi, 4 efferre in coslum laudibus x, 7 efferre aliquem amplo funere (exportare, ἐκφέρειν) xviii, 4 suo sumtu v, 4 matrem xxv, 17 (propria vox de sepultura, v. Kirchm. de fun. initio lib. 2. Hoc sensu efferri x, 10. iii, 3. xxv, 22 elatus semianimis de templo iv, 5 semivivus ex acie xviii, 4 efferri secunda fortuna, magnis opibus vii, 7 Sic: efferri victoria (inolescere, in superbiam corrumpi) iv, 1 (Elata, Elatius, v. infra)

Efficere nihil non posse (omnia obtinere posse, quæ cupis) vii, 7 per aliquem, ut (curare, ut est in qu. edd.) xv, 4 effecit his rebus, ut xvii, 3. xxv, 12 efficere classem ii, 2 (ante, edificare)

Efflare animam (mori) iv, 5

Effringere fores x, 9

Effugere invidiam ii, 8 insidiantes sibi xviii, 6 effugere ex praesidiis xviii, 2 ex vinculis publicis iv, 2

Effusi honores (largi nimium, et qui ad prodigalitatem quandam interpretari possunt. Bachm. testimoniis et raris opp.) i, 6 (Sic effundere fortunas et pecuniam dicuntur prodigi, metaph. ab aquis ducta). effusse largitiones (inmodicæ) xxv, 6

Egredi navi vii, 6 egredi extra vallam nemo est ausus (castrorum vall. intellig.) xviii, 6

Ejicere urbe et insula sessores veteres v, 2 aliquem ex rep. vii, 4 in exilium xvi, 1 in ignem vestes (projicere: nam bona est lectio) vii, 10 ejici ex civitate ii, 8

Ejusmodi: id ejusmodi erat, ut (elegantè de effectu et ἐπερτά) x, 7

Elabi xviii, 4

Elaborare cupide, ut (niti, contendere) iii, 1

Elata opibus insula i, 7 elata res (divulgata) x, 8 (Ter. Phor. v, 7, 65 'vides tuum peccatum esse elatum foras')

Elatius se gerere (insolentius) iv, 2 (Floro i, 26, 8 'efferre se altius et incivilius': Tacito A. i, 12, 6 'plus quam civilia agitare.' v. Gronov. ad Liv. xxxvii, 12)

Elegans, non magnificus xxv, 13 (sit oppositio inter cultum domesticum, vel modo et munditie, vel cum sumtu et splendore dispensatam. Boecl. v. not. add. Boecl. Chrestomath. Terent.) elegantissimus poeta xxv, 12 elegantia vitæ (ad universi moris condeceniam referenda est) xxv, 19 (Sic ab 'elegantia vitæ' M. Servilium Tacitus A. xiv, 19, 2. ob 'elegantem actam vitam' Zenonem quendam Livius xxxv, 31. commendant. Add. Scheffer. ad Phædr. ii, 3)

Elephantus ornatus (sic enim leg., non oneratus, ut Schottus vult) xviii, 3 elephanto ferocissimo (comparatus Eumenes captivus) xviii, 11

Elicere epistolas alicujus (sc. occasione suppeditata rescribendi) xxv, 20

Elis vii, 4 (Urbe Eleæ, regionis Peloponnesi, primaria, Homeri ætate vici formam adhuc habens, paulatim vero vicinorum huc commigrantium multitudo et opibus aucta. Ubb. Eamius Gr. vet. tom. 1. lib. 2. pag. 24. seqq.)

(*Ellipsis nominis Pactura, vel similis*):

Quæ regi cum Lacedæmonitis essent vii, 10 (*Navis, vel similia*): ut haberet, qua fugeret ad salutem x, 9 Est civitatis ejus, partium harum, pluris, virtutis tæ; (nbi semper nominativus aliquis subaudiendus. v. *Esse civitat.*) (*Ellipsis pronom. frequ.*): miserranda vita, qui se metui quam amari maluit (pro, eorum, qui a. m. q. a. m.) x, 9 Sic: conveniunt, cujus de periculo timebant (pro ejus causa, cujus d. p. t.) x, 8 (*Talia sunt ii, 9. xii, 4. xiv, 9. xvii, 8. xx, 2 &c.*) (*Ellipsis Verbi substantivi una cum nomine*): non liberalis sed levis arbitrabatur xxv, 15 continentis debet duci xxv, 18 (subaudiend. esse rem, negotium, opus &c. v. *Esse*). (*Ellipsis Verbi jam ante positi*): nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est (sc. commutare) xxv, 18 non concupiscere, quod a plurimis videas (scil. concupisci), ibid. parati facere, quod ipsum vidissent (sub. facere) xiv, 9 cum tempore ipso pervenissent, quo studuerant (sc. pervenire) xvi, 2 eo venit, quo studuerat (sc. venire) xiv, 4 (*Ellipsis participii Existens vel verbi substantivi cum adverbio Cum*): semi Syllæ fuit jucundissimus Atticus adolescens (cum esset adolescens, Gr. *νῶταρος ὢν*) xxv, 16 (nisi quis r̃d adolescens pro participio habere malit). Eumenes post Alexandri mortem, imperator, exercitus duxit (cum esset imperator) xviii, 18 tribunus plebis interfectus est (cum esset tribunus plebis) xxv, 2 quem puerum Pausanias dilexerat (cum esset puer) iv, 4 Epaminondæ eloquentia eluxit Spartæ, legati ante pugnam Leutricam (cum esset legatus) xv, 6 (ultima tamen verba susp. vid. VV. LL.) Eumenes annorum xlv. (sc. cum esset) xviii, 18 qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat (cum esset ex intimis regis) ix, 2 (*Ellipsis adverbii Utpote vel Quippe*): ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari, morem ei gessit (ille, utpote qui in aliqua re &c.) x, 3 (adverbii Sicut, vel similis): attigit poeticon; credimus, ne ejus expertus esset suavitatis (pro, sicut credimus) xxv, 28 (adverbii Satius vel Potius): statuit congregari, quam refugere (pro, satius statuit &c.) xiv, 8 (Sic sæpe Tacitus. v. Voss. de construct. cap. 9.) (*Ellipsis præpositionis Ex*): persuasit populo, ut ea pecunia

classi edificaretur (ex ea pecunia) ii, 2 (*præpositionis Per vel Intra*): annos xxx. medicina non indignit (intra annos &c.) xxv, 21 (*præpositionis In*): bello cognitum est (pro, in bello) ii, 2 et mari et terra bellum inferre (pro, in mari, in terra) ii, 2 esse periculo (v. *Esse*). senectute obire (v. *Senect.*) incidit in invidiam, quam pater suus (pro, in quam) v, 3 Huc pertinent 'ea statur', 'dignitate regia esse' &c. (*Ellipsis conjunctionis Et*): equis, armis, viris, pecunia Africam locupletavit xxii, 4 adolescens illustris, formosus xxii, 8 (sic sæpe Cicero, alii). (*conjunctionis Ut*): suavit, ne se moveret et expectaret xviii, 6 petierunt a rege, ne inimicissimum suum secum haberet, ubique dederet xxiii, 12 scripsit, ne timeret, statimque ad se veniret xxv, 10 (nisi dicas latere in his et similibus r̃d ut in præced. ne). his dat negotium, ad Dionem eant (pro, ut ad Dionem) x, 9 (*conjunctionis Quam*) non amplius centum adolecentuli xvi, 2 (v. *Amplius*). (*conjunctionis Si*, verbo tamen in participium mutato): quibus se oppresso nulla spes salutis relinqueretur (pro, si oppressus esset) i, 3

Eloquentia (inter artes viri civilis et ad magna nitentis) v, 2 eloquentia Epaminondæ armis paria facit, ibid. (v. *Paschal. Legatum*). eloq. Platonis x, 3 antistat eloquentia innocentia (id est, superat eam, valet contra eam) iii, 1 (cum scil. ejus fraude damnantur boni, ut Quintil. ait ii, 16). eloquentiæ principatum tenere xxv, 5 eloquentiæ satis habebat Cimon v, 2 (modus loquendi passim scriptorib. frequentatus, v. *Savar. ad Sîdon. 9. Epist. 9*). eloquentia linguæ Græcæ disertissimus eloquentia omnium (vel, ut alii, ditissimus) vii, 2

Elpinice Cimonis soror v, 1

Elucescere virtutibus (inclarescere) iv, 1 elucet ex his illud (illud potissimum et ad gloriam illustre est) xii, 1 eluxit eloquentia ejus &c. xv, 6 (illustri argumento cognita est)

Emax (qui emendi studio ducitur) xxv, 18 Emere in diem (v. *supr. Dies*)

Emendata (dicuntur) vitia virtutibus (quorum turpitudine per virtutes postea extincta ac obliterata est) ii, 1

Emergere altius (attolli honoribus, potentia, auctoritate) xii, 3 (Sic habent qu. edd.; nos e Mss. melioribus edidimus, eminere altius) emergere se ex

- malis xxv, 11 (Sic plane Terent. Andr. iii, 3, 30. et alii vett. v. not. Loocen. Tali formula dicitur 'abstinere se cibo' xxv, 22. 'erumpere se foras,' apud Cæsar. v. not. Ernstii)
- Emetiri (peragere): emensi quæ intererant, Fr. 7
- Eminare altius (honoribus, potentia, &c.) xii, 8
- Emittere exercitum in Asiam (bellatum mittere) xvii, 2 animam (expirare, exanimari) xv, 9 emitti (sc. ex custodia) v, 1
- Emphyletus xix, 4
- Emarrare vitam xvi, 1 (oppon. histor. scrib.)
- Emius Q. poëta a Catone Rom. deductus ex Sardinia, magnique æstimatus xxiv, 1
- Enumerare (per seriem narrare) vi, 2. xxiii, 5 familiam (de genealog.) xxv, 18
- Eauntiare (deferre, revelare rem secretam) iv, 4 (v. not. Ernst. Sic sæpe Cic. It. Cas. B. G. v, 58. Justin. v, 1, 1. Curt. iii, 6, 7. Add. Gronov. ad Liv. ix, 16)
- Eo (in eum statum): eo deducta erat illa militum multitudo errore ducis, ut xv, 7 eo res utrorumque perduxit, ut xv, 8 Eo (ad illud tempus): usque eo ferrum in corpore retinuit, quoad remissionem est vicisse Boeotios xv, 9 Eo (ideo): eo volebant configere classe, quod pedestribus copiis plus quam navibus valeret vii, 8 eo non accidit, quod nunquam cum fortiore sum congressus xviii, 11 Eo (intendendi vim in seqq. habet): id illi usque eo despexerunt, ut xvi, 3 is usque eo vitæ statum commutatum ferre non potuit, ut x, 4 hoc usque eo tota Græcia fama celebratum est, ut xii, 1 (Usque eo, pro adeo. Sic sæpe Cicero.) Sed tum abfuit, eoque pejor res administrata est ix, 1 neque eo magis ex prælio excessit xviii, 4 Sic: neque eo magis arcem Thebanis reddiderunt xvi, 1 neque eo magis carebat suspitione iv, 3 neque eo magis potenti adulatus est Antonio xxv, 8 neque eo secius Atheniensibus officia præstabat i, 3 neque eo minus privatis publicisque rebus interfuit xi, 4
- Eodem (in eundem locum): postquam eodem per fugit x, 5 eodem, unde erat profectus, se recepit xiii, 3
- Epaminondas Thebanum, honeste natus xv, 2 diligenter educatus, ibid. bonis animi ac virtutibus egregius xv, 2 abstinentiæ exemplum edit xv, 4 dicta ejus acuta xv, 5. 6 patiens fuit injuriarum xv, 7 retinet imperium diutius quam per leges licebat, ibid. accusatus ut se defenderet xv, 8 fortis in morte xv, 9 uxorem nunquam duxit xv, 10 bello civili abstinent, ibid. Thebas solas illustravit, ibid. Epaminondæ impetus xi, 2
- Ephebus factus est (ad pueritatem venit) xv, 2 (v. Interpp. ad Ter. Andr. i, 1, 24)
- Ephesus xvii, 3 (Olim a Caribæ et Lelegibus habitata, post colonia Atheniensium et Ionum, principe Androclo, Codri postremi regis Attici filio, aucta, inter urbes Ionis post Miletum multis sæculis maxima, ditissima, potentissima, Asiæ totius intra Taurum montem emporium nobilissimum. Ubb. Emmius tom. i. vet. Græc. pag. 106)
- Ephemeris xxv, 13 (diarium Latini vocant; significat hic libellum quotidianarum expensarum et erogationum. v. Thes. Buchn. et Ernst. ad h. l. add. Loocen. Aliud signific. 'diurni commentarii' ap. Suet. Aug. 64., in quos etiam dicta et sermones annotabant: v. Casaub. ad illum loc.)
- Ephori Lacedæmoniorum ii, 7 penes hos summum imperium, ibid. ephor. licet regem visculis indere iv, 3 (de horum potestate et offic. v. Nicol. Cragium de rep. Lacedæm. lib. 2. cap. 4. add. Ubb. Emmii tom. iii. Græcæ vet. pag. 122. seqq. Arnise. de Repub. ii, 6, 2. §. 30. seqq. et Meurs. Miscell. Lacon. ii, 4)
- Epigramma (inscriptio, titulus, elogium; qualia donis adduntur, quæ Dîis sacrabant) iv, 1 (Brisa. formul.)
- Epirus (regio Græciæ trans Sinum Ambracium versus Occidentem in ora Maris Ionii. Ubb. Emmius tom. i. vet. Græc. pag. 54): in Epiro Olympias habitat xviii, 6
- Epirotes Pyrrhus xxi, 2 Epirotæ xiii, 2 Epiroticæ possessiones (quas habet aliquis in Epiro) xxv, 14
- Epistola Themistoclis ad Artaxerxem ii, 9 epistolæ viscula lacerare (vulgo laxare) iv, 4 epistolam solvere xxiii, 11 epistolam accipere ab aliquo ad aliquem iv, 4 epistolæ Ciceronis ad Atticum xxv, 16 epistolæ verbosiores xxv, 20
- Epulari luxuriosius iv, 3
- Epulum magistratum Thebanorum solenne xvi, 2
- Equestris dignitas xxv, 1 (ordo medius tertiusque Romæ Plebi et Patribus

- insertus, ut loqu. *Plin.* xxiii, 1. *V. iterum Hugon. lib. 5. cap. 1).*
- Equitatu** omni præesse xxiii, 3 equitatus hostium arborum tractu impeditus i, 5 (gaudet enim campo potius: v. *Herm. Hugonis comm. de militia equestri lib. 4. cap. 5).* equitatu valere xviii, 8
- Equum** concitare in aliquem xvi, 5 equo concitato vehi xiv, 4 equi militares (in conclusione, arte servati, ne scil. eorum præter consuetudinem otiantium pedes, quod *Plutarch. l. 5. Convival. probl. 4.* ait, vitium contraherent. *Boeckl.*) xviii, 5
- Eetria** (Euboicarum civitatum maxima) capitur i, 4 (fuit et alia ejusdem nominis urbs in *Thessalia*: v. *Ubb. Enn. tom. i. vet. Græc. pag. 41. et 66)*
- Erga** Romanos confirmavit velut hæreditate relictum odium paternum xxiii, 1 erga Italiani eodem animo fuit xxiii, 10 erga regem commune odium susceperant xiv, 10 erga nobiles crudelitas vii, 4 erga Romanos odium xxii, 4 (in his omnibus 'erga' in malam partem accipitur)
- Ergo**: victoriæ ergo donum Apollini dare iv, 1 (i. e. pro concessa victoria, in memoriam victoriæ. Solennis est in ejusmodi donariis hujus vocis usus)
- Erichthon** (urbs Hellepontii) xiii, 1 (hoc nomine significatur, sed mendose: vera lectio est *Crithote*)
- Erexit** cum hæc contumelia (i. e. ad industriam et emendationem excitavit, exacuit) ii, 1 (cum fundamento sententioso; quædam enim ingenia frangit contumelia et ad dissolutionem neglectumque infamiam abjicit; quædam erigit instigatque, ut dedecus in gloriam vertere contendant. *Boeckl. v. Freinsh. et Loccen. ad illud Curtii vii, 2, 38* 'Incitabat virtutem ignominiam demendam cupido')
- Eripere**: Asiam Agesilaus regi fuisset erepturus (bello ademturus) ix, 2
- Error**: errore ducis in discrimen ductus exercitus (ducis culpa) xv, 7 his in errorem inductis (calliditate deceptis, ut crederent, merum aurum et argentum esse, quod maximam partem plumbum erat) xxiii, 9
- Erudire** exercitum disciplina militari xi, 2 (de qua *ὁ δολοβόρεια* Veget. lib. 1. cap. 13. &c. et *H. Hug. iii, 1).* erudire filiam doctrinis xxv, 1 erudi
- diri ab aliquo vii, 2 eruditus sic, ut &c. (scil. variis disciplinis et artibus) xv, 2 eruditus literis, sermone ii, 10 (de eo, qui linguam alicujus notitiam sibi comparavit). optimis artibus xxv, 12 (capio de rectissimis atque honestissimis studiis rationis et officii, quæ *Cicero* vocat 1. de invent. 1. *Boeckl.*)
- Erumper**: erumpit pus per lumbos (vel, ut alli, fistula puris aut putris) xiv, 21
- Eruptio** ex oppido hostili viii, 4
- Eryx** xxii, 1 (mons post unam *Ætnam* reliquos Siciliæ magnitudine superans, in cujus vertice templum Veneri positum erat, quæ propterea Poëtis *Erycina* dicitur. *Horat. lib. 1. carm. od. 3.* ceterum sic quoque appellata urbs fuit inter fastigium et radices montis illius sita, quæ nunc vicus vallis *Mazara* vel *Trapano del Monte* vocatur)
- Escendere**: ascendit in navem omnibus ignotus nautis ii, 8 (Sic pro ascendit e *Ma. P. Dan.* edimus, nulli dubitantes, quin genuina sit lectio. Nam et aliis vet. scriptoribus *Paulo Diacomo, Tacito, Ciceroni, Sallustio, Varro, Plauto* idem verbum restituerunt *Muretus, Carrio, Janus Guilielmus, Gruterus, Schoppinus, alii.* Inprimis vid. *Gronov. ad Liv. ii, 28. add. Pare. Lex. Crit.*)
- Esse** alicubi (degere) xxiii, 12 **Esse** (existere et quidem cum emphasi): sunt aliquot ejus libri (i. e. existunt, habentur, circumferuntur) xxiii, 13 effecit, ut esset pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur (id est, haberetur) xxiii, 7 **Esse** (pro fore): post Peloponnesium bellum Athenasque devictas, cum Thebanis sibi rem esse existimabant xvi, 1 (v. *Buchn. de commut. rat. dic. pag. 128).* cum jam in eo esset, ut oppido potiretur (integrum est: in eo statu vel in eo loco) i, 7 cum jam in eo esset, ut comprehenderetur iv, 5 (v. *Gronov. ad Liv. vii, 35).* Si ille non fuisset ix, 2 (pro quo *Comici*: 'absque illo fuisset.' vid. *Cl. Vorst. de Lat. merito susp. pag. 80).* nisi ille fuisset, Sparta futura non fuisset xvii, 6 (ubi simul elegantiam servit duplex ejusdem verbi significatus. 'Esse' enim primo opem, auxilium, operam notat: mox pro durare, consistere, superesse usurpatur. desisset esse Sparta; actum de ea erat, absque hujus viri opera fuisset ac virtute. *Boeckl.* Sic *Livius ii, 10. et*

xxiv, 24. Florus ii, 3, 5. actum erat de Roma, nisi Marius illi saeculo contigisset, Cicero Cat. Maj. Si senes nulli fuissent, nullae omnino Civitates essent. et alii.) Quae tyrannis paucis annis ante fuerat (viguerat) i, 8 sic fuit apud Athenienses (cum de more loquimur) i, 6 (ubi aliquid subaudiendum est ex antecedentibus). cum quid esset, renuntiasset xxlii, 12 (Esse, per ellipsin absorbetur: vid. Ellipsis)
Esse civitatis ejus ii, 9 civitatis alienae xviii, 1 (In his vulgo genitivum existimant a verbo substantivo regi. Sed recte notarunt Schoppius in Gramm. philosoph. Vossius in lib. de construct. et Boeclerus in Chrestomath. Terent. plerasque ejusmodi locutiones ellipticas esse; ac si suppleantur ellipsea, multum Grammaticarum observationum minui posse. Sic igitur in his locis suppl. vox Civis: v. gr. 'esse civitatis ejus, vel civitatis alienae,' scil. civem. Similiter et in sequentibus subaudiri certa nomina debent). esse ejusdem aetatis (sub. hominem vel virum) vii, 11 optimarum partium (sub. hominem vel sectatorem) xxv, 6 arma adversarii tradere non tuae virtutis (sub. res, negotium, opus) xxli, 1 id arbitrium non est mei consilii (sc. res) ix, 4 (vid. Consilium). potius diligentia quam pretio parare, non mediocri est industria (sub. res &c.) xxv, 13 eorum retinere usum benevolentiamque inter quos &c. magis est sapientis (sub. res &c.) xxv, 20 (Huc pertinent illa, in quibus praeter nomen subaudiendum etiam est infinitivus verbi substantivi: v. g.) non intemperanter concupiscere continentis debet duci (sub. rem esse) xxv, 13 Atticus polliceri, quod praestare non posset, non liberalis, sed levis arbitrabatur (sub. rem esse) xxv, 16 (In his vero, in quibus verbum substantivum aestimandi significationem habet, duobus nominibus genitivus supplendus est, hoc modo: ejus opera fuit magni; scil. pretii opera. pro quo, Noster ita: ejus opera aestimata est magni, xxiv, 1). unus homo quam civitas fuit pluris (sc. pretii res) xv, 10 videbant Eumene recepto omnes praeter illo futuros parvi (sc. pretii homines) xviii, 10

Esse auxilio alicui xxv, 11 esse calamitatis (sc. recipientibus et nimium confidentibus) xiv, 6. xvi, 3 (nam sub. est Dat. personae, ubi expressus non est). curae

alicui xxv, 12 gloriae magnae (ut in quibusd. est codd.) viii, 4 indicio alicui vi, 3. xx, 2. xxv, 16 invidia alicui x, 4 laetitia alicui xiii, 2 malo alicui vii, 7 opprobrio alicui ix, 3 perniciem, salutem alicui viii, 2. xii, 4. ii, 3 ornamento alicui x, 2 premio alicui iv, 4. xiii, 10 praesidio alicui ix, 2. xvii, 7 spectaculo populo, Praef. turpitudini alicui, ibid. usui omnibus ix, 2 (In his omnibus, si credimus Sanctio et Schoppio, neuter Dativus ab orationis aliqua parte pendet. Verum tametsi de Dativo personae, qui jam compositae orationi accedit, eoque haud male Dativus acquisitionis dicitur, eis valde assentimur; alterum tamen Dativum, qui commodum aut incommodum significat, atque adeo ad ipsam orationem componendam pertinet, omnino putamus alicunde regi. Interim notari hoc debet, posse sensui convenienter verbum substantivum explicari per *re* afferre, Dativo rei in accusativum mutato, ut ita: esse auxilio alicui, sit afferre auxilium alicui; esse calamitatis, afferre calamitatem; esse curae, afferre curam: et sic deinceps. Videri et Vossius potest, de constructione. c. 24. Porro quod Noster xxv, 16. habet: *ei rei sunt indicio sexdecim volumina epistolarum; in eo vocabulum 'rei' putamus explere vicem Dativi personae, ut proinde tertius aliquis Dativus isque personae subaudiendus non sit, neque praeterea dicendum 'ei rei' poni pro 'ejus rei,' uti vult vir doctissimus h. l.)*

Esse abstinencia magna iii, 3 aetate ea, ut i, 1 animo isto xviii, 11 animo eodem erga aliquem xxiii, 10 mente eadem xxiii, 2 tanta ferocia, ut xxli, 1 praecipua fide erga aliquem vi, 2 invidia minore xviii, 7 tantis opibus, ut xx, 3 cura tanta, ut xxv, 15 dignitate regia i, 2 dignitate honesta, et viribus ab labore ferendum firmis, neque tam magno corpore, quam figura venusta xviii, 11 animo magno et corpore, imperatoriaque forma xi, 3 ea fama, qua xviii, 3 gloria magna in musicis xv, 2 (haec gloria personae tribuitur; alibi rei. ut:) corona honoris, Thrasylulo data, magna fuit gloria (sensus: magnam Thrasylulo attulit gloriam) viii, 4 genere summo domestico xviii, 1 liberalitate magna v, 4 natu magno xiii, 3 pari imperio atque alius est (de belli ducibus) xiv, 3 potestate

perpetua i, 8 propitia voluntate x, 9 prudentia singulari et industria in rebus omnibus xxiv, 3 sagacitate magna vii, 5 eodem sensu quo (i. e. ingenio), ibid. esse pari periculo xxii, 2 magno periculo xxiii, 9. xiv, 5 (et juxta qu. Mss. x, 8. vid. not. add. Schopp. Verisim. iv, 14). majori periculo x, 2 (ad eundem modum et Cicero locutus ad Fam. iv, 15. et viii, 2. itemque Petronius, Līvius, alii. Ceterum in hujusmodi locutionibus supplendæ sunt præpositiones, cum, in, &c. nam integre dicitur: esse cum abstinencia, potestate, &c. in etate ea, in gloria, in periculo, &c.)

Esse ab invidia tantum, quantum quis a conspectu suorum recessit (i. e. abesse, remotum esse) xii, 3 adversus aliquem (belligerare) xxii, 2 ante oculos civium (versari) xii, 3 apud aliquem (de amicis, qui ap. aliq. vivunt) xviii, 12 (Esse apud aliquem, pro existimari, haberi ab aliquo, v. g.): nullius momenti apud exercitum esse vii, 8 erat summa laus apud Persas fortiter venari vii, 11 est hoc multo apud Graecos honorificentius, quam apud Romanos xviii, 1 esse legationis jus apud omnes gentes sanctum consuevit xvi, 5 ne lectores, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud ceteros fuisse arbitrentur xv, 1 (Ubi recte annotat Cl. Vorstius eodem sensu dici 'esse alicui' et 'esse apud aliquem.' Sic enim Noster passim). non eadem omnia sunt honesta atque turpia (i. e. judicantur, putantur), Præf. Cimoni non fuit turpe sororem germanam in matrimonio habere, ibid. (i. e. a Cimone non fuit nefas habitum, uti paulo post loquitur, &c. Sic quoque Virgilius Eclog. 6. vers. 53 'An quicquam nobis tali sit munere majus,' a nobis habeatur. Eclog. 7. vers. ult. 'Ex illo Corydon Corydon est tempore nobis.' a nobis habeatur, ducitur. et alibi) est apud hunc omnium imperium populi (i. e. habet in populum) xix, 2 esse cum aliquo (ἀμείβω, de convicta) xxii, 3. vii, 10 est huic societas cum illo vii, 10 (Sic Mss. Boecleri et qu. edd. nos edidimus: quæ regi cum Lacedæmoniis essent, subintell. pacta vel tale quid. v. not. et Schopp. Verisim. iv, 8). esse in amicitia cum aliquo xxiii, 2 esse hoc in animis debet (observari animis) viii, 2 esse in colloquio (colloqui) xiv, 11 in fastigio summo xiv, 10 (opp.

in periculo summo, ibid.) in tuto ii, 9 (opp. in periculo, ibid. Thucyd. ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐν ἐπικινδύνῳ). in discrimine magno xiv, 5 in exilio cum aliquo viii, 3 in foro (i. e. fori studiis et civilibus artibus operam dare) xxiv, 1 (vid. Forum). in fuga (meditari fugam, adornare) ii, 4 in magistratu xii, 4 in obsidione (obsideri) xviii, 5 in potestate sua xxv, 6 in similitate cum aliq. xxv, 17 in spe magna provinciam bene administrandæ (de spe aliorum, provinciam bene administratam iri) vii, 4 in summa laude xi, 2 in timore i, 8 in vinculis ix, 5. xviii, 11 pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit xi, 3 erat in eo cum summa humanitas, tum mira comitas i, 8 erat in puero summa suavitas oris ac vocis xiv, 1 erant in eadem epistola, quæ ad ea pertinebant &c. (sc. scripta) iv, 4 arripuit, quod in præsentia vestimentorum fuit (sc. ad manum) vii, 10 esse penes hos videtur respub. xxv, 8 est penes hunc summa imperii custodiæ xviii, 11 esse sub adversarii potestate x, 5 sub imperio ejus est phalanx &c. xviii, 7

Etiam tum xxiii, 4

Et mari et terra ii, 2. xxii, 1

Etruria (sive Hetruria, quæ aliis veterum Tuscia, nunc la Toscana dicitur) xxiii, 4 (pars Italici notissima, inter mare Tyrrhenum ad occasum et meridiem, montem Apenninum ad septentrionem, et Tiberim fluvium ad ortum)

Evadere: timeo quorsum hæc evadant x, 8

Evagoras xii, 2

Euboea i, 4. ii, 3 (Insula Græciæ ora Atticæ post promontorium Sunium, itemque Bæotici et Locrensi et Maliensi objecta, et pelago non lato ab illis diremta. Ubb. Emilius tom. 1. vet. Græc. pag. 141)

Eudoxus, Fr. 7

Evitare odium x, 8 periculum xiv, 2 tempestatem (proprie) xiii, 3 (metaphorice, de fuga periculi) vii, 4

Eumenes, Cardianus (scribe primum Philippi) xviii, 1 deinde Alexandri, ibid. post cujus mortem Cappadociæ præfectus destinatur xviii, 2 Leonnati insidias vitat, ibid. Perdiccæ fidus xviii, 3 pugnat cum Cratæro et vincit xviii, 4 damnatur capitis xviii, 5 obsecus callidum usurpat inventum, ibid. evadit, ibid. Olympiadi prudenter consultat xviii, 6 et subvenit, ibid. adversus Antigonom bellum sus-

capit xviii, 7 imperii auctoritatem apud suos commentum assecutus, ibid. vincit Antigonom xviii, 8 veteranorum licentia impeditur, ibid. Antigonom adventantem deludit arte xviii, 9 cui perfidia militum deditur xviii, 10 et conservasset ille, ibid. nisi invidia consilii totius obstetisset xviii, 12 igitur in duram custodiam conjectus xviii, 11 insciente denique Antigono interficitur xviii, 12 et ab eo honorifice funeratur xviii, 13

Eumenes rex Pergamenus Romanus amicus (vincitur astu Hannibalis) xiii, 11

Eumolpidæ vii, 4 (familia sacerdotum Athen. ab Eumolpo dicta, quos et concilio publico aliquando præfuisse, auctor est Alex. ab Alex. iv, 11. adde Lamb. in h. l. Meurs. Eleusin. cap. 13. et Loccen. Ind.)

Evocare aliquem (accire, ad se vocare) ix, 5 (alibi: excire)

Europa (una e tribus Orb. vet. partibus) i, 3. xii, 2. ii, 2 Europæ succubuit Asia (de Græcorum viribus) ii, 5 (v. Asia)

Europæi adversarii (ab Europa hostes) xviii, 3

Eurybiades rex Lacedæmoniorum ii, 4

Eurydice mater Perdicæ et Philippi ii, 3

Eurysthenes, rex Spart. xvii, 1. 7

Ex (originis significationem habet, sive 1. Nativitatem alicujus exprimas, ut): ex fratre et sorore nati xiv, 2 (Sive 2. Causam rei, ut): qua ex re majoribus rebus præesse cœpit, ibid. qua ex re iratus, privatus in urbe mansit xxiv, 2 qua ex re nobilis inter æquales ferebatur xxv, 1 (ulā 'qua ex re' integre ponitur pro 'quare', i. e. ob quam causam. Sic): ex quo accidit, ut (unde) xxv, 20 ex quo fiebat, ut vii, 7 qua ex re creverat cum fama, tum opibus, ibid. ex eo facile confici poterit xiii, 4 ex quib. civib. de ceteris possent judicare xv, 6 ex aliqua re adipisci gloriam xii, 2 (Sive 3. Reditus, ut): ex metallis redit pecunia publica ii, 2 ex metallis pecunias magnas facere v, 1 ex novis vectigalibus ut esset pecunia, effecit xxiii, 7 (Sive 4. Sumtus, ut): ex præda tripodem aureum Delphis posuit iv, 1 ex hostium præda muros restituere xiii, 4 ex sua re familiari m. restit. ibid. ex sua re familiari dabat, quæ amicis opus fuerant xv, 7 ex manubiis ornare arcem v, 2 ex pecunia publica classem ædificare (sic q. edd.: nos sine provocabulo edidimus, ea pecunia) ii, 2 (Sive 5. unum aut aliquot

e multis, ut): ex ephoris quidam hæc descenderunt iv, 4 Tissaphernes, qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat ix, 2 ex his rebus memoria digna elucet maxime inventum ejus, quod &c. xii, 1 (Sive 6. statum priorem, ut): ex hyeme marique scopuloso navem servare xxv, 10 ex procellis civilib. ad incolunitatem pervenit, ibid. ex bello otium insula conciliavit xx, 3 (Sic Velleius: 'ex consulatu sortitus est Asiam' ii, 33, 1. 'ex consulatu obtinebat Hispaniam' ii, 78, 3. ubi Vossius 'ex consulatu' male interpretatur 'consul.' vid. Thes. Buchn. sic Suetonius et alii aspe. vid. Boel. ind. Vellei. v. Ex) (Sive 7. Patriam aut locum, ut): ex Arcadia hospes quidam erat cum eo vii, 10 (ubi tamen alii omittunt præpositionem. Sic Thucyd. δὲ Λακεδαιμόνιος Παναγίτης. Xiphilin. Σέβρας, ὁ δὲ Βουστῆν φιλόσοφος.) ille ex ultimis terris certior fecit Atticum xxv, 20 (sic enim legend. pro: exul tum his terris) (ex insula conspiciebatur lucus i, 7 ex quo loco posset audiri, si quis quid loqueretur iv, 4 ex proximo locum fors obtulit xvi, 2 ex fuga plerique se in templum Minervæ coniecerunt xvii, 4 ex una urbe nostra totam Græciam liberavi (de copiis ex una urbe petitis) xv, 5 (Sive, denique, Modum, ut): ex sententia rebus peractis (ex voto) xxii, 3 minus ex sententia rem gesserat vii, 7 ex consilii sententia in custodiam conjectus xix, 3 ex more Persarum ad Chiliarchum accessit ix, 3 ex pacto postulat, ut (κατὰ συνθήκην) i, 2 ex Senatus consulto his responsum est xxiii, 7 ex fœdere pecunia Romanis pendebatur, ibid. (in quibus tamen quinque ultimis exemplis etiam causa facti simul affertur)

Exacui ira (irritari, exasperari: respondet Græco ὑπερβόρῃ) xix, 4

Exadversum Athenas (e regione, Gr. ἀντικρὶ Ἀθηνῶν) ii, 3 (Terentius, nunc cum Dativo construit, nunc absolute usurpat. Cicero dixit exadversus, quomodo et Noster): cum exadversus Thrasybulum fortissime pugnaret (quanquam obistendi significatu) viii, 2 (Ceterum alibi ita Noster): ex adverso Padi fances (nisi forte leg. exadversus), Fr. 7.

Exagitatus a Græcia ii, 9 (Buchn. Thesaur.)

Exanimari (de moriente) xv, 9

Exardescit bellum xxii, 2 (Sic Tacit. H.

- fi, 27, 2 'gravis alioquin seditio exarserat,' et ibid. xxxviii, 2 'prima inter patres plebemque certamina exarsere.' Et Cicero passim. Metaph. ab incendio desumpta)
- Exaudiri foris potuit x, 9
- Excedere ex acie xxiii, 6 ex praelio xviii, 4 (de saucis aut pulsus). excedere pugna (desistere) xv, 9
- Excellere abstinentia iiii, 1 excellens in vitis et virtutibus vii, 1 excellens bonitas xx, 6 excellentes Imperatores, Praef. viri xv, 4 excellentissimi reges xxi, 1
- Excellenter pronuntiare xxv, 1
- Excipere hostium impetum (hosti incurrenti se obicere) xii, 1 excipere nantem (suscipere) xii, 4 (vid. Gifan. observ. L. L. pag. 87). excipere has partes (in se suscipere negotium) x, 8 invidiam (subire) xiv, 6 exceptis Hamilcare et Hannibale, vir omnium barbarorum fortissimus xiv, 1
- Excire aliquem alioque (evocare) xxiii, 8
- Excitare aliquem adversus aliq. (instigare) xxiii, 10 risum alicui (i. e. movere) xxiii, 11 (Sic in vulg. edd. : sed nos edidimus ex Ms. Boecl., concitare)
- Excludi reditu in Asiam ii, 5 (Sic, Cicero Verrin. 3. 'angustiis temporis excludi')
- Excogitare (respondet Aristotelico *ἐκφυλάσσειν*, quo facultas expediti in actu civili consilii notatur) ii, 1 excogitatum est a quibusdam (de singulari invento firmandae molitionis cujusdam) xxv, 8 (Boecler.)
- Excursiones (quae praedae ab hoste agenda causa sunt scil.) i, 2 barbarorum ii, 6
- Excutere sudorem xviii, 5
- Exemplum devotionis (i. e. formula descripta, descriptio, *ἀνέγγραφον*) vii, 4 exemplum bonitatis Attici xxv, 10 exemplum illius utinam sequi imperatores nostri voluissent xvii, 4 exempli gratia proferre vi, 2 (Cic. solet dicere : exempli causa. ut Or. pro Mur. 2. in Verr. et Philipp. 13). exemplis rerum docere lectores xxv, 19
- Exercere : in filium (sic nos edidimus. alii : in filio) fortuna saevitiam (alii : vim) exercuit x, 6 exercere remiges x, 9 exerceri currendo et luctando xv, 2 (Gymnasticis operibus vox idonea, nec minus armorum tractandorum meditationi apta et solennis. Boecl.) exercentur equi stantes xviii, 5 (agitationis sc. novo genere, et loco ambulationis, cursusque equestris usurpato. Boecl.)
- Exercitatus bello xv, 5 in dicendo, ibid. (promta facultas utrobique notatur). exercitatiores copiae nullae quam Iphicratis xi, 2 exercitationum (ejusmodi militarium) genera, (et armorum officinae memorantur) xvii, 3 quibus effectum est, ut Agesilaus haberet exercitissimum exercitum, ibid. (quam rem copiose exemplis ducum locisque scriptorum illustrat H. Hug. milit. equ. iiii, 1. Boecl.)
- Exercitus victor (victoriis clarus et formidabilis) xvii, 4 exercitissimus et ornatus xvii, 3 (Ita, ibid. 'studiosius armari, insignisque ornari' conjunxit. Omnino enim splendor armorum cultusque militaris, diligentia laudata veteribus et utilis. v. iterum H. Hug. lib. 3. c. 3 et 4). exercitus contrahitur xiv, 3 exercitus Carthage facit imperatorem xxii, 3. xxiii, 3
- Exheredatus (pro abdicato ob vivendi licentiam et dissolutionem) ii, 1 (Alias abdicat pater filium dum vivit, exheredat post mortem : v. Thea. Buchn. v. Dicare. Ceterum pro 'exheredatus' Imperator et Salvianus forte dixissent 'exhereditatus,' etsi minus concinne. v. eund. Thea. v. Hæres)
- Exhaustus (cui pecunia deest, et instrumenta belli cetera) vii, 8 exhaustis patriae facultatibus (consumtis) xxiii, 6 (Metaph. a fontibus et puteis desumpta)
- Exiguus (brevis staturae) xvii, 8 (sed ibi leg., corpore exiguo) exigua manus i, 5
- Exiles res xviii, 5 (tenues, calamitosae, de difficultatibus a fortuna adversante objectis. Boecl.)
- Exilium : in exilium proficisci xxv, 8 in exilium aliquem ejicere xvi, 1 exilio mulctari xvi, 2 exilio decem annorum mulctari iiii, 1. v, 3
- Eximere de numero proscriptorum xxv, 10
- Eximio collaudari ab aliquo xvii, 1
- Exire (proficisci domo) ii, 6 in hostem et bellum xvii, 6. vii, 4 ex navi ii, 8 in terram (sc. ex nav.) vii, 8 Sic : in littora, Fr. 7 classis exit (scil. ad bellum) vii, 3 exit fama (emanat &c.) xvii, 2 de pecunia, quam magnam secum portabat xxiii, 9 (Sic quoque Livius iiii, 81. Gr. *ἐξῆλθεν ἡ φάμα*, Matth. ix, 26. Loccen. Suet. Ner. 83. 'exierat opinio'). in turbam exit, se

- relictum xiv, 6 (in quo subjectum est 'se relictum esse,' prædicatum 'exit in turbam.' Similiter ut ap. Suet. Galb. 20. 'exierat in vulgus respondisse eum.' aliter Gell. xii, 12 'ea res in vulgus exivit.' Cicero pro Rosc. conjungit 'exire et in vulgus emanare.') nil gloriosum exiit ex ore ejus xx, 4 (Cicero in Vatinius cap. 2. 'Non puto fas esse, verbum ex ore exire cujusquam, quod non jucundum et honorificum ad aures tuas accidat.' Idem in Orat. 'ut verbum ex ore nullum nisi aut elegans aut grave exeat')
- Exitus : hunc exitum plerique habuerunt (de fine vitæ) xix, 4 (Plene :) talem vitæ exitum habuit xviii, 13 exitus in omnibus partibus ædificii habere (i. e. januas) xxiii, 12
- Existit vis (elegantè, pro, cooritur) vii, 3
- Existimare : hoc quale sit, facilius existimabit is, qui &c. (i. e. animadvertet) xxv, 20 ut facile existimari possit, prudentiam esse quodammodo divinationem (i. e. colligi, judicari) xxv, 16 (Cæsar de B. G. 'existimari non poterat, an' &c. Sic sæpe Terent. et alii). hoc non minoris existimamus, quam &c. (i. e. æstimamus) xxiv, 1 Sic : magni ejus opera existimata est in prælio (i. e. æstimata), ibid. existimare de aliquo male (sermone not. sequiores) x, 7 (ut ap. Senec. Epist. 31. et de ira iii, 22. auctorem dialogi de causis corrupt. eloqu. cap. i, 3. et Macrob. 2. Saturn. 4. Ita : bene de aliquo existimare, ap. Cic. ad fam. xvi, 4. Sic Suetonius : opinari de aliquo male, in Aug. cap. 51. Vide ibi Casaub. et Calig. 27)
- Existimatio (pro judicio, æstimatione) : existimationis malæ veniam gratiamque postulavit, Fr. 3 (Sic, Tacitus Hist. iv, 7, 3. 'existimatio Senatus.' add. Gronov. ad Liv. iv, 41. Eodem sensu Cicero : 'artificii alieni existimator,' de Orat.) Existimatio (pro bona fama) : existimationis nullum detrimentum fecit xxiv, 2 suam existimationem in ea re agi putabat ; qua nihil habebat carius xxv, 15 bonam existimationem opulentissimo regno præposuit xvii, 4
- Exordiri : ut explicem, quæ exorsus sum (quæ suscepì scribenda Græc. ἐπιχειρῶ), Præf. Ita : de quo exori sumus scribere xvi, 1 (confer :) sed satis de hoc ; reliquos ordiamur vii, 11
- Expectare : huic suasit, expectaret, quoad Alexandri filius regnum adipisceretur xviii, 6 putabant expectandum, dum se ipsa res aperiret (de omittendis suspicionibus) iv, 3 illud tempus expectandum decreverunt, quo exisset vii, 4
- Expectatio magna fuit ejus visendi vii, 6
- Expedit rem (de ancipiti negotio) xviii, 9 (Cicero de Off. 2. conjungit 'rem expedit' et 'consilium ex tempore capere.' Lamb.) expedit se (de eo, qui multitudine circumventus est) xviii, 5 de clauso locorum angustia xxiii, 5 e vinculis iv, 3 expedit aliquem (proscriptorum numero eximere) xxv, 12 (Expedit, neutr.) non idem ipsi et mihi expedit (de diversa, ut hodie loquuntur, ratione status) i, 3
- Expeditus : impediri non poterat, quo minus ad dimicandum manum haberet expeditam xiv, 6 (de militibus cape, et intellige facultatem dimicandi non impeditam loco aut præcisam. Sic apud Tacitum H. ii, 8, 3.) expeditores milites (minus impediti ad dimicand. pondere arm. &c.) xi, 1
- Expellere ex arce (de vi bell.) xv, 10 ex civitate (de exilio) vii, 6 Alibi : ejicere e civitate ii, 8 ejicere ex republ. vii, 4 pellerè patria (subaud. præposit.) iii, 1. xv, 6 Sic : expelli Athenis iii, 3 (Livius ii, 6 'qui nos extorres expulit patria'). expelli (sine casu et præposit. eodem sensu) iii, 1 expelli in exilium xix, 3 (nisi 'in exilium' glossema est). expelli potestate (imperio privari) i, 3
- Expulsor tyranni x, 10 (inter elogia mortui : quales prædicationes est videre apud Tac. A. ii, 73. Sueton. Oth. 12. Herod. in Commod. iii, 11. et passim apud alios)
- Expensum summi ferre (in rationes eorum referre, quæ erogamus et expendimus) xxv, 13 (v. Buchn. Thes. in Acceptum et Expensa, et Loccen. Ind.)
- Experiri inimicum (sentire, pati hostilia ab) ii, 9 omnia primum &c. xiv, 2 (est sententia et phrasis Terent. in Eunuch. act. 4. sc. 7. 'omnia prius experiri verbis, quam armis, sapientem decet'). experiri Romanos (cum iis de imperio certare) xxii, 4 (Lamb. quali locutione Poëta dixit Ecl. 3. vs. 26 'Vis ergo inter nos, quid possit atque, vicissim Experiamur?' et Æn. 7. vs. 434 'tandem Turnum experiat in armis'). experiri legibus xx, 5 (est, logo cum aliquo agere, ut Noster ibidem

- loquitur; quod Buchnerus Thes. sic exponit: 'actionem alicui intendere secundum legum præscripta.' v. *infr. Lex*). natura experta videtur in hoc quid efficere possit vii, 1 (magni ingenii periphrasis)
- Expers consilii (non conscius) xvii, 6 *literarum Græcarum* (ignarus hist. et rer. Græc.), *Præf.* periculi (immunis) xxv, 2 suavitatis poetice (carendi not.) xxv, 18
- Expetere preces ab aliquo: v. *Preces*
- Explicare alicujus res (sc. gestas, i. e. prolixè narrare et accurate) xvi, 1 (opp. summas tantummodo attingere, *ibid.*) exponere rationem gestorum alicujus xiv, 1 ut ea explicem, quæ exorsus sum, *Præf.* quorum vitas separatim complures ante nos explicarunt xv, 4 imperatores Romanorum explicare xxiii, 13 explicari non potuit multitudo (in acie scil. propter loc. angust.) ii, 4
- Explorare (in rem præsentem venire) ii, 7 de voluntate alicujus xxiii, 2 exploratores locorum ante colloquium mittere (moris erat) xiv, 11
- Exponere: de hoc alibi plura sunt exposita (de descriptione hist.) x, 3 Sic: exponere de virtutibus alicujus xvi, 1 (pro quo in *Præfat.* dixerat: exponere alicujus virtutes). exponere de vita excellentium Imperatorum, *Præf.* viros claros venibus xxv, 18 antiquitatem totam in aliquo volumine xxv, 18 aliquem a nave ii, 8 (verbum nanticum: v. *Gifan.* obe. p. 90. Cæsar de B. C. i, 31 'in terram exponere' plene dixit. add. Buchn. Thes.)
- Exposcere aliquem (petere ut tradatur, dedatur) xxiii, 7 Sic: exposcitur publice Themistocles (ad supplicium, *ὑπὸς ῥυμπλῶν*, ut in ea re loqu. Diod.) ii, 8 (Cæsar B. Civ. iii, 110. et Hirtio viii, 38. est 'deposcere')
- Exprihere imaginem vitæ (de *βιογραφία*) xv, 1 (Sic fere Cic. pro Rosc. 'ut expressam imaginem vitæ nostræ quotidianæ viderimus.' Lamb. Et pro Arch. 'quam multas nobis imagines non solum ad intendendum, verum etiam ad imitandum, fortissimorum virorum expressas, scriptores, et Græci et Latini, reliquerunt.' Vorst.) coronam amor civium non vis expresserat (i. e. amor civium causa coronæ erat) viii, 4
- Exprobrare alicui de uxore &c. xv, 5 (sub. famam)
- Expugnare urbem i, 4 expugnare vi i, 7. xxiii, 3
- Exsculpere iv, 1 (Non dubitaverim verum esse, quanquam Lambinus et Magius malunt 'exscalpere.' vid. not. ap. Thucyd. i. ἀνισκάπτειν. Dicitur autem 'versus exsculpere,' qui literas extantes abradit, atque ita superficiem lapidis aut ligni rursus planam reddit. Contra 'sculpere versus' dicendus is erit, qui literas in superficie lapidis aut ligni extantes facit. Ceterum 'sculpere' et 'exsculpere versus' dicitur, quia ipsæ literæ vel sculpuntur vel exsculpuntur, quomodo 'versus scribere' dicitur is, qui ipsas literas scribit. Sed 'sculpere versus' etiam is dici possit, qui in lapide, ligno, vel ære literas depressas et refugientes faciat. Si ergo Lacedæmoniorum quoque tales fuerint, 'exsculpsisse' illi dicendi erunt, quod lapidi aut ligno eam adhuc partem demerant, in qua literæ fuerunt excavatæ, atque ita superficiem rursus planam redderent. Vorst.)
- Explendescere clarius &c. (vox valida et efficax, ad radios ingenii et præcellentiam se erumpentem) xxv, 1 (Boeckl. similiter Suet. Tito c. 8)
- Extare volebat memoriam ejus rei (durare, conservari, manere, non interire) xx, 2 (Sic Cicero pro Rosc. 'extant expressa vestigia sceleris.' et de Orat. i 'extant libri, scripta, monumenta, picturæ')
- Externum malum (de bell. ext.) xxii, 2
- Extimescere potentiam alicujus i, 8
- Extinguere liberos (e medio tollere, &c.) xxv, 9 (Sic Ter. Hec. v, 1, 23. et passim Justinus, Tacitus, &c.) extinguere aliquos (scil. expugnando, perdere) xvii, 5 contumeliam industriam (veluti redimere, ante memoriam contumel. delere) ii, 1
- Extrahere copias ex hybernaculis (sc. ad faciendum iter) xvii, 3 (Aliter et venustiore signif. extrahere se ac suos omnes incolumes (scil. e castello, subducere) xviii, 5 (plene Terentius, Phorm. i, 4, 3 'nescio quomodo me ex malis extraham')
- Extrema ætas (i. e. extrema pars ætatis, de senectute) xxiv, 2. xxv, 10 extrema ætas imperatorum Atheniensium (de ultimis imperatoribus) xiii, 4 Sic: extremo tempore (sc. morbi) xxv, 21 extremo tempore (scil. vite suæ, tandem) xiv, 10. xv, 9 extremis tempo-

ribus (sc. vitæ suæ) xix, 2 sed extrem. temp. (subaud. Punici belli) xxii, 1 extremo bello (de fine belli) ix, 1 sed extremo, cum prope jam ad desperationem pervenissent xxii, 2 (Ubi extremo ut adverbium ponitur, et subaud. in tempore vel periculo. Cicero dixit 'ad extremum' de Orat. 2: 'Quinque faciunt quasi membra eloquentiam: invenire quid dicas, inventa disponere, deinde ornare verbis, post mandare memoriam, tum ad extremum agere et pronunciare')

Extracta satis altitudo muri (educta, exaggerata) ii, 6

Exul: exul tum his terris xxv, 20 (Sic qu. edd. sed nos edidimus: ex ultimis terris) exules occupant Thebas xv, 10 exilio x. annorum mulctari (pœna ostracismi legibus definita) iii, 1. v, 3 (v. Ostrac.) exilio affici viii, 3

Exultare (de equis, verberibus ad subsultandum coactis) xviii, 5 (oppon. remittere calces, ibid.)

F.

Fabius Q. Maximus dictator Rom. (in agro Falerno Hannibali se obijcit) xxiii, 5 callidissimus imperator, ibid. Q. Fab. Max. Cos. xxiv, 1

Fabiani milites (*συνεδοχῆς* de præstantibus militibus) xi, 2 (Loccen. putat vel ad 300. Fabios, vel ad milites Q. Fabii Maximi respici. Alias Fabiani tribus nomen ap. Suet. Aug. 40)

Facere quod alteri inutile est ii, 7 facere audet, quod cogitavit (rem deliberatam efficere &c.) xiv, 7 facere nihil reliqui, quod ad sanandum se pertineat (i. e. experiri omnia) xxv, 21 facere versuram publice xxv, 2 (v. Versura). facere summam (sc. pecuniæ) xv, 3 facere mysteria (celebrare) vii, 3 (v. Mysteria). opus (de munitione) ii, 6 postulata (annuere &c.) vii, 8 imperata (quæ Dux mandat) xviii, 9 naufragium (de clade navali) ii, 7 castra (ponere) i, 5 ignes xviii, 9 potestatem sui (de committenda pugna, manum cum hoste conserere) xvii, 3 (de præsentia, sistere se) xxiii, 9 prælium ii, 9. xii, 1 prælium navale xxiii, 10 pugnam ix, 5 (Tacit. Ann. iii, 21, 5 'prosperam adversus Numidas pugnam facit'). verba (orat. habere) vii, 6 bona (de beneficiis

præstitis, facere quod alteri utile est) ii, 9 (quod apud Plautum Casin. ii, 8, 32. de venerea voluptate invenitur). pacem (a bello deistere) x, 5 detrimentum existimationis (pati, subire) xxiv, 2 (Sic Cicero lib. 7. Ep. ult. 'damnum facere' pro 'pati' dixit, et alibi). iter ii, 5 (Sic Curtius iv, 10, 18 'iter facienti spado unus ex captivis nunciat' &c.) Facere cædem alicujus (perpetrare) viii, 3 finem belli xxii, 1 finem libri xxiii, 13 finem vitæ (de accersita morte) xx, 1 magnam multitudinem serpentum (colligere) xxiii, 10 (Sic in Ms. Boecl. et alias Noster: cum amplius centum millia facta essent aruatorum xxii, 2. Sic Sallust. 'exercitum facere' ap. Senec. Epist. 114. sed nos edidimus, conficere). Facere bellum alicui (movere adversus) x, 4. xvii, 2 (v. Bellum). insidias alicui (struere) vii, 9 Facere aliquem hæredem (instituere, scribere) xxv, 5 aliquem missum (dimittere captiv.) xviii, 11 aliquem reum (accusare) vii, 4 aliquem certiore xv, 11 aliquem civem (asciscere) xxv, 3 aliquem imperatorem (creare) xxii, 2 multa meliora (emendare) xi, 1 (Horsum pertinent et illa, in quibus 'facere' æstimationi significationem habet, et alter accusativus eleganter omittitur). Facere aliquem pluris xi, 3 facere aliquem tanti, ut xiii, 4 (sc. pretii hominem. v. Voss. de construct. c. 29). Sic: facere aliquid lucri (sc. rem, de gloria capta, quæ alteri debebatur) viii, 1 (vid. Lucrum). Facere male et injuste ii, 7 crudeliter avareque multa (de solitis magistratum vitiiis, avaritia et superbia) vi, 4 negligenter et malitiose vii, 7 pulchre aliquid posse (de opera prompte obeunda) xxv, 13 parum aliquid alicui xxiii, 11 non fecit id frustra (conatus eventum habuit) xxiii, 2 Facere ab aliquo prædas xii, 2 (annotat hic Gebhardus vix inveniri alibi hanc phrasin, nisi ap. Cicer. in Verr. Vorstius tamen recte affert verba Cæsaris lib. 4. B. G. 'quanta prædæ faciendæ facultas daretur'. adversus aliquem (de hostilitate, interdu enim 'facere,' pro 'pugnare' sumitur. v. Buchn. Thea.) xviii, 8 (oppon. stare cum aliquo, adjuvare aliquem, ibid.) apud aliquem verba (oration. habere) ii, 10 cum aliquo amicitiam vii, 4. xiv, 10 cum aliquo societatem ii, 8. ix, 2 (ubi mox: coire societatem cum aliquo,

xv, 6. ubi mox : amicitiam alicujus sequi, xviii, 2) animadvertit Deorum numen facere secum xvii, 2 (i. e. studere sibi, ut ibid. loquitur). de re aliqua mentionem vii, 5 de aliquo mentionem (de tota vita alicujus exposita) xv, 4. xlii, 3 de aliquo librum (componere) xiv, 3 miserunt Delphos consultum, quidnam facerent de rebus suis (quid inceptarent, consilii caperent) ii, 2 ex urbe eruptionem viii, 4 (Sic Flor. iii, 20, 14. Tacit. Ann. ii, 7, 1. et alii). ex metallis pecunias (reditus fodin. metall. intellig.) v, 1 (Sic quoque Cicero l. divin. et Verrin. 4. ac Sallustius). in aliquem impetum (adoriri) xiv, 9 in flumine pontem i, 3 in studiis progressum (proficere) xxiv, 3 'inter hunc et illos pacem (de reconciliatione) viii, 3 pro aliquo verba (de ἀπολογία judiciali) i, 7 sub terra locum iv, 4 Faciebat, ut ei ipsi numerarent pecuniam (curabat numerari) xv, 3 faciam, ut scias xxiii, 10 non imprudenter feceris, si quid &c. xxiii, 2 (Sunt inter istos verbi hujus usus, qui suspecti esse possunt; sed vide Cl. Vorstium de Latinit. fals. susp. c. 9. p. 95. seqq. Ceterum 'facere' interdum in macrologia usurpatur, ut:) certum hominem ad eum mittas face (i. e. mitte) iv, 2 ('face' autem est pro 'fac.' ut ap. Plautum). neque hoc solum in Græcia fecit, ut templa Deorum sancta haberet (id est, habuit) xvii, 4 (sic passim Comici, præsertim Plautus; et Cicero, Suetonius, Vitruvius, Ovidius, Plinius junior, alii. v. Buchn. de commut. rat. dic. i, 21, 3. pag. 380)

Fio : fit cædes civium (cæduntur) xv, 7 sumtas in classem (impenditur) i, 7 fiunt sumtus x, 7 fiunt insidiæ ab x, 8 fieri plaris xiv, 5 (æstimari). quid his fieri vellet (de his) xvii, 4 quo fiebat, ut x, 2 (Integre:) ex quo fiebat, ut vii, 7 quo factum est, ut ii, 3 (Integre:) ex quo factum est vii, 7 quibus rebus fiebat, ut i, 2 ut ibi de eo legibus fieret judicium xix, 3 factus ad rem gerendam alacrior iv, 2 factus domi (i. e. educatus, institutus ductu artificum) xxv, 13 factus est ephebus xv, 2 facta ei potestas manendi xxv, 11 facta duabus virgulis oleaginis corona viii, 4 facta cohortatione militum (i. e. ad milites) xxiii, 11 factum est æquitate ejus, ut (effectum, impetratum, res

eo deducta) lii, 2 factam est adversariorum immodestia vi, 1 eo facto (per id, hac ratione) xvii, 5 quo facto (qua causa, qua ex re) vi, 1. xiv, 5. xvi, 1. xliii, 3. xxv, 5 (Sic Vellei. ii, 76, 3). in quo facto quid opus xviii, 9 facta sunt amplius centum millia armatorum (collecta) xxii, 2

Factum illustre iii, 2 magnificentissimum viii, 1 præclarissimum xx, 1

Factio (de studiis et partib. ut vocat Tacitus) x, 6 factio adversaria (pro viris advers. fact. ἀντιπαρθεμένη) xvi, 1. xix, 3 (Polyb. ἀντιπαράγωγη 2). factio adversariorum xvi, 2 factionis principes xvi, 2 factionis principes xvi, 1 sine factione amicis officia præstanda existimabat xxv, 8 (i. e. sine pactione et conspatione occulta: hæc enim factio est. Nam amicitia actiones liberas habet. Erat autem duplex respectus in Bruto, quatenus amicus Attico erat (talem enim fuisse cum ex hoc, tum ex cap. 14. liquet) et quatenus adversarum Antonio partium dux erat. Ceterum hoc sibi dudum gravissimis rationibus proposuerat Atticus, civium bellis partibusque se non miscere. Ut itaque id servaret ac tueretur, nec interim tamen amicis deesset, operam sibi dandam existimavit. Noluit itaque assentiri Flavio in privatum ærarium Bruto constituendum, neque deseruit tamen Brutum, cum afflictus necessitate ope amici indigeret. Pari ratione Antonii socii uxorque affuit pari laborantibus fortuna, eorum adversos casus levans, non ejus partis firmans arma. Ita ergo et suum propositum tenuit, et utrique officium præstitit, quod amicus amico debebat. Buchn. in comment.) factiones duæ Athenis x, 3

Factiosus vi, 1 factiosus et potens xvii, 1

Facete loqui, Fr. 5

Facies terribilis xiv, 3 facies (contemptibilis) xvii, 8 facies (pro forma et modo totius corporis) xvii, 8 (quomodo veteres proprie hanc voc. usurparint, docet Gell. xiii, 28. adde Philipp. Carol. animadv. in eund. loc.)

Facile intellectu x, 9 Sic : facile carere aliqua re xix, 1 adeo facile perpassus est paupertatem, ut &c. (æquo animo tulit) xv, 3 quo facilius sub divo interiret iv, 5 facilius se Afros corrupturum existimans vi, 3 ibi facillime suam fortunam oculi posse vii, 9

- Facilitas gravitati** (miste) xxv, 16 (v. *Comitas*)
- Facinus præclarissimum** (factum) xi, 1 (Sic: 'pulcherrimum' Ter. Ph. v, 6, 31. et Sall. Cat. 20. 'rarum' Tacit. A. iii, 21, 1. v. eund. xv, 49, 4)
- Facultas** ita vivendi non datur (copia, potestas, occasio) xxv, 2 facultates ingenii (dotes, *δυνάμεις*) xv, 1 facultates amicorum (opes) xv, 3 Sic: facultates patris xxiii, 6
- Falerne ager** xxiii, 5 (in mediterranea Campaniæ: v. Clever. Ital. antiq. iv, 5)
- Fallere**: cum ea re conari fallere ii, 7 cives tuos fallis verbo (falsi tituli specie) xv, 5 fefellit eum hæc res (contra opinionem cecidit) x, 5 non fefellit eum (ut prædixit, accidit) vii, 8 fefellit eum opinio xvii, 3 fefellerunt eum multum Jovis antistites (spem ejus destituerunt) vi, 3 falli (opinio sc.) xv, 5
- Falso**: sperans ibi facillime suam fortunam oculi posse. falso vii, 9 (Inter suaviores elegantias merito reponenda et hæc formula. Boeckl. Nam falso tantum hic valet, quantum valent hæc: at falso ita speravit. Vorst.)
- Falsum**: neque id falsum (scil. quod dixerat Eumenes) xviii, 11
- Fama** est ii, 10 exit xvii, 2 exiit de xxiii, 9 facti pervenit ad xiv, 3 perfertur in Græciam ii, 2 perfertur in Siciliam x, 2 fama magna est integritatis ejus vitæ xix, 1 fama rei perterriti ii, 4 (Hæc ad nuntios et rumores pertinent; illa ad significatum laudis et gloriæ:) fama majorum x, 1 fama felicitate magis quam virtute parta vi, 1 famæ servire ii, 1 (v. *Servire*). famam sui relinquere vi, 1 de fama dimicare (sc. in judic.) xiii, 4
- Fames**: fame plures quam ferro interiere xxii, 2 fame fatigatus triduum xviii, 12
- Familia optima**, eademque vix mediocris xxv, 18 familiarum origines Attico memoratæ (Genealogica ejus) xiv, 18
- Familiaris** (qui cum aliquo est) vii, 10 familiares (Alex. M. amici) xviii, 2 familiarior xxv, 16 familiaris Cic. ut qui maxime (de amico summo), Fr. 4
- Familiarissime** aliquo uti (de summa amicitia) xvii, 1
- Familiaritas** bujus (cum hoc) xxv, 10 familiaritatem alicujus consequi xxv, 19 ad familiaritatem intimam alicujus pervenire xviii, 1 Sic: familiaritatem alic. intima uti xxv, 9 &c. conjunctum alicui esse xxv, 12
- Fanum** xvii, 4 Neptuni iv, 4
- Fastigium** (oppon. periculum) xxv, 10 fastigio pari stare in utraque fortuna (par cultus ac vitæ modus intellig.) xxv, 14
- Fatigare** lectores (similitudine, narratione et multitudine exempl.) vi, 2 fatigari fame xviii, 12 (Sic Cic. 3. Off. 'vinculis et carcere, et igne fatigare.' Tacit. H. v, 3, 3 'fatigabat inopia aquam')
- Favere** partibus Cinnanis (de studio partium) xxv, 2
- Fautor optimatum** vii, 5 naturam fatricem habere in tribuendis animi virtutibus (de natura propitia) xvii, 8 (oppon. mox: naturam maleficam nancisci. Similiter locuti Ter. et Cic. v. Bucha. Thea.)
- Febris** (seu, ut alibi, febres) xxv, 21
- Felicitas** quid sit, Fr. 5
- Felicitas** Timoleontis xx, 3
- Fere** (scilicet), Præf.
- Feretrus** xxv, 20 (cognomen Jovis, de quo inter alios Freinsh. ad Flor. i, 1, 10. b.)
- Ferocia**: tanta fuit ferocia, ut &c. (de animosa elatione) xxii, 1 (mox, pertinacia)
- Ferociorem** reddidit civitatem (propensio-riorem ad bellum, bellicosiores, fortio-riorem) ii, 2 (Ita Tacitus H. ii, 24, 3 'ferocissimos auxillarum' pro fortissimis dixit, et Livius iii, 47 'ferociter facta.' v. Nonium in *Ferox*). ferocissimus elephantus xviii, 11
- Ferocius** loqui (elatus, arrogantes) xviii, 11 (Sic Cic. Philipp. 2 'plane respondisti ferociter.' et Plant. Amphitr. i, 1 'ferociter legatos increpant.')
- Ferre arma** adversus (absolute: v. *Adversus*) xvii, 4 ferre arma cum aliquo contra aliquem xxv, 4 ferre calamitatem moderate xx, 4 (tolerare, sustinere) fortunam sapienter xx, 1 laborem xviii, 11 injurias xv, 3 aliquid æquo animo (sine invidia et æmul.) xxv, 1 non tulit hoc æquo animo (impatenter tulit, indoluit) x, 6 Alibi: aliquid indigne ferre xviii, 1 (inter formulas meliores est hæc, cum et animum alicujus re quap. commotum et prævertendi studium notamus) vii, 10 nemo potest hunc ferre (de

- homine difficili, aspero, non tolerabili) xxv, 6 tyrannum non ferendum dictabant (i. e. tollendum e medio) x, 7 ferre fructum pietatis (referre, reportare, adipisci) xxv, 5 (Sic Sulpic. Sev. i, 51 'ibique a filiis interfectus, dignum se exitum tulit.' Et Noster alibi:) si fecerit, nullius rei a se repulsam latarum iv, 2 ferre alicui opem xviii, 6 sumtui expensum (expensas sumtus in commentarium referre) xxv, 13 (v. sup. Expens.) si tulisset ita fortuna (si ita accideret) xviii, 6 tulit hunc etas nostra elegantissimum poetam xxv, 12 ferre suffragium (de judic.) xviii, 5 de sententia per calculos xv, 8 ferentem ad se conspicit (ad se ferri) xiv, 4 (nempe activum pro passivo heic ponitur, sicut alibi gestare, movere, vehere, pro gestari, moveri, vehi. v. Voss. de analog. iii, 3. Lectionem autem vulgatam tuetur auctoritas Mss. etsi Lambinus malebat 'ad se ruentem,' vel, 'se afferentem')
- Ferri lectica xxiii, 4 ferri omni cogitatione ad liberand. patriam vii, 9 magno odio in aliquem (de studio animi, contentione, affectu) xxv, 10 ferri præcipua laude (celebrari) xxv, 10 fama xviii, 3 Ita: ferebatur nobilis inter æquales xxv, 1 fertur navis tempestate Naxum ii, 8
- Ferrum (pro gladio) xiv, 11 Sic: ferro interfici xxi, 1 ferro hostium interire (i. e. armia) i, 3 ferro aliquem aggredi (de vi armatorum) vii, 10 (mox: manu aliquem superare). ferrum (pro spiculo, quo hastile præfixum est) xv, 9
- Festum habere alicujus natalem diem (solennis instituta festivitas intellig.) xx, 5
- Ferus: nemo tam ferus fuit, quin &c. (i. e. tam durus, immobilis, implacabilis) vii, 6 fera bestia xiv, 3 (pro quo vulgo 'fera' omisso substantivo, ut 'frigida' pro frigida aqua)
- Fictilia vasa xxiii, 10 ('fictiles lagenas' vocat Justin. xxxii, 4, 6)
- Fidere (pecunia, spem concipiendi aliquid inde sumere) vi, 3 victoria (fiduciam victoris habere tanquam certæ) xii, 1 (priori loco præpos. 'in': posteriore, si proba lectio est, nam Mss. aliter legunt, 'de' subintelligitur). fidentis animo xxi, 3 (de eo, qui ex successu animosus est)
- Fides vix facta his est, Agesilaum esse unum ex his &c. (vix persuasi sunt, ut crederent) xvii, 8 (Sic Suetonius Vesp. cap. 7 'cum vix fides esset, rem ullo modo successuram.' Vide Duk. ad Flor. iii, 16, 6. Refert huc Vir doctissimus illud Justinii xlii, 1, 4 'ut vero mortis ejus fides affluit, omnes barbaræ gentes ut parentem luxerunt; at ego ibi malim rē fides pro 'argumento' sumere faciente fidem, quomodo ap. Eundem et ix, 2, 15. sumo: ea primum 'fides' inopiæ Scythicæ fuit). fidei alicujus aliquid credere (committere alicui quid tanquam homini bonæ fidei, aut bona fide servandum) xxiii, 9 fidem maximam habere alicui x, 5. xiv, 11 fidem singularem ei in omnibus ejus periculis præbuit xxv, 4 fidem si mihi, quam postulo, dederis (si promiseris, quod cupio) xxiii, 2 fidem de aliqua re dare dextra xiv, 10 fidem de aliqua re accipere, ibid. fidem amittere maluerunt, quam eam non prodere xviii, 10 fide præcipua fuit ea civitas erga Athenienses (constantissime omnium adhesit illis) vi, 2 (v. Præcipua). fide mala facere, ut &c. xiv, 6 se fore alicujus proprium, fide confirmare (sc. data) vi, 1 fide summa in pactione aliqua manere xvii, 2 (pro quo alibi Integre:) in fide manere xviii, 4 homo sine fide (τὸν ἀναρῆσαι οὐδ' ὁμοῦν φρονίῳ) x, 8
- Fiducia nimia magnæ calamitati solet esse xvi, 3 (intellig. securitas ex confidentia). fiduciam habere rei potiundæ (spes certa, et plusquam spes) xvii, 4 fiducia Antiochi Carthaginenses ad bellum inducere (i. e. ostensa ex Antiochi armis et societate fiducia) xxiii, 8
- Fidus: pacem non fidam futuram putabat (non servatum iri) xiv, 8 (Ita 'fidus' non tantum de homine, sed et de iis, quæ sunt hominis et ad hominem pertinent, dicitur: qualis ephiteti translatio in omnibus linguis est frequens. Vorst. Sic ap. Virgil. 'mala falc.' v. Demens.)
- Figura venusta (de congruo totius corporis habitu) xviii, 11 (oppon. hic magno corpori. Faciunt ad mentem loci illa Taciti Agric. 44, 2 'si habitum ejus posterius noscere velint, decentior quam sublimior fuit' &c. Boeckl.)
- Filius: C. Marius, filius (pro quo Schotus nulla necessitate legit: C. Marius, Caii F.) xxv, 1 (Solebant enim veteres eam vocem absolute ponere: quem

scribendi modum etiam Sulpicius Severus imitatus est ii, 23 'Antiocho filio infecto.' neque enim rē 'Antiochi' excidit, aut 'Antiocho puero' legendum, ut volebat Drusius. Qui et male eundem Scriptorem ii, 24. emendavit, et 'pro Demetrii filius' reposuit 'Demetrius, Demetrii filius.' Legendum autem esse 'Demetrius filius' nullus dubito. Sic quoque vox Patris absolute usurpatur. Suetonius Jul. Cæs. cap. 52. 'Curio pater quadam eum oratione omnium mulierum virum et omnium virorum mulierem appellat.' Idem Aug. cap. 71. 'accesserunt convivæ Vincius et Silvius (Casar bonus malebat Silius vel Salvius) pater.' et alibi). filius Cononis acceptam a patre gloriam multus auxit virtutibus xiii, 1 ejus statua veterem patris renovavit memoriam xiii, 2 filio regnum a vivo patre non tradendum xxi, 3 a filio interficitur parens, ibid.

Filiis Aristidis aluntur publice et dotantur iii, 3 filiam alicui in matrimonium dare xi, 3 alicui collocare xxv, 19 alicui despondere, ibid.

Fingere fortunam sibi xxv, 11 (pro, quod xxv, 19, conciliare sibi fortunam. 'Fingere se,' effingere suos mores in rectitudinem officiorum vitæ. Artis enim vocabulo, venuste ad vivendi habitum fatumque translato, res non parvæ aut rudis elaborationis notatur. Boeckl.) Sic: si ipse fingere (se) vellet vii, 2 (i.e. voto et cogitationibus exemplum veluti prosperitatis suæ formare. Boeckl.) in fingendo corpore naturam maleficam nactus Agesil. xvii, 8

Ficta dona, Fr. 5

Finire: ubi vitam finierat iv, 5 (Sic vulgo. Nos e melioribus Mss. edidimus: ubi vitam posuerat)

Finis: finem belli facere xxii, 1 libri facere xxiii, 13 vitam facere (de accersita morte) xx, 1 ad eum finem, quoad &c. (tamdiu, donec) xv, 2 (mox xv, 9 'usque eo.' Sic Cicero action. 1. in Verr. 'usque ad eum finem, dum iudices rejecti essent.' Et 1. de nat. Deor. 'usque ad eum finem, dum possint se ipsa defendere.' Vorst. Adde ejus librum de Latinit. falso susp. cap. 3. pag. 26. Nisollii Indicem et Parel Lex. Crit.)

Fio: v. supra, post Facio

Firmæ copiæ (respect. peritæ bellandi, indurata bello manus) xviii, 3 (Sic: 'firmus exercitus,' ap. Vellei. ii, 29, 1).

firmæ vires ad laborem ferendam (de eo, qui invictus laboris, operis, &c. πόντος ἀντίχων ἰσχυρά) xviii, 11 firmissimi amici (constantissimi) vi, 2 firmitas corporis (exercitatione parta scil.) xv, 3 (ab hac robur et agilitas. v. Mercar. iv, 2)

Fistula putris erupit per lumbos xxv, 21 (Sic Lambinus curavit edi; Savaro autem 'fistula puris:' quod Loccenius in Ind. probat, describens puris fistulam ex Hippocr. de fistulis, et Celso de re med. v. 18. quod sit sinus altus, angustus, callosus et purulentus, ex abscessibus plerumque conflatus. Probat et Barthius, alique. Nos tamen lectionem Medicæi codicis 'pus erupit,' genuinam putamus esse, et 'fistulæ' vocem textui ex ora intrusam)

Flaccus L. Valerius xxiv, 1. 2

Flagitium: cum flagitio domum redire (cum dedecore ex armis relictis) xxii, 1 (Proprie vox militaris est, ut Donatus ad Ter. Eun. ii, 3, 90. exponit. v. Buchn. Thea.)

Flagrare cupiditate bellandi xxii, 1 (Justinus: 'bello flagrare' xxxi, 3, 10) pugnandi i, 5 audiendi alicujus x, 2

Flaminius C. Cos. occiditur xxiii, 4

Flaminius L. Quintius consularis xxiii, 12

Flaminius circus, Fr. 11

Flavius C. xxv, 8

Flectere iter suum xviii, 9 (de alia via tent.)

Florere (de potentia et excellentia imperii) xviii, 1 fama justitæ xxi, 1 modestia sua, majorum gloria i, 1 rebus quibusdam (sc. gestis) v, 3 in re militari xv, 5 florens (adhuc vivens, superstes) xxv, 11 florens regnum xxi, 2 pars florens (oppon. abjecta) xxv, 8 Sic: florentes (stantes adhuc suo fastigio, valentes) xxv, 11 (oppon. afflicti)

Fluctus civiles (ita comparantur civiles turbæ: quibus et prosterni multa, sicut procillis ac tempestate; et jactari omnia, sicut fluctibus: et implicari, sicut circulo quodam perniciæ, videmus) xxv, 6 (Boeckl. add. not.)

Flumen: pontem fecit in Istro flumine i, 3 apud flumen Strymona v, 2 apud Ægos flumen (v. tamen supra Ægos) vi, 1. vii, 8. ix, 1 apud flumen Nilum xviii, 5 (Addit in his Noster per ἑρμηνεύω Proprio Nominis Appellativum Nomen, quod in sequentib. etiam facit) Oppidum Amphipolim con-

- stituit v, 2 in oppido Clitio est mortuus v, 3 vento aquilone venit Lemnum i, 1 vento borea domo profectus est i, 2 naves triremes totidem ad superiores addunt ii, 2 navem triremem armatis ornat x, 9 (Similiter locuti Caesar, Livius, et Curtius: v. Sanctii Minerv. lib. 4. de Ell. pag. 284, 300, et 321. add. Buchner. de comm. rat. dic. i, 13, 5. pag. 227. seq.)
- Fœderata civitas xxiii, 3
- Fœnus (de usuris) xxv, 9
- Forem (pro, essem): quam vere de eo foret judicatum &c. vi, 3 ut sæpe ad desperationem forent adducti xviii, 12
- Fores ædificii xxiii, 12
- Foris (adverb. in loco): ut foris exaudiri strepitus posset x, 9 (adverb. de loco:) foris flagitantes telum (ab iis qui foris adstabant), ibid. (mox: Lyco per fenestras gladium dedit)
- Forma corporis amplissima pulcherrimaque xxi, 1 imperatoria (Imperatore digna; quæ longe lateque ostentat imperatorem, ut de Trajano Plin. Pæneg. cap. 4) xi, 3 (Dioni egregia voce *σπουδαιότερος τοῦ προσώπου* dicitur. Sic Jul. Capitolinus Pertinace c. 13 'statura imperatoria.' v. Savar. heic et ad Sidon. 1. Ep. 2. pag. 8. add. not.) formam alicujus cognoscere (mox explicatur, qualis sit &c.) xviii, 11
- Formosissimus ætatis suæ Alcibiades vii, 1 (Unde ejus vultus paradigma proverbiale formæ speciosissimæ. Vide copiosissimæ doctrinæ virum Casp. Barth. advers. 52, 5. Boecler. add. not.)
- Fors (pro casu): ut quemque ex proximo locum fors obtulisset xvi, 2 (Sic Livius xxxi, 41. ex emend. Gronovii: 'castra, quo fors tulisset loco, sine ullo discrimine posita.' Tacitus Ann. xiv, 5, 5 'verum Acerronia contis et remis, et quæ fors obtulerat, navalibus telis conficitur')
- Fortis ac strenuus (conjunguntur) xv, 7. xiv, 7 fortis manu iv, 1. xiv, 1 forti animo cedere invidiæ alicujus v, 3 fortissimi habentur, qui et potentissimi xviii, 3 fortiter venari vii, 11 (nam veterum venationes ad fortitudinem spectabant præcipue. vid. Xenophon. Boecl. Et Aristoteles Polit. 1. cap. 8. *θηρευτικὴν* dicit esse μέρος τῆς πολεμικῆς. Athenæus vero lib. 16. ait, 'ad venationem procedere juvenes tanquam ad meditationem bellicorum periculorum.' Vorst.)
- Fortuna (1. pro, rerum humanarum domina, ut Cicero eam pro M. Marcello describit): fortuna sua mobilitate, quem paulo ante extulerat, demergit x, 6 sævitiam suam in filium exercuit, ibid. tribuit (ei) multa eaque magna bona vii, 2 nihil ei non tribuit (de singulari felicitate) xxv, 19 obstat consiliiis x, 9 nos superstites Attico esse voluit xxv, 19 in prælii concursu plurima (sibi) vindicat viii, 1 fortunæ munus xxv, 3 (oppon. prudentiæ specimen, ibid.) in quo fortunæ varietas est animadversa xiii, 4 fortunæ tanta varietas iis temporibus fuit, ut modo hi, modo illi &c. xxv, 10 quibus in bello parserat fortuna viii, 1 quamdiu fortuna passa est xxiii, 13 ut si in sua manu esset fortuna xiii, 3 (Sic Lambinus et alii legend. putant, et intellig. de obsequio fortunæ semper faventis, nunquam adversantis; quo eodem sensu Curtius x, 5, 35 Alexandrum dixit 'solum omnium mortalium fortunam in potestate habuisse.' Verum nos edidimus: ut in sua navi esset fortuna). si ita tulisset fortuna xviii, 6 (Scilicet tanquam de Dea ita loquuntur gentiles: cum illarum rerum, quæ suas causas et interiores rationes hominibus non produnt, administrationem volunt innuere: sive eventum potius; nam ignoratio et neglectio virtutis administrantis, ut sic dicam, tot illas *ἀντιφάσεις ἐν προκειμένῳ*, quod Aristoteles diceret, peperit, quas nec hodie satis vitatas, ostensa vera hujus loci philosophia, pedefecit seria Barclaii dissertatio Argenid. l. 4. Boecl.) (2. pro, successu): fortuna secunda res magnas gessit xxii, 4 fortuna secunda adversariorum capti i, 2 idem cum prospera fortuna prope ad annum lxxx. pervenisset xix, 2 (Sic enim Schoppio leg. videtur, non 'eidem,' quod in libris tum manu exaratis tum impressis invenitur). (3. pro, statu): fortunam sui cuique mores fingunt xxv, 11 (mox:) conciliant xxv, 10 conversa subito fortuna est xxv, 10 fortuna secunda fundum emit xxv, 9 in secunda quam in adversa fortuna inconsideratio fuit ix, 5 secundam quam adversam fortunam multo sapientius tulit xx, 1 cum adversa fortuna conflictatus est xvi, 5 fortuna non simplici conflictatus in his rebus est xx, 1 (1. e. fortuna varia, vel utraque, ut alibi loquitur).

- in utraque fortuna pari stetit fastigio (pari modo se gessit, cum sestertium vicias, atque, cum centies haberet) xxv, 14 fortuna non metimur magnos homines, sed virtute (i. e. nec ob secundam magnos, nec ob adversam viliores censemus) xviii, 1 pari fortuna percussa xxv, 11 fortunam Græciæ commiseratus est xvii, 5 alienam opulentiam fortunam pauperes iniquo animo intuentur xii, 3 qua fortuna non erat contentus vii, 9 non fortunæ, sed hominibus amicum esse xxv, 9 hujus si virtuti par data esset fortuna xviii, 1 fortunam nullam sejunctam sibi esse ab eo volebat xxv, 10 fortunam suam oculere (statui suo et celebritati latebras querere tum famæ tum securitatis) vii, 9 fortuna humiliore princeps civitatis xxv, 19 Reges casus adversos tribuunt hominibus, secundos fortunæ suæ xiv, 5 (non acceperim simpliciter pro felicitate cum Lambino; sed pro auspicio maiestatis regis; quo sensu Tacitus dixit: 'pleraque auspiciis Principum ac consilii, quam telis et manibus geri, quo pertinet fortuna Imperii, fortuna pop. Rom. fatum urbis' &c. v. de re ipsa Gruteri discurs. ad Tac. 1. Boecl. add. dissert. ejus de ausp. Reg.)
- Fortunæ (plur. pro opibus, facultatibus, bonis): fortunæ suas fidei alicujus credere xxiii, 9
- Forum: 'in foro esse coepit' xxiv, 1 (fori studii et civilis actus rudimentis operam dare. Utebantur enim Romani foro tanquam schola omnium pacis artium, civitatisque disciplinam ibi discere et tractare moris erat. Ergo Tacitus Agr. 39, 3 'studia fori et civilium artium decus' conjungit, 'militarie gloriæ' opponit. Boecl.) de foro decedere xxv, 10 (publico abstinere, civilis actus lucem latendi causa declinare. Boecl. Oppon. apud Terent. et Senec. 'uti foro.' v. Thes. Buchn.)
- Forensis opera: v. Opera
- Frangere: Corcyraos fregit (bello debilitavit, vicit et victis superbiam admittit) ii, 2 Sic: Thasios opulentia fretos sub adventu fregit v, 2 non fregit eum contumelia (de abjectione animi) ii, 1 (opp. erexit, ibid.) Sic: etsi res exiles animi magnitudinem non frangebant, tamen minuebant xviii, 6 frangi cura rerum quarundam (angere vehementer &c. de aegritudine animi)
- x, 7 (Sic: 'casu alicujus,' Suet. Aug. cap. 65)
- Fratrem tyrannum interficiendum curavit (sc. libertatis publicæ vindicandæ ergo) xx, 1
- Fraternus sanguis xx, 1
- Fratricidam eum impiumque detestans compellavit xx, 1
- Fraus: ad fraudem acutus x, 8
- Fregellæ xxiii, 7 (Latii oppidum clarum, a L. Opimio excisum anno 630. ab U. C. ut Livius refert. vid. Cluver. Ital. iii, 8)
- Frequentes delati honores xix, 1 frequentior familiaritas (de crebriore convictu usuque &c.) xxv, 19 frequentissimus conventus legationum (de magno consensu ac numero) xv, 6
- Frequentia vulgi maxima (de comitatu. fun. scil.) xxv, 22 (Ita in vet. inscript. 'elatus est &c. frequentia maxima,' apud Kirchm. de funer. ii, 2)
- Fretus non tam suis copiis quam odio tyranni (confusus) x, 5 freti opulentia (elati) v, 2 Alibi: opibus elati i, 7 (Sic Tacitus Ann. vi, 31, 2 'superbiam in nos, sevitiam in populares sumisit, fretus bellis, quæ secunda adversum circumjectas nationes exercuerat')
- Frui aliquo (conversari cum aliquo) xxv, 20 pace diutina xv, 5
- Fructus rei familiaris (lucrum, commodum, quo res familiaris augeri potest) xxv, 6 fructus (hortorum et prædiorum scil.) v, 4 fructum pietatis ferre (præmium &c.) xxv, 5 fructum oculis capere ex casu alicujus (delectionem: v. Ocul.) xviii, 11
- Frumento donavit Athenienses Atticus xxv, 2
- Frustrari seipsum (nocendi signif.) xxiii, 2 (Sic sæpe Cæsar, ut B. G. iii, 15. iv, 14. B. Civ. ii, 32. et xlii, 3, 97 &c. Gebh.)
- Fugam alicujus sublevare (de expulso et hoste judicato) xxv, 2 fuga periculum evitare xiv, 2 salutem petere xxiii, 11 ex fuga plerique in templum Minervæ se conjecerunt xvii, 4
- Fugare (vincere et fugare) xv, 5 fugare classem xiii, 2 hostem uno prælio xxiii, 4 Fugere procuracionem reip. (abstinere ea &c.) xxv, 15 hæc Dionysium non fugiebant (satis intelligebat hæc) x, 2
- Fulget indoles virtutis in eo xviii, 1 (elucet, exsplendescit. Suet. Tit. 3 'in puero statim corporis animique dotes exsplenduerunt')

Fulvia uxor Antonii xiv, 9

Fundamenta : arcem, domum a fundamentis disjungere (l. e. funditus, *ἐκ θεμελίων*) xx, 3. xxiii, 7 (Sic 'a radicibus' apud Phædrum, 'a stirpibus' apud Sallustium)

Funditores xiv, 8

Funesta victoria (illæstabilis, detestanda) xv, 10

Fungi munus militare xiv, 1 (similia exempla cum quarto casu collegit h. l. Lambinus et Kirchmaierus. add. Voss. de constr. c. 22. et Buchn. de commut. dic/ rat. i, 20, 1. pag. 809). fungi munere servorum (de Helotis) iv, 3 potius barbarorum quam civitatis more fungar (elegantè, de usurpatione moris patrii aut peregrini) ix, 3 functus summis honoribus ii, 7 (qui magnis rebus præfuit, multum in imperii magistratibusque versatus est, ut hæc *ὑπερσπουδαίως* causa repetantur ex i, 8. iii, 3. Sic plane Suet. Aug. 2. et Calig. 26)

Funus militare honestumque xviii, 13 funus nullius ex suis vidit (de morte &c.) xxi, 2 funus pompam (ultima voluntate prohibet Atticus) xxv, 22 funeris publici honor x, 10 funere amplo efferre xviii, 4

Furius L. Cos. xxiii, 7

Futurorum conjectatio, inter dotes ingenii prudentiæque ii, 1 (v. Comm. Boeckler. pag. 22. seq.)

G.

Galea venatoria (ex hirsutis pellibus constituta) xiv, 3 (Probat enim in conjectancis suis ad Varronem Scaliger, ex diversis animalium pellibus galeas olim fuisse confectas: adde Veget. lib. 11. cap. 17)

Gardates xiv, 8 (Sic habent plerique libri; sed nos edidimus Cardaces, Brissonium et Schottum secuti)

Gaudere : gavisus magnopere tot hominum salutem mittit &c. iv, 2

Gazæ regis custos xiv, 5 (*γασφύλακες*, *γασφύλακες* appellantur illi Persarum præfecti: vid. Briss. de regn. Pers. l. 1. thesaurarii, arcaril, ut habet vet. interp. Esther. iii, 9. ubi v. annot. Druaii, add. Freinsheim. ad Curt. v, 1, 20. Pricæum ad Act. viii, 27 &c. Curtio l. c. dicitur 'regis pecunie custos.' Est autem Gaza Persia

propria vox de pecunia reg. quod vel ex Curt. iii, 12. constat. plura Drusius in Observat. et Freinsheim. Ind. Curt.)

Gellius Q. Canus xxv, 10

Geminus Servilius xxiii, 4

Genealogiæ clarior. virorum xxv, 18

Gener regis (pro marito filii regis) ix, 2 (pro marito sororis) iv, 1 (si Cujacio obs. vi, 17. aliiusque credimus) gener socerum in vinculis habet xxi, 3

Gens (pro regione interd. ponitur). Sic : in Lucanis absens xxiii, 5 in Sabinis versatus est xxiv, 1 ex Medis ad adversariorum hybernacula pervenit xviii, 8 in Persas proficisci xvi, 4. xvii, 4 (Sic : in Hirpinis Vellei. ii, 68, 3). gens Cataonia (pro regione) xiv, 4 gentis Græciæ duces xxi, 1 gentes maximæ, bellicosissimæ xxii, 4 gentium jus commune (v. Jus) ii, 7

Genus antiquum (famil.) xiv, 2 honestum xv, 2 summum vii, 1. xviii, 1 generis antiquitas a majorem gloria distinguit (quæ scil. facta potius respicit) i, 1 Genus (gens, natio) : genus Macedonum xxi, 2 Sic : tres sunt præterea ejusdem generis, ibid. genere Græcus i, 3 (Sic vocatur, qui genus quidem ex Græcis ducit, domo tamen et patria Græcus non est. Buchn.) cujus generis cum magnus numerus esset (elegantè pro simpliciter relativo ad præced. colonos) i, 1 Sic : cursor ejus generis, qui &c. i, 4 generis ejus multitudinem magnam dispalatam immisit (jumentorum scil. in terribil. speciem adornatorum) xxiii, 5 genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur iv, 3 utrumque genus hominum (et qui, et qui) xviii, 11 omni genere copiarum abundare (tam equitatu, quam peditatu) xviii, 5 genus scripturæ (ratio &c.), Præf. genera exercitationum xvii, 3

Generatus ab origine ultima stirpis Romanæ (oriundus) xxv, 1

Generosus (de nobili famil. dicitur) ii, 1. v, 1 generosa fama majorem (fama ex majoribus generosis &c.) x, 1 generosa stirps Eumeni defuit xviii, 1 generosi condiscipuli (*γενναῖοι*, animo erecto excelsoque præditi) xxv, 1 generosæ (femine nobiles) xxv, 12

Gerere consulatum (administrare) xxiv, 2 Sic : gerere imperium xv, 7 magistratus xiii, 3 præturam xiv, 6 rempub. vii, 7 Sic : non potest bene geri respubl. multorum imperiis x, 6 (ubi

- Mss. Schotti 'regi'.** gerere honores xxv, 6 res magnas (efficere) xii, 3 de actu rerum, qui distinguitur a consilio ii, 1 Sic: nulla res major gerebatur sine eo ii, 1 res nulla gesta est publica, de qua prius sit decretum, quam &c. xx, 3 his de rebus si quid geri volueris iv, 2 hæc dum geruntur xiv, 5 quæ dum in Asia geruntur (in transitione ad novam narrationem) xxiii, 12 quæ gererentur, fieri præcepto suo ait x, 8 (Sic in Mss. Boecleri). Sic: post rem gestam xxiii, 5 (et absolute:) gesta ejus pleraque xiv, 1 gerere rem multis consilia x, 8 gerere rem male (uti adversa fortuna) i, 3. ii, 5 rem male culpa xi, 1 res male vii, 5. xxii, 1 gerere bellum (de ducis officio) ii, 2 gerere bellum inter se xxi, 3 Sic: gerebatur bellum inter eos et mari et terra xxiii, 10 bellum in aliquem vi, 1 bellum cum aliquo adversus aliquem xii, 3 gerere amicitiam (exercere) xiv, 10 inimicitias xxv, 11 gerere morem voluntati alicujus (parendi notions) xiv, 4 Sic: gerere morem alicui x, 3 Sic: gestus est ei mos ii, 7 gerere vestem xiv, 3 galeam venatorium in capite, ibid. gerere se sic, ut xxv, 3 gerere se contumacius v, 2 se crudelissime xviii, 6 se elatius iv, 2 se parum splendide xxv, 14
- Germana soror** (*δυοδρπιος*, consanguinea, eodem patre nata, sed non eadem matre), Præf. et v, 1 (Adde de vocis usu Gifan. Obs. L. L. pag. 101. et qui verba illius pro more descripsit, Pareum in Lex. Crit. ubi inprimis laudatur l. 1. C. Theod. l. 2. t. 10. de inoffic.)
- Germania**, (provincia Europæ maxima): in Germania potiora vasa ex onyche facta, Fr. 8 in Germaniæ littora Indi quidam exiere, ibid.
- Gladius**: gladium per fenestras dedit x, 9 gladii minuti (breviores) xi, 1 gladios obruere xiv, 11 (v. Obruere)
- Globus**: sic ille consensionis globus hujus unius dissensione disiectus est (de numero conspiratorum, factione, cohorte, turba) xxv, 8 (ubi Buchnerus annotat, 'globum' a Nepote vocari illos, qui Bruto et Cassio privatam ærarium constituere paraverant, et conspiraverant quasi, et factionem fecerant. vid. ejus Thes. Sic apud Vellei. 'globus conjunctionis' ii, 58, 1)
- Gloria**: gloria majorum (sc. ob merita) i, 1 rerum gestarum xxi, 2 gloriæ insolentia xiii, 5 (v. infr. Insolentia. Cognatas voces conjunxit Caesar l. 1. B. G. c. 14. 'quod sua victoria insolenter gloriaretur.' Vorst.) gloriæ comes invidia xii, 3 gloriæ belli magnam turpi morte maculavit iv, 5 Agamemnonis belli gloriæ sibi videbatur concessus xv, 5 præter gloriæ nihil de republ. cepit xv, 3 gloriæ paternam tueri xix, 1 gloriæ a patre acceptam multis virtutibus angere xiii, 1 gloriæ inveterata xviii, 8 magna fuit gloria honoris corona viii, 4 (v. Eæse abstinentia)
- Gloriosum** (*δολοφρονέω*) xx, 4 (Sic ap. Plaut. 'gloriosus miles,' Lamb.)
- Colonnæ s. Colonnæ** (locus in agro Troadæ) iv, 3
- Gongylus Eretrensis** iv, 2
- Gortynii** xxiii, 9 (Gortyn sive Gortyna, urbs Crætæ, etiam Strabonis ætate clara, Cnossio finitima, nunc exiguus pagus. v. Steph. de urbib. et Ubb. Emm. tom. 1. vet. Græc. pag. 138. adde Plin. iv, 12. Ceterum Numism. ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ vide ap. Carol. Patin. Thes. Numism. cap. 2. pag. 21)
- Gracchus T. Sempronius** insidiis periit xxiii, 5
- Graccho C. filia Bruti** nuptum data, Fr. 9
- Gradus** (proprie): paucis ante gradibus, quam qui sequebantur, in eadem Minervæ confugit iv, 5 Gradus (improprie): eodem gradu fuit ap. Alexandrum (sc. honoris et amicitie) xviii, 1 Sic: gradum quem tenebat, auctus adjutusque a Demosthene ascenderat xix, 2 (Plene Curtius: 'affirmans eundem illis amicitie gradum patere ap. Regem' v, 10, 10. 'quo propiore gradu amicitie me contingit, hoc majus est dissimulationis tue facinus' vi, 7, 32. Et Livius: 'in eum gradum amicitie regis acceptus erat' xxxv, 18. Sic Valer. Max. 'his gradibus officiorum jacentem ad regium fastigium erexit' v, 1, 1. Et Noster:) gradus primus capessendæ republ. fuit bello Corcyrao ii, 2 qui secundum gradum imperii tenebat (de proxima a rege dignitate) ix, 3 (Et et gladiatorium vocabulum Gradus. unde Noster:) gradu a Themistocle Xerxes depulsus est (i. e. victus est) ii, 5 (Elegantissime enim hæc metaphora a pugnantibus ad consilii et propositi statum et captam veluti ex arte et ratione opportunitatem transfertur. ut 'depelli gradu' dicatur, cu-

jus status ita conturbatur, ut si quis in pugna de loco deficiat. Cic. 1. off. 23. proverbium 'de gradu dejici' (quo etiam 16. ad Att. ep. 16. usus est) ad perturbationes animi tumultuantis et a statu rationis quasi discedentis venuste accomodat. Eadem locutione in oratione Cæcilianæ dicitur, 'de statu demovere.' ubi vide, quæ Petros Faber eruditè annotavit. Boeckl. Adde eund. Agonist. i, 11. et Lips. Saturnal. ii, 20)

Græca oratio (sermo Græc.). Fr. 3 Græca lingua loquentes i, 3. x, 1 Græci genere i, 3 (vid. Genus). Græci libri Hannibalis xxiii, 13 Græcæ literæ (de lingua Græc.) xxiii, 13 pro rebus et lectione Græcorum, Præf.

Græce loqui xxv, 4 Græce confectus liber xxv, 18

Græcia (pro regione): omnes Græciæ civitates ix, 5 cetera Græcia iv, 2 Græcia (pro incolis Græciæ) i, 6 Sic: Græciæ arma ii, 4 (v. Barth. advers. xx, 21). Græciæ liberandæ occasio i, 3 totam Græciam liberavit Miltiades (sc. a Persis) i, 6 cunctam Græciam Conon a Lacedæmonii liberavit ix, 4 universam Græciam in libertatem vindicavit Epaminondas xv, 8 Græciæ principes Thebani xv, 5 &c. Græcia gens (Græca vel Græcorum) xxi, 1 Sic: Græcia civitas vii, 7 (ubi 'civitas' vocem male eiecit Lambinus. Vellei. i, 4, 3 'magna vis Græciæ juventutis.' ita enim legend. ex editione Rhemani. v. tamen Boeckl. not. ad h. l.)

Graius (adj. ἄλγυρος): quas (scil. Alpes) nemo unquam cum exercitu ante Hannibalem, præter Herculem Graium, transierat xxiii, 3 quo facto is hodie saltus Graius appellatur, ibid. (Lipsius cent. 1. ad Belg. ep. 93. 'uterque,' inquit, Hercules et Hannibal, 'per Alpes ivit, sed non signate easdem earum partes.' quæ mens et in Silii, fortasse et in Æmilii Prob. verbis). Graius (substant. ἄλγυρ.): Graiorum virtutes, Præf. Graiorum præda locupletari vii, 7

Grammatici (quinam Græcis dicantur), Fr. 6 (quem locum illustrabunt, quæ eruditè congesse Wower. de polym. cap. 4. et Voss. de art. Gramm. i, 1. et seqq.)

Grandis liber vi, 4 (ita quidam Mas. codd. verum Nos edidimus, gravis)

Gratia (pro grati animi memoria): gratiam alicui pro meritis referre ii, 8

satus duxit, si ita tulisset fortuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam ingratum vivere xviii, 6 in aliqua re maximas alicui gratias agere atque habere xx, 4 (v. Cort. ad Sall. Jug. cap. 110. n. 4). magnam ab aliquo inire gratiam (valde alicui demereri) vii, 9 (Sic Terentius Eun. iii, 5, 9. ubi vide Donat. item Plautus Cistellar. ii, 3, 84. A plerisque tamen Mss. Nepot. illud 'ab eo' abest). Gratia (pro amicitia et benevolentia): gratia alicujus augere possessiones suas xxv, 12 in gratiam redire cum suis vii, 5 in gratiam redire cum rege xiv, 8 nunquam cum matre in gratiam rediit (i. e. uti mox loquitur, nunquam cum matre in similitudine fuit: ponitur n. consequens pro anteced.) xxv, 17 Gratia (de eo, qui gratus ap. alios est): gratia multum valere ap. aliquem ix, 2 est in illo adolescentulo magna gratia xxv, 2 propter gratiam honores non petit, cum ei paterent xxv, 6 propter suam gratiam nullius conditionis non habere potestatem xxv, 12 Gratia (pro venia): gratiam male existimationis, si quid esset erratum, postulavit (i. e. veniam errorum, ne quis sinistre ea interpretaretur), Fr. 3 Gratia (causa, ergo): hujus accusandi gratia ix, 3

Gratus (beneficii memor): quæ ipse tribuerat beneficia, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceptum xxv, 11 munus gratum acceptumque xxiii, 7 quæ omnia ap. Græcos et grata et laude digna ducuntur xv, 1

Gratis (absque præmio) xv, 4

Gravis (scil. moribus, σερμὸς) xv, 3 gravis liber vi, 4 gravis morbus xxiii, 4 hoc si tibi grave est ix, 3 tres gravissimi historici vii, 11

Gravitas (morum scilicet) cum facilitate xxv, 15 gravitas Lacedæmoniorum iv, 4 (in suspendenda, dum res penitus exploret, fide. Boeckl.)

Grunium in Phrygia castrum vii, 9 Gubernator (scil. navis) xii, 4. xxv, 10 (propria nauticæ rei vox: v. Scheffer de Milit. nav. iv, 6)

Gymnasium Timoleonteum xx, 5

Gynæconitis (est Græcum γυναικωνίτης sive γυναικωνίτις, ἴδιος. dicitur n. utrumque), Præf. (gynæceo σύνδουμον locum in ædibus, i. e. solis mulieribus ad habitand. datum, facit Grapaldis de part. æd. lib. 2. cap. 5.

Boeckl. Add. Vitruv. vi, 10. et ibi not.
G. Philandri)

H.

Habere amatores quam plurimos, Præf. bona multa ab natura x, 1 exitum vitæ talem vel talem xviii, 13 Sic: habuerunt hunc exitum plerique clari viri xix, 4 habere maximam fiduciam potiundi regal xvii, 4 summum imperium xvii, 2 tantum amorem omnium, ut &c. (adeo ab omnibus amari, ut &c.) xx, 3 (Sic fere Cicero 2. de offic. 'maxime necessarium est familiaritates habere fidas amantium nos amicorum et nostra mirantium'). habere nullam invidiam (non invidiosum esse) viii, 4 laudem formæ xxi, 1 collegas xv, 7 naturam faultricem, in tribuendis animi virtutibus xvii, 8 obtrectatorem xv, 5 ornamentum ab aliquo (accepisse ab aliquo honores, dignitates, opes) xxv, 7 tempus morandi i, 1 quinquagena talenta vestigalis ex castro vii, 9 (Sic qu. edd.; sed nos edidimus, capere). potestatem cujusvis conditionis (scil. querendæ, impetrandæ) xxv, 12 potestatem alicujus conveniendi vii, 9 cupiditatem notitiæ clarorum virorum (cupidum esse cognoscendi res claror. viror.) xxv, 19 nihil negotii (de re facili et expedita) xviii, 12 (Sic Cicero passim). præceptorem xv, 2 provinciam (de præfecto provinc.) xiv, 1 societatem cum aliquo iv, 3. xii, 2 maximam spem in aliquo vii, 3 spem victoriæ positam in alicujus perniciæ xviii, 11 antiquitatem adeo diligenter cognitam, ut &c. (i. e. cognovisse, scire, tenere) xxv, 18 Philosophorum præcepta ita percepta, ut &c. (percepisse) xxv, 17 Sic: quos relictos atque desertos habuisti (i. e. reliquisti atque deseruisti), Fr. 12 (Ita Suetonius Aug. 94 'cum Augustum incognitum alias haberet.' Quam figuram Græci *μακρολογῶν*, Latini productionem vocant. vid. Buchner. de commut. rat. dic. i, 21, 1. add. cl. Vorst. de Latinit. falso suspect. cap. 7). tot annos (de ætate tot ann.) xxv, 7 satis eloquentiæ, summam liberalitatem, magnam prudentiam v, 2 festum alicujus diem natalem (celebrare) xx, 5 sancta Deorum templa (non violanda ducere) xvii, 4 (Sic Cicero pro Arch. 'poetæ semper

apud omnes sancti sunt habiti.' Vorst.) habeo vos testes xxv, 21 habere timorem vii, 3 habere aliquem cum imperio ap. exercit. xxiii, 7 habere exercitum ap. (versari cum exercita) vii, 5 castra nautica juxta hostes vii, 8 castra alicubi xxiii, 5 contentationem cum aliquo (disceptare &c.) xvii, 1 aliquem secum (convictum notat ac *δυνασῶν*) xxv, 4. x, 4 receptare xxiii, 12 non plus habuit secum, quam triginta de suis (de comitatu) viii, 2 habere aliquem ad manum (uti alicuius ministerio) xviii, 1 nihil carius existimatione sua xxv, 15 aliquem carissimum (inter carissim. ponere) xxv, 10. vii, 11 aliqu. collegam in consulatu censuraque xxiv, 1 consilii principem (uti aliquo collega et princip. cons.) xxv, 8 aliq. inimicum (odio haberi ab aliquo) xiv, 5 aliquam in matrimonio, Præf. et x, 1 habere concilium amicorum (convocare amicos) xv, 3 Sic: cum ibi concilium populi haberetur xx, 4 iudicium nullum habuit xxv, 6 (de Attico, quem Manutius existimat iudicem inter litigantes nunq. fuisse. Boeckl.) habere orationem xxv, 22 questionem de aliquo (de cognitione judiciali) vii, 4 sermonem de aliqua re (pro quo paulo ante: disputare de aliqua re) xv, 3 habere tempus morandi i, 1 habere alicui fidem ii, 7. x, 5. xiv, 11 alicui honorem præcipuum ix, 1 alicui honorem quemvis ix, 3 alicui honores omnes publice xxv, 3 alicui maximas gratias in aliqua re xx, 4 (quam loquendi rationem male Lambinus negat Latinam esse. vid. Buchn. Thea. v. Gratia). habere iter (faciendum destinasse) xviii, 8 habere sibi aliquid curæ (diligenter curare) xxv, 20 non habuit id satis, sed etiam &c. (non contentus fuit id fecisse) xv, 4 ut Lacedæmonii satis haberent, si salvi &c. xv, 8 (vid. infr. Satis). quemadmodum se haberet (ut valetudo ejus comparata esset) x, 2 ita se habet respubl. xxii, 2 ut haberet, qua fugeret ad salutem (sc. navi) x, 9 habere suspicionem adulterii xv, 5 (heic 'suspicionem habere' idem est ac 'suspectum esse'; Cicero vero lib. ad Famil. 8. Epist. 16. est 'suspiciari' quando inquit: 'Suspicionem nullam habebam te reipubl. causa mare transiturum'. non dubitabat se habiturum sententiam Deorum (se

adepturum, sc. corruptis sacerdotibus) vi, 3 qui habet (dives, opulentus), Fr. 5 (mox oppon. qui est pauper. sic: *ὁ πτωχὸς*, et, *ὁς ἔχει* Matth. xiii, 12. xxv, 29. &c.) negabant oportere extra Peloponnesum ullam urbem haberi ii, 6 omnium rerum particeps est habitus (in consilium adhibitus) xviii, 1 haberi in summis ducibus xii, 1 numero sapientum viii, 4 numero sacrilegorum xvii, 4 (signif. reputari, poni &c.) Sic: habetur nefas, Præf. habitus est imperator ix, 2 quando modus ei rei haberi poterit, Fr. 12 haberi male ab aliquo (vexari, detrimentis multis affici) xviii, 12 (Sic Cæs. B. Civ. i, 6, 3)

Habitare bene (commoda habitatione uti) xxv, 13

Hadrumetum (Colonia Phœnicum in Byzacio) xxiii, 6

Hæres ex dodrante xxv, 5 (vid. Dodrans) hereditate relicta ab avunculo domus xxv, 13 hereditate relictum odium xxiii, 1 hereditates bonitate consecutus est Atticus xxv, 21

Hæredium xxiv, 1 (i. e. prædium parvum teste Festo. Varro lib. 1. de R. R. cap. 10: Antiquus noster ante bellum Punicum pendeat bina jugera, quod a Romulo primum dicebantur viritum: quæ, quod heredem sequerentur, 'hæredium' appellarunt. adde Beroald. in Plin. lib. 19. Grapald. pro horto olim usurpatum ait, ipsamque hortum pro villa, Apuleius in Flordia, 'hærediolum' usurpat *αἱμαδιον*. adde not. Ernestii. et Auson. Idyll. 4)

Haliartus vi, 3 (urbs Bœotiae ampla et locuples, arcto loco inter imminentem montem et lacum Copaidem, nec procul a lacu alio minore et Permesso oppido. Bello Macedonico contra Persæ Regem, cujus partes foverat, prociis deleta a Romanis, ut tempore Strabonis nihil Haliarti superesset. Ubb. Emmius tom. 1. vet. Græc. pag. 43)

Hamilcar Carthagin. primum imperator fortunam Carthag. in melius convertit xxii, 1 ejus in pace faciendâ consilium et pertinacia, ibid. res trepidas rursus restituit, fines imperii propagat, otium reddit tota Africa xxii, 2 Hasdrubali filiam collocat xxii, 3 in Hispania res magnas gerit xxii, 4 in prælio cadit, ibid. odium ejus in Romanos, ibid. Hamilcar et Hannibal

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

fortissimi et callidissimi Africanorum xxi, 3 imo omnium barbarorum xiv, 1

Hammon: v. Ammon

Hannibal Carthaginensis major ceteris imperatoribus xxiii, 1 adv. hostem invictus, suorum invidia debilitatur, ibid. hereditario in Romanos odio Philippum, mox Antiochum concitavit xxiii, 2 apud quem in suspitionem adductus purgat se, ibid. novem annos natus in militiam ductus, ibid. juravit inimicitias cum Rom., ibid. imperator sit minor quinque et viginti annis natus xxiii, 3 Hispaniam triennio subigit, Saguntum expugnat, ibid. Pyrenæum saltum transit, ibid. Alpes, ibid. apud Rhodanum, Padum, Trebiam, Romanos vincit xxiii, 4 apud Trasimenum rursus, quamvis æger oculis, ibid. ut et in Apulia, ibid. Fabium strategemate deludit xxiii, 5 Minutium, Sempronium Gracchum, Marcellum vincit, ibid. in Italia semper prælio superior, ibid. revocatus domum, cum Scipione de pace frustra agit xxiii, 6 mox pulsus Hadrumeti contrahit copias, ibid. interim pace cum Romanis facta res in Africa gerit xxiii, 7 ex quo imperio dom. revocatus præturam laudabiliter gerit, ibid. deinde metu deditionis profugus ad Antiochum, domi exul judicatur, ibid. denuo Carthaginenses ad bellum conatur inducere xxiii, 8 configit adv. Rhodios, ibid. Antiocho fugato Cretam profectus xxiii, 9 astu quodam opes suas servat, ibid. hinc ad Prusiam venit, eumque advers. Rom. instigat xxiii, 10 Eomenem mirabili dolo superat, ibid. repetitur a Romanis et mox in castello suo circumsessus venenum sumit xxiii, 12 de tempore mortis ambigitur xxiii, 13 Græcas literas didicit, ibid. quos rerum suarum scriptores nactus sit, ibid. Laudatur xxi, 8. xiv, 1 Marcello interfecto, quomodo se gesserit, Fr. 9 ab eod. victus est, ibid.

Harpespe xx, 1

Hasdrubal male audit ex contubernio Hamilcaris xxii, 3 sit ejus gener, ibid. succedit ei, ibid. mores vetustos pervertit, ibid.

Hastæ brevis modus duplicatus xi, 1 (v. supr. Duplicare). ad hastam publicam nunquam accessit xxv, 6 (Manutius: Bona civium Romanorum publicata, quæ ad hastam in auctione veniebant,

k

- nunquam emit. Nam si quando bona proscripserint hostiumve manibus, aut prædæ venales forent, vectigaliave locarentur, usus obtinuit, ut hasta posita venirent, quæ 'publica' dicta est, ut habet Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 16. Add. Keuchen. ad h. l.)
- Hastile** xv, 9
- Hellespontus** (modo fretum inter Sestum et Abydum significat, modo regionem fretu adjacentem, inde a Dardano usque ad Cysicum): quem pontem in Hellesponto fecerat ii, 5 quæ pars Asiæ inter Taurum montem jacet atque Hellespontum xviii, 3 Hellespontum copias trajecit xvii, 4 Hellespontus descierat (ab Atheniensib.) xiii, 3 Hellespontum receperat vii, 5 Pausaniam Hellespontum miserunt iv, 2
- Helotes** (ἐλλοτες Ms. Dan. Illothes pro Illothes; servi Lacedæmoniorum) iv, 3 (de quib. v. Nic. Crag. de rep. Laced. i, 11. add. Ubb. Emm. tom. 3. Græc. vet. p. 189. seq. et Mag. ac Lamb. ad h. l. Meurs. Miscell. Lac. ii, 6)
- Helvius** C. xxiv, 1 (alii: Ælius)
- Hemerodromæ** (Græc. ἡμεροδρομῆ) i, 4 (q. d. 'cursores diarii.' vid. Suidas et not. Primæ ejus muneris partes, inquit J. Rave in comm. ad h. l., olim in eo sitæ erant, 'ut sub manum annunciari cognoscique possit, quid geratur,' interprete Suetonio. Nobis hodie, de Post. Antiquissimum sane institutum. Persarum initio, quibus Angari et Astandæ dicti; de quib. Herodot. viii, 98. Xenoph. Cyr. Pæd. lib. viii, 3. Deinde Græcorum, ut h. l. Tandem ab Augusto ad Romanos translatum, de quo operæ pretium est videre Sueton. ii, 49. et Symmach. Ep. x, 37. E recentiorib. v. Brisson. de regn. Pers. pag. 147. Casaub. ad Suet. l. d. Lips. centur. Epist. ad Ital. et Hisp. 59. pag. 363)
- Hephæstio** magni æstimatur ab Alexandro xviii, 2
- Heraclides interficere** x, 6
- Hercules**, ex Herculis progenie principes xvii, 1 Hercules Graius ante Hannibalem Alpes cum exercitu transiit xxiii, 3
- Hermes** Andocidis vii, 3 hermes, ibid. (Statues erant Mercuriales quadratæ sine manibus et pedibus, de quibus Thucydidem lib. 6. et ejus Scholiasten. Boeckl. Adde Suidam et Magium, Lambinum et Keuchenium ad h. l. itemque Figrel. de statuis illustr. Rom. cap. 17. Syntagma de Hermis, Hermathenis, Hermerotis et Hermetracis affectum habuisse Felicem Osum, disco ex elogis Jac. Philippi Tomasini; sed nescio an prodierit)
- Hermodorus Salaminus**, Fr. 11
- Heterice** xviii, 1 (ita vocabatur hæc ala equitum ap. Maced. ab amicitia et veluti sodalitate regia. vid. quæ Lambinus heic congescit. Boeckl. Dicitur Ariano lib. 5. videtur τὸν ἑταίρων τὸ ἑταίριον, et lib. 6. ἑταίρος ἡ ἑταιρεία)
- Hic**, hæc, hoc (pronomen demonstrativo-relativum) falsa his esse delata contendit ii, 7 in his bonis ingenium docile x, 1 complures urbes expugnaverant; in his Byzantium vii, 5 ab hoc tamen viro Scismas descit xiv, 7 huic ille, fallis, inquit xv, 5 imperium his erat abrogatum xv, 7 hanc legem cum reipublic. causa latam videret, ibid. omnium his temporibus potentissimus Rex xxiii, 2 atque hic tantus vir tantisque bellis districtus xxiii, 13 sunt aliquot ejus libri; in his ad Rhodios de Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis, ibid. hujus bella gesta multi memoris prodiderunt, ibid.
- Hicetas vincitur** xx, 2
- Hierophantes** xvi, 3 (genus sacerdotii Atheniensis. v. Alex. ab Alex. lib. 4, 7. lib. 5, 17. add. Meurs. Eleusin. cap. 13. Elmenhorst. et Herald. ad lib. 5. Arnobii, et Jac. Gothofred. not. ad L. 14. Cod. Theod. de Pagan. sacrif. et templ.: qui pleraque veterum loca collegerunt)
- Hilaritas** (voluptas animi ex ridiculo &c.) xv, 8
- Hipponicus** vii, 2
- Hipparinus** x, 1
- Hippo** xxii, 2 (Urbs valentissima totius Africae, quæ Diodoro, Stephano et aliis Hippocrata dicitur. Ceterum latere in Hipponæ barbarum nomen a Græcis interpolatum suspicatur Sam. Bochartus Geogr. Sacr. part. poster. lib. 1. cap. 24)
- Hirta tunica** (hirsuta, hispida) xiv, 3 (Sic: 'hirta toga' apud Sil. Ital. i, 6, 10. et in dialogo de caus. corr. eloq. xxvi, 2)
- Hispania citerior** xxiv, 2 (i. e. Tarracensis provincia. Cum enim antiquitus in tres partes divisa esset Hispania, a Romanis postea in duas, Citeriorem et Ulteriorem, quæ Beticam et Lusitaniam veterum complectitur, di-

- atingui cœpit. vid. Merul. in Hispan. Joan. Gerundensem Paralip. Hispan. l. 1. et Cluverii introductio. Geograph. lib. 2. cap. 3. qui veteribus annotata collegere). Hispaniæ gentes ab Hannibale subactæ xxiii, 3
- Histiæus Milesius** i, 3
- Historia et vita**, opp. xvi, 1 (Illa est, scriptio publico actui rerum aptior ideoque instructor; hæc, privatim morib. servit, ideoque simplicior. Plutarchus Alexandri principio : *ὅττε γὰρ ἱστορίας γράφουσι, ἀλλὰ βίους*. Boeckl. adde ejus Librum Comment.) historia contexta temporum (opp. sparsis per Epist. narrationibus) xxv, 16 historiæ temporum quorundam relinquere ii, 9 historiæ Catonis xxiv, 3 historicis magis quam vulgo notus xvi, 1 (sic libri vulgati; sed nos edidimus 'historicis'). historia olim non nisi ab honestissimo quoque scribi solita, Fr. 6
- Historicus** ix, 5. x, 3 historicus qui vitas scribit, qua utatur methodo, quoque descriptionis instituto xv, 1 (confer, Præf.) ejus cura in instruendo lectore servandoque scriptiois modo xvi, 1 in brevitate xiii, 4 in eruendo obscura et explanando xiv, 1 in observando, memorabilia xv, 10 nihil omitendo, quod ad scopum pertinet xv, 1 ejus cautio in delectu circa dissensum scriptorum vi, 1. vii, 2. ix, 5. ii, 9. 10 (ad eam mentem Livius xxii, 7. 'Fabium,' inquit, 'æqualem temporibus hujusce belli, potissimum auctorem habui,' &c.) historici tres gravissimi, Thucydides, Theopompus, Timæus vii, 11 historicorum dissensus xxiii, 13 in judicio de personis vii, 11 de historicis liber Nepotis x, 3
- Homerus** (Poëta sine exemplo maximus) xiv, 2 Homeri versus x, 6 rhapsodias, ibid. (v. Rhaps.) quando vixerit, Fr. 1
- Homo maximi corporis** xiv, 3 homo Romanus, Fr. 3 homo magnus (vir magnus) iv, 1 homines magni xviii, 1 (Sic quoque Livius xxx, 10. et Cicero ad Attic. 2. Ep. 2 'magnus homo es,' ironice ap. Martial. ix, 50. Ponitur hæc vox aliquando eleganter pronomini vice, ut xviii, 2. 4)
- Honesto loco** (scil. ortus) xviii, 1 honestum genus xv, 2 honesta dignitas (de pulchritud. virili) xviii, 11 (ut ap. Ter. 'honesta forma, facies.' v. Thes. Buchneri). non eadem omnibus ho-
- nesta (ap. omnes decora, *ἠρώματα*), Præf.
- Honor regni** (pro ipso regno) xvii, 1 honores rari, tenues, gloriosi, effusi, obsoleti i, 6 frequentes xix, 1 Militiæ talis honos tributus est (de victoriæ præmio) i, 6 honos præcipuus habitus ei est (de præcipua dignitate collata, ut ex seqq. apparet) ix, 1 (Sic Terentius, quanquam per sarcasum, Eunuch. v, 7, 22 'hic pro illo munere tibi honos est habitus.' add. Buchn. Thes. v. Honor). non est grave quemvis honorem habere regi ix, 3 huic omnes honores, quos possunt, publice habent xxv, 3 honores, quomodo petendi, capiendi, gerendi xxv, 6 honoribus operam dare (accedere ad hon. et temp. capessere &c.) xxiv, 1
- Honoratus et potens** xii, 3
- Honorificus** : quod multo quam ap. Romanos honorificentius ap. Graios est (quod majorem honorem ap. Graios confert, quam &c.) xviii, 1
- Hortari ad pacem amicitiamque** xiv, 3 hortari milites (allocutione prælio firmare) i, 6 legati hortabantur accipere (ut acciperet) xix, 1 (Similiter et aliis hortandi Verbis infinitivus subjicitur. Justinus xxix, 4, 5 'multis promissis impellit Ætolos bellum adversus Philippum suscipere.' Vorst.)
- Hortatu illius Romam demigravit** xxiv, 1
- Hortensius Q.** princeps eloquentiæ, Ciceronis æmulus xxv, 5
- Horti Cimonis** v, 4
- Hospes ex Arcadia** vii, 10 hospites ad eum defendendum convenerunt xiii, 4 hospitem tanti fecit, ut mallet &c. xiii, 3
- Hospitium** : hospitio alicujus uti v, 3 hospitio alicujus contineri vi, 1 (v. Contineri). hospitium mihi est cum illo (de jure hospitii) ii, 8 quam hospitii, sanctiora jura patris duxit esse xiii, 4 illud recusavit, quod adversus jus hospitii easet xxiii, 12 (Antiquitus enim, ut fere inquit Buchnerus Thesaur. v. Hospes, ita solebant hospitia contrahi, ut ab hospitibus dimidiatæ acciperentur tesserae mutuo : cujusmodi tesseram, si quis afferebat deinceps, (quam ob causam diligentissime asservabantur,) agnosci poterat, et tanquam hospes atque amicus vetus hospitio excipi. Atque hoc jus ad liberos etiam transibat. Deique hospitalis reverentia

religiose colebatur. Hactenus Buchnerus, qui ex Livio præterea observat hujusmodi hospitii non privatos modo, sed Reges, viros Principes et Civitates solitos fuisse conjungere, vel parandas potentias vel stabilendas causas. Ceterum totam hanc rem de more ac jure hospitii ap. veteres, tum de necessitudine ac religione hospitalis fœderis copiose illustravit Jo. Guil. Stackius antiquit. convival. lib. 1. cap. 27. add. Jac. Phil. Tomasini librum de tesseri hospitalitatis anno 1647. Utini editum)

Hostes xxiii, 3

Hostis (hostis in sua terra invadendus) xvii, 2. xxiii, 8 imparatus a pascis vincitur, paratus vix magno exercitu xiv, 4 hostem vix magni exercitu xiv, 4 hostes non temere credunt, quæ palam pronuntiantur xvii, 3 hostem esse alicui i, 4 naves in hostium veniant potestatem vii, 5 pares esse hostes neque mari neque terra possunt vii, 6 Marius hostem jeditum juvit opibus suis xxv, 2 hostis Antonius iudicatus Italia cecidit xxv, 9 (Enimvero eos, qui contra patriam arma cepissent, vel a rep. defecissent, resque novas moliti essent, moris erat, hostes a Senatu judicari, inquit Brissot. formul. 2. ubi plura vid. Boeckl.)

Hujusmodi: id hujusmodi erat, ut &c. (sequebatur ex eo, sebat, is erat effectus ejus rei) x, 7

Humanitas summa i, 8 humanitate capiuntur homines vii, 9 humanitate civitates omnes præstant Athenæ xxv, 3

Humare aliquem (cremati alicujus cineres collectos humo operire, sepelire) xviii, 13

Humilis: nemo tam humilis erat, cui non ad Miltiadem aditus pateret i, 8 humilis vestitus (vilior) xvii, 8 humilia (infra dignitatem honesti viri posita), Præf. humiliore fortuna (inferiore) xxv, 19

Hyberna ad usum belli sumere xviii, 8

Hybernacula xvii, 3. xviii, 8 (pro hybernis: ut ap. Sallust. Cat. 123. ubi v. not. Dan. Parei; alias 'hybernacula' pro ipsis tentoriis sumuntur, sive pro pellib. sub quibus antiquitas milites hyemabant. Boeckl.)

Hyems (pro tempestate) xxv, 10 (vid. Serv. ad illud Virg. Æn. 1 'Emissemque hyemem sensit Neptunus'). hyemalis tempus x, 6

Hyemare: hyematum reducere exerci-

tum aliquo xvii, 3 eumque in Medium hyematum coëgit redire xviii, 8 in finitima regione hyematum copia divisit, ibid. (Cæsar B. C. i, 37. dixit: 'legiones circum aliqua loca hyemandi causa disponent')

Hystaspes Darii pater xxi, 1

I.

Jacere (de situ): hæc gens jacet supra Ciliciam xiv, 4 pars Asia, quæ inter Taurum montem jacet atque Hellespontum xviii, 3 portus jacens inter Cyrenas et Ægyptum xvii, 8 (v. cl. Vorst. de Latinit. falso susp. cap. 13. pag. 151). jacens (de eo, qui in pugna cecidit) viii, 2

Jactari fluctibus maritimis xxv, 6

Jam tum xiii, 3 jam tum illis temporibus viii, 2 cum illo venisset Themaphernes, jam Agesilaus magna præda erat potitus xvii, 3 hic cum jam animo meditaretur proficisci in Persas, annuit ei domo venit xvii, 4 (sic edidimus ex Ma. Dan.) cum jam hæc ita longe abesset, obistere ei conati sunt, ibid.

Janua: puer ab janua prospiciens xviii, 12 (Pignor. de servis pag. 214. existimat servulum significari, qui claustris janum præceperat, qualem Lævius apud Gell. xii, 10 'claustritumum' dixit alii vò 'ab janua' ad verb. prospexit referunt)

Jason tyrannus xiii, 4

Ictus lapide xxi, 2

Id quod xiv, 4. x, 1. xxi, 3 (elegant. pro Quod, vel Quod etiam). id Carthaginem delatum est (anecd. factum) xxiii, 3

Idem: satrapes idemque gener regis ix, 2 idem continens, &c. xv, 3 (copulæ vicem præstat eleganter: 'idem illi Eumolpidæ sacerdot. t. r. a. c.' vii, 6)

Idoneus: idoneo loco castra fecerunt i, 5 idoneus locus ad castra ponenda xiv, 11 idonea causa (speciosa et opportuna) ii, 6 idoneum tempus (opportuna) &c. xxv, 3

Igitur: Eumenes igitur intelligebat, si copias &c. xviii, 3 (Sic qu. edd. Sed nos expanzimus vò igitur, quod pro 'inquam,' vel, 'ut capi dicere,' Lambinus et Boecklerus positum post longiorem *ἐπεὶ οὕτως* ac suspensionem capte narrationis putant)

ignis in castris, qua consuetudine habitus xviii, 8. 9

Ignorare aliquem (non nosse) iii, 1 (Sic Terent. Heaut. i, 1, 53 'eras, si id credis, et me ignoras, Clinia.' et Soet. Vitell. 17 'sciscitantes quisnam esset: nam ignorabatur.' Similiter Tac. Hist. iii, 74, 1. et H. iv, 36, 4. Gif. observ. p. 112). Ignorare te nolui ista (docere volui &c.) xxv, 21 ignorantia bonarum rerum (*ἀσέλγεια*) xvii, 8 (v. Bon.)

Ignoti (active, qui non norunt) xvii, 8 (Sic Cic. ad Fam. 5 'ignotis nota faciebant.' Et in Verr. 5 'producere ad ignotos.' Lamb.)

Ille (celebritatis, famae, laudis respectu additum): Pittacus ille viii, 4 Pythones ille xiv, 2 ille vir xxv, 13 non ille quidem major (abundat eleganter, non sine nervo tamen) xviii, 1 ab illo eodem vita privatus dicitur xxi, 3 (Sic quoque 'illud' usurpatur cum nota celebris aut usitata sententiae, veri verbi, &c.) praeceptum illud viii, 2 (Ceterum in his exemplis: moneo, ne vii, 8 illud recasavit, ne xxiii, 13 illud unum intelligi volumus xxv, 11 illud sine dubio; neminem &c. viii, 1 illud addubitat, utrum ix, 5: satis elucet *εὐφραδὸς δαίμων*, in rei vel denunciantia magnitudine ac momentis, vel excipienda distinguendave gravitate, vel flectenda ad praeceptum docilitate. Aliter et cum figura dissimulationis ac mitigationis, in re, cui vocabulum detractatione iudicii ponere nolumus, usurpatur ibi. Boeckl.) secutum est illud, cum resp. &c. xxv, 8

Illuc: sed illuc redeamus xvii, 4 sed illuc revertor x, 4 (In digressionibus faciendis. Vorst.)

Illudere aliquem (callido invento fallere) xxiii, 10 (v. Voss. de Construct. cap. 43. et Boeckl. Chrestom. Ter.)

Illustris adolescens (generis resp.) xxi, 3 illustris res pop. Roman. (*ἀξιωματικὸν ἄνδρα*) xxv, 18 illustre factum in re militari iii, 2 illustre est ei maxime (insigne ad famam) xxi, 1 illustres legationes x, 1 illustrissimum praelium (celeberrimum) iv, 1 quod quidem sub ipsam proscriptionem perillustre fuit (quod praecipue tum intelligi et iudicari potuit) xxv, 12

Illustrari (notum clarumque fieri, ad famam celebritatem pervenire) ii, 1 (nisi malis idem esse, ac dignitatib. publicis

et magistratib. ornari: quod eundem videtur id, quod sequitur ii, 2 'Primum gradus capebimus resp. &c.' (Sic: vet. lapis Ferraris in adibus Fr. Guicciardini: ORNAMENTIS DECURATORUM ILLUSTRATUS. Similiter accipiendum est illud Salviani lib. 4 'ut pauci illustrentur, mundus evertitur, unius honor orbis excidium est.' v. Buchn. Thes.)

Imaginem consuetudinis atque vitae aliquis exprimere (mores et vitam aliquis describere) xv, 1 imagines cl. virorum xxv, 18

Imbui cupiditatibus x, 4

Imitari aliquem aliqua in re velle x, 2 consuetudinem gentis (moribus ejus vivere) vii, 11

Imitator: moris majorum summus imitator fuit xxv, 18

Immerentes (innoxii, insones) x, 10

Imminere (moliri oppressionem) xviii, 10

Imminuere animi magnitudinem (minus quam, frangere) xviii, 5

Immittere iumenta (sc. ad host. castra) xxiii, 5

Immoderata licentia (vulgi scil. libertatem suam intemperanter habentis et in licentiam vertentis. Boeckl.) vii, 4

Immodestia (de licentia milit. et dedignatione parendi. Boeckl.) vi, 1. vii, 8

Immolare hostias Jovi xxiii, 2 (v. Brias. Form. l. 'non est hic victimarii aut popae, sed sacerdotis aut magistratus, qui sacra facit.' Boeckl.)

Immortalis: memoria immortalis retinere beneficia percepta (*ἀθάνατος* de diligenti, perpetua memoria) xxv, 11 immortalis pugna (dicitur, cujus gloria est immort.) xv, 10 immortales Dii xx, 5 (*ἄθροον* solenne)

Immutatus: mirabiliter vulgi immutata est voluntas x, 10 (Sic Lambinus edidit. Nos e libris melioribus: mutata)

Imparatus: existimabat facilius se imprudentem imparatumque parva manu oppressurum, quam paratum quamvis magno exercitu xiv, 4 (sic qu. edd.: sed *τὸ* 'imparatumque' genuinum non videtur). omnes imparatos imprudentesque offendit xvii, 2

Impedimenta viii, 2 (significatione militari, pro sarcinis, instrumentis, vehiculis, ipsaque iumentis, quae expeditionum necessitatibus et vecturis serviunt. Boeckl.)

Impedire aliquem multum ix, 2 ne quis impediretur, quo minus &c. v, 4

Impelli auctoritate alicujus (moveri) i, 5 ad perniciem alicujus (concitari &c.) xiv, 5 ne hujus quidem indicio impulsus sunt, ut iv, 4

Impendere (imminere, de mox futuris) xviii, 10

Imperare: quae civitas ceteris gentibus imperare consuevit ix, 3 imperare crudeliter (scil. in magistrat. gerend.) iv, 3 quantum quisque daret, pro cuiusque facultatibus imperabat xv, 3 (ubi lenius quam pro consuetudine vocis 'imperare,' significat 'non nolentibus praescribere.' Boecl.) maritimis civitatibus naves longas imperabat ix, 4 victor privata pecunia per epistolas imperabat, xxv, 7 (de mandatis eas res jure potestatis exigentibus. Boecl. Adde Freinshem. et Loocen. Indd. Curt.) illo imperante (summam belli administrante) xiv, 5

Imperata facere (i. e. quae dux mandat) xviii, 9 (Tacitus 'imperium ducis' vocat. Sic enim H. i, 84, 3 'parendo potius quam imperia ducum sciscitando res militares continentur')

Imperator (dux, *στρατηγός*) i, 1. v, 2 Sic: imperator magnus xxiv, 3 summus vii, 1 imperator exercitus duxit (cum *ἐμπροσθεν* sive copia, fuit dux exercitus) xviii, 13 cum proscriptos praemiis imperatorum vulgus conquireret xxv, 11 (ubi per 'imperatores' intellig. Octavius, Lepidus, et Antonius, qui eo tempore in armis erant). cujus exemplum utinam imperatores nostri sequi voluissent xvii, 4 imperatorum Atheniensium extremi xiii, 4 imperatores Romanos explicavit Nepos xxiii, 13 illa omnia communia imperatoribus cum militibus et fortuna viii, 1

Imperatoria forma (v. Forma) xi, 3 (*τὸ βασιλικὸν τοῦ προσώπου* vocat Plutarchus in Arato. Sic Justinus vi, 5, in Iphicrate ait 'Imperatorias artes' fuisse. Vorst.)

Imperium (*ἀρχή*): imperium majus est nactus (de prolati finibus) i, 6 imperii singularis perpetuique cupidus (i. e. monarchiae) xxi, 2 imperii maritimi summa a Lacedaemoniis translata ad Athenienses iii, 2 hic simul atque imperii potius est, persuasit &c. xvii, 2 imperium quinquaginta annorum x, 5 nullum imperium tutum est nisi benevolentia munitum, ibid. imperio regis non parebat (detrectabat imperium, ut Livius alicubi loquitur) xiv, 4 in qua urbe domicilium orbis ter-

rarum esset imperii xiv, 3 sub imperio Lacedaemonior. cuncta fuit Gracia ix, 4 (annotat ad h. l. Keuchenius sumi 'imperium' pro *βαλκωνισμῶς*, verum nescio an bene. Obstat enim 'Lacedaemoniorum imperii majestas,' quam infra appellat Noster xvi, 2. v. Majestas). neque pristinum imperium recuperarunt (sc. in ceteram Graciam) xvii, 7 cum primum potuit, imperium deposuit xx, 3 quod ceteri reges imperio potuerunt, hic benevolentia tenuit, ibid. nonnullae insulae propter acerbitem imperii defecerant v, 2 quibus singulis ipsarum urbium perpetua dederat imperia (de tyrannide principibus a Dario concessa) i, 3 qui summas imperii tenebant (cum perpetuo imperio praerant), ibid. qui tum summas imperii praerant ii, 4 si specie imperii bellum videretur administrare xviii, 7 neque id magis imperio quam justitia consecutus est (non tam potestate juris dictionis, quam equitate administrationis) i, 3 (Sic fere i, 8. non vi, sed suorum voluntate. Loccenius autem strictam h. l. potestatem imperandi aut vim intelligit, Ravius imperium militare, Gebhardus imperii violentiam). fiebat, ut perpetuo imperium obtineret i, 2 (Sic: perpetuam Chersonesi obtinuerat dominationem i, 8). qui amici Alexandri M. post obitum ejus imperia ceperunt xxi, 3 multorum imperiis bene geri respubl. non potest x, 6 (Est interpretatio versus Homerici: *οὐκ ἀγαθὸν πολυκυραΐη, εἰς κοίρανος ἔστω*). Imperium (magistratus): penes quos summum imperium erat (de Ephoris Lacedaemonior.) ii, 7 cum apud eum summum esset imperium populi xix, 3 (Plutarchus *στρατηγὸν καὶ ἄρχοντα* vocat, i. e. praetorem. Lamb.) decem delegerat, quibus summum imperium potestatemque omnium rerum committeret vi, 1 Imperium (de militari praefectura): quo imperio pleraeque insulae ad officium redire coegit i, 7 ejus imperii memoria iii, 2 imperio pari cum atque illos esse jussit xiv, 3 illi summa imperii tradita est, ibid. pari absens imperio praeficitur vii, 5 horum imperio tanta commutatio rerum facta est, ut, ibid. qui summum imperium tum inter praefectos habebat regios (praecipuus seu summus dux erat) xvii, 2 Sic: summi imperii potius (de summo belli duce) xviii, 7 cujus sub

- imperio phalanx erat Macedonum, ibid.
ob eam rem imperium his abrogabatur
(de imperio ducum bellicorum) xv, 7
imperii diligens ix, 1 (Sic in quibusd.
ed.: nos vero edidimus 'imperator di-
ligens'. quo imperio plerasque insulas
ad officium redire coëgit i, 7 multum
in imperiis magistratibusque versatus
(si genuina est lectio) i, 8 imperium
(de præfecto custodiis) xviii, 11
- Imperitus belli xv, 7
- Imperite aliquid facere xx, 3
- Impersonalis locutio pro personali: re-
ditum est, pro, redierunt xv, 3
- Impertiri debet his doctrinis ætas pueri-
lis (impendi) xxv, 1 (*ὑπερφανής* est
puerilis disciplinæ. Sic Tacit. A. xiv,
16, 3 'sapientiæ doctoribus tempus
impertiebat' &c. xxi, 6 'aures studiis
honestis impertire')
- Impetus: eo impetu totum bellum delevit
(de repentina opprensione hostium)
vii, 8 impetus hostium (incurtus)
xii, 1 it. de hostis urgentis vi xi, 2
impetum facere (impressionem) xvii,
3 in aliquem xiv, 9 impetu primo re-
sistentes pellit xiv, 6
- Impiger (scil. in negotiis suscipiendis)
xiii, 1
- Impius (de fraticida) xx, 1
- Implacabile odium xiv, 9 (*ἀκατάλακ-
τος*. Livio 25. et Cic. de Arusp. resp.
'inexpiabile bellum')
- Implicari in morbum v, 3. xvii 8 (Li-
vius, Lucretius, alique dixerunt:
morbo implicari). implicitus magnis
rebus (ex difficultate ceptorum in va-
rias emergendi angustias conjectus)
iv, 4 implicatus utraque tyrannide
Dionysiorum (necessitudinis sc. et
familiarit. ratione) x, 1
- Imponere custodem in hortis fructus ser-
vandi gratia v, 4 imponere alicui va-
dimonium (i. e. necessitatem vades
dandi) xx, 5 impositum telum (infos-
sum, et, ut paulo ante loquitur, 'ob-
rutum,' sc. terra) xiv, 11 imponere
alicui (verba dare, fucum facere) xviii,
5 (Sic Cicero ad Q. Fr. 2. 'cui egregie
imposuit Milo noster.' Lamb. Est a.
locutio elliptica, in qua Buchnerus
Thes. v. Pono. accusativum 'fraudem'
subaudiend. putat; Sanctius 'clitel-
las,' cujus Minervam vide pag. 291.
Vossius de Construct. cap. 23. arbi-
trabatur 'onus,' vel 'ridiculi quip-
piam' κατ' ἄλλαν substractum)
- Impotens dominatio (de intemperantis
imperii insolentia et abusu potestatis
- Boecl.) vi, 1
- Imprudens (inascius) vi, 4. xiv, 4 Ita:
illo sciente an imprudente sit factum,
addubitat ix, 5 imprudentem hostem
opprimere (nec opinantem) xviii, 8
imprudentem parva manu opprimere
xiv, 4 (opp.: paratum magno exercitu,
ibid.) imparatum imprudentemque ali-
quem offendere xvii, 2
- Imprudencia prætorum xv, 7 imprudentia
alterius se armare (v. Arm.) x, 8
- Impugnare prior voluit (de singulis qui
alteri ictum inferre priores conantur)
viii, 2 impugnare aliquem (advers.
aliqu. pugnare) xv, 10
- Impulsu perpaucorum arcem occupavit
xvi, 1
- In (cum accusativo): admirandum in
modum patiens xv, 3 bellum in ali-
quem gerere (adversus aliquem) vi, 1
in filium sævitiam suam exercuit x, 6
fundum in diem emere xxv, 9 (v.
Dies). dolores accrescant in dies (sc.
singulos) xxv, 21 in singulos menses
xxv, 13 In (cum ablativo): in terra
dimicare ii, 3 pari fortuna in terra
usus est v, 2 in bello et in pace eum
desideraverunt v, 4 in Istro flumine
pontem fecit i, 3 quem pontem in
Hellesponto fecerat ii, 5 in epistola
aliquem collaudare iv, 2 cum ei in
suspicionem venisset, aliquid in ea
epistola de se esse scriptum iv, 4 erant
in eadem epistola, quæ ad ea pertine-
bant, &c. ibid. in ara considerare, se-
dere, ibid. in urbe comprehendi iv, 5
in itinere insidias sibi fieri intellexit,
ibid. cum jam in eo esset, ut compre-
henderetur, ibid. (v. Esse). In præ-
sentia (eo tempore) ii, 8. vii, 10 (et
in Mas. xliiii, 6. v. Præsens). in
præsenti (sc. tempore) vii, 4. xiv, 12
(v. Præsens). in pueritia nobilis fere-
batur (puer cum esset) xxv, 1 Sic:
quod in senectute adversus populi
commoda steterat xix, 4 in tanta pau-
pertate decessit, ut &c. (tam pauper
&c.) iii, 3 Sic: in summa pauper-
tate paternam tueri gloriam xix, 1
Sic: neque in sestertio vicies parum
se splendide gessit, neque in sestertio
centies affluentius vixit xxv, 14 ne
qua in re jure plecteretur cavet (ne
quam ob rem) xxv, 11 Sic: in quo
cum reprehenderetur xv, 10 in eo re-
prehensus est iv, 1 qua in re dignitati
et tranquillitati serviebat xxv, 6 in
quo divitiis ornavit Athenienses ii, 2
in eo consequi se multum dicebat xvii,

- 2 in quo facto (interim dum id fit) iv, 2 in his rebus (dum has res gereret) xx, 1 in aliqua re maximas diis gratias agere atque habere xx, 4 quo in numero fuerant L. Torquatus &c. xv, 1 in eis prætoribus Miltiades (inter eos præt.) i, 4 Sic: in ejus virtutibus commemoratur saltasse eum &c., Præf. nemini in eisdem gentibus turpitudini fuit, ibid. in his urbibus Byzantium vii, 6 Sic: in primis omnium Persarum et manu fortis et consilii plenus iv, 1 in primis lapidem attulit iv, 5 in primis (sc. ejus factis equitatis est) quod ejus equitate factum est, ut &c. iii, 2 in primis dicendo valebat vii, 1 in primis literarum studiosus xxv, 1 in primis bene habitavit xxv, 13 cum in primis lautus esset Eques Rom. xxv, 18 (Interdum adverbialiter 'in primis' pro 'præsertim' usurpat Nepos, ut:) in primis quod nobilis rex in potestatem inopinanti venerat xiv, 3 in primisque commissæ celans xv, 3 in primis quid legeret xxv, 20 in Miltiade erat humanitas, communitas i, 8 in eo uno erat tantum, ut &c. (is unus tantum poterat, ut &c.) xviii, 12 in hoc tantum fuit odium multitudinis xix, 4 hoc in tempore i, 5 in eo tempore, Fr. 12 in nullo tempore, ibid. (Sic Terentius Andr. iv, 5, 24 'in tempore hoc.' Suetonius Tib. 60 'in paucis diebus.' et Claud. 18 'in tempore hyberno.' Plautus Captiv. i, 2, 64 'in his diebus.' et alii. In his omnibus et similib. exemplis vulgo putant præpositionem abundare; sed falso. Nam potius est, cur dicamus eam subaudiri in vulgatis illis: 'hoc tempore,' 'his diebus,' &c. Vid. Vossius de struct. cap. 44)
- Inanis: cum comperisset, naves pæne inanes relictas (i. e. vacuas, de vulgo Athenienstum, qui prædatum in terram exierat) vii, 6
- Incendere aliquem cupiditate bellandi xxii, 2 quo dolore incensus inuit consilia tollere &c. vi, 3 incensus ira equum in eum concitavit xvi, 5 adeo incensus erat, ut leniri non posset (adeo irritatus, infestus) xviii, 10 (in his omnibus emphasis est)
- Incendium: ut incendio conficerent, quem manu superari posse diffidebant vii, 10 arcem incendio deleuit ii, 4 captam aliquam urbem incendio delere xi, 2
- Incestus Œdipi xv, 6
- Incidere in invidiam v, 3 in morbum x, 2 in periculum xxv, 10 incidit emulatio inter hos (contingit &c.) xxv, 20 incidit bellum istud, cum haberet &c. (exortum est, cum &c.) xxv, 7 incidere (secunda producta): in pila lapidea incidere devotionis exemplum vii, 4 devotionem in pilis scribere vii, 6 (v. Pila)
- Inceptum (propositum): ab incepto non modo non deteritus, sed &c. x, 8 id si fecissent, incepta prospera futura i, 1 (Sic Terentius Heant. i, 1, 67. et iv, 6, 7. alibi 'inceptas,' dixit Noster). Epaminondas retardavit inceptus xi, 3 Incitare omnes studio suo (scil. ad diligentiam) xxv, 1
- Incivilitas sive insolentia (per notas descripta) iv, 8
- Inclinatus jam erant tyrannorum capiti (fugam spectabant, vel, pugna desiderat esse *leptepores*) xvi, 5 (Sic quoque Vellei. ii, 55, 1. Et ap. eund. ii, 53, 3. ac Suet. Cæs. 62 'inclinata acies.' ap. Flor. iv, 7, 12 'inclinatum cornu.' ap. Cicer. 2. Fam. ep. 16 'inclinata fortuna.')
- Incognitus (cujus animus virtusque incognita) xv, 4 incognitum illi nihil de his fuit xxiv, 3
- Incolumitas: ad incolomitatem pervenire (e periculo servari) xxv, 10
- Incolere regionem i, 2 Asiam i, 3
- Incommodus: non incommodum videtur xxi, 3 (alibi: non alienum videtur i, 6) incommoda amicorum (pericula adversa) xxv, 12
- Inconsideratio in secunda quam in adversa fuit fortuna ix, 5
- Incredibilis virtus belli xxi, 1 incredibili felicitate Dionysium tota Sicilia depulit xx, 2 incredibile dicta xxiii, 6 (formula *ἀδύνατον*, sicut et priora vim signif. intendunt. Boeckl.)
- Incuria (de neglig. circa cur. sedif.) xxv, 20
- Incurrentes (qui in hostem impetum faciunt) xii, 1 (Sic Curt. ix, 5, 8. Flor. i, 9, 7 &c.)
- Index (qui rem defert) iv, 4 (Sic: Justinus xxii, 2, 9. et xxiii, 3, 2 immittere indices, torquere indices.' Voss.)
- Indicium (narratio, manifestatio, confessio) iv, 4 indicium (argumentum): hic qua fuerit abstinencia, nullum est certius indicium, quam quod decessit &c. iii, 3 quam vero de eo foret judicatum, oratio indecio fuit, quam &c. vi, 3 illum non odio tyrannidis discessisse, sed cupiditate, indicio fuit, quod

- voluit &c. **xx, 2** ei rei sunt indicio sexdecim volumina epistolarum **xxv, 16** (v. *Esse auxilio*)
- Indicare se** (seipsum prodere &c.) **iv, 4**
- Indi** quidam vi tempestatum ex Indiciis æquoribus in Germaniæ littora abrepti **Q. Metello Celeri a Rege Bætorum dono dantur, Fr. 7**
- Indicere alicui bellum** **ii, 8. v, 3. xiv, 2** (denuntiatio hostilis intellig.)
- Indidem**: habuit obtractatorem Meneclidem quandam indidem Thebis (i. e. ex iisdem Thebis) **xv, 5** (Ita Cicero pro Rosc. Amerino: 'quos homines? indidemne America? an hosce ex urbe sicarios?' Lambin. Utitur etalibieadem voce Cicero, sed sine addito substantivi casu: v. g. 3. de orat. 'unde simile duci potest, indidem verbum translatum lumen afferet orationi.' Usi etiam Plautus Cist. i, 1, 64. et Mil. Glor. ii, 2, 79. Gell. vi, 10. Apul. de Mundo &c. sed diverso significato. V. Gloss. Indidem *ἐν τῷ αὐτῷ*)
- In diem aliquid emere** **xxv, 9** (v. Dies). in dies (sc. sing.) **xxv, 21** (v. Linacr. de emend. struct. Lat. serm. l. 1. de adverb.)
- Indigere opis alicujus** **v, 4** armorum **viii, 2** alienarum opum (de exule) **xxi, 3** **xxiii, 1** (v. *Opes*). indigere medicina **xxv, 21** pecunia **xvii, 7**
- Indignari**: id factum multi indignabantur (indigne ferebant: quomodo **xviii, 1**. Nepos loquitur) **x, 4** (Gr. *ἀγανατεῖν*. Lamb.)
- Indignum fide sua nihil fecit** **xiv, 5** indigna (*βεβηλ*, iniqua, miseranda) **xix, 4**
- Indiligens** **xxv, 4** non indiligens rerum memoriæ (de bono historico), **Fr. 4**
- Indoles**, virtutes **xviii, 1**
- Inducere in insidias** (pellicere &c.) **xxiii, 5** ad bellum (permovere) **xxiii, 8** Plato Alcibiadem induxit commemorantem se pernoctasse &c. (i. e. personam ei tribuit ejus sermonis gratia: propria scenæ et spectaculorum vox) **vii, 2** induci ad credendum (adduci, quomodo et legitur in quibsd. Mss.) **ix, 3**
- Induciarum specie paratur acrius bellum** **xvii, 2** inducias ab aliquo petere easque impetrare trimestres, ibid. inducias sine dolo conservare, ibid.
- Indulgere alicui** (favoris honorisque signif. quem exhibemus viro bene merenti. Boeckl.) **x, 2** indulgere (de creditoribus solutionem debiti non urgētibz, ad moram conniventibus. Boeckl.) **xxv, 2** (Est n. 'indulgere' proprie 'non urgere.' vid. Casaub. ad Pers. Sat. v, 57). sic educari cum jussit, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus (dum ei indulgeretur, de dissoluta educatione) **x, 4** nihil indulgere alicui ad violandum alium **xxv, 9** (hoc sensu dixit Tac. A. i, 9, 4 'Augustum multa Antonio, multa Lepido concessisse'). indulgere dolori **xxi, 1** (ejus impetum sequi, obsequi dolori). indulgere sibi (licentiae significato) **vi, 1** sibi liberaliter (splendidius vivere) **xii, 2**
- Indulgens pater** (in laude pon.) **xiv, 1** (ut apud Tac. 'indulgentia matris,' de materna cura circa educat. Agric. 4, 3. Alia est ap. Horatium: 'blanda patrum indulgentia,' de qua v. Quintilian. Inst. Or. i, 2)
- Indulgens pater** in suos **xv, 17** (nam hæc vox significanter de affectu necessitudinum, et facilitate *συγγενικῆς ἀμύχας* usurpatur. Boeckl.)
- Industria** (*φύλαξις*) **xxiv, 3** summa (de studio actus civilis et officiorum vitæ) **ii, 1** quorum in ea re egregia industria fuisset (qui curæ id sibi habuissent &c.) **xvii, 3** magna industria bellum parare, ibid.
- Inest illi genti plus virium quam ingeniū** **xv, 5** inesse in uno homine tantam dissimilitudinem tamque diversam naturam admirabantur **vii, 1** (Sic Terentius Eunuch. i, 1, 14 'in amore hæc omnia insunt vitia,' Et Cicero passim. Tacitus hist. iv, 27, 6. cum dativo: 'tanta illi exercitui diversitas inerat licentiæ patientiæque')
- Inexercitatus copiæ** **xviii, 3**
- Infamis** (per flagitia) **xv, 10**
- Infamia aspergi** **vii, 3**
- Infamatus a plerisque** (vituperatus) **vii, 11** (de historicæ scriptionis testimonio)
- Infectis rebz** **i, 7** (non effectis)
- Infelices**, qui omnia sibi licere existimarunt, **Fr. 5**
- Inferior copii** (de minore numero copiarum) **xiv, 8** peditatu inferior **xviii, 3** (Sic Ernestius in suo codice legit pro 'deterior,' quod retinuius. Sic Sulpic. Sever. i, 50 'multitudine inferior non ausus manum conserere muris se tuebatur')
- Inferre alicui arma** **xxiii, 2** bellum **i, 3** terra et mari **ii, 2. xxi, 1** inferre bellum in Italiam (bello Italiam petere, vel eam sedem bello legere) **xxii, 4**

- inferre signa (ire in hostem) xiv, 6
 inferre plurima mala in domum alicujus (vesare, detrimentis afficere dom.) ii, 9 inferri aliquo (dicitur corpus mortui sepeliendum scil.) iv, 5 (est enim inter verba solennia rei funebri. v. Kirchm. iii, 22)
- Infestus** Romanis animus (de hostili odio) xxii, 3 cum ei fuisset infestissimus xviii, 10
- Inficiari** (negare): non est inficiandum Hannibalem præstitisse &c. xxiii, 1
- Inficlas** ire aliquid (negare) xv, 10 (Voss. de anal. i, 47 dictum vult, ut 'ire exequias, suppetias:' ac utrobique subintellig. præpositionem. Ad. Est a. 'inficias' ἀφηναι, ut Glossæ Pbiloxeni interpretantur)
- Infimus**: ad infimos montes certos homines mittit (ad radices montium) xviii, 9
- Infinitum bellum** (inexpiabile, implacabile) xiv, 10 infinitæ occupationes (maximæ &c.) xxv, 20
- Infirmus** (scil. viribus armorum) xviii, 3 infirmissimi (sc. potentia &c.) ii, 6
- Infodere** (de sepultur.) iv, 5
- Ingenium** docile, come, aptum, ad artes optimas x, 1 ingenii celeritas xviii, 1 docilitas xxv, 1 facultates xv, 1
- Ingratus**: ingratus vivere xviii, 6 ingrati cives v, 3 homines xx, 1 ingrata civitas xiii, 3
- Ingratis**: hoc eo valebat, ut ingratis ad depugnandum omnes cogerentur (velent nolent) ii, 4
- Injicere** admirationem sui (elegantem, pro, excitare, quo Cic. uti solet) xi, 3 alicui suspicionem xviii, 9 terrorem xxiii, 5 timorem x, 7. vii, 3 non amplius quam pellis est injecta (de strati tegumento) xvii, 8
- Inimicitias** suscipere xvi, 1 cum aliquo suscipere (sic edente Lambino) xiv, 10 reipubl. causa suscipere xxiv, 2 (Sic Tacitus Ann. iii, 54, 10. dixit: 'graves offensiones pro republ. suscipere'). utens liberalitate nullas inimicitias gessit xxv, 11
- Inimicus** alicui xxv, 10 consilia cum patriæ tum sibi inimica capiebat (de seditiosis et periculosus molitionib.) iv, 3 inimicorum delatio quomodo accipienda xiv, 9 inimicissimus alicujus xviii, 6. xiv, 5 inimicissimum suum (vocant Romani Hannibalem) xxiii, 12 inimicos ulcisci pulchrum, et quatenus, Fr. 12
- Inire** consilium aliquod xxv, 22 inire gratiam ab aliquo (mereri ap. aliquem) vii, 9 (v. Gratia). iniri consilia, reges Lacedæmoniorum tollere vi, 3 talem iniri rationem ad hunc interficiend. &c. (tale cepit consilium) xxiii, 10
- Iniens** adolescentia (incipiens, prima &c.) ii, 1. vii, 2 (Sic: 'ineunte Januario, ineunte ætate' apud Cicer. 'ineunte vere' ap. Cæs. 'ineunte vita' ap. Gell. legimus. Buchn. Sic Virgilius Ecl. iv, 11 'Teque adeo decus hoc ævi, te consule, inibit.' h. e. incipiet. Vorst.)
- Initium**: hoc initium fuit salutis Actæorum viii, 2 Dionis et Dionysii simulatis tale initium fuit x, 3 ab tam tenui initio tantæ opes sunt profligatæ (a tam tenui occasione) xvi, 2 initio (pro, ab init.) viii, 1. xxiii, 11
- Injuria**: si quam injuriam acceperat, malebat ulcisci quam oblivisci xxv, 11 non solum populi, sed etiam amicorum ferebat injurias xv, 3 fuit patiens, suorumque injurias ferens civium xv, 7 (sc. quas intulere cives. Sic 'injurias adolescentium' Terentius dixit And. ii, 1, 53). patriæ injuriæ (illæ, quas pertulit patria) ix, 5 injuriarum oblivisci xviii, 6
- Innixus** in cubitum (sic n. legend.) xxv, 21 (Ita Plinius N. H. vii, 53 'C. Servilius Pansa, cum staret in foro ad tabernam hora diei secunda, in P. Pansam fratrem innixus obiit.' Cicero de Arusp. resp. 'etenim vix hæc, si undique fulciamus, jam labefacta, vix inquam innixa in omnium nostrum humeris cohærebunt')
- Innocentia** (abstinentia, continentia: oppon. avaritiæ) iii, 2
- Innoxius** plectitur i, 8
- Inopia** publica xxv, 2 (v. Reipub. indig.)
- Inopinanti** venit in potest. xiv, 3 inopinatas res (felicitas spe uberior) x, 6
- Inpresentiarum**: v. Præsens
- Inprimis**: v. In et Primus
- Inquit** vii, 8. xxiii, 2 (elegantem post primas orationum, quæ referuntur, voces: quomodo et Cicero alique. v. Cl. Vorstii de Latinit. merito susp. cap. 24. pag. 205. seqq.)
- Insciente** eo xviii, 12 (inscio) Sic: inscientibus illis xxiii, 9 (Ita Cicero Philipp. ii, 37 'non insciente te.' et Philipp. xii, 4 'inscientibus iis, qui

- bellum gerunt, de pace decernere'). inscientia belli (imperitia &c.) xv, 7
 inscriptionis exempl. in dono iv, 1 in damnatione xv, 8
 Insequi (vexare, aggredi; extra bell. signif.) xxv, 9
 Inservire studiis gentis (imitari mores et consuetud.) vii, 11 magis firmitati corporis, quam ingenii acumini (studere, operam dare), ibid. Sic: non tam magnitudini virum servire quam velocitati xv, 2 inservire temporibus vii, 1 (v. Tempus)
 Insidiæ fiunt ab aliquo alicui x, 8. iv, 5 (Justinus xi, 7 'insidiæ parantur ab aliquo alicui'). insidias facere alicui vii, 9 (Sic quoque Cic. procem. in Verr. act. 1. Lamb.) insidiis circumvenire aliqu. xxiii, 4 nunquam sine insidiis esse (peti semper insidiis) xxiii, 12 insidiis eum interficere studuit xiv, 9
 Insidiator singularis perpetuique imperii xxi, 2 (oppon. amicus tyrannidi x, 3) insidiatores in eum faciunt impetum, qui suppositus erat xiv, 9
 Insidiari alicui xxiii, 6
 Insignius ornari xvii, 3
 Insolens: nihil unquam insolens ex ore ejus exiit (de elato sermone) xx, 4 insolentia (elatio) xv, 5 tantum abfuit ab insolentia gloriæ, ut &c. xvii, 5 (Fortasse nihil insolens habet hæc locutio, ut mutanda sit, 'insolenti gloria:' erit enim hic 'gloria' ipse sensus gloriæ ex re bene grsta, ex quo facile oritur elatio insolens et insultandi libido. Boecl.)
 Instare hostes audacius (urgere) xv, 9 hostes acrius xviii, 4 (sic utrobique Mss. Codd.)
 Instat tempus proficiscendi (adest) vii, 4 instans periculum (imminens, impendens) iv, 3 de instantib. judicare (præsentibus: opp. futuris) ii, 1
 Instituire officinas armorum xvii, 3 pulvinar Deæ xiii, 2 (v. Pulvinar). instituit tempus quærere vii, 5 instituit historias scribere (secum constituit, de capto consilio) xxiv, 3 Sic: instituit ceteros tueri xxv, 11 instituerunt tempus ejus interficiendi quærere vii, 5 instituerat sacrificare (cœperat) xxiii, 2 Sic: non affluentius vixit, quam instituerat xxv, 14
 Institutum vitæ (ratio, consuetudo) xxv, 7 instituta patriæ (respicitur ad formam reip.) xvii, 4 instituta (promeritis), Præf. uti eodem instituto, ibid.
 Instruere aciem i, 5 instructa acie configere (opp. fortuito prælio, quod in itinere sumitur) xviii, 8 domus sic erat instructa (cultus domesticus notatur) xvii, 7 instruere muros (ædificare, extruere) ii, 6
 Insuetus male audiendi (de eo, qui sinistre de se opinantes ægre fert) x, 7 (nec tam assuetudinem, quam patientiam negat &c. Sic, 'insuetus contumeliæ' Cic. ad Att. ii, 21)
 Insula: cum incolæ ejus insulæ (Lemni) sub potestatem redigere vellet Atheniensium i, 1 Cares ex insula (Lemno) demigrarunt i, 2 insula (Scyro) sesores veteres eiecit v, 2 Insula (pro incolis insulæ): opibus elata insula (Parus) i, 7 insulæ nonnullæ propter acerbitatem imperii defecerant v, 2 insulas bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coëgit, ibid. pari felicitate ceteras insulas (Cyclades) sub Atheniensium redegit potestatem i, 2
 Interior exercitus (opp. lasso) xviii, 9 integritas vitæ xix, 1
 Intelligere: e vultu ephori cujusdam insidias sibi fieri intellexit (cognovit) iv, 5 Sic: ex quo intelligi potest (cognosci) xv, 10 Alibi: judicari xxv, 15 Sic: quem unum Alexander, quod facile intelligi posset, plurimi fecerat xviii, 2 ut facile intelligi posset inimica mente contendisse xviii, 4 intelligi non poterat, quare id fieret (nemo poterat cogitatione assequi) xxiii, 11 ut intelligi non posset, uter eum plus diligeret (ut dijudicari non posset) xxv, 5 illud unum intelligi volumus (de eo, quod præcipue notari cupimus) xxv, 11
 Imperanter concupiscere xxv, 13 intemperantia (immodestia, insolentia et licentia milit.) xviii, 8
 Intemperantia (παρρησία, incivilis elatio, insol.) iii, 2
 Inter se (pro, invicem): inter se complexi in terram ex equis deciderunt xviii, 4 inter se obtrecharunt iii, 1 cum inter se timerent x, 4 (Sic Cicero passim. Est a. locutio elliptica. Integre dicitur 'sibi inter se' aut 'se inter se:' quomodo Cicero de Amicit. 'colent se inter se.' Vorst.) inter quos maximarum rerum non solum æmulatio, sed obtrectatio intercedit xxv, 20 (conf. xxv, 5)
 Intercedit cupiditas major in hac re (intervenit consiliis melioribus) x, 1 in-

- tercessit nullus temere dies (ferme singulis diebus) xxv, 20 intercedit emulatio hujus rei inter illos, ibid. (conf. xxv, 5). obtrectatio inter illos (est inter illos) xxv, 20 querimonia inter eos (accidit, intervenit) xxv, 17
- Intercepere moram alicujus (v. Mor.) xi, 2 (Sic Lamb.: sed e Mas. leg. interfecit)
- Interdici non potest socero gener (contubernium et convictus generi) xxi, 3 (utrumque Latine 'interdicitur mihi' hæc res et hac re, aliter tamen Mss.)
- Interesse pugnae iii, 2 rebus domesticis alicujus xxv, 13 rebus privatis, publicis xx, 4 (plusquam nudam praesentiam notat). neque res ulla nisi tempus interest (nullius rei nisi temporis discrimen intercedit) xviii, 8 quæ intererant (interjacebant, de regionibus longo terrarum spatio interjectis), Fr. 7
- Interficere hostes xiv, 6 maximos duces xviii, 12 interficere insidiis (δολοφονεῖν) xiv, 9 interfici dolo xxi, 3 interfectus exercitus host. (deletus occisione) iii, 2 Sic: moram Laced. interfecit xi, 2
- Interfectores Caesaris (percuttores) xxv, 8
- Interim: cum interim non destitit patriam juvare xvii, 7
- Interimere: intererant ferro Xerxes xxi, 1
- Interire ferro hostium, inopia i, 3 in vinculis v, 1 sub divo iv, 5 interit pecunia (prodigium) ii, 2
- Interitus: post ejus interitum (mortem) xv, 10
- Interior pars ædium, Præf. (oppon. primus locus ædium)
- Interiora consilia (secretiora) xxiii, 2
- Internecio: ad internecionem gesta bella xviii, 3 (ad partis, aut partium interitum, ἀσπονδοὶ πόλεμοι)
- Intermuntii vii, 5
- Interpellari (impediri), Fr. 6
- Interponere causam ii, 7 (alibi: interserere i, 4. Eodem signif. προφασίζεσθαι, prætecto uti. Cæs. de Bell. Gall. i, 42 'nolebat colloquium interposita causa tolli'; ubi Metaphrastes προφασίσι παραλέγεσθαι). interponere (de judicio sententiaque scriptioni inserta) xvi, 3 interponere se (ope sua intervenire, facultatem rei conciliare, pecunia mut. juvare. Boeckl.) xxv, 2. 9
- Interpretari (rationem rei reddere) xxv, 3
- Intestabilis: usque adeo intestabiles invisique fuerunt, ut &c. (detestabiles, execrandi), Fr. 2
- Intestinus (domesticus, interior): Intestinum bellum xxi, 2 (Sic Cic. ad Fam. xi, 24 'intestinum urbis malum.' Lamb.: et ad Brutum 10 'ingravescit indies intestinum malum, nec externis hostibus magis, quam domesticis laboramus'). intestinum (substantive): vis morbi in unum intestinum prorupit xxv, 21
- Intimus alicui x, 1 intimi regis ix, 2 intima amicitia vii, 5 familiaritas xviii, 1. xxv, 9 intime uti aliquo xxv, 5
- Intrare castra xiv, 2 limen x, 9 portam xii, 4
- Introire: primus in Thraciam introiit vii, 7
- Introitus ædis iv, 5
- Intueri faciem alicujus xvii, 8 intueri non æquo animo fortunam alienam (invidiæ περιφρασις) xii, 3 id novum intuens, progredi non est ausus xii, 1 (Sic qu. edd.: sed nos edidimus 'contuens,' quod idem est ac 'contemplatus'). hæc ille intuens cum necaret &c. (considerans) x, 8 (conf. xii, 2). intuebatur potius, quid se facere par esset, quam quid alii laudaturi forent (spectabat, agebat) xxv, 10 id potius intuebantur, quod ipsorum dominationi, quam quod universæ Græciæ utile esset ii, 7
- Invehi multa in aliquem xv, 6 nonnulla in aliquem xx, 5 (alicujus exagitandi ergo, probra spargere &c. ubi simul, 'multa et nonnulla' in quarto casu Græcorum imitatione usurpata, observabis. Boeckl.)
- Inventum (εῖρημα consilium, ars, strategema) xii, 1 callidum xviii, 5 (πλάσματα καὶ στρατηγήματα vocat Haliarnass. lib. 3)
- Inveterascit æs alienum xxv, 2 (Ernstius exponit: 'extinguitur.' Sed Loccenius in Ind. Philol. negat alio significato heic accipiendum esse, quam quo Cic. lib. 3. de Rep. ap. Augustin. de C. D. xvii, 6. Cæs. B. G. 1. et B. Civ. 110. Tacit. A. xi, 25, 10. usi sunt: quib. idem est ac 'vetus fieri.' idque suadere illa v. 4 'neque longius quam dictum esset' &c. nam utroque loco idem dici)

Inveterata gloria, licentia xviii, 8 servitus xx, 1

Invictus morior (vox Epam. morientis) xv, 9

Invidere aliquid (pro, ob aliquid) viii, 4 (vid. tamen Voss. de Construct. c. 34)

Invidus potentiae populus (qui ob pot. invidet) xiii, 3

Invidia: aulicorum invidiam excipere xiv, 5 civium suorum invidiam non effugit ii, 8 invidiam vulgi effugere xii, 3 invidiam verebatur, quam effugere non potuit xviii, 7 incidit in eandem invidiam, quam pater suus v, 3 in invidiam recidit vii, 7 cives propter invidiam eum praeficere exercitui noluerunt xv, 7 invidia ducum Antigono est deditus (sc. qua invidet) xviii, 10 (Cicero Tusc. iii, 9. mallet vitandae ambiguitatis ergo 'invidentiam' dici). corona a populo data nullam habuit invidiam viii, 4 id factum magnae fuit invidiae tyranno x, 4 id dictum magna invidia consecuta est x, 6 invidiam lenire obsequio, ibid. mox oppon.: invidiam acerbitate opprimere, ibid. invidia gloriae comes xii, 3 invidiae crimen (ex invidia impositum, sive, ubi invidia pro crimine sufficit) vii, 4 invidia minore esse (minus sentire invidiam, minus peti invidiam) xviii, 7 invidia civium debilitari xxi, 1 invidia laudem virtutis nonnulli obtrebant xx, 1 tantum ab invidia se putabant futuros, quantum &c. xii, 3

Invitus: invito aliquo elabi non posse xviii, 4

Invocati (non vocati ad cenam) v, 4

Inutile ii, 7 (Schopp. Verisim. i, 20. damnosum exp. illud Lucilii allegans: 'Servus nec infidus domino, nec inutilis ulli')

Jocus: ne joco quidem mentiebatur Epam. xv, 3

Iones i, 4

Ionia (Asiae minoris regio) i, 3. vii, 5. ix, 2. 5. xiv, 2

Iphicrates Athen. disciplina militari nobilis xi, 1 in qua multa meliora et nova attulit, ibid. praesertim in armatura, quam expeditiorem reddidit, ibid. ejus res gestae xi, 2 dotes xi, 3 dictum, ibid. plurimum in Thracia vixit xii, 3

Iphicratenses milites (pro praestantibus) xi, 2

Ipse (auget vim exprimendi, addita

velut *εμφαδρεως* nota): ille ipse, qui tum fiebat vii, 6 illi ipsi eum in his maxime admirabantur vii, 11 illi ipsi custodes x, 9 ipse se indicavit iv, 4 ipsa res se aperit iv, 3 ipso aspectu cuius iniciebat admirationem sui xi, 3 ipso die xxiii, 10 ipso tempore xvi, 2 (definit praecise tempus &c. Sic quoque usurpatur xxiii, 6: quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppresit: qui sc. se opprimere conabantur) Irasci iis nefas, quos amare debemus xxv, 17 irasci patrie nefas duxit Epam. xv, 7

Iratus ex ea re xxiv, 2

Ire (cum exercitu scil.) xvii, 3 Sic: obviam hostibus i, 4 alicui subsidio xvii, 8 ire ad scenam, Praef. spectatum ludos xxi, 2 ire in jus de re aliqua xxv, 6 (notat disceputationem rei, et litigationem ap. judicem. Nota sunt verba solennia, quibus experiundi juris causa, veteres ad praetorem se mutuo evocabant: 'in jus eamus, in jus ambula.' de quib. v. Briss. Form. lib. 5. a pr. Boeckl.)

Irrita futura, quae regi cum Lacedaemoniis essent (non valitura) vii, 10

Is: dixit se eum esse, qui &c. xvii, 5 (Sic: 'non sum is, qui' &c. non ejusmodi homo, vel tali animo praeditus &c. Sic Cicero 1. Acad. quaest. 'Zeno nullo modo is erat, qui nervos virtutis incideret.' Vorst. add. ejus lib. de Latinit. falso susp. cap. 5). ei rei sunt indicio xxv, 16 (v. Esse auxil.) ea tribuit illi, ut plura a parente proficiaci non potuerint (taliam ac tanta) xxv, 9 (vid. Th. Linacr. lib. 2. cujus exempl. tamen ex Virg. Aen. 1. 'non ea vis animi,' rejectum a Scaligero de caus. Lat. ling. lib. 6. c. ult. Boeckl.) ea (per eam viam) ii, 5 (Sic: 'qua,' utrobique subaud. 'via,' vel 'in via,' sicut et in v. 'hac.' neque enim adverbium sunt, ut vulgo credunt, sed pronomina sexti casus)

Ismenias captus xvi, 5

Ister (Europ. fluv.) i, 3

Istria (unde dicta), Fr. 7

Ita (adeo, admodum): non ita magnae copiae xvi, 2 haud (vel non) ita magna cum manu iv, 1. xiv, 6 haud ita longe abesse xvii, 4 hanc post rem gestam non ita multis diebus xxi, 5 post, neque ita multo v, 3 Alibi: neque ita multo post xxi, 3 (vid. Tursellin. de partikul. cap. 84)

Itaque (pro, quare, ego, igitur) passim.

- (pro, et ita) vii, 4 (Sic: utique, pro, et uti: quoque, pro, et quo. vid. Utique et Quoque. Interdum tamen connexioni tantum inseruit). itaque hic fecit, ut vere dictum videatur &c. xxv, 11 (Vorst.)
- Itemque xxiii, 7 (copulat et comparat simul)
- Iter facere ii, 5 cum iter per Thebas faceret xvi, 1 iter suum flectere xviii, 9 iter comparare ad aliquem vii, 10 in itinere cum aliquo confingere xviii, 8 oppon.: non instructa acie, ibid. itineribus occulte utendum in bell. xviii, 8
- Iterum Consul (secundum) xxiii, 5 primum, iterum, tertio xxiii, 6 (ita Cicero saepe)
- Jucundissimus est mihi (in convictu scil.) xxv, 16
- Judicare de instantibus ii, 1 judicare aliquem exulem (judicio exilium decernere) xxiii, 7 aliqu. hostem (v. Host.) ix, 4 Sic: hostis judicatus xxv, 2 si judicandum est utilitate (secundum utilitatem) xxv, 13 id judicari potest ex ipsis rebus &c. (intelligi, cognosci) xxv, 11 Sic: ex quo judicari poterat &c. xxv, 13 ut judicari possit xv, 3. xxv, 5 judicari (intelligi, cognosci), ibid.
- Judicium fit de hoc (habetur) xix, 3 judicium habere (v. Hab.) xxv, 6 in judicium venire xv, 8 a judicio capitis maxima discedere gloria, ibid. ille sui iudicii potius intuebatur &c. (homo *αὐτοϋρκεύμενος*) xxv, 10 (in bonam partem: qui suo potissimum iudicio sibi standum ea temporum perturbatione intelligebat. Quanquam de lectione loci disceptatur. Suet. Tib. 18 'arbitrii sui contentusque se uno'). iudicio fugit reip. procuracionem, non inertia xxv, 15 iudicio omnium magnus xx, 1
- Judicia privata ii, 1 (in his Themistocles rudimenta civilis peritiæ actusque ponebat. Porro de publicis privatisque Atheniensium iudiciis, v. Car. Sigon. de rep. Athen. lib. 3. cap. 1. Boeckl. add. Ubb. Emm. tom. 3. vet. Græc. p. 41. et seqq. Sam. Petit. Comm. ad leg. Attic. lib. 4. &c.)
- Jugera agri viii, 4
- Julii Divi filius (si genuina est lectio. v. not.) xxv, 19
- Jumentum (de equis) xviii, 5 in jumentorum cornib. deligata sarmenta incendit Hannibal xxiii, 5 jumentis
- junctis vehi (*συνέκροται ἐπὶ τῶν ἵππων* Plutarch.) xx, 4 (Boeckler.)
- Junia familia xxv, 18
- Jupiter Hammon vi, 3 Feretrius xxv, 20 (vid. sup. Hamm. et Feretr.) Opt. Max. xxiii, 2 Jovis antistites vi, 3
- Jurare: aram tenentem jurare jussit (ex ritu satis noto. v. not.) xxiii, 2 (add. Lamb. h. l. et Clar. Berneg. Just. xxiv, 2, 8. et not. Schott.) jurare Callicratem cogunt in ædem Proserpinae deductum (ex eod. ritu) x, 8
- Jus: communi jure gentium aliquid facere ii, 7 (additur 'communi,' quia cum naturali coincidit: est enim omnino defensionis jus, de quo sermo est, ab ipsa natura profectum. vide Pet. Fab. semestr. i. 3. Seneca Ep. 48 'commune jus generis humani,' et de Clem. i. 18 'commune animalium jus' vocat. Apul. in apol. et Metam. 3 'commune jus humanitatis,' et Cic. 'jus communis humanitatis'). Cimon magnam prudentiam juris civilis habebat (sc. Atheniensis) v, 2 in jus de sua re nunquam iit (in propria causa) xxv, 6 patriæ sanctionis jura, quam hospitii, esse duxit (de officiis patriæ et hospitii. prestandis) xiii, 4 quod adversus jus hospitii esset xxiii, 12 (v. Hospitium). cum legationis jure satis tectum se arbitraretur xvi, 5 (v. Legatio). jure suo nonnulla (plurima) vindicare (merito) viii, 1 jure administrare rempublic. xxiv, 2 oppon. potentia eam administrare, ibid.
- Jusjurandum alicui datum servare xxiii, 2 (Ergo ut dicitur 'fidem dare' et 'fidem servare,' ita etiam 'jusjurandum dare' et 'jusjurandum servare:' quia videlicet jusjurandum, quod alicui datur, fidem, i. e. promissionem in se continet; et qui se aliquid facturum jurat, idem promittit se facturum. Est autem 'dare' in istis phrasibus nihil aliud quam 'facere,' cujus generis plura vide pag. 124. et 125. lib. de Latinit. falso susp. Vorst.)
- Jussu magistratum xvii, 4
- Jussu populi (formula *δημοκρατικῶς*) xiii, 4 jussu ephorum xvii, 4 (Sic vulgo. Genuinum autem putamus esse 'missu Ephorum.' v. infr. Missu)
- Justus (cognomen Aristidis) iii, 1 (vide ap. Plutarch. in Arist. prolixam hujus nominis commentationem, quam, more suo, philosophandi causa inserit. Boeckl.) justus tyrannus (de Miltiade, qui potestatem neque per vim ce-

perat, neque immoderate gesserat) i, 8 (v. Tyrann.)
 Justitia (pro equitate civilis animi ac *δίκης*) iii, 2
 Juvare aliquem opibus suis xxv, 2
 Juvenis: me juvene, Fr. 8
 Juxta theatrum occisus est xxi, 2

K.

Kalendæ: pridie Kalend. Aprilis xxv, 22

L.

Labeo Q. Fab. Cos. xxiii, 13
 Labor: animi laborem perferre vii, 1 (oppon. remittere se, ibid.) labor rei militaria (de rebus bello gestis) xix, 1 multis variisque perfungi laboribus (de variis casibus) xxiii, 13
 Laboriosus (laborum tolerans) vii, 1. xiii, 1 laboriosus id ei, an gloriosius fuerit, difficile fuit judicare xxv, 12 (v. Savar. ad Sidon. Epist. iii, 9)
 Labore querere de hac re (annitor, studio, &c.) xvi, 2
 Lacedæmonii: a Lacedæmoniis auxilium Athenienses petunt i, 4 a Lacedæmoniis cuncta Græcia liberatur ix, 4 Lacedæmonii principes Græciæ vi, 1 terra marique duces iii, 2 Lacedæmoniorum potentia vii, 9 tyrannis (i. e. insolens in ceteros Græcos dominatus) xv, 6 Lacedæmonii intelligunt de principatu sibi cum Atheniensibus. certamen fore ii, 6 tyrannos imponunt Atheniensibus viii, 1 Atheniensibus bellum indicunt v, 3 auxilio privati sociorum xv, 6 retinent arcem Theb. xvi, 1 in societate, quam cum Artaxerxe fecerant, non manent ix, 2 post Leutricam pugnam nunquam se refecerunt xvii, 7 eorum potentia percussa xvi, 2 eorum reges duo xvii, 1. vi, 3 Lacedæmonii victus atque cultus parsimonie dediti vii, 11 omnia ad oracula referebant vi, 3
 Lacerare vincula epistolæ iv, 4 (vulgo laxare)
 Laco (per antonomasiam, pro Agesilao) xiii, 1. xvii, 2 §. 3 et 4 (Ad quem ultimum locum annotat Vir doctissimus Agesilaum propterea antonomastice Laconem a Nepote vocari, quod morum Laconicorum observantissimus totoque orbe longe celebratissimus fuerit: eique sententiæ argumento esse,

quod similiter Lacones Pausaniam, Lysandrum, aliosque Lacedæmoniorum duces non vocet Nepos. Male. Nam et a Nostro Lysander sic dicitur, et ab aliis alii. v. not. ad vii, 10. et infr. Paphlago. Factum autem illud est Græcorum imitatione, ne paulo ante usurpatum Proprium Nomen, si denuo repeteretur, aures offenderet. Vide Buchner. de commut. rat. dic. i, 10, 1)

Laconica (sc. regio) xiii, 2
 Lacessere hostem (oppon. cedere) xxii, 1
 Lacrymare casum alicujus (si vera est lectio: illacrymare casui) vii, 6 lacrymans accepit talem benevolent. civ. suor., ibid.
 Lædere: nonnulli læsam ab eo pietatem putabant (de Timoleonte, qui interficiendum fratrem tyrannum curaverat) xx, 1 (Sic Cicero pro Sex. Rosc. Amer. 'vultu sæpe læditur pietas.' Sic 'lædere fidem, pudorem, existimationem' apud bonos Auctores passim. Lamb.)
 Lamachus (unus e Collegis Alcibiadis) vii, 3
 Lameatius xx, 5
 Lamprus (musicus) xv, 2
 Lampsacum (alii Lampsaenus) ii, 10 (Urbs insignis cum portu optimo, circiter initia Hellespontis, per quem Propontis in mare Ægeum enititur, Callipoli in Chersoneso Thracia sitæ opposita. v. Ubb. Emm. vet. Gr. tom. 1. l. 6. pag. 95)
 Lælius C. Terentius æqualis, Fr. 1 et 6
 Lætitia minus diuturna vii, 7
 Lapis (de milliario) xxv, 22 (nam ap. Rom. milliaria lapidum intervallis cum signis et numeris suis notabantur. v. Thes. Buchn.)
 Largitio magistratum i, 6 ea interit pecunia ii, 2 ea pervertuntur mores Carthaginiensium xxii, 3 largitiones effusæ xxv, 6 (fere in malam partem usurp. hæc vox, de iis, quæ ambitus causa donantur. vide Muret. in Tac. A. l. Boeckl.)
 Largitudo, Fr. 7
 Lassitudo: a lassitudine acquiescere xiv, 11 lassitudinem militum sedare xviii, 9
 Latere (occultum esse ignorari) xvii, 6 de dissimulatione imperii eleganter xviii, 7
 Lathurus (rex Ægypti), Fr. 7
 Latini sermonis natus lepor xxv, 4
 Laudare consilium alicujus xvii, 6

- Laudatio** : simulata laudatione adolescentulos recuperavit xvii, 6
- Laus liberandar.** Thebar. propria est Pelopidæ (de ejus gloria ex Thebis liberatio) xvi, 4 ceteræ laudes communes sunt cum Epaminonda, ibid. laus rei militaris (de fama rebus bello gestis parta) i, 8 virtutum (ex virtutibus) xiv, 2 hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod &c. (victoria in eo est laudabilis, quod &c.) xvii, 4 laudi id ducitur, Præf. laudem præcipuum habere amplissimæ corporis formæ (ob ampliss. corp. formam potissimum laudari) xxi, 1 laude præcipua ferri xv, 10 in summa laude esse (laudari) xi, 2 magnis in laudibus est (variatio ejus, quod modo dictum erat 'laudi ducitur'), Præf. laudibus efferre vii, 11
- Lautus Eques Rom.** xv, 13 (pro divite. v. Glf. obs. L. L.)
- Lauto vivere** (splendide, liberalius sibi indulgere) xii, 3
- Laxare vincula** epistolæ iv, 4 (Quamquam nos edidimus 'lacerare')
- Lectica fertur** ægrotus Hannibal (scil. militari) xxiii, 4 lecticula elatus Atticus xiv, 22 (sc. funebri, quæ ἄψχη Græciis; ea nobiliores et ditiores: ceteri sandapila efferbantur. v. Kirchman. de Fun. ii, 9. Boel.)
- Legere milites** iv, 1
- Lectio** : nunquam sine aliqua lectione apud eum cœnatum est xiv, 14
- Lectoris satietas** et ignorantia xvi, 1 (quarum hæc scil. ex nimia brevitate, illa ex multitudine. Boel.)
- Legatus**, qui eloquentia omnes præstat xv, 6 **Legatus** (ductor, v. Ductor): legatus in Persas est profectus xvi, 4 legatus (de asseccla prætoris) xxv, 6 (v. Asseccla. adde Sigon. de ant. jur. provinc. ii, 2). legatus cautio circa morem suæ civitatis observandum ix, 3 (v. Lamb.) legati Prusiæ Romæ apud L. Qu. Flaminium Cos. cœnant xxiii, 12 legati Carthaginienses Romam venerunt xxiii, 7 legati Romani Carthaginem venerunt, ibid. legati sociorum omnium convenerunt xv, 6 legati tres Athenas missi sunt ii, 7 legatos Athenas miserunt Lacedæmonii (sc. de non instruendis muris) ii, 6 (sc. Themistoclem accusatum) ii, 8 antistites Jovis legatos Lacedæmonia miserunt (sc. Lysandrum accusatum) vi, 3 legatos questum mittere, quod &c. xii, 3 legati Roma in Bithyniam missi Hannibalis exposcendi gratia xxiii, 12 domum ejus circumdant, ibid. legatis senatum dare xxiii, 7 (v. Dare). legati quales mittendi ii, 7
- Legationis jus sanctum** ap. omnes gentes xvi, 5 (v. Grot. de jur. b. et p. lib. 2. cap. 18. et Paschal. itemque, Marselarium, qui hoc omne argumentum præ ceteris illustrarunt eximie). legationem suscipere (obeundam in se recip.) ii, 6 legationes administrare fideliter, obire diligenter x, 1 legationes illustriores, ibid. coram frequentissimo legationum conventu (per Metonymiam, de legatis ipsis) xv, 6 (Sic Justinus xxx, 3, 5 'dum hæc aguntur, interim legationes Attali regis et Rhodiorum, injurias Philippi querentes, Romam venerunt: aliiq. Sic Tacitus 'servitii' pro 'servis' Ann. xv, 69, 1. posuit: 'Vestinus imminentes foro sedes, decoraque servitii et pari ætate habebat.' Et Ann. xii, 17, 1. dicit: 'servitii decem millia offerebant.' Add. Buchner. de Commut. dic: rat. i, 4, 5)
- Lemnus non vult se dedere** i, 1 dedit se i, 2
- Lenire invidiam obsequio** x, 6 nomen tyranni humanitate x, 1 (Sic Lambinus edidit: Nos: tegere). leniri (mitigari) xviii, 10
- Lentulus Spinther**, Fr. 8
- Leoni acerrimo se comparat** Eumenes captivus xviii, 11
- Leonidas rex Laced.** ii, 3 (de quo plura Schott. ad Senec. Suasor. 2)
- Leonnatus** (unus ex Alexandri amicis) xviii, 2
- Leotychides** xvii, 1
- Lepor natus** (de suavitate linguæ nat.) xxiii, 4 (v. Nativus)
- Lesbus** xii, 3 (insula in Ægeo pelago magnitudine soli Eubœæ concedens, inque meridiem a Septentrione porrecta. V. Ubb. Emm. tom. 1. vet. Gr. pag. 149)
- Leto affici ab aliquo** (paulo ante: in prælio occidi ab aliquo) xxi, 3
- Levare** : sæpe suis opibus inopiam Atheniensium publicam levavit xxv, 2 paulo ante: pecunia sublevavit et juvit opibus suis
- Leucosyri** xiv, 1 (qui nunc Cappadoces. Lamb. sic dicti ad differentiam fusciorum Syrorum. Loccenius ex Eustath. schol. in Dionys.)
- Leuctra** (vicus Boeotus, de quo vide Meurs. Laconic. iv, 7): accidit Lacedæmoniiis calamitas ap. Leuctra xvii, 6 Leuctrica pugna xv, 6. 10. xvi, 4 post

post eam se nunquam Lacedæmonii refecerunt xvii, 7 (pugna hujus iconem habes ap. Jo. Arcerium in notis ad Æliani Tactica)

Levis armatura (pro militibus levis armat.) xiv, 8 **levis** (expeditus) xi, 1 **levis** xiv, 15 (de eo, qui plura promittit, quam præstat, non tam facilitate officii, quam temeritate linguæ. Boecl.: oppon. liberalis, ibid.) **leve** judicare aliquod genus scripturæ, Præf. (mor: non satis dignum summorum virorum personis, ibid.) **levior** esse accipit morbus (remisit) xxv, 22 hæc leviora sunt mihi, mor: ap. me xv, 1 (vid. Esse ab invid.)

Lex de prohibendis sepultura proditoribus (ap. Athen.) ii, 10 (v. Lambin. Fit ejusdem legis etiam mentio ap. interpretem Homeri. Adde xix, 4). **lex** oblivionis (*ἀμνηστία*) viii, 3 **lex** de non retinendo ultra præfinit. tempus imperia xv, 7 **lege** agere cum aliquo, mor: legibus experiri xx, 5 (legitimis actionibus experiri. Sicut enim ejus, qui jus reddebat, est 'jus dicere'; ita is, qui jus suum persequabatur, et aliquid eorum, quæ lege continebantur, apud prætorem, aut jus dicentem, in jure obibat, 'lege agere' dicebatur. v. Brissan. de Form. et Sigon. de judic. l. 1. cap. 7. et 9. Boecl.) **leges** patriæ (forma libertatis) xx, 1 civitatis **leges** libertatemque reddidit (*ἀναρτοῦσαν*) xx, 3 (leges conjunguntur heic recte cum 'libertate,' quæ ademtis legibus tollitur; relictis remanere videtur. Quo sensu Rhodii ap. Liv. 32 'Carthago libera cum suis legibus est.' Boecl.) **legibus** eorum licet cuivis ephoro hoc facere regi iv, 3 **legibus** Atheniens. emitti et custodia non poterat (per leges illorum) v, 1 ut ibi de eo legib. fieret judicium (secundum leges) xix, 3 **legib.** an cum pernecie civitatis paendum xv, 7 his legibus pacem constituerunt, ut &c. xiii, 2 alibi: his conditionibus pacem fecit viii, 3

Legitima pœna (legibus definita) iii, 1 **legitimi** quidam confecti (judices delegati veluti et extraord. constituti) xix, 4 (Boecl. Gebhardus neutro genere accipit, et 'legitima confecta' exponit, quæ lege ad accusandum et audiendum reum, nec non reliquum judicii ordinem sunt constituta. quomodo Cicero ad Anton. 'cedo illa legitima, quæ Coss. populum jure ro-

gaverunt.' Hanc exposita. sequitur et Buchner. in Theas.)

Libenter aberat Athenis xii, 3 paulo ante: non libenter erat ante oculos suorum civium, ibid. **libenter** de his detrahunt, quos eminere vident altius, ibid. **Liber** de historicis Cornelii Nepotis x, 3 **liber** Græce confectus de consulatu Cic. xxv, 18 multis verbis librum gravem conscripsit (sc. testimonii) vi, 4 mor: testimonii loco librum tradidit, ibid.

Libera civitates (*δημοκρατοῦσαι*) xii, 3 (alibi: quæ libertate utuntur i, 8. vid. Libertas)

Libere obsidione urbem aliq. xiii, 1 patriam (sc. a servitute) vii, 9 patriam a tyranno viii, 1 liberari pœna iii, 3 **Liberator** patriæ x, 10

Liberalis: non liberalis, sed levis, arbitrabatur, polliceri &c. xxv, 15 (v. **Levis**) **Liberalitas** Cimonis v, 4 **liberalitas** Canonis in cives ix, 4 **liberalitas** temporaria, callida (quæ temporis et spei causa fit) xxv, 11 **liberaliter** polliceri (prolixè, ample) vi, 4 (Cic. de petit. consul. dixit 'large et honorifice promittere')

Liberalius indulgere sibi quam ut &c. xii, 3

Liberi benemeriti viri, agro donati xvi, 5 **liberi** Alexandri xviii, 2. 6. 13 (Accipiunt nonnulli de unico e Roxane filio; (cui itidem ut Patri nomen Alexander fuisse ex idoneis Auctorib. docet Freinshemius ad Curtii x, 6, 9.) quomodo 'liberorum' vocem usurpari, præter Lambinum, et Magium annotarunt Philipp. Caroli et Thysius ad Gell. ii, 13. Etsi et singulari numero 'liber,' pro 'filio,' reperitur. v. Voss. de Analog. i, 42. et Bang. obs. Philol. lib. 1. pag. 318)

Liberius vivere (de licentia morum &c.) ii, 1 (Sic Cic. pro Cœl. 'si vidua libere vixerit.' Locc.)

Libertas (*δημοκρατία*) xx, 3 Sic: civitas quæ libertate usa est (*ἡ δημοκρατοῦμένη πόλις*) i, 8 eodem signif.: libertas civium (unius tyrannidi opposita) xx, 1 libertas populi vii, 3 libertatis species (pars, indicium) xx, 5 libertatis spes (qua servi ducuntur) iv, 3 libertas dicendi, quæ quis vult xx, 5 libertati omnium amior, quam suæ dominationi i, 3 in libertatem vindicare patriam ex servitute viii, 1 libertatem parat reddere Dionysius x,

- § (Sic Sueton. de Aug. 28 'de red-
denda rep. bis cogitavit'). pro liber-
tate fortius loquantur boni, quam pug-
nant viii, 2
- Libet interponere hoc loco xvi, 3 (servit
haec formula, cum tacita veluti apo-
strophe, inserendis in historiam judi-
ciis, observationibus, egressionibus. lo-
cis memorabilibus. Boecl.)
- Libido (de voluptatibus et molli-
tie; opp. mox: abstinencia) xvii, 7 libidinosus
vii, 1 in omnium libidinum cupidita-
tibus vivere (de philosophia, quorum
vita et doctrina plurimum distant),
Fr. 5
- Librarii xxv, 13 (servi quorum opera in
exscribendis et curandis libris veteres
utebantur. v. Pign. de serv. pag. 113.
Boecl.)
- Licentia civium immoderata (notatur
intemperantia libertatis, τὸ ὀχλοκρα-
τικὸν ἐν τῇ πόλει) vii, 4 licentia inve-
terata (de militarem discipl. dedig-
nantibus) xviii, 8 licentius dispartivit
militibus. bona eorum, quos sciebat ad-
versus se sensisse (de vi dominat.) x, 7
si esset licitum per suos xviii, 10 (si
licuisset)
- Licet ephoro cuius hoc facere regi iv, 3
- Ligna moenia (significae, de navibus
in resp. oracul.) ii, 2
- Ligures xxiii, 4
- Lintea lorice xi, 1
- Lis: litem aestimatum populo solvere non
poterat v, 1 alibi: pecuniam qua lis
aestimata est i, 7 lis ea vel ejus l. vel
o talentis aestimata est i, 7. xiii, 3
(v. Aestim.) lib. distineri xxv, 9 (v.
Dist.)
- Literas publice mittere aliquo xiii, 3 li-
teris coli ab aliquo (de familiarit.
epistolaris commercii) xxv, 20
- Literae (pro studiis): literarum in primis
studiosus xxv, 1 literis nonnihil tem-
poris tribuere (de duce bellico) xxiii,
13 literas amare xxv, 1 literae Grae-
cae (pro lingua Graeca) literarum
Graecarum doctor xxiii, 12 (nisi ma-
lis, de rebus ac monumentis Graeco-
rum accipere, quo signif.: literarum
Graecarum experta, Praef. (et) rudes li-
terarum Graecarum xvi, 1
- Literati (quisam olim dicti), Fr. 6
- Literatissimi pueri (in familia Attici)
xxv, 13 (eruditi enim etiam nancia
erudita habere studebant. Boecl.)
- Locus: locus sacer, profanus, privatus,
publicus ii, 6 locus primus aedium
(ἀρχαῖος), Praef. locus non aequus,
(iniquus et incommodus) i, 5 eodem
- sensu: alienissimus alicui ii, 4 (v.
Æquus et Alienus). ad castra ponenda
idoneus xiv, 11 locus solerter cap-
tus xiv, 7 loci auxilium quale sit xiv,
8 loci religiosi, in bello etiam, tenen-
tur supplices xvii, 4 eo loco eum ire,
quo ipse consueverat, iussit (sc. in
agmine militari) xiv, 9 hoc loco non
est praetereundum factum Pharnab.
(in transicione) vi, 4 Sic: hoc loco non
est praetereunda gravitas Lacedae-
moniorum iv, 4 loci quibus pauci multis
possunt resistere viii, 5 loca campe-
stria, plana xviii, 5 castellis idonea i,
2 loca deserta (sc. ob aequum ponit.)
xviii, 8 loca sola, ibid. loca sanctis-
sima xxv, 3 locorum angustiam xv,
7 loca multa expugnare xvii, 3 lo-
cus (pro occasione, sive tempore: nam
ut 'spatium' et locum et tempus sig-
nificat; sic 'locus' eand. significandi
amplitudinem sortitur. v. Boecl. Chre-
stom. Terent.) ut quemque ex proxi-
mo locum fors obtulisset, eo patriam
recuperare nitentur (h. e. prima
quaque occasione) xvi, 2 locum no-
cendi dare xvii, 1 occasionem dare,
ibid. Locus (pro familia): loco honesto
esse (e familia honesta) xviii, 1 locus
(pro officio, dignitate, conditione,
gradu): cum tredecim annos eundem
locum ap. Alexandrum obtinuisset
(sc. apparitoris) xviii, 1 locum legati
obtineri xxv, 6 locum secundum im-
perii tenere xviii, 4 alibi: gradum
ix, 3 hunc tenuit locum amicitiae ap.
Philippum xviii, 1 (mox: gradum, ibid.)
Huc pertinent: loco scribam aliquem
habere ad manum (nisi illud 'scribam
loco' a glossa est) xviii, 1 loco testi-
monii librum tradere vi, 4 (ac for-
tassis in his omnibus metaphora sumpta
est a spectaculis, in quibus suus cuique
locus ab Aedilibus destinabatur. Boe-
cler. Chrestomath. Terent.)
- Locupletia munera (larga magna) viii,
4 locupletissima regio xvii, 3
- Locupletare exercitum vii, 5 (Gr. δὲ
ἐλπίσιν ὑπερβαίνοντες, vel ἐλπίσιν ὑπερβαί-
νοντες τὸ ἐν πύρρῳ τῶν πολεμικῶν ἀποτάξας. Gebh.)
multitudinem excursionibus i, 2 regi-
onem aliquam equis, armis, viris, pec-
unia xii, 4 milites praeda magna
xvii, 3 locupletari praeda barbarorum
vii, 7
- Longe naves (v. Nav.) ii, 2
- Longum est enumerare praemia xxiii, 6
(formula praecisionis)
- Longius, quam dictum est, debere (diu-
tius) xxv, 2

Longinquus tempus (longius) ii, 4 (Sic 'longinqua oppugnatio' ap. Cna. S. Civ. 80. et ap. Eund. 'longinqua consuetudo, longinquitas temporis' &c. v. Gronov. observ. iv, 11)
Longus Tiberius xxiii, 4 (Collega P. Corn. Scipionis Coe.)
Loqui: quem turpiter diligi loquebantur (perhibebant, ferebant) xxii, 3 loqui Græca lingua i, 2. x, 1 liberius x, 7 fortius quam pugnare viii, 2 facete, breviter, acute (de jocis et dictionibus), Fr. 5
Loricæ lintes xi, 1
Lotus arbor, Fr. 10
Lucani (pro regione Lacan.) xxiii, 5 (v. Gens)
Lucide id apparet (perspicue) xvi, 1 (sic Cicer. 2. de Orat. 'lucide breviterque aliquid definire')
Lucretius xv, 12 (Poëta ingenio et facundia præcellens. v. Gell. i, 21. add. Barth. Advers. 42, 26. et 43, 2)
Lucrum: ille universa (quam Alcibiades bello Peloponnesio gesserat) naturaliter quodam bono (i. e. singulari naturæ felicitate) fecit lucri viii, 1 (h. e. factum est, ut ipsi, sc. Thrasymbulo, non Alcibiadi, collegæ ejus, præclare gesta tribuerentur. Omnino enim vbi ille Thrasymbulum refert. Ceterum patet h. l. Vir doctus 'aliquid lucrificare' dici pro 'facere lucrum alicujus rei.' Verum quid opus est? Malim subaudire 'rem,' vel similem accusativum, qualis et in aliis ejusmodi structuris *αὐτῷ ἡλίκῳ* subtrahitur. Est enim in illa locutione 'facio' æstimandi verbum, sicut et in his Plaut. Mostell. i, 1, 57 'orationis operam compendii face,' et Pœnul. i, 2, 128 'curam hæc facere compendii potes.' Nam et hæc subaud. 'rem,' vel simile quid)
Lectando exerceri xv, 2
L. Lucullus xv, 5. Fr. 9
Lacus incoerto casu accensus i, 7
Lamina oculorum (pro oculis) xx, 4
Lapo (pisci) præcipua auctoritas in ci-
 bis, Fr. 10
Latinius C. fudit Carthag. xxii, 1
Luxuria pullulans reprimenda xxiv, 2
 luxuria enervatur Dionis filius (sc. per ingens flagitium dominationis) x, 4 luxuriam liberorum alere atque augere suis impensis xix, 1
Luxuriose vivere vii, 11
Lycus (pater Thrasymbuli) viii, 1
Ligeo (Syracusanus) x, 0

Lydi xiv, 8
Lydia (regio Asia) ix, 2. xiv, 2
Lysander Lacedæmonius Atheniensis jam diu in Peloponnesios bellum gerentes casu conficit vi, 1 hinc elatus et dominationi suæ studens Xviros constituit passim, ibid. &c. quæ potestas sublata rursus vi, 3 crudelis manet et perfidus vi, 2 et 4 reges abrogare molitur, ideoque oracula corrumpere instituit vi, 3 &c. sed iudicio liberatur, ibid. denique occiditur apud Haliartum, ibid. a Pharnabaso delusus egregia accusatione vi, 4 factiosus et potens xvii, 1 muros diruit Athen. ix, 4
Lysimachus iii, 1 alius xviii, 10 prælio cadit xxi, 3
Lysis Tarentinus (Philosophus Pythagoreus et Epaminandæ præceptor) xv, 2
L.L.S. xxv, 4 (Sestertertium antiqui his modis exprim. *ιις. κς. λλς.* duarum librarum et semissis caractere. superposita lineola, millenarii index. sestertertium in neutro signif. vid. Budæ. et Glarean. de asse. it. Henrich. et præsertim tabulas Scioppianas, quas in indice Suetoniano commendamus. Eas, sed ad veriorum sententiam correctas, suis de pecunia vetere libris subiunxit Gronovius pag. 889. seqq. v. inf. Sestertert.)

M.

Macedones veterani xviii, 10 Macedonum militum fama xviii, 3
Macrochir (Longimanus) Artaxerxes dignitate formæ et virtute præstans xxi, 1
Maculare gloriam belli magnam turpi morte iv, 5
Magis: hujus consilium plerisque displicebat et in terra dimicari magis placebat ii, 3 animo magis etiam quam corpore pugnabant (adhuc magis) xviii, 4 non magis amore quam more ductus v, 1 non magis eos in sua potestate existimabat esse, quam qui &c. xxv, 6 neque id magis imperio quam justitia consecutus est (æque justitia atque imperio) i, 2 neque eo magis ex prælio excessit (nihilominus in prælio perseveravit) xviii, 4 Sic: neque eo magis carebat suspitione iv, 3 arcem Thebanis reddiderant xvi, 1 adulatus est Antonio xv, 8 quo

- magis præceptum illud omnium in animis esse debet vii, 2 nequeo eo magis xviii, 4 non magis quam v, 1
- Magalia (acu, ut alii, 'Magaria,' pars exterior Carthaginiæ, Byrram amplectens), Fr. 3
- Magister equitum pari ac dictator imperio xliii, 5 (per turbulentas rogationes ita acciderat. alias enim dictatoris imperio parebat. v. de hoc officio eruditæ et copiose disserentem H. Hug. milit. equ. v, 2. Boeckl.)
- Magistra vitæ an sit Philosophia, Fr. 5 magistri vivendi, ibid.
- Magistratus (de munere ac potestate superiorum): qui tum maximum magistratum Thebis obtinebat xvi, 3 magistratum absenti abrogabant (præturam bellicam, imperium militare) vii, 7 in eo magistratus (cum ei potestati præesset, cum Carthagine rex esset) xliii, 7 cum magistratus gerere desisset xliii, 3 in magistratibus multum versatus i, 8 (ubi tn. Mss. aliter). magistratus (de iis, qui magistratum gerunt): ad magistratum senatumque Lacedæmonior. adiit ii, 7 ego te tradam magistratui (sc. ad poenam) xv, 4 postquam de reb. suis gestis ap. maximum magistratum dixerat (i. e. apud Ephoros Lacedæmonior.) vi, 4 dies, quo maximi magistratus simul conseruerant epulari (sc. Thebanorum) xvi, 2 his magistratibus legati Romam venerunt (cum hi Consules essent) xxiii, 7 largitione magistratum corruptus populus i, 6 cum publica pecunia largitione magistratum quotannis interiret ii, 2 absentium magistratum iussu dicto audiens fuit xvii, 4 magistratus (Romanos) ornavit in volumine quodam Atticus xxv, 18 (v. Ornare)
- Magnesia (urbs Asiæ ap. Meandrum fl.) ii, 10
- Magnus timor vii, 3 magnus concursus xiv, 3 magnus homo iv, 1 Sic: magnos homines virtute metimur non fortuna xviii, 1 (v. Homo). magnus imperator xxiv, 3 vir omnium iudicio magnus xx, 1 magnus hoc bello Themistocles fuit nec minor in pace ii, 6 magni fuit ejus opera (sc. pretii res vel opera) ix, 1. xiv, 1 (Sic: Cicero ad Fam. l. 15. Ep. 15 'magni erunt mihi tui literæ.' v. Esse civitat. add. Voss. de construct. cap. 29). magno natu esse (de sectæ.) iv, 5 (v. Na-
- tu). magno et animo et corpore esse xi, 3 magna multorum consensio vii, 3 magna amicitia, ibid. magna gratia vii, 9 magna benevolentia xiv, 5 magna festinatio ix, 5 (Sic vulgo. Sed Nos pro 'magna festinatione' edidimus 'magna de re,' secuti Mss. Gif. Dan. et Savar.) magna corporis dignitas x, 1 magna spes xlii, 3 magna expectatio vii, 6 magna pecunia vii, 9. xlii, 9 magna laus xv, 2 magno divitum x, 1 magne res x, 1. xvi, 2 magnum periculum xlii, 9 major annis sexaginta natus decessit ii, 3 major res nulla gerebatur sine eo (majoris momenti) ii, 1 sic: si qua res major acta est, non defuit xxv, 4 majorum rerum nihil adversam alicujus sententiam facere, Fr. 12 At, majores res appetere (de ambitionis novisque consiliis) iv, 2 Sic: majora concupiscere (scil. quam quæ privatum et subditiu debeat) iv, 1 majores natu (seniores, qui superiori ætate vixere) xi, 1 (v. Giffan. observ. L. 1. Sic: 'majores auctores,' ap. Columell. ix, 18). majores natu (seniores, sed cuævi) ii, 2 Sic: majorem natu auctoritas xlii, 3 (Alibi simpliciter 'majores,' pro prisci). majorem instituta, Præf. majorem more honores petere (ut fieri solebat prisci reipubl. temporib.) xxv, 6 majores (de parentibus, avis, &c.): majorem gloria i, 1 a majoribus accepta equestria dignitas xxv, 1 maximi exercitus xxi, 1 maximi ignes xviii, 9 maximum studium xiv, 4 maximi corporis homo xiv, 3 maximus magistratus (supremus) vi, 4. xvi, 3 Sic: maximi magistratus xvi, 2 maxima classis ii, 5 maxima fides x, 5
- Magnificus (opp. elegans) xxv, 13 (v. Explicat. h. l. apud Baptist. Pium annot. post. cap. 8). magnificentissimum factum viii, 1 (illustras.)
- Magnitudo voluminis (modus, quantitas), Præf. animi ii, 10. viii, 1. xxi, 3 (primo loco notatur generositas animi nihil abjectum sentientis agitantisque; reliqui ad militum laudem pertinent. Boeckl.) magnitudo rerum gestarum xi, 1
- Magnopere delectari xiv, 3 gaudere iv, 2 laudari i, 3 (pro, magno opere: quomodo Plautus Cas. ii, 7, 7 'expectavisse opere tam magno senem, ne ca mihi daretur')
- Mago (frater Hannibalis) xxiii, 7 do-

- mon revocatur, *ibid.* fraternis calamitatibus involvitur *xxiii*, 8 ejus laterius, *ibid.*
- Majestas** : quorum imperii majestas ab hoc initio perculsa cecidit *xvi*, 2 (de summo imperio, quod pene Lacedæmonios et terra et mari erat. *conf. iii*, 2. alibi: Lacedæmoniorum tyrannis *xv*, 6)
- Male rem gerere** (infelicitur pugnare) *i*, 3. *xxii*, 1. *xi*, 1 Sic: male gestis rebus *vii*, 5 (*Livius lib. 1.* opponit, 'bene rem gerere,' felicitur pugnare. *Vorst.*) male accipi (fugari) *xviii*, 8 male audire *x*, 7
- Maledici** non desunt magnis viris *xxii*, 3 maledicentissimus historicus *vii*, 11
- Malesicam naturam** in corpore nanciari (de errore ac deformitate naturæ in corpore) *vii*, 8 (oppon. habere naturam fausticam, *ibid.* *Ovid. in Epist. dixit, naturam difficilem.* 'Si mihi difficilis formam natura negavit')
- Malle**: potius augeri patriæ opes, quam regis maluit *ix*, 5 qui maluit se metui, quam amari *x*, 9 maluit se diligere, quam metui *xx*, 3 se capitis periculum adire quam deesse &c. *xiii*, 4 (*v. infr. Se*)
- Malum externum** (de bello cum ext. gesto) *xxii*, 2 malo esse alicui (nocere) *vii*, 7
- Malitiose facere** (cum quis culpa sua et de industria rem male gerit) *vii*, 7
- Mamercus**, dux Italicus, capitur *xx*, 2
- Mamurra** eques *Rom.*, *Fr. 10*
- Manceps** *xxv*, 6 (qui a populo aliquid emit, conducit; ejus rei quoniam sublata manu indicium facit, seque auctorem proficitur, 'manceps' dicitur. *v. Sigon. de antiq. jur. civ. Rom. ii*, 4. vide *inf. Pres. Boeckl.*)
- Mandata res** (de negotio, quod quis in se procurandum suscepit) *xxv*, 15 (oppon. sua, *ibid.*) mandatis editis per me conficies, quod studes *ix*, 3
- Mandrocles** *xiv*, 5
- Manere** (expectare hostem) *ii*, 4 manere in fide *xviii*, 4 in pactione *xvii*, 2 in societate *ix*, 2 in officio (*sc. fidei et obsequii*) *ix*, 3. *xviii*, 6 (oppon. deficere ab aliq. *ix*, 3. vid. de his et similib. formulis *Præm. ad Apulei. Miles. 2. pag. 110. et Gronov. ad Statii Theb. vi*, 630. Græci dicunt *ἐμπύκταις* *ὑποκταίς*, quos Latini imitati videntur. Nam eodem modo Cicero pro domo sua: 'in fide manere,' ad *Attic. vii*, 15 'in conditione manere.'
- Caesar B. G. 1.** 'In eo, quod convenit, manere.' *Livius xxxv*, 12 'in societate Romana manere.' *Poëta* omittunt prepositionem. Sic *Virgil. Æneid. 2* 'tu modo promissis manens.' *Vorst.*) manet amicitia inter eos (durat, constat) *xxi*, 3 Sic: memoria laudis manet *xiii*, 2 manere (ratum esse) *vii*, 10
- M. Manlius**, *Fr. 1*
- Mantinea** (urbs *Arcad.*) *xv*, 9
- Manubis** *v*, 2 (prædam, sive pecuniam ex præda redactam intelligi ostendit *Gell. xiii*, 23. *Boeckl.*)
- Manus**: sua manu scripsit, ne timeret *xxv*, 10 aliquem ad manum habere (ministerio alicujus uti) *xviii*, 1 (*Locc. indic. philolog. exponit 'amanuenssem,' seu 'librarium,' cujus ministerio in scribendo utimur. qui Suetonio in Aug. 67 'a manu' dicitur.* ut si fortuna in sua manu esset (in sua potestate) *xiii*, 3 (Sic in quibusdam *Mss. ac edd. sed nos edidimus 'in sua navi'.* manus dare (de succumbentibus) *xxii*, 1 (Est a. translatio a gladiatorib. ducta). *Manus* (pro vi et armis): manus afferre alicui *xx*, 1 manu cum superari posse diffidebant *vii*, 10 (paulo ante: ferro cum aggredi non audebant, *ibid.*) manus aliquo porrigere (de extorsionibus, quibus exhaustum immodicis sumptibus ærarium repletur) *x*, 7 (*v. inf. Porrigere*). manum conserere (acie contendere) *xiv*, 8. *xxiii*, 4 alibi: ad manum accedere *xviii*, 5 manu fortis *xiv*, 1. *xv*, 3. *xxi*, 1 *Manus* (de exercitu et copiis): manus delecta *i*, 1. *xvi*, 4 exigua manus *i*, 5 haud ita magna manus *iv*, 1 manus mirabili flagrat cupiditate pugnandi *i*, 5 manum colligere *vii*, 7 comparare *x*, 4 ad dimicandum expeditam habere *xiv*, 6 (*v. Expeditus*)
- Marathon** (campus clade Persarum et *Miltiadi* tropæo insignis) *i*, 4
- Marathonia pugna** *i*, 6. *ii*, 2
- Marathonium tropæum** (pugna, seu pugna gloria) *ii*, 5
- Marcellus M. Claud. Cos.** *xxiii*, 12. *xxiv*, 1 quinquies *Cos. ap. Veneriam* cadit *xxiii*, 5 quomodo morte ejus audita Hannibal se gesserit, et quomodo corpus ejus tractarit, *Fr. 9* an Hannibalem vicerit, *ibid.*
- Mardonius**, quis *iv*, 1 a quo victus, *ibid.* (adde *iii*, 2)
- Mare Pamphylium** *xxiii*, 8 rubrum *xxiii*,

2 scopulosum xiv, 10 mare tutam reddere ii, 3 maris principatus controversus xiii, 2 mari daces Athen., ibid. mari res magnas gerere ix, 1 mari et terra bellum alicui inferre ii, 2 alibi : terra marique xxi, 1 mari et terra dices erant Lacedaemonii iii, 2
Maritimi imperii summa ab Lacedaemoniis transfertur ad Athenienses iii, 2 principatum Lacedaemonii Atheniensibus concedunt xiii, 2 maritimi praedones (piratae) ii, 2 fluctus xiv, 6
Marinus hostis iudicatus iuvatur ab Attico xiv, 2
Marmoris crusta primum parietes operuit Mamurra, Fr. 10
Massagetae populi Scythiae Asiaticae xxi, 1
Mater patri praelata a Menestheo xi, 2 filii penam promovet iv, 5 mater timidi flere non solet (proverbium) viii, 2 materfamilias, Praef.
Matricida (*μυρτοκτόνος*) xv, 6 (v. de hac voce Savar. ad Sidon. carn. 5) in Matrimonio habere aliquam, Praef. v, 1. x, 1
Maturare alicui mortem (accelerare) xii, 4 (Sic Cicero pro A. Cluent. 'huic mortem maturabat inimicus'). concitatus est ad maturandum (scil. inceptum) x, 8
Mature decedere (cito, ante tempus) xiv, 2
Maxime (praecipue) : cum unus omnium maxime floreret i, 1 Sic : cum unus in civitate maxime floreret v, 3 uni huic maxime indulgebat x, 2 Ciceronis, ut qui maxime amicus fuit, Fr. 4 (formula ἀσέπτα)
Media xviii, 8 (Asia regio ab Occasu transversa oblique Parthiae occurrens. v. Plin. N. H. vi, 26)
Medi : ex Medis (pro e Media) xviii, 8 (v. Gens)
Medica vestis (fluida et perlucida) iv, 3 (adde Fremahem. ad Curt. vi, 6, 4. et Brisson. de regn. Pers. 2)
Mederi satietati lectoris (ne satietate obtundatur, cavere) xvi, 1
Medicina annos xxx. non indignit Atticus xiv, 21
Medious : quo ille commotus, patri (Dionysio) soporem medicos dare coegit x, 2
Medimnus (et Medimnum : Graecorum mensura, Romanos sex modios capiens) xiv, 2 (vel septem. vid. Modius. adde Petit. comm. ad LL. Attic. lib. 1. pag. 5)

Mediocris : non mediocris est industria (eximie, singularis) xiv, 13
Meditari animo aliquid (constituere ap. se) xvii, 4 **meditor hoc facere** xii, 4
Melle (cera) cadaver alicujus circumfundere xvii, 8
Melpum (opp. Italiae Transpad.), Fr. 7
Memor gratusque (quodam sententia genere juncta) xiv, 9 **memor virtutum pristinarum** xiii, 12 (non tam memoria, quam memoriae efficacia et instinctio ad aliquid notatur. Boeckl.)
Memoria laudis xii, 2 **laboris militaris** (fama) xix, 1 **imperii** (gloria ex gesto imp.) iii, 3 **memoria contumelias** xv, 7 **memoria duplex** de interita ejus (fama) xiii, 3 **memoria testator** vii, 4 **memoria prodere** aliquid, vel, de aliqua re ii, 10. vii, 1. xi, 3 **memoriam veterem patris** renovavit juxta posita recens filii statua xiii, 2 ad nostram memoriam manserunt monumenta ejus (usque ad nostra tempora) ii, 10 (Sic passim Cicero, Livius, alii). maxima post hominum **memoriam** classis ii, 5 Sic : maximi post hominum memoriam exercitus xxi, 1 unus post hominum memoriam cognomine Justus appellatus est iii, 1 (Sic saepissime et alii locuti. Quia Cicero interdum conjunctim 'memoria temporumque.' v. g. Orat. in P. Servil. Rallum : 'me perlongo intervallo prope memoris temporumque nostrorum, primum hominem novum consulem fecistis.' Voss.) **memoria dignus dux** (memorabilis) xiii, 4. xxi, 1 **memoria digna** (res memorabiles) xv, 1 **memoria immortalis** retinere beneficia percepta xiv, 11
Mendacium neque dicebat, neque pati poterat (de Attico, qui neque mentiebatur ipse, neque mentientem aliam sustinere et auscultare poterat) xiv, 15 (Ex quo loco claret, non esse perpetuum discrimen inter 'mendacium dicere' et 'mentiri' de quo Gellius N. A. lib. 11. cap. 11. Similiter 'mendacium dicere' pro 'mentiri' usurpat Plautus Baechid. iii, 4, 20. Voss.)
Meneclides (obtrektor Epaminonda) xv, 5
Meneclai portus xvii, 8 (vid. Strab. lib. 1. et ult. Lamb.)
Menestheus (filius Iphierat.) xi, 3 **matrem** pluris facit, quam patrem, ibid. sit praetor xiii, 3 (Ed. Ultraj. Longol.

- et *Mag. leg. Mnesthea*. quomodo *Virg. Æn. iv, 288* 'Mnesthea Sergestumque vocat.' Sed Græcis quoque est *Μεσθεός*)
- Mens** (propositum, consilium) *xvi, 1* hac mente *ix, 4. x, 9. xx, 1. xvii, 4* (alibi dixit: hoc consilio *xxii, 1*) mente eadem esse *xxiii, 2* al sana mens esset *xvii, 5*
- Mensam** secundam servis dispergit *xvii, 8* (Sic Cicero ad Attic. *xiv, 28* 'hæc scripsi, seu dictavi, apposita secunda mensa, apud Vestorium.' Horat. Serm. *ii, 2, 191* 'tum pensilis uva secundæ et nux ornat mensas cum duplici ficu.' Et alii. Scilicet bellaria per 'mensam secundam' intelliguntur, (Gr. *πρῶτη, τραγῆματα*), quæ post alios cibos convivis jam cibo potaque satiatis apponebantur, ad eorum appetitum quasi denao excitandum. de quorum instructa vid. Stuck. antiq. conviv. *iii, 2.* et Buleng. de conviviis *ii, 89*)
- Mentio**: de quo mentionem Plato in *Symposio* facit (cujus rei meminit, quam rem narrat) *vii, 2* Sic: de quo supra mentionem fecimus (cujus vitam supra explicavimus) *xv, 4*
- Mentiri**: ne joco quidem mentiebatur *Epam. xv, 8*
- Mercenarii** scribe (non sine nota vilis animi et operæ hæc vox, honestis ac industriis viris, qui fidem potius quam lucrum spectant, majorumque rerum actores sunt &c. opponitur) *xviii, 1* (Ita passim ap. auctores: 'mercenaria opera, mercenarii homines' &c. cum quodam contemptu dicuntur. Boecler.) mercenarii milites *xx, 1* desciscunt *xxii, 2*
- Merere** stipendium (militare &c. v. *Stipend.*) *xxiv, 1*
- Mereri** bene de rep. *xix, 2* (mox opp. male consulere patriæ). meritis optime de illo *iv, 4*
- Meritis** multis magnisque ap. aliquem valere *ix, 8*
- Messena** (restituta) *xv, 8. xvi, 4*
- Metalla**: ex metallis facere pecuniam *v, 1* Sic: ex metallis redire pecunia dicitur *ii, 2* (intellig. fodinæ metallicæ. Sic quoque Tacitus, Plinius, Solinus, alii. vid. Buchn. Thesaur. v. *Metallum*)
- Metellus Q. Celer**, Fr. 7
- Methodus** vitarum scribendarum *xv, 1*
- Metiri** aliquem fortuna, virtute (estimare e fortuna, e virtute) *xviii, 1*
- usum pecuniæ non magnitudinis, sed ratione *xxv, 14*
- Metui** malle, quam amari, periculosum *x, 9* diligi quam metui se maluit *Timoleon xx, 8* (Sic de Alexandro M. Justin. *ix, 8, 18* 'amari pater malle; hic metui')
- Micynthus** *xv, 4*
- Migrare**: non ex vita, sed ex domo in domum videbatur migrare (de Attico in morte constantiam vocis atque vultus servante) *xxv, 22*
- Miles** jure suo nonnulla ab imperatore vindicat *viii, 1* milites regiam tuentes ap. Persas *xiv, 1* milites Fabiani, Iphicratenses (pro præstantibus) *xi, 2* milites veterani imperare postulant *xviii, 8*
- Militiæ** Romanæ initium annus *xvii, ætatis xxiv, 1* (v. Lips. de milit. Rom. lib. i. Dial. 2)
- Militaris** rei labor (res bello gestæ) *xix, 1* in re militari multa partim nova attulit, partim meliora fecit *xi, 1* militari disciplina nobilitatus, ibid. vestitu ornatus *xiv, 9* militares equi *xviii, 6*
- Mille** militum *i, 5* mille hominum *xiv, 8* (Sic enim recte dici Gellius *i, 6* ostendit). decem millia passuum *i, 4* decem millia armatorum *i, 5* multa millia adversariorum *xiv, 8* (Scil. τὸ mille semper adjectivum plurale *ἑκατόν* est, et generum omnium. Et subaudiri in primis istis duobus locis 'manus' vel 'numerus' aut simile quid debet. Sic enim integre Virgil. *Æn. x, 167*. 'Sub quo mille manus juvenum' &c. Val. Max. *viii, 15* 'Senatus, qui mille hominum numero constat,' et alii. Millia, vero plurale quidem adjectivum est, sed neutrum et declinabile. Et materiæ congruenter superfluo aliquo substantivo debet, quod genere et numero eidem respondeat: quomodo v. g. *i, 4* spatia, *i, 5* et *xiv, 8* corpora, subaudiend. vid. Pascas. Grosepp. paradox. liter. Epist. 14. et Gronov. de pecun. vet. *iii, 10*)
- Miltiades** colonos Chersonesum ducti *i, 1* Lemnum et Cycladas capit *i, 2* consilium dat excutiendæ dominationis Persicæ *i, 8* Marathonis pugna vincit *i, 5* quale præmium victoriæ cepit *i, 6* a Pari oppugnatione casu abstrahitur *i, 7* ob id damnatus in vinculis moritur, ibid. vera damnationis ejus causa *i, 8* laus ejus *i, 1. 2. 8* Minervæ sedes *iv, 5* templum *xvii, 4*

Minuere religionem (violare) xvii, 4
minuuntur opes vii, 10
Minus diligenter ix, 5 minus bene vestitus v, 4 minus disturnus vii, 7 minus ex sententia, ibid. minus lucide xvi, 1 minus movere aliquo ii, 4 minus probatus ii, 1 minus prospere xiv, 6 minus prospere gesta vii, 7 minus robustus, xxiii, 10 impediri quo minus v, 4 recusare quo minus xv, 8 (In his negationis vicem eleganter explet hæc particula; in sequentib. tantum minuit). cum minus, quam vellet, moveret eum ii, 4 minus sæpe, quam vellet xxv, 20 ornatus non minus concinnus in brevitate respondendi, quam &c. xv, 5 non minus bonus paterfamilias, quam civis est habitus xxv, 18 non minus multos amavit (sc. quam amatus est a multis) vii, 2 neque minus multas urbes consilio ad amicitiam adjunxerant (sc. quam expugnaverant multas) vii, 5 minus diebus triginta (subaud. quam) ii, 5 nemo minus fuit emax, minus edificator illo (i. e. quam ille) xxv, 13
Minime : dedit operam, ut quam minime multa vestigia servitutis manerent xx, 3
Minutius Ruf. M. F. xxiii, 5 **Q. Minutius Cos.** xxiii, 8
Mirabilis cupiditas (vehemens, ingens) i, 5 quod omnibus mirabile visum est xviii, 5
Mirabiliter vulgi mutata est voluntas x, 10
Mirus : mira comitas (magna) i, 8 mirum omnibus id videbatur xi, 3
Mirari : sic se gerendo minime est mirandum, si vita ejus secura fuit v, 4 Sic : neque id mirandum, si non facile ad credendum inducebatur ix, 3 alit se mirari, quare jam tertium diem sic teneretur xviii, 11
Miscere plurima caput (de seditiosis et turbulentis molitionibus) iv, 1 (Sic Cicero pro Mil. 'quanto ille plura miscebat.' Phædrus Fab. 2 'Prociac libertas civitatem miscuit.' Loccen. Tac. H. i, 63, 2 'Cæcina ægre passus miscere cuncta statuit')
Miseranda vita (deploranda) x, 9
Misereri statim (i. e. senect.) xix, 4 (subint. vox 'causa,' ut docet Voss. de construct. c. 27)
Misericordia alicujus capi ii, 8 misericordia odio succedit x, 10
Missum fieri (dimitti) xviii, 11
Missu ephorum (mittentibus ephoris) xvii, 4 Similiter Solinus c. 2 'ad

quem legatus venerat missa Mamiæ regis,' (uti quidem Salmas. eum locum correxit,) et alii passim.
Mithridates, Ariobarzanes fil. xiv, 4. 10
Mithrobarzanes xiv, 6
Mittere aliquos in coloniam v, 2 legatos ii, 6 legatos de aliqua re ad aliquem xix, 3 nuntium alicui vii, 4 literas et nuntios aliquo consultum, utrum &c. xviii, 6 Sic : literas Athenas publice misit, sibi proclive fuisset &c. xiii, 3 mittere literas ad aliquem xxv, 20 mittere aliquid muneris alicui iv, 2 Attico misit, quid ageret (nuntiavit, scripsit) xxv, 20 (Sic Cicero ad Famil. xi, 8 'Polla misit, ut ad te, si quid vellem, darem literarum.' et Livius 36 'ad M. Bæbium misit, Antiochum in Italiam impetum fecisse,' &c. Adde Gronov. not. ad Liv. viii, 22. Sic quoque Græcor. *ἀποστέλλειν* sæpe idem est ac literas dare, per literas certiores facere. Plene alibi :) eodem ut sequenter, ad Timotheum et Iphicratem nuntium misit xiii, 3 de servis suis quem habuit fidelissimum, ad regem misit, ut ei nuntiasset &c. ii, 4 ex his delecti Delphos deliberatum missi sunt i, 1 missi sunt delecti, qui Thermopylas occuparent ii, 3
Mitylenæsi multa millia jugerum agri Pittaco muneri dantes viii, 4
Mixtura virtutum et vitiorum in Pausania iv, 1 in Alcibiade vii, 1 (Alia ejusdem mixtura exempla videsis ap. Mich. Piccart. obs. historico-polit. dec. 1. c. 8)
Mnemon Artaxerxes justitiae fama florens xxi, 1 pepercit matri, uxoris interfetrici, ibid.
Mobilis populus (inconstans) xiii, 3 mobilitas fortunæ (inconstantia, varietas) x, 6
Moderata vita (civilitatis nomine et bonitatis, quam alibi vocat) xiii, 4
Moderate ferre (æquo animo, non impatienter) xx, 4
Moderatio (in omni culta scil.) xxv, 14
Modestus (*κόσμιος* Lambin.) xv, 3
Modestia (civilis communique sensui et legibus congruens animus intellig.) i, 1 (de civilitate obsequii in patriam. xvii, 4. Boecler.)
Modii septem faciunt medimnum Atheniensem xxv, 2 (Sic enim legend. Sane Alex. ab Alex. ii, 20. ita distinguit : ut 'modios' quidem 'sex medimnum' facere ; Atheniensem autem

- medina. 'septem modius' constare dicat)
- Mocilla, L. Julina, prætor xxv, 11
- Modica supellex xxv, 13 (opp. multa)
- Modus: admirandum in modum xv, 3 pari modo xiv, 10 non pari modo xx, 1 tali modo xxv, 21 modum adhibere (scil. in proferendo) xv, 4 modus hastæ (quantitas) xi, 1 Sic: modus mensuræ xxv, 2 (Sic quoque ap. Gell. i, 1 'modus plantæ Herculis,' et ap. alios 'modus jugeri,' 'agri,' 'tumuli,' 'olivæ,' &c. v. Rhodii Lexic. Scribonianum)
- Monia lignea (enigmatice de navib.) ii, 2 moribus circumdare ii, 6 se defendere (opp. obviam ire hosti) ii, 4, i, 4
- Molestum non esse alicui (i. e. nullas alicui pecunias imperare) xxv, 7
- Moliri (de conatu rei magnæ) vii, 10 (de factiosis consiliis) vi, 1 moliri multa (de Philippo Maced. dominationem moliente) xiii, 3 molitiones viribus majores ix, 5
- Molossi (gens Epirotica) ii, 8
- Momenti nullius esse (auctoritate sc. amissa) vii, 8
- Monere (significanter, cum denuntiatione monere) vii, 8
- Mons: ad infimos montes xviii, 9 (v. Infimus)
- Monumentum (sepulcrum) xxv, 22 monumentum sepulcri x, 10 monumenta (indicia rei memoriam conservantia) ii, 10 (a monendo enim deducit Varro. Boecl.)
- Moram Lacedæmoniorum interfecit (manum, cohortem) xi, 3 (Erat autem *μῆρα*, sive *μῆρα*, multitudo 500. aut 900. Lamb. Add. Crag. de rep. Lac. iv, 4. et Meurs. lect. Attic. i, 16)
- Mora nulla est ix, 3 (sc. in me, vel, per me, quemadmodum alii plene locuti. Virgilius Ecl. v, 52 'in me mora non erit ulla.' Terent. Andr. iii, 4, 14 'per hunc nulla mora est')
- Morari alicubi xxiv, 2. xii, 3 in montibus xxiii, 5
- Morbus oculorum xxiii, 4 morbo consumi xxi, 3 morbo mori ii, 10 morbo perire xxi, 3 morbus levior esse cæpit xxv, 22 in morbum incidere x, 2 morbo graviter conflictari, ibid. in morbum implicitus v, 3. xvii, 8 (v. Implic.)
- Mors: honestam mortem præstare turpi vitæ existimat Chabrias xii, 4 mors heroica Epaminondæ xv, 9 mors tur-
- pis iv, 5 ex ingratorum hominum conspectu morte decedere (sc. voluntaria) xx, 1 quam lex morte mulcabat, si quis &c. xv, 7 morte ab aliquo mulctari xv, 8
- Mortales ix, 5 (per Synecdochen pro hominibus, quomodo et alii. Cicero: 'unus omnium mortalium sine ulla dubitatione deterimus.' Plinius xii, 17 'tanta mortalibus suarum rerum satietas est.' Sallustius B. Jug. 'multos mortales cum pecore atque alia præda capit')
- Mortiferum vulnus (mortale, letale, *θανατον*) xv, 9
- Mos a majoribus traditus xvii, 1 moris majorum summus imitator xxv, 18 Sic: more majorum honores petere xxv, 6 (sc. sine fūco et fallaciis, ut Cicero explicat. provocabatur autem in plerisque rebus cum pondere et proverbiali veluti formula, ad 'morem majorum,' i. e. instituta inde a majoribus propagata. Boecl.) non magis amore, quam more ductus (consuetudine, instituto legibus permissio) v, 1 (v. Amor). mores civitatis xxv, 6 more Atheniensium nefas hoc est vii, 3 more Persarum xiv, 10 moribus ipsorum hoc convenit, Præf. moribus Lacedæmonior. summa virtus in patientia ponebatur (secundum mores Lacedæm.) vii, 11 Sic: nostris moribus musice abest a principis persona xv, 1 moribus nostris nefas habetur, Præf. moribus nostris hoc decorum est, Præf. morib. eorum id non fit xxii, 3 mores patrios mutare (consuetudines patrias, instituta patria) iv, 3 Sic: mores Græcorum sequi in narrando, Præf. more civitatis sum fungi ix, 3 (v. Fungi). morum similitudo plus valet in amicitia, quam affinitas xxv, 5 vocabat eos, quorum mores a suis non abhorrebant xxv, 14 morum præfectus xxii, 3 fortunam sui cuique mores fingunt xxv, 11. 19 (v. Erasmi. Chil. 2. cent. 4. proverb. 30). morem gerere alicujus voluntati (obedire) xiv, 4 Sic: mos ei gestus est ii, 7 mos crudelitatis (de crudelitate ipsa) viii, 3
- Movere se (sc. ex pristina habitat.) xviii, 6 neque se quoquam movit ex urbe xxv, 7 Phrygiam prius depopulatus est, quam Tissaphernes usquam se moveret xvii, 3 movere castra xiv, 8. xviii, 12 movere (persuadere) ii, 4 hoc nuntio motus domum rediit iv, 3 tantum auctoritate ejus motus est, ut

- &c. ix, 4 ejus consilio multum movebatur x, 1 suaeque omnia, quae moveri poterant, asportant (bona mobilia, quae vulgo dicunt) ii, 2 (conf. x, 4). (Livius 'res moventes' dixit. Invenias et 'moventia,' ut in illo: 'fixa et moventia')
- Motus concursusque (praelantium sc. bellantiumque) xi, 1 motus corporis (agitatio, de equis) xvii, 5
- Multa: multae aliquid detrudere xiii, 4
- Muletari pecunia i, 7. v, 1. xvi, 1 (Justinus dixit, 'pecunia damuari' viii, 1, 7. Vorst.) exilio iii, 1. v, 3. xvi, 2 morte xv, 8 lex mulctat morte, si quis &c. (mortis poenam constituit) xv, 7
- Multorum imperiis non potest bene geri republ. x, 6 multae magnaeque pollicitationes xviii, 2 cum in oratione sua multa in Thebanos invecutus esset xv, 6 (heic $\tau\delta$ multa adverbialiter ponitur Graecorum more, quemadmodum et alibi. A. Caecina ad Cicer. l. 6. Ep. 7 'ignovit omnibus, qui multa Deos venerati sunt contra ejus salutem.' Sic quoque Virgilius, aliique. Vorst. adde Vecchn. Hellenolox. pag. 99. et seqq.) multum in imperiis magistratibusque versatus i, 8 multum in judiciis privatis versatus ii, 1 multum in bello versatus xi, 1 Sic: aliquem multum fallere vi, 3
- Multo formosissimus omnium aetatis sum vii, 1 multo locupletissima regio xvii, 3 multo elegantissimus poeta xxv, 12 neque ita multo post xvi, 2 post non multo iv, 3 post, neque ita multo v, 3
- Multimodis ii, 10 (Sic enim in plerisque Mas.)
- Multitudo (sc. militum) i, 2 (paulo ante: manus i, 1) Sic: multitudo circumventus est xviii, 5 multitudo navium ii, 4 multitudo magna Helotum iv, 3 multitudo Macedonum xviii, 7 multitudo (populus, $\alpha\lambda\lambda\alpha\iota$) vii, 3. i, 3 (oppon. principibus, magistratibus. &c.) concitata reprimi non potest iii, 1 multitudinis odium xix, 4
- Multiplicare usuras xxv, 2
- Mundities (in re fam.) xxv, 13
- Municipium xxiv, 1 (v. Gell. xvi, 13. et Sigon. de ant. jur. Ital. l. 2. c. 6. &c.)
- Munire (absolute pro muros struere, $\mu\epsilon\pi\epsilon\pi\epsilon\chi\epsilon\iota\omega$) ii, 6 munire urbem vii, 4 arcem xx, 3 se moribus lignis ii, 2 disceptatio de jure muniendi ii, 7 (adde Chapman. arcan. iii, 7). itinera munire (de viis, quae faciendo itinera aptantur ac emuniuntur) xxiii, 3 munire imperium singulare et perpetuum (translate de stabilienda dominatione) xxi, 2 Sic: quingentis longis navibus munitum imperium x, 5 benevolentia munitum imperium, ibid. munita urbes xiv, 5 ne essent loca munita, quae hostes possiderent ii, 6 munitiora loca x, 9 munitissimum castellum viii, 2
- Munitio (de ipso opere muniendi) ii, 7 munitiones (de operibus obsidentium) xviii, 5
- Munus (de functione et opera): munus militare fungi xiv, 1 munere servorum fungi (de Helotis) iv, 2 (v. Fangi). munus (de donis): munera magnae pecuniae a Rege aliquo (sc. missa) xix, 1 obviam missa honoris ergo xvii, 8 parva munera diuturna: locupletia non propria esse consueverunt viii, 4 (illorum mansura est et intemerata gloria; haec ob invidiam nihil habent solidi, quo possint gaudere. v. Prop.) munus fortunae xxv, 2
- Munychia (portus Atticae, ut Stephanus ait, seu, ut Strabo lib. 2, 'collis Chersonesi speciem praebens, introitum habens oris angusti') viii, 2
- Murus ligneus (enigmatice de nav.) ii, 2 muri Athenicas. (quo commento extracti) ii, 6 ex sepulcris et sacellis constant, ibid. muri ex multa refectione xiii, 4 muri victis diruti ix, 4 muros struere ii, 6 muros reficit Conon ix, 4 muros sepire &c. ii, 7 muris caruit Sparta vii, 6
- Musica, Praef. musicae a principis persona abest xv, 1 in musicis magna gloria esse xv, 2
- Mutare arma (alia invenire) xi, 1 consilium xviii, 9 mores, vestitum &c. iv, 3 mutare aliquid de cultu quotidiano et de vitae consuetudine xxv, 14 aliquid de victu et vestitu xvii, 7 mutata est voluntas vulgi mirabiliter x, 10 (alii: immutata)
- Mutationes reip. xxv, 16
- Mutua xxv, 9
- Mutua beneficia xiv, 10
- Mycalae (urbs Cariae) v, 2 (nisi glossesma est)
- Mysteria facere vii, 3 (Cereris sacra arcana: alio nomine, Initia: De iis Just. v, 1, 1. Brisson. 1. formal. Alex. ab Alex. vi, 19. et profixe Casaubon. adv. Baron. Exercit. xvi, 43.

adde Petit. comm. ad LL. Attic. lib. 1. Jac. Gothofr. Exerc. 2. de Eccles. et incarnat. Chr. et inprimis Meurs. libr. singul. quem Eleusinia inscripsit) Myus (urbs Asia) ii, 10

N.

Nancisci majus imperium i, 6 morbum xxv, 21 sorte provinciam xxiv, 2 nancisci causam idoneam (opportune, commode oblatam, captamve) ii, 6 (ejus elegantiam est locutio Flpriana ii, 6, 12 'hostes frigidum et nivalem nacti diem' &c. acil. tempestatem ejus diei in consilium verterunt, suo usui accommodarunt &c.)

Nasci ex aliqua ii, 1 natus ab aliquo xiv, 2 natus ex aliquo x, 2, 16, 10 natus nobili genere x, 1 nata Attico neptis ex Agrippa xxv, 19 nata eodem patre v, 1 nati ex fratre et sorore xiv, 2 omnes in Africa nati (i. e. Africani) xxi, 3 natus annos circiter quadraginta (de eo, qui jam implevit tot annos) vii, 10 (ellipt. 'annos' pro 'ante annos,' vid. Voss. de Construct. cap. 13. et 44). Sic: circiter annos LV natus x, 10 annos xxx et xx natus, Ep. 4 major annos sexaginta natus xxi, 2 minor quinque et viginti annis natus xxiii, 3 (Lambinus utrobique resposuit, 'natus')

Natu magno (statis notione) iv, 5. xiii, 3 (Sic Liv. ii, 8. lib. x, 38. v. Giffan. obs. L. L. pag. 164). majores natu (de scioribus, sed coevis) ii, 2. xiii, 3 de senioribus, sed qui desierunt vivere xi, 1 natu maximo filius xiv, 7 alibi: qui maximus natu esset ex liberis ejus xvii, 1

Natalis dies Timoleontis festus Siciliae xx, 5 (sc. quod felix et victoris nobilitatus. v. Alex. ab Alex. iv, 20)

Natione Car. xiv, 1 Medus iv, 1 nationes et gent. xxi, 1

Nativus lepor (de pura et inaffectata sermonis gratia) xxv, 4 oppon. acutus, ibid. (Petronio 'naturalis pulcritudo,' Gellio x, 3 'nativa suavitas dicta,' Loec.)

Natura videtur experta in hoc quid efficere possit (de Alcibiade, quo nihil fuisse excellentius memoris proditum) vii, 1 (ponitur heic 'natura' tanquam effectrix rerum &c.) Sic: natura faulrix (propitia) xvii, 8 opp.

malefica (invida), ibid. inesse in uno homine tantam dissimilitudinem, tamque diversam naturam admirabantur vii, 1 (vid. Inest). id, quod natura cogit (de morte) xxv, 23 natura difficillima (ingenium diffc.) xxv, 5 naturam omnes paremus (ingenio quod natura dedit, obsequimur &c.) xxv, 17 (Sic quoque Cicero). naturam debitum reddere (mori) xxi, 1 (v. Debit.) neque id natura solum fecit (de naturali ingenii propensione) xxv, 17 ab natura multa habuit bona x, 1 natura loci xiv, 8 natura civitatem eadem (translate de consuetud. civit.) i, 6 naturalis bonitas xxv, 9 (v. Bonitas). naturale bonum viii, 1 (naturalis quidam gratia apud omnes obtinenda felicitas. adde Cic. pro Cael. 5. Boecl.)

Naufragium: apud quam urbem jam bis classis regia fecerat naufragium ii, 7

Navis percussa rostro xii, 4 navis triremis x, 4 ut fortuna in sua navi esset xiii, 3 navem in anchoris tenere ii, 8 naves capere, deprimere ix, 4 naves serpentibus completas xxi, 11 naves onerarias ii, 2 longae ii, 2. ix, 4 naves triremes ii, 3 ('Onerarias naves' δακδδς serviebant commeatui transvehendo &c. Bellicarum navium, maxime eminent 'naves longae' respectu sc. 'onerariar.' quas latiore ventre et rotundiores, et ex longis, 'triremes' dictas juxta numerum transtrorum et remorum supra se invicem locatorum, serie tamen fortassis non directa &c. vid. Savvili milit. Rom. pag. 66. 70. et Gyrard. de navigiis. Boecl. Plura de variis navium generib. habes apud Andr. Senflebium in libello cui tit. Argo, sive de navibus veterum, et Jo. Schefferum in dissert. de varietate navium, et lib. 2. de milit. nav. vet. cap. 2. ac lib. 4. cap. 1). naves (metonym. pro militibus in navib.) ii, 3. xxi, 7 navis dominus ii, 8 (Thucyd. et Polyæn. ναυκληρος vocant: sed Themistocles Ep. 19. pariter ut Nepos, τὸν δεσπότην τῆς ναὺς. idque rectius puto. fuit enim navis, qua Themistocli. vehebatur, ut ex iisd. scriptorib. cognoscimus, ex eo genere, quod Græci δακδδς, Latini 'onerarias' vocant; ac, ut videtur, alicujus mercatoris. quanquam non ignoro, in Epist. 20. Themistocli eam dici δακδδς Ἀλαδδδρου τοῦ Μακεδδδρος)

- Navalis belli peritissimus ii, 2
 Nautica castra vii, 8. xxiii, 11 (v. Castra)
 Naxos (insula in Aegeo) ii, 8 (Varia ejus nomina, quibus olim nota fuit, Plinius iv, 12. recitat. Hodie Nicosia dicitur)
 Ne joco quidem mentiebatur xv, 3 nullius unquam consilium non modo antelatum, sed ne comparatum quidem est xx, 3 ne (enclitica, in seqq. dubitationi et interrogationi servit): experiri voluit, verum falsumne esset relatum (verum an falsum) xiv, 9 is cum interrogaretur, utrum plura patrem matremne faceret (patrem an matrem) xi, 3
 Necessary homo (signif. propinquitatis, de socero) xiv, 6 homines tam necessari iv, 2
 Necesse: nihil necesse est pluribus verbis commemorare (si locus sanus est) xxv, 21 (Sic Terent. Eun. v, 6, 28 'nisi quia necesse fuit hoc facere.' et v, 9, 45 'necesse est multum accipere Thaidem.' Sic quoque Plautus, Cicerone, alii)
 Necessitas: hac necessitate coactus (de urgente calamitate) ii, 8
 Necessitudo (affinit.) x, 1 necessitudo sortis xxiv, 1 (collegiarum sorte lectorum consensio et vinculum conjunctionisque notatur. Boeckl.)
 Necis causa data provinciae (Sic Mss. et edd. vet. ad unum omnes) xxv, 8 necem sibi consciscere, Fr. 2
 Nectanabes (rex Aegypti) xii, 2. xvii, 8
 Nefas: se patris irasci nefas esse ducebat xv, 7 nefas id habetur moribus nostris, Praef. quod nefas erat more Atheniensium vii, 3
 Negare: ne differendo videretur negare v, 4 (v. Differre). negat sui consilii esse ix, 4 negabat se ei vim allaturum xviii, 12 negabat id suae virtuti convenire xvii, 5 (Sic Val. Max. i, 6, 6 'signiferis negantibus signa moveri sua sede posse.' Suet. Aug. 94. 'ex eo negantur ibi ranae coaxare'). negare ei non potuit, quin &c. x, 2
 Negatio duplex more Graecorum usurpata: nullae unquam neque exercitatiores copiae, neque magis dicto audientes fuerunt xi, 2 (vid. Vechneri Hellenolex.) Sic: nihil unquam, neque insolens neque gloriosum ex ore ejus exiit xx, 4 non facile reperiri potest, neque de Graecis neque de Italicis rebus, quod &c. xxiv, 3
 Negligere rem familiarem (de luxurioso et dissoluto) ii, 1
 Negligenter, malitiose facere vii, 7
 Negotium dare alicui vii, 10. x, 8. 9 negotium suscipere (de re mandata efficienda) xxv, 15 negotium alicujus procurare, ibid. negotium mihi est cum viro strenuo (elegantem dicitur) xiv, 7 eo interfecto nihil habituros negotii (omnia parata et facilia fore) xviii, 13 (Sic, Cicero saepe, sapitque proverbium ea locutio) Ita: sine negotio xvii, 5
 Nemo non putat xxv, 10 nemini non ibi manendi potestas facta est xxv, 11
 Neocles (sive ut in quibusd. Mss. Neoclus) ii, 1
 Neontichos (sic legit Vossius) vii, 7 (Est a. nomen castelli in Thracia, cuius et Scylax ac Plin. meminere)
 Neoptolemus cadit xviii, 4
 Nepos Corn. M. Ciceronis, ut qui maxime amicus familiarisque fuit, Fr. 4 laudat librum suum de historicis. x, 3 et alium de vita Catonis xxiv, 3
 Nepotes nati ei sunt multi xxi, 2
 Neptis nata est Attico ex Agrippa xxv, 19
 Neptuni fanum (ἑνὸς) iv, 4
 Neque eo magis fida inter eos amicitia mansit xxi, 3 neque eo magis ex praelio excessit xviii, 4 neque eo minus xx, 4 neque eo secius xxv, 2 neque suo nomine neque subscribens xxv, 6 neque colloquium ejus peti, neque in conspectum venire studuit xiv, 10
 Neque vero hic non contentus est (negatione duplici affirmandi vim habente) viii, 2 Sic: neque tamen non patiebantur xviii, 1 (adde: ix, 2. 5. xxv, 18). neque minus propter mores, quam affinitatem (tam propter mores, quam affinitatem) x, 1 Sic: neque minus bonus paterfamil. habitus est, quam civis xxv, 18
 Nero, C. Claudius xxiv, 1
 Nescio quo casu i, 7 nescio quomodo vii, 11, viii, 1 (formula frequens ἀνεπιτυχέ). huic uni contigit, quod nescio an ulli xx, 1 (Sic Nos edidimus; Lambinus et alii, 'an nulli.' v. supr. Contigit)
 In neutram partem (neque hoc, neque illo nomine) xxv, 13
 Nicanor Cassandri praefectus Piraeo potior xix, 2
 Nicias unus e collegis Alcibiadis vii, 3
 Nihil neque insolens, neque gloriosum

- xx, 4 sic, ut supra nihil possit addi
 xxv, 4 nihil illo fuit excellentius vii, 1
 nihil ea pugna est nobilior i, 5 (pro :
 nullus illo fuit excellentior, nulla
 pugna ea fuit nobilior. Ita autem
 sæpissime et alii locuti sunt, quia, ut
 Bangius Observat. Philolog. lib. 2.
 pag. 919. existimat, plenius quid et
 suavius in Neutro est, quam in Mas-
 culino et Fœminino. nihil aliud egit,
 quam ut &c. v. Agere). nihil aliud
 comparavit, quam bellum xvii, 2 ni-
 hil aliud molitus est, quam ut &c. vi,
 1 nihilo secius ix, 2. x, 8. xxv, 22
 nihilo segnius xiv, 2 nihilo magis xiv,
 10 nihil necesse (alii 'opus') est com-
 memorare (nihil attinet, non est o-
 peræ pretium) xxv, 31
- Nilus**, flumen xviii, 5
- Nisi** ille fuisset, Sparta futura non fuisset
 xvii, 6 (v. Esse)
- Niti** (anniti ut hoc vel illud fiat) : quo
 patriam recuperare niterentur (labo-
 rarent) xvi, 2 in nitendo, quod se-
 mel annuisset xxv, 15 maxime nite-
 batur, ut (vehementer suadebat, sua-
 dendo conabatur efficere ut) i, 4 niti
 aliqua re (ab ea pendere) i, 3 patro-
 cinis alicujus xix, 3
- Nixus** in cubitum (Sic alii : nos 'innixus')
 xxv, 21 (erigentis se habitus deno-
 tatur)
- Nitida** jumenta (pinguia, non squalida,
 non horrida, non rigosa, ut Lambinus
 exponit) xviii, 5 (Sic Ovid. Metam.
 3 'nitidam cape præmia vaccam.'
 Horat. Epist. i, 4, 15 'Me pinguem
 et nitidum bene curata cute vises.'
 Phædrus Fab. xlv, 4 'Unde, quæso,
 sic nites ; Aut quo cibo fecisti tantum
 corporis ?')
- Nobilis** propinquitas x, 1 nobiles po-
 pulo et civitatibus democraticis in-
 visi vii, 4 (Ista generis sunt : de cetero
 ad celebritatem et gloriam transfertur
 vocabulum). nobilis rex xiv, 3 nobilis
 et clarus poematis, Fr. 1 nobilis inter
 æquales xxv, 1 nobile nomen i, 8
 hac pugna nihil est nobilior i, 5 no-
 bilissimæ urbes xvii, 5
- Nobilitate** aliquem præcurrere (claritate
 et amplitudine) viii, 1
- Nobilitari** re aliqua (esse in claritate ob
 rem aliqu.) xi, 1
- Nocere** supplicibus (dammum inferre)
 xvii, 4 nocere se ei non posse intelli-
 gebant vii, 4
- Nolle** : ex istis nolo amplius quam cen-
 tum jugera viii, 4 pro patriæ caritate
 accipere orbis terrarum divitias nolo
 xv, 4 (Elegans locutio, pro qua alii
 neque minus eleganter dixissent : 'non
 meream orbis terrarum divitias, ut
 (quamobrem) fidem erga patriam exu-
 am.' conf. Buchn. Thes. v. Mereo).
 noluit non parere (paruit) vii, 4
- Nomen** nobile (pro fama clara) i, 8 no-
 men Romanum (cum granditate qua-
 dam, pro populo) xxiii, 7 nominis
 Alexandri simulatio xviii, 7 nomen
 regium sumere (titulum) xviii, 13
 neque suo nomine neque subscribens
 xxv, 6 nomine magis quam imperio
 reges xvii, 1 nomine otii servitutem
 conciliare xv, 5
- Nominatim** : his consulentibus nomina-
 tim Pythia præcepit, ut Miltiadem
 &c. (i. e. expresso nomine) i, 1
- Nomentaneum** prædium xxv, 14 (De
 Nomento, oppido Latinorum, vid.
 Cluver. Ital. antiq.)
- Non** libenter xii, 3 non magis quam i,
 2. xxv, 6 non modo, sed ne quidem
 xx, 3 quare venire non dubitaret xvii,
 4 non (in negatione, quæ nudæ affir-
 mationi æquipollet) : non defuit, si
 qua &c. (adfuisset) xxv, 4 non parere
 noluit (voluit) vii, 4 neque vero non
 fuit apertum ix, 2 neque tamen non
 in primis bene habitavit xxv, 13 nemo-
 non putabat xxv, 10 nihil in iis non
 apparet xxv, 16 nihil ei non tribuit
 fortuna xxv, 19 nonnihil temporis
 xxiii, 13 nonnulla invehi in aliquem
 xx, 5 nullius conditionis non habere
 potestatem xxv, 12 nihil eum non
 efficere posse ducebant vii, 7 non
 (in negatione, quæ simul affirmat,
 simul auget) : quæ magna corporis
 dignitas non minimum commendat
 x, 1 non indiligens pater xxv, 5 non
 (in negatione, quæ simul affirmat,
 simul minuit) : homo non beatissimus
 (non admodum beatus, mediocriter
 fortunatus) xvii, 8 non nimis diuturna
 lætitia vii, 7 (Alia *λοδοῦναι* similis
 exempla vid. ap. Buchn. de commut.
 dic. rat. lib. 1. cap. 6)
- Nora** castellum Phrygiæ xviii, 5
- Nostri** Imperatores xvii, 4 nostri mores,
 Præf. et xv, 1
- Notare** diligenter loca quædam (signo sc.
 et observatione) xiv, 11 notare res
 sine nominibus (exprimere, scribere)
 xxiv, 3 notari (annotari, perscribi)
 xxv, 18
- Notus** historicis xvi, 1 (opp., vulgo notus.
 Scilicet alii fama vulgi celebres fe-

runtur; celerorum facta non tam celebratione loquentium, quam scriptis Historicorum pervigent. Boecl.) nota virtus (cum laude insignis pariter ac perspecta) v, 3

Notitia: propter notitiam intromissi (tamquam noti) x, 9 notitia clarorum virorum (cognitio de rebus eorum) xxv, 18

Nova res (insolita) xiv, 6 nova ars i, 5 (elegantem dicitur significationem inventi tam solentis, quam necessarii. Boecl.) Sic: novum consilium xviii, 8 novi delectus (de militib. recens lectis) xxiii, 6

Nova afferre in re militari xi, 1

Novitas ornatus (insolentia) xiv, 3

Novissimo tempore (extremo) xviii, 1

Nox prima (vigilia prima) xviii, 9

Nubere alicui (faminarum est) v, 1

nupta est huic xxv, 5 nuptum dare

filiam alicui iv, 2. x, 1. 4

Nuptiae (pro matrimonio) xxv, 12

Nubilis virgo xv, 3 (*ἡρακλῆος* vocis est in illo Virgilii *Aen.* 7 'Jam matura viro, jam plenis aubilis annis')

Nudare vagina telum (distringere) xiv, 11

Nagator: nā tu nimium nugator es, cum maluisti &c., Fr. 3 (elegans form. objurg.)

Nullus: huic uni contigit, quod nescio an nulli xx, 1 (Sic qu. edd. alii tamen 'ulli')

Numen Deorum xvii, 2. xx, 4 (notat hic auspiciū, curam, *ἡρώων*. In priore loco pro ipsis Diis potest capi. Boecl.)

Numerus decemplex i, 5 in hoc numero fuit (alias, in eis, inter eos) i, 3 numero copiarum fretus (multitudine) i, 5 numerus militum (conditio, locus &c.) xiv, 1 Sic: numero militis erat (*ἡ μέγας στρατῶν*) xv, 7 in numero amicorum esse xiv, 9 de numero proscriptorum eximere aliquem xxv, 10 Sic: in numerum proscriptor. referre aliquem xxv, 12 numero sacrilegorum haberi xvii, 4 sapientum xviii, 4

Numerare alicui pecuniam xv, 3 Ita: numerata pecunia xiii, 1

Numidae frustra insidiantur Hannibali xxiii, 6

Nuntius venit mihi xvii, 4 nuntium mittere alicui de vii, 4 nuntii crebri hoc afferunt i, 3 hoc ille nuntio rediit Ath. (postquam hoc comperisset) xii, 3 Nuntiare alicui aliquid verbis alterius ii, 4

Nusquam auxilium nisi a Lacedaemoniis petiverunt (a nemine, nullo e loco) i, 4 nusquam eam a se dimittebat (ad locum nullum) xiv, 4

Nutu ejus geruntur omnia (i. e. arbitrio, placito) vi, 2

Nysseus x, 1

O.

Obducta nocte xxiii, 5 (obscuram, nebulosam, non serenam explicat Lamb. quemadmodum Horatio Epod. 13 'frons obducta' dicitur. verum potius 'obduci' hic nox dicitur, ut in Georg. Virg. 'obtendi.' Curt. viii, 13, 25 'obducta nox caelo')

Obedire legi xv, 8 obedit rex illis (horum consilio potissimum utitur) xiv, 5

Objicere se hosti (de eo, qui se opponit hosti) xxiii, 5

Objectu illo repentino viso (i. e. objecta specie oculis) xxiii, 5 (Tacit. Hist. iii, 9, 3 'cum latera objectu paludis tegerentur')

Obire diem (mori) x, 10 integro: obire diem supremum i, 7. vii, 10 (Habes utriusque nominis *ὄλιος* in illo Juvenalis sat. vi, 56 'magnus civis obit et formidatus Othoni.' Interdum tamen 'obire diem' est ad diem certum aliqua de causa adesse. Quomodo Cicero de Amicit. 'cum in hortos D. Bruti auguris, commentandi causa, ut assolet, venissemus, tu non affuisti, qui diligentissime semper illum diem et illud munus solitus esses obire'. legationes obire (suscipere, legatum agere) x, 1 (mox: legationes administrare, *διοικεῖν*, sed de ipsa rerum tractatione)

Oblivisci injuriarum omnium xviii, 6

Oblivionis lex (*ἀμνηστία*) viii, 3

Obniti: obnixu genu scuto (i. e. obnixio in acutum, obfirmato genu ad acutum. Lamb.) xii, 1

Obortis tenebris xviii, 9

Obruere gladios (terra operire, infodere) xiv, 11 (Sic: 'thesauros obruere' ap. Cicer. in Cat. maj.) obrui vino, epulis x, 4 vitiiis (obtegi, obscurari) iv, 1

Obscurus: obscuriora gesta (de minus notis) xiv, 1

Obsequi studiis suis xxv, 2

Obsequium (civilitas, comitas, indulgentia) x, 6

Observantia (de ea, qua quis alios perof-

ficiose et peramanter observat) xxv, 6
 Obsecratus (legationis missæ causa) ii, 7
 Obsidem ejus rei se fore pollicentus est (obligavit fidem suam hoc non esse futurum) xix, 2
 Obsideri (urbs dicitur, cujus arx acil. jam est occupata) xvi, 1
 Obsideri ab hostibus xv, 7
 Obsidere undique (cum exitas omnes custoditi sunt) xxiii, 12
 Obsidionis ratio, artes et instrumenta i, 7
 Obsignare librum vi, 4
 Obsistere (cursum impedire, obicere se) xvii, 4
 Obsoletus honor (sprethus &c.) i, 6
 Opon. gloriosus, ibid. (Sic Curt. ix, 1, 2 'jam villia et obsoleta esse spolia de Persis.' add. Suet. Aug. 89).
 Obsoletus vestitus xvii, 8 (detritus, sordidus: ut apud Curt. vi, 9, 25 'obsoletum amiculum,' et ap. Liv. 'vestis obsoleta')
 Obsonium: v. Opsonium
 Obstare consiliis alicujus (propositum intervertere ix, 2. x, 9 obstitit ne conficeretur (impedivit) i, 3
 Obstinatio taciturna (obstinatio propositi taciturnitate ostensa, significata) xxv, 22
 Obstruere valvas edis iv, 5
 Obtemperare legibus patriæ xx, 1
 Obtere laudem virtutis xx, 1 (inclusit significatum contentus ac suppressionis. Boeckl. similiter Curt. viii, 1, 23 et 31)
 Obtestationes assiduas (postulationes, preces non sine flagitatione et obstringentibus verbis. Boeckl.) xxii, 4
 Obtigit ille quæstor Scipioni xxiv, 1 (ita sæpe Romani auctores, de magistratibus sorte datis &c. Boeckl.)
 Obtinere dignitatem equestrem xxv, 1
 locum eundem apud aliquem (idem officium gerere) xviii, 12
 locum legati apud aliquem xxv, 6
 imperium i, 2
 perpetuam dominationem i, 8
 maximum magistratum xvi, 3
 principatum in civitate xxiv, 2
 provinciam xxiv, 1
 regionem xviii, 7
 regnum xi, 3 (habendi administrandique notione)
 Obtrectare inter se (non æmulari tantum, sed adversari sibi mutuo, detrachere) iii, 1 (ἑλκυστικὴν Lambinus exponit. Sic enim Cicero Tuscul. Quæst. 'Obtrectatio est ea, quam intelligi Zelotypiam volo, ægritudo ex eo, quod alter quoque potitur eo, quod ille ipse concupiverit')

Obtrectatio: inter eos tantæ laudis erat æmulatio, nulla intercedebat obtrectatio (de Cicerone et Hortensio de principatu eloquentiæ contendentibus) xxv, 5
 Inter eos maximarum rerum non solum æmulatio, sed obtrectatio intercedebat (de Casare et Antonio, summum imperium affectantibus) xxv, 20 (Illic miratur Noster, quod inter tantos æmulos amicitia manserit, heic docet oriri similitudines ex æmulatione solere).
 obtrectatio virtutis xviii, 10
 obtrectatio multorum vincit facile unus virtutem xxiii, 1
 Obtrector (ἀντιπαρόνομος, mox): adversarius in administranda republ. xv, 5
 Obviam ire hostibus i, 4
 Obvius ei fuit xix, 4
 obvius itineri ejus mons xviii, 9
 Occasio: data occasione: xxii, 1
 ne militum immodestia occasio ei nostri opprimendi exercitus detur vii, 8
 Sic: ne aliquam occasionem sui opprimendi daret x, 4
 ne datam a fortuna occasionem liberandæ Græciæ dimitterent i, 3
 Occasus: post hujus occasum statim regium ornatum nomenque sumserunt (post hujus mortem) xviii, 13
 Sic Cicero Quæst. Acad. 1. 'post L. Ælii nostri occasum.' Lambin.
 Occulere fortunam suam vii, 9
 Occultare voluntatem in re aliqui vi, 2
 Occupare tyrannidem xx, 1
 occupatus in eo erat, ut bellum quam diutissime duceret vii, 8
 occupari acerrime in apparando xxiii, 7
 Occupationes infinitæ xxv, 20
 Occurrere rei (mederi) xvi, 1
 Octavius Cæsar Atticum familiariter per epistolas colit xxv, 20
 Oculorum lumina amittere (visum) xx, 4
 oculorum morbus xiii, 4
 oculos omnium ad se convertere vii, 3 (Curtius viii, 4, 24 'omnium oculos in se convertere.' Et iii, 11, 24 'omnium oculos animosque in se convertere.' Sic Florus ii, 17, 14 'omnium in se mentes convertere').
 ante oculos civium suorum libenter non erat xii, 3
 oculis fructum capere ex casu alicujus (delectari casu) xviii, 11 (simile est, 'oculos pascere,' contrarium, 'oculis dolere,' vel, 'oculos alicui dolere,' de quo v. Pet. Vict. Var. Lect. ii, 5. Turneb. adv. xii, 17. Taubm. ad Plaut. Asin. v, 1, 4. et Mostell. iv, 2, 10. &c.)

Odiosa multa delicate jocoseque facere vii, 2

Odium civitatis (in civitatem) xiii, 3 odium ejus in hoc viro tantum est (adversus hunc v.) xix, 4 odium erga aliqu. xxii, 4. xxiii, 1 hæreditate relictum, ibid. implacabile xiv, 9 militum x, 8 odio misericordia succedit (sc. sublato, quem odium petebat) x, 10 odium sic confirmavit, ut &c. xxiii, 1 in odium alicujus pervenire vi, 1. xix, 2 ut odio communi, quod erga regem susceperant, contineri viderentur xiv, 10

Edipus parricida et incestuosus xv, 6

Offendere aliquem imparatum (deprehendere) xvii, 2 offendere in aliqua re (peccare, labi) xix, 2

Offensio populi (odium) x, 8 magna cum offensione civium i, 7 sine offensione xxv, 5 cum offensione ejus xxv, 7

Offensus fortuna v, 4 offensa in eum militum voluntate (infensa, infesta) x, 7

Offerre se periculo (audere rem periculosam) xvi, 2 locum fors offert, ibid.

Officinas armorum instituit Ephesi Agasilas xvii, 3

Officium : (τὰ καθήκοντα respicit, quo sensu Cicero libros de Officiis inscripsit) officio tribuere aliquid (honesti rectique studio facere) xxv, 6 (conf. xxv, 4). officium (de obsequio imperantibus debito) : ad officium redire i, 7. xvii, 5. v, 2 (sic et Sueton. Jul. 69). ad officium reducere xiv, 2 in officio manere xviii, 6 non manere iii, 9 (Cæs. dixit, 'ab officio diacedere et decedere' B. Gall. lib. 1 et 5). officia præstare alicui (tanquam civis civi et magistratui, cum nota obsequii erga imper.) i, 2 (Significatus benevolentiae et promptæ humanitatis, ac per hæc præstitæ operæ est in istis). officium suum præstare (sc. in judicio) xxv, 9 officium aliquod alia liberalitate augere (de pecunia mutuo data) xxv, 2 officia præstare amicis xxv, 8 (sicut alibi : necessaria. includiturque hic respectus τοῦ καθήκοντος). officia urbana xxv, 4 (scil. solennibus negotiis in urbe præstari solita. quo sensu ap. Sueton. Aug. 53. dicitur : 'officia cum multis mutuo exercuit, nec prius dies cujusque solennes frequentare desiit' &c.) Atheniensibus officia præstabat i, 2

Oleaginæ virgulæ (et ex iis corona) viii, 4 (victoriæ symbolo oblata : nam a

ludis Olymp. ad seria transferri ejusmodi res, usitatum et elegans)

Olympiæ victor, Præf. (Sic Cicero Tusc. 1 'Diagoras cum uno die duos filios victores Olympiæ vidisset' Vorst.) Olympiæ victores quibus coronis donati vii, 6 (Vide de Olympionicis et eorum honore copiose agentem Pachel. 6. de coron. cap. 7, 8)

Olympias, mater Alexandri, Eumenis consilium, mox et auxilium implorat xviii, 6

Olympiodorus (tibicen) xv, 2

Olynthus (urbs Thrac.) xvi, 1

Olynthii bello subacti xiii, 1

Omittere : ut omittam Philippum (ut præteream illum, nihil dicam de illo) xxiii, 2

Omnis equitatus (totus) xxiii, 3 ita sæpe : qui plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli (ex omnibus Graiis, inter omnes Graios) ii, 9

Omnino : cum omnino non essent amplius centum xvi, 2

Onerariæ naves ii, 2. x, 5 (v. Nav.)

Onomarchus custodum præfectus xviii, 11

Onustus præda vii, 5 (copiam dicit et ubert.)

Onyx : ex onyche amphoræ et urcei, itemque columnæ xxxxi pedum, Fr. 8

Operire (obtegere) xxiii, 9

Opera imperatoris xv, 5 opera ejus magni fuit xiv, 1 magni ejus opera æstimata est in prælio ap. Senam xxiv, 1 operam honoribus dare, ibid. operam clandestinis consiliis dare xxiii, 2 opera ejus hostes profligati xiv, 2 (Porro cum satis late pateat vocis significatio, non rara cum primis est ap. scriptores, 'operæ fortis', 'fidelis', 'egregiæ' &c. in bellicis rebus mentio. Boeckl.) opera (sc. officiosa in iis, quæ amicis aliisve præstamus) v, 4 Sic : forensis opera vii, 3 (et ap. Val. Max. iii, 8. Ext. 4. Horatio 'forensis opella' Ep. i, 7, 8). opera ducis xi, 2 opera alicujus facere aliquid vii, 4 opera ejus adversæ et secundæ res acciderunt vii, 6 ejus opera susceptum est bellum xxiii, 7 opera ejus factum, ut xv, 8 in odium veni vi, 1 opera alicujus patriæ pelli (de eo, qui in causa est, rem struit, molitur, efficit) vii, 6

Opes (pro potentia) xv, 6. xviii, 10 Atheniensium vii, 5 magnæ ab tenui initio profligatæ xvi, 2 patriæ ix, 5 regis vii, 10 opes (pro viribus bellicis) viii, 2 opes debilitantur xvii, 5

- opes magnas prosternere (magnam vim hostium ac numerum, adeoque potentiae hostilis partem non minui-
nam) i, 5 Sic : opibus regis praesse
ix, 4 opibus elata insula i, 7 Sic :
secunda fortuna magnisque opibus
elatus vii, 7 (similiter Tacit. A. xv,
20, 1). cum tantis esset opibus, ut
&c. (tanta potentia, ut) xx, 3 alien-
narum opum indigere (patrocinii) xxi,
3. xxiii, 1 Sic : opibus alicujus de-
fendi xi, 3 juvari xx, 2 (Cæs. de
Bell. Civ. 3 ' Pompeius misit ad Ptole-
mæum, ut illius opibus in calamitate
tegeretur' &c.)
- Opinio : de quo quanta fuerit opinio
eorum, qui &c. (quid judicant, &c.)
xviii, 13 opinio nimia ingenii atque
virtutis (nimia existimatio) vii, 7
opinio manebat, cum cum rege ha-
bere societatem iv, 3 in opinionem
adduci xiv, 6 in opinionem mihi ve-
nit xxv, 9
- Opis alicujus indigere v, 4 sine ope
Deorum vi, 3
- Oportet : nihil in bello oportet contem-
ni viii, 2
- Oppidani (qui sunt in oppido) i, 7
- Oppidum tueri i, 3 oppon. relinquere
ii, 2 oppidum Amphipolim constituit
v, 2 (conf. v. Flumen). oppida dono
data ap. Pers. ii, 10 (v. Briss. de
regn. Pers. 1). oppidum (absolute pro
Athenis) i, 4. ii, 10 (imitatione Græ-
corum, quibus ead. urbs κατ' ἐξοχήν
dicta ἄστυ. v. sup. Astu)
- Opponere aliquem adversariis xviii, 3
Sic, 'opponi alicui' eleganter dicitur
is, qui suas in hostem curas intendere
jubetur, si quid ab eo moveatur, xiii, 3.
Boecl.
- Opprimere aliquem (subvertere) xiv, 5
imprudentem xviii, 8 (v. Gronov.
not. ad Liv. xxx, 10). hostes ii, 5
Græciam (subigere) ii, 8 libertatem
vii, 3 universos ii, 4 invidiam acer-
bitate (vim in extinguendo notat) x,
6 (oppon. lenire obsequio, ibid.) opi-
primi, se oppresso (dignitate aut opi-
bus demoto afflictoque) i, 3 (infr.
extincto). oppressa patria a tyranno
xx, 1 a tyrannis viii, 1 opprimi bello
(opp. mox : insidiis interfici) xiv,
9
- Opprobrium (contumeliæ causa objec-
tum) xv, 6 opprobrio esse ix, 3
- Oppugnare imperium x, 5 oppidum i,
7 Sic : Ægyptum oppugnatum pro-
- ficiis xviii, 3 cum oppugnatum esset
magnam partem diei xviii, 4 (Sic
Mss. Boecl. et Longol.)
- Oppugnatores (qui urbem oppugn.) i,
7
- Opsonium ii, 10. xvii, 8
- Optimates x, 6. xxv, 9 optimatum cau-
sam agere (de factione Aristocratica)
xix, 3 Ita : optimatum fautor vii, 5
- Opulentes xii, 3 (Veteres enim promiscue
'opulens' et 'opulentus' dixe-
runt. Ausonius de Mediolano : 'Tem-
pla, Palatinæque arces, opulensque
moneta.' Quomodo violentus et violentus,
gracilens et gracilentus, &c. v.
Buchn. Thes. v. Opis). opulentissi-
mum regnum (de Persico) xvii, 4
- Opulentia fretus v, 2
- Opus facere (de ædificet et munitione) ii,
6 Ita : opus fit (procedit) ii, 7 ope-
ribus urbem claudere (munitionibus,
i. e. fossa, vallo, aggere &c.) i, 7
Sic : opera incendere, statuere, ibid.
(Cæsar B. G. 'locus egregie natura
et opere munitus')
- Ora Asiæ (extremitas) vii, 5
- Oraculum consulitur i, 1. ii, 2 omnia
ad oracula referre vi, 3
- Oro te (interpositum sermoni, ut alias,
quæso, amabo) xxv, 4 orare atque
obsecrare xxv, 22
- Oratio Lysandri nomine a Cleone scrip-
ta vi, 3 (Usurpatus enim ille mos in
Græcia, ut oratores et sophistæ aliis
orationes scriptarent. Unde λογο-
γράφοι; quæ vox cum re postea in con-
tentum adducta. vid. Cresoll. theatr.
Rhet. iii, 2. Boecl.) oratio Græca
(sermo Græc. lingua Gr.), Fr. 3 ora-
tio perpetua xv, 5 (oppon. brevis
respondendi, ibid.) oratio perpetua
(opp. responsis brevibus) xv, 5 (Græ-
cis est ἐνσέλπειν τοὺς λόγους). orationis
commendatio (vid. Commend.) ora-
tione fracta tyrannis Lacedæm. xv, 6
orationes conficere xxiv, 3
- Orator probabilis xxiv, 3 (v. Probab.)
- Orbis terrarum xv, 4. xxv, 3. 20 (Sic
quoque Cicero, qui et 'orbis terræ'
dixit. Ποῖτῃ ἀλειπτικῶς orbis. Virg.
Ecl. 3 'Descripsit radio totum qui
gentibus orbem.' Vorst.)
- Orchomenii vi, 3
- Ordinare magistratus xxv, 18 (Sic Vos-
sius et Barthius legend. censent. ubi
vulgo est 'ornare'). ordinatæ copiæ
(quæ in acie stant) xi, 2 (mox : dis-
positæ)

- Ordiri ab initio ii, 1 ordiri reliquos (vitam reliquorum exponere) vii, 11
- Ordo equestris (dignitas ordinis equ.) xxv, 19 ordinem suum uterque retinebat (de ambobus regibus Spartanis, quorum ille ex Procli, hic ex Eurysthenis familia semper surrogabatur) xvii, 1 ordo (locus in agmine) xiv, 9 ordine enumerare xxv, 18 omnium ordinum homines xxv, 13
- Orestes matricida xv, 6
- Origo ultima stirpis Romanæ xxv, 1 origo familiarum xxv, 18
- Origines Catonis xxiv, 3 (laudatæ Cicerone in Bruto 17)
- Oritur tempestas xiii, 3 seditio xviii, 12 ortus ab hoc (de genere) xxv, 18 ortus equestri ordine xxv, 19 ortus municipio xxiv, 1
- Ornare arcem (extruere, κατασκευάζειν, ut Plutarchus loquitur) v, 2 amplissimam pulcherrimamque corporis formam incredibili virtute belli xxi, 1 navem armatis x, 9 (nisi fors rectius 'onerat' heic legendi. Boeckl.) aliquem torque et armillis aureis, ceteroque regio cultu xiv, 3 aliquem divitiis (locupletare, ut alibi) ii, 2 magistratus (volumine edito sc. de magistratibus) xxv, 18 (nisi malis cum Vossio leg. 'ordinare'). ornari insignius xvii, 3 (disting. ab 'armari.' v. supr. Exercitus)
- Ornatus elephantus xliii, 3 (instructus ad pugnam. alii: 'oneratus'). ornatus vestitu militari xiv, 9 (Gell. v, 2 'ornatus armatusque ad prælium equus.' sic: 'exercitus ad prælium intentus ornatusque' ap. Tac. II. iii, 63, 2. Gebhardus huc etiam refert 'asinos ornatos' ap. Caton. de re rust. lib. 10. nescio quam bene. nam Cato loquitur de asinis clitellariis, qui stercur vectant; quales in acie nemo viderit). ornatus (pro cultu quolibet, etiam villi) xvii, 8 ornatus regius xviii, 13 non minus concinnus in brevitate respondendi, quam in perpetua oratione ornatus xv, 5
- Ornamentum habere ab aliq. (honores, dignitates, opes intelliguntur) xxv, 7 (alii 'auctoramentum' mallent). ornamento esse principi, tyranno &c. x, 2 (de viro prompto claroque, cujus industria pleraque negotiorum præclare administrantur. Boeckl.)
- Os: oris commendatio vii, 1 suavitas xxv, 1 (vultus significatur)
- Ossa mortui uxori remissa xviii, 4 mortuorum uxori liberisque remissa xviii, 13 ossa sepulta ii, 10
- Ostendere se inimicum vii, 6 causam adventus alicujus xv, 4 omnes exitus occupatos xliii, 12 ostendit, se id utriusque facere causa x, 4 ostendit se velle colloqui cum rege ix, 3 sicut ostendimus (narravimus) xvi, 5 alibi: ut ostendimus supra xvii, 1 (Scilicet utitur hoc Verbo, quando rem aliquam exponimus, declaramus, narramus, testamur)
- Ostracismus v, 3 (Dicebatur autem Ostracismus, vel, Exostracismus, exilium decennale testularum, quæ Græcis *ostraka*, suffragiis (i. e. in scripto testis multandi nomine) illis irrogatum, quorum Athenis potentia nimia videbatur, et hoc pacto ad democraticæ æqualitatis statum contemperanda &c. vid. Plutarch. in Aristide, Themist. et cetera Lamb. notata in vit. Themist. Telum id, ut dixi, adversus dominatum: sed, ut est genius popularis libertatis, intemperanter haberi cœptum, atque in virtutis clarissimæ injurias conversam, quod Aristoteles innuit: *οστρακισμός γὰρ ἐκπαύει αὐτοὺς*. vid. Sigon. de Rep. Athen. ii, 4. Diximus aliquid hac de re in commentar. pag. 63. et seqq. Boeckl.)
- Otacilius, L. Pilius, Fr. 6
- Otium tantum tota Africa reddidit, ut nullum &c. (de statu et facie pacis) xvii, 2 Sic: ex maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit, ut xx, 3 otii nomine servitutem conciliare xv, 5

P.

- Pactio xvii, 2 (Existimat h. l. Vir doctissimus præcipuam aliquam paciscendæ amicitiae rationem ut inducias significari. Quasi veræ induciæ non fuerint, quas cum Tissapherne pepigit Agesilaus. Referri autem 'pactionis' vox ad iurjurandum debet, quod uterque dederat, se sine dolo inducias conservaturum, si ad ipsas inducias non potest). pactionibus talib. pacem facere velle, ut (conditionibus, legibus) x, 6
- ex Pacto (ex conventionem, ex pacto convento, κατὰ συνθήκην) i, 2
- Pactye (urbs Thraciæ) vii, 7
- Padus fl. xliii, 4. 6

Palæstra (quomodo utendum) xv, 2 ('palæstræ' vocantur, quæ alias 'gymnasia.' v. Hieron. Merc. de art. gymn. lib. 1. c. 6. ceterum quæ ad hujus loci explicat. faciunt, habentur ii, 8 et v, 5). **palæstra**, castris oppon. xv, 5
Palam facere aliquid alicui xxiii, 11
palam sit de hujus morte x, 10
palam facta re xxiii, 7

Pamphylium mare xxiii, 8

Pandates xiv, 5

Paphlago (per Antonomasiam pro Thyo) xiv, 2 (conf. Laco.) **Paphlagones** xiv, 8

Paphlagonia xiv, 2

Pani præbendo urbs destinata ii, 10 (more Persarum, v. supr. Oppid.)

Par: disertus fuit, ut nemo Thebanus ei par esset eloquentia xv, 5
parem non esse alicui (sub. armis) xviii, 8

Sic enim Noster alibi: cum par non esset armis (sub. Eumeni) Hannibal xxi, 10 (Insequentibus duobus locis casus uterque dissimulatur:) neque terra, neque mari hostes pares esse poterunt vii, 6
universos esse pares aiebat ii, 4
pari prælio discedere (neutro victo aut victore) ii, 3 (Tacitus dixit 'æquis manibus abscedere' Ann. i, 68, 3). **pari felicitate in ea re** usus est (de Pausania, qui feliciter æque barbarorum præsidia ex Cypri et Hellesponto depulit, ac fugaverat Mardonium) iv, 2
Sic: pari fortuna in terra usus est v, 2
pari se virtute postea præbuit xiv, 2
pari fastigio stetit in utraque fortuna xxv, 14
pari modo Marcelli Claudii (scil. rogatu Marcellorum quoque sc. familiam ordine ennumeravit) xxv, 18
Par eat: (pro, æquum est, convenit) Sic: relinqui eum par non est xiv, 6
quid se facere par esset, intuebatur xxv, 10

Parætaca (regio Mediæ) xviii, 8

Parare bellum xxiii, 2
alicui vii, 9 (moliri, adornare in aliquem). **parare copias** (comparare) xiv, 10
adversus aliquem xiv, 6
parare exercitus xiv, 11.
xviii, 6 parat proficiaci (constituit &c.) xiv, 4 (Sic Curtius ix, 3, 8 'in alium orbem parat ire'). potius diligentia quam pretio parare (acquirere) xxv, 13

Paratus: ea gratis facere sum paratus xv, 4
ut parati essent facere, quod ipsum vidissent xiv, 9
parati adversarii (ad pugnam scil.) xviii, 8

Parcere alicujus vitæ xxi, 2
nulli rei ad perficiendum aliquid iv, 2
nullo loco ii, 6 quibus fortuna in bello parerat (quos fecerat superstites) viii, 1

Parere imperio regis xiv, 4
imperio alieno xv, 10
consilii alicujus in suscipiendo et agendo bello xxiii, 8
instituti patris xvii, 4 (viri civilis notæ, et statui patriæ se accommodantis). non parere noluit (sc. mandatis magistratus) vii, 4
parere naturæ (ejus ductum sequi) xxv, 17 (sic quoque Cicero). iræ suæ, utilitati communi vii, 4 (propter illam aut hanc aliquid facere)

Parere sibi amicitiam cum (comparare) vii, 7
tyrannidem xxi, 2
parit hæc res suspicionem (præbet, injicit) xiv, 11
paritur pax bello (comparatur) xv, 5

Parma xi, 1 (scutum breve, pelta tamen majus. v. Manut. quæsit. per Epist. Part. 3. Ep. 6. et Lips. Mil. R. iii, 1 et 2. adde Keuchen. ad Nepot. cit. loc.)

Parricidarum exempla xv, 6

Pars interior ædium, Præf. superior ædium x, 4
nullam in ea re suam partem fore sentiebat (debita se laude fraudatum iri) vii, 8
partes omnium corrumpere atque complecti cogitabat xviii, 2 (v. Corripere). **pars** (pro, factione) xxv, 8
Sic: partes Syllanæ, Cinnae xxv, 2
optimarum partium et esse et existimari xxv, 6 (Val. Max. dixit, 'sequi alicujus partes' i, 7, 7). **partes** (de negotio): excipit has partes ipse Callicrates (sc. simulandi se inimicum) x, 8 (v. Excipere). **partum** (pro partium), Fr. 3

Partim: quorum partim secuti sunt, partim &c. xxv, 7
Sic: partim prædatum suis disperit, partim ad Datamen multat xiv, 11 (Sic in quibusdam Mss. v. Bang. observ. philolog. Part. 2. pag. 1164). **partim interfecerunt**, alios in exilium ejecerunt xvi, 1 (Ex h. l. patet, partim partim aliquando non geminari, contra quam Budæus in Pandect. 5. putat. v. Aciat. parerg. vii, 20. Locc.)

Partiri: de partiendo regno cum aliquo colloqui x, 2

Particeps regni xx, 1
omnium consiliorum xviii, 1
omnium rerum, ibid.

Parsimonia victus, cultus vii, 11

Parum patiens xi, 3
parum odisse xxv, 9
non parum liberaliter domum suam

- aliquem invitare xiv, 13 neque in scelerio vices parum splendide se gessit, neque &c. xxv, 14
- Parus insula (una e Cycladibus, candido marmore celebris) oppugnata i, 7
- Parium crimen (super Pari oppugnatione intentatum) i, 8
- Passus : is campus abest ab oppido circiter millia passuum decem i, 4 Hadrumetum abest a Zama circiter millia passuum trecenta xxiii, 6 (Passibus enim veteres metiebantur suos lapides et miliaria. facere autem 1000. passus unum lapidem Ital. 4000. passus unum milliare Germanicum vulgo traditur)
- Patefacere cogitata iv, 3 loca xxiii, 3
- Patet mihi aditus ad eum i, 8 patent mihi honores xxv, 6
- Patri iusjurandum dare xxiii, 2 patre uti diligente, indulgente, diti, studioso literarum xxv, 1 paterfamilias non indiligens xxv, 4 non minus bonus paterfam. habitus est, quam civis xxv, 13 patres conscripti xxiii, 12 (v. Conscr.)
- Paterna provincia (cujus praefectus pater fuit) xiv, 1 paternam gloriam tueri (patris gloriam) xix, 1 (posito adjectivo pro substantivo). ne aspicere quidem fraternal sanguinem voluit xx, 1 (fratris sanguinem. Vorst.)
- Patrii Dii ii, 7 patrios mores mutare iv, 3
- Patria, in qua erat natus xx, 1 patriam juvit, quibuscunque rebus possumus xvii, 7 patriam caritate ductus vii, 5 pro patriae caritate orbis terrarum divitias accipere non vult Epaminondas xv, 4 a caritate patriae non potuit recedere Alcib. vii, 8 patriae jura sanctiona quam hospitii xiii, 4 legibus patriae obtemperare satius quam imperare xx, 1 opes augere ix, 5 patriae claritudo munus fortunae xxv, 3 patriae irasci nefas xv, 7 patria carere (de exule) xvi, 1 (integre:) exul patria caruit xvi, 5
- Patrimonium (possessiones) xxv, 12
- Pati (pro, permittere): negabat se passuram v, 1 quantum facultates patiuntur xxv, 8 neque tamen non patiebantur eum sibi anteponi (ferebant) xviii, 1
- Patiens (sc. duritiae et laboris *καταρρεστος*) xv, 3 (quo sensu 'Patientia apud Lacedaem.' summa laus dicitur vii, 11 ita: patientia (*φύλαξις*) xviii, 1. Eod. sensu videtur haec vox capiend. xvii, 7. ubi 'libidini' vel 'luxuriae' op-
- ponitur. v. Thea. Buchneri)
- Patiens (*μακρόθυμος*) xv, 7
- Patroclus xiv, 2
- Patruelis : a fratre patruale, Fr. 3
- Patruus xvii, 1
- Paucitas (de exiguo militum numero): ejus paucitati multitudo hostium obest xiv, 7 ea paucitate percussa est Lacedaemoniorum potentia xvi, 2 (Sic Justinus xx, 3, 4 'Locrenses paucitatem suam circumspectantes omnia spe victoriae in destinatam mortem conspirant')
- Paulus, L. Aemilius Cos. xxiii, 13
- Pauperes opulentes iniqui xii, 3 pauper aspernatur (contemnitur), Fr. 6
- Paupertas Aristidis iii, 3 Phocionis xix, 1 paupertatem facile perpassus Epamin. xv, 3
- Pausa : quae pausa erit (quis finis), Fr. 12 (Eadem voce usi et alii. vid. Voss. Etymolog. ling. Lat.)
- Pausanias varii moris homo Mardonium fudit iv, 1 hinc incivili insolentia, ibid. quae felicitate auctur iv, 2 ambit amicitiam Xerxis, ibid. ideo mulctatur, ibid. vincula rursus meretur et effugit iv, 3 suoapte indicio deprehenditur iv, 4 tot. in Chalcioeco interit iv, 5 Fite ejus mentio iii, 2 rex Laced. dicitur viii, 3
- Pausanias (Philippi percussor) xxi, 2
- Pax bello paritur xv, 5 pax et amicitia (conjunct.) xiv, 8 non fide, ibid. pax mala fide petita xviii, 4 quomodo facienda xxii, 1 PACI arma facta xiii, 2 pacis vocabulo saepe servitus tegitur xv, 5 pacem conciliare inter aliquos v, 3 reconciliare viii, 3 ab aliquo petere xviii, 4 impetrare, ibid. constituere his legibus xiii, 2 inter Thrasybulum et eos, qui urbem tenebant, fecit pacem, his conditionibus &c. viii, 3 (de Pausania pacem conciliante. De ipsis belligerantibus x, 5 usurpat. Vorst.)
- Pecunia publica (de rebus), ii, 2 ut esset pecunia quam Romanis pendere- tur xxiii, 7 pecunia mulctari i, 7. v, 1 depellere instans periculum iv, 3 ea pecunia classis edificatur iii, 5 pecunia sine fœnore et stipulatione credita xiv, 9 pecunia in bello per certum hominem dispensatur ix, 4 pecuniae collatio sublevandis amicis xv, 3 pecuniae quinquaginta talenta civibus suis donat ix, 4 pecuniae usus non magnitudine, sed ratione metiendus xiv, 14 pecuniam numeratam

- accipere xiii, 1 pecunias ex metallis facere v, 1 imperare alicui xxv, 7
- Pecuniosus (dives) v, 1. xxv, 13 (plenius Cic. pro Quinct. 'vir copiis rei familiaris locuplet et pecuniosus.' Apud Tacitum est 'pecuniosa senecta' Ann. iii, 55, 3: et 'pecuniosa orbitas et senecta' Ann. xiii, 52, 3)
- Pedibus jam non valet propter aetatem xix, 4
- Pedester exercitus (peditatus) x, 6. xviii, 4 pedestres exercitus (opp. classariis adeoque et equitatum comprehendunt. v. Gronov. not. ad Liv. xxxvii, 53. et Thes. Buchneri) ix, 1 copiae. vii, 8. xii, 2. xiii, 11 pedestria arma xi, 1
- Peditatus xviii, 3
- Pedisequi omnes Attici aut anagnostae aut librarii xxv, 13 cum nummis v, 4 (v. de hoc genere serv. Pignor.)
- Peduceus Sextus xxv, 21
- Pelli patria (in exilium) iii, 1 (mox oppon. restitui in patriam). pulsus Macedonia xix, 3
- Pellere adversarios (fugare) xxiii, 11 hostem xxiii, 4 copias adversariorum xvii, 3 arce praesidium (depell.) xvi, 3
- Pellicere aliquem (scil. in suas partes) xviii, 2
- Pelopidas Theban. per factiosos patria pellitur xvi, 1 adolescentibus undecim stipatus insolito habitu Thebas redit xvi, 2 magistratus vinolentos occidit xvi, 3 libertatem reddidit, Cadmeam restituit, ibid. altera Thebis persona fuit xvi, 4 adversa perpeusus xvi, 6 cadit in praelio, ibid. vir fortis xv, 7
- Peloponnesus x, 10 Peloponnesiacum bellum vii, 3
- Pelta (scutum parva brevis) xi, 1 (v. Alex. ab Alex. vi, 22. et expressas peltarum figuras apud Pier. hieroglyph. l. 43. et Lips. analect. mil. Rom. iii, 2. Boecl. add. Henr. Steph. Ind. thes. Gr. L. col. 1626. Manutius in quaest. per Epist. part. 3. Ep. 6. docet similes fuisse cetris. Hesychio, Suidae, Ammonio et Thomae magistro πέλας est ὁπίς τινος οὐκ ἔχουσα. haustum id, ut eorum alia, praesertim Ammonii, e libello nondum, quod sciam, edito Ptolemaei Ascalonitis περί διαφοράς λέξεων. Ubi tamen in antiquissimis schedis Fr. Lindenbrogii, quibus olim usus sum, legebatur: πέλας, ἡ ὁπίς ἢ τὴν οὐκ ἔχουσα)
- Peltastae xi, 1 (Sic eos et Statius Theb. i, 145. vocat; Lactantius 'peltatos; Līvius 'peltatos' xxviii, 5. et 'peltastae' xxxi, 36. De iis post alios videri etiam Rigaltius potest Glossar. Tactic. pag. 143)
- Penates (Dii domestici) ii, 7 (v. Dii)
- Pendere alicui pecuniam ex fœdere (numerare) xxiii, 7 (pendebant veteres monetas, quas nunc numeramus; inde tot vocabula ponderum in re monetaria mansere &c. Boecl.)
- Penes hos est resp. xxv, 8 summum imperium ii, 7 (potestatis aut possessionis aut administrationis signifi. habet ea particula. Boecler.)
- Penetrare (sc. in portum) xii, 4 (intrare, devenire, non sine difficultate scil. et periculo: id enim subintellig. in hac voce. Boecler.)
- Penitus se abdere in Thraciam (in interiora Thraciae se conferre) vii, 9 (Sic Tacitus: 'penitus abdere sensus' i, 11, 5. Cicero in Catil. 'penitus intrare in familiaritatem alicujus')
- Per literas agere ix, 3 si per se virtus ponderanda sit (sine ascititio rerum externarum pretio, sola) viii, 1 per suos (venia et concessu suorum) xviii, 10 per eum honores cepit ille (illius ope beneficioque) xxv, 7 Sic: per me nihilo secius conficies, quod studes ix, 3 neque per senatum hoc efficere potuit xxiv, 2 (i. e. propter senatum obstantem). per eum legationes administrabantur (ab eo) x, 1
- Peradolescens (de Eumene circiter xx annos nato) xviii, 1
- Peraeque xxv, 13 (vulgo vix nota particula, qua Cicero saepe utitur, pro, aequaliter vel eodem modo, ut vulgo loquuntur. Gifan. observat. append. Boecl.)
- Peragere propositum (pertendere) xxv, 23 peracto senatu (finito) xxiv, 2 (nisi legend. 'consulatu' vel 'magistratu'). peractis ex sententia reb. xii, 3
- Peragrar (de exercit.) xviii, 8
- Percellere: tali consilio proditores percussit (pervertit) xiv, 6 percussus plaga xviii, 5 percussus pari fortuna xxv, 11
- Percipere: philosophorum praecepta percipere habuit xxv, 17 (v. Habere)
- Percuti sparo xv, 9 percussus navis rostro xii, 4 percussa est potentia (convulsa) xvi, 2 percussus (pro, percussione), Fr. 7

- Perdere aliquem xviii, 10 (vulgo, pro-
dere). equos militares (corrumpere)
xviii, 5 omnia (licentia scil. et ferocia
infestum omnibus esse, omniaque per-
vertere) xviii, 8
- Perdiccas (Amyntas et Eurydices filius)
xi, 8
- Perdiccas (inter amicos Alex. M.) xviii, 2
- Perdita luxuria (extrema) x, 6 (inten-
ditur vituperium probrose). perdita im-
pietate consilia, Fr. 5 (Transfertur
hæc epitheton ad ea, quæ sunt in ho-
mine, quemadmodum et alibi familia
v. g. 'demens,' 'impius,' 'soeleratus,'
eodem transferri solent. Proprie enim
de ipsis hominibus ita omnia dicuntur.
Vorst.)
- Perducere aliquem aliquo xviii, 2 (paulo
ante : persuadere alicui ut, ibid.) Sic :
eo perductus est, ut mallet xvii, 4
perducere rem eo, ut x, 5 Sic : eo res
utrorumque perduxit, ut xv, 8 perdu-
cere aliquem ad voluntatem suam ta-
lentis quinque xv, 4 aliquem ad ali-
quam dignitatem (provehere) xix, 1
aliquem magna ambitione Syracusas
x, 2 perducere ad societatem periculi x,
5 perducere in prælium dolo xxiii, 5
(Sic vulgo : nos edidimus 'produci')
- Peregrinatio (alias demigratio) xxv, 2
- Peregrinus xviii, 9
- Perferre epistolam iv, 4 perfertur fama
de ejus adventu ii, 2 perfertur de his
ad illos vi, 4 perferre laborem (tol-
rare) vii, 1 ponam iii, 1
- Perficere conata x, 8 perfecit, ut auxi-
lio sociorum Lacedæmonii privarentur
(effecit) xv, 6 ad ea perficienda, quæ
pollicetur iv, 2
- Perfectorix beatæ vitæ philosophia, Fr. 5
- Perfidia Lyæandri vi, 2 veteranorum
xviii, 10
- Perfuga (transfuga) xiv, 6
- Perfugit eodem (Corinthus scil.) Hera-
clides x, 5 (nisi forte 'profugit' le-
gend.)
- Perfunctus multis variisque laboribus
xxiii, 13
- Pergamenus rex Eumenes xxiii, 10
- Pergamensis naves xxiii, 11
- Pericles vii, 2 (Vitricus Alcibiadis)
- Periculum (singul. significat de libello
seu scripto iudicis) xv, 8
- Periculum est, ne datur, promerentur,
faciant vii, 8. ii, 9. xvii, 8 periculum
nihil ab illo est x, 8 periculum
capitis adire xxiii, 4 in periculum
aliquid incidere xxv, 10 periculo
incipiti premi ii, 3 periculo mag-
- no esse (ἀλλαντίας. v. Esse) xiv, 5.
xxiii, 9 (plene :) magno in periculo
esse xxv, 10 summo in periculo esse,
ibid. in omnibus alicujus periculis
alicui singularem fidem præbere xiv,
4 pericula (de laboribus belli, pugna,
de præliis) xvi, 4 pericula (de iis,
quæ quis in iudiciis) subit xix, 2
(Cicero de Archia 'iudicia et pericula'
conjungit : ejusmodi persona, quæ
propter otium ac studium minime
tractata est)
- Perillustre hoc fuit (clarissime apparuit)
xxv, 12
- Perinthus (urbis Thraciæ in ora Propon-
tidis, Samiorum colonia) vii, 7 (Sic
Longolius, Lambinus, Savaro, alique.
Nos cum Ortelio reposuimus 'Pæ-
tye')
- Perire morbo xxi, 2
- Peritus belli xv, 2. xxi, 2 rei militaris
xiii, 1 civitatis regendæ, ibid. regio-
num xiv, 8 reip. (republicæ) xiv, 2
peritissimus navalis belli ii, 2
- Perjurium xviii, 13 Deos hominesque
alienat xvii, 2
- Permittere rem arbitrio alicujus (com-
mittere) xxii, 1 (Sic Sulp. Sever. i,
37 'permittere alicui summam rerum')
- Permovei tumultu i, 4
- Pernicies : ad perniciem alicujus impel-
li (de aliquo interficiendo cogitare)
xiv, 5 (Sulpicius Severus dixit : 'in
perniciem alicujus ferri.' lib. i. cap.
20. et 'exitum alicujus moliri,' ibid.
cap. 25). Sic : ad perniciem alicujus
aliquid cogitare xiv, 6 in perniciem
alicujus salutem patriæ sitam petare
xv, 9 in perniciem alicujus positam
spem habere victoriæ xviii, 11 et ali-
bi. ad perniciem civitatis conferre
(sc. aliquid) xv, 7 oppon. ad conser-
vandam rempubl., ibid.
- Perniciosus : perniciosissimum fore vi-
debat, si &c. xvii, 6
- Pernoctare cum aliquo vii, 2
- Perorare de aliqua re xv, 6. xix, 4
(ubi mox : causam dicere). perorare
defensionem pro aliquo, Fr. 4
- Perperna, M. Censorinus xxiv, 1 (al.
Perperna)
- Perpellere : quis perpulit, ut id com-
mitteres, quod &c., Fr. 3
- Perpeti aliquid iv, 2 Alibi : æquo animo
aliquid ferre xxv, 1 perpeti indigna
xix, 4 pauperiem facile xv, 2
- Perpetua dominatio (continua) i, 8 per-
petua oratio (continua) xv, 5 (oppon.
brevitas respondendi, ibid.) perpetua

- vita (tota) xxiv, 1 perpetua naturalis bonitas (quæ nullis casibus neque augetur, neque minuitur) xxv, 9 perpetuum imperium i, 3. xxi, 2
- Perpetuo imperium obtinere i, 2 perpetuo a maiorib. acceptam equestrem obtinere dignitatem xxv, 1
- Perpudescit: quando perpudescet miscenda atque perturbanda republ., Fr. 12
- Persæ fusi i, 5 venatibus et luxuriæ dediti vii, 11 Persarum dominatio i, 3 Persarum nemo illo fuit manu fortior (de Artaxerxe Longimano) xxi, 1 in Persas proficisci, in Persiam (gente sc. pro regione posita. vid. Gens) xvi, 4. xvii, 4
- Persia ii, 10 Persidis regio xviii, 3
- Perscripta alicui mittere aliqua xiv, 5
- Persequi (in signific. hostilit.) : persequi aliquem (conari e medio tollere) vii, 10 aliquem bello i, 7. ix, 4. xiv, 2. xvi, 5 hostem armis xxii, 1 persequi (pro, narrare, commemorare) persequi plura magnitudo voluminis prohibet, Præf. persequi omnia et non necessaria xxv, 11 reliqua bella pari modo (i. e. æque capitulatim, atque &c.) persequi xxiv, 3 de vita et moribus alicujus plura persequi, ibid. (Sic Cic. Offic. 2 'commodissime eas res persecutus est Xenophon.' Ead. ratione simplici 'sequi' usos veteres, docet Buchn. in Thea.)
- Perseverare (de constantia conficiendi belli) xiv, 2 persevero bellare ii, 5 ne sinat Jupiter, te ea perseverare, Fr. 12
- Persona: abeat id a principis persona (non decet principem) xv, 1 personis summorum virorum non satis dignum (conditione et loco eorum), Præf. persona (significanter, pro viro, cui administrationes publicæ immituntur) xvi, 4 (sumta est metaph. a personis sceniciæ v. Buchn. Thes. Sic Cicero acad. quæst. 2 'qui sermonibus ejusmodi nolant personas tam graves illigari,' i. e. tam claros viros)
- Persuadere (est in opinionem adducere, sive verbis id fiat, sive factis. Illa significatio est in sequentibus) : id ei persuasit ii, 5 persuasit consilium caso Apollinis, ut in naves &c. ii, 2 persuasit ei finem facere tyrannidis (quo faceret) x, 3 ut militib. persuaderet, se proficisci (quod proficiacetur) xviii, 3 multis magnis pollicitationibus ei persuadere studuit, ut &c.
- xviii, 2 (Hæc in istis) : persuasum erat populo accidisse &c. vii, 6 hæc diu faciendo persuasit homini suscepisse se &c. xiv, 10
- Pertasum est eum suscepti negotii xxv, 15
- Perterreri timore x, 8
- Pertimescere, ne &c. vii, 5 de salute xv, 7
- Pertinacia (non recedentis sc. a sententia) xxii, 2
- Pertinere: pertinet ad rempublicam (respicit, refertur) vii, 3 ad religionem, ad conjunctionem (signific. finalis causæ) vii, 3 ad sanandum me xxv, 21 ad usum athletarum, ad belli utilitatem xv, 2 ad rem declarandam xv, 1 ad irridendum eum xxiii, 11 quæ ad victum pertinent viii, 2
- Perturbatus eo venit iv, 4 tanto magis perturbatus orare cœpit, ibid. perturbata est civitas tumultu Cinnaniano xxv, 2 plerique omnes perturbati admirabantur xviii, 12
- Pervehi in Italiam vii, 4 pervectus Gades usque, Fr. 7
- Pervenire ad principatum v, 2 ad desperationem xxii, 2 ad incohumentem xxv, 10 in amicitiam alicujus vii, 5 in affinitatem alicujus xxv, 19 in familiaritatem intimam xviii, 1 in odium alicujus vi, 1. xix, 2 in tutum xii, 4 in tutelam suam xviii, 3 (v. Tutela). pervenit ad illum hæc pecunia (illi data est) xv, 4 pervenit ad regem ejus facti fama xiv, 3 de re male gesta fama ad illos pervenit xiv, 6 pervenit ad aures magistratuum, exules in urbem devenisse xvi, 3 Sic: pervenerunt ejus consilia ad regis aures i, 3 (vide de hac postrema locutione Cl. Vorstium. lib. de latinis. falso susp. cap. 13)
- Pervertere civitatem (evertere) vi, 2 mores vetustos (corrumpere) xxii, 3
- Pervulgata sunt nomina eorum (publice et vulgo nota celebrataque) xv, 2
- Petere aditum conveniendi iv, 3 amicitiam alicujus ii, 9 auxilium ab aliquo i, 4 auxilia ab aliquo xxii, 2 colloquium alicujus xiv, 10 aliquem ducem xi, 2 honores xxv, 6 pacem vii, 5 societatem alicujus demigrationis i, 1 petere salutem fuga (querere sibi) xxiii, 11 petere castra, naves (in castra se conferre &c.) i, 5 regionem xxiii, 4 peti (sc. bello): Athenienses peti dicebantur ii, 2 Sic: peti se senat (sibi parari hoc exitium &c.) xxiii, 12

- Petulanus homo (immodestus, procar) xx, 6
- Peucestes (corporis custos Alex.) xviii, 7
- Phalanx xii, 1 Alex. Magni xviii, 8 Laconum xvi, 4 Macedonum xviii, 7 (vide descriptum hoc militum agmen ap. Curt. iii, 2, 13. et quæ ibidem Freinshemius notavit. adde Freder. Gronov. lib. 3. c. 6. quo loco 'nomæ' vocem Ciceroni restituit, et Turneb. lib. 9. c. 7. perfecta phalanx quot militum fuerit, v. Montefalcon Bibl. Coisl. pag. 507)
- Phalericus portus ii, 6 (Unus e tribus Atheniensium, et antiquissimus et brevissimo ab urbe spatio remotus. vid. Ubb. Emm. vet. Gr. tom. 1. lib. 3)
- Pharnabazus vii, 10 satrapes regius vi, 4 satrapes Ionie et Lydiæ ix, 2 Pharnabazus dux belli Ægypt. destinatus xiv, 3
- Phidias xxv, 3 (nisi ex Ernstiano Cod. Mss. Philias legend.)
- Phæræ, colonia Lacedæmoniorum ix, 1
- Philenius Historicus Græcus xxiii, 13 (sed leg. Silenus)
- Philippides, cursor ejus generis, qui hemerodromæ vocantur i, 4 (alii Phidippus vel Phidippides malunt)
- Philippense prælium, quo Augustus sc. Brutum et Cassium devicit xxv, 11 (sic dicitur, quod prope Philippos Thessaliæ urbem commissum sit)
- Philippus (Alex. pater) xi, 3 idem Amyntæ filius vocatur xviii, 1. xxi, 2 idem Philippus rex xix, 3 Macedo multa moliebatur (sc. dominationis consilio &c.) xiii, 3 a Pausania occiditur xxi, 2
- Philistus, historicus, Syracusas reducitur x, 3 tyrannidi amicus, ibid. (Plato Epist. 3 'Philistiden' vocat)
- Philocles, prætor Atheniensium vii, 8
- Philosophiæ præceptor xv, 2 studium xxv, 12 philosophia non ad ostentationem, sed ad vitam agendam utendum xxv, 17 (Multus in hoc argumento Seneca: vid. Ep. xx, 10, 8 &c.) Philosophi plerumque male vivunt, Fr. 5
- Philostratus, Dionis frater x, 9 (Sic edimus ex optimis Mss. vulgo autem erat Philocrates vel Philocratus)
- Phocion, Atheniensis, Bonus cognom. xix, 1 paupertate memorabilis, ibid. ejus dictum super ea, ibid. Demadis consiliis mixtus Demosthenem pellit xix, 2 Piræum securitate sua prodidit, ibid. capitis damnatus a populo xix, 3 causam dicit ap. Philipp., ibid. Athenas reductus damnatur xix, 4 ejus dictum, ibid. a servis sepultus est, ibid.
- Phœbidas Lacedæmonius xvi, 1
- Phœnicam ducenturum navium classis devicta v, 2
- Phryges xiv, 8
- Phrygia vii, 9. xiv, 2
- Phyle castellum Atticæ viii, 2
- Pietas (de affectu in necessitudines) xxv, 17 ita notat affectum matri debitum xxi, 1 obsequium et reverentiam in avunculum xxv, 5 pietas læsa (sc. quæ debetur fratri) xx, 1 (unde qui violavit, mox 'impious' dicitur. Eadem voce obsequium in patriam notatur xvii, 4)
- Pila lapidea (in qua incisa devotio Alcibiadis) vii, 4 (Ex more scil. infamiæ consciscende usurpato: unde *στραλὴς* et *στραλεὺς ὄρναι*. Lamb. Plures t. pilas, non unam fuisse, Noster vii, 6 testatur)
- Piræei portus triplex Themistoclis consilio constituitur a. emunitur ii, 6 Piræeo potitur Nicanor xix, 2 in Piræum universa civitas Athen. obviam descendit Alcibiadi ejusque collegis vii, 6 in Piræum transit Thrasyb. viii, 2
- Pisander vii, 5. ix, 4
- Pisidæ (populi juxta montem Taurum habitantes) xiv, 8
- Pisistrati tyrannis i, 8
- Pittacus, e sept. sap. viii, 4
- Placare aliquem (reconciliare) iv, 5 placari animo in quem xvi, 5 placati animi civium (alibi: benevoli) xi, 3 (ita Tac. H. i, 31, 7)
- Placet dimicari in terra (de consilio et sententia) ii, 3
- Plaga (pro calamitate) xviii, 5 plagæ (vulnera) xviii, 4
- Platææ urbs Bœotias, apud quam cum universo exercitū suo Mardonius Persæ cæsus est iv, 1 (in quibusdam Mss. est Platææ Græc. *Πλατῶν* et *Πλαταῖν* utroque numero. v. Steph. de Urb.)
- Platæenses i, 5 Platæense prælium (apud Plat. commiss.) iii, 2
- Plato Tarentum venit x, 2 a Dionysio patre Syracusas perducitur, ibid. rursum a filio precib. Dionis ut antea Athenis arcessitur x, 3 persuadet tyrannidis finem facere, ibid. a patre Dionysio venundari jussus x, 2
- Plebiscitum (quod plebs sciscit, jubet,

- Πόλις ἡ πόλις* ili, 1. vii, 5. xv, 7. xix, 2 (Sic in omnibus his locis vulgo; Nos tamen semper reposuimus 'populiscitum')
- Plecti (puniri) i, 8 plecti in re aliqua (signif. paulo latius, poenas dare erroris admissi, reprehendi ob neglectum officium) xxv, 11
- Plenus consilii iv, 1. vii, 1
- Plerique omnes (maxima pars, non omnes) xviii, 12 (Est Atticum loquendi genus. v. Gell. Noct. Attic. viii, 12. Priscian. lib. 18. Donat. ad Terent. Andr. i, 1, 28. et Serv. ad Æn. 1). pleraque moderatæ sapientisque vitæ Timothei testimonia xiii, 4 (mox oppon. unum, ibid.)
- Plumbo completæ amphoræ xxiii, 9
- Plus valere, quam &c. viii, 1 non plus habuit secum, quam triginta (non plures) viii, 2 plurius esse xv, 10 fieri xiv, 6 (locut. ellipt. v. sup. Esse). pluribus verbis aliquid commemorare (mukis) xxv, 21 plura persequi magnitudo voluminis prohibet, Præf. (Annotabam antehac ad ista verba, esse in Boeckleri Ms. 'sed hæc plura persequi m. v. p.' idque si in textum recipiatur, 'plura' exponi debere 'prolixæ,' 'pluribus,' sc. verbis. Neque nunc nato mentem. Est magis, quod mirer, quomodo illud adeo non capere hoc loco Vir Clarissimus potuerit, ut scripserit, non congruere meam expositionem isti Nepotii loco, qui est xxiv, 3 'huius de vita et moribus plura in eo libro persecuti sumus.' Ubi rō 'plura' non potest non a Verbo regi). Plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli ii, 9 plurima fortuna vindicat viii, 1 plurimum aberat Athenis Chabrias (sæpiissime, plerumque, maximam partem) xii, 3 (Terent. Phor. i, 4, 17 'domum ire pergam: ibi plurimum est.' ubi Donat. plurimum, τὸ πλεονέχον. Subint. vero 'tempus')
- Pœcile (ποικίλη) i, 6 (Porticus Atheniensis a varietate picturarum sic dicta, quæ ibi positæ; quas recenset Pausan. Atticis. vid. Rutgers. var. lect. v, 1. add. Meurs. Attic. lect. vi, 17. et Athen. Att. i, 5)
- Pœna: legis poenam subire (lege constitutam) xv, 8 poenam legitimam decem annorum non perferre (in patriam restitui ante legitimum Ostracismi tempus) iii, 1 poena liberari (exilio decem annorum) iii, 2
- Pœnitet populum iudicii sui xlii, 4 celerius Athenienses, quam Cimonem poenituit ejus facti (i. e. ejus exilii, quo mulctatus Cimon erat) v, 3
- Pœnus (per Antonomasiam pro Hannibale) xxiii, 10 (vid. supr. Laco).
- Pœni (pro Carthag.) xxii, 2. xxiii, 7 Pœnicum bellum primum xlii, 1. xxiv, 3 Pœnicum bellum secundum xlii, 4 (Pœnicum enim rescripsimus pro Punicum)
- Pœmatis clarus, Fr. 1
- Pœta elegantissimus xxv, 12 poëtarum interpretes propriè Grammatici appellandi, Fr. 6
- Pœticæ quæstiones Attico propositæ xxv, 20 (Quæ cujusmodi fuerint, docet Jo. Wowerius de Polymath. x, 12)
- Pœticæ suavitæ xxv, 18 poëticeu attingere, ibid.
- Polliceri liberaliter (promte, prolixè, ample) vi, 4 polliceri quod præstare non possit levitatis est xxv, 15
- Pollicitationes multæ magnæ xviii, 2
- Polybius (Historicus) xxiii, 13
- Polymnus (Epaminondas pater) xv, 1
- Polysperchon Cassandrum Macedonia pellit xix, 3
- Pompa funeris xxv, 22
- Pompeium qui et cur secuti xxv, 7 Cn. Pompeii M. res gestas scripsit L. Otacilius, Fr. 6
- Ponderare (considerare) viii, 1
- Pondus (scil. armaturæ) xi, 1 magnum auri xv, 4
- Ponere castra xiv, 11 castra in quibusdam locis xiv, 6 castra in campo adversus aliquem xxiii, 5 ponere alicubi præsidium perpetuum vii, 4 aliquid in publico, ibid. pecuniam in ærario xxiii, 7 hortis custodem fructus servandi gratia v, 4 (Sic Schopplius a vet. libro). statnam alicui xxv, 3 tropæum, quo loco pugnatam est xiv, 8 tripodem aureum ex præda alicui (scil. doni causa) iv, 1 (Est hujusmodi dedicatio inter sollemnia). prima ejus imago ponebatur in decem prætorum numero (de Militado) i, 6 ponere (pro constituere, existinare, habere, numerare): ponere aliquem primum omnium viii, 1 aliquem principem in bello xxiii, 2 ponuntur hæc infamia, humilitas &c., Præf. non ei par quisquam in civitate ponitur vii, 3 illorum moribus summa virtus in patientia ponitur vii, 11 apud quoscunque est princeps ponitur vii, 13 hoc in vitis ponitur xv, 1 in eisque

- (sc. maledictis) hoc posuit, (inter alia hoc usurpavit) xv, 6 (Adde Vorst. ad Val. Max. iv, 4, 1. At, vitam ponere iv, 5 dicitur at 'ponere calamum,' i. e. deponere)
- Positam spem victoriæ in alicuj. pernicie habere xviii, 11
- Pons in Istro factus i, 3 pontis custodes, ibid. pontem facere, dissolvere ii, 5 rescindere i, 3
- Pontus xxiii, 10
- Populus jubet (de populi decreto et lege, formula *δημοκρατικὴ*) xv, 7 urbanus populus oppon. exercit. v, 2 populus largitione magistratuum corruptus i, 6 populus (suspiciose libertati suæ timet) vii, 3 populus acer, suspicax, mobilis, adversarius, invidus etiam potentis xiii, 3 (locus memorabilis in ingenio multitudinis, quem illustrare potest Lips. polit. iv, 5). populi mobilitas notata vii, 6 populus timet potentiam cl. viror. i, 6 populi causam agere (de factione democratica) xix, 3 populi potentis non amicus vii, 5
- Populares (qui populo student) xix, 3 (*δημοκρατικοί*, quos Plutarchus in Arato *φιλοκρατῆρας* vocat)
- Populicium (decretum populi, *ψήφισμα*) iii, 1. vii, 5. xv, 7. xix, 3
- Porrigere: non suppetebat, quo manus porrigeret, nisi amicorum possessiones (non erat, unde raperet &c.) x, 7 (Seneca Epist. 55 'cum tempestas piscatoribus dedit ferias, manus ad parata porrigitur')
- Portæ Cilicis (claustra, aditus) xiv, 7 (Græc. *πύλαι*. Curtius iii, 4, 2 'Py-las incolæ dicunt; arctissimas fauces, munimenta quæ manu ponimus, naturali situ imitante')
- Portare secum (auferre) xxiii, 9 (ubi tamen Nos 'ducere' reposuimus). quæ regi portarentur (adveherentur) xiv, 4 portari vehiculo xix, 4
- Porticus (quæ Pœcile vocatur) i, 6
- Portus Athen. describitur ii, 6 Menelai xvii, 8 portum intrare xii, 4
- Poscere: cum tempus posceret vii, 1
- Posse multum auctoritate apud aliquem (valere &c.) x, 3 Sic: posse plurimum in civitate viii, 3 (quomodo et Cicero passim). non poterat id pati vii, 9 quod facere possent (liceret illis) ii, 7 non potuerunt corrumpi (non sunt passi se corrumpi) vi, 3
- Possidere: ne essent loca munita, quæ hostes possiderent (occuparent) ii, 6
- Possessio Siciliæ (imperium quod ibi obtinetur) xx, 2 tenere possessionem Siciliæ, ibid. possessiones amicorum (bona) x, 7 possessiones Africanæ xxv, 12 Epiroticæ, urbanæ xiv, 14 pretiosas xiv, 12 vacuæ factæ bello xx, 3 possessiones suas augere xiv, 12
- Post bellum Peloponnesium (sc. finitum, confectum) xvi, 1 Sic: post Athenas devictas, ibid. post calamitatem (sc. acceptam) xiv, 9 (i. e. postquam in calamitatem incidit, et fortuna uti cœpit adversa. Sic Justinus viii, 1, 6 'prorsus quasi post arma et bellum locum legibus reliquissent.' Idem i, 6, 12 'ingens post necessitatem pag-nandi animus exercitui ejus accessit.' Vorst.) post hominum memoriam ii, 5. iii, 1. xxi, 1 post annum quintum, quo expulsus erat v, 3 post annum quartum quam iii, 3. x, 10 Sic: post diem tertium quam x, 5 post hanc rem gestam non ita multis diebus xxiii, 5 post id factum nunquam xvi, 5 post non multo iv, 3 post neque ita multo v, 3 neque multo post xiv, 8 neque ita multo post xvi, 2. xxi, 3 post aliquanto vii, 11 (Justinus ii, 10, 14 'non magno post tempore per prodictionem capiuntur.' 'Deinde post,' ut 'post deinde' ap. Ter. xviii, 5, 6)
- Posteaquam i, 6. xxv, 2. x, 4 sexto anno postquam erat expulsus iii, 1 (sic in quibusd. codd.) nono anno postquam xxii, 4 Sic: anno tertio postquam xxiii, 8
- Postera nox xviii, 9 postero die i, 5. xiv, 3 (Sic quoque Cicer. smpius, Col-mell. vi, 14. et xii, 25. Liv. xxiii, 19. &c. 'postero anno' Varro de R. R. i, 40). postero tempore iii, 3
- Posterius (postea) iv, 5
- Postulare fidem (jusjur.) xxiii, 2 postulare, ut tradant urbem incolæ i, 2 (confer i, 1). postulo id a te fieri xxiii, 12 postulabat se imperare non parere ducibus xviii, 8 (Plene, pro, postu-labat imperare, quemadmodum Noster iv, 2 'se tecum affinitate conjungi cap-it.' Idem xiii, 4 'malebat se capitis periculum adire.' Et xv, 4 'se deduci volebat.' Vorst. Ceterum est in isto loco 'postulare' idem ac 'cupere,' ut apud Plaut. Men. ii, 3, 88 'qui me hero postulem moderari.' v. Thes. Buchneri). postulata facere (de consilio dato) vii, 8 postulare veniam gratiamque malæ existimationis (de-

- precari malam existimationem, sequi-
ora iudicia), Fr. 3
- Potens (magnus in civitate; alias, qui
multum potest) xvii, 1 Athenis xii,
3 potens (florens) xxv, 8 potentis-
simus omnium tyrannus xiii, 4 rex
xiii, 2
- Potentia civium (Atheniensium formi-
dabilis) i, 8 Lacedaemoniorum per-
cussa paucitate (sc. armatorum) xvi,
2 singularis (*μονερχία*, imperium u-
nius) x, 9 potentia emulatio ii, 6. 7
potentis invidus populus xiii, 3 po-
tentia administratur republ. (oppon.
jure adminstr.) xxiv, 2
- Potestas (imperium, praefectura) ix, 1
(magistrat. censura) xxiv, 2 potestas
regia vi, 3 potestas omnium rerum
(summa imperii) vi, 1 potestates
summas xvi, 1. xix, 1 (de magistrati-
bus). in potestatem redigere xvi, 5
alibi: sub potestatem redig. i, 2. iv,
2 venire xiv, 3 omnia in sua pote-
state esse vult x, 6 (periphrasis subest
dominationis). in potestate sua tenere
populum (non imperio scil. sed auc-
toritate apud populum benevolum
plurimum posse) v, 2 in sua pote-
tate non sunt, qui se civilibus flucti-
bus committunt (non sunt sui arbitrii)
xxv, 6 (oppon. libertati actionum et
consiliorum). potestatem sui facere
(offerre se pugnae &c.) xvii, 3 (sistere
se, de praesentia &c. opp. fuga et
demigrationi) xiii, 9 potestas ea facta
manendi (facultas data &c.) xxv, 11
potestatem habere cujusvis conditio-
nis xxv, 12 (de eo, cujus matrimo-
nium et affinitas ubique optata &c.)
- Potiri (cum casu generandi): totius ejus
partis Siciliae potitus est x, 5 potiri
classis hostium vi, 1 imperii xvii, 2
rerum (v. Res) xxv, 9 summi imperii
xviii, 7 urbis xx, 2 (v. Voss. de con-
struct. c. 31). potiri (cum quarto
casu): potiri summam imperii (ceteris
imperare) xviii, 3 potiri (cum sex-
to): oppido potiri i, 7 praeda v, 2.
xvii, 8 regione i, 2
- Potius: cur non in praelio cecidisti po-
tius, quam venires &c. (quam ut ve-
nires) xviii, 11 postulabat, ut potius
de praesente questio haberetur, quam
absens accusaretur vii, 4 potius pa-
triae opes augeri quam regis maluit
ix, 5 potissimum: quo potissimum
duce uterentur i, 1 non videbant quid
potissimum vitarent xiii, 11 egit Diis
gratias, quod se potissimum esse du-
cem voluissent xx, 4 quod in ea
potissimum urbe natus est xxv, 3 po-
tissimum ejus diligebat affinitatem
xxv, 12
- Præ illo omnes parvi futuros videbant
(notatur contentio) xviii, 10
- Præbere alicui fidem (praestare) xxv, 4
alicui suspicionem insidiarum (facere
ut suspicetur insidias) xiv, 10 alicui
panem ii, 10 præbet hæc res suspi-
cionem talis hominis (facit ut talis
suspectetur) xvii, 8 præbere se talem
imperatorem, ut (gerere) xvii, 6 præ-
buit se pari diligentia in eo magistratu
ac fuerat in bello xxiii, 7 pari se
virtute postea præbuit (sc. ac se præ-
buerat in bello adversus Cadusios ges-
to) xiv, 2
- Præcipere (de responso oraculi) i, 1
præcipere lectoribus (de admonitione
studiosius facta) xv, 1 præcipere in
schola de pudore et continentia argu-
tissime (de philosophia), Fr. 5 præci-
pere (docere; monstrare quid facien-
dum sit) iv, 4 (proprie magistrorum
verbum est. vid. thes. Buchneri. In-
terdum et de inferioribus usurpatur,
estque idem ac suadere, monere, sug-
gerere sine ulla iubendi auctoritate;
ut ii, 6. sic Alexander ap. Curt. iv,
13, 8 'furum ista solertia est, quam
præcipitis mihi')
- Præceptum curare diligenter (rem man-
datam, præscriptam) xviii, 9 (Diod.
πρὸς τὸ ποιεῖν. Virgil. *Æn.*
ix, 45 'præcepta facessere'). illa fieri
præcepto suo x, 8 Sic: Hannibalis
præcepto (jussu) xxiii, 11 præcep-
tum illud in animis omnium debet
esse (de monito, sententia, dicto vul-
gari) viii, 2 præcepta philosophorum
xxv, 17 præcepta beneficia (*προληφ-
θέντα*, ante accepta) xxv, 1 (saepe ita
hoc verbo usus Curtius. v. Ind. Frein-
shem.)
- Præcipuus ei honos habitus est (*ἐξαιρε-
τός*, singularis) ix, 1 Sic: præcipua
laude fertur gubernator, qui &c. xxv,
10 præcipuum habet laudem amplis-
simam pulcherrimamque corporis formam
(i. e. potissimum laudatur ob formam
corporis &c.) xxi, 1 præcipuo peri-
culo suo muros restituit (ita ut ipse
potissimum periclitaretur) ii, 6 præ-
cipua fide fuit ea civitas erga Athe-
nienses (i. e. majore, quam reliquæ
civitates) vi, 2 (Nam recte h. l. obser-
vat Cl. Vorstius 'præcipua' casus sexti
vocem esse, contra quam Boeclerio

- videbatur; etai Latine dici quoque
 ponit 'sede præcipuus' ad eundem
 modum, quo Florus iii, 1, 2 Jugur-
 tham 'regem fraude præcipuum' vo-
 cat, et Velleius ii, 29, 3 Cn. Pom-
 peium 'sanctitate præcipuum.' Huic
 rei indicio est, quod Noster alibi
 'præcipuum laudem,' 'præcipuum
 fidem,' 'præcipuum periculum' &c.
 dicit, et de cetero substantivum ver-
 bam sæpissime cum sexto caso, omissa
 præpositione, usurpat. V. *Esse*)
- Præclara** victoria xx, 2 præclarum hoc
 quoque Thurybali, quod &c. viii, 3
 præclara facta xiii, 1 præclarissimum
 facinus x, 1
- Præcurrere** aliquem nobilitate viii, 1 (su-
 perare, antecellere)
- Prædam** ab aliquo facere xii, 2 (Sic
 etiam Cms. Bell. Gall. 4. et Cic. 3.
 in Verr. locuti. Lamb. Usitatus est
 'prædas agere,' quod tamen male
 reposuit Lamb. xiv, 10. ubi constan-
 ter Mas. et edd. vet. 'magnas prædas
 capit' quomodo et Cic. pro dom.
 'capta e furtivis præda.' Et Plaut.
 Trucul. v, 2, 14 'de prædonib. præ-
 dam capere'). præda hostium (hosti-
 bus eropta) xiii, 4 præda ab eo (scil.
 facta) xiii, 1 præda barbarorum locu-
 pletari, quam civium gloriosius vii, 7
 præda locupletatus exercitus vii, 5
- Prædicare** aliquem liberatorem (ut libe-
 ratorem) x, 10 laudes aliquas xx, 4
 prædicare aliquid de aliquo vii, 11
 in quo bello si tantum cum pru-
 dentem dicam, minus quam debeam
 prædicem (non satis laudem) xxv, 9
 prædicabat mirari se (aiebat) xvii, 4
 prædicare (præ se ferre, *προπαλάττω*)
 vii, 4. xviii, 13
- Prædicere** alicui ut &c. (affirmatus ali-
 quem monere) ii, 7. xiv, 9
- Prædium** rusticum xxv, 14 prædia com-
 pluribus locis habere v, 4
- Prædones** maritimi (piratæ) ii, 2
- Præesse** alio equitum xviii, 1 armatis
 xix, 2 classi x, 6 exercitui (de præ-
 torib.) i, 4. vii, 6 exercitibus xi, 1
 insulis ix, 1 præesse cœpit majori-
 bus rebus xiv, 2 præesse rebus regis
 xix, 3 opibus regis (jussu regis sum-
 mam belli administrare) ix, 4 rebus
 magnis (in imperiis sc. magistratibus-
 que) iii, 3 rebus iisdem (in imperio
 militari) vii, 6 summæ imperii (de
 summo duce) ii, 4 potestati severe
 (magistratui) xiv, 2
- Præfectus** classis vi, 4. ix, 1 (Gr. *πρό-*
- αρχος* et *οὐλοαρχος*. v. Scheffer. de
 mil. nav. iv, 5). præfectus custodum
 xviii, 11 equitum x, 5. xiv, 6 fabrum
 xxv, 13 et *Fr.* 10 (*πρωτοὶ τῶν τεχ-*
νῶν. fabris enim in bello opus, qui
 machinas facerent &c. eorum caput,
 operisque curator et exactor, 'præ-
 fectus fabrum.' v. Lips. Poliorcet. iii,
 6). præfectus Lydiæ xiv, 2 præfectus
 regis vii, 5 (eo sensu, quo 'præfecti
 regii' satrapæ, imperatoresque vocan-
 tur xvii, 2. vid. Gell. x, 18. et Jus-
 tin. v, 2, 6. ac ibi not. Berneggeri).
 præfecti regii (scil. classis) i, 4 præ-
 fectus morum xxii, 3
- Præfectus** consulum prætorumque xxv,
 6 (a consulibus prætoribusque delatæ
 præfecturæ. erant enim tales præfec-
 ture in exercitu variæ, ab Imperatore
 deferri solitæ. v. Ségon. de antiq. jur.
 prov. ii, 2)
- Præficere** aliquem classi i, 4 exercitui
 xi, 2 præfici imperio pari (potest.
 milit. sc.) vii, 5
- Præferre**: qui præferendi sint judicare
 xiii, 13
- Præstinare**: distius retinere imperium,
 quam lego præstitum est xv, 7
- Prælium** terrestre, navale vii, 5 præ-
 lium navale facere xxiii, 10 prælium
 committere xxiii, 11. 10 prælio
 pari discedere ii, 3 prælio superior
 xviii, 10 prælio cadere (in prælio)
 iv, 1 fugare uno prælio exercit. xxiii,
 4 magno prælio aliquos ix, 4 ex præ-
 lio excedere xviii, 4 prælia certo die
 facta xi, 5
- Præmium** (victoriæ Marathonis Miltiadi
 tributum) i, 6 præmia proposita (mi-
 litibus diligenter armatis ornatisque)
 xvii, 3 præmia, quæ minime invidiosa
 viii, 4 præmio id ei magno futurum
 iv, 4. xxiii, 10 (præmio virtutis et
 meritorum) status i, 6. xii, 1 status
 æmæ xvi, 5 corona oleagina viii, 4
 coronæ aureæ xvi, 5 ager, ibid. cog-
 nomen iii, 1. xix, 1 sepultura magni-
 fica et sepulcri monumentum x, 10.
 xi, 5 sustentatio publica Mærorum,
 collocatio et dotatio filiorum iii, 3
- Prænuntiatum** est de eorum adventu
 xviii, 9
- Præoccupare** (sc. portus) xiv, 7 regio-
 nem xviii, 2 præoccupare alterum
 (insidiis tollere) x, 4 (cum alter ab
 altero timet sibi, ideoque prior eum
 occupat)
- Præoccupatio**: effecit illud locorum
 præoccupatio xviii, 3

Præoptare nuptiis generosarum filiam equitis Romani xxv, 12 (Alias construitur hoc verbum cum infinitivo et conjunctione 'quam.' Justinus viii, 4, 5 'perire ipsi quam non perdere eos præoptabant')

Præponere regno bonam existimationem xvii, 4 prepositi a Lacedæmonia triginta tyranni (impositi cervicibus Athen.) viii, 1

Præ nullius rei factus est xxv, 6 (publicorum conductores, mancupes, prædes dabant. Est adeo 'præ,' qui populo se obligat, et a magistratu interrogatur, in publicum ut præset: inde cum respondet, dicitur 'præ.' Varro de L. L. Festus ita: interrogatus, 'si præ sit,' ille respondet, 'præ.' vid. Brissou. formul. 6. et Pollet. hist. fori Rom. lib. 5. cap. 1. fin. add. not. et Salmas. de mod. usur. cap. 6)

Præscribere: ut præscripserat ipso xxv, 22

Præsens tempus hoc desiderat xvii, 8 præsentī bello (eo quod tum gerebatur) ii, 2 præsentēs res secundæ vii, 6 (oppon. adversus superiores, ibid.) in præsentī vii, 4. xv, 12 (tum &c. Tacit. 'in præsens')

Præsentia: in præsentia (tum temporis) i, 7. ii, 8. vii, 10 (H. Stephanus in Pseudo-Cicer. negat Latino dici v. Voss. de vit. serm. iv, 33.) in præsentiarum xliii, 6 (aliis 'in præsentia.' illam lectionem defendunt Schottus et Lambinus auctoritate Cornificii, Taciti, Gellii, Ulpiani: in quibus tamen ipsis non consentiant exemplaria. Vossius in Latino-barbaris etsi lib. i, 25. dubitaret an genuina sit, credideratque ex 'in præsentia rerum' corruptam: tamen lib. iv, 38. non audet eam cum Schoppio in tanto Mss. consensu damnare. Tactur eandem et Elmenhorstius in Ind. Apul.)

Præsidium (παρασπονδή, Gall. convoi) xv, 4. xv, 10 Sic: præsidii, quod satis erat, dedit ii, 8 (custodia militaris et satellitum) xlii, 4. xiv, 2 (item: pro militibus præsidariis, tuendis sc. urbi impositis) xvi, 3 Ita: præsidium perpetuum alicubi ponere vii, 4 præsidia (militēs præsidium agitantes) i, 4. xv, 10 præsidia barbarorum iv, 2 intra sua præsidia in littore collocata se recipere (de dispositis tutando receptui militibus) xliii, 11 præsidii regiones aliquas occupare xvii, 3

præsidii in eo non satis est (de eo qui hosti oppositus erat) xlii, 3 præsidio esse civibus suis (juvare, prodere &c.) ix, 2

Præstare fidem (implere) li, 8. fidem amicitiæ xix, 2 præstare officium suum xxv, 9 officia i, 2 (v. Offic.) amicis officia xxv, 8. 4 præstare (pro, antecellere): præstat honesta mors turpi vitæ xlii, 4 præstare omnes caliditate xxi, 3 omnes eloquentia xv, 6 antiquitate xxv, 3 aliquem prudentia tanto, quanto &c. xliii, 1 aliquem honore rerumque gestarum amplitudine xxv, 18 quæ civitas omnes antiquitate, humanitate, doctrina præstabat xxv, 3 præstans claritate, usu belli xviii, 3 usu, sapientia xlii, 3

Præstituere certam diem (præfinire) xii, 3

Præter ceteros (supra ceteros, præ ceteris) iii, 1 (vid. Giffan. observ. L. L. pag. 198.) præter consuetudinem xliii, 12 (adde Perizon. ad Sancti Min. lib. 2. cap. 11. n. 8.) opinionem i, 2 (extra. v. Tursellin. cap. 135)

Præterire: induciarum præterit dies xvii, 3 (Livius dixisset: 'induciarum exit dies'). præterire aliquid (in narratione omittere) vi, 4 Sic: non præterire aliquem xiv, 8

Prætermittito: nullum diem prætermittit hoc facere v, 4

Præterquam, quos (dolores) ex curatione cepiebat xxv, 21

Prætextus belli i, 4. vi, 1

Prætor sit a populo ad gerendum bellum ii, 2 prætor fuit Atheniensium apud Platam in prælio iii, 2 hic, ut reddit, prætor factus est xliii, 7 prætores decem creati i, 4 (Intelliguntur his locis magistratus militares, *επαρχοι*, quos recte Latini 'prætores' vocant. ita enim, teste Asconio Comm. in 3. Verrin. vocatur, qui exercitum ducit. v. de his prætoribus Athen. milit. Sigon. 4. de rep. Athen. 5. et Petit. Comm. ad leg. Att. pag. 251. et seqq. 'Prætoris' voce similiter usi æquales Nepotis Cæsar et Cic. itemque Livius xxi, 3. ex emendatione Gronovii, cujus ibi notas vide). prætor et prætura (sc. Roman. de quibus passim antiquit. scriptores) xxv, 6

Prævidere: nisi quid prævidisset xliii, 9 (Sic in vulgatis edd. Nos edidimus 'providisset')

Preces alicujus comprimere (v. Com-

- prim.) xxv, 22 preces Deorum exspectare, Fr. 12 (Jos. Mercerus in not. ad Aristan. Ep. i, 8. exp. 'invocare : ' atque huc advocat illud Plauti Truc. i, 5, 1 ' qui a patrona preces mea expetessunt.' ubi v. not. Teubmanni. Buchaerus censabat ' preces' poni pro rebus petitis, ut ' vota' pro rebus quas vovemus, quam explicationem et Plauti locus admittit)
- Preuari a Diis immortalibus** xx, 5 (Sic Livius xxix, 17 ' ne ab Diis quidem immortalibus quod precemur quicquam superest')
- Præmere adversarium** (carpere, vexare) xiv, 7 adversarios (instare percussis) xxiii, 11 premi ab hoste (cum in periculo et angustiis sumus) i, 3 (Est venatorum verbum, cum ita urgetur bestia, ut nulla elabendi amplius copia sit. Inde ad militiam; per metaph. vero et ad disput. transferitur; quemadmodum non semel Cic. usus. Bucha.) premiancipiti periculo ii, 3 valetudine xxiii, 4 undique bello xiii, 3 premi ad exaudum (argeri) xvii, 6
- Pretiosæ possessiones** xxv, 12
- Pridie Kalendas Aprilis** xxv, 22
- Primus locus ædium (atrium)**, Præf. prima ejus imago in decem prætorum numero ponitur (primo loco) i, 6 prima nocte (prima noctis parte, prima vigilia) xviii, 9 cum primum potuit, imperium deposuit xx, 3 primus Græciæ (e Græciæ; Græcorum) vii, 7 primus (cujus prima seu præcipua habetur ratio) xvii, 1 primi ætatis ejus (præcipui ejus temp.) xi, 1 in primis stare (sc. in acie, pugnare inter primos) xv, 10 in primis bene habitavit xxv, 13 in primis omnium Persa manu fortis (inter omnes Persas in primis fortis) iv, 1 (Ceterum hujus generis exempla plura supra annotata sunt v. Ia)
- Princeps** (pro primo) viii, 1. xxii, 3. xvii, 1 (pro præcipuo): princeps ducum xiv, 5 princeps non solum consilii sed etiam in convictu (cujus consilio convictuque ante alios utimur) xxv, 8 Ita: principem in bello ponere aliquem (alicujus opera consilioque plurimum uti) xxiii, 2 Ita: principes (viri præcipui, clari, florentes) v, 3 (oppon. infimis) xxv, 3 principes ordinis equestris xv, 8 philosophi xxv, 17 princeps fuit hujus rei (de auctore) xxv, 8 principes sceleris (auctores) xviii, 18 (Ms. tamen Schotti habet 'participes'). principes factionis xvi, 1 principes (cum nota potestatis et officii): principes civitatis ii, 8 Ionis sc. et Æol. i, 3 Sic: principibus præsentibus (sc. Gortyniorum) xxiii, 9 (Aliter cum nota ἡγετῶν et magnitudinis:) principes civitatis xxv, 19 (supra præterea loco esse possunt verba xxv, 18; qui honore rerumque gestarum amplitudine ceteros præstare). Princeps urbis Romanæ et terrarum orbis (de summi imperii affectione) xxv, 20 Principes Græciæ Spartani, xvi, 2 Thebani xv, 6 Principum studia (optimatum) xxv, 16 Principi an musica conveniat xv, 1
- Principatus maritimi imperii** xiii, 2 de principatu intelligebant sibi cum his certamen fore ii, 6 (talis civitatum æmulatio descripta Justino viii, 1, 1)
- Principatus** (non imperii, sed auctoritatis, præcipuus in civitate locus) v, 2 talis principatus causa æmulationes x, 6 principatum in civitate obtinet Scipio (gloria ceteris præstat) xxiv, 2 Aristides cum Themistocle de principatu contendit iii, 1 principatum eloquentiæ tenet Hortensius xxv, 5. v, 2 sicut: principatum in civitate obtinere (de Scipione) xxiv, 2 (excellentiæ sc. gloriæ famæque supra ceteros)
- Principia** (castrorum sc.) xviii, 7 regia, ibid. (Locus castrorum, ubi tendebant duces, tribuni &c. ubi jus dictum, signa asservata, altaria culta. vid. Lips. mil. Rom. v, 4. add. Berneg. ad Just. xi, 6, 6. et Gronov. observ. iv, 10. ubi plura de hac voce)
- Prior**: Dionysius prior (penulo ante: superior. sc. ex duobus illis Siciliæ tyrannis) x, 1. xxi, 2 (quomodo et Justino vocatur xxii, 1, 1. Sic: 'prior Africanus' apud Quintilian. 1. O. xi, 1)
- Pristinum tempus** vii, 6 in pristinum restituere provinciam (in priorem et veterem statum) xx, 1 (Dicitur ut 'restituere in integrum')
- Privare commeatu urbem** i, 7 privari auxilio sociorum xv, 6 commentibus xix, 2 vita ab aliquo xxi, 3
- Privatus** (opponitur magistratibus et qui sunt cum imperio domi militique): potentior et major quam privatus existimatur Alcibiades vii, 3 privatus in classe erat Chabrias, sed omnes, qui in magistratu erant, auctoritate anteibat xii, 4 (Ubi opponitur is, qui tum erat privatus, et sine imperio, iis,

qui tunc erant in magistratu) Sic : erat ibi (in exercitu) privatus numero militis xv, 7 ut si privatus in comitio esset Sparte xvii, 4 privatus esse posse non videbatur Miltiades (ex imperiis et magistratibus ad *leoroplav* privati juris non rediturus facile existimabatur) i, 8 privatus (qui imperium deposuit) xx, 2. xxiv, 2 privati hospites (respectu Jasonis tyranni) xiii, 4 privato suo consilio, non publico xvi, 1 privatum aerarium (paucis scil. aliquibus constitutum) xxv, 8 privata judicia ii, 1 (de Athen. sermo est. v. Sigon. 3. de rep. Ath. 1)

Privignus vii, 2

Prius est decretum quam &c. xx, 3

Pro (*advl.* pretii et mercedis significatu) : pro caritate patriæ xv, 4 (ubi tamen fors non incommode exponas : pro caritate patriæ. Sic Curt. v, 11, 5 'quascunque sedes elegeris, pro patria et domesticis rebus petiuri.' Auctor dial. de orat. xxiii, 2. qui Lucilium pro Horatio, et Lucretiam pro Virgilio legunt). pro meritis gratiam referre ii, 8 pro (secundum, juxta) : pro cuiusque facultatibus xv, 3 pro dignitate hominis xviii, 4. xxv, 2 pro necessitudine sortis xiv, 1 non pro opinione (non ut aestimaverat) viii, 2 pro (loco, vice) : pro noxiis nonnulli ab insidiis conciduntur x, 10 pro perfuga proficisci xiv, 6 (Sic Cæsar B. G. iii, 18 'qui ubi pro perfuga ad eos venit.' Livius xxvii, 15 'pro perfuga jussus Tarentum transire, ita locum emendante doct. Gronovio. Justinus xliii, 3, 9 'pro victo fugere visus est.' Tacitus xi, 24, 7 'victos pro alienigenis arcebant.' Idem i, 36, 5 'pro desertore.' Plautus Most. xii, 6, 2 'pro imbre.' Idem Menæchm. ii, 2, 24 'pro sano.' Terentius Ad. i, 1, 23 'pro meo.' Adde Gell. xi, 3. et Tursell. cap. 138)

Probare aliquid (approbare) xiv, 6 probare librum vi, 4 consilium x, 8. ii, 2 alicujus consilium xxv, 21 alicujus factum xx, 1 probare auctorem aliquem (ei potissimum credere) ii, 10 cum minus esset probatus parentibus (de Themistocle liberius vivente) ii, 1 (exprimitur τὸ ἀδελφῶν τοῦ ἡρώους). probata re (cum utrique res placuisset) xiv, 11 probanda fuerunt (laudanda) ix, 5

Probabilis orator xxiv, 3 (vult dicere, fuisse Catonem oratorem civili captui

cumprimis accommodatum, et cujus oratio facile fidem apud omnes inveniret. Nam Ciceroni id est 'probabile,' si oratio non sit nimis comita, si auctoritas et pondus in verbis, si sententia vel graves, vel aptæ opinionibus hominum et moribus. Vide Partition. orat. cap. 6 et 9. itemque Quintil. viii, 13)

Procacitas hominis (audax petulantia in incessendo) xx, 5

Procedere : hæc minus prospere procedunt xiv, 6 cum jam nox processisset (profecta esset) xvi, 3 (Sic Sallust. Jugurth. 'ubi plerumque noctis processit.' Livius xxi, 54 'procedente jam die')

Procellæ civiles (bella, discordiæ) xxv, 10 (vid. Fluctus civ.)

Proclus (pro Procles) xvii, 1

Proclivis (facilis) xiii, 3

Procreare liberos ex aliqua xv, 6. xxi, 2. x, 1 quales civitas cives procreasset xv, 6

Procul ab eo loco iv, 5 (Sic Livius xxxvii, 53 'procul ab domo')

Procurare sacra ii, 2 negotia alicujus (scil. rem mandatam agere) xxv, 15

Procuratio reip. (de rerum administratione civili) viii, 3. xxv, 3. 15

Prodere memoriæ aliquid (de historica scriptione, quæ memoriæ propagandæ causa suscipitur) ii, 10. iv, 2. xi, 3. xliii, 13 memoriæ de aliquo vii, 1 Sic : de illius interitu duplex memoria prodita est xliii, 8 prodere aliquem (tradere, periculo exponere) xviii, 10 amicum xix, 2 supplicem ii, 8 (v. Thesaur. Buchner.)

Proditionis accusatus (sc. crimine) i, 7. xv, 3 damnatus ii, 8

Proditores tali consilio perculit xiv, 6

Prodire in concionem populi (sc. agendi dicendique causa) ii, 1 prodire in publicum vii, 3

Producere vitam (prorogare) xxv, 21 producere in aciem exercitum i, 5 dolo aliquem in prælium (elicere) xliii, 5 (Sic enim legendum : vid. not. ita et alii locuti. Cæsar B. G. iii, 100 'elicit naves Lælianas, atque ex his longius productam unam cepit.' Hirtius B. Gall. viii, 48 'cum fuga vehementi Volusenum longius produxisset.' M. Seneca Suasor. 1 'longius me fabellarum dulcedo produxit')

Profanus locus (juxta Ms. Boecleri : v. not.) ii, 6 (oppon. sacer)

Proferre plurima (sc. narratione) xv, 4

- rem unam de crudelitate alicujus vi, 2 testimonia xiii, 4 proferre telum (eruere obrutum) xiv, 11
- Proficere (de successu effectusque) x, 5 non multum profecit xviii, 10
- Proficisci legatus xvi, 4 nondum illum putabat profectum (dedisse se in viam) xiv, 5 Sic: proficiscens (cum abiret) xxv, 4 proficisci (absolute, subintellecto 'ad bellum') ix, 4 (quod additur) vii, 4. xiii, 3 proficisci in castra xxiii, 3 in exilium xxv, 8 proficisci domo navibus i, 1 classe, ibid. proficisci contra aliquem xviii, 3 alicui auxilio xiii, 1 proficisci praesidio xvii, 3 subsidio xi, 2 (ad praesid. subsidiumque ferendum). proficisci adjutum aliquem xii, 2 oppugnatum regionem xviii, 3 proficisci a parente non poterunt plura (conferri in filium) xxv, 9
- Proferri aliquid libere apud aliquem (indicare, fateri) ii, 7 (Sic Suet. Cæs. 34 et 72. Aug. 31. Vitell. 15. Vim verbi indicat illud Ciceronis pro Rabir.: 'Fateor, atque etiam profiteor, et prae me fero'). professus est, se regem querere (prae se tulit, dixit) xxiii, 11
- Profigere aliquem xxiii, 4 hostes xiv, 2. 6 hostium numerum (ad interitum dare, ut explicat Lambinus) i, 5 (mox: prosternere, ibid.) profigantur opes (potentia subvertitur) xvi, 2 (vid. Gifan. observ.) profigare rempubl., Fr. 12 (perdere, pessundare)
- Profigere domo xxiii, 8 ex urbe xxv, 9 profugere ad aliquem aliquo xxiii, 7 profugere aliquem (ab aliquo), Fr. 7 (nisi locus corruptus est)
- Progenies Herculis (stirps &c.) xvii, 1 progenies (pro filio) v, 1 Progenitor majorum xvii, 7 Progredi longius (de hostili exerc.) ii, 3 Progressus: tantum in literis progressum fecit, ut &c. xxiv, 3
- Prohibere transitu xxiii, 3 (alii 'transitum.' quomodo Plautus Amphitr. iv, 3, 18 'neque me Jupiter, neque Di omnes id prohibebunt, si volent.' Et Trinum i, 2, 50 'qui tu id prohibere me potes, ne suspicer?')
- Projecta hasta (porrecta advers. incur.) xii, 1
- Proinde ac si (pro, perinde ac si) vi, 2. vii, 6 (ita alibi etiam, quanquam variant Codices. Neque tamen veremur cum Tursellino, cap. 126, 'ne ubique
- mendum sit in scriptoribus')
- Prolabitur aedres xxv, 20
- Promittere religiose xxv, 15
- Promissa barba vii, 3 (alii: prolaxa)
- Promptus in rebus gerendis et excoGITANDIS ii, 1
- Pronominis 'hic' crebra est apud Nepotem usurpatio, pro 'is,' 'ille,' 'ipse,' relativis. Ut, quod i, 4 dicitur; creati praetores, in eis Miltiades. Mutato pronomine alibi effertur: captas urbes, in his Bysantium vii, 5. Ita: cum venissent in invidiam, et ob id imperium his esset abrogatum xv, 7. Adde x, 1. ii, 7. xv, 5 &c. Pronomen 'ille' laudis et celebritatis causa interdum adhibetur. Vid. supra ille.
- Prosauntiare aliquid excellenter xxv, 1 poemata xxv, 4 prosauntiare aliquid palam xvii, 3
- Propagare fines imperii xxii, 2
- Propaginas clarorum virorum. xxv, 18 in Propatulo (in loco aperto et ad conspectum exposito) xxiii, 9 (integre Cic. Verr. 4 'in propatulo loco')
- Propere egredi xiv, 4
- Propinquus ejus xv, 3 propinqua cognatione conjunctus, Praef. propinqui regis iv, 2 propinqui Eumonia xviii, 13 (Diod. φίλοι, Plut. εὐμόνια)
- Propinquitas nobilis x, 1 propinquitate proximus xvii, 1
- Propitia voluntas (benevolentia signif.) x, 9
- Propius muros i, 7 propius Grammatico, Fr. 3 propius Tiberi, quam Thermopylis xxiii, 8
- Proponere questionem alicui xxv, 20 praemia xvii, 3 morbo remedia (adhibere) xxv, 21
- Propositum: ad propositum venire (ordini scriptionem), Praef. propositum hoc tenuit (hoc consilium pertendit &c. perstitit usurpare) xviii, 3 Sic: propositum peragere (ad fin. perducere) xxv, 23
- Proprietor xxiii, 4
- Proprius: fide confirmavit, se illius fore proprium vi, 1 (elegantem de eo, qui deditus obstrictusque alicui factionem ejus et nutum se secuturum promittit). propria laus Pelopidae (quae ei soli, tanquam auctori facti, debetur) xvi, 4 proprium Thrasybali factum (quod ipsius auspicio tribuendum) viii, 1 non propria munera (non diutina, veluti nil solidae possessionis ob invidiam habenda) viii, 4 (Sic Plautus

Merat. ii, 8, 4 'proprium nequit mihi evenire, quod cupio.' Et Trin. v, 2, 6 'Beneficium homini proprium quod datur, prorsum perit; quod datum utendum est, id repetundi copia est, quando velis.' Adde Thea. Buchneri et Boecler. Chrestom. Ter.)

Propter invidiam (ex invid.) xv, 7 propter notitiam (quod noti essent) x, 9 propter veterem amicitiam (quod amici veteres essent) xviii, 11 propter avaritiam Cretensium (quod avari illi essent) xxiii, 9 propter affinitatem P. Sulpicii (ejus affinis existens) xxv, 2 propter familiaritatem (cum familiaris ejus fuerim) xxv, 18

Propugnaculum oppositum barbaris (de urbe Athenis, interpretatione situs politica sc.) ii, 7 propugnacula tyrannidis demoliri (quæ tyrannidis causa, tanquam instrumenta coercendorum civium extracta sunt) xx, 3 ('fræna,' 'claustra oppressorum,' 'sedes et arx servitutis,' alias hoc sensu leguntur. Boecler. vid. sup. Arx)

Propugnator (scil. liberorum Alexandri) xviii, 18

Prorumpere: vis morbi prorupit in intestin. xxv, 21

Proscripti xxv, 10 conquirebantur Romæ xxv, 11

Proscriptio equitum xxv, 10 (intelligitur hic crudele illud flagitium, quo dominationi firmandæ civium clarissimorum capita et bona, hæc quidem hæstas subjecta, illa autem libidini et supplicii publice exposita ad promiscuas neces destinabantur, propositis publice edicta. Primus sceleris auctor Sylla, testibus Velleio et Floro. Scilicet id agebant tyranni, ut quos acies et civile bellum non absumserat, proscriptio interciderent, securiorique, demotis optimis quibusque, dominatu ipsi uterentur. Boecl.)

Proserpina ædes x, 8

Prosequi aliquem (comitari, deducere) vii, 6 (sic accip. xxv, 4. si quidam recipimus lectionem Rutgers. 'prosequi discedentem:' sin, 'diem prosequi,' retinemus, nihil videtur absurdi habere locutio: isto affectu sc. diem prosequi, de quo mox sequitur &c. Boecl. vid. Dies)

Προσκυνηθῆναι ix, 3 (veneratio Persarum regibus delata hoc vocabulo exprimebatur. Ratio ista: divinum aliquid regi suo tribuebant, εὐδαιμονίας θεοῦ interpretantes, ut est apud Plutarchum.

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

Igitur honorem quoque divinum habuerunt; unde τὸ προσκυνεῖν, 'adorare,' translatur. Noster per 'venerari' ibidem expressit, scilicet non capite tantum flexo, submissisque genibus, sed prostrato humi corpore. Boecl.)

Prosperare ei cesserunt hæc (de rebus bello feliciter gestis) xiv, 1

Prosperitas magna eum consecuta est (ad tantam postea prosperitatem profecit, est erectus &c.) xxv, 19 prosperitas valetudinis (constans et diuturna sanitas) xxv, 21 prosperitas honestarum rerum, Fr. 5

Prospicere ab janua xxiii, 12 (v. Jan.) prospicere liberis (consolare, commodis eorum servire) xix, 1

Prosternere magnas opes (profligare ingentem hostium numerum) i, 5 vim barbarorum v, 2 phalangem xvi, 4

Protinus viii, 2

Provectus ætate xx, 4

Providere: cum provideret, ne commentibus civitas privaretur xix, 2 nisi quid providisset (sic enim vid. legendum) xxiii, 9

Provincia: paternam alicui provinciam tradere xiv, 1 habuit provinciam, partem Cilicie, ibid. prætor provinciam obtinuit Sardiniam xxiv, 1 provinciam sorte nancisci (provinciæ administrationem) xxiv, 2 provinciam dare alicui xxv, 8

Prout ipse amabat literas (pro eo ut) xxv, 1 (causa et comparatio notatur)

Proximus ætate (qui proxime post illa tempora vixerat, quibus hæc acciderant) ii, 9 proximus propinquitate (cognatione) xvii, 1 proximo triennio (scilicet quod insecutum est) xxiii, 3 Sic: proxima ætate ix, 4 (refertur enim hæc vox tam ad secuta, quam ad antecessa). ex proximo (absolute) xvi, 2

Prudens rei militaris ix, 1 (Sic Tacitus H. ii, 25, 1 'Celsus doli prudens')

Prudentia juris civilis, rei militaris v, 2 prudentia armis fortior xxiii, 11: minus tamen in prælio potest ducis prudentia, quam fortuna viii, 1 prudentia (de artibus imperatoris in universum) xxiii, 1 prudentia est divinatio quædam (de politica prudentia) xxv, 16 prudentis specimen xxv, 8 duplex officium ii, 1

Prusias Bithyniæ rex xxiii, 10 jus hospitii violare non audent in Hannib. xxiii, 12

Ptolemæus (ex Alexandri M. amicis,

- postea Egypti imperio celebratas) xviii, 10. xxi, 3 Ptolemaeus Ceraunus interficit Seleucum xxi, 3 a quo erat adjutus opibus, ihid.
- Pubes** (adjective): puero, priusquam pubes esset, scorta adducebantur x, 4
- Publicus** locus (oppon. privatus) ii, 6 publica res (negotium publ.) xx, 3 in publicum prodire vii, 3 ponere aliquid in publico vii, 4 in publicum deferre pradam (in publicos usus avario publ. inferre) xiii, 1 (sicut apud Græcos τὸ δημόσιον σεραι.) publica inopia Athen. (civitatis) xxv, 2 publica vincula i, 7. iv, 2 publice ali (ex publico) iii, 3 (vid. Buchner. Thea. et Rhodii Lex. Scribon.) publice exposcere (publico nomine) ii, 8 Sic: publice ab Atheniensibus Evagoræ adjutor datus Chabrias xii, 2 publice comprobatur est xxiii, 3 publice versuram facere xxv, 2 publice honores habere alicui xxv, 3 publice literas mittere aliquo xiii, 3. xxv, 2 publice efferre (publico honore sumtuque) x, 10 publice sepelire xx, 5 (Sic Tacitus H. iv, 9, 4 'ut Capitolium publice restitueretur.' Et Agric. xxi, 1 'adjuvare publice.' alique 'passim')
- Publicare** bona vii, 4. viii, 1 (confiscare, intellig. bona, quæ publico vendicantur vel ex tempore vel publica venditione. Boecl.)
- Publius Cornelius Scipio**: v. Scipio
- Pueri** literatissimi (de servis Attici) xxv, 13 puer ab janua prospiciens xxiii, 13 (v. Janua)
- Puerulus**: me puerulo, utpote non amplius novem annos nato xxiii, 2
- Puerilis** ætas xxv, 1
- Pugna** Canbensis xxiii, 5 Lenetrica xv, 6 Marathonis laudata i, 5 depicta in porticu i, 6 navalis iii, 2 pugnae signum datur xxiii, 11 a pugna discedere infectis rebus (de oppugnatione urbis) i, 7 (si genuinum est illud 'a pugna')
- Pugnare** adversus aliquem viii, 2 animo magis quam corpore (ut infectis armis, sic infectioribus animis concurrere) xviii, 4 (paulo ante: inimica mente contendere). pugnata pugna xxiii, 5 (v. Voss. de construct. cap. 22). pugnandum dolo, ubi armis impares sumus (si Marte aperto diffidimus, arte et consilio nitendum) xxiii, 10 pugnatum est magnam partem diei xviii, 4
- Pulcher**: amplissima pulcherrimaque corporis forma xxi, 1 (vid. Buchnerum ad Cic. de Offic. c. 26)
- Pulchre** aliquid facere posse (de opera prompta expeditaque ser.) xxv, 13
- Pullulare** incipiebat luxuria (crescere &c.) xxiv, 2 (metaph. ab arborum pullis. Lamb.)
- Pulvinar** Paci institutum xiii, 2 (Inter honores divinos 'pulvinaria' fuisse, id vero satis constat: de significato non consentiunt. Lambinus lectulos, in quibus Deorum statuas collocarentur, exponit; sane plerique aut pro lectulis in templo stratis aut pro lecticis apparatus Deorum accipere. Marcellus Donatus ad Suet. Cæs. 76. rejectis aliis signif. interpretatur pulvinaria, quæ super lectos stratos in templis ad simulacra numinum sublevanda ponebantur. Boecl. add. Casaub. et Torr. ad citat. Sueton. loc.)
- Pulvinus**: sub (alii: in) pulvinum subiecit epistolam (sc. super quo accumberebat) xvi, 3 (Sic fere Curtius iii, 6, 7 'epistolam sigillo annuli sui impressam pulvino, cui incumberebat, subiecit')
- Puppæ** avertere xxiii, 11 (vid. Vertere)
- Purpura** violacea, rubra Tarentina, dibapha Tyria, Fr. 8
- Pus** erumpit xxv, 21 (juxta codicem Medicæum. v. not.)
- Putare** vim adhibendam iv, 4 ut putabat iv, 5 non putabant oportere judicari &c. iv, 3 putavit se retenturum &c. i, 3
- Putris** (al. puris) fistula xxv, 21 (v. Fistula)
- Pydna** (urbs Macedonise littori accubana) ii, 8
- Pylæmenes** (Thyi pater) xiv, 2
- Pyrenæus** saltus xxiii, 2
- Pyrrhus** Epinotos ictu lapidis interit xxi, 2
- Pythagoreus** (Lysis Tarentinus) xv, 2
- Pythia** i, 1. ii, 2 (subintell. sacerdos Apollinis Pythii, quæ consulentibus respondebat. Alio nomine Phœbas. Pollux i, 1 Πύθια δὲ ἢ ἢ Δελφῶν προφῆτις, Πύθια. v. Diodor. Sic. lib. 16. et Gyrald. hist. Deor. syntag. 7)

Q.

Qua iter fecerat, eadem reversus est ii, 5 Sic: quacunque iter fecit xxiii, 3

Qua (pro, aliqua): ne qua repentina vis in civitate existeret vii, 3 ne qua sibi

statua poneretur xiv, 3
Querere tempus alicujus intersciendi vii, 5 quæsit ubi ipse tuto viveret ix, 3 querere ab aliquo (interrogare) iii, 1. x, 2. xvii, 4. xxiii, 2 querere de aliqua re (explorare) xvi, 3 querere angustias (sc. ad pugna) ii, 3 querere (scil. pecuniam ab amicis opitulantibus) xv, 3 queritur, quid opus sit facto (deliberatur) xviii, 9
Quæstio (pro judiciali cognitione et disceptatione) vii, 4 quæstio poetica xiv, 20 (vid. Poët.)
Quæstor consuli sorte obtigit xxiv, 1 (Nam consulibus aut prætoribus excentibus in bellum et provincias, 'quæstores' additi, qui ex eo provinciales appellantur. Additi autem plerumque 'sorte' cum juberet senatus ut in sortem provincias conjicerent. v. Sigon. de antiq. jur. prov. ii, 3 Rosin. Antiq. vii, 48. Boeckl.)
Quæstus: maximum existimavit quæstum memorem gratumque cognosci xiv, 9 (Sic fere Terentius Heaut. prol. 40 'eam esse quæstum in animum induxi maximum, quam maxime servire vestris commodis.' Vorst.)
Qualis esset aperuit (ostendit suam virtutem) xiv, 1 hoc quale sit, facilius existimabit is &c. (formula in estimatione rei) xiv, 20
Quamdiu fuit byem, tenuit se &c. xviii, 3 quamdiu ibi fuit, habuit secum &c. xiv, 4 quamdiu affuit restitit &c. xiv, 3
Quam latissime possint &c. xviii, 9 (hæc particula cum verbo 'possum' et superlativo frequenter ita jungi solet. v. Tursellin. 145.) quam minime xviii, 8 quam minime multa vestigia xiv, 3 quam longissime ii, 7 quam (pro, postquam: ἀλλήτως) iii, 1 (pro, potius quam) xiv, 8
Quæquam: vide Cumcum
Quantus ille fuerit, potest ex hoc intelligi xxiii, 5 quanto antestaret eloquentia innocentis cognitum est iii, 1 tanto antecessit discipulos doctrinis, ut &c. xv, 2 quantum in se fuit (quantum potuit) xi, 3
Quaterni quinque versos xiv, 18
Que (cœlestia): itaque fecerant (et ita) vii, 4 quoque Messena celerius restitueretor (et quo) xvi, 4 utique velles (et uti), Fr. 12 (mox: atque uti nefas habere &c.) utque fieret (et ut) xviii, 8 exque ea triumphum deportavit xxiv, 3 a barbarisque xiv, 1 ab

eoque xiii, 1 ad eamque misit x, 4 in eamque consuetudinem copias adduxit xi, 2 in eoque bello ix, 1 ob eamque causam v, 1

Quænam (quomodo) xvi, 1 quænammodum (interrogative) x, 2

Queri: querebantur opus nihilo minus fieri ii, 7 legatos miserunt quæstum xii, 3

Querimonia intercedit inter eos (offensivæ et contentiones) xiv, 17 (Ita apud Cicer. 'queri cum fortuna.' Vet. inscript. apud Gruter. 1042, 8. *CONJUGII. SANCTISSIMÆ. CUM. QUA. VIXIT. ANN. XXXI. SINE. ULLA. QUERELA.*)

Qui, a quo ortus, quos honores quibusque temporibus cepisset xiv, 18 (servit hæc figura rerum dispositioni et membris signate exprimendis. Talis est locus:) quem, ex quanto regno, ad quam fortunam detrusisset (nisi quod heic etiam intenditur significatus: quantum virum, ex quanto regno, ad quam humilem conditionem &c.) xx, 2 qui vellet (ut qui vellet) x, 3 qua (&c. via) ii, 5 (v. Is). quod reliquum vite fuit, privatus Syracusis vixit (reliquam vitam) xx, 5 qui (pro, quis): domino navis, qui sit, aperit ii, 8 (Sic enim e Mss. legend. Et sæpe ita Plautus, Terentius, alii. vid. Gronov. obs. in script. Ecclesiast. cap. 21).

Quidam: Argilius quidam iv, 4 Callias quidam v, 1 Callicrates quidam x, 8 Meneclides quidam xv, 5 Lyco quidam x, 9 Lamestius quidam xx, 5 (Additur hoc pronomen nominibus eleganter, interdum designandi causa, interdum contemptum, ut in ultimo exemplo: aliquando, quasi d. ignotiore, obscuro, aut obiter memorato accipiendum videtur. Boeckl. Idem pronomen per notam judicii, sententiæ, metaphorm, *εὐφροδους* additur &c. Boeckl.) naturali quodam bono viii, 1

Quidem: quem quidem sic erudit, ut &c. xi, 2 qui quidem duo maledicentissimi consenserunt vii, 11 qui quidem Serviliam coluerit xiv, 11 quod quidem nos audierimus iii, 1 quod nos quidem jucundissimum arbitratum xiv, 14 cum quidem principatur teneret (et quidem cum, vel, etiam tum) xxiv, 3 (asseveratus et cum *ἐνδεδοται* rem exprimit. Sic:) cum quidem fortissimè pugnaret viii, 2 apud Philippum regem verbo, recipi quidem ap. Polysperibontem (*αἰσπῶν*,

vero) xix, 3 cum quidem bellum parabis (cum vero, sin) xxiii, 2
 Quies (*ἀσέπεια*, quando bello et partibus abstinemus) xxv, 7 (Sic 'quietus,' qui est neut. partium, v. mox Quies. Sic 'quiescere,' sequi neutras partes. Livius *ἐκ παραλλήλων* conjungit 'quiesceretis abstineretisque armis' l. xxii, 21)
 Quiescere (somnum capere) vii, 10 (committere accusationem) vii, 4 (pacem agitare, arma interim non movere) xvii, 5
 Quietus fuit (studio partium et civili tumultu abstinuit) xvi, 4
 Quin: negare non potuit, quin x, 2 posteaquam vidit sibi non dari facultatem pro dignitate vivendi, quin &c. xxv, 2 nunquam misit literas, quin &c. xxv, 20 filium non asperxit, quin &c. xx, 1 quin aut interfici aut missum fieri juberet (immo, potius) xviii, 11 (vid. de hac particula collecta Boeckl. in Chrestomath. Ter.)
 Quinques Consul (quintum) xxiii, 5
 Quippe cum cives ejus eodem uterentur instituto, Praef. quippe quem venundari jussisset x, 2
 Quirinalis collis xxv, 13
 Quis, quid (pro aliquis, aliquid) iv, 4 et saepe
 Quisque, quodque: primo quoque tempore (ut primum fieri potest &c.) i, 4 ut quemque ex proximo locum fors obtulisset xvi, 2
 Quoad (quamdiu, interim dum) xvi, 4. xviii, 12. xxiv, 2. xxv, 11 quoad ei licebat (quantum fieri poterat) xii, 3 quoad licitum est vii, 2 quoad (pro, donec) xv, 9. xviii, 2. 6. xv, 2
 Quod (pro, eo quod) ii, 8. xviii, 7 ('quod' eleganter praefigitur particulæ 'si', ubi ea inchoanda praesertim periodo ac sententiæ non sufficit, neque sustinere potest frontem orationis). quod si quis legat &c. xviii, 8 (Sic etiam praefigitur *ἢ* 'nisi' in illo:) quod nisi debilitatus esset, videtur potuisse &c. xxiii, 1 (nam et heic aliquo fulcro veluti indolgebat *ἢ* 'nisi,' qualia alias sunt. Sane eequidem &c. Boeckl. Sic quoque Tacit. Agr. xvi, 2. 'quod nisi Paullinus propere subvenisset, amissa Britannia foret.' Consulat Lector Curtium ad Sallust. Catilin. cap. 18. n. 8)
 Quo minus v, 4. xv, 8
 Quorum: ea quorum evaderent, timebat (quem eventum habitura) x, 8

Quotannis xxiii, 7
 Quotidianus victus (in dies singulos praebere solitus) xviii, 12 cultus xxv, 14 quotidiani sumtus x, 7

R.

Radices montis (ima montis) i, 5 (v. Thea. Buchn.)
 Rapi aliqua cupiditate, in aliquid xviii, 6
 Rara arbores (per intervalla enatae et tractim) i, 6
 Ratum: nihil fore ratum (quæ constata esset, non mansura, de abrogatione) vii, 10
 Ratio: cujus ratio etiam non valuit, &c. (sententia, consilium) i, 3 Sic: ad hunc interficiendum talem inicit rationem (tale consilium) xxiii, 10 (Utrumque conjungit Curtius iii, 7, 10 'facile ratio tam salubris consilii accepta est'). ratio temeraria (de modo et via agendi) xiii, 3 omni ratione bellum comparare x, 6 quorum (gestorum) nisi ratio explicata fuerit, res apparere &c. xiv, 1 (Notatur heic accuratior expositio circumstantiarum, quas vulgo appellant. Vult enim Nepos hoc dicere: 'Datam res gestas satis percipi haud posse, nisi plenius narretur, quibus in gerendo vel difficultatibus confictatus vel rationibus expeditus' &c. Boeckl. Sic Tacitus H. i, 4, 1 'ut non modo casus eventusque rerum, qui plerumque fortuiti sunt, sed ratio etiam causæque notantur.' Ubi vid. Boeckl. annotat. polit.)
 Recedere a conspectu suorum xii, 4 (paulo antè: abesse, ibid.) a caritate patriæ non recedere (constanter amare) vii, 8
 Recens auctoritate (de historico proxime temporis), Fr. 7
 Recedere in invidiam vii, 7
 Recipere se eodem, unde &c. (reverti) xiii, 3. xxiii, 11 in Phrygiam xiv, 8 recipere se ad aliq. (perfergere) xviii, 4 Sic: intra sua praesidia xxiii, 11 recipere aliquem in fidem (tutelam et patrocinium religiosè præstandum) ii, 8 Ita: recipi (scil. in fidem), ibid. recipere legatos (recuperare) ii, 7 in patriam, ibid. recipi (scil. in amicitiam et partem curarum) xviii, 10 (scil. in exercitum et praefecturam) vii, 8

Reconciliare milites x, 7 (oppon. amittere, *ibid.*) reconciliare oratione aliquos (ad officium revocare, qui defecerant) i, 7 reconcil. pacem viii, 3
 Recreare aliquem (reficere, semianimem sanitati restituere, refocillare) xviii, 4
 Siciliam (in integrum restituere, scil. depulsa servitute) xx, 4
 Rectum aliquid putare (honestum) *Præf.*
 Recumbere x, 9 (mox: in lecto cubare, *ibid.*)
 Recuperare aliquem (liberare ex vinclo host.) xvi, 5 recuperare adolescentulos (ex transfugio retrahere) xvii, 6
 imperium xvii, 7 patriam (restitui in patriam ab exilio) xvi, 3 patrimonium xv, 13 amissa xiii, 3
 Recusare: non recusavit, quo minus &c. xv, 8 (Ita Cicero Philipp. 1 'si quid contumeliose dixerō, quo minus mihi inimicissimus sit, non recusabo.' Vorst.)
 Reddere alicui salutem (sc. capto) xviii, 13 literas alicui (tradere) iv, 2 debitum naturæ (periphrasis mortis) xxi, 1 (v. Debit.) reddere aliquem alicui hostem xiii, 2 reddere civitatem ferocem (bellicosam) ii, 2 mare tutum ii, 2 otium tota Africa xii, 2 aliquos suos (efficere) vii, 3
 Redigere aliquem sub potestatem alicujus i, 1. 2. iv, 2 Sic: in potestatem alicujus xvi, 5 sub imperium alicujus xiii, 2
 Redimere aliquem ab Acheronte x, 10 (v. Acher.)
 Redire hyematum aliquo xviii, 8 ad officium (sc. obsequii) i, 7. v, 2. xvii, 5 (dicitur, ut 'redire ad ingenium,' 'ad sanitatem,' 'ad mores,' &c. Lambin.) in gratiam cum aliquo vii, 5. viii, 2. xiv, 8 nunquam cum matre in gratiam rediit (consequens pro antecedente: nunquam cum matre in similitudine fuit &c.) xxv, 17 redeamus illoc (formula finiendæ interjectionis, egressionis) xvii, 4 reditum est domum xv, 8 redit pecunia ex metallis ii, 2 redeunt tot talenta ex regione illa ii, 10
 Reditus: omnis ejus pecuniæ reditus constabat &c. xxv, 14
 Reducere ad officium (qui defecerant) xiv, 2 exercitum domum xv, 7 exercitum hyematum xvii, 2 uxorem (de integro ducere, Lamb.) x, 6 (scil. cum esset alii tradita)
 Referre ad consilium de aliqua re xviii,

12 referre sermonem ad aliquem (exponere alicui &c.) x, 2 referre se ad castra (recipere) xxii, 11 cum relatum legent (expositum, narratum), *Præf.* Sic: relatæ res gestæ eorum sunt (expositis opere historico) xxi, 1 retulit versum ex secunda Hom. rhapsod. (recitavit, usurpavit sermone) x, 6 referre gratiam xviii, 6 pro meritis ii, 8 referre mores alienos ad suos (comparare, erigere) xv, 1 prædæ talenta 1200. in publicum retulit (publico ærario intulit) xiii, 1 (Sic qq. mss. Dan. et Ed. Ultraj. Alii: 'detulit'. referri in numerum proscriptorum xxv, 12)
 Reficere jumenta xviii, 9 se (vires et imperium instaurare) xvii, 7 (transl. ab illis, qui a deliquio aut gravi morbo se recolligunt. vide Gebb.) sedem xxv, 20 momia, fana xx, 3 maros ix, 4 muri partem (mox: restituere) xii, 4 si paulum modo refectæ res essent (sc. ex damnis belli) xxi, 1
 Refrenare impetum alicujus (inhibere, obicere imped.) xviii, 9
 Refringere impotentem alicujus dominationem (debilitare, obalstare ei) vi, 1
 Refugere in urbem (de oppugnantibus repulsis) viii, 2
 Regere civitatem xiii, 1
 Regius, Regnum &c., *vid. infr. post voc. Rex*
 Regio Persidis xviii, 8 regio locupletissima xvii, 3 saltuosa xiv, 4 Regionum peritia quid prosit duci xiv, 8 e regione (ex adverso) i, 5
 Religio (jusjurandi scil. vel, obligatio per jusjur. facta) x, 8. xvii, 2 veneratio rerum religiosar. xvii, 4 religionem minuere (majus *lepos* alq. scelus), *ibid.* (significat heic 'religio' ipsam sanctitatem, placita, instituta religionis). recipi religione quadam (cum ad fidem datam, tum ad sanctit. loci refertur) ii, 8 homo sine ulla religione ac fide (qui nec fas nec jus, nec divina nec humana curat) x, 8
 Religiose promittere (magna fide certe) xxv, 15
 Relinquere locum (discedere) i, 3 oppidum reliquum (indefensum deserere) ii, 2 reliquit eum anima xviii, 4 relinquere filium ex uxore natum xi, 3 talem ex se natum x, 5 virilem sexum xvii, 1 liberos xv, 10 famam sui vi, 1 regnum alicui x, 1 relinqui hæreditate (proprie) xxiii, 1 relicta hæreditate domus xxv, 13 relictum a

- patre heredium xiv, 1 relictus a patre divitiis magnis x, 1 relictus pauper jam a majoribus (ad quem modo a majoribus transmissa paupertas) xv, 2 relinquere aliquem (transfugere ab aliquo) xiv, 6 relinqui (deseri, non defendi), ibid. relinquere aliquem locum tutum xvii, 6 relinquere historiam temporum (de auctore historiarum) ii, 9 reliquit scriptum eum ibi perisse, eam interfectam (acripit, vel, in ejus scriptis reperitur) ix, 5. xxi, 8 relinquere sibi spatium deliberandi (sumere, servare) xviii, 12 relinqui (superare): nulla spes salutis relinquitur mihi i, 3 nullum tempus sobrio relinquebatur (luxuria semper ornabatur et sine intermissione) x, 4
- Reliquum** est, ut (nihil aliud superest, quam ut) xxv, 21 reliqui nihil facere (elegantem, omnia facere, tentare &c.) xxv, 21 (v. Gif. observat. L. L. p. 215). reliquum tempus (insecutum) ii, 2. xxi, 2 reliquum vite xx, 3 reliquum oppidum (reliqua pars oppidi) ii, 2 Sic: reliquam phalangem vetuit loco cedere xii, 1 (vid. supr. Pam)
- Remansit** ferrum in corpore xv, 9
- Remedia** celeris facillique alicui morbo proponere xv, 21
- Remigrare** Romam xxv, 4
- Reminisci** famam veteris xix, 4 reminisci aliquid (excogitare) vii, 2 reminisci (perpendere post factam, quid factum sit) xiv, 5 reminisci pristini temporis ascerbitatem vii, 6
- Remittere** calces xviii, 5 (v. Calces)
- Remittere** se (oppon. seris actionibus) vii, 1 remissus in labore xi, 3 (ἀειπνός, latus, languidus. Lamb.)
- Removere** hostes a muris urbis (repellere) xxii, 2 aliquem ab exercitu (admove impetum) xvi, 1 removere se a talibus consiliis (studium animi et institutam a certis consiliis faciendis sequendique abhorrentis notat) xiv, 8 si removeret Ennechem (oppressisset) xxiii, 10 removeri a motu corporis (ab occasione motus &c.) xviii, 5 remotus ab honestate (non convem. honest.) Pref. a conventu (qui domi remanet) x, 9 remotis ceteris xxiii, 2 remoto adversario (e medio sublato) x, 7
- Removere** bellum xxi, 1
- Remunare** prope, celeriter xxiii, 12 remuneratum est, vicisse Benodios xv, 9 huic remanant, invita futura &c. vii, 10
- Repellere** (hostem) iii, 2 summos duces xviii, 13 repelli ab arce viii, 2 repelli (de frustrato conatu, ac petitione rejecta) vi, 3
- Repentina** vis (tumultus, seditio &c.) vii, 3 repentinum consilium (quasi necessarium et ex tempore salutis causa captum) iv, 4 quo repentino objectu viso &c. xxi, 5
- Repere** (oppon. 'ire,' de viarum angust.) xxii, 3
- Reperire** (Aristotel. in Politic. ἀναίρεται, de consilio feliciter promteque invento) ii, 1 reperire causam bellandi xxii, 3 id quod in tyranno non facile reperitur xxi, 1 reperiebatur intemperans vii, 1 non reperiebatur causa xxi, 11 repertus fidelis regi xiv, 1
- Repetitum** Macedoniam venire xviii, 6 (si lectio proba est)
- Reprehendere** scriptum (damnare consilium suum) xiv, 5 reprehendi in hoc iv, 1. xxv, 10
- Reprimere** luxuriam xiv, 3 regio spiritus x, 5 (καταρῖν, συντάλλειν τὰ φρονήματα regionum. Gebh.) reprimi (scil. a furibunda animot. concitatione) iii, 1
- Repudiare** munera xix, 1
- Reputare** (resistere in acie) xv, 9 repugnare victorie patrie (repudiare ejus obtinendae consilia) vii, 6
- Repulsam** ferre alicujus rei ab aliquo iv, 2
- Reputare** secum vii, 4
- Requirere** aliquid ab aliquo (interrogare &c.) xiv, 20 Sic: Indos, unde in eas terras devenissent, requirendo cognovisse abruptos. Fr. 7 requisivit, ubinam esset &c. (de familiari compellatione, circa resciscendum statum fortunaeque cujusque) xxv, 10
- Res** se ipsa aperit (e facto liquet, quid veri subit aspicimus) iv, 3 res cadit praeter opinionem i, 2 ei rei profecit Datamen (ἀγοστό, scil. belli gerendi) xiv, 2 re vera ix, 2. xvii, 2. xviii, 1 reipsa xix, 3 eadem re (ea causa, propterea) i, 4 (v. Gifan. obs. L. L. p. 27). in aliqua re gratias alicui agere atque habere xx, 4 in aliqua re placti xiv, 11 qua re (ob quam causam) xiv, 2 res humanum xx, 4 quid faceret de rebus suis ii, 2 res abt a consilio ad vires viii, 1 res est mihi cum illo (de contentione et emulatione) xvi, 1 res gestu (quicquid ac-

cidit) xiv, 3 res illustris pop. Romani xiv, 18 neque res ulla gesta est publica &c. xx, 3 res privata, publica vii, 3 res major ii, 1 Sic: res majores, Fr. 12 res Græcæ xxiv, 3 Italica, ibid. Persicæ ix, 5 Romanæ, Fr. 3 (memoria rerum Græcarum, Italicarum, &c. Aliiter accipitur in isto:) rebus Romanis tranquillatis (i. e. compositis, sedatis turbis, quæ Romæ ortæ fuerant) xiv, 4 res memoria dignæ xii, 1 res militaris i, 3. iii, 2 (omne circa bella gerenda negotium ac scientia comprehenditur. Habet et publicæ administrationis operisque significatum hæc vox, ut:) res gerere in Africa xxiii, 7 res summæ (ut alias: summa rerum) xviii, 9. 10 rerum summa (imperium summam ac potestatem) xviii, 5 Ita: rerum potiri (quamvis hoc *ἀφορμὴν* accipiendum sit, de dominatione principatus Romani oligarchica) xiv, 9 præsece rebus regis xix, 3 rebus majoribus præsece xiv, 2 rebus maximis gestis vii, 5 de rebus summis consilia capere (i. e. de summa rerum, sive de negotiis summam rerum spectantibus) xviii, 7 (Etiam *τῆς τοῦ κράτους* notat, ut in illo:) res constituere i, 2 (de statu imposito, rebusque ac provinciis ordinatis. Quare mox Synonym. 'Chersoneso constituta,' ibid.) Sic: res Macedoniam occupare (i. e. imperium) xviii, 6 (v. Thes. Buchn. Pertinet huc et istud:) magna commutatio rerum horum imperio facta est vii, 5 (v. Commut.) rem expedire (de difficili negotio) xviii, 9 rem gerere (præsece pugna) xxiii, 8 rem male gerere (de infelicitate belli, *κακῶς ἡγεῖσθαι*, uti adversa fortuna) i, 3. ii, 5 rem eo perduxit, ut &c. x, 5. xv, 8

Res divina (de sacris et immolatione hostiar.) xxiii, 3 familiaris xiv, 2. 4 domestica res (i. e. vires bellicæ) xxiii, 10 (quamquam Boecleri Ma. habet 'opes'). res adversæ, secundæ vii, 6 afflictæ ix, 3 exiles (i. e. calamitosæ) xviii, 5 (de statu rerum, ac fortuna viæ). res antea (quicquid antea actum erat) vii, 3 res severas differre in orationum xvi, 3 rebus Laconum studere (partibus) xvi, 1 rebus suis aliquem re aliquam alienare xvii, 3 omnibus optimis rebus uti (in familiari. sc. vita cultaque)

xiv, 18 habere rem seram ignorantia xvii, 3 (v. Bon.) res Venarum vii, 11 ('res' et 'summa' opponuntur xvi, 1. 'ille' expositionem negotii, 'has' indicata potius quam narrata res. capta signat.)

Respublica Atheniensis. xiv, 4 resp. est penes hos (ab ipsa administratur) xiv, 8 respub. tota dem. bellicæ (pro ipsa administratione rebus) vii, 3 resp. geritur bene x, 6 administratur jure xiv, 2 respubl. mutationes xiv, 4 omnia procuratio xiv, 3 respubl. peritus (*πολιτικός*) xiv, 3 resp. causa inimicitias suscipere xiv, 3 reipublicam totum se dedere ii, 1 (v. Dedere). reipublicam (indigentia privatis copiis sublevata) xvii, 7. xiv, 2 semp. capessere (ad ejus administ. accedere) ii, 2 ad sempubl. accedere ix, 1 de rep. nihil præter gloriam capere xv, 3

Resacrare vii, 6 (Est religione devotionis solvere, execrationem in aliquem caput factam irritam reddere &c. Boecler. addit Festum in 'resacr.' Et e junioribus præter laudatos Ernatio, Turneb. adversar. xviii, 26. et interpretes ad Plaut. Aul. iv, 7, 4. et Pers. i, 1, 48. Scythius autem rectius esse ait 'resacrare,' quomodo et ap. Plaut. loc. cit. ac Festum i. c. scribitur)

Rescindere pontem i, 3 alibi: dissolvere ii, 5

Resciscere (vel, 'rescire:' comperire) iv, 3. xiv, 2. xviii, 3 (proprie de occultorum et insperatorum cognit. usurpari docet Gell. ii, 19)

Reservare se sibi suisque (de negotio, qui nihil reliqui facit, quod ad sanandum se pertineat) xiv, 22 (oppon. id sibi accelerare, quod natura cogit, ibid.)

Residere alicubi (quietis causa, de læso) xiv, 11

Resistere adversus (v. Adv.) xvi, 1 resistente nullo xxiii, 5 resistere omnibus (bellare adv. omni.) xviii, 3 factioni xvi, 1 restitit ei nemo in acie (nemo eum sustinuit, nemo non decem vietas) xxiii, 5 Sic: nemo ei dicendo potest resistere (advers. ipsum valore) vii, 1 restitit, ne statim sibi poneretur (intercessit, impedit) xiv, 3

Respicere aliquid (considerare) i, 3 (Eodem sensu usurpatur et substanti-

vum 'respectus' ap. Justin. xii, 10, 8 'quos sine respectu amicitiae necari iussit,' et alios passim)

Respondere superbe (incivili animi nota) iv, 3 respondere (causam dicere in judic.) xv, 8 in respondendi brevitate concinnus (v. ἀποφθγγαρισμός) dictorum innuitur: quod constat brevitate et concinnitate) xv, 6 (oppon. ornatus in perpetua oratione, ibid.)

Responsio irridendum i, 1 responsum oraculi (Apollinis Delphi.) i, 1 ἀποφθγγαρισμός ii, 2 Dei Delphici responso iv, 5

Restare: restiterat hoc (supererat), Fr. 5

Restituere alicui sua xx, 3 muros (exstruere) ii, 6 Sic: muros ex hostium præda patriæ restituerat xiii, 4 restituere alicui in regnum xi, 2 in priatum (in stat. priat.) xx, 1 restituendi (sc. ejus) spes nulla erat (sc. ab exilio in patriam) xxv, 9 Sic: suffragante Theramene populiscito restituitur vii, 5 plenius: in patriam restitutus est iii, 1 restituere urbem (incolis et disciplina eam condere) xvi, 4

Retardare: ut non minus totidem dierum spatio retardaretur (de hostis impetu tardato) xviii, 9 (mox: refrænare hostis impetum, ibid. hostis celeritatem impedire). retardare hostis impetum xi, 3 hujus casu aliquantum retardati sunt Boeotii (de Epaminonda, sparo e minus percussio) xv, 9

Retia xvi, 2

Retinere benevolentiam alicujus xxv, 5 usum benevolentiamque xxv, 20 suum ordinem (in success. sc. et jur. famil.) xvii, 1 vitam diutius xxiii, 12

Retinere aliquid memoria xxv, 11 usque eo retinuit ferrum in corpore, quod ex hastili remanserat xv, 9 retinere bonitate potestatem (exercere, usurpare) i, 8 aliquos sub potestate (in obsequio et fide) i, 3 retinuit se domi xv, 10 (Sic edidit Lambinus; Nos secuti libros optimos edidimus, 'domo se tenuit')

Retrahere: uno prælio Thebas ab intuitu retraxit (revocavit, servavit) xv, 8

Reverti: sed illuc revertor x, 4 sed ad illos revertar xviii, 8 (formulae post factas digressiones)

Revocare filium ad virtutem a luxuria x, 6 aliquem domum xxiii, 7 revocare suos tuba (inhibere incurrentesq

in host.) xii, 1 revocari in patriam (scil. ab exil.) v, 8 defensum patriam xxv, 6

Reus delicti vii, 8 parricidii, Fr. 4 (sub. 'de crimine.' est enim ellipt. locutio). reum facere aliquem absentem vii, 4

Rex nomine non potestate (de Agesilao Lacedæmonio) xxi, 1 alibi: reges nomine magis quam imperio xvii, 1 rex nosse debet suos ix, 4 rex nobilis xiv, 3 (i. e. dynastes. v. Dynast.) Rex (ἄναξ, pro rege Pers.) xvii, 2 et alibi (Scil. Persarum, et postea Parthorum reges non solum a suis sed etiam a Græcia et Rom. scriptorib. ob potentiam et imperii amplitudinem. nunc 'μεγάλων βασιλέων' et 'magni regis'; nunc absolute 'βασιλέων,' et 'regis' titulo insigniebantur. vid. Brissot. lib. 1. de reg. Pers. et Scheffer. in Ind. Æliani). reges casus adversos hominibus, secundos suis fortunæ tribuunt xiv, 5

Reges Nepoti memorati: Agesilaus xxi, 1 Cyrus, Darius Hystaspis filius, ibid. Xerxes, Artaxerxes Macrochir, Artaxerx. Mnemon, ibid. Philippos, Alexander M. xxi, 2 Pyrrhus Epictetes, ibid. Dionysius Prior, ibid. Antigonus, Demetrius, Lysimachus, Seleucus, Ptolemæus xxi, 8 &c.

Reges Lacedæmoniorum vi, 3 duo nomine non imperio xvii, 1 reges bini Carthaginienses. annui Romanis consilibus comparati xxiii, 7 (v. not. Ernstii, et Grot. de J. B. et P. i, 3, 10. βασιλεὺς etiam Aristot. 2. polit. 9. dixit). reges Thraciæ vii, 7 regum popul. Rom. res gestæ xxiv, 8

Regius apparatus iv, 3 cultus xiv, 3 alibi: ornatus xviii, 12 regium nomen, ibid. regii spiritus (arrogantia regia) x, 5 (v. Spirit.) regii satrapæ xiv, 3 regii (sc. ministri) xvii, 8 regia dignitas, absque nomine reg. i, 2 regia potestas vi, 3

Regnum (νομαρχία, imperium unius) xi, 3 regnum Darii i, 3 regnum (de tyrannide) xx, 1 regni honor (regia dignitas) xvii, 1 regnum vivus rex non debet filio tradere xxi, 3 regnum virtute adepti privati xxi, 1 regnum partiri x, 2 de regno controversia inter Leotyichidem et Ages. xvii, 1

Rhapsodia secunda Homeri x, 6 (lib. secund. Iliad. Homeri: nam ita vocatur ejus Poëta libri. Lambin. Pollux lib. 4. cap. 7. inter nomina Poëmatum

~~patet~~ ponit. Adde Suidam in hac voce, et Salmas. Exerc. Plin. pag. 867. seqq. itemque Scalig. Poët. i, 41)
 Rhetor Atticus (de legato) xv, 6
 Rhodanus fl. xxiii, 4, 6
 Rhodii configunt cum Antiochi copii xxiii, 8
 Risus coortus xv, 8 risum alicui concitare, seu (ut vulgo editur) excitare xxiii, 11
 Robur libertatis (vires ad reparand. libertat. unicæ aut præcipuæ) viii, 2 robustus domesticis rebus (potens, valens) xxiii, 10 robustior factus (adulterior) vii, 2
 Rogatu ejus xv, 4
 Roma vocatur urbs, in qua domicilium orbis terrarum est imperii xxv, 3 Roma quando condita, Fr. 1
 Romanus pop. omnes gentes virtute superavit xxiii, 1 Romanum nomen (populus) xxiii, 7 Romano non licebat alibi civem fieri xxv, 3 Romanæ urbis princeps (Romæ) xxv, 20 (Sic Virg. Ecl. 6 'Parnassia rupes,' pro, Parnassus. Et Æn. 1 'Sicula tellus,' pro, Sicilia. Aliique. Vorst.)
 Romulus xxv, 20
 Rostrum (navis sc.) xii, 4
 Rubrum mare xxiii, 2
 Rudes literar. Græcar. (rerum) xvi, 1 (Sic Cicero Offic. 1 'non modo græcarum literarum rudes, sed etiam docti, &c.' Lamb.)
 Rudimenta civilium officiorum qualia esse debeant ii, 1
 Ramor differtur x, 10 (v. Diff.)
 Rursus resacrare vii, 6 (Sic 'rursus rescribere,' 'reticere,' 'retradere,' 'revocare,' 'recipere.' vid. Gifan. append. observat. pag. 286. Sic et 'redire rursus' ap. Terent. Eun. iv, 2, 6 'redire rursus' ap. Flor. i, 3, 9. i, 11, 14. et similia passim ap. alios. Adde Burm. ad Quint. lib. 2. Inst. Orat. cap. 4)
 Rusticum prædium xxv, 14

S.

Sabini xxiv, 1
 Sacellum (*Adroparias*) xx, 4 muri Atheniensium ex sacellis (sc. destructis) ii, 6
 Sacerdotes fani (scil. Jov. Ammon.) vi, 3
 Sacra violata vii, 4
 Sacrarum salutis tuendæ intratum ii, 8

Delph. et Var. Clas.

Sacrificare apud aram (immolare hostias) xxiii, 2
 Sacrilegi (qui religionem templorum violant) xvii, 4
 Sacrilegium (de sacris violatis) vii, 6
 Sagacitas : erat ea sagacitate, ut decipi non posset vii, 5
 Saguntis expugnata xxiii, 3
 Salamin (vel Salamis) ii, 2 (Insula clarissimi nominis ad stadia quasi lxx. in longum porrecta, incipiens e regione Megaridis, sed majore sui parte Eleusinio littori ditionis Atticæ opposita, freto angusto ab Amphiale promontorio sejuncta, cum urbe cognomine, quondam in austrino latere, quod Æginam intuetur, posita, deinde in latus adversum contra Atticam translata. Ubb. Emm. vet. Græc. tom. 1. pag. 89)
 Salaminia pugna iii, 2 victoria ii, 6
 Salis plus, quam sumtus, habebat tectum (medium) xxv, 13 (plerique hic 'salem' pro gratia, venustate, arte accipiunt : satis novi translationem vocabuli, nec libenter tamen credo, Nepotem ita scripsisse. Videtur enim mihi nescio quo modo inconcinne hic usurpari. Boecl.)
 Saltare commode, Præf. saltare in vitis ponitur xv, 1
 Saltus Graius xxiii, 3 Pyrenæus, ibid.
 Saltuosa regio xiv, 4
 Salus : quibus nulla spes salutis relinquitur (tuendi status ac dignitatis) i, 3 salutis sum causa id fecit (ut esset tutior) x, 4 salutis est ea res (salutaris, utilis) ii, 2 salutis fratris civium libertatem anteferre (vitæ) xx, 1 Sic : reddere alicui salutem xviii, 13 salutem fuga petere xxiii, 11
 Salum (altum mare, undarum et fluctuum plenum &c. Lamb.) : in salo navem tenere in anchoris ii, 8
 Salvus : ut satis haberent, si salvi esse possent xv, 8 (non de victoria scil. sed de salute pugnantes)
 Samothracia xxv, 11
 Samus deficit ab Athen. xiii, 3 capitur, xiii, 1
 Sancire : hæc conjunctio necessitudinem eorum sanxit xxv, 19
 Sanctus : jus legationis, quod ap. omnes gentes sanctum est (inviolabile) xvi, 5 Sic : templa Deorum sancta habere xvii, 4 sanctiora jura patriæ esse duxit, quam hospitii xiii, 4 sanctissima loca xxv, 3
 Sanctissime aliquid colere xx, 4

Ind. Nep.

- Sanctitas (integritas, quæ oppon. avaritiæ et crudelitati) vi, 4 (Hinc 'sanctæ manus' non pollutæ captandis et acceptandis munerib. provincialium, apud Val. Max. ii, 2, 8. Gebb.)
- Sanguine suo aliquem sedimere ab Acheronte x, 10 sanguine suorum crudentare manus xv, 10
- Sapientes septem viii, 4
- Sardes (urbs Lyd.) xvii, 3. i, 4
- Sardinia xxiv, 1
- Sarmenta xxiii, 5
- Satellites Medi et Ægyptii iv, 3 (peregrinum hoc satellitium Pausanias ad tyrannica instituta pertinet, quod aliquoties tradit in Politicis Aristotel. Boeckh.) sine satellitibus tutum se non arbitrat (tyrannus) xiii, 4
- Satiestas lectoris (cum signif. fastidii) xvi, 1
- Satis eloquentiæ v, 2 satis exercitatus in dicendo xv, 5 hoc unum satis erit dictum (hoc unum si dixero, satis dictum est) xxiii, 5 abstinentiæ erit hoc satis testimonium xv, 4 sed satis de hoc (transitionis formula) vii, 11 neque vero id satis habuit, sed etiam &c. xv, 4 a ceteris tantum satis habent se defendere (i. e. non ultra defensionem nituntur) xxiii, 10 satis illas copias habere coëgit, si liceret &c. xx, 2 ut Lacedæmonii satis haberent, si &c. xv, 8 (ubi 'satis habere' eleganter pro 'contentum esse' &c. vide Curt. ad Sallust. Jug. c. 31. n. 20)
- Satisfacere : quia vobis, ut spero, satisfeci (i. e. quia feci, quæ a me requirere poteratis, vestraque vota implevi &c.) xxv, 21
- Satius ducebant eos obsideri, quam &c. xvi, 1 satius esse in Asia, quam in Europa dimicari xvii, 2 satius duxit patriæ legibus parere, quam &c. xx, 1 satius putaverunt in urbe eum comprehendi iv, 5
- Satrapes (pro Pharnabazo) vii, 10 satrapes regius iv, 1. vi, 4 satrapæ regii xvii, 2 quo cultu usi xiv, 3 (Hi sunt quos alibi 'principes provinciarum,' 'præfectos,' 'prætores,' vocari constat. Eratque omne Persarum imperium in ejusmodi satrapias divisum. Vidend. Brissan. 1. de regn. Pers. et Drus. in observ. et Cl. Berneg. Justin. v, 2, 5. f. Boecler. Adde Freinshem. Ind. Curt.)
- L. Saufeius xxv, 12
- Scandulis Roma per annos 470 contectata, Fr. 10
- Scapha xxiii, 11
- Scelus (de tyrannide) xx, 1 (de venefic.) xxi, 1 (de parricidio) xv, 6 palios ob scelus recipere, crimini datum) xv, 6
- Sceleratus : immerentes ut sceleratos occidit x, 10
- Scena (pro ludis scenicis) : ad scenam ire, Præf. in scenam prodire, ibid.
- Sceptrum (inter insignia reg.) xviii, 7
- Scienter tibiis cantare, Præf. (perite atque ex arte. Suet. Tit. c. 3 'ut qui cantaret et psalleret jucunde scienterque.' Sic : scienter dicere aut scribere, Fr. 6)
- Scipio, P. Cornelius ter vincitur ab Hannib. xxiii, 4
- Scipio Africanus principatum in civitate (Rom.) obtinuit xxiv, 2 (v. Princ.)
- Scismas xiv, 7 (Ms. Dan. Sysinas)
- Scribæ xviii, 1 apud Romanos mercenarii, ap. Græcos honorati, ibid. (Loquitur autem Nepos de ejusmodi scribis, qui hodie 'secretarii' in magnarum potestatum consiliis habentur. Nam quod secretarius quivis mercenarius scriba et servilis operæ minister appellari cupit, abusi vocis dandum, omnes scimus. Ideo requirit ad hoc officium, 1. 'familiæ honestatem.' 2. 'spectatam industriam,' id est, ἐνδεξιότητα ἐν ταῖς τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιχειρήσεσι, promptam facilitatem, qualis in rerum actu dextre tractando laudatur. Id enim industria frequenter ap. Auctores notat. 3. 'fidem.' Dignitatem officii ita ostendit :) honorificum (eas ostendens titulum) xviii, 1 gradu amicitiae regiæ, ibid. (quæ majorem rerum ministris scil. tribuitur). intimæ familiaritatis (cum rege consuetudine), ibid. (Munus ipsum ita designat :) Scriba talis omnium consiliorum est particeps, in consilio regi semper affuit, et omnium rerum habitus est particeps, ibid. (De 'scribis' porro multa et scitu digna congestit Caspar. Barth. Advers. 50. 1. Boeckh. Add. Herm. Hugon. de prima scrib. orig. cap. 32. Dan. Fessel. Adversar. Sacr. i, 1. 'Athenis pariter ut Romæ vile fuisse scribarum munus,' docet Petit. Comm. ad leg. Att. pag. 267, 258)
- Scribere historiam xvi, 1. xxiv, 3 nonnulli scriptum reliquerunt eum perisse ix, 5 Sic : alii naufragio, alii a servis ipsius interfectum eum, scriptum reliquerunt xxiii, 8 scripta in pilis devo-

- tio (incisa) vii, 6 (conf. vii, 4. Nam 'scribere' non tantum dicitur is, qui calamo aut stylo scribit, verum etiam qui coslo. non tantum is, qui aliquid nigri vel albi chartæ aut ligno illinit, verum etiam, qui sculptendo aut coslando literas vel extantes vel depressas facit. Conf. iv, 1. Quod idem quin et Græci *γράφειν* dicant, nihil dubitandum videtur; etsi Cl. Salmasio, Præf. libri de modo usurar. secus visum. Neque tamen, quod Pilatus *το τίτλος γεγραφέαι* in Hist. Evang. legitur, id cum Helasio de colatura intellexerim; sed cum Salmasio potius de alterius generis scriptura. Vorst.)
- Scriptitare res Romanas (scribere historiam Rom.), Fr. 3
- Scriptores (historici) xv, 4
- Scriptura: hoc genus scripturæ, Præf. (Vellei. ii, 62, 2 'hic scripturæ modus')
- Scrutari aliquem (ante colloquium sc.) xiv, 11 (mos iste etiam in aulis aliquando, ut excuterentur, qui principem adibant. v. Lips. ad 11. A. Tac. Boecl. Add. Bernegg. ad Justin. xxxviii, 1, 8. et Gebh. ad h. l.)
- Scyrus v, 2 (Insula una ex Cycladibus)
- Scytale (*σκυτάλη*) iv, 3 (Clandestinæ literæ, quibus ad duces suos Lacedæmonii utebantur, de quibus v. Gellium xxvii, 9. longior est descriptio, quam ut hic exscribi debeat. Vid. Meurnii Lacon. iii, 4. Crag. de republ. Lacedæm. iv, 7. Exempla occultæ script. ap. Herm. Hug. de prima scrib. orig. cap. 15. reper. Boecl. Iconem scytales habes in not. Sebast. Migii ad Portæ magiam nat. Locc.)
- Scythæ premunt Darium i, 3
- Scythiæ xiv, 1
- Secius: neque eo secius (minus) i, 2. xxv, 2 nihil secius ix, 2. x, 8. xxv, 22 (Sic Cæs. B. Civ. ii, 26. Gebh.)
- Secundus: secunda fortuna adversariorum capti i, 2 secunda fortuna elatus vii, 7 secunda fortuna fundum emit in diem xrv, 9 secundam fortunam sapienter ferre xx, 1 si quid secundi evenisset vii, 8 hoc secunda victoria accidit xvi, 5 secunda persona (de altera, sed inferiore) xvi, 4 (v. Alter). secunda mensa xvii, 8 (v. Mensa)
- Secura vita (sine odio et insidiis) v, 4
- Sedare (lenire invidiam) x, 8 sedare bellum (sc. pace) xiv, 8 lassitudinem militum xviii, 9
- Sedere diu uno loco (morari, desiderare) xiv, 8 in ara supplicem iv, 4
- Seditio exercitus xviii, 12
- Segnius: nihilo segnius perseveravit (eadem alacrit. et industr.) xiv, 2
- Segregari a consiliis (non adhiberi amplius) xxiii, 2
- Sejungere: Alpes ab Gallia Italiam sejungunt xxiii, 3 nullam sejunctam sibi ab eo fortuna volebat esse xxv, 10
- Sejunctum a re proposita xvi, 3
- Seleucus xviii, 5. 10 a Ptolemæo dolo interfectus xxi, 3
- Sella aurea (inter insignia reg.) xviii, 7
- Semianimis iv, 5 alibi: semivivus xviii, 4
- Sempronius Gracchus: vid. Gracch.
- Sena xxiv, 1 (Piceni sive Umbri in Italia oppidum est, non, ut quidam inepte contendunt, Cæsena, de quo extat peculiaris Exercitatio Gabrielis Naudæi)
- Senatus datur legatis xxiii, 7 (v. Dare). senatus populusque Romanus xxiii, 7 Senatusconsultum (de respons. legatis dando), ibid. senatu peracto xxiv, 2
- Senescere (elegantè de potentia decrescente) vii, 5 (Seneca Epist. 91 'urbium, imperiorum, gentium nunc floret fortuna, nunc senescit, nunc interit.' metaph. a senum virib. deficientib. Locc.)
- Senex tristis et severus xv, 2 senior (jam senex) xxiv, 3
- Senectus extrema xxv, 21 senectute diem obire xxi, 1
- Sentire: quanto sibi esset ornamento sentiebat x, 2 postquam cum cum magna pecunia venisse senserunt vii, 9 sensit sibi pereundum ii, 8 sensit se peti xxiii, 12 idem sentire (de conspiratis) xvi, 2 sentire cum aliq. (de factione) xix, 3 adversus aliquem (diversæ factionis esse) x, 7 sentire alia atq. antea (fidem mutasse &c.) xxiii, 2
- Sensus: quod inimici ejus dissidenti suos sensus aperturi forent (sua consilia, suum propositum) x, 8 (Sic Terentius Adelph. iv, 1, 17 'ego illius sensum pulchre calleo.' Ovidius: 'fateri alicui suos sensus.' Cicero Ep. Famil. i, 9 'unus sensus omnium bonorum.' Et alii). Sensus ejus a nonnullis optimatibus reprehendebatur xxv, 9 (sic nonnulli ediderunt; Nos vero, 'sensim is a nonnull. opt. repr.') erat

- eodem, quo Alcibiades, sensu (ingenio, propensione, studio) vii, 5
- Sensim xxv, 9
- Sententia hæc est in versu illo x, 6 in quo epigrammate hæc erat sententia iv, 1 sententiam alicujus sequi i, 3 sententiam alicujus cognoscere xx, 3 ex sententia consilii (judic.) xix, 3 sententiæ judicum vi, 3 peractis ex sententia rebus (ex voto) xxii, 3
- Separatim compluribus locis gladios obruit xiv, 11 librum de eo separatim fecimus xxiv, 3 separatim relatæ res gestæ (cujusque sc. regis suo loco et libro) xxi, 1
- Separatis temporibus (diversis) xviii, 10
- Sepelire nemo liber audet (proditionis damnatum) xix, 4 proditoribus enim Athenis non concedebatur sepultura ii, 10 locus, quo sepulti, qui ad supplicium dati iv, 5 sepultus publice Timoleon xx, 5
- Sepulcrum Themistoclis ii, 10 sepulcri monumento donatus x, 10 muri Atheniensium ex sepulcris (sc. destructis) ii, 6
- Sepire muris (urbem) ii, 7 custodibus x, 9
- Septemtriones: hic ventus a septemtrionibus oritur (a septemtrionali mundi parte) i, 1 (Rectius autem 'septemtriones' dicimus, quam 'septemtrio.' Quamquam et istud auctoritate haud careat. Nam si non satis recte dixerō 'septembos,' neque 'septemtrio' recte dixerō. 'Trio' enim rusticorum lingua bos dicebatur, ut ex Varrone Gellius docet ii, 21. Buchn. ad h. l.)
- Sequi aliquem in provinciam xxv, 6 (mox: ire in provinciam, ibid.) sequi amicitias alicujus (societatem facere cum aliquo) xv, 6 castra (in militiam ire &c.) xxv, 7 castra alicujus xxiv, 1 consilium (imitari quod alter fecit) xiv, 6 exemplum xvii, 4 mores (sc. gentis, in exponendo respicere), Præf. otium xvi, 2 sententiam alicujus (antea: accedere ad consilium) i, 3 satellites sequebantur (comitabantur eum) iv, 3 secutum est illud, cum &c. (venit &c.) xxv, 8 (connectendi formula)
- Sergius Galba xxiv, 3
- Sermo Græcus xxiii, 13 Latinus xxv, 4 Persarum (lingua) ii, 10
- Serpentes venenatæ in Eumenis naves jactæ xxiii, 10. 11
- Sertæ loricae (ex annulis ferreis inter se mexis consertæ) xi, 1 (Virgilio 'consertæ hamis')
- Servare (custodire a vi et rapia. *φύλασσω*) v, 4 servare jusjurandum (mox: religionem, *ῥησιν*) xvii, 3. xxiii, 2 navem ex hyeme (conservare, *σώζω*) xxv, 10 servari (de eo, qui in vinculis habetur) xviii, 11
- Servilius, Cn. Geminus xxiii, 4
- Servilia Bruti mater xxv, 11
- Servi Phocionem sepeliunt xix, 4 servorum munere functi Helotes iv, 3 servorum plura nomina et officia xxv, 13
- Servire amicis (sc. officiis urbanis, opera forensi, &c.) ii, 1 (Plauto Trin. iii, 3, 25. est 'in foro operam amicis dare.' conf. xiii, 4. xxv, 4). servire famæ (studere parandæ famæ) ii, 1 magnitudini viriam, velocitati xv, 2 paci (faciendæ paci operam dare) xxii, 1 dignitati, tranquillitati (obtinendæ, servandæque causa aliquid facere) xxv, 6
- Servitus nomine pacis tecta xv, 5 servitutis vestigia xi, 3 servitute oppressam tenere urbem viii, 1
- Sessores veteres (pro incolis) v, 2 (Liv. dixit 'veteres cultores' lib. xxviii, 28. ubi v. not. Gronovii)
- Sestertium centum millia (scutatorum tria millia, ut exponit Manutius et Schottus; ut alii, 2500 Philippici) xxv, 8 trecenta (sc. millia) ibid. (sunt 7500 Philipp.) sestertium ducenta et quinquaginta millia (septem millia et quingenti scutati) xiv, 4 sestertium centies (trecenta millia scutatorum, sive Philipp. ducenta quinquaginta millia) xxv, 5 in sestertio vicies, in sestertio centies xxv, 14 (posterior summa dicta est: prior facit 60,000 scutatos, sive 50,000 Philipp. vel, ut Budæus, aureos. vid. Tabulas nummarias Schoppii: quarum mentio sup. facta sub fin. literæ L. Quid intersit 'sestertia centum' dicere, aut 'centies,' v. Budæ. de Ass. l. 1. Ad exempla posita, breviter annotamus l. in adverbiali locutione subadire 'centena millia,' ex. gr. 'vicies sestertium' integre sunt: 'vicies centena millia sest.' &c. 2. contra usum Latini sermonis declinari, hoc pacto: 'hoc decies sestertium,' 'hujus decies sestertii,' 'ab hoc decies sestertio,' &c. quapropter vehementer erravit nonnemo, qui illum singularem in pluralem correctionis locutionis opinione mutavit.

Boecius. De adverbiali hac locutione paulo aliter visum Gronovio in accuratissimo opere de Sestertio, quo primam universam rationem pecuniae veteris antea plurimis difficultatibus impeditam feliciter expedit. In enim contendit, neque adverbia 'decies,' 'vicies,' 'centies,' &c. substantivè heic poni, ut Scaliger voluit, nec, ut plerique alii, subaudiri 'centena millia,' aut vocem 'pretium:' sed in adverbiiis 'decies' &c. subintelligi 'centies' aut 'centenum:' 'sestertium' autem adjectivum numeri singularis esse, in quo subaudiendum sit 'pondus argenti,' ut plena locutio hæc sit: 'decies' vel 'vicies centies sestertium pondus argenti;' 'centies centenum pondus argenti,' &c. Hoc autem idem esse, ac 'decies,' 'vicies,' 'centies,' 'centena millia nummum sestertium,' vide quæ prolixè disputat lib. 1. cap. 1. 2. 4. 5. lib. 2. cap. 1. et seqq. et in Addendis p. 899, 900, 901)

Sestus xiii, 1 (Civitatum Chersonesi præcipua et munitissima, habens portum cum statione navium opportunissimum, colonia Æolica, patria Herus amicæ Leandri Abydeni, natatu Hellespontum per noctem ad amicam trajicere soliti: cui ex obliquo Abydus in littore Asiæ respondebat cum porta quoque egregio, declinans paulum ad austrum a pontis loco, ut Sestus ad boream. Ubb. Emm. tom. 1. vet. Græc. pag. 79)

Severitas res (alias, seriæ) xvi, 3

Severitas comitate mixta xxv, 15 (sive: comitas non sine severitate)

Severe præfuit censuræ Cato xxiv, 2

Sexus virilis (filios notat) xvii, 1

Si forte x, 2 si forte posset (consilii, et causæ finalis respectu) xxiii, 8 si ille non fuisset, Agæilaus fuisset &c. ix, 2 minime est mirandum, si &c. (quod) v, 4 (conf. ix, 3). si ipse his facile careret, prospiceret tamen &c. (etiam) xix, 1 si sana mens esset, potuisset &c. xvii, 5 (Sic Poëta: 'si mens non læva fuisset')

Sicilia vii, 5 eam Dion armis capit x, 5 &c.

Sicut (exempli gratia) xiv, 9. xvi, 4 sic, ut nemo magis (adeo) xv, 2 sic, ut supra nihil posset addi xxv, 4 sic, ut viderentur venire (simulationem et speciem notat) x, 9 epistola, sicut erat signata &c. xvi, 3 (formula, qua

rel status, et conditio præsens exprimitur)

Sidere (de nave, quæ mergi incipit) xii, 4

Sigeum xii, 3 (Idæ promontorium vocat Aristoteles 5. de animal. Æliano est oppidum)

Signatus liber (obsignatus) vi, 4 epistola, sicut erat signata &c. xvi, 3 (De ratione obsignandi libros et epistolas v. plura ap. Salmas. et Herald. in scriptis adversariis)

Significare (ostendere, conspicuum facere) xvii, 8 sicut supra significavimus xxv, 19 significatur is murus (sc. oraculi responso) ii, 2

Signum libidinis, luxuriæ, abstinentiæ, patientiæ xvii, 7 continentis xxv, 13 quod signum est, nullam unquam inter eos querimoniam intercessisse xxv, 17 signum (quo sc. epistolæ obsignantur) iv, 4 signum prælii imperator dat xi, 2 signum pugnæ xxiii, 11 (Ille locus de terrestri, hic de navali pugna loquitur. Utrobique enim signum quoddam sub tempus pugnæ ostendebatur, quo conspecto dimicandi initium feret. vid. Lips. milit. Rom. iv, 12. Boel.) signa inferre xiv, 6 (de signis militaribus, quibus quoniam cohortes legionesque distinguebantur, de ipsis exercitiis et eorum actibus usurpantur. Est ergo 'signa inferre,' in hostem ire, hostem invadere: ita, 'signa conferre' &c. Boel.)

Silenus (historicus Græcus) xxiii, 3

Simillimum sui corpore et statura elegit xiv, 9

Similitudo morum xxv, 5

Simplex : non simplici fortuna conflictatus est (varia &c.) xx, 1

Simul ac vii, 1. xviii, 4 simulque xvii, 2 simul cum Pausania (una cum) iii, 2. xi, 3 simul cum eo xxiii, 6 simul cum nuntio dilabi (statim ac nuntiatum esset) xviii, 3

Simulacrum auspicii regii xviii, 7 simulacra Deorum (in templis) xvii, 4

Simulare (causam interponere) ix, 5. iv, 2. xxiii, 9 simulata amicitia x, 3. xiv, 11 simulata laudatio xvii, 6

Simulatio nominis (usurpatio nominis per simulationem) xviii, 7

Simultas : augere similitatem multis rebus x, 3 in similitate esse cum aliquo xxv, 17

Sin (si autem) xix, 1. xvii, 1 &c.

Sine offensione xxv, 5 sine negotio xvii, 5 sine dolo xvii, 2 sine dubio viii, 1.

- xxiii, 9 non sine cura ix, 4 non sine causa dicitur, 'Matrem' &c. viii, 2 sine ulla religione et fide x, 8 sine alio detrimento xxiii, 5 sine fenore pecuniam, sineque ulla stipulatione ei credidit xxv, 9 sine ulla doloribus xxv, 21 sine ulla pompa funeris elatus est xxv, 22 (In quibus locis ultimis 'sine ullo' et 'sine ulla' eleganter ponitur pro 'sine omni.' vid. Cl. Vorstii libr. de latinitate merito susp. c. 9. pag. 81. et seqq.)
- Sinere: Ne illa sinat Jupiter, te &c. (formula abominandi, deprecandi malum &c.), Fr. 13
- Singularis fides xxv, 4 prudentia (eximia) xxv, 10 singularis potentia invisa (unius dominatio) x, 9 singulare imperium (*μοναρχία*) xxi, 2
- Sinus Arabicus, Fr. 7
- Sistere vadimonium xxv, 9 (v. Vadim.)
- Sita salus patrie in ejus pernicie xv, 9 urbes sitae in ora Asiae vii, 5
- Socer in custodia generi perit xxi, 3
- Socius Atheniensium rex Seuthes in regnum restituitur xi, 3
- Societas amicorum Alexandri dissoluta xxi, 3 societas potentiae infida, ibid. societas huic est cum illo ix, 2 civitates Graeciae ad Atheniensium societatem se applicant iii, 2 societatem facere cum aliquo ad aliquid ii, 8, 2. et alibi. habere societatem cum aliquo iv, 3 (Ita: Coire, Dissolvere, quas vide suis locis. Hactenus societas 'fidei et pacti' nomen: in seqq. solam rei participationem notat). societas demigrationis i, 1 ecclesiae xx, 1
- Sociale bellum xi, 3. xii, 4 (quod Athenienses gesserunt cum iis, qui a societate defecerunt. Boel.)
- Socrates vii, 2
- Socraticus Xenophon xvii, 1
- Sola loca (deserta) xviii, 8 (Sic Cic. de divin. 'Cum in locis solis mœstus oberrare.' Ter. And. iii, 4, 3 'venit ex solo loco.' Similiter alii 'solos montes,' 'solas terras,' 'oras,' 'solam actam' &c. dixere, ut docet Giffan. Ind. Lucret. et ex eo Weitz. ad Ter. Phor. v, 8, 86)
- Solicitare servos spe libertatis iv, 3
- Solitudo (de eo, qui paucos secum habet) viii, 2
- Solers agricola xxiv, 3
- Solvere epistolam (aperire, inciso lino, quo colligata est) xxiii, 11 (vid. Salmasii specim. confut. Herald. cap. 19. Alibi dicit Noster:) vincula epis-
- tolae lacerare (vulgo, laxare) iv, 4 solvere naves xxiii, 8 solvere pecuniam i, 7. v, 1 Sic: litem aestimata v, 1
- Sonitus flammæ vii, 10 (i. e. strepitus. Curt. 7. 'sonabant incendio sylvae.' Gebh.)
- Sonus chordarum xv, 2
- Soprosyne x, 1
- Sopiri somno (inducto sc. accitoeque) x, 2
- Soporem dare alicui (soporiferum medicamentum, potum) x, 2 (restituit etiam Seneca hanc vocem Epist. 83. Gruterus, quem vide. Et alteri Senecæ loco 5. de benefic. Delrio ad Senecæ Medeam pag. 60. Usus in eodem sensu Frontinus ii, 5, 12)
- Soror ex iisdem parentibus nata (id est, germana, proprie) xx, 1 soror germana (vid. Germ.)
- Sortis necessitudo (collegium sorte datum intelligitur) xxiv, 1 sorte nancisci provinciam xxiv, 2
- Sosilus (Historicus et Hannib. præceptor) xxiii, 18 (v. Voss. de H. Gr. i, 17)
- Sosius C. Cos. xxv, 23
- Sparta sine muris xvii, 6 oppugnata xv, 8 pœne capta xvii, 6
- Spartani: v. Lacedæm.
- Sparum (vel, Sparus) xv, 9 (vile genus teli fuisse, satis constat; cetera diverſe traduntur. vide Marc. Donat. Liv. 24)
- Spatium (habet et loci significationem, ut): spatium agitandi equos xviii, 5 spatium dimidium (sc. itineris) xviii, 9 (et temporis, ut): spatium deliberandi xviii, 12 spatio tot dierum xviii, 9
- Species libertatis (pars) xx, 5 imperii (simulacr.) xviii, 7
- Specimen prudentiae xxv, 3
- Spectare ludos xxi, 2 spectat hoc alio (pertinet alio) ii, 6 Alibi: id quo valeret, cum nemo intelligeret &c. ii, 2 hoc eo valebat, ut &c. ii, 4
- Spectaculo esse populo (actitare fabulas), Præf.
- Speculari aliquem (investigare) xiv, 4 speculatores vii, 8
- Sperare: non solum bene sperare de aliquo, sed etiam confidere talem futurum &c. i, 1
- Spes: has adversus copias ei spes omnis consistebat in se locique natura xiv, 8 magna spes erat, per eos amissa posse recuperari xiii, 3 maximam in eo spem habebant vii, 3 spe libertatis sollicitare aliquem iv, 3 in magna spe esse provinciae bene administrandæ

- vii, 4 spe fiduciaque aliquem inducere ad aliquid xxiii, 8
- Spiritus regii (presidentia et ferocia magnitudinis reg.) x, 5
- Splendor vitæ (cultus morisque cum gravitate elegantia) vii, 11
- Splendidus, non sumtuosus (studens decoro vitæ cultui, sed absque profusione) xxv, 13 (Velleius ii, 106, § 'otio liberaliter lauteque abutens, ita tamen, ut eum splendidum ac hilarem potius quam luxuriosum aut desidem dicere.' Loccen. Adde Thes. Buchneri). splendidus non minus in vitâ, quam victu vii, 1 splendidissima civitas vii, 11
- Spoliare fana (*εποσλῆν*) xvii, 4 aliquem veste viii, 2 aliquem omnibus rebus xxv, 9
- Sponsalia (pro ipsa desponsatione) xxv, 20
- Sponsor omnium rerum (qui fidem suam interponit, in sistend. vadim. in facienda versura &c.) xxv, 9
- Sponte sua: idque ut Lemnii sua sponte facerent, postularunt (libenter) i, 1 Lacedæmonem sua sponte est profectus (sine jussu) v, 3 Sic: multa in Ægypto sua sponte gessit xii, 2 eos adjutum sua sponte profectus, ibid. (opp. publice ab Atheniensibus adjutor ei datus est, ibid.)
- Stare ab aliquo (pugnare pro aliquo) xiv, 6 cum aliquo adversus aliq. xvii, 5, xviii, 8 adversus commoda populi (adversari commodis ejus) xix, 4 in primis (scil. in pugna) xv, 10 stare pari fastigio in utraque fortuna (gerere se pari modo) xxv, 14 stat mihi desinere &c. (decretum est mihi) xxv, 21 (Sic Cicer. Ep. 9. ad Fam. 'modo stet nobis illud, una vivere' &c. Schott. Et Virgil. *Æn.* 12 'stat conferre manum.' In quibus et similibus 'sententia' κατ' ἑλληνισμὸν reticetur, sicut ex illo Terentii apparet: 'stat sententia.' Eunuch. ii, 1, 18. Vorst.)
- Statuere: statuit aliquid sibi consilii novi esse capiendum (judicavit) xviii, 8 Sic: statuit sibi accuratius agendum cum Pharnabazo vii, 10 statuit congređi (decrevit) xiv, 8 Sic: nondum statuerat, servaret eum, nec ne xviii, 11 statuere opera (munire, facere) i, 7 tabernaculum xviii, 7
- Statua publice ab Atheniensibus constituta xii, 1 status publice in foro posita, ibid. in foro posita patris et filii xlii, 2 status æneæ xvi, 6 status æneas secum portat Hannibal xlii, 9 status Themistoclis in foro Magnesiæ ii, 10 trecentæ uni decretæ i, 6 locis sanctissimis Attico positæ xxv, 3
- Status (corporis habitus) xii, 1 (vulgo, positura. Gallice, la posture). status vitæ (mos vivendi et disciplina) x, 4
- Statura corporis xiv, 9 statura humili fuit xvii, 8 (De statura non penitenda quædam collegit Fr. Junius 2. de pict. vet. ix, 2 et 3)
- Stipendium: primum stipendium meruit annorum decem septemque (militiæ initium not.) xxiv, 1 (numero enim stipendiorum Romani annos militiæ signabant. Boecler.)
- Stipulatio xxv, 9 (in credenda pecunia scil. Est enim stipulatio, solennis ad interrogata promissio, vinculum omnium obligationum astringendarum, ut ait Brisson. lib. 6. formul. quæm v. Boecl. Add. Thes. Buchneri)
- Stirps (domus, familia) xxi, 2 (pro liberis) xv, 10 (pro genere) xviii, 1
- Stramenta xvii, 8
- Stratæ arbores i, 5
- Strategemata i, 5. xviii, 5. 9. xlii, 5. 10 &c.
- Stratum (super quo accumb.) xvii, 8
- Strenuus bello xiv, 1
- Struere muros ii, 6 (quanquam Nos edidimus Instruere)
- Strymon (fluvius Thraciæ) v, 2
- Studere (Notat conatum et voluntatem in his): pervenire, quo studuerant xvi, 2 venit, quo studuerat xiv, 4 studeo persuadere xviii, 2 studebant civem facere xxv, 3 qui studebant formam ejus cognoscere xviii, 11 studuit interficere xiv, 9 opprimere x, 6 præoccupare xiv, 7 munire imperium xxi, 2 studet portum intrare (*σπουδαί*, festinat, ut Gebh. exponit) xii, 4 (In istis, benevolentiam et partium favorem signif.): studere alicui xvii, 2 rebus alicujus vi, 1 rebus Lacon. xvi, 1 (*Λακωνίζεω* Græci dicunt)
- Studium: hic cum maximo studio compararet exercitum (*μετὰ σπουδῆς*) xiv, 4 incitabat omnes studio suo (diligentia sua) xxv, 1 in armis plurimum consumebat (operæ) xv, 2 studium literarum arripere xiv, 3 studia gentis (mores et consuetudines) vii, 11 principum (voluntas, conatus, molitiones) xxv, 16 studiis utendum ad agendam vitam (sc. liter.) xxv, 17
- Studiosus audiendi xv, 3 literarum xxv,

- studiosi Catonis (qui tenentur cupiditate notitiae Caton.) xxiv, 3
Studiosius: quo studiosius armarentur xvii, 3
Suasitas oris ac vocis xxv, 1 sermonis Latini xxv, 4
Sub tuam potestatem se adjuvante redacturum pollicetur ceteram Græciam iv, 2 sub divo iv, 5 (vid. supra Divum). sub imperio alicujus esse xviii, 7 sub radicibus montis (in ima parte) i, 5 sub ipsa proscriptione (ipso tempore proscripsi.) xxv, 12 (Sic quoque Suetonius Claud. 43 'sub exitu vite.' Florus ii, 11 'sub adventu hostis.' alique. Vid. Buchn. Thes. v. Sub)
Subalare telum (quod sub alis gestatur) vii, 10
Subducere se clam ab aliquo vii, 4
Subesse: non subeat causa, quare &c. vii, 1 hac re audita, nihil doli subesse credens, confixit ii, 4 subesse (infra esse) xii, 4
Subigere gentes xxii, 4 gentes bello xxiii, 3. xiii, 1
Subjicere aliquid sub pulvinum (supponere pulvino) xvi, 3 subjicere librum (loco alterius ponere, supponere) vi, 4
Subinde, Fr. 3
Subire poenam xv, 3
Sublevare aliquem iv, 4 alios (tueri suis facultatibus) xv, 3 fugam alicujus pecunia xxv, 2 patriam (sc. pecunia) xvii, 7
Subornare aliquem adversus aliquem xix, 2 (occulte ornare, vel in alterius locum ornare, instruere. Lamb. Alias 'subornare' est 'aliquantum ornare,' ut in illo Senecæ Epist. 24 'homo non eruditus, nec ullis præceptis contra mortem aut dolorem subornatus')
Subscribere xxv, 6 Est juvare accusationem. Primario accusatori 'inscriptio,' secundario (i. e. qui 'secundas' et 'tercias' suscepit) 'subscriptio' competebat. v. Sigon. de judic. ii, 9. Boecl. Add. Scip. Gentil. in Apul. apolog. pag. 17. et seq. ac Buchn. Thes.
Subsidio adducere exercitus xviii, 6 ire alicui xvii, 8 mitti alicui vi, 3 venire i, 5. xii, 1 proficisci alicui xi, 2 subsidia habere non poterat castrum xviii, 5 (ubi tamen Mss. variant)
Substituere aliquem in locum alicujus vii, 7
Substringere caput loro xviii, 5
Subtexere originem familias alicujus xxv, 16 (mox: enumerare familiam aliquam a stirpe ad hanc ætatem, ibid.)
Suburbanam villam nullam habuit xxv, 14
Succedere alicui (sc. in provinc.) xxiv, 2 in locum alicujus xv, 7 odio misericordia succedit x, 10
Succendere casam vii, 10
Succumbere alicui (vinci ab aliquo) ii, 5 succumbente patria xiii, 1
Succurrere afflictis (suppetias ferre, eos juvare) xxv, 11 (Sic Virg. 'afflictis succurrere rebus.' Schott. et Ovid. Trist. i, 4 'rebus succurrere læsis.' Cms. Bell. Civ. 2 'laborantibus succurrere')
Suevorum rex, Fr. 7 (Ita Plinius: sed legend. Bætorum)
Sufficitur imperator (surrogatur, succedit) xxiii, 3
Suffragari vii, 5. xvii, 1 (de commendatione, qua primates et gratiosi viri alicujus patrocinium suscipiunt, partes tuentur, aut dignitatem alicui conciliant. Unde 'suffragatores,' *συνεργοί* Græcis et *συνεργοί*, qui alii suffragationem suam apud Principem commodant. Sueton. Vespas. 23. Vid. Henric. Vales. ad Marcellini 29. pag. 391. Boecl.)
Suffragium ferre (de iudiciis) xv, 8 (Calculus notat, cujus usus in ferenda sententia), exercitu suffragium ferente xviii, 5 suffragia testarum (testis inscripta) ii, 8. v, 3
Sulpicius, P. Cos. xxiii, 7 Sulpicius Tribun. pleb. interfectus xxv, 2 Sulpicius (histor.) xxiii, 13 Sulpicius Serv. frater P. Sulpicii Tr. pl. xxv, 2 (In quibusd. Mss. duplex ei prænomen tribuitur M. Serv.; Idque, si credimus Uraio in famil. Rom. et Schotto in Elect. antiq. Rom. peculiari quodam gentis privilegio. A quibus tamen dissentit Gronov. ad Liv. ix, 56. in Addendis: qui videri potest)
Sumere arma (expedire ad pugnam) xiv, 4 cibum xxv, 21 sibi imperatorem (antea: 'uti duce') i, 1 regium ornatum, nomen xviii, 13 hyberna xviii, 8 tempus colloquendi (præstare) xiv, 11 supplicium de aliquo xviii, 12 venenum ii, 10. xxiii, 12 soporem (medicamentum soporiferum) x, 2 (oppon. soporem dare)
Summovere aliquem vi, 4
Summus Imperator vii, 1 dux xii, 1 summi duces, ibid. (non tam loci fastigio, quam commendatione impera-

toris virtutis dicuntur. Boecler.) Ita: summi viri, Præf. moris majorum summus imitator (diligentissimus) xxv, 18 summus timor xxv, 10 summa paupertas xix, 1 summa humanitas i, 8 senectus xxv, 5 summæ amphoræ (summæ partes, ora amphorarum) xxiii, 9 (Tale est illud: 'extrema ætas.' vid. Extrem.) summum fastigium, periculum xxv, 10 summum genus vii, 1 summum imperium (de imperio militari summi ducis) xvii, 2. xviii, 7 de præcipuo magistratu ii, 7. vi, 1 Summa (substantive, seu potius ἑλλεινική. subintell. nom. 'res;') quomodo Virg. Æn. ii, 3, 32. Justin. vi, 2, 4. et Cic. 2. Philipp. 'rem summam' dixit; vel 'ratio,' vel aliquid simile): Cujus belli cum ei summa esset data xvi, 5 Alibi: illi summa imperii tradita est (omnis administratio gerendi belli) xiv, 3 Sic: qui tum summæ imperii præerat ii, 4 summa imperii maritimi iii, 2 summa rerum ad Antipatrum deferitur (totum imperium) xviii, 5 summam imperii potiri (ἐλαττωσθαι de summo imperio in gentes) xviii, 3 de summa imperii dimicare xxiii, 8 alibi: de summis rebus dimicare xviii, 10 de summis rebus desperare xviii, 9 de summis rebus consilia capere xviii, 7 penes quem summa imperii erat custodiæ xviii, 11 summam facere (sc. pecuniæ) xv, 3 summam imperii tenere (sub. 'partes,' de imperio urbium) i, 3 summam tantummodo attingere xvi, 1 (v. Res. Sic: 'fastigia summa' vocat Poëta τὰ κορυφαῖα)

Sumtus fit in classem i, 7 plus salis quam sumtus habebat tectum xxv, 13 sumtui expensum ferre, ibid. (vid. Expens.) suo sumtu efferre mortuos v, 4 sumtibus exhausta patria xxii, 1 Sumtuosus xxv, 13 (oppon. splendidus, ibid.)

Supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset xxv, 13 Super aliqua cansa aliquem aliquo mittere iv, 4 super cœnam, Fr. 11 Superare: pars navium adversariorum Eubœam superavit ii, 3 bello superavit Asiam xvii, 4 superare aliquem splendore ac dignitate vitæ vii, 11 aliquid utilitate ii, 6 superari multitudine adversariorum xxiii, 8 superare equitatu (superiore esse) xvii, 3 superata summa sententia (suffragiorum pluralitate victa), Fr. 2

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

Superesse (pro, restare): Atheniensibus exhaustis præter arma et naves nihil erat super vii, 8 cum audisset, non multum superesse munitionis ii, 7 (sic enim legend.) cui parva pars vitæ superest, Fr. 12 superesse (pro, abundare): non solum ut esset pecunia, sed etiam ut superesset xxiii, 7 (pro, vivere): quoniam tum quoque posset temporibus superesse xxv, 22

Superior (de fortuna aut potentia): superior prælio discescit xviii, 10 cum semper inferior copiis, superior omnibus præliis discederet xiv, 8 quo facto multo superiores bello esse cœperunt vii, 4 ipse quo cornu rem gessit, fuit superior xxiii, 8 quo facto populus superior factus (de factione populari prævalente) xix, 3 superior (de tempore priori, præterito): superior crudelitas viii, 3 superiore tempore xxiv, 1 anno xxiii, 4 superiores res secundæ vii, 6 superius bellum xiii, 1 superior Dionysius (senior, major, prior ut xxi, 2 dicitur) x, 1 (Sic et Cicero eum vocat Offic. 2. Sic 'superior' Hannibal, Africanus, Cato, apud Val. Max. vii, 3. Ext. vii, 8. xv, 1 et 2)

Superbe respondere: v. Resp.

Superlativi elegans est usurpatio, cum negatione: homo non beatissimus (id est, non admodum beatus, non sane beatus) xvii, 8 Eleganter quoque cum genitivo plurali Superlativus ponitur: v. g. fortissimus vir omnium barbarorum xiv, 1 (E quo loco apparet, in aliis ejusmodi phrasibus τὸ Vir, vel Homo, vel simile substantivum subaudiendum esse. Ceteram subaudiendum est 'e numero' vel simile quid, ut integra phrasia sit: 'fortissimus Vir e numero omnium barbarorum.' v. Francisci Sanctii Minervam ii, 11)

Superstes: ea mihi superstes est xv, 10 fortuna nos superstes ei esse voluit xxv, 19

Suppeditatur ipsis a rege pecunia vii, 8 Suppetit: neque suppetebat, quo &c. (erat, supererat) x, 7

Supplex (qui se in fidem alicujus tradidit) ii, 8 supplex Dei (qui confugit in templum et asylum) iv, 4 Ita: supplices templorum, ararum xvii, 4

Supplicium sumere de aliquo xviii, 12 (Sic quoque Terentius Andr. iii, 5, 7 'cur non habeo spatium, ut de te sumam supplicium, ut volo?') Persas Græciæ supplicium dare potuisse (Græ-

- ciam scil. suas clades in Persas vindicare potuisse) xvii, 5 (sic Ter. Heaut. i, 1, 86 'illi de me supplicium dabo'). ad supplicium alicui tradere xix, 4 ad supplicium dati (facinorosi ultimo supplicio affecti) iv, 5
- Supportari iussit illis omnia xxv, 11
- Suppositus (qui loco et habitu ducis ire jussus) xiv, 9
- Supprimere classem (sustinere, reprimere, *ἀνέχεσθαι* Lamb.) xiii, 3
- Sopra: poemata sic pronuntiabat, ut supra nihil posset addi xxv, 4
- Supremus dies i, 7. vii, 10. x, 2 (i. e. extremus, ultimus, subintell. 'vitæ.' Integre Cic. Cat. maj. 'quæ Socrates supremo vitæ disseruisset.' Sic 'supremi honores,' 'suprema officia,' 'supplicia,' et in LL. xii. Tabbi. 'Sol occasus suprema tempestas.' v. Festum in 'supremum')
- Suscipere bellum adversus aliquem xiv, 8 in suscipiendo bello parere consilii alicujus xxiii, 8 (opp. in agendo bello, ibid. Paulo strictius de 'initio belli' dicitur, sicut 'agere' de 'administrat. belli' xxiii, 8. Tale etiam est:) quod susceperat bellum, gessit xv, 7 suscipere inimicitias cum aliquo xiv, 10 reipublicæ causa suscipere inimicitias xxiv, 2 (Tacit. Ann. iii, 64, 10 'offensiones graves et plerumque iniquas pro Republ. suscipere'). satius ducebant susceptis inimicitias eos obideri quam liberari xvi, 1 suscipere legationem (in se recip.) ii, 6 negotium xxv, 15 odium erga aliquem xiv, 10 in aliquem xiv, 9 aliquem corrupendum pecunia xv, 4 paulo ante: tentare alicujus abstinentiam, ibid. suscipere legatum (excipere cum studio affectuque) x, 1 suscipere vota vi, 3 (inter solennia. vide Brisson. formul. 1)
- Suspicio ex fumo castrorum allata est ad Eumenem hostem appropinquare xviii, 9 adulterii suspicionem habere (suspectum esse de adul.) xv, 5 ne quam suspicionem pareret xiv, 11 ne quam suspicionem illi præberet insidiarum xiv, 10 hominis non beatissimi suspicionem præbere xvii, 8 assimilata castrorum consuetudine suspicionem injiciunt hostibus, esse &c. xviii, 9 adducere aliquem alicui in suspicionem xxiii, 2 in suspicionem alicujus cadere (suspectum alicui fieri) iv, 2 venit mihi in suspicionem hoc esse factum iv, 4 suspicione (Lambin. mallet: suspectione) caret (de quo nulla est suspicio) iv, 3 falsa suspicione duci x, 10 suspensiones quoque criminum vitare xxv, 6 de claris viris suspensionibus non est judicandum iv, 3
- Spectu mutuo (qui timent inter se) x, 4
- Suspiciere: hunc Carthaginienses suspexerunt x, 1 (mox: admirati sunt, ibid.)
- Suspicenda ejus pietas est (probanda, æstimanda) xvii, 4
- Sustinere vim hostium xxiii, 11
- Suus (elegantèr usurpator, in illo): jure suo viii, 1 suo tempore (servato rerum ordine) xxv, 18 suus (de filio) xvii, 1 ille sui judicii &c. (sc. homo, *αὐτοράδην*) xxv, 10 (v. Judic.) sui (populares, cives) xv, 10 suos nosse debet princeps ix, 4 aliquos suos reddere aliqua re (sibi obstrictos &c.) vii, 3 (v. Thes. Buchn.) suus accusator (qui seipsum accusat) vi, 4 suus pater (pro, ejus) v, 3 (sic in ejusdem Mas. 'sui inimici,' pro, 'ejus' xxv, 10. ubi vid. not. Ernstii. Sæpe hæc invicem commutari, nec accurate discrimen illud, quod Grammatici tradunt, ab antiquis scriptoribus observari, plures monere; in his proluxe Robigius in Lexico Crit. iv, 4. Buchner. in Thes. et in Comm. ad hymn. Venantii de resurr. Christ. vs. 82. Bangius observat. philolog. Part. 2. p. 962. &c. Adde Cl. Vorstii lib. de latinis falso susp. c. 5. p. 46)
- Sylla (sive Sulla, sic enim scribend.) Atticum frustra Athenis deducere cupit xxv, 4
- Syllanæ partes xxv, 2 (quarum dux et princeps Sylla)
- Sylva domus Tamphilanæ xxv, 13
- Symposium Platonis vii, 2
- Syracusæ initio a Corinth. conditæ xx, 3 libertati restitutæ, ibid. Syracusanis bellum indictum vii, 3
- Syria xxiii, 8
- Sysamithres vii, 10 (Nomen Persicum, quo etiam ap. Curt. viii, 2, 19. et cap. 4, 19. satrapa quidam vocatur)

T.

- Tabellarius cum caduceo (*ἄσπευ*) xxiii, 11
- Tabernaculum: in tabernaculo interfectus est viii, 4
- Taciturna sua obstinatione ejus preces compressit xxv, 22

Taciturnitas interdum eloquentia potior
xv, 3

Tædium vitæ capere, Fr. 2

Tænarus iv, 4 (promotor. et urbs in finibus agr. Lacedæm. Lamb.)

Tænias (ex emendatione Mureti) vii, 6 (Apud Pausan. nominatur quoddam numen, cujus in dextra est Victoria ex ebore et auro, 'cum corona et tænia.' Nimirum victoriis. una cum corona, dabatur 'tænia.' Vidend. Plutarch. in Pericle et Timoleonte, et Paschal. l. 7. de coronis c. 5. et l. 4. c. 8. Boecl. Nos tamen edidimus, 'coronis aureis æneisque')

Talenta quinque (3000 coronati) xv, 4 decem (6000 coron.) xiii, 4 talenta quinquaginta (30,000 coron.) i, 7. ii, 10. ix, 4 ducenta viginti (centum triginta duo millia coron.) xvii, 8 mille et ducenta (septuaginta viginti millia coron.) xiii, 1 (v. Bud. de ass. 2. et Glarean. c. 15. sumto scil. talento Attico communi, quod plerumque intelligi solet nuda nominatione talenti, pro 60 Minis, seu 600 Coronatis sive scutatis. Aliud, Majus, putant 80 Minis constituisse, 800 scutatis. Vid. Gronov. de pec. vet. iii, 3)

Talis vir (cum nota excellentiæ) ii, 10 Sic: talis tamque clarus vir iv, 3 talis dux xi, 1 tale facinus x, 10 talis libertas xx, 5 tales viri xxxv, 5 (Sic quoque Cic. pro L. Manilia: 'talis est vir, ut nulla res tanta sit, ac tam difficilis, quam ille non &c.' Idem pro Sex. Rosc. 'Majores nostri longe aliter de talibus viris existimabant.' Et alii)

Tam: quem tamdiu, tamque valde timuissent xviii, 11

Tamphilus, Cn. Bæbius, Coa. xxiii, 13 M. Bæbius, ibid.

Tamphilana domus xxv, 13 (al. Cæcili-
ana)

Tanquam: Hannibalem tanquam corruptum adducebant &c. xxiii, 3

Tantus: hic tantus vir, tantisque bellis districtus xxiii, 13 tanta fuit omnium expectatio vivendi ejus vii, 6 in quo uno tantum est, ut &c. xviii, 12

Tantum quod (pro, simul ac): qui tantum quod ad hostes pervenerat, Datames signa inferri jubet xiv, 6 (Cicero ad Fam. vii, 28 'Tantum quod ex Arpinati veneram, cum mihi a te litteræ redditæ sunt.' Ubi tamen exponi rō 'tantum quod' per 'vix' aut simile quid debet)

Tardiores fore hostes (ex præsentibus cautiore, et pro impetu curam usurpaturos. Boecl.) i, 4

Tarentum x, 2 (urbs Calabriae perampla et præpotens). Tarentina purpura rubra, Fr. 8

Taurus (mons Lyciæ) ix, 2. xiv, 4. xviii, 3

Tegere familiares suos (tueri) xxv, 9 corpus armis xi, 1 tegi altitudine montium (defendi) i, 5 tectus jurelegationis (tutus) xvi, 5 tegere nomen tyranni humanitate x, 1

Tectum antiquitus constitutum xxv, 18 tecta prolabantur vetustate atque incuria xxv, 20 (Sic Ms. Schotti)

Telum (pro, gladio) xiv, 11 Sic: telum foris flagitantes x, 9 telum subalare vii, 10 tela mittere (jaculari in aliqu.) vii, 10

Temeraria usus ratione non cessit &c. xiii, 3

Temere (facile) xxv, 20

Tempestas xiii, 3 (pro periculo) vii, 4

Templum Dianæ ap. Gortyn. xxiii, 9 Minervæ xvii, 4 in templo asservatæ pecuniæ xxiii, 9 templa Decorum sancta habenda xvii, 4

Tempus longinquius (diuturnius) ii, 4 tempus morandi i, 1 tempus rei gerendæ (ocasio) vii, 8. xvi, 2. vii, 5 tempus est facere hujus libri finem xxiii, 13 tempus est parari exercitus xiv, 11 tempus turbidum (tumultus ipse) xvi, 4 temporis causa facere aliquid xxv, 9 tempore dato xxiii, 3 brevi tempore i, 2 nocturno i, 7 novissimo xviii, 1 postero iii, 3 reliquo (in posterum) ii, 2 sequenti viii, 4 ut tum erant tempora xxv, 1 temporibus inservire (temporum rationibus) vii, 1 (alii: servire). temporibus primis (ab initio, de parvo intervallo) x, 3 iidem (eadem ætate), Fr. 6 avorum nostrorum, Fr. 7

Tempus (pro rebus ancipitibus et calamitosas) i, 3 (v. Buchn. in Thea.)

Temporaria liberalitas (temporis causa usurpata) xxv, 11 (Sic: 'temporaria amicitia' ap. Senec. Ep. 9. v. Gebb. ad h. l. et Boecl. ad Vellei. ii, 21. 2)

Temporis discumbere (maturius), Fr. 6

Tendere: quo tendebat (de termino profectionis) i, 1

Tenere regionem (obtinere imperio) xiv, 4 cornu (præesse) xvi, 4 exercitum x, 6 gradum secundum ix, 3 imperio dominatum (νομαρχεῖν) xxi, 1 summas imperii (urbes tueri) i, 3 princi-

- patum eloquentiæ xrv, 5 primum lo-
cum tenere (versari in loco primo),
Præf. locum amicitie apud aliquem
xviii, 1 locum secundum imperii xviii,
4 tenere in sua potestate civitatem
(sibi conciliare, suam facere) vi, 1
tenere in sua potestate populum (v.
Potest.) v, 2 urbem oppressam servi-
tute viii, 1 tenere navem in anchoris
ii, 8 tenere possessionem Siciliæ xx,
2 regionem (sc. ditione et armis obti-
nere) i, 1 (Sic: Virgil. 'Vastabat Cy-
prum, et victor ditione tenebat'). tene-
re propositum (permanere in prop.)
xviii, 3 (v. Propos.) tenere se domi
x, 9 alibi: tenere se domo xv, 10 (ut
Mss. legunt: v. VV. LL.) uno loco
xviii, 5. xxiii, 12 adversum tenere
proficiscentibus i, 1 (v. Advers.) per-
petuo præsidio in obsidione urbem te-
nere vii, 4 teneri (sc. in vinculis)
xviii, 11 teneri custodia v, 1
Tenemus (morbi genus in difficili irrito-
que egerendi conatu &c.) xrv, 21
Tentare abstinentiam alicujus (conari
corrumpere) xv, 4 qui me incognitum
tentasti, ibid. tentari ab aliquo (peti
accusat.) xxiv, 2
Tennes honores (non magno sumtu con-
stantes) i, 6 (opp. effusi, ibid.)
Tenus Tauro ix, 2
Terentius, C. Varro: v. Varro
Terentius P. Scipionis Afr. et C. Lællii
æqualis, Fr. 1
Terra continens (mari oppon.) ii, 3 ma-
ri et terra bellum inferre ii, 2
Terrestres exercitus ii, 2 terrestre præli-
um vii, 5 (oppon. navale, ibid.)
Terribilis facies xiv, 3
Terror vanus xxiii, 5 terroribus magnis
vexari (de periculis ab inimicis in ju-
dicio et aliis objectis) xxv, 9
Testarum suffragia (de ostracismo) ii, 8.
v, 3 (vid. Ostrac.) testula collabescere
(eod. signif.) iii, 1 testa trita lineam
primum coloratæ a pictoribus, Fr. 10
Testamento adoptare aliquem xxv, 5
Testari: dispersos testabatur perituros
(*ἐκπαρκεῖν*, asseverabat, denuntiabat)
ii, 4 (Sic Cicero pro Mur. 'ego quod
facio, me omnium vestrum causa fa-
cere clamo atque testor')
Testatior memoria (ad famam insignior,
et per monumenta notior) vii, 4
Testes vos habeo xxv, 21
Testimonium abstinentiæ (de eo, qui de-
latam sibi pecuniam accipere noluit)
xv, 4 testimonium humanitatis (argu-
mentum, indicium) xxv, 16 Sic: pro-
ferre testimonia moderata vitæ xlii, 4
petiit a Pharnabazo, ut ad ephoros
sibi testimonium daret (sc. gestæ præ-
fecturæ) vi, 4 fuisse (eum) patientem,
hæc sunt testimonia xv, 7
Testudines i, 7 (instrumentum *πυλῶ-
στρον*, de cujus usu figuræque v. Lips.
Poliore. i, 8. et Stewech. ad Veget. iv,
12. Alia est 'testudo,' scutis militum
feri solita, de qua Lips. Poliore. i, 5
et Stewech. ad Veget. ii, 4. Boeckl.)
Thacus xvii, 8
Thasii v, 2
Theatrum xx, 4
Thebes vii, 4 exitio ereptæ xv, 8 quan-
do imperarint et servierint xv, 10
Thebani occidunt Lysandrum vi, 3
formidantur a Laodæmon. xvi, 1
Spartam oppugnant xv, 8 virib. non
ingenio censendi xv, 6
Themcontici (pl. cast. Thrac.) vii, 7
Themistocles: qua adolescentia, ingenio-
que usus sit ii, 1 bello Corcyr. rem-
pub. præclare gerit ii, 2 configit pri-
mum cum Xerxe ii, 3 eundem astu et
loco vincit ii, 4 in Asiam relegat ii,
5 muros Atheniensium restituit consi-
lio et arte ii, 6, 7 ejecit ii, 8 ab-
sens proditionis damnatur, ibid. varia
fuga agitur, ibid. epistola ejus ad
Artaxerxem ii, 9 a quo magnifico do-
natur ii, 10 opiniones de morte ejus,
ibid.
Theopompus historicus xi, 3. vii, 11 ma-
ledicus, ibid.
Theramenes vii, 5
Thermopylæ ii, 3. 4 (angusti aditus,
unde et nomen 'portarum:' altæram
vocabuli partem 'ab aquis calidis,'
quæ in faucibus, accepere. Liv. xxvi,
15. Boeckl.) apud eas victus Antiochus
xxiii, 8
Thessaliæ tyranni xvi, 5
Thracæ i, 1. xi, 2 a Cimone fugati v,
2 pecuniæ Alcibiadis insidiantur vii,
9 vinolenti et Venerci vii, 11
Thracia vii, 7 (In Mss. Giffan. ubique
fuit Thracæ et Thracia. v. eum in
Ind. Lucret.)
Threassa (Thracia femina) xi, 3
Thraabybulus patriam a triginta tyrannis
liberat viii, 1 &c. contra quos primo
Phylen occupat viii, 2 mox Muny-
chiæ, ibid. ubi civiliter victoria uti-
tur, ibid. constituta pace legem obli-
vionis fert, servatque viii, 3 qualis
corona ei data viii, 4 in tabernaculo
denique interfectus est, ibid. Fit ejus
mentio vii, 5. 7

Theoclydes ii, 1. 9. iv, 2 cajuſ ætatis
hiſtoricus vii, 11

Thuri (pl. urſe Ital. 'Sybaris' ante dic-
ta) vii, 4

Thyſus (vel Thyſ) dynaſtes Paphlagoniæ
xiv, 2 a Datame capitur, ibid.

Tiberius, Cl. Nero xiv, 19

Tiberius Longus xiii, 4

Tibis cantare, Præf. et xv, 2

Timæus hiſtor. vii, 11 maledicus, ibid.

Timere : cum inter ſe timerent (ſc. ſe :
v. Inter : cum alter ab altero timer.) x,
timere alicujus periculo x, 8

Timidi mater non ſolet fieri viii, 2 (prov.
de quo v. Eſſam. chil. 4. cent. 6.
prov. 12. Boec. Timidus non eſt hic
idem, qui trepidus, vel ignavus, ſed
providus et cautus, qui timet juſte ri-
menda, et cura majore, quam aſſidua
progrediens, ſe non temere in pericu-
lum conjicit, atque ſic matri ſuis do-
lorem et lacrymas non oiet. Matri
vero magis quam patri hunc affectum
tribuit ; quia mater, quo tenerius amat
filium, eo magis dolet in bello caſum.
Unde Horat. 'hæc matribus detesta-
ta' dicit lib. 1. Od. 1. Locc. Hoc ſen-
ſu 'timiditatem' ſibi tribuit Cic. Ep.
ad Fam. vi, 18. et iv, 13)

Timor (de ſuſpitione populi, libertati
ſuis timentiſ) ii, 8 timore abalienari
vii, 5 timorem injicere alicui vii, 3.
x, 7 habere vii, 3 (v. Hab.)

Timoleon Corinthius patriam a tyranno
liberavit, Syracuſas ſervitute, Siciliam
oppreſſione xx, 1 fratrem, qui tyrannidem
occupaverat, interfici juſſit,
ibid. unde judicia in ſe concitavit
hominum et matris odium, ibid. Dio-
ſyſio Sicilia depulſo pepercit xx, 2
Carthaginienſium copias fugavit, Ma-
mercum cepit, ibid. res Siciliæ inſtau-
rat xx, 3 &c. privatus ſponte factus
magno tamen publice in honore fuit,
ibid. oculorum in ſenectute jacturam
fert moderate xx, 4 modèſtia ejus,
ibid. pietas, ibid. convitiatorum patien-
tia xx, 5 prælia maxima natali die fe-
cit, ibid. celebri ſepultura honoratus,
ibid.

Timolonteum, gymnaſium Syracuſ. xx,
6 (Meminit Polyæn. et Plut. in vita)

Timophanes frater Timol. tyrannidem
occupat, et imperio fratris occiditur
xx, 1

Timotheus Athenienſis deſcribitur xiii,
1 ejus facta illuſtria xiii, 1. 2 ſta-
tua rari honoris, ibid. (v. Meurſii Ce-
crop. c. 13). cæſtitus vocatur ad

miſtiam xiii, 3 accuſatus proditionis
muletatur, ibid. Chalcidem ſe confort,
ibid. moderate et ſapienter vixit xiii,
4 &c. Fit ejus mentia xi, 3 Leſbi
plurimum vixit xii, 3

Tiribaſus Sardibus præeſt ix, 5

Tisagoras (frater Miltiadiæ) i, 7

Timophernes vii, 5 præfectus Pera.
inducias petit et violat xvii, 2 &c.

Tithrauſtes (chiliarchus) ix, 3 dux xiv,
3

Titubare (animi pendere, incertum eſſe,
quid agendum) xviii, 9 (Cic. Philip.
8 'Titubare, hæſitare, quo ſe verte-
ret, neſcire.' Metaph. ab iis, qui pe-
dibus ſunt infirmia. Lamb. Qui locus
egregie noſtrum *ωαπαδῶς*)

Tollere : in inſidias inductum ſuſtulit
(interfecit, ut, paulo poſt) xiii, 5
(ſic quoque de Nerone in vulgato il-
lo Diſtico verbum ſumitur, quod eſt
ap. Sueton. 39 'Quis negat *Eæmæ*
magna de ſtirpe Neroneſ? ſuſtulit
hic matrem, ſuſtulit ille patrem'). tol-
lere reges (abrogare eorum poteſtatem)
vi, 3

Torques xiv, 3 (Perſarum moribus inter
inſignia regia. Interim non modo au-
reus torques, ſed armilla aurea, aci-
nacea &c. inter honores ſatrapæ a rege
conceſſos, et præmia benevolentis re-
gis. vid. Briſſon. de regn. Pera. L. 1.
C. Barth. adv. viii, 25. Boec. Adde
Cl. Scheff. Syntagm. de antiq. tor-
quib. inprimis §. 8)

Totus : rei publicæ ſe totum dedit ii, 1
magnis in laudibus tota fuit Græcia
citari &c. (in omnibus Græciæ provin-
ciis), Præf. alibi : univerſa Græcia ii,
2 et cuncta Græcia ii, 9 (Juſtin. vi,
6, 5 'repente pax tota Græcia facta
eſt')

Tractare de conditionibus (ſcil. deditio-
nis) xviii, 5 tractare ſocios ſancte
(præſeſſe cum integritate, abſtinentia,
lenitate) vi, 4

Tractus arborum (longa ſeries, ſive ar-
bores paſſim ac longo ordine poſitos)
i, 5

Tradere alicui imperii ſummam xiv, 3
alicui ſummam rerum tuendam xviii,
2 alicui oppidum tuendum (ſc. impe-
rio) i, 3 alicui temp. totam (admini-
trand. ſc.) vii, 7 ſacra procuranda ali-
cui ii, 2 urbem munitam alicui tuen-
dam xiv, 5 Ita : paternam alicui tra-
dere provinciam (demandare) xiv, 1
tradere alicui literas iv, 4 tradere ali-
quem magiſtratui (ſc. puniendam) xv,

- 4 Sic: tradi ad supplicium xix, 4 aliquem tradere vivum aut mortuum vii, 10 tradere alicui urbem (mox: dedere) i, 2 alicui uxorem (supra: nuptum dare) x, 6 se totum alicui (deditum esse ut magistro, præceptoris &c.) x, 2 celeriter accipere, quæ traduntur (de institutione) xxv, 1 alicui multum molestiam et laboris (creare), Fr. 12
- Traditus mos a maioribus xvii, 1
- Traducere copias (trans flumen sc. ponte) i, 3 (trans Alpes sc.) xxiii, 3
- Trahi ad cupiditatem imperii (de animi propens.) i, 8
- Trajicere copias Hellespontum xvii, 4 exercitum ex Asia in Europam i, 3 fortunas suas alio xxv, 2
- Trajectio gentis ex solo patrio in aliud i, 4 (dominationi apud victos firmandæ repertum consilium, de quo Politici. Boecl.)
- Tranquillitas (vita sine litibus et odio) xxv, 6
- Tranquillatis rebus (sopitis dissidiis civilibus) xxv, 4
- Transcurrere Hellespontum (præternavigare, prætervehi) xviii, 3 (Sic: Laminus alique; Nos tamen, 'transire')
- Transfere causam in alios xv, 8 transfertur imperium ab hoc ad illum iii, 2
- Transfigere aliquem ferro xiv, 11 (Sic Velleius ii, 76, 1 'gladio se ipse transfixit.' Livius passim, 'gladio aliquem per pectus transfigere.' Justinus vero iii, 81 'exuentem se ac nudatum gladio trajicit')
- Transfugere ad hostes xiv, 6, xvii, 6
- Transfugæ consilio celeri recuperati xvii, 6
- Transire mare xxii, 4 Hellespontum xviii, 3 saltum xxiii, 3 Alpes, ibid. vim flammæ vii, 10 in Asiam ii, 9 transire (de transfugis) xiv, 6
- Transitu prohibere xxiii, 3 (alii: 'transitum')
- Transportare copias (antea, 'trajicere') i, 3
- Trasimenus (lacus in agro Perusino) xxiii, 4
- Trebia (fluvius ex Apennino monte in Padum fluens) xxiii, 4, 6
- Tribuere beneficium alicui xxv, 11 alicui præmium i, 6 alicui honorem, ibid. literis nonnihil temporis (impendere) xxiii, 13 Sic: literis aut reipubl. tempora xxv, 4 huic ea tribuit, ut plura a parente proficisci non potuerint (de benevolentia singulari, magnisque officiis præstita) xxv, 9 majora bona, quam vel fortuna vel natura tribuit vii, 2 nihil ei non tribuit fortuna xxv, 19 tribuere casus adversos hominibus, secundos fortune xiv, 5 aliquid culpæ alicujus vii, 6 aliquid alicui superbiæ (ut dare laudi, crimini, superbiam interpretari) xx, 4 tribuere aliquid officio, timori, spei (elegantè, facere propter off. &c.) xxv, 6
- Tribunus plebis interfectus est (in tribunatu) xxv, 2
- Triclinium, Fr. 6 triclinia argentea (olim Romæ rara), Fr. 10 triclinaria (subint. vestimenta), Fr. 8
- Trieris (pro, triremi) vii, 4 (usus et Hicronym. Chronico n. 944)
- Tripus aureus Delphis positus. iv, 1 (mensam intelligi ait Magius, Athenæum ii, 7 allegans)
- Triremis (elliptice) vii, 4 triremis navis (plene) ii, 2 (v. Nav.)
- Tristis (morosior, difficilior) xv, 2 (conjungitur hic *quæpervetus* cum severo, ut ap. Cic. Bruto: Qui et orat. de Harusp. respons. 'tristitiam' ac 'severitatem' conjunxit. Sic Capitolinus in Maximo: 'fuit semper severus, ita ut et Tristis cognomen acciperet.' Tacitus vero distinguit H. i, 14, 4. 'Piso vultu habituque moris antiqui et æstimatione recta severus, deterius interpretantibus tristior habebatur')
- Tritici modius xxv, 2
- Triumphus Sardinienis, amplissimus (ex devicta Sardinia) xxiv, 1 triumpho comparata poëta Ennii possessio, ibid. (Tali figura ap. Cic. in Brut. c. 72 'illata Romæ eloquentiæ copia triumphis, et auctor ejus triumphalibus viris præfertur'). triumphum deportare ex aliqua regione xxiv, 2 (v. Onuph. Panvin. de triumph. Boecl.)
- Triumvir reipubl. constituendæ xxv, 12 (sc. hoc titulo dominationis consilia tegebant Octavius, Antonius, Lepidas. Boecl.)
- Troas ager iv, 3
- Troæzen (vel Troæzene) ii, 2 (urbs Peloponnesi clarissima, paululum a littore recedens)
- Troicum bellum xiv, 2
- Tropæum (structa armorum congerie adornari solitum post victoriam, in loco prælii) xiv, 8 tropæum Marathonium (metonymice, pro victoria Marathon.) ii, 5 (ita Salaminii tropæi memoriam celebrat Cicero Tuscul. c. 46)
- Tuba revocare milites xii, 1

Tueri aliquem magna religione (defendere) ii, 8 Sic: omnes pari fortuna percussos instituit tueri xv, 11 qua classe proxima estate mare tueri potest ix, 4 tueri alicujus liberos xi, 3 summa rerum ei tradita est tuenda xviii, 2 (mox: ei regnum commendatum est, ibid.) oppidum alicui tuendum tradere i, 3 Sic: urbem munitam alicui tuendam xiv, 5 tueri regiam (de custodia aulica) xiv, 1 tueri valetudinem (curare &c.) xxv, 21 tueri gloriam paternam (conservare, vitam ea dignam agere) xix, 1 tueri se (de necessitatibus procurandis sublevandisque) xv, 3 (Estque sustentare, exhibere, alere se. Ita quoque Varro 3. de R. R. 1. et JCTi saepe. 'Tueri vitam' Ovid. de Ponto iv, 5. Locc. Add. Thea. Buchner.)

Tumultus tam propinquus tamque magnus (de bello, quod Darius Atheniensibus inferebat, copis suis in campum Marathonae deductus) i, 4 (Romana voce de Graeca expeditione ob similitudinem usus est. 'Tumultus' enim, ut Cic. Philipp. viii, 1, 'tanta est perturbatio, ut major tumor oriatur: adeoque gravius quid, quam bellum notat. At 'tumultus,' inquis, tantum civile bellum significat? Nego. Nam et 'tumultum Gallicum' dicebant veteres, quod erat Italiam finitimus, ut ibidem Cicero. Dicitur autem 'tumultus' ita, quod res seu animi timeant. Front. Strateg. v, 2 'C. Caesar seditione in tumultu civilium armorum, ac tum maxime tumentibus animis legionem totam exauctoravit). tumultus Cinnanus (Civil. Bell. Cinn.) xxv, 2 (Flor. iv, 2, 2 'Cinnanam rabiem' vocat)

Tunc eligebatur xvii, 1

Tunica hirta circumdatus xiv, 3

Turba: in turbam exire (vulgari, militibus innotescere) xiv, 6

Turbidum tempus (de civili tumultu et caede) xvi, 4

Turdi quando saginari cepti, Fr. 10

Tusculum municipium xxiv, 1

Tutela: in tutelam suam pervenire xviii, 2 (Ita Cic. saepe et JCTi. Est autem, 'ad pubertatem pervenire.' Ergo illa locutione, 'antequam in tutelam suam perveniret,' notatur pupillaris aetas sub potestate tutoris, cujus finis, pubertas. Vid. Institut. de pupill. subst. ubi illa verba: 'si filius haeres fuerit, et prius moriatur, quam in

suam tutelam venerit;' Theophilus exprimit: *ἐὰν ὁ παῖς γενόμενος κληρονόμος ἀνηβος τελευτήσῃ. ἀνηβος* est impubes; cujus erat periphrasis: 'antequam in suam tutelam venerit.' Boeckl.)

Tutus: tutum relinquere locum aliquem (militibus insidere) xvii, 6 in tutum pervenire nando xii, 4 in tuto esse ii, 9 (oppon. in periculo esse, ibid.)

Tyrannus justus (de eo, qui in libera civitate potestate est perpetuus) i, 8 (Ubi in bonam partem vox sumitur. Vid. Fuller. miscell. sacr. i, 12. Salmas. Defens. Reg. c. 7. et Buchn. Thes. In malam vero partem ut frequentius usurpatur, ita serius ea significatio obtinuit. v. Fuller. eund. iv, 11. Huc pertinent sequentia:) tyrannus (pro Dionysio) x, 1 tyrannus non ferendus x, 7. 10 tyrannus a clementia deterritus crudelior fit xiii, 3 tyranni crudelissimum nomen x, 1 tyranni odium x, 5 tyranni satellitum assiduum xiii, 4 expulsor x, 10 a tyranno patriam liberare xx, 1 tyranni Atheniensium vii, 10 Thessalium xvi, 5 tyranni triginta viii, 1 tyrannorum facinora, ibid. suspicax animus x, 4 tyranni non facile continententes sunt xxi, 2

Tyrannis Dionysiorum x, 1 Pisistrati i, 8 tyrannis magnarum opum et multorum annorum (quam tot annis suam statum firmavit roboravitque) x, 5 tyrannidis cupido unde vii, 7 odium xx, 2 propugnacula (extracta tanquam castella servitutis, et compedes oppressorum; ut de hac re est apud Liv. xxxii, 37) xx, 3 tyrannidem occupare xx, 1 amicus non magis tyranno quam tyrannidi x, 3 (alii: 'tyrannis')

V.

Vacatio: usus est vacatione aetatis xxv, 7 (de sexagenario, qui ne civilibus bellis et partibus se misceret, excusationem aetatis habuit. Boeckl. Sic Cicero Verr. 7 'municipium, quod per hos annos tam commoda vacatione sit usum omnium rerum')

Vacuefacere insulam (ejectis scilicet incolis) v, 2 vacuefactae bello possessiones (desertae, vastatae bello) xx, 3

Vadimonium sistere xxv, 9 ('vadimonium' definitur sponsio, ad certum diem sistendi se in iudicio, vel per se

- vel per procuratorem: quam qui implebant, 'obire' vadimonium dicebantur: etiam 'sistere.' vid. Pollet. hist. for. Rom. v, 1. Ergo sicut 'vadimonium imponere,' est vadari aliquem, sive ad promittendum datis vadibus adigere, certa die in iudicio se affuturum: 'ita' 'sistere vadimonium', est se in iudicio sistere, quod sc. is, cui vadimonium erat impositum, datis vadibus promiserat, qui obito vadimonio liberantur. Adi Carol. Sigon. de jud. i, 30. Cumprimis clara sent, quæ diximus, lectione Brissou. formularum L. 5. princ. Add. Gifan. obs. L. L. p. 243. not. Ernstii, et ab eo laudatos)
- Vagina nudare telum xiv, 11
- Valere: plus valuit Miltiades quam collegæ (eius consilium et auctoritas plus val.) i, 5 ejus ratio non valuit (non accepta est; non persuasit &c.) i, 3 valere plus (potentiorum esse) xxiii, 10 his locis plus pedestres copias valent (plus possunt efficere) xvii, 3 multum valere ap. optimates (sc. auctoritate) x, 6 plene: ap. exercitum plurimum valuit auctoritate v, 2 gratia multum ap. aliquem valere ix, 2 multis magnisque meritis apud aliquem valere (auctoritate per merita obtinere) ix, 3 valere virtute (superiorem esse) i, 5 valere dicendo vii, 1 alibi: eloquentia x, 3 copiis, navibus vii, 8 consilio, prudentia xi, 1 equitatu, pediatu (instructum esse) xviii, 3 non valere pedibus (non ingredi posse male affect. ped.) xix, 4 valet lex (servatur) viii, 3 Sic: valet hoc eo, ut &c. (pertinet eo) ii, 4 quo valeret id responsum nemo intelligebat (quid sibi vellet, quo pertineret, quo spectaret, ut ii, 6 loquitur) ii, 2
- Valens (potens et opib. ad oppression. ceter. inavescens) xiii, 3 valentes opibus xviii, 10 valentior (instructor) xxiii, 6 valentissima Africæ oppida xxii, 2
- Valetudo (de cæcitate) xx, 4 de morbo oculorum xxiii, 4 (Cic. 14. ad Fam. 4 'Clodium Philætarum, quod valetudine oculorum impediēbatur, hominem fidelemque remisit'). valetudinis prosperitate uti xxv, 21
- Valerius L. Flaccus xxiv, 2
- Vallum (scil. castrorum) xxiii, 5 (de quo v. Lips. de mil. Rom. v, 5)
- Valvæ adis iv, 5
- Varius: in omni genere vitæ varius (de Pausania, vitiis et virtutibus magno) iv, 1 (alibi de Alcibiade). nihil eo fuisse excellentius vel in vitiis vel in virtutibus vii, 1
- Varietas: tanta varietas fuit fortunæ ut &c. xiv, 10 in hoc fortis varietas est animadversa xiii, 4 (Sic Curtius iv, 14, 2 'jactamur invicem varietate fortunæ.' Justin. x, 2, 6 dixit: 'variante fortuna')
- Varro C. Terentius victus xxiii, 4
- Vasa scitilia xxiii, 10
- Vates: ut vates cecinit, quæ nunc usū veniunt (de Cicerone) xxv, 16
- Ubi: animadvertēbat, ubi id fecisset, exercitum periturum, si id feciss. xv, 7
- Vectigal: quinquaginta talenta vectigalis capiebat ex castris vii, 9 vectigalia nova inventa ab Hannibale xxiii, 7
- Vehi: equo concitato ad hostem vehitur xiv, 4 in qua nave fuerat vectus xii, 4 ut scirent, in qua nave rex veheretur xxiii, 10 (Sic Cicero de Divin. 2 'equus, in quo vehēbat, mecum una demorūsus rursus apparuit.' Idem Tuac. 1 'tanquam rats in mari immenso nostra vehitur oratio.' Ovidius Trist. El. iv, 2 'Has super in curra Caesar victore veheris')
- Vehiculum xx, 4
- Vel: hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod &c. (ἐννερύειν) xvii, 4
- Vela ventis dare (in altam provehi) xxiii, 8 (Sic Virgilius non uno loco. Imo etiam Quintilianus lib. 10. cap. 3. dixit 'vela dare,' pro, 'navigare.' Per translationem 'vela dare sum famm' est ap. Martialem viii, 70)
- Velle: id commune ararium esse voluerunt (constituerunt) lii, 3 minus, quam vellet, movebat eum ii, 4 noli, oro te, adversum eos me velle docere, cum quibus &c. xxv, 4 appellatus est, ut ejus rei princeps esse vellet xxv, 6 Sic: eo rem perduxit: ut talibus pacationibus pacem tyrannus facere vellet &c. x, 5 sicut ipse voluerat ix, 4
- Velocitas ad belli utilitatem pertinet xv, 2 igitur illi in palæstra serviendum, ibid.
- Velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos sic confirmavit, ut &c. xxiii, 1 (additur hæc particula metaphoris, sententiæ ex translatō orientibus, inventionibus, &c. Boecl.)
- Venari fortiter inter Persarum instituta vii, 11 (v. Xenoph. xxi. Brissou. de regn. Pers. 2)
- Venatici canes xvi, 2

Venatoria galea xiv, 3 (v. Galea)
 Venditare se florentibus (sp. florentes cum ostentatione et jactantia prompti animi operam suam sive offerre, sive praeferre, sive ingerere. Boecl.) xiv, 11

Venerum semper secum habuit Hannibal xxiii, 12

Veneratus serpentes xxiii, 10

Venerari regem (strictè sumta voce, *προσκυνῶν* ita Latine redditur) ix, 3 (v. *Προσκ.*)

Venerens: quem (Argilium) pueram amore Venero dilexerat (de Pausania) iv, 4 (Contr. de Alexandro Curtius x, 5, 32 'Veneris intra naturale desiderium usus'). rebus Veneris deditus vii, 11 (Cic. Verr. 7 'iste autem homo Venerus, et affluens' &c.)

Veneti, Fr. 7

Venia: dedit ei veniam (annuit petitioni) ii, 10 Sic: quod si eam veniam sibi dedisset iv, 4 dedit huic veniam x, 2 (paulo ante: ei negare non potuit, quin &c. ibid.) quam veniam si sibi daret xviii, 6 (Sic Cicero de Orat. 1 'date nobis hanc veniam, ut ea quae sentitis de omni genere dicendi subtiliter persequamini.' Idem pro Arch. 'quæro a vobis, ut in hac causa mihi detis hanc veniam.' mox: 'sine te hoc exorem.' ibid. Sic quoque Suetonius aliique). veniam gratiamque male existimationis, si quid sit erratum, postulare (deprecari malam exist.), Fr. 3 (Cic. Verr. 7 'hec si tibi tuus parens diceret, posses ab eo veniam petere? posses, ut tibi ignosceret, postulare?') veniam quando petere soleamus, ibid.

Venire obviam alicui (sc. cum exercitu) xxiii, 4 subsidio (alicui) i, 5. xii, 1 alicui auxilio viii, 3 adjutum aliquem xx, 2 repetitum Macedoniam xviii, 6 ad propositum (ordiri, quod susceptum est), Praef. venio nunc ad fortissimum virum xiv, 1 (formula transitionis, etiam Ciceroni usurpata). venire in (alicujus) conspectum xiv, 10 Sic: si in conspectum veneris (sc. regis) ix, 3 venire in theatrum xx, 4 in iudicium xv, 8 in colloquium de aliquare xiv, 11 in invidiam xv, 7 in potestatem hostium vi, 1. vii, 5 in potestatem inimici xviii, 11 in potestatem inopinantium (tradi) xiv, 3 venit (id) mihi in opinionem (incipio opinari) i, 7 Sic: nemini (id) in opinionem venebat (nemo id poterat credere) xiv, 9 Tale est: ei in suspicionem

venebat, esse &c. (suspiciabatur) iv, 4 id quod usu venerat (evenerat, acciderat) vii, 4 quod ei usu venit xvii, 8

Venit ad comitia amicorum xxv, 4 Ventus aquilo i, 1 mox: ventus boreas i, 2 (per *ἐπὶ ἄπνευσιν* vid. Flumen)

Venundari jussus Plato a Dionysio tyranno (sc. tanquam mancipium) x, 2 (Crudele facinus in liberum caput. Boecl.)

Venusia (urbs Apuliae, Horatii patria) xxiii, 5

Venusta figura (*καὶ τὸ σῶμα διπλοπύργος καὶ σφαιρικός*) xviii, 11 (Venustas enim haec decentem membrorum inter se competentiam notat. v. Plutarch. in Eum. Boecl. 'Venustatem' notanter Cicero distinguit a 'dignitate' formae Offic. i, 30. 'videmus in formis, aliis dignitatem inesse, aliis venustatem.' Atque clarius cap. 36 'cum pulchritudinis duo genera sint, quorum in altero venustas sit, in altero dignitas; venustatem muliebrem ducere debemus, dignitatem virilem.' De comparatione utriusque exaudienda sunt. nam alias 'venustas' in viro quoque eo sensu, quo Nepos usurpavit, laudem habet: sicut et 'dignitas formae' in femina laudatur apud Tacit. A. xii, 51)

Verbo (opp. reipsa: cum aliud simulatur, aliud fit) xiv, 3 (v. Buchn. Thes.) verbo fallis cives tuos xv, 5 concione advocata sic verba fecit, ut &c. vii, 6 verba alicui dare xxiii, 5 (Alias verborum fallacias, hic ipsam belli fraudem et *σπαραγγύα* notat. Boecl.) regis verbis (alicui) aliquid dare (regis nomine offerre) xvii, 8

Verberando necatus est (de M. Manlio), Fr. 1

Verbosiores epistolae (prolixiores) xv, 30 (Cicer. ad Fam. vii, 3 'habes epistolam verbosiores fortasse, quam velles: quod tibi ita videri putabo, nisi mihi longiorem remiseris')

Vere gloriari aliquid xv, 17 vere videor posse contendere xv, 12 verissime judicare de instantib. ii, 1

Vereri: vereor, ne, si res explicare incipiam, historiam videar scribere xvi, 1 vereri aliquem (revereri, venerari) xxv, 15 asperitatem alicujus (honore et obsequio mitigare: recondita significandi venustate) xxv, 5 (Sic Tacit. H. i, 5, 4 'haud minus vitia principum amabat, quam olim virtutes verebantur'). insidias ab aliquo vereri xiv, 2 vereri invidiam (timere) xviii, 7

- Vergere : atq, qua ad meridiem vergir (qua parte meridiem spectat) v, 2
 Veritatis diligens (φιλᾱλήθης) xv, 3
 Versari apud aliquem ix, 3 tuto versari in propinquo loco ii, 8 versari in Sabinis (esse, commorari) xiv, 1 multum in iudiciis privatis ii, 1 versari in bello xi, 1 in exercitu v, 2 in celebritate (prodire in partem ædium frequentatam concursu hominum), Præf. in disputanda Philosophia, Fr. 5 in Asia sic versatus, ut (sic se gessit ut &c.) xvii, 3 Sic : in republica ita versatus est, ut &c. xxv, 6 multum in imperiis magistratibusque versatus i, 8 (v. Imperium)
 Versus Homeri x, 6 (hos sc. in ore ferebant subinde veteres : his iudicia sua de reb. sermonesque serios ac jocosos efferebant. Boecler.) versus epigrammatis de prælio Platænsi iv, 1 versibus aliquem exponere xxv, 18 facta illustr. viror. sub imaginibus quaternis quinque versibus describere, ibid. multa millia versuum xv, 4 (vid. quæ Lamb. ex Duareno huc notavit ; sunt autem versus, ' lineæ,' quas vocamus, v. Isidor. i, 6, 14. Horum numero metiri libros solebant, eumque in ultima cera ascribebant : qui mos et Hebræis critic. v. Casaub. ad Athen. vi, 10, et Salmas. proleg. in Solin. 5. Boecl. Add. Voss. de vitiiis serm. i, 26. et cum his compara Jo. Croium sacrar. observ. in N. T. cap. 11. qui pegat in his locutionibus ' lineas,' sed potius ' commata' vel ' periodos' debere intelligi. Denique vide et Epistolam Cl. Salmasii, quæ in Sarra-vianis extat pag. 235)
 Versuram facere xxv, 2. 9 (Inter omnes expositiones, forte, optime rem expediunt Festi verba : ' versuram facere, mutuum pecuniam sumere, ex eo ductum est, quod initio qui mutuantur ab aliis non, ut domum ferrent, sed ut aliis solverent, veluti verterent debitorem.' Atque hæc explicatio convenit Nepotis loco. Adde Simeon. Bosii animadversa. in Ep. Cic. ad Attic. v, 2, 1. v. et not. Ernstii. Donatus, ' æs alienum ex ære alieno solvere.' Gifan. tres signif. phraseos collegit, in observ. quem vide. Illud ambigi interim vix debet, sæpe nihil aliud esse, quam ' mutuum sumere.' Consulendus etiam Cl. Salmasii plenus reconditoris doctrinæ ' de usuris' commentarius cap. 7. p. 100. et seqq. Boecl.)
 Vertens annus (totus) xvii, 4 (v. Annus. Macrobius Saturn. 1. cap. 14 ' Solis annus eo dierum numero colligendus est, quem peragit, dum ad id signum se denuo vertit, ex quo digressus est : unde annus vertens vocatur et habetur magnus, quoniam Lunæ annus brevis putetur.' Cicero enim autem Somn. Scipion. annus ' vertens' seu magnus dicitur ; cum ad idem, unde semel profecta sunt, cuncta astra redierint, eandemque totius cæli descriptionem longis intervallis retulerint. Eodem modo Plautus Pers. iv, 4, 76. dixit ' mensem vortentem' pro integro)
 Vesperascente cælo xvi, 2 (Tacitus passim, ' vespertascente die')
 Vestigia servitutis (indicia, monumenta) xx, 3
 Vestis Medica iv, 3 (serica sc. Persarum præcipuis gestata, et aliquando legatis dono data. vid. Brisson. de regn. Pers. 1. Eam hic usurpat Pausanias, qui incivili elatione in Persam totus desciverat. Boecl.) vestis mæliobris vii, 10 (χρυσᾱλέωνος appellat h. l. Plutarchus). optima, quam satrapæ regii gerunt xiv, 3 veste aliquem tegere, ibid.
 Vestitus agrestis xvi, 2 humilis, obsoletus xvii, 8 militaris (oppo. ducis vestitus) xiv, 9 vestitu tecta consilia et molitiones xvi, 2
 Veterani milites xviii, 10 eorum licentia et insolentia xviii, 8
 Vettones (Hispanis citerioris populi) xxii, 4 (Appianus Iberica, generali nomine Ἰβῆρας vocat)
 Vetusti mores Carthag. xxii, 3
 Vexare regionem (populari, diripere) xiv, 4. 10 vexari (ab hoste premi) xviii, 5 vexari bello xx, 1 magnis terroribus xxv, 9 (Grave hoc verbum est, nam qui fertur et raptatur et huc atque illuc distrahitur, is ' vexari' proprie dicitur, ait Gell. ii, 6. Adde Macrob. Saturn. vi, 7. Boecl.)
 Via Appia xxv, 23 (De ea post alios prolixè Auctor Romæ Subterraneæ lib. 1. cap. 11)
 Via decem dierum xviii, 8 via qua omnes commeant, ibid. via quæ longum anfractum habet, ibid. via copiosa omniumque rerum abundans (in qua non desunt copiæ rerum necessaria-rum), ibid. via brevior, ibid.
 Vicinitas (pro iis, qui in vicin. habitant) vii, 10 (conf. Gifan. Observ. L. I. pag. 249)

Victor exercitus (victoris clarus et felix) xvii, 4

Victor Olympie (Ὀλυμπιονίκης qui ludis Olymp. vicit), Præf. et vii, 6

Victoria duplex uno die v, 2 victoria civilis funesta xv, 10 victoria casu et errore corrupta i, 7 victoria patriæ vii, 8 victoria ea præclara, in qua plus clementiæ, quam crudelitatis xx, 2 fortitudine et prudentia temperata viii, 2 victoria elationem parit iv, 1. 2. vi, 1 victoriæ præmium i, 6 magnæ effectus ix, 4 victoriam sæpe casus et licentia hostium dat vi, 1 victoriæ pariunt gloriam ii, 6 victoria elatus Pausanias iv, 1 elatus Lysander vi, 1

Victus et vita (disting. ut hæc exteriorem inter homines et in publico consuetudinem; ille interioris et familiaris vitæ instrumenta, domumque ac mensam innuat. Boecl.) vii, 1 deducere aliquem a pristino victu x, 4 (hic 'victus' est vitæ genus, 'vitæ status,' ut ipse Auctor explicat). victum quotidianum amovere (vulgo ordinarium, quotidie præberi solitum) xviii, 12

Videre: vidit magno se fore periculo (prævidit) xxiii, 9 (alii: in periculo). videbat se initurum (intelligebat) vii, 9 non vidit cujusquam ex sua stirpe funus (non expertus est &c.) xxi, 2 non videbant, quid potissimum vitarent (incerti erant &c.) xxiii, 11 videor posse contendere (formula asseverationis cum modestia stabilientiæ) xxv, 12 si tibi videtur, des &c. (si placet) iv, 2 Sic: si ei videretur, veniret &c. xiv, 11 visum est tempus rei gerendæ xvi, 2 cum tum esset visum copias extrahere &c. xvii, 3 vide, ne tu pejus consulas xv, 10 (Græv. ad Cic. de Offic. 1. cap. 20)

Vidua nobilis, Præf.

Vigere: qui paulo ante victores viguerant vii, 5 (cum amplificatione et elogio effertur, quod simpliciter dixisset victores fuerant). vigeat violacea purpura (erat in pretio), Fr. 8

Vigilantia aliquem vincere xviii, 1

Vigilia secunda, tertia (paulo ante: prima nox) xviii, 9 (nox in 4 vigiliis tanquam partes æquales divisa veteribus. Boecl. Sic Cicero ad Fam. iii, 7 'cum puer tuus ad me secunda fere vigilia venisset, &c.' Idem in Catil. 3 'tertia fere vigilia exacta'). cum in castris ejus non satis diligenter age-

rentur vigiliæ viii, 4 (de custodiis nocturnis: nam 'excubie' etiam de diurnis dicuntur. Boecl. Sic Cicero Verr. 6 'ut noctu vigiliis agerent ad ædes sacras')

Villa sumptuosa suburbana, maritima xxv, 14

Vincere aliquem cura, vigilantia &c. (antecellere) xviii, 1 omnes gravi prælio vicit xvii, 4 Sic: victi erant quinque præliis terrestribus tribus navalibus vii, 6 semper consilio vicit xi, 1 (oppon. nusquam culpa sua male rem gessit, ibid.)

Vincula (carceris signifi.): in vincula publica conjectus est i, 7 ex vinculis publicis effugere iv, 2 vincula epistolæ lacerare (alii: laxare) iv, 4 (Antiqui enim vinculis colligabant epistolas. v. Lips. Ep. instit. cap. 4. Barth. advers. ii, 4, 18. Freinsb. comm. Curt. vii, 2, 25. Boecl.)

Vindicare (sibi) ab aliquo nonnulla, plurima (tribuere, ascribere) viii, 1 vindicare aliquem in libertatem xv, 9 patriam in libertatem ex servitute (restituere &c.) xviii, 1

Vinea i, 7 (instrumentum in oppugnandis urbibus accessibus serviens, quos tegit &c. vid. Lips. Poliorc. i, 7. Stewech. ad Veget. iv, 15. Hodie respondet 'Galerie.' Boecl.)

Vino epulisque dediti xvi, 3 (Non ut alias de studio et vitio animi his rebus dediti, sed de ipso actu perpotationis et epulationis hic accipitur. Boecl.) vino epulisque obrui x, 4

Vinolenti homines (ebriosi, vinosi; de habitu vitioso) vii, 11 vinolenti (ebrii; de actu) xvi, 3 (ubi tamen Ms. Ernstii, 'vino pleni')

Violacea purpura, Fr. 8

Violare aliquem (lædere, injuriam alicui facere) xxv, 9 Sic: violari ab aliquo xvi, 5 violatus crudeliter x, 2 violare clementiam (contra clem. aliquid facere) vii, 10 fanum iv, 4 sacra vii, 4 Sic: eos violari vetuit (scil. quos loci religio reddebat inviolabiles, his noceri noluit. Boecl.) xvii, 4 violare cedentes (cædere, persequi) viii, 2

Vir acerrimus vii, 5 callidus xiv, 10 clarissimus ii, 8 fortis xiv, 7 fortissimus xxiii, 13 omnium callidissimus xxiii, 9 viri unus quanta sæpe virtus ii, 4. 5 viri excellentes xv, 4 præstantes claritate, usu belli xviii, 3 viri clari quem exitum plerique Athenis hab. xix, 4 virorum claror. notitia

- (cognitio de rebus ipsorum) xxv, 18
eorum collatio contentioque xxiii, 13
Virilis sexus (pro filio) xvii, 1
Virum (lecti milites) iv, 1
Virgo nubilis xv, 3
Virgula oleaginis xviii, 4
Virtus: cum virtute militum devicisset
hostium exercitus i, 2 de alicujus
virtute non desperare i, 4 virtutibus
elucescere iv, 1 (opp. obrui vitii,
ibid.) moribus illorum summa virtus
in patientia ponitur vii, 11 (mox:
summa laus est fortiter venari, ibid.)
virtutem sine fortuna ponderare viii,
1 pari se virtute postea praebuilt, cum
&c. xiv, 2 cuius virtus bellica suspi-
cienda est xvii, 4 ejus virtuti par
data est fortuna xviii, 1 magnos ho-
mines virtute metitur non fortuna,
ibid. alicujus non virtute sed perjurio
captus xviii, 13 virtute regnum adi-
pisci xxi, 1 formam corporis incredi-
bili virtute belli ornare, ibid. virtute
tyrannidem sibi parare xxi, 2 Roma-
nus populus omnes gentes virtute su-
peravit xxiii, 1
Vix flammæ vii, 10 fortunæ x, 6 hos-
tium ii, 3. xxiii, 11 morbi xxv, 21
(ingruentes, et veluti obruentes vires,
efficaciam, impetum notat &c. Boecler.)
vis maxima barbarorum (multitudo)
v, 2 vis repentina (tumultus,
seditio) vii, 3 vis pugnantium (virtus
et strenuitas) viii, 1 vim alicui af-
ferre (de cæde) x, 10 vim adhibere
(sc. alicui comprehendendo) iv, 4 vi
summa committere prælium (acerrime)
i, 6
Visendi gratia (videndi, spectandi) x,
10 visendi Alcibiadis expectatio vii,
6
Vita moderata sapiensque xiii, 4 in
omni vitæ genere varius iv, 1 vitæ
splendore ac dignitate omnes superare
vii, 11 vetere vitæ instituto effugit
nova pericula xxv, 7 de vitæ consue-
tudine mutavit nihil xxv, 14 elegan-
tia vitæ familiaritatem alicujus conse-
qui xxv, 19 vitam diutius sibi esse
retinendam non sentire (de consilio
atroxeplos) xxiii, 12 Sic: vitæ finem
facere xx, 1 vitæ tædium capere, Fr.
2
Vita excellentium Imperatorum (res ges-
tæ), Præf. Sic: vita excellentium
virorum xv, 4 (ita enim Dan. cod.)
Vitare insidias (evadere) xiv, 9 suspi-
ciones xxv, 6
Vitio adversariorum (culpa) xvii, 5 vitia
adolescentiæ emendata ii, 1 in vitiiis
poni xv, 1
Vitalinus: præter vitalina, et hujusmodi
genera obsonii, quæ &c. nihil accepit
(s. munera missa) xvii, 8
Vivere laute xii, 3 liberius ii, 1 cum
dignitate xii, 8 pro dignitate xxv, 2
cum aliquo simul xxiii, 18 cum aliquo
conjunctissime xxv, 5 vivere cum
aliquo (de mulieris consuetudine) vii,
10 (honestiori voce tegitur res dicta
turpior. Boecl. rð 'vivere' tamen h.
l. delent Schottus, Schoppius in para-
dox. liter. Ep. 5. et Buchn. in Thea.
pag. 105)
Vivo Hannibale xxiii, 12
Vix fides facta est iis, esse &c. xvii, 8
Ulcisci inimicos (punire, vindictam ab
his sumere), Fr. 12 injurias patriæ (il-
latas patriæ) ix, 5
Ullus: huic uni contigit, quod nescio
an ulli xx, 1 (alii: 'an nulli'). sine
ullo detrimento xxiii, 5 sine ulla
pompa funeris xxv, 22 (vid. Sine)
Ultimus: ab origine ultima stirpis Ro-
mance (prima) xxv, 1 (Plane ad men-
tem Nepotis Livius 40. 'preferunt
primo agmini arma insignia omnium
ab ultima origine Macedoniæ regum.'
Loccen.) ex ultimis terris xxv, 20
Ultero appetitur, qui habet (i. e. ditioni-
bus non diu querendi sunt amici; sed
sponte se offerunt), Fr. 5
Unde: non reliquit, unde efferretur v,
4
Undecim viris tradi, more Atheniensium,
publice ad supplicium damnati solent
xix, 4 (Erant autem of ~~ἄδρα~~ *ἀδρα* iudices,
quibus cura carceris et suppliciorum
demandata. v. Sigon. 4. de republ.
Athen. 3. Boecl. Add. Ubb. Emmii
tom. 3. Græciæ vet. pag. 50, 51)
Unguenta (in muneribus missa) xvii, 8
Universa Græcia, Europa ii, 2 univer-
sos pares esse aiebat ii, 4 (oppon.
dispersos perituros, ibid.)
Unus homo pluris est, quam civitas xv,
10 unius arbitrium (in gerend. sc.
rep.) vii, 7 (vid. Arbitr.) unus om-
nium i, 1 unus in civitate maxime
floret v, 3 unus ante alios carissimus
xv, 3 unus post hominum memoriam
iii, 1 sentiebat se unum ejus delicti
futurum reum vii, 8 is omnibus unus
insulis præfuit ix, 1 cui maximam
fidem uni habebat x, 5 uni huic
maxime indulgebatur x, 2 universi in
unum impetum fecerunt xv, 9 (id)
unum ab his petivit, ut &c. xv, 8

Vocare aliquem (scil. ad convivium) xxv, 14 (proprium in hac re verbum. v. Jan. Gulielm. Verisimil. t. 18. et Taubmann. ad Plant. Men. iii, 8, 11. ac Stich. i, 3, 39). vocare aliquem ad arma, ad libertatem xvi, 3. xix, 2 vocari in cibem (reum censeri) xiii, 3 (v. Crim.)

Volo : quem cum misus, quam vellet, moveret ii, 4 (ita circumloquimur ex ingenio rei, quod simpliciter erat : 'quem cum non moveret.' Boeckl. v. Velle)

Volumen (ita librum suum vocat Auctor), Præf. et xv, 4 cujus finem facit xxiii, 13 Sic : volumen Attici de magistratibus xxv, 18 volumen Nepotis de vita et moribus Catonis xxiv, 3 volumina epistolarum (Ciceronis sc. ad Attic.) xxv, 16

Voluminus P. præfectus fabrum Anton. xxv, 13

Voluntas (consilium, propositum) xxiii, 2 Sic : voluntatem occultare vi, 2 a voluntate hac deterritis x, 3 voluntas (benevolentia) viii, 4 (bona gratia, venia) i, 2 voluntas propitia x, 9 mirabiliter vulgi mutata est voluntas x, 10 offensa in eum militum voluntate x, 7 voluntate suorum (oppon. vi) i, 8 qua voluntate caset in regem (quomodo animatus erga reg.) xiv, 5

Voti damnatus (compoe.) xx, 5 (v. Damn.) vota suscipere, solvere Jovi vi, 3 (proprie voca. v. Briss. form.)

Urbs (de insula) i, 3 urbes donatæ, certisque victus partibus destinatæ ii, 10 (v. Oppidum). urbs Romana xxv, 20 (Sic Justinus vi, 6, 5 'urbs Romana a Gallis capta est,' et xliii, 3, 1 'urbs Romana ab adolescentibus conditur')

Urbanus populus (opp. exercit.) v, 2 urbana possessiones xxv, 14 urbana officia (in negotiis urban. præstari solita) xxv, 4 (v. Offic. Martialis Epigr. i, 56 'Vivat et urbanis albus in officii.' Locc.)

Usque a mari xliii, 2 usque ad hanc ætatem, ibid. hoc usque eo tota Græcia fama celebratum est, ut &c. xii, 1 id illi usque eo despererunt, ut &c. xvi, 3 ferrum usque eo retinuit, quoad &c. xv, 9 alibi : ad eum finem, quoad &c. xv, 2 usque adeo intestabiles invisique fuerunt, ut &c., Fr. 2

Usquam : prius, quam usquam se moveret xvii, 3 alibi : non se quoquam movit ex urbe xxv, 7 hoc acutius cogitatum non legimus usquam xiv, 6

Usuram accipere ab aliquo xxv, 2 usuris multiplicandis crescit æs alienum, &c. xxv, 2

Usus : usum alicujus benevolentiamque retinere (familiaritatem) xxv, 20 usui maximo alicui esse (de opera consilioque) ix, 2. xviii, 2 usu venire (v. Venire). usu et sapientia præstans (experientia) xiii, 3 cum claritate, tam usu belli præstans xviii, 3

Ut omittam Philippum xxiii, 2 (Rejectionis formula et præteritionis). si verum est, ut populus Romanus superarit &c. (quod) xxiii, 1 prædixit, ut ne dimitterent li, 7 ut nos judicamus (sicut) xxi, 1 illorum urbs et propugnaculum opposita est barbaris (tandem) ii, 7 ejus, ut qui maxime, amicus fuit, Fr. 4 ut si exercere remiges vellet (ac si) x, 9 (quem sensum Cæsar Bell. Civ. 3. sic extulit : 'per causam exercendorum remigum'). ut tum erant tempora xxv, 1 habuit obsecratorem satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet (pro capto Thebanorum) xv, 5 (Sic Cicero : 'ut temporibus illis,' pro conditione illorum temporum. Limitatio sive restrictio ejus, quod dictum est. Boeckl. Idem similiter Cat. maj. cap. 5. de Q. Fab. Max. 'multæ, ut in homine Romano, literæ')

Utique (et uti. mox : atque uti), Fr. 12 (Sæpe ita usurpatur in fragmento 'Legis regis,' apud Gruter. et alios)

Uti : si quid de suis facultatibus uti voluisset xxv, 8 (Ubi cum quarto casu rō 'uti' constituitur. Conf. Fr. Sanctii Minerv. lib. 2. c. 2. p. 196). uti apparatu regio iv, 3 libenter cibo xviii, 5 aliquo doctore xxiii, 13 magna celeritate xvii, 2. 4 clementia in captos vii, 5 alicujus consiliis ii, 10. xv, 5 aliquo duce i, 1 uti crudelitatis superioris more viii, 3 uti acerbiori imperio in aliquem xviii, 6 moderatione xxv, 14 temeraria ratione xiii, 3 prudentia, fortitudine viii, 2 uti (habendi significatu) : uti familia optima xxv, 13 felicitate iv, 2 fortuna pari v, 2 gratia alicujus in re aliqua xxv, 13 hospitio alicujus v, 3 instituto hoc, Præf. libertate (imperio populari) i, 8 omnibus optimis rebus xxv, 13 patre diligente, indulgente &c. xxv, 1 portu neque magno neque bono ii, 6 dextero oculo non æque bene xliii, 4 prosperitate valetudinis xxv, 21 uti duro adolescentiæ initio v, 1 uti (de

convicta et familiaritate): uti aliquo familiariter xvii, 1. xix, 4 intime xxv, 5 familiaritate alicujus xxv, 9 aliquo amico xviii, 2 beneficio (civitatis) uti xxv, 3 castris uti v, 5 (oppon. uti palæstra, ibid.) uti sapienter temporibus (inservire tempori) xv, 3

Utica xxii, 2 (urbs Lybim post Carthaginem maxima, quam Velleius Paterc. i, 2, 6. circa Codri tempora Tyrios, paucis annis post Gades, condidisse scribit)

Utilitati communi parere vii, 4 velocitas ad utilitatem belli pertinet (usum bellicum) xv, 2

Utique: in Græcia utique olim magnæ laudi erat (omnino, certe) xv, 2 (Sic Cicero ad Att. l. 13 'illud vero utique acire cupio.' Quinctil. v, 10 'quod justitia est, utique virtus est.' alique)

Utres ad hanc rem conficiendam imperavit quam plurimos xviii, 8

Utrobique (et terra et mari) xxiii, 10

Utraque fortuna (secunda et adversa) xxv, 14

Utique Dionysii (pro, uterque Dionysius) xx, 2 utrosque profligavit (utrumque) xxiii, 4 (Sic quoque alii veterum. v. Freinsæm. *Ind. Flor.*)

Vulgi (affectus varii) xix, 4 vulgi voluntas mirabiliter est mutata x, 10 in vulgus edit, suo jussu eum profectum xiv, 6 in vulgus editi libri xxv, 16

vulgo presente (militib. presentib.) vii, 8

Vulnus gravissimum morte filii accepit x, 6 Sic: celans quantum vulnus accepisset xiv, 6 vulnus mortiferum xv, 9

Vulnerari ab aliquo aliquot plagis xviii, 4

Vulsonis Cn. Manlii res gestæ Hannibali memoratæ xxiii, 13

Vultus: id e vultu ejus intellexit iv, 5

Uxorem amittere xxi, 1 reducere (quæ fuit alii tradita. v. Reduc.) x, 6 de uxore alicui exprobrare (scil. quod non duxisset uxorem) xv, 6

X.

Xenophon Socraticus xvii, 1

Xerxes mari et terra bellum infert Europæ ii, 2 in Asiam suam relegatur ii, 2. xxi, 1 ab Artabano ferro interimitur xxi, 1

Z.

Zacynthii adolescentes x, 9

Zama xxiii, 6 (urbs Africae, Ptolemæo Asama dicta. Hodie Zamor vocatur. v. Bochart. *Geogr. sacr. part. post. lib. 1. cap. 24*)

FINIS OPERUM CORNELII NEPOTIS.

The first of these is the fact that the
 government has been unable to
 maintain a stable currency. This
 has led to a loss of confidence
 in the government and a
 consequent loss of support
 from the people. The second
 is the fact that the government
 has been unable to maintain
 a stable economy. This has
 led to a loss of confidence
 in the government and a
 consequent loss of support
 from the people. The third
 is the fact that the government
 has been unable to maintain
 a stable society. This has
 led to a loss of confidence
 in the government and a
 consequent loss of support
 from the people.